

סימן א דיני שחיטה וכסוי ובדיקת הספין והריאה אות א אם יכול האב להרשות בנו לשחוט הגם דדחה תשובת הרב הלק"ט ח"א סי' ל' במה דמסיק דכל מקום שהאמינה תורה עד אחד אפילו אשה אפילו קרובים נאמן באיסורין מ"מ לענין שיוכל להעיד האב לבן שהוא מורשה לשחוט גם לו לבב פמוהו דכיון דבלא"ה ק"ל דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן רק תקנו האחרונים לטול קבלה וגם מילתא דעבידא לגלויי נאמן האב להרשותו אף לכתחלה טוב שירשנו מי שאינו קרוב (שבות יעקב ח"א סימן מ"ג):

כתב הד"ט וכבר בא מעשה לידי וסמכתי על פסקו של הרב הלק"ט הנז' גם הרב פרי הארץ סימן י"ב התיר בלי פקפוק פלל דעד אחד נאמן אפילו להעיד על אחר שהוא נאמן ולא חש למ"ש הרפ"ח סי' קי"ט בתירוץ ב' דחילק בין מעיד על הדבר עצמו שמוותר לבין מעיד על אחר שנאמן ונראין דבריו להתיר מהטעמים של הרב ש"י הגנזר ואפילו לכתחלה וכן מעשים בכל יום שהרב שבעיר הוא לבדו מרשה לשחוט והרי ע"א בלבד והכי אמרי' בפ"ק דחולין האי טבחה דלא סר ספינא קמי חכם וכו' ולא קאמר קמי חכמים או קמי ב"ד מפלל דאפילו אחד סגי בשחיטה וכיון שפן גם קרוב במשמע אף שמעיד על אחר ועיין ג"כ להרב פנים מאירות ח"ב סי' ג' ועיין להרב בית לחם יהודה בשאלותיו סי' א' דדעתו ו"ל דרשאי האב להמנות בב"ד ולא הוא יחידי להרשות על השחיטה עיין שם ואני בענייני ראייתי פמה וכמה פעמים שחכם הקהל לבדו הוא המרשה ולא אחר עמו ודין מי ששחט בלי רשות ע"ל אות כ"ט: ב שוחט שאמר מתחלה שהבהמה כשרה ולקח ממנה בשר וחזר ואמר שהיא טריפה אם נאמין לו יש לאסור ואי לא לא פיון שעשה מעשה ולקח בשר ממנה אם לא שנתן אמתלא ברורה למה לא אמר כן מתחלה.

ועיין ג"כ בח"ב סימן מ"ב באומר שוגג הייתי או נתן אמתלא (שם): הד"ט ועיין ג"כ להרב עזריאל דיאינא בשו"ת כ"י סי' ע"ד בדין טבח שהכניס ידו ואמר טריפה ובדק אח"כ ואמר לא מצאתי בה פיסול אם נותן אמתלא טובה על שהטריף בראשונה יש להכשיר ועיין להרב צרור הפס"ק סי' א' ולהרב שמלה חדשה סימן א' אות מ"א דהא דנאמן באמתלא ה"ד דהיה מקום לאמתלא בשעה שהטריף אבל בלאו הכי אינו נאמן ואפ"ל לא עשה מעשה להחזיק לטריפה רק אמר כן דינו כמעשה ועיין עוד שם בתבואות שור שלו אות ע"ו והנמשכים ועוד ב"ד קי"ז ע"ד דכל דשויא אנפשיה חתיכה דאיסורא אע"פ שיודע בעצמו שהאמת עם העדים שהכחישוהו רק שעשה ע"י אמתלא גרועה שלא האמינוהו להתירו עליו לא יאכל ממנו אפילו בינו לבין עצמו וכמו שפן ה"ה באם ב' אמרו על דבר א' שאסור ויודע הוא בבירור שמוותר ושקר העידו לא יאכל ממנו אפילו בצניעה דכיון שאסרוהו עליו בפרהסיא הלא כל שאסור מפני מראית העין אפילו בחדרי חדרים אסור ע"ש: ג אסוקי מסיק דבנמצא טבעת על הספין יש להכשיר כר"ט"ז סימן כ"ד ס"ק י"ז ושדברי הרכה"ג סי' קכ"ב להחמיר אינו מוכרחין (שם סי' ע"ו וח"ב סי' נ"ה ונ"ו): הד"מ ובנמצאת שלמה על האפר כתב הרב משאת בנימין סי' קצ"ז להתיר בפשיטות ועיין להרב עולת יצחק בדיני ניקור דהחמיר אף בנמצאת על הארץ ועיין להרב חינוך ב"י סי' כ"ה וכ"ו ואף שהרב שארית יוסף סי' מ"ז נשאר בספק מ"מ יש להכשיר פיון דהאגור ומרן התירו אפילו בנמצאת על הספין אלא דמור"ם הטריף בנמצאת על הספין וכ"פ ג"כ הר"מ מלובלין סי' כ"ד ועיין להרב"ש סי' רמ"ד ורמ"ו וביעב"ץ ח"ב סי' קל"ז שהתיר בנמצאת חתיכת טבעת דבוקה על פני הספין ע"ש ולהרב

עבודת הגרשוני קכ"ב ולהרב נחלת שבועה סי' ס"ט: ד פל שסילק השוחט את ידו מהשחיטה ונקרא עליו שם הכשר שחיטה אין לאסור אם לא מת העוף ובא אחר ושחט בספין פגום אף דאין לעשות פן לכתחלה עוד לו שם באם נמצא גמי מונח בנושט או בקנה טריפה וכמור"ם סימן כ"ג אף מ"ש משום שהייה הגה המעיין במקורו בתרומת הדשן סי' קפ"ה הוא מטעם אחר ונ"מ דאף אם נמצא גמי בין סימן לסימן טריפה ואפשר דמור"ם נמי ס"ל הכי ונקט בקנה או נושט לפי שפן דרף להמצא ע"י אכילה ושתייה (שם ח"ב סי' נ"ד): הד"ט מ"ש הרב שפן דרף להמצא ע"י אכילה ושתייה לשרי לו מגייר דהניחא בנושט אף בקנה הוא שלא פדרפו וטבעו שאין האוכלים ומשקים עוזרים שם רק במקרה אם יקדים קנה לנושט וחוץ מטבעו ממש וא"כ כיון שפכת מור"ם בקנה או בנושט בדוקא קאמר תוף הנושט ולא מבחוץ ע"ג נושט או קנה (וע"ל אות מ"ט) ובענין הראשון אם לא מת העוף ושחט וכו' עיין להרב בעי חיי"ד סי' ק"ד דקרא תגר על הנוהגים פשוטחים אנונים לשפור מפרקתן למהר מיתתם אף אם אינו שוחט למפור דהא סלקא בתיקו אי משום גזל את הבריות שמכביד הבשר או משום בליעת דם באיברים ושפן פסק מהרימ"ט רבו בחי"ד סי' מ"ג והרב בנימין זאב סי' שכ"ז ע"ש: ה מה שנהגו באיזה מקומות שהרבנים מחדש מכריזים שפל בשר שיוכא ממדינה שהאוכלו כאוכל בשר טריפה ולאסור גם הכלים שנתבשרו בתוכן לאו שפיר עבדו דחיישי לאיבה ולבא ע"כ לידי תקלות רבות רק יעשו פל מה שבידם למנות בכל המדינה שוחטים מומחים ויראי שמים כאשר היה משתדל לעשות מר זקנו ומר חמוי והגאון מהר"ד אופנהיים בפראג שם סי' נ"ח): ו יפה עשה שוחט אחד שהתחיל לחתוך מקצת העור ושהה ושחט במקום אחר ואח"כ כבס העור שהתחיל לחתוך וראה שלא נחתך פל העור והכשיר ואפי' יצא דם בחיתוף מקצת העור יש להקל בדעת רש"ל והסכים לדבריו הרפ"ח להתיר בפשיטות אף דמשמעות דברי מור"ם בס"ס כ"ג להטריף ול"ד למריטת נוצות העוף עוד לו שם בתרגולת היוצא מפיה חוט ארוך ואינו יוצא לחוץ יש לשחוט הקנה בלבד ושוב יבדוק היכן נמתח והולך החוט עוד לו שם להטריף אם נכבה הגר באמצע השחיטה אע"פ שהשוחט בליקה בלי גר פשרה מ"מ ע"י כביית הגר מבעית השוחט ועושה שהייה (ועיין להרב בית יעקב סי' כ"ו) (שם סי' ס"א): ז הוכיח בשבט פיו לבני ספרדים שבאיזה מדינות צרפת שאינן בני תורה דדרפן לחתוך בתחלה עור צואר הבהמה ואח"כ מוציאים לחוץ הב' סימנין ושוחטין אותן כי כן היו הטבחים נכרים חפצים מפני העור והדם ואמרו ג"כ שפן היו נוהגין מעדן ועדנין ושלא יעשו עוד כזה ושם רבני ספרדים יכתבו בטעם וראיות להתחזק בזה ידעו מה להשיבן אף שהוא מהנמנע שיעלה היתרו לכתחלה בדעת שום חכם שבעולם (שם סי' ק"י): ח שום ששכח מלבדוק צד שמאל של הריאה ונמצאת האנמה סרוכה לדופן עשו פדין להעבירו ולגדותו ולהטריף שחיטתו ולענין חזרתו לאומנתו הפל לפי מ"ש אדם ואם יצתה תקלה זו מתחת ידו מצד פתוחותו אין מחמירין עליו ללבנוש שחורים וכו' ודי להעבירו ימים מספר כדי שלא ירויח במהירתו ויקבל בפני ג' דברי חברות כמ"ש הרשב"א בתשובה אהלי יעקב סי' נ"ד): הד"ט וע"ג"כ להרב פנים מאירות ח"ב סי' כ"ז שהקיל גם הוא בענין חזרתו לכשרותו ועיין ג"כ להרב דבר משה ח"א סי' ב' וד' ולהרב זרע אמת סי' א' ב' וג' ולקמן סי' י"ו אות כ"ד.

ועיין להרב אשדות הפסגה בדין בודק שהכשיר ריאה סרוכה (וע"ש אןפן הסירכא) דפסק דאין לו תקנה רק בתשובה דפ' זה בורר ובאיזה ענין אמרי' השתא הוא דאיטרע או מטריפין למפרע וע"ל סי' ג' אות ג' מתלוקת הפוסקים שהבאתי ולכ"ע בפושע אמרי' השתא הוא דאיטרע וע"ג להרב משפט צדק סי' ב' ורשד"ם י"א וריב"ל ח"א סי' כ"ד והרא"ם סי' כ"ד והר"י מיןצי סי' כ"ה ועיטור בכורי קציר סי' א' וזולתם רבים הנפירם לטובה הרב פחד יצחק אות ט' ערך טבח שיצא וכו' (וע"ל אות י"ב): ט הרבה חדושי דינין בדיני נשט ונישב מה שהניח הרב"ח בצ"ע על רבינו ירוחם ועל קושנית הרט"ז סי' ל"ג סקי"ח על תקנת בדיקת הושטות ואגב נכנס בדין נמוק הפכד וניטל מקום המרה וחייתה ותמה על מרן בדין הוריק סמוך למקום חיותה ועוד לו שם בדין מי ששחט סמוך לראש ויש לחוש להגרמה (פנים מאירות ח"א סי' א') הד"ט ועיין להרב בית לחם יהודה בתשובותיו סי' ב' מ"ש על דברי הרב פ"מ הנ' דמסיק דכל הדבוק בלחיים הוי תורבץ הושט ודלא פהרב פ"מ הנז': י התיר בפשיטות מה שגדולים נתחבטו בדין אם מותר לישאל לתת בהמתו לעובד פוכבים לנוחיה כדי שלא יתקלקל העור ההובא ברט"ז סי' קי"ו ורב"ח בא"ח סי' תקנ"א והגאון הרב גרשון בתשו' סי' י"ב והפר"ח ושאין פאן צער בע"ח ובל תשחית פיון שאינו מניח הבהמה בחייה ועיין ג"כ להרב בית יעקב סי' מ"ב (שם סי' ע"ה): יא ולד בהמה שלא נודע שפלו לו חדשיו יש להמתין לכ"ע לשחטו עד ליל ח' ואפי' בדיעבד אסור באכילה שלא יצא מפלל ספק נפל (בית יהודה סי' ל"ח): הד"ם ועיג"כ להרב יעב"ץ ח"ב סי' נ"ז דאסר באכילה ואפי' הפריס ע"ג קרקע מחמרי לפנים משה"ד ואם אין הטבחים רוצים להמתין ונוחרים אותה לוקח מהקיבה שלחו לעשות גבינות ולא יוכלו היהודים לעשות עוד גבינות ישחוט אותה עם פשרות ודאות ואם לאו ישחוט בלא ברקה או ינחרם וכמ"ש במגדל שלו דף שנ"ט ע"ב ע"ש ואני בענייני לא זכיתי להבין מ"ט באו לידי כף להתיר להם הקיבה דאמאי לא יוכלו להשתמש מהן אף אם יניחו להם לנחרם אטו חמירא הא מקיבת גבלות וטרפות דמותר לכתחלה לעשות מקיבתן גבינה וכמבואר בסי' פ"ז וע"ש להרב פר"ח סקכ"ב וסי' פ"א ס"ו: יב בודק שנמצאת אחריו טריפה אמרינן השתא הוא דאיטרע (שם סי' מ"ד): חד"ט דווקא בכה"ג דפושע וכיוצא אמרינן השתא הוא דאיטרע לכ"ע אמנם אם בדקוהו ונמצא שאינו יודע הלכות שחיטה או שאינו מרגיש בפגמיות לא השוו הפוסקים ז"ל בדעותיהם דאם נמצא שאינו יודע ונעל פעם א' קבלה להרט"ז ז"ל בשם האגודה בסי' א' סק"א והובאת ג"כ תשובתן בתשובות גאוני בתראי מטריפין למפרע ולא אמרי' השתא הוא וכו' והסכים עמו הרפ"ח סק"ט וראיתי ג"כ להרב שמלה חדשה דס"ל לאסור למפרע דווקא מזמן שלפי אומדן דעתא התחילה שכתתו והכל לפי ענין האיש אבל כל מה ששחט קודם אותו זמן יש להתיר בפשיטות והביא שם בתבואות שור שלו אות כ' חבילות של תשובות על מאן דס"ל בהיפך מזה ע"ש ועיג"כ תשובות גאוני בתראי הנז' סי' י"ד ט"ו ול"א ולהרש"ל בפ' גיד הנשה סי' ט"ז בשם מהר"ם כתב ג"כ לאסור למפרע ושכ"כ גם כן רבו ע"ש ולהרב משאת משה ח"א סי' ג' ולהרש"ך בספר נקודות הפסוף שלו ולהרב"ח סי' א' בשם פל הגדולים ולהרב בית יעקב סי' ד' ול"א ושאך דוכתי וקמהר"י בי רב סי' ב' ולהרב שבות יעקב ח"ב סימן נ"א ולהרב פרתי סי' א' אות י"ג ופלתי אות ו' דס"ל דיש להקל בשכח הלכות שחיטה משום דאף אם אחר כף שכתב מ"מ הרגילות מביאו

לשחוט פהוגו ועיין להרב המופלא חק לישראל (מתושבי קק"י פירינצי הלז בדור שלפנינו) דחה באמת הבנו סברת הרפ"ח וסיים דאין לזוז מהוראת האגודה והרמ"א ואגודת שאר האחרונים דקיימי פנותיהו ושאין לנו להכריע נגד סברתם משיקול דעתנו וע"כ להרב פרי תואר שם ס"ק ג' דאחר שהאריה בענין כתב בד"ה שפתי וראיתי וכו' דבנמצא שאינו יודע יש פנים לומר דהשתא הוא דאיתרע גם הרב זרע אמת ח"ב סי' א' מתון ומסי' כסברת הרב שבות יעקב הנזכר וכהרמ"א גם הרב בית לחם יהודה ושער אפרים שם סק"ט דחה סברת הרט"ז והפר"ח מפני הרב"ח והרש"ך ומסיק דאין להחמיר בהפסד מרובה ומכ"ש שאין להחמיר בפלים ע"ש וכעת ראיתי למהר"מ פרוכינצאלי בתשובותיו סי' קנ"ד דפסק בדין שוחט שנמצא שאינו יודע דיני שחיטה יש להחמיר ולהטריף גם מה ששחט למפרע פיון דלא ידעו אימת שחכא א"כ יאמר חזרתי למודי בזמן פ' והייתי יודעם דאז יש להעמידו בחזקתו כל ששחט קודם חזרת הלימוד והביא ראיה לדבריו ועל הפלים שנשתמשו בשחיטתו יש ספקות אחרות להקל ובנמצא שיש ידע דיני שחיטה ואינו יודע דיני בדיקה יש להקל אם יש ג"כ בעין בשור מלוח שנבדק קודם שיתגלה חרפתו ולא למפרע פיון דבהמה פיון שנשחטה בחזקת פשיעה קיימא ע"ש: ואם יש מקום לחלק בין אינו יודע לאינו מרגיש בפגמות פכר נודע דהרב כנה"ג חילק ידע וס"ל דבהרגשה אמרינו דעביד אינש לאבד הרגשותו פהרף עין ושוב מצאתי להרב דבר משה ח"ג סי' א' דכתב דאף הרב כנה"ג לא התיר אלא להלכה ע"ש וכן ראיתי ג"כ להרב קול ה' לוי במפתחות הרב התביב וכמ"ש בתשובותיו חלק א' סימן ז' דכתב שיש לחוש למעשה לסברת מהרי"ט ודעימיה ועיין להרב פרי תואר הנזכר שלא נכנס באזניו לחלק פלל בין זה לזה ואדרבה לדידה יש להקל יותר בשכח דיני שחיטה משאינו מרגיש דאז יש להחמיר ולאסור למפרע ועיין להרב הנזכר שם דבחדא מחתא מחתניהו להטריף תרונניהו למפרע ודשאני ממושע.

והרב פתתי ופלתתי הנזכר בקי הוא בהטיה לכף זכות בשאינו יודע יותר ממשולל הרגשה ואומר על פגום שאינו פגום ושיש להחמיר כרט"ז ופר"ח אם לא שיש דבר לתלות שכתתו מאז ואילך פגון דהיה חולה או הסיח דעתו דאז אין לאסור רק מאותו זמן גם הרב עזריה יהושע הנפירו הרב פנסת הגדולה פתב דבהעדר הרגשה יש מקום לומר דקודם ששחט ג"כ לא היה מרגיש ועי"ג"כ בבעי חיי שלו סימן ז' הנזכר שהאריה בענין ושהכלל העולה הוא דלמשק אליעזר ורט"ז ונהר ע"י הנזכר כל שנפסל השוחט בין בהרגשה בין בדינים יש להטריף למפרע גם הפלים ולדעת הרב שארית יוסף אין לאסור למפרע לא הבשר ולא הפלים ושכ"כ ג"כ הפרישה סימן י"ט אות ט' ושה"ה במקיל ופושע באיסורין ועיין להרש"ך שכתב דאפילו להרמ"ף המתיר למפרע במקיל ופושע ה"ד כשלא יצאה תקלה מתחת ידו וסיים דלענין מעשה יש לחוש לפשט תשובת הרשב"א ורשד"ם ורט"ז ודמשק אליעזר ומהרע"י וזולתם ע"ש ועיין להרב בית לחם יהודה הנזכר בתשובותיו שלאחר חיבורו סי' א' דאחר שהביא דברי הרט"ז דס"ל שגם הפלים אסורים למפרע בשאינו יודע דיני שחיטה הוסיף מדיליה דדווקא בשוכח משנתו אבל במקור הרגשה יכול להיות אף בשעיה א' ושאיני ממקנה דחסר ואתאי ושאפשר דגם הרט"ז והפר"ח לא דברו בזה ושבתמולל הרגשה אין להטריף הפלים למפרע ע"ש ועיין ג"כ להרא"ש בתורת חיים סי' י"א ונאמן שמואל סי' י"ג ול"ד ופנים מאירות ח"ג

סי' כ"ז וקרנית מלך רב ח"א דמ"א וצ'רור הפסוף סימן א' ויעב"ץ חלק ב' סי' קי"ג וקצ"ו וקצ"ז ונדבר משה הנזכר ח"א סימן ב' וד' וחלק ג' סימן א' וחקרי לב ס"ס ט' וסי' ע"ח ולמרון באבקה רוכל סי' ר"ח ומאחר עלות על הספר ובדיו דתיקה שונות של הפוסקים ז"ל אשר ראתה עיני עין עטלף בענין זה אם אמרנו נבוא לחלק למחמירים בין כלי מתכות לכלי חרס שא"א להכשירם אם יש לדונם כשאינם בני יומן בדיעבד ולהתירם אפילו לכתחלה אין פאן מקומו בשכבך קדמנו בעניותנו את אשר נלענ"ד בחא"ח הנדפס בס"ד בסי' ז' אות כ"ח וסי' י"ט אות ט' ועיין ג"כ להרב חקרי לב הנזכר בדרך פ"א ע"ד שורה כ"ו ונוקי באתרון דכיון דלפחות מידי ספיקא דדינא לא נפקינן אם יש לאסרו למפרע דיינו להחמיר בכלי מתכות ולא לגדוש את המדה גם בכלי חרס בלתי ב"י וכ"ש בכלי שני פקעוהו וכדומה וק"ו ובהפסד מרובה ועיין ג"כ להרב אהל יוסף סי' א' וב' הנזכרות לקמן אות ט"ו ל"ד ול"ה ועיין לקמן סי' י"ח ובענין תשלומי ההפסד ע"ל סימן י"א אות כ"ב ועיג"כ להרב בית יהודה סימן מ"ד דפסק דנראה דפטור משום היזק שאינו ניכר דסימן שפ"ה ועיג"כ לרש"ך סימן כ"ה בטירה את הטמא ולהרב תשב"ץ ח"א סי' קי"ג דכתב דבכל ענין חייב אא"כ הוא מומחה ועושה בחנם עיין שם ולענין דינא נראה לענ"ד דכיון דתלוי במחלוקת אוליין לכללין דהמע"ה: יג השיב בענין על כל קוץ וקוץ לסתור סברת הרט"ז סל"ט סק"ו דפסק דאין אנו בקיאים בבדיקה ע"י נפיקה רק לחומרא אנו מצריכים נפיקה ולא להקל דליתא דבקיאים אנו לבדוק בכ"מ חוץ ממקום שפופרש באר היטב שאין אנו בקיאים ואין להוסיף על הטריפות (מקום שמואל סי' ט'): אד"ט ועיג"כ להרב אהל יוסף סי' ע' והנמשכים בדיני נפיקה ובהשמות ובדבר משה הל' נדרים סי' ל"ד שהאריכו בזה ושהפל תלוי במנהג המקום שבעיר סאלוניקי מקילין ונופחים אפילו בסירכא שלא פסדוהו ובמקומות אחרים מחמירים ואוסרים בלי נפיקה ואם אפי' למחמירים בטבחי עובדי פוכבים יש להקל בטבחי ישראלים ודין ההולך ממקום למקום שמ"מ יש להקל בכלי המקילים אף להאוסרים ע"ש ובמקומותינו המנהג פשוט להחמיר בבשר שלהם שפא הוא מבשר שהכשירו ע"י נפיקה וכן שמעתי שזה שבוע או שבועים הובאו לליוור לשונות של שונרים מלוחות מסאלוניקי ואסרום בהחלט גם שמנהג עיר הזאת פרינצי ועיירות הסמוכות לנו לאסור הנפיקה בסרכות ודאות שלא פסדו מ"מ נלע"ד דיש להקל אפילו לדין בשעת הדחק בסירכא בת יומא ורירין בעלמא כי אין אנו יודעין אם מה שנהגו להחמיר אפי' ברירין עשו פן השוחטים מצד עצמן או מהסכמת חכמי העיר ולכן בשעת הדחק יכולים לשנות ממנהגם וכאשר עיני ראתה תשובת הרב חביבי כמהררי"ח מלאונידא נר"ו מפירארא בהיותי משתעשע בו ובתורתו זה שנתים ימים שנטה להקל בנידון דידן מטעם הנז' של חסרון הידיעה אם החמירו השו"ב מצד עצמן או מהסכמת חכמי העיר ומצאתי ג"כ סעד ותמוך לסברתו הישרה הלזו מתשובת הרב, המפורסם נודע ביהודה סי' נ"ד שכ"כ בנידון שלו שמ"ש שבמקום שנהגו פלם להחמיר נקרא פורץ גדר הבא להקל היינו בידוע שנעשה מתחלה בהסכמת חכמי העיר וכן משמע הלשון המוסכם בין הפל אבל בלא"ה מי מעיד שלא נהגו פן הנשים מעצמן או מפי חברתה ע"ש והיא הדין היא הדין דניד"ד ומ"מ הייתי לע"ד מזיקים ומחייבים בכל כה"ג דרירים לעשות הנפיקה להחמיר דיינו שלא להתיר בנפיקה בסרכות ודאות דוקא לא ברירין דבלא"ה יש כמה מקומות המקילים ברירין אפי' בלא

נְפִיחָה כְּנֹלַע"ד הַקְצָרָה וְעֵינָיו לְהִרְבֵּי נֶאֱמָן שְׂמוּאֵל סִי' כ"ח דְּפָסֵק בְּמִי שֶׁהִלֵּךְ לְמָקוֹם שְׂאִינָן אוֹכְלִין בְּנִפְיחָה לְמָקוֹם שְׂמֻקְלִין בּוֹ לְהַשְׁתַּקֵּעַ עִמָּהֶן יִשְׁאַל הַתְּרָה וַיְנַהֵג פְּמִנְהֶגֶם גַּם בְּסִי' כ"ט נֶשֶׂא וְנִתֵּן בְּתוֹשׁוֹ הַרְח"ש כ"י בְּחִילוּק בֵּין יַחֲדֵי לְרַבִּים הַהוֹלְכִים מִמָּקוֹם שְׂמֻחְמִירִים לְהַשְׁתַּקֵּעַ עִם בְּנֵי הַמָּקוֹם שְׂמֻקְלִים ע"ש וְעִיג"כ לְהִרְבֵּי דְבַר מִשָּׁה ח"א סִי' ל"ד דְּפָסֵק דְּהוֹלֵךְ מִמָּקוֹם שְׂנוֹהֶגֶין אִסּוּר בְּנִפְיחָה לְמָקוֹם שְׂמֻקְלִין יֵשׁ לָהֶם הַתְּרָה וְשָׁגַם לְאֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם שְׂמֻחְמִירִין יֵשׁ לָהֶם הַתְּרָה בְּיֵשׁ לָהֶם דְּחֻק גְּדוֹל וְעֵינָיו לְהִרְבֵּי בְּעֵי חֵי סִי' ח' וְט' מֵה שֶׁהִלִּיץ בְּעַד מְקַצֵּת בְּנֵי עִירוֹ שֶׁהָיוּ אוֹכְלִין בְּנִפְיחָה אִף שְׂמֻנְהִגּוֹ וְקַצֵּת בְּנֵי עִירוֹ לֹא הָיוּ אוֹכְלִים בְּנִפְיחָה וְאִף שֶׁהִתִּיר כָּלֵי הַמְּקַלִּים לְמֻחְמִירִים מ"מ הוּא הֵיךְ מִחְמִיר ע"ע וְאִף לְאַחֲרֵים לֹא הִתִּיר אֲלָא אִם יִזְמַנּוּם לְאַכְוֹל וְלֹא לְשִׂאוֹל מֵהֶם כָּלֵיהֶם וְכַמ"ש הַרְלַנ"ח סִי' קכ"א דְּמָה שֶׁהָיוּ מְבַשְׁלוֹת לְהַרְאָב"ד בְּכָלֵי אוֹכְלֵי הַדְּבָק לֹא הָיוּ עוֹשִׂים כֵּן בְּמֵאֲמָרוֹ וְעִיג"כ שֵׁם בְּסִי' נ"ט וְלְהַרְיָב"ל ח"א סִי' פ"ח וְלְמִשְׁפֵּט צֶדֶק סִי' ב' וּמְקוֹר בְּרוּךְ סִי' ל"ה וְעֵינָיו לְהִרְבֵּי בֵּית שְׁלֵמָה סִי' י"ו דְּפָסֵק דְּאִין סָפֵק שְׂאִסּוּר לְסַפְרְדֵי הָאוֹכֵל מְבַשֵּׁר נְפִיחָה לְתַת לְאֲשְׁפְּנֵי בְּשׂוֹר נְפִיחָה וְלֹא יוֹדֵיעָהוּ כִּי אֵינָה חוּמְרָא בְּעֵלְמָא רַק מְנַהֵג הֶגְוֹן וְרֵאוּי לְדַעַת כְּמָה פּוֹסְקִים מְדִינָא דְּש"ס שְׂאִף אִם יִשְׁאַלוּ הַתְּרָה אִין מִתִּירִין לָהֶן כִּהֵיִא דְּבְנֵי בְּיָשָׁן וְכַמ"ש הַרְשָׁד"ם סִי' מ' וְכַמ"ט וְדוֹקָא בְּמִנְהֶג שֶׁהוּא מְשׁוּם חוּמְרָא בְּעֵלְמָא נֶשֶׂאֵל וּמִתִּירִין לוֹ לְדַעַת אֵיזָה מְפָרְשִׁים כַּמ"ש בִּי"ד סִי' רִי"ד ע"ש בְּאֲנָרְךָ קַצֵּת עַל פְּרֵט זֶה וְעִיג"כ לְהִרְבֵּי צְרוּר הַכֶּסֶף סִי' ב'.

וְלְהִרְבֵּי ב"ד דָּף ג' וּבְשִׂאֲגַת אֲרִיָּה וְקוֹל שְׁחַל דָּף מ"ב ע"ב וּבְזִרְעֵי אֶמֶת ח"ב סִי' י"ט דְּבָדִין גִּיְסְטָרָא דְּאִינוּ רַק חוּמְרָא מוֹתֵר לְהַתְּאַרְחַם וְלְאַכְוֹל אֲצֵל מִי שְׂאִינוּ נוֹהֵג בּוֹ אִסּוּר לֹא כֵּן בְּדָבָר הַתְּלוּי בְּמַחְלוּקַת דְּהַנּוֹהֵג הֵיטֵר חֲזִיב לְהוֹדִיעַ לְנוֹהֵג אִסּוּר ע"ש וְעִיג"כ לְהִרְבֵּי בְּרוּךְ אֲנִיגִיל וּמְהַר"ם קַלְעֵי וְהִרְבֵּי דְּנִיָּאֵל אִיִּסְטְרוּסָא וְהִרְבֵּי שְׁלֵמָה וְ' מֵאִיוֹר לְפָסֵק מֵהַרְח"ש בְּדִין אֲנָשֵׁי אִיזְמִיר הַנּוֹהֲגִים אִסּוּר בְּנִפְיחָה דְּהַעֲלָה דְּדָבָר הַתְּלוּי בְּמִנְהֶג הוּא דִּישׁ לָהֶם הַתְּרָה וְלִרְוֹחָא דְּמִלְתָּא יִתִּירוּ לָהֶם ג' שְׂאִינָם מְבַנֵּי הָעִיר ע"ש מְסִי' ו' עַד סִי' י' וְעֵינָיו לְמָרוֹן בְּאַבְקַת רוֹכֵל סִי' ר"ט בְּעֵנָיו דְּבוּקָה כְּנֹלָה אִם יֵשׁ לְהַכְשִׁיר כָּלֵי נְפִיחָה שֶׁהַעֲלָה דְּדָבָר הַתְּלוּי בְּמַחְלוּקַת הוּא וְאִף שֶׁרַבּוּ הַמְּכַשִּׁירִים בְּמָקוֹם שְׂנִיָּהֶגוּ לְהַחְמִיר אִין לְהַתִּיר לָהֶם ע"ש וְע"ל סִי' ג' אֹת א' וּבְסִי' י"ו אֹת י"א: יֵד שׁוֹחֵט שְׂשֻׁחַט וְהַרְגִּישׁ בְּשִׁחִיטָתוֹ שְׂנִיָּגַע הַסְּפִין בְּכוֹתֵל אוֹ בְּקַרְקַע אִינוּ יוֹדַע אִם קוֹדֵם גָּמַר לְשִׁחִיטָה אוֹ אַחֲרֶיהָ וְלֹא נִפְגַּם הַסְּפִין יֵשׁ לְהַכְשִׁיר כָּלֵי חֲשֵׁשׁ דְּזָה פָּחוּ עַדִּיף מְנִידוֹן הַרְש"ל שֶׁלֹּא נִדְחַף הַסְּפִין מֵהַצְּנוּאֵר וְאִף שֶׁהַמְּנַהֵג לְאַסּוּר אִפִּי שֶׁהֵיכָּה כָּל דְּהוּ הַבּוֹ דְּלֹא לוֹסִיף עֲלָהּ וְכ"פ הִרְבֵּי עַה"ג סִי' צ"ו בְּמִי שְׂשֻׁחַט וְנִחְתָּף בְּאַצְבַּע וְנִסְתַּפֵּק אִם נִחְתָּף בְּאֲנָפֵן שְׂנִיָּשְׁתָּהּ וְתָמָה עַל מ"ש בְּשִׁחִיטוֹת אַחֲרוֹנִים בְּשֵׁם בְּדִיקוֹת יִשְׁנִים לְאַסּוּר אִם נִגַּע הַסְּפִין בְּפִתּוֹל וְשֶׁהוּא שֶׁהֵיכָּה גְּמוּרָה וְהִבִּיא ג"כ מ"ש הִרְבֵּי בֵּית לָחֶם יְהוּדָה ע"ש דְּלִיתָא לְאַסּוּר אִם נִמְצְאָת סְפִינוּ יָפָה שֵׁם סִי' י"ט הַד"ט וְעִי' ג"כ בְּזִכְרוֹן יוֹסֵף סִי' א' בְּשׁוֹחֵט שֶׁהַרְגִּישׁ שְׂנִיָּגַע בְּעֵץ א' וְאוּמַר בְּרִי לִי שֶׁלֹּא שֶׁהֵיכָּה כָּלֵל וְלֹא נִזְדַּעְזַעְתִּי וְלֹא חֲתַמְתִּי הָעֵץ רַק נִגִּיעָה בְּעֵלְמָא וְהַעֲלָה שֵׁישׁ לְהַקֵּל מִכְּמָה טְעָמִים אִף לְמִנְהֶג אִסּוּר שֶׁהֵיכָּה כ"ש וְנֶשֶׂא וְנִתֵּן קַצֵּת דְּבָרֵי עַה"ג וְרַבִּי ע"ש.

טו שׁוֹחֵט הַשׁוֹר שְׂשֻׁחַט בְּסְפִין בְּדוּק וְנִמְצְא אַחַר לְשִׁחִיטָה פְּגוּם וּבְדָקוֹ בְּמַפְרָקַת וּמְצִאוּהָ פְּגוּם אִם הִחְתָּף בְּעוֹמֵק וְלֹא בְּלֵבַד בְּלִבּוֹן שְׂסָבִיב הָעֵצִים יֵשׁ לְהַכְשִׁיר וְכ"ש אִם אִין הַפְּגִימָה חוּגְרַת (שֵׁם סִי' ס"ד): הַד"ט וְעִיג"כ בְּשַׁבּוֹת יַעֲקֹב ח"ב סִי' נ"ג בְּדִין אִם נִמְצְא פְּגוּם וּבְדָק

שלא היה חוגרת בו הצפון דאם הספין ששחט בו הבהמה של בעל הבהמה פטור השוחט לשלם ואם הוא של שוחט חקיב שפשע ששחט בספין רע ואם נגע במפרקת פטור השוחט בכל גונא (וע"ל סוף אות י"ב) ולענין הכשר הבהמה ג"כ יש מקום להכשיר כל שאין בפגימה חגירת צפון כיון דלהרא"ש וסייעתו לא מיטרף עד שיהיה פדי חגירת הצפון ע"ש ולהרב"י שכ"פ להלכה וע' בבית יעקב סי' כ"א ובמעשה שבא לידו ששמע השוחט קול הספין שנגע במפרקת שעשה קר"ק בל"א שהכשיר בלי פקפוק דבכה"ג שיש רגלים לדבר כ"ע לודו דבעצם איפגים גם הרב זקן אהרן סי' כ"ד הכשיר בפשיטות במה שנשאל במי ששחט תרגול א' בספין בדוק וכששחט שחיטה פראוי נשטמו גפי העוף והפו בספין בלח בעת פרפוס ומצא אח"כ הספין פגום והכשיר דנדאי אמרינו דבהפאה איפגים ודחה סברת איזה מעוררים שהיו חושבים דבעי' שיראה דדרף חודו הפה דליתא וליתא ע"ש גם הרב זכין ובועז ח"ב סי' ל"ח התיר כבש שנשחט בספין בדוק ואחר השחיטה היפה השוחט בספינו הצואר לראות אם נשחטו הסימנים ושוב בדיק הספין ומצאו פגום ובדיק בעצם המפרקת ומצא שהספין גרר אותה ע"ש: טז נשא ונתן בדין שחיטת נשים ועבדים ועוד לו שם חידושי דינין על כל חי"ד והוא קונטרס בפ"ע עד סי' שצ"ט (שם מדף א' עד כ"ט): הד"ט ועיין להרב בעי חיי סי' ב' שהכשיר שחיטת חש"ו אם אחר עומד על גביו ושם בסי' ג' הכשיר גם פן שחיטת סומא אפי' מב' עיניו ואף אם לא ראה מאורות מימיו אם אחר עומד על גביו וראיתי להרב פחד יצחק אות שי"ן שעדיין לא נדפס ערוך שחיטה פשרה בזרים וכו' שיש בו אריכות דברים מבעלי תריסין על מ"ש הפר"ח ר"ס א' ועיין גם פן להרב יעב"ץ ח"ב סי' קנ"ז שנקנס בדין נשים ועבדים ודעתו שאע"פ שאם האשה יודעת דיני שחיטה רשאה לשחוט לעצמה ובעומד אחר על גבה ובדיק הספין ונתן לה כולה לשחוט גם לאחרים מ"מ אין למנותה לשחוט לרבים כלל אם יש אנשים מומחין וה"ה עבד שאינו משוחרר דמשוחרר דינו כישאראל גמור ע"ש ועיין בלימודי ה' סי' קכ"ו על מ"ש מרן בריש דיני שחיטה דעבדים משוחררים הם בכלל ישאראל ועבדים סתם הם בלתי משוחררים ותמה על מרן שתמה על הטור שהוא עצמו כתב באור חיים סי' תרפ"ט על מ"ש הטור עבדים סתם ע"ש והביא דברי הכרתי ופלתי על הד"מ ריש הלכות מגילה ורצה לתרץ קושית התוס' דמגילה ד"ד ע"א ודאי שתמיט מיניה מ"ש מר"ן ויש לשלם לעינין להרא"ם על הסמ"ג והרדב"ז ח"א בלשונות הרמב"ם סי' קכ"ד ובחלק א' סי' תת"ח ובפר"ח סימן תרע"א ובחידושי המאירי פרק קמא דמגילה ופרק ב' סוף משנה ו' יז בהמה הנרבעת מעובד פוכבים או ישאראל בפני עדים החזיק בהוראת הרט"ז סי' קנ"ג סק"א דהתירה באכילה האידנא דליכא מימת ב"ד לבהמה ושפן פסק הרב צ"צ סימן מ"ו ויצא לישע סברת הרט"ז מהשגת הרב בית יעקב סימן קי"ח דהוכיח דמדינא לכתחלה אסור לשוחטה ובדיעבד מותר (שם סימן צ"ח): הד"ט ועיין להרב צבי סימן פ"ד דפסק בפשיטות להתיר שלא כהרב"ח סימן קי"א ושמונתר לשחטה וכ"ש אם נרבעת מישאראל דתהא הבהמה עוברת בשוק ויאמרו זו וכו' מצוה לנוחיה ולהעבירה מן העולם אם לא במקום שנהגו העובדי כוכבים שלא לאכלה ומטעם חילול השם ועי' ג"כ להרב ברית עולם שכתב שפן מוכח מהש"ס ורש"י ותוספות פ"ח דזבחים ורמב"ם פ"ג וד' דאיסורי מזבח ושל טעם חילול השם מתכונן מהר"י החסיד סימן תתכ"ט ושהרב"ח

בתשובה סימן קי"א הביא דבריו ועכ"ז ראוי שלא לאכלה ודלא מהר"ץ הנזכר והצ"צ
סי' מ"ו.

ועיין להרב הנזכר במחזיק ברכה שלו סי' כ"ט שרמז דברי שאר אחרונים ועיג"כ ביד
אליהו סימן ל"ה ראיות ברורות דבזמן סנהדרין גם כן הייתה מותרת באכילה בנרבעת
מעובד פוכבים וכן אם נרבעת מישאל בשוגג ע"ש פלפולו הזך על מ"ש הרמב"ם
והרב"ח חמיו ועיין ג"כ להרב המנוח בלקט הקמח דף כ"ב ע"א.

יח שוחט שפדקוהו פעם וב' ונמצא ספינו פגום ובפעם הג' תיקן ספין אחר ונמצא פשוט
העמיק הרחיב הרב המחבר והרב בנו אם יש לסמוך מפאן ולהבא על שחיטתו (קול
אליהו סימן א' וב' וג'): יט טעמא טעים לטעמא דיהיב הרמב"ם דפ"א מהלכות שחיטה
דשחיטת העוף מן התורה מהיקשא דאשר יצוד ציד חיה או עוף דתמה עליו הלח"מ
והרכ"מ ומירצו בדוחק והוא תירץ תירוצ מרנוח (יריעות האנהל סי' מ"ו): הד"ט ועיין
להרב בעי חיי סימן י"ב דשקיל וטרי בענין זה ומסיק דיש שחיטה לעוף מן התורה ונפקא
מינה לספיקא (ועיין להכנה"ג בי"ד סי"ג): כ אסור איסור מפמה טעמים לצוד חיה או
עוף ומגבלים אותם ואסור ג"כ לעשות בהן סחורה ואף אם עושין כן לשחוק וטיול
בעלמא אסור ועיין להרב גבעת שאול פ' וישב ומרן י"ד סי' כ"ח ובית הלל שם בשער
אפרים סימן נ"ז וחינוך ב"י סימן ב' והר"מ די בוטון סי' ה' וחות יאיר סי' קמ"ב וקע"ח
וזולתם והביא ג"כ פסק ארוך ממהרש"א מהזקנים לאסור (פחד יצחק כ"י) אות צ' ערך
צידה): הד"ט גם הרב שמש צדקה סי' ח"י ונ"ז הביא הרבה טעמים לאסור ובכללן צער
בעלי חיים ועיין להרפ"י הנזכר שם בערך צער בע"ח בשם הנימוקי יוסף פ"ב דב"מ
וא"ח סימן ש"ה ומג"א שם ריש סימן ופסקים וכתבים סימן ק"ה ותוספות פ"ק דעבודת
פוכבים כשמצערם בלי ריוח והר"ף פרק ח' דשבת ומרן א"ח סימן רע"ב וגופי הלכות
אות תפ"ג: כא שוחט ובודק הקק"י שהלהך בחור א' ללמוד ממנו בור רק מחקמה ודיני
שו"ב והניחו השוחט לקרוע הטרפ"ש ולבדוק הריאה תחלה ואמר שהיא טריפה ושוב
בדק השו"ב והקשיר ובהודע הדבר למ"צ הוכיחו לשו"ב על פניו שאין לעשות כן והוא
השיב בעזות מצח שפשרה ושרשאי לעשות כן ושכן יעשה להבא ואפי' ע"י עובד פוכבים
ויענהו הרב אם פה תעשה אבדה אמונתך להיות עוד שו"ב ויורו המורים מהרי"ד אולמו
תלמיד חבר להרב המחבר והר"ש מורפורגו (עי' בשמש צדקה שלו) והר"ש מלויקווי
והר"י גירון מפרינצי והרש"א ריקנאטי מפירארא והר"י בסאנו מוירונה והר"י
פינקארלי מאליסנדריא והרש"ש באזיליאה ממנטובה גם בשם הר"י בריאל והרב סגרי
מקאסאלי פלם פה א' שיש להעניש לשו"ב שהתריס נגד הרב ולהטריף את העגל ולסלקו
מאומנתו עד שידע חובתו ויעשנה על אשר בזה את דבר ה' ולהרב מ"צ שכן השעה
צריכה לכהן פן יזידון עוד הגם דלענין דינא לא השוו דמהרי"ב והרש"ם הנז' ס"ל דאי
לאו דבנידון דינן ראוי להחמיר משום פבוד הרב היו צדדין וצדדי צדדין להקל ובפרט
בבהמת ישראל או לצורך שבת וי"ט ואלו לדעת הרב המחבר והריד"א דעת אחר להם
ע"ש (פחד יצחק במהדורא בתרא כ"י אות שי"ן ערך שו"ב): כב בהמה או חיה טהורה
שנבראת ע"י ס' יצירה עיין בטור ברכת פ' י"ט דף קמ"ג ע"ג דכתב דבשר היורד מן
השמים א"צ ניקור ואין בו איסור גיד הנשה וא"צ שחיטה וכ"כ ג"כ הרב של"ה פ' וישב
דף ע' ועיג"כ להרב צבי בתשובה בדין גברא דברא מר זקנו דנסתפק אם ישלים מנין

עשירה ומ"מ בכל כה"ג אפֿשר דַיש לְשׁוֹחֲטוֹ מְשׁוּם מְרֵאִית הָעֵינַן (וע' מה שְׁפִתְבְּתִי בַח"א הנֶדְפֵס בַס"ד סִימָן ג' אות ט"ו בַהֵיא דַהר"ץ הַנֶזְכָר).

(שְׁדֵה הָאֶרֶץ חֶלֶק ג' סִימָן א'): כַּג הָאֶרֶץ בְּדִין סָפִין שְׁאָסוּר לְרֵאוּבֵן בַּהֲנָאָה אִם מִן הָאֶרֶץ בְּשׁוֹחֲטֵי בּוֹ וְלִבְנֵי בּוֹ בְּשׁוֹחֲטֵי וּמְסִיק דְּשָׂרֵי אֲבָל לֹא לְמַלּוּחַ בְּשׁוֹחֲטֵי בְּמַלְחַת הַמִּזְבֵּחַ וּבִיאָר דִּינֵוּ הֵיכָא דְאֶמְרִינָן מְצוֹת לָאו לִיְהִנּוּת נִיְתָנּוּ וְהֵיכָא לֹא אֶמְרִינָן וְעִיג"כ בַּסִּי' מ"ז בְּדִין נָר שְׁהַדְלִיק עוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּשִׁבְתָּ דְמִן לְלַמּוּד לְאוּרוֹ (פְּנֵי אַרְיָה ס"ד וְהַנְמַשְׁכִּים): הַד"ט וְעֵינָן לְהַרְבֵּי יַעֲבֹץ בַּח"ב סִי' קנ"ח דְקָרָא לָהּ שְׁאֵלַת הַבַּל וְדַבְרֵי בּוֹרֹת תְּשׁוּבָה שְׁהִבִיא הַרְבֵּי לֶחֶם הַפָּנִים סִי' ח' בְּמֵי שְׁקִנְיָה סִיף מְתַלְיִין שְׁדָן בּוֹ דִּינֵי נְפֹשׁוֹת וְתַקְנֵוּ לְסַכִּין שְׁלֵשׁ שְׁחִיטָה אִם מִן הָאֶרֶץ בּוֹ מְשׁוּם דְחָרַב הָרִי הוּא כְּחֶלֶל כְּדָא' בַּפ"ז דְנָזִיר וּמְטַמָּא הַבְּשׂוֹר וְדַנְטָה ע"י טְבִילָה דְמָה עֵינָן טְוִמָּאָה וְטְהָרָה לְשְׁחִיטָה דְהַאֲדָנָא וְגַם מ"ש דְחָרַב כְּחֶלֶל אִינוּ אֵלָּא לְחָרַב עֲצָמוֹ וְלֹא לְמָה שְׁנִטְמָא מִמֶּנּוּ וְכָל יוֹמָא אֲכָלִי כְּהֵנִי בְּשׂוֹר שְׁנִטְמָא אִפִּי מִמֶּת עֲצָמוֹ וּבְשׂוֹר שְׁנִטְמָא בְּאֵהָל הַמֶּת אִין לוֹ טְהָרָה עוֹלָמִית אִפִּי יְהִיָּה לָנוּ מְקוֹר נְפִתַח לְנִדְהָ וְלַחֲטָאֵת אִף אִם יֵשׁ לְחַוֵּשׁ לְסַכִּין זֶה הוּא מְשׁוּם אִיסוּר הַנְּנָאָה וּבִיחּוּד אִם דָּן בּוֹ יִשְׂרָאֵל דְנִדְאֵי שְׁלֵא כְּדִין הָרְגוּ וְנִרְאָה דְדִינֵוּ כְּדִין סָפִין שְׁלֵא עֲבוּדַת כּוֹכְבִים דְאִיסוּר לְשְׁחִיטָה בּוֹ מְסוֹכְנַת ע"ש: כַּד טְעַמָּא יְהִיב לַמ"ש הַר"ם בַּפ"ד מִמְאָכְלוֹת אִיסוּרוֹת וְטִי"ד סִי' כ"ט דְהָא דְקִי"ל טְרִיפָה אִינְהָ חִיָּה יִלְפִינָן מְקָרָא דְלִכְלֵב תְּשַׁלִּיכוּן אוֹתוֹ דְהוּא מְמַכִּילְתָּא וּשְׁבִקוּ יִלְפוּתָא דְש"ס דִּינֵוּ פִּא"ט דַּע"ב ע"א דִּילִיף מִמֶּש"ה זֹאת הַחִיָּה דְחִיָּה אֲכֹל וְכו') (שָׁם סִי' צ"ד): כַּה הַנִּיחַ בְּעֵינָן מ"ש מְרָן סִי' ל"ג ס"ג וְהוּא מְרַמְב"ם פ"ב הַל' שְׁחִיטָה דִין י"ט דְפִסְק דָּאִם נִיָּקֵב הַנְּשֵׁט בַּכ"ש בְּמִקּוֹם הָרְאוּי לְשְׁחִיטָה ה"ז נִבְלָה שְׁפִתְבְּתִי מְרָן כ"מ שְׁהוֹצִיאוּ מִמֶּתְנֵי פ' הַשׁוֹחֲטֵי דַל"ב ע"א וְהַש"ס שָׁם דֹא' הָרוּאָה לֹא יִמְצָא שָׁם רְאָיָה וְהַדְבָר צָרִיף תְּלַמּוּד (שָׁם סִי' צ"ה): כּו ב"ד שְׁקַבְלוּ עֲדוּת נֶגֶד בּוֹדֵק א' שְׁלֵא בְּפִנְיֵוּ אַחַר שְׁהִבִיא הַרְבֵּי הַמְחַבֵּר תְּשׁוּבַת הַרמ"ש בְּאֲזִילָה לְזִכּוֹת הַבּוֹדֵק דְחָאוּ מְהֻלְכָה וְשָׁנָה וּפְיָרֵשׁ הַסְּבוּת שְׁקַבְלוּ הַעֲדוּת שְׁלֵא בְּפִנְיֵוּ וְעוֹד הוֹסִיף תַּת כְּחָה דְהִתְרָא דְבִלֵּא"ה נְמִי יָאִי וְיָאִי לְמַעַבְדֵי הַכִּי אִפִּילוּ לְכַתְחֻלָּה כַּמ"ש בְּהַדְרָא רַבִּינוּ בְּצִלְאֵל דְבִיאִיסוּרִין מְקַבְּלִין עֲדוּת שְׁלֵא בְּפִנְיֵוּ בַע"ד וּמְסִייעַ לִיָּה גְבָרָא רַבָּא הַרְבֵּי מְנַחֵם לְבֵית מֵאִיר גַּם הַרְדֵּב"ז קִבַּע מְסָמְרוֹת לְסַבְרָא זֹו דְכִינּוּ דְהוּי לְאֶפְרוּשֵׁי מֵאִיסוּרָא כָּל יִשְׂרָאֵל בַּע"ד נִיָּהוּ וְכֵן בְּחֻשׁ קְטָטוֹת וּמְרִיבּוֹת תְּקַנְתָּ גְאוּנִים הוּא לְקַבֵּל שְׁלֵא בְּפִנְיֵוּ בַע"ד כְּפִתּוּב בְּהַגְהוֹת מְרַדְכִי בְּחֻדְשׁוֹת (שׁו"ת הַרמ"ז סִימָן י"א): הַד"ט וְעֵינָן ג"כ סְנִיגְרוֹן לְסַבְרָא זֹו בְּסַפְרוֹ שְׁלֵא הַרְבֵּי שְׁמֵשׁ צְדָקָה בְּעֵינָן קִדְוִשֵׁין שְׁלֵא אוֹרְבִינוּ בִּי"ד שְׁלוֹ סִי' כ"ז וְלַהֲרָא"ם ח"ב סִי' כ"ד וְרֵאִיתִי בְּשׁו"ת כ"י הַרְבֵּי עֲזָרִיאֵל דִּיאֲיָנָה מְסִי' קִי"ב עַד קִי"ז שְׁבִשְׁנַת רַצ"ד קָרָא תַּגָּר עַל ב"ד א' שְׁקַבְלוּ עֲדוּת נֶגֶד אֶלְמָנָה א' שְׁנִשְׁתַּדְּכָה שְׁלֵא בְּפִנְיָהּ וְלֹא קָרָאוּהָ בְּתַחֲלָה לְשִׁמּוֹעַ מֵהָ תְּדַבֵּר וְשָׂאִין לַב"ד הַתְּנַצְלוֹת מִמ"ש הַרְשֵׁב"א בְּתְשׁוּבָה דְדוֹקָא בְּמִמוּנָא אִין מְקַבְּלִין אֲבָל בְּאִיסוּרָא מְקַבְּלִין וְאִפִּילוּ לְהַתִּיר א"א וְאֵע"ג דְאֲתִיָּלִיד מִמְמוּנָא דְשָׂאִי עוֹבְדָא דְאֶלְמָנָה הַזֹּאת דָּאִין זֶה דְבַר אִיסוּר דְלֹא אֶתְחַזֵּק אִיסוּרָא דָּאִף דְאֶסְרָה נְפִשָּׁה בְּשַׁבּוּעָה פִּינּוּן שְׁרוּצָה לְתַת אֶמְתָּלָא טוֹבָה לְדַבְרֵיהָ עַל שְׁרוּצָה לְבַטֵּל הַשְּׂדִידוּף מֵאִי אִיסוּרָא אִיכָּא הֵכָּא לְקַבּוּלֵי עֲדוּת שְׁלֵא בְּפִנְיָהּ לֹא בְּזֶה דְבַר הַרְשֵׁב"א וְכַמְבֹּאֵר שָׁם וְעוֹד דְכָל שְׂאָר הַפּוֹסְקִים כְּתִבוּ דָּאִין מְקַבְּלִין שְׁלֵא בְּפִנְיֵוּ בַע"ד אַא"כ הוּא חוֹלָה אוֹ עֲדִיו חוֹלִין אוֹ הוֹלְכִין לְמַדִּינַת הַיָּם וְשְׁלַחוּ הַב"ד לְבֹא וְלֹא בָּא עֵינָן בְּהַרִי"ף פ' הַגּוֹזֵל בְּתָרָא וּמְרַדְכִי פָּרַק נַעֲרָה שְׁנַתְּפַתְתָּה

והר"ם פ"ג מהל' עדות וסמ"ג וקרא"ש ונהטור ואיך יניח המורה סברת כל הפוסקים
הללו לומר קי"ל פהרשב"א דאפילו בדיני ממונות לא אמרינן קי"ל פניחיד פשחולקין
עליו רוב חכמי ישראל.

וכמ"ש מהריק"ו בתשובה דאין לפסוק פירושלמי נגד בבלי ע"ש ובמה דשייך בענין
השידוכין וסבלונות ששלח לה משנדכה האריף על סברת חכמי דורו הרב צמח ממילי
והרב עובדיה ספורנו והגאון הרב יעקב אורינואלדו והגאון הרב קלונימוס ממנטובה
ואכ"מ ובחלק אה"ע אם יספימו עלי מן השמים שם אתן את דודי לה: כז בהמה שנפלה
ממקום גבוה ושחטוה מיד טריפה ודאית היא ולא ספק ונפקא מינה שלא לדונה בספק
ספיקא פגון נפלה ולא נודע גבהו של מקום (שם סי' ל"ב) הד"ט ועיין להרב חקרי לב
סימן ס"א דבהמה שהיו מושכין אותה בחבל ומחמת סירובה לילך הכנה על ראשה מפה
רבה ושחטה בלי עמידה ושהייה מעת לעת אין מקום לחשש ריטוק איברים ותמה על
הרב תורת חסד שכתב בזה דדינו כנפולה ע"ש ועיין בסימן ס"ב בדין נפולה שהלכה אף
גוררת רגליה דבעי בדיקת כל החלל ולא סגי בבדיקת החוט לבד ע"ש וע"ל סימן ב' אות
ז: כח מי שנכנס למקולין וראה ב' שוחטין ב' בהמות ואמר שראה א' מהן ששהה
בשחיטתו ואינו יודע מי מהם והשוחטים שותקין אם העד אומר אתם ידעתם שיש
ביניכם: ספק בשחיטה והם שותקין יש להטריף שתייהן אף אם לא אמר להם אתם ידעתם
אפילו שתקו אין בכך פלום (שבות יעקב ח"א סימן מ"ג).

הד"ט וכ"ש אם מכחיש העד דנודאי נאמן אף אם אמר להם אתם ידעתם עיין למרן סי'
קכ"ז סעיף א' כט שוחט שפדק בלי רשות חכם פנהוג ונמצא ששחט פראוי אין להטריף
כלל מה שעשה ולא הפלים שנשפתמשו אף דלכתחלה אין לעשות פן ועיג"כ להרב חוות
יאיר סי' קע"ח שכתב דלאו בר גידוי הוא דכבר כתב הטור בשם אביו סי' ח"י דהאידין
נהגו חכמים למחול על פבודם ועוד יש לחלק בין בדיקת הספין לבדיקת הריאה ודלא
דמי נידון הרש"ך ח"ג סימן ל"ב לנידון דידן ע"ש (דבר משה ח"א סי' ג'): הד"ט ועיג"כ
להרב בעי חיי סימן ז' ד"ה ויש לתקור וכו' דנשא ונתן במ"ש הריב"ל ח"ג סי' ק"ב
וזולתו ונדעתו להחמיר ע"ש וע"ל אות ל"ד ול"ה: ל משאו ומתנו יפה במ"ש הר"ם פ"ג
מהלכות שחיטה דין י"ט והוכיח דלדידיה אם נשברה המפרקת ורוב הפשר עמה נבילה
אף שהחוט קיים וכצ"ל דברי הטור ס"ס כ"ז ושפן יש להחמיר לדעת הפוסקים
מפורסמים ויישב ג"כ מ"ש הרט"ז סי' כ"ב סק"ב וסי' כ"ז א מה שהקשה עליו מע'
השואל (הרב צבי סימן ש"ח): לא סבר וקביל דבן פקועה של בהמה דקה שנה לגסה אם
הפריס עג"ק לענין שחיטה ולכלא מילי ותלמוד ערוף הוא בתמורה די"א השוחט את
החטאת ומצא בה בן ד' חי אינה נאכלת אלא לזכרי כהונה וכתבו התוס' דאילו בן ה'
לדקה אינה נותרת לרבנן בשחיטת אמו כדאי' בפ' בהמה המקשה ע"ש ותמה על הגהה
שנמצאת בהר"ם הל' תמורה פ"ד המינוחסת להר"י אבוהב שכתב דבן ח' חי בגסה וכן ד'
בדקה ע"כ דק' מאד דהכל יודעים שאין חטאת באה מהבקר רק פר יוה"כ ופר העלם
דבר של צבור וזכרים הם הנשרפים א"כ א"א שיהיה להן ולד ונאכל וכל החטאות
הנאכלות בין דחיד בין דצבור אינן באות רק מכבשים ועזים לכן נראה פשוט שצ"ל בן
ד' חי ותו לא וכגירסת גמרתנו (שאלת יעב"ץ ח"א סי' כ"ה) הד"ט ועיין להרב טוב עין
סי' ט' אות ב' דכתב דהפר"ח כתב דלדעת הרא"ש פשיטא דמברך על השחיטה וששוב

רָאָה בַּשָּׁמַיִם רֹאשׁ שֶׁהוּא מְהֵרָא"ש שְׁכַתְּבֵי בְּסִי רַפ"ג בְּפִשְׁטוֹת שְׁלֵא יְבָרַךְ אֶמְנָם
אִינוֹ חֲתוּם שֵׁם הָרֵא"ש בְּסוֹף הַתְּשׁוּבָה וְאֶפְשָׁר שֶׁתִּשְׁוֶי זֶה מְרַב אַחֵר: לֵב שְׁחַט אֲוֹנָא וְלִפִּי
דְּבָרֵי הַשׁוֹחֵט קוֹדֵם שֶׁהִתְחִיל לְשַׁחֹט נִשְׁמָטָה מִיָּדוֹ וְשׁוֹב לְקַחָה וְשַׁחֲטָה וְאִשָּׁה אַחַת
מִכְחִישָׁתוֹ בְּפָנָיו וּא"ל שְׁאַחַר שֶׁהִתְחִיל לְשַׁחֹט נִשְׁמָטָה וְאִח"פ לְקַחָה וְגַמְר הַשְּׁחִיטָה
וְשִׁמְתָחֲלָה נְטַף הַדָּם עַל יָדוֹ וְהוּא מִכְחִישָׁה בְּפָנֶיהָ דְּבָר בְּרוּר הוּא דְלִדְיָה שְׁוִיָא אֲנִפְשָׁה
חֲתִיכָה דְאִסּוּרָא וּמְפָל מְקוּם אֵין עֲדוּתָה עֲדוּת לְהִסִּיר הַשׁוֹחֵט מִחֻזְקָתוֹ דְאֶפִּילוֹ אִשָּׁה
בְּעֻלְמָא בְּמָה שְׁנֵאֲמַנְתָּ לֹא סָגִיא אֶפִּילוֹ עֲדוּת אִישׁ לְהוֹצִיאָה מִחֻזְקָתָה אִם מִכְחִישָׁתוֹ וְשִׁטְעוּ
בְּזָה הַמּוֹרִים שֶׁהִכְשִׁירוּ לְאוֹתָהּ אִשָּׁה וּפְסָלוֹ אֵת הַשׁוֹחֵט לְגַמְרֵי דְתַרְתִּי דְסִתְרָן הַדְּדִי נִינְהוּ
וְזִיל בְּתַר אֵיפְכָא לְאֶסְרָה עַל הָאִשָּׁה דְוּוּקָא וְלֹא לְהוֹרִיד הַשׁוֹחֵט (וּע"ל ס"ג אֹת כ"ד)
(שָׁם ח"ב ס"א קמ"ד) דְּבָר וַיִּקְרָא אֶרֶשׁ מוֹר"ם ס"א כ"ג ס"ב שְׁכַתְּבֵי דְאִם שָׁהָה כְּדִי שְׁיִגְבִּיהַ
הַבְּהֵמָה וַיִּרְבִּיצָנָה וַיִּשְׁחֹט עַד רֹב הַסִּימָנִים שֶׁהוּא הִכְשֵׁר שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה וְהִבִּיא מ"ש
שָׁם הַרש"ך סק"ג עַל אֲשֶׁר הוֹסִיף מֶרֶן תִּיבַת עַד וּמ"ש הַפּר"ח ס"א כ"ב סק"ד וּפְשִׁיטָא
לִיה לְהַרְבּ הַמְחַבֵּר דְּהוּי לְקוּלָא וְהִבִּיא דְוּגְמָא לְזָה מִפ"ב דְּבִרְכוֹת דָּף י"ג ע"ב דְאָמַר שָׁם
אֵלָא אִימָא עַד לְבָבָךְ בְּעִמְדָה וְהִבִּיא גַם כֵּן מ"ש מוֹר"ם בּד"מ שְׁלוֹ וְלֹא הִבִּיא דְבָרֵי הַר"מ
אִף הִבִּיא מ"ש הַפּר"ח בְּשֵׁם הַר"ן וְתִשׁוּבַת הַרְשֵׁב"א וּמְנֻנּוֹ נִקְחָ דְתוֹסְפֵת תִּיבַת עַד
שֶׁהִבִּיא בִש"ע כּוֹנֵן לְדְבָרֵי הַר"ן עֲש"ד (עֲדוּת בִּיהוֹסֵף לְהַר"י ו' סְאֲמוֹן ס"א כ"ז): הַד"ט
וְעִיִּין לְהַרְבּ פְּרִי הָאֶרֶץ ס"א ד' דְּפִסְק בְּדִין שֶׁהֵינָה דְחִינָה דְשִׁיעוּרָה בְּכַדִּי שְׁיִגְבִּיהַ בְּהֵמָה
דְקָה וַיִּרְבִּיצָנָה וַיִּשְׁחֹט וְשָׁפֵן הַסִּפִּים מֵר אֲחִיו: לֵד הָאֲרִיף לְשׁוֹן בְּדִין ב' שׁוֹחֲטִים
מִןמַחִים בְּעִיר אִיִּסְקוּפִיָא שֶׁא' מֵהֶם שׁו"ב בְּמִקּוּלִין א' וְזָה בְּאַחַר שְׁאַחַר אֵינָה שְׁנִים נִבְדְּקוּ
וְנִמְצְאוּ א' מֵהֶם בְּלִתִּי מְרָגִישׁ וּבְלִתִּי מְשִׁיב פְּהֵלְכָה בְּדִינֵי שׁו"ב וְהַשְּׁנִי נִמְצָא אֲוֹמֵן בְּקִי
בְּמִלְאֲכָתוֹ וְסָלְקוּ הָרֵאשׁוֹן וְהֵלֵךְ לְמִקּוּם אַחֵר וְשִׁמְשׁ שָׁם בְּשׁו"ב וּבְהַוּוֹדַע הַדְּבָר לְבֵית דִּין
שֶׁל הַרְבּ הַמְחַבֵּר שֶׁלְחוּ לוֹ לְבוֹא אֶצְלָם וּבְדִקּוּהוּ וְלֹא מְצָאוּ סְפִינוּ יָפָה וְחִזּוּר וְהַשְּׁחִיזוּ וְנִמְצָא
יָפָה וְצוּוּ לוֹ לִילֵךְ לְמִקּוּלִין שֶׁלְהֵן יָמִים אוֹ עֲשׂוֹר וְלְהִרְאוֹת סְפִינוּ בְּכָל יוֹם סָף מַה וְכֵן
עֲשֵׂה וּפְעָמִים נִמְצָא סְפִינוּ יָפָה וּפְעָמִים לֹא וְלְשִׁאוֹל הִגִּיעוּ אֲנָשֵׁי הַקַּק"י הַב' מַה יִּהְיֶה
מִשְׁפֵּט הַפְּלִים שְׁבִשְׁלוּ בְהֶם מִבְּשָׁר שְׁחִיטָתוֹ וְחִזְרָתוֹ לְכַשְׁרוֹתוֹ וְעַמְד הַרְבּ הַמְחַבֵּר עַל כָּל
הַפְּרִטִים וּמְסִיק דְלַעֲנֵן מַעֲשֵׂה תְלוּי בְּרֵאוֹת עִינֵי הַדְּיִין דְאִם נָטַל קְבֵלָה מֵאֲדָם גְּדוּל
דְּמִסְתָּמָא מְצָאוּ בְּקִי וּמְמַחָה אֶמְרִינוּ הַשְּׁתָא הוּא דְאִתְרַע וְאִם לֹא יֵשׁ לְהַטְרִיף הַפֵּל
לְמַפְרַע דְּרַבּוֹ סָבַר דִּידַע וְלֹא יָדַע וְשָׁקִיל וְטָרִי בַּמ"ש מְר"ן בְּסִימָן א' בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א
וְכִנְה"ג שָׁם אוֹת מ בְּשֵׁם חִידוּשֵׁי אֲגוּדָה וְשָׁם אוֹת ט"ל בְּשֵׁם הַר"י בִּי רַב וְדְבָרֵי הַרש"ז
וּפּר"ח וּפ"ת שָׁם וְהַמּוֹרֵם מֵהֶם ג' חִילוּקִים בְּדְבָר דְּבִנְמִצָא שְׁאִינוּ יוֹדַע דִּינֵי שְׁחִיטָה כִּי הוּא
דְּרִשְׁב"א אֵין לְאֶסְרוֹר הַפְּלִים מִן הַדִּין אִם נָטַל קְבֵלָה רַק מִצַּד חוּמְרָא דְמָה שְׁאַסֵּר הַרְשֵׁב"א
מִיָּרִי בְּלֹא נָטַל קְבֵלָה אֵלָא שִׁמ"ש שְׁיֵשׁ לְהַחְמִיר קֶצֶת בְּעִנְיֵן הַפְּלִים כִּינּוֹן דְּלִיכָא הַפְּסֵד
מְרוּבָה לְהַגְעִילָם הַנִּיחָא פְּלִי מִתְכוֹת אֲבָל פְּלִי חֲרָס דְשִׁבִּירָתוֹ טְהֵרָתוֹ מֵאִי אִיכָא לְמִימַר
וְאֵין לִזְמַר דְּכִלֵּי מִתְכוֹת יִגְעִיל וְכִלֵּי חֲרָס בְּלֹא כְלוּם דֹא"כ נִרְאָה כְּחוּקָא הַחִילוּק הַב' אִם
נִמְצָא בְּלִתִּי מְרָגִישׁ בְּפִגְמוֹת אוֹסְרִין הַפְּלִים לְמַפְרַע אִף אִם נָטַל קְבֵלָה ג' אִם אִתְרַע
בְּדִינֵי טְרִפּוֹת א"צ אֶפִּילוֹ מִשׁוּם חוּמְרָא לְהַכְשִׁיר הַפְּלִים עוֹד חִזּוּר וְעַמְד עַל שְׁאָר רְאִיוֹת
הַרש"ז וּפּר"ח וְהַרְדָּב"ז הִבִּיאוּ הַכִּנְה"ג הַגְּהֵת ב"י שָׁם אוֹת מ דְּהַתִּיר כְּלֵי אוֹכְלֵי בְּשָׂר
הַנְּפִיחָה לְשִׁאִינּוֹ אוֹכְלִין אִף דְּלִגְבֵי דִידְהוּ הַבְּשָׂר בְּנִפְיחָה אֲסוּר בְּוּדָאֵי מִשׁוּם דְאִיכָא

ספיקי טובא ולכן פתב המחבר דבניד"ד דאיפא נמי ספיקי טובא אין ספק אצלו שמי
שאסר הכלים לא ראה תשובת הרדב"ז הנזכר ושאין לפקפק על הכלים בשוחט הנפסל
איה שיהיה וכ"ש בניד"ד שלא נמצא פיסול בשוחט לא בשחיטה ולא בבדיקה רק
בהראות הסכין ואפשר דמשום ביעתותא אבד חוש ההרגשה ע"ש (ומ"ל אות י"ב) ועל
אופן חזרתו לכשרותו הקיל בו יען כי אחר שסלקוהו הלה לו למקום אחר ונתעכב שם
כארבעה חדשים אצל אביו ורבו וסיפר לו המאורע וחזר ללימודו שם ואז קבלוהו עליהם
לשו"ב ופשיטא שאין לו דין פושע דחזר לכשרותו אחר שלמד ועיין להרב ב"ד חי"ד
סי' א' וב' ובדבר משה סי' א' שפתב על נידון זה למצוא לו מזור לשחוט עם שוחט אחר
על הצד היותר טוב בלבד וגם על שלא השיב פהלכה למה ששאלוהו אמר הרב המחבר
שהוא שאל ממנו כמה דברים והפירו היותו פקי במנהגיו בחוקמיות יתירות והרצה הרב
המחבר תשובתו להרב ד"מ הנזכר ולא הסכים עמו להחזירו לאומנתו ושם באפשר
להראות ספינו תמיד לחכם שבעיר נחא ולא סגי שיקבל עליו ד"ח ואם אין בעיר חכם
או שוחט אחר פקי בהרגשה אין להכשירו לשחוט והשיב הרב המחבר על כל ראיותיו
וחיזק הוראתו להקל וכנזכר (אהל יוסף סימן א') (הד"ט ועיין להרב יכין ובועז ח"א
סימן ה' שהאריך להוכיח שאין לנדות הטבח שיצתה טריפה מתחת ידו ולא להעבירו
אא"כ יש לחוש שעבר במזיד: לה נשא ונתן בדין מי שלא עמד ושמש בבקיאות בדיקת
הריאה ולא נטל רשות ושחט וכדק בהמות דקות מה דינו ומשפט הכלים וריש כל מראיהו
הביא ההיא דחולין ד"ח ע"א האי טבחה דלא סר ספיניה לחכם משמתין ליה ומ"ש
הר"ב ול"ח וכנה"ג סי' ח"י הגה"ט אות כ"ו שהביא תשובת המבי"ט ח"א סי' ל"ה
ואחרים המזכרים באם יכול החכם למחול על פבדו ולמד מדבריהם דדוקא לאנשים
ידועים וממונים על השו"ב מחלו חכמים פבדום ולא לגבי השו"ב בביתו ובחומותיו וה"נ
מסתברא דאלת"ה אפי' בוקי סריקי ילה וישוב לביתו וספינו בידו וישחוט בלי הראות
ספינו לחכם ועי"ג ח"ג סי' ל"ב על מעשה שהיה בפפר שמצאו בבהמה בועא
חתוכה בחיתוכי דאוני והכשירוה בודקי הזמן בלי שאלת חכם ונקט ביה מלתא ולכש
בגדי קנאה וכתב לאיסור וחרה אפו עליהם על ששאלו לבודקים אחרים ואת פיו לא
שאלו ומשם למד הרב המחבר דניד"ד דחמיר מההוא דרש"ך כ"ש דמחמירין טפי
והאריך ג"כ בענין הכשר הכלים ועל ההיא דרשב"א סי' רי"ח ותר"ט ותר"ך ואוקי
באתרין דמלא את ידו בהל' שחיטה פדת ונהלכה רק נמצא נעדר בבדיקת הריאה אין פליו
צריכין הכשר ואף שראוי השוחט לנזיפה פליו מה חטאו להיותו נעדר מהל' בדיקה
ושגדולה מזו הכשיר הרשד"ם בי"ד סי' ל"ח והביא ג"כ מ"ש הכנה"ג שם אות מ דעת
הריב"ל ח"ג סי' ק"ב ורשד"ם הנז' דאף בספק דאורייתא כל שהפלי אינו ב"י ספיקא
דרבנן מיקרי ואין לשברם אם הם של חרס והביא ג"כ דעת הרדב"ז ח"א סי' רצ"ו דהרב
המאסף עצמו מסיק עלה לאנשי איזמיר שאינם אוכלים בגפיחה להתיר הכלים הבלועים
מבשר גפיחה וסיים הרב המחבר דבדוק דניד"ד אף דפקר טפי לשחוט ולבדוק בלי רשות
ויראוי לנזיפה מ"מ אין פליו צריכים הכשר עוד הוסיף מדיליה דאחר כ' שנה אירע כזה
בשאלוניקי והראה פסקו למת"ם אמראריליו והשיבו פנדפס בדבר משה שלו סי' ג'
דשקיל וטרי בדין השוחט אם ראוי לנזיפה או לא וחזר הרב המחבר והחזיק בהוראתו
וא' זה ואחד זה ס"ל דכליו לא חטאו וכנזכר (שם סימן ב'): הד"ט ועי"ל אות י"ג וכ"ט

ול"ד ועיין להרב בעי חיי סוף סי' ז' שהאר"י ומסיק דסברת הריב"ל היא המחוננת ויש
יש להוכיח ממ"ש הרדב"ז ח"א סי' הנזכר דחיישינן אפ"ל לכלים שאינן ב"י ע"ש: לו
טרח ויגע לעשות סמוכות למנהג שאלוניקי ואינמר ומצרים שנהגו שהשוחטים יטלו
שכר הכשרות יותר מהטרפות שלדעת הריב"ש הביאו מרן סימן י"ח אין לה מנהג גרוע
ורע ומר מזה והרב המחבר יצא לישע לחלק בין שכר מועט למרובה וכסברת רט"ז
ורש"ך ותמה על הכנה"ג הגהות הרב"י אות ס"ב שחלק על זה והביא ג"כ מ"ש הרב
נאמן שמואל סימן ל"ב ועוד הליץ טוב על מנהג עירו דכשאירע איזה ספק כל א' קורא
לאחר שאינו נוגע פלום בהכשרו כדי שייספים עמו ועיג"כ שם טעמים אחרים להליץ
בעד מנהגם (אהל יוסף סי' ה'): הד"ט ועיין להרב פחד יצחק אות ט' ערך טבח הנוטל
שכר על הכשרות בלבד פי לא טוב עושה וכמ"ש מרן סימן י"ח והר"י דבוסטון והדב"ש
סי' קכ"ב ובהגהת הרב גא"ל סי' י"ח וזולתם ומסיק דטרחו ויגעו בעירו פירארא לחייב
שלא ליטול על הכשרות יותר מהטרפות ולא עלה בינדם ועיג"כ להכנה"ג בבעי חיי ש'לו
סימן י"ו ושגם הוא ערער הרבה על זה וביטלו בעיר תיריא וברוסיא ביטלוהו על ששמעו
שקרא תגר ושחר זמן רב נדפס ספרו של הר"ם די בוטינא ושם בסימן ו' מהודא ומשבח
לקק"י שעשו תיקון זה ע"ש גם פה פורניצי מימים מקדם דרפן לשפור שו"ב בכ"כ
לשנה ואינו נוטל פלום מהטבח לא מן הכשרות ולא מן הטרפות ושבוחי משבחינו להו
בקאולוס קאלוס ועיגכ"ל סי' ג' אות ג': לז החזיק בכל ענין דעת הרב ימין משה בדין ריאת
העוף שנסרקה לצלעות דכשרה ודווקא אם נסרקה מקמא יש להטריף ותמה מאד עמ"ש
בשם הר"א יצחקי שהטריף אף כשנסרקה אומת ריאת העוף לצלעותיה ודומיא דבהמה
שאינו לסברא זו שורש וענף שאין לריאת העוף חיתוקא דאונא לתת שם אומה ואנא
ובפרט שכל הריאה דבוקה מאד לצלעותיה ומקום הריאה צר מראשה לסופה משא"כ
בבהמה דבמקום האונות מקום צר ובאומות מקום רחב ושם אין הצלעות מגינות ומצא
ג"כ סעד לסברתו מהמרדכי דפ' אלו טריפות ד' תשל"ב אמנם אם ריאת העוף נסרקה
מקמא לצד פנים מספקא ליה ומסיק להטריף והכי דק ואשפח להרשב"ץ כ"י שפכת
ומפאן למדנו שחייב לבדוק וכו' בבהמה וחייה אבל בעוף לא שמענו מעולם בדיקתה
מסרכות אע"פ שאם נמצא בה סרכא העוף אסור וכו' ונראה שכ"מ שתסרה לצלעות
כשר לפי שמהודקת שם אבל לצד פנים טריפה ומכל מקום אין אנו זקוקים לבדוק רק
בהמה וחייה עכ"ל ושמח לבו שמצא סברתו מפורשת והוסיף עוד מה שפכת הפנסת
הגדולה במעשה שפא לידו שהטריף בהסכמת רבני קוסטא אם הסרכא מצד הפנים גם
מצא להרב פרי הארץ בי"ד סימן ב' בדין סרכות ריאת העוף שפכת שהיא דבוקה כולה
לצלעות והיינו רביתה הלכה לא מיטרפה אבל אם תמצא בה סרכא ממקום למקום וכו'
וכינצא לדידן דקי"ל דאין סרכא בלא נקב טריפה אבל אינו חייב לבדוק ריאת העוף
(שם סימן י"ג): הד"ט זה לי רבות בשנים שנשאלתי גם אני אם יש להחמיר לבדוק
ריאת העוף והשיבותיו גם אני לעניות דעתי פדברי הרב הרשב"ץ והבאתי ראיות
מכריחות דאין להחמיר כפתוב אצלי בשותא דינוקא סימן ק"ד ועיגכ"ל סימן ג' אות ט"ז
ועיין להרב בעי חיי סימן מ"ה שהוכיח במישור טעות האומרים דאין סרכא פוסלת רק
בריאת הבהמה ולא בעוף דליתא דדוקא חסר ויתר כשר בעוף ולא סרכא ושפן מצא
דהרב יבין שמועה כ"י לרשב"ץ שכ"כ בפ"י דסירכא פוסלת גם בעוף ושפן הספימו עמו

מהרי"ט ו' יעו"ש ושאר חכמי קונסטא אלא דבעוף מילתא דלא שכיחא רק מיעוטא דמיעוטא ופעם ביובל ומן הסתם אין צריף לבדוק פשם שגם בבהמה אין צריף לבדוק אחר שאר הטורפיות משום דלא שכיחי חוץ מטורפיות הריאה דשכיחי ושמדברי רש"ל בהגהותיו לספר הטורים גם פן יש לדקדק פן וממה שכתב בכנסת שלו סי' ל"ח הגה"ט ע"ש ועיג"כ להר"י ו' סאמון בעדות ביהוסף שלו הנדפס מחדש סימן י"ג שלא נטה ימין ושמאל מפל האמור לח העלה לחייב לכסות פל הדם הינצא מהעוף ודלא סגי בכיסוי מקצתו ודדונקא דם הניתז ושעל הספין אין צריף לגררו ולכסותו אם יש שם דם זולתו אבל שאר הדם הינצא צריף לכסות הכל למצנה מן המובחר מדאורייתא או לפחות מדבריהם ומה גם שהר"ן פסק כרבנן שצריף לכסות אפי' דם הניתז ושעל הספין להביא ג"כ דדונקא משום שלא להטריח פסק מור"ם סי' כ"ח ס"ו דאין צריף לכסות כל דמו (בית שלמה סי' ט"ו): הד"ט ואני בעניי לא ראיתי בשום מקום נזהרין בזה ומעשים בכל יום מוכיחין פעם בשוק פעם ברחובות קריה בפרהסיא ששוחטין הרבה עופות זה על זה או זה אצל זה ונזהרין דנקא לכסות באופן שיכסו כל מיני דמים ולא כל דמיהן וכפשט לשון הטור ומרן סי' ס"ו דסתם קאמרי שא"צ לכסות פל הדם ובכל ענין משמע דאל"כ הנה להם לתת טעם לפי שלא הטריחוהו לגרר דם שעל הספין ועל מ"ש מור"ם הנזכר ועיין להרב זרע אמת ח"ב סי' י"ב שהקשה עליו בכת והוכיח דליתא לחייב להמתין עד שיתחיל לירד טיפין דדי לכסות מקצת דם הקלוח וכמנהג הפשוט: לט הרבה להשיב על מ"ש הרט"ז סי' ט"ז סקי"ג שמתיר איסור אותו ואת בנו באם שחט הראשון גדול שאינו יודע דיני שחיטה ומדמהו לשחיטת חש"ו דפסק מרן להתיר דליתא דלא יזנה אלא ספק בשחיטה דלרט"ז נמי אסור לשחוט השני עוד הקשה עליו קושיות אחרות והניחן בצ"ע ובסי' שלאחריו נכנס בדין פסוי הדם אם יש לכסות בספק פיסול בשחיטה וכן אם יש לחלק בין ספק לספק או פל הספקות שוות (חקרי לב סי' י"ז וי"ח): מ צדד בתחלה להתיר שחיטת צדוקי וביתוסים בישראל עע"ג והדר מסיק דמ"מ אין זה ראיה להתיר לבעלי מקרא שבדורנו שיש להטריף אף אם ישראל עע"ג ועיין להרב בצלאל סי' ג' בתשובה לרדב"ז וברש"ך ח"ג סי' ט"ו והר"ם מטראני ח"א סי' ל"ז שהקראים שבזמננו פסולים בכל גוונא (בעי חיי סי' י'): מא השיב בהלכה לשואל בענין ראובן שנתן לשמעון בהמה לשחטה ואחר ששחט בא ואמר ששחטה לשם עבודת כוכבים והאריף בפולו הוה ומסיק דאף דשמעון היה שותף בבהמה מ"מ לא אסרה דאף לרמב"ם וסייעתו דס"ל דכשיש לו שותפות בגנה אסורה ה"ד בששמענו שאמר פן בפירוש בשעה ששחט לא כבניד"ד ומה גם בישראל סתם שעומד בחזקת כשרות דלא מהימנינן ליה ומותרת אפי' באכילה (שם סי' י"א) מב השוחט בשבת לחולה מסוכן אסור לכסות דמו אף אם יש לו עפר מוכן (שם כ"ג): מג האריף וביאר דלעת הרשב"א והרא"ש ונהטור ומרן פל שזורעים בו ומצמיח אע"פ שאינו עפר מכסין בו וכל שאינו מצמיח אע"פ שמגדל צמחים והוא עפר אין מכסין בו זולת אם קראו הפתוב עפר דאז אף אם אינו מגדל צמחים מכסין בו ודלא כריר"ו דס"ל דאף אם אינו מצמיח מה שזורעים בו פיון שמגדל צמחים מותר לכסות ולענין עפר לחה כגון מתונתא שאסר מור"ם בס"ס כ"ח פה פתב מרן בב"י בשם סמ"ג וסמ"ק משום דלא מיקרי עפר רק עפר דק ונפרד שראוי למנות וכמש"ה אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ פלומר שהוא דק ונפרד

ויוכל למנות אם לא מפני רבוי וואם הוא לח א"א למנותו אפי' מועט ושמקום הגהתו הנזכר שלא במקומה היא ומקומה על מ"ש מרן אין מכסין בזבל גם וחול הגס ואין איסור מתונתא לפי שאינה מגדלת צמחים דראוינה לזריעה היא וכמ"ש רש"י בפירק אלו עוברין בהקדא וזו היא גירסא נכונה והגירסא שהביא מרן אינה ראוינה לזריעה נוסחא מוטעת היא וע"פ זה א"צ להגהת הרש"ך שם בדברי מור"ם פ"ג דאין פה מקום ההגהה ע"ש (שם סימן כ"ד): מד חמץ הנשרף בע"פ אחר זמן איסורו לשיטת הפוסקים כר"י דהוא בשריפה שרי לכסות אפי' לכתחלה דנשרפין אפרן מותר ולפוסקים פ"ג נמי דס"ל דהשבתתו בכל דבר ואפרו אסור מ"מ אפ"ש דשרי משום דמצות לאו ליהנות ניתנו וכ"ש בדיעבד דלא מטרחינן ליה לחזור ולכסות ואפי' בלא ברכה דאאת"ל דהרמב"ם פסק כזעירי דס"ל דבדיעבד נמי לא יצא (ועיין להר"מ פ"ד מהל' שחיטה) מ"מ לענין דינא נקטינן ככולהו רבנן דאפילו לכתחלה שרי וכ"ש בדיעבד (שם סי' כ"ה): מה סניגורין עשה למנהג עירו שלו לאחוזו העוף ביד א' ולשחוט באחת ע"י עיקום אגפיהו ע"ג להשימן תחת רגלי העוף וקושרין הרגלים ורובו אינו קושרין ומעקמים בלבד אגפיהו ותופסים אותן ביד אחת ושוחטין באחת וכמנהג קצת השוחטים שבקנס' אבל בעירו א' תופס העוף והשוחט שוחט ושפיר עבדי דחוששין לשמוטת הגף ואף דלכאורה צידד קצת למנהג עקמימות האגף מ"מ מנהג נתיקין שלא לעקם (שם סי' ע"ד) מו עוף שבשעת שחיטה או אפי' לאחר שחיטה עודנו מפרס נשמוטו אגפיהו והכו בספין ונמצא הספין פגום א"א לשער אם הכו בסוף האגפים דרכים הם או למעלה שהם קשים ומנקט לחומרא עדיף ולא תלינן בהו דחיישינן דבעור איפגים ואותו העוף ג"כ אסור וכ"ש אם שחט עופות אחרים אח"כ דתלינן דאפי' בעצם הראשונה איפגים וכ"ש אי איפגים בעור שפולן אסורות (וע"ל אות ט"ו סי' קל"ט): מז שוחט שבהיותו נחפז לשחוט עופות הרבה בעויה"כ לא בדיק ספינו בין שחיטה לשחיטה וכששחט ז' מהן בדיק ספינו ומצאו פגום ונעלם דבר משלמי הרעה ונפל הספק בראשונות ג"כ ששחט קודם הז' אחרונות קרוב לשמונים עופות ואחר שהאריך בענין העלה דכל שפירשו מתחלה ועד סוף מישרי שרו פ"ג שלא נודע להן חזקת איסור דבהתיירא קפריש וגם את פולם יאכלו אפי' בבית א' בא' מהדרכים לבשלם בב' קדרות או באחת על ידי שיוסיפו עליהם לבטלם (משאת משה ח"א ב"ד סי' ב'): מח מי שחמף המפרקת אגב חדוד הספין במקום שנוהגין להטריף גיטרא מ"מ מכסין דמו בברכה ושאני מפוי דמכסה בלי ברכה כדי שלא יבאו להתיר חלבו משא"כ פאן דאי אתי למיכל נמי ס"ס התיירא אכיל (וע"ל אות י"ג) (שם ח"ב בחלק יו"ד סי' א') מט עמד השואל ושאל בדין תרנגולת שנמצא לאחר שחיטה דוחן בנפשט או בקנה אם יש לדונו כגמי ולהטריף א"נ שאני גמי דהוא דבר רף ושונה חדוד הספין לחתוף ואת"ל דל"ש אפתי ספק אם נחתף או לא מהו ספק דרבנן ולקולא כמ"ש הכנה"ג גבי עשב וגמי רף או לא והשיב דמציאיות כזה לא באה בפתובים רק בירק עשב דק שהקיל בו הרב"ח סי' כ"ו ויליף ממ"ש התה"ד בנמצא קנה של גמי ונשא ונתן בדבריו ופוסקים אחרים ומסיק דניתן להאמר חילוק בין דבר רף לקשה פדוחן בהצטרף ג"כ הספק אם נחתף או לא אף בנדאי נחתף מידי מחלוקת הפוסקים לא יצאנו (וע"ל אות ד') (פתי כהונה חלק ב"ד סי' י') הד"ט ואם נמצא בנפשט אנוז עיסה אפוינה שמלעיטין בה האנוזות (מאקארו"ן בלע"ז) כל שלא נודע ודאי ששחמף שם שמעתי בשם הרב מהרש"א

מהזקנים מ"צ בעיר קאסאלי שהורה להכשיר כל שלא נודע ונדאי שנתתה ואם ונדאי
נתתה דמי לגמי ולהטריף ואם הנושט מלא סובין ויורד עם קלוח הדם עיין להרב שמלה
חדשה דהכשיר ג"כ כל שאין אנו יודעים שחתה שלא פהוראת הרב לקט הקמח שאסר
אף אם לא ראינו שנתתה ע"ש: נ ישב דעת הרמב"ן שדיקמה דין ספין שנתתה אחר
השחיטה לדין סימנין שנתתה בלי בדיקה דכיון שיש לו חזקת בדוק ואינו עומד
להתקלקל וליפגם מעצמו מוקמינן ליה אחזקתיה (נודע ביהודה סימן ז' וח'): נא ראונו
צוה לעבדו עובד פוכבים להפשיט גדי אחד שחוט קודם בדיקת הריאה ולא היה רבו שם
כשהפשיטו ופתח העובד פוכבים גם החזה הורה להתיר ובפרט בגדיים דאף רט"ז אינו
מחמיר רק בגסה ובפרט שהיא בהמת ישראל ועוד לו טעמים אחרים ע"ש (מכתם לדוד
סימן א'): נב מעשה במי ששחט עוף ובדק בסימן ומצא שלא שחט רק מקצת הנושט
ונסתפק אם היה רבו שחוט והטריף מספק והשליכה מידו ועמדה והלכה כדורפה ולא
מתה וחתה המפה וכמשלש חדשים הטילה ביצים וישבה ג"כ עליהם והגדילה אפרוחים
וחזרה והטילה ביצים והיא בריאה לפנינו רק נשאר קצת רושם בצוארה ומסיק דכלל
שבידנו דטרפה אינה חיה ואינה יולדת אין להזיזו ממקומו בספק טרפה דבטרפה ונדאית
אין הטלת ביצים ושהיית י"ב חודש מועיל וכמו שכתב הרשב"א בתשובה סימן צ"ח אף
כאן לשוחט הזה נאמר שמה נתחלף לו בין נושט לקנה ומ"מ לדידיה אסור דשניא
אנפשיה חתיכה דאיסורא חוץ מאפרוחים דלדידיה נמי שרי ולדידן הפל מותר ונדאי
טועה הוא וישחוט במקום אחר ויבדוק אח"כ מבפנים במקום הרושם דאם יש שם
ריעותא לדידן נמי אסור ולא מהני הליתה (שם סי' י' הד"ט ולענ"ד הייתי חושש להתיר
אפי' לאחרים לפי שהפלה הוא על הרוב ואין ה"נ דאיפא מיעוטא דחיות יותר מיב"ח
ומטילות ביצים אף בטרפה ונדאית וכיון שפן עד שנתיר מפה אומדנא דשמה נתחלף לו
בין קנה לנושט דהוא דבר זר למומחה לטעות בין זה לזה נימא דשמה ממיעוטא דיולדת
היא וטרפה לכל אדם ועיין להרב בעי חיי סי' כ"ז ולהרב חקרי לב סימן כ"ה כ"ו כ"ז
מ"ש אי מהני ליתה לכל מיני ספיקות ע"ש וע"ל סי' ו' אות ב' ועיין ג"כ להרב מגיד
מראשית סי' ב' דכתב דכדומה לזה יש להסתפק גבי אחיות האסורות בחייהן דנטרפה
הראשונה וקידש לאחותה ועיין לרמב"ם בדין שעיר המשתלח והרא"ש סוף קונטרס
עגונא דאתתא ותוס' פ' המפלת ונעלם מהרא"ש ז"ל תוס' דזבחים וקמא דף נ"א ע"ש נג
אסר איסור לשו"ב להיות גאבילירו ואף אם מינוהו פכר לא יבדוק הוא לבדו דהוי גנבה
וחשיד אהא חשיד אנבלה ואין לו תקנה עד שיתחזיר הגנבה מעצמו ויעשה תשובה דפ'
ז"ב וליטול שקר קצוב לשבוע ונתן טעם למנהג סאלוניקי שנוטלין שקר על הפשרות
בלבד (נאמן שמואל סימן ל"ב): הד"ט בשותא דינוקא סי' קמ"ה הוצרכתי להשיב בענין
חשוד על השבועה אם שחיתתו פשרה והעליתי לע"ד דחשוד על הגזל אינו חשוד על
השחיטה והסכים עמי גדול א' וע"ל סי' ג' אות ג' ולהרב משפט צדק סי' ב' ולהרב ז"ל
סי' רפ"ה ולרש"ל ביש"ש סי' ג' ולהרב עבודת הגרשוני סי' ט"ו ונ"ד ובענין מנהג
סאלוניקי ע"ל אות ל"ו נד ביאר היטב מהו טבעת הגדולה של קנה ומהו פובע ושיפוי
פובע וחיטי דאמר רב פפא משמיה דרבא שנייר בחיטי פשרה וכו' והלכתא משיפוי פובע
ולמטה פשרה והוא דשייר בחיטי (זמן אהרן סימן קצ"ד): נה נשאל אם מדבר שהיו
מותרים בבשר נחירה הותרה גם כן להם טריפה והשיב דלמ"ד בפ"ק דחולין דף ט"ו

ע"ב דהותרה פשיטא דטרופה לא הותרה דהא איסור טרופה מנבשר בשדה טרופה וכו' נפקא שנא' במ' יום ראשונים שעלה משה להר ואילו נחירה לדידיה לא נאסרה עד שנקנסו לארץ ועוד דר"י בן פנחס דס"ל התם דאין שחיטה לעוף מן התורה ונחירתו שחיטתו ל"פ אמתני' דאלו טרפות בעוף ומדר"י נשמע לר"ע דס"ל בשר נחירה אישתיא אה"נ דמ"מ טרפה נוקת בה (תשב"ץ ח"ב סי' ק"י): הד"ט מדברי הרב משמע דלמ"ד דלא הותרה בשר נחירה אפשר דטרפה הותרה ואם כן סברתו ו"ל איני יודע בענייני אמאי לישתרי ומ"מ לפי שיטתו ו"ל דאין היתר הטרפות תלוי בהיתר נחירה יש לתת טעם למה עובר בהמה שנשחטה והפריס עג"ק מותר בנחירה לר"ש שזורי ואף לרבנן דמחייבי בשחיטה כדאיתא התם פ"ד אינו אלא מפני מראית העין ואם נטרף בדרוסת הדוב מותר וכמ"ש רב אשי שם דף ע"ה ע"ב דדוקא משום מה"ע א"ל לאדא בר חבו זיל שחטיה ומשמע דטרפות נמי אינו מטריף בו כשם שנחירה מותרת וכ"פ הפוסקים ואמאי לא אמרינן דהגם דנחירה מותרת מ"מ טרפה אסורה.

נו דברי פח"ח באם שחט עוף ושקה בו ואינו יודע אם ניקב הנפש דפסק מרן פרמב"ם פ"ג דחזור ושחט הקנה לבדו במקום אחר ולמה לא ישחוט הקנה באותו מקום בהזהר שלא ליגע בנפש או לשחוט הנפש במקום אחר ואמר מר דעצה טובה קמ"ל שיימהר לשחוט הקנה במקום אחר ואם היה רוב בשחיטה ראשונה אפ"ל ניקב הנפש הכשיר העוף ברוב קנה ואם אין בו רוב יבדוק הנפש מבפנים ולמדנו הרב לפי דרכו דתקנה זו לא שייכא בנפש במקום אחר שאף ששחט במקום אחר ולא מצא נקב באותו מקום יש לחוש לנקב כדאמרי' בפ' א"ט דכיון דפעיא ביה זימנין דמתרמי הדדי ודלמא במקום נקב שחט (שם סי' קמ"ו): הד"ט עדיין יש מקום לשאול מפני מה לא תקן ג"כ לשחטה ברוח אחרת דהא מאי דאמרי' בדרף מ"ג נשט דאכלה ביה ופעיא ביה זימנין דמתרמי הדדי היינו דוקא כשניקבו שניהם מצד א' אבל מב' רוחות א"א מעולם דאתרמי הדדי וכשר כמ"ש הפוסקים בסימן ל"ג ואפ"ל מצד א' איכא מ"ד דלא מתרמי ודאי אם יש הרחק מקום בין זה לזה הגם דלהלכתא אין דעת הרב פר"ח כן כמ"ש שם סק"י: נו גדי שנשחט ונסתפקו אם עברו ח' ימים ללידתו יש להכשיר משום ס"ס דהיינו אם עברו ח' ימים ואת"ל שלא עברו אפתי ספק אם פלו לו חדשיו דהיינו ה' לזקה וט' לגסה דמבואר בפ"ק דבכורות דבכלו חדשיו מותר לשחטו אפ"ל בו ביום (שם בטור א' לחוט המשוכלש): סימן בדיני גלגלת.

שדרה.

צלעות.

קנה.

נשט.

דרוסה. ונפולה.

אות א מים שנמצאו בראש הבהמה ולא נודע אם היה המוח מגולה או מכוסה וגם לא נודע אם נחסר מהמוח שיעור המים רבו הספקות והמחמיר מאבד ממונם של ישראל אהלי יעקב סימן קי"ח): הד"ט ועיין להרב אהל יוסף סימן ח' במי שלקח ראש כבש

ממקולין אחד והוליכו לביתו והפה עליו בגרון להוציא המוח ומלחו והדיחו ובשלו וילעת
ערב הביא המוח לפני בודקים ולא מצאו בו ריעותא וא"ל הקונה דעודנו מפה בקדקד
להוציאו ראה מעט מים ולא ידע כמה ושאלוהו אם הנה כמלא פה שאוכלים בו ואמר הן
ושאלוהו למה לא בא מיד לשאול והשיב שהוא אינו בקי רק שאשתו ספרה הדבר עם
השכנות וא"ל שצריף לשאול ומיד בא אצלם ולא ידעו הבודקים מה להשיב ונעשה
ערבוביא גדולה שהיתה לבעה"ב הכנה לש"ק מאותו הכבש ובפרט בבית חתנות וביום
ש"ק אחר תפלה נתועדו המוסמכים ונשאו ונתנו ביניהם והכשירו להיות שעת הדחק
וענג שבת ושמת חתונה והפסד מרובה והסכימו עמהם הרב המחבר והרח"ש
אמאריליו להקל ועיג"כ להרב פרי האדמה ח"ד ד"כ ע"ג בדין ספק אם המוח מקיף
שהביא ג"כ סברת הריב"ל ח"ג דף ק"ז וכנה"ג סי' ל"א אות י"ט ורש"ך סי' נ' ס"ג
וזולתם ועיג"כ"ל סי' י"א אות כ"ז ועיין להרב שער המים סי' ל"א אות ה' שהביא הסימן
שפתי הרב"ח להבחין מאיזה בהמה היא הגלגולת שנמצא בתוכו מים ושלדעתו אין סימן
מובדק הוא לסמוך עליו להקל ע"ש: ב עוף שנשפתרה א' מצלעותיה וראש השבירה חז
פקוץ תלוי במחלוקת אחרונים וכמ"ש הפר"ח סי' נ"ד ויש להטריף במכ"ש בנשבר הגף
וכסברת הרדב"ז והספ"ק לדבריו הרב רבו (בית יהודה במנהגי ארגיל סימן ס"א): הד"ט
ועיין להרב שבות יעקב ח"א סי' נ"ה וח"ב ס"ס ס"ג בדין עצם השדרה של תרנגולת
שהוא מעוקם ועב ונראה שנשבר העצם עם הבשר וחזר ונקשר היטב אין לחוש לפסיקת
החוט ושחזר ונתרפא ויש להקל בהפסד מרובה אבל אם נודע ודאי שנשפתרה המפרקת
ורוב בשר אף שהחוט קיים הוי נבלה ודאי דלא כרט"ז ס"ס כ"ז והפר"ח שם וראיתי
ג"כ בתשובת כ"י להר"ם פרונינצאלי סי' קנ"ז בדין תרנגולת שנשפתרה לה עצם בשדרתה
ולא היתה מהלכת אע"פ שלא יצא העצם לחוץ ואפ"ל הטילה ביצים אח"כ כל שלא הטילה
אחר גמר הטעינה הראשונה ושהה אח"כ כ"א יום ואח"כ הטילה ביצים יש להטריף היא
וביצייה פיון שאינה הולכת דחיישינו שמא נפסק החוט ולא אמרי' שגרונא נקטה פיון
דאיכא ריעותא עיין בטור ומרן סי' ל"ב ונ"ד ואף אם השבר למטה מהגף שאין לחוש
לפסיקת החוט מ"מ פיון שאינה מהלכת יש לחוש ע"ש ואם יש עוקץ בשבירה נלע"ד
להטריף היא וביצייה אף אם חזרה וטעינה דחיישינו לנקיבת אחד מהאברים הפנימים
אחר הטעינה מחדש אמנם אם חזר ונקשר יפה ואחר כף הטעינה שפיר איכא למימר דאי
אימתא דנקב לא היתה טוענת מחדש ואחר שנקשר יפה שוב אין לה עוקץ לנקוב ולענין
ספק אם ניקב החוט ע"ל אות ג' ועיין להרב בעי חיי סי' ע"ה דטעמא טעים על שהורה
לאיסור עוף שאחת מצלעותיה שבורה ואפ"ל אין בה עוקץ שאין סתירה להוראתו ממתני'
ר"פ א"ט ע"ש: ג מי שקנה בהמה אחת שהיתה הולכת במישור ושחטה ובאו אח"כ ב'
אנשים ואמרו שהם מכירים בהמה ההיא שהיו רוצים לקנותה וא"ל המוכר שלא יקנה
שצולעת קצת לפי שהיה נפל מהקערה אם אין המוכר אומר שנודע לו בודאי דשף
מדוכתיה ושאל המורה שצריף בדיקה רק דקים ליה הכי על ראותה צולעת חיישינו
לדדמי ובהמה פשרה דהא מדינא דהש"ס שמקטת ירף אינה נאסרת אא"כ איכא כול ניבי
ואף למקצת הפוסקים בעינינו עכ"פ דאיפסק ניבי ואף למ"ד בשמיטת ירף דאין אנו
בקיאים אי איפסיק או איכא כול או איכא כול ה"ד פשמוטה לפנינו משא"כ בניד"ד דאין שמוטה
לפנינו לא קודם ולא אחר שחטה ראשון אנו לבדוק ניבי עוד לו שם בהמה שנתקלה

בְּרַגְלֵיהָ אַחֲרוֹנִים וְנִעְשִׂית חֲגֵרֶת צָרִיף בְּדִיקָה בִּירֵף אֶף דְּבָסִי ל"ד ס"ז בְּמַגְרֶרֶת רִגְלֵיהָ
לֹא חִיָּשִׁינוּ לְרִיעוּתָא וְאִמְרִינוּ שְׁגֵרוֹנָא נִקְטָה שְׂאֵנִי הֵכָא דְתַבְרָא בְּצִדָה שְׁנִתְקַלָּה (וְעֵינֵינוּ
לְעִיל הִגְהֵת אוֹת ב') (שָׁם ח"ב סי' נ"ט): הַד"ט וְעֵינֵינוּ לְהֵרֵב בֵּית יְהוּדָה בְּמִנְהֵגֵי אֶרְגִיל סִי'
ס"ו שְׁשִׁמַע מֵרַבּוֹ דְּבוּקָא דְאַטְמָא דְלֹא שָׁף מְדֻנְכְתֵיהָ אֶף אִם נִתְעַפְלוּ גִיבֵי יֵשׁ לְהַכְשִׁיר
דְּתַרְתֵּי בְּעֵינֵינוּ שָׁף מְדֻנְכְתֵיהָ וְעִיכּוּל גִּיבֵי וְדִלָּא כִפְר"ח סִי' נ"ה סק"י דְּמִטְרִיף בְּעִיכּוּל גִּיבֵי
בְּלַבַּד וְעֵינֵינוּ לְהֵרֵב זָרַע אֲמַת ח"ב סִי' ט"ו דְּפִסְק לְהַתִּיר בְּקַוְלֵיָא שְׁנִשְׁמַט מִהַשּׁוּק וְעוֹר
וּבְשׂוֹר חוֹפִין אֵת רַבּוֹ אִם לֹא אִיפְסֹק וְלֹא אִיעֲפּוּל גִּיבֵי וְנִשְׂא וְנָתַן בְּדַבְרֵי מוֹר"ם סִי' נ"ה
וּס"ג וּסִי' ס"ב ס"ג וְהַרְשָׁב"א סִי' פ"ט וּרְצ"ד ע"ש: ד דוֹרְס שְׁנִכְנַס לְדִיר וְנִמְצָא צְפֹרֶן
תְּחוּבָה בְּאֶחָד מֵהֶן וְעוֹבְרָה בְּצִדָה וְנִסְתַּפֵּק אִם נוֹלַד לְאַחַר שְׁנִדְרָסָה הָאִם יֵשׁ לְהַטְרִיף
בְּמַכ"ש דְּהָאִם אֶף אִם נוֹלַד קִנְדָם שְׁנִדְרָסָה הָאִם פִּינוּ דְּאִין לְעוֹבֵר פֶּחַ לְבָרוּחַ וְלִפְרוֹס
עַג"ק פְּוִלֵי הָאִי וְאוֹלֵי גְדָרְס אֶף אִם הַמְקוֹם רָחַב שְׂאִין לְחוּשׁ בְּגִדוּלָה לְדְרִיסָה פִּינוּ שְׂיִכּוּלָה
לְבָרוּחַ מִשְׂא"כ עוֹבֵר שְׁנוֹלַד לְשַׁעְתּוֹ וְדָחָה סְבֵרֶת הֵרֵב בֵּית יַעֲקֹב סִי' ח' שְׁהַשְׁוֶה הַדִּין וְלַד
דְּרוּסָה לְדִין וְלַד טְרַפָּה וְהִגַּם שְׁנוֹלַד טְרַפָּה מִןסִפְּם לְהַכְשִׁיר מ"מ בְּנוֹלַד דְּרוּסָה יֵשׁ לְהַחֲמִיר
וּכְדַעַת הֵרֵב פִּיבּוּשׁ הַבֵּיָאָה הַרְט"ז ס"ס ע"ט וּפְר"ח שָׁם לְאַסּוֹר (שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"א סִימֵן
נ"ד): הַד"ט וְעֵינֵינוּ לְהֵרֵב בְּעֵי חֵי שְׁהַאֲרִיף בְּדִין דְּרוּסָה מְסִימֵן פ"ז עַד סִי' צ' וְעִיג"כ
לְרַב"ח סִימֵן קמ"ז וּקמ"ח: ה הַחֲזִיק בְּהוֹרָאתוֹ בְּמִנְחַת יַעֲקֹב שְׁלוֹ רִישׁ פְּלָל פ"ט לְהַתִּיר
תְּרַנְגוּלִים וְאִנּוּזִים שְׁהַנּוֹצָה שְׁע"ג רְאִשֵׁיהֶם גְּבוּהַ מְשֻׁאָר הַנּוֹצָה וּבְרוּבֵן יֵשׁ חֲסָרוֹן בְּעַצֵּם
הַגְּלָגְלוֹת וְשָׁפֶן רְאָה בְּבֵית הַגְּאוֹן חֲמִיו וְנִכְדּוֹ לְהַתִּיר דְּלֹא כְּהֵרֵב חֲנוּפָה ב"י שְׁפַתְב לִינְהָר
לְכַתְחֻלָּה שְׁלֹא לְקַנּוּתֶם (שָׁם סִי' ס"ג) הַד"ט וְעִיג"כ לְהֵרֵב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם סִי' מ"ב בְּדִין
תְּרַנְגוּלִת שְׁיֵשׁ לְהֵן כְּמִין כּוֹבַע נּוֹצָה בְּרִאשֵׁן דְּאִם נִמְצָאוּ תְּחַתֵּי נְקֵבִים הֵרֵי הֵן מִתְחַלֵּת
בְּרִיָּתוֹ וְלֹא חִיָּשִׁינוּ לְנִקִּיבַת קְרוּם שְׁל מוֹחַ וְכִסְבֵּרֶת מִהַר"א אִמְיָגוּ שְׁקִיָּים מְנַהֵג יְרוּשָׁלַיִם
וְדִלָּא כְּהֵרֵב גִּיסוֹ דְּדָחָה הוֹרָאת הַרְא"ה הַנְּזַכֵּר וְלְהַחֲמִיר ע"ע הֵיָה רִשְׁאִי וְלֹא עַל אַחֲרִים
וְעֵינֵינוּ בְּצ"ץ סִי' ע"א וּרְמ"ע סִי' ע"ו וְכֵן קִיבַל מֵרַבּוֹתֵינוּ לְהַקֵּל וְעִיג"כ רְאִיוֹת מוֹפְתִיּוֹת
שְׁכֵלִיוֹת שְׁהַבֵּיא בְּרוּחַב בִּינְתוֹ לְהוֹצִיא מִלֵּב הַמְחַמִּיר כְּסְבֵרֶת הַרְפ"ח גִּיסוֹ וּבָסִי' ל"א
ס"ס"ק ז' גַּם הֵרֵב חֵק לִישְׁרָאֵל הַסְּפִים לְסְבֵרֶת הַצ"צ לְהַכְשִׁיר וְעִיג"כ לְהֵרֵב חוּט הַמְשׁוֹלֵשׁ
אַחַר דְּרִשׁוּתֵינוּ סִי' ג' שְׁפַתְב שְׁפֶן עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה בְּעִיר בְּרוּסָא וְשְׁהַסְפִימוּ גְדוּלֵי הַדוֹר לְהַתִּיר
ע"ש זְכָרוֹן שְׁמוֹתֶם וְעֵינֵינוּ לְהֵרֵב שְׁעַר הַמַּיִם סִי' ל"א אוֹת ח' דְּדַעְתּוֹ ז"ל כְּהֵרֵב פְּר"ח
לְהַחֲמִיר שְׁלֹא לְשַׁחֲטָה לְכַתְחֻלָּה בִּירוּשָׁלַיִם תּוֹב"ב שְׁקַבְלוּ עֲלֵיהֶם הוֹרָאת מֶרֶן ע"ש
שְׁנִשְׂא וְנָתַן קֶצֶת בְּדַבְרֵי הֵרֵב תב"ש וּמ"ש בְּשֵׁם הֵרֵב צ"צ הַנְּזַכֵּר ע"ש וְעֵינֵינוּ לְהֵרֵב נוֹדַע
בִּיהוּדָה בְּחִי"ד סִימֵן ה' דְּכַתְב דְּאִנּוּזוֹת שְׁיֵשׁ לְהֵן נִקְבַּ בְּגִלְגוּלָת מִהַתּוֹלָדָה וְאִין בְּנִקְבַ
שְׁיַעוֹר חֲסָרוֹן יֵשׁ לְהַקֵּל וּבְפֶרֶט כְּשִׁהְעוֹר שְׁעֲלֵיו סוּתֶם הַנִּקְבַּ וְדִלָּא מִרְש"ך סִי' מ"ו ס"ק
ג' וְאֶף בְּעוֹף הַמַּיִם הַדִּין כֵּן דְּאִין סוּף הַקְרוּם לִינְקַב.

וְהַעִיד עַל עַצְמוֹ אִיף צְנוּה לְשׁוּחַט א' לְהַנִּיחַ הַרְבֵּה רְאִשֵׁי אִנּוּזוֹת לִינְכֵּשׁ וְאַחַר שְׁהַפְשִׁיט
עוֹרָם מַעֲלֵיהֶם בְּדַק יוֹתֵר מִשְׁשִׁים וּבְכֻלָּם מְצָא נִקְבַּ קֶטַן בְּגִלְגוּלָתֶם שְׂאִחַר שְׁנִתְיִבְשָׁה עַצֵּם
וְאִין עֲלֵיו שׁוּם עוֹר גְּרָאָה כְּנִקְבַּ קֶטַן וְכִינוּ שְׁנִתְבְּרָר לוֹ שְׁבִרִיָּתוֹ כֶּף הַכְשִׁיר בְּהַחֲלֵט אִם
הַנִּקְבַּ קֶטַן שְׂאִין לְסַפֵּק בּוֹ לִפ"ע שְׁיַעוֹר סְלַע בְּבִהֵמָה אֲבָל אִם הַנִּקְבַּ גְּדוּל שְׁיֵשׁ לְסַפֵּק
בְּשְׁיַעוֹרוֹ לֹא הֵיָה מִתִּירוֹ רַק בְּהַפְסַד מְרוּבָה ע"ש וְעִיג"כ לְהֵרֵב בְּעֵי חֵי סִי' כ"ח דְּמַתִּיר
בְּפִשִׁטוֹת בְּאַתְרָא דְּשִׁכְיַחֵ תְּרַנְגוּלִים שְׁחָסַר מִהַקְדָּרָה לְמַעֲלָה מִהַעֲצֵם מִתְחַלֵּת בְּרִיָּתָהּ

ושאף למור"ם דמטריף בנדיקב פחות מסלע הכא שאני דלא אתיליד בהן ריעותא: ו הביא בשם הרב עפר יעקב כ"י תשובה אחת במעשה שהיה בעוף פאונוי שנפל מגובה אינה אמות תוף באר מים והעלוהו משם חי ולא עמד על רגליו ולא הלך ואף שהורה לו המורה שלא לשחטו עד אחר מעל"ע ושחטו וראו שפרנס וכדין מסופנת ומ"מ הטריפו והספיקו עמו הרב"ך מריגיו וקרי"ם פאדבה ממודינא והר"י גיצה מוניציא עצמו שפסק מתחלה להתיר הודה אח"כ בעונותו על האמת ובכיו מלא לאמר שחזר בו והספיק לאסור והוכיח הרב המחבר שאין לזה דין מסופנת ולכן הפרפוס אינו מעלה או מוריד (וע"ל סי' א' אות כ"ז ולקמן אות ז) (פחד יצחק כ"י אות ע' ערך עוף וכו'): ז הרבה להשיב בדין טלה א' שהכוחו בכח בדקר גדול על פתפה עד שאינו יכול לילך רק בג' רגלים ועל שהופה אינו יכול לישען עליה פלל וחסש השואל מרסוק אברים או שושברה או מצלעותיו מחמת המפה ונכנס השבר בפנים וניקב הריאה כמו שאנו חוששים בנשבר או נשמת הגף והרב המחבר הוכיח במישור שפינו שהלך אין לחוש עוד לרסוק אברים ובפרט על שלא היה רק בא' מידי ונשבר וניקב הריאה נמי אין לחוש דשאני עוף שריאה נחבאת בין הצלעות וקרום הבשר רך בין צלע לצלע (שו"ת כ"י מהרב עזריאל דיאינה סי' ע"ט): הד"ט וע"ל אות ב' ואם נכנה ורבעה ואינה יכולה לעמוד ושחטה בלי שהיה ובלי עמידה פלל אין ספק דטרפה וכ"פ בהדיא הרב תורת חסד סי' ו' ושאין הבדיקה מועלת לכולם ועיג"כ להרב נודע ביהודה סי' כ"ב דפסק בדין שור שנפל מעצמו ולא ממקום גבוה ולא עמד ושהה מעל"ע שהביא מ"ש רט"ז סי' נ"ח סק"א דפחות מעשרה לא מטריפין אפי' לא עמדה ושכ"כ הרש"ך סי' ל"ב סק"ב שגם בדיקת חוט השדרה א"צ בפחות מעשרה וכמ"ש ג"כ הרב פ"ח ומעתה לפי דעת כל האחרונים א"צ בדיקה רק אם פרנס מחשש מסופנת והוא ז"ל לא כן חשב וטעמא טעים ע"ש ושוב ראה דברי הגאון תבואת שור סי' ל"ב שהקשה על רש"ך ודעתו דאף בפחות מעשרה פדאית ריעותא שאינו יכול להלך חיישינן לפסיקת החוט אף דקדק קצת ממ"ש בב"ק דף נ"א ע"א דמשמע דבפחות מעשרה ליכא שום ספנה אף לענין החוט ועש"ד שהניח בעיון על הרמב"ם שלא הביא בדיני רוצח דבית שאינו גבוה יותר מעשרה א"צ מעקה ע"ש ח ביטל עדותו של הרב עולת יצחק בשם הרט"ז דדוקא בבר אונזא זכר אין לחוש אם בקנה שלו סמוך לסופו נמצא בו פפתור ותחת ב' קנים ממנו יוצאים כאורך חצי אצבע סמוך לריאה ואותן ב' קנים נכנסים לב' צדדי הריאה ואין לחוש ליתר ודוקא בזכרים היינו רביתיהו ולא בנקבות דליתא דגם בנקבות שאין להן פפתור אין משגיחין אם נתפצל לב' סמוך לריאה ואפשר דקשהורה להחמיר בנקבות היינו משום שהיה סובר שלא נמצא פן רק בזכרים ושוב בא לידו נקבה אחת וראה קנה שלה שנתפצל וחזר בו מסברתו הראשונה וה"ט דלא דבר בזה בחבורו ובר מן דין לא גרע מירקות כבד של עוף ביייתי שיש ממנו מדבריית שפכדון ירוק ככרתי (ועיין לקמן סי' ד' אות ז) ה"נ פיון שפל הזכרים דרפן פן אם ימצא בנקבה נמי אין לאסור והביא ג"כ ראה מרב"ח סי' ס' סק"י בדין נמצא עצם תוף הלב של שור א' שהכשירו משום שפן נמצא בלב צבי (וע"ל סי' ד' אות ט') ואי ילפינן בהמה מחיה כ"ש דילפינן נקבות מזכרים בניד"ד ע"ש שפן בדק ומצא אונזא נקבה שנתפצל הקנה סמוך לריאה ולא היה לה פפתור (שב יעקב סימן כ"ד): הד"ט ועיין להרב פחד יצחק אות ג' ערך גרגרת שכתב דכבר אונזא זכר נמצא פן

בסופו ב' פיצולים פגרגרת קטן ושפן מצא להרב כה"ג הגהת ב"י סל"ד אות כ"ח שפן
ראה באנון המים ע"ש ושאוילי ראה זכר בר אוןא אף לא נמצא פן מנקבות מאותו המין
עכ"ל וישישו בני מעיו ישישו בשמחה שאף שפדרף אולי ואפשר אמרו מ"מ הרואה
בספרו בעי חיי מבואר שם בסי' קי"ח שפן דעתו ו"ל דדוקא בזכרים היינו רביתיהו
וכדעת החכם השואל שבאו לידו ב' או ג' גרגרים מאנוז זכר שבסוף הקנה פשמתחיל
להתפצל מצא כמין בועה בלא מוגלא ומים זכים רק יבשה ומלאה אור (והינו גדון של
הרב עולת יצחק הנזכר) והשיב שפן ראה גם הוא פעמים שלש והינו רביתיהו ושגם
העיד לפניו חכם א' בשם הרבנית אמו שפן דרף האנונים הזכרים להיות להם פן משום
הפענית שפועים וראויה היא לסמוך עליה שהנשים נאמנות על המליחה ועיקור דהינו
מלתא דשכיחי בגנוניהו וכ"נ שע"י הפעיה מתרחב הקנה והולך ונעשה בו כמין בועה
וה"ז דומה לזכוכית רף שבהיותו עיסה נופחין בו ומחתיכה קטנה נעשית כלי גדול וכן
עושין דבש מבןשל שלוקחים חתיכה קטנה ונופחין אותה ועושין ממנה כל מה שירצה
וכן הדבר הזה ע"י הפעיה דהיא פנפיתה מתרחב העור ועושה ממנו הבועה ההיא והינו
רביתיהו וכשרין ועי"ע לו שם דלא אמרי' דשמה ניקב שם ועלה עליו קרום כבועה
דכיון דהינו רביתיהו לא חיישינן להא ועיין להרב שער המים סי' ל"ג אות י"ג דדעתו
פיהר תבואות שור בדין ב' ושאין להטריף שלא פדעת הרב פר"ח שמיקל אמנם בקנה
היוצאים מהזכרים כמין לול יש להכשיר וכסברת הרב תב"ש הנזכר ע"ש.

ט השג השיג על השגת הרט"ז סי' נ"ז על מה שמצא פתוב שאם נמצאו בעדר א' נדרסין
שכל העדר אסור וכתב עליו הרט"ז דטעות גמור הוא דליתא דאין פאן טעות כלל ודינא
קאמר דכולהו קנימי בספק דרוסות (שאלת יעב"ץ ח"א סי' ח'): י נסתפק באיסור מכירת
טרפות לעובד פוכבים שמה יחזור וכו' הפתוב בס"ס כ"ז אם יש לחלק בין עיר שרובה
עובדי פוכבים שיש מקום להקל לעיר שרובה ישראלים להחמיר או דלמא ל"ש ואסור
אם אין האיסור נזכר וידוע לכל פגון דרוסה ונפולה ויש להחמיר למעשה בכל מקום
(שם סימן ע"ב): הד"ט וע"ל סי' ג' אות י"ח בדין אנוז הפך דיש מקומות שאין אוכלין
אותו ושם יכול למכרו לעובד פוכבים אם נדרס כמ"ש הרב שבות יעקב ודברים
המתנישבין הם דהכל תלוי באם יש לחוש שיחזור וימפור לישראל ובמקום שאוכלין
אותו ג"כ יש להתיר בספק דרוסה עד שתטיל ב' ביצים דלא אמרו בסי' נ"ז ופ"ו שהנית
כ"א יום רק בעופות דשכיחי פתרנגולת דזמן טעינה שלהם כ"א יום לא כן אנוז הפך
עיין בב"ק דף נ"ה דלא טעין רק חדא ביעתא ע"ש: יא בהמה שהיתה לה מפה בצוארה
במקום שחיטה נודע שבאה לה ע"י א"י אמן שהיה לה חולי והניח ברזל מלובן על
מפתה לשרוף החולי שזו היתה רפואתה ויש לחוש לנקיבת הנושט ואין לה תקנה ולא
מצא בפוסקים טעם מספיק להכשיר (חקרי לב סי' כ"ג).

הד"ט ואני אומר לענ"ד דאי למיחש בעיני מי לא יחוש אף בעיקר הדין ולהלכה דוקא
צדדי היתר נראין הרבה דבסתמא האומן בקי במלאכתו ואין לחוש דייתי לנחומי וצעורי
מצער לה בברזל מלובן ולא יזהר שלא לשרוף סימניה ואומדנא הוא דהעור בלבד תפס
בידו והניח סימניה למטה לבל יכוו וישרפו ואי יתרמי דניטה הפרזל קצת הלא לאמונה
עור הבהמה אינו כ"כ רף שלא יצמוד ויגין סימניה ועי"ל סי' ה' אות י"ד: יב פתרנגולת
שנשברה מפרקתה וחזרה ונקשרה אי הויה נבילה מחיים שהביא רט"ז סי' כ"ח סברתו

וסבירת הרב אחיו שקיל וטרי הרב המחבר בדבריהם ובדברי הטור (בעי חיי"ד סימן כ'): הד"ט ועיין להרב זרע אמת ח"ב סי' ג' שפכת דעוף הבא לפנינו בצואר עקום אם יש לתלות שנולד כן פשר אף אם נראה שנשבר העצם ונחזר ונקשר יש להטריף שמה נפסק החוט ופלפל בתקמה בחוליו דף כ' ע"ב בדין נשבר המפרקת ורוב בשר ולא נפסק החוט והעלה דאפי' טרפה אינה וכדעת הרט"ז סי' כ"ז והפר"ח שם ודלא מהה"ר"י אחיו של הרט"ז דס"ל דהויא גבלה והקשה ג"כ על הרב צבי סי' כ"ח וסתר מ"ש הרב שבות יעקב ח"א סי' כ' דרצה גם הוא לקיים סברת מהרי"ל הנזכר ע"ש: יג נשט שניקב סמוך לראש הדבוק בבשר גם שאין לזוז מדברי הרמב"ם פ"ו מהל' שחיטה דס"ל דהבשר סותם ואין מ"ש הרב תבואות שור שם סק"ב פדאים לדחות מ"מ ה"ד בעלמא אמרינו הכי אבל נשט שניקב סמוך לראש והבשר סותמו הדבר קשה להקל פיון שאע"פ שעיינו רואות שעורות הנשט קשה להפרידם מ"מ קי"ל דניקבו שניהם זה פנגד זה טרפה דהואיל ואכלה ביה וכו' זימנין דמתרמי הדדי א"כ גם בבשר אי אפ"ש לסמוך ולומר שדבוק שם ולכן אין לסמוך על סתימת הבשר (נודע ביהודה סי' ט'): הד"ט ועיין למרן וד"מ שם והרש"ך ס"ק ד' ורט"ז ס"ק א' וסי' מ"ח ס"ק מ"ב והפרי חדש סימן מ"ו ס"ק: יד הביאו לפניו לשון אחד שהיו בה ג' פיצולין בשורש אחד והכשיר אע"ג דיתר פנטול דמי עיין בפר"ח סי' מ"ה סקי"ב לדעת רש"י שאם ניטל הלשון טרפה פמנהג עיר הקודש ירושלים (ועיין לפר"ח הנזכר סי' ל"ג סק"ב) מ"מ שאני הכא שיש להם שורש אחד אינה אלא א' (פרי הארץ סי' ו'): טו בהמה שיש בה י"ב צלעות שיש בהן מוח שדרכן להיות י"א אין לחוש ליתר פנטול וכשרה ועיין במור"ם סי' ד"ן ס"ג (מהר"י מבורנא סי' קל"ג): טז כשהצואר מלוקף בדם דכתב רש"ך דלדעת מור"ם סי' ל"ג ס"ו ולא חשיב מקום דווע ע"ש סק"ז מ"מ הגידו לו זקני ההוראה שמנהג עירו להפריד עור הנשט זה מזה ולבדוק הפנימי ושמצא בכתבי הרב מהטוב שנוכל לסמוך על רבותינו הראשונים שהיו בודקים מבפנים ע"י קיסם או קש דק לראות אם הנקב מפולש ובפרט כשיש בועא מבחוץ ונקב קטן מבפנים כמלא מחט סדקית הבועה מגנא ומצלא והביא ג"כ מה שכתב הרב שבות יעקב ח"ב סי' כ"ו דסתר פסק הרב פנים מאירות סי' א' דכ"ל בקבא רבא להחמיר ואין לשמוע לו בדבר הזה להפסיד ממונם של ישראל ושם פי' מ"ש הרט"ז ס"ק ז' ומסיק לענין דינא דאין לזוז מסברת הרב פר"ח דס"ל כרט"ז להכשיר (ועיין להר"ם מפאדובה סי' פ"ג והרב דב"ש סימן רל"ח) (פחד יצחק אות ו' ערך נשט אין לו וכו'): יז בר אוןזא שאין לו זפק יש לכל הנשט דין נשט באם נרקב וטעות בא מאליו להרב מהטוב שכתב בשם מהר"י לוי ואולי משום דאין אנו בקיאים עד מקום שמושף העוף צוארו יש לשער אם ניקב ממקום שהתחיל לשפע ולהתקצר למעלה בנשט טרפה ולמטה יש להקל דליתא דבדק ובדקו אחרים בכתבי הרי"ו הנזכר ולא נמצא כאלה בדבריו ושחר כן נדפס הש"ע בהגהות הרגא"ל ופסק בס"ס צ"ו בשם רבו ששמע דהנזק באוןזות הוא הבשר שמתחיל להתלבן אחר פלות הנשט שהנשט כעין אדום עיין בס"ו ו' ס"א אבל מפי החסיד הרב הלל מויאדאנא שמע שיש לתת לכל דין נשט עד הבשר לכן שפין נשט לקורקבו (שם ערך זפק שניקב): הד"ט וע"ע לו שם בערך נשט בר אוןזא שכתב בדין בשר שפין זפק לקורקבו דמתפשט תכלא מבפנים בבוועא ובחוזן זך העור ונקי שהיו רבותיו מטריפין והוא דן לפניהם כמה פעמים להכשיר והשיבו לו שגם הם היו תוהים על זה אף מתורת

רבותם למדו לטרוף טרף ע"ש ועינין להרב זרע אמת סי' ה' דמכשיר בנמצא במעי שבין זפק לאורקבן ביהרות כבועות מצרירות הדם פשפשור שתחת הדם פריא פאולם וע"ע לו שם סי' י"ח אות ה' בשם מהרי"ב להכשיר אם נמצאו בסוף הנשט רשומים שחורים ובדחיקת אצבע יוצא דם מבפנים ולא עברה הלקותא בחוץ ע"ש גם הרב פחד יצחק אות ו' ערה נשט בר אוןזא פתב פן בשם מהרי"ב הנזכר ע"ש: יח הביא מנמוקי מהר"י פריאל בדין חפושית הנקרא סקאראפאגי"ו הנמצאת לפעמים בין קנה לנשט ועושה סביבה פיס קטן מקירום דק ובתוכו יושבת שלמה בכנפיה קשים וגסים ולא נודע מאין באת אם מעור הצנאר או מהנשט וקרום הנשט במקום חבורה לחפושית ומצא עדיין רגל א' שלא עבר והוברר שבאה מהנשט והטריף ואף אם לא היה נמצא הרגל יש להטריף מספק ומ"מ אחר שא"ל מהרי"ב קאזיס רופא ג"כ מונהק שרחוק מן הדעת לומר שניקב הנשט ויצאת החפושית משם וחזר הנשט והבריא רק באה מתחת הלשון או מצדדיה דרף קירום דק בין העור והנשט וחזר בו מסברתו ושמה שראה מעשה הנזכר אולי עודנה חיה נקבה פרגליה הנשט ולעולם א"א שתבא מהנשט או מעור הצנאר שיהיה הקרע גדול ולא יתכן שישווב כבתחלה בלי רנשם אף פעמים רבות מצאנו שניקב הנשט פרגליה ולכן היה חותף הנשט ובדקו ושוב א"ל חקלאה א' שהעופות אוכלים אותם והגדולים בולעים אותם בפיהם ומורידים אותם בזפקם אף העופות הקטנים אין להם פח לבלעם והחפושים בכחה ושיניה קורעת הנשט לצאת ועור הנשט דק פריא ועדיין הצריכו עיון וסיים הרב המחבר דמנהגו להחמיר דלא יהיה אלא ספק (זרע אמת ח"ב סי' י"ח אות ט'): הד"ט ועיין להרב בעי חיי סי' ק"פ דהטריף מכמה טעמים עוף א' שנמצאת בזפקו חולדה קטנה שמה ניקב גגו או נדרס מהחולדה קודם מותה וספק דרוסה טרפה: יט טעמא טעים לנוהגין שלא לבדוק חתיכת הנשטין שלמעלה ממקום השחיטה ושאינן להחמיר כ"כ בענין בדיקת הנשטין של אנוזות שמלעייטין (שבות יעקב סי' מ"ט) הד"ט ובמקום שהמנהג לבדקו שפא חתול ונטל את הנשט קודם הבדיקה והחזירו ומצאו נקוב עיין להר"ם זיסקינד סי' י"ד שפכת דיראה לו דתלוי במחלוקת הר"ם מלובלין ומהר"י אשפנז שבתשובות מהרי"ו סי' כ"א ומהר"י אסר ומסיק דאסור אפי' בדיעבד פשנאבד הנשט בלא בדיקה יפה והוחזר נקוב ושאינן להחמיר רק בהפסד מרובה: כ ביטל דעתו מפני דעת זקן רבו בדין זפק שניקב וגם עור החיצון של החזה שאין לאסור שאין יציאת המאכל מטריף רק ביציאתו לחלל הגוף ולא לאויר העולם שאם יצא מעט הרי רובו הולך לזרכו ויוכל להתקיים (בית יהודה במנהגי ארגיל דף קי"א ע"ג): הד"ט ועיין להרב זרע אמת ח"ב ובהשמטותיו אחר קיצור הלכות טרפות שנשא ונתן בדבריו ולא נשא פני זקן הנזכר ושלדעתו יש להטריף אף שאינו יוצא לחוץ רק מקצת המאכל ועיין להרב אהל יוסף ס"ס ט"ו שהביא דרף אגב מעשה שפא לידו פרגנות שנקרע גג זפקה קרע גדול עד שהמאכל היה נראה מבחוץ ובמשך הזמן חיתה המפה והטילה ביצים ואסר אותה וביציה דדוקא ספק טרפה מועלת הטלת ביצים לא בודאי טרפה כניד"ד כמ"ש מרן ס"ס ל"ג ומור"ם שם ססי"ח ולרבינו ירוחם נתיב ט"ו אות כ"א ומעדיני מלה פ' מ"ט ובית הלל ורש"ך סי' נ"ז סקמ"ח ופר"ח שם דכ"ע ס"ל דלא מהני לידה או שהיה לודאי טרפה וסיים שאח"כ ראה להרב רבו בבית דוד שלו סי' ד' דפסק בדין עוף שזרקו לה אבן במקום הזפק וירד משם דם הרבה דאם הטילה ביצים יש להכשיר מפת ס"ס דספק אם

ניקב הזפק או העור ואת"ל ניקב הזפק דלמא לא ניקב גגו דהיינו מה שימתח מהנושט כשמצאריה העור צנארו אלא למטה ממנו וכמפורש בס"ס ל"ג והוסיף הרב המחבר דאף דאין הס"ס מתהפך לית לן בה דרוב הפוסקים ס"ל דלא בעינן מתהפך ומ"מ מדבריו מוכח דאם נודע בודאי שניקב במקום המטריף אף אם תטיל ביצים אח"כ לא מהני וטרפה ע"ש ונראה דבס"ס הנזכר אין לנו עסק אלא באם לא הטילה ביצים דאלו הטילה אף אם לא יתיה רק ספק א' לכ"ע סגיא הטלת ביצים או שהיתה וכדאמר מר ועיגכ"ל סי' ג' הגהת אות י"ד: כא שאל השואל בדין פרה א' שדרסה זאב במקום שיש לחוש לנקיבת סימנים ולא עלה בידי למכרה מיז לעובד פוכבים שימיתנה בפניו להיותה פחוישה ומסרה לעובד פוכבים בשמירה מעולה עד שתשמין ושאל אם העגל שינקה מחלבה משנדרסה מותר או לא והשיב הרב המחבר דמדשתק על הפרה ושאל על העגל מפלל דלדידיה הפרה טרפה מספק נקיבת הסימנים ושלא היה צריף להאריף אם יש לזאב דרוסה בגסה ושהוא פשוט בעיניו דאין לזאב דרוסה בגסה וכסברת מרן ומור"ם דלא כרב"ח ובדין העגל הנזכר הוכיח מההיא דס"פ כל האיסורין דאין לאסור פשרה שינקה מן הטרפה אא"כ כל ימיה ינקה ממנה והביא ההיא דפרק כל הצלמים בדין פרה שנתפטמה בכרשיני עבודת פוכבים ונשא ונתן במ"ש הרמב"ם בפ"ג מהל' איסורי מזבח דשיטתו ושל הרב ברטנורה אינן פשיטת רש"י ותוס' ע"ש דכל שאינו ודאי שינקה תמיד מן הטרפה אין מקום לאסור וה"ט שאין בפוסקים מ"ד דעגל שינק תמיד מטרפה אסור שמסתמא אוכל ג"כ דבר אחר וזה וזה גורם מותר (פני יהושע מקראקא סי' ד'): כב נמצא נקב מפולש בעור שסביב הצנאר אנון א' והיה ניכר שניקב מחמת קוץ אף לא ניכר אם הנקב נגד הסימנים או מצד העורף ונתערבה באחרות ונמלחו יחד והתיכו השומן ושוב נמצא הספק ומע' השואל הביא תשובתו בידי להתיר מכח ס"ס דספק אם ניקב מצד הסימנים או מצד העורף ואת"ל נגד הסימנים ספק ניקב הנושט או לא ואף שאינו מתהפך אין לחוש ונהר המחבר השיב דניד"ד הוא ממש שהוא דהרב שארית יוסף סי' כ"ג (רמזתיה בס"י ה' אות א') בענין מלא אגרוף נוצות ודון מינה דבניד"ד שנמלח ונתבשל אחר התערבות ליפא ס"ס מאחר שהוא שם א' דהספק הא' ג"כ לא בא להתירו אלא מטעם שפא לא ניקב הנושט כמו ספק הב' וכיון שפן לא מיקרי ס"ס כמ"ש הרש"ד סי' ק"י ס"ק י"א וכמו שהשיג לרט"ז סי' נ"ו סק"ל ע"ש (וע"ל סי' י"א אות א' ול"ד) (הר"ם זיסקינד סי' ז'): סימן ג דיני טרפיות הנראה אות א הנוהגים להקל בסרכות המצויות בבהמות גסות ע"י מיעוץ ומשמוש ההגון בנחת ובפרט בסירכא לשומן הלב הנח להם לישראל שפכר נפקה ההלכה פמרו בב' מקומות להתיר בלי שום בדיקה ולפי סברא זו מותר לנתקן בכל אופן והרובה להתמיר יחמיר ע"ע ולא על אחרים (יעב"ץ ח"ב סי' קמ"ה וקמ"ו): הד"ט ובמקומות שנהגו להתיר בהגבהה בסירכא שבאוניה עיין להרב בעי חיי סי' נ"ד דה"ה בנורדא ושפן מנהג סאלוניקי ועיג"כ להרב אהל יוסף אחר ליקוטיו בריש השמטותיו דהביא לנו דין מקום הנוהגים להבחין בין סרכא ממש לסרכא בת יומא ע"י הגבהה דסבירא ליה דאף אם ע"י הנתקה ישאר קצת ממנה דבוקה בריאה מ"מ דיינינו לסרכא בת יומא וכשרה ונשא ונתן במ"ש מרן סי' ט"ל ובכל בו ובפרי תנאר והקשה ותירץ ונכנס ג"כ בדין בהמת עובד פוכבים דאם יש שום הפסד ג"כ לישראל יש להם דין בהמת ישראל ע"ש ועיין להרב פרי האדמה דף ב' ע"ד שכתב שקבלו עדות בעיר הקודש

ירושלים ש'ב'קוסט' הנוהגים למעף ה"ד בגסות ולא ב'דקות ואף בכ'ש'ים מחמירים וכן מנהג עה"ק.

ובענין המקילים ע"י נ'פ'חה ב'כל מיני ס'רכות ע"ל סי' א' אות י"ג: ב אונה ס'רוכה מג'בה לדון ש'פ'ג'דה ונת'פ'טה הס'רכא על כל ג'ב האונה עד הש'פ'ול ב'כלל וגם מקמא ומקמא לשון ה'לב בא'פ'ן ש'רוב הס'רכא מג'בה ונ'ס'ר'כה לד'פ'ן ש'פ'ות'מה ומיעו'טא מקמא וס'רוכה לשון ה'לב הא'ר'י' קצ'ת והע'לה ד'אם ידוע ש'היא ס'רכא א' א'ז'לינו ב'תר ר'נ'בא וב'ג'דון די'ן פ'שרה וכן הס'פ'ים מהר"א הלוי ועי' ג"כ ב'סימ'נים הנ'מ'ש'כים (מ'טה יוס'ף ח'לק א' סימ'ן א'): הד"ט ועי'ג"כ בח"ב ש'לו סימ'ן ו' כל מיני ס'רכות ומ'ראות ה'ר'י'אה ודי'ניהן ועי'ג"כ לה'רב פ'רי הא'ר'ץ סי' ח' ולקמ'ן אות ד': ג בהמה ש'א'נ'מה ש'לה ס'רוכה לד'פ'ן וטר'פ'ש וש'חט א' הכ'שיר ונ'ודע לב"ד ושל'חו והביאו ה'ר'י'אה לפ'ניהן וק'ראו לשו"ב והוכיחוהו ע"פ והשיב ש'גם הוא ר'אה ש'הי'תה ס'רוכה לד'פ'ן רק משום ש'הי'תה מ'פה בד'פ'ן הכ'שיר וא"ל אי'זה מכות ר'אית בד'פ'ן ולקח הצ'לעות והי'ה ממשמש בעצ'ם ש'הס'רכא ד'בוקה ש'ם ומצ'א אי'זה שינוי וראו ב"ד ש'אחר ש'הס'ר'ו הס'רכא לא נ'ש'א'רה בעצ'ם שום מ'פה כ'לל והשיב ש'חשב ש'הי'ה לו דין מ'פה והשיבו לו לו י'הי כ'ד'ב'ר'י'ה מ"מ יש להט'ר'י'ה להי'ותה ס'רוכה גם לטר'פ'ש ולא ידע מה להשיב והורידוהו ב'ג'זי'פה והע'בירוהו מאומ'נתו וי'הי א'ח"פ מ'פני הל'חץ והד'חק ה'יו רוצים להחזירו לא'נ'ג'ותו ולא הי'ה יכול ליל'ך ל'מקום ש'אין מ'פירין בו דפ' ז'ה בורר ויש לו ר'י'חים בצ'נ'א'רו ונ'ש'אל ה'רב המ'חבר אם יש להקל ע'ליו ב'לי ה'ליכה ל'מקום ש'מ"א בעש'ות תשובה ב'מקומו והשיב ש'פ'ינון ש'מ'נו'נה מהק"י ולא עוד ש'נוטל ש'כר מהפ'ש'רות בלבד אף ב'פעם ה'ראשון מע'ניש'ים אותו ואין לו ת'ק'נה עד ש'יל'ך ל'מקום וכו' כ'מב'ואר ברא"ם ח"ב סי' כ"ד ושל'א מ'צא מי ש'מיקל ב'זה רק הרש"ל ש'הביא רט"ז סי' קי"ט ס"ק ט"ו וס'ב'רא י'חידית היא והביא מ"ש ר'ב'ינו י'רו'חם נתיב ב' ח"ד ד'משמע ד'סגי בתשובה אפ'י ב'מקומו ש'יש ל'פ'רש ד'ב'ר'יו ד'לדי'דה נ'מי ת'רתי בע'ינו תשובה וב'מקום ש'אין מ'פירין אותו וע"ש ש'ד'רש סמוכין דין אותה ס'רכא ש'הי'תה לד'פ'ן וטר'פ'ש והא'ר'י' עוד ולבסוף מסיק ד'בהי'ה ע'ובד'א ש'נתן א'מת'לא קצ'ת לד'ב'ר'יו ש'חשב ש'הי'ה לה דין מ'פה בד'פ'ן כ'ינון ש'הי'ה אי'זה שינוי ב'מקום הס'רכא ואף ש'ס'רוכה לטר'פ'ש הכ'שיר מש"ה הקול ע'ליו ה'ליכתו ותשובתו וש'יוכל לחזור ל'מקומו לש'חוט עם ש'חט אחר או לבדוק הספ'ין או לש'חוט א'בל ב'דיקת ה'ר'י'אה לא יב'דוק בתחלה רק אחר ואם ירצה לבדוק א'חריו יכול ור'שאי ולש'חוט ע'ופות יש להקל אפ'י י'חדי עש"ך (ש'ם סי' ח') הד"ט ועי'ג"כ בח"ב ש'לו סי' ג' ובתשב"ץ ח"ב סי' ס"ג ח'רה אפ'ו על מי ש'התיר ועי'ין לה'רב אה'ל יוס'ף סי' ד' דין ש'חט ש'ש'גג ד'יש להקל ע'ליו ב'פעם הא' ב'קבלת ע'ליו ד'ב'רי ח'ברות ועי'ין ל'מ'רן ב'אב'קת ר'וכל ש'לו סי' ר"ח ש'הס'פ'ים ל'פסק הר"ש פוקי ב'דין ח'כמי העיר ש'קראו ל'טב'חי מ'תא ל'נס'ותם ב'הר'ג'שת הספ'ין וא' מהם לא הר'ג'יש כ'לל ב'פ'גימת או'ג'רת והא'ר'י' והוכי'ח ד'י'דים מוכיחות ד'בהי'ה ש'ע'תא אי'טרפ'א ר'וחי'ה ומן הדין אין להע'בירו מחזקתו וש'כל מה ש'ש'חט כ'שר הוא והפ'לים מ'ותרים ועי'ין לה'רב מ'ש'את מ'שה ח"א סי' ג' ב'ראובן ש'הי'ה שו"ב וא'חר כ'מה ש'נים ב'א ח'כם א'חד וס'ר ספ'ינ'א קמ'יה ולא י'שר בע'י'ניו וס'לקוהו ובו ב'פ'רק ג'זרו על כ'ל הפ'לים וא'ס'רן והי'ו מ'גמ'מים ב'ד'בר זאת ועוד נ'חלקו בא'פ'ן ח'זרתו לכ'ש'רותו שהשו"ב ה'לה ל'א'חת הע'רים ל'מקום הנועד ונ'ש'ת'הה ש'ם י'מים מ'ספ'ר וח'זר לעירו וא'ג'רתו ב'ידו מ'את ז'ובחי ה'זבח ד'גב'רא ח'זי ויש מ'פקפ'קים נ'גדו ד'מ'א'חר ש'נ'פסל לא סגי ב'מה ש'ב'ד'קוהו א'ח"כ

ומצאוהו בקי להחזירו לאומנותו רק פי ישוב בתשובה שלמה והרב המחבר אחר שהביא חלוקי דעות וחלוקי נושאים בענינים האלו הפך בזכותו של זה האיש לענין חזרתו לכשרותו אף במה שהטריפו למפרע מה ששחט וכל הפלים שנשתמשו בהן יפה עשו והטריפו כל פלי בעלי בתים כיון דאמרינו בטעות בדיקת הספין שלא בהרגשה דליפא למימר השתא הוא דאיתרע דאמרי גבי פושע ע"ש וע"ל סי' א' אות י"ב וסי' ט"ו אות כ"ד וכו' ועיג"כ להרב שיח השדה סי' ט"ו בדין ג' שוחטים שאחר איזה זמן הודו ולא בושו שהאכילו טרפות דאין נאמנים להפסיד לרבים ועי"ע לו שם בדין שוחט שבדק בהמה והלך לו ושאלוהו אם היא כשרה והשיב כשרה היא ואח"כ מצאו בה סרסא גדולה והקיל על השו"ב דנדאי שגג דאל"כ ה"ה חותכה עש"ד המתישבים על הלב ועיין להרב זרע אמת ח"ב סי' ד' בדין ע"ה ממפטמי אנוזות שראה אחד בעת פתיחת אנוז א' ריעותא בנושט והע"ה נטל הנושט והלך לו ונשאל מה נעשה בדינו והשיב שחכם פלוני הכשירו ונגלה הדבר שלא שאל לאותו פלוני אז אמר שהראהו לאביו ע"ה פמוהו ושאל"ל שאינו רק צרירות דם והטריף הרב המחבר ושיש לפסול אותו האיש לקנות ממנו בשר ושמן ומ"מ אין להחמיר עליו בתשובה דפ' ז"ב להחזירו לכשרותו כיון דאין הריעותא ברורה וגם לא הוציא מחשבתו לפועל ודי לקבל עליו בפני ב"ד שלא יקל עוד בשום ספק הבא לידו וע"ל סי' א' אות ח' ונ"ג וסי' ט"ז אות כ"ו: ד ידיו עסקניות ומביאות שאלה מעיר הלזו פנינצי מפ' אלמוני בדין סרסא מאונה לאונה שלא כנגד החיתוף ושהיה ראוי להיות שם חתוף אם נחשבה פסירא ממקום למקום להכשיר או כאלו היה שם חתוף ולהטריף אע"פ שאין אור החתוף מפריד בין אונה לאונה ונכנס ג"כ בספקות אחרות פיוצא בה ומע' השואל הביא פסק מהר"י גירון שהשיב בדרף כלל דמנהג עיר זו דכל סרסא שסביבותיה פילוש שקורים אותו חלון אחת דתה להטריף מבלי חלוק בין חלון צורי למצרי ושאין להקל במה שנוהגים איסור זילתי ע"פ המורים שהם ראויים להקל כפי צורך השעה ואחריו בא מע' המחבר והשיב פהוגן למע' השואל ולדברי הפוסק מהרי"ג הנזכר והקדים מ"ש הריט"ץ סי' ס"ח דסביר וקביל דבכ"מ שרגיל להיות בו חתוף דיינינו ליה כחתוף וכן כל שיש חתוף במקום השלם וסרסא יוצאת מגב לחידוד או מחידוד לגב או מגב לגב בכל גוונא מטריפין ע"ש ועפ"ז יקיש המעיין בכל אופןי השאלות של מע' השואל ודין שאין לזוז ממנהגם להחמיר ועיג"כ להרב מטה יוסף ח"ב (הזכרתיו לעיל אות ב') ולהרב פר"ח סי' ט"ל סק"ז גם הביא פסק א' מהרב אפרים פהנא ממודונא דדעתו להחמיר בכל סרכות פיוצא בהן משום דמעיקרא להקל בסרסא ממקום למקום קולא גדולה היא שלא הסכימו בה הרבה מהפוסקים ע"ש (שמש צדקה בחי"ד סי' מ"ה): הד"ט ועיין להרב עזריאל דאינא בתשובותיו כ"י סי' ע"ג ע"ה וע"ז שהאריך בדין ריאה שפמוף לחתוף האומה ואונה יש חלל כמין סדק וכן בדיני סרכות אחרות פסדרן ושלא פסדרן ומה דינו: ה בודק שהכניס ידו לבדוק ומצא סרסא נמשכת מרגל חמור לדופן ונסתפק אם היא מהחוט ולפנים או לחוץ ובדק צד שמאל ומצא סרסא מאומא לדופן והטריף ואחר שהוציא הריאה ראה מפה בדופן ואמר שמסרסא זו כשרה אף מסתפק על ההיא שמצד ימין הנזכר שלא הספיק לבדוק עד שנפרקה ממקומה ופשפש ולא נמצא לה באונא ולא בדופן והביא פסק מלא וגדוש מהר"י ו' הר"ן הפהן דהכשיר משום דבמקומם הוא טרפות דלא שכיחא ושיש לתלות במצוי יותר וכמ"ש בפ' א"ט

ובתוס' וגם פאן לא שכיחא סרְכא מאַננא לְחַזָּה מֵהַחוּט וְלִפְנֵים וּפְעַם א' בְּשֵׁנָה בָּא מַעֲשֵׂה כְּזֶה לִידּוֹ וּמִצָּא שְׁהִינָה מֵהַחוּט וְלַחוּץ וְהַכְּשִׁיר עוֹד יֵשׁ לְהַכְּשִׁיר בְּנִיד"ד מִשּׁוּם ס"ס דְּהָא לַכ"ע הָא דְאַסְרִינּוּ הַסְרְכָא מֵאִמָּא לְדוֹפֵן לֹא מִשּׁוּם שְׁפָרוּר לְנוּ טְרַפּוּתָהּ רַק מִחֲשַׁשׁ דְּבָאָה הַסְרְכָא מֵהַרְיָאָה וְאִין סְרְכָא בְּלֹא נֶקֶב וְלִידִין לֹא מֵהַנִּיָּא בְּדִיקָה פְּשָׁאִין מִפֶּה בְּדוֹפֵן וְא"כ הָיִי ס"ס סְפֵק אִם הַסְרְכָא מֵהַדוֹפֵן אוֹ מֵהַרְיָאָה וְאִת"ל מֵהַרְיָאָה ס' שְׁמָא הֵיטָה דְּבוּקָה בְּמָקוֹם רְבִיתָא הֵינּוּ מֵהַחוּט וְלַחוּץ וְהָיִי ס"ס הַמְתַּהֲפֵף וְלָכֵן הַכְּשִׁיר בְּנִיד"ד פִּינּוּ שְׁהַמְחִמִּירִים ג"כ יוֹדוּ בְּדָבָר (מִשְׁפָּטִים יִשְׂרָאֵל סִימָן ב' וּג'): וְנִשְׂא וְנִתֵּן בְּסִבְרַת הַפּוֹסְקִים בְּדִין רִיָּאָה שְׁנִמְצָא בָּהּ נֶקֶב בְּמָקוֹם דְּמִשְׁמַשְׁמָשׂא בֵּיהּ יָדָא דְּטַבְּחָא וְהַעֲלָה דָא"צ לְהַקְיָף הַנֶּקֶב ע"י עֲשׂוֹת נֶקֶב אַחַר לְרֵאוֹת אִי דָמוּ הַדְּדִי וְתִלְיָנוּ לְהַקְלֵל גַּם בְּלִי הַקְּפָה (בְּעֵי חַיִּי סִי כ'): ז רִיָּאָה שְׁנִמְצָאוּ עֲלֶיהָ תּוֹלְעִים וְאִין יוֹדַע אִם נֶקֶבוּהָ קוֹדֵם שְׁחִיטָה אוֹ אַחֲרֶיהָ הֵבִיא חֲלוּקֵי סְבָרוֹת הַפּוֹסְקִים אִם ה"ד פְּשָׁעֵדִינּוּ פְּלוּ אוֹ מִקְצָתוֹ שֶׁל תּוֹלַע תּוֹף הַנֶּקֶב אוֹ אִפִּי פְּלוּ חוּץ לְנֶקֶב עֵינּוּ בְּטוֹר וּמָרְן סִי ל"ו וְרַש"ל סִי נ"א וְהַרְב"ח וְזוּלָתָם וְעִי' לְהַרְבֵּי דְמִשְׁק אֲלִיעֶזֶר דָּף קכ"א ע"א שְׁפָתַי דְּלִהַטוֹר כ"ש בְּנִמְצָאת הַתּוֹלַע תּוֹף הַנֶּקֶב דְּכִשְׂרָה דִּישׁ מְחַלְקִין בָּאִם פְּנֵי הַתּוֹלַע לְצַד הַנֶּקֶב אוֹ אַחֲרֵי הַנֶּקֶב וְכַסְבֵּרַת הַתּוֹלַע סִי קס"ו בְּנִמְצָא תּוֹלַע בַּחוּטָם סְבִיב לְמוֹת וְחוּץ לְקַדְרָה וּפְנֵי הַתּוֹלַע פְּלָפִי חוּץ וְכו' וְהֵבִיאוּ הַרְב"י סִימָן ל"א וְעֵינּוּ לְרַשְׁד"ם הַלְכוֹת בְּדִיקוֹת סִימָן ל"ו וּבְדִיקַת הַר"י פִּיגּוֹן וְלַהַר"ם מְלוּבָלִין סִימָן קכ"ז (וּבְנִמְצָאת בְּדִיקֵין ע"ל סִי ה' אוֹת ז) (שָׁם סִי ל"א): ח רִיָּאָה שְׁנִמְצָאתָּהּ דְּכַתְּבַת הַטוֹר בְּסִי ל"ו וְכַתְּבַת מָרְן דְּהִיא מִימָרָא דְּרַב אֲשֵׁי וְכַתְּבַת עֲלָיו הַרְבֵּי דְּמִשְׁק אֲלִיעֶזֶר שְׁלֹא מִצָּא בְּשׁוּם גְּנוּסָא בְּגִמְרָא מִימָרָא זֹו דְּרַב אֲשֵׁי ע"ש תְּמָה עֲלָיו הַרְבֵּי הַמְחַבֵּר אִיךָ פָּתַח עַל מָרְן וְהוּא לֹא יָדַע אֵת מְקוֹמָהּ שֶׁהִיא בַּפ' א"ט דָּף נ"ג ע"ב וְעֲלָהּ בְּדַעְתּוֹ לומר שֶׁתְּלוּנָתוֹ עַל מָרְן מִשּׁוּם שְׁפָתַי בְּשֵׁם רַב אֲשֵׁי וּבְהַרְי"ף גָּרִיס רַב שִׁמִּי וְאִין זֶה מַעֲלָה אַרוּכָה דָא"כ הִי"ל לְתַמּוּהָ עַל שְׁפָתַי בְּשֵׁם רַב אֲשֵׁי אֲבָל בְּאִמְרוֹ שְׁלֹא מִצָּא שׁוּם גְּנוּסָא בְּש"ס מִימָרָא זֹו דְּרַב אֲשֵׁי מוֹכַח שֶׁעַל הַמִּימָרָא עֲצָמָה אָמַר וְלֹא עַל שֵׁם אוֹמְרָה (שָׁם סִי ל"ד).

הד"ט וּבְעֵינּוּ גְּנוּסָתָהּ עֵינּוּ לְהַרְבֵּי נוֹדַע בִּיהוּדָה סִי י"ג מ"ש עַל מָרְן סִי נ' דָּאִין אָנוּ בְּקִיאִין בְּשִׁיעוֹר גְּנוּסָתָהּ וְכָל שְׁהַרְפָּא גּוֹרְרוּ יֵשׁ לְהַחְמִיר וְגַם מוֹר"ם פָּסַק כֵּן בְּס"ס הַנְּזָכָר וּבְסִי מ"ח ס"ה וְהֵבִיאוּ דְּבָרֵי הַרְבֵּי שְׁמֵלָה חֲדָשָׁה סִי מ"ג סק"ד דְּדַחָה סְבָרַת הַרְש"ל דְּמִיגָל וְאִיהוּ ז"ל דַּחָה דַּחֲזִיתוֹ וְהַעֲלָה דְּהַפֵּל לְפִי הַעֲנִין אִם רוֹאִים שְׁהַבְּשָׁר לְקַה עֵינּוּ רַש"ז סִי נ' סק"ד וְרַש"ד סִי מ"ג סק"ד וּפְר"ח סק"ו פֶּה א' ס"ל דְּשִׁנּוּי מְרָאָה לְחוּד פֶּשֶׁר וְלָכֵן הַמְחַמִּיר יַחְמִיר לְעֲצָמוֹ דְּוָקָא אִךְ אִם הָאֲבַעְבוּעַ וּבְשָׁר לְקַה פְּשִׁיטָא דְּטְרַפָּה וְסַתְּמָא אֲבַעְבוּעַ שְׁיֵשׁ לָהּ שִׁנּוּי מְרָאָה רַק יֵשׁ לְבַדּוּקָא אִם שְׁלֵטָה הַמְרָאָה מַעְבָּר לְעַבְרָה דָּאז אִךְ אִם לִיקוּי הַבְּשָׁר לֹא שְׁלֵט מַעְבָּר לְעַבְרָה מְפַל מְקוֹם טְרַפָּה: ט רִיָּאָה שְׁהַאֲדִימָה מְחַמַּת מִפֶּה שְׁבִדּוֹפֵן בְּמַחְלֻקַּת שְׁנוּיָה וְהַעֲקָרָה כְּמוֹר"ם שְׁרַבִּים מְטְרִיפִין פְּסָבְרָתוֹ וּמִצָּא ג"כ בְּבִדְיוֹת הַמִּינְחָסוֹת לְהַר"י פִּיגּוֹן וּבְבִדְיוֹת כ"י מְבוֹדְקֵי שְׁאֵלוּנִיקֵי דְּלֹא דְּוָקָא הַאֲדִימָה רַק אִפִּי אִם יֵשׁ בָּהּ א' מִמְרָאוֹת הַכְּשִׁירוֹת טְרַפָּה (שָׁם סִי מ"ד) הַד"ט וְעִיג"כ שָׁם בְּסִי מ"ז וְהַנְּמַשְׁכִּים וְסִי נ"ה וְנִמְשָׁכִים בְּעֵינּוּ לְקוֹת הַרְיָאָה וּמִפֶּה בְּדוֹפֵן וְעוֹד לוֹ שָׁם בְּסִי נ"ב בְּדִין תְּרֵי אוֹנֵי דְּסְמִיכֵי מְגַבֵּן לְדוֹפֵן וְרֵאשֵׁי הַסְרְכוֹת דְּבוּקִים זֶה בְּזֶה בְּדוֹפֵן וְאִינוּ נִפְרָר שָׁם רֵאשֵׁי סְרְכוֹת שְׁעָרָעַר עַל הַנּוֹהֲגִים לְהַכְּשִׁיר: י יוֹרָה לְהַקְלֵל בְּאוֹנָה הַמְתַּפְּצֵלֶת שְׁיֵשׁ בָּהּ סְרְכָא בֵּין פְּיָצוֹל לְפִיָּצוֹל וּכְשִׁנּוּפְחִין אוֹתָהּ נְרָאָה כְּמַחְתּוּף לְחַתּוּף וְשָׁפֵן מִצָּא בְּבִדְיוֹת

מִינְחָסוֹת לַהֲרַ"י סְמוּט וּבְבִדְיָקוֹת לַהֲרַ"ש גָּאוֹן וּבְמִנְהָגִים שֶׁל הַרְבַּ יִצְחָקִי וְשֶׁל מְהַר"י פִּיגוֹן (שָׁם סִי' נ'): הַד"ט וְעִיג"כ לְהַרְב פְּרִי הָאָרֶץ סִי' ה' בְּהַסְפָּמַת מֵר אֲחִיו בְּדִין סְרְכָא מִגַּב שֶׁל פִּיזוּל לְגַב פִּיזוּל אַחַר לְהַטְרִיף בְּאַנְאָ שְׁנֵת־פִּצְלָה דְּאָף לַהֲפַר"ח סִי' ס"ה ס"ק ס"ו אִם יֵשׁ לָהּ שׁוֹרֵשׁ אֶחָד פְּעוּבֵי אֶצְבַּע נְחֻשְׁבֵת פְּאַנְאָ אַחַת מ"מ בְּדִין סְרְכָא גַם הוּא יוֹדֵה דְכִינּוֹן דְּנִתְפָצֵל יֵשׁ לְהַחְמִיר דְּעֵתִיד לְהַתְפָּרֵק וּדְבָרֵי טַעַם הֵן: יֵא בּוֹדֵק שְׁבִדֵּק וְאָמַר שְׁהִיָּתָה בֵּה סְרְכָא חֲזָקָה מִינָּה וּבֵה וּכְשֶׁהוֹצִיאָה הַרְיָאָה לֹא מְצָאוּ כְּלוּם יֵשׁ לְהַכְשִׁיר אִם לֹא שְׁנוּדַע שְׁעֵשָׂה כֵּן הַטְּבַח בְּמִזִּיד פְּדִי שְׁלֹא תִרְאֶה הַרְיָאָה דְּאָז יֵשׁ לְאַסּוֹר וְלַעֲנוֹשׁ ג"כ לְטַבַּח וּכְעֵין מ"ש הַרְיָב"ש סִי' תצ"ח בְּדִין הַשּׁוֹחֵט בְּהֵמָה וְקָרַע הַבֶּטֶן וְקוֹדֵם בְּדִיקַת הַרְיָאָה בָּא כְּלָב וְנִטַּל הַרְיָאָה וְהִלֵּךְ לוֹ דְקו"ל דְּמִתְרַת דַּה"ד אִם נִיטְלָה שְׁלֹא בְּמִתְפּוּיִן אֲבָל אִם הִזִּיד לְהַשְׁלִיכָהּ אוֹ לְאַבְדָּהּ קוֹדֵם הַבְּדִיקָה אֲסוּרָה (שָׁם סִי' נ"א) יֵב רִיָּאָה שְׁנִמְצָאָת בֵּה בּוּעָא וְיוֹצֵא מִמֶּנָּה כְּמִין קְרוּם וְנִסְתַּפְּקוּ אִם הִיא סְרְכָא תְלוּיָה הַיּוֹצֵאת מִהַבּוּעָא שְׁמִנְהָגָן לְהַטְרִיף מְשׁוּם תְּרַתִּי לְרִיעוּתָא א"ד קְרוּם הַרְיָאָה הוּא וְהִיָּה שָׁם זְקוֹן מְנוּמָחָה שׁו"ב וְאָמַר לְנִפְחַת הַרְיָאָה וְשָׂאֵם לֹא יַעֲלֶה הַקְרוּם בְּנִפְיָחָה מְכֻלָּל דְּסְרְכָא הִיא וְאִם תַּעֲלֶה הוּא קְרוּם הַרְיָאָה וְכֵן עָשׂוּ וְלֹא עָלָה בְּנִפְיָחָה וְהַטְרִיפוּהָ (שָׁם סִי' ג"ן) הַד"ט וְע"ע שָׁם סִי' נ"ז שְׁעָרְעָר עַל מְנַהֵג קוּשְׁטָא לְהַכְשִׁיר סְרְכָא עִם בּוּעָא אִם הִיא בְּמִקּוּם רְבִיתָא אַחֲרֵי שְׁהַרְיָב"ל סִי' ז' וּפ"ג כְּתִב שְׁמִנְהֵג קוּשְׁטָא לְהַטְרִיף וּכְסֻבְרַת הַמְרַדְכִי וְלִכְּן הַסְכִּימוּ לְבַטֵּל הַמְנַהֵג וְקִבְלוּ הַשׁו"ב עֲלֵיהֶם בְּגִזְרַת נַח"ש לְהַטְרִיף מֵאִז וְהִלָּאָה וְעִיג"כ לְהַרְב פְּרִי הָאָרֶץ סִי' ג' שְׁהַחֲזִיק בְּסֻבְרַת מַהֲרִיק"ש דְּמַטְרִיף וְדִלָּא מַהֲרִיט"ץ סִי' פ"ט דְּמַכְשִׁיר וּמ"מ אִם נִגְלַד קְרוּם הָעֲלִיּוֹן שְׁבִין חִיתוּף לְחִיתוּף כָּל שְׂאִין שָׁם בּוּעָא יֵשׁ לְהַכְשִׁיר וְעֵינּוּ לְהַרְב אֹר וְנַעֲלָם בְּבוּעָא בְּרִיָּאָה שְׁעֵלְתָהּ בְּנִפְיָחָה עִם הַרְיָאָה וְגַם הִיָּה נִקְלָף קְרוּם הָעֲלִיּוֹן מִהַבּוּעָא טְרַפָּה ע"ש סִימָן ט"ו: יֵג אֲנָא הַסְרוּכָה לְדוֹפֵן וּלְטְרַפֵּשׁ וְרוֹבָה בְּטְרַפֵּשׁ וּמִיעוּטָהּ בְּדוֹפֵן בְּמִפְּהָ וּנְבִדְקָה לְצַד הַטְרַפֵּשׁ בְּנִפְיָחָה וְלֹא בְּצִבְצָה כָּלֵל הַסְכִּים לְדַעַת מְהַר"י וְן' שְׂאֲנָגִי לְהַכְשִׁיר מַהֲהִיא דְּהַרְב צָדָה לְדָרָף שְׁפִתָּב שֵׁישׁ לְעֵינּוּ לְבָקִי דְּהַפֵּל הוֹלֵךְ אַחַר הַשׁוֹרֵשׁ וְכִינּוֹן שֵׁישׁ מִפָּה מְשָׁם בָּאָה הַסְרְכָא וּבְלֹא נִפְיָחָה נְמִי כָּשֵׁר אָף שְׁתְלוּיָה לְטְרַפֵּשׁ דְּחָשִׁיב כְּרוּבָה בְּמִפְּהָ וְדַחָה הַרְב הַמְחַבֵּר רָאִיָּה זֹו דְּאִיף נְחֻשׁוּב הַמִּיעוּט שְׁבִדוּפֵן לְרוּבָא וּמ"מ מְצָא רְאִיוֹת מְמִקּוּם אַחַר (מְשָׂאת מִשָּׂה ח"ב סִי' א').

הַד"ט וְעֵינּוּ בְּסוּף חֶלֶק חַה"מ שָׁם פְּסָקוּ שֶׁל הַר"י וְן' שְׂאֲנָגִי הַנְּזַכָּר עַל מִלְתָּא דְּנָא שְׁעֵלְיוּ בָּאָה תְּשׁוּבַת הַרמ"ם הַנְּזַכָּר: יֵד עַז בַּת ג' שְׁנַיִם שְׁנַשְׁחָטָה וּמְצָאוּ הַנּוֹרְדָא הַפּוֹכָה דְּלִמּוֹר"ם בְּסִי' ל"ה ס"א הַטְרִיפוּהָ מַה יְהִיָּה דִין הַגְּבִינּוֹת שְׁעֵשׂוּ מִחֻלְבָּה וְהַשִּׁיב שְׂמָה שְׁעֵשׂוּ קוֹדֵם יֵב"ח אִין סָפֵק שְׁמוֹתָר וְהַגַּם דְּהוּיָא כְּטְרַפָּה מִהַבֶּטֶן שְׁלַעוּלָם אֲסוּר וְכַמ"ש הַטוֹר וּמְרָן סִי' ע"א וּד"מ שָׁם ס"ג וּרְב"ח בְּתְשׁוּבָה סִי' קמ"ז וְלַחֵם הַפְּנִים סק"פ וְאַחֲרֵים.

מ"מ אִין הַדְּבָרִים אֲמוּרִים רַק בְּטְרַפּוֹת וְדָאִי אָף הַיְפּוּף הַנּוֹרְדָא אִינוּ אֵלָא חוּמְרָא בְּעֵלְמָא וְכַמ"ש רש"ל פ' אֵלוּ טְרַפּוֹת סִי' ל"א וְרש"ד וּפַר"ח וְלִכְּן יֵשׁ לְחַלֵּק וְכַמ"ש רש"ד סִי' כ"ז סקמ"ח וּפַר"ח סקמ"ט וְגָדוֹל מִזֶּה עֵינּוּ בְּרש"ל גּוּפְיָה בַּפ"ק דְּחֻלְיִן סִי' כ' וְעַל הַגְּבִינּוֹת שְׁנַעֲשׂוּ תוֹף יֵב"ח כָּל שְׁנַעֲשׂוּ ג' יָמִים קוֹדֵם שְׁחִיטָתָהּ יֵשׁ לְהַכְשִׁיר וְאָף מַה שְׁנַעֲשׂוּ תוֹף ג' יָמִים לְשְׁחִיטָתָהּ יֵשׁ לְהַתִּיר בְּמִקּוּם הַפְּסָד מְרוּבָה ע"ש וּבְסִי' שְׂאֲחֲרִיו מַה שְׁהַשִּׁיב לֹא חֻכָּם שְׁפָקֵפֵק עַל שְׁהַתִּיר אוֹתָן שְׁנַעֲשׂוּ תוֹף יֵב"ח (זְכָרוֹן יוֹסֵף סִי' ב' וּד') הַד"ט וְעֵינּוּ בְּשׁו"ת הַרמ"ז סִי' ט' וִי' שְׁתִּירָץ תְּמִיּוּת מַהֲר"ח קָאֲזִיס וְעִי' לְהַרְב שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"א סִי'

נ"ה דִּיפָּה פֶּח הָאֵב הַמְחַדֵּשׁ טוֹבוֹ לְהַמְצִיא הַיִּתֵּר לְאַנְוֹזוֹת הַבֶּר (בְּמָקוֹם שְׂאוֹכְלִין אוֹתוֹן) שְׂנִדְרָסוֹ אִם מִשְׁקָה אוֹתוֹן עַד שְׁתַּלְדַּב ב' בִּיצִים יוֹצְאוֹת מִדֵּין סֶפֶק דְּרוּסָה דְלָא אָמְרוּ הַטּוֹר וּמָרְן סִי' נ"ז וּפ"ו שְׁהֵינִית כ"א יוֹם לְצֵאת יְדֵי סֶפֶק טְרַפָּה וּדְרוּסָה רַק בְּעוֹפוֹת דְשִׁכְיָחִי כְּתַרְנַגְוֹלֵת שְׁפֹן זְמַן טְעִינְתָּה כ"א יוֹם מִשְׁא"כ אֲנוֹז הַבֶּר דְלָא טְעִין רַק חֲדָא בִיעֵתָא בְּשִׁיחְלָא פְדָאִיתָא בּב"ק דָּף נ"ה פֶּל שְׁהֵטִילָה ב' בִּיצִים יוֹצְאוֹת מִכָּלֵל טְרַפָּה ע"ש דְדַבְרִים נְכוּחִים הֵם וְעִיג"כ לְהֵרֵב בְּעֵי חַיִּי סִי' כ"ז דְחִילְקָ יַדַּע בֵּין טְרַפּוֹת וְדָאִי דָאִין לִיָּדָה אוֹ שְׁהֵינִית יב"ח מִתִּירִין בֵּין סֶפֶק טְרַפּוֹת דְלִיָּדָה אוֹ שְׁהֵינִית יב"ח מוֹעִילוֹת לְהַתִּיר דְהַנְבַּרֵר בְּאֶחָד מֵהֶן סֶפֶק, לְהַכְשִׁיר וְשֵׁם טְרַח לִינְשֵׁב דַּעַת הֵרֵב הַצְרַפְתִּי הַמְחַלֵּק בֵּין נוֹלַד טְרַפָּה מִבְּטָן לְאַיְרַע לֹא אַח"כ שְׁהֵבִיא הֵרֵב ס' הָאֲרוּךְ שְׁתַּמָּה עָלָיו הֵרֵב הַלִּיכּוֹת אֵלֵי סִי' תִשְׁמ"ח ע"ש שְׁתִּירָץ בּב' אוֹפְנִים: טו שֶׁק מְלֵא לִיחָה יְרוּקָה הַיּוֹצֵא מִכְּלִיּוֹת הָעוֹף וְהַרְיָאָה דְבוּקָה בָּהּ הַצְרִיף עֵיוֹן אִם נֹאמֵר שְׂנִדְרָבְקָה מִחֲמַת מִכָּה כּבִּס"ס ט"ל גְּבִי אֲנֻמָּה סְרוּכָה לְדוֹפֹן בְּסַעֲיָף כ"ב וּכְשֶׁרָה אוֹ לֹא וּמַעוֹלָם לֹא הַתִּיר רַק ע"פ מוֹרִים שְׁהַסְפִּימוּ עִמּוֹ (זָרַע אָמַת סִי' ט"ו אוֹת ט"ו בְּשֵׁם מְהַר"י): הַד"ט וְלַעֲד"נ לְהַלְכָה לְהַתִּיר דְכִיּוֹן דְבְרִיאַת הָעוֹף לִיפֹא חֲתוּכֵי אוֹנוֹת וְחִילּוּק אֲנֻמָּה וְאֲנֻמָּה א"כ יֵשׁ לְדוֹן דְהו"ל פְּאֲנֻמָּה הַסְרוּכָה דְבִלֵּא מִכָּה נְמִי כְשֶׁרָה וְאִי סְפוּקִי מְסַפְקָא דְלִהְיִי לָהּ דִּין אֲנֻמָּה לְכָל הַרְיָאָה אֶפְתִּי ס' אִם לְתַת לָהּ דִּין אֲנֻמָּה הַסְרוּכָה דָּאִם יֵשׁ מִכָּה כְשֶׁרָה וְהוּי ס"ס: וְעִיג"כ שֵׁם בְּסִי' ט"ו אוֹת י"ב מִשֵׁם מְהַר"י"ב הַנְזַכֵּר בְּדִין אֲנוּזָא שְׂנִדְרָבְקָה בְּעֵצִים וְהַנְפֹתָה וְנִצְרָר דְמָה תַּחַת הַפְּנֵף נֶגֶד הַרְיָאָה אִף מִבְּפָנִים בְּצִלְעוֹת לֹא נִרְאָה מְאוּמָה רַק סְמוּךְ לְרִיָּאָה וְחִזָּה הֵיךְ דָּם קְפוּי וְהַרְיָאָה ג"כ הֵיטָה עָבָה וּנְפוּחָה וְהַטְרִיפָה אֲבָל דַּעַת הֵרֵב זָרַע אָמַת הַנְזַכֵּר אֵינָה כֹּן דְלָא אֲשַׁכַּחן צְרִירוֹת דָּם לְחוּד מֵאֵן דְמַטְרִיף וְאִף שְׁהֵיטָה הַרְיָאָה עָבָה אֵינָן לְהוֹסִיף הַטְרַפּוֹת ע"ש וְהַפֶּל מוֹדִים דְגַם בְּרִיאַת הָעוֹף אֵימְרוּ דִּינֵי טְרַפּוֹת שֶׁל רִיאַת הַבְּהֵמָה רַק שְׂאִין אֲנוּ מְצוּנִים לְבָדוּק אוֹתָהּ וּכְמִש"ל סִי' א' אוֹת ל"ז טז בִּיָּאֵר דִּין מְרִאוֹת הַרְיָאָה שְׁלֵא נִמְנוּ בְּגַמ' בֵּין מְרִאוֹת הַפְּסוּלוֹת וְלֹא בֵּין הַכְּשֵׁרוֹת וְצִיָּדָד בְּתַחֲלָה לְכָאֵן וּלְכָאֵן וּמְסִיק דָּאִם ע"י נְפִיחָה חוּזַר לְמְרִאָה כְּשֶׁר אִף שְׁלֵא חוּזַר לְמְרִאָה הַרְיָאָה לְכ"ע כְּשֶׁר שׁוֹב הֵבִיא דְבָרֵי הֵרֵב תְּבוּאוֹת שׁוֹר סִי' ל"ח סְקִי"ג שְׁהַרְגִישׁ מ"ט מְנוּ בְּש"ס קֶצֶת מְרִאוֹת פְּסוּלוֹת וּקְצַת כְּשֵׁרוֹת וְהֵבִיא תִירוּצוֹ וְנִשְׂא וְנִתְּן קֶצֶת עַל דְבָרָיו וּמְסִיק כְּרַמְב"ם ז"ל לְהַכְשִׁיר שְׂאֵר מְרִאוֹת אִף שֶׁע"י נְפִיחָה לֹא תִחְזוֹר לְמְרִאָה כְּשֶׁר וּבָא לוֹ בְּקֶצֶרָה בְּדִין תְּרִימֵי לְרִיעוּתָא שְׁסַמְךָ רֵאשׁוֹ עַל מ"ש בְּמָקוֹם אַחַר וּבְנִידוֹן הַמְרִאוֹת פְּסִק דָּאִם יֵשׁ בָּהּ רִיעוּתָא אַחֲרִיתִי יֵשׁ לְהַחְמִיר אִם יֵשׁ בָּהּ אֶחָד מִמְרִאוֹת שְׁלֵא נִמְנוּ בְּש"ס לֹא לְהַכְשִׁיר וְלֹא לְהַטְרִיף ע"ש (נֹדַע בִּיהוּדָה סִי' י' י"ב וי"ד): הַד"ט וְעִינֵן לְהֵרֵב טוֹב עֵינֵן סִי' י"ח אוֹת ב' בְּשֵׁם הֵרֵב תְּבוּאוֹת שׁוֹר דְמִיָּקֵל בְּשִׂאֵינָה שְׁחוּרָה כְּדִין אִף הֵרֵב סְדְרֵי טְהוּרָה בְּשִׁיטְתוֹ לְנִדָּה עַל דָּף כ' מִחְמִיר וְעִינֵן בְּתַשְׁב"ץ ח"ג סִי' ל"ב דְרִיָּאָה שְׂנִדְרָבְקָה וְנִמְצָאָת בְּחֵלֶק מִמְּנָה מְרִאָה פְּסוּלָה דִישׁ לְהַתִּיר מִפֶּח ס"ס דְשִׂמָּא קוֹדֵם שְׁהוֹצִיאָה מִהַבְּהֵמָה לֹא הֵיטָה כֶּף וְאֵת"ל שְׁהֵיטָה שְׂמָא אִם יוּכְלוּ לְנַפְחָה יִחְזוֹר לְמְרִאָה כְּשֶׁר וּסְפִיק סְפִיקָא הַמְתַּהַפֵּף הוּא ע"ש: יז יִתְרַת בְּרִיאָה בְּמָקוֹם חֲרִיץ וְגוֹמָא תְלוּי דִּינוּ לְפִי מְנַהֵג הַמָּקוֹם אִם כְּרִט"ז לְהַחְמִיר אוֹ כְּרִש"ךְ בְּנִקְוֹדוֹת הַפְּסִק לְהַכְשִׁיר וְאִם אֵינִן מְנַהֵג יְדוּעַ יֵשׁ לְהַכְשִׁיר אִם הִיא פְּחוּתָה מִט"ד וְאִם לֹא יֵשׁ לְהַטְרִיף (שֵׁם סִי' י"א) יח שו"ב שְׂבִדָּק בְּהַמַּת יִשְׂרָאֵל וּמְצָא בּוּעָא בְּשִׁפּוּלֵי אֲנוּזָא וְלֹא בְּדָק אִם חוּט בְּשֶׁר מְקִיפָה רַק אָמַר מִיָּד לְחַבְרוֹ לְנַפְחָה וְלֹא עָלָה לוֹ בְּשֶׁר מְקִיף וּבָא אַחַר בְּקִי מְמַנּוּ וּמְשַׁמֵּשׁ בָּהּ

ונפחה והיה בה בשר מקיף הביא תחלה מחלוקת הבה"ג ומרדכי בשם הר"ש ו' חפני והגהת מרדכי ורשד"ם בס' דיני טרפיות סי' מ' פתב להקל אם אין מנהג העיר להחמיר וכן פסק ג"כ הרש"ך סי' מ' והביא ג"כ דעת מהרי"ט בי"ד ש'לו דדן בדבר חדש ונשא ונתן בדבריו והמורם מדברייהם דבניד"ד דלא בידק תחלה אם היה בשר מקיף נעמידנה על חזקתה ע"ש דהסכימו עמו הרב כה"ג והרב נתיבות משפט והרב פני משה ע"ש שאף שבניד"ד מסכימים לדעת הרב המחבר ע"פ סניפים אחרים להקל מ"מ בענין אחר אף שדעת הרימ"ט שגובה מכולם מ"מ היו מפקפקים למעלה ובניד"ד הקילו ג"כ להיותה פשיפולי אונא דאף בכה"ג לא החמיר אלא בפשיפולי אונמה (מגיד מראשית ח"ב סי' ב'): הד"ט ובושא בחתוכי דריאה עיין להרב אהל יעקב סי' י"ב דפסק בפשיטות דהכל לפי המנהג דמחלוקת ישנה היא אם חיתוכי דריאה נקראים שפול וא"כ בעי בשר מקיף או לא מיקרי שפול וכשר אף בלא בשר מקיף: יט ריאה הסרוכה מחתוף אונא לבשר שבין הצלעות במקום רביתא דאונאי אין ללגלג על הנוהגים להכשיר בבקמת ישראל בלי בדיקה כלל ולהטריף בשל עובד פוכבים אם לא בשעת הדחק ואף שבאשפנז אוסרים לגמרי אפי' בשל ישראל מ"מ אשפנזים הדרים במקום המקילים ראוי להם שלא לשנות מפני המחלוקת דלאו דוקא יחיד הבא ממקום למקום יש לו לבטל מנהגו על מנהג בני העיר אלא אפי' ק"י משונים ממקום המחמירים הבאים להשתקע בעיר של ק"י המקילים הדין פן (אבקת רוכל סי' ב'): כ ראוהו ושהעיד שקנה ריאה א' משמעון בחזקת פשר ושח"כ מצא בה סרסא לפי דברו מגב אומא למקום שמטריף והמוכר אומר שהיה מחתוף לחתוף הרי עד א' בהכחשה ואינו פלום ובין שהקונה המטריף בא ראשון להעיד בין המוכר המכשיר בא ראשון ואח"כ בא רעהו ומכחישו עד א' בהכחשה מיקרי ולמתיר שומעין ולא דמי לטומאה ועגלה ערופה ע"ש (תשב"ץ ח"ב סי' פ"ט): הד"ט וע"ל סימן א' אות ל"ב ולרש"ל ביש"ש סימן ג' סימן דיני הלב.

פכד.

טרפיש הפכד ומרה אות א טרפיש שניקב ונכנס תוף הנקב מגוף הפכד ועלה קרום על הבליטה וסביבות הנקב באופן שנסתם יש להכשיר (בית יהודה במנהגי ארגיל סי' ס"ו): הד"ט ועיג"כ בלחם הפנים סי' מ"א ס"ק י"ד מ"ש בשם עולת יצחק ועיג"כ ברט"ז דלכ"ע אם נסתם בכל איזה מיני סתימה מהני דטרפות נקב הטרפיש אינה אלא משום שע"כ סוף שתנטל הפכד משום שהרוח עובר וכיון שנסתם הרי אין הרוח עובר ועיג"כ להרב שבות יעקב ח"ב סי' ס"ג דכתב דאם אין בשר בטרפיש הפכד רק ב' עורות דפשוט הוא להכשיר דלא מהרב חינוך ב"י סי' ל"ט דהא אפי' ניקב נקב מכולש אין טרפותו מצד עצמו רק משום דסופו לינטל הפכד ולכן אפי' קרום הבא מחמת מכה הוי סתימה ועיין להרב ב"י הנזכר בח"ב סי' ס"ח דהביא ראיות גמורות להטריף בניקב בין בלון בין באונם שבטרפיש ע"ש.

ב הרחוב הדבור בדין תרגולת שלא נמצא בה לב שתשובתו מוצאת בקיצור בשו"ת הגאון צבי סי' ע"ד (פנים מאירות ח"א סי' כ"ג וכ"ד): הד"ט ועיין להרב יעב"ץ שביאר וביקר דברי מר אביו הר"ץ הנזכר שהתיר חסרון הלב שבנדאי לא סמוך דעתו להתיר בשביל שא"א שנבראת חסירה אלא שאלו אמר שהיו שם צדדין אחרים להתיר אף אם

בְּנֹדָאֵי יִיחִי קָמֵן אִפִּי חַד סְהָדָא דְמַהִימֵן בְּאַיִסוּרֵין שְׁפִנוּן וְדַקְדָּק מִתְחַלְתַּת הַפְּתִיחָה לְרֵאוּת
אִם יֵשׁ לֹו לֵב וְלֹא מְצָא אִפִּי מֵר אָבִיו לֹא הָיָה מִכְחִישׁוֹ וְהָיָה אוֹסְרוֹ וְעֵינֵין בְּכַה"ג ס"ס
מ"א שְׁפִתְבּ בְּשֵׁם גְּדוֹל א' לְאַסּוֹר נִבְרָא חֶסֶר לֵב וּמְכַלֵּל דְּאִפְשָׁר הוּא וּבְרוּר דְּלֵהֲכִי פְּנוּן
הֶרֶב אָבִיו בְּהוֹרְאָתוֹ לְהַתִּיר מְצַד אַחַר שְׁלֹא בְּדָקוֹ וְלֹא פְּנוּנוּ מִתְחַלְתָּה לְבָדוּק ע"ש בַּח"א
ס' קכ"א וְלַעֲנֵי ד' דָּק וּקְלִישׁ אַחַר הַס"ר הַמְעֵינֵין בַּמ"ש מֵר אָבִיו וְהָר"ן הִפְהֵן שְׁם בְּשׁו"ת
מֵהֵר"ץ ס' ע"ד ע"ו ע"ז וע"ח רָאָה יִרְאָה שְׁאִין לְדַעְתּוֹ שׁוּם צַד לְאַסּוֹר בְּחֶסְרוֹן הֵלֵב וְאִם
הָיָה לֹו טַעַם אַחַר פְּעִיקָר חוּץ מִמָּה שְׁהִבִיא לֹא הָיָה סוּתָם לְגַמְרֵי עֵיקָר מְטָרִין הוֹרְאָתוֹ
וְעֵינֵין לְהֶרֶב זִיסקִינְד בְּתִשׁוּבוֹתָיו ס' ל"ג שְׁהִבִיא בְּפִשְׁיטוּת לְהַטְרִיף בְּמַעֲשֵׂה שְׁהָיָה בְּאִשָּׁה
אַחַת שְׁפִתְחָה תְּרַנְגְלוּת בְּרִיאָה וְשִׁמְנָה וְחַתוּל עוֹמֵד תַּחַת הַשְּׁלֶחֶן שְׁנַתְעַסְקָה עָלָיו בְּהוֹצָאָת
בְּנֵי מַעֲיָה וְלִקְחָה הַטְּחוּל וְזָרְקָה תַּחַת הַשְּׁלֶחֶן וְאִם כ"פ רָאָתָה שְׁחֶסֶר הֵלֵב וְא"ל חֲבָרְתָּה אֱלוֹ
זָרְקָתָ אוֹתוֹ תַּחַת הַשְּׁלֶחֶן וְעֵנְתָה וְאָמְרָה לֹא פִי זָרְקָתִי רַק הַטְּחוּל וְהַטְרִיפָה בְּפִשְׁיטוּת הֶרֶב
הַמְחַבֵּר וְלֹא פְּמַאָר א' חֲכָם שֵׁא"ל שְׁיֵשׁ כְּמָה רְאִיוֹת מֵהַזְּהָר וּמִכ"מ פ"י מֵהַל' שְׁחִיטָה
שֵׁא"א לְחִיוֹת בְּלֹא לֵב אִפִּי רְגַע א' דְּלִיתָא ע"ש ועיג"כ לְהֶרֶב בְּעֵי חֵי ס' ס"א שְׁפִתְבּ
שְׁרָאָה בְּדַמְשֶׁק אֲלִיעֶזֶר דָּף ק' ע"ב בְּשֵׁם מֵהֵר"ו דְּמַעֲשֵׂה הָיָה בְּתִרְנַגְלוּת שְׁהָיָה לָהּ ב'
לְבָבוֹת וְהַטְרִיפוּהָ וּבְנֹדָאֵי דַה"ט מִשׁוּם דְּיִתֵר פְּנוּטוּל דְּמִי וְדוּן מִינָה דְּחֶסְרוֹן הֵלֵב טְרַפָּה
ע"ש ועיג"כ לְהֶרֶב גֵּאל"ו בְּהַגְהוֹתָיו ס"ג וּפְשִׁיטָא לַעֲנֵי ד' דְּלַעֲנֵין מַעֲשֵׂה אֵין לְנוּ אֱלֹא
פְּסִק מְרֵן וּפְר"ח לְהַחְמִיר ע"ש: ג עוֹף שְׁלֹא נִמְצָאָת בּוּ מְרָה וְנֶאֱבַד הַפְּכַד וְא"א לְבָדוּק
אִם יֵשׁ בּוּ טַעַם מֵר אֵין לְהַתִּיר מַס"ס (מַעֲיֵל שְׁמוּאֵל סִימֵן ז'): הַד"ט וְעֵינֵין לְהֶרֶב בְּעֵי חֵי
ס' פ"ג דְּמִכְשִׁיר מַס"ס הֵגַם דְּאִתְּיִלִּיד רִיעוּתָא וְשְׁכֵן דַּעַת הַרְשַׁד"ם וְרַדְבָּ"ז וְהַר"י אֲדַרְבֵּי
וְעֵיג"כ בְּכַה"ג שְׁלֹו ס' מ"ב אוֹת כ"ו הַגְהַב"י וְלְהֶרֶב שְׁאֲרִית יְהוּדָה שְׁנַשְׁתַּמְשׁוּ בְּכָלֵל
זֶה אִם הַס"ס מִתְהַפֵּף וְלַהֲרַש"ךְ אִף שְׁאִינוּ מִתְהַפֵּף וְעֵיג"כ שְׁם בְּדִין פּוֹלִיאָ שְׁהַקְטִינָה וְלֹא
הַסְפִיקוּ לְשַׁעַר עַד שְׁנֶאֱבַדָה דְּדִינָה שׁוּה לְמָרָה וּלְפִי מ"ש שְׁם ס' צ"א פְּשׁוּט הוּא דָּאִם
הַשְּׁלִיף בְּמִזִּיד הַפְּכַד קוֹדֵם הַבְּדִיקָה יֵשׁ לְהַטְרִיף וְעֵי"ע שְׁם ס' ק"ל דְּפִסֵּק לְהַתִּיר אִף אִם
הַמְרִירוֹת אֵינָה בְּפְכַד רַק בְּמָקוֹם אַחַר וְשְׁכֵן יֵשׁ לְהַקֵּל בְּנֶאֱבַד אִף שֵׁא"א עוֹד לְבָדוּק גַּם
בְּסִי' ע"א פְּסִיק וְתַנִּי בְּדִין מַחַט שְׁנֶמְצָא בְּבֵית הַפּוֹסוֹת מְצַד אֶחָד שְׁפִתְבּ הֶרֶב"י בְּשֵׁם
רִיר"ו דָּאִם נִמְצָאָת עָלֶיהָ חֲלוּדָה וְלֹא הַסְפִיקוּ לְבָדוּק עַד שְׁנֶאֱבַד הַמַּחַט דְּדִינוּ פְּנִמְצָא פְּכַד
בְּלִי מְרָה וְקוֹדֵם הַטְעִימָה נֶאֱבַד דְּכְשָׁרָה ע"ש וּבְרוּר הוּא דְּסִתְמוּ כְּפִירוּשׁוֹ דְּוָקָא נֶאֱבַד
וְלֹא בְּמִתְפּוּיִן וְכַנְזָכָר וְעֵינֵין לְהֶרֶב עַה"ג ס' י"ז דְּצַדָּד לְהַקֵּל בְּתִרְנַגְלוּת שְׁמִנָה שְׁלֹא הָיָה
לָהּ מְרָה וְקוֹדֵם הַטְעִימָה נֶאֱבַד הַפְּכַד ע"ש וְעֵינֵין לְהֶרֶב שְׁבוּת יַעֲקֹב ס' ס"ו דְּפִסֵּק דְּכַבָּד
שְׁנֶאֱבַד קוֹדֵם שְׁטַעְמוּ דְּנִסְתַּפֵּק בְּמִנְחַת יַעֲקֹב כָּלֵל פ"ח ס"ק ד' וְשֵׁא"כ נְדַפְסוּ שׁו"ת עַה"ג
וְרָאָה בְּסִימֵן י"ז שְׁהַתִּיר בְּפִשְׁיטוּת אִף כְּשִׁבְאוּ לְפָנָיו כְּמָה כְּבָדִים וְלֹא נְטַעַם בְּהֵם טַעַם
מֵר וּבִיטָל הֶרֶב אֵת סְפָקוֹ מִשׁוּם וְדָאֵי שְׁל הֶרֶב עַה"ג וְשְׁעַמְד ג"כ עַל הַנְּסִיּוֹן כְּמָה פְּעַמִּים
שְׁלֹא טַעַם בְּפְכַד טַעַם מֵר וְחַפֵּשׁ בְּבִנֵי מַעִים וְשׁוּמֵן וּמְצָאָה שְׁם וּפְעַמִּים הֶרֶבָה קִטְנָה
מִחַמַּת שְׁמִנוּנִית הַעוֹף וְאֵינָה נִיכְרַת וּפְעַמִּים נִשְׁפָּכָה מִמְּנָה הַמְרִירוֹת בְּתִלְיִשַׁת בְּנֵי מַעִים
וְלִכֵּן אִם לֹא נִמְצָאָת מְרָה בְּפְכַד וְנֶאֱבָדוּ בְּנֵי מַעִים וְכ"ש אִם נֶאֱבַד הַפְּכַד תּוֹלִין בּוּ ע"ש
וְכ"פ הֶרֶב דְּבַר מְשֵׁה ח"א ע"ש ועיג"כ לְהֶרֶב זְכָרוֹן יוֹסֵף בַּח"ד ס' ד' בְּדִין עוֹף שְׁלֹא
נִמְצָאָת בְּהַ מְרָה וְלֹא הַרְגִישׁ טַעַם מֵר בְּפְכַד מַה דִּינֵן שְׁל הַבִּיצִים שְׁהַטִּילָה וְנִשְׂאָ וְנָתַן
בְּדַבְרֵי הֶרֶב חֲנֻוּף ב"י וְכַה"ג ס' מ"ב אוֹת כ"ו הַגְהַב"י וְזוּלָתָם וְהַעֲלָה לְהַתִּיר מִפְּח ס"ס

דאת"ל שלא הנה לה מעולם א"כ הןבררה דעת המכשירים חסרון המרה מדהטילה ביצים ואת"ל אח"כ נחסרה א"כ י"ל טפה אחת לא' נחסרה ונבלעת בפכד ועדיין לא נטרפה דהוי פניקבה וכבד סותמה וסמוף לשחיטה נתבטל טעם מר לגמרי ע"י חולי ונטרפה ומיהו הביצים שהטילה תוף ג"י יש להחמיר פסברת הרב תבואת שור בשם ראב"ה ולמיחש לנקיבת המרה אבל מה שהטילה קודם ג"י יש להתיר ושוב חזר בו מסברתו וחס להטריף פי רבו למעלה ראש המטריפין על המכשירין וכמ"ש הרב דב"ש סי' ק"ף בשם הרשב"א ע"ש אף אם נתערבו הביצים ברוב ביצים אחרים מותרים בדין יבש ביבש מין במינו פ"ן דבלא"ה הרבה פוסקים מתירין אף בנדאי טרפה וס"ל דהביצה אינה מדברים שפמנן ע"ן למרן סי' ק"י והפר"ח שם ות"ח פ"ל מ"ב ס"א וכ"ש בצירוף הטעמים שכתב פ"ן דבלא"ה דשיל"מ מדרבנן הוא ונהי בניד"ד ס"ס.

ועי"ע לו שם בענין טעימת הפכד אם נשים נאמנות שמע' השואל פתב להכשיר שלא פדעת הרב חנוף ב"י דפסק דלא פדעת הרב המחבר לאסור ומטעם שיש בו צדדין להקל כמ"ש מור"ם סי' ככ"ז ס"ג דכשיש צדדין בדבר אינו נאמנות וטעמים אחרים ע"ש.

ונה ימים לא כפיר נשאלתי בדין עוף שלא נמצאת בו מרה ואמר שפכד הטעים הפכד למשרתת בת עובד פוכבים שפביתו ושארמה שהטעימה בו טעם מר ואסרתו לע"ד יען לא היתה מסל"ת שהיא יודעת שבמרירות תליא התירא וע"כ לא אמרינן אלא אמור רבנן בקפילא ודוקא קפילא נאמן ולא עובד פוכבים אחר ואפי' בקפילא אי בעינן מסל"ת פכד האריכו הרט"ז ורש"ך סי' צ"ח ועי"ן להפר"ח שם סק"ב דאף במסל"ת אם אינו קפילא אינו נאמן רק במלתא דעבידא לגלויי מיד ומש"ה בחלב שנתערב בבשר דמלתא דעבידא לגלויי והוא מיד אי משקר או לא וכל כה"ג סמכינן אעובד פוכבים מסל"ת ע"ש אמור מעתה דטעם המרירות בפכד מלתא דלא עבידא לגלויי הוא לא לאלתר ולא לאחר זמן דתליא שנתקלח וכמ"ש הריק"ש דאם טעמו מקומה ונמצא מר ושוב טעמוהו ולא נמצא המרירות תלינן שנתקלח וכשרה וכיון שפן בניד"ד דלאו קפילא ולא מסל"ת כ"ע לודו דלא מהימנא ונהגם דחסרון המפה רבו הפוסקים המכשירים מ"מ אנו דסקינן בשלמותא בתר סברת המחמירים וכמ"ש מור"ם בתורת חטאת סי' פ"ח ס"ד א"א להקל ומה גם דליסגי לן להקל פנשי דינן דלהרב חינוף ב"י הנזכר אין נשים נאמנות בטעימת הפכד והספים עמו הרב זכרון יוסף סי' ד' לא כן פנשי דידהו וממילא דבניד"ד דבמשררת בת עובד פוכבים איירי ואינה מסל"ת פשיטא לן לע"ד דהכי יאות לן לאסור ודו"ק ועי"ן עוד לו שם להרז"י הנזכר דדחה סברת הרב דמשק אליעזר הנדפס אצל ת"ח פ"ל פ"ח סק"ג דפסק להדיא הפכד במקום שטועם לקנח הדם שבעין דליתא דאיכא למיחש שהמים יעבירו טעם המרירות והוא ברור ועי"ג"כ להרב שבט יהודה דף ל"ג ע"ד שהאריף ג"כ בדין תרנגולת שלא מצאו בה מרה וטעמו הפכד ולא הנה בו טעם מר ואירע שטעמו בני מעיה ומצאו בהם מרירות דנראה פשוט להתיר עש"ד וראייתו: ד מפשט פשיט ליה שלא להחמיר ולהטריף בועות הפכד אפי' במקום מרה וחייתה ודלא מתשובת הרב גור שהנה מסופק להחמיר אף בטינרי במקום מרה וחייתה ספוקי מספקא ליה נמי (שו"ת הרמ"ז סי' ג' וד': הד"ט ועי"ן להרב זרע אמת ח"ב סי' ה' שכתב דלבו מהסס הרבה בבושא נמי להתיר ודחה ראיות הרמ"ז ע"ש ואני אומר לע"ד הקצרה דלא שבקינן פשיטותיהו דאשלי רב רב רבים בחכמה ומנן הרב החסיד הדב"ש ומהר"י הלוי דכתבו

להקל בשם כל רבני הישיבה וגאוני ויניציאה ומי לנו גדול כמשה הרמ"ז הנזכר המעיד עדותו אמת שכ"כ הרבנים הנז' ומשפכת משה אמת שכתבו להקל ולא אמר שהסכימו להקל יש במשמע שהוסיפו גם הם ראיות משלהם להקל מלבד מ"ש משה מדעתו וכיון שפן הגם כי ראיות הרמ"ז לעיני הפהו הגדול מהרי"ק אינן מקריחות מ"מ אפשר ואפשר דאי הנה שמיצא ליה למני"ר על מה אדני ההיתר הטבעו הנה ס"ל נמי פנותיהו ואיך שיהיה נראה ודאי דלצורך שבת או הפסד מרובה אין הוראה להחמיר דראויים האשלי רב רבי הנזכר לסמוך עליהם אפי' שלא בשעת הדחק וכ"ש בשעת הדחק ועיין בכדומה לזה באות ה' וגם בדין צמחים קשים ע"ש וע"ל אות ה' ועיין להרב זרע אמת הנזכר סי' י"א וסי' י"ח אות י"ג בשם מהרי"ב בענין הורידים הנמצאים לפעמים בעופות שיוצאים מהפכד דיש להקל דהיינו רביתיהו ע"ש: ה שנה א' שפרוב הבהמות נרקב הפכד ולא נשפיר פזית לכליות פתב הרב המחבר דיש להחמיר בפסק מרן דבעי פזית אף במקום הדבוק לכליות מלבד הכזית במקום מרה וא' במקום חיותה אף בעוף סגי אם נשפיר במקום מרה ובמקום הדבוק ללב ובהפסד מרובה אפשר להקל גם בבהמה אם לא נשפיר במקום הדבוק לכליות (שבות יעקב ח"א סי' נ"א).

הד"ט ועיין בתשובות גאוני בתראי מה שהשיב הרב"ח להרב צבי הירש בדין נמוק הפכד ועיג"כ להרב יעב"ץ ח"ב סי' נ"ח דשלחו מביתו למורה הזקן פכד גדולה וגסה כפלים מהנהוג והטריפה משום נפוחה וכשפא לביתו ספרו לו הדבר ותמה מאד על הוראתו דמנא ליה להטריף פכד נפוחה ומ"מ החמיר על עצמו על שהורה זקן אף אם יבא פן בידו להורות הנה מכשיר בפשיטות ע"ש ועיין בסי' נ"ט מ"ש בדין פכד מלאה צמחים וקשים מבחוץ ומבפנים שהכשיר ועיין לעיל אות ד ו פכד עוף גדול שפחתוהו ש'לו נמצא קרום א' ארוך כאצבע קטן עב קשה כפרזל ולא יצא דבר חוץ מהקנה החלול ולא היה בתוכו שום מחט ומ"מ הטריפו שלא פדעת הרב השואל שהכשיר פיון שלא מצא בתוכו שום מחט ושאאת"ל שהיה בו מחט יפרד דינו לג' ראשים דאם נמצא בפשר הפכד דאיכא ספיקא אי סמפונא נקט או דרף הנושט הוי ספק דאורייתא וילחונמרא וה"ה אם היה בטרפשא דכבדא ואם בסמפון והוא בסמפון הקנה פשרה וכמ"ש מרן סי' מ"א ס"ז וכתב שם רט"ז אפי' חתוכה הפכד פשרה ובניד"ד הפרזל או המחט היה בסמפון א"כ ודאי סמפונא נקט וכשרה והרב המחבר שדא ביה נרצא דדוקא בבהמה דהסמפון רחב הרבה אמרינן סמפונא נקט ולא בסוף דהסמפון צר ע"ש (שמש צדקה סי' מ"א): הד"ט יפה דן ויפה אסר אם נמצא בו מחט אפי' בסמפון וכדין הכשיר לענ"ד מע' השואל אם לא נמצא בו מחט פמוכן מראש דברו אמת וכיון שלא נמצא בו מחט מה ראיה מנמצא מחט בסמפון הפכד דיש לחלק בין בהמה לעוף דשאני התם דכיון דאין לנו לתלות דדרף הסמפון נקט להקל משום דגם הסמפון ש'לו צר ניחא דאפתי ספקא דאורייתא היא דבא המחט מהנושט אכן פשאינן בו מחט כניד"ד רק דבר קשה כפרזל מי לא משפחת דבמקומו ממש נתהנוה החומר העב וקשה כפרזל ותו ליכא לספוקי אי דרף נושט או דרף סמפונא נקט (וגדולה מזוע"ל אות ט') ואטו גרע הפכד מהריאה דאם נמצאו בה טינרי דהיינו קשה כאבן דכשרה כבסי' ל"ז אם לא שהטינרי במקום מרה או חיותא שנסתפק בו הרמ"ז בתשובה כמ"ש לעיל אות ד.

ז כבד ירוק פכרתי (וירד"י בלע"ז) שגשלק וקוזר למראה הפכד מבחוץ ולא מבפנים
כשר בשלא ידענו דנפלה לאור ואי ידענו דנפלה לאור יש להטריף (שו"ת יעב"ץ סי'
ק"פ): הד"ט ועיין להרב זרע אמת ח"ב סי' י"ג דכתב דירוקים שהאדימו או אדומים
שהוריקו פשר אם לא נודע שגפלה לאור אף לסברת רש"ך ופר"ח סי' נ"ב ס"ו האוסרים
בהפסד מועט משום דבניד"ד נמכר יותר הרבה בזול משוין וישגם מפני טעמים אחרים
יש להקל ע"ש ודע קורא נעים שתשובה הלזו לי הנה הדבור למעשה שפא לידי (בהיותי
משמש קק"י פיסארו) מכבד שהוריקה והוריתי לענ"ד לאסור (כמ"ש בשותא דינוקא
סי' צ"ט) משום ששם נתפשטה הוראה בדיני אסור והיתר כמר"ן ושם פתבתי דיש
לפקפק ג"כ להתיר אף באתרא דעבדו כמור"ם ושם הבאתי עדות גדול א' מרבני מודינא
עצמה ו"ל שפן עשה מעשה להטריף והיתה תשובתו של מהרי"ך נר"ו לעשות סמוכות
לנוהגים היתר במקום שפוסקים כמור"ם הנזכר אף בעיר שנוהגים פמ"ן גם לו לבב
פמוני לאסור ולא קבל עדות אותו גדול שאסר במודינא עצמה ע"ש וע"ל סי' ה' אות ג'
ועיין להרב פאר הדור סי' קי"ג בדין מי ששחט עוף ומצא אחד מאיבריו פנימיים
שנשתנה מראיתו והנה בריא קודם שחיטה ולא ידע אם נפל על האור או האור נפל עליו
ופסק דאם ירחץ האבר שנשתנה מראיתו ויחזור למראה הטבעי אפי' אחר ביטול פשר
ואם לאו חזקתו שגפלה לאור ואסור ע"ש: ח פאשר שמעה אנו כן ראתה עינו שיש בלב
חלל גדול והוא קנה הלב ובצד שמאל בהמה יש חלל אחר קטן ממנו ולימינה חלל אחר
קטן משל שמאל אלא שחלל זה אינו יורד עד למטה רק מתפצל ונכנס לחלל הגדול
האמצעי ובכן מוכנים דברי הטור סי' מ' שכתב הלב יש בו ג' חללים וכו' וכ"כ הרב צידה
לדרך מאמר ב' פלל א' פ"ז ויאר נתיב ומרן בספר הקצור ולבוש ורש"ל פ' אלו טרפות
סי' י"ב ורשד"ם סי' ט"ל מהל' טרפיות ורב"ח בשם הרשב"א שיש לחקור מהיכן יצא
מקורו דבש"ס לא משמע אלא שיש בו ב' חללים וכ"כ פל בעלי הלכות וע"פ הדבר ניחא
וניחא דהיכא דאמרינו ג' אזלינו בתר התחלה וכדאמרינו ב' אינו במנין החלל המתפצל
ונכנס חלל האמצעי (בעי חיי סי' ס'): ט מעשה בא לפניו שנמצא עצם בלב בופאנ"ו
כחצי אצבע אורה ורחבו אצבע ותחוב לרחבו בלב באזניו במקום השומן ולא ניכר לחוץ
ורבני העיר הכשירו ע"פ מ"ש הפר"ח סי' מ' סק"ז בשם הרב שער השמים ומה גם
שמצאו תוך העצם פמוח שבעצם הצלעות דאי לא הנה רביתה רק נכנס דרך סמפון הנה
ראוי להיות המוח נרקב ונפסד גם הגידו לו שפימי הרב זקנו הכשיר במעשה כזה וישגם
בבהמה דקה נמצא לפעמים עצם בלב (פרי הארץ סי' ט'): הד"ט ועיין להרב פרי האדמה
ח"ד ד"ב ע"ג במעשה שהנה שנת התק"ז שנמצא בין שומן בתי הטבחי"א (היינו
הפרפשתא) עצם דק כצורת אדם ראש ארוך וב' זרועות ארוכות בפשיטות וב' רגלים
ארוכות כרוך בטיל"ה ולא נודע מהיכן נתנה יש שאמרו שגכנס לה מלמטה שישבה על
איזה מקום שהנה שם ובעלות למעלה נתפשט ברוב הימים וחום טבעי ונעשה שם בצורה
הזאת ויש שאמרו פינן שהיתה נקבה נעשה תוף אם הולד בריה משונה וכינון שהנה לה
חיות יצאה לחוץ ונכנסה בתוף הטיל"ה הנזכר וברוב הימים נתקשה ונעשה פעצם ובין
הכי בין הכי הכשיר והביא ג"כ שהיא דהרב שער השמים הנזכר ע"ש ואמת הנה חפי
שאין לי ידיעה בתחלה ולא בסוף במ"ש בין שומן בתי וכו' דהשומן הוא בחוץ ואיזה
רוח עבר לילה לפרפשתא כי קצוני הפרפשתא דבוקות לעור סביב סביב ולא יתנה אלא

עצם שנמצא בחלל וכן מ"ש פרוף בטיל"ה ותוף הטיל"ה איני יודע לע"ד מה טיבה אם לא שפוננתו שנקנס מלמטה לא מהפכשטא רק שניקב העור הסובב הפכשטא ונקנס שם בין עור הגוף לשומן פכשטא ואם לזה נתפנין יש לעיין מ"ש משנמצא בחלל הגוף וכן נפר אכל אם נמצא תוף הפכשטא שפיר קאמר מני"ר דיש להכשיר בין לדעת הראשון בין לדעת האחרון: י הכשיר בפשיטות לב שנמצאת בו בועה שנקרשה הליקה והיתה גדולה פביצה וקיימא גלדי אף לא היתה שום ריעותא בצד חללו של לב ובשום סמפון רק באזן הלב (שם סי' י'): יא ב' מרות בב' פיסין אי שפכי הדדי נמי טרפה (מק"י מברונא סי' קל"ג): הד"ט וכ"פ מ"ן סי' מ"ב ס"ד דדוקא כשא' היא ונראית כב' אי שפכי הדדי פשרה אף כשב' הן אפי' שופכות הדדי טרפה פן הנה נלענ"ד לכאורה אמנם שבתי ונראיתי דא"א לומר פן דא"כ דברי מ"ן סתראי ניהו דבסעיף ז' פסק דאם היו ב' מרות א' הנה וא' הנה וסמפון א' שופף מרה לשתייהן יש להכשיר בבקמת ישראל הרי דאף דב' הם אי שפכי הדדי פשר ודוחק לענ"ד לפרש דבשפכי הדדי ע"י סמפון יש להקל טפי מהיכא דלא שפכי ע"י סמפון רק מדרף שביל צר שבעור המפסיק בין ב' מרות לכן נלע"ד דפשיט דברי מ"ן לעיל במ"ש לחלק בין שפכי ללא שפכי דוקא בא' ונראית כב' ולמידק מינה דאם ב' הן אע"ג דשפכי הדדי טרפה והא דלא חילק אף בב' מרות לפי שחסר המציאות שתהיינה ב' מרות וא' הנה וא' הנה ודשפכי הדדי ע"י סמפון והיינו הא דסעיף ז' ועיין להרב שבות יעקב ח"א סי' נ"ב דסתר סברת הרב פר"ח סק"ח ושפנדאי בשגגה פתב מ"ש בזה.

גם הרב שתי הלחם דחה התירו של הרב הפר"ח גיסו דמל' ה"ג והר"א שהובא בהרא"ש ר"פ א"ט ששם עיקר דין הטעימה אין זכר לדבר לטעות כשנמצאו ב' מרות ונראיתי מי שכתב שגם הרב משאת משה שדא נרנא בדברי הרפ"ח ולי לעד"נ דדינו של הפר"ח דין אמת דאין להטריף אלא בדליכא מרירותא בפכד אבל כדאיתא מרירותא יש להכשיר מכ"ש מדין חסרה לגמרי דאיהו ו"ל אזיל אשיתיה דבסי' מ"א סקי"ח דס"ל דיש לתפוס בדין כל היתר פנטול דמי כחומרי דרש"י ורשב"א לחודייהו וכיון שפן בין לרש"י בין לרשב"א אי איכא מרירותא בפכד דליכא למימר דהוי פנטול עם המקום רק לסברת הרמב"ן דלא נקטינו (לסברת הפר"ח) פנותיה ואם אין המרות הללו סמוכות זל"ז דהו"ל ניטלו שתייהן א"כ לדידיה ניקח דאי איכא מרירותא בפכד היינו חסרה דכשרה בטעם מר בפכד.

איברא דאפשר לחלק ולומר דשמא דרף גדילתו ותולדתו של פכד לקבל דוקא טפה א' ולא ב' טפות ולפיכך בחסר לגמרי סגי מרירות הפכד דאמרינו דהיתה בטבעו המרירות פדי צרכו לשפף חמתו משא"כ כדאיתא ב' מרות דתרונייהו שפכי לכפד מי לימא לן דקבולי לקביל להו בלי ספנת מות ומש"ה יש מקום לומר דב' מרות גריעי טפי מחסרה המרה אע"ג דקי"ל יתר פנטול דמי ודו"ק (וע"ל אות י"א) ועיג"כ לרדב"ז סי' קכ"א במעשה שבא לידו שנשחטו ל' כבשים ונמכרו קצתם ושוב נמצאת פכד א' שהיו בו ב' מרות ע"ש: יב בדין ב' פכדין לא נאמרה הל"מ דיתר גרע מחסר רק דכנטול דמי ומש"ה לא אמרינו פנטולין דאפי' נברא חסר ולומר ביתר פנטול עוד אחר דהווי תרי חומרי דסתרי הדדי.

וכן לא אמרינו יותר כנטול דמי רק להטריף ולא לענין נבלה וע"פ הפלל הזה פסק הגאון המחבר דלהחמיר אף בהפ"מ בניד"ד וביתר חוליא להקל בהפ"מ (נודע ביהודה בחיו"ד סי' ה'): יג הכשיר בפשיטות במעשה שפא לידו במי ששחט ס' אנוזות והוכשרו פלם בשחיטה והפשיט העורות ונתערבו פלם וחתכם לחתיכות תוף יורה א' להתיכן ובא איש אחד והפציר בו למפור לו שומן אנוז ולא רצה באמרו שפבר מבר כל שומן האנוזות ההן ויען האי שישלח לו אנוז א' מופשט מהשומן ושלח לו א' מהמופשטות ההן ולאחר שעה מועטת באה משרתת הקונה אצל המוכר בלב האנוז הנזכר מחנתה ממעל לערלת הלב שהיה עדיין דבוק יחד חתוף שו"ע ומחט מונח תוף בפשר הלב לא בשום חלל מחללים שלו וחוד המחט תחוב קצת למטה ואמרה שפן מצאה ובא המוכר אצל הרב ושאל מה דינו ושהוא חושד לקונה שעשה פן להכעיס על שלא רצה למפור לו את השומן ובדק הרב ומצא שהמחט היה מונח על פשר הלב לאנרף הלב וניכר שפחתה שחתכה היא או הקונה היה צריף בהכרח לפגוע במחט והיה חתוף בכל אנרף המחט עד למטה היה הלב קצת דבוק וחוזה קצת חתוכה ובדק ג"כ לדבק כל הד' החתיכות מפל הצדדים ולא מצא שום רישם בפשר ושאל הרב למשרתת דלפי שכיבת המחט היתה צריכה בע"כ לפגוע במחט בב' החתיכות שו"ע למה חתכה נגד כל אנרף המחט עד שהגיעה למטה והיה לה למשוף ידה מלחתוף להראותו לחכם פשהיה שלם והאריף קצתו בדינו והכשיר (אור נעלם סי' ח'): סימן ה דיני טחול וכליות ושליא ושאר איברים פנימיים אות א אנוזא שנמצאת במעייה פשלחופית מלאה נוצות קטנות וגדולות שפוסקים אחרונים מכשירים עי' לרט"ז ס"ס נ"א בשם הרב"ח וכו"פ הרב פר"ח אף הרב שארית יוסף סימן כ"ג פקפק בזה וגם הרב המחבר הסכים לאיסור דלדעתו אין שחר לדברי המתירים (פנים מאירות ח"ג סי' י"ד): הד"ט וראיתי להרב פחד יצחק אות נ' (שלא נדפס עדיין) ערף נוצות מלא אגרוף שכתב בשם רבו מהרי"ב שמנהג מנטובה להתיר ושפן מנהג עירו פירארא מעשים בכל יום לעולם מכשירין ושהמענין היטב בתשובת הרב חינוף ב"י אין בכל ב' הדרכים שהמציא ממשות פלל.

עוד הביא תשובת הרב עפר יעקב כ"י סי' י"ג על דבר אנוזא שמנה מאד שנמצאו בשומנה פעין ב' ביצים ארוכות ועגולות ולא היה נראה שום דבר מבחוץ ומצאום מלאות נוצות תחובות כסדרן תכופות זו לזו כהגדלות בעור העופות עוד מצאו עצם א' חד בראשו כג' אצבעות תחוב וטמון בשומן והיה נראה מעט לחלל הגוף ובדקו הנושט והדקין ולא מצאו שום נקב ומ"מ הטריפה פדין קוץ שנמצא בחלל הגוף ולא הטה אנוז למ"ש רופא א' עובד כוכבים שע"פ הטבע יכול להיות שהעצם והנוצות נבראו שם ולו יונח פדבריו מ"מ יש לחוש שהעצם נקב א' מאיברים פנימיים הואיל וחוזה היה נוטה לחלל ושאח"כ מצא להרב פנים חדשות בשם הרב שארית יוסף להכשיר ועיין להרב שמש צדקה סי' ל' תשובה גמורה וארוכה מהרב בנו במעשה שפתחו אנוזא ובהוצאת בני מעיה הוציאם פיד חזקה על שהיתה יוצאת מהדקין יותרת נפוח ועב סתום למטה ונסרקה מאד משם לדופן האנוזא נגד עצם הקולית בקירוב וגם פי היותרת כמעט סתום עד שלא היה נראה בבירור שהיה לו מעבר לשאר הדקין ומצאו בתוכו עצם דק וחד פקוץ ומחט דחוק שם ולא בדקו אם היה נקב או קורט דם מבחוץ אלא פינון שהיתה היותרת נפוחה ונסרכת לדופן נשתנה לריעותא משאר דקין ואסרו לגמרי והסכים עמו מהר"ח וולטירא ע"ש

עוד העיד בנו האיש הרב המחבר פ"י הנזכר שבשנת התק"ו ביום א' לפ' בשלח הוכא
לפניו אונזא פטומה מאד שאחר שהוציאו ממנה כל בני מעיה והדקין בכלל ולא נמצאת
בה שום ריעותא מצא חתיכת שומן א' סמוכה מצד ימין למקום יציאת הרעי מהגוף
וחתך השומן ומצא בתוכה נוצות קטנות שלא נשלמה עדיין יצירתן תכופות כסדרן זו
אצל זו ומצא ג"כ שם עצם חד ודק בראשו כרוחב ב' אצבעות פולו טמון תוך השומן
ולא היה יוצא מהשומן ולא היה נראה בחלל הגוף והכשיר ומסתמא גם הרב עפר יעקב
הנזכר לא היה מחמיר אחרי ראותו סברת הפוסקים הנזכר אם לא היה רואה חדוד העצם
יוצא חוץ מהשומן ונכנס לחלל הגוף ע"ש ולידי לענ"ד לא מכרעא אחר הס"ד דכיון
דחתיכת השומן לא היתה בעור האונזו רק חתיכה בפני עצמה בעצם חד ודק בתוכה א"כ
ממ"נ אם בא מבחוץ הו"ל קוץ בחלל דטרפה דאטו באה החתיכה כמות שהיא בעצם
בתוכה דוקא ועוד דא"כ החתיכה עצמה יכולה לנקוב העור ותוכל ג"כ לנקוב אחד
מהאיברים הפנימיים ומה לי לא נראה העצם חוץ לשומן לנראה והיה בדין לאסור אף
באינה נראה מבחוץ לחתיכה ואם ע"פ הטבע יכול להברא שם העצם והחתיכה מ"מ מאן
מפיס דנברא העצם דוקא אחר שנשלמה הניית החתיכה וכיון שפן הדר דינא לאסור אף
אם אין העצם יוצא מבחוץ ויש ליישב קצת בדוחק ועיין להרב יעב"ץ ח"ב סי' ק"ו בדין
בועא שנמצאת באונזא פטומה בין עור הצואר והלשון ונפתחה ונמצאת מלאה נוצות
ואסר בפשיטות ושהמיקל בזה הרי הוא כמאכיל טרפות לישראל ועיין להרב זרע אמת
סי' ט"ו אות י"ד בשם גמוקי מהרי"ב (רבו של הרב פחד יצחק שרמזתי לעיל) בענין
הנוצות בשומן שמעשה ראה בשומן קורקבו של טונס שמו שנמצא בתוך פיס א' יותר
מי"ב נוצות ארוכות יותר משש אצבעות אחוזות יחד דקות וחלושות והכשיר שהוא דבר
טבעי כאשר ראינו פעמים רבות בשומן האנוזות שהאדים היוצאים מהעור נעשים נוצות
אמנם הרב המחבר כתב דמאי דפשיטא ליה להר"ב תליא באשלי רב"ב דהרב"ח סי'
נ"א ואמונת שמואל סי' נ"ג והפר"ח סי' ש"א מכשירין אף השארית יוסף סי' נ"ג וחינוך
ב"י סי' מ"ד ושבות יעקב סי' ס"ה ופנים מאירות סי' ד' נוטים להטריף והפל תלוי בעיני
המורה אם יש לחוש שבאו מבחוץ ע"ש ועיין להרב אור נעלם סי' ט"ז שהעלה להכשיר
בחתיכת לינד"ק שמאלי"ץ (הינו) שנמצא פשיעור אגוז ובתוכו מוגלא כמין חוטין או
שערות מנוצות ובתוכו עצם קטן שראשו א' חד וא' כד ורחב כפוף קצת ע"ש: ב פלפל
בחכמה בדין כוליא שהקטינה ואח"כ נטלה דנחלקו הפוסקים בי"ד סמ"ד ס"ו ונשא ונתן
אמ"ש רש"ך סקט"ו ורש"ל והרב תבואות שור בשמלה חדשה שלו סי' ל"ו ס"ו בדין
ריאה שניקבה ועלה קרום ומ"ש הרמב"ם פ"ח מהל' מעשה הקרבנות ומ"ש בהשגות
ומסיק דבהמ"ר יש להקל בלי פקפוק (יריעות האהל סי' כ"ה): הד"ט ועיין להרב שבות
יעקב ח"ב סי' ס"ב מ"ש ליישב דברי רש"ך הנזכר ומסיק ג"כ דאף שהקטינה או הגדילה
א' מהן הרבה מאד מראיתה יוכיח אם נעשה ע"י חולי וטרפה או בידי אדם וכשרה ועיין
להרב יעב"ץ סי' ק"ג דפסק דאם לא נמצאת בה כוליא וניכר שניטלה ע"י חולי עד שפלה
ובטלה לה כגון שראינו שקירומה פוץ אין לסמוך בזה על מ"ש הפר"ח סי' מ"ד להקל
ודחה ראיתו ע"ש: ג מחט הנמצא מונח בין הקירום שעל הדקין לבין שומן הפנתא דבר
פשוט להטריף ל"מ להר"ן פ' א"ט דס"ל דמחט הנמצא בדקין טרפה (עיין למור"ם סי'
מ"ו ס"ד) דכ"ש בניד"ד אלא אפי' לרוב הפוסקים דס"ל להתיר בגידון דהר"ן (עיין

להפר"ח שם ורב"ח ורט"ז) יודו ויאמרו אמת דבניד"ד טרפה (אור ישראל סי' ס"ה): ד
נשאל על מעשה שפא ליד הרב בנו בתרנגולת לקותא בשלל ביציה עד שפמעט ניומקה
פולה פנפש הבן פנפש האב להכשיר במקום קצת צורה והמחמיר יחמיר לעצמו (מקום
שמואל סימן כ"ח): הד"ט ועיין להרב קרית חנה סי' י"א שפקפק להחמיר פדעת הרב
אמונת שמואל סי' ח"י ומ"מ מסיק להקל לפי שקבל מרביותו להכשיר בלי פקפוק ע"ש
הראיות שהביא להחמיר שלענ"ד יש להשיב עליהן ועיין להפר"ח סי' מ"ה סק"ב שכן
עשה מעשה להחמיר בעברו מעיר סיני גאליא קודם ראות תשובת הרא"ש הנזכר ע"ש
וראיתי להרב פחד יצחק אות ע' (בלתי נדפס עדיין) ערה שליא נישטלה שפתב בשם הרב
מהטוב להטריף תרנגולת שהאם ומטריצ"י שלה ניומקה ונימוחה וניקבה שאינה יכולה
לחיות שמרקבת מעט פל הדקין וקורקבו ובני מעינים ושהרמ"א ולבוש סי' רמ"ג פתבו
דיש להחמיר אם לא במקום הפ"מ והרב"ח אסר אף בהפ"מ ורש"ך חלק עליו בזה והרב
פ"י הנזכר פתב דלעולם ראה זקני ההוראה דמכשירים בהפ"מ כל שבני מעינים ודקין
בריאים ושכן היה נוהג פמוהם.

ועיין להרב גור ארניא בהגהותיו בשם הכנה"ג דה"ד ל"מ"ד דנימוק האם טרפה ה"ה
בנימוק הנולד אבל מרן ורש"ל כתבו דאין להוסיף על הטרפיות עכ"ל הרב פחד יצחק
הנזכר וראיתי להרב כנה"ג בבעי חיי סי' ס"ז שכתב דבהמה שנמצאת בה ב' אמהות אחר
משאו ומתנו יפה במתני' דאלו טרפות נישטלה האם פשרה ומאי דאיתמר עלה בש"ס
ופוסקים מסיק להכשיר בניד"ד לא מבעיא פשרה נפרדות ושאין לחוש לסברת ר"ח
דמטריף בניטלה האם דיהיד הוא בסברתו אלא אפי' נמצאו דבוקות זו לזו ובענין שא"א
לינטל עד שתנקב א' מהן אפ"ה פשרה ואף שרבים סוברים דניקבה האם טרפה וכמ"ד
יתר פנטול דמי עם מקומו וראיתי להרב לחם הפנים כ"י ממהר"י ואל"י סי' מ"ה עלה
דמור"ם שם ר"ס שהגיה ויש מחמירים בניקב או ניומק האם הוסיף מדיליה וז"ל ומטעם
זה הטרפתי ענין זה שפא לפני פה מודינא מתא שהולכת בהל' טרפות אחר הרמ"א
(וכאשר רמזתי לעיל סי' ד' אות ז) והוא שהביאו לפני יונה שמצאה תוף האם שלה ביצה
שממנה היה יוצא ראש אפרוח היינו בן יונה ובחרטומו ניקבה האם ואפשר שאף למרן
יש לאסור דדמי לניקב ע"י קוץ דחיישינו שפא ניקב אחד מאיברים פנימיים עכ"ל וע"ע
לו שם שכתב דנימוק הנולד במעי הבהמה אף הבהמה עצמה טרפה וי"א הבהמה עצמה
פשרה ושכן גרס הרב ל"ח ולידידיה יש ג"כ טעות אחר באותו לשון וצריף למחוק תיבת
ולד הראשון וצ"ל ניומק האם טרפה ושגם הרכה"ג האריף וצמצם עצמו במ"ש אלא
שכתב דלענין דינא נ"ל דל"מ"ד דנימוק האם טרפה ה"ה בנימוק הנולד ול"מ"ד בנימוק
האם פשרה ה"ה בנימוק הנולד ע"ש: ה שיה שפיס השתן שלו דבוק ואדוק בכוליא ונחסר
הכוליא על מקום החריון הכשיר בבהמת ישראל וצידד גם כן להקל בבהמת עובד כוכבים
ע"ש ובהשמותיו (זרע אמת ח"ב סימן ח':) ו סניא דיבי מלאה ריאה שנתקשה ונסתם
בחצייה וקצת המעי חלל בלא ריאה יש להכשיר ואם נשתנה מראיתה ויש הוראה שלקתה
יש למעכה או להטותה מצד אל צד ואם יובקע העור איגלאי בהתתה ויש להטריף (שם
סי' ט"ו אות י' וי"א): ז דקין של עוף שיש בהם בועות רבות תכופות זו לזו שקשה
לבדוק הכשר שתחתיהן אם הוא בריא יש להטריף ויש להכשיר ענפים קטנים מהדקים
המצויים במקומותינו משום ס"ס דפלוגתא ומשום הפ"מ וגם מטעם דשכיחי באתרין

טובא ואמרין דהיינו רביתיהו ונשא ונתן על סתירת מן מס"א לס"ב והרש"ך והדב"ש סי' ט"ז וקרב ו' המחבר שמש צדקה סי' ל' ע"ש שבינר ג"כ שיעור הפ"מ (שם סי' ט' וי'): הד"ט וע"ע לו שם באות ז שהביא מנמוקי מהרי"ב שפא לפניו סניא דיבי נפרד בפ"ע מהדרא דכנתא מלא פרוש פועין מ"ש המבי"ט סי' מ"ז והטריפו ותרי סניא דיבי שדרפם להיות שנים בארפם והיה א' מהן ארוך מחבירו פשיעור אותו נפרד ואולי מחמת חולי נפרדה חתיכה א' מלאה רעי והבריא וכתב עליו הרב המחבר דהמענין במבי"ט סי' קנ"ט שרמז הרב הנזכר יראה דאין ענין זה לזה דהתם משום יותרת אסרה והכא אינו רק משום נקב ועיג"כ שם אות י' וי"א וע"ל אות ז וע"ע שם סי' י"ג וי"ח ס"ד בשם מהרא"י דס"ל דענף היצא מהדרא דכנתא פאצבע ויותר וסתום והיה בו רעי דיש להכשיר בהפ"מ ע"ש וכן אני נוהג לענ"ד להכשיר הענפים הנז' כל שהם סתומים מצד החלל אע"פ שפתוחים מצד חלל הדקין דאינו רק התפשטות הדקין ויש לדונם פתרי סניא דיבי דמקשרין בכה"ג במקומותינו משום דשכיחי טובא ואלו ג"כ מצויים הרבה ועיג"כ להרוז"א הנזכר שם בסי' דהיינו דוקא ענפים קטנים דשכיחי גפן אבל אם הם גדולים אין אומרים דהיינו רביתיהו וענין לרדב"ז ח"ג ד' פראנקפורט סי' ש"ט בדין ענף היצא מהדרא דכנתא ארוך אמה ויותר ואין לו רק פה אחד דמחלוקת גאוני עולם הוא דלרמב"ם והר"ן יש להטריף ולהרא"ש וזקנו וזולתן יש להכשיר וכ"ז במעי שיש בו רעי אבל בלית רעי אף שהוא חלול אין להטריף דאינו אלא וריד נמשך מהפכד ולפעמים נפרד במעים ונפרד סמוך לכפד ונראה פמעי יתר וכ"כ הפל בו: ח תולעים הנמצאים סביב הדקין נקובין לא תלינו שיצאו אחר השחיטה בריאה וקורקבן (וע"ל סי' ג' אות ז) וכן יש להטריף אנוז הבר דלפעמים נמצאים בנשט פועין פיסים בולטים מלאים תולעים (שם סי' י"ב): ט אונזא שנמצאו לפנים מעצם החזה בחלל הגוף ב' עגולים של עופרת העלה דאם גדולים פקטנית יש להקל ע"י בדיקת כל אברים שנקיבתן במשהו ועכ"פ יש להקל במקום הפ"מ (שב יעקב סי' כ"ה): הד"ט וענין להרב זרע אמת ח"ב סי' ח"י אות ט"ז דכתב בשם מהרי"ב דעופות שנצודו בקנה השרפה בכדורים קטנים של עופרת אסור לאכלם דלפעמים נכנס א' מהם תוך הגוף ונסתם הנקב באופן שאינו ניכר ושפא ניקב א' מהאברים הפנימיים ושפן המנהג ע"כ.

ויש מקום אתי לע"ד לזנוג הספרות דדלמא שפיר דייק מהרי"ב בלישניה בכדורים קטנים לאפוקי גדולים דהיינו פקטנית דיש להקל בבדיקה וכדעת הרב ש"י הנזכר והכי מסתבר דאם הם גדולים אי איתא דנקבו קשה יותר שיעלה עליו קרום ולא ירגישו בבדיקתן ומ"מ לענין מעשה הייתי חושש לסברת מהרי"ב הנזכר: י שר המספים עם הגאון מהר"ד אופנהיים על מ"ש הגאון הרב פנסת יחזקאל בסי' כ"ה בדין מחט תחוב מעבר לעבר במעי הקיבה מצד אקשתא והמחט מכוסה מהחלב שבאותו האבר טרפה דחלב גמור הוא ואינו סותם שלא פסברת מורם בד"מ דס"ל דדוקא הקרום אינו סותם ולא החלב הזה (שם סי' כ"ז): הד"ט וענין להרב נודע ביהודה סי' י"ט בדין המפסס ובה"כ שפחט בחלל וקורט דם מבחוץ ולא נתחב בו דהכשיר הרמ"א בסי' מ"ח ס"ח וענין לרש"ך ורט"ז שם דלדעת הרב המחבר אין פירושם על מור"ם כמ"ש הם רק בענין אחר ושמצא אח"כ טעם לדבריו בפר"ח ופרי תואר וצ"ח סי' מ"ט אכן להחמיר פשלא ימצא בכרס רק קורט דם מבחוץ בלי קורט או מחט מבפנים לא שמענו מעולם להחמיר ומ"מ

אם נהגו כרט"ז להטריף אף בלתי תחוב לא יזונו ממנהגם ועי"ע להרנ"ב הנזכר סי' ט"ו דפסק דבית הפוסות סרוכה לטרפיש יש לבדוק בכרס דודאי יש בו מחט או קוץ כמ"ש הרמ"א סי' מ"ח ומעולם לא פנון מור"ם להחמיר רק בנשט: יא שלפוחית מלאה מים שנמצאת מונחת בטחול שמצד א' בשר הטחול מקיפה כמעט פענבי אצבע קטן של אדם בינוני ובצד הא' מקיף הטחול בנדקות עד שהיה נראה פהיקף עור הטחול בלבד יש להכשיר (יעב"ץ ח"ב סי' ק"ה): הד"ט וכבר בא לידי טחול שהיתה בשפול סומכיה בועא מעבר לעבר דשפכי הדדי פפתוב בשותא דינוקא שלי סי' קי"ז והוכחתי לענ"ד דאם מלאה מים עכורים וסרוחים יש להטריף ובמלאה מים זפים להכשיר והמתקמי סוד עם הרב מהרי"ך ולא הרפין לי ראשו והעלה דבעינו שנשאר מכל צד סביבו מבשר טחול פריא אף שאין בו שיעור פענבי אצבע ואף אם לא נשאר רק עור הטחול בלי ליקוי דאל"כ מידי מחלוקת לא יצאנו ושאין חילוק בין מים זפים לעכורים או טיגרי דלעולם יש להחמיר אם אין חוט עור הטחול מקיף והשיג על הרב בית יהודה דמיקל בטיגרי אף שמגולה למעלה ואין למטה פענבי דיגר ע"ש במנהגי ארגיל ס"ב וס"ה ושוב נדפסו תשובותיו וע"ש בזרע אמת סי' ז' שאלו היה הדבור והפתוב אצלי בתשו' הנז' סמוך ונראה למ"ש לענ"ד ובענין נקב בטחול ע"ל אות ט"ו יב מחט הנמצא בקורקבן פולו מובלע בבשר ואין שום ריעותא בפנים או בחוץ והיה יותר קרוב לצד חוץ מבפנים יש להכשיר פרש"א בהפסד מרובה וכהרמ"א סי' מ"ח מעיל צדקה סימן ג'): הד"ט ועיין להרב שבות יעקב ח"ב סי' ס"ד דהורה במעשה שנמצא בקורקבן מחט בשעת אכילה להכשיר בהפ"מ או לכבוד שבת וכדעת הרמ"א הנזכר ומהר"ם מינצ'י דלא כרט"ז האוסר שפדין תפסו עליו הרש"ך בנקה"כ ונדב"ז סי' קי"ג והפר"ח שם ועיין להרב נודע ביהודה סי' ח"י בדין קורקבן עוף א' שפל עור הפיס נרקב לגמרי והקורקבן קיים דטעה השואל להטריף ומה שרצה לדמותו למ"ש רט"ז סי' ל"ג סק"ט אין דמיונו עולה יפה ושרט"ז גמי יתיר בקורקבן ואף דמ"ש בחולין דמ"ג ע"א ניקב הקורקבן וכו' ולא אמר ניקטל הקורקבן וכו' משמע דוקא ניקב אבל ניקטל לא ועוד איבעיא להו ניקב הפיס וכו' דמשמע דיש סברא להחמיר יותר בכיס מקורקבן וכיון שברב הוכיח דניטל הקורקבן והפיס קיים טרפה ממילא היה ראוי לומר דניטל הפיס וקורקבן קיים טרפה מ"מ פלל גדול בידינו שאין להוסיף על הטרפיות וכיון שלא נזכר בש"ס ושום פוסק שאם ניקטל עור א' מקורקבן טרפה מכלל שאינו טרפה ע"ש ועיין להרב שתי הלחם להרב המני"ח דף מ"ח ע"א שכתב וז"ל שאלת קורקבן שניקב בתוכו מחמת חולי מצד חוץ ועבר כלפי פנים עד הקירום שמסירות הנשים בהסיר הלכלוך וטינופת מתוכו אף אותו הקירום לא ניקב דעתו הוא דעת התורה להטריף שאין העור שהוא מגין פלל ושפיר קרינו ביה ניקב מעבר לעבר ולא כמו שטעה אותו מורה שכתבת לי שהתיר ואלי תשמעון עכ"ל ואני בעניי לא ידעתי פירושו שאם אין הפיס שהפירש בתוכו א' מהב' עורות שבקורקבן וכמ"ש רט"ז בהדא זולתו שמגניבים זה על זה וממילא בניד"ד פשיטא דכשר א"כ לדידיה מהו הקירום שמסירות הנשים שאינו קירום וצל"ע תלמוד היכן הדברים מגיעים: יג שם נמצא ושם היה דבר זר בשנת התק"א בריה משונה מאד היינו כפש' א' שהיו לו ששה קרנים וב' גידי ערוה והיה משתין משניהן בפעם א' וד' ביצי זכר ומאחוריו ב' נקבים שהיה מוציא ג"כ רעי משניהן גם היו לו ב' רגלים נוספות אחריו כצורת רגל

ממש רק לא היו מגיעות לארץ וא' חכם הר"ד פונטו הטריו ועל ספק א' ב' וג' לא מצא די ספוקן להטריף אף האחרון הכביד דכיון שיש לו ב' נקבים אוילי היו בו ב' חלחוליות ושלקל הפירושים על יתר פנטול הו"ל ניקב הדקין וכ"כ במהר"ש הלוי סי' צ"ה הביאו הרב פר"ח סי' מ"ד סק"ד באופן מסיק שישחטוהו בלא ברכה כיון דאיתגליד ביה ריעותא וכדעת מר"ן ר"ס י"ט ושוב יבדקו אם יש לו ב' חלחוליות להטריף ונחלק עליו הרב המחבר במ"ש להטריף מטעם ב' חלחוליות אלא משום יתרון הרגלים אף שאינו מגיעות לארץ וכסברת מרן ורוב הפוסקים ועיין לרשד"ם סי' נ"ה שיש חולקין דאפי' אין בו תואר רגל ואינו מגיע לארץ טרפה (אהל יוסף סי' ז'): הד"ט ועיין להרב מכתם לדוד סי' ב' שבעירו איספלטרו נהיה המעשה זר הנזכר ופסק גם הוא כהר"ד פונטו הנזכר לשוחטו בלי ברכה ולבדוק אם יש בו חלחולית א' או ב' ובסי' ג' שלאחריו הרבה להשיב על מה שהשיגו הר"י מולכו בספר שלחן גבוה סי' ז' דכל דבריו א' המה דאם יש להטריף אינו משום שהיה מוציא רעי מב' מקומות רק מטעם יותר רגל והרב המחבר חזר וחיזק הוראתו דאדרבה אין יתרת רגל מן השם להטריף רק משום ספק יותר במעי והדר דינא דאין לו תקנה רק לשוחטו בלא ברכה ולבדוק אם יש לו ב' חלחוליות ע"ש ועל דברת המעשה הזר הנז' הבט ימין להרב גבול בנימין על שו"ב בדף אחרון דבר פלא כמעט יותר מזה שבערב פפור שנת תע"ג שחטו תרנגולת א' ופתחוה ולא מצאו בתוכה לא לב לא קורקבו ולא מרה רק מעט מבשר הפכד ובני מעיה היו כמו שלחופית מלאה מים ואמרו שהיתה הולכת בבית כפריאה כמו רביע שנה ונשאל בזה הרב שבות יעקב והטריף וא"ל שהוא דבר פלא: יד כולית בהמה גסה שנשחטה בחנות עובד פוכבים ואחר זמן עבר משם יהודי א' וראה שהיתה בה בהרת שחורה ולא נתברר הדבר אם היתה מגעת ללובן שבה וכבר היה הבשר מלוחה והתירה (שם סי' י"ד): הד"ט ועיין להרב פרי האדמה ח"ד דף כ' ע"ד דאירע בעיר הקודש ירושלים שנמצאת כוליא א' ובה שלחופית שחורה מאד והטריפו אע"פ שחתכוה ונמצאו בה מים זפים שהגיעו עד הלובן כיון שהמים עשו רושם שהיה הלובן שלה משונה קצת מחמת הריעותא ועיין לפר"ח סי' מ"ד ססק"ז וכנה"ג שם אות ה' בשם הראב"ד ועיג"כ להרב פנסת יחזקאל סי' כ"ה דפתחי תשובה פתח לשאלת חכם הרב פנים מאירות בדין מוגלא בכוליא דדוקא לקותא בעינן שמיגע הלכות ללובן אף במוגלא אף שלא תגיע ללובן טרפה וכדעת הרש"ל והרב"ח ורט"ז ורש"ך המחמירים שלא כדעת מי שהשיג על הרב פר"ח שרצה לעמוד לימין מרן ע"ש ועיג"כ להרב בעי חיי סי' ס"ה בנמצאו אבנים במקום חריץ דכשר דהיינו רביתיהו וכפסק מרן בתורת חטאת פל"ט סי' ו' בשם רוקח שלא כרש"ל ורב"ח דמטריפין אם הן במקום חריץ גם מרן פסק סתם להכשיר ולא חילק בין מקום למקום ועיג"כ לו שם סי' ס"ו שביאר מ"ש בשיעור כוליא שהקטינה עד כפול ובגסה עד כענבה דדוקא בבהמה וסיה אמרו כן ולא בעוף וכ"כ הריב"ה בסי' מ"ד בשם רשב"א ושפן הורה הרמב"ם גם האגור בשם הר"י מולין והרב ל"ח סי' רל"ג וזולתם רבים הסכימו להכשיר אלא שהר"א סיים דראוי להחמיר ולדידיה שיעור כולית העוף הפל לפי גדלה וקטנה אמנם אין אנו צריכים לזה שפכר פשט המנהג שלא לאסור שום טרפות בכוליא של עוף: טו הורה להכשיר תרנגולים זכרים המסורסים ולא חיישינן שניקב א' מבני מעיים בתפירת העור או להפיכת בני מעיים בהחזרתם לפני דנדאי כל המתעסק בזה בקי וממחה הוא שלא

לְנִקּוּב בְּנֵי מַעְיו וְשֵׁלָא יִהְיֶכּוּ וּשְׂאָח"כ גְּדַפְס דְּמַשְׁק אֲלִיעֶזֶר עַל חֲתוּלִין וְרָאָה שְׁהִתִּיר בְּשׁוּפֵי
כְּוִנְתִּיהָ וְטַעֲמִיהָ (בְּעֵי חֲזֵי סִי' ס"ח): הַד"ט גַּם בְּכַה"ג שְׁלוֹ סִי' מ"ו הִגְהָת הֶרֶב"י אוֹת ט'
רְאִיתִי שְׂכ"כ בְּפִשִּׁיטוֹת וְשִׁמְחָתִי בּוֹ וּבְתוֹרָתוֹ שְׁפִנּוּנָתִי לְדַעַת גְּדוּלִים כְּאֵלוֹ בְּעֶנְנֵן אַחַר
כִּינְצָא בְּזָה הַזְּכָרְתִּי לְעִיל סִי' ב' אוֹת י"א.

וְעֵינִין לְהֶרֶב זָרַע אֲמַת ח"ב סִי' ט"ו אוֹת ח' שְׁפַתְבּ בְּשֵׁם מֵהֶרִי"ב דְּעוּף מְסוֹרְס בְּלִי שׁוּם
הַיְפָר חֲתוּף וּתְפִירָה שְׁפַתְחוּ בְּנֵי מַעְיו וְנִמְצָא מְעֵי הָאֲחֵרוֹן סְמוּף לְסוּפוֹ בֵּין עוֹר לְבָשׂוֹר
סְרוּף וְלֹא נִמְצָא בְּתוֹכוֹ רַק בִּיצָה אַחַת וְהִטְרִיפוּהוּ כְּדַעַת הֶרֶב ל"ח פ' אֵלוֹ טְרַפּוֹת סִי'
רַע"ד אֲמַנְם הֶרֶב שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"ב סִי' ס"ח הַחֲלִיט לְהַכְשִׁיר וּכְרַש"ךְ סִי' ס"ו סִי' וְהַסְפַּמַת
הַפֶּר"ח שֵׁם וְדָלָא כְּהֶרֶב ל"ח הַנְּזַפֵּר: טז עֲמַד בְּשִׁמוּעָתוֹ לְהִתִּיר כַּמ"ש בְּמִנְחַת יַעֲקֹב שְׁלוֹ
כְּדִין נְקָבִים הַמְצוּיִים לְהִיּוֹת בְּטַחֲוִלִי עֲגָלִיו.

דַּרְט"ז סִי' מ"ג הִתִּיר וּרְש"ךְ בְּנִקְוֹדוֹת הַפְּסָף הַשִּׁיג עָלָיו (שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"ב סִי' ס"ה):
הַד"ט וְעִיג"כ לְהֶרֶב מְעִיל צְדָקָה סִי' י"ז שְׁהִבִּיא דְּבָרֵי רִשְׁבָּ"א סִי' שַׁפ"ג וְהִגִּיהָ לְשׁוֹנוֹ
לְהַבְנֵת דְּבָרָיו וְהִבִּיא ג"כ דְּבָרֵי הֶרֶב צ"ץ סִי' ע"א וְנִשְׂא וְנָתַן עַל מ"ש הַרְש"ךְ וְדָבָר
שְׁבַכְלָל הוּא שְׂרׁוּב הַפּוֹסְקִים מִתִּירִין וְנִרְאִין דְּבָרֵיהֶן וְדָחָה ג"כ מ"ש הַפֶּר"ח שֵׁם סִי' מ"ג
ס"ק ב' שְׁהַסְפִים לְאַסּוֹר עַפ"י רְאִיתִי הַשִּׁי"ף וְעֵינִין לְהֶרֶב נוֹדַע בִּיהוּדָה סִי' ז' וְלְהֶרֶב עַה"ג
סִי' ק"ך וְלְהֶרֶב פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ סִי' י"ג וְט"ו שְׁפַלְמֵן מְקִילִין וְעֵינִין לְמַהֲר"י הַלְוִי סִי' ל"ה וְל"ו
דְּפָסֵק דְּטַחֲוִל הַנְּקוּב בְּרֵאשׁוֹ הָעֵב טְרַפָּה אִף אִם הַנְּקָב בְּמִקּוּם הַדָּק שְׁבּוֹ וְעִיג"כ לְהֶרֶב
זָרַע אֲמַת ח"ב מ"ש בְּקִיצוֹר הַלְכוֹת טְרַפּוֹת סִי' מ"ג רְמַזְתִּיו לְעִיל בְּעֶנְנֵן בּוּעָה בְּטַחֲוִל
בָּאוֹת יו"ד יז יָדִיו רַב לוֹ יָד כּוֹתֶבֶת תְּשׁוּבָה א' מֵהֶרֶב עֶפֶר יַעֲקֹב סִי' ע"ד כ"י עַל דְּבָר
טַחֲוִל שְׁנִמְצָא בּוֹ ב' פִּיצוּלִים דְּלַדַּעַתוֹ אִף אִם הִיָּה לְהֵם תְּוֹאֵר טַחֲוִל יֵשׁ לְהַקֵּל וְלֹא לְהַחְמִיר
וְהִבִּיא דַּעַת הַפּוֹסְקִים שְׁהַסְפִימוּ לְהִתִּיר בְּעֶנְנֵן יִתֵּר כְּנֻטוּל אִם נִיטַל שְׁפַנְגָּדוֹ ג"כ אוֹ הִתִּיר
בְּלַבַּד אוֹ מְקוּמוֹ עַמּוֹ (פְּחַד יַצְחָק אוֹת ט' עַרְף טַחֲוִל מְפּוֹצֵל): הַד"ט וְעֵינִין לְהֶרֶב פֶּר"ח
שֵׁם סִי' דְּסִתֵּר דְּבָרֵי הֶרֶב"ח לְהִטְרִיף ב' טַחֲוִלִים אִם הֵם דְּבוּקִים בְּצַד הָעֵב אִפִּי' בַּהַפ"מ
וְשֵׁלָא כְּמוֹר"ם דְּלִיתָא כִּינּוּן דָּאִין טַעַם אִיסוּר הִתִּיר רַק לְפִי סְבֵרַת הֶרֶב"ב"ן בְּפִירוּשׁוֹ כְּדִין
יִתֵּר כְּנֻטוּל דְּמִי ע"ש: (שִׁינְיָ לְעִיל בְּסִי' ד' אוֹת ד') אַחַר סְמוּף לְצִאָת מִתַּחַת הַמְּכַבֵּשׁ
רְאִיתִי שְׁבָאוֹת ד' יֵשׁ בּוֹ טַעוֹת וְשִׁמְחָתִיבַת אֲמַנְם עַד מְסַפְקָא יִתֵּר וְנִטּוּל הוּא וּבְרִישׁ אֲמִיר
כְּהִגְהָתִי הַחֲלוּשָׁה יֵשׁ לְהוֹסִיף מִדַּעַתִּי הַקְּלוּשָׁה סְדָר אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים מְשֵׁה וְדִא"י הוּא יִדַּע
מֵאִי קָאָמַר נְאֻמִי אֲנִי הוּא שְׂאִין כִּי יִדַּעַה לְהַבִּין דְּבָרָיו עַל בְּנִרְיִין אֲשֶׁר דְּבָר מְשֵׁה דְּמַהֲרִי"ט
וּרְט"ז כְּתָבוֹ דְּטִינְרֵי לֹא מִיקְרוּ רִיעוּתָא וּמְשֵׁם הוּאִיל מְשֵׁה בְּאֵר דְּבוּעָה בְּמִקּוּם מְרָה אִינְהָ
מְטַרְפַּת דְּלִדִּידָהּ ז"ל דִּינָא דְּבוּעֵי וְדְּטִינְרֵי חֲדָא מְלִתָּא הִיא וְכִינּוּן דְּטִינְרֵי לֹא מִיקְרֵי רִיעוּתָא
בּוּעָא נְמִי דְּכּוֹנְתִיהָ וְהִינּוּ דְּהֶרֶב ז"ל פְּתַח בְּכַד וְסִיִּים בְּחִבִּית וְזִימְנִין נְקַט בּוּעָה וְזִימְנִין
טִינְרֵי דְּלִדִּידָהּ ז"ל הִינּוּ כַּד הִינּוּ חִבִּית.

גַּם הֶרֶב גּוֹר אֲרִיָּה שֵׁם פְּתַח בְּטִינְרֵי וְסִיִּים בְּבוּעָה מְשֵׁמַע דְּהִנִּי וְהִנִּי רַבְּנֵן קִים לְהוֹ דְּבוּעָה
וְטִינְרֵי שְׁוִינִין בְּדִינְיָהוּ וְהוּא בְּרוּר. וְלַעֲנִ"ד הַקְּצָרָה יְפָלָא הַדְּבָר מְאֹד מִמָּה שְׁפָסֵק מוֹר"ם
בְּסִי' ט"ל ס"ח כְּדִין סְרְכָא תְּלוּיָה דְּאִם יוֹצֵאת מְטִינְרֵי כְּשֶׁרָה וְאִם מֵהַבּוּעָה טְרַפָּה וְא"כ
אִיף פְּשִׁיט מְנִי"ר בְּעֵינֵי דְּבוּעָה בְּכַד מְמ"ש הַרְט"ז דְּטִינְרֵי לֹא מִקְרֵי רִיעוּתָא וּרְט"ז גּוּפִיָּה
שֵׁם בְּסִי' ק"י"ג מְחִמֵּר בְּבוּעָה לְהַצְרִיכָה מְשִׁמוּשׁ מְשֵׁא"כ בְּיוֹצֵאת מְטִינְרֵי.

והרט"ז עצמו בסי' ל"ז סק"ג כתב דשאני בוועה מטינר דאלו ביוצאת מטינר פשר וטעמא טעים משום שאין עליו פלל שם לקותא ואלו בוועה לקותא היא ע"ש וכיון שפן היכי גליף מני"ר הכשר הבוועה מדין הטינר דהא תניא דלא לקותא והא תניא דהוי לקותא.

וכאשר ראיתי פן תמהתי להרב המנפלא מהרי"ך נר"ו אשר בא זכרונו לטובה לקמן שלא העיר פלום בפרט זה בספרו הבהיר. ולא זו אף זו קורא נעים ראה וחדש תמיהה קיימת שגם מהרי"ט ח"א בסי' ע"ז שפתי ברור מללו לחלק בין בוועה לטינרי בדין סרְכא תלויה דמסיק התם דלא אסרינו לה אלא דנְקא פשיש בה מים או ליקח אכל תלויה ע"ג צמחים קשים (דהיינו טינרי) לא חיישינו להו וכבשר חי דמנין ע"ש ועיין וכו' (פהובא שם בנדפס): יח נשאל בדין אוןזא שקהיה טמון בבשרה נגד חלל הגוף קנה דק ארכו זרת ולא היה נִפְר שום רִנְשֵׁם וריעותא מבפנים ולא מבחוץ והשיב לשואל לשלוח לו משופרי שופרי דליכול ליה דאין לדמותו לאשר חשב השואל למ"ש מְרָן סי' מ"ח סי"א בשם הרשב"א וא"א לומר בניד"ד כמ"ש ג"כ מְרָן סי' נ"א ס"ג דדנְקא בבִּהְמָה אַמְרִינוּ דְדִרְפָּה לְהִתְחַבֵּךְ בְּפִתְלִים וְלֹא בְעוֹף וְכַמ"ש הרב"ח ורש"ך ופר"ח דלא כרט"ז דמיקל בלי ראיה מכרעת ומ"מ דעת הרב המחבר להתיר ולא נדפסו ראיותיו פי אמר דא"צ בשש אף שהאריף אצלו (יד אליהו סי' ס' והנמשכים): הד"ט מי יבא אחרי גאון ישראל וברוף היודע מה תשובה השיב ומה הן ראיותיו מ"מ אין לנו בעניויותין ידיעה למה אין דבר זה צריף לפנים דנהי דהכי פסק מְרָן בדין גורקבן דתולין להקל מ"מ למה לא נחוש למ"ש הרמ"א שם שיש לחוש לסברת האוסרין חוץ במקום הפ"מ גם הפר"ח לא גילה דעתו היכן נוטה דזיל הקא בסקפ"ו מפרש טעם האוסר וזיל התמכס"ק כ"ד מפרש טעם דמתיר גם הרב זרע אמת בקיצור הלכות טרפות שלו סי' מ"ט אות קצ"ו ראו הביא לנו דברי מְרָן ודברי מור"ם ונהיב טעמא לדין ולדין בלי גילוי דעתו דעת עליון וא"כ אם הדבר פמעט שקול בדין גורקבן שאפשר דדרף ונשט אתא לא כ"ש בניד"ד דביותר יש לתלות שמצד החלל ע"י נקיבת איזה אבר בא ונכנס בבשרה פיון שאין דרכו של עוף להתחבך בפתלים ולא תהיה סברתו של הרי"א הנזכר כרט"ז דלא חילק ידע בין בהמה לעוף אפתי מידי ספק לא יצאנו שמה ניקב הנשט או הגורקבן ומשם בא לבשר דרף החלל אם שנאמר דאע"ג שדרכו לבא המאכל דרף הנשט מ"מ אין דרכו לנקוב ולצאת לחלל כמו שלדעת רט"ז דרף העופות ג"כ להתחבך והוי שכיח טפי הא מהא ואינו נכנס בנד"ד ספק שקול ומש"ה התיר הרי"א הנזכר בפשיטות ואמת יהגה חפי דאי ליתא פי האי לקמן הייתי מיראי הוראה אם לא יצטרף לזה איזה צד אחר להקל ועיג"כ לעיל סי' ו' אות ו': יט אסר בהמות הנמצא לקות במעיהן ואומרים שהוא מחמת עשב א' שאוכלות ומתות והרב המבי"ט בח"א סי' קנ"ו השיג עליו איזה השגות והחליט להיתר ומְרָן ז"ל השיב פל השגותיו והחזיק אהוראתו לאיסור ומ"מ עמד המבי"ט בשמועתו ואחריו נטו הקצבים והאכילו מהבהמות ההן ויד ה' היתה בעם וחלו פמה וכמה מהאוכלים מאותו החולי עצמו שחלו בהמה שקהיה להן שלשול דם ב"מ ומתו בעו"ה עשרה מישראל וכראות פן הרב המבי"ט הודה לדבריו וכן פשט המנהג לאסור (אבקת רוכל סי' רי"ג): כ בהמה רבוצה לישיחט ובעל בהמה פמתעסק בספין שפידו נגע בצנארה בעוקצו של ספין ועקצה ולא יצא ממנה דם ותקיף שחטה ומצא הנשט נקוב במקום העוקץ פיון דלא יצא דם חזקה שלא ניקב דסתם נקב מחיים מוציא דם וא"כ

איכא למימר דלא ניקב לא העור ועוד פניו שלא הנה מתכוון לתחוב לא עביד שינקוב כל העור וגם הנשט א"כ ודאי הנה נקוב מקודם ואף אם נתכוון לתחוב מ"מ מידי ספקא לא נפקא ולא גרעא ממ"ש בעצם המפרקת שנופגם וכדתניא כל ספק בפשיטה וכו' ואמר עוד דנפקא לן מידי באותו בעיא דאפי' אי הנה בריר לן דלא ניקב אלא ע"י תחיבת ספינו של זה פסולה דהו"ל ניקב הנשט ותיכף שחט דפשיטא דפסולה ע"ש (שם סי' רי"ד):

הד"ט חלילה לי מה' לחלוק על גור ראשנו רק להתלמד דוקא קא אמינא שלא זכיתי להבין אמרי פי קדוש במ"ש דכיון דלא יצא וכו' דלא ניקב רק העור וכו' ודבריו ז"ל שגבו ממני דאי אמרינן דניקב העור אף שלא יצא דם האיה איכא תו למתלי שלא ניקב הנשט דאטו דרף הנשט להוציא דם ולא העור ואיכא מסתברא פי אין מחזיקין דם בבני מעיים וברור הוא דהנשט בכלל דקין וא"כ אי אמרינן דהעור ניקב אף שלא יצא דם וגם הנקב שפושט מכונן נגד נקב שבעור אין לה שור שחוט מזה וברור היודע: כא ידיו אמונה במעשה שפא לידו של מהרש"א מהזקנים בדין עוף א' שלא הנה לו רק סניא דיבי א' מהב' הרגילים להיות בעופות וככתוב בדברי קדשו על הרב גאל"ו בהגהותיו ופסק הרש"א הנזכר להטריף וכן הסכים הרב המחבר ושהגם ששתקו קמאי לית לאכשורי בטעמא קלישא עד אשר גזע בנדאי דבמינים אלו עצמן דשכיחי באיטליאה אית להו חדא וכו' הא וואלי (תיים שאל ח"א סי' י"ו וי"ז): הד"ט וזה לי רבות בשנים טרם יתפרסמו תשובותיו הנחמדות נשאלתי מחד מינן נר"ו על דבר זה והשיבותיו דבר דלענ"ד אין מקום להטריף ואדרבה הנוכחי למצוא מקום להכשיר בדאית תרי ושיש להקל מטעמא דהיינו רביתיהו וכמ"ש אצלי בשותא דינוקא סי' ע'.

והבאתי ג"כ ראיה ודוגמא לזה ממ"ש רש"י ז"ל בחולין דף ח"ן ע"ב דהעיד ר' שילא על בני מעיים היוצאים מהבהמה כא' שהיא טרפה וכנגדן בעוף פשרה ופרש"י דעוף זימנין הכי ואע"ג דלא משתכח להו הכי קיים להו ע"כ ואחר זמן וזמנים באתי לקריאת ספר של הרב פחד יצחק וראיתי שם באות י' ערף יתר כנטול דכתב דבשנת תצ"א פתב הרב אשש"ב ממנטובה להרב המחבר שנהלקו חכמי עירו בזה והשיב הרב המחבר ששאלו לנשים רבות שע"י פתיחת העופות ורובן אמרו שלא מצאו מעולם ב' סניא דיבי וקצתן אמרו דלפעמים מצאו א' לבדו ושמעולם לא שמעו ולא ראו מי שאסר וכו' והיינו רביתיהו דאמרי' להקל דוקא הוא דאמרינן ולא להחמיר ושבעירו פירארא בשנת תע"ג הובאו בישיבה פללית יותר ממ' עופות ביום א' גדולים וקטנים והנה בהם דק הינצא מהדקין פצענן מן הבד ואינו חוזר ומתערב והנה בדעתם להטריף וקם א' מהמורים והעיד דהיינו רביתיהו בעופות ושפן ראה לזקנים שקדמו שהתירו ועמדו למנין ביום שהוא והכשירו וקבעו מסמרות גטועים הלכה לדורות כסברת המקילים פניו דג"כ אגן סהדי דהיינו רביתיהו עוד שם האריף קצת ע"ש והעמקתיו סמוך לתשובתי הנז' ושמתתי פעל כל הון שפנונתי לדעת גדולי הוראה להכשיר ושוב נדפס ספרו של הרב מהרו"ך וראיתי בזרע אמת שלו בסוף ההשמטות סי' ב' דעמד גם הוא נר"ו על זה ולא הסכים לסברת הרש"א והרא"ש הנז' ושנה לו בפשיטות להכשיר ומטעמא דאמינא דלהקל אמרינן היינו רביתיהו ולא להחמיר ע"ש וע"ע לו שם בתשובותיו סי' י' בדין הענפים היוצאים מהדקין ע"ש: סימן ו דיני שבירת ידים ורגלים.

וצומת הגידין. ושמותה אות א עצם הקולית של עוף שנשבר ונקשר שנית שלא כסדר
בריתו ואין ריעותא נפרת בחוץ דעתו ו"ל דלכ"ע פשרה פי לא דבר מהריק"ו שורש
ל"ח בענין זה אף בנשבר השוק למעלה מצומת הגידין פלוגתא היא בין מרן ורמ"א ויש
לסמוך במקום הפסד לסברת הרב איסרלין דמכשיר בדיעבד (אקלי יעקב סי' ס"ז):
הד"ט וכמה הוא הפסד מרובה עיין להרב פחד יצחק אות ה' ע' הפסד מרובה שהאריך
קצת והביא סברות שונות של פוסקים ראשונים ואחרונים ומסיק דלדעתו הכל לפי הזמן
והמקום ואדם לפי ערכו והכי מסתבר לענ"ד ועיג"כ להרב ו' המחבר שמש צדקה בחי"ד
סי' ל' ולהרב זרע אמת ח"א ס"ס יו"ד ולקמן סי' י"א אות י' ועל דבר עצם הקולית הנז'
הביא הרפ"י הנז' בשם מי שלא הונפר שמו דמסיק ומחליט דלא כמהריק"ו וכל היכא
דלא ידעינן דאין עור ובשר חופין את רובו פשר בין אם חזר ונקשר בין לא חזר ונקשר
ואף אם נהגו להטריף מנהג טעות מיקרי ועיין להרב מטא יוסף ח"ב מס' ט"ז עד י"ט
שהביא פל"מ"ש הרב א"י הנזכר והאריך הוא והרב חתנו על פל פרט ופרט ע"ש וראיתי
להרב פחד יצחק אות ק' ערך קולית במהדורא בתרא שאלו שהשיבו ב' ת"ח תלמידיו
דאם בעת אכילת העוף נמצא שבירת הקולית ושאי"י לא מחזקינן ריעותא בעור פיו
שלא ראו המורט והמבשל כלום וכדעת הפר"ח וכן יש להתיר כל מיני שבירה בגוף העוף
קטן או גדול ואף שיש עוקץ בשבירה כל זמן שהעוקץ רחוק פרוח גדול מהגוף פדינו
והספים עמו הרב שלמה מלויקין והרב נתנאל הלוי השיב דלדעתו תלוי במנהג המקום
דאם זרפם לפסוק פמרן דבר פשוט הוא דלא מחזקינן ריעותא פיון דלמרן סגי בעור
ובשר חופין רובו ובעוף שעורו רף גם העור מצטרף בפשר וא"כ בשהעור שלם אחר
הבישול קרוב הוא לנדאי שלא היה שם ריעותא אף אם נוהגים כמור"ם היה חוכך
להחמיר פיון דלדידה אסור אף אם עור ובשר מקיף מפל צד וגם הרש"ך דבר"ס נ"ה
מחמיר מ"מ בסס"ז אישר וקיים המנהג ומ"ש הפר"ח בנה אינה ראיה להיותו ממנהג
ספרדי ע"כ ועיין להרב צבי סי' נ"ח ובמנחת יעקב פל"ל פ"ו סקי"ז ומטא יוסף סי' י"ז
שהביא סברת הפרח שושן שהחמיר ודחה הוראתו בסי' י"ח ובסי' י"ט הודה במקצת
להרפ"ש הנז' ע"ש ועיג"כ בנמש צדקה בחי"ד סי' כ"ו ונו"ן דכתב דמנהג אלקונא
משנים קדמוניות להטריף כסברת מור"ם כל שנשבר ולא חזר ונקשר שאשי"י אף שעור
ובשר חופין אותו וליכא שום ריעותא ואם נמלח או נתבשל בתערובת בשר אחר ע"ל
סי' י"א אות ז ועיג"כ להרב דבר משה ח"ג סי' ב' שגם הוא מהמחמירים וע"ל אות י"א:
ב בהספמה עלה עם המורה שאסר אנוז א' שלא היה יכול לילה על רגליו ונפוח למעלה
מארפובה ועצם הארפובה היה בולט לחוץ יותר מרגל אחר מפני חשש פסיקת רוב א'
מהגידין אשר שם פי פשיש ריעותא במקום שהוא יש לחוש לפסיקת הגידין כמ"ש
התשב"ץ והגהת סמ"ק וריר"ו בשערים וראב"ה והרא"ש פ' בהמה המקשה פיון שאין
אנו בקיאים בבדיקות הדקות כאלה (שו"ת הרב עזריאל דאינה כ"י סי' ע"ב): הד"ט
ומ"מ פיון דבסיפיקא קיימא אם נפסק א' מגידיו או לא שרי להשהותו פל שחזר ונקשר
שאישי"י וכ"פ בפשיטות הרב מכתם לנדוד סי' ט' דשרי להשהותו מעת שנקשר היטב
יב"ח ולא חיישינן לתקלה וע"ל סי' א' אות נ"ה ולקמן אות ד' וח' ודע שמה שאין אנו
בקיאים בבדיקות דקות כאלה היינו דוקא בבדיקת הגידין עצמן אף אם יש ריעותא ורקבון
בבשר בעוף יש להחמיר ובבהמה יכולין לבדוק וכ"כ הכנה"ג סי' נ"ו אות נ"ג והרב

שבות יעקב ח"ב ס"ס ס"ד וכן מנהג פינארה כמ"ש הרב פחד יצחק אות צ' ערה צונת הגידין וע"ל אות י"א: ג התיר בלי פקפוק אנון א' שקה ל' ג' א' קטן ולא היה ניכר אם נחתה מחיים או נולד כה שאף אם נחתה פיון שהנשארה היה כד' אצבעות רחוק מהגוף אין ספק דכשר וכמ"ש מהריק"ו שנירש ל"ח ואחרי דבריו מי ישנה (שם סי' פ"א): הד"ט יפה פנון במאמרו אמת שלא היה ניכר אם נחתה מחיים או נולד כה ומש"ה הנצרה למטעם טעמא דהנשארה היה כד' אצבעות דאם ניכר שנולד כה בלי אגף פלל אין מקום להטריף והו"ל פנשבר סמוך לחבורו לגוף לפנינו דאמר מני"ר הרפ"ח ז"ל בסי' ג"ן ס"ק ז' דתקנתו הוא לשבר הגוף לגמרי פי היכי דלא לינקב הריאה ובהכי פשרה לכ"ע ע"ש ועיג"כ לקמן אות ס'.

והיה מקום להכשיר בנידון הנזכר אע"פ שלא נשאר בו רוחב גודל מפת ס"ס דהינו ספק מחיים ספק לאחר מיתה ואת"ל לאחר מיתה ס' ניקב הריאה ס' לא ניקבה ועיין במור"ם שם סעיף ד' בנמצא הגף שבור וכו' ומ"מ יש להסתפק בדבר מההיא דיש מי שאומר שהביא הרפ"ח הנזכר שם ס"ק ח' דאם נמצא גף יתר בעוף דינו כשמוטה וטרפה אע"ג דלהפר"ח טעות הוא ע"ש וכמו שפן מצאתי בגליון פר"ח שלי כ"י ז"ל יש מי שכתב וכו' זו היא סברת הפרישה לסברת הרשב"א בדין יתר פנטול אבל החילוק מבואר כמ"ש הר"ן ורב"ח ושלכן בין בינתר בין בחסר הגף מבריאתו יש להכשיר אפי' לדעת הרשב"א ע"כ וע"ל אות ט' ועל ענין הס"ס הנז' ראיתי ג"כ שיש להתנישב עליו דלהרפ"ח ז"ל ספק הבא מחמת חסרון הידיעה לא מיקרי ספק וכמ"ש שם בסק"ט ע"ש וראיתי בדה"כ כ"א בשו"ת של חכמי ת"ח של אמש"ט סי' ז' שחילק ידע מיני הספקות לד' מינים הא' הוא הספק אשר הבירור אפשר במציאות הב' שטבע המציאות מונע בירורו.

הג' אשר הוא אפשרי לזה ולא לזה לעמוד על בוריו. הד' שהספיקו החכמים למנוע בו הבירור ולכל א' וא' מהם הביא ראיות ללמוד מהן שספק מיקרי לפי דעת הראשונים אלא שבמין הג' היינו אפשר לזה ובלתי אפשרי לזה נסתפק הרשב"א בבית ז' שער ד' לדברי הראב"ד וילדעתו יש לדנו ספק אלא שעל הצד היותר טוב כתב מה שכתב ע"ש ודעת הפוסק הנז' דכולהו מיקרי ספק ותמה על מרן ז"ל דפסק לאיסור בדין זה ודסתרי הדדי דבריו אלו במ"ש בסי' פ"א מאיסור הגבינות בשאר טרפיות והיתרם בטרפות הסניכא והביא ג"כ מ"ש הרב משאת בנימין בדה"כ ס"ב דחולק גם הוא על מרן והרמ"א בדין שביירת הגף ע"ש דלענ"ד יפה אמרו אלא פן אמרו הלכה האחרונים ז"ל ונסברת הרפ"ח הנזכר דבספק אפשרי בירור לזה ולא לזה לא מיקרי ספק ועיין לו שם בכללי ס"ס ש"ל אות י"ז ועיג"כ להרב זרע אמת ח"ב בקיצור הל' טרפיות סי' נ"ג אות רמ"א וסי' נ"ה אות רנ"ט שהחזיק במעט את המרובה ע"ש: ד נשאל לברר מקום צונת הגידין בבהמה ובעוף והשיב דפשיטא דבין בבהמה בין בעוף היא למעלה מהרגל הנקרא גינוקי"ו ולא קרוב לפרסה והכי אמרינן בפ' בהמה המקשה א"ר אסי דעילוגיה ערקומא היכא דפרעי טבחי ופי' הר"ן ערקומא עצם קטן דמחבר השוק והרגל וכתב רש"י היכא דפרעי מקום שפורעין הטבחים להפריש הבשר מהעצם פשמנקרין ולא במקום שמתחיל להפשיט העור של הרגלים ע"כ וכתב מרן שהערקום הוא מה שקורין קוג"י (בלע"ז בארוקינק"ו) שמשחקין בו התינוקות וכו' הרי שצונת הגידין היא למעלה מהגינוקי"ו

ויקרא שוק למה שאנו קורין אותו קוש"א ורגל למה שאנו קורין אותו גאמב"א וכ"כ הרשב"א סי' כ"ט.

נדבר ברור הוא שצומת הגידין בין בעוף בין בבהמה בעצם האמצעי הנקרא שוק ובעצם התחתון הנמפר עם הראש שנקרא רגל יש עצם קטן הנקרא בארוקינק"ו וכו' ובס"ס פתב וז"ל ומדעתי נסתפקתם ממ"ש הרמב"ם צ"ה בעוף הוא בעצם התחתון בעשוי קשקשים וכו' ואינו פן שגם הוא חזר בו בלי ספק ובסי' ק"ס פתב ששמע בפ"י שחזר בו הרמב"ם ע"ש ובקהריב"ש סי' קנ"ד וריר"ו נתיב ט"ו והמורם מןולם דצ"ה בקוש"א ולא בגאמב"א ואם ישבר השוק במקום שעושה אותה טרפה אפי' חזר ונקשר כל שלא נקשר שאשי"י ונשתנה מראית הבשר טרפה ועיין להריק"ו שורש ל"ח ומהרי"ק ס"ס נ"ו (מקור חיים שו"ת כ"י סי' ח'): הד"ט גם בתשב"ץ ח"ב סי' קע"ב פתב דחזר בו הרמב"ם ושצנה לתמן ספריו ע"ש ועיגכ"ל סוף אות י' ואם הגידין הם בצד פנים או בצד חוץ של השוק עיין להרב מעיל צדקה סי' ל"ז דתמה מאד על מ"ש הרב בית הלל דלכ"ע צ"ה של עוף הן לצד חלל דליתא דאדרבה לא ראה מימיו נוהגים פן ועוד מאי לכ"ע דקאמר אחר שפתב הרא"ש בשם רש"י ורבותיו דהן לצד חוץ שלא כסברת הראב"ד ועוד הרי הרשב"א הר"ן והרא"ש והר"י ו' חביב חששו לדברי שניהן וכ"פ מור"ם הגם דלדיניה מ"ש מרן תחלה בסתם שהם כלפי חוץ עיקר ונשא ונתן קצת באיכות וכמות הגידין והעלה להחמיר כל שנקרב מכל צדדי הרגל במקום צ"ה אפי' במקום הפ"מ וצורף שבת ע"ש וע"ל אות ב' ועיג"כ לרש"ך סי' נ"ו סק"ב דגם הוא פתב פי לא ידע מנ"ל להרעט"ז לומר דנהגו כסברא הא' דלצד חוץ היא ולא לצד פנים כסברת י"א אלא כרש"ל ורב"ח דהכי נהוג לחוש לשניהן ע"ש גם הרב אלשקאר סי' מ"ה פתב פן ע"ש ומדבריהם נראה לענ"ד דמ"מ לכבוד שבת והפ"מ יש מקום להכשיר מצד פנים פיון דלמרן דסתם מעיקרא בסעיף ב' אינם אלא כלפי חוץ ובסעיף ח' פתב דבעוף הן בעצם האמצעי כבהמה ומור"ם גמי דבסעיף ב' פתב דכן עיקר דינא לא הגיה פלום בסעיף ח' א"כ נראה פשוט דאבתרייהו גררינו ודוקא לחומרא בעלמא מחמירים אפי' נרקבו מצד בפנים בלבד ודיינו להחמיר בהפסד מועט ושללא לכבוד שבת אף בהפ"מ וצורף שבת אם יספיקו רבותי נלענ"ד להקל ודברי הרב המחבר הנז' נראים מספיקים לזה דאמר מר להחמיר בשל עוף כל שנקרב מכל צדדי וכו' אף במקום הפ"מ וצורף שבת וכנ"ל הא אם נרקב רק מצד דלעיקר דינא פשר אה"נ שיש להקל במקום הפ"מ וכבוד שבת: ה בהמה שנסברה ידה במקום שאינה נטרפת רק שהאבר עצמו אסור פדיו אבר המדולדל חלבה מותר דכיון דאסרינו האבר משום דהוי כחתיף מחיים איך נאסור החלב הבא מכלל האברים ובאבר זה נחמיר כחתיף לגמרי ובכה"ג פתב הרב בית יעקב סי' י' בתרגולת שנסתברו אגפיה רחוק מהגוף דביצתה מותרת אף השיגו במ"ש להקל גם מטעמא דהוי אסור דרבנן דליתא דהא הרמב"ם בפ"ה מהל' מ"א פסק דאבר המדולדל איסורו מדאורייתא וספקו לחומרא וכ"פ הפר"ח בסי' ס"ב סק"ז אף מטעמא דהוי תרי חומרי דסתרי הדדי יש להתיר החלב והביצה וכנ"ל (שבות יעקב ח"א סי' נ"ג): הד"ט ולענ"ד קצרה אין השגתו על הרב"י הנזכר השגה דנהי דלרמב"ם אבר המדולדל אסור מה"ת ולזה הספיק הרב פר"ח וכנזכר אמנם הרב פר"ח פתב שם איהו גופיה דרש"י ותוס' ורוב הפוסקים פליגי ארמב"ם וכיון שפן לא יתא אלא ספק אי קי"ל פרמב"ם או פרש"י ותוס' ואי משום ספק

זה נחמיר בזה ובה אין אנו בגדר העושה פחומרי שניהם דסתרי הדדי רק פהיהא דר' עקיבא בר"ה דף י"ד ע"ב דקאמר הש"ס ר"ע אסתפק ליה ולא ידע אי וכו' ומש"ה נהג ב' עשורין ע"ש: ז נמצא מחט בעובי ירה העוף אם הוא עוף ביייתי שדרכו לחפף יש להקל בדין בהמה שפסי' נ"א ורט"ז שם סק"ד דלא כרש"ך שם ובנקה"כ שהטריף כהרב"ח ורפ"ח בסק"ד אף בעוף אשר תעוף בשמים יש להחמיר (שם סי' ס"ז): הד"ט הפל יודעין כמה נתחבטו הפוסקים ראשונים ואחרונים בדין נשבר השוק במקום צה"ג אם חזר ונקשר שאשי"י או לא נקשר יפה דמידי ספקא דפלוגתא לא נפקא דיש אוסרין ויש מתירין אם לא נשתנה מראית הבשר וכמבואר באנרף בסי' נ"ו וע"ל אות י"א האמנם אם לא נשבר העצם והעור שעל צה"ג לקוי אף למטריפין בעוף אינו רק לחומרא בעלמא לפי שאין אנו בקיאים בבדיקת צה"ג וה"ה אם נפוח שם ונצבר הדם נחלקו בו כמבואר במור"ם שם סעיף ט' ועיין לרב"ח בתשו' סי' קל"ג דס"ל דאין הפךש בצרירות הדם בין למעלה צה"ג מצד העור בין למטה כלפי העצם ומ"מ פתב הרש"ל דהפל לפי הניפוח שפראה שיש בו רקבון שיש לחוש לפסיקת א' מהחוטין ואם נחתף העצם שלא במקום צה"ג אמתא למחלוקתאחר דיש מכשירין לגמרי וכדעת מרן בסי' נ"ה ס"ה ויש אוסרין כדאימא התם וכן אנו נוהגין וכמ"ש הדב"ש סי' קנ"ו ורש"ך ח"א סי' קל"ד ועיין להרב בעי חיי סי' נ"ז ועי"ג כ לקמן אות י"א ומ"מ לגודשים ג"כ את המדה ומחמירים ביותר אינו אלא משום שבירת עצם אמנם אם העצם שלם מן השבר אף אם כל הבשר והעור נתמססו ונרקבו לא מצאתי בענייני דבר מפורש ממי שיחמיר בדבר ואל תתפסגי קורא נעים ממה שעדיין לחלוחית הדיו קנימת מהרב שב"י הנז' שאף בנמצא מחט בעובי הירף של עוף הדבר תלוי במחלוקת גאוני עולם אפי' בעוף ביייתי וכ"ש באשר תעוף בשמים והדעת נוהגת דאם בנקיבת הבשר ע"י מחט בלבד החמירו המחמירים כ"ש שפנרקב כל העור ובשר לא כן דיד נפש דע"כ לא החמירו משום לקותא ונקיבת העור ובשר אף בהיות העצם קיים אפי' שלא במקום צה"ג רק מטעמא דתלינו דמהדקין שניקבו נכנס בבשר הירף פיון שאין דרוף העוף להתחפף וא"כ לא בא שם המחט מבחוץ וכמבואר יפה בפוסקים סי' נ"א ולעולם דבליקוי הבשר והעור שלא במקום צה"ג דהיינו מחצי עצם האמצעי לצד הגוף אפי' למי שאינו יודע לשער וכמ"ש מור"ם סי' נ"ו ס"ט וכ"פ הרב תורת חטאת פלל פ"ז דין י"ב ורוקח סי' ת"ד ורב"ח ורט"ז ורש"ך דלעולם אין צה"ג למעלה מחציו אפי' בעוף קטן וכ"כ הרב פרתי ופילתי שם אות ה' וז"ל ולעולם אין צה"ג וכו' פי' בעוף קטן כמו יונה וכדומה שרוחב אצבע יותר מחצי אבר די בחצי אבר ובתרנגולת שחצי אבר יותר מרוחב אצבע די באצבע ופשוט הוא עכ"ל ואלה ג"כ דברי הרב פרי מגדים בשפתי דעת שלו אות י"ג מחצי העצם או אצבע בעוף אין צה"ג ונשבר ואין הריעותא פלל בעור ובשר אין להקל אם לא בהפ"מ ואם יש ריעותא בעור ובשר ולא נקשר יפה אין ראוי להקל אף בהפ"מ ומיהו אין גוערין במיקל בהפ"מ וצנרף גדול ובנקשר יפה שרי אף אם לא נקשר פלל ויש ריעותא חוששין לדעת רש"י אף לצנרף גדול ובפעם הקולית נמי דינא הכי זולת סמוך אצבע לגוף אף אם נקשר יפה לא מהני מחשש איעפול ניבי עכ"ל דהמורם ממנו דהפל תלוי בשבירת העצם וקשירתו אכן כל שהעצם לא נשבר מעולם דבר פשוט הוא לענ"ד להכשיר שאין לקוי ורקבון העור ובשר כדאין להטריף פיון שהלקותא היא שלא במקום צה"ג ואדמקיפנא דרי איעול בהא דדרף

כבושה לפנינו בתולין דף מ"ט ע"ב דעלה דתניא אין אומרים בטראפנות זו דומה לזו ואל
תתמה שיקרי חותכה מפאן ומתה חותכה מפאן ותינתה פירש"י וז"ל שיקרי חותכה מפאן
בצה"ג ומתה דמטרפה בכף חותכה מפאן למעלה מצה"ג ותינתה שחתה הפשר עד העצם
פשרה פדאמרינו בבהמה המקשה וכו' עכ"ל והיש חוק מתוק מזה לאגמורי לן דשלא
במקום צה"ג אפי' נחתה כל הפשר פשרה ומה שיש לעמוד על דבריו דלדוגמא נקט הא
ולא דבר אחר פבר עמדו בו הרב ל"ח אות ז"ך והתוס' ז"ל על רשב"ם בב"ב שגם הוא
הביא למשל מ"ש רש"י הנז' ואין פאן מקומו ועד אחרון עיניו להרב מחזיק ברכה שם
אות ד וה' דבא לו בארובה בבקיאותו ופלפולו העצום ע"ש ולכל הדברות ולכל האמירות
מאשר וכל אשר שזפתו עין עטלף שלי לא ראיתי מי שיחמיר בזה כלל בנרקב או ניטל
העור והפשר אפי' עד העצם שלא במקום צה"ג ואם אין לא ראינו ראיה אין אומרים
למי שלא ראה להוסיף מדעתו על הטראפיות והוא ברור לענ"ד דבכל כה"ג שנקרב העור
ובשר שלא במקום צה"ג או במקום שיש לחוש לעיכול ניבי יש להכשיר בלי חשש פיון
שהעצם שלם ואם הרקבון במקום צה"ג או שיש לחוש לאיעכול ניבי נלענ"ד דאף
דהעצם קיים צדדי החומר נראין ביותר: ו פבר נשאלתי זה ימים לא פביר מא' חכם
מזקני הוראה רב חביבא ויפה דבר ובזמנו דבר בימות הגשמים של אשתקד התקס"ה
לפ"ג וז"ל ודרף אגב באתי להגיד לאדוני במה שנסתפקתי במעשה שפא לידי בתרנגולת
אחת שנמצא בראש עצם הירף מצד שלמעלה שהוא מחובר עם עצם הקולית כמין בועא
גדולה כמו אגוז קטנה דבוקה על העור וכשפתחו אותה מצאוה מליאה מדם קפוי ומגלא
אמנם הפשר שבפנים פנגד מקום המכה לא היה בו שום ריעותא דנלענ"ד דיש להכשיר
בשופי דהא במקום שנמצאת בו הבועה הוא שלא במקום צה"ג פיון דהוי מחצי עצם
ולמעלה לר"ע לא הוי מקום צה"ג וכמ"ש מור"ם וכן מסקנת הש"ך שם בס"י נ"ו סק"ט
ופר"ח סק"ז אאא סי' קע"ז עוד כתב הפר"ח סי' נ"ה דבנשבר מחציו ולמעלה לא בעי
שאש"י להכשיר וה"פ אאא שם דהוי שלא במקום צה"ג דאיכא מ"ד דאפי' נחתה שם
פשרה יעש"ב והנה בדאימתא אאא מן החוץ במקום צה"ג כתב מור"ם בס"י נ"ו דכיון
דאין אנו בקיאים בבדיקת צה"ג יש להטריף הא אם היינו בקיאים אף שיש מכה מצד חוץ
היינו מתירין פיון שהגידים שבפנים הם שלמים וכיון שפן בניד"ד דהוא מקום שאנו
יכולים לבדוק בפנים אם יש בו רקבון ואנו מוצאים דלית ביה ריעותא כלל הדבר ברור
להכשיר ומצאתי דמות ראיה לזה ממ"ש אדמו"ן בספרו הבהיר זרע אמת ח"ד סי' ח"י
סע"ף י"ב בענין אנוזות שנצבר הדם מחמת מכה תחת פנה הריאה ומבפנים בצלעות לא
נראה מאומה דאף שנמצא סמוך לריאה והחנה הרפה דם קפוי דהוי אות ומופת שעברה
המכה תוך הגוף דעת הרב נר"ו להכשיר דאין לנו להוסיף על הטראפנות נגד הוראת הרב
מהרי"ב יע"ש וכ"ש הקא שפל הריעותא הוא מצד חוץ בלבד נא יודיעני דעתו הרחבה
בענין זה ואם בספרו הבהיר בחי"ד נכנס בענין זה עכ"ד נר"ו וקנימתי מצות שילוח
טופס מה שפתבתי לעיל והספיק לכל מה שפתבתי פאשר אצלי בתכריף אגרת"י סי' ק"ב
ועיגכ"ל סי' ה' אות י"ז: ז עוף שהיה בגפו פעין חתוף הנראה שנעשה ע"י קשירה חזקה
בחבל ועברה המכה את הפשר ונכנסה תוך קצת העצם בצדו הא' לצד הגוף שמה ניקר
שבאה המכה מהחבל שפן דרף לקשור ב' אגפיה יחדו פשמביאין לשוק למפור ולכן
מהצד הפונה לחוץ היה שלם בעור ובשר ועצם מפני שאין החבל נוגע שם והתיר לו

העוף בלבד שְׁהִיְתָה הַמַּכָּה רְחוּקָה מֵהַגּוֹף בְּרוֹחַב גְּנוּדָל בְּרִינּוֹחַ וּבְלִי עוֹקֵץ פֶּלֶל אֶלָּא אַף
הָאֲגָף הַתִּיר מֵהַמַּכָּה וְלַחוּץ וְשָׂאִין פֶּאן מַצְנוֹת פְּרוּשׁ כִּינּוֹן שְׁלֵא הִיָּה הָאֲבָר חַתוּף לְגַמְרֵי רַק
הִיָּה פָּגוּם קִצָּת (שְׁאֵלַת יַעֲבֹ"ץ ח"א סי' י"א): ח יָדְיו תְּבִיאֵינָה שְׁאֵלַת חֲכָם מְהֵר"י וַיִּין
חֲמִיו וַתְּשׁוּבָתָה בְּדִין שְׁפָתַי רַש"ךְ ס' ג"ן סק"ח בְּגַף הָעוֹף שְׁנִשְׁבֵּר וְנִכְנַס הָעוֹקֵץ תּוֹף
הַגּוּדָל סְמוּךְ לַגּוֹף דָּאע"ג דְּהַשְׁבֵּר רְחוּק גְּנוּדָל מֵהַגּוֹף טְרַפָּה וְהַעֲלָה מֵהֵרִי"ו הַנּוֹ' פְּמָרְן ס'י
ס"ב שְׁפָתַי דְּנִשְׁתַּבְּרוּ אֲגַפְיו כְּשֶׁרָה דוֹקָא כְּשָׂאִין עוֹקֵץ בְּשֶׁבֶר הָעֵצִים הַחִיצוֹן שְׂאָם הִיָּה
בו עוֹקֵץ תַּבְדֵּק הֵרִיָּאָה ע"כ וְשֶׁבֶר יָדוּעַ דָּאִין אָנוּ בְּקִיאִין לְבָדוּק וְלִכּוֹן לְדִידֵיהּ הִיָּכָא
שְׁהָעוֹקֵץ נִדְבָק ע"ג הָעֵצִים הַנִּשְׁבֵּר דָּאִין בֵּינוּ לְבִין הַגּוֹף כְּאֲצַבַּע אוֹ שְׁנִשְׁבֵּר בְּאֶלְכֶסוֹן וְאִין
בִּין הַתְּחִלַּת הַשְׁבֵּר שְׁיֵשׁ בו עוֹקֵץ לַגּוֹף כְּאֲצַבַּע יֵשׁ לְהַטְרִיף וְהָרַב הַמְּחַבֵּר נָשָׂא וְנָתַן עַל
דְּבָרָיו וּמְסִיק דְּבִנְשֵׁבֶר סְמוּךְ לַגּוֹף פְּחוֹת מְשִׁיעוֹר גְּנוּדָל יֵשׁ לְהַטְרִיף בְּכָל עֲנָנוּ אַף שְׂאִין
בו עוֹקֵץ מְשׁוּם מְנַהֵג שְׁנִתְפַּשֵּׁט לְהַטְרִיף וְאֵף לְמָרְן יֵשׁ לְהַתִּיר וְהוּא מְאִיר דְּאִתְרִיָּה אִין
לְפָרוּץ גָּדַר וּבְנִמְצָא הַגָּף שְׁבוּר בְּלִי עוֹקֵץ וְנִסְתַּפֵּק אִם נִשְׁבֵּר קוּדָם אוֹ לְאַחַר שְׁחִיטָה יֵשׁ
לְהַכְשִׁיר בְּפִשְׁטוֹת אִפִּי לְרַמ"א וְאִם הַשְׁבֵּר רְחוּק מֵהַגּוֹף בְּלִי עוֹקֵץ אַף שְׁהַשְׁבֵּר בְּאֶלְכֶסוֹן
וּקִצָּת מֵהַשְׁבֵּר תּוֹף גְּנוּדָל סְמוּךְ לַגּוֹף כְּשֶׁר לִכ"ע וְאִם יֵשׁ בו עוֹקֵץ וְהַשְׁבֵּר בְּאֶלְכֶסוֹן וַיֵּשׁ
מֵהַשְׁבֵּר בְּעֵצִים הַחִיצוֹן תּוֹף גְּנוּדָל סְמוּךְ לַגּוֹף טְרַפָּה וְאִם הַשְׁבֵּר בְּשׁוּה אַף שְׁנִכְנַס הָעֵצִים
הַחִיצוֹן תּוֹף גְּנוּדָל יֵשׁ לְהַכְשִׁיר וְאִין לְהַפְסִיד מְמוֹנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחִזּוֹר בו הָרַב הַמְּחַבֵּר
וְהוֹדָה לְהֵרִי"ז חֲמִיו הַנּוֹ' זוֹלַת בְּפָרֵט כְּשֶׁהַשְׁבֵּר בְּאֶלְכֶסוֹן וּקִצָּת מֵהַשְׁבֵּר תּוֹף גְּנוּדָל
דְּהַכְשִׁיר לִכ"ע לֹא כֵן לְבָבו יַחְשׁוּב דְּלִדְעַת הַפְּרִישָׁה יֵשׁ לְאַסּוֹר וּמְצָא ג"כ סַעַד לְסַבְּרָתוֹ
מֵרַט"ז שֵׁם סְקִי"ד וּמ"מ אִם נִסְתַּפֵּק אִם קוּדָם שְׁחִיטָה נִשְׁבֵּר אוֹ לְאַחֲרֶיהָ יֵשׁ לְהַקֵּל
וּבַהֲפ"מ אַף אִם יֵשׁ בָּהּ עוֹקֵץ יֵשׁ לְהַכְשִׁיר הַגַּם דַּמְמ"ש מֵהֵרִיק"ש לֹא מְשַׁמַּע הִכִּי ע"ש
(מַטָּה יוֹסֵף ח"א סי' ה' ו' ז'): הַד"ט וְעִיג"כ בַּח"ב שְׁלוֹ ס' י"ז י"ח וִי"ט שְׁהִבִּיא תְּשׁוּבַת
הֵרִיק"ש הַנִּזְכָּר וּפּוֹסְקִים אֲחֵרִים בְּדִין שְׁבֵר הָעֵצִים שְׁנִקְשֵׁר ע"ש וְעִיג"כ לְהַרְבֵּ אֶהֱל יוֹסֵף
ס' ט"ו בְּדִין אֲגָף שְׁנִשְׁבֵּר סְמוּךְ לַגּוֹף דְּהַמְנַהֵג לְהַטְרִיף מְשׁוּם חֲשֵׁשׁ נְקִיבַת הֵרִיָּאָה וְשְׁהָתָה
הָעוֹף עַד שְׁהִטִּילָה בִּיצִים מְחֻדָּשׁ שְׁדַעְתּוֹ לְהַכְשִׁיר דְּדָמִי לְשְׁמוּטַת הַגָּף דְּלַרְש"ל פֶּא"ט
ס"ס"ך וְהִבִּיאֹ הַכְּנָה"ג ס' ל"ו הַגַּה"ט אוֹת ו' דַּס"ל דָּאָם חִיְתָה יוֹתֵר מִי"ב חוֹדֵשׁ כְּשֶׁרָה
וְנָחָה סְבָרַת הַפֶּר"ח ס' נ"ז סק"נ ע"ש וּמִיִּיתִי נְמִי בִּידֵיהּ תְּשׁוּבַת הָרַב בְּעֵי חֲזִי וּמ"ש
הַפֶּר"ח אִם חִזּוֹר וְקָשֶׁר אַף שְׁלֵא נִקְשֵׁר יָפָה דִּישׁ לְהַקֵּל וְע"ל ס' א' אוֹת נ"ב וְלִקְמָן אוֹת
ט' וִי"ב וְעִינּוּ לְהַרְבֵּ זָרַע אֲמַת ח"ב ס' י"ד דְּדַעְתּוֹ לְהַשְׁוֹת ג"כ אִפִּי עוֹף קֶטָן לְהַרְחִיק
הַשְׁבֵּר מֵהַגּוֹף רֹחַב אֲגוּדָל ע"ש וְאַחַר הַס"ד אִם לֹא נָטָה דַעְתּוֹ לְדַעַת מוֹר"ם שְׁלֵא הַזְכִּיר
שְׁמוֹ לֹא הִיָּה רְאוּי לְדַחוֹת בְּשִׁתִּיקָה מ"ש הָרַב כְּנֵה"ג שְׁפָתַי בְּשֵׁם הָרַב יְאִיר נְתִיב דְּפִסְק
בְּעוֹף קֶטָן שְׁפָל הָעֵצִים שְׁיַעוֹר גְּנוּדָל מְשַׁעְרִינּוּ מְחֻצֵי הָעֵצִים לַגּוֹף וְשְׁלִזָּה הַסְּפִים הָרַב שְׁפָתֵי
דַעַת סק"ו ע"ש וּמֵהוּ אֲגָף עִינּוּ לְהַרְז"א הַנּוֹ' בְּדִינֵי קִיצוֹר טְרַפְּיוֹת ס' נ"ג אוֹת ר"מ
דְּנִחְלַק אֲסָבְרַת הָרַב פֶּר"ח שְׁפָתַי בְּסִי ג"ן סק"ח דְּבִמְקוֹם הַפ"מ יֵשׁ לְסַמּוֹךְ אֲסָבְרַת מִי
שְׁפִירְשׁוּ שְׁהִבִּיא הֵרִא"ה בְּב"ה דָּף מ"ט ע"ב דַּס"ל דְּהִיָּינוּ עֵצִים א' הַמְּחַנּוֹבֵר עִם הַגּוֹף
וְרֵאשׁוּ נוֹגַע בְּרִיָּאָה ע"ש וְאֵלוּ הַרְז"א נַר"ו הַנּוֹ' פָּתַי דְּלִדְעַתּוֹ אִין לְסַמּוֹךְ עַל זֶה ע"ש
וְע"ע לוֹ שֵׁם בְּתְּשׁוּבוֹתָיו ס' ח"י שְׁדַעַת מְהֵר"י בְּרִיאֵל שְׁעֵיקָר הַפִּי כְּמוֹ שְׁפִירְשׁוּ הָאֲחֵרִים
הַנּוֹ' ע"ש וְע"ל ס' י"א אוֹת וְדַעַת הָרַב שְׁעַר הַמַּיִם שֵׁם סְקִי"א לְהַחְמִיר בְּשְׁמוּטָה וְלֹא
בְּשׁוּבָה ע"ש: ט תְּרַנְגוּלַת חֲסָרָה גַּף א' וְנִסְתַּפֵּק אִם נִבְרָאת כְּפֹ חֲסָרָה מִתְּחִלַּת בְּרִיָּיתָה

דאז הייתה נדאי פשרה (וע"ל אות ג') או אם לא הייתה חסרה מברייטה רק נשברה אח"כ
דנדאי טרפה פיון דאלו הנה שבר הנה סמוך לגוף פחות מגודל ומנהג העיר פסברת
מור"ם דכל שהשבר סמוך לגוף להטריף אף שאין בו עוקץ ומפני הספק הורה גבר
למנכרה לעובד פוכבים ובדין יותרת הג' תמה על הרב פרישה שכתב דלרשב"א דס"ל
דיתר פנטול דמי ר"ל פאלו נישל עכשיו איפא למימר דגם יותרת הגף בעוף טרפה וליתא
דדוקא פשהטרפות מחמת חסרון אותו האבר איפא למימר הכי לא כן בניד"ד דהטרפות
משום חשש נקיבת הריאה ולא מצד חסרון הג' ושוב ראה שגם הרב"ח בקונטרס אחרון
ורט"ז תמהו על הפרישה עוד לו שם סמוך ונראה בנמצא הגף שבור במקום שעושה
אותה טרפה ונסתפקו אם קודם שחיטה או לאחריה נשבר הביא להקת הפוסקים ומסיק
דבנשטט או נשבר ויש עוקץ בשבורה יש להחמיר ובאין עוקץ נדאי שריא דאיפא ס"ס
המתהפף ומ"מ המחמיר לא הפסיד שאף הרב מ"ב שהקשה למחמירים מ"מ לענין מעשה
ביטול דעתו אם לא לצורך שבת ע"ש וטעמא טענים הרב המחבר מאי שנא מסימנים
הקודמים נ"א וע"א דפסק להכשיר בס"ס ואלו הכא לא התיר בלי פקפוק (בעי חיי סי'
ע"ג): הד"ט ועיגכ"ל אות ג' ולהרב בית יהודה ח"ב סי' ע"ח דחיגק יסוד הוראתו להטריף
בנמצא בעוף שמוטת הגף ונסתפקו אם נשטט מחיים והביא דברי מרן סי' ג"ן ס"ד ופר"ח
סי' ק"י ובכללי ס"ס פלל י"ז והרש"ך שם: י עוף שנתחכו רגליה בפרק האמצעי הנקרא
שוק דינו כבהמה וכסברת רנבא דרבננותא דס"ל הכי ומ"מ אף שבבהמה אם נשבר שלא
במקום צה"ג אפשר להכשיר אם עור ובשר חופין רובו משום ס"ס וכ"ש בעוף דיש בו
ס"ס אחריתי ואפ"ה לא הנה נוהג להקל אפי' בעוף רק בתערובתו או הפ"מ ואם נשבר
בעצם הקולית וחזר ונקשר ובדק במחט אם עובר מעבר לעבר יש להם על מה שייסמוכו
ושפן הנה נוהג מהר"י עוזיאל והרב עזריה יהושע והאר"י קצת במ"ש מהריק"ו ופוסקים
אחרונים על דבריו ע"ש (וע"ל סי' י"א אות ז ועוד לו שם לבאר מקום צה"ג בבהמה
ובעוף (וע"ל אות ד') (שם מסעיף ע"ו עד פ"ו): יא נשבר העצם במקום צה"ג וחזר
ונתרפא יפה מחלוקת הפוסקים היא עיין בטור ס"ס נ"ו ובכנסת שלו ולכן יש להחמיר
בעוף ובבהמה פיון דדינו מפוקפק ואין אנו בקיאים בבדיקת צה"ג (שם סי' פו): הד"ט
ותרנגולת שנשבר כנז' לקחיה מן השוק וכמשלש חדשים לא ילדה ואחר שחיטתה מצאו
מטרין שלה מלאה ביצים קטנים זה הנה מעשה והכשיר הרב המחבר בסי' קע"ב מס"ס
דס' אם הלכה כמ"ד דכל שחזר ונקשר יפה פשרה בלי בדיקה או כמאן דאסר ואת"ל
דקי"ל כמאן דמטריף שמה אחר שנשבר ונקשר נתעברה ועשתה ביצים היא הוכחה
שאינה טרפה והוא ס"ס המתהפף ואם נשבר עצם הקולית ונקשרו שבריו זע"ז ונהיה
אח"כ יב"ח פסק בסי' ק"ן פיון דאין שם רק ספק ואין טרפותה מן הנדאי פדתנן בפ'
בהמה המקשה אם נשבר וכו' פל שערבו יב"ח מותר ודוקא בנדאי טרפות אין שהיית
יב"ח מתירתה וכמ"ש מרן סי' נ"ח בשם הרשב"א ח"א סי' צ"ח וגם הטור כ"כ שם בשם
הגאונים ע"ז אף אם חיתה יב"ח אחר שנשבר ולא אחר שנקשר לא מהני פגון אם הייתה
עוף זו צולעת הנה מטריפה וחיתה יב"ח ובתוף יב"ח נשברה הקולית ועתידה למות תוף
יב"ח וכיון שנשחטה ונמצאת שבירת הקולית וא"א לעמוד על בירור הדבר תלינן דתוף
יב"ח נשברה דהרי הריעותא לפנינו שהיא טרפה לדין דלא בקיאנו לבדוק ואמרינן
השמה הוא דאיתיליד ריעותא וטרפה משא"כ בנידון של מעלה שראינו שבירת הקולית

קונדם יב"ח וגם עתה שבוּרה תלינו לומר דאה"נ דהשָׁבֵר הַזֶּה הוא שְׁהִיָּה לֵה קונדם יב"ח ולפי שלא יצא העֶצֶם לחוץ או היו עור ובֶּשֶׁר חופין רַבּוּ וכו"ש אם מְקוֹם הַשָּׁבֵר הִנֵּה מְסוּנִים שְׁהוּא מה שְׁהִיָּה קונדם יב"ח דְּמִתָּר עכ"ל ונלענ"ד שִׁישׁ פֶּאן טעות סופר בְּסוּף דְּבָרָיו שְׁפָתַב אָבֵל וכו' דְּקוֹנְדֵם יב"ח אֶתְגִּילֵיד ריעותא דְּטֵרְפוֹת שְׁהִיא ודאי טֵרְפָה לְדִידוֹ וְחִיָּתָה יב"ח אֶמְרִינוּ זֶה הַשָּׁבֵר הֶרְאֵשׁוֹן וְכִשְׁרָה עכ"ל דְּהָא רֵאשׁ דְּבָרוֹ אֲמַת פְּבָר הַשְּׂרִישְׁנו דְּבִטְרְפוֹת ודאי לֹא מְהַנִּי שְׁהִיָּת יב"ח.

ועיג"כ להרב נודע ביהודה סי' כ"א דהביא סיוע לכל צדדי האיסור וההיתר בדין עֶצֶם הָאֲמָצְעִי שְׁנֹשֶׁבֶר וְנִקְשֵׁר לֹא שאשי"י שְׁפָתַב לְהַמְתִּירִים בְּעִינּוּ שְׁנִתְרַפָּא לְגַמְרֵי אָף אִם נִשְׁתַּנָּה מֵרָאָה הַבֶּשֶׁר אֲסוּר וְה"ה אִם יֵשׁ בּוֹ עוֹקֵץ דְּאוּלֵי יַעֲכֹב שְׁלֹא יִתְרַפָּא לְגַמְרֵי ע"ש וְעִינּוּ לְהַרְבֵּי פֶר"ח ס' נ"ה אות ל"ב דְּמַסִּיק דְּהַדְּבָר פְּשוּט לְהוֹרוֹת דְּבִין בְּעֶצֶם שְׁנֹטְרָף בְּשִׁבְרָה בֵּין בְּאִסּוּר אֲבָר הַמְדוּלְדָל כֹּל שְׁהַעוֹר שְׁלֵם מִבְּחוּץ יָפָה לֹא שְׁאֵנִי כֹּל בֵּין חוּר וְנִקְשֵׁר יָפָה או לֹא נִקְשֵׁר כֹּל יֵשׁ לְהַכְשִׁיר וְכַמ"ש רש"ך שֶׁם סְקִי"ד ע"ש גַּם מְצִאתִי לְהַרְדָּב"ז ד' ויניציאה סי' שצ"ג שְׁפָסֵק שְׁכָל שְׁלֹא נִשְׁתַּנָּה מֵרָאִית הַבֶּשֶׁר בְּחוּץ או בְּפָנִים ודאי כְּשֶׁרָה וְשָׂאָף מֵהַרִיק"ו יוֹדָה בְּזֶה וְאִי לֹא לֹא צִיָּיתָא לִיָּה בְּהָא לֹא אֲבָד מְמוֹנָן שְׁל יִשְׂרָאֵל וּפְשִׁיטָא דְּדוֹקָא שְׁלֹא בְּמִקוֹם צְנוּת הַגִּידִין וְלֹא קְרוּב לַגּוֹף וְעִיג"כ לְהַרְבֵּי בְּתִי כְּהוֹנָה ח"א בְּחֵלֶק ב"ר ס' י"א שְׁבִינֵר אֲנֹכֶל מֵתוּף אֲנֹכֶל בְּדִין עֶצֶם הַקּוּלִית סְמוּף לַגּוֹף דְּהִבִּיא תַּחֲלָה מ"ש מו"ר"ם בְּתוֹרַת חֲטָאֵת כֹּל פ"ו ס' ו' בְּשֶׁם הָאו"ה דְּכַתְּבֵי דִישׁ לְהַטְרִיף וְלֹא מְהַנִּי אִפִּי חוּר וְנִקְשֵׁר וְכו' דְּשָׂמָא אִיעֲפוּל גִּיבֵי וְלֹא נִשְׁמַט הָעֶצֶם כְּתַב רב"י בְּשֶׁם הַמְרָדְכֵי דְּכֶשֶׁר וְנֹשָׂא וְנָתַן בְּדְבָרָיו וְנִכְנַס בְּדִינֵי ס"ס וְהָאֵרִיף בְּהוֹן וּמִשֶׁם חוּר לְעִנְיָנוּ וְהִבִּיא סְבֵרַת מו"ר"ם בַּהֲג"ה וּמ"ש הַרְש"ל וְרש"ך וְהַרִים מֵהֶם דְּבוּקָא דְּאֵטְמָא דְּשָׂף מִדְּנֹכְתִיָּה וְיִדְעִינוּ וְדַאי דְּלֹא אִיעֲפוּל גִּיבֵי יֵשׁ לְהַקֵּל בַּהֲפ"מ וּבְנֹשֶׁבֶר סְמוּף לַגּוֹף אִי אִיתְבְּרִיר לוֹ דְּלֹא אִיפְסוּק יֵשׁ לְהַכְשִׁיר אִפִּי בַּהֲפ"מ מְעַט וְאִי אִיתְבְּרִיר דְּאִיפְסוּק יֵשׁ לְהַטְרִיף אָף בַּהֲפ"מ (וּבְסִפְקֵי אִי אִיפְסוּק בְּשָׂף) וְאִם סִפְקֵי אִי אִיפְסוּק או לֹא יֵשׁ לְהַקֵּל בַּהֲפ"מ דְּוִקָא וּבְנֹשֶׁבֶר סְמוּף לַגּוֹף וְרֵאֵינוּ דְּלֹא שָׂף יֵשׁ לְהַקֵּל בֵּינוּ דְּאִין רִיעוּתָא בְּבוּקָא וְאִי חוּזִינוּ דְּשָׂף וּמְסַפְקֵי אִי שָׂף קוֹנְדֵם או לְאַחַר שְׁחִיטָה וְיֵשׁ ג"כ שְׁבָר סְמוּף לַגּוֹף בֵּינוּ דְּאִיתָא תְּרַתִּי לְרִיעוּתָא יֵשׁ לְאַסּוּר וְשִׁלְפֵי הָאֲמוּר אִם הוּבָא לְפָנֵי הַמּוֹרָה עֶצֶם הַקּוּלִית בַּפ"ע אַחַר שְׁנִתְבַּשַׁל וְנִתְמַסְמַס הַבֶּשֶׁר וְגִידִין וְהוּא שְׁבוּר סְמוּף לַגּוֹף הִנֵּה לְדַעַת מו"ר"ם יֵשׁ לְאַסּוּר וְדַעַתוֹ ז"ל דְּאָף דְּאִין יִדְעֵתוּ מְכַרְעַת נֶגֶד פֶּשֶׁט דְּבָרֵי רש"ך מ"מ הִרָאָה דִישׁ בְּדִין לְהַקֵּל מִפְּחַ סְפָקוֹת אַחֲרוֹת דְּמִיָּתִי בִּידִיָּה ע"ש וע"ל אות א' וְאוֹת ו': יב גַּף שְׁל עוֹף שְׁנֹשֶׁבֶר וְחוּר וְנִקְשֵׁר שְׁשִׁלְחוּ אֲצֵל חֲכָם וְלֹא הִסְפִּיקוּ לְהִרְאוֹתוֹ כִּי נֶאֱבַד מֵהַשְּׁלִיחַ וְלֹא נוֹדַע אִם הִנֵּה סְמוּף לַגּוֹף וְאִם הִנֵּה בּוֹ עוֹקֵץ וְהַשִּׁיב הָרַב הַמְחַבֵּר לְאַחַד חֲכָם מֵאֲנִקוֹנָה שְׁכָבֵר אִירַע לוֹ כְּפֹאֵלָה אִיזָה שְׁנִים בְּסַעוּדַת מְצוּנָה וְהִנֵּה שֶׁם הַפ"מ וְהַכְשִׁיר הַכֹּל מֵהִרְאוֹת שְׁהִבִּיא בְּיָדוֹ ע"ש בְּאֲוֹרָף (מְכַתֵּם לְדוֹד ס' ל"ה): יג הַסְפִּים לְדַעַת מְהַר"י חֲנֻדְאֵלִי בְּמָה שְׁהַתִּיר בְּפִשְׁיטוֹת תְּרַנְגוּלֵת שְׂאֲחַר הַשְּׁחִיטָה וּמְרִיטָה וּמְלִיחָה תְּלֵאוּהָ בְּאֲוֹנְקִלִיּוֹת שְׁל בְּרִזָל בְּכַנְפֵיהֶן וְאַח"כ הִלְכוּ לְקַחְתָּן לְבִשְׁלָן וּמְצָאוּ שְׁתִּיָּהֶן אֲגַפְּן שְׁמוּטוֹת מֵהַגַּף שְׁהִיו תְּלוּיּוֹת וְלֹא הִנֵּה בֵּא' מֵהוֹן שׁוּם מְכָה או קוֹרֵט דֵם לְחוּשׁ שְׁנֹשֶׁמְטוּ מְחִיִּים וְהִבִּיא מ"ש מֵהַרִיק"ו שְׁוֹרֵשׁ נ"ה וְרַשְׁד"ם ח"ד ס' מ"ה וְדִלְיָפָא לְמִיחַשׁ בְּנִיד"ד כֹּלֵל אִפִּי מְצַד חוּמְרָא (מִים רַבִּים ח"ד ס' א' וּב'): הַד"ט הַדִּין דִּין אֲמַת דְּכִינוּ דִישׁ אֲנִמְדְּנָא דְּמוּכַח דְּלְאַחַר מִיתָה

נְשַׁמְטוּ כִּינּוּן שִׁשְׁתִּיהֶן שְׁמוּטוֹת מֵהַצַּד שֶׁהֵיוּ תְלוּיוֹת אֵין סִפְק דָּאֵין לְחוּשׁ כָּלֵל אֶמְנָם בְּמָה
שְׁלֵא מְצָאוּ בְּהֶן קוֹרְט דָּם לֹא הָיָה בְּזָה הוֹכְחָה כִּינּוּן שֶׁהִדְיָחוּם וּמְלָחוּם הֵיטֵב דְּאִימור
דְּהַמִּים הָעֵבִירוּ הַקּוֹרְט דָּם וְאֶתִּינּוּן לַמ"ש מְרֵן בְּסִי נ"ג סְעִיף ד' וּמור"ם שָׁם אִם לֹא
שְׁנֵאמַר דְּקוֹרְט דָּם שְׁל שְׁמוּטָה הִי"ל לְהִיּוֹת בֵּין עוֹר וּבֶשֶׁר אוֹ בֵּין בֶּשֶׁר לְעֶצֶם דָּאֵין הַמִּים
מְעִבִירִין אוֹתוֹ וְעִיג"כ לְהֵרֵב פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ מְקַרְאָקָא סִי ב' בְּעִנְיֵן שְׁמוּטַת הַגָּף שְׁנִסְתַּפְקוּ אִם
נִעְשָׂה מַחֲיִים דְּלְדַעְתּוֹ כְּשֶׁרָה ע"ש שֶׁהָאֲרִיף מ"מ בְּעִנְיֵן אוֹקִים מְלֵתָא אַחְזָקְתִּיהָ ע"ש: יד
נְשַׁבֵּר הָאֶסְיָתָא שְׁל בּוּקָא דְאֶטְמָא מְצַד אֶחָד וְלֹא נִשְׁאָר רַק בֶּשֶׁר אִפִּי לֹא שָׁף מְדַנְכְּתִיהָ
טְרַפָּה וְדָאֵי וְלֹא סִפְק טְרַפָּה (בֵּית יַעֲקֹב סִי צ"ג): טו פִּקְפֻק מִתְחַלָּה אִם יֵשׁ לְהַתִּיר
תְּרַנְגוּלַת שְׁנִשְׁמַט שׁוֹקָה מְהָאֲרַכְנֻבָּה הַתְּחַתּוּנָה אִם יֵשׁ לְדוּנָה כְּדִין נְחַתְּףָה שָׁם דְּבַכְּשִׁיטוֹת
אֶסֶר הַפְּר"ח ר"ס ל"ח אוֹ שְׁאֲנֵי נְחַתְּףָה מִנְשַׁמְט וּמָה גַם דְּבַנְחַתְּףָה נְמִי דַעַת הָרַב אֶמְוֹנַת
שְׁמוּאֵל סִי ט"ל לְהַתִּיר כַּמ"ש הַפְּר"ח עֲצָמוֹ מְשָׁמוֹ וְכ"ש בְּנִשְׁמַט דְּאֶפְשָׁר דַּהַפְּר"ח גּוּפִיָּה
לוֹדִי דְכֶשֶׁר וְשׁוֹב מְצָא לְהֵרֵב בֵּית דָּוִד סִי ח' דְּמַכְשִׁיר בְּנִיד"ד גּוּפִיָּה אֶף הָאֲרַכְנֻבָּה עֲצָמָה
אֶסֶר וְעִינּוּן לְמור"ם סִי ס"ב ס"ג וּפְר"ח שָׁם ס"ג וּבַתּוֹרַת חֲטָאֵת כָּלֵל ו' סִי פ"ו וּפ"ז
סְעִיף ו' וְהָרֵא"ש כָּלֵל ב' סִי י' (עֲדוֹת בֵּיהוֹסֵף סִי ב"ן): הַד"ט וְעִינּוּן לְהֵרֵב שְׁעַר הַמִּים
סִי נ"ה ס"ד דְּמַסְפִּים לְסִבְרַת הָרַב פְּר"ח לְהַחְמִיר בְּעוֹף אִם נְחַתְּףָה וְלֹא נִכְנַס שָׁם כְּדִין
אִם נִשְׁמַט וְאֶף שְׁאֵין עַנ"ד מְכַרְעַת וּבַכְּרֵט בְּמָה שְׁגָדוּלִים מְמַנֵּי מַתִּירִין בְּנִשְׁמַט מ"מ
לְעַד"נ דְּלִמְעַשָׂה יֵשׁ לְהַתִּישׁב כִּינּוּן דְּלְדִין קִי"ל דָּאֵין אָנוּ בְּקִיאֵין בְּבִדִיקַת גִּידֵי הָעוֹף וְכָל
עֲצָמָה שְׁל שְׁמוּטָה מְשׁוּם גִּידִין: סִימָן ז דִּינֵי חֵלֵב וְדָם מְלִיחָה וְכַפּוּשׁ אוֹתָא אֶשְׁהָ שְׁשֻׁלְחָה
לְבַעֲלָה בֶּשֶׁר לְשִׁבְתָּה וְלֹא הַזְכִּירָה בְּכַתִּיבָתָהּ אִם נִמְלַח הַבֶּשֶׁר וּבִשְׁלוֹ הַבַּעַל בְּלֵי מְלִיחָה
וְשׁוֹב נִזְכָּר שְׁלֹא כְּתִיבָה לוֹ שְׁנִמְלַח אֵין לוֹמַר דְּמַסְתַּמָּא מְלַחָה כִּינּוּן דְּשִׁתְּקָה דְּלֹא עָלָה דִּינָהּ
רְמִיָּא לְהוֹדִיעוֹ שְׁלֹא נִמְלַח שְׁפּוֹכְרַת שְׁבַעֲלָה יִמְלַחְנוּ קוֹדָם בִּישׁוּל וְנִשְׂא וְנִתֵּן בְּדָכָר וְלֹא
עָלָה כִּינּוּן הַחֲזָקָה לְהַתִּיר הַבֶּשֶׁר וְשָׁם בְּתוֹף דְּבָרֵינוּ כְּתִב בְּפִשְׁיטוֹת דָּם שְׁבַשְׁלוּ אֵינוּ אֶלָּא
מְדַרְבָּנּוּ (פְּנִים מְאִירוֹת ח"א סִי י"א): הַד"ט גַּם הָרַב אֶרְעָא דְרַבְּנָן אוֹתָ קַע"ב ס"ל
דְּאִיסוּרוֹ מְדַרְבָּנּוּ וְכ"פ ג"כ הַפְּר"ח ר"ס ס"ט.

וְעִיג"כ לְהֵרֵב מַחְזִיק בְּרָכָה שָׁם וּבְעִין זוֹכֵר אוֹת ד' סִי ה' וְע"ל סִי י"א אוֹת כ"א וְעִינּוּן
לְהֵרֵב שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"ב סִי ס"ט דְּדַחָה סִבְרַת הָרַב פ"ח הַנְּזָכָר ב בֶּשֶׁר שְׁנִחַתְּףָה דַּק דַּק
וְאֶח"פ נּוֹדַע שֶׁהִיָּתָה שָׁם חֲתִיכָה קִטְנָה מְבֶשֶׁר שְׁלֹא נִמְלַח וְאֵין בִּשְׁאָר הַבֶּשֶׁר ס' נִגְדָה אוֹתָהּ
חֲתִיכָה יְהִיבִינוּ לְהֵאֵי בִישְׁרָא דִין יָבֵשׁ בִּיבֵשׁ וְשָׁם הִבִּיא דָּאֵין דְּנִחְקָא דְּסַפִּינָא מוֹעִיל אֶלָּא
בְּחוּם דְּבֵית הַשְּׁחִיטָה אֶבֶל בְּצוּנָה גְּמוּר סְגִי בְּהַדְחָה (פְּרָם שְׁלֵמָה סִי י"ב וי"ג): ג בֶּשֶׁר
שְׁנִמְלַח וְשָׁהָה כְּדֵי שִׁיעוֹר מְלִיחָה וְהִדְיָחוּהוּ וְחִזְרוּ וּמְלַחְוָהוּ בְּחֲתִיכוֹת אַחְרוֹת שְׁלֹא נִמְלַחוּ
וְשָׁהָהוּ כְּשִׁיעוֹר מְלִיחָה וְהִדְיָחוּ הַכֹּל מוֹתֵר בְּדִיעֵבַד ע"י מְלִיחָה ג' לְחֲתִיכָה רֵאשׁוּנָה וְאִם
נִתְבַּשֵּׁל קוֹדָם מְלִיחָה ג' בְּבֶשֶׁר אַחַר צָרִיף ס' נִגְדָה כָּל הַחֲתִיכָה (מְעִיל שְׁמוּאֵל סִי א'):
הַד"ט וְע"ל אוֹת י"ב וְעִינּוּן לְהֵרֵב מְשָׁאֵת בְּנִימִין סִי נ"ג כְּדִין בֶּשֶׁר שֶׁהוֹדַח תּוֹף שִׁיעוֹר
מְלִיחָתוֹ שִׁישׁ לוֹ תִּקְנָה בְּמְלִיחָה שְׁנִית שְׁלֹא כַּמ"ש הַתּוֹרַת חֲטָאֵת כָּלֵל ו' סִי ה': ד בֶּשֶׁר
שֶׁשָׁהָה ג"י בְּלֵי מְלִיחָה שְׁנִמְלַח בְּחֲתִיכוֹת אַחְרוֹת שְׁלֹא נִשְׁתַּהוּ וְנִתְבַּשְׁלוּ כְּפֻלָּם אֵין לְהַתִּיר
אוֹתוֹ בֶּשֶׁר וְדָלָא כַּמ"ד דְּחַד בְּתָרֵי בְּטִיל וְדָלָא מְהַר"ש הַלּוּי סִי ט"ז וי"ט שָׁם סִי י"א:
הַד"ט וְעִיג"כ לְהֵרֵב בְּעֵי חֲזִי סִי קִי"ב דְּגַם הוּא אֶסֶר אוֹתָהּ חֲתִיכָה אִפִּי בְּצָלִי לְכַתְּחַלָּה
לְחוּשׁ לְסִבְרַת רַט"ז סִי ל"ב וּבְדִיעֵבַד יֵשׁ לְסַמְוֵה אַמְתִּירִין וְהַחֲתִיכוֹת אַחְרוֹת מוֹתֵרוֹת

ועיין בכה"ג ש'לו הגב"י סי' ס"ט ועיג"כ לו שם סי' קי"ד והנמשכים ועיין להרב בית
יהודה במנהגי ארגיל סי' ס"ג שהביא חילוקי דינים בדין בשר ששקה ג"י בלי מליחה
ונתבשל בלי מליחה או צליה או נמלח בבשר אחר או לבדו בכלי שאינו מנוקב ועיג"כ
להרב אהל יעקב סי' כ"ט שדחה סברת הר"א בן ששון וטעמא טעים שאין לבשלו אחר
מליחה משום דבמליחה לא יצא פל הדם וע"י בישול יצא והא דיש לשער כדי פל החתיכה
לא משום דנעשית נבלה אלא משום דלא ידעינן כמה דמא נפיק מיניה ע"ש ועיין להרב
זרע אמת ח"ב סי' כ"ב שהוא מהמתירים בהמ"ר או צורך לבשל הבשר הנזכר אחר
הצליה יפה יפה ושלזה פון הרמ"ע בסי' קי"ג להתיר ושמה שהגאונים אסרו ה"ד שלא
נצלה פל צרכו ומ"מ שלא במקום המ"ר או צורך גדול או לכבוד אין להקל ע"ש ועיין
להרב מעיל צדקה סי' י"ב דהחמיר בזה ושאר שמשלחוהו פשיעור מליחה לקדחה וצלו
אותו אחר פ' אסר לבשלו אפי' במקום הפמ"ר ושאר הפירוש בין אחר הצליה לאחר שנמלח
ונצלה גם הרב יעקב הפליג לאסור בח"ב ס"ס ס"ט ונ"ל בשר ששקה ג"י בלי
מליחה פבר העליתי במנחת יעקב פלל ד' סק"ב שאין שום תקנה לאכלו מבושל אפי'
מלחו וצלאו תחלה ואל תשגיח בתשובה חדשה שנדפסה אצל ליקוטי פרדס שהתיר
שפבר הודה ולא בוש שנעלם ממנו פל דברי שם עכ"ל ועיין לו שם בדף ל"ב ע"ב
שפסוף תשובתו כתב שהציע דבריו לפני הגאון הרב שאול אב"ד דקראקא ונשא ונתן
פשעה חדא ואח"פ נענע לו ראשו עכ"ל השו"ת הנזכר מהרב פסח בכמהר"ר יששכר
בער כ"צ ע"ש שהביא דברי הרמ"א סי' קי"ג ובאר עשק סי' כ' ומ"ש הרט"ז בשם הרב
עוזר להתיר הבישול אחר ההדחה וצליה ע"ש ויותר ממנו עיין להרב נודע ביהודה סי'
כ"ד שדחה בב' ידים גם הוראת רש"י הנזכר כמה שהקיל בעורות ואף לסברתו פל
שעדיין לא הופשט א"א להתיר רק צלי כשאר בשר ואף שומן לחוד יש לו דין בשר
דוקא ושארין בדבריו ממש במ"ש דכל עור עוף יש לו דין שומן ולהקל חלילה עכ"ד
ולענן מעשה מי יבא אחרי השרים האדירים האלו אשר אלו לעומת אלו הללו מתירים
הבישול אחר הצליה והללו אוסרים אפי' בהמ"ר אין לנו אלא לילה בעקבות המנהג
ובאיזה מקומות שנתנישכתי היו נוהגים לבשלו אחר הצליה כהרמ"ע ובאיזה מקומות
היו נוהגים שלא לאכלו רק צלי וכאשר פה פירינצי מצאתי שנהגו והנחתי לכל א' וא'
לעשות כמנהגם ועיין להרב שער אפרים סי' פ"ח ולהרב מעיל צדקה סי' ל"ה שהשיב
על דברי הרב ב"ע וצ"ץ ופסק דאף להנוהגים איסור בנתבשל מ"מ אין לאסור פבוש
ושכ"כ הפר"ח להתיר אף הפלי שנכפש בו אם לא היו ס' במים פנגד הפכד אסרו בלי
ספק ועיין להרב שמש צדקה סי' ל"ז בדין בשר עוף ששקה ג"י בלי הדחה שקרעוהו
אח"פ לכמה קרעים ומלחוהו יותר מהראוי וראו מי שריתתה פשריתת שאר בשר בעלמא
ואחר מליחתה והדחה אחרונה אזל סומקא ואתא חינרא כשאר בשר ומ"מ אסר לבשלה
ולאפוקי מסברת א' חכם דהוי ס"ד להתירה בבישול והוכיחו בתוכחה מאהבה על שהיה
רוצה להחזיק בסברתו ועיין ג"כ לקמן אות י"ט: ה פכד שנשרה במים מעל"ע הביא
סברת הרב שער אפרים סי' פ"ח להתיר ומה שהשיגו הרב צ"ץ סי' קכ"א והרב חוות
יאיר סי' כ"ז ושפסקו להחמיר ושהפר"ח כתב דחומרא יתירה היא ושקרב נחלת שבועה
והרב באר עשק אסרו אף לצלי והרב המחבר ביאר וליבן הענין והוציא ההוראה לכחא
דהיתרא להתירו (מקום שמואל סי' כ"ז): הד"ט ועיין להרב זרע אמת ח"ב סי' כ"ג

דְהַעֲלֵה דָאף שְׂאִין חִילּוּק בֵּין בְּשֵׁר לְכַבֵּד בְּעֵנֵין אַם שְׁהָה ג"י בְּלֹא הַדְחָה דְכַבֵּישׁוּל אָסוּר
 וּבְצָלִי מוֹתֵר מ"מ לְעֵנֵין פְּבוּשׁ אַפִּי הָאוֹסְרִים בְּבִשְׁר פְּבוּשׁ אַף בְּצָלִי מ"מ בְּכַבֵּד יוֹדוּ
 דְמוֹתֵר אַף בְּכַבֵּישׁוּל אַחַר צְלִיָּה וְאַפ"ה אַף דְרַבּוֹ הַמַּתִּירִים וְכַמ"ש הָרַב מַחְזִיק בְּרַכָּה סִי
 ע"ג סק"ו עכ"ז לְכַתְחֻלָּה רְאוּי לְהַחְמִיר כַּמ"ד דְגַם הַכַּבֵּד פְּבוּשׁ אָסוּר אַף לְצָלִי וּבְכַרְט
 שְׁהוּא הַפְסֵד מוֹעֵט ע"ש וְנִרְאֶה וְדָאִי דָאף דְסִתָּם הַדְּבָרִים דְמִשְׁמַע דְלַעוֹלָם הַכַּבֵּד הַפְסֵד
 מוֹעֵט הָרִי הוּא בְּמִבְּנֹאֵר מְעַצְמוּ דְדוֹקָא בְּכַבֵּד שֶׁל עוֹף קָטָן אֲפֻשֶׁר לֹוֹמֵר פֶּן וְכַמ"ש הָרַב
 נִחְלַת שְׁבָעָה סִי נ"ה דְאֵלוּ בְּשֵׁל אֲוֹז וְכ"ש פְּשָׁהִיא פְּטוּמָה א"א לֹוֹמֵר פֶּן וְעִיג"כ לְעִיל
 סִי נ' אֹוֹת א' וְא"צ בְּזָה לְהֶאֱרִיף בְּשֶׁפְכֵר הֶאֱרִיף בּוֹ הָרַב פַּחַד יִצְחָק בְּעַרְףֵהוּ הַפְסֵד מְרוֹנָה
 וְכַמוֹ שְׁצִינְיָתִי לְעִיל ע"ש: ו תְּמָה מְאֹד עַל מ"ש הָרַב מְהֵר"י עֵינְיָאֵשׁ בְּמִנְהַגֵּיו בְּשֵׁם הָרַב
 רַבּוֹ בְּדִין בְּשֵׁר מְחַתֵּף דַּק דַּק שְׁשׁוֹרִין אוֹתוֹ בְּלִי מְלִיחָה בְּכָלִי שְׁיֵשׁ בּוֹ שְׁמֹן וְשׁוֹמֵן שְׁאָסֵר
 הַבְּשֵׁר וְהַתִּיר הַכָּלִי מֵהַטַּעַם שְׁלֹא נֶאֱסֵר הַבְּשֵׁר רַק אַחַר מַעַל"ע וְאֹז הַכָּלִי פְּגוּם כַּמ"ש
 רַט"ז וְרַש"ךְ סִי ק"ה וְהוּא תְּמוּנָה מְאֹד דָּאֵם הֵינּוּ אוֹסְרִים הַבְּשֵׁר מִשׁוּם פְּלִיטַת הַכָּלִי
 הֵיזָה מְקוּם לֹוֹמֵר דְכֵינּוֹן דְטַעַם הַכָּלִי אַחַר מַעַל"ע פְּגוּם אֵינּוּ אוֹסֵר הַבְּשֵׁר אֲבָל אֲנּוּ בָּאִים
 לְאַסּוֹר הַכָּלִי מִפְּלִיטַת הַבְּשֵׁר שְׁלֹא נִמְלַח וְמָה פְּגָם שְׁיִיף בְּמָה שְׁהוּא בְּעֵין וְרַט"ז וְרַש"ךְ
 מִיִּירִי בְּבָאִים לְאַסּוֹר בְּשֵׁר שֶׁל הֵיתֵר מַחְמַת כָּלִי הָאִסּוּר וְאַגַּב שְׁיִטְפִּיָּה לֹא דַק אֵם לֹא
 שְׁנֹאמֵר דַּמ"ש דָּאִין נוֹהֲגִין לְאַסּוֹר הַכָּלִי ר"ל לְשֵׁרוֹת בּוֹ פְּעַם אַחֲרַת ע"ש (זַרְע יַעֲקֹב
 ס"ו ע"ז).

ז מוֹבִיל וּמִיָּתִי בִּידֵיהֶם טְעָמִים נְכוֹחִים לְאַשֶׁר וּלְקִיָּים הוֹרְאֵת הָרַב תּוֹרַת הַשְּׁלָמִים שְׁפָסֵק
 לְהַתִּיר מָה שְׁאָסֵר הָרַב הַדְּב"ש סִי שַׁע"ג בְּדִין בְּשֵׁר שְׁהוֹדַח הַדְּחָה רֵאשׁוֹנָה ע"י שְׁרִיָּיה
 פְּנֵהוּג וְהַגְלִידוֹ הַמִּים וְנִקְרְשׁוּ וְשָׁהָה פֶּן יוֹתֵר מַעַל"ע שְׁהַדְּב"ש אָסֵר הַבְּשֵׁר וְהַכָּלִי מִטַּעַם
 פְּבוּשׁ דָּאֲחַר הַס"ד לִיתָא ע"ש רְאִיּוֹתָיו (קְרִיַת חֲנָה סִי כ"ט): הַד"ט וְעֵינֵין לְהָרַב פַּחַד
 יִצְחָק עַרְףֵהוּ בְּשֵׁר שְׁשָׁרָה וְכו', אֵם בְּנִשְׁתַּהֲגָה ג' יָמִים דָּיָם כְּמַעַת לַעַת וְכו' ח הַכָּל לְפִי הַמְנַהֵג
 בְּדִין שְׁהֵיִת בְּשֵׁר פְּחוֹת מַג"י בְּלִי מְלִיחָה אַחַר הַדְּחָה רֵאשׁוֹנָה וְשְׁמַנְהֵג מְנוֹטְבָה לְאַסּוֹר
 וְשֶׁל עִירוֹ פִּירָאֵרָא לְהַתִּיר אַף לְכַתְחֻלָּה (פַּחַד יִצְחָק אוֹת ב' עַרְףֵהוּ בְּשֵׁר שְׁשָׁה פְּחוֹת):
 הַד"ט אֲנִי קְרִיַתִי וְשְׁנִיַתִי מַעֲשֵׂה הַכְּתָב יָדוֹ שֶׁל הָרַב הַמְּפֹרָסֵם ר"מ וְר"מ עִיר מוֹלְדֵתִי
 הַרְר"י פִּיאַמִּיטָא זַצ"ל בְּהַסְכַּמַת הַרְבָּנִים הַמְּפֹרָסֵמִים הַרמ"ז וְהַרְב"ךְ בְּעֵנֵין אֲנוּזוֹת
 פְּטוּמוֹת שְׁקוֹדֵם גָּמֵר ג"י הֵיוּ נוֹהֲגִים לְנִקְוֵב נֶקֶב תַּחַת הַצְּנֹאֵר סְמוּךְ לְחֻזָּה וְגַם לְמַטָּה בֵּין
 רִיכִים בְּמִקוּם הַדְּקִין וְהֵיוּ זוֹרְקִין מִים עַל פְּנֵי כְּוֹלֵן וְגַם בְּנֶקֶב הַחֻזָּה עַד שְׁיִצְאוּ הַמִּים
 מֵהַנֶּקֶב שְׁלִמְטָה לְהַשְׁהוֹתֵם אַח"כ ג"י אַחֲרֵים וְהַסְפִּימוּ שְׁמַנְהֵג גִּיהֲנָם הוּא וְהָן הֵן הָאֲנוּזוֹת
 דְלִית מִינֵיהוּ לְעֻלְמָא דְאַתִּי וְיִשְׁתַּקַּע הַדְּבָר וְלֹא יֵאמֵר דָּאֵם לֹא יִפְתָּחוּ כְּוֹלֵם כְּרָאוּי
 לְשֵׁרוֹתֵם בְּמִים אֵין לְהַתִּיר כִּי אֵין הַמִּים עוֹבְרִים ע"פ כְּוֹלֵם וְכ"ש וְק"ו בְּן בְּנוֹ שֶׁל ק"ו
 אֵם לֹא נִיקֵב שְׁלֹא תוֹעִיל שְׁפִיכַת הַמִּים עַל עוֹף שְׁלֵם לֹא לְעוֹף עֲצָמוֹ וְלֹא לְקַרְבִּים אֲף
 בְּדִיעֵבַד אֵם נִתְבַּשֵּׁל הַגּוֹף שֶׁל הָעוֹף אֵינּוּ כְּדָאִי לְאַסּוֹר הַכָּלִים שְׁנִתְבַּשֵּׁל בְּהֵם כְּדִין בְּשֵׁר
 שְׁנִמְלַח מִצַּד א' אֲבָל לְקַרְבִּים אֵין תְּקוּמָה וְהִבִּיא רְאִיָּה מְהֵרַב מְשֻׁאֵת בְּנִימִין וְדַמְשֵׁק
 אֲלִיעֶזֶר וְהַר"ש הַלּוּי סִי כ"ו וְאַף שְׁהַפְּר"ח סִי ע"ב חֶלֶק עָלָיו כְּבָר דְחָה דְבָרָיו הָרַב לְקַט
 הַקְּמַח וְהִבִּיא ג"כ מ"ש הָרַב שְׁעַר אֲפָרִים וְנִחְלַת שְׁבָעָה סִי כ"ז ע"ש.

וְרֵאִיתִי ג"כ כ"י שֶׁל הָרֵב דָּוִד צִיטוֹנִי שֶׁכָּתַב שְׁהֵיָה דַעְתּוֹ לְהַקְלֵה וְהוֹדָה בְּעֲנוּתָנוֹתוֹ לְדַבְרֵי הַגְּאוּנִים הָרִי"ף וּרמ"ז וּרב"ך הַנִּזְ' וְסִימִים בְּלִשׁוֹן זֶה אֲבָל מָה אֲנִי עוֹד אִם נִשְׁרָפוּ דַבְרֵי בְּהֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאַרְצָן הַמָּה וְכו' ע"כ לִשׁוֹן שֶׁל זְהוּרִית זצ"ל.

וּלְפִי סֵדְרֵן שֶׁל פְּתוּבִים בְּאֵנוּ לִידֵי לְמִידָה שְׁלֵא עֲרַעְרוּ כָּלֵל עַל הַמְּנַהֵג לְהַתִּיר שְׁהֵיָת הַבְּשָׂר פְּחוֹת מִג"י אַחַר הַדְּחָה רֵאשׁוּנָה רַק עַל אֲנֹפֶן הַדְּחָתָן וּפְשׁוּט הוּא דְהִיכָא דְנִהְגוּ לְאַסּוֹר הַשְׁהֵיָה אִפִּי אַחַר הַדְּחָה מְעַלְיָא אִין לְלַגְלַג עֲלֵיהֶם ח"ו וּבְמִקּוֹם שֶׁנִּהְגוּ לְהַתִּיר אִין לְהַרְהֵר עֲלֵיהֶם דִּישׁ לָהֶם רַב הַרמ"ע ז"ל ס' ש' וְדַעֲיָמִיה הַמְּתִירִים בְּפְשִׁיטוֹת: ט בְּשָׂר שְׁשֵׁהָ ב' יָמִים בְּלֵא מְלִיחָה וְחַל יוֹם ג' בְּשֶׁבֶת הַתִּיר ע"י הַעֲרָמָה לְרַחוּץ יָדַיִם עַל הַבְּשָׂר בְּשֶׁבֶת וְלִטְלִטְלוּ כְּלֵא אַחַר יָד וּלְשׁוּמוּ בְּמִקּוֹם הַגְּשָׁמִים אוֹ לְדַחְפוּ בְּרַגְלִים אוֹ בְּדַרְךְ אַחַר ע"י שְׁנוּי תוֹף פְּלִי שֶׁל מִים וּבְפֶרֶט בְּבְשָׂר שְׁמֵן כְּאֲנוּזוֹת פְּטוּמוֹת דְּאִיכָא הַפּמ"ר לְאַכְלוֹן צְלִי וְכוּן נִהַג בְּמִקּוּמוֹ וְלֵא מִיחוּ בְּיָדָם חֲכָמִים וְכוּן שְׁמַע מְהֵרָ"שׁ מוֹרְפּוֹרְגוּ שֶׁנִּהְגוּ כּוּן ע"פ מוֹרִים הַזְּקֵנִים וְשֶׁלֵּא אַחַר הָאִיר ה' אֵת עֵינָיו בְּסִפְרוֹ שֶׁל הָרֵב עֲדוֹת בְּיַעֲקֹב ס' א' שְׁהֵיָד הַפֵּל וְעֵינָן בַּח"א מְחִיבֵינֵי הַקְּצָר הַלְזוּ ס' י"ד אוֹת י"ג וּבְהַשְׁמָטוֹת שֶׁם (שֶׁם עֲרַף בְּשָׂר שְׁשֵׁהָ):.

י הַסְּפִים לְדַעַת הַשׁוֹאֵל מְדַעַת דַּמ"ש רש"ך בְּסִי ל"ה סַקל"ג וּל"ו תְּמוּהִים בְּדִין כְּבוֹשׁ כְּמַבּוּשָׁל דַּס"ל דְּאַמְרֵי לְעֵנָן שֶׁיִּבְלַע הָאִסּוּר בְּכָלִי מִתְּכוּת וְכָלִי עֵץ דְּמַדְבְּרֵי הַפּוֹסְקִים לִיתָא (שֶׁם עֲרַף הַכְּשֵׁר פְּלִים): הַד"ט וְעֵינָן ג"כ לְהַרְבֵּ פְּנֵי אֲרִיָה ס' נ' מ"ש בְּדִין כְּבוֹשׁ כְּמַבּוּשָׁל וְלְהַרְבֵּ מְעִיל צְדָקָה ס"ס ל"ה דְּכָתַב בְּפְשִׁיטוֹת דְּהַפְּלִי שֶׁנִּכְבַּשׁ בּוּ יֵשׁ לְאַסּוֹר בְּפְשִׁיטוֹת אִם אִין ס' בְּמִים נִגְדַּד הַפְּכָד וְעִיג"כ לְהַרְבֵּ חֲקָרֵי לֵב ס' ע"ז ח' וּט' וְלְהַרְבֵּ דְבַר מְשֵׁה ח"א ס' י"א וְלְהַרְבֵּ בְּעֵי חֵי ס' קס"ה וְגַם בְּסִי קמ"א בְּדִין חֲבִית שֶׁל חוֹמֶץ שֶׁנִּמְצָא בָּהּ גַּר שֶׁל חֶלֶב וְלֵא נוֹדַע אִיךָ וּמְתִי נָפַל תוֹף הַחֲבִית אִם יֵשׁ בְּחוֹמֶץ כְּנִגְדַּד הַגַּר אִין סָפַק דְּהַפֵּל מְוֹתָר דְּכִינּוּן דְּכְבוֹשׁ כְּמַבּוּשָׁל וּבְמַבּוּשָׁל שְׁרֵי אִם יֵשׁ בּוּ ס' שֶׁל הַיִּתָּר לֵא תַהֲנֵה הַתּוֹלְדָה גְּדוּלָה מִהֵיֹלְדָת וְשֶׁכּוּן מְצָא בְּהַגְהָת ש"ד שְׁעַר ג' הַעֲתִיקָה מְרֵן ס' ק"ט וּבֵאוּ"ה כָּלֵל ל' אוֹת נ"ז וְאִם אִין בְּחוֹמֶץ ס' נִגְדַּד הַגַּר הַפֵּל אִסּוּר הַחוֹמֶץ וְהַחֲבִית אִף בְּסָפַק אִם עֲבָרוּ כ"ד שְׁעוֹת שֶׁל זְמַן הַכְּבִישָׁה דְּסָפַק כְּבוֹשׁ לַכ"ע לְהַחְמִיר ע"ש בְּאַוֶּרְהָ וְעִיג"כ לְהַרְבֵּ נוֹדַע בִּיהוּדָה ס' כ"ו דְּעַשָׂה סְמוּכוֹת לְקִיּוֹם הַמְּנַהֵג שֶׁבְּאַשְׁפְּנָז וּפּוֹלִין לְתַת תוֹף מַע"ד אוֹ מִי דְּבַשׁ שֶׁלְּפוּחִית דָּג טָמֵא הִיְדוּעַ לְהַשְׁקִיט הַשְּׁמֵרִים וְלְהַצְלִיל הַמְּשָׁקָה וְקָמוּ מִחֲדָשׁ עוֹרְרִין מְשׁוּם דְּכְבוֹשׁ כְּמַבּוּשָׁל וְאִי מְשׁוּם בְּיִטּוּל בַּס' אִין לְבַטֵּל אִסּוּר לְכַתְּחִלָּה וְיֵשׁ שְׁרָצוּ לְהַתִּיר מִפְּנֵי שֶׁכְּבָר נִתְּיַבֵּשׁ וּמְדַמִּין אוֹתוֹ לְעוֹר הַקִּיבָה וְאִם מְשׁוּם אִין מְבַטְלִין וְכו' אִין הַדְּבָרִים אֲמוּרִים אֲלֵא כְּשֶׁפְּנָתוּ לְבַטֵּל לֵא כְּנִיד"ד שֶׁמְכַוֵּן לְהַצְלִיל וְלֵא לִיתָן טַעַם וְהַרְבֵּ הַמְּחַבֵּר עָמַד עַל כָּל הַפְּרִטִים וְהָאִרְיָה בְּפִלְפוּל עֲצוּם עַל כָּל א' וְא' מָהֶם וּלְכַסּוֹף הַעֲלָה דְּהַנַּח לָהֶם לִישְׂרָאֵל דָּאִם אִינָן גְּבִיאִים בְּנֵי גְּבִיאִים הֵן וְהִתָּר גְּמוּר הוּא ע"ש וְעִיג"כ לְהַרְבֵּ מִטָּה יוֹסֵף ח"ב ס' ז' בְּדִין כְּבִישַׁת הַפְּלִים וּמ"ש עַל דְּבָרֵי מַהֲרִי"ט ס' י"ג.

וְעִיג"כ לְהַרְבֵּ מְקוֹם שֶׁמוּאֵל ס' ז"ל וּט"ל בְּדִין יוֹרָה שֶׁעָמַד בָּהּ אִסּוּר לַח צוּנָן יוֹתֵר מְעַל"ע וְאַחַר שֶׁהוֹרַק בְּשֶׁלּוֹ בָּהּ הִתָּר וְהָאִרְיָה וּמְסִיק דְּמֹתָר הַתְּבַשִּׁיל וְאִף הַיּוֹרָה לֵא נְאֻסְרָה כָּלֵל וְהַקְּשָׁה עַל רַט"ז דַּמ"ש בְּסִי צ"ג בְּדִין כָּלִי יִשָּׁן סוֹתָר לַמ"ש אִיהוּ גּוֹפִיָה בַּר"ס ק"ה ע"ש.

וע"ל סי' י"א אות כ"ג בדין ביטול איסור לכתחלה: יא לשונות שגמלחו לקיום שלא ניקרו מחוטי דם ינקרם אח"כ ומותרים בלי נט"מ או קליפה דחוטי הלשון תלוי בפלוגתא אם צריך לנקרם או א"צ וכמנהג קושטא' כמ"ש הכנה"ג סי' ס"ה אות ה' (זרע אמת סי' כ'): הד"ט וע"ע לו שם סי' כ"ו בדין בשר פתף שטגנוהו בשוגג קנדם ניקור חוטי דם דפסק להתיר בהסיר החוטין אח"כ ע"ש ועיג"כ להרב מים רבים בחי"ד סי' ד' דעמד והתבונן במנהג באיונה שמולחין ומבשלין לשון השור ואינם חוששין לחתוך מקנדם החוטין שבצדדיה והאריך קצת בעניני חוטי דם והראה טעותם ושבדיעבד אם לא נטלן או חתכן וצלאן או מלחן פמות שהן צריה קליפה ע"ש ועיג"כ להרב שבות יעקב ח"ב סי' ס"ט בדין טחול שגמלח בלי נקור דיש לאסור כמ"ש במנחת יעקב שלו פלל ל"א ומ"מ אם גמלח עם הבשר יש להקל בהפמ"ר כרש"ל והלק"ט ח"א ועיין להרב שמש צדקה סי' ל"ד דנטה דעתו להקל אפי' בהפסד מועט אף שלמעשה החמיר בדין חתיכת טחול מצד הדק שגמלחה בלי נקור בחתיכת בשר כדברי הרב הלק"ט ח"א סי' רצ"א דעשה סמוכות להיתר ר' משולם ונחבריו נגד סברת הרט"ז והפר"ח סי' ע"ד דאאת"ל דיש להחמיר במקום שיש מחמירין מ"מ פיון שקרום צד הדק והחוטין שבו אין חייבין עליהן כבסי' ס"א ס"ד וסי' ס"ד ס"ב יש מקום להקל ואפי' הטחול עצמו לדעת הר"ם הנז' מותר דלא עדיפא מליחה מצליה וסגי בקליפה והסברת החוטים ומ"מ להיות פמ"ו ודבר התלוי במחלוקת לא רצה להכניס ראשו בין הסלעים וע"ש להרב בן המחבר וע"ל אות ל"ח יב מי שישגג ועירב קצת בשר שלא גמלח בבשר שגמלח ומלח הפל בגמלח הרבה ועשה בהן מולייתות פנהוג ותיכף אחר עשייתן נודע לו הטעות התיר להדיח המולייתות יפה ולחזור ולמלחן הפל והרבה טעמים להקל משום הפסד מרובה (שם סי' כ"ד): הד"ט ועיין למרן באבקת רוכל סי' רט"ו שהעמיק הרחיב על כל דיני מליח פרותם ודין התערובות ע"ש שלא הניח זוית ופנה שלא עמד בה בקונטרס בפ"ע על כל פרט ופרט השנייה לדין מליח פרותם עש"ד כי נעמו: יג מי שמחסרון ידיעה נהג כמה שנים למלח בשר ושמן על קערה הפוכה בלתי מנוקבת והיה מניחה תוף קערה גדולה (קטינ"א בלע"ז) שמשתמשים בה ג"כ להדיח פלי סעודה אחר אכילה ברותחין ממים ואפר והציר הנוטף מהמליחה היה יורד בשולי הפלי הגדול והעלה דכיון דאם נאסור כל פליו שפמשה כמה שנים היה הפמ"ר לכן יש להתיר כל הפלים אחר שהייתן מעל"ע דהא נט"ל בדיעבד מותר וזה חשוב דיעבד פיון שיש בו הפסד גדול אבל הקערה הגדולה המנובלעת בציר ודם פיון דהיא גוף האיסור ואין בה לבדה הפמ"ר לא הותרה.

והקשה על הרב צבי ס' דמתיר פלי חרס אחר יישון יב"ח ודאסור כס' הרב דב"ש סי' קנ"ג (שם סימן כ"ה): הד"ט ועיין בספרי הקצר הלז ח"א הנדפס סי' ז' אות כ"ח וסי' י"ט אות ט' ולקמן סי' י"ח בדיני הכשר פלים וטבילתן ועיין למהר"ש הלוי סי' נ"א דהורה להתיר בדיעבד בשר שגמלח על דף פשוט בלתי יושב במדרון וכסברת הרמ"א ס"ט דלא פהרב הלבוש אף שלכתחלה יש להחמיר בסברת התה"ד סי' קע"ג ועיין להרלב"ח סי' ל"א בדין פלי חרס שמדיחין בו הבשר לאחר שגמלחו והודחו בו קערות בחמין דאף אם היה הפלי ב"י הקערות מותרות יד המליץ על מה שסמכו העולם לנהוג היתר לאכול ולשתות דם תיש שנקרש ונתיבש בחמה אף בחולי שאין בו סכנה מטעם שנתבש כ"כ ונעשה כעין ואין בו שום לחלוחית וכעין מ"ש הרמ"א סימן פ"ז סעיף י'

וה"ה בַּמָּה שֶׁנִּקְרָא בְּדוֹפְנֵי חֲבִית סְעִיף ט"ז וְכַלְבֵּדוּמָה לְאֵלוֹ שֶׁנִּתְיַבֵּשׁ וְאֵין בּוֹ לְחִלּוּחִית וְטַעַם (שְׁבוּת יַעֲקֹב ח"ב סִימָן ע'): הַד"ט וְעִיג"כ לְהֵרֵב בְּעֵי חַיֵּי סִי' ק"ג שֶׁמִּתִּיר הַמוֹסֵק"י בְּפִשְׁטוּת וְשִׁמְעֵשִׁים בְּכָל יוֹם לְעָרְבוֹ בְּמִרְקָחוֹת וּמִינֵי מְתִיקוֹת לְרִיחַ טוֹב וְהַרְמ"ה הוּא יָחִיד לְאֶסְרוֹ וְשֶׁהֵרֵב שְׁלֹטֵי גְבוּרִים פ' הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל דְּשַׁפ"א ע"ב הַכְּרִיחַ פְּרַבְּנוֹ מִדְּהִתִּירוֹ לְהִרְיֵחַ בּוֹ וּלְבַרְךָ וְכַמ"ש מְרָן סִי' רִי"ו ס"ב וְהִבִּיא ג"כ מ"ש הַרְמַב"ם דְּהַמּוֹר הוּא הַמוֹסֵק"ו וְמָה שֶׁהֵשִׁיג עָלָיו הַרְאָב"ד וְשֶׁלְדַעְתּוֹ וְדַעַת הַרְמ"ה הַנּוֹז' הוּא מִיֵּן עֵשֶׁב אוֹ אֵילָן וְעֵינָן לְרַמְבַּ"ן פ' פִּי תִשָּׂא וְהַרְאָב"ע וְרַבְּנוֹ בְּחַיֵּי זְוֹלָתָם: טו ג' רַבֵּיעִי עוֹף שֶׁנִּמְלַח וְנִמְצָא הֵלֵב שְׁלֵם דְּבוּק בְּתוֹכוֹ פֶּסֶק לְהַתִּיר ע"פ מ"ש הַמְרָדְכִי בַּפ' פֶּל הַבְּשָׂר שֶׁלֹּא אֶסְרוּ הַגְּאוּנִים רַק בְּבִישׁוֹל אֲבָל בְּמִלִּיחָה אֵין פֶּעֲפּוּעַ וְדִי לְהִסִּיר מְקוֹם הַדְּבוּק וְכ"כ ג"כ הַגְּהוֹת אֲשֶׁר"י בְּשֵׁם א"ז דָּאֵין הָאִיסוּר מִפְּעֻפְעַ בְּלִי רוֹטֵב וְגַם הַסֶּמ"ק כ"כ דְּבַנְמִלַח סִגִּי בַּקְלִיפָה וְכֵן עָשָׂה מַעֲשֵׂה כַּמָּה פְּעָמִים לְהַתִּיר בְּמִלִּיחָה בַּקְלִיפָה לְבַד סְבִיב מְקוֹם דְּיַבּוּקָן וְלְהַשְׁלִיךְ הֵלֵב אֶף שֶׁלֹּא הָיָה הָעוֹף שְׁלֵם וְהָא דְּאָמַר שֶׁמּוֹאֵל מְלִיחַ פְּרוֹתַח מִיְיָרֵי פֶּשְׁאֵינוֹ נֶאֱכָל מִחֲמַת מְלַחוֹ וְכַפִּירֵשׁ"י שֵׁם (שׁו"ת כ"י מְהֵרֵב עֲזַרְיָאֵל דְּאֵינָהּ סִי' ע"ח): הַד"ט וְעִיג"כ לְהֵרֵב דְּבַר מִשָּׁה ח"א סִי' ז' דְּהַתִּיר לְמַעֲשֵׂה עוֹף שֶׁנִּמְלַח שְׁלֵם וְסָגוּר דָּאֵם מִשׁוּם לֵב הַמְּנַהֵג לְהַקְלֵל וְטוֹב לְקַלְוֶף סְבִיב הֵלֵב וְכֵן מִשׁוּם הַכְּבֵד דִּי בַּקְלִיפָה סְבִיב הַכְּבֵד כַּמ"ש מוֹר"ם סִי' ע"ב וְע"ג וְאֶף לְמַהֲר"ש הַלּוֹי סִי' כ"ד אֵינוֹ אֵלָא חוֹמְרָא וְעֵינָן לְהַפְר"ח שֵׁם שֶׁכְּתַב דָּאֵין הוֹרָאָה לְאִיסוּר וְעִיג"כ לְהֵרֵב שֶׁעַר אֶפְרַיִם סִי' נ"ט וְעֵינָן לְהֵרֵב נוֹדַע בִּיהוּדָה סִי' כ"ה עַל דְּבַר עוֹף שֶׁצָּלוּ אוֹתוֹ בְּכָלִי וְנִמְצָא תוֹכוֹ לֵב דְּנִשְׂאֵל מֵא' חֲכָם אִם יֵשׁ לְחוּשׁ שֶׁהָרוֹטֵב לֹא הִגִּיעַ לְמַעְלָה וְדַבְעֵינוּ ס' בְּהַחֲלֵק שֶׁבְּתוֹף הָרוֹטֵב וְהַסְפִּים הָרַב הַמְּחַבֵּר לְדַעַת הַשׁוֹאֵל לְהַקְלֵל וְלֹא לְהַחְמִיר וְלֹא מִטַּעַמוֹ בְּלַבַּד אֵלָא מִטַּעַמִּים אַחֲרֵים ג"כ ע"ש וְלְהֵרֵב נֶאֱמַר שֶׁמּוֹאֵל סִי' י"ד בְּנִמְלַח עִם הֵלֵב וְכַבֵּד דְּמַחֲלֵק בֵּין סָגוּר לְפִתּוּחַ דְּבִסְגוּר יִשְׁלִיךְ בְּנֵי מַעְיוֹ וְהַכְּבֵד וְהָעוֹף יֵאָכְלָנוּ צָלִי וְאִם הָיָה פְּתוּחַ גַּם הָעוֹף שָׂרִי לְבַשָּׁל וְהֵלֵב יֵשׁ לְקַרְעוֹ וְהַכְּבֵד יֵאָכְלָנוּ צָלִי וְעֵינָן לְהֵרֵב תּוֹרַת חֶסֶד סִי' ט' בְּדִין הַרְבֵּה עוֹפוֹת שֶׁנִּמְלַחוּ יַחַד וְנִמְצָאוּ ב' מֵהֶם סְתוּמוֹת וְאֶסְרֵם בְּנֵי מַעֲיָם וְהַכְּבֵד אִפִּי בְּמִלִּיחָה שְׁנִית וְהַתִּיר הָעוֹפוֹת אִפִּי הַסְּגוּרוֹת בְּלִי מְלִיחָה ב'.

וְרֵאִיתִי לְהֵרֵב פְּרוֹבִינְצְאֵלִי בְּתִשְׁבוּתֵי כ"י סִי' קכ"ח בְּדִין עוֹפוֹת שֶׁנִּמְלַחוּ וְנִתְבַּשְּׁלוּ יַחַד וְנִמְצָא בֵּא' מֵהֶם כְּבֵד שְׁלוֹ בְּקָרְבוֹ דָּאֵם יֵשׁ בֵּין פְּנֹלֶם וְהָרוֹטֵב וְאוֹתוֹ הָעוֹף לְבַטֵּל הַכְּבֵד בַּס' הַכֵּל מִן־תֵּר חוּץ מִהָעוֹף שֶׁנִּמְצָא בּוֹ עֵינָן בְּטוֹר וְש"ע סִי' צ"ב וְק"ו וְלֹא שִׁינָה פֶּאֶן חַנ"ג פִּינּוֹן שֶׁאֵין אִיסוּר הָעוֹף מִחֲמַת עֲצָמוֹ וְע"ש אִם הוֹצִיאָו אַח"פ מִהַקְדִּירָה אֵינָה חֲתִיכָה וְנִשְׂאָר לְבַסּוֹף אוֹתוֹ שֶׁהַכְּבֵד בּוֹ מָה דִּינוֹ וְעִיג"כ לְהֵרֵב נִחְלַת שְׁבַעָה סִימָן כ"ז וְכ"ח וְהַרִיט"ץ סִי' צ"ה וְהַר"ש הַלּוֹי סִי' כ"ד וְפַר"ח סִי' י' ס"ק י"א וְלַקְמָן אוֹת י"ז וְכַסִּי' י"א אוֹת כ"ה: טז יֵשׁ לְבַטֵּל מְנַהֵג גְּרוּעַ לְצִלוֹת הַכְּבֵד עִם הַבְּשָׂר בְּשִׁפּוּד א' אֶף שֶׁהַכְּבֵד לְמַטָּה וּבְשָׂר לְמַעְלָה וְכַמ"ש רַש"י בְּפָרֶק פֶּל הַבְּשָׂר גַּבִּי דְרַשׁ מְרִימָר הַלְכָתָא בֵּין כְּבֵדָא בֵּין כְּחָלָא וְכו' ע"ש וְכ"כ ג"כ הַסֶּמ"ג וְיָמִי יָקַל רֵאשׁוֹ וְהַצּוּלָה הַכְּבֵד לְבַדוֹ בְּשִׁפּוּד צָרִיף לְלַבָּן אַחֲרָיו הַשִּׁפּוּד אִם רוּצָה לְצִלוֹת בְּשָׂר וְשִׁבַח מְנַהֵג הַצָּרְפְּתִים שֶׁאֵין צוּלִין הַכְּבֵד אֵלָא עַל הַגְּחָלִים וְכַמ"ש רַש"י שֵׁם בְּמִימְרַת רַב אֲמִי לְרַב סַפְרָא פֶּשְׁתַּעְלָה לֹא"י תִּשְׂאֵל מֵהֶם כְּבֵדָא מָה אֵתוֹן בֵּיהּ וְכו' (שֵׁם סִימָן פ"ב): יז חֲתִיכַת שְׁוֹמֵן שֶׁלֹּא הוֹסְרוּ הַקְּרוֹמִים שֶׁלֹּא נִמְלַח שֶׁנִּתְעַרְבָה בַּב' חֲתִיכוֹת בְּשָׂר שֶׁנִּמְלַחוּ וְהוֹדְחוּ פְּרָאוֹי וְשָׁמוּ הַכֵּל בְּכָלִי שֶׁאֵינוֹ מְגוֹקֵב וּמְלַחוּ

להכניסן לקיום ואחר י"ב שעות הרגישו בדבר והסירו משם השומן פיון שהדבר ידוע שאין בשומן רק ורידים ועורקין דקים ומעטים ואם נמלחנו הציר שייצא ממנו המעט לא יאדים מפל וכל אינו בדין לשער נגד כל החתיכה לאסור הפבושים עמה שהבשר הכשר בודאי פמעט ב"פ ס' מהדם הבלוע בשומן (וע"ל בסי' זה אות ט"ל) ומכל מקום לא זכה דעתו להקל לפי שלא מצא בפוסקים מי שפיתבו וכן הרי"ף חמיו ומהרי"ב פתבו דאין לנו לחדש דבר מדעתנו מסבא ועי' רוקח סי' תי"ח ות"ח פל"א ס"ו דאין חילוק בין בשר לשומן וע"ש להרב בן המחבר אות ג' דהוכיח דאין משם ראיה לניד"ד ודלענן דינא אין אנו צריכים לזה דיש להתיר אותו הבשר ע"י מליחה ב' וכדעת מרן סי' ע"א ס"ו ועיין רש"ך שם וכנה"ג הגהב"י אות פ"ז ומעיל שמואל סי' ח' וצ"ח סימן ח' ופר"ח סק"ג וזולתם ודון מינייהו דבניד"ד פיון דבלא"ה איפא פמה צדדין להתיר א"צ ס' נגד כל השומן והלכה כמ"ד דבדם היוצא משערינו (שמש צדקה סי' ל"ה): הד"ט וע"ל אות ל"ה מ"ש בשם הרב מכתם לדוד סי' י"א ועיין להרב בית יהודה במנהגי ארגיל סי' ס"ד בדין חתיכת בשר שנמלחה בחלבה עם חתיכות אחרות שהורה בשם הרב רבו להקל וכסברת הפר"ח סי' ק"ה סק"ז ע"ש ועיג"כ להריט"ח סי' צ"ו.

ועיין להרב יעב"ץ בבית מדות שלו ד' שע"ב ע"א בדין אשה שהביאה בשר ושומן וחלב ובקשה מתבררה להכשיר הבשר ושומן בהדחה ומליחה ועשתה שליחותה ושוב נסתפקה אם מליחה גם החלב עמהו דיש להקל בכל גוונא, דלא כצ"ח וכ"ש דלא כפר"ח דמחמיר טפי ע"ש: יח על גזון ל' ליטרין של בשר שור שעברו עליהן ג"י בלא הדחה שגמר אומר א' מילדי הזמן להדיחו ולמלחו ולצלותו ויחזורו למלחו ולעשנו לאכלן מעט מעט וכן עשו והשיב לו הרב המחבר שפיון שמנהג המקום להחמיר כמ"ד דאין לבשלו אחר הצליה לא היה לו להתיר לכבשו ולעשנו אחר הצליה והו"ל לחוש למ"ש מור"ם סי' ס"ט דאין לשהותו ואם חשב שמנהג מקומו להתיר לבשל אחר שצלאו למה הקדיחו כ"כ במלח ושוב נכנס במחלוקת לענן דינא על דבר או"ה לבשלו אחר הצליה והביא ג"כ תשובת מהרי"ב על גזון פיוצא בזה שכתב שהמתיר היה ראוי לנזיפה והביא ג"כ תשובת מר"י אבובה דיש לאסור לעשות פרשאות דילמא אתי לבשולי מיניה וע"ש הגהות הרב בן המחבר שגם הרב צ"ח סי' קכ"א והרב מנחת יעקב פל"ד סק"ב י"ג אסרו לבשלו ושהשיג על הרב"ע סי' כ' ושהרש"ל אסר אפי' דיעבד ועיג"כ בשבות יעקב ח"ב ס"ס ס"ט והריק"ש סי' י"ג ומהרי"ל אחי הרט"ז סי' ל"ו ועיין לפר"ח סי' ס"ט סקמ"ח אם נתערב חתיכה א' שע"ע ג"י מה דינה שנחלק על הרב תורת אמת סי' קע"ט והביא ג"כ מ"ש הרב מעיל שמואל סימן י"א והוסיף מדיליה דמ"ש דהפר"ח פ"א דברי מרן פמוהו ליתא שם (סימן ל"ח וט"ל): הד"ט וע"ל אות ד' ולהרב מכתם לדוד סי' י"ג דאיהו נמי איתיה בשאלה על ענין של מעלה והתיר אפילו לכתחלה לעשות הפרשאות ולשהותו ולאוכלו צלויים ועיג"כ להרב בית יעקב סי' קע"א בדין בשר ששקה ג"י בלי מליחה שנמלח והודח ומלחו בכלי שא"מ עם בשר אחר שנמלח ע"ש שפיאר היטב הרבה סניפים השניכים לזה.

ועל מאמר הרב המחבר הנזכר שתפס לאותו מורה שאם חשב שמנהג מקומו להתיר לבשל אחר הצליה למה הקדיחו כ"כ במלח וכנן' אני אומר לע"ד אחר הס"ד דאין זה השגה דמסתמא מעיקרא להכי נתפנין הקונה לעשנו ולא לבשלו פיון שלקח בשר מרובה

כ"כ ולפי שפדי שיתקיים הפשר בעישונו הנה צריה לכבשו תחלה שאל"כ יסריח מש"ה
אמר לו פן ולא להורות לו את הדרך לילך בו לענן דינא ואה"נ שהיה מתיר ג"כ לבשלו
כמנהג מקומו וק"ל: יט בשר שנשרה במים כ"ג שעות ואח"כ במים אחרים עוד שעה
ושמים אין השריות מצטרפות ומותר דאינו נקרא כבוש רק מעל"ע רצופין ונקא ולא
בסירוגין ושוב מצא להרב נקה"כ סימן קל"ה דטעמא טעים למ"ש רט"ז שם סעיף קטן
ט"ו על מה שצריכין הכ"ד שעות רצופין (שב יעקב סימן כ"ז): הד"ט נהירנא פד הוינא
טליא רנוק הדר בא' מערי פיינונטי לשרת בקדש שמעתי באומרים לי דכבד שנשרה
במים ובתוף מעל"ע נענעו הפלי היו נוהגים להתיר והיה הדרך קשה בעיני וכתבתי
באותו פרק לזמן א' בחקמה ובשנים רב ומ"צ בא' מהפרפים ההמה אם האמת הוא שמנהג
מדינותיהם פך ועל מה סומכים והשיבני דבר בעטו עט דודים דהכי נהיגי מקבלה שפינדם
משם הר"ם פרובינצאלי ושהסבא ג"כ גוברת דנענוע הפלי מבלבל ומונע הפבישה
ובהיותי מהסס על זה אנה ה' לידי ש"ע בהגהות הרב גור אריה ובדקתי ומצאתי בסי'
ק"ה סק"ב שכתב וז"ל קבלה בינדנו מחכמי מנטובה שפכד שנשרה במים כ"ד שעות
ובתוף הכ"ד הסירו הפכד מהמים אע"פ שהתזירוהו מיד לאותן המים מותר הואיל ונפסק
השריה בזמן מועט שהוא ע"כ והנה בין מהר"ר גור אריה הלוי הנז' בין הרמ"ף הנז'
שניהן ילידי מנטובה הן ואי איתא דע"י נענוע בלבד תתבטל הפבישה הלא לאמונה הרב
גא"ל הנז' הנה קמ"ל בשם הרמ"ף שהיה בדור שלפניו רבוטא טפי מאשר השמיענו
פזאת ומה גם דרבו כמו רבו זכירותיו לטובה בשם הרמ"ף ושם משם סמוך ונראה
באותו סעיף עצמו הזכירו והצעתי דברי לפני אותו הרב ובענונותו הגדולה הודה לדברי
וביטל קבלתו ושוב מצאתי להרב שב יעקב הנז' שכתב מש"ל דדוקא משום שהוציאו
הפשר מהמים תו לא הוי רצופין אמנם אם אין מסירין משם איזה רגע אה"נ דרצופין
מיקרו אמנם התזרתו לאותן המים או מים אחרים אינו מעלה ומוריד ומים אחרים דנקט
רש"י הנז' או משום דמעשה שהיה פך היה א"נ משום דסתמא דמלתא מחליפים המים
פדי שיראה הפכד יותר יפה וזך ולכן ולעולם דהיא הדיא היא הדיא ועיין לפר"ח סי' ע"ג
סק"ט אם יש לחלק מן הדין בין פכד לשאר בשר ולהרב צ"ח סי' קכ"א דף קע"ט דס"ל
פירב גא"ל הנז' ובאותן המקומות שזכרתי מנהגן שלא לחלק בין זו לזו ולכן היתה
תמיהתי קיימת וכנז' ועיין להרב חקרי לב ח"ב סי' ע"ט דס"ל דיש להחמיר גם כבוש
לסירוגין ולענ"ד חומרא יתירה היא ומה גם כבוש במים ולא בחומץ דיש לצרף להיתר
סברת המ"ד דאין לו דין פבישה פלל וכמ"ש הרב"י בס"ס צ"א ואע"ג דלא קי"ל
פנותיהו מ"מ סניף קצת מיהא ליהוי ומה גם דהרב ח"ל הנז' בכבודו ובעצמו בסי' פ"ו
דף קט"ו בכבודו ובעצמו כתב דלדעתו רבו הסוברים בשיטת רש"י דאין כבוש אלא
בחומץ ע"ש: כ פ"ס שמלגוה במים חמין קודם המליחה גם הפלים מותרין לפי שאין
מחזיקין דם בבגדי מעים ודוקא שנקרוה משמנה דשופן יש בו משום דם (תשב"ץ ח"ד
טור א' ס"ג): כא חקר ודרש אם נתן הפשר במחבת בלי משקה ונתן ע"ג האש או תנור
אי חשיב צלי גמור לענן דא"צ מליחה תחלה דלצלי א"צ מליחה בסי' ע"ו ולא מצא
טעם להתיר פיון שיש לה בית קבול וה"ה להניח הפשר ע"ג התנור עצמו אם יש גומות
בתנור אף אם אין בו גומות או ע"ג מתכת חלק ש"ד אפילו לכתחלה וכדין מליחה בכלי
שא"מ דמור"ם סי' ס"ט ס"ט"ז (ועיג"כ לעיל אות ל"ב) (חקרי לב סי' ל"ו): הד"ט וע"פ

הדבור יפה עושים באיזה מקומות שנתישבתי הנוהגים לאכלו צלי ולא מבושל בשר
שעבר עליו ג' ימים בלי הדחה שדוקא ע"פ חצובה ואספלא או ע"ג גחלים צולין אותו
ולא תוף הכלי אף שהוא בלי משקה פי אין לנו טעם מספיק להתיר כיון שיש לה בית
קבול וע"ל אות ל"ב: כב דן את הדין בעונן פבוש דאם נפל עכבר או דבר טמא חי בשכר
או בחומץ דקי"ל בסי' ק"ה דנאסר מדין פבוש אם שקה שם מעל"ע דלא מנינן מעל"ע
רק משמת פי עודנו חי אפי' שקה כמה ימים אינו אוסר (שם סי' פ'): כג הורה באצבע
דדעת מרן סי' כ"ו דביצה שנמצא בה דם במקום אסרה אוסרת ג"כ תערוכתו ודוקא אם
הוא במקום שאינו אוסרה אע"פ שאפ"ה צריף להסירו דאסור למיכליה בעיניה אינו
אוסר התערוכת אם לא נטלו משם ודלא ממקרה"ם די בוטון סימן כ"ט דכתב דמרן נמי
ס"ל דאף אם הדם במקום האוסרה אינו אוסר התערוכת דליתא דבהדיא פתב מרן בסי'
ס"ו ס"ה נמצא דם בביצה במקום שאינו אוסר את פולה וכו' ונ"ל שהוא מותר ע"כ הא
אם נמצא הדם במקום האוסרו גם התערוכת אסור (דברי יוסף סי' ס"ו) הד"ט גם הרב
פר"ח פתב דה"מ פשנתערבה שלא מדעת וכמ"ש הרב"י ואם נתערב מדעת יש לאסור
גם אם נמצא דם שלא במקום האוסרו וע"ש בסק"ט ועיין להרב זרע אמת ח"ב סי' כ"א
דפסק במי ששבר ביצים תוף המולייתא ואחר ששפף קצת מחלבון א' ראה דם בחלמון
שלה ותכף הסיר ממולייתא מה שיכול להסיר מאותו חלבון אף נשאר מעט ממנו מעורב
במולייתא דהעלה להתיר מפמה טעמים ודאף ל"מ"ד דדם ריקום דאורייתא ה"ד הדם
עצמו אף שאר הביצה אינו רק דרבנן וי"ש ג"כ קושית הרב דב"י הנז' על הרב די בוטון
הנזכר ועיין להרב אור ישאל סי' ס"ו בדין ביצה טרופה שהטיחו בה חלות ונמצא אח"כ
דם בכולה סגי בקליפה וא"צ נטילת מקום שהוא פלענכי אצבע גודל דהיינו שיעור ז'
שעורים ברוחב ע"ש וזה לי ימים רבים שפתבתי בגליון פר"ח שלי דנלענ"ד דביצים
גמורים במעי אדם שנמצא בהם דם יש להקל דאיתא בפ"ק דביצה דביצים גמורות במעי
אדם מלתא דלא שכיחא ומלתא דלא שכיחא לא גזרו בו רבנן וכן הסכים אתי עמי הרב
המפורסם הרש"א מהזקנים ד"מ ור"מ בעיר קסאלי והוסיף נוסף משלו מההיא דאמרינן
התם שהוא גברא וכו' ביעי דפעיא למאן וכו' ומשמע מהתם בהדיא דביצים גמורות במעי
אדם אינם ראויות לגדל אפרוחים וה"נ למאי נחוש אף שיהיה הדם במקום האוסרו
ואעיקרא דכללא דהש"ס דביצים גמורות אינן מגדלות אפרוחים לכאורה קשה ממעשה
שיהיה הביאו הרב לחם הפנים כת"י ששחטו יונה א' ופתחה ומצאו בתוכה ביצה א'
שממנה היה יוצא ראש אפרוח (הזכרתיו לעיל סי' ה' אות ד') אף י"ל דאה"נ דאפשר
דעודה הביצה במעי אמה תהיה ראויה לגדל אפרוחים מחום האם עצמה אף אם תשב
עליה תרנגולת אחרת על ביצה הנמצאת במעי אמה אינה ראויה לגדל אפרוחים כנלע"ד
לקיים דברי חכמים והכלל הנזכר מלבד שהכלל הוא על הרוב ולמיעוטא לא חיישינן
נהדר דינא דבניד"ד יש להתיר הביצה עצמה אף שיהיה הדם במקום האוסרה בביעי
דפעיא דאין בה חשש לריקום האפרוח אפילו למאן דאסר מדאורייתא ואה"נ דהדם
מיהא צריף ליתלו משם ודו"ק כד אחר שהביא בידו רוממה מ"ש הרב הלקט הקמח בדין
הדלקת הטיטון בנר של חלב דמצדד ההיתר מתמת דשלהבת אפילו מעבודת כוכבים
מותר ליהנות ממנה וכן מחמת נטל"פ עוד הביא דהרב משה ישאל לא היה מקפיד כלל
בזה ושבעברו בשליחותו מעיר פיסא נשא ונתן עמו הרב מים רבים אביו וסוף דבר העלו

דאין שום חשש איסור עוד הביא פסק מהרב בנגימין דיאש בראנדין שהוכיח גם הוא
היתרו מברייתא דביצה דשלהבת עבודת פוכבים ושקיל וטרי בה ושוב נכנס לצדד צדדי
האיסור ומהנסיין הוכיח שאם נשים נייר לכן למעלה בשלהבת נר של חרס יראו בנייר
טפות רבות של חלב העולות מהלהב עוד הביא מ"ש הכנה"ג סימן ק"ה הגה"ט אות ט"ו
בשם המרדכי ומ"ש הפר"ח שם ס"ק כ"ג ובני חיי סק"ד דלאו משום חומרא בעלמא רק
מדין הגמור יש לנו לאסור גם הרב סמא דחיי סי' ה' ו' הביא בשם הר"ח אלגאזי ששמע
מפי מגידי אמת שהרב הגדול דוד גרשון פסק לאסור בהחלט ואחר כל האמור רק מסיק
הרב המחבר שאחר שהעמיק בעיון על כל הרשום לעיל בא לכלל בינה והפיל יסודות
ההוראה לאיסור ושלדעתו הדבר ברור כשמש שפיפה הורה החכם המתיר ע"ש (דברי
דוד סי' נ') הד"ט דעת של עליון הרב הרמ"י ז"ל שציין הרב"ד הנז' הובא במשאת משה
שלו ח"א בחי"ד סימן ד' ושם האריך בדברים המסתעפים דהיינו אם מי שנוהג איסור
שלא להדליק יכול לומר למי שאינו נוהג איסור להדליק לו מנר של חלב והעלה לאיסור
דלפי דעתו וסברתו דלדידה מיהא איסורא קעביד המדליק אסור לומר לאחר שינדליק
וקעבר אלפני עור וגו' וצ"ל לו שלא ידליק מנר של חלב עוד נתן אל לבו אם הנוהג
היתר רשאי למטענייה לנוהג איסור באמור לו דנר של שענה הוא והביא מ"ש הרלב"ח
סי' קכ"א והפר"ח בא"ח בדיני מנהגי איסור ומסיק דאף שאינו נכון לעשות פן מ"מ
לענן דינא פיון דלדידה דמדליק היתר גמור הוא שרי ליה למטעי לנוהג איסור ע"ש
ולקרב צרור הפס"ק סי' ד' שהביא גם הוא בשם הר"ן רוזיליו שכתב שם היותו בגאליפולי
בשנת תס"ו ראה כתוב ממהר"ש ו' חביב שמהר"י הלוי שליח אשכנזים של ירושלים
היה מביא ראיה לאסור בשם הרב אהרן מ"ש המרדכי בחולין אות תשט"ו ע"ש והרב
בן המחבר כתב שאין ראיתו מכרחת ושיש קצת לדחות ושפן יש להקשות להרב בני
חיי סימן ק"ח אות ד' ולקרב משאת משה הנז' ח"א דף ל' ע"ד מה שהקשה על הראיה
הנז' והביא ג"כ מ"ש הפר"ח שם ס"ק כ"ג דמ"מ יש לבעל נפש לחוש לעצמו והביא ג"כ
דברי הרב המני"ח בלקט הקמח ריש הלכות ט"ב וששמע ג"כ בשם מהר"י קובו שהיה
מביא ראיה לאסור ממ"ש מור"ם בהל' פסח סי' תס"ה כ"ג עוד הוסיף שראה להרב סמא
דחיי בי"ד סי' ה' שאחר שהביא דעתו לאסור ושפן הובא להרב ב"ח למהר"ח אלפאנדי
ושכתב דמדי עברו במצרים שמע מפי מגידי אמת שהרד"ג הנז' פסק לאסור בהחלט בפל
גוונא ועוד דאסר לומר לחבירו להדליק לו דכמדליק איהו גופיה דמי ע"ש ולקרב מ"מ
הנז' על פרט זה ג"כ וכנז' ועוד כתב דמדף כ"ב ע"ג גלמד ג"כ דדין הקנה של הפיפ"א
שמדליקין תמיד מנר של חלב אסור לאוסר להשתמש בו שבהיותו ברושי"ד שמע ג"כ
דהרד"ג הנז' אסר ע"י מעשה שבא לידו שנשבר הקנה שהיו משתמשים בו להדליק מנר
של חלב ומצאו בתוך הקנה פצין קליפת חלב שטוח בכל הקנה ע"ש להרב סמא דחיי
הנז' ובסי' שלאחריו ע"ש ודחה הרב המחבר מעיקרא הגהת המגיה במפתחות הספר הנז'
סימן ו' ודלאו פל כמיניה שכתב עלו בהספמת הרבנים הגדולים לאסור ושפן הרב מר
אביו היה אוסר ועיג"כ במפתחות י"ד מהרב החבי"ב בס' קול בן לוי סי' קמ"ב שגם הוא
אוסר בין אם הנר של חלב למטה בין אם הוא למעלה ע"ש וכבר הבאתי רובן של
דברים הללו בח"א הנדפס סי' ח"י אות ס"ה ע"ש והאמת אגיד דאין לי פצת שעת הפושר
לחזור ולראות במקורן של הפוסקים הנז' ואינני פצת רק מעתיק הדברים דברים פהנייתו

שְׁכַתְבָתִי וְאֶסְפְּתִי זֶה לִי יָמִים וְאֶפְשֶׁר שְׁכַבְרִי קִדְמוֹנִי בְּמָה שֵׁיִשׁ לִי קִצַּת עֵיוֹן בְּכָל דְּבָרוֹת וּלְכָל אֲמִירוֹת שֶׁל פּוֹסְקִים הֵנּוּ וְהֵינּוּ שֵׁיִשׁ לְעֵינַי לַע"ד לַכַּת הַמְקַלִּים מִשּׁוּם דְּקָלִי אִיִּסוּרָא וְאִינוּ אֵלָא שְׁלֵהֶבֶת כִּי מָה יֵאמְרוּ בְּכִסּוּי שֶׁל אִיִּסוּר שְׁכַפְסָה בּוֹ קִדְיָה שֶׁל הַיְתָר אוֹ כִּסּוּי שֶׁל בְּשֶׁר שְׁכַפְסוּ בּוֹ קִדְיָה שֶׁל חֶלֶב אוֹ אִיִּפְכָא וְהֵלֵא כָּל עֲנִינּוֹ שֶׁל כִּסּוּי אִינוּ אֵלָא מִשּׁוּם הָאָדָם הָעוֹלָיִם וְלֹא אֲמָרִינּוּ דְמַקְלָא קְלִי אִסוּרִיָּה אוֹ טַעֲמִיָּה וְלָמָּה לֹא נֵאמַר כֵּן בְּנִיד"ד כִּינּוּן דְּלִפִּי הָאֲמַת עוֹלָה עִם הַשְׁלֵהֶבֶת מִמַּמְשׁוֹ שֶׁל חֶלֶב שֵׁיִאָסֵר בְּפִשְׁטוֹת וְיִדְעָתִי לַע"ד שֵׁיִשׁ לְדַחּוֹת קִצַּת אֶף בְּשַׁעַת הַדְּחָק הַזֹּאת לֹא הִנְרַשִּׁיתִי לְהִיּוֹת חֲמוּר גּוֹלָל סְפָרִים: כֹּה הֵגֵד הַגִּיד שְׁאֵלַת חֶכֶם וּתְשׁוּבָה בְּצִדָּה מְהֵרָ"י חָזַן בְּדִין מוֹח' א' שְׁאֲחָרֵי הוֹסֵר הַקְרוּם וְהַדְחָה יָפָה כְּסָבוֹר שֶׁנִּמְלַח הַנִּיחּוֹ תוֹף הַפֶּאֶשְׁטִי"ל וְנִנְאָפָה תוֹף מַחְבַּת בְּרָזָל בַּג' פֶּאֶסְטִילִי"ש אֲחָרִים וְאֲחָר שֵׁנְאָפּוֹ נוֹדַע שֶׁלֹּא נִמְלַח הַמוֹחַ וְהָאָרִיף מֵהֵרִי"ח הֵנּוּ וּמְסִיק דְכִינּוּן שְׁאִין אִיִּסוּרָה מִצַּד עֲצָמָה רַק מַחְמַת שֶׁלֹּא נִמְלַח א"כ אֵלּוּ הֵיָה דְבָר שֵׁאִינוּ נִיִּכֵר הֵינּוּ אוֹמְרִים חֵד בְּתָרֵי בְטִיל וְהַשְׁתָּא דְנִיִּכֵר זוֹרְקוֹ וְהַשְׁאָר מוֹתֵר וְדִי לְאֲסוּר הַפֶּאֶשְׁטִי"ל שְׁאוֹתוֹ הַמוֹחַ בְּתוֹכּוֹ אֶף הֵרַב הַמְחַבֵּר דְחָה רְאִיוֹתָיו וְדֵא"א לְתַת לְנִיד"ד דִּין יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ כִּינּוּן שֶׁהֵם פֶּאֶשְׁטִי"ל וּפֶאֶלְדוּ"ן זֶה בְּצַד זֶה בְּרִטִיבוֹת מְעַט רוֹטֵב בִּינִיָּהוּ מַחְמַת טִיגוֹן וְרֵאוּי לְהַחְמִיר לְאֲסוּר הַכֹּל לַע"ד לְפִי שׁוֹרֵת הַדִּין (תּוֹרַת חֶסֶד ס' ז' וְח'): הַד"ט וְעֵינַי לְהֵרַב מַחְמַת לְדוֹד מִסִּי' ד' עַד ט' בְּדִין מִי שֶׁקָּנָה דָּגִים קִטְנִים וְעָשָׂה מֵהֵם ח' פֶּאֶסְטִילִי"ש וְטָגַן ד' מֵהֵם בְּמַחְבַּת א' וְד' בְּאֲחָרֵת וּבְשַׁעַת הָאֲכִילָה מְצָאוּ תוֹף א' מֵהֵן דָּג טָמֵא וְא' חֶכֶם מֵהֵר"ד פִּינְטוּ פֶּסֶק דְּמִשְׁעָרִים בְּכָל מָה שֶׁבְּאוֹתָהּ מַחְבַּת לְבַטֵּל פְּלִיטָתוֹ וְאִם א"א לְעַמּוֹד בְּשִׁיעוּרוֹ אֲזַלִּינּוּ לְחַוְמָרָא וְאֲחָרֵי יָצָא רַעְהוּ מְהֵרָ"שׁ וַיִּנְטוּרָא וְהַסְכִּים עִמּוֹ לְשַׁעַר בְּכָל מָה שֶׁבְּמַחְבַּת הֵיָה אֶף אִם אִינוּ יְכוֹל לְשַׁעֲרוֹ דַּעְתּוֹ לְהַקֵּל וְהַשִּׁיב הֵרַב הַמְחַבֵּר וְתַמָּה עַל שְׁנֵיהֶם בַּמ"שׁ דְּבַכּוּלְהוּ מִשְׁעָרִינּוּ מֵאֲחָר שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ וְיָצְאוּ אַרְבַּעַתָּם בְּיַחַד בְּמַחְבַּת וְלִכֵּן אִם אִין בַּפֶּאֶשְׁטִי"ל עֲצָמוֹ ס' כְּנֶגֶד הַדָּג יֵשׁ לְאֲסוּר וְחֲזַר מֵהֵרִשׁ"ו הֵנּוּ וְהַשִּׁיב וְהַעֲלָה שְׁאִם יֵשׁ בֵּין הַפֶּאֶשְׁטִי"ל שְׁבוֹ הָאִיִּסוּר עִם הַשְּׁמֵן הַנִּשְׁאָר וְעִם מָה שֶׁנוֹכַח לְשַׁעַר הַכְּלוּעַ ג"כ שְׁרִי וְאִם לֹא יֵשׁ לְאֲסוּר אוֹתוֹ פֶּאֶשְׁטִי"ל וְאִם נֶאֱכַל מִקְצָתוֹ יֵשׁ לְהַקֵּל וְהָאֲחָרִים אִם יֵשׁ בְּכָל א' מֵהֵן מְצוֹרֵף בְּמָה שֵׁיִשׁ בּוֹ הָאִיִּסוּר ס' הַכֹּל שְׁרִי וְאִף אִי לִיכָא בְּכָל א' וְא' סָגִי שֶׁב' מֵהֵם יִהְיוּ גְדוֹלִים כְּשִׁיעוּר זֶה וְאִז גַּם הַג' מוֹתֵר וְהֵרַב הַמְחַבֵּר הוֹסִיף שְׁנֵית יָדוֹ וְהַשִּׁיב לוֹ עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרֶט וּמְסִיק דְּבִשְׁמֵן אִין לְשַׁעַר כָּלָל כִּי לֹא נוֹדַע אִם הֵיָה רֵאשׁוֹן אוֹ אֲחֵרוֹן אֶף בְּמָה שֵׁנְשָׂאָר בְּעֵין מִשְׁעָרִינּוּ וְאִם אִין ס' אִסוּר וְאִפִּי נֶאֱכַל מִקְצָתוֹ אִין לְהַקֵּל אֲבָל הָאֲחָרִים אִם יֵשׁ בֵּין כְּוָלָן ס' יֵשׁ לְהַקֵּל מִפְּחַס ס"ס (וְעֵיג"כ לְעֵיל ס' י"א אוֹת ל"ח) וְעֵינַי לְמֵהֵרִי"ם בְּעֻדוֹת בִּיהוֹסֵף שְׁלוֹ ס' מ"ה נִדְפַס מִחֲדָשׁ שְׁכַתְבַּת שְׁתַּרְנַגְלוֹת שֶׁנִּמְלַחָה וְנִתְבַּשְׁלָה שְׁהַרְגִישׁ שֶׁשְׁכַחוּ מְלִיטוֹל הַמוֹחַ וְלִקְרוֹעַ הַקְרוּם (כְּדִין ש"ע ס' ע"א ס"ג וּמוֹר"ם ס' ס"ח ס"ד) וַיֵּשׁ ס' בְּעוֹר וְרוֹטֵב כְּנֶגֶד הַמוֹחַ וּקְרוּמוֹ פְּשוּט הוּא לְהַתִּיר וְאִף אִינוּ יָדוּעַ שֶׁהֵיוּ כְּנֶגְדָם ס' הֵיָה מִמ"שׁ שֶׁם מְדַבְּרִי א"ח בְּשֵׁם הַמְּנַהֵל מִשְׁמַע דְּבִהּיוֹת הָרֵאשׁ מְחַנְפֵּר לַגּוֹף מִסְתַּמָּא יֵשׁ בּוֹ ס' וְאִין כֵּן דַּעַת הַפֶּר"ח שֶׁם ס' ס"ח ס"ק"ז דְּמִשְׁמַע אֲרִין וּמוֹר"ם מִיָּרִי בְּיָדוּעַ שֵׁיִשׁ בּוֹ ס' וּמ"מ בְּנִיד"ד שְׁבוּדָאֵי יֵשׁ בּוֹ ס' הַכֹּל מוֹתֵר אֶף הָרֵאשׁ וְהַמְּנַח וְכַדִּין הַלֵּב דְּבָסִי ע"ב ס"ב אֲמָנָם כִּינּוּן דְּדָבָר קַל הוּא לְהַשְׁלִיף הַקְרוּם וְחֻטְיוֹ כֵּן יֵשׁ לְעֲשׂוֹת וְכַדִּין הַלֵּב שֶׁהוּא דְבָר חָשׁוּב וְכַדִּין אִם לֹא נִחְתְּכוּ הַנְּרִידִין דְּסִי' כ"ב ס"א וְשׁוּב כְּתַב דְּאֶפ"ה נִרְאָה לְאֲסוּר הַמוֹחַ מִצַּד שְׁכַבְרִי נֶאֱסֵר בְּמִלְחָה כַּמ"שׁ מוֹר"ם ס' ע"א ס"ג וְע"ש בַּפֶּר"ח ס"ק"ז וּס"ק"ז

ועיג"כ להרב גור אריה הלוי בהגהותיו שפכתב וז"ל פתב בת"ח סי' פ"ז דתרגולת
שנתבשלה עם ראשה שמחנך בגופה שאם היה ס' בעוף פנגד דם המוח (פי' פנגד כל
המוח וקרומו) אף הראש שרי דלא פהגהת ש"ד שפכתב להשליך הראש מיהו אם אין
הראש דבוק בעוף נעשה ח"נ וצריף ס' מן העוף פנגד כל הראש ואף אי איפא ס' הראש
אסור ע"כ ול"נ שאם היה הראש דבוק לחתיכה אז בעינן ס' פנגד החתיכה מידי דהנה
אלב דסי' ע"ב עכ"ד הרב גאל"ו הנז' ועיג"כ להרב בית יעקב סי' ל' בראש בהמה שניקב
העצם והקרום של מוח ונמלח כף ולא נחתף הראש דיש לאסור אפי' בדיעבד ושנתנופח
עם הרט"ז במ"ש בסי' ס"ט סקי"ג שהביא דברי המרדכי ושאלו להבין דבריו כמו
שהבינם הוא ע"ש.

ועיין להרב בעי חיי סי' ק"ה ו' וז' בדין אשה שעשתה פשטיד"א א' ממון והניחה
במרחשת בפשטידין אחרות ושוב זכרה שהוציאה קירומי המוח ולא מלחו שפולן
אסורות פיון שבכל א' מהן לא היה בה ס' ואם אותה שיש בה המוח היה בה ס' פנגד
המוח היא מותרת והאחרות שאין בהן ס' אסורות והביא פסק מהר"ש גאון שהביא א'
חכם שהורה להתיר לעזרתו והשיב להרב המחבר שלא התיר הרש"ג הנז' רק משום
שספרו לו שהיה בפשטיד"א ס' לבטל המוח ומ"מ גם בזה אין להתיר רק היא ולא
האחרות אם אין בהן ס' ע"ש שהעלה שפיון שאותה שיש בה מוח שלא נמלח אסור לפי
שלא היה ס' בה פנגד כל המוח כל האחרות ג"כ אסורות אם אין בהן ס' פנגד כל המוח
ושאלו להו דין יבש ביבש פיון שנותנין שמן במרחשת כדי שלא ידבקו בה או זו בזו ויש
שמן בכלי לפעפע מזו לזו ע"ש ועיג"כ להרב ח הנז' בסי' ק"מ בדין חתיכת בשר בלתי
מנוקרת מחלבה שנמלח באיזה עופות שהאריף ומסיק דאם בחתיכת הבשר ובעופות יש
בכל א' וא' מהן כפ"ע ס' פנגד החלב מהבשר פולן מותרות הבשר והעופות אחר שניקרו
החלב מהבשר ואם אין ס' בכל א' וא' מהם אם יש ס' בבשר ולא בעופות הבשר מותר
אחר הסרת החלב והעופות אסורות ואם יש ס' בכל א' וא' מהם ואין ס' בבשר נגד חלבו
שבשר אסור והעופות מותרות ואם אין ס' בכל א' וא' אף שיש בין הפל ס' הפל אסור
וע"ע לו שם סי' קמ"ז (ולהרשד"ם סי' נ"ב) וסי' רנ"א שאסר ג"כ תרגולים שנמלחו
יחד ונמצא קולית של א' מהן שבור ע"ש ועיין למרן ס"ס ק"ו דפסק דכל שיש בקדרה
ס' לבטל החלב שבחתיכה א' סגי להסיר קודם שתצטנן אותה חתיכה או יניח להצטנן
ע"ש ולהרב ערוך לחם שם ועיג"כ להרב בית יהודה במנהגי ארגי"ל סי' ס"ד שהורה
הרב רבו בדין חתיכה של בשר שנמלחה בחלבה בשאר חתיכות כסברת הרב פר"ח סי'
ק"ה סקל"ז דמסיק דאם יש בכל החתיכות שנמלחו יחד ס' נגד החלב דהיינו דליפא ס'
רק בהצטרפות החתיכות הנוגעות בחלב עם החתיכות הנוגעות בהחתיכה שהחלב דבוק
יש להתיר בפשעת הדחק והוא שיקלוף כל המקומות שנגעו בחלב ואם אינו ידוע איזה
צד מהחתיכה נגע בחלב א"צ אפי' קליפה והפל מותר עכ"ל הפר"ח שם: כו בשר שנמלח
ולא הודח שנתנוהו עם בשר שנמלח (כדי שיעורו והודח) תחת המכשש ונכבשו הפל יחד
הדבר ברור דאסור כדי קליפה והביאו ג"כ מחלוקת הרשב"א והרא"ש בדין בשר ששהה
במלחו יותר מכשיעור דלהרשב"א בשם רבותיו צריף קליפה ולהרא"ש א"צ פלום
(הרדב"ז ח"ג דפוס פיורדא סי' תל"ג): כז עשה סמוכות של ממש למנהג קדמון
שמולחים ידי ורגלי בהמות גסות ודקות ומולחין אותן כמות שהן שלמות העצמות

והגידין וקעור שעליהן וסיים בראיה ברוך במ"ש מן סי' ע"א על הרשב"א שהביא הטור דהטלפים מחתף אותן למטה ומולח ונייח החתף למטה וכתב מן וא"ת למה צריך לחתוף מעט למטה אם כדי שיזוב הדם דרך שם הרי יש בהם מקום חתף דרך הפרק וכו' ומירץ בלישנא אחריןא דמשום חוטים היה צריך להניח חתוכן למטה שפך הוא סובר בכל חוטין הנחתכין כמו שנתבאר בסי' ס"ז ע"כ הרי דמצינו היתר משנפך לחוטי דם הללו שהדם זב ויוצא דרך ב' פתחים א' בין הפרקים וא' דרך חתיכת הטלפים וא"כ ערער על המנהג חלף הלה לו ומנהג ישראל תורה הוא (אהל יוסף סי' ט"ז): הד"ט ועיין להרב בעי חיי סי' י"ח במעשה באשה א' שמשלחה רגלים וקונם חתוף הטלפים מלגה במים חיים שהביא מ"ש מן סי' ע"ח והגא"מ בשם סמ"ק והרב שארית יהודה הסכים לסברת מי שהורה כדי שיחתוף הטלפים והרגלים מותרין לבשלם שלא כמי שהורה שפיון שמשלגן במים חמין קונם חתוף הטלפים ה"ל כבשר שנתבשל בדמו ואין להן תקומה דלימא ועיג"כ מ"ש בסי' ק"ט בענין המליגה ועיין להרב תורת חסד סי' י' דפסק דאם נמלחו עם הטלפים בלא חתוכן לא נאסרו ויחתכם וימלחם שנית ואם מלגן בלי חתוף ומליחה ב' צריך ס' במים ובבשר הרגלים כנגד הטלפים ע"ש ובסי' י"ב שקיאר כל דיני בשר בלי מנוקד שנגמלחו ועיג"כ בשו"ת פרי עץ חיים ח"ג סי' מ"ב דביטל דעתו מפני דעת הרב כה"ג דהסכים עם המתיר כמ"ש ביו"ד סי' ס"ח ע"ש: כח דחה בב' ידיו סברת מהר"ש הביאו הרב מנחת יעקב בדין עוף שנגמלח בזפק ונתבשל שהטריף אם אין ס' נגד המאכל דחומרא גדולה היא ושפכר שאל פי חכמים שראו מהגאונים אבותיהם שהכשירו בהשלכת הזפק בלבד בלי פוצה פה ומצפצה (פנסת יחזקאל סי' כ"ז): כט ידיו תביאנה סברות הפוסקים בדין הדחת הבשר במי פירות אי סגי או לא ואם יש לחלק בין הדחה דקונם מליחה לשלאחריו והביא מ"ש מן נרמ"א סי' ס"ס ו"ז ובתשובותיו והרש"ך שם ותורת חטאת פלל כ"ו אות כ"ג ול"ח אות רי"א ודמשק אליעזר דף ס"ז ולבסוף מסיק דאין להדיח במי פירות לא קונם ולא אחר הדחה ובדיעבד נמי אם נתבשל לא יאכלנו אם אין ס' בהיתר שלא הודחה במי פירות (ועיין להפ"ח סי' ס"ט ס"ק ל"א דפסק דבדיעבד מותר) (בעי חיי סי' ק"י): ל אין ליתן לכתחלה בשפוד בשר שפכר נצלה מעט בשלא נצלה פלל ובדיעבד מותר ומצא דוגמא לדבר לרש"ל פ' כל הבשר סי' נ"ה ולהרב בנזמין זאב סי' של"ד ומור"ם ולבוש ס"ס ע"ז ולח"מ אות קפ"ז דס"ל דבדיעבד מותר אם שמו בשפוד בשר שנגמלח על שלא נמלח ע"ש ואסר ג"כ לכתחלה בסיון שלאחריו ליתן בצלים בשפוד בין חתיכה לחתיכה ודלא מהרדב"ז הנז' סי' של"ז דאוסר גם בדיעבד עוד הביא שפן מצא ג"כ לרשד"ם בסי' מ"ו שהרבה ראיות לאסור לכתחלה אבל הרב מקור ברוך מיקל אפי' לכתחלה והרבה ראיות ומסיק דכיון דהורה זמן פה קדוש לאסור לכתחלה תע"ב למחמיר במקום שלא נהגו היתר ע"ש ושאינ המחלוקת רק על הבצלים דאלו הבשר לכ"ע שרי ומה גם לפי מ"ש הרשד"ם דהבצל בולע ואין האש שואב ממנו דכ"ש שלא ישאוב הבשר (שם סי' קי"ד וט"ו): לא בשר שלא הודח ולא נמלח אין לכתחלה לצלותו פך וכהרמב"ן וסייעתו ונשא ונתן במ"ש בפ' השוחט ובפ' העור והרוטב דמניא הרוצה לאכול וכו' ומולחו יפה יפה ומ"ש התוס' דמדבריהם משמע דלצלי א"צ הדחה קמייתא ושפן דקדק הרמא"י בהגהות ש"ד שער ג' אות ז ועיין ג"כ למרן סי' ע"ו ורט"ז ורש"ך ושקיל וטרי במ"ש הר"ן וזולתו בענין הדחה ראשונה

ואחרונה (שם סי' קט"ז): לב אחר סמוך שצידד לאסור לצלות בשר ע"ג התנור מ"ש מבלי שפוד שמה אחר שנפלט הדם ע"ג התנור יבלע פיון שאין בתנור אש לפלוט הדם שוב מסיק להתיר מההיא דפ' פיצד צולין דף ע"ה ע"א ומ"ש רש"י שם שאף חנם תנור גרוף וקטום שורף בגד וישורף ג"כ הדם ושגם א' חכם שבדור השיב פן על שנסתפק הרב עזריה יהושע ועיין מרן סי' צ"ז (וע"ל אות כ"א), שם סימן קי"ז: לג הראה באצבע שטעה א' חכם שאסר בשר שנשרה במי הים פחצי שעה בכלי שא"מ למלחו פראוי דליתא שאין פח מי הים יפה להפליט דם האברים פמלח עצמו דחריף וכרותח דמי ועיין בפ' כל הבשר רב דימי מלח במלחא גלגליתא ומנפץ לה וכו' וכ"פ הרמב"ם וריב"ה דקודם נתינה בפלי להדיחו ינפץ מעליו המלח וכ"כ הרשב"א וה"ד לכתחלה אבל בדיעבד אם לא נפץ וכו' אין לאסרו וטעמא טעים הריב"ה שם דמים שבכלי הדחה מתישין פח המלח ולא חשיב תו רותח והסכים עמו מרן כ"ש במי הים שאינן אוסרין פיון שהמים מעורבין במלח כ"כ ג"כ הגהות ש"ד הג"א ופסקו מור"ם סי' ס"ט וע' בשם הגאון והביא ג"כ טעמים אחרים וסיים במאי דפתח דאין זו צריכה לפנים דפשוט הוא להתיר הבשר במליחה ראויה (משאת משה סימן כ'): הד"ט ולי אני עבדו אחר הס"ד נראה דהק"ו דין מןפך הוא דשאני מלח שערבו בו מים מימי מלוחים מטבעו דהיינו מי הים שמהו ממש ע"י רתיחתו באש ישאר המלח ואי אמרת שמי הים מבטלין פח המלח המעורב בהן מאחר שפסר פח המלח היאך חוזר בו הפח בעשיית המלח ממימי הים עצמו ומ"מ דיינו הראיות אחרות שהביא בידו התנקה להחזיק בהוראתו הקדושה: לד השיב תשובה מאהבה למהר"ם נאויר"א בדין חתיכת שופן שלא נוקרה מקרומיה האסורים משום חלב ונמליחה פן ואחר המליחה שמוה בכלי מלא מים והדיחיה יחד בחתיכת בשר שלא נמליחה ונשתהו שם ביחד כרביע שעה גם דרפה של אשה למלוח בלא דעת השופן בקרומין של חלב והשיב להיתר אף שלא נודע אם הנה ס' נגד הקרום ובשלוה אחר הנקיור אחר המליחה כל שהוא לצורך וכיוצא אף לדעת רבני אשכנז ומה ששמו אחר המליחה בכלי מלא מים בבשר אחר אינו פלוס והפלים של האשה הנז' יש להקל כל שאינן ב"י ועיין ג"כ להרב שמש צדקה ס"י בענין קולית שחזר ונקשר לא שאש"י דהתיר הפלים בהספמת פמה רבני הדור אף למחמירים בבשר עצמו ע"ש אף גוערין באשה הזאת וילמדוה שלא תוסיף עוד עשות כזאת (וע"ל אות י"ז) (מכתם לדוד סי' י"א): לה בר מיניה דמר הרב המחבר שקיל וטרי במ"ש מרן סי' ש"ט בדין בשר תפל מלא קרח וכפור שמצא תשובת הר"ש ששהתיר לשרותו במים חמין בכלי ב' אף שהיך סולדת בו אף להרמ"א סימן ש"ח סי"א אין להתיר רק לכבוד אורחים וכיוצא ושאין היס"ב וכן ראוי להורות שאין לשרותו רק במים שהפיגו צנתן בלבד וכמ"ש ג"כ מרן שם אמנם קמבעיא ליה על בשר שנמלח ותוף שיעור המליחה נקרא מה יהיה משפטו ומצא להרב דמשק אליעזר בשם רש"ל שמצא בהגהות ש"ד בדין בשר שנקרש דטוב למולחו דטוב למולחו אחר שנפשר ולא סגי מליחה ראשונה ובדיעבד שרי אף אם קודם שיעור מליחה נקרא ומיקף אחר שנפשר מדיחו ומניחו בקדירה אסור ע"כ ועיין להרב החבי"ב סי' ס"ט הגב"י אות ס"ח ופ"ז ורש"ך סקי"ב ופר"ח שם ואי ספוקי מספקא לן אם נקרא אחר שיעור המליחה או קודם יש להקל דספק דרבנן הוא ועיין לרט"ז ס"ט

סכ"ד ופר"ח סקמ"ד ומשפטים ישירים בתשו' הר"ש גאון סי' מ"ד וילהרב המאסף שם
אות ע' הגב"י וסוף דבר העלה דאין לשרות בשר נקרא במים חמין אפי' בכלי ב' ובדיעבד
מוטר ולצורך אורחים וכיוצא מותר אפילו לכתחלה ובנמלח עודו נקרא ונתנוהו בקדירה
צריף ס' נגד החתיכה והיא אסורה אם היא תרנגולת ואל"כ גם החתיכה מותרת ובשר
רפויה שתוף שיעור המליחה נקרא ונפטר אפילו אחר שיעור מליחה טוב למלחה פעם
ב' ואם נתנוהו בקדירה קודם שיניח והו' שיעור מליחה אחר שנפטר במלח הראשון אז
דינו כבשר שלא נמלח שבשלוהו וצריף ס' נגד אותה חתיכה ואם ספק אם נקרא קודם
שיעור מליחה או אחריו אם כבר נתנוהו בקדירה הפל מותר ואם לאו ימלחוהו ב' וכלים
שבשלו בהם הבשר (דדינו כבשר שלא נמלח לדברי הרב כנה"ג סי' ס"ט הגב"י אות
רי"ב אסורים) הנה הרב המחבר ראה פתיבת יד הקודש של מהר"ם לידידו והר"י
איריא דדנו את הדין פראוי מוצק דכיון דס' דרבנן הוי מותרים אף לכתחלה להשתמש
בהן אחר מעל"ע (צורר הפס"ס סי' ג'): לו חלחולת ושאר דקין שנמלחו לצד פנים לולי
פסק מור"ם סימן ע"ה בשם הרשב"א דס"ל דהוי כאלו לא נמלח ואם נתבשלו כף
אסורים ואם לאו ימלחם ב' מבחויז הנה נוטה דעתו להתיר וש"א"צ מליחה ב' ושיש לחלק
בין חלב דאורייתא לדרבנן ושע"כ אם מלחו ירף בגיד שלה אף אם בשר הירף שמן אינו
אסור שזמן הגיד רק פדי נטילת מקום ואילו חלב דאורייתא שנמלח בשאר חתיכות אף
שיש ס' יש לאסור פולם אם נגע החלב בשאר החתיכות ושהרשד"ם מיקל ולא שקטה
דעתו בדבריו (תורת חסד סימן י"א וי"ב),: הד"ט ועיג"כ בשו"ת פרי עץ חיים ח"ג סימן
מ"ב בא' שעשה ממולאות של בשר שנמלח בכרפשאות שלא נמלחו ועשנו ושוב נזכר
שהודחו הכרפשאות יפה ולא נמלחו והתירו והביא מ"ש מרן סי' פ"ה בשם המרדכי
וספר התרומה וראב"ה דס"ל דבדיעבד אם לא מלח הבני מעיים ובשלם מותר וכן דעת
הרמב"ם בפ"ו דין י"ח מהלכות מ"א והעלה גם כן דלא שנא חלחולת לא שנא דקין וכרס
פולם בכלל בני מעיים הן וכמ"ש הרמב"ם שם דין ט"ו ואם מלחן מצד פנים בלבד הביא
דעת הלבוש והר"ש הלוי סימן כ"ב שהחמירו להטריף אפי' בדיעבד ולא נכנסו דבריהם
באזניו פיון שגדולים בחכמה ובמנון מקילין ע"ש גם בתשב"ץ ח"ד טור א' סי' ג' פתב
דכרס שמלגנה במים חמין קודם המליחה גם הפלים מותרים לפי שאין מחזיקין דם בבני
מעיים ובלבד שנקרוה משמנה דשזמן יש בו משום דם: לז פלי חומץ שעירבו בו יין
מפלי שמצאו בו אח"כ עכברים אף שעכבר בחומץ שבוחי משבח מ"מ ביין פוגם ע"ש
עיין בטור יורה דעה סימן ק"א ובגידון דידן לא הנה ביין ואף אם תמצוי לומר שהנה ביין
קודם שנתנו ממנו בחומץ פיון שהיין מותר אף החומץ מותר ומה גם דמספק לא יצאנו
אם כשלקחו ממנו לשומו בחומץ כבר נפל העכבר אם לא הנה אחר מעל"ע (ועיג"כ
לעיל אות כ"ד) (שו"ת הר"מ פרובינצאלי כ"י סי' קכ"ב): לח שזמן הדקין שנשתהה ג'
מים בלי הדחה שמלחוהו ונתערב בבשר אחר פיון שאין האיסור מחמת עצמו רק משום
ורידין שבו ואלו נחתה בפ"ע לחתיכות שאבדו בו הורידין אם הנה בשזמן ס' הנה הפל
מותר לקדירה גם עתה שנתה בו ורידיו עם בשר יש בודאי בשזמן ובשר ס' פורידין
ואם קצת מהם נכרין יסירם והשאר מותר ואין לזה דין דבר שיש לו מתירין פיון שא"א
לשזמן לצלות שילף לאיבוד עיין מרן סי' ס"ט במחלוקת הרי"ף וראב"ה שהובא בתה"ד
סי' ק"ע (וע"ל אות יא) (שם סימן קכ"ד): טל תרנגולת שהפילה ביצתה אפילו הפילה

בִּהְפָאָה אִם אֵינָה מְעוֹרָה בְּגִידֵי א"צ לְמַלְחָה וּמִתְרַת בְּחֵלֶב כְּשֶׁאֵר בִּיצִים דְּעֵלְמָא (שׁו"ת
יַעֲבֹ"ץ ח"א סִימָן ק"ב): הַד"ט וְעַיִן לְהַרְבּ בֵּית יְהוּדָה ס' ס"ב דָּאם הַפִּילָה קוֹדֵם שְׁנִגְמָרָה
יֵשׁ לְאַסּוֹר לְאַכְלָה כְּסִבְרַת רַא"ם הִבְיָאוּהָ רַט"ז וְרַש"ךְ סִימָן פ"ו וּבְדִיעֵבַד אֵינָה אוֹסְרַת
תַּעְרוּבָתָה אַא"כ מְעוֹרָה מִמֶּשׁ וְעַיִן לְהַרְבּ בְּעֵי חַי"י ס' קמ"ט דְּהִבְיָא מַחְלָקַת הַפּוֹסְקִים
בְּבִיצִים גְּמוּרוֹת בְּמַעֵי אִמֵּן דְּהַעֲלָה כְּסִבְרַת מְרוֹן שְׁפָסַק כְּרִשְׁבֵּ"א שֶׁהִיא הַמְּמוּצָעַת דָּאם
אֵין לָהּ חֵלְבוֹן אֲף שְׁנִגְמָר הַחֵלְמוֹן דִּין בְּשֶׁר גְּמוּר יֵשׁ לָהּ לְכָל דְּבָר וְאִם נִגְמָר גַּם הַחֵלְבוֹן
אֲף שֶׁהַקְּלִיפָה רַכָּה א"צ מְלִיחָה וּמִתְרַת בְּחֵלֶב וְאִם נִתְבַּשְׁלָה בְּלֹא מְלִיחָה אֵינָה אוֹסְרַת
וְאִם נִמְלָחָה עִם בְּשֶׁר אֲף שֶׁהַקְּלִיפָה רַכָּה נֶאֱסָרַת וְתַחֲזוֹר לְאַסּוֹר הַתְּבַשְׁלִיל שְׂיִבְשְׁלוּ עִמָּה
כִּינּוּן שְׁנִגְמָלָחָה עִם בְּשֶׁר וְאִם תְּרַנְגְּלוּת חֲזָה הִטִּילָה בִּיצָה שְׁלֹא נִתְקַשְׁהָ קְלִיפָתָה כֹּל שְׂאֵינָה
מְעוֹרָה בְּגִידֵי מִתְרַת וְאֵין בָּהּ מִשּׁוּם אֲבָר מִן הַחַי וְאִם נִסְתַּפְקְנוּ אִם הִיתָה מְעוֹרָה בְּגִידֵי
אֲסוּרָה מִסְפֵּק אֲבָר מִן הַחַי דְּהֵינּוּ אִיסוּר תּוֹרָה וְאֲפִילוּ לֹא נִמְלָחָה בְּבֶשֶׁר אוֹסְרַת מֵהַ
שְׂיִתְבַּשְׁל עִמָּה אִם אֵין בּוֹ ס' וְה"ד בְּנִפְיָה ע"י הַפָּאָה אוֹ חוֹלֵי אֲף אִם הַפִּילָה מְעַצְמָה הַכֹּל
מִתְרַת ע"ש (וע"ל ס' י' אוֹת ט'): מ בְּדַק וּמְצָא סַעַד וְסִיוַע לְהוֹרָאת הַרְמָ"א בְּתִשׁוּ"ס
נ"ד בְּדִין דְּגִים יְבֵשִׁים שְׁמוּשְׁחִין אוֹתָן בְּשׁוֹמֵן חֲזִיר דְּפִשְׁטָא לְמוֹר"ם לְהַתִּיר שְׁלִכְאוּרָה
תְּמוּהָ וְאִיהוּ ז"ל טַעְמָא טַעִים וּמְסִיק דְּדוֹקָא לְקִנּוּת מֵהִידוּעַ שְׁמוּשְׁחִין אֲסוּר אֲבָל מִמֵּי
שְׂאֵינּוּ יְדוּעַ שְׁמוּשְׁחִין מִתְרַת וְאִם אֵינּוּ נוֹדַע הַמְּעַרְבּוֹ אֲף נוֹדַע שְׂאֵינּוּ מוּשְׁחִין אֲסוּר
לְקִנּוּת לְכַתְּחִלָּה מִמְּקוֹם קְבִיעוּתָן וּבְדִיעֵבַד צָרִיף קְלִיפָה אֲף אִם נִתְפָּרְשׁוּ מִמְּקוֹם קְבִיעוּתָן
מִתְרַת לְקִנּוּת אִם הָרֹב אֵין מוּשְׁחִין אוֹתָן בְּנִדְאֵי אֲף שְׁקִצְתָן וְנִדְאֵי מְעַרְבִין וּבְעַל נֶפֶשׁ יְחוּשׁ
וְיִטּוֹל מֵהֶם לְעוֹלָם כְּדֵי קְלִיפָה (שָׁם ח"ב ס' כ"ט): מֵא צִיר דְּג טַמָּא שְׁנַפֵּל לְקִדְרָה סְגִי
בַס' דְּבַטֵּל וְנִדְאֵי חוֹרְפִי' וְלֹא חֲמִיר צִיר דְּגִים מְצִיר בְּשֶׁר וְכ"ש אִם יֵשׁ בּוֹ מִים וְדוֹקָא צִיר
טַמָּא בְּצִיר טְהוֹר אֵין לוֹ בִּיטוּל דְּאֵיִדֵי דְחֲרִיף טוֹבָא כֹּל חַד בְּדוֹנְפִשְׁי' יְהִיב טַעְמָא וּמִיָּדֵי
דְּלִטְעָמָא עֲבִיד לֹא בְּטִיל וְנִשְׂא וְנִתְּן בַּמ"ש הַרְמָב"ם וּמְרָן ע"ש (שָׁם ס' קפ"ח וּפ"ט):
מֵב הוֹרָה בְּעִנְיָתָהּ שְׁמָה שֶׁהַתִּיר לְשַׁעֲבֵר עוֹף שְׁנִצְלָה בְּאַגֵּן עִם לְבוֹ שְׁמִקְצַת הַעוֹף תּוֹף
הָרוֹטֵב וְהַלֵּב מְנַח בְּאוֹתוֹ מְקַצַּת דְּאֲף מֵה שְׁחוּץ מִהָרוֹטֵב מְצַטְרֵף לְבַטֵּל הַלֵּב וְהִבְיָא רֶאֲזִי
מִפ' ג"ה דָּף צ"ו ע"ב הַדָּר אָמַר אֵימְרָא יְאִי דְּאֲדָרְבָּה מְאוֹתָהּ סוּגִיא עֲצָמָה יֵשׁ רֶאֲזִי שְׂאֵינּוּ
מְצַטְרֵף מֵה שְׁחוּץ לְרוֹטֵב לְבַטֵּל הַלֵּב אֲף שֶׁהוּא תּוֹף הַכֹּלִי וְכ"ש כְּשֶׁקִּצְתוּ חוּץ לְכֹלִי וְנִשְׂא
וְנִתְּן עַל מ"ש מְרָן ס' צ"ב עַל מ"ש הַטוֹר שָׁם בְּשֵׁם רְמָב"ם וְתָמָה ג"כ עַל הַפַּר"ח ר"ס
צ"ט שְׁלֹא הִרְגִישׁ בְּזָה וְתָמָה ג"כ עַל הַרְשֵׁב"א בְּחִדוּשָׁיו ע"ש (פְּנֵי אַהֲרֹן ס' צ"ט): מֵג
נִשְׂא וְנִתְּן בְּאַמוּנָה עַל מֵה שֶׁהַתִּיר הָרַב עֲדוּת בְּיַעֲקֹב ס' ג' דְּגִים מְלוּחִים בְּחִבּוּת שְׁלֹא
נוֹקְרוּ מֵהַתּוֹלְעִים שְׁבָפִיָּהּ מִפְּחַ פְּלוֹגְתָא דְּרַבְּנוֹתָא וְסַפְקוֹן לְהַקֵּל וְהָרַב הַמְּחַבֵּר סִתַּר
רְאִיוּתוֹ וְהַעֲלָה לְאִיסוּר מִדִּין כְּבוּשׁ דְּסַפְקוֹ מְדְאוּרֵיִתָּא (מֵגֵן שְׂאוּל ס' ה'): מֵד חֵלֶב טַמָּא
שְׁנַפֵּל תּוֹף כֹּד שְׁמֵן זֵית וְאֵין ס' לְבַטֵּלוֹ וְהִרְגִישׁוּ בּוֹ אַחַר ב' וּג' שְׁעוֹת הֵגֵם דְּלִכְאוּרָה נִרְאָה
פְּשוּט לְהַתִּיר מִשּׁוּם דְּצוּנָן לֹא בָּלַע וְלֹא פָּלַט מ"מ כִּינּוּן דְּלִתְּנוּס' פ' אֵין מְעַמִּידִין דָּף ל"ה
ע"ב שְׁמֵן זֵית עַז וְחֲרִיף מְפִלֵיט אֲף בְּצוּנָן יֵשׁ לְחוּשׁ לְדַבְּרֵיהֶם בַּהֶפְמ"ו אֲף בַּהֶמ"ר כִּינּוּן
שְׂשִׁי לְצָרֵף לְהַתִּיר מ"ש רְמָב"ם וּמְרָן ס' ג' וְזוּלָתָם דַּס"ל דְּשְׁמִנוּנִית וּבְשֶׁר פּוֹגְמִין אֶת
הַשְּׁמֵן וְה"ה לְחֵלֶב ע"ש (אֲדָרַת אֵלִיהוּ (רִיקִי) ס' נ"ו): מֵה דְחָה רֵאֲזִי מְרָן בַּס' ס"ט
מֵתָה"ד לְשִׁיעוֹר מְלִיחָה שֶׁהוּא שְׁעָה א' מִפְּסוּחִים דָּף נ"ח ע"א חָל ע"פ לְהִיּוֹת בַּע"ש דְּאֵיכָּא
נְמִי צְלִינְתוֹ וְכו' פ'י' מִקְדָּמִי לָהּ שְׁעָה א' וְכו' דְּאֵין זֹו רֶאֲזִי דְּהָא וְנִדְאֵי שְׂעוֹר שְׁעָה לֹא

שיעור התחלת צלייתו עד גמרו הוא דמשנה ערוכה בשפת משלשלין את הפסח לתנור וכו' ואף לכתחלה וצ"ל דהאי צלייתו דאינה דוחה שבת דאמר הקא אינו הכנת הצלי ולהא יקבי שעה א' פקא דאמרינו בפ"ק די"ב דיהבו רבנו שעה א' ללקט בו עצים וא"כ אין מפאן ראיה (בכור שור דף קי"ד ע"ג): מו מי שלקח דגים מהשוק ונסתפק בא' מהם אם היה טמא ושכח להשליכו ואשתו בבלי דעת מלחה פולם ואחר שעה טגגם פל א' בפ"ע ובא הבעל ונזכר ומצא זה הדג מחופה בביצים מטוגן בפלי על האש ושאל אם משום שנמלח יחד אוסר את פולן גם הגיד שעובד פוכבים מסיח לפי תומו אמר שהיו קשקשים לאותו הדג ופסק הרב נר"ו דלפום ריקטא אין להתיר מפת ס"ס דהיינו ספק אם היה הדג טמא וספק אם היתה המליחה באופן שאינו נאכל מחמת מלחו דשרי כמ"ש בסי"א צ"א דליתא דהוי ספק א' בגופו וספק א' בתערובת דאינו ס"ס כמ"ש בסי"א ק"י ועובד פוכבים מל"ת אפי' בדרבנן הרבה סוכרים דאינו נאמן וכן דעת מרן כמ"ש הפר"ח סי' ס"ט סק"מ ובדאורייתא נדאי אינו נאמן ועיין לרדב"ז סימן תקצ"ג (תיים שאל חלק א' סי' ע"ד אות מ"א): הד"ט וע"פ מה שנוהגים אצלנו למלוח דגים לטגגן הכל יודעין דאין מרבין עליהן מלח עד שייאכלו מחמת מלחו ואדרבה אם לפעמים מטגגין דג מליח הנאכל מחמת מלחו כגון דג שקורין אותו סאלמוני שורין אותו תחלה במים לבטל חריפות המלח עד שייחזור כמעט לדג תפל ובכגון דא גם הרב נר"ו יקנה משלנו להתיר הדגים שנמלח עמהם אותו הדג: מז עמד וימנוד ארש ברזל של רב א' שהורה דבחלב הירף יש בו איסור תורה וחלק עליו דליתא וליתא רק משום שישאל קדושים הם ופורשים עצמם ממנו וקרא הרב המחבר קונטרס שהוא אורח מישור ואחריו באו מזה ומזה ב' פתובים הא' מאיש פ' אלמוני שכתב אינה השגות עליו נקרא בשם שפתי דל ומצד אחר תשובות על ההשגות מהרב המחבר קראו בשם תשובות חן להחזיק בהוראתו שאין בירף חלב איסור מן התורה פלל (אורח לצדיק בורה דעה סימן א'): מח חתיכת בשר שלא נמלחה שהונחה בקדירה במים רותחין וקודם בישולה הוציאוה משם ואין בקדירה ס' נגד החתיכה והורה מורה א' דאם לא נשתהה בקדירה כדי בישולה כבניד"ד מותרת אפי' לבשלה ע"י חתיכה ומליחה קודם בישולה ואם נשתהה בקדירה אז אוסר לבשלה אפילו ע"י חתיכה ומליחה אמנם מותרת לאכלה צלי ונחלק עליו הרב המחבר ושלפי האמת אף אם לא נתבשלה אי ליכא ס' נגד החתיכה אליבא דכ"ע אין לה תקנה אפי' לאכלה צלי (שם סי' ב' וג'): הד"ט וכבר שלטה בתשובה הנז' עין פל של הרב מחזיק ברכה בסי' ע"ג אות י"ד ובא"ח סי' תס"ז אות יו"ד ונהביא ג"כ מ"ש השכה"ג בי"ד סי' ס"ט הנב"י אות כ"ד ומ"ש הרב ב"ד סי' ט"ו ותורת חסד סי' ח' דף ז' ע"א וריטב"א חידושי חולין דף קכ"ג ושבוילי הלקט כ"י סי' י"א בשם רב נטרונאי גאון ומ"ש הרב מהר"ש עמאר דבזמן הזה כמה בני אדם טעו בנה ומצריכים ס' בשר שנתבשל בלי מליחה אף שנתנוהו ברותחין דליתא דהיה דסי' ס"ט סי"א מירי בשאינם רותחים אכל כשנתנוהו ברותחים נדאי מותר וכמבואר גבי פבד וכ"ש בשר ע"ש ומסיק בפשיטות דכל שהמים רותחים ושעת הדחק כע"ש יש להקל בלי פקפוק ע"ש דפח"ח: סימן ח דיני סימני בהמות.

חיות.

ועופות. דנים.

וביציים: אות א ביצה שנמצאת פנימה חלבוני וראשה א' חד וא' פד העלה מתחלה לאסור ושוב כתב שפיי השמועה למד שתרגולת פשפוסקת הטלת ביצים מטלת ביצה א' שפנימה חלבוני ומ"מ פשהעובד פוכבים מוכר ביצים אין לסמוך בזה להתיר פינון שאין בה סימן טהרה (אגלי יעקב סימן ק"ח): הד"ט ועיין להפר"ח סי' פ"ו סק"ה שהביא בשם הרב שערי שמים מאמר ה' שכן ראו עיניו דביצה אחרונה קטנה עד מאד ואין לה רק חלבוני והגם דהפר"ח תהלתו של הרש"ש הנז' בפיו בכמה מקומות וסומך עליו על בקיאותו בחכמת הטבע מ"מ הקא קאמר מר שיש להחמיר פסברת הריק"ש הנז' זולת אם נתבטלה מין במינו דיש להתיר ע"ש: ב לא מלאו לבו להקל בביצת תרגולת שהביא לו גיסו מהשוק עגול כפדור ששאל מהעובד פוכבים למה משונה מאחרות והשיבו שיש בלולו תרגולת א' שכל ביצה פן ואף שעניו ראו שנינו המעט הנמצא כמ"ש הרב הלך"ט ח"א סימן ל"ד מכל מקום לא רצה להקל דשמא לא התיר הרב ז"ל רק בנמצאת הביצה בלול של ישראל ולא בלקיחה מהעובד פוכבים בשוק (פחד יצחק אות ב' ע' ביצים ודיניהם): הד"ט אחר הס"ר ה"ז לענ"ד בבל יאמר פי הנה הרב ז"ל לא התיר רק מפני שכל מדות חכמים פן במ' סאה הוא טובל ובחסר קורטב אינו טובל ועוד דאם דונקא בלול של ישראל עסקינו אמאי הוצרך למדוד ואטו תרגולת שהטילה ביצה פדוריית ממש אסורה היא ואטו חמירא ביצה מטהורה שילדה פמין טמאה דמותרת אע"פ שיש לה כל סימני טומאה וכמ"ש מרן בסי' ע"ט ס"ב ואע"פ שסיים דדונקא שילדתו בפנינו התי' שאני שאל"כ יש לחוש שפן הטמאה נולד ונכרה אחר הטהורה משא"כ בביצה הנמצאת בלול תרגולים דדונקא לחוש פן עוף טמא הלכה בלול והטילה בביצים א"ו נראה לענ"ד דאם נמצאת בבית ישראל בלול.

תרגולים יש להתיר אפילו פדוריית ממש ואם נלקחה מהשוק כל שאינה פדוריית ממש רק יש בין צד אחד לצד שני איזה שיעור פד וחד קרינו להו ומותרת: ג הביאו לפניו דג א' שמו קופי"ס הדומה קצת לשטוריאון ובדק ומצא כל סימני טהרה ונכנס לבהמ"ד וכל רבני הישיבה אמרו שגם החכמים שמלפנים הורו בו להתיר ושלא נאסר מעולם משום מנהג יצא הדבר להיתר ואע"ג שיש מי שאמר דמנהג עיר פירארא משנים קדמוניות לאסור והביא ראיה נצחת מפסק א' מוירונ"א מהרב אברהם מנחם פהן פורטו שמעיד על המנהג לאסור.

לא הטו און לדבריו ששם כתוב ובק"י פירדה ונתחלפה לו בין אות לאות ופירדה לחוד ופירר"ה לחוד ועוד אין ס' שיותר בקיאים בני העיר עצמה במנהגם ממה שידע הרחוק ממנה וקם דינא כמעיקרא להתיר בפני וכאשר קבלו ג"כ שגם מלפנים עשו מעשה להתיר (שם אות ד ערך דגים וסימניו): הד"ט ועיין להרב שמש צדקה סי' י"ד שהשיב על דג הנז' פי לא ידע בו ואינו מפירו ולא משום דדומה לשטוריאון גדון בדדמי להתירו פסברת הרמב"ן ורב"ם וכן עמא דבר והביא מ"ש הרב פני משה סי' ג' שאסר כל הסברות באם יש לסמוך להתיר דג ע"פ סימנים דשדרה וראש או לא ומ"מ לא עלה בידו להתירו רק לסחורה ולא לאכילה וא"כ הדג זה שאנו דנין עליו לו יונח שיש בו כל סימני טהרה לא מפני פד נסמוך עליהן להתיר באכילה ואף דהפר"ח בסי' פ"ג כתב דאם יתאמתו סי' חוט השדרה והטלת ביצים לחוץ הנה מתיר כל דג אפילו לאכלו מ"מ איהו גופיה תנאי עביד אם יספיקו עמו עוד ב' מגדולי הוראה ועד עתה לא נראתה הסכמה זו: עוד הביא

עגנון הדג שישמו ברבוט"א שבתוס' פ' אין מעמידין וסמ"ק סי' רי"א דף ק' ועיין בכנה"ג שם הגהת ב"י אות ב' וזולתם סוף דבר חשש מחטאת להתירו ודאדרבה תושבי העיר הרחיקוהו ע"פ קבלת קדמוניהם עש"ד ומ"מ אני אומר דלא שגגו ח"ו רבני פירארא להתיר פיון שקמו העידו שמלפנים הורו בו להיתר ואפשר שלא סמכו על סימניו רק על הקבלה שהיתה בידם ואם נאמר שסמכו על סימניו הרי לפנינו הספמת רבים ונכבדים שהורו למעשה והספימו לסברת הפר"ח דאטו רבני פירארא עיר תהלה לאלהינו קטלי קני באגמא ניהו חלילה ודיינו להתיר במקום שאין בו מנהג לאסור וזה לי קרוב לשלשים שנה שנשאאלתי קרוב לעגנון זה מעיר סיוגאליא במעשה שהיה שהביאו לפני זמן א' היושב בשיבה עוף א' ושאלוהו אם הוא טהור ובדק איש טהור עד שידו מגעת מבית ומבחוץ בסימנים שמסרו לנו ז"ל ע"פ המתחת החוט ובהנהו תלת מילי דזפק וכו' ומצאו כולם מכוננים ע"פ התורה אשר הורוני ניהי אף יצא יצא הדבר מפיו והנה רוח גערה באה ויגערו בו חביריו דהורה שלא פדין דהאידינא אין לאכול שום עוף אלא במסורת בסברת רש"י ורמ"א סי' פ"ב ס"ג והזקן הנזכר בא לקפחם בהלכות במ"ש מן שם והכשירה דכיון דבסימן א' סמכינו שאינו דורס גם על ג' סימנים נקטינו ומחזקינן שאינו דורס ואוכלין אותו ומה גם דבדק בחוט דמיייתי מן בש"ע.

ואני בעניי במקלי ותמילי השיבותים דבר דלע"ד העיקר חסר מן הספר ושאלתי ששום א' מהצדדין לא פנון יפה לא הזקן בטעם הוראתו ולא חביריו במה שתפסו עליו כנז' ואכמ"ל בשפבר הארכתי קצת בשותא דינוקא סי' ל"ח וכאן שעת הקוצר היא פכונתי בחבורי הקצר הלז וסגי בהכי במה ששמעתי שרבני אנקונא עיר מולדתי נמנו וגמרו דשלא פדין הורה אותו זקן ואפשר מהטעמים שכתבתי שם ולא מטעמן של חבירי אותו זקן וכנז' ועיג"כ להרב שבות יעקב ח"א סי' נ"ה שמסכים לסברת בן חכם שלו דאנון הבר שבעירו אין בו מסורת לאכלו ובמקומות אחרים אוכלין אותו ע"פ המסורת ונדרס מותר למכרו לעובד פוככים אפי' עזבנו חי דומה למ"ש מור"ם ס"ס ע"ו ועיין להרב דברי דוד דדחה סברת הרוצה לאסור אנון הבר שיש לה קצת שחור בחרטום באמרם שפא אנון הבר על אנון ביייתי דליתא ודי לנו להחמיר באנון הבר ודאי וכ"פ הרב יצחק זעליג והרב צבי הירש ע"ש בס"י מ"ו ז' וח': ד הדג שקורין אותו פיש"י איספאד"א שאין לו קשקשת פיון דמנהג פשוט לאכלם אין ספק דדג זה הוא מאותן דתניא בפ' א"ט אין לו ועתיד לגדלן או שהיו לו והשירן במים ושפן שמע שדג הזה מתוד פעסו פשצדין אותו מנער עצמו ומשיר הקשקשת בים וששמע עוד ששר א' משנה למלך שאל מזקנו על זה אף אוכלין אותו ואין בו קשקשת והשיב שמשירו ויהי כמצחק בעיניו ומר זקנו הולוכו לבית המצודה מקום שצדין בו דג זה ולקח פאמת בגד שחור והניחו במקמורת שהיו צדין דג זה וצדו א' מהן ואחר שצדוהו הסיר הבגד שחור ומצאוהו מלא קשקשים והראהו למשנה אף הוא פתח את פיהו ואמר אתם אמת וקבלתכם אמת וע"ש דאף לרש"י בפ' א"מ דהקשקשים שחורים כבר כתבו מן אחרונים דדעת הרשב"א דיש קשקשים לבנים ובעו משיכלי אונפמי ויש קשקשים שחורי ובעו משיכלי חונורים ע"ש ואגב שיטתיה תמה על הרא"ש פלל ב' סי' ט"ז דכתב דשיבוטא דג טהור ובספרד אוכלים אותו דאמאי הוצרכו להביא ראיה מהמנהג ובהדיא אמרו בפ' האיש מקדש ובחולין פ' כ"ה ובס"פ הפרה דשיבוטא דג טהור הוא ע"ש (ועיין להרב בכור שור דף ק"ב ע"ד

בְּעֵינָיו דָּג הַנִּמְצָא בַיָּם סִפְרָדִי שֵׁישׁ לוֹ קִשְׁקָשִׁים וְלֹא סִנְפִיר רַק ד' רִגְלִים שֶׁהֵבִיא הַפֶּר"ח
סִי פ"ג סק"ד דְּתַמָּה הַרְבֵּה עַל דְּבָרָיו וְשִׁדְּבָרֵי הַמ"מ נְכוּנִים הַד"ט (בְּעֵי חֵי סִי קכ"ה):
ה הַדָּר בֵּינָה מֵהֵיחָד דְּכָתַב בְּשִׁיבּוּרָיו לֹא ח"ח סִי תַקֵּפוֹ הַגַּב"י אוֹת א' שֶׁהָרָאָם הִיא חֵי
טְמָאָה וְשִׁנְמָשָׁה אַחַר לְשׁוֹן הַרְמַב"ם שֶׁלֹּא מָנָה בַּפ"א וְהֵל' מ"א הָרָאָם שֶׁשׁוּב א"ל וְעֵינָיו
רָאוּ מֵה שֶׁתְּרַגְּמָם יב"ע וְאוֹנְקֵלוֹס וְדִישׁוֹן וְרִימָא א"כ הוּא חֵי טְהוּרָה וּמְנָאָה הַרְמַב"ם
בְּהַזְפָּרַת שָׁם דִּישׁוֹן וְשִׁכּוֹן א"ל שֶׁכָּתַב מְהָר"י ו' חֲבִיב בְּעֵין יַעֲקֹב בְּשֵׁם אֶחָד חֲכָם שׁוּב
נִזְכָּר שֶׁבְּכַנְסוֹת שְׁלוֹ בִי"ד סִי פ' בַּהַגְב"י הֵבִיא בְּשֵׁם סְמ"ג שֶׁהוּבָא בְּשִׁמּוֹ מֵהַג"מ פ"א
מֵהֵל' מ"א וּבִרְב"ח וּבִל"ח פ' אוֹתוֹ וְאוֹתוֹ בְּנוֹ אוֹת ו' וְדַמְשֶׁק אֱלִיעֶזֶר דָּף קס"א ע"ג דְּכָתַב
בְּשֵׁם ר"י דֹּאע"ג דְּמִתְרַגְּמִי דִישׁוֹן רִימָא מ"מ רִאשִׁים שְׁלֵנוּ מִיָּן בְּהֵמָה הֵן לְכָל דְּבָר וְחֻלְבָּה
אֲסוּר וְדָמָה פְטוּר מִלְכָּסוֹת וּמ"מ לְמַדְנֹו דְטְהוּרָה הִיא (שָׁם סִי קנ"ט): הַד"ט וְעֵינָיו בְּחַבּוּרֵי
הַקָּצֵר הִלְזוּ בַח"א הַנְּדָפְסִי סִימָן ל' אוֹת י"ד וְלִקְמָן אוֹת ט' וְעֵינָיו לְהַרְבֵּב בְּכוּר שׁוּר דָּף ק"ב
ע"ב בְּעֵינָיו פֶּל שֵׁישׁ לוֹ קַרְנִים וְכו' תַּמָּה הַרְבֵּה עַל מ"ש הַפֶּר"ח סִי פ' סק"ב עַל הַרְמַב"ם
וְעַלֵּה דְתַחֲשׁ שְׁהִיָּה בִימֵי מֹשֶׁה וְדַשָּׁאֲרֵי לִיָּה מֵאֲרִיָּה לֹא כְּנוֹן בְּזָה פֶהוֹגֵן בְּדַבְרֵי הַרְמַב"ם
ע"ש וְעַל מ"ש מִנִּי"ר הַרְב"ח הַנְּזָכָר דַּמ"מ לְמַדְנֹו דְטְהוּרָה הִיא אַחַר הַס"ר לֹא זְכִיתִי
לְהִבִּינֹו דְכִינּוֹן דְפָרַט לֹן קָרָא בְּתַחֲלָה הַבְּהֵמוֹת הַטְּהוּרוֹת וְאַח"כּ פָּרַט הַחַיּוֹת בַּפ"ע וּבְהֵם
פָּרַט הַדִּישׁוֹן דְּמִתְרַגְּמִינוּ רִימָא א"כ אוֹתוֹן שֶׁבְּמִקּוּמוֹ שֶׁלְדַעַתוֹ ז"ל מִיָּן בְּהֵמָה הֵן אֵינּוּ
הַדִּישׁוֹן שֶׁהוֹנְכָר בֵּין הַחַיּוֹת וּמְנָא לֹן דְטְהוּרָה הָרָאָם שְׁלֵהֶם מִפְּחַ הַתְּרַגּוּם הַנּוֹ' נְהִי דְחֵיָּה
בְּכָלֵל בְּהֵמָה מ"מ הִיָּה מְהָרָאֵי שִׁינְפִיר הָרָאָם קוֹדֵם בּוֹאוֹ לְפָרַט הַחַיּוֹת וְלָמָּה הַפְּסִיק
בְּפָרְטֵי הַחַיּוֹת בְּהַזְפָּרַת בְּהֵמָה וְדוּק וְעֵינָיו לְהַרְבֵּב בֵּית יַעֲקֹב סִימָן מ"א שֶׁהָאֲרִיָּה גַם הוּא
בְּעֵינָיו הַתַּחֲשׁ וְתִרְצֵן ג"כ מֵה שֶׁהִקְשׁוּ עַל פִּירֵשׁ"י בְּחַוָּמָשׁ תַּחֲשׁ מִיָּן חֵיָּה הוּא וְלֹא הִיָּתָה
רַק לְשַׁעֲהָ דְהָא בַּש"ס פ' בְּמָה מְדַלִּיקִין לֹא הִכְרִיעוּ בּוֹ חֲכָמִים אִם מִיָּן חֵיָּה אוֹ בְּהֵמָה עֵינָיו
שָׁם: וְשָׁנָה וּפִירֵשׁ מ"ש הַר"ן בַּפ"א א"ט דָּף תִּרְח"ץ דְפּוֹס סְבִיוֹנִיטָה דָּאָף בִּיצָה טְמָאָה
אֲפָרוּחַ מוֹתֵר דְהַפְּנוּנָה הִיא דְבָא הַר"ן לְהַשִּׁיב עַל מֵה שֶׁהִקְשׁוּ שָׁם אֲמָאֵי אִיְצָטְרִיף קָרָא
לְהַתִּיר בִּיצָה נִגְמָר מֵאֲפָרוּחַ דְנִפְיָק מִיָּנָה וְשָׂרֵי דָאֵי לֹאֹ דְטְהוּרָה הִיא הָא קִי"ל פֶּל הַיּוֹצֵא
מִן הַטְּמָא טְמָא וְאַפִּי הִיָּתָה הַבִּיצָה טְמָאָה ר"ל הָאֲפָרוּחַ מוֹתֵר דְמַעֲפָרָא קָא גְבִיל שְׁכּוֹן
הַדִּין בְּבִיצַת טְרֵפָה לְכֹן אֵינּוּ לְהוֹכִיחַ מִשָּׁם הֵיִתֵר הַבִּיצָה וְהוֹצֵרְכוּ לְכַתּוּב דְלִשְׁרִיָּה וְכו'
עֵינָיו שָׁם (שׁו"ת כ"י מְהָר"ם פְּרוֹבִנְצְאֵלִי סִימָן קמ"ב): הַד"ט וְעֵינָיו לְהַרְבֵּב שְׁאֵלַת יַעֲב"ץ
ח"א סִי קנ"א דְהַשִּׁיב הַנְּדָחִים שֶׁפֶל הָאֲחֵרוֹנִים דְחוּ מ"ש מוֹר"ם סִי פ"ו ס"ז בְּדִין אֲפָרוּחַ
שְׁנוּלָד מְבִיצַת נְבֵלָה וְטְרֵפָה דְפָסֵק מִרְוֹן לְהֵיִתֵר וּמוֹר"ם בָּהּ הִגִּיָּה בְּשֵׁם הַאו"ה דְלֹא נְהִיגִינוּ
כֹּן וְדַלְכַתְּחֻלָּה יִזְהַר וְהָרָאָה הַרְבֵּ הַמְחַבֵּר דְהַדִּין עֲמוֹ וְכַדְעַת הַרְט"ז שָׁם וְלֹא מִטְעַמִּיָּה שְׁפִי
דְבָרֵי הַאו"ה ר"ל דֹּאע"פ שֶׁבְּדִיעֵבַד הָאֲפָרוּחַ מוֹתֵר אִם הוֹשִׁיב תְּרַנְגוּלָת עַל בִּיצַת נְבֵלָה
וְטְרֵפָה מ"מ אֵינּוּ לַעֲשׂוֹת כֹּן לְכַתְּחֻלָּה דְהַגַּם דְאֲפָרוּחַ הַנּוּלָד מִנְבֵלָה וְטְרֵפָה מוֹתֵר לְכַתְּחֻלָּה
לְמִי שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בְשִׁבְלֹו אָף יֵשׁ בּוֹ אִסּוּר מִמֶּשׁ לְהוֹשִׁיב תְּרַנְגוּלָת עֲלֵיהֶם וְשָׁמָּה אָף
בְּדִיעֵבַד נֶאֱסָר הָאֲפָרוּחַ לְמִי שֶׁנַּעֲשָׂה בְשִׁבְלֹו ע"ש רִאיוֹתָיו וְעֵינָיו לְהַרְבֵּב בְּעֵי חֵי בְּדִין עוֹף
שֶׁשִׁמּוֹ פֶּאט"ה (הִיָּנֹו אֲוֹנָא דְמִתְפַּטְמָת בְּשָׂרָצִים פֶּל יָמִיָּה) דְנִשְׂא וְנָתַן עַל מ"ש מִרְוֹן
וּמוֹר"ם סִי ס' וְאַחַר שֶׁצִּיָּדַד לְהַתִּיר לְאֲכָלָה אַחַר שֶׁעֲמָדָה מֵעַל"ע קוֹדֵם שְׁחִיטָה מִלְּאֲכֹוֹל
דְּבָרִים אֲסוּרִים מ"מ אַחֲרֵי רִאוּתוֹ מ"ש רש"ך שָׁם סק"ה בְּשֵׁם הַת"ח פֶּלֶל י' בְּשֵׁם הַאו"ה
מִסִּיק וְתַנִּי דְהִירָא אֵת דְבָר ה' שֶׁקָּץ יִשְׁקָצְנָה אָף שֶׁלֹּא אֲכָלָה דְבָר אִסּוּר מֵעַל"ע קוֹדֵם

שחיטתה ע"ש ועיין להרב פְּרַשְׁת הַפְּסָף דף נ"א ע"ד שְׁנֵשְׂאֵל בְּדִין פְּרַת יִשְׂרָאֵל שְׂיִלְדָה וְהִנְיָקְתוּ אִמּוֹ עֲשָׂרָה יָמִים וּמֵתָה הַפְּרָה וְהִנְהִיג הָעֶגְלָל לִיִּנֵק מִחֲמוּרָה וְאַחַר אֵיזָה יָמִים וְתוֹךְ זְמַן הַהִנְקָה רוֹצֵה לְשַׁחֲטוֹ וְהָאֲרִיף בְּמִשְׁאֵאוֹ וּמִתְּנֵנוּ עַל מֵאֵי דְתַנְיִנָן בַּפ' כָּל הָאוֹסְרִים דָּף ל' ע"ב וְרַש"י וְתוֹס' שָׁם וְהִבִּיא ג"כ מ"ש הָרַב פְּנִי יְהוֹשֻׁעַ חִי"ד ס' ד' דְּנִשְׂאֵל עַל עֶגְלָל שְׂיִנֵק מִבְּהֵמָה דְרוֹסַת הַזָּאֵב דְּהַעֲלָה דְּמִנְתָּר לְשַׁחֲטוֹ הָעֶגְלָל וּמִמְּנוּ לְקַח לְהַתִּיר בְּנִיד"ד אָף מְצָא אַח"כ לְרַמ"א ס' ס"א דְּנִרְאָה דְּסוּתָר כָּל פְּלִפּוּלוֹ וְתַמָּה עַל דְּבָרָיו מִכְּמָה אֲנִפִי וְהִבִּיא ג"כ מ"ש הָרַב בֵּית יַעֲקֹב ס' א' בְּדִין עֶגְלָל הַנּוֹ' וְתַמָּה ג"כ עָלָיו וְהָאֲרִיף ג"כ בְּדָבָרֵי הַכְּנֵה"ג ס' ס' הַגַּב"י אוֹת י' וְסוּף דִּינָא פְּסָק כְּרַש"ךְ וּפְר"ח וּפְר"ת שְׂדַחוּ סְבֵרַת הַרַמ"א לְהַתִּיר לְשַׁחֲטוֹ מִיָּד אָף לֹא מְלֹאוֹ לְבָבוֹ לְהַתִּיר לְמַעֲשֵׂה נֶגֶד מוֹר"ם וּלְבוֹשׁ וְכַה"ג וּבֵית יַעֲקֹב וּלְפִי שְׂאֵלוֹ ב' הָאֲחֵרוֹנִים ג"כ פְּתָבוּ דְלִכ"ע אַחַר מַעַל"ע שָׁל יְנִיקָתוֹ מִנְתָּר לְשַׁחֲטוֹ כִּן הוֹרָה גְּבַר ג"כ לְמַעֲשֵׂה ע"ש: ז פִּירֵשׁ הֵיטֵב פְּנוּנַת הַטּוֹר ס' פ"ג שְׂפָתַי קָרְבֵי דְגִים אֵינָן נִקְחִים אֲלָא מִן הַמְּוֹמָחָה וְכו' עַד וַא"א פְּתַב כְּסָבְרָא רֵאשׁוּנָה דְּנִתְקַשְׂתָּה בְּדָבָרָיו מְהֵרָ"שׁ כִּן וִירַג"א שְׂמִלְשׁוֹן הַטּוֹר מִשְׁמַע דַּס"ל לְהֵרָא"ש שְׁהַסִּימָנִים מוֹעִילִין לְהַתִּיר הַקָּרְבָּיִם עֲצָמָן וְלֹא הִדְגַּלְמָה כִּן וְעוֹד שְׁהֵרָא"ש גּוֹפִיָה פְּתַב בְּפִירוּשׁ בַּס"פ אֵין מַעֲמִידִין שְׂיֵשׁ עֲוֹבֵר טְמֵא דוֹמָה לְטָהוֹר וְאִיף פְּתַב הַטּוֹר בְּשִׁמוֹ שְׂיֵשׁ לְסַמְנָה עַל הַסִּימָנִין לְהַתִּיר הַקָּרְבָּיִם וְהֵלֵא יֵשׁ לְחוּשׁ שְׂמָא מְדַג טְמֵא הֵן וְעוֹד הַקָּשָׁה קוֹשְׂיָא אַחֲרַת וְהָרַב הַמְּחַבֵּר הִבִּיא הַפֶּל לְכָלל יֵשׁוּב ע"ש (בְּדָב"ז ח"ג דְּפוּס פִּיורְדָא ס' תַּק"ץ).

ח צִיִּיד עוֹבֵד כּוֹכְבִים הִבִּיא מִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל עוֹף א' וַא"ל שְׁהוּא עוֹף הַנְּקָרָא רו"ש אֵינֵק"ן שְׁהוּא כְּשֵׁר וְשׁוּב נִתְבָּרַר שְׂאֵינּוֹ אוֹתוֹ עוֹף וְלֹא נִמְצָא שָׁם הַיּוֹדֵעַ לְבָדוּק בְּסִימְנֵי טְהָרָה וְהֵלֵךְ וְשַׁחַט אֶת הַצִּפּוֹר וְאֶכְלוּ וְנִשְׂאֵל הָרַב הַמְּחַבֵּר אִם צָרִיף לְקַבֵּל תְּשׁוּבָה וְתַעֲנִית עַל עֲוֹנוֹ וְדִין הַפְּלִים שְׂבִינְשְׁלוֹ בְּהֵן וְאַחַר מִשְׁאֵאוֹ וּמִתְּנֵנוּ יָפָה בַּש"ס וְתוֹס' וְהַר"ן דְּחִנּוּלִין בְּסוּגִית גְּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֵי הַקַּב"ה שְׁעוֹפּוֹת טְהוֹרִים וְכו' וְעֵלָה דְּהֵתָם קוֹנִים בִּיצִים מְעוֹבֵד כּוֹכְבִים בַּכ"מ וְכו' וְהַקָּשָׁה עֲלֵיהֶם וְעַל הַרְשָׁב"א וּפְלִפְלָל ג"כ עֲלָה דְּחִנּוּלִין דָּף כ"ב אַר"נ נֶאֱמָן וְכו' וְעַל הַהִיא דַּס"ג דַּא"ר נַחֲמָן כ"ד עוֹפּוֹת טְמֵאִין וְכו' וְהַעֲלָה לְבַסּוּף דְּבִנִּיד"ד א"צ תְּשׁוּבָה וְתַעֲנִית וְהַפְּלִים ג"כ כְּשֵׁרִים וּמ"מ אִם לְבָבוֹ נִוְקָפוּ מִי יֵאמֵר לוֹ מַה תַּעֲשֶׂה וּמַה גַּם דָּאִין הַפְּלִים ב"י אֵיסוּרֵן מְדַרְבְּנָן וְכִינּוֹן שְׂאֵינּוֹ אֲלָא סָפֵק אִם עוֹף טְמֵא הוּא שְׂרִינָן הַפְּלִים לְכַתְּחֵלָה אַחַר שְׂאֵינּוֹ ב"י (כְּנִסְתָּ יְחֻזְקָאֵל ס' כ"ד): הַד"ט וְעֵינָן בְּחַבּוּרֵי הַקָּצֵר הַלְזוּ ח"א הַנְּדָפְסֵי ס' כ' אוֹת ה' וְעֵינָן לְהָרַב בְּעֵי חֵי ס' ק"ד בַּפ' שְׁמוֹת הַבְּהֵמוֹת וְחִיּוֹת הַמְּפֹרָשִׁים בְּקָרָא וְיִישׁוּב דְּבָרֵי הַרַמְב"ם וּמ"ש עָלָיו הַה"מ וְעֵינָן כְּנֵה"ג שְׁלוֹ הַגַּב"י ס' פ' וְעֵינָן כ" בַּס' קכ"ג וְקכ"ד דְּעֵלָה בְּהַסְפָּמָה עִם הַרַא"ךְ לְאַסְנֵר הָעוֹף שְׁקוֹרִין אוֹתוֹ פֶּאוּו"ן אִם לֹא שְׂנִיפָר ע"פ הַד' סִימָנִין אוֹ בְּשֵׁשׁ לְהֵם מְסוּרַת מִמֵּי שְׂרָאוּי לְסַמְנָה עָלָיו שְׁהוּא הַפֶּאוּו"ן הַמְּנוֹתָר דְּמַדְבָּרֵי הַפּוֹסְקִים מוֹכַח שְׂיֵשׁ ג"כ מִיִּן פֶּאוּו"ן טְמֵא וּמִי יְכַנִּיס עֲצָמוֹ לְסַפֵּק דְּאוֹרֵייתָא וְעֵינָן לְרַש"י פֶּאוּ"ט דָּף ס"ג ע"א וּמְהַרִּי"ל ס' ק' וּמ"ש בַּכַּה"ג שְׁלוֹ שָׁם כְּנֵה"ג וְעֵינָן ג"כ לְעֵיל אוֹת ה' וְלַקְמָן אוֹת ט': ט הִבִּיא סְמוּכוֹת לַמ"ש רַט"ז ס' פ"ב סַק"ז שְׁהוֹכִיחַ דְּצִפּוֹר דְּרוֹר הֵנִי עוֹף טְהוֹר וְכַוְנָתָהּ וְלֹא כְּטַעֲמָהּ וְשֵׁהֲרַש"ךְ בַּס' נִקְה"כ הַשִּׁיג עַל רַט"ז וְתַמָּה עַל רֵאָיִת הַפְּר"ח דְּבַא"ח ס' תַּצ"ז ס"ט הִבִּיא רֵאָיִת לְהַתִּיר מֵהִיא דַּפ' אֵין צָדִין שְׂאֵין רֵאָיִתוֹ רֵאָיִתוֹ וּמ"מ לְעַנְנֵן דִּינָא הַדִּין כִּן דְּעוֹף טְהוֹר הוּא (יָם יִשְׁשָׁכָר דָּף מ"א ע"ב): הַד"ט וְעֵינָן לְהָרַב טוֹב עֵין דְּהַשִּׁיג מְסוּגָיָא דַּא"צ הַנּוֹ' לְהַגָּאוֹן מֵהַרִּיק"ו וּרַט"ז וְלִדְיָדִיָּה

הא דפ' א"צ ראָה גְמוּרָה היא דְצפּוֹר דְרוֹר עוֹף טְהוֹר: י על הַתְּשׁוּבָה פִּי בָּא בְּגוּר בַּא"ח
כָּלֵל ב' ס' ט"ז בְּשֵׁם מְהַר"ם בֶּן חֲבִיב דְחַקֵּר לִפְנֵי רַבֵּינוּ בַּחַיִּי דְמַשִּׁי לֹא הָיָה בְּמַשְׁכֵּן
וַיִּנְצָא מִמֵּין תּוֹלַעַת אֵיף צוֹבְעִים בְּדָם חֲלֹזוֹן שֶׁהוּא טָמֵא וְכַתּוּב הָרַב הַמְחַבֵּר דְּמַלְבָּד מ"ש
בְּנַחַל קְדוּמִים שָׁלוּ פ' תְּרוּמָה עוֹד תִּמָּה מִי הַגִּיד לוֹ דְּחֲלֹזוֹן דָּג טָמֵא וְשׁוּב רָאָה בַּס'
בְּשָׂמִים רֹאשׁ ס' רמ"ד שְׁפָתַי שְׁנִמְצָא דָּג יָרוּק וַיֵּשׁ לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׁקֶשֶׁת וְנִפְל בְּגַד בְּרוֹטְב
וּמְרָאָהוּ פְּרָקִיעַ וְשָׁלוּ אִם הוּא חֲלֹזוֹן וְהַשִּׁיב שְׁדָמוּ אֵינוּ מְוַבְלַע וְאֵינוּ חֲלֹזוֹן ע"ש וּמִזָּה
מוֹכַח שֶׁהוּא דָּג טְהוֹר שֶׁאֵל"כ הִ"ל לְהוֹכִיחַ שֶׁאֵינוּ חֲלֹזוֹן מִמָּה שֶׁהָיוּ לוֹ סְנַפִּיר וְקַשְׁקֶשֶׁת
(טוֹב עֵין ס' ט' אוֹת י"ב): סִימָן ט דִּינֵי תּוֹלְעִים שְׁבַפְיָרוֹת וּבְקַמַּח.

וּשְׂאָר דְּבָרִים: אוֹת א תּוֹלְעִים שְׁנִמְצָאִים בְּפוֹלִין בַּע"ש וְעָשׂוּ מֵהֶם תְּבַשִּׁיל יָפָה אָסֵר מִי
שְׂאָסֵר כִּינּוּן שֶׁהָיָה בְּשֶׁבֶת וְלֹא הָיָה אֶפְשָׁר לְסַנּוֹן הַמָּרְק וּלְהַדִּיחַ הַבֶּשֶׂר וַיֵּשׁ לְחוּשׁ לְדַעַת
הָאוֹסְרִים הַתּוֹלַעַת בְּפוֹלִין אִף שֶׁהוּא בְּמַקּוֹם צָר בְּמַקּוֹם הַכֹּסֵד מוּעָט וְלִיכָּא מְנִיעַת שְׂמַחַת
שְׁבֵת וִי"ט וְאִף שֶׁהִנְדוּן הָיָה בְּשֶׁבֶת מ"מ כִּבְרָ נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה וַיֵּשׁ לוֹ עַל מַה לְסַמְּךָ (כֶּרֶם
שְׁלֵמָה ס' י"ד): הַד"ט וְעֵינֵי לְהַרְבֵּ פָּרַח שׁוֹשֵׁן י"ד כָּלֵל א' ס' ב' בְּמַעַט מַחְזִיק מְרוֹבָה
כְּתוּב בְּזָה כָּל הַצֹּרֵף וּמְסִיק לְהַתִּיר וְע"ל אוֹת ד' וְעִיג"כ לְהַרְבֵּ יָכִין וּבְנוֹעַז ח"א ס' צ"ג
וּצ"ד בְּעֵנֵי תּוֹשִׁים שְׁבַפְפוֹלִין וְעַדְשִׁים וְתַמְרִים וּבֶשֶׂר וְדָגִים וְנִמְלָה הַנְּמַצָּאת בְּדָבָשׁ
וְעִיג"כ לְתַשְׁב"ץ ח"ג ס' י"א: ב הַקּוּמִינוּ הַיֵּשֵׁן הַמְתּוֹלַע אֵין לוֹ תִּקְנָה לְדוּף אוֹתוֹ בְּמְדוּכָה
אִף בְּדִיעֵבֵד אִם דְּכוּהוּ מְוַתֵּר וְעֵינֵי לְהַרְבֵּ ב"ד ס' כ"א כ"ז וּכ"ח וּלְהַרְבֵּ דְבַר מְשֶׁה ס' ח'
וְהַדב"ש ס' ק"ב וּמִי צְמוּקִים שֶׁהִתְלִיעוּ בָּהֶם תּוֹלְעִים מְוַתֵּר לְהוֹצִיא הַשְּׂכָר מֵהֶן וְאִם
מְסַנּוֹן הַשְּׂכָר מַה טוֹב וְאִם א"א לְסַנּוֹן יֵשׁ לְסַמְּךָ עַל הַמַּתִּירִים (עוֹלַת שְׁמוּאֵל ס' א' וּב'):
הַד"ט וְעֵינֵי לְהַרְבֵּ שֶׁב יַעֲקֹב ס' כ"ט בְּדִין יֵין שְׁעוֹשִׁין מִגְּוֹדָגְדָנִיּוֹת מְתוֹלַעוֹת דָּאֵין לְהַתִּיר
רַק כְּשֶׁשְׂמִין אוֹתוֹן בְּשֶׁק דְּהוּי כְּעֵין סְנוֹן מִשְׂא"כ לְתַת לְתוֹכָן בְּעֵין וְעִיג"כ לְהַרְבֵּ חֲקָרִי לֵב
ס' נ"ג וּנ"ד שֶׁהַשִּׁיב לְשׁוֹאֵל בְּעֵנֵי מִי שֶׁהָיָה לוֹ זֵיתִים לְמַכּוֹר וְהִתְלִיעוּ אֵי שָׂרִי לְהוֹצִיא
מֵהֶן שְׂמֵן וְכֵן חֲרָצִנִים וְעַנְבִּין וְצְמוּקִין הַשְּׂרוּיָן בְּמִים לְהוֹצִיא מֵהֶן שְׂכָר שֶׁהִתְלִיעוּ וְא"א
לְבַרֵּר הַזְּבוּבִין וְהַתּוֹלְעִים אִם מְוַתֵּר לְהוֹצִיא מֵהֶן יֵין שְׂרָף כִּינּוּן דָּאֵין כָּאֵן תַּעֲרוֹבַת
מִמַּמְשׁוֹת הָאִסוּר וְאֵינוּ רַק זִיעָה בְּעֵלְמָא א"ד אָסוּר מִשׁוּם לְתַא דְּמַבְטֵל אִסוּר לְכַתְּחֵלָה
וְהָאֵרִיף בְּדָבְרֵי הַפֶּר"ח ס' ס"ד סַקְכ"ו וְהִבִּיא מ"ש הָרַב נִחְפָּה בְּכֶסֶף בְּחִידוּשָׁיו עַל
הַרֵא"ם דָּף קס"ו ע"ג וְהָרַב אֲדַמַּת קַדָּשׁ ח"א ס' ד' דָּף כ"ה וְהַעֲלָה לְאִסוּר לְהוֹצִיא שְׂמֵן
מֵהֶן וְאִף שֶׁהָרַב דב"ש ס' רפ"ו כְּתוּב דֵּינֵשׁ קֶצֶת צְדָדִים לְהַקֵּל מ"מ כִּינּוּן שְׁבִיָּאָר דַּעַת
רֵאשׁוֹנִים הָאוֹסְרִים אֵין לְהַתִּיר הַיֶּפֶף סְבָרְתָם וְשׁוּב כְּתוּב צַד אַחַר לְהַתִּיר וּמְסִיק דְּלִקְנוֹת
זֵיתִים מְתוֹלְעִים לְהוֹצִיא מֵהֶן שְׂמֵן אוֹ תוֹתִים לְסַחֲטוֹן מִשְׁקָה אָסוּר אָמְנָם אִם יֵשׁ לוֹ מְשָׁלוּ
יֵשׁ לְהַתִּיר וְהִ"ה כְּשֶׁהַחֲרָצִנִים וְגַם הֵם שָׁלוּ מְוַתֵּר לְהוֹצִיא מֵהֶן יֵין שְׂרָף (וְע"ל ס' י"ז
אוֹת א') וְעִיג"כ לְהַר"ש פְּלוֹרִינְטִין בְּבֵית הַרְוָאָה דָּף ל"ז וְלַהַר"ש הַלְוִי בְּתַשׁוּ' כ"י שֶׁהַתִּיר
כַּמ"ש הָרַב מַחְזִיק בְּרָכָה ס' פ"ד אוֹת ט"ז וְהָרַב אֶהֱל יוֹסֵף ס' ט"ז וְהַנְּמַשְׁכִּים דְּהָרַב
דְּבַר מְשֶׁה וּמְהַר"ש שְׁלֵם אָסֵר הַקּוּמִינוּ וְהָרַב הַמְחַבֵּר הַתִּיר וְהַשִּׁיב עַל שְׁנֵיהֶם וְשָׁאֵל ג"כ
לְהַרְב"ד רַבּוֹ וְאָסֵר וְהַשִּׁיב עַל דְּבָרָיו ע"ש וְעִיג"כ לְהָרַב בְּעֵי חַיִּי ס' קל"ח בְּדִין חֲרָצִנִים
וְגַם שֶׁהוֹצִיאוּ מֵהֶן יֵין וְנִתְעַכְּבוּ אֵיזָה יָמִים לְעֲשׂוֹת שְׂכָר וְהִתְלִיעוּ וּמְסִיק כַּרְט"ז ס' פ"ד
בְּקַמַּח שֶׁהִתְלִיעַ דְּלָא הָוִי מַבְטֵל אִסוּר לְכַתְּחֵלָה וּמְוַתֵּר וְהַתִּיר גַּם הוּא בְּנִיד"ד ע"ש: ג
הַסְּכִים לְדַעַת הַשׁוֹאֵל מְדַעַת בְּדִין רוֹטְב שְׁנִמְצָאוּ בּוֹ ג' תּוֹלְעִים דַּמ"מ הָרוֹטְב שָׂרִי ע"י

סיונו ומ"ש הרט"ז סי' פ"ח סקט"ו בשם רש"ל לחלק בין מצוי לשאינו מצוי לא משמע
כן מש"ס דף ס"ד וס"ה ואם הנה רותם והוציאו הזבובים בפף פבר נתפאר ברש"ך סי'
ק"י נחות יאיר סי' ק"ב והמקל לא הפסיד עיין להפ"ח שם.

ועל דבר תולעת שנתתכה לשנים ונפלה לקדרה ונתבשלה עם הירק ודאי אסור ששא
פגע בממשו של אסור ועיין לרש"ך סי' ק"ג ס"ק ג' והר"ט שרי ע"י הדחה יפה ובדיקה
היטב עיין לרט"ז ורש"ך סימן ק"ד (אור ישראל סימן ס"ו): ד חידוש בעירו הכרות תקנה
קדומה לחייב לבדוק העולשין ועוד לו שם דבר ויקרא ארש שפתי מהרי"ב ומהרי"ב
קאזיס בדין נאמנות האשה בבדיקת הפירות וירקות וכיוצא (פחד יצחק אות ת') (כ"י)
(ערוך תולעים בירקות): הד"ט ועיין להרב ריח שדה סי' ח' והנמשכים על אודות הסילקא
ועולשין שיש תולעים תוף העלין וכשקולפין הקרום הדק ומצא שם רחש מהרי"ל בשם
מהר"ם פתב להתיר ושזו דעת רש"י תוס' והרא"ש דלא פרש"א והר"ן ורבינו יחיאל
וכמ"ש מרן בב"י ובש"ע שלו סי' פ"ד ס"ו פסק פרש"י ודעמיה להתיר והרב ספר
הזכרונות השיב עליו וגם מהריק"ש פתב דרבו האוסרין וכ"כ ג"כ הרש"ך ופר"ח ע"ש
והרב המחבר השיב על דבריהם והוכיח שרוב דעות הסכימו להקל והשיב ג"כ על מה
שרצה א' חכם לחלק בין התולעים שבתוף קליפה הירוקה פועולשין להנמצאין בסילקא
שיש בה שוכים שיש לאסור והרב המחבר השיב דאין מקום לחלק ושיש להקל בזה
ובה אמנם מסיק ותני דהא דמקילינן ה"ד פשכ"ר נתבשלו אותן הירקות אף לתחלה
יש לבדקן במיתון לאור הגר וכמ"ש הפ"ח.

עוד לו שם סמוך ונראה פסק א' מאחיו ז"ל בדין תולעים שבתוף העלים של אילנות
תחת הסמפונות והעלה דהכלל היא דכל שאין מקום לתולע לרחוש יש להקל וכתב ג"כ
בענין אם בכל דבר שמצוי בו רחש צריכין בדיקה מספק וכתב דמתחלקת הוא בין
הפוסקים והרב המחבר האריך גם הוא בתשובתו למר אחיו וסיים דבין אם ברוך
מתולעין ובין במיעוטן אין להתיר בבדיקה וקנוח והצנועים מושכין ידיהן מהן ועיין
לפר"ח שם סקט"ו וילהרב של"ה דף ע"ז ואחרים שדברו על הענין ועל כל מין ומין.

ועיג"כ להרב שאגת אריה קטן סי' ב' שהאריך קצת עבור תולעי הירקות וכיוצא
הנמצאין ברוב דהוכיח להתיר לאכול בלא בדיקה ולסמוך על המיעוט דיש בהן ב' ספקות
ונחקה וכל כה"ג דוחין הרוב ע"ש ועיג"כ להרב משאת משה ח"ב סי' ד' וה' שהביאו
תשובת מהר"י זיין שעמד וימודד ארש הרב הרח"א בספרו חנן אלהים על דברת עלי
הגפן שמצאו בהן תולעים דקין כ"כ שאין העין שולטת בהם רק לבקיאין במקומן ונחזקי
הראות ואחר עיון רב גיעוון בחוזה של מחט ויחלו לילף ע"ג העלים ועודם מהלכין
נטמנין בא' הפחתיים בחודדי בליטת הפיצולים ונעלמים מהעין ונמנו ורבו חכמי ארם
צובה ואסרום והרח"א הנז' לדברי האוסרים ואמר מר מהרי"ז הנז' דבמקום שאסרו
פשיטא דא"א להתיר להם אף בשאר המקומות שלא נתפשט המנהג לאסור יש למצוא
טעם למנהגם והאריך בענין גזירות שאין רוב הצבור יכולין וכו' וכ"ש בדבר שנהגו
היתר מימי קדם ועיין רשד"ם סי' קצ"ב ומהריק"ו שורש ט' וגו"ר א"ח פל"א סי' ל"ד
ובפרח שושן סי' ז' ודחה סברת האוסרים וסוף דבריו דמפל מקום במקומות שדרכן
להתליע בדוק בהן ונחתה תחלה המקום שמחוברין לאילן שאמרים ששם מצוין ואח"כ

יבדוק פל עלה ועלה לבדו ויקנחם במפה ויניחם אח"כ במים רותחין שהיס"ב ושוב יכול לבשלן בלי פקפוק עש"ד ואתריו קול אדם ומשוף קול לו להרב המחבר שר המספים לכחא דהיתרא והוסיף משלו איזה ראיות ע"ש ועיין להרב ב"ד של שלמה בחי"ד סי' י"ט דהאר"י הרחיב בעשרה דפין על דברי הרמ"ם הנז' ודחה פל ראיותיו ותקנותיו וסוף דינא פתחלת דינא דאין לעלין הנז' תקנה כי רבים אשר אתו דנים אותן לאיסורא וכן הגיד מן השמועה מהרב חיים הלוי ממצרים שהכריז עליהן מהר"ש אלגאזי לאיסור ואין פוצה פה ומצפצף ה אם נמצא בקדרה של תבשיל קליפת תולע א' פגון מה שקורין בערבי אלגא"ל דהיינו פעין מלבוש לתולע היושב בתוכו ולא הנה התולע בתוכו אם אפשר בסיונו יסנו ואם א"א אין מנהג העיר להחמיר יש להתיר מס"ס דשמא נפלה הקליפה ריקנית ואין תולע זה גדל מהחיותין עצמן ואת"ל דנפלה הקליפה בתולע בתוכה שפא נמות ואין לו דין ברירה ומצא פדומה לזה בחק יעקב סי' תנ"ד סק"א וה"ה אם נשפף מעט מהתבשיל או נאכל קודם שהרגישו בקליפה ואיפא סי' במה שנשאר מהתבשיל לפנינו אף אם נודע שנפל קודם שנשפף דינו מבואר בסי' ק"י ס"ו.

ולענן הפלים כ"ע מודו דליפא רק טעמא ובטל בס' (זרע יעקב סי' כ"ח): ו אסר איסור לשפוף החומץ בתולעים שבו תוף המאכל ומחא אמוחא דהיתרא של א' חכם שהיה רוצה להתיר (שו"ת הרמ"ז סי' א' וב'): הד"ט אנו נמי בעניותין אתאן לכלל שאלה זה ימים רבים איה להתנהג בחומץ והשפתי לענ"ד פיז ה' הטובה עלי כמו שכתב בשותא דינוקא סי' ק"ו דאין ספק דלשפוף החומץ על המאכל ודאי אסור וכפסק הרמ"ז ז"ל ואף שיינות שלנו אינו חזקים כ"כ פבר הוכיח בנסיון שאין הדבר תלוי בחזק היינו הניית התולעים וחסרונו לגמרי אלא שלפי חזק היינו וחולשתו ירבה או מעט מספרם וכמה פעמים הראוי חומץ חזק הרבה בתולעים מועטים וסברו שאם לא יהיה חזק לא תהיה בו שום תולע אף לענ"ד דברי תוהו הן שא"א שיתחמץ הינו בין רב בין מעט פל שפני אדם נמנעים לשותו מפני חמיצותו שלא יהיה בו שום תולע ויש לדעת שטבע תולעי החומץ לעלות מעלה מעלה בשטח העליון של החומץ ולא בשולי הפלי ולפי שהיו מוציאים החומץ מהחבית דרך הפרזא שהיא בשוליה לכן אף בחומץ חזק הרבה לא יראו בכוס תולעים רבים שרובם עולים למעלה כנז' ונמצאים ג"כ תולעים דקים מן הדקים שאין העין של חלושי הראות שולטת בהן רק לעיני השמש וכמה בדיקות בדקתי פעם אחר פעם וסינון אחר סינון ולא עלה בינדנו לסנון לגמרי רק ע"י הרתחה קודם הסינון שאל"כ מפני קטנותו ונענועו עוודם בחיים חיותו אפ"ל בסינון ע"י בגד דק כי פיתונא דרומיתא מ"מ עוברים עם המשקה אף ע"י ההרתחה שהתולעים ימותו ונשארים משוללי הרגשה ותנועה אינם יורדים עם החומץ.

וכל זה נסיתי בלא חכמה שמלאתי כוס זכוכית לבנה מפיה שלמעלה של החבית ולא מהברזל שבשוליה ושמתי הכוס נגד השמש ולא יאמן כי יסופר איה אחר שנח החומץ ושקט מנענוע הכוס עיני ראו והראיתי ג"כ ליושבים לפני כמו זר סביב סביב בשפת הכוס העליונה פעובי דינר ויותר מאוכלוסי תולעים קטנים רוחשים ונעים רבו מספר וע"י סינון בבגד דק מ"מ נשארו תולעים רבים וע"י הרתחת החומץ וסינון אח"כ לא נשאר עוד שום תולע ועדיין הייתי חושש שמא ע"י ההרתחה נמוקו ונמוחו ושע"כ לא יראו עוד וא"כ הסינון אחר ההרתחה עסק לפניי.

אף אין האמת פון יען גם אחר ההרתחה קונדם הסיונון שפנוו החומץ בכלי וראינו שעדיין
היו שם שלמים וכן רבים הנוים וקיימים רק היו משוללי ההרגשה ונענוע ואחר הסיונון
בשומי מחדש החומץ בכוס לא נראה עוד א' ממשפחת התולעי ועיין להרמ"ז עצמו
באגרותיו דף ל' מ"ש מהרב דב"ש ועיין להרב חקרי לב בחי"ד סי' מ"ב דדעתו להרתחת
תחלה ואח"כ לסגן והרב מחזיק ברכה כתב שהמנהג לסגן קונדם ולאחר ההרתחה ועיין
להרב בעי חיי סי' קכ"ו שהיה מפקפק לבשלו ולסגנו ושאין ראיה ממ"ש הרב"י סי' פ"ד
בשם הא"ז שהורו לחמם הדבש להסיר הנמלים דדלמא שאני דבש דמטבעו עב ובשאינו
מבושל אין הדבש עובר במסנת משא"כ שאר משקין הנגרים יפה ומ"מ התולעים
עוברים עם החומץ אם נתיר לבשל הו"ל מבטל איסור לכתחלה וסוף דברו אמת שהעיד
לפניו מהר"א ברזילי שראה בצפת תוב"ב בפני מהר"א פאלקו"ן והר"מ ברזילי אביו
וזולתם לבשל החומץ תחלה ולסגנו ותמה עליהם ושאפשר דס"ל שאין התולעים אסורים
שכל שעוברים עם החומץ היינו רביתיהו ולפי שלא היו רוצים לאכול התולעים משום
מיאוס בשלו אותו כדי שימותו ולא יעברו במסנת וליכא משום מבטל איסור לכתחלה
דמעיקרא לא אסירי (ועיג"כ לעיל בהגהת אות י') ועוד ששמע מהר"ג מוטאל שלפעמים
כשעוברים התולעים נותנים מעט מים תוך החומץ ומחממים אותו עם המים שע"י ג"כ
מתרפף החומץ ועובר בנקב דק מהקודם ואין התולעים עוברים ובהא ודאי מודי דשרי
דהוי ממש כדבש שאין פונתנו אלא לרפף החומץ שיעבור דרך הנקב הקטן ומדבריהרב
דמשק אליעזר מוכח דלאו דנקא דבש אלא ה"ה מים ודבר לח ולדעתו ז"ל של הרב
החבי"ב לא נראה לו פן ע"ש ומי יתן ידעתי על שום מה לא נכנסו הדברים באונן שומעת
פמיהו פיון דלא שייך בזה מעיקרא ביטול איסור לכתחלה כשמעורבין בחומץ ואינו
עושה רק הסרת דבר שהיה קרוב לבא לידי איסור אם היו פורשים מהחומץ בשפכם
אותו תוך המאכל ועוד דכיון דא"א לסגנו אם לא עי"כ למה יאסר ולא יהיה דינו פדין
דבש ואם חייבין אנו לבדוק אם ישנו או לא הנה רש"ל כתב דאסור להעלים עין והרב
בית יעקב דחה ראיותיו ולענ"ד צדדי החיוב נראין ואינן נדחין דלפי מ"ש לעיל אין לה
חומץ בלתי נתלע המעט אם רב כפי איכות חזקו של חומץ הגם דמקרא דוירם תולעים
ויבאש מוכח דהסרחון קודם לתולעים דמ"מ מי יוכל לשער זמן התחלת הסרחון
להתחלת התולעים והוא ברור לעניות דעתי ואין ענין לזה מש"ל אות י': ז כרוב פירות
שנמלח ונחתף ואח"כ מצאו במלח הנשאב ב' וג' תולעים מתים אם יש לתלות שאחר
שמלחו הכרוב באו התולעים שם מאיזה דבר או ממקום סמוך לו או שהכלי או השק
שהיה בו המלח רחב שלא נטל כל המונח למעלה יש להקל במקום הפסד (שב יעקב סי'
כ"ח): הד"ט ועיג"כ למחר"ם פרויבנצאלי בתשובותיו כ"י סי' קל"ה שהביא תשובת
הרב הלל ממודינא בדין ירקות מבושלות שנמצאו ב' תולעים בהן שהביא מ"ש מרן סי'
פ"ד בשם הרשב"א אם בב' תתחזקנה או בג' ונשא ונתן במ"ש מרן שם ובסי' ק' בסברת
הראב"ד ומסיק שיש לחוס על ממונו של ישראל ולא לאסור רק אם ימצאו בהן ג'
והספים עמו הרמ"ף הנזכר דונקא בספק נפשות פקטלנית י"ל דבתרי הויא חזקה ע"ש
ועיין להרב בכור שור דף ק"ב ע"א דדעתו להחמיר פדעת הרשב"א סי' קי"ג אפי' בב'
וכדעת הרב"ח דלא כרט"ז ופר"ח ס"ק י"ד ע"ש ראיותיו: ח בגני קק"י שנהגו כסברת
מרן סי' ל"א בענין קירום המוח שלדעתו ז"ל התחתון עיקר שמצאו בקדחת המוח אחר

בְּיָשׁוּל תּוֹלַע א' וְלֹא בְּמוֹחַ וּמִצָּד תַּחְתּוֹן רַק בְּצַד הַעֲלִיּוֹן שֶׁל הַקֶּפֶת הָרֹאשׁ וְלֹא הָיוּ יְכוּלִים לִרְאוֹת אִם הֵיטָה רִיעוּתָא שָׁם וְהַבְּקִיָּאִים הִפְּרִיּוּ הַתּוֹלַע שֶׁהוּא מֵהַנְּמֻצָּאִים בְּחֻטָּם שְׂאוֹתָם שֶׁבְּמוֹחַ הֵם בְּאוֹפֵן אַחַר וּכְבֵר נִתְעַרְבוּ הַכְּבָשִׁים וְקָנוּ בְּבָלִי דַעַת מֵא' כֹּל מֵה שֶׁקָּנוּ אֲנָשִׁי הָעִיר מִן־מִתְרָא וְגַם עַל הָרֹאשׁ צִיָּדָה קִצְתָּ לְהַתִּיר (בְּתֵי פְהוּנָה ח"ב ס' י"א): הַד"ט וְעֵינָן לְהַרְבֵּ תוֹרַת חֹסֵד בְּדִין רֹאשׁ כְּבֵשׁ שְׁנֵתְבַשְׁל וּמִצָּא תּוֹלַע תוֹךְ הַמֶּרְק וְיָדוּעַ שְׂיִצְאוּ דְרָף הַנְּחִירִים וְלֹא מִמָּקוֹם אַחַר כֹּל שְׁנֵמֻצָּא חוּץ מִקְרוֹם הַמוֹחַ אֵין לְהַטְרִיף וְעֵינָן לְהַרְבֵּ שֶׁב יַעֲקֹב ס' ל' בְּדִין תּוֹלַע הַנְּמֻצָּא בְּגוֹלְגֻלְתָּ כְּבֵשׁ מְבוֹשָׁל וְרֹאֵינוּ שֶׁהַתּוֹלַע נִקֵּב הַקְרוּמִים אֵין סִפְקָ שְׂיִשׁ לְהַטְרִיף וּכְבָשִׁים אַחֲרֵים שֶׁפִּירְשׁוּ מֵהַמְקוּלִין קוֹדֵם שְׁנוּדַע הַטְרַפּוֹת יֵשׁ לְהַקְלֵ אִף מֵה שְׁנֵשְׂאָרוּ אֵין לְהַכְשִׁיר רַק בַּהֲפ"מ בְּהַצְטַרֵף סְבֵרַת הִיא דְכָבֵשׁ שְׁלָם לֹא הָיוּ חֹהר"ל וְעוֹד דְּאֶפְשָׁר ג"כ דְּנִיקֵב אַחַר הַשְּׁחִיטָה וְסוּמוֹף לְבִישׁוֹל דְּאֵלוּ נִקֵּב מִחַיִּים לֹא הֵיטָה תְּחֻבָּ בּוֹ עֲדֵינָן הַתּוֹלַע כ"כ זְמַן שְׂיִשׁ בֵּין שְׁחִיטָה לְבִישׁוֹל וְעֵינָן לְהַרְבֵּ יַעֲב"ץ ח"א ס' נ"ז וְהַנְּמֻשְׁכִּים בְּכִיּוּצָא לָזָה וְע"ל סִימָן י"א אוֹת א': ט הַעֲלָה דְתוֹלַעִים שֶׁבְּפִירוֹת מִשְׁפִּירְשׁוּ יֵשׁ לָהֶם דִּין בְּרִיָּה וְלֹא בְּטָלִי אִף שֶׁקוֹדֵם הַפְּרִשְׁתָּן הָיוּ מִן־מִתְרִין וְעוֹד בְּסִימָנִים הַנְּמֻשְׁכִּים עֲמַד בְּדִין בְּרִיָּה דְנוֹלָד חֹסֵר אֲבָר וּבְדִין חֹה"ל שְׁנֵתְעַרְבָה וְנִחְתַּכָּה חֲתִיכָה א' מֵהַתְּעַרְבוּת שְׂאֵינוּ רֹאֵי לְהַתְּכַפֵּד מֵה דִּינָה לְעַנְנָן בִּישׁוֹל וּמִשָּׁם נִסְעָ לְדִינֵי חֲזוּתָא מִלְתָּא וְדִינֵי דְבָר הַמְעַמִּיד ע"ש שֶׁהָאָרִיף בְּכָל פֶּרֶט וּפֶרֶט כְּרֹאֵי לוֹ (חֲקָרִי לֵב מִס' ס"ג עַד ס"ט): הַד"ט וְעֵינָן לְהַרְבֵּ אֲגוּרָה בְּאֶהְלָה דָּף ל"ו ס"ב מִשְׂאוֹ וּמִתְנוּ עַל הָרַב מִשְׂאֵת מִשָּׁה בַח"ג ס' ג' בְּדִין בְּרִיָּה אִם אֲכַל פְּרִי שְׂיִשׁ בּוֹ תּוֹלַע וּלְעִסּוֹ יָפָה עַד שְׁנֵתְרַסַּק הַתּוֹלַע וְאַח"כּ בָּלְעוּ אֵי מִן־פֶּטֶר בְּכָף מִמְלָקוֹת פִּינוֹן שֶׁלֹּא בָּלַע הַתּוֹלַע שְׁלָם א"ד פִּינוֹן שֶׁבָּא לְפִיו שְׁלָם דְּבָר טָמֵא כְּבִרְיָתוֹ אֵינוּ בְּטָל בְּלַעִיסָתוֹ ע"ש וְעֵינָן בְּחֻלְוִין דָּף ק"ג ע"ב וְלְהַרְמַב"ם פ"ה בַּה"ל מ"א (וְע"ל ס' י"א אוֹת ט' וְאוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת בְּדִין בְּרִיָּה): הָאָרִיף בְּדִין תּוֹלַעִי הַפִּירוֹת אִם יֵשׁ מִן הַסֶּתֶם לְחֹשׁ וּלְחַיִּיב לְבָדוּק כִּי לֹא כֹּל הַמְקוּמוֹת שְׁוִין וְשֶׁבְּמָקוֹם שְׂאֵין דְרָף אוֹתוֹ הַפְּרִי לְהַתְּלִיעַ יֹאכְלֵם בְּלֹא בְּדִיקָה וְעוֹשִׂים מֵהֶם מְרַקְחַת וּבְמָקוֹם שֶׁדְּרָפוּ לְהַתְּלִיעַ נִדְּאֵי צָרִיף בְּדִיקָה וְשָׁם נִכְנָס ג"כ בְּדִינֵי תּוֹלַעִי הַיְרַקוֹת וּבְדִין אִם צָרִיף בְּדִיקָה אַחַר י"ב חוֹדֶשׁ שְׁנֵתְלָשׁוּ ע"ש (בְּעֵי חַיִּי ס' רכ"ז).

הַד"ט וְעֵינָן ג"כ לְעִיל אוֹת ד וְלְהַרְבֵּ חֲקָרִי לֵב סִימָן ט"ל מ' וּמ"א דְּבִיָּאָר וּבִיָּרֵר דִּין הַתּוֹלַעִים הַנְּמֻצָּאִים בְּמִים מוֹשְׁכִין שְׂאֵינָם נוֹבְעֵין כְּחֻרִיצִין וְנִעֲצִיצִין לְאִיסוֹר וְשֶׁלְּפָחוֹת מִיָּדִי סְפִיקָא לֹא נִפְקִי וְהַשִּׁיב עַל דְּבָרֵי הַפֶּר"ח וְרֹאֵיוֹתָיו שֶׁהַתִּיר בְּסִימָן פ"ד סק"ז וְעֵינָן לְהַרְבֵּ בֵּית יְהוּדָה ח"ב סִימָן צ"ג בְּדִין תּוֹלַעִים הַנְּמֻצָּאִים בְּפִירוֹת דְּאֶסֶר הַפֶּר"ח שָׁם בַּסְּקָל"ג לְשִׁתּוֹת בְּלִי סִינּוֹן וְכַתֵּב הַרְב"י הַנִּז' דָּאֵין מְקוֹם לְכָף רַק בִּירוּשָׁלַיִם וְכִיּוּצָא שְׁמֻצְוִיִּים הַתּוֹלַעִים בְּבוֹרוֹת וְלֹא בְּשֶׂאֶר מְקוּמוֹת שְׂאֵינָן נְמֻצָּאִים ע"ש וְעֵינָן לְהַרְבֵּ שְׁזָה הָאָרִיץ ח"ג סִימָן ד' דְּמַעֲשֵׂה הֵיטָה בִּירוּשָׁלַיִם שְׁעֲשׂוּ עוֹגָה א' לִש"ק כְּמִנְהַג סְאֵלוֹנִיקִי וְנוֹתְנִים בְּהַ מְטַעְמִים לְשִׁתּוֹת בְּעַת אֲכִילַת הַמֶּרְק וְשׁוֹב נְמֻצָּא שְׁהִמִּים שֶׁלְּשׁוֹ בְּהֵן הָעֵיפָה לֹא הָיוּ מְסוּנָנִים וְעַל הָרוֹב מִצָּאוּ בְּמִים תּוֹלַעִים וּפְסַק שְׂאֵם הֵיטָה הַסִּפְקָ שֶׁקוּל אִם הָיוּ בְּהֵם אוֹ לֹא פִּינוֹן שֶׁא"א בְּנִידוֹן דִּידוֹן לְסַנֵּן מִן־מִתְרָא וְהַפֶּר"ח סִימָן פ"ד אִף אִם הַמִּים הֵהֵם הַחוֹזְקוֹ שְׂיִשׁ בְּהֵם תּוֹלַעִים לֹא נִשְׂאָר רַק ס' א' אִם נְמוּחוּ אוֹ לֹא וְס' דְּאוֹרִיָּתָא לְחוּמְרָא וְכַמ"ש הַרְש"ך סִק"ט וּפֶר"ח סִק"ל א' וְעֵינָן לְמַהֲרִי"ק דִּין א' ס' פ"ד בְּעַנְנָן אִם פִּירְשׁוּ בְּדוֹפְנֵי הַפְּלִי מִבְּפָנִים וְלִרְש"ך סִק"ד וּפֶר"ח שָׁם דְּבַנִּיד"ד הַבְּשָׂר אִסוּר וְהָעוֹגָה

מותרת לאכלה פשיטור ממנה קליפתה סביב סביב מבפנים ע"ש ועיג"כ להרב פ"י ח"י
הנז' בס"מ קל"ז בדין דגים מטונגנים בשמן שנמצאו מלאים תולעים שאסרן אע"פ שהן
מאוסין פיון דרנבא דרבנותא ס"ל דאין לסמוך להקל לכתחלה אף בדברים המאוסים
בלי ביטול בס' וישן המנהג פשוט שלא לחלק אף שהרמ"א סימן ק"ז ס"ב פתב דמנהג
להקל הפל לפי מקומו ואפילו באשפנו עצמו עיין לאו"ה פ"ל כ"ז ולהר"ם מפאדוניה סי'
ע"ט ורש"ל פ' ג"ה סימן מ"ט פתבו דהמנהג לאיסור ואין זה מחלוקת במציאות דכל א'
וא' דבר לפי מקומו ואלו ואלו עדי אמת הן ועיג"כ להרב"ח הנז' לעיל בס"ג רמזתיו
לעיל בס"ה ה': יא קמח המונח בארץ שהתלע יש לאסור בפשיטות ואם מונח בכלי יש
להשיב לשואל דרוב הפוסקים מחמירין ואם מ"מ רוצה השואל להקל אין מוחין בידו
וכ"ש דלא דרשי' איסוריה בפירקא (נודע ביהודה סימן כ"ז): הד"ט ועיין להרב הון רב
בח"ד סימן א' בדין קמח שמצאו בה תולעים ורקדוהו בנפה ועכ"ז אחר הרקידה מצאו
בו תולעים אם מותר לאכול מפת שאפיו מאותו הקמח וכתב דאם התולעים שחורים הם
מהחטים ועיין בש"ע סימן ע"ד סעיף י"ד והפר"ח שם סקכ"ז דמותר הקמח בטחינה
והרקידה אבל הלבנים הם מהקמח ואינם בורחין ואינם מתבררים עש"ד וע"ל אות ט"ז
דאין חילוקו של הרב עולה יפה לחלק בין לבנים לשחורים דלפי מ"ש שם בשם הרב
תורת נתנאל תרנייהו הויין מחטים וקשה המחלוקת במציאות: יב מעשה שלקחו חלב
מעובד פוכבים וסגנו אותו ומצאו בכגד תולעים הרבה וכן מצאו ג' מהלוקחים מאותו
העובד פוכבים באותו היום ועש"ק הנה ושלחו אחר יהודי הלוקח תמיד מאותו עובד
פוכבי' והעיד בתורת עדות שקל היצא לו בכל יום הוא כו"כ משקל חלב והמים משים
אותו העובד פוכבים בכלי שבו חולבים דדי הבהמה ושה דרכו בכל יום שהוא מצד א'
והעובד פוכבים מצד אחר מניחים תחלה המים וחולבים עליה פדי שיראו הקונים שמן
המחוקל לפניהם נותן ולא ידעו שקדם התערובת באופן שיזעו בבירור שמהמים היו
התולעים שמצאו והביא הרב המחבר מ"ש הפר"ח סי' פ"א סקל"ג שחלק עם רט"ז ומ"ש
הרב פרי תנאר בשם האו"ה סי' מ' אות ז וכל בו סי' ק"א וזולתם והחליט דבניד"ד ליפא
ס"ס וכדין דן מי שהורה לאיסור וחיזק ג"כ שם הוראת הפר"ח סי' פ"ד סקל"ג בדין פת
של פלטר עובד פוכבים וקאו"י וכיוצא בזמן שקל המים שפבורות ירושלים תוב"ב היו
בהם תולעים (ברכות מים סי' פ"ד) יג יין שבשעת דריכתו בגת מצאו בו תולעים מותר
לשתותו אפילו לכתחלה דאין איסור רק בנ"ט וידוע שבין לא ימצא טעם תולעים אמנם
קודם דריכת הענבים צריך להוציא מהם, התולעים מהספק וכמה מבני עמנו מניחין
הענבים במים פדי שיתפרדו התולעים אף אם לא עשה פן ודרך הפל ביחד כמו שהן
מותרין (פאר הדור סי' קי"ד): הד"ט פבז רבינו מאור עינינו נודע ובמקומו מונח ואדם
אין כמוני לא ידע למה אין לחוש לא' מאלף שלא יתרוקב בדריכת הענבים וברי' הוא
דלא אזלינן בטר נ"ט והנה בדין לסגנו קודם שתייתו וברוך היודע לכווני אמרא יאי
פדחזי: יד הביא כ"י החזקה בתשובה למהר"ם ו' חביב להתיר הקירמי"ז שנותנין תוך
המקחים ושטעמי ההיתר כתבם בר ברתיה מהר"י פול"י ז"ל ר"פ תרומה ע"ש וגם שמע
מהר"ש שלם באמשט' שגם הוא כתב תשובה להתיר והסכים עמו הרב אליהו ישראל
(טוב עין סי' ח"י).

טו בְּשׁוֹר יָבֵשׁ שְׁנֵמְצָא ע"ג תּוֹלְעִים רַבִּים דִּי לְהַתִּיר בְּבִדְיָקָה יָפָה גַם בְּחֹרִין וּסְדָקִין וּא"צ שׁוּם תִּיקוּן אַחַר דְּהָא לְרַש"ל פ' א"ט דְּגִים וּבְשׁוֹר שְׁהַתְּלִיעוּ אֶפְּלוּ פִּירְשׁוּ לְגַמְרֵי רַבִּים נוֹהֲגִין הֵיטֵר לְאֶלְלוּ בְּהִדְיָא אַף שְׁקוּפְצִין הֵנָּה וְהֵנָּה בְּקַעְרָה דְּלֵא שִׁינְךָ לֹאמֵר שְׁרִץ הַשׁוֹרֶץ רַק בְּפִירוֹת שְׁבָאִים מְגִידוּלֵי הָאֶרֶץ אוּ בְּמִשְׁקִין שְׁדוּמִין לְשִׁרְץ הַמַּיִם אִף בְּדָגִים וּבְשׁוֹר שְׁמֵרׁוּב שְׁמָנוּ הֵן אֵין שֵׁם שְׁרִץ הָאֶרֶץ וְלֵא שְׁרִץ הַמַּיִם עָלְיוּ וְשִׂאף לְדַעַת הַפְּר"ח ס"ס פ"ד הַמְחַמֵּיר הַרְבֵּה בְּעִנְיַן הַתּוֹלְעִים וְשִׂאִין חִילּוּק בֵּין תּוֹלְעֵי הַפִּירוֹת לְתּוֹלְעֵי בְּשׁוֹר דְּגִים וּגְבִינָה מ"מ שׁוֹר הַמְסֻפִּים הוּא לְהַתִּיר בְּאֵם פִּירְשׁוּ ע"ג הַחֲתִיכָה לְבַד בְּבְשׁוֹר דְּגִים וּגְבִינָה ע"ש (תּוֹרַת נִתְנָאֵל ס' ו') טז נִשְׂאֵל עַל הַפְּסוּמַת שְׁקוּצָרִים אוֹתָהּ פְּרָמֵל וּמִינְפְּשִׁים בְּתַנּוּר וְאַח"כּ טוֹחֲנִין בְּרִיחִים לְהַסִּיר הַקְּלִיפָה וּבִהְיוֹת הַתְּבוּאָה בְּקַמָּה נִמְצָאוּ בְּשִׁבְלִים תּוֹלְעִים קִטְנִים רוֹחֲשִׁין וְרַצִּין הֵנָּה וְהֵנָּה וּמְצוּיִין בְּהוּ מְאֹד וּקְצָתוֹן אֲדוּמִין וּקְצָתוֹן לְבָנִים אוּ שְׁחֹרִים וְנִתְיַבְּשׁוּ הַתּוֹלְעִין הַלְלוּ עִם הַגְּרָעִין וְנִשְׂאָרוּ דְּבוּקִין בְּבִקְעִים וּבְצִירִיָּהוּ וְהוֹרָה לְהֵיטֵר וְשִׁפְכָר הוֹרָה כֵּן הַגָּאוֹן מְהֵר"ם מְרוֹטְנְבוּרְק שְׁהִבִּיא הַגַּה"מ בַּפ"ב בַּה"ל מ"א וְאִף שְׁהַרְמַב"ם הַרְשָׁפ"א וְהֵר"ן וְהַה"מ וְרַמְב"ן ס"ל דְּאִף שִׂאִין לְתּוֹלְעַי מְקוּם לְרַחֲוֵשׁ מ"מ אֲסוּר מִשׁוּם שְׁרִץ הַשׁוֹרֶץ מ"מ בְּנֵי הָאֲשְׁפָּנְזִים גְּרִירֵי אַחַר רַבְּנֵי אֲשְׁפָּנְזִים הַר"ם וְהֵרָא"ש הַמְתִּירִין בְּכַה"ג וְעִינֵין בְּחֻלּוּיֵין דְּרַף מ"ד בַּתּוֹס' ד"ה הֵינְנוּ בְּסוּף הַדְּבוּר ע"ש.

וְנִשְׂאֵא וְנִתְּן ג"כ בַּמ"ש הַפְּר"ח ס' פ"ד סְקִי"ח וּמִיִּיתֵי נְמִי לְסִינְעֵתִיָּה מ"ש הַרְבַּ בֵּית לַחֵם יְהוּדָה שְׁם סְקִי"ח בַּמֵּאֲלִי"ץ שְׁנִתְּלָעוּ וְאַחַר נִתְיַבְּשׁוּ דְּהַתִּיר גְּדוּל א' דְּאֶמְרֵי נִשְׂרָפוּ הַתּוֹלְעִים וְנִעְשׂוּ עֶפֶר וּא"כ בְּנִיד"ד נְמִי וְדֵאִי אֶמְרֵי שְׁנִשְׂרָפוּ וְנִעְשׂוּ כְּעֶפֶר (שְׁם ס' ל"ח): הַד"ט גַּם בְּחֻטְיֵין לַחִים עֵינֵי רָאוּ פְּמָה פְּעָמִים וְהֵרָאִיתִים לְאַחֲרִים שְׁבִהֲסִיר מְהֵן הַקֶּשׁ וְהַמוֹץ שְׁבִהֵן נִמְצָאוּ כְּמַעַט בְּכָל גְּרָעִין וּגְרָעִין תּוֹלְעִים קִטְנִים אֲדוּמִים בֵּין צִירִיָּהוּ וְאֵין סְפֵק שְׂרָאוּי לְכָל בַּעַל נֶפֶשׁ לְחַוֵּשׁ לְעַצְמוֹ שְׁלֵא לְכַסְכְּסֵם כִּף עַד הֵסֵר אוֹתוֹן מִשָּׁם וְאֵם עוֹשֶׂה אוֹתוֹן קְלוּיִים בְּאֵשׁ אֲתֵאֵן לְדַלְעִיל וְדוּק וְע"ל אוֹת ג' וי"א: סִימָן דִּינֵי בְּשׁוֹר וְחֻלְבַּ וְדִינֵי כַחַל אוֹת א בְּשׁוֹר שְׁחֲתָכוּ דִּק דִּק בְּסִפִּין חוֹלְכָת ב"י וְיֵשׁ בְּבְשׁוֹר יוֹתֵר מִס' נִגְדַּת הַסִּפִּין וְהֵיָה הַסִּפִּין נְקִי מִשְׁמֹנוּנִית לְפִי שְׁחֲתָכוּ מְקוּדָם הַרְבֵּה בְּצָלִים כִּינּוּן שְׁהֵיָה הַבְּשׁוֹר צוּנֵן בְּעַת שְׁחֲתָכוּהוּ לְכ"ע סְגִי בְּהַדְחָה וְאַפְּי' הַסִּפִּין ב"י כִּינּוּן שְׁהֵיָה מְקוּנָח וּמָה שְׁחֲתָפוּ לֵא הֵיָה כְּבָר חֲרִיף וּבְנִיד"ד צָרִיף הַדְחָה וְשִׁפְשׁוּף יָפָה וְאֵם בְּשִׁלּוּהוּ בְּלֵא הַדְחָה מוֹתֵר (כְּרַם שְׁלֵמָה ס' י"ב וי"ג): הַד"ט גַּם הַרְבַּ אֶהֱל יוֹסֵף ס' כ"ב פֶּסֶק לְהַתִּיר וְתַמָּה עַל הַרְבַּ נְאֻמָּן שְׁמוּאֵל ס' נ"א דְּלֵא הַתִּיר רַק בְּהַפְּסֵד מְרוּנָה וְהִבִּיא דְּבָרֵי פְר"ח מ"א ס' מ"ז וּשְׁכ"כ ג"כ הַרְב"ד סִימָן ל"ח וּמְהֵר"י דִּי בּוּטוֹן וְעִיג"כ לְהַרִיד"ב הַנּוֹ' ס' ט"ל שְׁהִבִּיא ג"כ פֶּסֶק מְהֵר"ש גָּאוֹן לְהַתִּיר.

ב כִּף חוֹלְכָת ב"י שְׁנִעְרוּ בְּהַ קְדוּרַת בְּשׁוֹר וְנִאֲכַל קִצָּת מִהַתְּבָשִׁיל וְלֵא נוֹדַע אֵם הֵיָה בְּהַ ס' וְהֵאֲשֶׁה בַּע"ב שְׁיַעְרָה בְּדַעְתָּה וְאַמְרָה ע"כ הֵיָתֵה מְלֵאָה לְכֹאֲרָה נִרְאָה דְּנִאֲמַנְתָּ דְּעַד אֲחַד נְאֻמָּן בְּאִיסוּרִים וּכ"מ שְׁהֵאֲמִינָה תּוֹרָה עַד אֲחַד אֶפְּלוּ אִשָּׁה נְאֻמַּנְתָּ אִף מִמ"ש מוֹר"ם ס' קכ"ג ס"ג לֵא מִשְׁמַע הֵכִי דְּכַתְּב דְּדוּקָא בְּאִיסוּר וְדֵאִי נְאֻמַּנְתָּ אִף בְּאִיסוּר שְׁיֵשׁ צְדָדִין לְהַקְּל לֵא דֵאֲשֶׁה דַּעְתָּה קִלָּה לְהַקְּל (בֵּית יְהוּדָה ס' מ"א): הַד"ט וְעִינֵין עוֹד לוֹ שְׁם בְּסִי ס"ב בְּמִנְהֵגֵי אֶרְגִּיל בְּדִין כִּף בְּשׁוֹר שְׁרַחְצוּהָ בְּמִים חֲמִין בְּאֶפְרַר שְׁקוּרִין לִישִׂא"ה וְשׁוּב תְּחַבּוּ הַכִּף בְּקְדוּרָה חֻלְבַּ תּוֹף מַעַל"ע בְּלִיעַת הַבְּשׁוֹר דְּהַתִּיר בְּשָׁם הַרְבַּ רַבּוּ דְּקִי"ל כְּמָרוֹן סִימָן צ"ה ס"ד דְּאֶפְרַר פּוֹגֵם (וְע"ל ס' י"ח אוֹת ד') וְעִינֵין לְהַרְבַּ חֲקִירֵי לְב סִימָן נ"א בְּמַעְשָׂה

שְׁהִיָּה בְּאִשָּׁה שֶׁתִּתְקַבֵּה כִּי חוֹלְבַת בְּקִדְוָההּ שֶׁל בֶּשֶׂר וּבְלֹא דַעַת הִרְבָּתָהּ עֲלֵיהֶם בְּשׂוֹגֵג מִוְתָרִים וּמְכַל מְקוֹם נִסְתַּפֵּק מִשׁוּם שֶׁחֲתִיכוֹת בֶּשֶׂר שֶׁנֶּאֱסְרוּ לֹא יִחְזְרוּ לְהִתִּיר וּלְחַלֵּק בֵּין אִסּוּר עֲצָמוֹ לְאִסּוּר בְּלוּעַ מ"מ לֹא הָיָה בְּיָדוֹ דְבַר בְּרוּר.

אִךְ בְּשֵׁם הָרַב שְׁנוֹת חַיִּים זָקְנוֹ כְּתַב שֶׁהִתִּיר ע"ש וְעֵינָיו בְּתַשׁוּבוֹת גְּאוּנֵי בְּתָרְאֵי סִימֵן ל"ח תְּשׁוּבַת הָרַב ב"ח שֶׁחֲזַק וְקָנִים מ"ש בְּחִבּוּרוֹ בִּי"ד ס' צ"ד ס"ג בְּדִין תְּחִיבַת הַכֶּפֶף ב"פ בְּקִדְוָההּ שֶׁשֵׁם הַכְּרִיעַ לְהַקְלֵל בְּבֶשֶׂר בְּחֻלְבַת מִבְּשָׂאָר אִסּוּרִין וְעִיג"כ בְּתַשׁב"ץ ח"ד טוֹר א' סִימֵן ל"ו וּמ"ד בְּדִין כִּי חוֹלְבַת שֶׁהוּצִיא עִמָּה חֲמָאָה וְנָתַן בְּתַבְשִׁיל וְלֹא קִנְחָה וְנִעְדִּין וְנִשְׂאָר בַּכֶּפֶף מֵעַט חֲמָאָה וְשׁוֹב הַסִּיר קִדְוָההּ שֶׁל תַּבְשִׁיל שֶׁל בֶּשֶׂר מֵעַל הָאֵשׁ וְהַנִּיחָה עַל הָאָרֶץ כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה בְּאֶפְסֵי שְׁנֵחָה מִהִתְחַתֵּה וְאִח"פ שֶׁגַּג וְהוּצִיא מִהִקְדִּירָה לְקַעְרוֹת ע"י אוֹתָהּ הַכֶּפֶף בְּאֶפְסֵי שֶׁאִין כָּאֵן חֲשֵׁשׁ רַק מִשׁוּם הַחֲמָא' שֶׁבַּכֶּפֶף שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּתַבְשִׁיל שֶׁל בֶּשֶׂר שֶׁהוּא דְבַר מוּעָט וְנֶאֱמַר סֵהְדֵי דְבָטֵל בַּס' ע"ש וְעִיג"כ ל"א אוֹת כ"ב: ג מְצָא סַעַד לְמִנְהַג הַמְּקוֹם שֶׁנִּהְיָה לְאֶפְסֵי בְּתַנּוּר עִם הַפֶּת הַקֶּאֱגִיט"ו שֶׁל חֻלְבַת מִמ"ש רש"י בְּפ' דְּרִיחָא לֹא מִקְלָתָא הִיא וְנֶאֱפִילוּ הָרִי"ף וְרַמְב"ם דְּאָסְרֵי לְכַתְּחֵלָה ה"מ בְּתַנּוּרִים שֶׁלָּהֶם וְעוֹד הֵבִיא טְעָמִים אֲחֵרִים רְאוּיִים לְסַמְּוֵה עֲלֵיהֶם לְקַנְיֵם הַמִּנְהַג (שׁו"ת הַרַמ"ז ס' ס"ג): הַד"ט וְעֵינָיו לְהָרַב זָרַע אֶמֶת ח"ב סִימֵן כ"ח בְּדִין פֶּת שֶׁנֶּאֱסָפָה בְּתַנּוּר א' בְּעוּגָה שֶׁנִּילּוּשָׁה בְּמִים וְנִתְּנוּ בְּתוֹכָהּ קִרְבֵי אֲנוּזוֹת שֶׁהִתִּיר בְּרֵאיוֹת לְאֶכּוֹל הַפֶּת אִךְ בְּמֵאֲכָלֵי חֻלְבַת וְנִשְׂאָ וְנָתַן בְּמ"ש הַרַש"ךְ ס' ק"ח סְעִיף י' בְּיָאָר דְּבָרֵי מוֹר"ם שֵׁם ס"א וְעִיג"כ לְהָרַב דְּבַר מְשֵׁה ח"ג סִימֵן ג' דְּפַסֵּק דִּהִיכָא דִּהִתְנַוּר גְּרוּף וְקִטּוּם שֶׁלֹּא נִשְׂאָר רַק חוּם הַתְּנַוּר מִוְתֵּר לְצִלּוֹת שֵׁם הַבֶּשֶׂר ע"ג הַתְּנַוּר אוֹ רֹאשׁ כְּבֵשׁ בְּלֹא שְׁפוּד וּבְתַנּוּר שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים שְׂרִי בְּסִימֵן מְוִבְהָק וְעִיג"כ ל' אוֹת י"ד וְעֵינָיו לְהָרַב יַעֲב"ץ ח"א סִימֵן ק"ג דְּלִהְחֵם מֵאֲכָלֵי בֶּשֶׂר וְחֻלְבַת זַע"ז ע"י כְּלֵי בְּתַנּוּר שֶׁל חֶרֶס רְאוּי לִיְזַהֵר לְכַתְּחֵלָה מִשׁוּם הִרְחָקָה וּבְתַנּוּר שֶׁל מִתְּכַת חֲנוּמְרָא יִתִּירָא הִיא וְעֵינָיו בְּמוֹר"ם סִימֵן צ"ב וְצ"ג וְרַש"ךְ סִימֵן ק"ה סְעִיף קָטָן כ"ב וְרַט"ז שֵׁם וּבֵא"ח סִימֵן תנ"א יָפָה כְּנֻן הַמַּג"א בְּהַשְׁגָּתוֹ לְרַב"ח עֵינָיו שֵׁם: ד הַשׁוֹמֵה לְרַפּוּאֵת חוֹלֵי שֶׁאִין בּוֹ סַפְּנָה מִי חֻלְבַת ע"פ הוֹרָאֵת חֲכָם דִּהֵינּוּ לְאַחַר שֶׁהוּצִיא אוֹ הַגְּבִינָה מִבְּשָׂלִים הַמִּים הָעֵכוּרִים הַנֶּשְׂאָר וְהָאֲכָל צָף לְמַעַלָּה (וְהֵינּוּ מֵה שְׁקוּרִין אוֹתוֹ רִיקוּט"א) וּמוּצִיאִין אוֹתוֹ מִשֵּׁם עַד שֶׁלֹּא יִשְׂאָר שֵׁם רַק מִים בְּעֵלְמָא שְׁקוּרִין אוֹתוֹ סִיר"א) אִם הִנְתֵּרָה לוֹ לְשִׁתּוֹתוֹ אַחַר אֲכִילַת בֶּשֶׂר מִיָּד אַחַר שֶׁבִּירָף וְעָקַר תְּפֵא מִקְמִיָּה כִּיּוֹן שֶׁלֹּא נִשְׂאָר רַק מִים א"ד ל"ש וְצָרִיף לְהַמְתִּין ו' שְׁעוֹת כְּגִבְיָנָה אַחַר בֶּשֶׂר וְהָאֲרִיף בְּבִירוֹר דַּעַת הַתּוֹס' בְּחֻלְיִין דָּף קי"ד וּמ"ש, הָרַא"ש בְּפִסְקִיּוֹ שֵׁם וְהָר"ן בְּפ' כ"ה וְשִׁלְטֵי גְבוּרִים דָּף ש"ב ע"א וְרַש"ל בִּיש"ש וְסוּף כָּל סוּף לֹא עָלָה בְּיָדוֹ פֶּסֶק דִּינוֹ כִּי לֹא נִמְצָא מִהָרַב הַמְּדַפֵּס תְּכִלִּית תְּשׁוּבָתוֹ ע"ש (שֶׁמֶן הַמּוֹר סִימֵן ו').

הַד"ט וְעֵינָיו לְהָרַב מְכַתֵּם לְדוֹד סִימֵן ט"ו שֶׁהִתִּיר לְמַדְנֻכָא בְּיַסּוּרִין מִמִּינֵי מִיחּוּשִׁים שֶׁאִין בְּהֵן סַפְּנָה שֶׁצְּנוּהוּ הָרוּפְאִים שֶׁלְמִשְׁפָּה אֵינָה חֲדָשִׁים לֹא יִשְׁתָּה בְּסַעוּדָה וְלֹא חוּצָה לָהּ שׁוּם מִשְׁקָה רַק הַמִּים הַנֶּנְעָשִׂים ע"י כְּלֵי הַלֵּאמְבִּיק"ו מִהַמִּימֵי חֻלְבַת אַחַר שֶׁעָשׂוּ הַגְּבִינָה וְהַרִיקוּט"א מְשִׁימִין הַמִּים הַנֶּשְׂאָרִים בְּלֵאמְבִּיק"ו וּמַעֲלִין זִיעָה וְיוֹצֵאִים ע"י סְמִפּוּנוֹת מִים שֶׁאִין בְּהֵן טַעַם וְלֹא רִיחַ חֻלְבַת כִּלְלֵי וְהִתִּירוּ הָרַב לְגַמְרֵי לְשִׁתּוֹתוֹ תוֹף הַסַּעוּדָה שֶׁאוּכַל בָּהּ בֶּשֶׂר וְאִם יִרְצָה לְהַחְמִיר ע"ע לְהַדִּיחַ פִּיּוֹ בְּמִים קוֹדֵם הַשְׁתִּיָּה תַע"ב מִשׁוּם הִרְחַק מִן וְכו' וְאִךְ שִׁמְמ"ש הָרִיב"ש סִימֵן רנ"ה בְּעֵנָן הַגְּאוּ"א אַרְדֵּינִט"ו שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אִסּוּר

המשקין שלקחנה הנה נראה ג"כ בניד"ד לומר דזיעת מימי חלב יאסרו לשותותן בסעודת
בשר דמדרבנן מיהא אסורין מימי חלב כחלב עצמו מ"מ ממ"ש מרן סי' פ"ז בשם הא"ח
דביצים הנמצאים בעופות שלא נגמר רק החלבון דאסור לאכלו עם הבשר אבל אם אכלו
בפ"ע מותר לאכול אחריו גבינה פיון דבשר עוף אינו אלא דרבנן ממנו ניקח לניד"ד
דהמימי חלב עצמן דאינו אסורים אלא דרבנן לבשל בהן בשר וא"כ אף אם לזיעה שלקחנה
יהיה דין מימי חלב מ"מ לשותותן בפ"ע והבשר בפ"ע מותר ושוב נשא ונתן במ"ש
הפר"ח שם ויישב דבריו פי היכי דלא סתרי להוראתו ואף דלדעת הרמב"ן איכא במימי
חלב עצמן משום איסור אמ"ה פ"ב הקשו עליו פ"ל האחרונים עיין בפר"ח ופר"ת ועם
היות שבכתבי קדש האר"י אתי עליוהו משום איסור דם מ"מ במקום חולי או מיוחד
נראה ודאי שיש להקל ומעשים בכל יום יום יוכיחו ששותים אותה לרפואה אליבא
ריקנא ושוב ראה להרי"ד בב"ד שלו שהתיר אף לחולה שאין בו סכנה ע"ש בחי"ד
סימן ל"ד היכא דאינו אלא לשותות המים הנזכרים אחר אכילת הבשר דמותר עיין שם:
ה הרבה להשיב דיש לנהוג פדעת הזוהר ורעיא מהימנא דאין שום איסור לאכול בשר
ובפרט בשר עוף אחר שאכל גבינה שלא פדעת מרן הקדוש בסי' קע"ג שכתב דמהזוהר
פ' משפטים נראה דאפילו בשר עוף אסור אחר גבינה דליתא אחר הס"ר ועיין בכנה"ג
סי' פ"ט הגה"ט אות ח"י שכתב שהמחמיר בזה אינו אלא טועה ויש בו משום מינות ח"ו
ושדברי הזוהר אינו אלא לאכול גבינה אחר בשר עיין ברעיא מהימנא דף רמ"ו ע"ב פ'
פנחס ומה דרעיא מהימנא מתיר מי יזיד לאסור ועיג"כ להרב אדרת אליהו מהרב ריקי
סימן א' כפה גדול פחו של הזוהר ועיג"כ להרב ח"י בח"א מהל' שבת פ"ח שהוא תיקון
נפלא לאכול בשר אחר גבינה ועיין לפר"ח א"ח סימן תצ"ו במנהגי איסור אות א' ובדברי
יוסף סימן א' ולהרשד"ם ח"י"ד סימן קכ"ט והרש"ך ח"א סי' קע"ח ודון מנייהו בניד"ד
דאף למי שנהג פו שסמוך עצמו לחומרת מרן יש לו התרה הגם דלפי הדין אפילו התרה
לא היה צריך (פני אהרן סי' ו'): הד"ט ועיין להרב אהל יוסף סי' א' דגם הוא כתב דא"צ
התרה כדיו מנהג בטעות דאף דמהזוהר משפטים נראה דאפי' בשר עוף אסור אחר גבינה
וכ"פ הרש"ל לאסור כמרן אף שדחה דבריו הא ודאי אילו היה רואה שרב מוסמוך ויקי
בחדרי הזוהר העד העיד בנו שלא פונוו בזוהר לכך דאדרבה העיקר לאכול חלב תחלה
ואח"פ בשר משום תתאה גבר פשיטא שלא היה נוהג חומרא זו בעצמו ומתה"ם נמי
דהביא מרן בסי' קע"ג לא היה מחמיר רק לעשות משמרת שלא תדבק הגבינה בין שיניו
ויאכלנה אח"כ בבשר וכל שעשה הקינוח בפת ויין או שאר משקין סגי וסגי וז"ש מור"ם
שם סי' פ"ט ויש מחמירין ולא כתב ויש אסורין ע"כ.

ועיין בחבורי הקצור הלז בחא"ח הנדפס דף ק' ע"ג ולהרב יעב"ץ ח"א סימן מ"ז ויש לי
לע"ד קצת עיון במ"ש הרב ח"י הנז' דטעמא קא טעים לתיקון נפלא באכילת בשר אחר
גבינה דאף שהביא מנהג האר"י (שהיה נוהג שלא לאכול בשר אחר גבינה קשה) דא"כ
אמאי בפ"א מהלכות ימי תשובה כתב להזהר ג"כ שלא לאכול גבינה ביום שאוכל בשר
וכן להפ"ד ואילו לדעתו ז"ל שהוא תיקון נפלא ליהוי באזהרה לאכול הבשר אחר הגבינה
להמתיק הדינים כאשר אנו מבקשים בימים האדירים ההם ואם נתפזזו באמרו וכן להפ"ד
לגבינה קשה לא היה לו לסתום אלא לפרש וראיתי להרב פ"כ לאדן סי' ה' אות ח' דכתב
דהאר"י היה נוהג שלא לאכול אפי' בשר אחר גבינה ביום א' ושכ"כ בשמם מהר"ש

ויטאלי בן מהרח"ו והר"ם פאפירש בס' לקוטי תורה וטעמי המצות בס"פ משפטים
ומהר"י צמח בנגיד ומצנה דפוס אמשטרדם דף מ' ואין להשיגים במי שכתב בהקפה והוסיף
ג"כ הרב המחבר שמ"ש בספרו שיוירי ברכה ברעיא מהימנא ח"ג דף רמ"ז דר"ל בין
גבינה לתבשיל בשר וכן מצא אח"כ להרמ"ז דאילו בין גבינה לבשר ממש אין חילוק
בין אוכל הגבינה תחלה לאוכל בשר תחלה כ"כ בשמו בזוהר ד' ליוורנו ח"ג דף רמ"ו
שכתוב למטה בהגהה ובענין שעות השעה לאכילת גבינה אחר בשר ענין להרב בעי חיי
סי' קל"א שלמד דעת שאין השעות זמניות בו' שעות שאמרו להמתין רק חצי יום מי"ב
שעות ואם בימות הגשמים אכל בשר בפקר לא יאכל גבינה עד ב' שעות קודם הלילה
ובקיץ שהימים ארוכים ט"ז שעות יכול לאכול גבינה ב' שעות קודם חצי היום אם אכל
הבשר בפקר ונראה שלזה פונו הטור בס"פ פ"ט שכתב שמזמן סעודת הפקר עד זמן
סעודת הערב דהיינו ו' שעות דייק ואמר דהיינו ו' שעות לומר שהוא זמן קצוב לכל ימות
השנה ואין זמניות ועיג"כ באו"ה הביאו הרב דמשק אליעזר דף ש"י ע"ג והרב ל"ח ע"ש
גם הרב פרח שושן בי"ד ריש פלל א' חלק על הרב פר"ח שכתב סי' פ"ט סק"ו דשעות
זמניות ניהו ושגם הסבא מנגדתו דאם שיערו דזמן ו' שעות בעינן משום עיכול הבשר
או מטעם בשר הנשאר בפה היעלה על הדעת דישתנה הטבע פפי הזמן אם חורף או קיץ
יהיה א"ו דלעולם ו' שעות דהיינו רביע היום בעינן ע"ש ואני אומר לע"ד דאין זו השגה
פלל לאיש כמוהו ואדרבה הפל יודעין דכח העיכול משתנה פסדר המקומות וכסדר
הזמנים לפי קרירות וזמיות המקום והזמן אפילו לאדם אחד בעצמו ונסיון מוכיח
דבימות החורף העיכול מתהנה יותר במהירות ודי בשש שעות זמניות היינו קטנות
וההפך בימות הקיץ באופן שאין הסבא מנגדת לדעת הרב פר"ח אדרבה מסייעתו ו
תמוך יתדות המנהג שלא להטיל גבינות בנודות של עור לצד הבשר רק מצד השער
ושנהגו ג"כ לאסור חמאה הבאה מארץ מרחקים בנודות לצד הבשר ומתירין לבאה מצד
השער ממ"ש מרן ס"ס פ"ז בשם הרב שפלי הלקט ועיין להכנה"ג שם אות מ"ג והריק"ש
והרש"ך שם ושגם הש"ל הנז' לא התיר אלא כשלא נשתהו בתוכן מעל"ע ודלא ממ"ש
מהר"י מולכו דאדרבה אין להרהר על מנהג העולם דאף דלא אמרינן פבוש כמבןשיל
אלא מעל"ע ה"ד בדיעבד ואפ"ה צריך הדחה אבל לכתחלה אסור אפילו בפחות
ממעל"ע.

ועיין להרב גו"ר פלל א' סי' כ"ו ובמפתחות הרב כנה"ג לס' קול בן לוי סי' קכ"ח וכן
העיד על המנהג להחמיר הרב פרח מ"א ח"ג סי' ג"ל ועיין להרב"ד חי"ד סימן מ"ה
(דבר משה ח"א סימן י"א): הד"ט גם בבעי חיי שלו סי' קכ"ט כתב הרב כה"ג הנז' דכלל
הדברים שאין אנו מכשירים כל דבר שהושם בעור קיבת גבילה או אפילו גבינה וקרבי
דגים בעור שחוטא אם לא שמנח בצד השער ומנהג יפה הוא ע"ש ולהרב רבו בתשובה
בחי"ד סי' ג' ולהרב ב"ד ש"ש סי' י"ד שהביא תשובת הר"א אפסנדרוי דדוקא לכתחלה
יש לזהר בכף אבל בדיעבד אפילו נשתהה מעל"ע בצד הבשר מותר ועיין להרב בן
המחבר צרור הפס"ק סי' דכתב דמ"ש הרב"ד בי"ד סימן ת"ה לאסור בחמאה ולהתיר
בשמן ודבש דהוי נטל"פ כמ"ש מרן סי' ק"ג ס"ד וסימן קי"ד ס"ז לא אמרה רק להלכה
דלמעשה מנהג סאלוניקי עירו לאסור הפל וכמור"ם בס"י ק"ג סעיף ד' דכתב ויש אומרים
דאין הבשר פוגם בדבש והרב המאסף בהגב"י סימן פ"ז אות י"ג עשה מעשה להתיר ז

תמה על הרב המני"ח שהגיה במ"ש הרב אביו בהלק"ט סימן כ"ו אם מותר ללוש בסקוגי"ש בחלב והשיב דלא מיקרי זה כעין תנארו ונהי כשאר פת שעושה תדיר מהן והבן חכם הוסיף מדיליה דלא אתי למסרה ע"כ דעת אביו לאסור ולא להתיר וט"ס יש שם וצ"ל כעין תורא במקום תנארו דאל"כ מהו מ"ש ונהי כשאר פת ותתמי דסתרון הדדי גינהו א"ו דטעה הסופר (שאלת יעב"ץ ח"א סי' ס"ב): ח אסר להטמין לכתחלה תבשיל של חלב בחמין של בשר שפא יצא מהקדירה ע"י בישול ויזוב בשל חלב ושפן משמע בא"ז בדין פשטיד"א ושמ"ש הא"ז דתנורים שלנו גדולים הן אין הדבר כן דבסמ"ק איתא דתנור גדול מחזיק י"ב עשרונים ומ"מ בדיעבד אם הקדירות מכוסות אין להחמיר (שו"ת מהרי"ו סימן י"ד): הד"ט ועיין בח"א מחיבורי הקצר הלז הנדפס סי' י"ח אות ו' מ"ש בשם הרב מעיל שמואל סי' כ"ה דהוכיח דתנור ד' על ד"ט מחזיק י"ב עשרונים ונקרא תנור גדול ועיין להרדב"ז ח"ג ד"פ סימן תקכ"ז שהאריף בדין פשטיד"א של בשר ושל גבינה שאופין בתנור א' דמותרין בתנורים שלנו דאית בהו כמה מילי דמעליותא להתיר אף לכתחלה אם להיותן גדולים הרבה אם שאינם ממלאין התנור בפשטיד"י ודברים אחרים ע"ש ואם מנהג העיר לאסור אם אסורין הו הביא בזה אינה חלוקים ע"ש: ט בא לו בקצרה בדיני בשר בחלב מה דינו בצלי ומעשן ומבשל בחמי טבריא אי אית להו דין בישול או לא ועיג"כ במהרי"ט ח"ד סי' ג' דהביא גם כן דיני חנ"ב ועיין ברש"ד סימן פ"ז סק"ג עוד לו שם בדין בשר עוף וסיה בחלב אם אסורין מדאורייתא אבל בשר דגים וחקבים אין בהם שום איסור ואם יש לאסור משום סכנה עיין להרכה"ג בא"ח סי' קע"ב (וע"ל סי' י"ד אות ג' וה').

ולבשל הבשר בחלב אשה תמה על רש"ד המתיר לבשל ואוסר לאכול מפני מראית העין דיש לאסור גם הבישול עוד הביא דין בשר בחלב שקדים ודין ביצים הנמצאים בעופות אם יש הפרש בין גמורות לשאינן גמורות ע"ש (וע"ל סימן ז' אות ט"ל וילקמן אות ט"ו) (מטה יוסף ח"ב סי' כ"ה): י מי שנפלה לו חתיכת בשר בקדירה של חלב ובא עובד כוכבים והוסיף בה חלב וביטלה הרי היא מבוטלת אף שהעובד כוכבים מכירו ויודע שע"כ מתבטל החתיכה כיון שלא צוה לו ישראל דאין איסור אמירה לעובד כוכבים בזה שאין האיסור רק לאכלו מ"מ משום קנס ראוי לאסור לו אם צוה כן לעובד כוכבים ואם ביטול איסור לכתחלה מדאורייתא או לא מחלוקת היא בין תוספות וראב"ד ועיין להרי"ף פ"ק דביצה נרמב"ם פט"ו הל' מ"א עוד כתב דיש לאסור ליקח מעובד כוכבים דבר שנתבטל בס' כמה שעיקרו מן התורה לפי שבשעה שלוקחו הוי כמבטל איסור לכתחלה (ועיין להרב ארעא דרבנן אות א סי' ט"ו שהאריף בדין ביטול איסור ולהרב עפרא דרבנן שם הד"ט) (והרדב"ז ח"ג ד"פ סימן תקמ"ז): יא מסיק להלכה ולמעשה שאין שום חשש איסור בצוקאר"ו שנהגו ליתן בתוכו חלב בהמה טהורה כשמשלשין אותו לצרפו ולסננו שאף שיתנו בו תרי לק' מ"מ א"א לבשלו א"כ יתנו בו ג"כ מים ונהי נתבטל החלב במים וצוקאר"ו ואף שאין לבטל איסור לכתחלה מ"מ אף למ"ד דאין לבטל אף איסור דרבנן הקא אין בו איסור לבשל הצוקאר"ו בחלב רק בשעה שאוכלו בבשר ואז כבר מבטל ואף אם לא הנה בו מים יש להתיר שע"י האור הולך החלב ונשאר הצוקאר"ו ואם ישאר ג"כ ממנו אין ספק שהחלב הוא מתמעט והצוקאר"ו אינו מתמעט פלל וא"כ ע"כ מתבטל החלב וכעין מ"ש הרמב"ם בחמאה של עובד כוכבים

שְׁאֲסוּרָה מִשׁוּם צְחֻצְחֵי חֵלֶב וּמִ"מ אִם בְּשֵׁלָה מְוֹתֶרֶת וְאִין לֹאמֵר דְּכִינֵן שְׁהִיוּ בּוּ ב' לְמֵאָה דְּאוּסֵר הַצּוּקָאֵר"ו אַח"כּ דְּלִיתָא דְּלֵא תְהִיָּה בְּלִיעַת הַכְּלִי חֲמִירָא מְהַחֲלֵב עֲצָמוּ וְכִמוּ שְׁהַחֲלֵב מִתְמַעֵט מִשְׁעִיֹּר נ"ט גַּם הַבְּלוּעַ בְּכָלִי נִתְמַעֵט וְתוּ דְהִגְוִי נ"ט בִּנ"ט דְּהִיָּנִי הַקְדִּירָה בְּצוּקָאֵר"ו וְהַצּוּקָאֵר"ו בְּבִשְׁרָא וְכִבְרָא אֲמָרוּ דְּדָגִים שְׁעָלוּ בְּקַעֲרָה מְוֹתֶרִים וּל"ד עָלוּ אֲלָא אִפִּי' גַּתְּבִשְׁלוּ בְּקִדְרָה דְּהִגְוִי נ"ט בִּנ"ט כִּמ"ש הַפּוֹסְקִים (וְע"ל אוֹת כ') בְּאַנְפֵּן דְּאִין פֶּאן בֵּית מִיחֻשׁ פֶּלֶל לְאוּכְלוּ בְּבִשְׁרָא אִף אִם לֹא יִתְנוּ מִים בְּבִישׁוּלָן וְע"ש (שֵׁם ס' תר"ו): הַד"ט וְעִיג"כּ לְהֶרֶב בְּעֵי חֵי ס' קל"ו שְׁהִתִּיר אִפִּי' לְכַתְחֵלָה לְעֶרֶב חֵלֶב בִּיָּין לְתַקְנוּ בְּאַנְפֵּן שְׁיִתְבַּטֵּל בִּס' בִּיָּין וְלִשְׁתּוֹתוֹ עִם בְּשֵׁר דְּאִין פֶּאן מְבַטֵּל וְכוּ' דְּעֵדִינֵן הִיתֵר בְּהִיתֵר הוּא וּמִיָּנָה גִילְף לְנִיד"ד וְעִיג"כּ בַּח"א ס' י"ד אוֹת ל"ו מִחֲבוּרֵי הַקְּצָר הִלְזוּ הַנְּדָפְסִים.

גַּם הֶרֶב קוּל אֲלִיָּהוּ הַסְּפִים לְסִבְרַת הַרְבֵּךְ"ז לְהִתִּיר וְהַשִּׁיב עַל מ"ש עָלוּ הַרַפ"ח ס' פ"ז ע"ש וְלְהֶרֶב אֲרָחוֹת צְדִיקִים אוֹת א' שְׁכַתְבַּת שְׁרָאָה לְרַבּוֹ הָאֵר"י שְׁאֲכָלוּ עִם הַבְּשֵׁר גַּם הֶרֶב חֲקָרֵי לֵב ס' מ"ז עֲמַד בְּזָה וְהִבִּיא מ"ש הֶרֶב מִחֲב"ר וְסִיָּים דְּעֵדִינֵן צְרִיף יִישׁוּב וְעִיג"כּ לְהֶרֶב דְּבָרֵי דָּוִד ס' ח"ד דָּף ר"פ ע"ד ע"ש וְהַעֲיָקָר לְעַנ"ד דָּק וְקִלִּישׁ פֶּמֶאָמֵר קִדְיָשִׁין הֶרֶב מִחֻזִּיק בְּרִכָּה הַנּוֹ' דְּסִיָּים דְּלַעֲנֵן דִּינָא אִין אָנוּ צְרִיכִים לְצַדֵּד עוֹד צְדָדִין לְקוּלָא בִּיָּין דִּיּוֹרוֹת הָאֲוֹמְנִים מִיְּחֻדוֹת וּמִטִּילִים מִים וּמִתְבַּטֵּל הַחֵלֶב תִּיָּכָף וְשָׂאִין מְקוּם לְהַחֲמִיר אִפִּי' ע"ד גִּסְתֵּר בִּיָּין שְׁהַעִידוּ עַל הָאֵר"י ז"ל שְׁהִיָּה אוּכְלוּ עִם בְּשֵׁר: יב פֶּאֶשְׁטִיד"א שֶׁל בְּשֵׁר שְׁהוֹצִיאֻוּ מִהַתְּנוּרָה וְכִמוּ שְׁעָה הוֹצִיאֻהָ מִהַכְּלִי וְהוֹשִׁיבֻהָ בְּכָלִי שֶׁל גְּבִינָה וְהִיוּ בָּהּ אֵיזָה נְקֻבִים וְנִפְלַ מִלְּחֻלּוּחִית הַבְּשֵׁר זְעִיר שֵׁם זְעִיר שֵׁם וְנִקְפָא אִין סְפָק דִּא"צ לְפֶשְׁטִיד"א אִפִּי' קְלִיפָה בִּיָּין שְׁהִיָּתָה צוּנְגַת אַחַר שְׁעָה שְׁהַעֲבִירוּהָ מִהָאֵשׁ וְאִם הִיָּתָה חֲמָה הִיָּתָה צְרִיכָה קְלִיפָה לְמָרְן ס"ס צ"ד וּלְפֶר"ח בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א גְּטִילַת מְקוּם וְהַכְּלִי א"כ רַק גְּרִירָא וְק"ו הוּא מִמ"ש מָרְן בִּס' צ"ב וְכַדְעַת הַתַּה"ד וְאַף הַפֶּר"ח הַמְּחַמֵּיר בְּגִידוֹן שֶׁלּוּ יוֹדָה הֶכָא לְהַקֵּל (אֲגוּרָה בְּאַהֲלֵה דָּף כ"ט ע"ב): יג סְפִין שֶׁל בְּשֵׁר שְׂאִינוּ ב"י מְקוּנָח יָפָה שְׁחַתְכוּ בּוּ פֶרְתֵי מְבוֹשְׁלַת בְּצוּנֵן וְשׁוּב בְּשֵׁלּוּהוּ בְּגְבִינָה פְּכָר גַּתְּבִטֵּל חֲרִיפּוֹת הַפֶּרְתֵי בְּבִישׁוּלוֹ וְאִין בּוּ כַּח לְהַפְלִיט טַעַם בְּלוּעַ בְּסִפִּין וְעִיָּין לְפֶר"ח ס' צ"ו סְק"ב וְה' וְלְהֶרֶב גַּחֲלַת שְׁבַעָה ס' ס"ח דִּס"ל דָּאָף בְּכַצֵּל בְּטַל חֲרִיפּוֹתוֹ ע"י בִּישׁוּל וְהִבִּיא רָאָה מִמִּתְנִי רַפ"י דְּתֵרוּמוֹת וְשִׁפְן הַסְּפִים מְהֵר"ש בֶּן עֲזַרְא (שֵׁם).

יֵד שְׁנַיִם שְׁבַבַת אַחַת הִטִּילוּ בְּקִדְרָה א' זָה בְּשֵׁר וְזָה גְּבִינָה שְׁנִיָּהֶם חֲיִיבִים לְמָה זָה דוּמָה לְמ"ש הַרַמְבַּ"ם בַּפ"ט מֵהַל' שְׁבַת א' נִתְּן אֵת הָאוֹר וְכוּ' וְכַתְבַּת שֵׁם מָרְן בְּשֵׁם רַבּוֹ שְׁעֵשׂוּ כּוֹלֵן בְּבַת אַחַת וְנִמְצָא הַבִּישׁוּל ע"י כּוֹלֵן (שֵׁם דָּף ל"ז ע"ג): טו בִּיצָה גְּמוּרָה בְּקִלְיָפָתָהּ שְׁנִמְלָחָה בְּתַרְגּוּלָתָהּ שְׁעִיֹּר מְלִיחָה וְהוֹדְחָה וְנִתְעַרְבָה בְּשָׂאֵר בִּיצִים שְׁבַבִּית וְטָרְפָם וְעִירְבָם בְּקִרָא וְגְבִינָה וְעֵשָׂה בָּהֶם פֶּאֶשְׁטִיד"א הַדְּבָר פְּשׁוּט לְהִתִּיר שְׂאִין לְבִיצָה הַהִיא דִּין בְּשֵׁר פֶּלֶל וְאַף שְׁנִמְלָחָה עִם בְּשֵׁר לֹא אֲמָרִינוּ דְּאִיָּדִי דְּלֵא טָרִיד לְמַפְלַט בְּלַע דְּכִבְרָא פֶּסֶק מוֹר"ם בַּר"ס ע"ה דְּבִדְעֵבֵד אִין לְחוּשׁ וְאַף שְׁחֻלְקוּ עָלוּ הָאֲחֵרוּנִים וְס"ל דָּאָף בְּדִיעֵבֵד אֲסוּר וְעִיָּין לְכַנֵּה"ג שֵׁם הַגַּב"י אוֹת ל"א מ"מ לֹא זֹו בְּלִבְד דְּהַפֶּר"ח שֵׁם כְּתַב דְּלִדִּין דְּקִי"ל פְּמָרְן דְּמִלִּיחַ אִינוּ אוּסֵר אֲלָא כ"ק וְדִלֵא מְסִבְרַת מוֹר"ם דִּס"ל דְּאוּסֵר בִּס' א"כ יָסִיר הַקְּלִיפָה אִם רַכָּה אוֹ קִשָּׂה וְהַשָּׂאֵר מְוֹתֵר ע"ש א"כ בְּנִיד"ד שְׁרֵי הַבִּיצָה וּמִאֲכָל שֶׁל חֵלֶב וְשׁוּב כְּתַב דָּאֲח"כּ גְּדָפְסוּ שׁו"ת הֶרֶב מְגוֹן שְׂאוּל וְרָאָה בִּס' ט' כְּנִיד"ד מְמֵשׁ רַק שְׁהִיָּתָה בְּקִלְיָפָה רַכָּה שְׁנִמְצָאֵת תּוֹף אֲוֹנָא וְנִמְלָחָה עִם אֲוֹנָא וְשׁוּב הִסִּירוּ הַקְּלִיפָה

ונתעַרְבָה בַּגְּבִינָה וּבְשִׁלּוֹה וְהִתִּיר הַכֹּל מִהַטְעָמִים עֲצָמָן שֶׁהֵבִיא הוּא (ועיג"כ בְּשׁו"ת
שְׁלֹאֲחֵר מִנְחַת יַעֲקֹב ס' ט"ז וְלִהְרַב זֶרַע אֲבָרָהֶם ח"א ס' כ"ה וְלִהְרַב מִטָּה יוֹסֵף ח"ב ס' ז'
ז' הַד"ט) (אֲהֵל יוֹסֵף ס' כ"ג): טז שְׁמַע בְּאִמְרֵים שְׁנֹסְתַפֵּק מִהֶר"י הִפְהוּ בְּדִין גְּרוֹת שֶׁל
חֵלֶב שְׁאֵנו מְדַלִּיקִין הַנְּעֻשִׁית ע"י אֵינו יִשְׂרָאֵל דא"ל שְׁמַעְרְבִין בְּהוּן חֲמָאָה אִם אֲסוּרִין
בַּהֲנָאָה מִשּׁוּם לְתֵא דְבָשָׁר בְּחֵלֶב וְהֶרַב הַמְחַבֵּר הִרְבֵּה רֵאיוֹת לְהִתִּיר דְדוֹקָא בְּחֵלֶב אֲסוּר
בַּהֲנָאָה וְחֲמָאָה לֹא חֵלֶב אִיקָרִי וּפְטוּר וּמִן חֵלֶב וּמִיָּדִי דִּהְנָה מִי חֵלֶב דְּבַגְמ' דָּף קי"ד ע"א
אִמְרִינוּ דְהַמְבַּשֵׁל בְּמִי חֵלֶב פְּטוּר וְע"ש בְּהֵרָא"ש דְטַעְמָא יְהִיב בְּשֵׁם רַבִּינוּ שְׁמָחָה דְלַעֲנִין
בב"ח דְאָמַר קָרָא בְּחֵלֶב אִמּוּ בְּעִינָן כְּמוֹ שְׁיִוְצָא מִהָאֵם מְעוֹר עִם הָאֲנָכֵל וְחֲמָאָה ג"כ אֵינָה
כְּחֵלֶב הַיּוֹצֵא מִן הָאֵם וְלָכֵן אֵין לְאָסְרוֹ בַּהֲנָאָה (שָׁם ס' כ"ד): הַד"ט וְעִינָן לְהֶרַב שְׁמֹן
הַמּוֹר ס' ב' שְׁאָסֵף אִישׁ טְהוֹר כָּל דְּעוֹת הַפּוֹסְקִים בְּעִינָן זֶה וּמְסִיק לְאִיסוּר לְהַדְלִיק בְּהוּ
גַם הֶרַב מְחֻזֵּק בְּרִכָּה הָאֵרִיף בְּסִי פ"ז אוֹת ט"ו וְסִיִּים דְאֲסוּר לְהַדְלִיקָם וְטַעוּנִין קְבוּרָה
וּכְהוֹרָאָת הֶרַב מֵהֶר"ח אֲבָלְעַפְיָא שְׁאָסְרוּן בַּהֲנָאָה וְשֶׁהֶרַב אֵלֶיהָ סָאקוּ הֵלֶף אֲצֵל הֶרַב
מִהֶר"י הִפְהוּ הַנּוֹ וְנִתְנוּפַח עִמּוֹ וְהִסְפִּימוּ לְאָסוּר עִם הֶרַב הֶרַח"א הַנּוֹזְכֵר ע"ש וּכְבָר דְּבִרְתִּי
קִצַּת בְּעִינָן זֶה בַּח"א הַנּוֹדֵפֵס ס' ל"ה אוֹת י"ז ע"ש וְלִהְרַב קִהֵלַת יַעֲקֹב לְמִהֶר"י אֲלַגְאָזִי
בְּדָף ט"ז אוֹת פ': יז בִּיאַר דְּבָרֵי מָרְן ס' פ"ז בַּמ"ש בְּשֵׁם הַמְרַדְכִי עַל קִיבָה שְׁהַעֲמִידוּ בְּהָ
חֵלֶב הִרְבֵּה וְעָשָׂה בְּהָ גְבִינּוֹת וְאֲחֵר זְמַן נִמְצָא תוֹף הַשֵּׁק שְׁהַקִּיבָה הִיָּתָה נְתוּנָה בּוֹ מְעַט
מִהֲדַקִּין וְהִתִּיר רַשְׁבֵּי"א הַגְּבִינּוֹת עַש"ד (בְּעֵי חֵי ס' קכ"ט) הַד"ט וְעִיג"כ לְהֶרַב בֵּית לְחָם
יְהוּדָה בְּתַשׁוּבוֹתָיו ס' צ"ט בְּמַעֲשֵׂה שְׁבָא לְפָנָיו שְׁמַצָּא בְּתַבְשִׁיל שֶׁל בָּשָׂר עֲצָם חֵלּוּל
וְהִפִּירוּ שֶׁהוּא מִבְּהֵמָה טְרֵפָה וַיֵּשׁ לְהַסְתַּפֵּק שְׁמָא הִיָּה בּוֹ מוֹחַ וְשַׁע"י רְתִיחָה נְמַס תוֹף
תַּבְשִׁיל וְאֵין ס' נֶגֶד הַחֵלֶל וְהַכְּשִׁיר וְשִׁשׁוּב מִצָּא שְׁאֵלָה כְּזֶה בְּס' מִנְחַת יַעֲקֹב בְּשׁו"ת
שְׁלֹאֲחֵרֵיו ס' ט"ז רַק שְׁנִמְצָא הָעֲצָם בְּתַבְשִׁיל שֶׁל חֵלֶב וְשֶׁהַכְּשִׁיר גַּם הוּא בְּנִידוֹן שֶׁלוֹ
וְנִשָּׂא וְנִתֵּן בְּדְבָרָיו ע"ש: יח כְּחֵל שְׁלֹא נִקְרַע כָּלֵל אַע"פ שֶׁהוּא מִבְּהֵמָה בְּלִתִּי מְגִינָה
שְׁנִמְלַח עִם בָּשָׂר אֲסוּר הַכֹּל וְכֵן הוֹכִיחַ מַמ"ש מָרְן וְאַחֲרוֹנִים שְׁמַכְלִלוֹת דְּבָרֵיהֶם הַדִּין
יִצָּא דְלֵהֲרָא"ש וְאו"ה וּמָרְן וּמוֹר"ם וְרַש"ל אֵין לְהִתִּיר בְּמִלִּיחָה רַק אֲחֵר קְרִיעָה וּבִלְאִי
קְרִיעָה דִּינּוּ שְׁנֵה לְצִלֵי דְמָרְן אוֹסֵר אֵף בְּדִיעֵבַד וְכֵן עָשָׂה מַעֲשֵׂה בְּנִיד"ד שְׁלֹא רָצָה לִיכְנֹס
בְּסַפֵּק אִיסוּר וְיֵמָה גַּם דְּבִנִּיד"ד לֹא הִיָּה הַפְּסֵד מְרוּבָה (שָׁם סִימָן קל"ב): יט דְּבַשׁ שֶׁהִרְתִּיחוּ
בִּיּוֹרָה שֶׁל בָּשָׂר לְסַנְּגוֹ לַעֲשׂוֹת לִיטוּאֵרִי"ו בְּוִרְדִּים וְסִילְקָה מִהָאֵשׁ וְעִירוּהוּ בְּשִׁגְגָה בְּכִלֵי
חוֹלְבָת אִם לֹא הִיָּה הַדְּבַשׁ חָם שֶׁהִי"ב לֹא נֶאֱסַר וְאֵף אִם הִי"ב אִם כְּשֶׁעִירוּהוּ לְכִלֵי
חוֹלְבָת הַפְּסִיק הַקְּוִלוֹת שְׁרִי וְאִם לֹא הַפְּסִיק אִם הַפְּלִי לֹא הִיָּה ב"י הַדְּבַשׁ מוֹתֵר וְהַפְּלִי
אֲסוּר וְאִם הִיָּה ב"י לְמָרְן ס' נ"ד וְדַעֲמִיָּה בֵּין אִם לֹא הִיָּה שְׁמִנוּגִית בְּעִין דְּהוּי נ"ט בנ"ט
דְּהִיָּתֵרָא בֵּין הִיָּה שְׁמִנוּגִית בְּעִין דְּשְׁמִנוּגִית בְּדְבַשׁ נִטל"פ מוֹתֵר וְלִדְעַת מִהֶרִי"ל הַכֹּל אֲסוּר
וְאֵנו אֵין לָנו רַק פֶּסֶק מָרְן וְלַעוֹלָם מוֹתֵר בְּמָקוֹם הַכַּמ"ר (שָׁם ס' קל"ג): כ חֲבִית שֶׁל
חֶרֶס שְׁנִתְּנוּ בְּתוֹכָה יָמִים רַבִּים גְּבִינָה עִם מִים וְמִלַּח כְּדִי שְׁלֹא תִתְּנִבֵּשׁ וְאַחֵר זְמַן שֶׁהִסִּירוּ
הַגְּבִינָה מִמֶּנָּה וְהִדִּיחוּהָ הֵיטֵב נִתְּנוּ בְּתוֹכָה חוֹמָץ וְעָמְדוּ שָׁם יָמִים רַבִּים אֲסוּר לְאָכְלוֹ בְּבָשָׂר
וְאֵף אִם לֹא נִשְׁתַּהֲהָ הַחוֹמָץ מֵעַל"ע רַק בְּכִדִי שְׁיִרְתִּיחַ מִיָּדִי פְּלוּגְתָא דְרַבְּנוֹתָא לֹא נִפְקָא
דְּאִיכָּא לְמ"ד דְּהַחוֹמָץ דִּינּוּ כְּצִיר דְּסָגִי בְּזֶה לְהִיּוֹת לוֹ דִּין כְּבוּשׁ עִינָן לְמָרְן ס' ק"ה
וְהַחוֹנִים עָלָיו וְכִינּוּן שְׁפָן אֲתִינּוּ לִס' כְּבוּשׁ דְּאֲזִלִּינוּ לְחוּמְרָא עוֹד כְּתִב דְּאֵין לָנו לְהִתִּיר נ"ט
בנ"ט דְּהַגְּבִינָה בְּחִבִּית וְהַחֲבִית בְּחוֹמָץ לְהִתִּירוֹ כַּמ"ש בְּחוֹלִין פ' כ"ה דְּגִים שְׁעָלוּ בְּקַעְרָה

וכו' שפָּכַר פְּתָבוּ הַפּוֹסְקִים דְּדוֹקָא בְּדִיעֵבַד יֵשׁ לְהַקְלֹל וְלֹא לְכַתְחֵלָה וְהָכָא הוּי פְּלַכְתְּחֵלָה לְהַתִּיר לְבַשְׁלוֹ בְּבִשְׂרָא וְעֵינֵי הַרְש"ךְ ס' צ"ה ע"ל מ"ש מור"ם דְּהַמְנַהֵג לְאַסּוֹר לְכַתְחֵלָה נ"ט בנ"ט ואת"ל נמי דאע"ג דַּיֵּשׁ לְהַתְמִיר בַּב' נ"ט אֶפְשָׁר לְהַקְלֹל בַּג' נ"ט וְה"נ הַגְּבִינָה נ"ט בַּמִּים וּמְלַח וְהַמִּים וְהַמְלַח בְּחִבְיָתוֹתְכִיבִית בְּחֻמְצָא וְעֵינֵי לְאו"ה פְּלָל ל"ד אוֹת ד' וְה' שְׂאוֹסֵר אִפִּי ג' וְד' נ"ט בנ"ט לְהִתְרָא וְע"ל אוֹת י"א וְלִהְרַב פְּרוּוִינְצְאֵלִי כַת"י ס' קל"ג בְּדִין מִים שְׁהוּסְמוּ בְּיֹרֵה שֶׁל גְּבִינָה וּבַשְׁלוּ בָהֶם בְּשָׂר דַּיֵּשׁ מִתִּירִין וַיֵּשׁ אוֹסְרִין (וְעֵינֵי בְּמֶרֶן ס' מ"ה) וְלִדְעַת הָרַב הַמְחַבֵּר יֵשׁ לְהַתִּיר מִטְעֵמָא דַּנ"ט בַּנ"ט וְעִיג"כ לְהַרְבֵּי פְּנֵי אַרְיָה ס' מ"ח וּמ"ט דְּנִשְׂא וְנָתַן בְּעַנְיָו זֶה בֵּין בְּכַלִּים בֵּין בְּאוֹכְלִים וְיִדְהִיכָא דְשָׂרֵי בְּכַלִּים שָׂרֵי בְּאוֹכְלִים דְקַלִּישָׂא פְּלִיטַת הָאוֹכְלִים מְפִלִיטַת הַפְּלִים (שָׁם ס' קס"ה).

כא העיד על עצמו ששקרו ענו בו שהתיר כבד ששונגנה בחמאה דהא אף בנתבשלה לבדה מסיק מור"ם בס' ע"ג ס"א לְאַסּוֹר וְאֵף לְמִתִּירִין ה"ד בְּדָם אֶמְרִינָן דְּאִיִּדִי דְטָרִיד לְמַפְלַט לֹא בָלַע וְלֹא בְּשָׂר אִיסוּרִין וְעֵינֵי לְסַמ"ג וְהַר"ן ע"ל מ"ש בְּחֻלִּין דָּף ק"י דְלָמָּא הָתָם בְּכַבְדָּא דְאִיסוּרָא מִשׁוּם שְׁמִנוּנִיתָא דְנַפְקִי מִיְנֵיהּ דְאֵף הַכְּבֵד נֶאֱסָרָה אִפִּי בְּאִיסוּר דְרַבְּנָן וְע"ש שְׂדֵחָה מ"ש רש"ל בְּחֻלִּין ס' נ"ד דְלַרְש"י מְוָתֵר דְאִין רְאִיתוּ רְאִיָּה וְשָׁגַם לְרַש"י אִיסוּר וְדוֹקָא בְּכַבְדֵי חַי אֵף אִם צְלָאוּהוּ תַחֲלָה פְּשוּט הוּא דָתוּ לֹא שְׂיָיָה אִיִּדִי דְטָרִיד וְכו' וּפְשִׁיטָא דְלַכ"ע אִיסוּר אִם נִתְבַּשַׁל בְּאִיסוּר (נִודַע בִּיהוּדָה ס' כ"ט): כַּב הוֹרָה לְהַתִּיר יֵין שְׂבַשְׁלוּ בְּכַלִּי בְּשָׂר ב"י וְהַגִּיסוּ בְּכַף חֶלֶב ב"י ע"פ הַגְּהָת מוֹר"ם ס' ס"ד וּמִי שְׁהַתִּיר הַפְּלִים לֹא יָדַע לָמָּה דַּא"נ הַחֶלֶב פּוֹגֵם בֵּינָן מ"מ הַקְּדָרָה אִיסוּרָה כַּמ"ש שָׁם ס"ב וְכֵן הַכַּף מְפַנֵּי שְׁהַטְעַם הוֹלֵךְ מְפַלֵּי לְכַלִּי בְּלִי אֶמְצָעוֹת הַמִּים כַּמ"ש הַרְט"ז ס' צ"ה ס' ס"ח וְכ"כ שָׁם רש"ךְ ס' ס"ה בְּשָׁם הַר"ן אֲבָל הֵינִי יֵשׁ לְהַתִּיר בְּלִי סָפֵק בֵּינָן שְׁהַחֲלֵב עֲצָמוּ אִינוּ אוֹסֵר בֵּינָן רַק מְפַנֵּי שְׁנִתְעַרְבֵי בּוּ בְּשָׂר וְהוּי בַב"ח וַא"כ הָרִי הַבְּשָׂר פּוֹגֵם וְאִינוּ דוֹמָה לַמ"ש מוֹר"ם ס' ק"ג ס"ב פִּי שָׁם הָאִיסוּר הָרֵאשׁוֹן יָכוֹל לְאַסּוֹר מִצַּד עֲצָמוּ מִשָּׂא"כ פֶּאֶן דְאִין הַחֲלֵב אוֹסֵר הֵינִי מִצַּד עֲצָמוּ בְּלִי עִירוּב טַעַם בְּשָׂר וְכֵן יֵשׁ לְלַמּוֹד מַרְט"ז ס' צ"ה ס' ס' ע"ש (שָׁם ס' ל"א).

כג סמוכות עשה למנהג העולם ליטול ידיהם בין אכילת גבינה אחר דגים או להיפך ובבשר אחר דגים כמ"ש הכנה"ג בא"ח ס' קע"ג דאולי פִּינוּן דְאִיסוּר לְאַכּוֹל גְּבִינָה עִם דְּגִים מְפַנֵּי הַסַּפְנָה כַּמ"ש מֶרֶן ס' פ"ז ה"ה הָכָא וְנִשְׂא וְנָתַן בְּדַבְּרֵיו וְהִבִּיא ג"כ מ"ש רַט"ז ס' פ"ז דְּהַגִּיָּה דְבָרֵי מֶרֶן וְשַׁצ"ל אִין לְאַכּוֹל דְּגִים עִם בְּשָׂר וְלֹא פְּגִירְסָתָנוּ אִין לְאַכּוֹל דְּגִים עִם חֶלֶב וְלֹא נִיחָא לְהַרְבֵּי הַמְחַבֵּר הַגְּהָתוּ (וְעִיג"כ לְרַש"ךְ) שָׁם וְהַשֵּׁיב עַל הַשְּׂגָתָם וְהִבִּיא מַה שְּׂצַדָּד הָרַב כִּנְה"ג בִּי"ד ס' פ"ז דְּדַחָה מ"ש הָרַב שְׂאֲרִית יְהוּדָה וְשְׂשֻׁמַע מְפִי הַרוֹפְאִים שָׁגַם בְּאֲכִילַת דְּגִים וְחֶלֶב יֵשׁ סַפְּנַת צָרַעַת ע"ש וְהָרַב הַמְחַבֵּר תִּיגְרִץ קוֹנְשִׁיתוֹ וּמַסִּיק דְאִיָּה שְׂיִהִיָּה חֲמִירָא סַפְּנָתָא מְאִיסוּרָא וַיֵּשׁ לִיטּוֹל יָדָיו בֵּין אֲכִילַת דְּגִים לְגְבִינָה דַּיֵּשׁ לְחֹוֹשׁ לְסַפְּנָה בְּבִשְׂרָא וְדְגִים וְכַמ"ש רַש"י הַנּוֹז' מְפִי הַרוֹפְאִים גַּם מִהַרִּי"ד הַסַּפִּים לְדַעְתּוֹ אֲכֵן בִּיצָה אַחַר דְּגִים אוֹ אִיפְכָא הַתִּיר בְּפִשְׁטוּת דְאִין הַבִּיצִים בְּכֻלָּל בְּשָׂר רַק מִיֵּן בַּפ"ע הוּא (וְע"ל ס' י"ד אוֹת ה' וְלִהְרַב מְטָה יוֹסֵף ח"ב ס' ז') (בְּאַרוֹת הַמִּים בַּחֲזִי"ד ס' א'): כַּד שְׂפַחָה עוֹבְדָת פּוֹכְבִים שְׂבָאָה וְהַגִּידָה שְׂהַנִּיחָה בְּשָׁגָה פְּלִי חֶלֶב עִם פְּלִי בְּשָׂר רַק שְׂיֹדַעַת בּוֹדָאֵי שְׂשַׁל בְּשָׂר הוֹדְחוּ קוֹדֵם הַדָּחַת פְּלִי חֶלֶב אִין מְחֻזְקִין אִיסוּר בְּכַלִּי בְּשָׂר הַמְּוֹדְחִין וּמ"מ עַל חֲשֵׁשׁ אֶשֶׁר פִּיָּהֶם דְבָר שְׂוָא יִשְׁהוּ מַעַל"ע פְּלִי בְּשָׂר שְׂמִשָּׁם וְאִילָךְ

איסורן דרבנן אטו ב"י שאינו ב"י וספיקן לקולא פן השיב למר נכדו ותלמידו הר"א בכמוהר"ר דוד (שו"ת ב"י מהר"ם פרינוינצאלי סי' קי"ח): כה קערות של בשר שהודחו בחמין על האש או חוצה לו תוף יורה חולבת שאינה ב"י ומקונחת אין ספק שהיורה צריף הכשר שבלעה משמנונית או מרק הדבוק בקערות ואין בזה חולק אף בדין הקערות דלקאורה נראה מהרב ש"ד והרב בנתיבין זאב סי' שמ"ה שגם הן אסורות לא כן דעתו ז"ל פיון שלא בלעו רק טעם פגום וה"ז דומה לתוחב כף חולבת שאינה ב"י בקדירה של בשר שהקדירה ותבשיל מותרים אף אם אין ס' נגד הפך והפך לבדה אסורה כבסמ"ג לאונו קמ"א וטו"ד סי' צ"ד והציע דבריו לפני הר"ר זלמן פ"ץ וישרו בעיניו אף הנה מפקפק למעשה והוא ז"ל הוכיח ממ"ש הרב איסרלן בפשעים על ש"ד הנז' שאין דברי הש"ד סותרין להוראתו שהקערות ומותרות והיורה אסורה ואם היו אלו ואלו מלונלכין או אלו ואלו ב"י אם אין ס' פנגד האוכל אלו ואלו אסורין (ועי"ל אות ב') ועיין למרן סי' צ"ה ומ"ש בסי' קכ"ה דראוי להמתין להכשירן אחר מעל"ע דדוקא להכשירן צריף מעל"ע אף למורקן ולשפשפן אפי' מיז ש"ד (שם סי' קי"ז וק"ל): כו גבינות שנמצאו בהן חתיכות עור קיבה אף שפסי' קל"א החליט הרב המחבר לאיסור הדר ביה בסי' קל"ח והתיר משום זה וז"ג (שם סי' קל"א וקל"ח): הד"ט ועיין ג"כ לקמן בסי' י"ב אות ז ובענין זה וזה גורם עיין להרב מגן שאול סי' מ"ו והנמשכים: כו בדין פחל ובישולו רבו הדעות כמ"ש מרן סי' צ' וכן המנהגים שונים דיש מי שאינו אוכלו אלא צלי ויש שפבשילין אותו לעצמו ולא עם בשר ולהיות להם קדירה מיוחדת ונהרא נהרא ופשטיה (שם סי' ק"ן): הד"ט ועיין להרב פאר הדור סי' ס"ה דפסק דאין חילוק בין פחל כבשה קטנה לגדולה שזו וזו אין לבשלה עד שיקרעוה שו"ע ואם לא עשה פן ובשלו עם בשר צריף לבטלו בס': כח פלי חלב שאינו ב"י שבישלו בו מאכל שקורין בפולין בארש"ט היינו ירק מחומץ ושוב עירוהו תוף פלי בשר הפל מותר כפסק מרן והשיב מה שהקשה עליו הפר"ח סי' קי"ד ס"ח (מקום שמואל סי' פ"ט צ"ח): כט אם יש למחות בנוהגים ללוש לכתחלה פת במים שהוחמו בכלי חלב שהמה פעמים אוכלו עם בשר דהרב ב"ד בחי"ד סי' מ"ב הראה פנים להתיר גלה טפח הרב המחבר דאין ראיתו מוכרחת (וע"ל אות ג' ולהלן סי' י"ח אות י') (מגן שאול סי' ח'): ל לא מצא ידיו ורגליו של א' חכם שהנה רוצה לאסור מה שנהגו אצלו לאפות פת בכלי שנאפה בו פת שנילושה בחלב דהא קי"ל דגים שעלו בקערה של בשר מותר לאכלן בכותח וה"ה נתבשלו או נצלו וכמ"ש מרן ר"ס צ"ה משום דהוי נ"ט בנ"ט ואף לפר"ח שאסר לכתחלה לבשל לאכלן בכותח הקא ודאי שרי דגריעי מדגים ועוד שהחלב ששמין בקמח דבר מועט הוא ועוד דבליעת הקערה דוקא ברוטב ולא באפוי דדי בקליפה אפי' דבר איסור ממש ול"ד לדין תנור שטחו באליה דסי' צ"ז דהתם שאני דמשות השומן בתנור ועיין לפר"ח שם סק"ד (בית יהודה ח"ב סי' צ"ב): לא פלי חלב שאינו ב"י שעירו לתוכו כוסכוס"ו (היינו מין דייסא) מפלי א' ושוב שמו בדייסא חלב היינו שמשחוהו בחלב ובתוף מעל"ע למשיחתו חזרו ובשלו בו דגים ותחבו בו כף בשר ב"י וא' חכם אסר לפי דעירו הוי ככ"ר וה"ל פנתבשל בו תבשיל של חלב טעה בתרתי חדא דהא דקי"ל דעירו ככ"ר היינו אם דבר האוסר הנה שעת עירו אכל פאן אחר עירו דייסא שמו בו חלב ועוד דלא שייף בליעה ופליטה רק בדבר לח אכל בביש כה"ג אינו מבליע אלא פדי קליפה ובכלי לא שייף קליפה (שם

סי' ק"ו): לב תורתו בידו של הרב דוד ישראל זקנו בהסכמת מהר"א קנסינו לאסור גבינות של מי שעשה גבינות בעדר העובדי כוכבים וכאשר פלה הקיבה שהיתה לו פמנהג אף מבהמות טרפות הלך וקנה קיבות ישנות של עובדי כוכבים שדרך לבישן בעורן לעשו וקעמיד בהן גבינות ואסרן וגם הרב המחבר נין ונכד לו הסביר פנים להוראתו בלי חילוק בין גבינות לחות ליבשות שיש ידים מוכיחות שנעשו קודם שקנה הקיבות מהעובדי כוכבים ואף שצידד להתיר הראשונות יצא מב"ד של ליוורנו ופסק דינם שלא לחלק משום שהשעה היתה צריכה לכך (מים רבים סי' ב' והנמשכים).

אין למחות במקילין להפסיק סעודתן בבה"מ לאכול בשר אחר גבינה שאכלו בסעודה ראשונה וכדעת מור"ם סי' פ"ט ס"א ותירץ מ"ש בזה הרט"ז שם סק"ג ע"ש (בכור שור דף ק"ו ע"ג): לד מי שמכר מרצוף א' של חמאה לד' אנשים וא' מהם ברביע שלו לאחר שהתיקה בקדרה על האור והריקה בכלי של קיום למען תעמוד ימים רבים נמצא בה כמלא כדור של חלב וסביבותיו פירווי חלב ולא יכול לגררם והורה גבר דודאי של החמאה בין של זה בין של חבריו הפל אסור ושאיני מחטה שנמצאת במצה בפסח דאין החלב מצוי ליפול באותה שעה וידיים מוכיחות דהערביים זיכונה אבל הקדרה יש לדון להתיר מס"ס (בית יהודה ח"ב סי' ק"ג) לה' ב' האוכלים בשר וא' חלב או בהיפך רצה מתחלה ללמוד ממ"ש הרמב"ם והראב"ד דלא מצטרפי לזמון ושוב כתב שמצא אח"כ שמ"ש רשב"ם דמצטרפי ש"ס ערוף הוא בפ"ק דערכין עלה דהפל מצטרפין לזמון דמסיק דאע"ג דזר אינו יכול לאכול עם הפה מ"מ פיון שפהו מצי למיכל עם ישראל מצטרף ע"ש וה"ה הכא דאע"ג דמי שאכל בשר לא יוכל לאכול גבינה עד שיעברו השעות המצטרפות מ"מ פיון שמי שאכל גבינה יכול לאכול בשר ע"י קנוח והדחה שפיר מצי לאטרופי ואם לא הזכיר הרמב"ם דין זה ה"ט לרוב פשיטותו (שו"ת תשב"ץ ח"ד טור ג' סימן כ"ט): הד"ט ועיין להרב מראית העין דף ה' ע"ב שכתב דנעלם ממנו דהרא"ש בפסקיו בדפ"ז דברכות כתב דרשב"ם גופיה הביא ראיה זו מפ"ק דערכין וגם התוס' הזכירו סוגיא זו וכתבו בדין רשב"ם וגם רבינו יונה כתב פן וגם נידון דידן דאחד אוכל בשר ואחד אוכל גבינה כתבו בספר האגודה ע"ש: סימן יא דיני תערוכת אסור.

וזהר"ל ובריה. ודכונתיהו: אות א האריף בענין טרפה הנמצאת במקולין והיתה בהן חה"ל ונאבדה א' מהחתיכות אם יש להתיר השאר וביאור ארוך מהש"ס פ' התערוכות והשגה על הרט"ז ע"ש (פנים מאירות ח"א סי' ק"ה וק"ו): הד"ט ועיג"כ להרב נודע ביהודה סי' ט"ז בטרפות במקולין בנקיבת טחול בסומפיה (היינו במקום הדק) שמצד העב שלקחה אשה א' מתערוכות הרבה ממ"ה טחולים שנשחטו בכמה ימים ע"ש ועיג"כ להרב זרע אמת ח"ב סי' כ"ט בדין חה"ל שנתערבה באחרות שאם נחתכה חתיכה א' אותה חתיכה מותרת בממ"נ וע"ע לו שם סי' ל' דין את הדין באנוז טרף שנתערב באחרים ונמח לנתחים ויש בהן חה"ל דהפל הולך אחר ידיעת התערוכת דאם פשנודע לא היתה חה"ל להיותה בנוצתה אף שאחר הנתיחת יש בהם חה"ל הפל מותר וההיפך להיפך ועיג"כ להרב מטה יוסף ח"ב סי' ת' בדין תערוכת מין במינו או שאינו מין במינו ועיג"כ להרב אדרת אליהו (ריקי) סי' ז' בדין תערוכת במקולין שהאריף בכל מיני פרטים שהיו בנידון דידיה ונכנס ג"כ בדין קבוע הפל כאשר לפל ע"ש דכמעט כל גופי דיני התערוכות תלויים שם ועיין ג"כ לעיל סי' ט' אות ח' ולקמן אות י"ח ולהרב בכור

שור דף ק"ו ע"א על מ"ש הרפ"ח בקונטרס אחרון סי' ק"י על מ"ש הרב בית הלל שהפ"ח פתב שפולם לא פנונו להלכה וגם הרט"ז לא פנון והרב ב"ש הנז' פתב דאדרבה דעת הגהו רבנותא מוכרעת ושאין בדברי הפר"ח לדחות ולחלק על גאוני עולם ע"ש: ב זאב שוננס בדיר של הרבה פבשים ודרס יותר מה' מהם הביא מ"ש הגהות דרישה בשם רמ"י דאף בג' נאסרו ושהשיג עליו הרט"ז דליתא ושאין הסכים הרב נקה"כ והרב המחבר הקוזיק הוראה לאיסור והשיג להמג"א א"ח סי' תס"ז וסתר ג"כ מ"ש הרב חק יעקב באופן דהעלה דהשאר אסור וכרמ"י הנז' (מקום שמואל סי' ס"ד וס"ו אות כ"ה): ג גביגות הבאות מפרכי הים צבועות ירקרקות או אדמדמות ואומרים שמניחין אותן בשמן דג טמא שקורין וואלפי"ש ושורין אותו בתוכן מעל"ע אף שלכתחלה נדאי אסור בדיעבד מיהא מותר דנטל"פ שהפל יודעין שמסריח מאד ולא גרע משמן חזיר בשמן שהתיר מור"ם למעשה בתשו' סי' כ"ד ושאין למד ממרן סצ"ה ס"ד בדין אם נתנו אפר במים וכו' ושבחנם שפל ידיו הרב חות יאיר להחמיר בסי' ק"ב כרש"ך ואיך שיהיה הוציא מלב רט"ז ורש"ך שהניחו דברי מרן בצ"ע משום שלא מצאו ממי למד מרן להתיר דהמקור שלו הוא מדין זבוב שבסי' ק"ז ס"ב (שם סימן ע"ד): הד"ט ועיג"כ להרב קול אליהו סי' י"א בענין נט"ל ע"י אפר ועי"ל סי' י' אות ב' ובענין נטל"פ עצמו ע"ש סי' י"ג וי"ד ולהרב בית יהודה סי' ל"ז דכתב דכל האיסורין שיש בהן שיעור בכולם מותר נטל"פ ובמה שאיסורו בכ"ש פחמץ בפסח הוא מחלוקת הגאונים אי שרי או לא עיין למרן א"ח סי' תמ"ז דמתיר ומור"ם אוסר וע"ל אות י"ד ועיג"כ להרב דבר משה סק"י דכתב לעיין בכנה"ג סי' צ"ה ובמפתחות שהובאו בס' קול בן לוי סי' קל"ד ותשובת הרב צבי סי' ק"א ושמ"ש מהריק"ו שהביא מרן סי' צ"ה לא יתכנו רק אם הקדירה היתה מחלב ובשלו בה בשך תוף מעל"ע דהתבשיל אסור ולא אמרינון שפכר נפגמה הקדירה ונטל"פ בתבשיל דדוקא מה שהוא בעין נפגם מחמת האפר ולא מה שהוא פלוע ונמצא דהתבשיל קבל טעם מןשפח מחלב והרב ב"ד בסי' מ"א פתב בשם מהריק"ו להתיר (וע"ל סי' ח"י אות ד' ולקמן אות י"ג): ד עורות אנוזות מפוטמות שנתחכו ונתבשלו והתיכו השמן ואח"כ נמצא ספק באגף וקודם שהראוהו לחכם נאבד העצם נשאר הדבר בספק וכולם אסורים ואלו נודע להם קודם הבישול הו"ל דבר יבש דמין במינו דבטל ברוב וכיון שנתבשל הו"ל דבר לח דצריך ששים (מהר"י מברונא סי' קס"ט).

הד"ט ולענ"ד הקצרה יש להתישב בדבר לעשות מעשה דדלקא הנה השבר רחוק מהגוף ואת"ל קרוב שפא לא ניקבה הריאה ואף שאינו ס"ס המתהפך הלא רבו המתירין ועוד ספק ג' ספקא דדינא מהו האגף שאם נשבר חיישינו לנקיבת הריאה ע"ל סי' ו' אות ח' בהגהה.

גהי דספק הג' הנז' אינו אלא אם ניד"ד הנה שנסבר העצם שאנו קורין אותו אגף ולא בעצם המחובר לגוף שראשו נוגע בריאה שהביא הרא"ה כמש"ל דאלו הנה השבר דניד"ד באותו העצם המחובר לגוף פשיטא לענ"ד דכ"ע מודו דחיישינו לנקיבת הריאה דאתיא במכ"ש מנשבר בעצם החיצון דלדין נקרא אגף אמנם להרא"ה הנז' יש מקום אתנו לומר דלדידה שבירת העצם החיצון אינו מטריף מחששת נקיבת הריאה וק"ל ה בענין השערת השיעורין יש לשער בכמות ולא במשקל וכן בשיעורי אוכלין בענין ברכה הפל לפי פמותו ולא לפי משקלו וכדעת הפר"ח סי' צ"ט סק"ה (זרע יעקב סי' ס"ח)

הד"ט גם הרב מטה יהודה בשו"ת דש"יכי לי"ד דף ל"ה ע"ג פסק בפירושו כהרפ"ח ומירץ מאי דאמרי בפרומות המונה וכו' והשוקל משופח משלשון דנראה דסותר הוראתו דהתם מירי במין א' ע"ש ונשגם הרשב"ש בתשובה סימן רצ"ט פתב דאין משערין במשקל רק במדה או באומד עיין שם: ו רבו הדעות בענין זה"ל לפי המקומות ולהיות דין זה מד"ס לכן פל ספק בזה להקל עיין להרב נחלת יעקב סי' י' ודרכי נועם סי' כ"ז והר"י ב"י רב סי' ל"ה ומ"ב והרלנ"ח קכ"ה וקפ"ב ודב"ש שי"א והלק"ט ח"א סי' קע"ו וחינוך ב"י צ"ו ושלטי גבורים מס' עבודת פוכבים דף שפ"ב וע"ש תשובה א' לשאלת אהד חכם מלוגו בדין תרגולת בנוצתה שנתערכה באחרות דכתב מרן סי' ק"א ס"ג (פחד יצחק אות ח' ע' תתיכה וכו'): הד"ט ועיין עוד לו שם בערך תתיכה עצמה נ"ב שאם נמלח מעט חלחולת עם חלב בתתיכת בשר עגל ולא היה בו ס' נגד החלחולת וחלב דיש להתיר וכסברת הרב תורת חטאת סי' ק"ה אות ע' ואם נתבשרו יש לאסור משום שפן נהגו בגלילותינו פתוס' וסמ"ג וסמ"ק והרמ"א סעיף ד' ועיין להרב בכור שור דף ק"ו ע"ג דהביא ראיה משבת דף ק"ט דאמרה בכנפיו הכשיר וכו' דאנוז אף שנפשט זה"ל הוא דלא כרש"ל רק כרט"ז ודלא כפר"ח דהסקים לסברת רש"ל עיין ברט"ז סי' ק"א סקי"א: ז מעשה רב הביא שפא לפני הרב"ך והרע"ס בריגי"ו במי שמלח ירכות של אנוזות פטומות בעצם קולית שבהן ושוב מצא א' מהן שנשבר הקולית ונקשר לא שאשי"י ונשאר בו עוקץ גדול ובאכלו הבשר שסביביו נפרק החבור ובירכות המלוחים לא נשאר גם א' בפלי אף נשאר בו ב' כלים של שומן מהותף שנעשו מאותן האנוזות ושאלוהו כמה נשחטו עם זאת ואם נשחטו בבת א' והשיב שעשו אנוזות נשחטו בב"פ עוד שאלוהו אם נמלחו העורות שעשו בהן הפרפשאות יחד והשיב שלא נמלחו יחד רק עשו מיד הפרפשאות שנשחטו ועם זה התירו השומן הפרפשאות מטעם ס"ס פיון שפבר נאכל קצת מהפרפשאות וגם טרפות העצם לא היתה מחמת עצמו רק שמא יצא לחוץ א"כ בנשאר יש ס"ס מתהפך היינו ספק אם מאנוזות שנשבר העצם או לאו דשמא נאכל ואת"ל שהוא מאותן אנוזות ספק אם יצא לחוץ או לא ואת"ל יצא לחוץ שמא אינו מאותן אנוזות שנמצא בהן השבר ומצאו ג"כ פסק גדול א' ממנטובה שפן הורה ושפן המנהג וכן הורו הם להתיר הכל (שם אות מ (כת"י) ערך מעשה וכו'): הד"ט ועיין להרב שמש צדקה בחי"ד סי' כ"ו ונ' בדין עצם הקולית שנשבר ונקשר לא שאשי"י ונמלחו עמו הרבה עופות ואסר האנוז פמנהג עיר מולדתי שמשנים קדמוניות החמירו מנהיגיהם ע"פ סברת תהרמ"א אף שעור ובשר מקיפין אותו וליכא שום ריעותא וכנידון של מעלה שלא הרגישו רק אחר הבישול ושהנפשט העצם נאכל הבשר שעליו ומ"מ הכשיר שאר העופות שנמלחו עמו בלי ששים כנגד העוף דסוף סוף אף שנתפשט שם מנהג המחמירים מ"מ די לנו חומרו לאסור את עצמו הואיל דשעור מליחה בס' היא עצמה חומרא ומחלוקת הפוסקים וע"ש שהסכימו להוראתו מהר"י בסאן והרב"ך מריגיו ורפני פירארא וכדברי הרב פ"י הנז' וכן הסכים לדבריו מהר"י אבואב מוניציא והמורם מדברי פולם דדוקא הקילו במליחה לא אם היתה התערוכת בבישול שהיו אוסרים אף לע"ד דק וקליש מקורי עכביש נראה דיפה דבר בעטו עט סופר מאיר לארש ארש פרוי למלוכה להרב דוד פינצי ממנטובה דאחר שכתב היתר בנידון המליחה מפח ס"ס עוד כתב ונ"ל ובר מן דין אף אם היה הרב המחבר מתיר לגמרי בין במליחה בין בבישול בין

בהמ"ר בין בהפמ"ו ואף שלא לצורך שבת וי"ט מה בקב"ה וכ"ת פיון שהנהיגו הרבנים
שלא לפנוי להתמיר אין האחרונים יכולים להתיר אטו קטלי קני באגמא אנו הם הנהיגו
שידעו מאיזה טעם הנהיגו לסלק עצמם מפל ספק ואנו עינינו במלתא טובא אליבא
דהלכתא וכו' ופוק חזי אשלי רב רב"ב' עמודי עולם הרש"ך שפתיחו שושנים והרב
פר"ח שהרואה פרי חדש אומר שהחנינו שצונחו פכרוכיא על חומרא זו טובא שאין לה
שורש וענף ונשפשו בו טפחי דמתא ע"ש ואף במקום שנתפשט המנהג כבר כתב
הר"ן בפסחים עלה דאל תשנו ממנהג אבותיכם היינו במה שנהגו איסור בדבר שידעו
היתרו אף במה דהוה ס"ל דמדינא אסור ובתראי חזו בה טעמא להיתירא יכולים להתיר
עוד הוסיף מדיליה הרד"ף הנז' שאינו נקרא מנהג אלא בדבר שנתפשט איסורו בכל
המדינה ובכל יושביה אבל לא במה שנהגו בו חכמי הוראה מספיקא ועינינו רואות שמורי
הוראה שבעיר פעמים אשכנזים פעמים ספרדים פעמים איטלקים זה רואה דבריו של
זה היום וזה דבריו של זה למחר וכל א' מנהיג פפי סברתו וכו' ומפני זה נקבע בדבר
מנהג אבל יוכל להשתנות איברא דצריכא עיונא רבא לעשות הפך מנהג אבל דבר פשוט
כזה אפי' לכתחלה נמי יכולים לשנות וכו' דברים שרבנים הראשונים הני נהיגי בהו
איסורא וכשיצא לאור העולם ספרו של הרפ"ח דהוא בר סמכא חזרו לנהוג כמותו
ע"ש לשונו של זהורית דבריו לו בהשפלה וכ"ש שאין לערער על הנהגים להתיר
התערובת אף שנתבשל עמו ואין ס' נגד העוף פיון שחומרא יתירא היא לאסור אפילו
העוף בעצמו והבו דלא לויסוף עלה דס"ס פלל גדול בידינו דמדאורייתא לא מחלקינו בין
איסור לאיסור ורובא דאורייתא ומדרבנן דוקא בעינן ס' וא"כ אף אם נתבשל הקולית
דניד"ד בתחיות אחרות של היתר כל שנתרבה התערובת אף למחמירים איסור דרבנן
בעלמא הוא וכיון דמעיקרא איפליגו בקולית זה אין לה ספיקא דדינא בדבר שאיסורו
דרבנן גדול מזה ופשיטא לע"ד להקל בזה בהפמ"ר או לצורך שבת וי"ט וכדומה שוב
ראיתי להרב המחבר בסי' נ"ה דנשאל בגידון ט"ו תרנגולות שנמלחו יחד בסל אחד וב'
מהם נתבשלו יחד ובתוף הסעודה נמצא בא' מהם עצם הקולית שנשבר ונקשר לא
שאשי"י ולשיטתו אזל לאסור הב' שנתבשלו יחד ולהתיר את שנמלחו וכסברת מהר"ם
ע"ש ולהרב דב"ש סי' רס"ט ובגידון זה שלא נתבשל אפי' מדאורייתא יש להשליך
שתייהן במקום שנהגו במקום עיר מולדתי כנז' וע"ש להרב בן הרב המחבר מ"ש בשם
הרב תורת חיים להרא"ש סי' ט"ו ופנים מאירות ח"ב סי' ק"ט וק"ך ולהרב אהל יוסף
סי' כ"ח שנשא ונתן ע"ד הרב ש"צ הנז' סי' נ' ומסיק גם הוא להיתרא ומצורף אליו בסי'
כ"ט פסק ארוך מלא וגדוש ממהר"ח אבולאפי"א דשקיל וטרי טובא על דבריו אף לענין
דינא גם הוא מהמתירים ע"ש ובסי' ל' ועיג"כ להרב זרע אמת סי' ט"ז בדין עוף אחר
שנתחווה וטגנו קצת מאיבריו בהרבה איברי עופות אחרים ואח"כ מצאו בשוק שבירה
למעלה מב' אצבעות אף מחצי השוק ולמטה וחזר ונקשר שלא שאשי"י העלה לאסור
העוף ולהתיר התערובת ועיג"כ שם בסי' טו"ב בדין ט"ז עופות שנמלחו יחד ונתערבו
ג"כ הפכדים ושמן הדקין שלהם ושלח מהם לאחרים ובשלום בבשר אחר ושוב נמצא
בא' מהם שוק שנשבר ונקשר לא שאשי"י אף עור ובשר שעל השבר היו שלמים והעלה
שאם השבר מחצי העצם ולמעלה דליכא חשש פסיקת הגידים ודאי התערובת מותר ואף
באותו עוף נטה דעתו להקל אף אם השבר הוא מחצי העצם ולמטה וכ"ש אם הוא למטה

מב' אצבעות אז העוף הוי ספק טרפה ואסור ומ"מ העופות אחרים פשרים מכמה טעמים וה"ה שןמן הדקין שהתה אחר שנודע התעורבות או אפי' קודם אם התה בב' קדירות אף הכבדים המעורבים אסורים משום חה"ל ע"ש ועיין להרב נודע ביהודה סי' כ' בדין קולית סמוך לגוף שנשבר וחסר ונקשר כקולמוס ונמלח בב' עופות יחד ולא הרגישו עד אחר המליחה והדחה והסכים מתחלה עם השואל דיפה הטריף שלשתן ואחר שביאר ועשה סמוכות למי שהכשיר הב' עופות דחה דברי האוסר משום דחשש שבר הקולית היא חומרא בעלמא שמה איעכול גיבי ובמקום הפמ"ר הרמ"א מתירו ואף בלי הפסד כלל יש מי שמתיר בסי' נ"ו ס"י בנקשר וה"ה פאן לכן אם נמלח עם מינו ויש רוב נגדו יש להתיר מה שנמלח עמו בקליפה אף אם הוא שמן ואם נתבשל בלא קליפה מותר בדיעבד וטוב לקלפה אם אפשר בנקל ע"ש ועיג"כ להרז"א הנז' סי' י"ד בדין עוף שנתיבשל בעופות אחרים ואחר כך הרגישו שנשבר הגף סמוך לגוף בלתי הרחק רחב גודל רק בהצטרף מה שנכנס תוף הגוף פבוכנא באסימא ואין בשאר עופות ורוטב ס' העלה להטריף אותו עוף לחוש לסברת רש"ך סי' נ"ג סק"ט והתיר התעורבות ועיין להרב בעי חיי סי' קמ"ג עד קמ"ז ובסימן קנ"א בדין קולית העוף שנשברה סמוך לגוף סמוך לבוקא דאטמא והרגישו בו אחר מליחתה במ' עופות אחרים שהאריף בראיות והטריף בהסקמת מהר"ש אלגאזי והר"א לפפ"א ע"ש ועיג"כ ל אות ע': ח כ"ו ראשי עופות שכ"ב מהן ממין אחד וד' ממין אחר שנמכרו לב' בני אדם י"א ממין א' וב' ממין אחר ואחר שבשלו כל א' מהם קטניות ברנטב הי"ג ראשים נודע שא' מהד' ראשים הנזכר הנה מעוף טרף מסיק להתיר הרנטב והתבשיל וצדד ג"כ להתיר כל הראשים בהשליף א' מהן וחזק סברת הרב"ח להלכה ומעשה שלא כרש"ך שחלק עליו בסי' ק"ט ס"ק י"ב (זרע אמת סימן ל"א): ט נתח לנתחיו דין בריה דלא בטיל דצריף שאם יתחלק אין שמו עליו דלא פלבוש ובאר הגולה וביאר הג' חלוקות שבדין בריה להרמב"ן הזכירו הרשב"ש סי' רל"ג שכ"כ הרשב"א בשמו בפ' ג"ה והרשב"א בחידושו שם דף ק' ע"א ולתוס' דף צ"ו ע"א ובפ' התערוכת דף ע"ב ע"ש ד ובחבורו סי' ע"ז (פני אריה סימן צ"ב): הד"ט ועיג"כ להרפ"א הנז' סי' א' והנמשכים דהאריף בדין דבר שיש לו מתירין ותערוכתו בדבר היתר ועוד לו שם בדיני חה"ל רמזתיו לעיל בהגהת אות א' וע"ל סימן ט' אות ט' ועיג"כ להרב זרע אמת סי' כ"ט בדין חה"ל שנתיבשה באחרות שאם נתיבשה חתיכה אחת ממנה אותה חתיכה מותרת בממ"נ וע"ע לו שם סי' ל' דאנון טרפה שנתיבשה באחרות ונתח לנתחיה ויש בהם חתיכה ה"ל הפל הולך אחר זמן ידיעת התערוכת (ועיג"כ לעיל אות ז שהבאתי מ"ש ג"כ בסי' טו"ב).

ועיג"כ להרב מטה יוסף ח"ב סי' ח' דיני התערוכת מין במינו או בשאינו מינו וע"ל אות ו'. ועיין להרב אור ישראל סי' ש"ו שכתב דתולעת שנתיבשה לשנים ונפלה לקדירה ונתבשל עם הירק ודאי אסור שמה יפגע בממשו של איסור עיין לרש"ך סי' ק"ג סק"ג והרנטב שרי ע"י סינון והבשר בהדחה עיין לרש"ך סי' ק"ד: י שבועה אנונות שנמלחו יחד וגם נתערב שומנו ונמצא אח"כ מחט תחוב בא' מהן בחלל הגוף דן את הדין דיפה דן ויפה אסר מי שאסר כולו שהרי שןמן הטרפה נתערב בחתיכות שאינו ניכר לבטל ברוב בדין יבש בניבש וחתיכות בשר הטרפה נ"ט בשאר החתיכות שנמלחו שאין ש' לבטלה עיין בטי"ד סי' ע' שבשר שחוטא שנמלח בבשר טרפה אסור ועיין בסי' ק"ה

וק"ט בדין פבוש בענין הפלים (שו"ת כ"י מהר"ם פרווינצאלי סי' כ"ו): הד"ט ועיין להרב שבות יעקב ח"ב סימן ק"ט בדין עגל שנמצא קוץ בתלל הגוף והטריף ונמלח צד א' של עגל בשאר בשר הרבה ולא היה בהם ס' נגדו והיה לצורך סעודת מצוה והפסד גדול בהיות בזמן תחלת תעניתם וא"א למכור הבשר פלל ולא היה להם מקום לקנות בשר אחר והתיר מפת ס"ס דספק שמה לא ניקב א' מהאיברים שנקיבתן במשהו ואת"ל דניקב דילמא קי"ל פראבגי"ה וסייעתו דס"ל דכל מליחה סגי בקליפה וכמ"ש הרמ"א בסי' ק"ה סימן ט' ומבואר בסי' צ"א דדבר הצריך קליפה אם עבר ובישלו בלא קליפה או שא"א לקלפו מותר בדיעבד ואף שיש מקום לומר דאין זה ספק גמור פניו דרוב הפוסקים ס"ל דבמליחה נמי בעי ס' אם הוא שמן או שיש לחוש שהוא שמן מ"מ לפי המקום והשעה דחוקה של הנידון שלו הורה להקל ע"ש ועיין להרב בית לחם יהודה סי' צ"ט שנשא ונתן בדבריו ומסיק שיש להטריף ולאסור אפילו בהפמ"ר ועיג"כ להרב נודע ביהודה סי' ב' שדחה בשתי ידיים הוראת הרש"י הנז' ודלאו בר סמכא הוא בנידון שלו הנז' אף שאם נשבר הקולית סמוך לגוף קירב הוראתו מהטעמים שהביא רש"י הנז' בדין קוץ הנז' ע"ש וראיתי להרב פחד יצחק אות ת' (בלתי נדפס עדיין) ערך תערוכת איסור בדין ישראל המוכר אנונות שחוטות איברים איברים ליהודים ולעובדי פוכבים ששחט י"ז אנונות ומכרם כמנהגו אחר שמלחם פולם יחד חוץ מהראשים והצנארים ואגפים ורגלים ולאחר ג' ימים נמצאת אצל יהודי א' ריאה א' מהן שנתמססה בענין שהיה טריפה ואינה נפרת מאיזו אנונה היתה ועלה בהסכמה לפסק הר"א הפהן תלמיד חבר שלו שפל האנונות נאסרו במליחתן יחד עיין לכנה"ג סי' ק"ה אות ס"ג וכן אסר פל השו"מ הנדון והפרכשאות שנעשו מעורו וראיתי ג"כ במהדורה בתרא שלו קובץ גדול שהוסיף על פל חבורו הנחמד שכתב באות ת' ערך תערוכות איסור שנמצא כ"י החתום בחותמו של מהר"י בריאל ממנטובה בסיון שנת תע"ט במעשה שהיה שאדם א' שחט י"ז אנונות וכו' (ונראין הדברים שזהו המעשה עצמו שהביא בחבורו הנז') והסכים מהרי"ב הנז' להוראת המורה ד"פה אסר גם את השו"מ אחר שלא נודעה התערוכות עד אחר שנתבשל האיסור עם ההיתר בלי ס' וכמבואר בסי' צ"ח וכן הירכות שנכבשו בשו"מ ובלעו מהאיסור וכמבואר בסי' ק"ה ס"ז שאף חתיכה בלועה מהאיסור המפפעת אוסרת בגייעתה חם בחם והעצמות והבשר שנמכרו לעובדי פוכבים הרבה מהם וביטל קביעות האיסור שהלך לו והתיר הנשארם המבואר בסי' ק"י ס"ז בתנאי שיאכלו ב' בני אדם בב"פ ב' ב' יחד דמ"מ א' מהם היתר ועורות האנונות שלא נתבטל קביעותן והיה בתוכן העור של איסור השמן הציר הוליד הפליטה והשו"מ מוז' לזו כמבואר בסי' ק"ה ס"ט וגופי האנונות שנמלחו יחד לא אסרו לפי שהאנון לא נגע רק א' מהן ולא דע"י איזו היא ומבואר באותו סעיף דכולן מותרות דחד בתרי בטיל אפי' חתיכה הראויה לאכילה ע"כ במהדורה בתרא הנז' ובחבורו הנז' שם עוד הביא דין בשר אחר שנמלח או נתבשל מא' מהחתיכות של אנונות הנז' ופסק לשער בס' פנגד האיסור הנבלע בחתיכה ולא פנגד החתיכה עצמה דחסה התורה על ממונן של ישראל בפרט בענין פיוצא לזה שרבו הספיקות ויש בו הפמ"ר אי אמרינן חנ"נ ועיין לרש"ך סי' צ"ב סקי"ד וסי' כ"ב ס"ק י' וכנה"ג סי' צ"ב אות מ"ד כגה"ט: ובענין הפסד מרובה פמה הוא הביא דעת הרנ"ש סי' כ"ה דכתב בשם האו"ה דכל שההפסד יתר מכבוד של תרנגולת וכן יונה הפמ"ר הוא

ובשם תה"ד סי' של"ו דלהיות מן הממירין דהפסד הקרן קצת יותר משתות הוי מרובה
והרנ"ש הנז' עשה פשרה ביניהן דלעני משערינן כאו"ה ולעשיר כתה"ד ועיין להר"ש
הלוי סי' י"ט ושער אפרים סי' פ"ח והלק"ט ח"א סי' רצ"ג וחינוך בית יהודה סי' צ"ז
(וע"ל בסימן ו' אות א') ועל ענין הפלים הביא בשם הרב נחלת יעקב דף ל"ד ל"ה ול"ו
דבהפסד מרובה אחר מעת לעת שנתבשל בהם האיסור מותרים פלי חרס אף לכתחלה
פינו דאין להם תקנה הוי פדיעבד ושל מתכות שאפשר בהגעה יגעילם ועיין באור
בספר עיטור בפורי קציר סימן א' ד"ה פללא דמלתא וכו' ובחיבורי הקציר הלז חלק א'
סימן י"ט אות ט' ולקמן סימן י"ח אות ד': יא נשאל הרב המחבר בדין תרנגולת בנוצתה
שנתערבה באחרות דכתב מרו סי' קי"א ס"ג וס"ח בדין קורקבו שנמצא נקוב דלכאורה
סתרו הדדי ובקושי בקש לזנוגן יחד שמש צדקה סימן ל"ג): הד"ט וע"ש להרב בנו
בהגהתו שכתב עלה דאמר רב אבא מעלת המחבר דהרדב"ז נמי ס"ל דמרו מפת המקילין
הואיל ולא הזכיר מהממירין רק הריב"ה וכתב הרב בנו וז"ל אחר נשיקת פפות רגליו
אין זה הכרע דמעולם לא מצאנו להרדב"ז שהביא דברי הרב"י שלפי סדר הזמנים לא
ראה רדב"ז חבור הרב"י עכ"ל ואני אומר לע"ד דאחר הס"ר מחלוקת במציאות היא זו
דמדברי הרב קורא הדורות מוכח דהלף בזקנתו לצפת וקבלו מרו בכבוד גדול ואף
שאפשר לדחות לומר דמ"מ נפטר רדב"ז קודם שנתגלה חבור הרב"י מה לנו להביא
עצות מרחוק ניתי ספר ונשפח דאנו בעניינתו אגב ריהטא לחודא אשפחנא להרדב"ז גופי'
ח"א סי' נ"ד וח"ב סי' תרס"ב תרס"ג תרצ"ח דמיייתי דברי מרו ומזכיר ספרו ומשער
אני לענ"ד כי כל היד המרבה לבדוק אפשר ואפשר שימצא פאלה רבות ומאי קאמר
מני"ר דמעולם לא מצאנו לרדב"ז שהביא דברי הרב"י והוא פלא עצום לענ"ד מאדם
הגדול כמוהו בקי בדברי חדרים של תורתו של ראשונים ואחרונים לכתוב פן ודחוק
גדול הוא לומר שאינו דברי רדב"ז רק מאיזה מגיה שכ"כ בגליון ובעת ההדפסה הדפסו
הפל בפנים פדאמרי באיזה מהמקומות כי המקרה לא יתמיד ולא ישנה פעמים ושלש
כבניד"ד וע"ע שם דברי הרב פלפלא חריפא הר"א פהנא ממודנא והגהתו' הרב המחבר
הנז' ע"ש: יב תשובה מאהבה לשו"ת הרב יעקב יהושע מקראקא בדיני תערוכת אי
אמרינו ס"ס היכא דאיתחזק איסורא וגם היכא דספק א' בגופו וספק א' בתערוכות שכתב
מרו סי' ק"י בשם הרשב"א סימן ת"א והפר"ח שם ונזר הגאון הנז' והאריף להשיב
ולדעתו אין דעת הרשב"א בזה נכונה דהא חזקה מדאורייתא חשיבא פונדאי ואין להקל
בה (שב יעקב סי' מ"ח): יג יורה גדולה שבישלו בה חלב ולא הדיחוה ואחר ג' חדשים
הוציאו שחר של יין בתוכה והכשירו השחר ואף דלא הוי דינו כנטל"פ פינו דא"א שלא
נשאר שם חלב דבוק בעין פינו שלא הדיחוה וצריף ס' פנגד החלב הדבוק כמ"ש בסי'
ק"ג וקכ"א מ"מ כבר כתב הרב דמשק אליעזר בשם האו"ה פלל פ"ה סקע"ב דמסתמא
בכל קדירה יש ס' נגד השומן הדבוק ואף דלרש"ל ס"ל פינו דאיכא מששות בעין אף מה
שבלע אינו לפגם כבר חלקו עליו רש"ך ופר"ח שם וכהספמת האחרונים כמ"ש הרב
דמשק אליעזר הנז' שם סקי"ג וש"ל אות ג' נעוד יש להתיר משום ס"ס דהא י"א דנטל"פ
הוי אף שאינו מתהפך כבר הרבה הפר"ח ראיות להקל ומה גם בהצטרפות סברת
הראב"ד דס"ל דנטל"ש נמי משערינן באומד וכמ"ש מרו בשמו סימן צ"ח ע"ש ולהרב

מעיל שמואל סי' י"ז בדין יורה בלועה מחלב שעשו בה גרות שהוציאו בה שכר והיתה הורה מנדחת ולא ב"י דהתיר מפת ס"ס ע"ש (דבר משה ח"א סי' י"ב): יד חקר ונדרש בכל תערובות איסור הנאה אי אמרינן דנטל"פ שרי או לא (וע"ל סי' זה אות ג') וכן שרצים שנסרחו אי פקע איסורייהו או לא ושוב חקר במאי דקי"ל דנפגם לא חשיב איסור אי שרי לגמרי אפילו מדבריהם ואי גם בכלאי הפגם ובב"ח נמי שרי או לא (חקרי לב סימן ע' עד ע"ד): טו הורה להתיר איסור יבש ביבש חד בתרי אפי' מדרבנן במ"ש הטור סי' ק"ט אף דבקי בדבר יוכל להכיר בין איסור להיתר פנין שהוא אינו מפירו אינו חייב לילה אצל בקי וע"ש בסי' צ"ב מ"ש על הרב מנחת פהו בס' תערובות ורלנ"ח סי' פ"ח וכנה"ג סי' ק"ט הגה"ט אות ה' וזולתם בדין יבש ביבש דמסיק דדוקא חד בתרי היינו בכפלי בטיל ולא ברוב דאם נתערבו במשול ב' חתיכות איסור בג' של היתר לא בטיל דכפל ממש בעינן (שם סי' ק"ב).

טז האריף במאי דקי"ל דכל קבוע פמע"מ דמי דכתבו התוס' ברחלין דלא חשיב קבוע רק שניכר ההיתר והאיסור במקומו ועוד לו שם בדין פירש מקום קביעותו (שם סימן ק"ח): הד"ט ועיין להרב פחד יצחק אות ב' ע' בשר הנמצא שהביא פסק א' של הרב הר"ש מלויקי"ו על מ"ש הפר"ח סי' א' ס"ק י"ח בדין מקום שרוב ישראל מצויים אפי' רוב בני העיר והשוק עובדי פוכבים שרי ע"ש: יז השיב לשואל בדין כוסכוס"ו המבשלים העובדי פוכבים דמימי קדם נהגו בו איסור שמבשלים בו איסור משום שמבשלים אותו בשמן או בחמאה ולא סמכינן אאומדנא שנתבטל בס' אזלי לחומרא אף באיסור דרבנן ואין פח הכוסכוס"ו יפה מפת האפונים קלויים של עובדי פוכבים דפסק הרמ"א סי' קי"ב ס"ב וקס"ג ס"ב דבמקום שנהגו למשוח המחבת בחלב שיש לנהוג בו איסור וכן בסקי"ג סק"ה באותן מיני נילוש שקורין קובלי"ך וכו' שמושחין הברזל בשעת אפיה בחלב או בחזיר יש ליזהר ולאסרו ונהרי הדינין הללו באומד הדעת דאין במשיחת הפלי א' בס' בקליות או בכצק ולא תלה הרב להתיר גם הרט"ז ורש"ך ופר"ח לאהגיהו עליו פלוגה לא התיר ע"י נסיון לבשל הקליות באשר עלה בדעת השואל לעשות א"ו צ"ל דליתא ושם עמד במ"ש הרב אמונת שמואל ופר"ח סי' צ"ח סק"ט דהסכים ע"ש (וע"ל סי' י"ב אות ו') (פרי צדיק סי' כ"ו): יח תשובה השיב למהר"ם מוויילנא בדין מי ששחט ז' בהמות ושוב נמצאת א' מהן טרפה ונתערבו זה בזה וקודם שניכר הספק נמכר חצי בהמה א' בחזקת פשרות ודעת מהר"ם הנז' גם החצי הנשאר פשר דאיך נחלק בהמה א' חצייה פשרה וחצייה טרפה ובפרט באיסורא דרבנן ומה בין זה לדין שומן גורקבן דמדמינן החתיכות והרב העשיל פקפק על טעמי הוראתו ומ"מ מסכים גם הוא להתיר באיסורא דרבנן (וע"ל אות א') (תשובות גאוני בתראי סי' ה'): יט עוד לו שם בשם הרב העשיל הנז' על מעשה הנז' שלקחו מהז' בהמות בפעם א' ד' לשונות וג' נשתיירו ונסתפק הרמ"ם הנז' אי נימא איסורא ברובא איתא ונהשארם מותרין א"ד לא אמרי' הכי אלא אחר שנולד הספק אף פאן שנולד הספק אחר שנודע האיסור יהיו הנשארין אסורין א"נ אין הולכין אחר רוב לשונות רק אחר רוב בהמות ורוב בהמות שנשארו קבועין הן ולכל א' מהלשונות נימא מרובא פריש והשיב לו הרב העשיל דכיון דא"א לצמצם שלקח הד' לשונות בבת א' א"כ פשוט דלכל א' וא' אמרי' מרובא פריש ואף דאפשר שהיו ארבעתן תלויות יחד ופירשו בבת א' י"ל דאה"נ דאמרי' איסורא

בְּרֹבָא אִיתָא וּכְמ"ש בְּנִבְחִים דְּף ע"ג ע"ב שְׁמָא יְבִנְאוּ עֲשָׂרָה כְּהֻנִּים בְּבַת א' ע"ש וְאָף דְּמִשְׁם יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דָּאָם פִּירְשׁוּ קוּדְם שְׁנוּלַד הַסְּפֵק יֵשׁ לְהַתִּיר הַג' הַנְּשִׂאָרִים מִשׁוּם דְּאִיסוּרָא בְּרֹבָא אִיתָא מ"מ יֵשׁ לְחַלֵּק וּדְבַנִּיד"ד לָא מְהֵנִי מַה שְׁפִירְשׁ קוּדְם הַסְּפֵק וְעַל מ"ש אִי אֲזַלִּינוּ בְּתַר רֹב הַבְּהֵמוֹת שְׁנִישְׂאָרוּ דְרֹבֵן כְּשֵׁרוֹת הַשִּׁיב שְׁלֵא יֵרַד לְסוּף דְּעַתּוֹ דְּמַה לִּי בְּהֵמָה שְׁלֵמָה דְלֵא אֲמַרִּינוּ רֹב בְּהֵמוֹת נְפִרְשׁוּ מְרֹב הַבְּהֵמוֹת הַכְּשֵׁרוֹת רַק אֲמַרִּינוּ אֲדַרְבֵּה הָרֹב הוּא הָאִיסוּר א"כ בְּהֵנִי לִישְׁנֵי נְמִי נִימָא דְהַלְשׁוֹן הָאִיסוּר הוּא בְּמָקוּם הָרֹב בְּאִנְפֵּן שֶׁהַג' הַנְּשִׂאָרִים אֲסוּרִין (שָׁם ס' ו'): כ עוֹד שָׁם מְהֵרַב ב"ח בְּרֵאוּבֵן שְׁהִי לֹו ב' אֲנוּזוֹת שְׁחוּטוֹת וּמְכַר א' מֵהֶם לִשְׁמַעוֹן וְהַשְׂאִיר לְעַצְמוֹ הַקְּוֹרְקָבֵן שְׁלֵה וּמְלַחוּ בְּבִשְׁוֹר הַרְבֵּה וּמְלַח ג"כ בְּשֵׁר בַּפ"ע וּבִהְדָּחָה אַחֲרוּנָה עֵינֵיב כָּל הַבְּשָׂר בְּכִלֵּי א' וְחִזַּר וּמְלַח הַכָּל בְּיַחַד בְּכִלֵּי א' בְּמַלְיָחָה קֶצֶת וּבִישְׁלֵל הָאֲנוּזָא וְהַקְּוֹרְקָבֵן בִּי"ט א' וּבְלִיל י"ט ב' בִּישְׁלֵל קְוֹרְקָבֵן הַב' עִם הַבְּשָׂר וּבִשְׁעַת אֲכִילָה נְמַצָּא עֶצֶם עֵב מַצָּד א' לְצַד חוּץ וְחִזְדוּ שְׁל עֶצֶם תְּחוּב בְּבִשְׁוֹר הַקְּוֹרְקָבֵן לְצַד פְּנִים וְלֹא הִיָּה נִיכְרַ הַנְּקָב מַצָּד פְּנִים וְהִיָּה נִיכְרַ שְׁנַעֲשֵׂה קוּדְם הַשְּׁחִיטָה וְגַם שְׁמַעוֹן מְלַח הָאֲנוּזָא בְּבִשְׁוֹר הַרְבֵּה וּמְלַח עוֹד בְּשֵׁר וְתַרְנַגְלוּת בַּפ"ע וְאַחַר הַדָּחָה אַחֲרוּנָה חִילַק וְהַנִּיחַ אֲנוּזָא עִם הַתְּרַנְגְלוּת וּבִשְׁוֹר עִם בְּשָׂר וּמְלַח כָּל א' בְּכִלֵּי בַּפ"ע וּפְסֵק הַרְב"ח שֶׁהִתִּיר שְׁנַמְלַח עִם הָאֲנוּזָא אִם אִין ס' בְּהִיתַר נֶגְדַ הָאֲנוּזָא וְקוּרְקָבֵן הַטְּרַפָּה הַכָּל אֲסוּר וְגַם עֲצָמוֹת הָאִיסוּר מְצַטְרָפִין עִם הַהִיתַר וְהַבְּשָׂר הָאֲחַר שְׂאֲצֵל רֵאוּבֵן לְבַטֵּל הָאִיסוּר וּמ"מ חִזְרוּ לְאִיסוּר בְּמַלְיָחָה שְׁנִית שְׂאֲחַר הַדָּחָה אוֹתָן הַחֲתִיכוֹת שְׁהַצִּיר נוּטָף עֲלֵיהֶן וְאִם אִין ס' בְּכָל הִיתַר גַּם הַבְּשָׂר אַחַר נֶאֱסַר מִיָּד כְּשֶׁהִנְחַ יַחַד קוּדְם הַדָּחָה אֲבָל אֲצֵל שְׁמַעוֹן שְׁלֵא נִתְעַרַב הַבְּשָׂר אַחַר הַדָּחָה בְּמַלְיָחָה קֶצֶת יֵשׁ חִילוּק בֵּין אִם יֵשׁ צִיר לְמַטָּה כְּנֹז' וּבִשְׁוֹר שְׁנַמְלַח תְּחִלָּה עִם הָאֲנוּזָא בֵּין אֲצֵל רֵאוּבֵן בֵּין אֲצֵל שְׁמַעוֹן אֲסוּר אִם אִין ס' נֶגְדַ הָאִיסוּר וְגַם הַכִּלִּים שְׁבִשְׁלוּ בְּהֵן וְהַקְּעָרוֹת וְהַכְּפּוֹת אֲסוּרִים אַע"פ שֶׁהֵן ס"ס כְּמ"ש הָאוּ"ה ע"ש (שָׁם ס' י"ז): הַד"ט וְעִיג"כ לְרַדְב"ז ס' נ"ח שֶׁהַתִּיר לְהִלָּכָה וְלֹא לְמַעֲשֵׂה בְּדִין מַחֲט תְּחוּב בְּקוּרְקָבֵן עוֹבֵר מֵעַל"ע בְּשִׁיעוֹר חֲצִי אֲצַבַּע שְׁלֵא הִרְגִּישׁוּ בּוֹ אֲלֵא אַחַר הַבִּישׁוּל ע"ש וּבְס' קמ"ב בְּדִין מַחֲט בְּקוּרְקָבֵן מִבְּחוּץ וְהִיָּה שָׁם עוֹפּוֹת הַרְבֵּה וְלֹא הִיָּה מִפִּירִין מְאִיזָה עוֹף ע"ש: כֹּא מְסִיק לְהִיתַר בְּדִין קְדֻרָה שְׁל חֲמִין שְׁהִי בְּהַ בִּיצִים וְנִמְצָא אֲפָרוֹחַ בְּאֲחַד מֵהֶן וְאוֹתָן הַבִּיצִים הִיָּה שְׁלוּקוֹת בְּמִים וְאֲפַר קוּדְם שְׁנַתְּנוּהָ בְּקְדֻרָה שְׁל חֲמִין וְכַפְסֵק מְרֹן ס' צ"ה ס"ד דַּע"י אֲפַר.

נְטל"פ וְאָף דְּהַרְש"ךְ שָׁם סַכ"א וּרְט"ז סַקט"ו גְּמַגְמוּ בְּזָה אָנוּ אִין לָנוּ אֲלֵא הוֹרָאֵת מְרֹן וְגַם הַרְב צ"ץ ס' צ"א וְהַרְב פְּרִי תַנְאָר סַק"ו הַחֲזִיקוּ בְּסַבְרַת מְרֹן דְּהַאֲפַר פּוֹגֵם יוֹתֵר מְכִלֵּי שְׂאִינוּ ב"י וְאָף הַפְּר"ח שָׁם שְׁפַתְב שְׂאִין בְּיָדוֹ לְהַכְרִיעַ מ"מ הַתִּיר בַּהַפ"מ ע"ש וּבְמַעַרְב נִהְגוּ כְּשִׁישׁ חֲנוּפָה אֲזִי אֲבִי הַבֵּן מְשַׁלֵּק הַרְבֵּה בִּיצִים לְחַלֵּק לְבַנֵּי אָדָם לְאֲכָלָן אַחַר שְׁשִׁיתוּ יֵין שְׂרָף וְנוֹתְנִין אֲפַר תוֹף הַמִּים וְכַשְׁנִמְצָא בִּינֵיהֶם בִּיצָה שְׁיֵשׁ בְּהַ אֲפָרוֹחַ אוֹ דָם מִתִּירִים שְׂאָר הַבִּיצִים לְפִי שְׁפִלִיטָתָהּ הִתָּה טַעַם פְּגוּם ע"י הָאֲפַר עוֹד מוֹבִיל וּמִיָּתִי בִּידָה טַעַם אַחַר לְהַתִּיר אָף אִם לֹא נִשְׁלְקוּ הַבִּיצִים בְּאֲפַר אִם עַדִּין לֹא נִגְמְרָה צוּרַת הָאֲפָרוֹחַ מִשׁוּם דְּאִין לָהּ דְּבַר מְאוּס וְסְרוּחַ מְפָנּוּ וְעִינֵן בַּש"ע ס' ק"ד ס"ג וּבְרַב"י ס' ס"ז בְּשֵׁם הַמְּרַדְכִי וּפְר"ח ס' פ"ו סַכ"ב (עַדוֹת בִּיהוֹסֵף לְהַר"י בֵּן סְאֵמוֹן ס' מ"ב): הַד"ט וְע"ל ס' י"ח אוֹת י"א וְעִינֵן לְהַרְב בֵּית יְהוּדָה ס' מ"ב וּמ"ג בְּדִין תְּבִשְׁלֵל שְׁעִירוֹ מְמַנָּה מְרַק תוֹף הַקְּעָרָה וּמְמַנָּה לְקְדֻרָה אַחֲרַת דְּלַקְדָּרָה וְדֹאִי יֵשׁ לָהּ דִּין כְּלִי ב' וְאַח"כ

נמצא בתבשיל ביצה א' באפרוח ואין ס' בתבשיל הוי ספיקא דרבנן אלא שאינו מחשב עצמו כדאי להקל לבדו נגד הרב פר"ח סי' ס"ח סקי"ח דס"ל דסתם פלי ב' היד סולדת בו ועיין להרב בעי חיי סי' ק"א ולהרב פרי מגדים בחלק משפצות זקב סי' תמ"ז אות א' בדין גיד הנשה שנפל לכלי א' שאין בו ס' או ספק אם יש בו ס' או נפל לכלי ב' דאע"ג דקי"ל דאין בגידין בנ"ט מ"מ דם יש בו ובלא מליחה עכ"פ אוסר עד ס' משום דם ובספק יש להתיר משום דדם שבישלו מדרבנן כבסי' צ"ח וספקו לקולא ובזה תמור פלי ב' מפלי א' דלמ"ד מפליט ומבליע ואינו מבשל א"כ הו"ל ספק תורה וע"ל סי' ז' אות א' ולקמן אות כ"ד: כב יצא ליגע עצמו וליפטר לשלום ממה שהיו מבקשים לחייבו לשלם תשלומי הפשר ותערוכתו במעשה שפא לידו בח' אייר תק"ז ששחט ל"ד טלאים מקצב א' בבת אחת וכשהפשיטו הטלאים קראוהו לבדוק ובדקם ולא מצא בהם רק טרפה א' והשאר יצאו בחזקת פשרות מתחת ידו וביום ו' הביאו לפניו רביע א' של טלה סרוף מבית השחיטה עד ו' צלעות כל שטח הצלעות מחזה עד השדרה וא"ל שטרפה היא ושמה הוא מה שהטריף שנתחלף לבצעליו במקום פשרה והלכו הבעלים לפני ב"ד לשאול על הרגאות והראשים שנתערבו מכל הל"ד טלאים ונמכרו בין קודם שנודע האיסור בין לאחריו ותצא דינה מהב"ד שלא לחלק בין אלו לאלו דלאו כ"ע דינא גמירי וליתו למטעי ולחייבו בחצי נזק הפשר ותערוכתו נחצי נזק לקצב והרב המחבר האריך למעניתו אם הבהמה היא טרפה מדינא או לא ואת"ל דטרפה אם יש לחייבו לשלם או לא וע"ש שהאריך והוכיח דיש להכשיר מדינא את הטלה ולפטור את השוחט עש"ד ומה שהשיב על פל קוז וקוז של פלוני אלמוני שהיה מחייבו (אהל יוסף סי' כ"ה ו' וז'): הד"ט ועיג"כ שם בסי' ל"א בדין מוכר בשר בחזקת פשרה ונמצא אח"כ טרפה דיש מהקונים שהביאו הפשר חיי כמו שלקחוהו ומהם בשל ומבנושל במים ומהם בשר מודח במים ומהם מלוח וכולם טענו מהקצב דמי הפשר ופסק דלראשונים חייב להתזיר דמיהן כמ"ש מרן סי' קי"ט סי"ג ופר"ח שם ועיין להרב זרע אברהם חלק ח"מ סי' י"ד ולאשר הביאו הפשר אחר ההדחה או מליחה או בישול ינפה מהם דמי הטרפה והשאר שלם ישלם פיון שהפסידו הלוקחים את הקצב שאינו יכול למפור לעובד פוכבים ואף שפטרפות דאורייתא אף אם אכלו הלוקח משלם לו הקצב שזכר פשרה שאני התם שהוא משום קנס כמ"ש רש"י ז"ל שם בבכורות ושאר הפוסקים הנזכרים הרב כנה"ג שם ואם יש חילוק בין טרפות דאורייתא לדרבנן עיין למרן בש"ע ח"מ סימן רל"ד: כג עלה על דעתו הרמה דהא דקי"ל אין מבטלין איסור לכתחלה היינו דוקא בדלא חזי בלא"ה למידי אחרתא פגון דבר איסור של מאכל ומשקה דאל"כ וכגון איסור דכלאים אע"ג דאיסור לישראל ללבשו מ"מ יכול למכרו לעובד פוכבים או לישראל ג"כ למזגא עליה לא חשיב כמבטל איסור (שאלת יעב"ץ ח"ב סי' צ"ד).

הד"ט ועיג"כ להרב בעי חיי סי' קע"ד בדין בישול איסור לכתחלה על מ"ש הר"ן בפ' אין מעמידין על הרשב"א עלה דמהו ליתן לתוכן שזכר וע"ע לו ז"ל שם בסי' ק"ה ק"ו ק"ז וק"מ שייצא גם הוא לחלק בין זה לזה: כד שתיים זו שאלו מפנו באם עירו תבשיל שנתבשל בעוף שנמצא בו טרפות והורה גבר דאין ספק שיש להתמיר פדעת רוב הפוסקים דס"ל דכלי ב' ועירווי מפלי א' בולע ופולט בין פלי מתכות בין פלי חרס עוד נשאל אם יש לחלק בין פלי חרס המצופין באבר לשאינו מצופין באבר והשיב דנראה

דְּבַהֲתוּף שֶׁל זְכוּכִית לִכ"ע דִּינָן כְּכָלִי חֶרֶס וְאַפִּי' בְּדִיעֵבֶד אֲסוּרִין וּבַהֲתוּף הָעוֹפֶרֶת לְרִש"י
דִּינָן כְּכָלִי חֶרֶס כִּמ"ש בַּפ' כָּל שְׁעָה גִבֵּי מְאִנֵּי דְקוֹנֵיָא וּלר"ת בְּבִתְרָא דְכִתְּבוֹת כְּכָלִי
מִתְּכוֹת וְנִתְּרַת בְּהַגְעָלָה וְאַחַר שֶׁצָּדַד לְהַקֵּל כִּר"ת מְסִיק דְבִנִּיד"ד אֵינּוּ פְּלֵי שְׁנֵי אֲלָא
שְׁעִירוּ בּוֹ מְכָלִי רֵאשׁוֹן יֵשׁ לְהַחְמִיר וְלֶאֱסוֹר לִכ"ע לְבַשֵּׁל בּוֹ וְעִיג"כ לְרִש"ךְ סִי' ק"ה
סִק"ד (וְעִיג"כ לְעִיל אוֹת כ"א וּבְסִי' י"ח אוֹת י"ב וִי"ד) (בְּעֵי חֲזֵי סִי' ק"ט): כֹּה הֵגַם
דְּקִי"ל פְּרַבִּינוּ אֲפָרִים דְּלֵא אֲמַרִי חֲנַ"נ רַק בְּבִשְׁרָ בְּחֻלְבּ וּכְמ"ש מֶרֶן בְּדִין בְּשֶׁר שְׁלֵא
נִמְלַח שְׁנִתְּבַשֵּׁל בְּשִׁנְמִלַח דְּמִשְׁעָרִינָן אִם יֵשׁ ס' מִשּׁוּם דְּלֵא יִדְעִינוּ פְּמָה דְּמָא נְפִיק מִיְּגִיָּה
וְאַפ"ה פְּתַב הֶרֶב"י בְּשֵׁם הָא"ח דְּיֵשׁ לְהַקֵּל לְצַרְרָה אִף אִם אֵין בּוֹ ס' נִגְדַּד כָּל הַחֲתִיכָה
וְכִסְבֶּרֶת הָרֶאֶב"ד דְּבִמְאֵי דְנִפְיָק מִיְּגִיָּה מִשְׁעָרִינָן (וְע"י סִי' ז' אוֹת ט"ו) (שֵׁם סִי' קִי"א):
כּוֹ מִי שְׁהִיּוּ ג' עוֹפוֹת בְּלוּל שְׁלֵקֶם וְלִקַּח א' מִהֶן לְשַׁחֲטָה וְהִרְגִישׁ שְׁהִיתָה שְׁבוּרַת הַגֶּף וְלֵא
שְׁחֲטָה וְהַחֲזִירָה לְמִקּוּמָהּ וּבַבְּנִיָּה וּבְכֹרֶךְ מְצָא בְּלוּל ג' בִּיצִים כְּהַרְגֵלוּ יוֹם יוֹם וְאַסֵּר הֶרֶב הַמְּחַבֵּר
שְׁלִשְׁתָּן מִשּׁוּם אִיסוּר חוֹמֶר בִּיצָה שְׁבִינִיָּהּ עוֹד נִשְׁאָל שְׁבַעוּד בְּאֵ הַבַּעַה"ב לְשִׂאוֹל אֵת
פִּיּוֹ וְלֵא יִדְעָה אֲשֶׁתּוֹ שְׁנוּלֵד הַסֶּפֶק לְקַחָה מִשּׁוּם ב' בִּיצִים וְלֵא רֵאֲתָה הַשְּׁלִישִׁית וְכִמְעַט
לֵא הַסְּפִיקָה לְבַשֵּׁל עַד שְׁבָא הָאִישׁ לְבִיתוֹ וְא"ל שְׁאֲסוּרוֹת הֵן וְגַם בְּזֶה הוֹרָה שְׁיָפָה אֲסֵר
אֵע"פ שְׁכֻשְׁסִילְקָן לֵא יִדְעָה שְׁהִיּוּ בְּסֶפֶק אִיסוּר וְלֵא אֲמַרִי דְנִתְּבַטֵּל קְבִיעוּתָן ע"ש (מִשְׁאֵת
מִשָּׁה ח"א סִי' א').

הַד"ט וְדָבָר פְּשוּט הוּא דְמִיְיָרִי דְהַשְׁבִּירָה הִיתָה בְּגַף בְּמִקּוּם שְׁמִטְרִיף הָעוֹף דַּל"כ דְּלִיפָא
אֲלָא מִצּוֹת פְּרוּשׁ אֵין הַבִּיצָה אֲסוּרָה וְכ"פ בְּהִדְיָא הֶרֶב בֵּית יַעֲקֹב סִי' י"א דְּבִיצָה שְׁנוּלֵדָה
מִתְּרַנְגוּלַת שְׁיֵשׁ בְּהַ רִיעוּתָא בְּאֲבָר א' שְׁאֲבָר עֲצָמוֹ אֲסוּר יֵשׁ לְהַתִּיר הַבִּיצָה ע"ש: כּוֹ חֲצִי
כְּבֵשׁ שְׁנִמְלַח כִּב' כְּבֵשִׁים וְאֲוֹנוֹיִם וְהַחֲצִי הַנִּשְׁאָר שְׁלַחוּהוּ בְּמִקּוּם אַחַר עִם הָרֵאשׁ וְנִמְצְאוּ
בּוֹ מִים וְיֵשׁ מִי שְׁהַתִּיר הַבִּשְׁרָ וְאַסֵּר הָעוֹפוֹת וְיֵשׁ מִי שְׁאֲסֵר הַכֹּל וְהַסְּכִיִּם הֶרֶב הַמְּחַבֵּר
עִם הָאוּסֵר אֵע"פ שְׁהַרְאָה פְּנִיִּם שֶׁל טַעַם לְמִי שְׁהַתִּיר (וְע"ל סִי' ב' אוֹת א') (נִוְדַע בִּיהוּדָה
סִימָן ל"ג): כֹּחַ מַעֲשֵׂה בְּפִדְיוֹן הַבֵּן שְׁמַלְחוּ יַחַד י"ד עוֹפוֹת זֶה אֲצֵל זֶה וְשׁוּב בְּשִׁלּוֹ
הַשְּׁוֹרְקָבִים וְנִמְצְאוּ בֵּא' מִהֶן ב' נְקִבִים וְדַם צְרוּר בְּאֲוֹן שְׁנִיפֶר שְׁמִחִיִּים נִיקְבוּ וְהַנְּקִבִים
מַגִּיעִים בְּפְנִיִּם אֲבָל חֵלֶק הַחִיצוֹן נִחְתָּף בְּאֲוֹן שֵׁא"א לִידַע אִם הִנֵּה מַגִּיעַ לְחוּץ הוֹרָה
לְמַפּוֹר א' מִהֶן מִחֲשֵׁשׁ גּוּף הָאִיסוּר וְלְהַתִּיר לְבַשֵּׁל אַחֲרֵים כִּב' קְדֵרוֹת (שֵׁם סִי' ל"ז): כֹּט
בִּיצִים שְׁנַעֲשׂוּ בַקְעָרָה בְּלִי שׁוּם רוֹטֵב וְשִׁמּוֹ הַקְעָרָה ע"פ הַקְדָּרָה טְמוּנָה עַל הָאוּר וְנִמְצְאָ
בְּבִיצִים אֲפֵרוֹחַ לֵא נֶאֱסֵר בְּשִׁבִיל כֹּן הַתְּבַשִּׁיל שְׁבַקְדָּרָה אִף אִם אֵין בָּהּ ס' דְּכִינוּן שְׁאֵין
בַקְעָרָה רוֹטֵב לְהוֹלִיף וְלְבַלְבֵּל הַטַּעַם בַקְדָּרָה ה"ז עֲדִיפָא מִחֲתִיכָה שְׁמַקְצָתָה חוּץ לְרוֹטֵב
דְּבַעֲיָנוּ נִיעוּר וְכֶסֶה וְהִכָּא לִיפָא חֲדָא מִיְּגִיָּהּ (בֵּית יְהוּדָה ח"ב סִי' ק"ה): לֵא אִישׁ יְהוּדִי
הִבִּיא עִמּוֹ מִשָּׂא שֶׁל חֲטִיִּם וְהִנִּיחַ בְּתוֹכָן נֶאֱדָ שֶׁל חֲמָאָה מְהוֹתְכַת שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכְבִים שְׁהִיא
אֲסוּרָה וְיֵהִי בְּדָרָךְ נִבְקַע הַנֶּאֱדָ תוּף הַחֲטִיִּם וְיִתְעַרְבוּ בְּחֲמָאָה דֵּן אֵת הַדִּין דַּע"ג דְּגַבֵּי
חֲטִי אֲמַרִינָן אַגַּב צִירִיָּהּ בְּלַעֲי וְעֵינָן לְהַפְר"ח סִי' צ"א עַל מ"ש מֶרֶן מִדִּין דְּבִשְׁרָ חִי וְצִלִי
צוּנָן מ"מ יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין יֵין דְּחֲרִיף לְחֲמָאָה וְאִף שְׁהַמְרָדְכִי פ' כָּל שְׁעָה מִיְיָרִי בְּחֻלְבּ שְׁאֵינוּ
חֲרִיף וְאַסֵּרֶם אֲפִשְׁר דַּס"ל דְּשִׁאֲנֵי מִשְׁקִים הַנְּגָרִים וְנִכְנָסִים בְּחֲטִיִּן מִשֵׁא"כ חֲמָאָה שְׁהִיא
קְרוּשָׁה וְעוֹד אֵי מִדְּמִינָן נְמִי לִי"נ הָרִי קִי"ל כְּרִשְׁבָּ"א דַּס"ל דְּלֵא מִתְּסָרִי רַק בַּנ"ט וְלִכּוֹן
יִטַּעַם קְפִילָא אֲרַמָּאָה אֵת הַחֲטִיִּם אִם יֵשׁ בַּנ"ט אִף לְאַכּוֹל הַחֲטִיִּם אִפִּי אַחַר הַדְּחָה עִם
בְּשֶׁר הַבַּעַל נִפְשׁ יַחוּשׁ לְעֲצָמוֹ (פְּרִי הָאֲרָץ סִי' י"א): לֵא מְסִיק לְאַסוֹר בְּאִם נְפִלָה יַד הָאָדָם

שְׁנֵקטְעָה מֵהַחַי לַתּוֹף רוֹתֵחַ וְאֵין בּוֹ ס' דס"ל כמ"ד דְּאָבֵר מ"ה דְּאָדָם בְּכָלֵל אִיסוֹר וּל"ש
בֵּין שָׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים לְשָׁל יִשְׂרָאֵל וּדְלֵא מֵהַפֶּר"ח ס' ע"ט וּבִקּוּנְטָרְס אַחֲרוֹן שָׁלוֹ וְאִיסוֹר
ג"כ לְהוֹשִׁיטוֹ לַב"נ וְעֵינֵין לְהַרמ"ע ח"ג מִמְאָמְרֵי ח"ד דַּאֲמ"ה מִן אָדָם הָגִי בְּכָלֵל אָבֵר מ"ה
לְאִיסוֹר הוֹשְׁטָה לַב"נ (וּע"ל ס' ל"ה אוֹת מ"ד) (יֵד אֲלֵיהוּ ס' מ"ה): לַב עוֹף שְׁהִיָּתָה
יּוֹשְׁבֵת עַל הַפִּירָה בְּעַת הַקּוֹר וְנִכּוּי הַרְגָּלִים לְמִטָּה בְּמִקּוֹם דְּרִיסַת הַרְגָּל וְאִינָה יְכוּלָה
לִילֵף דְּחִיּוּשֵׁינּוּ לְנַחְמָרוּ בְּנֵי מַעִיָּה וְנִשְׁחַטָּה וְנִמְלַחָה עִם שְׂאֵר בְּשָׂר מְסִיק דְּהַבְּשָׂר שְׁנִמְלַח
בְּתַרְנַגְוֹלָת וְדַאי שְׂרֵי דְאָף דְאֵין אָנוּ בְּקִיאִים בְּבִדְיָקָה אִם יֵשׁ קֶצֶת לְהַתִּיר יֵשׁ לְהַקֵּל
בְּבִדְיָקָה עֵינֵין לְרַש"ךְ ס' ל"ד סְקִי"ח בְּשֵׁם אִפִּי רַבְרָבִי וּבְמִלִּיחָה יֵשׁ מ"ד דְּאִינוּ אוֹסֵר
אֲלֵא כ"ק וְאִף הַתְרַנְגְוֹלָת אִם יֵשׁ הַפֶּמ"ר יֵשׁ לְהַקֵּל וּבְאֵין הַפֶּמ"ר יֵשׁ לְהַחמִיר בֵּינוּ
שֶׁהַבָּה"י מִחֲמִיר גַּם לְדַעַת הַרַש"ךְ (בֵּית לָחֵם יְהוּדָה בְּסִי נ"ב): לַג לְפָנָיו הוֹבֵאוּ שׁו"ת
בְּצַדָּה בְּדִין עוֹר צְנֹאֵר אָנוּ שְׁנִמְצָא בּוֹ נֶקֶב קָטָן שְׁהַגְלִיד עָלָיו שְׁחִין קָטָן וְנִתְפָּרַק הַשְּׁחִין
וְיֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם נִיָּקֵב הַנְּשִׁט וְקוֹדֵם שְׁנוֹדַע הַסְּפֵק נִתְעַרַב הָאָנוּ בְּאַחֲרִים וְנִמְלַחוּ יַחַד
וְהַתִּיכּוּ הַשְּׁוֹמֵן וְהַשִּׁיב הָרַב מ"ש הַרַב"ח ס' ל"ג סט"ו דָּאִם יֵשׁ רִיעוּתָא נֶגֶד הַסִּימָנִין פְּגוּן
שְׁנִקְרַע הָעוֹר וְיִצָּא דָם וְנִעֲשֶׂה עָלָיו גָּלֵד דְּאִיכָּא לְמִיחַשׁ לְקוֹץ וְנִיָּקֵב הַנְּשִׁט אִף אִם אִינוּ
אֲלֵא נְפוּחַ סְבִיב הַסִּימָנִין לֹא חִיּוּשֵׁינּוּ לְנִקִּיבַת הַנְּשִׁט וְאִמְרֵי דַע"י חוֹלֵי נִיָּקֵב אִף אִם נִצְרַר
שֵׁם הַדָּם ע"ש וּבְרַט"ז דְּאִזְוִיל אֲשִׁיטְתִּיהָ בְּסִי מ"ט גְּבִי קוֹרְקָבוּ דְלֵא כְמוֹר"ם וְנִשָּׂא וְנִתֵּן
בְּדַבְרֵיהֶם וּמ"ש הַרַש"ךְ סְק"א וְסִיפָּא דְמִלְתָּא דְכֵינּוּ דְאֵין הִיכְר בְּנֶקֶב שְׁנִעֲשֶׂה ע"י קוֹץ
לֹא תִלְיֵן בִּיהָ וְכָשֵׁר אִף בְּלֵי הַפֶּמ"ר אִף אִם נִצְרַר בּוֹ דָם אִיכָּא לְמִיחַשׁ לְקוֹשְׁתָּהּ וְטָרַף
וְכַדַּעַת הַרַב"ח וְאֵין לְהַתִּיר מִפְּחַ הַתְעַרְוֹכַת דְאֵין פָּאן ס"ס מֵאַחַר שֶׁהוּא שֵׁם א' דְּהַסְּפֵק
הָרַאשׁוֹן ג"כ לֹא הִיָּה בָּא לְהַתִּירוֹ רַק מִשׁוּם דְּשִׂמָּא לֹא נִיָּקֵב הַנְּשִׁט כְּמוֹ בְּסִפְק ב' וְכֵינּוּ
שְׁסִפְק הָרַאשׁוֹן אִינוּ מִתִּיר יוֹתֵר מֵהַשְּׁנֵי מִיקְרֵי שֵׁם א' וְלֹא הָגִי ס"ס כְּמ"ש רַש"ךְ ס' ק"י
סְקִי"א וְכְמוֹ שְׁהַשִּׁיג הַרַש"ךְ לְרַט"ז בְּסִי נ"ז ס"ק ל' (שׁו"ת הַר"ם זִיסקִינְד ס' ה'): הַד"ט
גַּם בְּסִי ד' הַשִּׁיב עַל עֲנִין פְּזָה רַק שְׁשֵׁם הִיָּה נִיָּפֵר שְׂבָא הַנֶּקֶב מִחֲמַת קוֹץ ע"ש וּרְמַזְתִּיו
לְעֵיל ס' ב' אוֹת כ"ב וּע"ל אוֹת ל"ג וּל"ד אוֹת י"ז: לַד הָאֲרִיָּה בְּפִלְפּוֹל בְּדִין דְּבַר שִׁיל"מ
מֵה דִינוּ אִם יֵשׁ עוֹד אֲצֻלְנוּ אִיסוֹר אַחַר שְׂאֵין לוֹ מִתִּירִין וְתַחלָּה הִבִּיא מ"ש הָרַב צ"ץ
ס"ט דְּהַקְשָׁה בְּשֵׁם חֲתָנוּ עַל הַרַשְׁבָּ"א (הִבִּיאוּ הַטּוֹר ס' ק"ב דְּבִיצַת סְפֵק טְרַפָּה לֹא הָגִי
דְּבַר שִׁיל"מ וְכו') וְתִירַץ בְּשִׁמּוֹ וְעוֹד תִּירַץ הוּא עֲצָמוֹ תִּירַץ אַחַר דְּהָא דְסִפְק טְרַפָּה לֹא
הָגִי דְּבַר שִׁיל"מ נ"מ אִם יֵשׁ פָּאן בִּיצַת ס' טְרַפָּה אוֹ גְּבִינָה ס' טְרַפָּה וְגַם נִדַר שְׁלֵא לְאַכּוֹל
בִּיצָה אוֹ גְּבִינָה זֹו וְנִתְעַרְבָּה בְּאַחֲרוֹת דְלַעֲנִין נִדַר מִיקְרֵי דְשִׁיל"מ דְּמַצִּי לְמִיתְשָׁל עָלָהּ
כְּמ"ש מוֹר"ם ס"ס הַנּוֹ וְא"כ אֵי הָגִי בִיצַת ס"ט דְּבַר שְׂאֵל"מ ה"ז בְּטִיל לְסַבְרַת הַר"ן
דְּעִזְדִּין זֶה אִיסוֹר וְזֶה הִתֵּר וְהָגִי מִין בְּשִׂא"מ בְּשִׂא"כ אֵי ס"ט הָגִי דְשִׁיל"מ אִינוּ בְּטִיל
וְכִמ"ל דְלֵא הָגִי דְשִׁיל"מ וְשִׁפִּיר בְּטִיל וּמִיָּתִי נְמִי שְׁהוֹקְשָׁה לוֹ בְּמֶרֶן ס' רט"ו ס"ה בְּאוֹמֵר
שְׁבוּעָה שְׁלֵא אֲשַׁתָּה וְחִזַּר וְאָמַר הָרִנִּי נִזִּיר וְשַׁתָּה אִינוּ חֲזִיב אֲלֵא א' דְּהִיָּנוּ דְשְׁבוּעָה וְלֹא
דְנִזִּירוֹת וְהַקְשָׁה אִמָּאִי לֹא תַחוּל הַנְּזִירוֹת בְּאִיסוֹר כּוֹלֵל אִף עֲנָבִים וְהַנִּיחוּ בְּעֵינֵין וְאַחַר
שְׁפִלְפֵל בְּטַעְמוֹ שֶׁל הַר"ן וּבְטַעַם שְׂאֵר הַמְּפָרְשִׁים בְּדִין דְשִׁיל"מ דְלֵא בְּטִיל בְּחַר לוֹ שִׁיטַת
הַר"ן דס"ל דְכֵינּוּ שִׁיל"מ הָגִי מִין בְּמִינוֹ וְלֹא בְּטִיל (וּע"ש לְרַט"ז סְק"ה) לְפִי שִׁיטָתוֹ אִם
יֵשׁ אֲצֵל דְשִׁיל"מ עוֹד אִיסוֹר אַחַר מוֹתֵר דְמַעֲתָה הו"ל מִין בְּשִׂא"מ וְה"ה לְהַתִּיר בִּיצַת
טְרַפָּה שְׁנוֹלְדָה בִּי"ט אִפִּי לְאַחַר שֶׁבַת שְׁנִתְעַרְבָּה ע"ש וְסִיָּם דְּהַפְּלֵל הָעוֹלָה דְּבַר שְׁיֵשׁ

בו ב' אִיסוּרֵינָּן לֹא יל"מ ולא' אֶל"מ וְנִתְעַרְבּ בְּאַחֲרֵיהֶן אִיסוּרֵי דְאִוּרֵי תַּא בֵּין שְׁשֻׁנֵיהֶן מְדַרְבְּנָן וּבֵין אִיסוּרֵי שִׁיל"מ דְּרַבְּנָן וְשִׁאֲל"מ דְּאִוּרֵי תַּא הָרִי הוּא בְּטֵל בְּרוּב אַף אִיסוּרֵי שִׁיל"מ דְּאִוּרֵי תַּא וְשִׁאֲל"מ דְּרַבְּנָן אִפִּי בְּאֵלֶּף לֹא בְּטֵל (יָם יִשְׁשָׁכָר מִדָּף ז' ע"א עַד סוּף דָּף ח' ע"ד): לֵה אֵין חִילוּק בֵּין בְּרִיָּה שֶׁל אִיסוּר שְׁנִפְלָה לְתוֹךְ הַתַּר וְהַפִּירָה וְהַסִּירָה בֵּין מְאוּסָה לְשִׁאֲנָה מְאוּסָה רַק לְעִנְיָן נ"ט בְּקִדְרָה שְׁאֵם הִיא מְאוּסָה נִטל"פ וּמִתָּר וְאֵם אֵינָה מְאוּסָה נִטל"ש וְאִיסוּר וּכְבָר אֶמְרוּ דְּהַעֲכָרָה נִטל"פ וְאֵינוּ מְשַׁבִּיחַ רַק בְּחֻמְצָן וְשִׁכָר כְּדֵאִיתָא בִּפ' בְּתַרָּא דְעֵבֹדֶת כּוֹכְבִים וְרַבִּינוּ הָאֵי הוֹסִיף אַף בְּשִׁמּוֹן (תִּשְׁב"ץ ח"ב סי' מ"ט): מְבַשְׁלֵת שְׁמֵלְחָה הֵיטֵב דְּגִים הַרְבֵּה וּבְשִׁלְמָה כֹּא וּכְשִׁישְׁבוּ לְאֹכֹל הַרְגִישׁוּ שְׁדָּג א' הַגְּדוֹל שְׁבָהֶם לֹא נִפְתַּח וּפְתַחְהוּ וּמִצָּאוּ בְּתוֹכוֹ דָּג טָמֵא וְשִׁמּוֹן שְׁאֵם יִצְרָף יִחַד כָּל שְׁאָר הַדְּגִים יֵשׁ ס' כְּנֶגְדוֹ אֲבָל בְּדָג הַסְּתוּם לֹא הָיָה בּוֹ ס' נֶגֶד הַטָּמֵא וְנִשְׁאֵל אִם נֶאֱמַר דְּכֵינּוּן שְׁנִמְלַחוּ הֵיטֵב קוֹדֵם הַבִּישׁוּל וּכְבָר נִפְלֵט כָּל צִירָן וְהַשְׁמֹנִיּוֹת א"כ צָרִיף ס' נֶגֶד כָּל הַדָּג הַסְּתוּם דַּחַנ"נ א"ד לֹא נ"נ ע"י מְלִיחָה רַק ע"י הַבִּישׁוּל נִתְפַּשֵׁט וְנִתְעַרְבּ הָאִיסוּר בְּכָל הַדְּגִים בְּשׁוּהָ וְא"כ אֵינוּ דֵי שְׁיִהְיֶה ס' נֶגֶד הַטָּמֵא לְבַד וְלִהְשִׁלִּיף הַטָּמֵא.

וְהִבִּיא בְּיָדוֹ הֵהִיא דִּפ' כָּל הַבְּשָׂר דָּף קי"ב דְּרַב מְרִי בַר רַחֵל וּפִירֵשׁ"י וּמ"ש הַטוֹר וּמְרָן סִי' ע' דַּס"ל דֵּהִיא דְּתַנְיָנָן דָּג טְהוֹר שְׁמֵלְחוּ עִם דָּג טָמֵא מִתָּר הֵינּוּ דְּנֹקָא שְׁהַטָּמֵא תָּפַל וּכְדַעַת הַתּוֹס' וְהֵרָא"ש וְרַשְׁבָּ"א וְאַחֲרֵיהֶן וְאֶפְיָלוּ נוֹגְעִים זֶה בְּזֶה (וְהָר"ן ס"ל דְּדִנְקָא בְּאֵין נוֹגְעִים מִתָּר וְתַמָּה עָלָיו וְנִדְחָק לִישָׁב ע"ש) וּמִנְיָהֶּ דְכ"ש בְּנִיד"ד שְׁהַמְלַח שְׁעַל דָּג טְהוֹר לֹא הָיָה נוֹגֵעַ בְּדָג הַטָּמֵא שְׁצַד הַפְּנִימִי לֹא הָיָה מְלִיחַ וְאֵף שְׁנֶאֱמַר שְׁכַח הַמְלַח מְבַלִּיעַ בּוֹ מ"מ כְּבָר נִחְלַשׁ כַּחוֹ הַרְבֵּה קוֹדֵם הַגִּיעוּ לְדָג טָמֵא וְהִבִּיא רְאִיּוֹת לְדַבְּרֵיו ע"ש וְאַחַר שְׁנִשְׁאֵא וְנִתְּנָן ג"כ בְּעִנְיָן זֶה וּבְדִין נִתְּבַשֵּׁל הַעֲלָה מִהַמְחֻבָּר דְּבִנִּיד"ד אִם יֵשׁ ס' נֶגֶד הַדָּג הַטָּמֵא בְּצִירוּף הַדָּג שְׁכַתוֹכוֹ הַכָּל מִתָּר חוּץ מִהַדָּג שְׁהַטָּמֵא בְּתוֹכוֹ דְּכֵינּוּן שְׁהָאִיסוּר בְּעִין וְהוֹצִיא אוֹתוֹ עוֹדְנָו חֵם חֲזַר וְאָסַר אֶת הַדָּג שְׁאֵין בּוֹ ס' אֲבָל שְׁאָר דְּגִים יֵשׁ לְהַתִּיר לְהִיּוֹת הַפְּמ"ר וּשְׁעַת הַדְּחָק וּכְדַבְּרֵי הַמַּתִּירִין דְּלֹא מְחַזְקִין הָאִיסוּר לְבִסּוּף לוֹמַר דְּנִשְׁאֵר הָאִיסוּר בְּלִי ס' עֵינָן בְּטוֹר וּמִרְן וּמִר"ם סִי' ק"ו וּק"ז (וּע"ל סִי' ז' אוֹת כ"ה) (פְּרִי עֵץ חַיִּים ח"ג סִי' מ"ד): סִימָן יב דֵּינִי פֶת וּשְׁלִקוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּגְבִינּוֹתֵיהֶם אוֹת אֵי שְׁאֵינוּ אוֹכֵל גְּבִינָה חִיָּה כָּלֵל רַק קְלוּיָהּ לֹא מְקַרְיָא לְדִידְיָה דְּבָר שְׁאֵינוּ נֶאֱכָל כְּמוֹת שְׁהוּא חִי לְהַאֲסֵר לוֹ אִם בְּשִׁלְחָה עוֹבֵד כּוֹכְבִים דְּבַתֵּר אוֹרְחָא דְּעֵלְמָא אֲזַלִּין וְלֹא בַּתֵּר דְּעַתִּיהָ (וְעֵינָן לְהַרְבּ מְחַזְקִים בְּרַכָּה א"ח סִי' רנ"ד) (אֶהְלִי יַעֲקֹב סִי' נ"ח): ב דְּקִדְקָה הֵיטֵב בַּמ"ש הָרַב ב"ע סִי' ק"ה בְּדִין קֵאו"י אִם יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם בְּשׁוּלֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּבְסִי' שְׁלֹאֲחֵרֵיו הַרְחִיק נְדוּד מִמָּה שְׁהַתִּיר הַב"ע הַנְּזַכֵּר לְבָרָף עַל סְתָם יֵינָם דְּלִיתָא וְלִיתָא (בֵּית יְהוּדָה סִי' כ"א וּכ"ב): הַד"ט גַּם הָרַב יַעֲב"ץ בַּח"א סִי' ט"ו וּמ"ה מְחָא אֲשַׁמְעַתָּא דְּהַרְב"ע הַנְּז' וְשִׁאֲפִי לְדַבְּרַי מְצוּהָ אִיסוּר לְבָרָף אִם לֹא מְפָנִי אֲנֹנֶס לְרַפּוּאָה וּבְדוּקָה אֵי לֹא סָגִי בְּלֹא"ה וּע"ע לוֹ שְׁם בַּח"ב סִי' קמ"ב בְּהַתִּיר שְׁתִּיּוֹת הַקֵּאו"י וְקִיּוּקוּלֵאֲט"א וְשִׁכָר וְיֵין שְׁרוּף שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וְעִיג"כ לְהַרְבּ הַר"ץ אֲבִיו סִי' כ' וְלְהַרְבּ חֲקֵרֵי לֵב סִי' קל"ו שְׁהִבִּיא דַּעַת הָרַב כַּה"ג קי"ג וּבְתַשׁוּבוֹתָיו סִי' קנ"ה שְׁאָסַר הַקֵּאו"י שְׁלֵקָה וְהִבִּיא ג"כ סְבָרַת הַרְפ"ח סִי' קי"ד סִי' וְהַתִּיר מִתְרֵי טַעְמֵי וְהַרְבּ ח"ל הַנְּז' כְּתִבּ שְׁכָר הַקְּדִימוֹ הַרְב"ע בְּב' הַטַּעְמִים וְשְׁהַטַּעַם הָא' שְׁאֵינוּ רְאוּי לְלַפֵּת בּוֹ אֶת הַפֶּת כְּבָר דְּחָאוּ הַחֲבִי"ב עֲצָמוֹ וְשִׁנְרָאָה וְדֵאֵי דְעַל הַטַּעַם הַב' דְּבִטֵּל הַקֵּאו"י ע"י הַמִּים מִיְנוֹסֵד מְנַהֵג הָעוֹלָם לְהַתִּיר וְהוֹסִיף עוֹד מְדִילָהּ דֵּאֵין זֶה

מספיק רק לשותתו בבית העובדי פוכבים או בתנותם אכל לאכול הקאויי שמערבין בצוקאר"ו אין טעם כלל להתיר ולקנות הקאויי קלוי ע"י עובדי פוכבים כדי לבשלו בביתו הוי מבטל איסור לכתחלה ומ"מ המנהג להקל ונראה דס"ל דאכילת הקאויי קלוי אינה קרויה אכילה שאינה פדרה הנאתו והצוקאר"ו מכשירו לאכילה ע"ש: ג חלב שחלבו עובד פוכבים ואין ישראל רואהו אף שאין דבר טמא בעדרו צריף שיהיה ישראל עומד ע"ג ואם לא אסור דלא פהרדב"ז סי' ע"ה (מעיל שמואל סי' י"ב): הד"ט ועיין בפר"ח סי' קט"ו סק"א שהביא תשובת רדב"ז בס"י ע"ה ועמד בדבריו וס"ס העלה שכן מצא מנהג פשוט באמשטרדם להתיר ושכן נהג ג"כ עמקם וה"ה בעיר שלא נמצא שם דבר טמא או שהטמא יותר ביןקר מטהור ועיג"כ להרב בית יהודה במנהגי ארגיל דף קט"ו דנהגו היתר לפי שחלב טמא ביןקר גדול ושכ"כ הרשב"ש סי' תקנ"ד וכפסק הפר"ח אמנם בימות החורף נמנעים מלשתות אלב"ן שמנהגם לחמם המים בכליהן ועיין להרב עבודת הגרשוני סי' פ"ח ולהרב פ"מ אהרן סי' ל"ג ולהרב נחלת יעקב סי' בגד"ה ולמהר"ם פרווינצאלי בתשובותיו כ"י סי' קל"ב שמתיר בדיעבד אם אין ישראל עומד ע"ג ועיין להרב זרע אברהם ח"א סי' פ"ה דפסק דאף בשעת הדחק שאפשר להקל בגבינות שנעשו ע"י עובד פוכבים ואי"ר מ"מ החלב עצמו אסור ועיין לתשב"ץ ח"ד טור א' סי' ל"ב שעשה סמוכות למנהג ארגיל בהיתר החלב ושהגבינה שאיסורה משום גזירה אף אי בטיל טעמא הגזירה קנימת אבל החלב שהוא משום חשש תערובת אי בטיל טעמא בטיל איסורא ועיג"כ באותיות הבאות בדיני גבינות ועיין להרב מטה אשר דף ק"ג ענף ב' וג' דפסק בדין חלב עובדת פוכבים דכיון דרוב בגין ורוב מגין ס"ל דמותר אף משום חסידות דטבען של ישראל רחמנין וביישינן אף חלבן מגדל טבע פניצא טוב להחמיר הכי נקטינו וכמ"ש הרשב"א והר"ן ומור"ם סי' פ"א והלבוש והחבי"ב ועיין להפר"ח דס"ל להקל במינקת עובדת פוכבים אבל לגדול אף אם פירש ליפא מאן דשרי ובנדאי אסור ועיין למרן וסמ"ג דס"ל דחלב עובדת פוכבים אפי' משום חסידות ליפא אפי' לגדול וכדין חלב ישראלית והוא שפירש וכהרמ"א שם סעיף ז': ראובן הלה לעשות גבינות והוליה עמו בחור אחד ועשה הגבינות ושלחם על ידו ליד נאמן וכתב לו שיקבל ממנו סך גבינות קצתם בחותם וקצתם בלא חותם וכן עשה ומסרם לנפקד ושוב יש מעידים שאותו בחור גזם ואמר שראובן לקח ממנו איזו חתיכות והפסידו מעט והוא נפסידנו הרבה והוציא לעז עליו שקנה ראובן מהעובד פוכבי ועירבן ושהוא לא ראה העירוב אף ראה שפבא ראובן להתפשר עם העובד פוכבים לקנות החלב א"ל העובד פוכבים איני מוכר לך החלב עד שתקנה גם הגבינות שעשיתי קודם בואך והוכרח לקנותם ונפרד מאתו ושפיון שיש גבינות יבשות קצת נראה לו שהן הנה של העובד פוכבים וראובן צוח שחלילה לו לערב הטמא והטהור יחדו ושומר האסורות לעובדי פוכבים ושהגבינות קשות ששלח אינן רק לפי שמהם הושמו במקום שהאוויר שולט בהן וכדור עושי גבינות ושמה שיש בהן גבינות בלי חותם הוא מדרה המגבנים שפשהם צריכים להתרחק ממקום עשייתן חותמין אותן כדי שלא תתחלפנה אף בעמדם שם עד גמר עשייתן ומיד מוליכין אותם בחדר היהודי אין דרכן לחתום והעלה הרב המחבר דע"פ הדין כל הגבינות מותרות ומכל מקום אם יש מי שיחמיר על עצמו א"נ שהמגבן מיכל באיסורין או בני המקום מקילין בגבינות של עובדי פוכבים ויבא חכם לאסור אין

מוחין בידו (נחלה ליהושע סימן י"ד): הד"ט ועיין להרב חקרי לב סי' קל"ח שעשה סמוכות למנהג העולם להתיר גבינות של עובד פוכבים ע"י עמידת ישראל על גבו אף שאין הישראל עושה שום מעשה בהגבנתו והביא מ"ש רש"ך סימן קט"ו דהתמיר והספים עמו הפר"ח בסי' קט"ו ס"ק ט"ו והביא מ"ש הרב גינת ורדים דמיקל בחא"ח פלל ג' סי' כ"א ודחה ראיות הפר"ח ובפרט שפבר נהגו פו ועיין בח"א מחבורי הקטן הלז סי' י"ד אות פ"ז וכ"ש אצלנו שהמנהג להתפשר תחלה לחלוב לצורך ישראל דאף הפר"ח מתיר ע"ש ועיין בפרח שושן פלל א' סימן ג' על דבר אומנים ישראלים שעושים גבינה בפפרים ומשלקחים אותם לישראל שפער ע"י משרת שלהם בלי חותם או סימן רק פותבין לו גיעה פך וכה חריצים של גבינה עם משרת ואין עוד וכפתוב בגו"ר פלל א' סימן י"ט ונשא ונתן בדבריו ע"ש ועיג"כ להריב"ל ח"ג סי' מ' שפסק בדין עובד פוכבים שהביא גבינות מפרחק ובדו פתב ממקום עשייתו מיחדי הקק"י מודיע מנינו ולא נכרו חתימתו דיש להקל אם אין מנהג בעיר שיפיר החתימות וצריך ליקח הב"ד הפתב שמביא העובד פוכבים בידו ועיג"כ ל סי' ט"ז אות ט"ו: ה העיד בנו האיש שמנהג עיר הזאת פירינצי שהיו נוהגים היתר בגבינות עבודת פוכבים שהעמידום בפרחים ושארם מקרוב.

עוד כתב שם בשם מהרי"ב דמ"מ אין להרהר אחר מנהג איזה עיירות הנוהגים להקל (פחד יצחק אות ג' ע' גבינות עובד פוכבים): הד"ט ועיין להרב דברי דוד סי' פ"ג ופ"ד מ"ש על תשובת א' חכם ממדרש הגדול עץ חיים שבאמשטרדם בח"ג ס"ס מ"ו בדין העמדת החלב בפרחים וחוששים לתערובת עור קיבת נבלה גם לפי שעי"כ מרובה הננייתו למחצה לשליש ורביע ממה שיעשה במשרת פרחים לבד ושלכן יעשו כל מאמצי פחם לערב הקיבה בלא דעת ישראל העומד על גבו ומקרי"י בשן בעל התשובה הנז' העלה בתחלה לתמן לשרות עור קיבת שחוטטה במים או בחומץ ולסננו ולערבו במשרת פרחים באופן שמשרת הפרחים המעמידם תהיה הרוב וכיון שפן יוכל אח"כ להעמיד הגבינות בתערובת הנז' ולא מיקרי מבטל איסור וכו' ודומה להיא דפ' בתרא דכלאים צמר גמלים וצמר רחלים וכו' וה"ה פאן אף לא נתקרה דעתו בזה דיש לחלק הרבה בין זה לזה והניח הדבר בצ"ע והרב המחבר עמד על כל דבריו ולא מצא בהם טעם של עיקר לא בראיה שהביא ולא בדיחוי שלו ואחר כך הביא ראיות אחרות והוכיח להתיר לכ"ע ושמותר לעשות כאשר דבר לתמן לשרות אפילו לכתחלה ולהעמיד בתערובת הנז' ע"ש ומענין לענין נכנס בדין קיבה שמלחה בעורה דס"ל דאף דבעלמא קיימא לן מליח פרותם פינו דבבשר בחלב לא אסרה תורה רק דרף בישול לא אמרי' בה מליח פרותם ע"ש ולהרב פחד יצחק אות ק' (כת"י) ע' קיבת נבלה שכתב שלא מצא חן בעיניו היתר קיבת נבלה אף שרבו רבו המתירין מטעמא דפירשא בעלמא היא ונדקא עור הקיבה אסרו דיש לחוש לחלול ה' של עובדי פוכבים שרואים שאנו מקילים ועוד שלא לזלזל באיסור נבלה וטרפה ועוד אם נתיקנה יבאו לאכול גבינות עובדי פוכבים שאינם מבחינים בין טפה לטפה היינו בין קיבה עצמה לעור הקיבה ע"ש.

ולע"ד יסלח נא האדון שאין דבריו פדאים לאסור לנו יונה ולגזור גזירה מדעתנו וכבר פתבתי שורותים בחא"ח סי' י"ז אות ל"א ע"ש ובחלק זה ג"כ באיזה מקומות: ו מתון ומסיק דמי לא יירא להקל בגבינות שלא הנה שם ישראל עומד ורואה מתחלת החליבה

פֶּן יַעֲרֹב בּוֹ הָעוֹבֵד פּוֹכְבִים חֶלֶב טָמֵא דְלַרְשׁ"י ז"ל פ' אֵין מַעֲמִידִין וּסְמ"ג אע"ג שְׂאִין חֶלֶב טָמֵא מִקְפִּיא וְאִף שֶׁהָעוֹבֵד פּוֹכְבִים חֶלְבּוֹ לַעֲצֹמוֹ אֵין שׁוּם חִילוּק לְהַקֵּל וְאִף שְׂאִין דְּבַר טָמֵא בְּעֶדְרוֹ וּכְמ"ש הַמְרָדְכִי פ' א"מ הַנּוֹז' ע"ש (שׁו"ת כ"י מְהַרְבַּע עֲזַרְיָאֵל דְּאֵיִינְהָ סִי פ"ז): הַד"ט וּכ"ש וּכ"ש הָאֵיִדְנָא דְבִקְשׁוֹ וּמִצְאׁוֹ הָאֲנֹפֶן בְּתוֹךְ הָאֲנֹפֶן לְהַקְפִּיא ג"כ חֶלֶב טָמֵא ע"י תַּעֲרוּכַת טְהוֹר וְכֹאֲשֶׁר הִשְׁקִיף עַיִן חֲכָמָתוֹ שֶׁל הֶרֶב פְּרִי תֵּנְאָר ע"ש וְעִיג"כ לְהֶרֶב יוֹסֵף אֲנֹמֵץ סִי מ"ד שְׁגַם הוּא הַחֲזִיק דְּחֶלֶב טָמֵא דְּנֹקָא פְּלוּ אֵינוֹ עוֹמֵד אַבְל רְבּוֹ עוֹמֵד ע"ש וּבְחִיִּים שָׂאֵל שְׁלוֹ סִי מ"ג הַנְּפָרְתִּיו לְקַמֵּן אוֹת זֶה וְפֶה פִּירִינְצִי עוֹד הַיּוֹם מִתְּמִידִים בְּמִנְהֶגֶם הַנְּזַכֵּר בְּאוֹת ה' לְהַזְהִיר שֶׁלֹּא לְאַכּוֹל מִגְּבִינּוֹתֵיהֶם רַק בְּשִׂמְרִית יִשְׂרָאֵל מִתְחַלֵּת הַחֲלִיבָה אֵע"פ שֶׁחֶלֶב טָמֵא בְּיוֹקֵר מְאֹד מִהִטְהוֹר וְכֵן נִזְהָרִים הַמּוֹרִים ה"י מִמְקוֹמוֹת אַחֲרִים כְּשֶׁמְעִידִים עַל הַמְּבִיאִים פֶּה גְּבִינּוֹתֵיהֶן שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּחֻזְקַת כְּשָׂרוֹת לְפָרֵט וּלְפָרֵשׁ מִתְחַלֵּת הַחֲלִיבָה וְכִבֵּר בָּא מַעֲשֵׂה לִידֵי שֶׁהוֹשְׁלַחוּ פֶּה גְּבִינּוֹת מְמַדִּינָה אַחֲרַת בְּעֻדוֹת מ"צ שֶׁל הָעִיר שֶׁסֶתֵּם וְלֹא פִּירֵשׁ וְלֹא רְצִיתִי לְהַתִּירָם עַד יָבֵא דְּבַר מְפֹרֵשׁ הֵיטֵב וְאִף שֶׁהִיָּה מִתְנַצֵּל בְּאִמְרוֹ שֶׁפִּינוּ שֶׁהַעִיד בְּדִרְבּוֹ כִּלְל שֶׁנַּעֲשׂוּ כִּכְל תַּחֲזוּ"ל הִנֵּה סִתְּמוּ כְּפִירוֹשׁוֹ גַּם לְעַנְיַן הַחֲלִיבָה לֹא הִטִּיתִי אֲזַן לְדִבְרֵי עַד שֶׁיִּפְרֵשׁ דְּכִינוּ דְּקָרוֹב לְמִקְוָמוֹ מִמֶּשׁ סְמוּכוֹת עָרֵי פֶּאֶרְמ"א שְׂאִינִן נִזְהָרִין בְּכַף וּלְדִידָהוּ וְדֹאֵי הֵנִי כִּכְל תַּחֲזוּ"ל פִּינוּ שֶׁפֶן נִהְגוּ וְדָבַר הַתְּלוּי בְּמִנְהֶגֶם אֵין מִטְעִין זֶה לְזֶה אֵין סִפְק דְּאֵין פָּרֵט רְאִיתִי הַחֲלִיבָה בְּכִלְל הַעֻדוֹת וְאֲזַן מִלִּין בְּחֻזָּה וְשִׁמְעֵ לְדִבְרֵי וְהַעִיד פְּרֹאֵי וְעִיג"כ לְהֶרֶב זָרַע אֶמֶת ח"ב סִי ל"א אוֹת ב' שֶׁהֲרָאָה פְּנִים לְחֻזַּק מִנְהֶג פֶּאֶרְמ"א בְּמָה שֶׁמְקִילִים בְּחֲלִיבָה וּשְׂמ"מ אֵין לְהַתִּיר בְּמִקְוָם שֶׁנִּהְגוּ בּוֹ אִיסוּר ע"ש וְלְהֶרֶב מִטָּה יוֹסֵף ח"ב סִי ט"ו דְּמִתְחַלְּהָ לֹא מִצָּא מְקוֹם לְהַתִּיר בְּהַעֲלַמַת עַיִן בְּחֲלִיבָה וְשׁוֹב אֲשַׁכַּח צַד שִׁירוֹתָא מִהֶגְהוֹת אֲשִׁירֵי וְשֶׁפֶן הַתִּיר ר"ת בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁא"ל הָעוֹבֵד פּוֹכְבִים לְקִנּוֹת הַחֶלֶב לְגַבְנּוֹ וְכִבֵּר נְחֶלֶב הַחֶלֶב ע"ש דְּכִינוּ שֶׁהָעוֹבֵד פּוֹכְבִים יוֹדַע שֶׁיִּשְׂרָאֵל לוֹקְחוֹ לְהַקְפִּיא מְרַתֵּת לְעֶרֶב בּוֹ חֶלֶב טָמֵא וְדָגַם לְרִשׁ"י מוֹתֵר כֹּל שִׁיּוֹדַע הָעוֹבֵד פּוֹכְבִים דְּלַעֲשׂוֹת גְּבִינָה לוֹקַח וּמ"מ עֲדִינִן אֵין בְּיַדֵּינוּ לְהַתִּיר אֶלָּא בְּדִיעֵבַד וְהִבִּיא דַּעַת הַמְרָדְכִי בְּשֵׁם ר"ת שֶׁלֹּא הִיָּה מִתִּירוֹ עִם הָעוֹבְדֵי פּוֹכְבִים חֶלֶב לְאַכִּילָה וּלְכוּתָח וְנִשְׂא וְנָתַן בְּדִבְרֵי וּבְמ"ש הֶרֶב"י בְּשֵׁם רִשְׁבִּי"א בְּעַנְיַן גְּבִינּוֹת שֶׁדָּרְכָן לְהַעֲמִידֵן בְּפָרְחִים דְּהַאִיסוּר בְּמִקְוָמוֹ עוֹמֵד וּמִשֵּׁם בָּא לוֹ לְמ"ש הַרְמַב"ם שֶׁלְּדִבְרֵי בַּפ"ג מֵהַל' מ"א מוֹתֵר אִפִּי לְכַתְּחֻלָּה ע"ש וְלַהַכ"מ וּכ"מ וּל"מ וּלְבַסּוֹף יֵשׁ הוֹרָאָה לְהַקֵּל בְּנִיד"ד שֶׁהָעוֹבֵד פּוֹכְבִים חוֹלֵב בְּצִיּוּי יִשְׂרָאֵל שֶׁקוֹנְהוּ לְגַבְנֵי דְּלַכ"ע שְׂרֵי אִפִּי לְכַתְּחֻלָּה שֶׁהָעוֹבֵד פּוֹכְבִים מְרַתֵּת וְהִבִּיא קוֹנְשִׁית רַט"ז עַל רַמ"א שֶׁלֹּא הִבִּין מ"ש דִּישׁ לְהַתִּיר בְּדִיעֵבַד פִּינוּ שֶׁכִּבֵּר פֶּסְקוֹ פְּרַמְב"ם דְּאִפִּילוּ הַעֲמִידוּהוּ בְּפָרְחִים אִיסוּר דְּלֹא פְּלוּג ה"ג הִיָּה מְקוֹם לְאַסוֹר פִּינוּ שֶׁלֹּא רָאָה תְּחִלַּת הַחֲלִיבָה וְתִירַץ דְּשִׂאֲנֵי הָא מְהָא נִהְרִי לְרַמְב"ם גּוֹפִיָּה דְּאִסוּר בְּהַעֲמִידָה בְּפָרְחִים כְּתִב הַה"מ דְּשִׂרֵי לִיקַח חֶלֶב מִהָעוֹבֵד פּוֹכְבִים אֵע"פ שֶׁחֶלְבּוֹ לְאַכִּילָה אֵין זֶה תְּלוּי בְּזָה וּק' עַל הַרַט"ז כְּנֹז' גַּם לְרִשׁ"ד דְּס"ל דְּכִינוּ שֶׁגְּזָרוּ בְּגְבִינּוֹתֵיהֶם כֹּל שֶׁהַגְּבִינָה שֶׁל עוֹבְדֵי פּוֹכְבִים יֵשׁ לְאַסוֹר אִפִּילוּ רָאָה הַחֲלִיבָה דְּאַפְתִּי גְּבִינּוֹתֵיהֶם שֶׁל עוֹבְדֵי פּוֹכְבִים מִיקָרֵי ע"ש מ"מ בְּעַנְיַן שֶׁל מַעֲלָה נִרְאָה דְּלַכ"ע שְׂרֵי דְּהָא יִשְׂרָאֵל הוּא הַבַּעַל קוֹדֵם עֲשִׂיתִי הַגְּבִינָה וּמַעֲשֵׂה הַגְּבִינָה ע"ש יִשְׂרָאֵל נַעֲשֵׂה גַם מַעֲנִין הַחֲלִיבָה פִּינוּ דְּאִיכָּא טַעְמָא דְּמְרַתֵּת חֲשִׁיב כְּרָאָה וְשִׂרֵי ע"ש וּבְגַמֵּר דְּבָרֵינוּ נִתְעוֹרֵר הָאָם לְסִבְרַת הַרַש"ד הַנְּזַכֵּר בְּגְבִינּוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּנְאָן הָעוֹבֵד פּוֹכְבִים הִיכָּא דְּאֵין לְחוּשׁ לְזִיוָף אֶמְרֵי דְּל"פ רַבְּנָן וּגְבִינּוֹת עוֹבֵד

כוכבים מיקרו ומסיק דלדעתו אף לרש"ך מותר וכ"ש לרמ"א וביורה על המוגמר שעזרו
ה' למצוא פתח להתיר ניד"ד בלי פקפוק לכ"ע ע"ש ונלע"ד שיש להוציא דין זה מדין
של פלטר עובד פוכבים שקנה פת מבעה"ב או בהפך דאזלינו בטר התחלה וה"ה קא
פיון דעיקרה של גבינה יצא בהיתר אף אם לקחו עובד פוכבים יש להתיר כל שאין מקום
לחוש לזיוף ודו"ק ז האריה הרבה בדין גבינות שעושים בבית עובדי פוכבים במעמד
ישראל בכלים שלהם בלי הגעלתו קודם עשייתו שמ"צ אחד הטיח דברים הרבה על זה
וכאילו יאכלו בני ישראל השקץ והעכבר ח"ו והרב המחבר לא כן ידמה ובתחלה עשה
סניגורין לדבריו במה שהיה מתיר דבר שחבירו אסר שאין הדבר פן דבפ"ק דע"ג ובפ',
א"ט ובפ' פל היד תניא חכם שטימא אין חבירו וכו' ה"ד במלתא דתליא בסברא וכמ"ש
רש"י שם בפ"א א"ט אף במה שאינו תלוי בסברא כגון הא דניד"ד מותר להתיר מה שאסר
אסר והביא ג"כ ראיות אחרות ע"ש ועוד דאם נחמיר להבא איכא למיחש טובא להוצאת
לעז על הראשונים ובעיקר הדברים יש להקדים שבעשית הגבינה אין מחממין החלב
רק להפיג צינתו שאם היו מחממין אותו הרבה היו מרעו לגבינה וזה ברור ונדוע ליהודים
ועובדי פוכבים ואף אם תהיה היורה בלועה מאיסור מה טעם תאסר היורה להשתמש
בה החלב בצונן והלא אין לה פח להפליט האיסור הבלוע בה וא"א שיביאנו לידי חמום
שהיס"ב שהעובד פוכבים עצמו לא יתרצה משום קלקול הגבינה עוד הביא ראיה להתיר
בלי הגעלה ממ"ש הסמ"ג בשם ר"י בסי' קל"ב מלאין שלו עוד האריה בענינים אחרים
השניכים לענין נסופו בתחלתו נעוץ שאין מקום לאסור על שלא הכשיר הפלים קודם
ההעמדה מיהו מה שעושים אחר הגבינה שקורין ריקוט"א אין טעם מספיק להתירם
והצנועים ימשכו ידיהם פי מחממין המי חלב בהום גדול שהיס"ב והוסיף עוד שנית
והשיב ידו על כל מה שהשיגו הרב גרשון לטיף וקם דינא להיתירא (שו"ת כ"י להרב
עזריאל דאינה סי' פ"ד ופ"ה): הד"ט ואצלנו המנהג פשוט להזהיר לישראל ההולך
לעמוד ע"ג להכשיר תחלה הפלים ואפשר שטעם המנהג משום שעושים ג"כ הריקוט"א
ולרוב יחשב להזהירו להכשירן אחר עשיית הגבינה וענין להרב המחבר הנז' שאסר סמוך
לפסקו שנית הנז' פתוב (שלא מכ"י המעתיק הספר) וז"ל המעיין בתשובת רשפ"א סי'
קמ"ג יראה דלפי האמת אינו חולק על הרב הזה לפי שהוא מדבר בהעמדת חלב ע"י חום
האש שיש בו פח להבליע ולהפליט עכ"ד ולע"ד קשה דמתלונקת במציאות שאם ינח
שארין מחמין רק להפיג צנתו מטעמא דתתקלקל הגבינה הלא לאמונה תהיה דעתו בטלה
של המחממו עד שהיס"ב להבול בממונו ואם הדבר בהפך שאין חמימות החלב מזקת
אפי' אם היס"ב לא מצאנו ידיו ורגליו בבית מדרשו של הרב המחבר וראיתי ג"כ בענין
זה בשו"ת כ"י להר"י טראבו"ט סי' ק"ז (ואיני יכול להבחין אם הוא השואל או הנשאל
שארין שם חתימת זקן לא בשאלה ולא בתשובה) שנשאלו שם איזה שאלה ובתוך פתוב
ז"ל גם תודיעני אם צריך להגעיל היורה קודם שמקפויים בתוכה החלב עבור הקיבה
אם נאמר דהעמדה לא חשיב טעם כמ"ש רבינו מאיר והביא ראיה מפ' כ"ה ז"ל המעמיד
בעור הקיבה אם יש בה בנ"ט ה"ז אסור הא ליכא נ"ט שרי אע"פ שהעמיד החלב ול"ד
לשאור דלטעמא עביד ולא בטיל או נדמה אותו לדפוס עובדי פוכבים שאע"פ שאין
המלח מפליט מה שבתוך העץ מ"מ פיון שמולח תמיד בתוך צריף הגעלה לדעתו כמ"ש
לעיל וכו' עכ"ל ולא מצאתי תשובה בצדה ולענין מעשה אני אומר לע"ד דכחא דהיתירא

בְּדִיעַבְד עֲדִיף וּמְזֵהִירִין אוֹתָם לְכַתְחֻלָּה לְהַגְעִיל וּכְמ"ש דְּכֵן מְנַהֲגֵנוּ פֶּה גַם רְאִיתִי לְהֶרֶב מְקוֹר חַיִּים בְּתֻשׁוּבוֹתָיו כ"י ס' כ"א שְׁנַשְׁאֵל בְּמִי שֶׁהֲלֵךְ לַעֲשׂוֹת גְּבִינוֹת וְלֹא הַכְּשִׁיר הַיּוֹרֵה תְחֻלָּה וְנִקְנוּ מִמֶּנּוּ הַגְּבִינוֹת וְאָכְלוּ מִקְצָתָם וְחָזַר עוֹד לַעֲשׂוֹת גְּבִינוֹת וְהִתִּירוּהוּ לְהַכְּשִׁיר הַיּוֹרֵה תְחֻלָּה וְגַם בְּפַעַם ב' לֹא הַכְּשִׁירָה וַעֲשָׂאֵן קֶצֶתָן בְּיּוֹרֵה ב"י וְקֶצֶתָן בְּשִׂאֵינָה ב"י וְנִתְעַרְבוּ הַגְּבִינוֹת יַחַד וְכִשְׁחֹזַר לְמִקְוָמוֹ שֶׁאֵלֹוּהוּ אִם הַכְּשִׁיר הַיּוֹרוֹת וְהִשִּׁיב שְׁלֹא הַגְעִילָן לְהִיּוֹתוֹ מִתֵּירָא מִהַעוֹבֵד פּוֹכְכִים וְנִגְעַר בּוֹ הַחֲכָם בְּפִרְהֶסְיָא וְלֹא אָסַר הַגְּבִינוֹת וְכֹאשֶׁר חֲדָלָה גְעֵרַת חֲכָם וְקוֹלוֹת בְּנֵי הָעִיר חֲדָלוּ הַתְחִיל לְמַפְנֹר הַגְּבִינוֹת לְזֶה וְלְזֶה בְּעִירוֹ וְשִׁלָּא בְּעִירוֹ וְשׁוֹב הֵיטָה בֵּין הַחֲכָם וּבֵין עוֹשֵׂה גְבִינוֹת מְסָה וּמְרִיבָה וְקִרְאוּ הַחֲכָם מֵאֲכִיל טְרִיפוֹת לְיִשְׂרָאֵל וְגִילָה הַחֲכָם בְּצִינְעָא שֶׁקִּרְאוּ כֵן בְּשִׁבִיל הַגְּבִינוֹת שֶׁעָשָׂה בְּלִי הַכְּשִׁיר הַפְּלִים וְקֶצֶתָם נִמְנָעוּ מִלְקַנּוֹת מִמֶּנּוּ וְקֶצֶתָם לֹא חֲשָׁשׁוּ וְאִזּוֹ אָמַר הָעוֹשֵׂה גְבִינוֹת שֶׁחֲשַׁב לְהַכְּשִׁיר הַפְּלִי בַעֲשִׂיַת הַרִיקוֹט"א וְנִשְׁאֵל הֶרֶב הַמְחַבֵּר מַה דִּינָן שֶׁל הַגְּבִינוֹת וְהַפְּלִים שֶׁנִּשְׁתַּמְּשׁוּ בָהֶן וּפְסַק דְּמִן הַדִּין אֵין לָנוּ לְאַסְנֹר הַגְּבִינוֹת יַעַן שֶׁבְּיּוֹרוֹת אֵין מְרַתִּיחִין הַחֲלָב לַעֲשׂוֹת הַגְּבִינוֹת וּמ"מ הִיָּה רְאוּי לְקַנְסוֹ שְׁלֹא שִׁמְעַע לְקוֹל מוֹרְיוֹ וּמַה שֶׁאָמַר אַח"כ שֶׁחֲשַׁב לְהַכְּשִׁירָן בַעֲשִׂיַת הַרִיקוֹט"א אֵין לְהַאֲמִינוֹ כִּי לֹא אָמַר כֵּן רַק בְּרְאוּתוֹ כִּי כָלְתָה אֵלָיו הַרְעָה וְגַם עַל הַרוּעָה חָרָה אַפּוֹ דָּאָם ס"ל שֶׁהִיוּ הַגְּבִינוֹת אֲסוּרוֹת וְע"כ גָּעַר לוֹ לְמָה לֹא אָסְרָן מִיָּד וְהִנֵּי לִיקַח מֵהֶם וְאִם לְבוֹ הִיָּה נִוְקָפוּ עַל כֵּן הֲלָךְ לוֹ וּפְשָׁפֵשׁ וּמִצָּא לְהַכְּשִׁיר א"כ לְמָה כְּשֶׁנִּפְלָה קִטְטָה בֵּינֵיהֶם קִרְאוּ מֵאֲכִיל טְרִיפוֹת אֵין זֶה רַק הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ וְכִמְעַט יֵשׁ לְקַרְוֹא עָלָיו כִּי רַבִּים חֲלָלִים הַפִּילָה ח"ו וְלַעֲנֵן דִּינָא הַבִּיא תִּשׁוּ' הַרְשָׁפ"א ס' קמ"ז דְּלִדְיָדָה נִרְאָה יֵשׁ לְאַסְנֹר ג"כ כֹּל הַתְעַרְוּבוֹת מִדִּין חַה"ל וּכְמ"ש הַמְרַדְכִי פ' כֹּל הַבְּשָׂר דְּרַבִּינוּ שֶׁמִּשׁוֹן נִסְתַּפֵּק אִם הַגְּבִינָה נִקְרְאָת חַה"ל ע"ש וּפִי' הֶרֶב הַמְחַבֵּר דִּסְפָקוֹ הִיָּה לְפִי שֶׁמִּצָּא דַעוֹת חֲלוּקוֹת בְּדִין חַה"ל דִּי"א דְּכָבֵשׁ שְׁלָם אוֹ אֲנוּז שְׁלָם וְהִ"ה גְּבִינָה שֶׁלְקִמָּה לְפִי שֶׁאֵין דְּרָף לִיתָן כֹּף שְׁלָם בְּפָנֵי אֲנִיחַ לֹא מִיקְרִי חַה"ל וִי"א שֶׁאֵלֹו דְּבָרֵי הַבָּאִי וְכִי בְּשִׁבִיל שֶׁרְאוּיָה לְחַלֵּק גֵּרַע טְפִי אֲדַרְבָּה חֲשִׁיב טְפִי אֵת שֶׁדָּרְכוּ לְקַנּוֹת וְלָכֵן נִסְתַּפֵּק הַר"ש וְלֹא רָצָה לְהַכְרִיעַ אֲמָנָם דֵּק וְאֲשַׁכַּח בְּשִׁלְטֵי גְבוּרִים בַּעֲבוּדַת פּוֹכְכִים פ"ב דף שס"ה שֶׁהַקְּשָׂה עַל הַרְשָׁפ"א דְּאוֹסֵר הַקְּדִירָה שֶׁנַּעֲשָׂה בָּהּ הַגְּבִינָה מִחֲלָב שֶׁחֲלָבוּ עוֹבֵד פּוֹכְכִים וְיִשְׂרָאֵל מִשׁוּם שֶׁמְרַתִּיחִין אוֹתָהּ דְּלִיתָא דְּבִש"ס בְּפִירְקִין מוֹכַח דְּאִי לֹא טַעֲמָא דְּחֲלָב קָאִי בִּינֵי אֲטָפִי לֹא הָיוּ אוֹסְרִין אוֹתָהּ וּק' דַּהוּ"ל לְמִיסַר מִשׁוּם שֶׁהִרְתִּיחַ כֹּל הַחֲלָב יַחַד וְאִם יֵשׁ בּוֹ חֲלָב טַמָּא יִהְיֶה טַעֲמָא בְּחֲלָב טָהוֹר וְעַל הַש"ס ל"ק דַּהַש"ס סוֹבֵר שֶׁאֵין עוֹשִׂין הַגְּבִינָה ע"י הִרְתִּיחָה כִּי כֵן הַמְנַהֵג בְּנֻדָּאֵי עכ"ל.

גַּם שֶׁאֵל כִּי יִשְׂרָאֵלִים הָעוֹשִׂים גְּבִינָה וְא"ל שֶׁאֵין מְרַתִּיחִין הַחֲלָב וְא"כ אֵין מְקוֹם לְסַבְּרַת הַרְשָׁפ"א וְקָם דִּינָן לְהַתִּיר וְעִיג"כ בְּטַא"ח ס' תמ"ז בְּשֵׁם הָרַא"ש בְּדִין גְּבִינָה לְחַה בְּפִסְחָא וּמוֹר"ם י"ד סִימָן קכ"ב וְאָף אִם יֵשׁ מְקוֹם לְחַוֵּשׁ לְסַבְּרַת הַרְשָׁפ"א וְהַר"ש הַנּוֹז' כְּשֶׁנַּעֲשִׂית בְּכִלֵּי כֵּן יוֹמוֹ (מַה שֶׁאֵינּוּ) מ"מ יֵשׁ לְהַתִּיר הַתְעַרְוּבָת דְּלִית לָהּ דִּין חֲתִיכָה הַרְאוּיָה לְהַתְּכַבֵּד רַק כְּשֶׁאֲסוּרָה מִצַּד עֲצָמָה (כְּגוֹן גְּבִינָה שֶׁל עוֹבֵד פּוֹכְכִים) אָף אִם נָפַל אִיסוּר בְּחֲתִיכָה וְנִתְּן בָּהּ טַעַם שֶׁאֵין הָאִיסוּר מִצַּד עֲצָמָה אֵין לָהּ דִּין חֲתִיכָה הַרְאוּיָה לְהַתְּכַבֵּד כְּמ"ש הַפּוֹסְקִים וְהַבִּיאוּ הַר"ן ס"פ גִּיד הַנִּשְׂאָה אֲמָנָם לְפִי הָאֲמוּרָה א"צ לְכָל זֶה וְדָבָר פְּשׁוּט הוּא לְהַתִּיר הַפֶּל ע"ש וְעִיג"כ לְהַר"ם פְּרוּוִינְצִאֵלִי בְּתֻשׁוּבָה כ"י ס' קמ"ו וּקמ"ט לְהַתִּיר עֲשִׂיַת גְּבִינָה בְּיּוֹרֵה שֶׁל עוֹבֵד פּוֹכְכִים לְפִי שֶׁאֵין מְחַמְמִים הַחֲלָב בְּכַדִּי שֶׁהִיָּד סוֹלְדָת בּוֹ

שְׁתַּמֵּיד יְדֵי הַמַּגִּבַּן בְּתוֹכָהּ אֶף עֲשִׂיית הַרִיקוּט"א אֲסוּר לַעֲשׂוֹתָהּ שֵׁם בְּלִי הַכָּשֵׁר אֲפִלּוּ אֵינָהּ
ב"י וְאֶפִּילוּ בְּדִיעֵבֶד יֵשׁ לְאֲסוּר ע"ש וְעִינֵן לְהֵרֵב בְּעֵי חֲזֵי סִי קנ"ט דְּצִוּוּחַ פְּכֻרְכִּיָּא עַל
הָאוּכְלִים רִיקוּטָא שֶׁל עוֹבְדֵי פוֹכְבִּים וְשִׂרְאוּיִם לְגִזְיָפָה.

וְעִינֵן לְהֵרֵב חֲקָרֵי לֵב סִי קל"ט דְּלֶהֱעַמִּיד הַיִּיגוּרֵט"י בְּרִיקוּט"א שֶׁל עוֹבְדֵי פוֹכְבִּים
דְּמַהֲרַב"י סִימָן קט"ו נִרְאֶה דס"ל דְּעַד ג"פ אֲסוּר פְּלַפֵּל בְּזֶה וּמְסִיק דְּלִדְיָדָה אֵין נ"ל טַעַם
לְאֲסוּר עִינֵן שֵׁם וּלְקַמֵּן סִימָן י"ג אוֹת י"א: ח שָׁמַע בְּאֲנָרִים מְשֻׁמְיָהוּ דְּרַבְּנָן קְשִׁישֵׁי
הַש"ר הִיפָּה וְהִרְאֵנָה שְׁהִיּוּ מִתִּירִים לְאֲכֹל גְּבִינוֹת הַקָּרָאִים ע"י שְׁבוּעָה שְׁהִיּוּ מְשֻׁבְּעִין
לָהֶם וְדָרַשׁ הָרַב הַמְּחַבֵּר בְּעֵינֵי קְרָן שֶׁל דְּבָרִים וְהִבִּיא הֵהִיא דְּפָרֵק קָמָא דְּיוֹמָא שְׁהִיּוּ
מְשֻׁבְּעִין לַכ"ג וּמ"ש רַש"י וְהִר"ם עֲלֶהּ וּמ"ש הָר"ן בְּפִי לְמַסְכַּת נְדָרִים לְהִלְכוֹת הָרִי"ף
פ' שְׁבוּעוֹת שְׁתִּים בְּתָרָא שְׁהִבִּיא מְרָן סִימָן רל"ו וְהִרְיָב"ש סִימָן צ"ח קנ"א וּשְׁצ"ה
וְהָאֲרִיף קֶצֶת בְּדִינֵי חֲשׂוֹד וְסִימָן דְּלַעֲנֵן דִּינָא אֶף שְׁנִרְאֶה לְהַתִּיר מ"מ מִי יָקַל רֹאשׁוֹ נִגְד
רַבָּן שֶׁל ב"י וּמָה גַם דָּאֶף מְרַדְּב"ז ח"ב סִימָן ר"מ נִרְאֶה שְׁאֵף שְׁמָן הַדִּין מִתְרַם מ"מ אֵין
רְאוּי לְאֲכֹל מְשֻׁלָּהֶם אֲפִלּוּ בְּשְׁבוּעָה כִּינֵן שְׁהִם אֵינָן אוּכְלִין מְשֻׁלָּנוּ אֲפִילוּ בְּשְׁבוּעָה וְעִינֵן
עוֹד מְדִינֵי קָרָאִים לְמָרְן בְּבִדָּק הַבֵּית סִי קכ"ח דס"ל דָּאֵין בֵּין נִשְׁבַּע לְשֵׁלָא נִשְׁבַּע טַעַם
לְהַתִּיר (בְּעֵי חֲזֵי סִי קנ"ח): הַד"ט וְעִינֵן לְרַדְּב"ז הַנִּז' בַּח"ג דָּף פ' סִימָן תַּקכ"ח דְּהַתִּיר
לַעֲשׂוֹת הֵינֵן בְּבֵית יִשְׂרָאֵל ע"י קָרָאִים אֶף בְּלֹא שְׁבוּעָה אֶף דְּבִינֵן צְרִיכִין שְׁבוּעָה שְׁלֹא
נִגַּע בּוֹ עוֹבֵד פוֹכְבִּים אֲמָנָם בִּישְׁמַעְיָאֵל אִם יֵשׁ חֲשֵׁשׁ שְׁנוּגָע בּוֹ אַע"פ שְׁאֵינָן עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת
פוֹכְבִּים וְגַם אֲסוּר לָהֶם הֵינֵן מ"מ לֹא מְלֹאוּ לְבוֹ לְהַתִּיר שְׁמָא מְדַמֵּי מְלִתָּא לְמִלְתָּא ע"ש
וּילַע"ד לַחַת טַעַם לָמָּה הַתִּיר יֵינָן שֶׁל קָרָאִים ע"י שְׁבוּעָה וּבְגִבְיָנוֹת אֲפִילוּ ע"י שְׁבוּעָה
אֵין רְאוּי לְאֲכֹל מְשֻׁלָּהֶן וְעִיג"כ לְהֵרֵב חֲזִיִּים שְׁאֵל ח"א סִימָן ע"ד אוֹת ט"ו וּבְעֵנֵן הַשְׁבוּעָה
שְׁמְשֻׁבְּעִין ע"ל סִי ט"ז אוֹת ד': ט חֲמָאָה שֶׁל עוֹבֵד פוֹכְבִּים שְׁהַתִּיכּוּהָ בְּקִדְרָה עַל הָאֵשׁ
וְנִמְצְאוֹת בְּתוֹכָהּ גְּבִינָה וּלְפִי הַשְׁיָעוֹר דְּהַשְׁתָּא יֵשׁ ס' בְּחֲמָאָה לְבִטְלָהּ אֵין לְחוּשׁ וּלְהַחְמִיר
שְׁמָא קוֹדֵם הֵיטָה יוֹתֵר וְנִצְטַמַּק וְהִבִּיא הֵהִיא דַּפְג"ה דָּף צ"ח וּמ"ש רַש"י שֵׁם וּמ"ש
הַרְשֵׁפ"א וְהָר"ן וּפְר"ח סִי צ' סק"ו וּפְלַפֵּל בְּדְבָרֵיהֶם וּבְדְבָרֵי הָרַב יפ"ת שְׁפֹנְלֵם הַסְּפִימוּ
שְׁאֵין לְשַׁעַר אֵלָּא כְּמוֹ שְׁפָא לְפָנֵינוּ זוּלַת הַפְּר"ח שְׁמַחְמִיר וְיַחֲדִיד הוּא בְּדְבָר זֶה וְעוֹד יֵשׁ
לְהַקֵּל בְּדְבָר זֶה דְּהוּי תְּרֵי דְּרַבְּנָן חֲדָא דְּגִבְיָנוֹתֵיהֶן גּוּפִיָּהוּ אִיסוּרֵן דְּרַבְּנָן וְעוֹד דְּטַעַם
הַגְּבִינָה בְּחֻלְב הוּי מִין בְּמִינוֹ דָּאֶף בְּאִיסוּר תוֹרָה א"צ ס' רַק דְּרַבְּנָן וְלֹא עוֹד אֵלָּא דְּרַבִּים
סוֹבְרִים דְּגִבְיָנוֹת עוֹבְדֵי פוֹכְבִּים בְּטָלוּ בְּרוּב וַיֵּשׁ מְקִילִין עוֹד לְהַתִּיר לְבִטְלָן לְכַתְּחִלָּה
כְּמִבְּנֹאֵר הַפֵּל בְּפִר"ח גּוּפִיָּה בְּסִימָן צ"ט סק"י"ז (מְכַתֵּם לְדוֹד סִי י"ב): י פֶּת יִשְׂרָאֵל
שְׁאֵפָאוּ עוֹבֵד פוֹכְבִּים דְּלִרְיָב"ש בְּשֵׁם הָרָא"ה מְוֹתֵר אֲפִילוּ בְּלֹא קִיסָם בְּתַנּוּרִים שְׁלָנוּ
מ"מ מְנַהֵג פִּירָאָרָא לְהַצְרִיף קִיסָם גַּם בְּתַנּוּרִים שְׁלָנוּ וַיֵּשׁ לְהַקֵּל הִיכָא דְּלִיכָא מְנַהֵג (פַּחַד
יֶצֶחַק אוֹת פ' ("כ"י) ע' פֶּת יִשְׂרָאֵל): הַד"ט גַּם בְּהַגְהוֹת הָרַב גַּא"ו כְּתַב בְּשֵׁם רִיב"ש סִי
תַּקִּי"ד בְּשֵׁם רַמ"ה שְׁהַתִּיר גַּם הוּא בְּתַנּוּרִים שְׁלָנוּ בְּלֹא קִיסָם ע"ש וְשׁוֹב רְאִיתִי הָרִיב"ש
גּוּפִיָּה וְנִשְׁתוּמְמָתִי עַל הַמְרָאָה דַּלַּע"ד לֹא עֲלֶה מְעוֹלָם ע"ד לְחַלֵּק בֵּין תַּנּוּרִים שְׁלָנוּ לְשֵׁל
קַדְמוֹנִים וְלֹא דְבַר בְּזֶה כָּלֵל אִם לֹא שְׁאֵינָהּ תַּלְמִיד שְׁאֵינוּ וְתִיק הַעֲתִיקוּ בְּטַעוֹת כְּאֲשֶׁר
נִרְאֶה הָרוּאָה בְּרִיב"ש עֲצָמוּ בְּפִתִּיחַת עֵין כָּל דְּהוּ וְעִיג"כ לְהָרִיב"ש הַזְּפִירוּ הָרַב עֲרָף
לְחַם דָּאֵם פּוֹרְעִים לְאוּפָה עוֹבֵד פוֹכְבִּים שְׁכַר אֲפִיָּה יֵשׁ לְהַתִּיר בְּכָל גּוּנָא וְדוּקָא בְּפֶת
הַקֵּילוּ וְלֹא בְּשָׂאֵר בִּישׁוּלֵי עוֹבְדֵי פוֹכְבִּים כְּגוֹן פֹּאשְׁטִיד"א וְכִינְצָא.

ועיין בתשב"ץ ח"א סי' פ"ט וח"ג סי' י"א דפסק דמיני מתיקה שעושין העובדי פוכבים מסולת ודבש אע"פ שבסולת יש בו משום בישולי עובדי פוכבים מ"מ במיני מתיקה שהדבש עיקר אין בו משום בישולי עובדי פוכבים ואע"פ"כ ראוי לכל אדם חשוב לפרוש עצמו מהן וכ"ש בדברים שאינן נאכלין אלא משום תענוג שישי להחמיר לעצמו ולהקל לאחרים וכדאמרי' בפ' ב"ט אדם חשוב שאני ע"ש ועיין להפר"ח סימן קי"ב סק"א בדין פת הבב"כ ששלח עובד פוכבים לישראל שישי בו רבוי ביצים דפסק דאם ידוע ששלח לו מה שעשה לצורך ביתו ודאי אסור ממ"נ אם הקמח עיקר משום פת בעה"ב ואם הביצים עיקר משום בישולי עובדי פוכבים ועל הסתם תלינו שעשאה מתחלה למתנה דכזביני דמיא ודקמחא עיקר וה"ל כפת של פלטר דשרי ע"ש ובנודע שלא עשאו העובד פוכבים בביתו רק קנה מפלטר עיין לרש"ל סימן כ"ה שפתב דאם בעה"ב עובד פוכבים קנה מפלטר פת של פלטר מיקרי ומותר ועיין בפר"ח שם סק"י דכללא כגיל שפל דבר שמברכין עליו במ"מ אם שקובע עליו סעודתו מברך המוציא ובהמ"ז דינו כפת ותלוי באם נוהגים לאכול פת של פלטר לאיסור והיתר ואם הם דברים שאפילו בקביעות סעודה אינו מברך המוציא וכמיני מתיקות שעושין העובדי פוכבים מסולת ודבש שהדבש עיקר יש בהם משום בישולי עובדי פוכבים שלא כסברת התשב"ץ הנז' והביאו הרב"י סי' קי"ג וריב"ש סי' כ"ח ועיין להריט"ץ סי' קס"א דפסק דאף לנוהגים איסור כפת של פלטר מ"מ כל פת הבב"כ וכל שמברכין עליהם במ"מ כגון כעכים שקורין בישקוגי"ש מותרין ע"ש ועיין להרב חקרי לב סי' קל"ה בדין פת של בעל הבית עובד פוכבים דאסור אף אם קנאו הפלטר ממנו כדאיתא בסי' קי"ב וה"ה דאסור אם לקח פת בעה"ב ופררו ועשה ממנו פת או תבשיל אע"פ שנסתנה לגמרי והביא סמך לזה ממור"ם א"ח סי' תע"א בדין מצה שנאפה פתקונה ונתפררה אח"כ ונלושה ביין ושמן וכו' אסור לאכלו בע"פ אף יש לדחות ועיין להלק"ט ח"ב סי' פ"ג דאסר לבשל הפת כדי לאכלו ושוב הביא ראיה מתשובת יצין ובועז ח"א סי' ע"ו דאסר פת בעה"ב ששחקו עד אשר דק כעפר ועירבו בדברים אחרים דכיון שנגאסר לא פקע איסוריה וע"ל אות י"ח ע"ש ועיין להרב בעי חיי סי' קנ"ב בדין פלטר עובד פוכבים ובעה"ב שעשה פת למכור פי הדדי גיהו ואף אם יש פלטר מותר ליקח מאותו בעה"ב אע"פ שאינו פלטר וכסברת מרן ומור"ם בסי' קי"ב ומשם נכנס בדין נזהר מפת של עובד פוכבים עד כמה ימתין אם אין לו פת של ישראל ע"ש: יא שאלת חכם כמוהרר"א אשפנזי מקק"י פה פירינצי על גלוסקאות נחתומין עובדי פוכבים הנלושות במים וביצים טרופות שעושין למכור שאחר לישמן ועריכתן חולטין אותן ברותחין ואח"כ שמין אותן במחבת ברזל ואופין אותן בתנור ועי"כ באות יותר יפות מראה ונהגו היתר לאכלן ומחז' א' מהנחתומין עושה ומוכר ג"כ עוגות נלושות במים וד"א ולכן רבים מהקק"י קראו תגר על הלוקחים אותן מאותו חנות שפל משאו ומתנו מבקר עד ערב בידיים מלוקכות בד"א בשביל העוגות הן הן כשהטבח מביא לחנותו השומן חי מחותף לחתיכות דקות הן כשמתכו או כשמוכר שיור השומן שהתוף הן בלישה ועריכה ואפ"יה הן במגען חם בחם או צונן בחם וכיוצא בידים מסונאבות ומזוקמות ורבים היו אומרים שהם זהירים וזריזים שלא יתערבו אלו באלו ושיש להם כלים מיוחדים שלא לבא לידי תערובת הן מחמת ימי ענוייהם שאסור להם לאכול בשר הן מפני שטבע הד"א אם הנה מעורב בגלוסקאות לא היו באות יפיוות

ונפוחות שטבע הד"א להשפיל הדר הבצק ולטול זיו תארו ואף שעמדו על האמת כמ"ש הנחתום ההוא מ"מ הנה קשה בעיני הרא"ה הנז' להתיר את של אותו נחתום וכתב לו להרב המחבר על מה אדני פקפוקו הטבעו ואחר שהאריך קצת להשיב על דברי מסיק דעדין לבו מהסס להתיר ונעצתו תהיה פינו שאינה שעת הדחק ויש בעיר מוכרי גלוסקאות אחרים להודיע לרבים חשש ופקפוק חומר האיסור למשנה ידיהם לטוב להם ואם יראה בעיני המורים לאסרה לגמרי יש להם על מה שייסמוכו וחיובים כל הקק"י לשמוע להם ועיג"כ שם להרב המחבר שהאריך להוכיח פתא דהיתירא ומכל מקום סוף דברו אמת דכינו דא"א ליזהר שלא יגעו זה בזה א"כ נטילת מקום סביב כל העיגולים מן הדין בעי' ובה סגי אלא דא"כ נמת תורת כל א' בידו לגרר סביבות הגלוסקאות ולכן ראוי להרחיק מהפיעור ולהיות האיסור שנה והמחמיר תע"ב (שמש צדקה בחי"ד סימן מ"ז): הד"ט ועיג"כ להרב מים רבים סי' ה' והנמשכים על ענין זה ממש שהביא פסק מלא וגדוש מהרב הרא"ה הנז' שפסק לאיסור והסכים עמו הרב המחבר והרב יהודה פאדווא ממודינא והרב מרדכי צהלון מפירארא והרב אברהם סגרי מקאסלי בהסכמת הרב גבריאל פונטרימול"י והרב אש"ל פובינ"ו רבני טורינו והרב חזקיה מנוח מרומי והרב פהן מודון ממנטובא והרב"ך מריגיו והר"י בסאנו חתנו והר"י אבוהב מוניציאיה והר"ש מורפורנו מאנקונא והרב מנשה יהושע ממודינא כל אלה גבורי החיל הסכימו כולם לאסור להלכה ולמעשה אפס כי הרמ"י פאדווא והרש"ם הנז' הסכימו לאסור למעשה אף שהיה מקום להתיר מדינא אמנם מהר"י אינגאס לא הסכימה דעתו לאסור אפי' למעשה והביא ראיות להתיר והרב מ"ר הנז' השיב על דברו וחזק הוראתו והוראת אחרים הנז' והדר דינא לאסור ע"ש ולהרב אינגס הנז' בדברי יוסף שלו סי' ס"ז ועיין להרב יעב"ץ ח"ב סי' קמ"ב וקמ"ג בדין שתית קאו"י של עובדי כוכבים שאומרים שאסור משום חשש איסור חלב של חזיר שנותנין בו והאריך שם להסיר כל מיני פקפוקים ושאין בזה רק קול דברים בעלמא ואין מקום מן הדין לאסרו אף שטוב לחוש לב"ק אף דלא איתמחי ובפרט לאדם חשוב ועיג"כ למהר"י הלוי סי' י"ד וי"ח ובעיקר הקאו"י אם יש בו משום בישולי עובדי כוכבים ע"ל אות ב': יב אם בישל העובד כוכבים בשבת בבית ישראל לשמות המרק חולה ישראל ע"פ צווי הרופא אם במש"ק וותרו אותן האפונין לאכול לישראל בריא אף שנתבשלו בשבת ועוד יש בהן איסור בישולי עובדי כוכבים ופסק דלענין שבת אין בו איסור כלל כמבואר בא"ח סי' שי"ח ובענין בישולי עובדי כוכבים מסיק דיש מקום להקל משום ס"ס דהיינו אי קי"ל פהרא"ה דמתיר בישולי עובדי כוכבים בשבת ואת"ל דקי"ל פרש"א שמה הלכה כהר"ר אברהם דס"ל דכשבשל העובד כוכבים בבית ישראל אין בו איסור בישולי עובדי כוכבים ואת"ל דקי"ל פהחולקים עמו שמה הלכה פרמב"ן דס"ל דבשפחות הקנויות לנו אין בהן משום בישולי עובדי כוכבים והוי ס"ס המתהפך שאף באיסור דאורייתא מהני וכ"ש בג' ספקות כ"ש באיסור דרבנן וכ"ש באיסור דרבנן שאין לו עיקר מדאורייתא וכינון שפן מותרין האפוניים לאכול ומ"מ המחמיר על עצמו יחולו ברכות על ראשו (בעי חיי סי' קנ"ד וקנ"ה): הד"ט וכן פה פירינצי נוהגים לאסור האפוניים הנז' ועיג"כ להרב חיים שאל ח"א סי' ע"ד אות ו' שדעתו ג"כ לאסור ועיין בשו"ת ברכה שלו ובענין הפלים שנתבשלו בהם בישולי עובדי כוכבים עיין להרב המחבר בסי' קנ"ז בדין דגים גדולים מלוחים ביד

עובדי פוכבים דמחלוקת קדום היא ואם יש לחלק בין דגים גדולים כטונינ"א לבין קטנים (ועיין למרן סי' קי"ג) ואם אח"כ בישראל העובד פוכבים הדגים גדולים המלוחים או פכשם או עשגו עיג"כ למרן שם דמחלוקת שנויה ואם בשלן השפחה בבית ישראל יש להתיר להרב המחבר משום ס"ס המתהפה וכנז' לעיל בדין בישולי עובדי פוכבים בשבת ועיג"כ לקמן סי' י"ח אות ט"ו ועיג"כ למרן באבקה רוכל שלו סי' ל' דרוסאי בדין חטים ששלקן העובד פוכבים עד שמגיעים למאכל בן דרוסאי דמ"מ פיון שאינו נאכלין רק ע"י בישול מחדש יש להקל במקום צורך ע"ש ודבר שפבר נתבשל ע"י ישראל כמאכל ב"ד פשוט הוא שאין בו עוד איסור משום בישולי עובדי פוכבים אם גמר העובד פוכבים בישולו וכ"פ בפשיטות הרב יעב"ץ בח"ב סי' מ"ה: יג לא הטה אוננו למאמר הגאון מהר"ם פישלש במה שמקילין לשתות קאו"י בחנוותם של עובדי פוכבים בכלי עובד פוכבים שדרךן לשתות קאו"י בחלב שאולי מקילין הואיל ולא שכיח דבר טמא וכסברת הפר"ח סי' קט"ו כי לא כן דעתו רק לאסור שאין פאן ספק אלא ודאי שהו ב"י שפכל שעה שותין בהם חלב שאי"ר והיתר של פלי שני ג"כ אסור עכ"פ לכתחלה ורט"ז ורש"ל מחמירין בכלי ב' ורש"ך פתב דעכ"פ להחמיר לכתחלה בכלי חרס ואין המנהג ראיה שאף אם הם בני תורה אינם בני יראה (וע"ל סי' י"ח אות י"ב) (נודע ביהודה סי' ל"ו):

יד חרדל של פשמים של עובדי פוכבים שמערין מים רותחין עליהם שחוק היטב ומנערין אותו יפה יפה להרתיחו פולו ואח"כ מערבין בו דבש אם המנהג לקנות מהן מותר ואם לאו אסור דיש פדי בסברות הפוסקים לזה ולזה בין בענין גיעולי פליהן בין בענין בישולי עובדי פוכבים ודוקא באומניו אבל בשאינו אומניו אין להקל (שו"ת מהר"ם פרובינצאלי כ"י סי' קכ"ה): טו אסר שורש התרדין (פלע"ז בארב"א ד"י בייטולא) הצלויזות וקלויזות ע"י עובדי פוכבים ויפה התיר ערמוניו שפשוטו העובדי פוכבים בכליהן שאין פאן איסור בישול עובדי פוכבים פיון שאוכלין אותו חיון שעל פן יש לברך עליהן בפה"ע כמ"ש הרמ"י סי' ר"ב סי"ב ובהכרעת הפר"ח בי"ד סי' קי"ג סקכ"ב ואם התוס' אסרו הערמונים בפ' כ"מ דף ל"ח ה"ד בשלהן שאינו מתוקין וגם משום גיעולי פליהן אין לאסור שיש להם פלים מיוחדים לכך ועוד שטעם בשר שפשוטו בהן פוגם בערמונים וכן התירו התורמוסים שפשוטו בכליהן לפי שאינו עולין על ש"מ ומטעם הנז' ע"ש עוד הביא דעת הרב מהר"י אירגאס שכתב דעדיין צריך לבאר בפרט גיעולי עובדי פוכבים או מיקרי דיעבד לקנות לכתחלה ועיין בתומת ישראלים סי' ל' דבדיעבד מיקרי וכן מתבאר ממור"ם סי' קכ"ב ס"ו ומ"מ מסיק דאין להתירן משום דנראה דבר תמוה לרבים ובעיני ההמון קל מסובין דמדמין מלתא למלתא ואחריו בא מהר"ש נחמיאש והסכים גם הוא להתיר ואחריהו באה תשובת פלוני אלמוני והשיג על פרטי הרב המחבר ומסיק לאיסור גדול אכילת הערמונים והתורמוסים הנז' והרב המחבר הרבה להשיב על כל השגותיו והחזיק הוראתו להתיר ויצא לישע עמו להשיב למשיג הר"א אשכנזי מעיר הלזו עש"ד (מים רבים סימן נ"א): הד"ט ואני מצאתי בעיר הזאת פרינצ'י מנהג פשוט להיתר דוקא הערמונים צלויים ולא המבושלים וכן התורמוסים וגם שרשי תרדין צלויזות וקלויזות בתנור ע"י עובדי פוכבים מנהג העיר לאסור ובדין אפונים שקלאן עובד פוכבים ע"ל אות י"ב ועיין ג"כ להריב"ל ח"א דף קמ"ד: טז בדין פירות מחומצים שמגעילים אותם העובדי פוכבים בכליהם טרח למצוא להם היתר פדי שלא להוציא לעז על הראשונים

שלא היו נזקרין בָּהֶן וְהִבִּיא מְחֻלְקֵת הַפּוֹסְקִים דְּאִיפּא מ"ד דְּלֵא מְשׁוּי לִיה כב"י רק קוֹרֵט
שֶׁל חֲלֵתִית וְהִבִּיא מ"ש הַרש"ך ס' צ"ה ע"ל מ"ש מור"ם ע"ל זַנְגְבִיל וְתַמָּה עַל הַיְתָרוֹ לְפִי
שְׂרָאָה לְסַמ"ג שֶׁהוּא נֶגְד הַרְבָּנִים הַגְּדוּלִים הָאוֹסְרִים וּמ"מ פִּינֵן דְּפִלּוּגְתָא דְדִינָא הוּא א"כ
אֶפְשָׁר דְּמִנְהַג הָרֵאשׁוֹנִים מְשׁוּם דְּסֵתָם פְּלִיָּהָם שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים אֵינָן ב"י מְשׁוּם דְּהוּי
ס"ס עֵינֵן בְּטוּי"ד ס' קכ"ב בְּשֵׁם אָבִיו וּכ"כ הַתּוֹס' וּמְרַדְכֵי וְהָר"ן ב'פ' אֵין מְעַמִּידִין וּא"כ
יֵשׁ טַעַם לְמִנְהַגֵּם לְהַתִּיר הַפִּירוֹת הַנּוֹ' ע"ש וּבְמָה שֶׁהוֹסִיף אַחַר הַתְּשׁוּבָה (ס"ם חֵי סִימָן
ב'): יז חֲגָבִים טְהוּרִים הַנֶּאֱכָלִים בְּמִסְוֶת אַע"פ שֶׁאֶסְפּוּ אוֹתָן עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים אֵינּוּ אוֹסֵר
דְּאֵינּוּ טְעוּנִין שְׁחִיטָה וְאֵם מְלַחֵן תְּחִלָּה וְאַח"כּ בְּשֶׁלֶן אֵין בְּהֵם מְשׁוּם בִּישׁוּלֵי עוֹבְדֵי
כּוֹכְבִים וְלֹא מְשׁוּם גְּעוּלֵי פְּלִיָּהָם דְּסֵתָם פְּלִיָּהָם אֵינּוּ ב"י אִךְ אִם לֹא מְלַחֵם תְּחִלָּה יֵשׁ
בְּהֵם מְשׁוּם בִּישׁוּלֵי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים (יְכִין וּבִנְעוּז ס' ס"ד): הַד"ט וְע"ע לֹא שֵׁם ס' פ' בְּדִין
עוֹפוֹת שְׂאֵם אֵין יְדוּעַ לֹא שֶׁהֵן וְדֹא טְהוּרִין נֶאֱכָלִים בְּבִדִיקַת סִימָנִים שֶׁמְסֵרוּ לָנוּ רז"ל
וְע"ל ס' ח' אֹת ג': יח מְאָכֵל שְׁעוֹשֵׂין הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים שְׁלוֹקְחִין פְּתִיחֵי פֶת שֶׁל בַּע"ב
שְׂאֵין בָּהֶן כּוֹזֵית וּמְעַרְבִין אוֹתָן בְּתַמְרִים וּדְבָשׁ עַד שֶׁתְּפֹסֵד צוֹרֵת הַפֶּת מְרֻב פְּתִיתוֹתָן
וּדְבָרִים הַמְעוֹרְבִין עִמָּהֶן וְאֵינּוּ עוֹלָה עַל הָאֵשׁ הַגֵּם דְּלַעֲנֵן בְּרַכָּה נְשִׁתְּנָה מִבְּרַפְת הַמּוֹצִיא
לְבִרְפֶת בּמ"מ מ"מ לַעֲנֵן אִיסוּר פֶּת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים לֹא נְשִׁתְּנָה שְׂאֵם אִתָּה אוֹמֵר בְּפֶת
שְׁלָהֶן דָּאָם נִמְעָף אוֹ נִכְתָּשׁ עַד שְׂאֵין בּוֹ תְּנֵאֵר לְחֵם שִׁיָּהֵי מוֹתֵר אִךְ אֲנִי אוֹמֵר בְּדָג וּבִיצָה
וּבִשָּׂר שְׁלָנוּ שְׁנִתְּמַעְכוּ שְׂאֵין צוֹרֵת הַבִּשָּׂר וְדָג וּבִיצָה נִיפְרֵת וּבִישְׁלָם עוֹבֵד כּוֹכְבִים שְׂאֵל
יָהֵי בְּהֵם אִיסוּר בִּישׁוּל עוֹבֵד כּוֹכְבִים וְזֶה לֹא מְצִינּוּ לְרז"ל שֶׁפְּתָבוּ בְּהֵם שׁוּם הַיְתָר
לְעוֹלָם (וְע"ל אֹת י') (שֵׁם ס' ע"ו): יט תְּלַמּוּדוֹ בְּיָדוֹ בְּדִין חֲמָאָה שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכְבִים הִבִּיא
תְּשׁוּבַת רְדָב"ז כ"י ס' ב' אֶלְפִים וְרצ"א שֶׁהַעִידוֹ לְפָנָיו שְׂרָאוּ חֲמָאָה מְחַלְב שֶׁל גְּמִלִים
עוֹד הִבִּיא בְּיָדוֹ כ"י שֶׁל מְהָר"י פְּרָאגִי שֶׁפְּתַב בַּח"א ס"ו שְׁנִתְּאֵמַת אֶצְלוֹ שִׁישׁ חֲמָאָה
מְחַלְב גְּמִלִים וְהִיא לְבָנָה עוֹד הִבִּיא שְׁלִישִׁי בְּקוֹדֵשׁ לְהַרְב פְּרִי תְּנֵאֵר בִּי"ד ס' קט"ו סק"ח
שֶׁפֶן הַעִידוֹ ג"כ בְּפָנָיו שְׁעוֹשִׂים הַרְפָּבָה מְחַלְב גְּמֵל וְחַלְב טְהוּר וְעוֹשֵׂין חֲמָאָה בְּאִפְּן
דְּתַלְתָּא בְּחַד קִינָא אֶסְרוּ חֲמָאָה שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכְבִים ע"ש דְּמוּנָה סֵדֵר הַבְּדֻלוֹת שִׁישְׁנָן בֵּין
סְבַרְת הַרפ"ת וְהַר"י פְּרָאגִי הַנּוֹ' (חֵיִים שְׂאֵל ח"א ס' מ"ג): הַד"ט וְפָה פִּירִינְצִי וּשְׂאֵר
עָרֵי אִיטָלְיָא שְׁנִתְּנִישְׁבְּתֵי מִנְהַג פְּשוּט לְהַתִּיר וְאֶפְשָׁר דַּס"ל דְּדוֹקָא עַל חֲלָב גְּמִלִים נִתְּקָבוּ
הַעֲדוּיֹת הַנּוֹ' וְאֶצְלָנוּ אֵין גְּמִלִים מְצוּיִם פְּלֵל וְלָכֵן לֹא נִתְּפֹשֵׁט הָאִיסוּר דַּס"ל דְּחַלְב בְּהַמּוֹת
טְמֵאוֹת אַחֲרוֹת אֵינּוּ נִקְפָּא אִךְ בְּתַעֲרֻבַת חֲלָב טְהוּר וְאֶפְלִי לַעֲשׂוֹת חֲמָאָה וְעוֹד דְּכָבֵר פֶּסֶק
מְרָן בְּסִי קט"ו ס"ב דְּאֵין מוֹחִין בְּאַנְשֵׁי הַמְּקוֹם שְׁנוֹהֲגִין בּוֹ הַיְתָר ע"ש וּבַפֶּר"ח ס"ק כ"א
וְעִיג"כ לַעֲיֵל אֹת ו' הָאֲמָנָם בְּרִיקוּט"א שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים לֹא רְאִיתִי בְּשׁוּם מְקוֹם שְׁנוֹהֲגִין
הַיְתָר וְנִלְעַנ"ד דְּאֵתְיָא בְּמַכ"ש לְאַסְנֵר לְהֵן נְמִי מִי חֲלָב שְׁקוֹרִין סִיר"ו דְּהִיא הֵדָא וְע"ל
ס' י' אֹת ז' וּמ"מ פִּינֵן שַׁע"כ"פ חוּמְרָא בְּעֵלְמָא הִיא פֶּל שִׁישׁ בּוֹ צוֹרֵף לְרַפּוּאָה אֶפְשָׁר
לְהַעֲלֵמַת עֵינַי פֶּל שֵׁא"א בַּלֵּא"ה וְכֵדִין חֲמָאָה שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים מְבוֹשְׁלַת וּבִלְתִּי מְבוֹשְׁלַת.
וְעִיג"כ לְהַרְב תְּשַׁב"ץ ח"ג ס' י' וְעִיג"כ בְּדִינֵי הַקֵּאִיִּמ"ק שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וְכַדוּמָה
לְהַרְב הַלְק"ט ח"א ס' א' וּמ"ש הַרְב בְּנוּ בְּלִקְט הַקְּמַח דָּף י"ז ע"א: סִימָן יג דִּינֵי יֵין נִסְוָה
וְסֵתָם יֵינָם וְשִׁכָּר שְׁלָהֶם: אֹת א מְרַתֵּף שֶׁל יֵין סְגוּר וְהַחֲבִיּוֹת סְתוּמוֹת וַיֵּשׁ לֹא ב' עוֹבְדֵי
כּוֹכְבִים לְשִׁמְשׁוֹ וּבֵא א' מֵהֶם אֶצֶל אֲדוּנָיו וְא"ל שֶׁהֵנִיחַ בְּלִי מִתְּפוּיָן יְדוּ בְּדֻלַת וּמְצָאוּ פְתוּחַ
וְהִלָּף הַיְשָׁרְאֵל שֵׁם וּמְצָא חֲבִיּוֹת פְּתוּחוֹת וְקָרָא לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים אַחַר וְאָמַר לֹא מִי הַתִּיר

לפתוח המרתף בלי ידיעתו והשיב שהעובד כוכבים הא' שא"ל שמצאו פתוח הוא עשה המעשה ואחר איזה ימים חזר העובד כוכבים הראשון ואמר לרבו שנמצא מחדש הפתח פתוח וחביות פתוחות ובברזות נתון בהן קנה והוא צבוע ביין אדום אז בא אל העובד כוכבים הב' והפנהו והודה שחבירו פתח הפתח ושהיו שניהם בעצה אחת והרי המפתח בתוף פליו ויחפש ומצא מסמר א' עקום פעין מפתח ובא הישראל ושאל מה יהיה משפט היין ופסק דכיון שלא נמצא העובד כוכבים עומד בצד היין תלינו דמעלמא קאתי דכיון דאם היה העובד כוכבים שותק היינו מתירין דאזלינו בטר רוב השכונה שהם ישראלים אין דברי העובד כוכבים מעלין לאסור דאינו נאמן אא"כ נמצא באופן דבלא דבורו היינו אוסרין פגון בנמצא עומד בצד היין ואיפא ריעותא שהניחן סתומות ומצאן פתוחות (בית יהודה סי' י"ב) הד"ט ועיין להרב מקור ברוך סי' ל"ג ולהרב בית יעקב סי' קס"א ולהרב שבות יעקב ח"ב סי' ע"ב בפי שהיה לו מרתף בבית עובד כוכבים ובו יין במפתח וחוטם פדינו ובאו גנבים ושברו לפתח הבית והמרתף והרגישה בו שפחה קטנה וספרה לו המארע וילך ישראל ומצא החביות שלמות וסתומות ומלאות והחליט הדין להיתר וכמ"ש מרן סי' קכ"ט בשם הריב"ש סי' תכ"ד ומור"ם שם סעיף י"א וכיוצא בזה כתב הרא"ש פ"ל י"ט סי' ט"ז הביאו ג"כ שם מרן ואף דיש מקום לחלק בין הנושאים מ"מ אין להתמיר ולהפסיד ממונן של ישראל פשיש צדדין להתיר ע"ש ועיין להרב בית יעקב סי' קס"א בפי שגנבים באו לו וגנבו פסך וזהב מחדר א' שהיו שם ג' חביות של יין פתוחות ברוב גנבי עובדי היין אסור עיין בש"ע ר"ס קכ"ט ונשא ג"כ ונתן באם דרפן להצניע ממונן בחביות או אין דרפן בכף ע"ש ועיין בתשובות גאוני בתראי סי' י"ג בפי שהיה עושה יין פשר והיו בידו ק"ח חביות לשמרם ולמלאותם וכשבא לעירו הגיד לב"ד ושפבואו יום א' לעשות מלאכתו ופתח שולי חבית א' ע"י ברזל להוציא היין לקנקנים למלאות החביות נפל עץ א' מהדפין תוף היין והעובד כוכבים א' שהיה שם פשט ידו וחסר העץ והוציאו ולא ראה אם נגע ביין ושלכן הורה היתר לעצמו למלאות איזה חבית באותו היין ושאינו מפירין איזה מהן והתיר הרב"ח הפל אף לשתייה מפת ס"ס וע"ש הגהה א' וז"ל ול"נ דאין פאן ס"ס שאינו מתהפך עכ"ל הגהה ובכדומה לזה קצת עיין להרב פנסת יחזקאל סי' ל"א שדעתו להקל בדברים הללו שאין האיסור מפורש ושמ"מ יש להתיר למכרם לעובד כוכבים אם יש הפמ"ר.

ועיין להרב תשב"ץ ח"א סי' נ"ז דאם גנבים באו במרתף של ישראל שהיו בו חביות שאינן סתומות פראוי רק באבן א' מונח ע"ג ולקחו מהם א' או ב' והנשארות עומדות מכוסות פראשונה אף שהוא מקום שרובן גנבי עובדי כוכבים מ"מ פיון שיש שם ג"כ גנבים פותים שאין מגען אוסר בהנאה לא חיישינן לספק מגען ומותרות אפ"י בשתייה ואי לא טעמא דכותים לאו עובדי עבודת כוכבים ניהו היה בנדאי אסור ועיג"כ לו שם סי' פ"ה בדין יין שנתערב בו דבש דאף שנאסר גבי מזבח מ"מ גבי יי"נ בעינן שיהיה בו שליש דבש וה"ה בנתערב ביין שכר של תאנים ע"ש סי' פ"ו וע"ש סי' פ"ז דגיגית שהוציאו ממנו היין ונשארו מגולין ונתנו עליהם תאנים או פירות אחרים ממיני שכר לחזק פח היין שפגיגית יש לחוש למגע עובד כוכבים ביין היצא ראשון אפ"י ברוב תאנים אבל בפעם ב' יש להקל ברוב תאנים ועיג"כ לו בח"ב סי' קפ"ח ובח"ד טור א' סי' י"א ועיג"כ לקמן אות ד' ב ישראל שהיה מעביר ממקום למקום חביות של יין ופגע

בו עובד כוכבים ועיריה ממנו לראות אם הוא יין או שֶׁכֶר וטעם מהיין שעיריה בתוך הכלי וכשהרגיש שהיה היין החזירו לחבית אסור היין בשתייה וכן נעשה מעשה בעובד כוכבים שהגביה חבית של יין ועיריה תוך יורה א' ואסרו הכל היצא משום פחו והנשא משום נצוק כפסק מרן ר"ס קנ"ה ודלא כמ"ש בסעיף ח' ועיקר החילוק בין הסעיפים דרישא מיירי במגביה וסיפא בפותח הברזא או מטה החבית בלי הגבהה (שם במנהגי ארגיל סי' ז' דף קט"ו): הד"ט ועיין להרב פנים מאירות ח"ג סי' ט"ו בא' ששכר עובד כוכבים להוציא חביות גדולות ממרתף על עגלה והם אומנים בקיאים להושיב כל החביות פתיקונן ואירע פשגלגלו החביות נתהפכה אחת מהן לצד הארץ ונפלה המגופה והפקק מפיה והתחיל היין לקלח והניח העובד כוכבים ידו לסתום פי החביות ובאו האומנים וסייעו והגביהו החבית עד שפא פי החבית למעלה וישאלים עומדים שם וראו הכל מותר לדין אפי' בשתייה ע"ש.

ועיין למחר"י מברונא סי' קנ"ג דאסר בשתייה חבית יין שיצא ממנה הברזא ובא עובד כוכבים א' ונתן ידו לפני הנקב שלא יצא היין ובא ישראל ודחף את העובד כוכבים ותחב הברזא בנקב ע"ש.

ועיין להרב תורת חסד סימן ט"ו בעובד כוכבים שהוציא הברזא מהחבית ומלא כלי א' והחזיר הברזא ואסר בשתיית היין שנקנס בפלי בלבד אם אין הברזא עוברת כל עובי החבית.

ועיין בתשובות גאוני בתראי סימן נ"ג בדין חבית של יין שנפלו חשוקים העליונים שסביב שוליה והיה היין שותת והעמיד ישראל החבית על שוליה השנית עד בא אומן עובד כוכבים ותקנם בחשוקים חדשים והסרת החשוקים והעמדתו נעשית על ידי מקצת יהודים ומקצת עובדי כוכבים ופסק הרב"ח דאם ידוע דנגע העובד כוכבים בינו אין להקל דאף להרי"ף ורוב הגאונים המקילין במגע עובד כוכבים שלא בכוננה ה"ד ע"י דבר אחר אבל בגופו אסור בשתייה אף שלא בכוננה לפי מאי דקי"ל דנצוק חבור בדליפא הפמ"ר ה"ה בניד"ד ואם ספק אם נגע בינו הקילות פשה שותת יש להקל אף בשתייה ועיין למחר"י ווי"ל סי' ח"י בדין קנחן שהריקו ממנו י"נ ועדיין היה בו משקה טופח ע"מ להטפיח ומשכו יין מהחבית לתוכו היין שפחבית במקום הפמ"ר לא אמרי' נצוק חבור והביא מעשה רב מהר"ח שהתיר ועוד דקי"ל כר"ת בי"נ דבטל בס' ולא גרע מהריק כל הקנחן לחבית דנדאי היה בחבית ס' נגד המשקה שבדופני הפלי.

ועיין להרב לקט הקמח דף ל"ב ע"ג בדין פוס שלא הדיחו וכו' ולהרב אהל יוסף סי' ל"ב במי שהיה משקה לתוגרמים ולא הדיח הפוס בין גברא לגברא ועיריה מהצלוחית לתוכו דאסר יין שבצלוחית הנשא בשתייה לפי שהיה בפוס טופח עמ"ל ונשחמור ניד"ד מיין שלנו שנגע בו עובד כוכבים שפיון שנתנו לעובד כוכבים לשותת ונעשה יינו של עובד כוכבים ונעשה ס"י דמה לי עשה העובד כוכבים בעצמו מ"ל קנאו מישראל והביאו לידו ולמרן אין חילוק בין עובד כוכבים לפותים כמ"ש בסי' קכ"ז בדין דבש וביי"נ פבר פסק בסי' קל"ד ס"ב דאסור בשתייה בכל שהוא באופן שבמקום שנהגו למרן באיסור והיתר בניד"ד אסור בשתייה ע"ש ובסי' ל"ג שלאחריו בדין חבית מלאה חרצנים וזגים להוציא מהן שכר ומכובד האבנים שמשמים עליהם צף המשקה ונטף לארץ ובא פותי א' ותחב

בה קיתון ומלא מהיין ושפף לחבית אחרת שיש בה חרצנים ונגים ופסק ששניהן מותרות אפי' לשתייה הראשונה ממ"ש מרן בסי' קכ"ד ס"ז בשם הרמב"ם בדין פותי שנגע ביין שלא בכונה או שטפח ע"ג החבית וכו' ובניד"ד דהיה עוסק בהצלת יין שלא שפף חשיב שלא בכונה והחבית שנייה ג"כ מותרת משום שנתבטל הקיתון בחבית בס' ואף אי ליפא ס' ביין שבחבית מ"מ החרצנים ונגים מצטרפין לס' וכמ"ש הטור סי' קכ"ג ואחר שכתב פל מ"ש בשם רבו מהרי"ד שוב נדפס ס' ב"ד ובי"ד סי' א' הביא תשובתו באורך ע"ש ולהרב תורת חסד סי' י"ד ט"ו וט"ז ולהרב בארות מים סימן ב' שדעתו נוטה להתיר בשתייה הנשארת בכלי שעירו ממנו בכוס שלא הודח ועיין להרב מים רבים סימן כ"ט שאחר שפסק מתחלה גם הוא להקל בנדידון של מעלה אם יש ביין הנשארת בפלי לבטל מה שבכוס בס' ועיין בלבוש סימן קל"ב ס"ב שוב כתב שאח"כ ראה בכה"ג הגה"ט אות י"א שהביא הרדב"ז בנדפסות סימן צ' שפסק לאיסור ואע"פ שלא היה בידו ס' רדב"ז לראות ראיותיו מ"מ לדידיה חזי שלא החמיר רק במקום שקבלו פסקי הרמב"ם אף במקום אחר יש לסמוך על הפוסקים דס"ל דס"י בטל בס'.

ועיג"כ להרב זכרון יוסף סי' ה' ו' בדין יין שגדרף בגת לאחר שהובא היין הצלול דרף נקב הצניור פקקוהו ועלה עובד פוכבים א' ותיקן התפוח על מכונה והניח עליה הנסרים והקורות לעצור הענבים שבגת בסיוע ישראל ונטלו כמה פעמים בידם מהחרצנים ונגים שבגת ליתנו בתפוח לצורך דריכה וכן אחר פלות דריכה ראשונה יבאו עליה בקרדנמות לבקוע הענבים שבגת שלא נדרכו היטב לצורך דריכה ב' וכן עושים בין דריכה לדריכה ותשו' מעלת השואל בצדה להקל אפילו לשתייה ואח"כ באה תשו' הרב המחבר המסכים להתיר שתיתו ע"ש: ג קשואים שפוכשים במים שקורין אותו קולי"ש אי"ן טרוש"י הפל תלוי לפי מנהג המקום אם נוהגים לערב חומץ במים או מי פוסר להקהותם יש לחוש ואם אין מנהגם לערב החומץ בהם או מי פוסר מותר ואפשר ג"כ להתיר בהמ"ר משום דאף אם נותנין בהן חומץ מעט הוא ומין בשא"מ בטל בס' כדאי' בסי' קל"ד (בעי חיי סי' קס"ט): ד מעשה היה בימי קדם שנקנס עובד פוכבים אחד בחצר ישראל ונקנס להמרתף ותיקף הלכו אחריו וראו בידו אחד מפסווי חביות של צמוקים השרויים לשכר ויש ג"כ במרתף פד קטן של יין ומכוסה בדרך א' של עצ ואתן עליו שנשארת כמו שהיה והביא ב' תשובות לריב"ש ורשב"ץ הביאם מרן סי' קכ"ח ומ"ש הרש"ך ורט"ז ומ"ש רלנ"ח סי' מ"א שהביא רט"ז סימן קכ"ג סקי"ג ומ"ש מור"ם שם סי"א ומרן א"ח סי' ר"ב סי"א ומפלם העלה דהמקוסים מותרין בנדאי אף בשתייה ואף למגוללים יש מקום לצדד בס"ס פיון שהמים וצמוקין מעורבין אם נאסר במגע עובד פוכבים אף לא מלאו לבו להקל בחבית שנשארה מגולה (ועיגכ"ל הגהת אות א') (ב"ד של שלמה סימן ו').

ה נדחה קרא לה טעמא דטעים הרח"ם הלוי לזפות שותי שכר של עובדי פוכבים של תותים אע"פ שמניחין אותו בכלים בלועים משמרי יין דאף לאוסר אותן הכלים אינו רק בכדי נטילה והרי יש במה שבפלי ס' נגד זה דליתא דאף להחמיר לפי האמת וכמ"ש הטור בשם מהר"ם בסי' קי"ד שלא היה ביד המתירין וכ"ש באיסור ס"י דרבנן דראוי להקל מ"מ אין ראיתו ראיה דלא מצינו קולא זו רק בשאינו אוסר רק כ"ק לא פאוסר פדי נט"מ כניד"ד ואין לערער על המקלילין משום דלא שייך התם דסתם פלי עובדי פוכבים אינה ב"י דכבר כתבו הרא"ש והר"ן והריב"ש דלא אמרינן הכי רק בדבר של

תבשיל שעשינו רואות שמתקלקל אחר יום שלם לא בנין דמשבית וה"ה שְׁכַר וְאִין זֶה ערעור שְׁכַבְר פְּתַב הָרַב תה"ד סימן ר"א דדווקא בנין משבית ולא בְּשַׁכַּר אֶדְ מִטַעַם אַחַר תַּפְס עָלְיו דממ"ש השואל הוכיח דהשְׁכַר ההוא הִנֵּה הָעוֹבֵד פּוֹכְבִים עוֹשֶׂה לְמַפְנֵי גַם לְיִשְׂרָאֵל וְשָׂאם הַדְּבָר כֵּן אִין לְהַתִּיר לְשִׁתּוֹתוֹ וּכְמ"ש הַרִיב"ש סימן תנ"ז ד"ה אֶף עַל פִּי וכו' (תורת חסד סימן י"ז): ו הִבִּיא תְּשׁוּבַת הָרַב חַיִּים וּלְטִירָא לְהַתִּיר הַגְּאֵר וּפִיל"ו שְׁכַפִּי הַנְּשַׁמֵּעַ מְזַלְפִים הַמוֹכְרִים אוֹתָם בְּס"י וְלַמַּד הַהִיתָר מִפְּרָכּוֹם שֶׁהִבִּיא מֶרֶן סִימָן קי"ד ס"ב וְהָרַב כֵּן הִמְחִיר הַשִּׁיב שֵׁישׁ לְחֶלֶק בֵּין הַשְּׁלָמִים לְהַתִּיר וּבְשִׁחְוֹקִים לְאַסּוֹר פֶּאֶשֶׁר חֶלְקוֹ בְּפְרָכּוֹם וְחִזַּר הַרַח"ו וּבִיאָר דְּגַם הוּא נִתְּפָנֵן לְהַתִּיר דווקא הַשְּׁלָמִים וְלֹא הַפְּתוּשִׁים דְּבָהּוֹן אֶפְשֶׁר שְׁיִהְיֶה הַיֵּין נִטְל"ש וְשִׁפְן לְמַד מִהָרַב רַבּוֹ מִהָר"י פִּיאָמִיטָה לְאַסּוֹר בְּפְתוּשִׁים.

וְהָרַב כֵּן הִמְחִיר הוֹסִיף שְׁנִית יָדוֹ שְׁלִפִי שְׁלֹא פִּירַשׁ דְּבָרָיו וְסַתֵּם דְּבָרָיו עַל כֵּן בָּא לְחֶלֶק בֵּינֵיהֶן בְּאִנְפֵּן דְּלִכ"ע הַשְּׁלָמִים מְוֹתְרִין וְהַפְּתוּשִׁים כְּדִין פְּרָכּוֹם הַמְחִיר שֵׁם יַחְמִיר כָּאֵן וְהַמִּקְלֵל שֵׁם יִקַּל ג"כ כָּאֵן (שְׁמֵשׁ צְדָקָה ס' ג): הַד"ט וְרֵאִיתִי לְמִהָר"ם פְּרוּוֹינְצְאָלִי בְּתְּשׁוּבוֹת כ"י ס' קל"ו דְּהַתִּיר זָרַע גֵּד שְׁמֹלְפִין בֵּינֵן וְעוֹשִׂים קוֹנְפִיט"י לְפִי שְׁבַע־שְׁנֵיטָן הַיֵּין פְּלֶה וְהוֹלֵף וּכְמ"ש מֶרֶן ע"ש וְנִלְעַנ"ד דְּלֹא דְּמִי הָא לְגַאֲרוֹפּוֹל"י הַנּוֹז' דְּאֶפְשֶׁר דְּאֶף הַמְחִיר בְּזֶה יוֹדֵה בְּזֶה וְהַמְחִיר ג"כ בְּזֶה יִקַּל בְּזֶה וְעֵינֵן לְהָרַב מִיָּם רֵאשׁוֹנִים דָּף ס"ה ע"ב שְׁנֵתֵן טְעָמִים לְהַתִּיר הָאָבֶק בְּלַע"ז טַאבַּאק"ו שְׁמִבִּיאִים מְעִיר קוֹרפ"ו וּפַאטְרַא"ס שֵׁא"ל שְׁמִשְׁמִינֵן בְּתוֹכוֹ יֵין כְּדִי שְׁיִהְיֶה חֶזֶק דְּרִיחָא לְאוֹ מִקְלָתָא הוּא וְנִדְהִי שְׁלֹא כְּדָרָף הַנְּאָתוֹ וְהוּא ג"כ רְפוּאָה לְהַרִיק מוֹתְרֵי הַמֶּנֶחַ וְעִיג"כ לְהָרַב דְּב"ש סִימָן ס"א עַל הַקְּרִימוֹר דִּי טַאטְאָר"ו וְלְהָרַב מַחְנֶה אֶפְרִים בְּלִקוּטִיו דָּף כ"ד וְלְהָרַב בְּנֵי יַעֲקֹב ס' ב' וּבַהֲלֵק"ט ח"א סִימָן ל"ה וְה"ה בְּנִיד"ד אִם לֹא שֶׁהַתִּירוֹ לְחַזְנִים מִטַעַם זֶה לְשִׁתּוֹתוֹ בִּיּוֹה"כ ע"ש.

וְעֵינֵן בְּחִיבּוּרֵי הַקְּצָר הַלְּזוֹ ח"א סִימָן ח"י אוֹת ע"א וּבְסִימָן כ"ט אוֹת ל"ג: ז הוֹרָה הוּא וּבֵית דִּינּוֹ לְאַסּוֹר לְמִי שְׁעָשָׂה מִיָּם שְׁרוּפִים מֵינֵן פֶּשֶׁר בְּכָלִי עוֹבֵד פּוֹכְבִים הָעוֹשִׂים בָּהֶם תְּדִיר מִיָּם שְׁרוּפִים שְׁלֵהֶם בְּלִי הַגְּעָלַת פְּלִיָּהֶם רַק בְּשִׁטְיָפָה וְהַדְּחָה וְכִסְבֵּרַת הָרַב פְּרַח מ"א וְזוּלָתוֹ (פְּחַד יַצְחָק אוֹת כ') (שְׁלֹא נִדְפַס עַד־יֵינּוֹ) עַרְף פְּלִים שֶׁל יֵינּוֹ): הַד"ט וְעֵינֵן לְהָרַב שֶׁב יַעֲקֹב סִימָן ל"ג שֶׁהַתִּיר בְּמַקּוֹם הַפֶּסֶד מְרוּבָה בְּנַעֲשָׂה בְּדוּד שֶׁל נַחֲוֹשֶׁת שְׁעָשׂוֹ בּוֹ מְקַדֵּם מִס"י בְּלִי הַכָּשֶׁר וְהוּא נִשְׁרָף מִשְׁמָרֵי יֵינֵן שְׁגַם לְהִיּוֹת מִשְׁמָרֵי יֵינֵן הוּי סְנִיף לְהַתִּיר אֶדְ בֵּינֵן שְׁרוּף שְׁלֵהֶם לֹא נִיתֵן לְהַאֲמֵר מְרוּב פְּשִׁיטוֹתוֹ דְּאֶסּוֹר כֵּינֵן עַצְמוֹ דְּהַאֲסוֹר שְׁבוֹ הִיכֵן הַלֵּף וּל"ד לְטַאֲרַטַאֲר"ו שֶׁל עוֹבְדֵי פּוֹכְבִים שְׁהַמְנַהֵג לְהַקַּל וּכְמִש"ל אוֹת ו' בְּשֵׁם הָרַב דְּב"ש דְּשָׂאֲנִי (וְכַמְעַט גַּם הַטַּאֲרַט"ר הִנֵּה רֵאִוִי לְאַסּוֹר) וְעֵינֵן בְּתִשְׁב"ץ ח"ג ס' רצ"א תּוֹכַחַת מְגוּלָה לְמַתִּיר לְשִׁתּוֹת יֵינֵן שְׁרָף שְׁלֵהֶם וְעִיג"כ לְהָרַב אֲמוֹנַת חֲכָמִים בְּסוּף סְפָרוֹ תְּשׁוּבָה גְּמוּרָה בְּשֵׁם הָרַב אֶבְיּוֹ לְאַסּוֹר הַיֵּין שְׁרָף שְׁלֵהֶם וְעִיג"כ לְרַדְבָּ"ז ס' רצ"ט וְלְהַרִיב"ש ס' רצ"ט וְלְהָרַב פּמ"א הַנּוֹז' ח"א ס' נ"ו וְח"ב ס' י"ג י"ד וצ"צ ס'.

אֲבָל בֵּינֵן שְׁרָף שְׁלָנוֹ שְׁנַעֲשָׂה בְּכָלִי פֶּשֶׁר אִין לְאַסּוֹר בְּמַגַּע עוֹבֵד פּוֹכְבִים וּכְמ"ש הָרַב שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"א ס' ב' וְדָלָא כְּהָרַב הַלֵּק"ט ח"א סִימָן י' ע"ש וְעֵינֵן לְהָרַב מְרֵאִית הָעֵינֵן בְּלִקוּטִיו ס' א' בְּדִין עִיר א' שֶׁהִטִּיל הַמְלֵךְ עַל יִשְׂרָאֵלִים מוֹכְרֵי הַיֵּין וְשַׁכַּר חֲבִיּוֹת גְּדוּלוֹת שֶׁל שַׁכַּר שְׁשָׁבוּ וּבְזוֹ עַבְדֵּי מְסַפִּינּוֹת שֶׁל עָרֵי אֲדוּם שֵׁישׁ מִי שֶׁהוֹרָה לְהַתִּיר הַשַּׁכַּר הַיֵּינוֹ

האגוו"א הארדינט"ו על ידי צירוף אחר צירוף וסמך המתיר את ידו להוראת הרב אדמת קונדש ח"ב סימן י"ג ע"ש וקרב המסחר דחה הוראתו בב' ידים ושאלו לסמוך עליו בזה דמה דמות נערוף להנעת גופו דמים שאובים דפ"ב דמכשירין לניד"ד דנין שרף פחו וריחו ממש של יין וכמ"ש הרב מור וקציעה בא"ח סימן ר"ב ואם יצרכנו עוד צירוף אחר צירוף הוא האיסור עצמו ומשביחו יותר ולא פקע איסוריה ואגב נשא ונתן בתשובת הרב עדות ביהוסף למקרה"י ו' סאמון סי' י' דמניתי מהראנ"ח ומרן בא"ח שם סי' ר"ב ושנעלם ממנו דמרון כ"מ פי"ז דמ"א וקרב"ז ח"א סימן קפ"ד פליגי אמהרלנ"ח ושפבר הרב כנה"ג הגה"ט אות ל"ה בסי' קכ"ג הביא דברי מרן ורדב"ז ע"ש ועיגכ"ל סי' ט"ו בהגהת אות ב': וכעת ראיתי פן תמהתי בבואי לקריאת ספר משמרות פהונה שפכת באות זו ערף וזיעה בעלמא בההיא דפסחים דכ"ד ע"ב דמשם ראיה גמורה להתיר יין שרוף מסתם יינם ע"ש וכל מעיניו ישפוט בצדק דאין דעתו הרמה מכרעת למשרי לן עורבא ועיג"כ בתוס' שם ד"ה אלא הקא וכו' ע"ש מלבד דמלקות לחוד ואיסורא לחוד אי יתבינו ליהנמי כל שיטתיה וק"ל ועיין להרב מור וקציעה הנז' חילוק שיש בו אימרא יאי בין יין מבושל לזיעה העולה ע"י האש שדינה פצעם המאכל בנודע מתשובת הריב"ש שהזכרתי לעיל ע"ש שיערב לה דלחות מעיקרא ראית הדמ"כ הנז' מפסחים וק"ל ח מסיק להתיר יינות בני פפרים דנרפם בבוא היין מערין הפל בחבית גדולה שאינה משומרת ליין פשר בלבד רק גם לס"י ומניחין שם היין עד שישקטו השמרים ואח"כ מערין אותו בחבית משומרת אף בחביות קטנות שמשמשים בהם סת"י אין להתיר לפי שבנקל אפשר למצוא אחרים (שער נפתלי סי' ד') הד"ט ועיין להרב בית יהודה ח"ב סי' ע"ז בדין חבית של עץ של עובד פוכבים שעושים בה סת"י שלא הודחה ושמו בה צמוקים ותאנים להוציא מהן שכר שאחר שצדד להקל ולאסור והביא ההיא דסי' קל"ו ומור"ם סי' קכ"ג ורלב"ח בדין ברפת בפה"ג ומ"ש ג"כ מרן בא"ח סי' ר"ב סוף דינא דמצא בניד"ד פתח להתיר מפ' בתרא דעבודת פוכבים דחמרא עתיקא בענבי לכ"ע בנ"ט וכו' ולרבה בתר שמא אזלינן וכ"פ מרן בסימן קל"ד ס"ח דאפי' לדעת הרש"ך סי' צ"ח והספמת הפר"ח דלא קי"ל כמור"ם אלא דאזלינן בתר טעמא מ"מ ה"ד בשאר איסורין אף בניד"ד לא עדיפי מי שריית צמוקים מצמוקים עצמן וצמוקים דינן בענבים והו"ל יין עם ענבים דלכ"ע אינו אוסר אלא בנ"ט והקא לא בעינן אלא ס' נגד קליפת הפלי פגת של ענבים שדרף בה פדאי' בסי' קל"ז ס"ב דהו"ל מין בשא"מ ועיג"כ להרב בית יהודה סי' ט"ל שהתיר בפשיטות בדין עובד פוכבים שעירה מים לחבית שהיו בה צמוקין שרוים להוציא מהן שכר.

ט צלוחית של יין שעל גבי שמן זית אם נגע העובד פוכבים בשמן יש לאסור (וע"ל סימן ט"ז אות י"ד) ודלא מהרב הלק"ט ח"א סי' י' דמתיר אבל אם נתערב ממש היין בשמן אין בו משום גיסוף וה"ה אם נגע ע"י נצוק בלבד דמותר (שבות יעקב ח"א סי' ס"ב): הד"ט ועיין להרב בני יעקב סימן ה' דפסק בפשיטות דלא אמרי' נצוק חבור רק יין ביין ולא בשאר משקין ויין ועי"כ נפשט מאי דבעו מיניה אם עירו שמן מצלוחית תוף פלי של חומץ של עובדי פוכבים דאין שום שמץ איסור ע"ש ועיין להרב נודע ביהודה סי' ט"ל בדין עובד פוכבים שמשף יין מחבית ע"י מניקת ומלא בה פמה חביות שהתיר להלקה בניד"ד אפילו בשתיה ועיין להרב תורת חסד סי' י"ד בדין יין שהיו מריקין

מחבית לקנקן ונגע העובד פוכבים בקילוח שהיין שפחבית מותר ואף למחמיר יש להקל אם יש מים פחבית לבטל הקילוח הפליא על מרן ז"ל סי' קל"ח דפסק דגת שדרה פה עובד פוכבים פשפא ישראל לנגבה מכבד פדרכו ואין מחייבין אותו ללקוט חרצנים וזגים ותימא הוא לשיטתיה דבסימן ככ"ג וקל"ד ס"ב דסבירא ליה דס"י אסור בהנאה ואוסר במשהו איה ניתר בחרצנים (חקרי לב סימן ר"ג): הד"ט ועיין להרמ"ז סי' מ"ט דאוסר חבית שיש פה חרצנים שהוציאן העובד פוכבים משם וכהרשב"א שלא פאחד חכם שלא היה מצריף לחבית הכשר דא"א שתהיה הבור חביבה ומימיה שנואים גם הרב זרע אמת בח"ב סימן מ"ב הצריף לפחות מילוי ועירו וע"ע לו בסי' מ"א בפענן אסור הנאה בזה"ז בס"י ד"ל דאף בזה"ז אין להתיר בהנאה רק בהפמ"ר הגם שקצת מקילין אפילו לכתחלה ואין פח בדינו למחות משום דלרשב"ם ודעמיה מותר אף לכתחלה מ"מ הירא את דבר ה' לא יסמוך על זה בהפמ"ו ועיג"כ להרב אמונת שמואל סי' ט"ז דבזה"ז אין עד אחד נאמן לאסור בי"נ רק להתיר ועוד לו שם טעמים אחרים להתיר בניד"ד ע"ש (וע"ל אות י"ד) יא נשאל מאחד חכם פענן עיסת גורי"ק שאומרים ששאור שלה לא יחמץ מעולם רק ע"י כזית שאור של עובדי פוכבים שעושין הגורי"ק ואותו שאור נילוש במים מפלי קטן של חרס שתחלת הפלי למלאותו שחר ומשימין אותו בתנור עד שיבלע כל השחר ואח"כ בכל פעם משימים המים בו ומחממין אותו ובמים ההם עושין השאור ובלא"ה לא יבא לעולם לידי חמוץ ואומנים ישראלים אינם יודעים לעשותו וצריכים הם בכל יום ליקח שאור מהן לחמץ עיסתן ואחד השואל ואחד הנשאל האריכו בכמה פרטים השייכים לענן ושאינו שייכים ג"כ להתלמד מהן למקום אחר ובכללן אתה מונה אי שייך לניד"ד ענן אסור העולה לאיבוד ואם מידי דמכשיר מאכל בטל בס' ואם שחר יין בטל"פ בכל משקין ואם אסור מעמיד שלישי שנטל"פ אסור ואם מחמץ ומעמיד שהולידו טעם חדש חשיב טעם גמור ואסור ודין פגום ולבסוף השביח ולהיפך והאריכו ג"כ בדין זוז"ג ואם בכל מין שבח זוז"ג שייך ודברו ג"כ בדין המלח שנעשה ע"י דם וביאר דברי הרמ"ע בתשו' סי' כ"ז ואם מידי דחשיב דיעבד יתחשב לכתחלה אם נעשה על ידי עובד פוכבים ואם היסק האש חשוב גורם היתר ואי פעינן שיהיו ב' הגורמים שונים שקולים ואם דברים חמוצים ושמרי יין לחים מחמיצים ואם המים פעיסה חשיב גורם היתר ואם שאור אסור וחמץ נוקשה דהיתר חשיב זו זוז גורם ואם מחמץ אוסר כ"ש גם בשא"מ ואם ע"י שיקח שאור מהעובד פוכבים ירבה העובד פוכבים לעשות שאור הוי כא"ל לעשותו ואם הלכו באיסור של עובד עוכבים אחר נ"ט ואם אסרו בשל עובד פוכבים אפ"ל בנטל"פ ואם חרס הדרייני נוהג בזמננו בעיר אינדירנ"י שמשם באה השאלה הנז' הן הן פרטי הענינים יותר מהמה שנשאו ונתנו בניד"ד וסוף דבר פתב הרב המחבר וז"ל ומיהו אע"פ שכתבנו צדדי ההיתר לקיים המנהג שנתפשט לא יבצר מפמה פקפוקים על היתר זה ולא זו הדרך לצאת ידי שמים כיון שאפשר לתקן פתיקון הרבנים נ"ע היינו ללוש עיסה וממנה אחרת עד ג"פ דכבר פלה האיסור ולפחות ללוש עיסה משאור שלקחו וממנה אחרת ויחמיצו בשניה דלדעתו הרמה יש פנים להתיר גם בשניה אלא דממ"ש הרב"י נראה דעד רביעית אין לה תקנה ועיין בדין ייגורט"י של עובד פוכבים להתיר בשני וה"ה הקא (שם מסי' קע"ד עד ס"ס קצ"ב): הד"ט וע"ע לו בסי' ר"ד ה' י"ג י"ד ט"ו פענן זוז"ג וע"ל סי' י"ב אות ז ולהר"ם פרוניצאלי בשו"ת כ"י

ס' קל"ו שפתיב דאף הנזקרים מסתם יינם יכולים להקל בריקוט"א עשויה בחומץ ס"י ועינין גם פן להריט"ץ סימן פ"א שהורה להתיר להקפיא מחלב חומץ של עובד פוכבים ושאין בו שום חשש איסור עש"ד: יב יין פשר שהושם בכלי עץ של סת"י שלא הוכשר כראוי מותר בשתייה שאין לה פלי שאין במילואו יותר מס' נגד קליפת הפלי ובניד"ד דנעשה המילוי ועירווי ב"פ מעל"ע ופעם ג' ח"י שעות בלבד איכא ס"ס שפמא סת"י ביין פשר מתבטל בס' ושפמא פלי עץ סגי בשכשוף והקא איכא שכשוכים רבים (פרם שלמה ס' ח"י): הד"ט ועינין להרב שביתת י"ט ריש ח"י"ד שהקול בדיעבד ומשום הפסד מרובה בדין חביות של עובד פוכבים המונחים בספינתם להשפירם להביא בהם יין מחוץ לעיר ונשתמשו בהם ישראלים בלי הכשר ומלוי ג"פ רק מלאום מים והריקום אחר ד' ימים ואח"כ שמו תוכן יין ונשתקה פך פמו ד' ימים ועשה ג"כ סניף לקולא לפי שהחביות דניד"ד היו מבעלי הספינות דמה שממלאין אותם משל עובדי פוכבים או ישראלים אינו רק לפי שעה להביא ממקום למקום ע"ש: יג ראה באכסניא שלו שלא היה נזק ממצע עובד פוכבים ביינו וטעמא טעים לפי שבעת הפציר היה מבשל יורה א' גדולה של יין ושופכה בחבית ואח"כ משים בה יורה אחרת של יין חי והו"ל פכולו מבושל ושפן התיר לו מורה א' והרב המחבר השיב דליתא להא עד שיהיה החי בטל בשמים במבושל ושפן ראה אחר פך שפסק רש"ך בחלק ג' סימן פ"ה ובכה"ג (דבר משה חלק א' סימן י"ז) הד"ט ועינין בתשב"ץ ח"א ס' כ"ט שכתב דקשה הדבר לשמוע שבמעט יין מבושל לא יהיה עוד בו איסור נסוף דדוקא בתבשיל הקילו אם יש בו מעט יין אבל יין ביין יש מגדולים הסוברים דבעינן רוב יין מבושל ועינין להרב פכר לאדון דף קס"ב ע"א דמה שאמרו דיין מבושל אין בו משום נסוף אין זה בבישול דעלמא רק בבישול רב עד שטעמו משתנה לטעם דבש ע"ש ועיג"כ להכנה"ג הנז' בפעי חיי שלו ס' קע"א מה שהשיב פהלכה בדין יין שעושין בקאשטיליא שבעת הפציר אחר שדריף ישראל בגת של עובדי פוכבים משליכין בו עפר לכן ידוע שעה אחת יותר וינדפף התירוש במהרה ויעמוד במתיקותו ימים עד שיתבשל ויעשו ממנו דבש שקורין ארופ"י ונוהגין שאחר השלכת העפר בתירוש למנסרו לעובד פוכבים שמטפל בתירוש לבשלו ואומרים שאין עוד שם יין עליו פיין ששמו בו העפר הנזכר והיה הדבר רע בעיני החכם השואל והוכיח לאיסור והספיק עמו הרב המחבר למנעם ממנהגם הרע ושאם יאמרו להפנות על קדקדם ועיג"כ להרב שביתת י"ט סימן ב' שהמבשלים יין לכן בעת הפציר כדי שיעשה פדבש ושוב מערבים מעט ממנו בכל חבית וחבית לא סגי לסלק ממנו איסור מצע עובד פוכבים (ועינין בתשב"ץ ח"א ס' פ"ח) ושגם הוראת גאוני מערב שהביא הרמב"ם בפ"א מהל' מ"א אינו רק בדבש ולא ביין מבושל והספיק עמו מהר"ן גבאי ע"ש ועיג"כ למרן באבקות רוכל שלו ס' ס"ז דהתיר חביות יין הפאות מקנדי"א ע"י עובד פוכבים בחותם ת"ח בפי החבית אף בכל חבית יש נקב קטן כדי להוציא הרוח שלא יפקע לפי שידוע שבנינות קנדי"א משימים מהם דבש בין הגיתות ושוב אין בו משום מצע עובד פוכבים ושמהדבר פשוט להתיר ע"ש.

ועינין להרב בית לחם יהודה בשו"ת לסי' קל"ג דהביא דעת הרב צ"ץ ס' ע"ד נחיות יאיר ס' קי"ד דמחמירים במצע עובד פוכבים ביין שנותנים בתוכו לענה שקורין וירמו"ט ושהרב שבות יעקב האריף לדחות ראיותיהם והביא מ"ש הכנה"ג דמיקל והוא מסיק

לחלק בין חבית דהוי הפמ"ר להקל לקנן שהוא הפמ"ו להחמיר וכסברת מור"ם סי' קכ"ו ס"ב ע"ש: יד עובד פוכבים הממונה על המדות נכנס למרתף ומדד איזה חביות זין פשר בקנה המדה ולא נגע ממש היין ביזו שלא היו החביות מלאות לגמרי יש להקל בזה"ז אפי' בשתייה פיון שלא נגע בכוננה ובדבר אחר וכדעת הרלנ"ח סי' מ"א (ועיין להרב ערף לחם סי' קכ"ג ורט"ז ורש"ך וכנה"ג הגה"ט והגב"י אות ט' (מים רבים סי' כ"ח).

הד"ט ועיין גם פן להריב"ל דמתיר בדיעבד אם פותי שם קנה בחבית למדוד ושלכתחלה יש להשתדל להעשות המדידה ע"י ישראל ועיג"ל אות ב' ולקמן אות כ' טו הוכיח להקל בדין קצת אנשים שעשו זין בגיגית של עובד פוכבים אחר שעברו עליו יב"ח והגיגית הייתה בביתו של עובד פוכבים ואירעו המועדים בינתיים וחתמו פיה באדירת א' קשורה וחתומה וכן חתמו פי הברזא ובאו לביתם ואף שבנקל יוכלו העובדי פוכבים להוציא זין מבין הנסרים ולא ירגישו כלל פיון דלר"י ב"י שהביאו התוס' והרא"ש והטור ומרן פסק פמותו בר"ס ק"ל אע"ג דפליגי עליה בעל התרומה וסמ"ג ורש"י ג"כ כתב דאין להטריח כ"כ כמ"ש בשמו הגהת אור זרוע מ"מ בגיגית הנז' שהאדם יפנס בתוכו להוציא הזגין וסרצנים בנר דלוק ואם יש שם שום נקב יראה נראה דהעובד פוכבים מירתת וגם מטעמים אחרים יש להקל בניד"ד ע"כ תוכן השאלה ותשובת א' מתלמידיו מהר"א והרב המחבר הסכים להורות להקל (מגן גבורים סי' הד"ט ועיג"ל לקמן סי' ט"ז אות ט"ו ולהרב יכין ובועז ח"א סי' קי"ט וק"כ בדין חבית של עץ מלאה זין פשר שהביא עובד פוכבים בספינה מעיר לעיר ובזו כתב יהודי המודיע שהחבית מלאה זין פשר ושיהודים חתמו על פיה ב' חותמות ומצאו החותמות פשוטה וכענין שבא בכתב רק שהכתב לא נתקיים ואין מכיר מי כתבו והאריך קצת ולדעתו ז"ל לא מהני בחבית של עץ ב' חותמות לפי שבנקל יכול לנקוב בין נסר לנסר ע"ש ובדין הגיגית של הרמ"ג הנז' לא זכיתי להבין מ"ש מהר"מ הנז' שפיון שיפנס בנר דלוק אם יש שם נקב יראה וכי אחר שנקב והוציא מה שרצה לא יחזור לסתום את הנקב ויניחנו פתוח כדי שילך לאיבוד כל היין וא"כ מה יעלה ויוריד שיפנס לתוכו ישראל בנר דלוק: טז ספינה הבאה ממדינת הים של עובדי פוכבים טעונה זין ובאמצע הדרך יצא הסוחר חוץ לספינה למקום רחוק אם הודיעם שהוא מפליג נאסר היין ואם לאו הסכים מהר"ן גבאי להתיר (שביתת י"ט סי' ב' ג' וד'): יז דחה הוראת א' חכם בדין נודות של עובדי פוכבים ישנים וזפותים להכשירם במים ומלח שבנדאי צריכים עירו ג"י או ציר ומוריגיס יום א' אבל מים ומלח לא סגי כי לא נתברר לקצת מהחכמים ואולי לרובם טעם המלח ואפי' למאן ראוי לשים מלח שיעור שכתב הרמ"ה במי מלח דשפת שיהיו מליחים יותר ממי הים פדעת רבי ישעיה וביא מתני' דעבודת פוכבים בפ' א"מ ופירש"י והרא"ש בתשובה ומהריק"ו בענין שהיית הציר ומוריגיס להכשירו וביא ג"כ סברת הרשב"א דאין למדין מציר ומוריגיס לשאר משקין (זמן אהרן סי' מ"ב): יח עבדים ושפחות עובדי פוכבים שבבתי יהודים שהיהודי מאיים עליהם שלא ישתו ולא יגעו ביינו ושם ישתו או יגעו נתפסים פגנב אין לחוש כ"כ פשישראל יוצא ונכנס וכמבואר בעבודת פוכבים ומרדכי פ' ר"י משם ראב"ן וכן מנהג פשוט (שם סי' קכ"ד): יט זין שנעשה בהכשר ע"י ישראל וחזר בחזקת פותי ונשתמש בו עד פלות היין די להכשיר הפלי בהדחה בעלמא דאין פאן רק מגע פותי

שְׁאִינוֹ אוֹסֵר אֶלָּא בְּשִׁתְיָהּ (יָכִין וּבְנֻעֵז ח"ב סי' כ"ט): כּ פְּלִי מְלֵא יַיִן מְנוּחַ עַל דָּף א' וּמִתְחַתּוֹ יֵשׁ ג"כ פְּלִי אַחֵר מְלֵא יַיִן וְעוֹבֵד פּוֹכְבִים א' הִיָּה הוֹלֵךְ בְּבֵית וּבְלִכְתּוֹ דָּרָךְ בְּרֵאשׁ הַדָּף הָא' וְנִתְנַדְּגַד פְּלִי עֲלִיוֹן וְנִשְׁפָּף הַיַּיִן תוֹף הַפְּלִי הַסַּחֲתוֹן חֲמֻרָא שְׂרִי דְלֵא אָסְרוּ מִגַּע עוֹבֵד פּוֹכְבִים שְׁלֵא בְּכֻנּוּנָה רַק פְּשׁוּנָגַע בֵּינָן ע"י ד"א אָבֵל פֶּאֵן לֹא נִגַּע פְּלֵל אִפִּי' ע"י ד"א רַק נִתְנַדְּגַד הַיַּיִן מִפֶּחַ פָּחוּ וְאֵע"ג דְּכַח פָּחוּ כַּחֲחוּ כַּמ"ש הַתּוֹס' פּר"י גַּבִּי מְעַבְרָתָא זִינְרָא ע"ש וְאִפִּי' זָרַק בִּידוֹ אָבֵן לְתוֹף הַיַּיִן מוֹתֵר אִפִּי' בְּשִׁתְיָהּ וְכַדְעַת הָרֵא"ש דְלֵא פְרַמְב"ן וְהָרִי"ף דְאָסְרִי כַּמ"ש הָר"ן (וְעִי"ל אוֹת י"ד) (אֲבָקַת רוֹכֵל ס' ס"ב): כֹּא שְׁמַע מִגְדוֹל אֲחֵד שְׂרָאָה תְּשׁוּבַת כ"י מִמֶּהֱרָ"ש נֶאֱוָאֵי בְּדִין עֲנָבִים פְּתוּשִׁים שְׁמֵבִיאִים בְּתִירוּשׁ בְּנֵא אֲמוֹן בְּחֻבִּיּוֹת וּמוֹכֵס יִשְׂרָאֵל לֹקַח מְנַת חֶלְקוֹ מֵהֶם וְנוֹתְנָם לְעוֹבֵד פּוֹכְבִים מִפִּירוֹ דְהִתִּיר דְאִיכָּא מ"ד דְמוֹתֵר בְּהִנָּאָה בְּכוֹתִים וְהוֹסִיף הָרַב מְדִילָיָה שְׁמַצָּא לְהָרִיק"ש בְּהִגְהוֹתּוֹ ס' קי"ד דִּין ט' שְׁהַקִּיל דְּוָקָא פֶּל שְׁלֵא רָאָה שְׁהַמְשִׁיךְ וּבְעוֹבֵד פּוֹכְבִים אִפִּי' בְּסַתֵּם אָסוּר (חִיִּים שְׁאֵל ח"א ס' ע"ד אוֹת ל"ח): כֹּב הִתִּיר לְיִשְׂרָאֵל לְמַפְנֵי יַיִנוֹ אִפִּי' לְעוֹבֵד פּוֹכְבִים שְׁאִינוֹ פּוֹתִי אֵע"פ שְׁמַנְסָכוּ וְאִם קִנְאוּ הָעוֹבֵד פּוֹכְבִים קוֹדֵם שְׁנִתְנַסְפוּ אַחֵר פְּסִיקַת דְּמִים בְּמִשְׁכָּה אוֹ הַגְּבָהָה אוֹ הַכְּנָסָה לְחֻצְרוֹ אוֹ שְׂכַר מְקוֹמוֹ בְּחֻצְרָא יִשְׂרָאֵל רִשְׁאֵי הַיִּשְׂרָאֵל לִיטוֹל אַח"כ דְּמִיּוֹ נֶאֱפִי' א"ל הַמֶּתֶן לִי עַד שְׁאֲמַפְנֵר וְהִבִּיא לָךְ שְׁיוּיּוֹ פֶּל שְׁאֲפִשֵׁר לְנוֹגְשׁוֹ מוֹתֵר וְכַדְעַת הָרִשְׁב"א נֶאֱפִי' עֲשֵׂאוּ אִפּוֹתִיקִי וְכַדְעַת הָרַמְב"ן רַק יִשְׁתַּעֲבֵד לוֹ פֶּל נִכְסִיו וְלֹא יִזְכִּיר שְׁהַיַּיִן בְּלִבָּד מְשַׁעֲבֵד לְחֹב זֶה (תְּשַׁב"ץ ח"א סִימָן י"ד): כֹּג יִשְׂרָאֵל שְׁאֲמַר לְעוֹבֵד פּוֹכְבִים לִילָךְ לִיקַח לוֹ בְּמַעוֹתּוֹ עֲנָבִים מִהַפָּרֶם לַעֲשׂוֹת יַיִן וְלֹא נִתֵּן לוֹ יִשְׂרָאֵל רַק מִקְצַת דְּמִים וְהִלָּךְ הָעוֹבֵד פּוֹכְבִים וְלִקְחָם וְהִבִּיאָם בְּמִרְתָּפוֹ וְעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל הַיַּיִן בְּטַהֲרָה וְהִנִּיחֵן בְּרִשׁוֹת הָעוֹבֵד פּוֹכְבִים בְּמַפְתַּח וְחוֹתֵם לֹא דְמִי לְמַטְהַר יַיִנוֹ שֶׁל עוֹבֵד פּוֹכְבִים דְלֵא סְגִי בְּמַפְתַּח וְחוֹתֵם וְנִשְׂא וְנִתֵּן בְּתִשׁוּבָה לְהָר"ן ס' מ"ד וְהַעֲלָה דְבִנִּיד"ד אִף דְּמִקְצַת דְּמִים אִינוֹ פְּכוּלוֹ מ"מ יֵשׁ לְהִתִּיר ע"ש (קְרִית מְלֶךְ רַב ס' י"ד): סִימָן יד דִּינֵי דְבָרִים הָאֲסוּרִים מִשׁוּם סַפְּנָה אוֹת א קִירַב הָרְחוּקִים דְּלִכְאוּרָה סְתָרֵי אֶהְדָּדִי בְּעֵנֵן תַּעֲנִית דְּבִנְדָרִים אָמְרוּ דְנִקְרָא חוּטָא וְאֵלוּ בְּבִרְכוֹת אָמְרוּ גְדוֹל הַיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית וְכו' וְכֵן פֶּמָּה חֲסִידִים וְאֲנָשֵׁי מַעֲשֵׂה מַתְעַנִּים וְע"ש אֵינָה אוֹפְנִים וּמ"מ הַדָּרָךְ הַמְּמוֹנָעֵה הוּא הַנְּכוּן וְלֹא לְסַגֵּף עֲצָמוֹ יוֹתֵר מִדָּאֵי וְעַל זֶה אָמַר הַחֲכָם פֶּלֶס מַעֲגַל רִגְלֵיךְ וְכו' (הַרְדָּב"ז ח"ג ד"פ ס' ת"ח): הַד"ט וְעִינֵן לְהִרְבַּ פַּחַד יִצְחָק אוֹת ת' (בְּלִתֵּי גִדְפֵס עֲדִינֵן) עֲרָף תַּעֲנִית ד' וְלִהְרַב מִיָּם רַבִּים חִי"ד ס' מ"ח וְלִרְדָּב"ז הַנּוֹ שֵׁם ס' י"ח וְלִהְרַב שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"ב ס' קי"א וְלִהְרַב פּר"ח בְּמִים חִיִּים וְלִהְרַב זָרַע אָמַת ח"א ס' פ"ט וְזוּלָתָם הַזְּכָרִתִּים בַּח"א ס' כ"ט אוֹת ל"ה וְעִיג"כ לְקַמֵּן ס' ל"ה אוֹת כ"ט: ב טָבָא דְאָבָא וְדַבְרָא לְהוֹכִיחַ בְּרֵאיוֹת דְּכָל מַה שְׁאָסוּר מִשׁוּם סַפְּנָה אִין לְהִתִּיר לְצוֹנְרָךְ מְצוּנָה וְלִכֵּן הֵבֵא לְנִתְנִיץ תַּנּוּר וְכִירִים לְתַקֵּן הַחֲדָר לְבֵית תַּלְמוּד אָסוּר וְאִין לְלַמּוֹד לְהִיפָּךְ מִמ"ש מְרֵן בַּא"ח ס' תנ"ה בְּשֵׁם מִהָר"י הַחֲסִיד בְּפִסַּח שְׁחַל לְהִיּוֹת בַּא' בְּשִׁבְתָּ דְנִפְלָה הַתְּקוּפָה בְּלִיל שְׁלִפְנֵיו וְלָשׁוּ בְּמִים שְׁאוּבִים דְּכַתֵּב דָּאִין לְהַקְפִּיד מִשׁוּם דְּשׁוּמֵר מְצוּנָה לִיד"ר דָּאִין מְפֶאֶן רֵאָיָה דְּלְצוֹנְרָךְ מְצוּנָה אִין לְחוּשׁ לְסַפְּנָה דְהָא ר"י גּוֹפִיָּה צְנוּהָ שְׁלֵא לְתַת לְסַנְדָּק א' ב' יְלָדִים וְלֹא לַעֲשׂוֹת נִשְׁוֹאִין לֵב' בָּנִים יַחַד וְאִי אִיתָא לְמָה לֹא יִקְדִים נִשְׁוֹאִי בְּנוֹ הַשְּׁנֵי לְקַיִם הַמְצוּנָה וְאִף דְּבִהִיא דְּסַנְדָּק לֹא פִי' ר"י אִם הִיָּלֵד אוֹ הַסַּנְדָּק בְּסַפְּנָה וְאִי קָאֵי אֵילֵד לֹא שְׁיִיף שׁוּמֵר מְצוּנָה וְגו' מ"מ מִהִיא דְּנִשְׁוֹאִין קֶשֶׁה וְעוֹד מַה שְׁצוּנָה שְׁלֵא לִישְׂא בַּת אַחֲוֹתוֹ דְּבַר תִּימָא הוּא דְּנִדְאֵי לֹא יִכְחִישׁ מִמ"ש בְּש"ס

הנושא את בת אחותו וכו' ואסמכוה אקרא דמבשרך לא תתעלם אם לא שנאמרשיש בה ספנה להר"י ושיש לחוש אף במקום מצנה ותקופה שאני דכיון דכבר נשאבו לשם מצנה ונחלה עליו הקדושה סימן לדבר לא יבא אל מקדש ה' כהן וטמא ובגתיצת תנור וכירים אין משום מצנה פדאי לדחות הספנה עוד הביא ראיה ממ"ק דף כ"ח ע"א דר"א הנה אכיל תרומה ואיתתזי ליה מלה"מ וכו' וע"ש למק"י ו' חביב ועוד אין ללמוד ממים שילבו הנזפר ממ"ש רט"ז סי' קי"ז סק"ד דאין בתקופה ספנה רק להפחיד בני אדם ולכן אחר דשומר מליד"ר שוב הביא מ"ש הרב שמש צדקה בחי"ד סי' ל"ו בענין שפיכת המים.

על מת בשבת מהמדרש שהבטיח הקב"ה שלא ללכלך מימיהם של ישראל בשבתות וי"ט (הזפרתיו לקמן סי' ל"ה אות מ"ג) ושמעת מיניה דאי לאו מחמת הבטחתו ית' הו"ל לשפכו אף לצורך מצנה דאל"כ תיפוק ליה שהווא ביום שפולו מצנה ואין לחוש ואף שזנהרין אפי' בשבת משום התקופה שאני תקופה שלהפחיד תקנו כנו' בשם רט"ז וכן יש להוכיח מההיא דפ' ע"פ דפרקי אמתני' דלא יפחתו מד' פוסות וכו' ומיבמות דע"ב ע"א דלא מהלינו ביומא דעיבא ודשותא ע"ש ונהדר דינא דאין לנתןש וכו' אפי' במקום מצנה ואף דהרב ב"ד בי"ד סי' נ"ו עשה בעצמו מעשה לנתןש וכו' לעשות בית תלמוד לבנו פוק חזי מאי דסליק ביה דהו בעון נפטר לב"ע עד לא מטא זימניה פאשר שמע מפי מגידי אמת ועיג"כ להרפ"ח סקי"ז דברים רבים מעניני ספנה ולהרב"ד הנז' בח"ב מהל' נזקי שכנים סי' צ"ה ועד אחרון הביא תשובת הרב תורת חסד בפי ששידך בתו של לוי ובעת הזווג תבע לוי שאינו רוצה להשיאה משום שהיו ב' אחין נשואין ב' אחיות דאין מצליחין לפי צוואת הר"י הקסיד ופטרן מקנס ושבועה אף שקיום השבועה מצנה היא פינון שלוי הקפיד ומאן דקפיד וכו' (צורר הפס"ס סי' ו'): הד"ט גם פי לענ"ד אחר הס"ר יש להשיב קצת על דבריו דכשם שאפשר לדחות הא דסנדק לב' ילדים דאי קאי לילד לא שייך לומר שומר מליד"ר כן יש לדחות נשואי ב' בנים ביחד פי לא פורש מי בספנה האיש או האשה ואם היא בספנה לא מיקרי שומר מליד"ר דהאשה אינה מצוה על פו"ר וכן אתה אומר בנושא בת אחותו דאם האשה בספנה ליכא למילף מינה פינון שאינה מצוה ולעולם דבמצוה לא קפדינו אספנה ומההיא דע"פ אינו הוכחה דאפתי הוי מצי תקוני ה' פוסות דאין ספק דאי תימא נמי בפשיטות דלא קפדינו במקום מצנה אספנה מ"מ השכל גזור דהיכא דמצינו לקיים המצוה בלי שום ספק ספנה אמאי לא נחוש ולעולם אימא לה דאם א"א בלא"ה דלמא לא קפדינו אספנה גם מה שחילק בין מים שנשאבו לגתיצת תנור אינו מעלה ארוכה דאטו בייחד חדר א' לבית תלמוד ועביד ביה מידי דהזמנה ותקונו קצת לבית מדרשו לא תיחול קדושה עליה ואמאי לא נימא לא יבא אל מקדש ה' וגו' ולהתיר אס"פ גתיצת התנור ומ"מ חלילה לי לדחות דינו דין אמת ופשיטא לענ"ד דלית לן למיעבד פירוקא לספנתא כארז"ל בעבודת כוכבים דף ל' אמנם הרב יעב"ץ הזפרתיו לטובה לקמן אות ח' התיר לקצוץ אילן מאכל לדבר מצנה ואפי' שלא ע"י עובד כוכבים ושאין לחוש לספנה פשעושה לדבר מצנה ע"ש אבל ממ"ש הרז"א אין לענ"ד הוכחה אי ס"ל פהרב יעב"ץ או פהרב צורר הפס"ס וכמו שפתיתי ואני בעניי נלענ"ד דכל פי האי מלתא פל עוד שאמה מרבה ספקות וספקי ספקות אין בהן פדי שביעה להקל ובפרט לדקפיד דקפדי נמי בהדיה והוא פשוט: ג רחיצת ידים בין

אכילת בשר לְדַג דְּפֶסֶק מֵרֶן בְּסִי קט"ז ס"ג נִרְאֶה דַּאִין לְהַחְמִיר רַק בְּבֶשֶׁר בְּהֵמָה וְלֹא בְּבֶשֶׁר עוֹף וְעוֹד פִּינּוֹן דְּבִרְחִיצָה גּוֹפָה מִחֲלֻקַּת הַיָּא בֵּין מֵרֶן לְמִוֹר"ם דִּינֵינוּ לְהַחְמִיר בְּבֶשֶׁר בְּהֵמָה (בֵּית יְהוּדָה סִי כ"ד).

הד"ט וְדוֹקָא בְּרַחֲצָה מִחֲלֻקַּת אֲבָל לְבִשְׁלֵן יַחַד יֵשׁ לְחוּשׁ וְעֵינֵין לְהֵרֵב שְׁבוּת יַעֲקֹב ח"ב ס' ק"ד דְּהַחֲלִיט לְאַיִסוֹר אַף בְּשֶׁר עוֹף שְׁנִתְעַרַב בְּדָגִים דְּסַתְמָא אֲמַרִּינוּ הַאִי בְּנִיתָא דַּאִיטּוֹ בְּהַדִּי בְּשָׂרָא וְעוֹף ג"כ בְּכָלֵל בְּשָׂרָא דִּיקָא נְמִי דַּאִו"ה פְּלֵל י"ג פְּסֶק דְּדָגִים שְׁנַמְלַחוּ עִם עוֹפוֹת אִין לְאַסְרָם דַּאִין סְפָנָה בְּמִלְחָה וְכ"כ בְּתוֹרַת חֲטָאֵת פְּלֵל ה' דִּין ט"ו וְרַט"ז וְרַש"ךְ ס' ע' וּמְפָלֵל דְּבִבְיָשׁוּל אִיפָא אִפִּי בְּעוֹף אַע"פ שְׁנַבְרָא מְרַקָּק וּבְרַגְלֵיהֶם קְשָׁקְשִׁים בְּדָגִים ע"ש וְלְהֵרֵב בְּאַר שְׁבַע דָּף ק"א דְּדָגִים שְׁנַצְלוּ בְּבֶשֶׁר בְּתַנּוּר אֲחַד גְּפָרְדִּים זֶה מְזַה אֲסוּרִים לְאֲכֹל אִפִּי בְּמִלְחָא ע"ש: ד מִים הַגְּלוּיִם שְׁנַאֲסְרוּ אִם נִתְעַרְבוּ בְּמִים אִו מִשְׁקִין הַמְּנִתְרִין נִרְאֶה פְּשׁוּט דְּלֹא מְהַיֵּי בִּיטוּל בְּס' בְּשָׂרָא אִיִּסוּרִין רַק פְּדִי שְׁתַּאבְד בְּהֵן הַמְרָה (שָׁם ס' נ"ה): הַד"ט וְעֵינֵין לְהֵרֵב שְׁבוּת יַעֲקֹב ח"ב ס' ס"ג דְּכַתֵּב דְּהֵגֵם דְּקו"ל דְּבוּזָה"ז אִין חוֹשְׁשִׁים לְנִשְׁכֵּת נַחֲשׁ וְדַלֵּא מְרַש"ךְ ס' ז' ס"ק ו' כַּאֲשֶׁר הִעֲלָה בְּמִנְחַת יַעֲקֹב שְׁלוֹ פְּלֵל פ"ו מ"מ ה"ד בְּעוֹף הַמְּצוּי בִּיִּישׁוּב מִשָּׂא"כ אִם אִינוּ מְצוּי רַק בְּמִקּוּם רְחוֹק ע"ש וְע"ע לְהֵרֵב"י הַנּוֹז' שָׁם בְּסִי פ"ו בְּדִין מִים שְׁאוּבִים בְּחֻצָּר הַמַּת וְלֹא נִשְׁפְּכוּ וְשָׁחֲחוּ וְלִישׁוּ בְּהֵם עֵיִסָּה וְנִנְאָפִית וְשׁוּב הִרְגִּישׁוּ וּבָאוּ וְשָׁאֲלוּ מַה דִּינָהּ וְכַתֵּב דְּנִרְאֶה דְּחַמִּירָא סְפָנָתָא מְאִיִּסוּרָא לְפִי טַעְמוֹ שֶׁל הַרְשָׁב"ץ שְׁמַה"מ מִטִּיל בְּהֵן טַפַּת מְרָה כְּמ"ש הַרְש"ךְ בְּס"ס שֶׁל"ט וּכְבָר אֲשַׁפְּחוּן לְהַפְר"ח ר"ס קט"ז ד"ה סוּף דְּבָר שְׁאָסֵר הַפַּת שְׁנִילוּשָׁה בְּמִים מְגוּלִים וְעֵינֵין בְּרַט"ז שָׁם ס"ב וַיֵּשׁ לְמַפְנֹר אוֹתוֹ פְּרוֹסוֹת וְלֹא שָׁלַם בְּדִין דְּסִי קו"ב ס"א וְדַאִין בְּזֶה בִּיטוּל בְּס' ע"ש וַיֵּשׁ לְהַעִיר לְעַנ"ד אֲמַאי לֹא מֵיִתִּי לְעֵיל רִאָּיָה לְדַבְרֵיו מְמ"ש הַפְר"ח גּוֹפִיָּה דְּאָסֵר בְּהַדִּיא הַפַּת שְׁנִילוּשָׁה בְּמִים מְגוּלִים וּמְהַדֵּר אֲפִירוֹקָא עַל הַפְר"ח בְּדִין חֲתִיכַת בְּשֶׁר שְׁנַפְלָה לְיֹרְהָ שֶׁל דָּגִים דְּלַפְר"ח בְּטִילָה בְּס' ע"ש ס' קט"ז ס"ק"ד דְּפַר"ח גּוֹפִיָּה נוֹתֵן טַעַם לְחַלֵּק בֵּין זֶה לְזֶה ע"ש וְעִי' בְּסִס"ק א דְּהַבִּיא כָּל הַדְּבָרִים שֵׁישׁ בְּהֵם מִשׁוּם סְפָנָה וְעִיג"כ לְהֵרֵב שְׁבוּת יַעֲקֹב ח"ב ס' ק"ד דְּכַתֵּב דַּאִף דְּבְּמִנְחַת יַעֲקֹב שְׁלוֹ פְּלֵל ט"ו סְכ"ה הַנִּיחַ בְּעִיּוֹן אִם בְּשֶׁר בְּדָגִים בְּטַל בְּס' מ"מ אַחַר רִאוּתוֹ מ"ש הַפְר"ח וְהֵרֵב חוֹוֹת יָאִיר ס' ס"ד אִין לְהַחְמִיר פְּלֵל ע"ש וְעִיג"כ לְהֵרֵב"י הַנּוֹז' בְּשֶׁבֶט יְהוּדָה שְׁלוֹ ס' שֶׁל"ט וְלְהֵרֵב ב"ד ס' קס"א דָּאִם בְּשָׁלוּ בְּמִים הֵהֵן הַתְּבַשִּׁיל אֲסוּר גַּם הֵרֵב בְּרַפִּי יוֹסֵף ס' הַנּוֹז' כַּתֵּב דַּאִין לְהֵם בִּיטוּל בְּס' וְעִיג"כ ל' ס' ל"ה אוֹת מ"ג וְלְעֵיל אוֹת ב': ה נְשָׂא וְנָתַן בְּדִין דָּגִים בְּחֻלָּב שְׁהַבִּיא מֵרֶן ס' פ"ז וּמ"ש עָלְיוּ הֵרֵב ד"מ וְהֵרֵב ב"ש דָּף ק' שְׁאֵלָה ל"ה וְהַפְר"ח וְשָׂאֲרִית יְהוּדָה עוֹד הוֹסִיף מְדִילָהּ וְנ"ל אֲנִי הַמְּחַבֵּר צְעִיר הֶרֶוּפָאִים כָּל יְמֵי גְּדֻלַּתִּי וְכו' וְלֹא מְצָאֲתִי סַעַד וְסַמָּךְ לְדַבְרֵי מֵרֶן וְאַף דַּאִיפָא סְפָנָה גְּדוּלָּה לְשׁוֹתָה חֻלָּב מִמֶּשׁ וְאַח"כ דָּגִים אִו בְּהַפְּסָךְ אִינוּ דוֹמָה לְנִט"י בֵּין בְּשֶׁר לְדָגִים מְפָנִי סְפָנַת צְרַעַת דְּהוּא דְּבָר הַתְּלוּי בְּמַגָּע יַחַד בְּלִי נִט"י בִּינִיָּהֵן וְהַבִּיא מ"ש א' מִחֲכַמֵּיהֶם מֵאִטְיוּל"י הַמְּפָרֵשׁ דְּבָרֵי דִּיאֹסְקוּרִיד"י שְׁהַחֲלֵב יֵיטֵב לְגוֹף לְהוֹצִיאֻ אוֹ מִדְּדֵי הַבְּהֵמָה בְּרַגַּע מִמֶּשׁ לְשִׁתְּיָתוֹ וְלִשְׁיָם בּוֹ מְעַט צוֹקָאֲר"ו אִו דְּבִשׁ וְלֹא יִשְׁתָּהּ וְלֹא יֵאָכֵל בְּדָג אִו בְּדְבָרִים חֲמוּצִים שְׁתִּיָּה גְּדוּלָּה וְרַבָּה וְכֵן צְרִיף לְשִׁתוֹתוֹ בְּתַעֲנִית וְאַחַר הַשְׁתִּיָּה צְרִיף לְנוּחַ וְלֹא לִישׁוֹן וְלֹא לְשִׁתוֹת יֵין אַחֲרָיו וְעוֹד כַּתֵּב שְׁהַחֲלֵב שְׁשָׁמוּ בְּתוֹכּוֹ קִיבָה מְחַנֵּק בְּפַתַּע פְּתֹאוֹם הַשׁוֹתָהּ וְכֵן אִם נִתְעַרַב דְּבָר חֲמוּץ וְא"כ דְּבָרֵי הֶרֶוּפָאִים שְׁהַבִּיא הֵרֵב שְׂאֲרִית יְהוּדָה אִין בְּהֵם מִמֶּשׁ לְקִיָּים דְּבָרֵי הֵרֵב"י

ואינם דומים לניד"ד פלל ומ"מ פיון שהדבר יצא מפי מן מנע מתוך ביתו אכילת דגים עם גבינה וקמאה (פחד יצחק אות ב' ערך בשר דגים): חד"ט ועיגכ"ל סי' י' אות כ"ג ולהרב כנה"ג ומטה יוסף ח"ב סי' ז' ועיין להרב בחיי פ' משפטים שאחר שנתן טעם לפי הפשט למגיעת אכילת בב"ח פתב וכן דעת הרופאים בתערוכת דג וגבינה שנתבשלו יחד שמוליד תכונה רעה וחולי הצרעת עכ"ל ונאף דמדעת הרופאים נגע בו ולא מדעת חכמי ישראל וכמ"ש ג"כ הרב מור וקציעה ס"ס קע"ג אפתי קשה לדחות סברת הרופאים ושלא לחוש מיהא למפני הסכנה כדאמר מני"ר הרב פ"י הנז' דאף שבתכמת הרפואה לא מצא סעד לסברתם מ"מ לא יהיה אלא פדין חולה ביוה"כ שאם רופא א' אומר צריך וא' אומר א"צ מאכילין אותו דחיישי' לרופא להקל ועיין ג"כ לקמן אות ט' והוא ברור ועיג"כ להרב חינוך בית יהודה סי' ס"א שפתב בשם מהר"ם מקראקא דמקניי גירסת אסור לבשל דגים בחלב ושחקר אחר הרופאים ושאמרו דדוקא דגים המטונגים בחלב יש בו ספנת חולי מפני קרירות הדגים והחלב: ובדין בשר חיה בחלב אם אסור מן התורה ראיתי להרב מחב"ר סי' פ"ז אות ג' דמיייתי בשם הרב שאול מאמשטרדם שהביא בספרו בפ' משפטים ראיה מההיא דילתא בפ' כל הבשר כל דאסור רחמנא וכו' הב לן בשרא בחלבא וכו' ואי איכא דבשר חיה שרי מה"ת שפיר שרא לן פנותייה דגדי בחלב והוא צבי שהוא חיה מותר מה"ת אף שאסור מדרבנן וכו' א"ו דבשר חיה אסור מ"ה.

והרב המחבר הנז' דחה ראיותיו ודאימור דלמא מעתה ילתא דחשבה דבשר חיה אסור מ"ה ור"נ לא חייש לה דשרי עש"ד. ואני בתומי תם אני לא אדע לצאת ולבא לכלל הקם ולא לכלל הפר מההיא דילתא דאשה חקמה הזאת שאלה בסתם בשרא בחלבא דאסור רחמנא ור"נ נמי תריץ יתיב בסתמא דטעמא דכחלא כבשר בחלב והוא ברור וידוע דטעם בשר בהמה אינו פטעם בשר חיה וכשאז"ל ע"פ נקח לי משם שני גדיי עזים וכמ"ש מהר"ש הנז' וכיון שפן יש מקום לשאלה דילתא אאת"ל דבשר חיה שרי ולכן לא השיב לה ר"נ הרי בשר גדי דטעמו כצבי דהניחא גדי מה תאמר בבשר שור וכבש אמנם בתשוב' הפחל כל המינין בכלל דבאיזה מין שיהיה טעם הפחל שלו שנה לטעם הבשר בחלב שבאותו המין וק"ל ו התיר הברכת אבעבועות היינו אינוק"ו לאציוני של ואיול"י ע"י רופא מומחה ולא חיישינו למיעוטא דמיעוטא שמתו ונאף דדינא הכי מ"מ שב ואל תעשה עדיף וטוב לאשתמוטי שלא לומר בזה איסור או היתר ובינר ג"כ שם דברי התרומה שהביא מן סימן ס"ח והוכיח ג"כ מיומא דף פ"ד היתר הברכה אף אם אפשר דמיעוטא ימות וביאר ג"כ דחולי אבעבועות הנז' אינו תחת סוג דבר לחייב להוציא מן המקום כס' השל"ה שער אותיות אות דרך ארץ (זרע אמת סי' ל"ב): ז עלה בדעתו הרחבה בהשקפה ראשונה להתיר פתיחת בטן האם שמתה להוציא הולד פיון דלענין פיקוח נפש חיישינו אפילו בכמה ספקות וא"כ בניד"ד אף אם יהיה נדאי בן ח' יש לנו לחוש להצילו בנפשו דדילמא הוא בן ז' ואישתהי עד ח' אף אחר עינונו הוה הדר אמר דלאו מילתא היא דכבר כתבו התוס' בב"ב דף קמ"ב דדוקא פשהולד נעקר לצאת דאין חיותו תלוי באם ואפשר דלא מייית אע"ג דמיייתא האם קורעין בטנה ע"ש ובתשובת הרשב"א סימן פ"ז ובש"ס דערכין דף ז' ובפוסקים בא"ח סי' ש"ל אכל בלא"ה אסור ונאף דמ"מ מידי ספק לא יצאנו שמה נעקר הלא יש פנגד זה דאין דוחין נפש האשה מפני נפש העובר דדילמא לא מתה לגמרי ואם נמתין עד שיצא הספק מלבנו אז גם עובר נדאי

מת ושלדעתו נר"ו לזה פנון מור"ם שם בסי' ש"ל הנז' ס"ה והביא ג"כ תשובת הרב בית
יעקב סי' נ"ט שהוכיח דהולכים בפ"נ אחר הרוב וא"כ בניד"ד נמי נימא דרוב נשים
יולדות לט' וא"כ נדאי לא פלו תדנשיו ואין חיוב להצילו ואמנם צ"ע הרבה בחילוף
גרסאות בסוף יומא אם הולכים בפ"נ אחר הרוב ונשוב ראה עינו פל להרב שבות
יעקב ח"א סי' י"ג שהשיג על הרב בית יעקב הנז' והביא ג"כ תשובת הגאונים סי' רמ"ח
ורדב"ז הדדשות סי' תרצ"ה ושאל הפנאי מסכים עמו לעיין היטב בדבריו שהם קצת
מגומגמים וסיפא דמלתא לעיין ברש"י בתולין דף נ"א ע"ב דיוצא דופן ר"ל ע"י סם ואז
האם והעובר חיינ וא"ל דהוציאו הגולד אחר מיתתה דהגולד מניית ברישא וכן מסיק
התשב"ץ ח"א סי' ק"י אף י"ל דאיברא דעל הרוב הוא פן אבל משום פ"נ חיישינן
למיעוטא וכ"כ מור"ם בתשובה סימן ט"ל ע"ש (שם סי' נ'): ח אסר אסר אף אם אילן
של עובד פוכבים בשדה ישראל ומתיר העובד פוכבים לישראל לקצצו כדי להרחיב בית
ישראל או שהשפיר עובד פוכבים לישראל בית א' למשך עשר שנים ומתיר לו לקצץ
אילן להרחבת ביתו דאפ"ה חמירא סכנתא מאיסורא לקצץ הישראל אף ניח לעובד
פוכבים לקצץ וכל זה דוקא לדבר הרשות אבל לדבר מצוה פגון להרחיב בהכ"נ אין
שום פקפוק לקצצו אפי' ישראל בעצמו ואף שבהכ"נ מןשפר מהעובד פוכבים לאיזה
שנים והאילן של ישראל נגם לבהכ"נ המוןכר יש בו קדושה כל זמן השכירות שלא
פסברת מהרי"ח שהזכיר הרב"י שם דאין בבית השוכר לבהכ"נ שום קדושה ועכ"פ אף
לדבר הרשות אם עוקר האילן ממקומו ויכולין לנטעו במקום אחר מותר ואין בו חשש
ספנה (שאלת יעב"ץ ח"א סי' ע"ו) הד"ט ועמש"ל סי' זה אות ב' ועיין להרב זרע אמת
ח"ב סימן ל"ג בדין ישראל שקנה קרקע מהעובד פוכבים והעובד פוכבים אוכל פירות
עד זמן פלוני אף אין העובד פוכבים רשאי לשנות שום דבר בקרקע רק דאחריות שטיפה
ושדיפה ושריפה עליו אסור לצוות לעובד פוכבים תוף הזמן לעקור אילן מאכל אם אין
צריך למקומו לבגן וכיוצא אף אם יש לישראל איזו תועלת נדאי מותר וכמ"ש הרב
חיות יאיר סי' צ"ה אבל אם אינו אלא לנוי אסור וגם להערים ליתן האילן במתנה גמורה
לעובד פוכבים והעובד פוכבים יקצצנו מעצמו כאילן שלו אסור שלא מותר להערים רק
לת"ח ובזמן הזה אין לנו דין ת"ח עיין בא"ח סימן של"ט ועיין להרב בית יעקב סי' ק"מ
דלקוץ אילני מאכל אם צריך למקום הקרקע לצורך בגן להרא"ש ס"פ לא יחפור מותר
ולתוס' אסור ומ"מ חילק ידע בין קוצץ פולו לקוצץ ענפיו דאפילו לתוס' מותר ע"ש
ועיג"כ להרחו"י הנז' בדין ענפי אילן שמאפיל בענפיו חלונו ועיין להרב שומר הברית
דקמ"ו ע"ב שתמה על הרב נודע ביהודה בחאה"ע סי' י' דהתיר מסברא יבמה קטלנית
משום דשומר מליד"ר דליתא ונשעלם ממנו פמה פוסקים נדברו בזה הרא"ם רלנ"ח
רד"ך הר"ץ אשכנזי וכמ"ש בברפי יוסף שלו ולעיל מזה דחה ג"כ מה שהתיר הרנ"ב
הנז' סימן ט' שאם האשה מצלחת באלמנותה ומתפרנסת שלא בצער לית בה משום
קטלנית ויליף לה מתשובת הרא"ש דאין ראיתו ראיה ומעין דוגמא עיין להרב תה"ד
בכתביו סי' ק"ח וכתתי ופלתי בי"ד סי' קפ"ג ובשיורי ברכה שם ובטוב עין סי' ט' אות
ה' והביא בשם בשמים ראש סי' של"ד שהתיר לקוץ עץ מאכל ע"י עובד פוכבים
פשצריך למקומו והוסיף הרב המחבר שפבר בשו"ת חיים שאל שלו בח"א סי' כ"ב
הזכיר בשם הרא"ש גופיה דכתב בדרך אפשר להתיר ויש להעיר למה בבשמים ראש

פסיק ותני דשרי ע"ש ובמקומות אחרות ג"כ מצא הרב נר"ו מקום לחוש שאין לסמוך על כל מה שנדפס בס' הנז' שיהיו של הרא"ש האמנם בספרו מראית העין הנדפס מחדש איתא שם בלקוטיו סי' י"א אות ח' וז"ל ועתה אמת אגיד כי בקונטרס ועד לתכמים ושם בטוב עין פתבתי דיצאו עוררין על ס' בשמים ראש ואחר זמן ראיתי פתקא א' שהדפיס הגאון מהר"ר הירש אב"ד דק"ק ברלין וכו' שהעיד שהס' הנז' הוא אמיתי ולא חלו בה ידים כלל וכו' ובנדאי דסמכי' אהימנותיה ואהניא לן אסהדתייה עכ"ל: ט שמע לקול הרופאים שיש חשש ספנה לאכול מתרנגולים שנמצא מים תוף חללם אף שמו הדין לא נאסרו וכמ"ש הרב"ח סי' קנ"ז ועיין לפרי חדש רס"ן וכן ספרו לו שהתרנגולים שרגליהם נפוחות אפי' בעצם התחתון יש לחוש לפודאגר"א ושומר נפשו ירחק מהם (שבות יעקב ח"ב סי' ס"ה): דגים שנתבשלו בכלי ב"י שבשלו בו בשר אין ספנה באכילתם דדוקא אכילת דגים בבשר עצמו יש ספנה כמ"ש מרן סי' קט"ז ודלא פחומרת הטור שם שפתב שיש ליחד לדגים פלים בפ"ע ולבשר פלים בפ"ע פינו שלא הזכירו מרן וכן יש ללמוד ממ"ש בר"ס צ"ה דדגים שנתבשלו או נצלו בקדירה של בשר וכו' מותר לאכלם בכותח ואם היה בו איסור משום ספנה היה לו לאכלן אפי' בפ"ע וכעין מ"ש בסי' ס' ס"ב אכלה סם המות של אדם וכו' דביאר דמותרת משום טרפה ואסורה משום ספנה וע"ש שתיירץ מה שהניח הרב באר היטב בצ"ע בסי' צ"ה סק"ד והביא ג"כ תלמוד ערוך בפ' כל הבשר בעובדא דר"א ושמואל שהיו אוכלים אותם שמשם נובע מקור דין זה וע"ע לו שם דנכנס בדין ריחא דאיסורא ונשא ונתן גם במ"ש הפר"ח סי' ק"ה סק"ב (עדות ביהוסף (ן' סמאוי) סי' מ"ו): סימן טו דיני האיסורים לצורך רפואה: אות א עשה סמוכות למה שנהגו להתרפאות בבשר המת מומי"א בלע"ז אף שלא במקום ספנה וכדין טריאק"א ומוסקי"ו דעפרא בעלמא הוא ע"י פמה סמים שמערבין בו והם העיקר ואפי' דרוך אכילה מותר ועוד דאין איסור הנאה אלא במת ישאל ולא במת עובד פוכבים וכמ"ש התוס' בפ"ק דב"ק ע"ש ואלו המומי"א מתי עובדי פוכבים הן מזמן הגפתיים ואם מפני איסור עשה שיש בבשר מהלכי שמים כבר נפסדה צורתו ואין הפלב אוכל אותו ונזר להיות פעפרא דארעא ומותר (הרדב"ז ח"ג ד"פ סי' תקמ"ח): הד"ט ועיין להרב גור"ר פלל א' סי' ד' שהביא תשובה זו ודחה ראיותיו ושגם לדברי התוס' בקש להם ראיה ולא מצא ושאלו ראוי להקל באיסור תורה רק בראיה ברורה ודוקא לחולה יש להתיר אף אם אין בו ספנה אבל לבריה יש לאסור ע"ש גם הרב משנה למלך ספ"ח מהל' מ"א מסיק לאסור באכילה מדרבנן מיהא ע"ש וע"ל סי' י"ז אות י' וסי' ל"ה אות ט"ל ומ"ג וראיתי ג"כ להרב פחד יצחק אות מ ענין מוסק"ו (בלתי נדפס עדיין) משאו ומתנו יפה אם מותר אפי' באכילה או אסור אפי' להריח ושם נאמר מ"ש הרב ש"ג בעבודת פוכבים פ"ה שנהלקו הפוסקים בסי' ס"ו ושמהר"מ פרויבניצאלי בתשו' סי' קכ"ט מתירו ע"כ וראיתי דברי הרמ"ף הנז' במקומן שפסוקין אתרי סמכי קשוט כי לא ימלט היותו בא' מב' פנים או זעזעונו או רק משום בל תשקצו וכיון שהוא מתקן אין בו עוד משום בל תשקצו או הוא דם צרור וכיון שנתניבש פתיקונו ואין בו עוד לחלוחית כלל הו"ל פעפרא דארעא בעלמא וכתולעים שבפירות שלאחר יב"ח עפרא בעלמא הן ומותרין ע"ש: ב תשובה מאהבה לא חכם השואל ומשיב להרב אבי עד שש"ב במי שיש לו חולי הלב וצווי לו הרופאים לשתות מים מתמצית עשבים מ"ה חלקים וששה ממין

לימוני"ש וְאֶתְרוּגִים וי"ב מְחֻנְמָץ מִסֶּתֶם יִינָם דִּישְׁטִילֵאֵט"ו וְנִחְלְקוּ בּוֹ חֲכָמֵי עִירוֹ הִלְלוּ
אוֹסְרִים לְפִי שְׁאִין פֶּאן מִמְשׁוֹ שֶׁל אִיסוּר לְרַמְבַּ"ם וְאוּלַי לְדַעַת הַתּוֹס' ג"כ וְעוֹד טְעָמִים
אַחֲרֵים וְהַמְתִּירִין סוֹבְרִים שְׁחֲמִיצַת הַמַּיִם הַמְּוֹרְכָבִים אֵינָה בָּאָה מֵהַחֻנְמָץ רַק מִמַּיִם
הַלִּימוֹנִי וְאֶתְרוּגִים וְהַחֻנְמָץ מִפְּסִיד טְעָמוֹ בְּתַעְרוּבָת הָעֶפְרִים לְהוֹצִיא מֵהֶן הַמְרַגִּישְׁטִיר"ו
וְשִׁחּוּלֵי הַלֵּב חוּלֵי מְסוּפָן הוּא וְשֶׁהַמַּיִם הִלְלוּ נִלְקַחִין לְעוֹלָם בְּתַעְרוּבָת מַיִם אַחֲרֵים כְּמוֹ
אֶתְרוּגִים וְכִיּוֹצֵא וְעוֹד טְעָמִים אַחֲרֵים וְעוֹד דְּמוּר"ם סִי' קי"ד פֶּסֶק לְהַתִּיר שְׂכָר שְׂיֵשׁ בּוֹ
שְׁמֵרֵי יָיִן יוֹתֵר מִס' אִי לֹא עֲבִידֵי לְטַעֲמֵן וְלִרְט"ז וּפְר"ח שָׁם דֵּי שְׂיֵהִיּוּ ו' חֲלָקִים מְשֻׁכָּר
(וְע"ל אוֹת ט') וְכִבֵּר הָעִידוֹ ד' אֲנָשִׁים כְּשָׂרִים שְׁאִין בְּמַיִם הִלְלוּ טַעַם יָיִן וְהֵרֵב הַמְּחַבֵּר
הוֹכִיחַ דְּטַעֲמֵי הַמְתִּירִין נִרְאִין וְשִׁמְמָקוּם שְׂבָאוֹ הָאוֹסְרִין יֵשׁ רְאִיָּה לְמַתִּירִין וְהֵרֵב כֵּן
הַמְּחַבֵּר הָאָרִיף בְּבִקְיָאוּתוֹ הָעֲצוּם עַל כָּל פֶּרֶט וּפְרֶט וְסָמַךְ מִשָּׁה אֵת יָדוֹ עַל טְעָמוֹ וּמִמְשׁוֹ
שְׁנֵה הֵרֵב הַמְּחַבֵּר אָבִיו דֵּהַחֻנְמָץ וְדַאי פּוֹגֵם בְּתַעְרוּבָת זוֹ וּמִתֵּר לְגַמְרֵי (שְׁמֵשׁ צְדָקָה סִימָן
כ"ח): הַד"ט וְעֵינֵין לְהֵרֵב חֲקָרֵי לֵב סִי' קע"ב שְׁעָמַד עַל תְּשׁוּבַת הֵרֵב הַמְּחַבֵּר הִנּוּ דְּטַעַם
הִתִּירוֹ מִשׁוּם דְּנִיד"ד הִיָּה חוּלֵי שֶׁל סִכְנָה וְגַם לְפִי שְׁתַּפְּס הָעֵינֵיקָר לְהַתִּיר סִת"י בְּהִנְאָה
כְּמִנְהַג עָרֵי פְּרָאנְקִי"א וְאֲשַׁכְּנִזִים אֲמָנָם לְדִידְהוּ דְקִיָּמֵי בְּשִׁיטַת מֶרֶן הָאוֹסֵר גַּם בְּהִנְאָה
אִם אֵינּוּ מוֹעִיל לְחוּלֵי שֶׁל סִכְנָה אֵין שׁוּם צַד לְהַתִּיר וְכִינֵן שְׁכֹן אֵין לְהַתִּיר הַמְּשַׁקָּה
שְׁקוֹרִין הָאֵגוּא"ה ד"י רִיגִינ"א שְׁעָמַד עַל בִּירוּר אֲנָפֵן עֲשִׂייתוֹ שְׁלוּקֶחֶינן ג' מֵאוֹת דְּרֵאמ"ה
מֵאֵגוּא"ה אֵרְדִינֵט"י מִסֶּתֶם יִינָם וְעֵינֵין דִּין מַיִם שְׁרוּפִים הִנּוּ לְעֵיל בְּסִי' י"ג אוֹת ד')
וּמְשִׁימִין בּוֹ חֲמִשִּׁים דְּרֵאמ"ה עֲשֵׁב הַנִּקְרָא רוּמוּר"ו וְשׁוֹרִין אוֹתוֹ ג' יָמִים וְאַח"כּ מוֹצִיאִין
אֵלוֹ הַמַּיִם ע"י חוֹם הָאֵשׁ הַנִּקְרָא אִישְׁטִילֵאֵד"ו וְנוֹתְנִים אֱלֹהֵי הַמַּיִם עַל הָרֵאשׁ אַחַר הַגִּילּוּחַ
וְכֵן סִכִּין מִמֶּנּוּ בְּרוּב הַמִּיחֻשִׁים דְּאֵינּוּ רוֹאָה בּוֹ שׁוּם צַד הִתִּיר לְסִמְנוֹף עֲלָיו וְשִׁגַם
לְמַתִּירִים סִת"י בְּהִנְאָה מִיַּדִּי סֶפֶק לֹא יֵצְאוּ דְסִיכָה כְּשִׁתְּיָה ע"ש וּמִמוֹצֵא דְבָר אֵתָה לְמַד
דּוּקָא לְסוּף בּוֹ יֵשׁ לְאַסוּר דְסִיכָה כְּשִׁתְּיָה אֲבָל לְהַרִיחַ בּוֹ אוֹ לְזַלְפוֹ עַל הַטֵּאבֵאק"ו
שְׁשׁוֹאֲבִין אוֹתוֹ דְרָף הַחוּטֵם נִרְאָה דְלִידִידְיָה נָמִי שְׂרֵי לְדִידֵן וְכִבֵּר עָמַד טְעָמוֹ בּוֹ לְהֵרֵב
זָרַע יַעֲקֹב סִי' ט' וְהִרְאָה צְדָדֵי הַהִתִּיר וְהָאִיסוּר וּמִסִּיק דְמִתְשׁוּבַת הַרְשָׁב"א בְּשֶׁק שֶׁל
פִּלְפְּלִין שְׁמִשְׁמִיין בְּקִנְיָנֵי הַיָּיִן שֶׁהַתִּיר לְהַרִיחַ לְכַתְּחֵלָה אָף בְּנִיד"ד פְּחָא דְהִתִּירָא עֲדִיף
דְס"ס אֵין הַרִיחַ בָּא מֵהַיָּיִן רַק מִתַּעְרוּבָת בְּשָׂמִים שְׂבּוֹ וְעִיג"כ לְהֵרֵב אֵגוּרָה בְּאֵהֲלָף דָּף
ל"ח ע"ד בְּדִין מִי שֶׁהוּא עָלוּל לְנִזְלוֹת שְׁאֵחַר הַגִּילּוּחַ רוּחֹץ רֵאשׁוֹ בְּחוּנְמָץ יָיִן חֲזַק אִי
שְׂרֵי בְּחוּנְמָץ שֶׁל ס"י דְהוּי שְׁלֹא כְּדָרָף הַנְּאָתוֹ וּפְלַפֵּל בְּחֻכְמָה בְּהֵיא דפ' כָּל שְׁעָה דָּף כ"ו
ע"ב כָּל אִיסוּרִין שְׁבִתוּרָה אֵין לוֹקִינן עֲלֵיהֶן שְׁלֹא כְּדָרָף אֲכִילְתָן וְכַפְּלֵי הַמְּפָרְשִׁים וְהַרְבֵּה
לְהַשִּׁיב בְּהַנְּחַת ג' חִילּוּקִין הֵא' כָּל שֶׁהוּא דְרָף הַנְּאָתוֹ גְּמוּר אִיסוּר בְּלֵאוֹ אוֹ פֶּרֶת הֵב' כָּל
שֶׁהוּא דְרָף הַנְּאָתוֹ אָף אֵין עֵיקָר הַנְּאָתוֹ לְכָף לִיכָא אֵלֹא אִיסוּרָא דְרַבְּנָן וּמִיקָרֵי שְׁלֹא כְּדָרָף
הַנְּאָתוֹ לְפִי שְׁאִין עֵיקָרוֹ לְכָף הַג' כָּל שְׁאִין דְרָף הַנְּאָתוֹ כָּלֵל לִיכָא אִיסוּרָא וְשְׂרֵי לְגַמְרֵי
וְשְׁפִיּוֹצֵא לְזָה כְּתֵב הֵרֵב מִשְׁנָה לְמִלְךָ בְּדַעַת הֵרֵב כ"מ לְפִי מ"ש הַה"מ בַּפ"ח מֵהַל"מ מ"א
ע"ש בְּאֲנָרָף מִשְׁאוֹ וּמִתְנּוֹ עַל הֵרֵב מ"ל הִנּוּ וּמִסִּיק דְלִרְוּבָא דְרַבְּנוֹתָא שְׁלֹא כְּדָרָף הַנְּאָתוֹ
אִיסוּר לְדַעַת הַרְמַבַּ"ם וְהַה"מ וְהֵרָא"ש וְהַטוּר מְדֹאוּרֵייתָא וּלְתוֹס' וְהַר"ן מְדַרְבְּנָן וְאֲפָשֵׁר
דָּאָף הַרְאָב"ד ס"ל הֵכִי וַא"כ בְּנִיד"ד לְרַחוּץ הָרֵאשׁ אַחַר הַגִּילּוּחַ הָנִי כְּחֵלֵב ע"ג מִכְּתוֹ
דְּנִהְגָה מֵאֲנָרָף הָאִיסוּר וְיֵמָה גַּם מִשׁוּם חֻנְמָרַת עֲבוּדַת כּוֹכְבִים אֵינּוּ נִכְנָס בְּסוּג חוּלֵי שְׁאִין בּוֹ
סִכְנָה וְאָף שְׁעֵיקָר אִיסוּר סִת"י הוּא דְרַבְּנָן הֵרֵי מֶרֶן בְּרִישׁ הַל' י"ג כְּתֵב בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א

על מרחץ שעושים מס"י דאסור לחולה שאין בו סכנה וכ"ש בניד"ד דאינו אפילו מסוג זה עוד הביא ראיה לאסור מפ' השוכר דף ס"ב דאיבעי להו שכרו לסת"י מהו מי אמרינן כינון דאיסורא דרבנן וכו' ע"ש וזה לי ימים רבים הנצרכתי להשיב לאחד חכם בדין מי שיש לו חולי שאינו יכול להעמיד השתן אם יש להתיר לשרוף זנב עכבר עד שיהיה כעפר דלפמ"ש הרב אמתחת בנימין זו רפואתו לתת לו לשתותו וכן נשאלתי אם מותר לחולה שאין בו סכנה לערב קיתון של חומץ יין של סת"י בכמה סאין של מים ויותר מס' לרחיצת כל גופו והשיבותי על כל א' מהן כי ה' הטובה עלי ושמתי עין עיוני החלוש על תשובת הרשב"א הנז' ואתיא שם שם פמה קשה עלי פרידתו של מאור עינינו הרב מחזיק ברכה בשו"ת סי' שמ"ה על תשובתו מאהבה לחד מינן נר"ו שגם הוא שר המסכים עמי דלפי עומק הפושג וקוצר המשיג פמה קשה וככתוב אצלי בשותא דינוקא סי' ז"ך וקמ"ט וכעת אין לי שעת הפנשר להאריך מלבד שאין קוטב חבורי הקצור הלז רק לקצר בעקרון של דברים ולא להאריך טירחא לקורא נעים נטע שעשועים ג עוד נשאל אם יש להתיר באכילה בשר נחש ע"פ רופא בקי אחר שהחולה אכל ושתה ימים ושנים שאר מיני רפואות ולא הועילו והביא מלפנים תשובה גמורה מהריב"ק ממנטובה המעיד על עצמו שמעת עמדו על מלאכת הרפואה פרת ברית שלא לצוות לחולים רפואות מדברים אסורים שינדע באמונה שאין שום א' מהחולאים המתרגשים ובאים תלויה רפואתו דוקא ברפואה אחת ביחוד אדרבה ראה ומצא בכל ספרי הרופאים שכל א' וא' מהן תקן ותפן לכל חולי וחולי רפואות רבות עד כי חדל לספור וכו' ולכד זה מצא שלקדחת הדקה בלשונם איטיק"א פשהגיעה למדרגה שלישית דהיינו שנסתבכה ונתחזקה כ"כ בגוף החולה עד שאכלה ומדקה השומן והבשר וכל ליחותיו כמוקד נחרו ולא נשארו רק העצמות היבשות ועור סרוח עליהן מלמעלה כל הרופאין פה א' ענו ואמרו שלא יוכל להרפא רק בהשקאת חלב אשה או אתון ולכן גם הוא לא מנע עצמו ונתן ממנו לפעמים (ועיין להרב בן המסחר שכתב על זה דמלתא דפשיטא ליה כ"כ שקלי וטרי בה טובא הרב זרע אברהם בי"ד שלו וחד דעמיה הרב המובהק מהר"י הכהן וע"ש התייר שהעלו ובהאתיו לקמן אות ד') אמנם בחולאים אחרים משה ידו מפל הדברים שאיסורן מן התורה ושבניד"ד יחלו פני הרופא לבקש מנוח בתרופה אחרת המותרת ואם אמר יאמר שא"א בלא"ה אז יבקשו ממנו לצוות לעשות רפואה הנז' באופן שלא ימצא בה שמץ איסור והיינו בא' מב' אופנים או בתת לחולה בשר נחש קלוי באש היינו הפולויר"א ויפירינ"א או תהיה לו ארוחתו ארוחת תמיד מתרגולים וברבנרים שנתפטמו בבשר נחשים ואף שבא' מהאופנים הללו אין פח ותגבורת כ"כ כבשר עצמו אפשר להתמיד זמן יותר פי כן בטבע מה שהחזק והגבור יעשה בזמן קצר יעשה החלש בזמן ארוך: אכן להרב המסחר רוח אחרת אתו דא"צ להתרפא באיסורי תורה שתהיה רפואה אמיתית ומקחית דוקא דומיא דקמיע והוכיח דיש לחלק בין דבר המועיל בדרך סגולה דאז צריך שתהיה מקחית אף מה שהרופאים אומרים שמדרך הטבע היא לרפאות איזה חולה א"צ לצוותו ע"פ בקי מומחה גם במה שיעץ לטובה שלקהל האיסור יאכיל בתחלה העפר ויפירנ"א לא הודה לו ומסיק דבחולי הדרוקן דרפואה ידועה בין הרופאים לתת בשר נחש אין לאסור אפי' בדרך הנאתו כל שיש לחוש שע"י איזה תערובת יתבטל פח הרפואה שלכל חולי של סכנה מותרין כל איסורין שבתורה אף בלי תערובת כל

שְׂאוּמְרִים הָרוּפְאִים אֲמָנָם אֵין סֶפֶק שָׂאָם אֲפֹשֶׁר בְּלֹא"ה אֵין לְהֶאֱכִילוּ שְׂקָצִים וּרְמָשִׁים
ע"ש לְהֶרֶב בֶּן הַמַּחְבֵּר שֶׁהָאֲרִיף בְּכַמְהָ פְּרָטִים וּבְרָא מְסִייעָא לְרַב אַבָּא אַף בְּמַה שֶׁהוּשִׁיג
הֶרֶב אָבִיו לְהַרְד"ף בְּמ"ש דְּלֶהֱקַל הָאִיסוּר יֶאֱכִילוּ מְעַט מְעַט וְשַׁע"כ יֵשׁ לְהַתְיַשֵּׁב הַרְבֵּה
בְּרִפּוּאוֹת אַף לְדַבָּר הַזֶּה הַסְפִים לְסִבְרַת הַרְד"ף ע"ש (שָׁם ס' כ"ט) הַד"ט וְזֶה לִי קָרוֹב
לְמ' שְׁנָה נִשְׂאֵלְתִי אִם יֵשׁ לְהַתִּיר לְשָׂרוּף וְנָב שֶׁל עֶכְבֵּר לְשִׁתּוֹת הַחוֹלָה וְכו' כִּי אֲפֹשֶׁר רְמִזְתִּי
לְעֵיל אוֹת ב' וְהִבְאֵתִי דְבָרֵי הֶרֶב דְּב"ש ס' ס"א וּרְאִיוֹת אַחֲרוֹת לְהַתִּיר אֲמָנָם כ"ע מוֹדוֹ
דָּאָם אֲפֹשֶׁר לְרִפּוּאוֹת בְּלֹא מֵאֲכַל אִיסוּר אֵין לְהַתִּיר אִפִּי אִיסוּר קַל וְאִם א"א בְּלֹא"ה וְהוּא
חוֹלִי שֶׁל סִכְנָה מִי יֶאֱסֹר אִפִּי אִיסוּר חֲמוּר חוּץ מֵאוֹתוֹן שְׂאֲסֵרוּ ו"ל וְעֵינַן בְּחִיבוּרֵי הַקְּצָר
הַלְזוּ ח"א הַנֶּדְפֵס ס' י"ח אוֹת ל"ו בְּדִין חוֹלָה שְׂצוּהָ הָרוּפָא עוֹבֵד כּוֹכְבִים לְהֶאֱכִילוּ חֲמִץ
בְּפֶסֶח וְעֵיג"כ לְהֶרֶב פְּנֵי אֶהְרֹן בְּחִי"ד ס' ב' בְּחוֹלָה שְׂצוּוּ לוֹ לִיקַח אֵיזָה סִמְמָנִין הַמְעוֹרְבִין
בְּהֶן בִּיצֵי טִיָּה טִמְאָה דְּהָאֲרִיף בְּצַדֵּי הַהִיתֵר וּמ"מ פֶּתַב דְּלַרְוֹחָא דְּמִלְתָּא יִמְעַט בְּאֶכִילָה
כָּל דְּאֲפֹשֶׁר וּפְחוֹת מְכַשְׂיָעוֹר וּשְׁהִיָּה בֵּין אֶכִילָה לְאֶכִילָה יוֹתֵר מְכַדֵּי אֶכִילַת ג' בִּיצִים
וְהִבִּיא דַעַת הֶרֶב מִשְׂאֵת מִשָּׁה בַח"א ס' ה' וְהֶרֶב ש"צ הַנְזו' וְעֵיג"כ לְרַדְבָּ"ז ח"ג ד"פ ס' ס'
תַּע"א בְּדִין הַמוֹס"ק וְתַרִּיא"ק שְׂיֵשׁ בְּהֶן דְּבָרִים הָאִיסוּרִים דְּלַדְעָתוֹ אֵין בּוֹ חֲשֵׁשׁ אִיסוּר
דְּהַמוֹס"ק אֵינוֹ רַק לְהַרִיחַ (וְע"ל אוֹת ב') וּבְשֶׁר הָאֲפֵעָה בְּתַרִּיא"ק אֵינוֹ אֶלָּא לְתַבֵּל נְעוּד
דְּלָאוּ לְטַעְמִיָּה עֶבֶיד (וְעֵיג"כ לְעֵיל אוֹת א') וְעֵיג"כ לְהֶרֶב זָרַע אֶמֶת ח"ב ס' מ"ז מ"ח
וּמ"ט וְלִקְמָן אוֹת ד' ה' וז"י: ד הַעֲלָה לְהַתִּיר לְחוֹלָה מְחוּלֵי הַדַּקָּה שֶׁל סִבְרַת הָרוּפְאִים
אֵין לוֹ תִקְנָה אֶלָּא לִינֵק מְדַדֵּי אֲשֶׁה מְתִי מְסַפֵּר וְלֹא מְצָאוּ פְּנוּיָה רַק א"א וּמִיָּתִי בִּידִיָּה
תְּשׁוּבַת רַדְבָּ"ז ס' ב' בְּדִין אֵישׁ וְאִשְׁתּוֹ שֶׁהֵיוּ בְּמַחְבּוּאָה וְהִיא חוֹלָה וְנִדְהָ דְּלַדְעָתוֹ יֵשׁ
לְכַאוּרָה לְאֶסֹר לְבַעֲלָה לְשִׁמְשָׁה וּלְמִשְׁשָׁה לָּהּ הַדַּפֵּק וּשְׂקִיל וְטָרִי ג"כ בְּדַעַת הַרְמַב"ן בַּס'
הַמְלַחְמוֹת בְּהִיא דַעְבוּדַת כּוֹכְבִים וּג"ע וְכו' דְּפִלִּיג בְּבַעַל הַמְּאוּר וְהִבִּיא ג"כ מ"ש
הַרְמַב"ן גּוֹפִיָּה בְּהַשְׂגוֹת עַל הַמְצוֹת לְאוּנָן שֶׁנ"ג וְאַחֲרָיו בָּאוּ מ"ש מְהַר"י הַפֶּהן דְּדַעַתוֹ
ג"כ לְהַקְלֵ בְּנִיד"ד וְגַם הוּא הִשִּׁיב תְּשׁוּבָה שְׁלִימָה ע"ש שֶׁהָאֲרִיכוֹ (זָרַע אֲבָרְהָם ס' ד'
וְהַנְּמַשְׁכִּים): הַד"ט וְעֵינַן בְּאוֹתִיוֹת הַקּוֹדְמוֹת וְלַמְהַרִּי"ךְ הַנְזו' בְּכַתִּי פְּהוּנָה שְׁלוֹ ס' י"ב
מַח"ב שֶׁהַעֲלָה לְהַתִּיר וְשָׂאֵל הַצַּד הֵי"ט לְעֵשׂוֹת פִּיס וְכִינְצָא אֶל הַדַּד בְּאוֹפֵן שֶׁלֹּא יִגַע פִּיו
בְּדַד ע"ש הַ עוֹד לוֹ שָׁם בְּדִין חוֹלִי שְׂאֵין בּוֹ סִכְנָה לְהַתִּיר לְשִׁתּוֹת מְרָה הַיּוֹצֵאת מִהַבְּהֵמָה
כְּשֶׁהִיא חַמָּה אִפִּי מִבְּהֵמָה נְבִלָה וְטָרְפָה וְטִמְאָה אִם לֹא יִמְצָא מְטֵהוּרָה וּכְשֶׁרָה דְּפִירְשָׁא
בְּעֵלְמָא הִיא וְנִשְׂאָ וְנָתַן בְּסוּגִיָּא דְּבַכּוֹרוֹת דָּף ז' בְּדִין מִי רְגָלִים שֶׁל חֲמוּר וְעַל מ"ש הַר"ם
פ"ד מַהֲל' מ"א וּמְפָרְשֵׁיו (שָׁם סִימָן כ"ו): הַד"ט וְע"ל אוֹת א' וְלֶהֱרַב כְּנֶסֶת יְחִזְקֵאל ס' ס'
כ"ט דְּמַסִּיק דְּכַדָּאִיתָא הֵן ד' מְטוּבֵי לְכַת ה"ה רְמַב"ם וּמְרַדְכֵי הַאו"ה וְרַב"ח לְסַמְוֹךְ עֲלֵיהֶן
לְהַתִּיר אַף בְּשְׂאֵין בּוֹ סִכְנָה וְעֵיג"כ לְהֶרֶב בְּעֵי חֲיֵי ח"ב ס' קכ"ב דְּמַתִּיר מִי חֶלֶב שְׂרָגִילִים
הָרוּפְאִים לִיתָן אַף לְחוֹלָה שְׂאֵין בּוֹ סִכְנָה וְעֵינַן לְהַרָא"ש פ' כָּל הַבְּשָׂר עַל הַהִיא דְּמִבְּשָׁל
בְּמִי חֶלֶב דְּכַתֵּב דְּנִסְיֹבֵי מְדַאוּרִיָּתָא אִסוּר לְבַשָּׁל בְּהֶן הַבְּשָׂר וּמִי חֶלֶב פְּטוּר דְּאֵינוֹ אֶלָּא
מִים בְּעֵלְמָא וְעֵינַן לְרַב"י ס' פ"א וּמ"ש עֲלָיו הֶרֶב הַמַּחְבֵּר וְאִיף שְׁהִיָּה לְדַעַתוֹ ו"ל כָּל
שֶׁהוּא לְרִפּוּאָה אַף שְׂאֵין בּוֹ סִכְנָה מוֹתֵר בְּאִיסוּרִין דְּרַבְּנָן מִיָּדֵי דְּהִנָּה מִי רְגָלִים שֶׁל אָדָם
וּבְאִיסוּר דְּאוּרִיָּתָא בְּעֵינַן דּוֹקָא חוֹלִי שֶׁל סִכְנָה ע"ש וְעֵינַן לְעֵיל אוֹת וּבְסִימָן י"ט אוֹת ד':
ו מִי שְׂנַכְפָּה ב"מ וַא"ל מוֹמָחִים לְכַתּוּב קָמִיעַ עַל קֶלֶף צְבִי וְלֹא מְצָא רַק ס"ת א' שְׂרִי
מִשׁוּם פְּקוּזַת נֶפֶשׁ לְחַתּוּךְ חַתִּיכָה מְמַנּוּ אַף שְׂצָרִיף לְגִרְוֹר הַכְּתָב וְלְמַחּוֹת אֵיזָה שְׁמוֹת

ויכדברי הרב שער אפרים סי' צ' ונשא ונתן בדבריו ועל מ"ש הרב אור יקרות שתמה על הרש"א הנזכר עוד תמה על הרב הנז' מפ"ב דיומא מי שנשכו פלב שוטה דליתא דמדתמה עליו מהרמב"ם לסייעיה ממ"ש רש"י והר"ב ואיך שיהיה לענין דינא נרא' דשפיר דמי (אגורה באהלה דף ל"ו ע"ד): ז אסור לחולה שאין בו סכנה לבלוע לרפואה שום דבר מאיסורי תורה שפן הר"ם בפ"י מהל' מ"א חשיב כמה אופנים הנקראים שלא כדרך הנאתו ולא מנה ביניהן בולע ודלא ממ"ש הרב תורת חיים בחולין דף ק"ך ע"א עלה דפסחים דף ל"ה ע"א המקוה וגמעו וכו' אינו יוצא בו י"ח דהוכיח משם דבולע מיקרי שלא כדרך הנאתו דליתא (נודע ביהודה סי' ל"ה): ח רופאים שצוו לחולה שאין בו סכנה לקרוע עור חי מגבו ולהוציא ממנו המרה קודם שימות פתח בהצלה תחלה בשם הרב פס יד"א דהביא תשו' הרב זרע אברהם בחי"ד סי' כ"ו דמסיק להתיר והסכים עמו הרב המחבר והרב שמש צדקה בחי"ד שלו סי' כ"ח) והרב פינחס עניו תלמיד חבר להרב המחבר פלם מספיקים להתיר (וע"ל אות ה') (פחד יצחק אות א' ע' אבר מ"ה שאלה): ט יפה פח האב המחזיק יד בן חכם שכתב דאין לסמוך אמ"ש המג"א בא"ח סי' כ"ח המתיר ושתנית סת"י לחולה שאין בו סכנה נגד סברת הרמ"א להתיר דוקא לשיש בו סכנה והתשובה שהביא המג"א נעלם ממנו והוא פלאי (תורת נמאל סי' ח'): הד"ט וע"ש להרב המג"א סמוך לראשו של ח"ב דאינו מחלוקת במציאות אם ישנה לאותה תשובה בתשובות הרמ"א או לא דניתי ספר ונחזי רק חילוף גרסאות איכא בין דפוס לדפוס ומ"ש הרב המג"א הוא בדפוס הענוו"א סי' כ"ד אף בדפוס אמשטרדם השמיטה ע"ש ורמ"א גופיה סיים שם בתשו' דהא דמתירין לחולה שאין בו סכנה ה"ד כשמ"מ שוכב על מטתו ומתאנה לנין וצריף אותו לרפואתו והלב יודע וכו' אף מי שהולך על משענתו רק שיש לו איזה מיחוש לא מיקרי חולה וכמ"ש בענין אמירה לעובד פוכבים שבות במקום חולי שאין בו סכנה ע"ש וענין להראנ"ח ח"א סימן ק"ב בדין קטן שלא הגיע לחיובו ושתנית המים מזיק לו ואין במקומו יין פשר ירבה המים על היין ששה חלקים וישים המים תחלה ואח"כ היין על המים כמקטף קטופי ולדעת הרשב"א יש להסתפק ע"ש וע"ל אות ב': סימן טז דיני חשוד ומניח ביד עובדי פוכבים בשר וגבינה וכיוצא אות א הנזקה מסתם יינם כשהוא במקום שיש בו יין פשר אפס כי בלכתו בדרך שאין לו יין פשר שותה מסת"י אם נאמן הוא על חבית יין חתומה ששלח מעירו לא מהחברים ואמר על הן צדקו שהוא מיין פשר שבביתו שעושה לעצמו והביא הרב המחבר תשובה מאחד חכם שאין להאמינו והוא ז"ל פסק דכיון דזה עביד לתיאבון לא מיקרי חשוד (שו"ת הרמ"ז סימן נ' ונ"א): הד"ט ועיג"כ להרב דב"ש סי' נ"ה ולהרב לקט הקמח דף ל"ד ע"ג ולהרב פ"רם שלמה סימן טו"ב בפי ששתה ס"י בזמן ההפיכה בלכתו נע ונד בהרים וגבעות שלא נעשה חשוד בפעם האחד ומותר למכור יין פשר בשבועה שלא לשתותו להבא (וע"ל אות ב') ועוד דשתנית ס"י לא משמע לאינשי איסוריה ולכ"ע סגי בקבלת דברי חברות ועוד לו שם טעמים אחרים והסכים עמו הרב חיים בכ"ר יהודה ועיג"כ להרב מקום שמואל סי' ל' שבאר ממ"ש הר"ם פי"ב מהל' מעשר דין י"ז שהחשוד שמעיד על אחרים נאמן שאין אדם חוטא ולא לו ועיג"כ להרב מים רבים סי' כ"ז באחד מאנוסי הזמן שבא בקהל ה' וקל וטבל והיה בחזקת ישראל שטיהר יינו בגת פדת והלכה וע"י ישראלים ושוב הפקיד אותו היין ומכרו בחזקת יין פשר וכמשלש

קדשים חזר ונשתמד ויקם עד א' ואמר ללוקח שנתנסף יינו כי רגיל היה בביתו של אותו רשע ושמע שמעולם לא נשתקע שם עבודת כוכבים מפיו והיה עובר עבירות בסתר ומחלל שבתות ושהוא לא פרסם הדבר לחוש לכבודו אולי ישוב והוכיח הרב המחבר דאינו מעלה ומוריד בענין יי"ג שישתקע שם עבודת כוכבים מפיו וכדא"ר בפרק ר' ישמעאל דף נ"ז ועיין בהג"מ בכ"ד מהל' מ"א ורמב"ם שם פי"א ומרן סי' קכ"ד ס"ג ומהם יש לדון ק"ו ב"מ שנתגזר מרצונו כניד"ד ועיג"כ למרן סי' קי"ט בשם הרשב"א דגם מחלל שבת בציועא אינו פדאי לאסור מגעו ויינו ומסיק ג"כ דאף אם יעיד העד בבירור שמתחלה היה עובד עבודת כוכבים אינו נאמן לומר לקונה נתנסף יינה וכמ"ש התוס' בגיטין דף נ"ד ע"ב וטור ומרן סי' קכ"ז ס"א ויותר מזה עיין להרב חוות יאיר סי' ע"ו על משרת א' נאמן של ראובן שהגיד לרבו בימי תשובה דרף וידוי וחרטה בענין יינו ונתן אמתלא על שלא הגיד לו מקודם ומ"מ לא האמינוהו לאסור היינו שאינו תחת ידו ועיין בתשב"ץ ח"א סי' ס"ג וח"ג סי' פ"ג בדין אנוסי הזמן שלא נשתקעו עדיין בטומאה שלמד זכות על מגעו ושהם פישראלים גמורים להעיד בכל איסורין שבתורה וכ"ש בסת"י שהוא דרבנן ואף שמתעכב לחזור ליהדותו אין לו דין עובד כוכבים אא"כ נודע לנו שעפ"י מצד שאינו רוצה להניח אשתו ובניו או סבה קלה כזה דאז יש לו דין עובד כוכבים ע"ש ובס"ו ס"ו ובח"ב סי' ס' ועיג"כ ל סי' י"ג אות י' ולקמן אות י"ח וכ"ב: ב שוחט שנתחשד על איזה עבירות בפשר עצמו ששוחט פגון שדרשו לשלוח מדי יום יום לאיזה יחידים בשר ממקולין ופורעין לו על כף והחזק השוחט שהבשר ששלוח חסר הרבה מהמשקל וכו' החזק לגנוב בשר ממקולין בכל אלו וכיוצא באלו הגם שפסקו הפוסקים דהחשוד לגניבה אין בידינו לאסור משחיטתו מ"מ בכל כה"ג דניד"ד יש לאסור (קול אליהו סי' ד'): הד"ט גם אני בעניי בשותא דינוקא סי' קמ"ה העליתי לע"ד דחשוד אגניבה או אשבועה אינו חשוד על השחיטה וכן עשו מעשה שלא להעבירו מאומנתו ושוב ראיתי להרב נאמן שמואל סי' ל"ב אסר אסר לשו"ב להיות גאבלייר"ו ושאר אם מנוהו כבר לא יבדוק עוד לבדו דהוי גניבה ודחשיד ג"כ אנבלה ואין לו תקנה עד שיחזיר הגניבה מעצמו ויעשה תשובה שבכ"ז"ב ליטול שְכר קצוב לשבוע ונתן טעם למנהג שאלוניקי שנוטלין שְכר על הפשרות בלבד ע"ש דלע"ד הקצרה גדש את המדה באם כבר מנוהו לכך וכ"ש אם נוטל שְכר קצוב לשנה או לחודש דאין להעבירו וכאשר פתבתי אז לא חכם נשא בשאלה שנעשה מעשה פן כפונקר והספימו עמי שני בעלי הוראה הי"ו ופשוט הוא ג"כ שאם יראה בעיני המורים שיש להחמיר עליו אין ספק אצלי שהכל לפי מה שהוא אדם וע"ל אות י"ב וכ"ב: שמע באומרים משמיהו דרבנן קשישי השר היפה והראנ"ח שהיו מתירין לאכול גבינת הקראים ע"י שהיו משביעים אותם ונדרש הרב המחבר בעיקרון של דברים והביא ההיא דפ"ק דיומא שהיו משביעין לכ"ג ומ"ש רש"י והרב והר"ן בפירושו לנדרים והרי"ף בפ' שבועות שתיים שהביא מרן סימן רל"ו והריב"ש סי' צ"ח קנ"א ושצ"ה ופלפל בדבריהם וסיים דאף שהיה נראה להתיר לענין דינא מ"מ מי ימלל נגד רבן של ישראל ומה גם דאף מרדכי"ז ח"ב סימן ר"ם נראה שאף שמן הדין מותר מ"מ אין ראוי לאכול משלהם אפילו בשבועה כיון שהו אינן אוכלין משלנו אפילו בשבועה וע"ע מדיני קראים למרן בב"ה סי' קכ"ח דס"ל דאין להתיר גבינותיהם אפי' בשבועה (וע"ל אות ד' וה') (בעי חיי סי' קנ"ח): ד שאול שאל

האיש מר זקנו של הרב המחבר להרב החסיד הדב"ש בדין זין פשר הנעשה בשמירת דורה ענבים בלתי נזקק מסתם יינם שנפלה מחלוקת בישיבתו הללו אומרים שלא לסמוך מהפלה שהתשוד בדבר לא דנו ולא מעידו והללו אומרים לסמוך פינון שאין זין זה שלו שאינו אלא דורה פורה ואינו נוטל אלא שכר טרחה ועמלו ודמי היין לא יבואו אלא מיד הקונה לעובד פוכבים המוכר ואין אדם חוטא ולא לו ועוד שפן מנהג גלילות אפריקא לשלוח אפי' רקים ופוחזים ואילו הנה אסור בדבר לא היו נוהגים פן וכמה יחידי סגולה הנזקרים מס"י לא היו עושין פרישה לתצאין (ע"ש בדב"ש הנז' סי' ס"ח) ואתאי שם תשובת הרב הרא"ך מראגוזה דסיים דלפי שורת הדין לא מצא להם היתר אף שבמקומו מקום גדולים נהגו להתיר והרב המחבר תחלה לארש קמא הביא דברי הפר"ח סי' קי"ט סקי"ז בענין אין אדם חוטא ולא לו והרים ממנו דהדין עם מהרא"ך הנז' עוד האריף בענין החשוד בדבר דלא משמע לאינשי שהוא עבירה והביא מ"ש הרש"ך סי' קי"ט ורט"ז שם סק"ח וכנה"ג הגב"י אות כ"ו ופר"ח והעלה שאין להאמין חשודים על סת"י רק ע"י שבועה ומשם בא לו לתקור מאין יצא ההיתר להשתמש בכלי בעה"ב שאינו נזקק מסת"י וחקלק ידע אינה חילוקים ע"ש וקרוב לסופו העיד שראה יושבי על מדין שנוהגין לתת רשות לטהר יינם של עובדי פוכבים ע"י שמשביעים אותם שלא לשמות סת"י פל ימי הבציר ותקון היין ואחר סמוך שעשה סניגרון למנהג סיים שהשבועה העיקרית היא לאחר גמר מלאכתם באיום וגיוזם להגיד האמת למפרע ע"ש (מים רבים סי' כ"ו): הד"ט ופה פירינצי המנהג להשביעם קודם שיתחילו במלאכתן בשבועה דלהבא (ועיין לעיל סי' י"ב אות ח'): ה' ישראל שהיה עושה גבינות בבית עובד פוכבים ויצא עליו קול שחלל שבת ושרוצה להמיר דתו אמרינן השתא הוא דאיטרע וכל הגבינות שעשה קודם יציאת הקול כשרות ור"י כ"ג יוכיח ששימש בכ"ג פ' שנה ולבסוף נעשה צדוקי ואף אם יאמר שלא עשאן בהכרח אינו נאמן פינון שאינו תחת ידו (שו"ת כ"י מהרב עזריאל דאיינה סי' פ"ג ופ"ז): הד"ט וראיתי ג"כ להר"ם פרוינצאלי בתשובותיו כ"י סי' ק"ך דברים ארונים קצת על חשוד במקצת להיות קראים שהפסיד גם חזקתו במקירת גבינות ועיג"כ להרב דבר משה סי' י"ט דפסק דמי שהמיר לעבודת פוכבים וחזר בתשובה אם לא חזר בתשובה גמורה עושה י"נ במגעו ועיין לפרח מ"א סי' קי"ט וקכ"ה וכנה"ג סי' קכ"ד הגב"י אות ל' וע"ל אות ג'.

ועיין להרב חיים שאל ח"ב סי' ח"ל אות ט"ל ובטוב עין שלו סי' ח"י בדין מומר שחזר לדין ישראל שהביא מ"ש הרב ס' חסידים סי' מ"ג דכל שחזר בתשובה שלימה יכולים לשמות עמו זין: ו זין שבא בספינה עם יהודים ובאמצע הדרך יצאו היהודים מהספינה לילך למחוז חפצם דרף יבשה והניחו היין בספינה תוף תיבה סגורה במפתח א' בלבד ואחר איזה ימים הגיעה הספינה לנמל ושם באו היהודים ופסק הרב המחבר להתיר והביא מ"ש הרב"ח ורט"ז סימן קי"ח ורש"ך והמבי"ט ח"א סי' ר"ח ורש"ך שם ובנה"כ ח"ג סי' פ"ה ופרח מ"א ח"ב סי' ג' ועיין להרב גו"ר פלל א' סי' י"ט והרב פרח שושן פלל א' סי' ג' (דבר משה ח"ג סי' ח"י): הד"ט ועיין להר"י בן סאמון בעדות ביהוסף שלו סי' ט"ל בדין ישראל שהביא עמו בספינה של עובדי פוכבים קופה א' של בשר תפורה פלי חותם תוף חותם ובהגיעם לעיר ירד ישראל לעיר והניח הקופה בשאר חפציו בספינה ושוב חזר לספינה ומצא הקופה תפורה בין שאר חפציו כאשר הניחה ופסק הרב

ז"ל דאין לקופה זו דין מפקיד ביד עובד פוכבים או שולח דצריף ב' חותמות פכסי קי"ח רק יש לה דין מניח דהתם סעיף י' דבישראל יוצא ונגנס מותר ועיג"כ בסי' ככ"ט במניח זין בפסינה וכו' ובניד"ד נמי כל שלא הודיע לעובד פוכבים שפסינה דדעתו לשהות בעיר בשך זה מותר.

עוד לו שם בענין בשך הנעלם מן העין דאף למאן דאוסר אין איסורו משום חשש שמה החליפו העובד פוכבים בשך שלו דאף דנעלם במקום שאין עובדי פוכבים כלל אסור דחיישינן שמה חיה או עוף לקח הבשך והניח גבלה שלקח מהשדה או מבית עובד פוכבים כמ"ש מרן סי' ס"ג א"א אמןם בקופת בשך דניד"ד תפורה אין לחוש לזה וע"ל אות ז ואות כ' ועיין להרב בית יעקב סי' קל"ח דאפי' בהמה שלימה נכלל בבשך שנתעלם מן העין אף שאינו שייך בה שהעורבים הטילו וכסברת הרא"ש בפ' ג"ה ואפי' ברוב טבחי ישראל והשיג על הרש"ך סי' פ"ג ע"ש: ז הביא לכלל יישוב מה שהקשה מרן למרדכי פ' גיד הנשה שפתיב הפר"ח דלית הלכתא פרב דאמר בשך הנעלם מן העין אסור ושפא מעשה לידו בתרגולת שחוטתה בשך חיה עובד פוכבים ונסתפקו שמה אחרת היתה והלכו ושאלו לשוחט והשיב שלא היה לו בה ט"ע אמןם ששחט תרגולת א' אבל בעל התרגולת היה מפירה והתירה ור"ת הביא ראיה דאין הלכה פרב מפ"ב דב"מ פרגיות שחוטות שרי ומראיית ר"ת נראה דאין השחיטה סימן והביאו מרן סימן ס"ב והקשה למרדכי דהא אי מפירה בט"ע אף לרב שריא והניח בצ"ע ורש"ל תירץ בדוחק ורב"ח ג"כ בדוחק יותר ורט"ז סתר דבריהם ודחק עצמו יותר ופר"ח סתר דבריהם ונגנס בדוחקים אחרים והרב המחבר פתב דה"ק המרדכי דהתיר משום דבעל התרגולת עצמו מפירה שאל"כ היה אוסרה אף דאיכא מ"ד דשחיטה סימן ועיין בסי' ס"ח דאם שחיטה סימן י"ל דהלכתא פרב בבשך שנתעלם וכיון ששחיטה אינה סימן הנכרח להתיר מטעם דבעל התרגולת היה מפירה (פנסת יחזקאל סי' ט"ל): הד"ט גם הרב החביב סימן א' תפס במושלם דאין השחיטה סימן ל"מ למ"ד פרב אא"כ יש בו סימן או ט"ע ובעיר רובה עובדי פוכבים אפילו רוב טבחים ישראלים אלא אף למ"ד דאין הלכה פרב פשוט בני העיר ישראל ויש בו סימן או ט"ע מ"מ בנידון שלו אסר פינן שרובם עובדי פוכבים לפי שנאבדה ממנו ונמצאת בשוק וכסברת הרמב"ם והעיסור וראוי לחוש לדבריהם ועיג"כ לו שם סימן ק"ס שהוכיח דאין השחיטה סימן וע"ל אות י"ב אבל ניקור חוטי דא ודלועא פדרף שישאל עושין ולא עובדי פוכבים סימן ואפילו למאן דאסר לכתחלה לשלוח ירף מנוקרת בלי חותם מ"מ פשיש סימן אחר דהיינו השחיטה סמכינו ושוב העידו לפניו שהמנהג לסמוך אניקור חוטי הצואר וכאשר שמע פן ראה לרט"ז סי' קי"ח ועי"ל אות ח' בשליחות בשך וכיוצא ע"י קטן ועיג"כ להרב מים רבים סימן ג' אינה אזהרות בענין שליחות הבשך ע"י עובד פוכבים שהשיב בסוף תשובתו ובהשמות דף צ"ב בדין ראובן שהביאו לו חבית של עץ מהודקת וסתומה פדרף כל חבית ובתוכה בשך מלוח וכשפתח החבית מצא בה לשונות של שור קבוע בכל א' מהן חותם של עופרת סתום במסמר עופרת ורשום ע"ג תיבת כשר עוד מצא חתיכות מנוקרות נקורי ישראל וברוב הבשך שפתיב אין בו חותם ולא נקור לפי שהיה מבשך שפין הצלעות שא"צ ניקור והמשלם הבשך לראובן פתב לו ושולח לו ע"י עובד פוכבים פלוני חבית של עץ מלאה בשך ובתוכה לשונות קבועה בהן תיבת כשר ולא עוד והיתה החבית מלאה מציר

הַבֶּשֶׁר הַנּוֹזֵ' וְשָׂאֵל רְאוּבֵן מַה יִּהְיֶה מִשְׁפֹּט הַבֶּשֶׁר שְׂאִין בּוֹ סִימָן וְאִם שְׂאִישׁ לְאַסּוֹר מַה שְׂאִין בּוֹ סִימָן מַה יִּהְיֶה דִּין הַתּוֹתִיכוֹת הַמְסוּמָנוֹת וּמְגוֹקָרוֹת שֶׁהֵיוּ מְלוּחָחוֹת בְּהֵן מִשּׁוּם מְלוּחַ פְּרוֹתָח וְכַבּוּשׁ כְּמִבְּנוֹשׁל מִשּׁוּם הַצִּיר שְׂבֻחַבִּית שֶׁהוּא כְּלִי שְׂאִינוֹ מְגוֹקָב וְנִשְׁתַּהֵה בָּהּ יוֹתֵר מִשְׂעוֹר כְּבִישָׁה וּמַה גַּם שְׂבֻמְלַח סָגִי לְאַסּוֹר אַף אִם לֹא נִשְׁתַּהֵה אֲלֵא כְּשִׂיעוֹר כְּדִי שְׂעִינִיחָנוּ עַל הָאוֹר וְיִרְתִּיחַ וְהָרַב הַמְחַבֵּר הַתִּיר הַפֶּל בְּנִיד"ד אֲבָל בְּנִידוֹן אַחַר הַצִּירָה שְׂאֵלְתָּ חָכְמָה שְׂעוֹרָה כְּפִי הַעֲנֵן כָּל זְמַן שְׂאִין בָּהּ ב' חוֹתְמוֹת וְכַפְסָק מֶרֶן סִימָן קו"ח וְלֹא כְמוֹר"ם שֶׁם בְּשֵׁם י"א דְשָׂרִי בְּחוֹתֵם אֶחָד וְשִׂישׁ לְסִמּוֹן עָלָיו כְּדִיעֵבֵד וּמַה שֶׁהַתִּיר בְּנִיד"ד לְפִי סְבֵרַת הַפֶּר"ח מִשּׁוּם דְּאֶמְן לֹא מֵרַע נִפְשִׁיָה לְהִיּוֹתָה סְבָרָא מְסוּכָמַת אִפִּי לְסְבֵרַת מֶרֶן וְעֵינֵי שֶׁם לְסְבֵרַת הַשּׂוֹאֵל שְׂגָם הוּא הֵבִיא רְאִיוֹת אַחֲרוֹת לְהַתִּיר: ח סְמוּכוֹת עֲשֵׂה לְמַנְהֵג אִיזָה בְּעָלֵי בָתִּים לְשִׁלּוֹחַ עוֹפוֹת שְׂחוּטִין וּבֶשֶׁר וּתְבַשִּׁיל ע"י קָטָן בֶּן ו' וְכֵן ז' וְהַעוֹבֵד כּוֹכְבִים מְלוּהוּ שְׂפִינֵן שֶׁהֵגִיעַ לְגֵדֵר לְשִׁמּוֹר מַה שְׂבִידוֹ שְׂאִם בָּא אָדָם לְלַקְחוֹ מִיָּדוֹ צוּעַק וּבּוֹכָה אוֹ מוֹנֵעַ אוֹ מְסַפֵּר לְאָמוֹ פְּלוֹנִי לְקַח מַה שְׂבִידִי אִין מִשְׂגִּיחִין בְּשָׂנִים וְסוּמְכִין עָלָיו וְשֶׁפֶן יֵשׁ בְּמִשְׁמַע בַּמ"ש הַר"ן פ' לְוֹלֵב הַגְּזוּל דְּדוֹקָא בְּמַה שֶׁעוֹמֵד בְּחֻזְקַת אִיסוּר אִין לְסִמּוֹן עַל הַקָּטָן לְהַעֲמִידוֹ בְּחֻזְקַת הַתִּיר אֶף לְהַעֲמִיד הַדְּבָר בְּחֻזְקַתוֹ כְּשִׁמִּירַת טְהוֹרוֹת נְאֻמָּה וְכ"כ ג"כ הַרְאָה ז"ל וְכֵן מוֹתֵר לְשִׁלּוֹחַ ע"י קָטָן כְּזֶה עוֹפוֹת אֲצֵל הַטְּבַח אַע"פ שֶׁעוֹבֵר דְּרָף מְבוֹאוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים (וְעִיג"כ לְאוֹת ז' וי"ב) (רַדְבָּ"ז ח"ג ד"פ ס' תַּק"ח): ט נֹאד שֶׁל גְּבִינָה שְׂקוֹרִין סוֹס"ו שְׂשֻׁלַח יִשְׂרָאֵל לְחַבְּרוֹ חֲתוּם בְּחוֹתֵם שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכְבִים שְׂבָא מְאָרֶץ אַחֲרַת וְשֻׁלַח לוֹ לְאֹמֵר שְׂשׁוֹקֵל כּו"כ וְשׁוֹב הֵבִיאוּ הַחוֹתֵם עֲצָמוֹ וְהִיָּה דוּמָה לְחוֹתֵם הַנֹּאד אִם כְּשִׁחְתָּמוֹ יִשְׂרָאֵל בְּחוֹתֵם הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים נִשְׂאָר בִּידוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְשׁוֹב הֵבִיא הַיִּשְׂרָאֵל שְׂחַתְּמֵם אֶת הַחוֹתֵם אוֹ שִׁלְחוּ לוֹ עַל יָדוֹ וְהִקִּיפוּ הַחוֹתֵם בְּחוֹתֵם שְׂבַנְאָד אִין סָפֵק דְּהַגְּבִינָה מוֹתֵרַת וְאִם נִשְׂאָר הַחוֹתֵם בִּיד הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּעַל הַחוֹתֵם הַמְבִיאוֹ אוֹ בִּיד עוֹבֵד כּוֹכְבִים אַחַר וְנִשְׁתַּהֵה הַנֹּאד בְּרִשׁוֹת הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּעַל הַחוֹתֵם כְּלִי שְׂמִירַת יִשְׂרָאֵל שְׂעוֹר שֶׁהָעוֹבֵד כּוֹכְבִים יִקַּח נֹאד אַחַר שֶׁל גְּבִינָה וְיִחְתַּמְהוּ בְּחוֹתֵם זֶה חֲיִישִׁי לְאַחֲלוּפֵי עוֹד לוֹ שֶׁם בְּסִי שְׂלֵאֲחֲרִיו בְּמִי שְׂשֻׁלַח לְחַבְּרוֹ חֲרִיצֵי חֶלֶב ע"י עוֹבֵד כּוֹכְבִים וְלֹא חֲתָם הַשֵּׁק רַק בְּתַפְרִיָּה וְגַם בְּכָל חֲתִיכָה וְחֲתִיכָה כְּתוּב כְּשֶׁר בְּחֻזְקַת אוֹתִיוֹת ע"י סָפִין וְנִיכְרַת שֶׁהוּא כְּתוּב יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לְהַתִּיר עוֹד בְּסִי שְׂלֵאֲחֲרִיו בְּדִין גְּבִינָה שֶׁהַעִיד עָלֶיהָ עַד א' שְׂעֵבֵר דְּרָף שֶׁם וְרָאָה שֶׁהִיָּתָה נִעֲשִׂית כְּלִי שְׂמִירָה וְהַשּׁוֹמֵר הַשֵּׁיב שְׂיִצָּא כְּהַרְף עֵינֵי לַעֲשׂוֹת צְרָכִיו וְתִיכְרָף חֲזֵר הַגְּבִינּוֹת מוֹתֵרוֹת (בְּעֵי חֲיִי סִי קִס"א ב' וג'): י בְּנֵי עִיר א' הַמְחַמְרִים בְּעֵנֵן א' כְּגוֹן בְּגִסְטָרָא אִם רְשָׁאִין לְאַכּוֹל אֲצֵל בְּנֵי עִיר אַחֲרַת הַמְקִילִין כְּלִי שְׂאֵלָה כְּשֶׁהַתְּבַשִּׁיל מְדַבֵּר שְׂנוֹהֵגִין לְהַקֵּל הַעֵלָה דְּכָל שֶׁהוּא מְנַהֵג מִשּׁוּם חוּמְרָא בְּעֵלְמָא יְכוּלִין לְאַכּוֹל אֲצֵלָם כְּלִי שְׂאֵלָה וְלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכִלְיָהֶם וְהוֹכִיחַ ג"כ דְּהַרְוָאָה חֲבִירוֹ עוֹשֶׂה בְּשׁוּגָא אִפִּי אִיסוּר דְּרַבְּנָן צְרִיף לְהוֹדִיעוֹ וְאֵל"כ עוֹבֵר אֶלְפָּנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן וְכו' וְשְׂגָם בְּמַה שְׂתִּלוּי בְּמַחְלוּקַת צְרִיף הַנּוֹהֵג הַתִּיר לְהוֹדִיעַ לְנוֹהֵג אִיסוּר וְחֵלֵק עַל מ"ש הָרַב שֶׁעַר הַמְּלִיף דָּף ו' דְּדַבֵּר שְׂאִיסוּר מִשּׁוּם גְּזִירָה כָּל שְׂאִינוֹ בְּנֻדָּאֵי שְׂאִיסוּר אֶף שְׂעִידַת חֲבִירוֹ אִינוֹ חֲיִיב לְהוֹדִיעוֹ (זְרַע אֶמֶת ח"ב סִימָן י"ט): הַד"ט וְעֵינֵן בְּחַבְּרוֹרֵי הַקְּצֵר הִזָּה בַּח"א הַנְּדָפְסִי סִי י"ח אוֹת נ"ה מ"ש הָרַב חֲיִים שְׂאֵל סִי ל"ח אוֹת פ"ה וְהָרַב בֵּית יְהוּדָה סִי י"ז וְהַרְד"ח בְּחֻסְדֵי דוֹד דָּף צ"ו וְעִיג"כ לְעֵיל סִי א' אוֹת י"ג וְכִסִּי זֶה אוֹת א' וְכ"ב: יֵא הַחֲשׂוֹד עַל הַגְּבִינָה וְשְׂבוּעָה שֶׁהָעֵבִירוּהוּ מְלֵהוּיֹת שׁו"ב הַקָּמ"י פָּסֵק הָרַב הַמְחַבֵּר שְׂיִכוּלִין לְהַחֲזִירוֹ וְלְהוֹשִׁיבוֹ עַל כְּפוֹ וּמַה גַּם

בניד"ד שהתנצל ונצטדק על מה שנחשד שמצנה ליטפל בזכותו ע"ש איזה פללים השניכים לניד"ד (זכרון יוסף סי' ט"ו) הד"ט ועיג"כ להרב גבעות עולם סי' ב' דין את הדין לזכות בודק א' בהתנצלות יפה שנתן על טרפה שיצאה מתחת ידו ועיין להרב נודע ביהודה בחי"ד סי' א' בקק"י שהכריזו ששוחט א' לא ישחוט שלא בפני חבירו ושמה שישחוט לבדו יהיה טרפה וגם השוחטים תקעו כפם שלא להכשיר שום בהמה עד שיניחו חותם ועברו ושחטו לבדם ולא הניחו סימן לא בשביל פן יהיו חשודים על השחיטה ומ"מ כינון שהכריזו שיהיה טרפה יש לאסור הבשר ודלא כפר"ח דמיקל בזה ואף דמן הדין יכולין הקק"י לאסור על עצמן והוי נדר ומנהי התרה ע"פ חרטה אם לא הכריזו בחרם אבל קק"י אחר אינו אלא בדרך קנס ולדבר מצנה את"ל נמי דמיקרי עד"ר מ"מ מהני התרה ע"ש וכל זה מבואר משום שיש לאל יד הקק"י למגדר מלתא או מטעמא אחרת לאסור המותר אבל לפי הדין אם אין השעה צריכה לכך נלענ"ד דאין מקום להעביר שוחט מחזקתו להיותו חשוד על הגניבה ושבועה וכמש"ל אות ב' ע"ש ולקמן אות כ"ב ועיין להרב פאר הדור סי' קי"ב שפסל להיות שוחט לרבים מי שלא חס על פבוד קונו לגנוב בשר מבית המטבחיים ולמפור לרבים ואפ"ל אם עשה תשובה שאין לה חלול השם גדול מזה אבל לשחוט בבית שום יחיד הרשות בי"ד ועיג"כ לרשד"ם סי' נ"ה וצ"י: יב המחמיר שלא לאכול בשר שהביא עובד פוכבים לישראל דרך מעבר לרבים תע"ב וכהרשב"א עביד שכ"כ בתורת הבית הארוך דף קי"ט ע"ב (יוסף אומץ סי' כ"ב): הד"ט ועיין להרב מים רבים בחי"ד סי' ג' דין ראובן שהוליד עמו ממנלאות וטבחיות של בשר שחוטתה וכשרה למכרן ופגעו בו בעלי המכס והולכום לשופט העיר והשופט הפקידן בי"ד שומר בית המכס עד יצא דבר המשפט ולבסוף גזר מה שגזר והחזיר הבשר לראובן והתיר באכילה ע"י ט"ע גמור של ראובן ועיין רט"ז סי' ס"ג ורש"ך שם סק"ז ופר"ח סק"ד וחילוק ידע בין מ"ש הכנה"ג הגב"י שם אות ל"ב להא דניד"ד והביא ג"כ דרך אגב איזה אזהרות בענין שליחות בשר ע"י עובד פוכבים ומ"ש רש"ל ורב"ח ורט"ז ומרן בשם רשב"א וכנה"ג סי' ל' ל"א ל"ה להרב בעי חיי ועיג"כ להרב בכור שור דף ק"כ דין בשר הנעלם מ"ה וחילק ג"כ בין שולח ע"י עובד פוכבים שיש לחוש פסקרת רשב"א דנקל לו לשחוט בזיוף עד שאינו ניכר אבל במוצא ל"ד להא פלל ועיג"כ לעיל אות ז: יג שור שחוט מסומן בצד א' וקצב עובד פוכבים חתה השור לשנים והשוחט אומר שמפיר בט"ע שהב' החלקים שור א' הם ועוד שמתאימות הן אין ספק שצאמן בכך והשיג להרב"ח שכתב דאין להתיר עד שהן מתאימות וגם שיהיו מראיתן דמיין הנדי והביא ראיה מהגהות אשר"י רפא"ט דהיינו מ"ש מרן סי' ק"א ס"ח דליתא דאדרבה משם ראיה להיפך והשיג ג"כ על מהרי"ט בראשונות סי' ב' ובשניות ס"ג ויישב מה שנתקשה בדברי תוס' וגם קושית הפר"ח סי' קי"ט שהקשה דהר"ן אדהר"ן וששגג במה שהתיר להשהות התבשילים בתנורו של עובד פוכבים בלי שום חותם וששגג ג"כ במה שאסר לפתוח נייר הסתום ע"פ התנור ע"י עובד פוכבים בשבת (ועיין בח"א מהבורי הקצור הנה סי' י"ד אות פ') (הרב צבי סי' ט"ל): יד עובד פוכבים הביא חבית סתומה של יין שקנה מישראל וכתב נאמנות בי"ד ועמה אין עוד בה חותם ואמר העובד פוכבים שמי גשמים ירדו על הגפת ונימס וע"י ענפי היער נחזק החותם לגמרי פשיטא שאין ביין צד היסוד אף שהמגופה מחוברת עדיין בגפת (מהר"י מברונא סימן קנ"ה): הד"ט ובעיקר

שליחות חביות של עץ ע"י עובד פוכבים עיין להרב עולת שמואל סי' ג' שהאריך ועיג"כ לקמן אות כ' ובסי' י"ג אות י"ב וט"ו ולהרב זרע אמת סי' ל"ו במי שהניח יינו בשמן עליו ביד עובד פוכבים בב' חותמות והעובד פוכבים כתב לו שהעכברים אכלו החותמות ונשאר היין מגולה ודחה הוראת מי שהיה רוצה להתיר הקנקנים שהשמן צף עליו כמו שסרו לעובד פוכבים דליתא דגם הם אסורים וע"ל סי' י"ג אות ט' ועיג"כ להרב חיים שאל ח"א סי' ע"ד אות ע"ו שכתב שמצא בכתבי הרב בתי פהונה דגבינות שהביא העובד פוכבים מנהג איזמיר לסמוך על פתב יד הנזכר פשהמנין מדוקדק אף שהמשקל אינו מדוקדק אם החסרון פשיעור הנגיב לפי ראות עיני בקיאים ע"ש ועיין מהר"ם די בוטון סי' ו' בדין גבינות שמביאים העובדי פוכבים בסימן חרות עליהן וע"י כתב ישראל המעיד מנינם ומשקלם דכיון שמנין ומשקל שוין א"צ קיום החתימות ואם נהגו לקימן סגי בעד א' ועיין במהרי"ט ח"א סי' י"ב וריב"ל ח"ב סי' מ' ובתשב"ץ ח"ג סי' כ"א בנין שהניח בספינת עובד פוכבים: טו דבר דבר בענין חותם וחב"ח על מה שנשאל בישראל ששלח ע"י עובד פוכבים מעיר לעיר לחבריו חלקת צוארי אנוזות מלאים בשר מונחים בתיבה במסמרות נטועים בלי שום חותם רק באחד מהם פיתקא תלוי בצוארו וכתוב בו פסח ומסיק להיתר והספיקו עמו הרי"ף והרש"ם רבני ערי מולדתי אנקונא (ועיין דבריהם בשמש צדקה סי' ט"ו ומ"ש הרב ו' הרב המחבר שם) (פחד יצחק אות ב' ענין בשר הנשלח) טז מי שנשלח לו חבית יין עם לענה שקורין וירמו"ט ובמקום המגופה היה בו חותם ב"ח אף במקום הברזא לא היה חתום אלא מהנדק היטב אע"פ שמ"ש הרב עה"ג סי' צ"ח אינו מוכרח מ"מ שהחבית מלאה בלי חסרון והמגופה חתומה היה הדבר קשה להוציא היין דרך הברזא ולמלאותו משלו מחדש ומה גם שנתערב בו הלענה (וע"ל סי' ל' אות ל"ג) (שבות יעקב ח"א סימן ס"ג): יז הורה להקל בדין ראובן שהשפיר את שמעון לעשות יינו בהקשר ופרע לו שכירותו ואחר שמכר ראובן יינו ללוי אמר שמעון שנתנסה אותו היין ע"י פשיעותו ומודה על חטאיו ומבקש להחזיר סך גדול שקבל לשכירותו והעלה הרב שפירא יצא מיד המשפיר שמכרו ללוי אין שמעון נאמן עוד להפסיד היין רק להפסיד שפרו ול"ד לההיא דמרן סי' קכ"ז סעיף ב' דאמרין דנאמן להפסיד גם היין וכמ"ש שם רש"ך סק"ך דהתם עדיין היה היין ביד המשפיר משא"כ הקא ולמד פן ממ"ש ר' אפהו בגיטין דף נ"ז ע"ב ס"ת ביד מי ע"ש ובקרא"ש שם (וע"ל אות א' ובסי' כ"ט אות ל"ד) (שם ח"ב סי' ע"א).

יח עובד פוכבים שהביא גבינות ממקום א' ולא נודע ממי לקחם אף שיהודי אחד מכיר בחריצים שהם מיהודים שבעיר א' שפעין אלו עושים היהודים שם ולא העובדי פוכבים מ"מ אסור למ"ש הכנה"ג סי' קי"ח הגב"י אות ל' ועיג"כ שם אות ס"א ובגור"ר בחי"ד פלל א' סי' ט' ופרח שושן פלל א' סי' ג' ובמפתחות שבס"ס קול ו' לוי סי' קס"א וקס"ב (דבר משה ח"א סימן ט"ז): יט יין שהניחו בבית עובד פוכבים בחביות סתומות ומפתח המרתף ביד עובד פוכבים ויש לו שם גם יין שלו כיון שאינו נתפס פגנב שישכיל לילך שם ליקח מיינו אסור (שם סימן י"ט): ה"ט ועיין להרב בעי חיי ח"ד סי' קע"ג שאסר בשתייה והתיר בהנאה באיש וביתו שהלכו בליל כפור לבהכ"נ והתפללו ערבית והניחו מרתף של תירוש פתוח בלי מנעול ולא נשאר בבית רק שפחה אחת וע"ע לו שם סי' קע"ח דהתיר בשפחת ישראל שלקחה מפתח המרתף שהיו בו חביות פתוחות ונכנסה

עם עובד פּוֹכְבִים א' לזנות וְסִגְרוּ הַדִּלְת בַּעֲדָם וְנִתְיַחְדוּ דְכִינּוֹן שְׁנִכְנָסוּ לזנות בַּעֲבִידְתִּיָּהוּ טְרִידִי וְלֹא יָהִיב דַּעֲתִיָּה לִיגַע בְּחֻבִית וְדוּמָה לְבַלְשֵׁת שְׁנִכְנָסָה לְעִיר דְבִשְׁעַת מְלַחְמָה אָף הַפְתוּחוֹת מְנוֹתְרוֹת וְכַמ"ש הַמְרָדְכִי וְרִיב"ש וְכַמ"מ לֹא הִתִּירוּ רַק בְּהִנָּאָה מְשׁוּם שְׂרָאָה הִגָּהָה א' מְשֵׁם הָאוֹר זְרוּעַ דִּישׁ לְחֻלְק בֵּין פְּרָכּוּם שֶׁל אוֹתָהּ מְלָכוֹת לְשֶׁל מְלָכוֹת אַחֲרַת וְלִדְיָהוּ לְבַעוֹל וְלִנְסָף הַכֹּל א' כְּשֵׁישׁ פְּנָאִי לְזָה וְלְזָה ע"ש כ תַּמָּה מַעֲלַת הַשׁוֹאֵל עַל מ"ש בְּסִי' קי"ח שֶׁהַשׁוֹלֵחַ דָּבָר ע"י עוֹבֵד פּוֹכְבִים בְּחוֹתָם וְשׁוֹב רָאָה הַחוֹתָם מְקוֹלְקֵל שֵׁישׁ לְהִקְל אִפִּי' בְּאִיסוֹר דְּאוֹרֵיִתָּא וְתַמָּה יִקְרָא דַע"כ לֹא יִקְל הֶרֶב תַּה"ד רַק בְּטְהָרוֹת וּבְאִיסוֹר דְּרַבְּנָן וְגַם בְּאֵלוּ מִחֻמֵּיר הֶרֶב בַּעַל הַתְּרוּמָה וְתִזְרֵץ הֶרֶב הַמְּחַבֵּר דְּשִׁאֲנִי הֵיִיא דַסֵּה"ת וְתַה"ד מֵהֵיִיא דְּסִי' קי"ח דַע"כ לֹא פְּלִיגִי אֲלֵא בְּדָבָר שֵׁישׁ בּוֹ חֲשַׁשׁ אִיסוֹר אָף בְּלִי חֲשַׁשׁ חֲלִיפִין כִּי"נ וְטְהָרוֹת שְׁאֵם נִגַע נֶאֱסָר בְּנִגְיָעָה אֲבָל הֵנִי דְּסִי' קי"ח הוּא בְּדָבָר דְּחִיּוּשִׁי שֶׁהַחֲלִיף הַמְּנוֹתָר בְּאִיסוֹר וְשִׁאֲנִי הַעוֹבֵד פּוֹכְבִים נִהְיָה בְּחִלְפִין פְּשִׁיטָא שְׁמוֹתָר שִׁאֲנִי הַעוֹבֵד פּוֹכְבִים חֲשׂוֹד לְהַכְשִׁילוֹ וְכֹל שִׁאֲנִי נִהְיָה בְּחִלְפִין לֹא חִיּוּשִׁי שִׁיחֲלִיף (נוֹדַע בִּיהוּדָה סִי' ל"ח): הַד"ט וְע"ל אוֹת י"ד וְלִהְרַב חֻקְרֵי לֵב סִי' קמ"ד וְהַנְּמַשְׁכִּים שֶׁהָאֲרִיף בְּדִינֵי הַחוֹתְמוֹת וְאֵם נִמְצָא הַחוֹתָם מְקוֹלְקֵל וְאֵם יֵשׁ לְחֻלְק בֵּין מְפָקִיד בְּיַד עוֹבֵד פּוֹכְבִים לְמִנְחָה בְּבִית יִשְׂרָאֵל וְדִין חוֹתָם בְּאוֹתִיּוֹת וְאֵם מְפָתַח חֲשׂוֹב חוֹתָם וּמְפָתַח שֶׁל מִתְּכַת וְשֶׁל עֵץ וְדִין עוֹבֵד פּוֹכְבִים הַמְּבִיא גְבִינּוֹת בְּחוֹתָם א' וְכַתֵּב יִשְׂרָאֵל הַמַּעֲיֵד עַל הַגְּבִינּוֹת ע"ש שֶׁעַל כָּל א' מִהַפְּרָטִים הִלְלוּ הָאֲרִיף מְסִי' קמ"ד עַד קמ"ט וּמְסִי' קצ"ח עַד ס"ו וְעִיג"כ לְהֶרֶב תּוֹרַת חֻסָּד סִי' ז' דְּפָסֵק דְּאִין לְשַׁלְחַן גְּבִינּוֹת ע"י עוֹבֵד פּוֹכְבִים רַק בְּחוֹתָם וְלִהוֹדִיעַ ע"י כְּתָב לְמִי שֶׁנִּשְׁתַּלְחָה לוֹ וְלִהוֹדִיעַ לְעוֹבֵד פּוֹכְבִים שְׁפּוֹתֵב כֵּן וְאֵז מְצָרִיכִין ג"כ מִנְּיָן וְהָא בְּלֹא הָא לֹא סְגִי גַם בְּסִי' ט"ז הִבִּיא הֵיִיא דְּסִי' קי"ח בְּשֵׁם שְׁבָלִי הִלְקֵט וְהָרִיב"ל ח"ג סִי' מ' וְהַר"ם דִּי בּוּטוֹן סִי' ח' וְתַה"ד סִי' ס"ו וְהָרִא"ש בְּפָסְקִיּוֹ בַּפ' א"נ דָּף קמ"ד ע"ד וּמַהֲרִי"ט ח"ג סִי' ג' וִי"ב וּפְרַח מ"א ח"ב סִי' י"ג וּפְרַח"ח סִי' קי"ח וְהַעֲלָה דְּכַפֵּי הַדִּין צָרִיף חוֹתָם וְכַתֵּב הַשׁוֹלֵחַ וּמִנְּיָן וּמִשְׁקֵל הַגְּבִינּוֹת וְזֶה בְּלֹא זֶה אִינוּ מוֹעִיל ע"ש וְע"ל אוֹת ו': כַּאֲ מְקוֹם שֶׁנִּהְיָה שֶׁלֹּא לְקִנּוֹת חֻבִּיּוֹת מְעַנְבִים דְּרוֹכוֹת שְׁלָנוּ בְּבִית הַעוֹבֵד פּוֹכְבִים וְאָמְרוּ שְׂרָאוּבּוֹן קָנָה קֶצֶת מִזֶּה בֵּינוֹן שִׁאֲנִי זֶה רַק אִיסוֹר קַל נֶאֱמָן רְאוּבּוֹן לּוֹמֵר שֶׁלֹּא לְקַח רַק מְעַנְבִים שְׁלָמוֹת וְנֶאֱמָן לְעַצְמוֹ וּלְב"ב בְּלִבָּד וְלֹא לְאַחֲרִים וְעֵינֵין לְרַב"י סִי' קכ"ו שֶׁפָּתַח דַּמ"ש ר"ת וְכו' ע"ש (תּוֹרַת חֻסָּד סִי' ט"ז): כַּב הַנְּשַׁבֵּעַ שֶׁלֹּא לְגַנוֹב וְעָבַר וְגַב אָף דְּלַרְש"י אִינוּ נִפְסָל לְעַדוֹת בְּבִיטוּי דְּלִהְבָּא מ"מ לְהִיּוֹת ש"צ אָף לְרַש"י יֵשׁ לְפָסוּל עֵינֵין בְּכַנְה"ג הַגַּב"י סִי' ל"ד אוֹת ט"ז בַּח"מ וּבְסִי' ל"ז הַגַּה"ט אוֹת ט"ל וְע"ש בַּסַּמ"ע וְכֵן פְּסוּל לְעַדוֹת הַגַּט כַּמ"ש הַרְש"ך ח"א סִי' קע"ב וְעֵינֵין לְהֶרֶב מ"צ ח"א סִי' ל"ח דָּף קל"א ע"ג וְדָף קע"א וְעוֹד הִיכָא דְּאִיכָא חַמוּד מְמוֹן אָף לְרַש"י פְּסוּל וְעֵינֵין בְּכַרְם שְׁלָמָה חִי"ד סִי' כ"ג (צָרוּר הַפְּסָף סִי' י"ד): הַד"ט וְע"ל אוֹת ב' וְכ"א וְעִיג"כ לְהֶרֶב מְשִׁאֵת מְשִׁאֵת ח"א סִי' י' בְּדִין רְאוּבּוֹן שְׁנִתְפַּשֵּׁר עִם שְׁמַעוֹן לְכַתְּנָב לוֹ ס"ת לְשִׁמוֹ וְנִשְׁבַּע בַּשַּׁחַד"א לַד"ח שֶׁלֹּא לְכַתְּנָב וְלִתַּת סֶפֶר תּוֹרָה לְשׁוּם אָדָם עַד שִׁיִּגְמָרוּ וְיִמְסָרוּ לוֹ ס"ת שְׁפּוֹתֵב לוֹ לְשִׁמוֹ וְשִׁאֵם יַעֲבֹר עַל שְׁבוּעָתוֹ יִהְיֶה הַסֶּפֶר פְּסוּל לְקַרְוֹא בּוֹ בְּצַבּוּר וְכַאֲ מִהַחֲנוּמְשִׁים וְעָבַר הַסּוֹפֵר עַל שְׁבוּעָתוֹ וְכַתֵּב ס"ת אַחַר וּנְתַנּוּ לְאַחַר וְקוֹרִין בּוֹ בְּצַבּוּר וְרְאוּבּוֹן צוֹנֵחַ עַל דְּבַרְת הַשְּׁבוּעָה וְהוֹרָאת פִּיּוֹ שִׁיפְסֵל מְלַקְרוֹת בּוֹ אִין בְּדַבְּרֵי רְאוּבּוֹן מְשִׁוֹת דָּאָף שְׁעָבַר הַסּוֹפֵר עַל שְׁבוּעָתוֹ לֹא מְפַנֵּי כֵן יִפְסֵל הַס"ת וְל"ד לְהֵיִיא דְּאָמַר אַזְפָּרוֹת שְׁבוּ לֹא כְּתַבְתִּים לְשִׁמָּן אוֹ עוֹרוֹת

שָׁלוֹ וכו' דָּאז הַפְּסוּל בְּגוּפוֹ שֶׁל ס"ת מִשָּׂא"כ הֵכָא וּל"ד לְמִתְפִּיס בְּנִדְרִים וּכְאוּמַר דְּבַר זֶה יִפְסַל בְּקִרְבָּן וּכְיִצְאָ וְעֵינָן בְּדַמּוּת רָאִיָּה בְּהַרִיב"ש ס"א תְּקִי"א וְעוֹד אֵת"ל נְמִי דִּיכּוּל בְּעֻקְמַת שְׁפָתָיו לְאַסּוֹר ס"ת כְּשֶׁר מ"מ בְּנִיד"ד הו"ל כְּמִקְדִּישׁ דְּבַר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם וּפְלִיל בְּתַשׁוּבַת הַמְּבִי"ט ח"ב ס"א ק"ו וְרַשְׁבֵּי"א ס"א תנ"ב וּבְעֵנָן אִשָּׁה א' שְׁנִסְתְּלָקָה נִכְשָׁה לְבִלְתִּי קַחַת כְּסָף לְקִדּוּשִׁיהָ וְאַסְרָה עַל עֲצָמָה כָּל מָה שְׁיִתְּנוּ לָהּ לְשֵׁם קִדּוּשִׁיהָ וּמְסִיק דְּבִנִּיד"ד אַע"ג דְּחֻשִׁיד אֲשֶׁבוּעֵתָא מ"מ אֵינוֹ חֻשׁוֹד שְׁפָתָיו שְׁלֵא לְשֵׁמוֹ ס"ת זֶה דְּלֵא אֲמַרִּי הַחֻשׁוֹד לְחֻמּוֹר חֻשׁוֹד אֶקַּל רַק בְּהֵיָא מְלֵתָא וּבְחֵד מִיָּנָא עֵינָן לְהַפְר"ח י"ד ס"א י"ט סְקִי"ב וְהוּא בְּרוּר וְעֵיג"כ לֹו שָׁם בְּסִי' כ"ו עֵנָן הַשְּׁנִיָּה לְזֶה וְעֵינָן לְהַרְב פְּנִי יְהוֹשֻׁעַ מְקַרְאָקָא ס"א י"ד בְּעֵנָן הַחֻשׁוֹדִים וְהַעֲלָה דְמוּמָר עוֹבֵד כּוֹכְבִים לְתִיַּאבּוֹן דְּלֵא טָרַח אֵינוֹ נְאָמֵן לְשַׁחֲנוֹת אִפִּי בְּשֵׁל אַחֲרִים וּכ"ש שֶׁל עֲצָמוֹ אָף אִם מְעִיד עַל שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּשֶׁר כְּשֶׁר וְנִשְׁחַט כְּרֵאִי נְאָמֵן וְאִי לִיכָא טִירְחָא כְּגוֹן שְׁבָדְקוֹ סְכִין וְנִתְּנוּ לֹו נְאָמֵן אִפִּי בְּשֵׁל עֲצָמוֹ דְּלֵא שְׁבִיק אֵינוֹשׁ הֵיִתְרָא וּכו' וְכֵן אִם מְעִיד עַל בְּשֶׁר חֻשׁוֹד אַחַר וּמ"מ אִם אֵינוֹ מְנַמְחָה לְשַׁחֲנוֹת אָף אִם סְכִין בְּדוּק בְּיָדוֹ מ"מ אֵינוֹ נְאָמֵן דָּאִם עַל טָרַחַת חִיפּוּשׁ הַסְּכִין לֹא טָרַח כ"ש דְּלֵא יְטָרַח לִילָף לְלַמּוֹד וּבְמִלְתָּא דְּלֵא אִיתְחַזַּק אִיסוּרָא כָּלֵל אֵינוֹ נְאָמֵן בְּשֵׁל עֲצָמוֹ וְנְאָמֵן בְּשֵׁל אַחֲרִים אִם אֵינוֹ נוֹגַע בְּדְבַר וְגַם עַל עֲצָמוֹ נְאָמֵן אִם הוּא לְהַאֲכִיל אַחֲרִים דָּאֵינוֹ חֻשׁוֹד אֲלִפְנֵי עוֹר וּכו' וְאִם אַחֲרִים רוֹצִים לְאַכּוֹל עֲמוֹ אֵינוֹ נְאָמֵן דְּלֵא מְרַע נִכְשָׁיָה אֲבָל אִם לֹא רָאִינוֹ שְׂאוּכַל וּמְאָכִיל מְעַצְמוֹ לְאַחֲרִים נְאָמֵן וְעֵינָן לְהַרְב בְּכוּר שׁוֹר דָּף קכ"ד ע"ב דְּתַמָּה עַל הַפְר"ח ס"א קי"ט סְק"ו דְּדַחָה מ"ש רט"ז בְּשֵׁם הַד"מ שְׂאָסוֹר לְאַכּוֹל עִם הַחֻשׁוֹד עַל אִיסוּר א' אִפִּי דְּבָרִים הַמְּוִתִּים שְׂמָא יֵאָכִילְנוּ הָאִיסוּר וְהַפְר"ח כְּתַב שְׂאֵינוֹ רַק מְשַׁנַּת חֻסִּידִים וְתַמָּה עֲלֵיו דְּאִשְׁתְּמִיטְתִּיהָ תַלְמוּד עָרוּף בְּשַׁבַּת דָּף י"ג ע"א דְּלֵא יֵאָכֵל הַזָּב פְּרוּשׁ עִם זָב עוֹבֵד כּוֹכְבִים וּמְסִיק הַטַּעַם אַע"ג דֶּהֵיָא לִיכָא אִיסוּרָא דְּבִלֵּא"ה זָב פְּרוּשׁ דְּבָרִים טְמֵאִים קְאָכִיל וְלִדְיָנָא מְמַשׁ אִיתְמַר וְע"ע שָׁם רָאִיוֹת אַחֲרוֹת וְעֵינָן לְהַרְב פְּנִי יְהוֹשֻׁעַ הַנְּזַכֵּר בְּדִין יְהוּדִי שְׁהֵלָף לְטַהַר יֵינָם שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים לְמַפְנֵי לְאַחֲרִים אוֹ שְׂאֲחֲרִים שׁוֹכְרִים אוֹתוֹ לִילָף לְטַהַר וּבָא וְהַעִיד שְׁנַעֲשֶׂה בְּכַשְׁרוֹת וְנִמְכַר הֵינָן בְּמִקְצַת וְשׁוֹב בָּאוּ עֲדִים וְהַעִידוּ שְׂרָאוּהוּ שׁוֹתָה ס"י וְהַתְּרוּ בּוֹ וְהַשִּׁיב שֶׁהוּא לֹו כְּפִיקוּחַ נִכְשׁ שְׁשֵׁם הַמֵּים רְעִים וּמְבִיאִים לְצַבּוֹת בְּטָן וְאֵין שָׁם מְשַׁקָּה אַחַר וְהוֹכִיחַ הַרְב ז"ל דְּכִינּוֹן דְּנוֹתָן אֲמַתְּלָא לְדְּבָרֵינוּ וְאֵינוֹ שׁוֹתָה לְהַכְעִיס נוֹקִי גְּבָרָא אַחְזַקְתִּיהָ וּכְמ"ש הַר"ם וְהַטּוֹר בַּח"מ ס"א ל"ב בָּאִם רָאִינוּ קוֹשֶׁר וּמְתִיר בְּשַׁבַּת וּכו' ע"ש וְע"ל אוֹת א' וי'.

וְעֵי ג"כ לְמַהֲר"י קַצְבֵי סִימָן ו' בְּדִין מוּמָר לְעַבּוֹדַת כּוֹכְבִים שְׁדָרָף יֵינוּ בְּטַהֲרָה וְנִתְּנוּ ע"י אֲשֶׁתּוֹ יְהוּדִית בְּחֻצַּר יִשְׂרָאֵל וְהַמְּפָתַח בְּיָדָהּ דֶּהֵתִיר הֵינָן אַע"פ שְׁהֵיָה דָר עֲמָה בְּבֵית פִּינוֹן שְׁטָרַח כ"כ לְהַמְצִיא מְעוֹת לְעֲשׂוֹת יֵינוּ בְּטַהֲרָה וּטְעָמִים אַחֲרִים: כַּג מוּמָר לְעַבּוֹדַת כּוֹכְבִים שְׁגָלָה לְמִקּוֹם שְׂאֵין מְכִירִין אוֹתוֹ וְשׁוֹמֵר שָׁם שַׁבָּתוֹת וּמוֹעֲדֵי ה' וְחֹזֵר לְדַת הַיְהוּדוֹת וְיִצְאָ מִשָּׁם בְּגִבּוֹנוֹת לְמִכְרָם בְּמִקּוֹם אַחַר וְהַשְׁלִיכְתּוֹ הַסְּפִינָה לְמִקּוֹמוֹ הָרֵאשׁוֹן וְהִבִּיא עֲמוֹ עֲדוֹת מִיְהוּדִים שְׁמָכְרוּ לֹו בְּמִדָּה וּמְשַׁקֵּל דַּעְתּוֹ ז"ל לְהַקֵּל בְּדְבַר פִּינוֹן שְׁלֵא הֵיָה מוּמָר לְהַכְעִיס וְעוֹד שְׁהַשְׁתַּדֵּל לְהַבִּיא עֲמוֹ כְּתָבִים וְעֲדוּת לְצִאָת מִיָּדִי חֻשְׁד וּטְעָמִים אַחֲרִים ע"ש (זְקוֹן אֲהָרֵן ס"א קכ"ב): הַד"ט וְעֵיג"כ לְהַרְב חֵיִים שְׂאָל ח"ב ס"א ל"ח אוֹת ט"ל בְּדִין ת"ח שְׁלֵא רָצָה לְשַׁתּוֹת יֵין מְקַנְקֵן שְׁנַגַּע בּוֹ א' שְׁהַמִּיר לְפִי שְׁהִיו רוֹצִים לְהַרְגוֹ וְזֶה ג' שְׁנִיִּים שְׁסִיכּוֹן עֲצָמוֹ וּבְרַח וְחֹזֵר לְיְהוּדוֹת וְעֲשֶׂה קִצַּת תַּעֲנִיּוֹת עַל מָה שְׁעֵבֵר וְאָמַר מְנִי"ר דָּאָף שְׂיֵשׁ לְצַדֵּד

לזכות הת"ח שלא רצה לשותו ממ"ש מהרח"ו שֶהָרָאוּ בְּמִצְחוֹ שִׁשְׁתֵּהוּ יי"נ על שִׁשְׁתֵּהוּ עם מוֹמֵר וְשִׁמְעָאל שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה קְנֻדָּם שֶׁהִשְׁלִים תְּשׁוּבָתוֹ וְהֵבִיא ג'כ"מ"ש בס' התסידים סי' ר"ג ומ"ש בְּשִׁוְרֵי בְּרָכָה ב"ד סי' קכ"ג ובְּקִנְיָנוֹת בְּרִית עוֹלָם על ס' התסידים הנז' מ"מ אין לרפות יְדֵי בְּעָלֵי תְּשׁוּבָה וְלִבְיָיִשׁם וְשִׁישׁ לְחַלֵּק בֵּין נִיד"ד לְגִידוֹן דֶּה־רַח"ו ע"ש ועיג"כ לְקַמֵּן סי' י"ט אות ח"י: כד טַבַּח הַבּוֹדֵק לְאַחֲרֵים שֶׁיִּצְתָּה טְרָפָה מִתַּחַת יָדוֹ פֶּל שִׁישׁ יָדִים מוֹכִיחוֹת שֶׁשׁוּגַג הָיָה אֵין מְעַבְרִין אוֹתוֹ וּמִתָּר לִיקַח בְּשׂוֹר מִמֶּנּוּ וּמִיָּהוּ הַפֶּל לְפִי מָה שֶׁהוּא אָדָם (אֲבָקַת רוֹכֵל סִמֵּן ר"ז): הַד"ט וְעֵינֵן לְהִרְבֵּ תִשְׁב"ץ ח"ג סי' קע"ב דְּכָל שֶׁאֲפָשָׁר לְתַלוֹת שֶׁהוּא שׁוּגַג אֵין לְהַעֲבִירוֹ וְלֹא לְשַׁמְתוֹ וְסָגִי שֶׁיִּקְבֵּל עָלָיו בְּפָנָי ג' לְבָדוּק יָפָה מִפְּאֵן וְלִהְבֵּא וְשֶׁפֶן פֶּתַב הָרֶאָב"ד בְּאִסּוּר מִשֶּׁהוּ שָׁלוֹ ע"ש וע"ל סי' ג' אוֹת ג' וְעֵינֵן לְהִרְבֵּ אֹר נְעֵלָם סי' י"ד דְּכַתֵּב דְּשׁוּחַט שֶׁהִתְרַשֵּׁל בְּבִדִיקַת הָרִיָּאָה וְנִמְצָאוּ סִירְכוֹת אַחֲרָיו וְכִשְׁהָרָאוּם לוֹ הוֹדָה שֶׁהִיא טְרָפָה וְשֶׁשׁוּגַג הָיָה מְשַׁמְתִּין אוֹתוֹ וּמְעַבְרִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיִּלְבֵּ לְמִקְוֵה וְכו' ע"ש וְעֵינֵן לְהִרְבֵּ הוֹן רַב ח"ב סי' א' בְּעֵנֵן פּוֹתֵב תו"מ שֶׁעַד א' מְעִיד עָלָיו שֶׁקָּנָה עוֹרוֹת מִהַעֲבוֹד כּוֹכְבִים בְּלִי עֲבוֹד וּשְׁחִירוֹת לְשִׁמֵן וְחִתָּהּ מִהֵן רְצוּעוֹת וְהַעֲד מִיָּחָה בּוֹ וְלִקַּח הָעוֹרוֹת מִיָּדוֹ וְהוּא מְשִׁיב שֶׁחֲשֵׁב לַעֲשׂוֹת וְלֹא עָשָׂה וְלִבְסוּף הוֹדָה וְהַעֲלָה דְּסָגִי לְסוּפֵר הִלְזוּ בְּקַבְלַת דְּבָרֵי חֲבָרוֹת כֵּינֵן דְּאִסּוּרָא דְּרַבָּנָן הוּא וּמָה גַם שֶׁלֹּא הָעִידוֹ עָלָיו אֲלֵא שֶׁלִּקַּח וְלֹא שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ וְאֲפָשָׁר דְּנִתְחַרַט וְכַמ"ש הָרִיב"ל פֶּלֶל ט' סי' נ"ז בְּגִידוֹן שָׁלוֹ וְהֵבִיא מ"ש עָלָיו הָרַב פּר"ח בְּסִי' קי"ט ס"ק כ"ח ד"ה וְעֵדֵינֵן נִשְׁאָר לָנוּ וְכו' וּמ"ש הָרַב פְּרִי תוֹאֵר ע"ש: כַּה אֵין לְהַקֵּל נֶגֶד פֶּסֶק מְרֵן וּמוֹר"ם וּרְש"ךְ בְּדִין חֲשׂוֹד עַל אִסּוּר דְּאוֹרֵייתָא דְּפֶסְקוֹ בְּסִי' פ"ב וְסִי' קי"ט ס"ק דְּאִינוּ נֶאֱמָן לִזְמַר מְפִלוּנֵי מְוַמְחָה וְתַמָּה עַל הַפּר"ח שֶׁמֶן סִקְל"ד דְּהַקְרִיעַ נֶגֶד סְבָרְתָם וְכַדְעַת הַרְט"ז וְשֶׁאֵין רְאִיוֹתָיו רְאִיוֹת (בְּכוֹר שׁוֹר דָּף קכ"ד ע"ג): כּוֹ סְפִינָה שֶׁהָיָה בָּהּ הָרַבָּה חֲבִיּוֹת שֶׁל יֵין כֶּשֶׁר שֶׁהָיָה מְוַמְחָה בְּתַחֲתִית הַסְּפִינָה וְהָיָה עֲלֵיהֶם הָרַבָּה חֲבִיּוֹת אַחֲרוֹת שֶׁל יֵין שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וְהָיָה בְּסְפִינָה יְהוּדִי א' שׁוֹמֵר הֵינֵן וּבְאֲמֻצֵּעַ הַדָּרָף הַנְּצָרָף הִיְהוּדִי לִילָף מִהַסְּפִינָה וְכַתֵּב א' לִיהוּדִי א' חֲבִירוֹ בְּעִיר שֶׁהִיְתָה הַסְּפִינָה הוֹלְכָתָה וְהוֹדִיעָהוּ שֶׁפְּאוֹתָהּ הַסְּפִינָה הָיָה כּוֹכְבֵי חֲבִיּוֹת יֵין כֶּשֶׁר שֶׁהָיָה בְּקַרְקַע הַסְּפִינָה וְשֶׁעֲלֵיהֶם חֲבִיּוֹת שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וְהִגִּיעָה הַסְּפִינָה לְנִמְל וּמִסֵּר הַסְּפֵן הַפֶּתֵב יָד לִיהוּדִי הַמְּשׁוֹלַח לוֹ וְיִלָּף לְסְפִינָה וְא"ל הַמְּלַחִים שֶׁאֵז הִיְתָה בְּלִתִּי אֲפָשָׁר לְמִסְרָם לוֹ שֶׁהָיָה בְּתַחֲתִית הַסְּפִינָה וְיִתֵּר מִחֲצֵי מִשְׁאֵ הַסְּפִינָה עָלָיו וְהִמְתִּין הִיְהוּדִי שֶׁם וְרָאָה שֶׁפֶן הָאָמַת וּפֶסֶק הָרַב ז"ל לְהַתִּיר הֵינֵן לְגַמְרֵי שֶׁא"א הָיָה לָהֶם לִיגַע בָּהֶם וְכָל כִּי הָאֵי וְדָאֵי אֵין לְחוּשׁ לְפְרִיקָה וְטְעִינָה (תִּשְׁב"ץ ח"ג סִמֵּן כ"א): סִמֵּן יָז דִּינֵי עֲשִׂייתִי סְחוּרָה בְּדָבָרִים הָאִסּוּרִים אוֹת א בִּירֵר בְּפִלְפוּלוֹ הַעֲצוּם דְּפִירוֹת דּוֹחַן וְאִנְרָז שֶׁהִתְלִיעוּ אֵין לְמַכְרֵן לְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים קַבָּא קַבָּא אִף קַמַּח אוֹ חֲטִין שֶׁהִתְלִיעוּ מְוַמְחָה לַעֲשׂוֹת מִהֵן פֶּת וְלְמַפּוֹר לְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים אַחַר שֶׁיִּחְתְּנוּ הַפֶּת לְחֲתִיכוֹת וְכֵן מְוַמְחָה לַעֲשׂוֹת יֵין שְׁרוּף מִהַקְמַח שֶׁהִתְלִיעַ (פְּנִיָּם מְאִירוֹת ח"ג סִמֵּן ל"ה): הַד"ט וְעֵינֵן לְהִרְבֵּ כָּרָם שֶׁלְמָה סי' ט"ו וְט"ז דְּאִסּוּר לַעֲשׂוֹת סְחוּרָה בְּזִיתִים מְתוּלְעִים דִּישׁ בָּהֶם סְפֵק אִסּוּר תוֹרָה שֶׁמָּא הִתְלִיעוּ בְּמַחְבֵּר וּבּוֹרִית הַעֲשׂוּי מְשִׁמֵן וְחִלְבַּ חֲזִיר מְתִיר לַעֲשׂוֹת בָּהּ סְחוּרָה וְלִהְנוֹת מִמֶּנָּה בְּמִלְאֲכָתוֹ לְכַבֵּס בְּגָדִים כֵּינֵן דְּמִיָּדִי דְּלֹא חֲזִי לְאֲכִילָהּ הוּא ע"ש וּבְעֵיקָר עֲשִׂייתִי סְחוּרָה בְּדָבָרִים הָאִסּוּרִים בְּאֲכִילָהּ אִם אִסּוּרוֹ מִדְּאוֹרֵייתָא אוֹ דְּרַבָּנָן עֵינֵן לְכַנְה"ג סי' קי"ז וּפּר"ח וְחֲזוֹן לְמוֹעֵד סי' כ"ט שֶׁהֵבִיא מָה שֶׁהִקְשָׁה הַתִּי"ט בַּפ"ז דְּשִׁבְעִית וְתִירוֹץ הָרַב מְשַׁנָּה

למלך ומה שהקשה הרב המחבר על תירוצו ונשוב ראה לרח"א אבולעפיא שהקשה גם הוא לפר"ח ומסיק דלעולם דאסורו מה"ת ונדוקא בדבר מרובה ולא בדבר מועט ועיג"כ לו ז"ל שם סי' מ"ג וע"ל אות ה': ב למד זכות על מנהג ק"י אלטונא והאמבורג המקבלין דם השחיטה בכלי תיכף אחר השחיטה למפנר לעובד פוכבים דנדוקא בדרך קנייה ומכירה אסור אבל הדם הזה בא לידם בלי קנייה ולא מיקרי עושה סחורה בדבר אסור וגם אין בזה אסור שחיטה תוך הפלי פנין דאחר השחיטה מניח הפלי לקבל דמו ומותר ומ"ש מור"ם דאף בזמה"ז אין להתיר בסי' י"ב ס"ב לא מיירי רק במניח צנאר הנשחט על הפלי (מקום שמואל סי' ע"ו): הד"ט ועיין להרב בית יהודה סי' ט"ו דאסר לנהור או לשחוט בסכין פגום בהמות למכרן או לתת מתנה דהוי כמוכר ועושה סחורה וכהספמת רש"ך ופר"ח סי' קי"ז ועיג"כ להר"ם די בוטון סימן ה' ועה"ג סי' י"ג ושער אפרים סי' נ"ז ומשאט בנימין סי' כ"ח ונחלת שבועה סי' ע' ובית יעקב סי' מ"ב ואמונת שמואל סי' י"ד ושי למורא סי' י"ז וכאשר בא זכרונם לטובה בלקט הקמח דף ע"א ע"ש וע"ל אות ה': ג סמוכות עשה למנהג רבים לקנות לכתחלה נו"ט ובשר חזיר מהעובדי פוכבים להאכיל לפועלים עובדי פוכבים אף שפכת מור"ם בר"ס קי"ז לאסור ורט"ז נמי לא התיר רק לקנות מישראל וע"ז ג"כ השיג הרב בית יעקב סימן מ"ב פנין דהפועלים מוטלים עליו להאכילם ולא בדרך מתנה או מכר פשיטא דאינו נראה כסחורה (שם סי' ע"ו).

ד אסר לקנות יי"נ לעובד פוכבים אף בלא שזכר סרסורות רק שלקח בפחות ומוכר ביותר אף היושב לשרת לעובד פוכבים בדברים מותרים ליום א' מכר יי"נ יש בו איזה חלוקי דינים (בית יהודה סימן כ"ו ובמנהגים ס"ז): הד"ט ועיין להרב מכתם לזוד סי' י"א שביאר וביירר להתיר לסרסור ישראל להטפל עם העובדי פוכבים המביאים קדלי דחזירי יבשים להשתדל עם הקונים כדי להרויח סרסורותו ויכול לקצוב ג"כ עם המוכר בק' ועם הקונה בר' והמותר לעצמו פנין שהמוכרים אינן מביאין אותן רק מעצמן אבל לומר להם להביאן נראה דאסור ומ"מ לעשות הטוב והישר לא יקבל מיד המוכר חתיכה מהן להראותה לקונים בדרך הסרסורים רק ילכו מעצמם הקונים לראותם ע"ש וע"ל אות ה': ה תשובה גמורה השיב מכתב ידו של הרב פינחס עניו תלמיד חבר שלו והסכים הוא על ידו בדין ראובן ושמעון ועובד פוכבים ששכרו מעובד פוכבים א' שדות הרבה בשותפות בכו"כ לשנה לחלוק ביניהן הרינוח ושטר שכירות נעשה בשם שמעון ועובד פוכבים השותף וחזרו והשכירו לעובד פוכבים אחר שדה א' בכו"כ לשנה והתנו שמלבד השכירות שקצבו יתן בכל שנה כו"כ משקל בשר חזיר פמנהג והשדות אחרות נתנום לעובדי אדמה ג"כ עובדי פוכבים ובהיות השדות ההן ארץ מרעה ורועים בה אינה פרות ומחלבם עושים גבינות מסרו ג"כ עשיית הגבינות לעובד פוכבים אןמן נקרא קאסאר"ו ומגדל חזירים וחולק הולדות פנהוג והם אם ירצו מוכרים הפל בעילוי דמים פל מה שיכולים ועמד ראובן ושאל מה הדין בזה ובזה.

ותחלת דבר בדין גידולי חזירים הביא מ"ש הפר"ח סי' קי"ז סקי"ג דהשוכרים מהשורים פפרים לזמן מה היינו פל ההכנסה המגיע לשר ובכלל דברים טמאים ומגדלן הישראל להאכיל לפועליו עובדי פוכבים דאין לו על מה לסמוך וכ"פ ג"כ הרמ"ע סימן ל' זאת ועוד דהרב"ח כתב שעשו סמיכה להחרימם ושללא ראו מעולם סימן ברכה דקימי בארור

מגדל חזירים ועינין ג"כ להרב פ"ת שם סקי"ד ולהרב גור אריה בנימוקיו שם דכתב דאפילו לעשות סרסרות (וע"ל אות ד') או להשתפר לו או לקנותן ליתגן לעובד פוכבים אסור.

ועיגכ"ל להרב דב"ש סי' קמ"ד ולהרב פני משה ח"א סי' ג' דכתב דאסור סחורה בדברים האסורים מדאורייתא לאכלן אסורים ג"כ מדאורייתא לעשות בהן סחורה (וע"ל אות א') ועיגכ"ל פני יעקב סי' ג' ובית יעקב סימן א' ב' וריר"ו נתיב ט"ו חלק אדם אות נ"ז ולכל הדומה לאלו אסור למפור או לשפור או לקנות הכנסת המלך להסתחר בדברים האסורים אמנם אח"כ שם אל לבו סברת הרט"ז ופ"ת הנז' המתיר קניית הכנסת המלך וכו' אף דס"ל דאסור סחורה מדאורייתא ע"ש.

ובסניפים אחרים השייכים לניד"ד מסיק דמידי ספקא לא נפקא ודי לאסור לכתחלה אף בדעיבד כניד"ד שא"א למצוא תקנה ממקום אחר עצה טובה קמשמע שלא להביא אצלם בשר חזיר ולהניחו לשנותף עובד פוכבים ולצאת ידי כל הפוסקים ימכרו הבשר והחזיר מיז ולא ישהם למכרם בעילוי דמים ולכתחלה צריף להתנות עם האריס והשנותף עובד פוכבים מעיקרא טול אתה חזיר ואני אטול שמן או חטים וכדומה עש"ד (פחד יצחק במהד"ב שלו אות ס' ע' סחורה אסור): הד"ט ועינין להרב שדה הארץ ח"ג סימן ב' דהרא"ה פנים להתיר בקצב ישראל שדרכו למפור אחורי בהמה לעובד פוכבים לעשות ג"כ פרפשאות וכדומה למכרם לעובד פוכבים בפרוטרוט אף בלי ניקור מגיד הנשה להיותו בלי בניקור אמנם מסיק דמ"מ יש לחוש לסברת האוסרים כמ"ש הכנה"ג סי' קי"ז ועינין להרב חות יאיר סי' קס"ב דף ק"ל ע"א ולהרב אשדות הפסגה סי' ד' בדין ישראל שגשפתה עם העובד פוכבים בתנות והעובד פוכבים עושה פרפשאות מבשר טרפה למפור לעובדי פוכבים דאם שגשפתה עמו לא ידע מותר ליהנות ממה שגממא לעובד פוכבים בעת השיתוף ועגכ"ל אות ו' ועינין להרב קדשי דוד סי' א' דלחלק יצא בין סת"י של פותים ליקח מהם שפר לעשות רפואות ולטועמן מותר אף בסת"י של עובדי פוכבים אסור לקנות מהם שפר או לטעום גם הרב זרע אמת ח"ב סי' פ' והנמשכים אסר לרופא ישראל לקנות ס"י לעשות בו תרופות דהוי עושה סחורה בדבר אסור אבל בדעיבד התיר וחילק ג"כ בין עובדי פוכבים לכותים דאף לכתחלה התיר ובענין טעימת התרופות ולהפליט המעורב בהן איזה דבר אסור אף שנטה דעתו להקל מ"מ לא רצה לסמוך על דעתו בהיות הדבר מחלוקת בין הפוסקים ובדף אגב פלפל בתקמה בענין ברכות דטועם ופולט והאריף ג"כ ועשה סמוכות למה שנהגו להקל להסתחר במים חיים של עובדי פוכבים ולטעום ולפלנט ולהרגיש אם חזק הוא ודוקא לטעום ולפלנט קודם שימתקוהו בקצח אמנם לקנות ס"י מהעובד פוכבים לעשות מהם יין שרוף יש לאסור וע"ע לו שם סימן ל"ד ול"ה שתמה על הר"ם די בוטון סימן ה' (הזפרתיו לעיל אות ב') דכתב דאף אם נזדמנה נו"ט בבית ישראל דמותר למכרו לעובד פוכבים מ"מ לא ימכרם רק בדמים שקנאן ולא ביותר דליתא אלא קי"ל כפר"ח סימן קי"ז סק"ג דשרי אפילו בריוח ושפן גם סברת הרב"ח להתיר ע"ש ובדק ומצא ג"כ איזה תיקון לישראל הלוקח שדה בשותפות עם העובד פוכבים בשכירות לסלק אסור גידול חזרים מלבד עשיית סחורה בדברים אסורים ועגכ"ל למהר"ש יונה סי' ז' ולהר"ם מפאדונה סי' ע' בדין יהודי הרגיל להסתחר בסת"י למכרו לעובד פוכבים לפי שלא ידע שיש חשש אסור ולכן

נשתעבד לעובד פוכבים להביא להן יין חשוב ונודע למורים וגרע בו יפה עשו ומ"מ
במה שנשתעבד כבר א"צ להפסידו הפסד מרובה ע"ש: וראובן מעבד עורות עמד ושאל
אם רשאי לקנות החומץ מעובד פוכבים לצבוען לעשות מהם מנעלים למכור לישראל או
לא משום משתפר באיסורי הנאה וחקר הרב מתחלה אם מותר לישראל ליקח המנעלים
מעור שנצבע בחומץ של עובד פוכבים ומסיק להתיר ומשם יצא ובא לו בפירוש השאלה
ומסיק להתיר משום דאיפא למ"ד דעובדי פוכבים בזמן הזה אינן אוסרין בהנאה ועוד
דדלמא העובד פוכבים לקחו מיישראל ובמבצע אין בו מגע עובד פוכבים ושמא ג"כ
במי בוסר הנה ואף לסמ"ג דמחמיר בס"י ולא חשיב ליה איסור דרבנן מ"מ בניד"ד יודה
מהטעמים הנז' אף אמנם אם יתברר דהחומץ עושהו העובד פוכבים בביתו צריף למחות
ביד ישראל שלא לקנותו מאותו עובד פוכבים ומה גם אם מוצא לקנות מיישראל אף
שמוכרו ביוקר מהעובד פוכבים ולפחות יקח מפותי ולא מעובד פוכבים אף אם א"א
להתברר שהעובד פוכבים מוכר מהחומץ שעושה בביתו יש להקל והסכים עמו מהר"י
אלפנדרי רבו דיפה דן ויפה הורה ע"ש (בני יעקב סימן י"ג): הד"ט ועיין להרב דבר
משה סי' י"ג י"ד ט"ו במה שהשיב להמהר"י צבי ששאל ממנו במי שנתן מעות לעובד
פוכבים בתורת עסקא והעובד פוכבים מתעסק בנו"ט ובית העובד פוכבים רחוק מאד
מבית ישראל באופן שאין היהודי מטפל כלל בהם וכיון שעיקר האיסור הוא משום דלמא
אתי למיכל מיניה א"כ בניד"ד יהיה מותר וגם מטעמים אחרים דן להלכה להקל ושגם
הר"ם מבילגראדו רבו הסכים עמו ושוב באו לידו שו"ת דב"ש ועמד מרעיד בראותו
בסימן קמ"ד שאסר ותמה איה דחה סברת האומר שטעם האיסור משום שיבא לאכול
נהרי הו דברי התוס' ובפרט למ"ש הרב פ"רם שלמה סי' ט"ז (הוא הרב אביו של הרב
המחבר הנשאל) שכן הסכימו רוב הפוסקים ועוד הביא ראיות אחרות והשיב תשובה
שלמה להתיר והביא ג"כ מ"ש הרב בני יעקב הנז' ותמה גם הוא על הדב"ש שדבריו
פלי ראייה ברורה ושגם לדבריו נראה דבניד"ד יסכים להתיר וגם הרב אשר שלם הסכים
עמם להתיר ע"ש ולהרב עין משפט סי' א' בדין ישראל הנשפך לעובד פוכבים למכור
נו"ט וכשרות וליטול בשכרו ריאות הבהמות ומסיק לאיסור ולא מצא לו תקנה רק
למכור הבשר והריאות על פיס העובד פוכבים וליטול שכרו מכל המכירה א"נ קודם
שו"ב הבהמות של אותו עובד פוכבים יקנה הישראל מעובד פוכבים את הריאות בדבר
מועט וימשוך את הבהמות קודם שישחוט לרשותו או בסימטא וכדומה ונקנות לו
הריאות מחיים אף דכל הבהמה של עובד פוכבים כמ"ש סימן ס"א סכ"ז בדין מתנות
כהונה ועי"כ אף אם אח"כ נמצאו טרפות הוי נזדמנו לו ומותר לכ"ע ועג"כ להרב בארות
המים סי' ה' בענין זה דמסיק דאם קנאן השותף עובד פוכבים מעצמו ונתעסק בהן מותר
לישראל ליקנות פניו שלא ידע אף אם יש לו ידיעה מזה יש להחמיר שלא יהנה ממנה
רק דמיה בלבד ועיין להפר"ח ולהרב שי למורא סי' טו"ב ומ"ש עליו הכנה"ג סי' קט"ז
ועיין להרב מגן שאול סימן י"ד ביישראל השותף עם עובד פוכבים שנושאין ונותנין
בדבר איסור והיישראל לא ידע ולפעמים ידע דמסיק דכיון דהעובד פוכבים הוא המתעסק
לבדו מותר לישראל ליקנות מהריוח והסכים עמו מהר"ש פלוריאטין וכן העלה
בתשובותיו הרב עולת שמואל סי' ד' ע"ש וע"ל אות ה': ז שקיל וטרי בדברי הפוסקים
במה שנהגו העולם היתר בנבלות וטרפות בכל מיני הנאות הגם דמקרא מלא לפלב

תשליכון אותו דמשמע לכלב (חקרי לב סי' י"ט): ח אסר לזכות מציאת דבר האסור באכילה כדי למכור לעובד פוכבים ואם עבר וזכה נראה ממ"ש הרמ"ע סי' פ"ט דשרי ושכ"כ הרא"ש והר"ש יונה ומגן שאול סי' י"ד אף מדברי הפרישה והרב"ח נראה דכיון דעבד איסורא אסור למכור וכן נטה דעת הרב המחבר (שם סימן קמ"א): ט התיר למכור ענבים לעובדי פוכבים אף שקונה אותם לעשות מהן יין לשותת עובדי פוכבים בחנותו ול"ד למה שאסר ריר"ו למכור להם מים פשידוע שרוצה לעשות מהם מים להטביל דאין איסור יין שלהם רק משום בנותיהן ובניד"ד לא שינה טעם ועל מה ששאל השואל אם מותר לגבות ס"י לפרעון חובו מחלוקת פוסקים הוא וכמ"ש הטור סי' קכ"ז והנח להם לישראל כמ"ש הרא"ש ועג"כ שם למרן ובסי' קל"ג ואם ישאל המקבל סת"י על חובו יחייב למכרו לעובדי פוכבים או רשאי אפי' לישראל אחר למכור על יד אע"פ שמשפטר במה שקנאו בזול יש להקל וכן עשה מעשה (תורת חסד סי' ח"י): הד"ט ואם מותר לעשות סחורה במומי"א הלא הרב גנת נרדים דחשש בהן לאיסור תורה אסר ג"כ להסתחר בהן אבל הרב תנא פליג וס"ל דאינו אסור אלא מדרבנן ומותר להסתחר בהן עיין במל"מ שלו ספ"ח דמאכלות אסורות וע"ל סי' ט"ו אות א' ולקמן סי' ל"ה אות מ"ד ועג"כ להרב חזון למועד סי' מ"ג מ"ש הרב תנא הנז' ולהרב חות יאיר סי' קמ"ב וקע"ה ולהרב שי למורא סימן טו"ב באורף ולהרב פני משה סימן ג' ולהרב מראית העין דף ט"ז ע"א ובליקוטיו סי' ט"ו אות ז מ"ש על הרב שבות יעקב והרב כנה"ג י"ד סי' שמ"ט והרב חזון נחום בערכין דף ק"ב ע"א שרצה לפרש הירושלמי באופן שלא יקשה על הרשב"א והביא ג"כ דנעלמו מהרב יעב"ץ ח"א סי' מ"ה דף ס"ט סוגיית הירושלמי והרשב"א בחידושי ב"ק והרמב"ן פ' אע"פ ודברי הרוקח ע"ש: סימן יח דיני פלים בלועים מאיסור והכשרן ודין טבילת הפלים: אות א בענין יישון פלי איסור יב"ח אי מהני או לא האריף להשיב על מ"ש לו הגאון צבי בתשובותיו ע"ש דס"ל דדוקא בי"ג דבליעתן בצונן הקילו ולא אם בלעו בחמין (פנים מאירות סי' כ"ג וכ"ד): הד"ט וע"ע שם סי' ס"ד בדין נטל"פ וע"ל סי' י"א אות ג' ועג"כ להרב פרובינצאלי בתשובותיו כ"י סי' קמ"ח דפסק דהגת של עובדי פוכבים שנתיישנה מבציר לבציר מיקרי יישון אף שלא פלו יב"ח ש"ד שנתחנב הי"א ימים ששנת החמה עודפת משנת הלבנה אין יישון בכף גרע מהדחה הקלה ויועיל היישון הנז' גם אם היה צריך נגוב: ב הביא חלוקי דינין בענין הכשר אי אמרינן חם מקצתו חם כןלו כמ"ש בענין האיסור והיינו דקשאין כל הפלי חם בכדי שהיס"ב פשוט הוא דלא אמרינן חם מקצתו וכו' ואם תחב הקתא של ספין או הפך קודם הכשר א"צ ס' לבטלו ואם כל הפלי חם אמרינן דמפעפע בכל הפלי ואם תחב צד הב' צריף ס' לבטלו אלא דלענין הכשר סגי למקצת פלי דנשתמש בו דכבולעו כף פולטו דלא פהרשב"א ובלא"ה מה שרוצה לדמות הכשר פלי חמץ להכשר פלי איסור ל"ג דהא ג"כ התיירא בלע כפשר וחלב ואם בקדירה שבישל בה פשר א"צ הכשר רק במקצת ה"ה בחמץ (שם סי' פ"ג): ג תמה יתידותיו בדעת הרשב"ם וסמ"ג דסבירא ליה דהלוקח פלים ישנים מעובד פוכבים שאם הטבילין ואח"כ הגעילין צריף לחזור להטבילין דלא פהרא"ש הביאו הטור סימן קכ"א (יריעות האהל סימן נ"א): ד פלי חרס שאין להם הכשר בהגעלה דיין בשתיית כ"ד שעות ונתן ג"כ טעם למ"ש מרן ס"ס קכ"ב בשם המרדכי על ספינים שהניח בחנות של אומן שצריף הכשר ולא סגי בשתיית מעל"ע לפי

שְׁאֵפֶשֶׁר בְּהִגְעָלָהּ מִשָּׂא"כ בְּכָלִי חָרָס שְׁעֲמָדוֹ בְּבֵית עוֹבֵד פּוֹכְבִּים דְּדִי לְהִרְאָה ו'ל' לְבִשְׁהֵיית מִעַל"ע לְפִי מ"ש ג"כ מָרָן בְּשָׂמוֹ וְהֵינּוּ מִשּׁוֹם דָּא"א לְהִגְעִילָן בְּשִׁהֵיית מִעַל"ע סְגִי (שׁו"ת ה"ר"ם פְּרוֹנְבִּינְצָא לִי סִי קל"ח): הַד"ט וְנִרְאָה הַדְּבָר פְּשׁוּט דְּדוֹנְקָא כִּשָּׂא"א בְּהִגְעָלָהּ אוֹ בְּלִבּוֹן סְגִי בְּשִׁהֵייתָ וּמִשָּׂא"ה אִם יֵשׁ גְּנוּמוֹת בְּסִפְיָנִים הַנּוֹ' שְׂאִין הִגְעָלָה מוֹעֵלָת בְּהֵן וּכְמ"ש מָרָן בָּא"ח סִי תנ"א ס"ג לֹא מִפְּנֵי זֶה סְגִי בְּשִׁהֵייתָ פִּינּוֹן שְׂיֵשׁ לְהֵן הַכָּשֶׁר בְּלִיבּוֹן אֲמָנָם בְּכַפּוֹת הָעֲשׂוּיּוֹת מִקְּרָן שְׂאִין לְהֵן תִּקְנָה בְּהִגְעָלָהּ לְפִי שְׁמִתְקַלְקְלִין בְּמִים חֲמִין וּכְמ"ש הַמְּנַהֵיג וְהִבִּיאוֹ מָרָן שֶׁם בַּס"ז וְה"ה אִם יָדוֹת הַסִּפְיָנִים מִקְּרָן דְּדִין א' לְהֵן דָּא"א בְּהִגְעָלָהּ וּכ"ש בְּלִיבּוֹן נִרְאָה דְּדִינָן בְּכָלִי חָרָס דְּדִי לְהִשְׁהוֹתָן מִעַל"ע וְדוֹנְקָא בְּשָׂאֵר אִיסוּרֵין חוּץ מִחֲמִין בְּפֶסַח דִּישׁ אוֹסְרִין נִטל"פ אֶפְשֶׁר דָּאָף לְמִקְלִין בְּנִטל"פ בְּפֶסַח מ"מ אִין לְהִקְל כ"כ גַּם בְּשִׁהֵייתָ בְּעִלְמָא וְאֶפְשֶׁר דְּגַם בְּזָה מְקִילִין מִשּׁוֹם דָּאִין לָךְ דִּיעֲבַד גְּדוּל מְזָה כָּל שָׂא"א בְּאִנְפֵּן אַחַר וְעֵינָן בְּחִבּוּרֵי הַקְּצֵר הִזָּה בַּח"א סִי ז' אוֹת כ"ח וְסִי י"ט אוֹת ט' וְלַעֲיִל סִי א' אוֹת י"ב וְסִי י"א אוֹת י' וְלִקְמָן אוֹת כ' וּכ"ד.

וְעֵינָן לְהֵרֵב שְׁמֵלָה חֲדָשָׁה סִי ב' סִי"ח בְּדִין טֵבַח שְׁהוּצִיא טְרֵפָה מִתַּחַת יָדוֹ בְּחִזְקַת כְּשָׂרָה דַּס"ל דִּישׁ לְאַסְרֵי הַפֶּל לְמִפְרַע וּמ"מ בְּכָלִי חָרָס שְׂאִין לְהֵם תִּקְנָה בְּהִגְעָלָהּ יֵשׁ לְהִקְל לְהִשְׁהוֹתָן ע"ש וּכ"כ ג"כ שֶׁם בְּתַבּוּאֵת שׁוֹר סִי"ק ל"ב דִּישׁ לְהִקְל בְּמִקּוֹם הַפֶּסַח וְעַג"כ לְהֵרֵב עֲטוּר בְּכּוּרֵי קֶצֶר ד"ה כָּלְלָא דְּמִלְתָּא וְלְהֵרֵב גּוּר אֲרִיָּה הַלּוּי בְּהִגְהוּתֵיו לִי"ד סִי קכ"ב אוֹת ח': הַ סְמוּכוֹת עֲשֵׂה לְמִנְהֵגָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהוֹכִיחַ דָּאִין חַיִּיב לִישְׂרָאֵל הַהוֹלֵךְ לְקַנּוֹת דְּגִים מְלוּחִים מִחֲנֻנֵי עוֹבֵד פּוֹכְבִּים כְּגוֹן דְּג סַלְמוֹנִי וְכִיּוּצָא לְחַתְּנֵךְ הַדָּג בְּסִפִּין כְּשֶׁר (זָרַע אֲמַת סִי כ"ז): וְ כָּלִי חָרָס מְצוּפָה שְׁהוּתָךְ בּוֹ הַשּׁוֹמֵן בְּשׁוּגָג בְּלֹא טְבִילָה יֵשׁ לְהִתִּיר מִשּׁוֹם דְּדָמֵי קֶצֶת לְסִפִּין שֶׁל שְׁחִיטָה וְאִי מִשּׁוֹם דְּלֹא קְנֻסִין לִיהַ עַש"ד (שֶׁם סִי ל"ח): ז' לֹא הִצְרִיךְ שׁוֹם הַכָּשֶׁר לְקַנְיָנִים שֶׁל זְכוּכִית שְׁהִכְנִיסוּ בְּהֵן עוֹבְדֵי פּוֹכְבִּים סְתָם יֵינָם לְקִיּוּם אֶף לְמַחְמִירִים בְּפֶסַח כְּמוֹר"ם סִימָן תנ"א סכ"ו בָּא"ח (שֶׁם סִי מ"ג): חַ הַמוּצָא סִפְיָנִים בְּרַחוּב יְהוּדִים מְקוֹם מַעְבָּר לְעוֹבְדֵי פּוֹכְבִּים פִּינּוֹן שְׁהֵרֵב חוֹת יָאִיר סִימָן רכ"ח לֹא רָצָה לְהִתִּיר לְמַעֲשֵׂה יֵשׁ לְחוּשׁ לְדַבְּרֵיו אֶף שְׁלִדְעָתוֹ יֵשׁ טַעַם אַחַר לְהִתִּיר (שְׁבוֹת יַעֲקֹב סִימָן מ"ז): ט הַחֲזִיק בְּמִנְהֵגָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לְהִטְבִּיל קַדְרוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁל נַחֲשׁוֹת שְׁקוּבָעִים בְּתַנּוּר בֵּית הַחוֹרֶף וּבְתַחֲלָה הִיָּה בְּדַעְתּוֹ לְהִצְרִיךְ טְבִילָה מִשּׁוֹם שְׁלֹקְחִין מְמִים חֲמִין שְׁבָה לְלוּשׁ עֵיפָסָה וְלָתֵת תּוֹף קַדְרוֹת הַתְּבַשִּׁיל וְלְבַסּוֹף מְסִיק לְהִקְל פִּינּוֹן שְׁנִקְבָּעָה בְּתַנּוּר וְאִין מְטַמְּאִין עוֹד וְאֶף קוֹדֵם חִיבּוּרָה אֵינָה רְאוּיָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ רַק אַחַר שְׁנִקְבָּעָה וְעוֹד יֵשׁ לְהִקְל מִמ"ש מָרָן סִימָן ק"ד סכ"ה בְּדִין סִפִּין שֶׁל שְׁחִיטָה שְׁמִפְשִׁיטִין בּוֹ דְּלֹא כָּלִי סְעוּדָה מִקְּרָו וְעֵינָן לְפָר"ח שֶׁם ס"ק י"ט (שְׁב יַעֲקֹב סִימָן ל"א): י הוֹכִיחַ בְּמִשׁוֹר דִּישׁ לְמַחֲוֹת בְּנוֹהֲגִים לְחַמֵּם מִים בְּכָלִי בְּשֶׁר לְלוּשׁ בְּהֵם הָעֵיפָסָה אוֹ אִיפְכָּא דְּרַנְבָּא דְּרַבְּנוֹתָא פְּלִיגֵי אַש"ד דְּהִבִּיא הַכְּנֵה"ג סִימָן צ"ה אוֹת ל' וְאֶף שְׂאִין הַקְּדִירָה ב"י אִין לְהִתִּיר עֵינָן לְהִרִיק"ש וְהִרְאֵנ"ח ח"ב דְּקִי"ד (דְּבַר מִשָּׂה ח"א סִימָן י'): הַד"ט וְעַג"כ לְרַדְב"ז ח"ג ד"פ סִימָן תרי"ז דְּהוֹכִיחַ דְּהָא דְּקִי"ל נִטל"פ מְוֹתֵר ה"מ בְּתַבְשִׁיל דְּהוּי כְּדִיעֲבַד אֲבָל בְּקַדְרָה לְבַשֵּׁל בָּהּ לְכַתְּחִלָּה אֶף נִטל"פ אֲסוּר וְע"ל אוֹת כ': יָא קַעֲרָה א' קִטְנָה שֶׁל גְּבִינָה שְׁנִתְעַרְבָה בְּקַעֲרוֹת אַחֲרוֹת שֶׁל בְּשֶׁר שְׁבָאָה אֶל שְׁוֹלְסֵן רְאוּבֵן עִם שְׂאֵר כָּלִי בְּשֶׁר בְּתַבְשִׁיל שֶׁל בְּשֶׁר וְשׁוֹב הַנּוֹדְחָה הַקַּעֲרָה הַיָּה בְּשָׂאֵר קַעֲרוֹת שֶׁל בְּשֶׁר בְּכָלִי א' שֶׁל בְּשֶׁר ע"ג הָאֵשׁ וּמַעוֹלָם לֹא הִיָּה תּוֹף הַיּוֹרָה ס' נֶגֶד אוֹתָהּ שֶׁל חֵלֶב וַיְהִי כְּמוֹ ט"ו יָמִים

אף היו מדיחים אותה רק פעמים שלש לשבוע באופן שלא היה ב"י זאת ועוד דדרך המדחת אותם לשים אפר תוף היורה לפעמים קודם שימת הפלי תוף היורה ולפעמים אחר הנחתה ופסק הרב להתיר כל הפלים חוץ מקערה חולבת דשבירתה היא טהרתה (שו"ת מקור חיים כ"י סימן ט"ו): הד"ט ועג"כ להפר"ח סימן כ"ב סק"ח וסי' ק"ה סקמ"א ובשו"ת הריב"ל בחידושי דינין ח"א דף נ"ט ע"ג ורש"ך סי' ק"ב סק"ח וראיתי להרב עזריאל דאינה בתשובותיו כ"י סי' כ' בדין בשר שלא נמלח שהושם בקדירה לבשל ולא היה ס' בקדירה והוצק מהמרק תוף קערה א' ע"י עירוי ונתערבה הקדירה היא באחרות והודחו יחד בחמין ואין מפיר הקערה האסורה ופסק שכל הקערות אסורות כיון דלא ידעינו כמה דמא נפק מינה ואם יש בו ס' אע"פ שהתבשיל מותר מכל מקום אותה חתיכה אסורה וגם העירוי מכלי א' אמרינו דדינו ככלי ראשון לחומר ולכן אם היתה הקערה ב"י כשהדיחו בחמין באחרות ואין בהן ששים כלם אסורות ולא שנייה הכא לזרוק אחד להתיר השאר דדוקא יבש בביש אמרינו הכי מה שאין פו הכא שהודחו בחמין ע"ש ועיין להרב שאלת יעב"ץ חלק ב' סימן ע"ד בדין פלי בלוע מאיסור שנתערב באחרים דאינו בטל ברוב לבשל בהם היתר שלא במינן עוון ב"י ובדיעבד אם ביטל בהן יש לסמוך ע"ד המתירים ואם עבר ושהה אותם אפ"ל לא נתערב רק א' בא' נראה פשוט דבדיעבד מותר המאכל וגם הפלים הותרו להשתמש בהן בין במינן בין שלא במינן ונשא ונתן בענין הגעלה אי מיקרי דשיל"מ בנתערב כל דמתפשר בהגעלה דכתב הטי"ד סי' קכ"ב בשם הרשב"א ועל מ"ש הרש"ך שם סק"ח בשם רש"ל והרט"ז שם דאין דבריו מוכנים לו כלל ע"ש ובענין האפר ושמים ב"יורה הנז' ע"ל סי' י' אות ב' דפסק מהרי"ע בשם הרב רבו דפוגם וכדעת מרן סי' צ"ה ואף דרש"ך שם פתב שלא נמצא דבר זה בשום פוסק כבר יצא ליגע הגאון צבי בתשובות סי' ק"א והשיב על דבריו ועיין להרב באר יעקב בסי' הנז' מ"ש עליו ולהרב מנחת יעקב כלל נ"ח סקכ"ו ועיין להפר"ח שאחר שהשיב גם הוא לקושיות הרש"ך הנז' הביא ג"כ דעת הרט"ז שהצריך עיון למעשה משום שמקרי"ל חלק על זה ומ"מ פסק הפר"ח דבהפמ"ר פדאי מרן לסמוך עליו שוב הביא ג"כ תשובת הרב צ"ץ סי' צ"א שנדחק ליישב הוראת מקרי"ל באופן שייסכים לסברת מרן סי' צ"ד ס"ד והתיר בפשיטות באפר דהוי פוגם גם הרב פרי תואר והרב בעי חיי בי"ד סי' קל"ד והרב כנסת יחזקאל סי' ס"ח פסקו להתיר וכ"פ הרב מקום שמואל סי' ע"ז והערה מקור דין זה וראוים עמודי ההוראה פאלה להקל לגמרי אף שלא במקום הדחק (ועג"כ לעיל סי' י"א אות כ"א): יב לא הצריך טבילה לכלי פורצילאן הדומין לכלי זכוכית כשקונים אותן מעובד כוכבים שיודע שעשייתן מהחול ואדמה מ"מ כמדומה לו ששמע מהגאון אביו מהר"ץ דלאו ככלי חרס דמי להאסר בבליעת איסור דאידי דשיעי טובא לא בלעי דומיא דכלי זכוכית ומנהג בעלמא הוא להשתמש בפסח בחדשים ושוב נפק ואשפח להכנה"ג שכ"כ בי"ד סי' ק"כ וקכ"א ועוד לו שם דריחים של יד שטוחנין בו הקאו"י נראה דחייבין בטבילה דעדיף משל פלפלין שאלת יעב"ץ ח"א סי' ס"ז): הד"ט ועיין להרב זרע אמת ח"ב סי' ל"ז דהתיר להשתמש בלי טבילה אפ"ל של קאו"י מטעם ס"ס דפלוגמא ובפרט שיש הפסד לכלי בטבילתו דכמעט הולך לאיבוד ע"ש ואחר הס"ר אי מהא דהולך לאיבוד יש להשיב דכל הפסד של פלי זה לא יהיה רק אם יניחונו כף מלוחלח במים שאז מטבע המים בברזל להעלות חלודה ולהפסיד

הפלי אָמָנָם אַם יַנְגְבוּהוּ בְסִמְרֻטוֹ אוֹ יַנְיַחְנוּ קְרוֹב קִצַּת לְחוּם הָאֵשׁ תִּכְלֶה כָּל הַלְחָלוּחִית
שָׁבוּ וְלֹא יָבֵא לְפָלִי שׁוּם הַפֶּסֶד כָּלֵל וְעֵינֶקֶר וְטַעֲמָא נְמִי דְאַיְפְלִיגוּ הַפּוֹסְקִים אִי אֲזַלְיִנּוּ בְּתֵר
הַמַּעֲמִיד אוֹ בְּתֵר עֵינֶקֶר הַפָּלִי לִישְׁרֵי לָן מְנִי"ר דְּלִית בֵּיהּ כְּדִי שְׁבִיעָה דְּהָא הֶרֶם"א גּוֹפִיָּה
דְּבַס"ז בְּדִין אַם נָתַן מְקַצַּת הַפֶּסֶף וְכו' פֶּסֶק כַּמ"ד דְּאַזְלִינּוּ בְּתֵר הַמַּעֲמִיד וְכַמ"ש הֶרֶט"ז
שָׁם סְקִי"ג אַפ"ה פֶּסֶק בְּסַעֲיָה ז' דְּרִיחִים שָׁל פְּלֶפְלִין צָרִיף טְבִילָה וּמִשְׁמַע אַפִּי' בְּבִרְכָה
(עֵינִין בַּפֶּר"ח שָׁם סְקִי"ז וְלֶרֶש"ךְ שָׁם סְקִי"ג בְּדִין פּוֹס דְּבַכָּה"ג דְּקִדְקָה מְסַתְּמוֹת מְרֹן)
וּבְדִין רִיחִים שָׁל פְּלֶפְלִין עֵינִין לֶרֶש"ךְ שָׁם סְקִי"ד וְלֶהֲרַב פֶּר"ח סְקִי"ח דְּמִיָּתוּ בְּשָׁם
מִוֶּר"ם בְּד"מ בְּשָׁם הַגַּמ"י פִּיטוֹר הַטְּבִילָה חֶלֶק הַתְּחַתּוֹן הַמְּקַבֵּל תְּבָלִין וּמְפָלֵל דְּהֶרֶיחִים
גּוֹפִיָּהוּ גַם לָהֶם לִבְבַּי פְּמוּהֶם לְהַצְרִיף טְבִילָה וְאִם בְּשָׁל פְּלֶפְלִין אָמְרוּ כֵּן תִּיָּתִי בַק"ו שָׁל
קֵאו"י וְכֹאשֶׁר הִזְכַּרְנוּ מִהֶרֶב יַעֲב"ץ וּמִמִּילָא אִין בְּיָדְנוּ בְּעֵנְיוֹתְנוּ הַס"ס לְפִטְרָן בְּלֹא כְלוּם
וְדִינוּ לְהַצְרִיךְ טְבִילָה בְּלֹא בְּרַכָּה וְדוּק וּבְעֵנְיָן כְּלִי הַפְּרָצִילָאן הַנּוֹז' זֶה לִי כְּשֶׁלֹּשִׁים שָׁנָה
וְיִוֹתֵר שְׁנֵשְׁאֲלֵתִי לְחֻוֹת דְּעֵי הַחֲלוּשׁ עַל דְּבִרַת כְּלִי זְכוּכִית וּפּוֹרְצִילָאן"ה בְּחֻנּוֹת עוֹבֵד
כּוֹכְבִים שְׁנוֹדַע בְּבִירוֹר שְׁבָכֵל הַכּוֹסוֹת מְעַרְבִין בַּקֵּאו"י אוֹ מִשְׁקָה אַחַר חֶלֶב שְׁחֻלְבוּ עוֹבֵד
כּוֹכְבִים וִי"ר וְכֵן מְזַנְמֵן בְּעַל הַחֻנּוֹת לְמַפְנֵי לְכָל מִי שִׁירְצָה הַחֶלֶב עֲצָמוּ בְּלִי תַעֲרוֹבָת
וְלֶהֲרִיקוּ בְּאוֹתָן הַפְּלִים עוֹדְנֵי חֵם וְנוֹדַע ג"כ שְׁאִין בְּהֶמָּה טְמֵאָה בְּעֵדֵר וְאִין חֶלֶב טְמֵאָה
מְצוּי בְּעִיר רַק בִּינְקֶר גְּדוֹל מְחֻלָּב טְהוֹרָה וְהֶאֱרַכְתִּי קִצַּת בְּשׁוֹתָא דִּינּוּקָא סִי' מ"ב וְהוֹכַחְתִּי
לַעֲנ"ד בְּרֵאיוֹת בְּרוּרוֹת דְּצִדְדֵי הַהֵיטֵר נֶרְאִין בִּיּוֹתֵר וְאִכְמ"ל וְע"ל סִי' י"ב אוֹת י"ג וְע"ל
אוֹת י"ד בְּדִין פְּלִים הַבָּאִים מֵאַרְץ צִינ"י וְעֵינִין לְהֶרֶב בֵּית יְהוּדָה בַּחֲזִי"ד סִי' נ"ב בְּדִין
צְלוּחִית שָׁל זְכוּכִית הַמְּנוֹקְפוֹת בְּסִיב דְּהוֹכִיחַ דְּכִינּוּן שְׁאִין מִשְׁתַּמְשִׁין מֵהֵן לְשִׁתּוֹת מִמֶּשׁ בְּהֵן
כְּכּוֹסוֹת וְגַם אִין מְבַשְׁלִין בְּהֵן כְּקִדְרוֹת לֹא חֲשִׁיבִי כְּלִי סְעוּדָה וְא"צ טְבִילָה ע"ש: יג עֲבִיט
שָׁל מִי רְגֵלִים וְגַרְף שָׁל רְעִי אִין בְּהֵם תְּקֵנָה אַף ע"י הַגְּעֵלָה (שָׁם ח"ב סִימֵן קַע"א): חֲד"ט
וְעֵינִין בַּח"א מְחִיבּוּרֵי הַקָּצֵר הֵזָה סִי' ט' אוֹת י"ז בְּדִין כְּלִי שְׁנֵטְלוּ יְדִיהֶם בּוֹ מִים אַחֲרוֹנִים
דְּלַעֲד"נ דְּאַפִּי' בְּהִדְחָה כָּל דְּהוּ סְגִי ע"ש: יד דְּקַ וְאַשְׁכַּח דְּכֵלִים הַבָּאִים מֵאַרְץ צִינ"י
שְׁאוּמְרִים שְׁעֵשׂוּיִן מְקַלִּיפֵת שְׁרָץ הַמִּים בְּלַע"ז קֵרְאוּל"ס שְׁעוֹשִׂים מֵהֶם פְּלִים גְּדוֹלֵי
הַעֲרָף בּוֹלְעִים וּפּוֹלְטִים וַיֵּשׁ לְדוֹנָם כַּכ"ח לַעֲנִין בּו"ח וְחֻמֵּי בְּפֶסֶח וּשְׁאָר אִיסוּרֵין חֲדָא
דְּמִי לִימָא לָן שְׁאִינּוּ עֵשׂוּיִן מֵאִיזָה עֶפֶר וְטִיט חֲזַק אוֹ שְׁמַעְרָבִין אַם הַקֵּרְאוּל"י עֶפֶר אַחַר
וְעוֹד יֵשׁ מֵהֶם ג"כ שְׁאִינּוּ דְּקִין שְׁהָאוֹר נִהְנָה מֵהֵן וְעוֹד מִי יֵאֵמֵר שְׁאִין עוֹשִׂין כְּהֵן בְּשְׁאָר
אַרְצוֹת פְּלִים הַדּוּמִין לְשָׁל צִינ"י וְנִקְרְאוּיִן כְּנֵלָם בְּשָׁם כְּלִי צִינ"י כְּאַשֶׁר יֵשׁ פְּלִים הַבָּאִים
מֵאִי גִינּוֹ"ק וְיִנְיַצֵּיָא דּוּמִין מִמֶּשׁ לְכֵלִי צִינ"י וְעוֹד מֵאֵן מִפִּיס שְׁכָלִי צִינ"י גּוֹפֵן אִין בּוֹלְעִין
וְאַדְרָבָה הַנְּסִיּוֹן מוֹכִיחַ שְׁבּוֹלְעִין אֵלָא שְׁאִין בְּלִיעֵתָן מְרֻבָּה כְּכ"ח וְכֹאשֶׁר נִסְהוּ
שְׁלִקַח חֲתִיכָה מִמֶּנּוּ וְהַכְּנִיסָה בְּאֵשׁ וַיֵּצֵא מִמֶּנָּה שְׁלֵהֶבֶת כְּדָרָף פְּלִים הַבְּלוּעִים עוֹד הַלְבִינָה
יָפָה וְדִקְדַק בְּמִשְׁקָלָהּ וְהַשְׁלִיכָה תּוֹף קִזְרָה שָׁל תְּבַשִּׁיל כְּחֻצִי שְׁעָה וְרַחֲצָה וּנְגַבָּה וְחִזּוּר
וְשִׁקֵּל וּמְצָאָה יוֹתֵר מִמִּשְׁקַל הַרְאֵשׁוֹן כָּל דְּהוּ וְזֶה מוֹרָה וְדֵאִי שְׁבּוֹלְעַ וְק"ו מְפָלִי זְכוּכִית
דְּאִיכָא מ"ד דְּבָלְעֵי וְעוֹד אָמַר מֵר שְׁמַצָּא תְּשׁוּבָה לֹא' מִהַגְּאוּנִים (שֵׁאֵע"פ שְׁלֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ
מ"מ הַסֶּפֶר שְׁכָתוּב בּוֹ פֶּסֶק הַנּוֹז' הוּא יִשְׁן מְאֹד וַיֵּשׁ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה מִמֶּנּוּ שְׁאֵלוֹת לְרַבִּינוּ
הָאִי גְּאוֹן וְגְּאוּנִים אַחֲרֵימִ) שְׁהִשְׁנָה אוֹתָם לַכ"ח מִמֶּשׁ שְׁאִינּוּ יוֹצֵא לְעוֹלָם מִיָּדִי דְּפִיו (וְע"ל
אוֹת י"ב) (רַבְּדִ"ז ח"ג ד"פ סִימֵן ת"א): טו בְּדִין הַכְּשֶׁר פְּלִים שְׁנֵטְבְּשׁוּ בְּהֵם בְּשׁוֹלֵי
עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים הַבִּיא מְחֻלְקֵת רֵאוּשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים דְּהֶרֶשְׁבָּ"א וְסִינְעֵתוֹ אוֹסְרִים וּמְצַרִּיכִים

הַכָּשֵׁר וְכֵן סִבְרַת מְרֵן בִּס"ס קי"ג שֶׁהֵבִיא בְּסֵתָם סִבְרָתוֹ וְאַח"כּ פָּתַב בְּשֵׁם י"א שֶׁהוּא הָרֵא"ש וְסִינְעֵתוֹ דִּס"ל שֶׁא"צ הַכָּשֵׁר ע"ש וְאִף לְרִשְׁבָּ"א אִם הֵם כ"ח סְגִי בְּהִגְעָלָה ג"פ וְכֵן הוֹרָה הֶרֶב הַמְּחַבֵּר כְּמָה פְּעָמִים וְגַם הוֹרָה לְבַטֵּל בְּשׁוּלֵי עוֹבְדֵי פּוֹכְבִים בְּרוֹב פְּדַעַת הַנַּי"פ הַעֲרַל וְהָרֵא"ה פְּלֵל מ"ג אוֹת מ"ז וְזוּלָתָם וְדִלֵּא מִהֶרֶב בְּאֵר שְׁבַע שֶׁהִקְשָׁה בְּזֶה (בְּעֵי חַיִּי סִי קנ"ו): טז צִדָּד לְהַתִּיר קִדְרָה שֶׁל בְּשֵׁר שְׁבִינְשָׁל בְּהַ חֶלֶב לְהַכְשִׁירוֹ בְּהַכְנִיסָה לְתַנּוּר שֶׁלָּהּ פְּשִׁשְׁלֵהֶבֶת בּוֹ דְּהָיִי הַסִּיקָה מִבְּחוּץ וּמִבְּפָנִים וּמ"מ לֹא מְלֵאוּ לְבוֹ לְהַתִּיר יז חֲבִית שֶׁהִיָּה בְּהַ חוֹמָץ שֶׁל ס"י יָמִים וְחֲדָשִׁים פִּינּוֹן שְׁמַחֲמַת חֲרִיפוֹתוֹ הָיִי פָחַם לֹא סְגִי בְּמִלּוּי וְעִירוּי וְיִשׁ לְהִגְעִילָה וְלָשִׁים בְּנִקְבַּב הַבְּרִנָּא טִיט אוֹ בְּצֶק אוֹ מוֹצִיאִין קֶצֶת מִי רוֹתְחִין מִהֶנְקֵב עֵינּוֹן בִּטִּי"ד סִי קל"ז (שׁו"ת כ"י מְהַר"ם פְּרוֹבִינְצְאֵלִי סִי קכ"ג): הַד"ט וְע"ע לֹא שָׁם בִּסִי"ד קל"ד בְּמַרְחֶשֶׁת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעָלְתָה בְּהַ חֲלֻדָּה וְנִתְּנָה לְאַמְנֹן לְתַקֵּן וְתַקְנָהּ בְּזִילּוּף חוֹמָץ ס"י דֵּא"צ לְפָלִי שׁוּם הַכָּשֵׁר דַּע"י הָאֵשׁ פְּלֵתָה פְּעֶשֶׂן תִּכְלָה לְחִלּוּחִית הַחוֹמָץ וְדוּמָה לְזֶה פֶּסֶק מְרֵן וְכַמְש"ל סִי י"ג אוֹת ח': יח מְכַתֵּשׁ שֶׁל עוֹבְדֵי פּוֹכְבִים שֶׁל שִׁישׁ שְׁדָכִין בְּהַ בְּמִדּוּף שֶׁל עֵץ חֲטִים שֶׁהִרְתִּיחוּם בְּיֹרָה שֶׁל גַּחְוֶשֶׁת לְהַסִּיר קְלִיפָתוֹ וְהַיֹּרָה דְרָפָה לְבִשָּׁל בְּהַ בְּשֵׁר מוֹתֵר לְדוּשׁ בְּהַ אִפִּי לְכַתְחֻלָּה חֲטִים שְׁלָנוּ דִּלֵּא אֲמָרִינוּ דְּוִחְקָא דְדִיכָה רַק בְּדָבָרִים חֲרִיפִים עֵינּוֹן לְמְרֵן סִי צ"ו וּפְר"ח סִי ס"ט סִי"ד וְכ"ש דְּלִיכָא הָכָא רַק פְּלִיטָה וְטַעֲמָה (בֵּית יְהוּדָה ח"ב סִי כ') יט הַתִּיר קִדְרָה שֶׁל חֲרָס שְׁנִסְדָּקָה שְׁנִתְּנָה לְאַמְנֹן לְתַקֵּן בְּחוּטֵי בְּרִזָּל וְטִיחָה בְּסִיד בְּמַקוֹם סִדָּק וְשׁוּב נִוְדַע שִׁישׁ מִי שֶׁעוֹשֶׂה הַטִּיחָה בְּגִבְיָה חֲרִיפָא לְמַטָּה וְעָלֶיהָ טַחֲחִין בְּסִיד פִּינּוֹן שְׁנִוְדַע שִׁישׁ בְּעָלִי מְלֵאכּוֹת שֶׁעוֹשִׂים בְּלִי גְבִינָה וְכַמ"ש מוֹר"ם בְּסִימֵן קי"ד וְדַחָה רְאִיוֹת מִי שֶׁהִיָּה רוֹצֶה לְהַחֲמִיר וְלֶאֱסוֹר (נִוְדַע בִּיהוּדָה סִימֵן ל"ד): כ קִדְרָה שְׁבִשְׁלוּ בְּהַ חֶלֶב שֶׁל עוֹבְדֵי פּוֹכְבִים וּי"ר דֵּי לֶאֱסוֹר הַחֶלֶב אֲבָל הַקִּדְרָה שְׁנִתְּבַשְׁלָה הָיִי כְּדִיעֵבַד וְנִרְאָה לְהַתִּיר וּמִיִּיתִי גַּמִּי הֵיחָא דְאַסִּירִי בִּפ' הַשׁוֹכֵר דְכָלִי חֲרָס פִּינּוֹן שְׁאִין לֹא תַקְנָה חֲשִׁיב דִּיעֵבַד (מְהַר"י מְבַרוֹנָא סִי ע"ח).

הַד"ט וְאַפְשֵׁר דְאַף לְהֶרֶב דְבַר מְשָׁה וְרַדְבָּ"ז שֶׁהִזְפִּירְתִּי לְעִיל אוֹת י' שְׁאִנִּי הָכָא דְקִלִּישׁ אִיסוּרָא דְחֶלֶב שְׁחֻלְבוֹ עוֹבֵד פּוֹכְבִים וּי"ר וְדוּק וְע"ל אוֹת ד': כֹּא אִיסוּר מְשָׁהוּ בְּלוּעַ תוֹף קִדְרָה אִם רִשְׁאִי לְבַטֵּל לְכַתְחֻלָּה פִּינּוֹן דִּלֵּא לְכ"ע אִיסוּרָא מְקַרִּי מְסִיק דְלִדִּין אִיסוּר וְכַדַּעַת תּוֹס' וְהָר"ן דְּפִלִּיגִי אֲרִשְׁבָּ"א וְנִשְׂא וְנִתְּנָה ג"כ ע"ד הֶרֶב פְּרִתִּי וּפְלִתִּי סִי ק"ג וְעוֹד לֹא שָׁם בְּדִין אִיסוּר בְּלוּעַ שֶׁא"א לְבֵא לִידֵי נ"ט אִם רִשְׁאִי לְבַטְלוֹ לְכַתְחֻלָּה (שְׁעַר נִפְתָּלִי סִי ד' ה' ו'): כב מִיִּדֵי מַחְלֻקָּת לֹא יִצְאֵנוּ אִי אֲמָרִינוּ סֵתָם פְּלִים שֶׁל עוֹבְדֵי פּוֹכְבִים מְקוֹנְנָחִים יָפָה אוֹ לֹא דִלֵּא כִפְר"ח סִי צ"ד סִי"ה דִּמְשַׁמַּע דְּמוֹסְכָם מְרוֹב הַפּוֹסְקִים הוּא דְאַף דִּהֲרִיר"ו בְּנִתִּיב ט"ו ס"ל הָכִי מ"מ הָרִשְׁבָּ"א בְּתַה"א דָּף קכ"ו לֹא כ"כ וְהֵבִיאוּ מְרֵן בְּשִׁמּוֹ בִּסִי"ד קכ"ב ע"ש (בְּכוֹר שׁוֹר דָּף ע"ז ע"ב): כג בְּעַל גַּפְשׁ יַחֲוֹשׁ לְעַצְמוֹ שֶׁלֹּא לְחַתּוּף צָנוּן וְדָבָרִים חֲרִיפִים בְּסִפִּין שֶׁל עוֹבֵד פּוֹכְבִים ע"י גְּעִיצָה בְּקַרְקַע קָשָׁה כְּמוֹ שֶׁהִקְוִל מְרֵן בִּסִי"ד קכ"א ס"ו וּפְסֵק הָרִשְׁבָּ"א דְהָא תּוֹס' חוֹלְקִים עַל פִּירִש"י (שָׁם): כד פְּלֵלֵא פִּינִיל הֶרֶב מְהַר"שׁ עֲמָר דְּכָל מַה שְׁאַסְרוּ הַפּוֹסְקִים מְשׁוּם סְפָקָא ה"ד הַמְּאָכֵל אֲבָל הַפְּלִים מוֹתְרִין אַחַר שִׁישְׁהוּ מַעַל"ע וְהֵבִיא רְאִיָּה לְדָבָרִיו מִמּוֹר"ם סִי ק"ז וְרִש"ך וּפְר"ח סִי קכ"ב וְהֶרֶב הַמְּחַבֵּר חָלַק עָלָיו וְשְׁאִין לְהַתִּיר בְּשִׁהִיָּה מַעַל"ע וְהַפְּמ"ר וְנִשְׂא וְנִתְּנָה בְּדָבָרִי הַפּוֹסְקִים וְהִקְשָׁה עָלֵיהֶם וְחֲזַר הַר"שׁ עֲמָר הַנּוֹז' וְהַחֲזִיק הוֹרָאָתוֹ בְּרְאִיוֹת לְהַתִּיר וְחֲזַר הֶרֶב הַמְּחַבֵּר לְחֻזַּק הוֹרָאָתוֹ לֶאֱסוֹר וְדַחָה רְאִיוֹתֵינוּ וּמ"מ הוֹדָה לְמְהַר"שׁ הַנּוֹז' בְּדִין קוּלִית שְׁבוּר

שְׁנֵי קְשָׁרִים וְהַקְשָׁרִים שׁוֹכְבִים זַע"ז שְׁיֵשׁ לְהַתִּיר הַפְּלִים כְּסִבְרַת מְהֵרָ"שׁ אֲבָל שְׁאָר הַטְּעָמִים לֹא הוֹדָה לוֹ (וַע"ל אוֹת ד') (סְמָא דְחַיִּי בַחֲי"ד סִי' א' ב' ג'): סִימָן יֵט דִּינֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וְחֻקּוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וְלִבְיַשְׁת׃ גְּבַר דְּכוּ' וְגִלּוּחַ הַפְּאוֹת: אוֹת א מְלַבּוּשׁ שְׁצוּרְתוֹ שְׁנֵה לְאִישׁ וְאִשָּׁה שְׁנַעֲשֶׂה לְאִשָּׁה אוֹ בְּהִיפָּהּ אֵין לִילָף בְּזֵה אַחַר הַפְּנוּנָה רַק אַחַר הַמְּנַהֵג וְכִינּוֹן שְׁהַמְּנַהֵג שְׁנֵה לְאִישׁ וְאִשָּׁה מִן־תַּר לְזֵה וְלְזֵה (אֵהֵל יַעֲקֹב סִי ע').

ב קָטָן הַמְּוֹטֵל בְּעֵרִיסָה שְׁאִינוֹ יָכוֹל לִישֹׁן וְנֹשִׂים זְמַנּוֹת אוֹמְרוֹת שְׁרַפּוּאָתוֹ לְחַתּוּן צְפָרְנֵי יָדָיו וְרַגְלָיו וְדְבָרִים אַחֲרֵים וְלִהְיִית׃ הַכֹּל בְּאֵילָן עֲרֵבָה יֵשׁ לְאַסּוֹר מִשּׁוּם דְּרָכֵי הָאֲמוּרֵי (פְּנִים מְאִירוֹת ח"א סִי' ל"ו): ג קָיִים דְּבָרֵי הָרַב גּו"ר פָּלֵל ו' סִי' י"ב לְהַתִּיר לְחֻבְרִים לְהַעֲבִיר שְׁעַר בֵּית הַשְּׁחִי וּבֵית הָעֵרְוָה בְּמִסְפָּרֵינִים שְׁלֹא כְּעֵין תַּעַר בְּמִקּוֹם שְׁנוֹהֵגִים גַּם הָאֲנָשִׁים לְהַעֲבִירוֹ שְׁלֹא יִצְטַעְרוּ מִזֵּיעָה וְכִיּוֹצֵא וְעֵינֵן בְּפָרִישָׁה סִי' קפ"ב סק"ה שְׁפֹתַב וְנ"ל גְּרָאָה דר"ל מְקוֹם שְׁנֵהֲגוֹ אֲנָשִׁים עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים דְּכִינּוֹן דְּנֵהוּג נֵהוּג א"נ דְּעַל יִשְׂרָאֵל קֹאמֵר דְּהִיכָא דְּנֵהֲגוֹ כֵּן כְּנֵלֵם יַחַד אֵין מוֹחִין בְּיָדָן (פָּרַח שׁוֹשֵׁן פָּלֵל ו' סִי' ב'): ד מְצָא מְקוֹם פְּטוּר לְמָה שְׁמַגְדִּילִים בְּלוּרִית בְּרָאשֵׁי בָנִים הַקְּטַנִּים אִם מִשּׁוּם דְּלַרְשׁ"י אֵין הַבְּלוּרִית שְׁדָרָף הַקְּטַנִּים לְהִנִּיחַ הִיא הַבְּלוּרִית הַנְּאָסְרַת (וְעֵינֵן לְמָרָן סִי' קע"ח) רַק לְהַרְמַב"ם וְעוֹד דְּאִסּוֹר הַבְּלוּרִית לְגְדוּלִים בְּלַבַּד וְאִף דְּקִי"ל דְּקָטָן אוֹכֵל גְּבִילוֹת אֵין ב"ד מְצוּוִין לְהַפְּרִישׁוֹ אֲבָל לֹא סְפִינּוֹ לִיהַ אִסּוּרָא מ"מ בְּלוּרִית שְׁאֵנִי דְּאִף לְגְדוּל אֵין אִסּוּרוֹ רַק מִשּׁוּם חֻקּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וְלָכֵן אֵין הָאִסּוּר אֵלָא כְּשֶׁעוֹשֶׂה כֵּן לְהַדְמוּת לְהֵן בְּלִי תוֹעֵלַת אַחֲרַת וְכַמ"ש מָרָן שָׁם בְּשֵׁם מֵהֵרִיק"ו אֲבָל בְּנִיד"ד שְׁעוֹשֵׁין לְקַטְנִים כְּדֵי לִיפּוֹתֵן דּוֹקָא לִיתָא מִשּׁוּם חֻקּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וְל"ד לְהַקְפַּת הָרֹאשׁ דְּחַיִּיב הַמְּקִיף לְקָטָן כַּמ"ש בְּסִי' קפ"א דְּשְׁאֵנֵי הֵתֵם דְּלֹא תְּקִיפוּ מִשְׁמַע אֲזַהְרָה לְמְקִיף וְלִנְיָקָף אֲמַנָּם אִם מְנִיחִים בְּלוּרִית כְּדֵי שְׁלֹא יְהִי נִיפְרִים בֵּין קְטַנֵּי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וְיִשְׁחַקּוּ עִמָּהֶם הִוֵּי אִסּוּר גְּמוּר (בֵּית יְהוּדָה ח"ב סִימָן צ"ה): הֵד"ט וְעֵינֵן לְהַרְבֵּ אַגּוּרָה בְּאֵהֵלָף דָּף כ"ט ע"א שְׁפֹתַב דְּלִסְבָּרָא בְּעֵלְמָא נ"ל לְהַתִּיר לְעֵלּוּל לְחוּלֵי עֵינִים לְהִנִּיחַ בְּלוּרִית כְּעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים בְּאֲמַצַּע הָרֹאשׁ שְׁנֵהֲרָאָה שְׁהִיא רְפוּאָה לְחוּלֵי עֵינִים וּבְמִקּוֹם חוּלֵי לֹא גְזָרוּ רַבָּנָן וְהִבִּיא מ"ש הָרַב ב"ד י"ד סִימָן ק"ץ וּמ"ש מֵהֵרִיק"ו וְחִזְקֵן בֵּין גִּידוֹן הַהוּא לְנִיד"ד וְשְׁאֲפָשֶׁר שְׁאִף אִם יְהִיָּה אִסּוּר הַבְּלוּרִית מִדְּאוּרֵיִתָּא אֲפָשֶׁר דְּשָׂרֵי (וַע"ל סִימָן ט"ו אוֹת ה'): ה הַרְחִיב פֶּה מִפִּיק מְרַגְלִיוֹת בְּעֵנֵן פְּאוֹת הָרֹאשׁ וְזָקָן וְעַד הֵיכֵן שְׁיַעֲרוֹן לְכָל אֲדָם וְהַסְפִּים עֲמוּ מְהֵרָ"י קְרִיסְפִין וְשְׁלִצְאוֹת י"ח יֵשׁ לִיְזַהֵר מִלְּגַלְתַּח הַצְּדָעִים שְׁכַנְגָד שְׁעַר פְּדַחְתּוֹ עַד לְמִטָּה מֵהַאֲוִן בְּאוּרָף וְרִחַב וְשָׂאֵם תְּלַשׁ ב' שְׁעָרוֹת מֵהֵן חַיִּיב עַל בַּל תְּקִיפוּ (כְּתוּנַת יוֹסֵף סִי' ח'): הֵד"ט וְעֵינֵן לְתַשְׁב"ץ חֶלֶק ב' סִימָן ק' עֲנֵן שְׁיַעֲרוֹת הַפְּאוֹת וּמֵאֵין יִצְאָ שְׁהֵן מ' שְׁעָרוֹת: ו וְאָמַר דְּבַר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מְהֵרָ"י וְאֵל"י מִמּוֹדִינָא שְׁהַשִּׁיב לְשׁוֹאֵלוֹ בְּדִין רְאוּבֵן שְׁהִיָּה לוֹ נוֹשִׂים רַבִּים וְלֹא הִיָּה לוֹ בְּמָה לְפִוְרָעִם וְלִהְנַצֵּל מֵהַתְּפִיסָה כְּמִשְׁפֵּט הַמְּלָכוֹת בְּרַח לוֹ וְרָץ לִיְכַנְס בְּבֵית תְּפִלְתָּם שְׁל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים שְׁשָׁם לְפִי דֵינֵיהֶם אֵין הַשׁוֹטְרִים יְכוּלִים לְתַפְסוֹ וְיִרְאוּ אוֹתוֹ מְרַחוּק וְרָצוּ לְתַפְסוֹ שְׁלֹא הִיָּה יְכוּל לִיְכַנְס לְתוֹכּוֹ שְׁהַשְׁעַר סְגוּר הִיָּה וְאֵחָז בְּיָדוֹ בְּסִיפֵי הַפְּתַח וְצַעֲקָ שְׁהוּא בְּבֵית תְּפִלְתָּם וְנִתְאַסְפוּ עִם רַב וְגַעְרוּ בַּשׁוֹטְרִים וְהַנְּחָרְחוּ לְהִנִּיחוֹ לְבִטָּח וְנִיְצוּל מִלְּהַאָסֵר וְתוֹף כְּדֵי דְבוּר הָרַהֵר רְאוּבֵן בְּלָבוֹ שְׁמָא חָטָא עַל שְׁנַשְׁתַּמְשׁ מִצְלָה שְׁל עֲבוּדַת כּוֹכְבִים לְהַנְצִל מִמְּאָסֵר וְאִם יְחַוִּיב תְּשׁוּבָה וּמָה יַעֲשֶׂה וְאֵגַב גְּרָרָא שְׁאֵל הַשׁוֹאֵל עַל מָה סְמָכוּ בְּנֵי אוּגִיעַר לְבָרוּחַ מִסְכַּנַּת הַמְּאָסֵר תַּחַת צַל וּרְשׁוֹת

עבודת פוכבים ובדירות פומריהן אף לינצל מדררא דמונא ואין פוזה פה ומצפצף נהרי
דין פשוט בי"ד סי' קנ"ז לאסור וכדעת הרא"ש כלל סי' י"ז.

עוד שאל בדין מקום א' שבאינה יום מימי השנה עושים העובדי פוכבים חג לכבוד עבודת
פוכבים ולפעמים גם אינה ימים לפני אותו יום או לאחריו ודבר הש"ר הוא שמי שיש לו
אינה חוב שאין לו במה לפרוע יוכל ורשאי לצאת מביתו חוזה ולילה בעיר ותחנמה בלי
חשש להאסר האם יוכלו היהודים שיש להן חובות לצאת בימים פאלו וליהנות מהנאת
עבודת פוכבים ועל כולם השיב מהרי"ו הנז' שאין עון אשר חטא לאחוז בקרני בית
תפלתם להנצל מהתפיסה עיין בכה"ג א"ח דף קס"א ע"ג אות י"ט בשם הרב משפטי
שמואל סי' ק"כ ומהרי"ק שורש ע"ב והר"י הלוי סי' א' ד' י"ג וי"ח בענין הנאת צל של
אשרה ושל בית עבודת פוכבים דלא דמיין הדדי ועיין למרן סי' קמ"ב והרא"ש כלל י"ט
סי' נ"ז וזולתם וממנו נקח דאף משום דררא דמונא בלבד אין איסור בדבר ועוד דמניעת
תביעה אינה בכלל איסור וכסברת רש"י ריב"א הרי"ף ורמב"ם עיין למרן סי' רכ"א
ד"ה ויכול לזון וכו' ע"ש באופן דמתיר בפשיטות כל אשר שאלו ממנו (פחד יצחק כ"י
אות מ ערף מקלט שאלה): הד"ט ועיין להרב שב יעקב סי' ל"ד דפסק דאילנות של
עבודת פוכבים שיושבין תחתיהן הפוכרים לצל או לאכול פירותיהן אין להן דין אשרה
אא"כ הוברר לנו שנעבדו ע"ש: ז שרטט וכתב על מה שנתפשט בעירו לגלח פאות הזקן
ע"י שטחין עליהן עיפה הנקראת בלע"ז מרדוק"ו וסקואדר"ו שהיא תערוכת סיד וכסף
חי ודברים אחרים שמשירין השער ולא ראה זקני הוראה מוחין בדבר והליץ בעד המנהג
משום דתיתי בעיני גילוח והשחתה עיין בי"ד סי' קפ"א ורש"ך ולדעתו גרע טפי
מספרים כעין תער והביא ג"כ בשם גדול א' (שלא הזכיר שמו) שהשיב לו בשנת הת"צ
בזה הלשון אלו הייתי יכול לסבול הסיד וכסף חי הייתי משיר שעריהם ברצון נפשי
למען לא אפנס בדין מספרים כעין תער אבל הריח רע ההוא מחליש לבאי ודברי הרב
בית הלל סותרים מש"ס דנזיר פ' שני נזירים ומכות פ' אלו הלוקין יען מקרא פתוב
ופאת זקנם לא יגלחו ואין גילוח אלא בתער ואף שלא הותר לחקור פי גזירת הפתוב
הוא מ"מ בדרף דרש קל לומר לחקירת הפתוב פי בבה"מ לא ישמע קול ברזל וגם לא
בבנין המזבח ואם נקח מבעלי אלקימא"ח והאיצטגנים איכות הברזל הוא מאדים ותבאר
היטב וכל זה אני אומר בהיותי מדבר עם חכם גדול מאד ולא יראו החוזה אמרו לי
שהרב פיאמיטא נטה לאסור ושלום רב עכ"ל (שם אות פ' ענין פאת הזקן).

הד"ט ועיין להרב שמש צדקה סי' ס"ח בענין חכמי שאלוניק"י שהיו רוצים להכריח
אנשי אוגיער המגוררים שם להגדיל זקנם ושללא לגלח אפי' במספרים והוכיח הרב
המחבר שאין מקום להכריחם לכך ומפיל תחנתו לפני נשיא בעמו בעיר הנז' לתת לקצף
מוצא ושדיו לעבד להיות פרבו בהסתר פנים דלאו כ"ע דינא דמלכותא דרקיעא גמירי
ובאותו ענין נכנס לדין גלוח בסם ועיפה של סיד אורפימונט"ו בלע"ז ששהיה מר חמיו
הרי"ף הנז' צוק"ל מצטער כל ימיו על זה דאין לה השחתה גמורה מזו ומצא לו סיוע
לצערו מדברי הרב בית הלל סימן קס"א ע"ש אף דלפי האמת היורד לעומק ההלכה
יראה ויבין דאדרבה מפשטא דתלמודא דנזיר יש סיוע למקילים ע"ש ועיין להרב דברי
יוסף סי' ל"ו דס"ל דיש פח בחכמי שאלוניק"י לתמן תקנה הנז' ושהעובר על דבריהם
נלכד ברשת התקנה ועג"כ לו ז"ל בסימן כ"ה דדחה בב' ידיו תשובת הרב באר עשוק

סימן ע' שִׁיבָא לְחַלְקָא לְפִי דְעַת בְּעָלֵי הַסּוּד בֵּין א"י לח"ל ושבח"ל עדיף טפי לגלח דליתא וליתא חלילה ושם יעיר פל תמתו על קצת אנשי דורנו הקופצים ללמוד עניני הקבלה ולא התחילו בה ומתפארים בה ע"ש ועיין להרב חיים שאל ח"א סי' נ"ב ובשני שירים שלו שם סי' קפ"א שהספים לכל מ"ש בזה הרד"י הנז' ועג"כ להרב מכתם לדוד סי' ז"ך בענין גילוח במספרים כעין תער וגילוח בסם הנז' שהביא תשו' מהר"ש וינטורא דמספים והולך להתיר פסברת הרש"צ הנז' דבמספרים מותר ומשום שצריך זהירות שלא יעשו בתחתון פלום ע"כ טוב לעשות בעיסה עם היות שפתב בשם הרב הרי"ף חמיו דטוב במספרים שאין ספק מוציא מידי ודאי וכבר סיים גם הרש"ץ הנז' דמה שהעלה הרב ב"ה אינה הלכה והרב מכתם לדוד בסי' כ"ח רוח אחרת אתו דלדעתו לא ימלט לפחות מאיסורא דרבנן ושקרוב ג"כ לבא לידי איסור דאורייתא ע"ש ועיין להרב חיים שאל ח"א סי' נ"ב וח"ב סי' ז"ך משאו ומתנו יפה על דברי הרמ"ל הנז' והעלה דמדינא אפי' במספרים כעין תער שרי וכ"ש בעיסה הנז' דאין צד לפקפק ושיותר טוב ע"י סם מספרים כעין תער אע"פ שפמות זה פן זה שרי ושרי ונשא ונתן ג"כ במ"ש מהר"א מקראקא בחידושו למס' מפות ע"ש וכבר נתפשט המנהג במדינותינו דאפי' המהדרין מגלחין זקנם במספרים או בעיסה וקשה לשמוע שרבני איטליא לא זו בלבד שלא יוכיחו לעושים בזה או בזה דאף גם זאת הם בעצמם יעשו מעשה אשר לא יעשה בסתר ובגלוי בשאט בנפש חלילה וחלילה חולין הוא לנו אפי' להעלות על הדעת: ח תשובה גמורה השיב בהסקמת חכמי ישיבתו לשאלת מהר"י בריאל שנת תע"ח על דברת איש א' שהנה לו אשה ובנים שהמיר במקום אחר ומיד ברחה האשה וילדיה ממנוטובא והיו דרים אצל אחיה בורונא עד בוא אצלה חמיה אבי המומר והסתירם במקום אחר ואח"כ שר עיר מנטובא קרא לאחי האשה וא"ל הנה הבעל תובע את אשתו ובניו וילך אחד מהם לקחתם וכתב למושל עיר וירונ"א והשיב שפקשם ולא מצאם ויצו שר מנטובא ויאסרו ב' אחים במשמר וגזר שלא יצאו משם עד ימסרו לו האשה וילדיה.

והחוקרים וההגמון שבעיר מאימים ומגזימים גם על הרבנים והממונים על מסירת הילדים ושאם לא ימסרו תצא אש מעיר הגדולה לרע להם ח"ו האמנם ראינו שאימת השור עליהם ולא הוציאו מחשבבתם לפועל וברוך היודע מה ינהג באחרית הזעם ולכן תפלתנו זכה (ועיין ביו"ד סימן קנ"ז) ועתה יגידו לנו אם אירע להם פכה מעולם ואיך התנהגו גדולי הפדינה בעת ההיא.

והרב המחבר וב"ד השיבו לו דבר שצנכנסו בחדרי הפוסקים ולא מצאו רק להרב בית הלל שהביא מעשה דומה קצת לניד"ד גם שבזה איכא צד טפי להחמיר שלא למסור דהא איכא אשה וילדיה ע"ש גם שמצד אחר מ"ש מרן באותו סימן נראה דהיכא דייחדו מוסרין ול"פ רבנן בין עבודת כוכבים ג"ע וש"ד והוא לדעת רבינו שמשון והר"ן פנראה בהרב"י שם ובמינו לא אירע כזאת אף שמענו שאירעו פאלה בימי חכמי דורנו נ"ע ולא מיחו ביד הקמים למוסרם ואפשר שסמכו עמ"ש מור"ם שם שמי שיש בידו למחות ואינו מוחה אינו נתפס עליו היכא דאיכא סכנה אם פן דעתו שיעלימו הרבנים את עיניהם ויניחו לאחרים לעשות ומן השמים ירחמו ויענין להרב"ח תשו' ע"ג ובי"ד סימן קנ"ו אות ד' ולהרב מטה יוסף סימן ג' ח"א.

(שם אות ע' ערף הנז'): הד"ט ונה לי כעשר שנים שאחד מעיר תהלה הלזו איש רע מעללים הלה לו לעיר אחרת והניח פה פירינצי אשתו ובניו גדולים וקטנים ונדענו שיצא מעולמו בעיר הגדולה של אלוף מגדיאל להמיר דתו ונשאלתו אם יבריחו הקק"י האשה וילדיה למקום רחוק פן ידרשם אביהם או להניחם פה פן תקרה ח"ו סכנה גדולה על שיהברחננו ויהיה דברי אלה דשב ואל תעשה עדיף דנהי דכדי להציל ישראל שלא ימיר דתו ח"ו מצוה עלינו לעשות כל מה שבידינו להצילו ואפילו לחלל עליו את השבת וכהיא דפסק מרן בא"ח סימן ש"ו סי"ד ואע"ג דבפ"ח דתרומות אמרו שאם א"ל עובדי כוכבים תנו אחד מכם ונטמאה ואם לאו וכו' יטמא וכו' וכן בתוספתא הביאה הר"ש פ"ז דאהלות סיעת ב"א שא"ל עובדי כוכבים תנו אחד מכם ונהרגוהו ואם לאו וכו' יהרגו כלם ע"ש דל"ש ספנת נפש להחטיאה ל"ש ספנת הגוף להריגה מדה אחת לשתייהן וכבר נודע מחלוקת אמוראים דר"ל ס"ל אפילו אם ייחדו אין מוסרין אלא א"כ חייב מיתה כשבע בן בכרי ותיתי בעינן ייחדו וחיוב מיתה ולר"י סגי אם ייחדוהו אף שאינו חייב מיתה וקיי"ל כר"י גבי ר"ל ומ"מ לאו משנת חסידים היא זו וכמ"ש הרב תי"ט בשם הר"ש דבירושלמי מוכח דאף שייחדו מ"מ משנת חסידים היא שלא למסרו כעובדא דבר קופיד דתבעתיה מטרוניתא וכו' ולא איגליה ליה אליהו וכו' עד ולא משנה עבדית וא"ל וזו משנת חסידים וכו' וכיון שפן היה במשמע דאף אם נתייחדו כניד"ד ומה גם שגפשוות נקיים הם לא תהיה מסירתן משנת חסידים ומה גם לפי מ"ש הרמב"ם בפ"ה מהלכות יסודי תורה דאף אם ייחדו וחיוב מיתה אין להורות לכתחלה לאסור ע"ש וע"ל אות ט' האמנם כבר נתחבטו בזה הפוסקים כאשר יראה הרוצה להרב נחלת שבועה סימן פ"ג והרב שבות יעקב סימן י"ו והרב משפטי שמואל סימן כ"ח והמג"א והמג"ד שם בא"ח ורש"ך ורט"ז בי"ד סימן קנ"ז והרב בית הלל שם וזולתם ואין אנו צריכים לענייננו ליכנס בעובדי פלפולם פי יש לנו לע"ד בניד"ד דרף נכוחה לפשוט כל עקמומיות והיינו לחלק חילוק שיש בו אימרא יאי דשאני ושאני מניעת ההצלה ממסירה לסכנה דאאת"ל דמסירא אסירא אף שייחדו ואף שחיוב מפל מקום לימנע להציל זולתו ומשום סכנה דידיה זו לע"ד לא שמענו מעולם דליתסר וכבר אמרו בב"מ דף ס"ב ב' שהיו מהלכין בדרף ובזא א' קיתון של מים וכו' דבא ר"ע ולימד וחי אחיה עמה חיה קודמין לחיי חבריה דהיינו מניעת הצלת זולתו משום ספנת נפשו אעפ"י שלמסור חבריו אמרינן מאי חזית דדמא דידך סומק טפי וכו'.

ותיתי לי דאחר סמוך שחלקתי בן מסברא גוברת שוב ראיתי ושמתתי שכוננתי במקצת לדעת גדול הרט"ז שם סק"ט אלא שהוא ז"ל התנה דהיינו דוקא אם ייחדו וא"ל אם לא התנה לטמאה אז נהרוג אתכם ע"ש וילדעתי הקלושה אפשר לומר דאף אם לא ייחדו כיון דאשה קרקע עולם כדאמרינן גבי אסתר ועיין בהרש"ך שם שרי.

ואיך שיהיה במאי דקמן אין ספק אצלי לע"ד דאם יש סכנה או חשש סכנה להכריחם אינו בדין לסכן הקק"י את עצמן כדי שלא לימנע להצילן דס"ס אין אנו עושים מעשה בידים והוא ברור וברור המקום שנה ונה עלה בידינו יען נתחרט הבליעל אבי הבנים ולא המיר ושלום על ישראל: ועתה ראה ראיתי להרב שמש צדקה בחי"ד סימן מ"ח על דבר א"א תצופה ופרוצה בלתי שומעת לקול מורים שהוכיחה על פריצותה ויש לה

בָּנִים קִטְנִים וְהַדָּבָר סֶפֶק קָרוֹב לְנֹדָאֵי שְׂאָם יִיָּסְרוּהָ וַיִּפְרָסְמוּהָ תְּסוּר מֵאַחֲרֵי ה' הִיא וּבְנֵיהָ הַנְּקִיִּים אִם יֵשׁ לְהוֹכִיחָהּ אוֹ לְהַעֲלִים עֵינָי.

וְהִבִּיא הָרַב מִתְחִלָּה צַד הַסְּבָלָנוֹת פֶּן תוֹסִיף עַל חֻטְאֵתָה פֶּשַׁע פְּדַעַת הַרְט"ו ר"ס שֶׁל"ד דְּתַמָּה עַל הַגָּהֶת מְהֵר"ם וְהִבִּיא הוֹרָאָה מְהֵר"ם מִיֵּנֶץ וּדְחָאָה וְהִבִּיא גַם פֶּן מ"ש הָרַב מִשְׁפָּטֵי שְׂמוּאֵל סִימָן ק"כ דְּמַסִּיק דְּבִכָּל מְקוֹם וּבכ"ז יֵשׁ לְדַיָּין לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלוֹ וְהַמִּינִים שִׁיפְקֵרוּ הֵם לְבָדָם יִתְּנוּ אֶת הַדִּין וְעִיג"כ לְהָרַב בְּנֵימִין זָאב סִימָן רפ"ז וּמְקוֹמוֹת אַחֲרֵים וְאִף דְּהָכָא אִיכָא חֲשֵׁשׁ הַפֶּסֶד לְבְנֵיהָ נְקִיִּים אִם נִיָּסֵר הָאֲרוּרָה הַרְשָׁעָה מִכָּל מְקוֹם הוֹאִיל וּקְלָקוּל הַהֲמָרָה בְּסִפְיָא גְרִידָא קָאֵי וּקְלָקוּל הַדוֹר בְּהַעֲלַמַת עֵינַי מִהָאֲרוּרָה וְנֹדָאֵי אֲתִי אֲנִי שְׁלִיחוּתָא דְּרַחֲמָנָא אִית לִן לְמַעֲבַד וּבְהַדִּי כְּבָשִׁי דְּרַחֲמָנָא לָמָּה לִן עֵינַי שָׁם וּבְהַגָּהֶת הָרַב בְּנוֹ דִּיפָּה פַת הַבֵּן וְכַח הָאֵב לְמַעַן עֲשׂוֹת אֶת אֲשֶׁר צִוְּנוּ ה' וְכֹאֲשֶׁר הוֹכִיחַ הַנְּבִיא לְחִזְקִיהָ בְּפָרֶק קָמָא דְּבִרְכוּת וּכ"ש דְּהֵתָם וְנֹדָאֵי וְהָכָא סֶפֶק.

וְעִיגַכ"ל סִימָן כ"ה אוֹת ז וְסִימָן ל"ד אוֹת י"א: וְכִינּוּן שְׁהִמְשִׁיכְנוּ הָעֵינַי לְהֵיכָל דְּחִזְקִיהָ רַגַע אֲדַבֵּר אֶת אֲשֶׁר הִבְאִיתִי בְּשֵׁם הַמַּצְטַרֵף ח"ב סִימָן קי"א פְּרַפְרַת אַחַת לַעֲנַד אֵל מֵאִמֵר הַחֲכָם בְּנֵי אִם חֲכָם לְבָהּ יִשְׁמַח לְבִי גַם אֲנִי דִקְשָׁה הַדָּבָר לְשַׁמּוֹעַ מ"ש גַם אֲנִי דְּמִשְׁמַע דְּלִפִּי הָאֵמֶת אִין עֵיקֵר הַשְׁמַחָה לְאָב רַק לְזוּלְתוֹ וּמִלְבַד מ"ש אֲצִלִּי בְּשֵׁם עוֹלָם פְּרִשְׁתָּ נַח וּבְמְקוֹם אַחַר עוֹד אָבִיא אֶת הַשְּׁלִישִׁית עִפ"י הַדְּבוּר דְּמִשְׁם הוֹרָאָה תִּצָּא דְּמִי שְׁמַצְנוּהָ לְקִיָּים מְצוּהָ אַחַת לֹא יֵדַע דְּבָר רַע שִׁיִּצָּא מִמֶּנָּה וְלָכֵן הָאִישׁ הַמַּצְנוּהָ עַל פְּרו"ר אִף שִׁיִּדַע דְּלִיפּוֹק מִיָּנִיָּה בְּנֵן דְּלֹא מְעִלִי אִין לֹו עֶסֶק בְּנִסְתָּרוֹת אֲמָנָם הָאִשָּׁה שְׂאִינָה מְצוּנִית עַל פְּרו"ר אִם יִהְיוּ לָהּ בָּנִים שְׂאִינָן הַגּוֹנִים לְמַעַצְבָּה תִּשְׁכַּב וְעִפ"י זְ שְׁמַעְתִּי מֵא' חֲכָם פִּירוּשׁ מֵאִמֵר הַכְּתוּב בֶּן חֲכָם יִשְׁמַח אָב וּבֶן פְּסִיל תּוֹגַת אִמּוֹ אִמּוֹ דּוֹקֵא שְׂאִינָה מְצוּנִית וְלֹא תּוֹגַת אָבִיו דְּבְהַדִּי כְּבָשִׁי דְּרַחֲמָנָא לָמָּה לִיָּה פִינּוּן שְׁנַצְטוּהָ וּדְפַח"ח.

וְנָה אָמְרוּ כָּאִן בְּנֵי אִם חֲכָם לְבָהּ יִשְׁמַח לְבִי גַם אֲנִי דַעֲפ"י הָאִמּוֹר אִף אִם יִצְאוּ מִהָאֵב בָּנִים הַגּוֹנִים אִין עֵיקֵר הַשְׁמַחָה רְאוּי לֹו שְׁמֹנְכָרַח הִיָּה בְּמַעֲשָׂיו לִישָׂא אִשָּׁה עִפ"י הַדִּיבּוּר שְׁכֹן צוּהוּ וְעֵיקֵר הַשְׁמַחָה יִהְיֶה לֹאֵם שְׁהִיָּתָה רִשָּׁאָה וְשִׁלְטָאָה שְׁלֹא לִינְשָׂא וְזוּהוּ הַמְכּוּוֹן בְּאִמְרוֹ גַם אֲנִי לֹוֹמֵר לָהּ דְּלֹא מִיבְעִיָּא לֹאֵם רַק גַם אָבִי הַבֵּן חֲכָם שְׁמַח יִשְׁמַח וּק"ל נְחִזְרוּר לְרֵאשׁוֹנוֹת דְּשׁוּב רְאִיתִי לְהָרַב בְּכוֹר שׁוֹר דָּף קי"ח ע"ד שְׁכַתְב שְׁרַבִּים טַעוּ בַמ"ש מוֹר"ם סִימָן שֶׁל"ד וְהוּא מִתְשׁוּבַת מַהֲרִי"ו סִימָן קנ"ו דְּנִהְגּוּ עֲכָשְׁיוּ שְׁלֹא לְמַחֹת בְּעוֹבְרֵי עֲבִירָה מִשׁוּם שְׁיֵשׁ סַפְּנָה בְּדָבָר ע"כ.

וּמ"מ בְּנִיד"ד שְׁל הַבְּרַחַת הַיְלָדִים גַּלְע"ד כַּמ"ש דְּאִין לְקַמ"י לְסַפֵּן עֲצָמָן לְהַבְרִיחָם וְשְׂאִנִי מִהֵיכָל דַּהֲרַש"ץ וְהַרְב"ש הַנִּז' וְהוּא בְּרוּר וְגַם לִי לַע"ד לְבַב פְּמוּהָם שְׁיֵשׁ לְהַעֲנִישׁ לְעוֹבְרִים בְּכָל אֹפֶן וּבְפֶרֶט שְׁבַפְרֵט בְּעוֹבְדָא דְּלַקְמָן סִימָן כ"ה אוֹת ז ע"ש וְעֵינַי לְהָרַב בֵּית יַעֲקֹב סִימָן פ"ח דְּמַסִּיק לְחַלְקָא בֵּין פֶּשַׁע דְּאָז אִין אוֹמְרִים חֲטוּא לְזַפּוֹת חֲבִירָה וּמוֹכִיחִין אוֹתוֹ אִף שְׁיִצָּא לַת"ר וְאִם לֹא פֶּשַׁע אוֹמְרִים חֲטוּא חֲטָא קַל בְּזִכּוֹת חֲבִירָה עִש"ב.

וְאַחֲרֵי מוֹפְלַג יִצָּא לְאוּר סְפָרָא דְּבִי רַב זַרַע אֲמַת וְרֵאִיתִי בַח"ב סִימָן נ"א דְּפֶסֶק בְּדִין בֶּן פְּסִיל שְׁנַתָּן דְּבוּר קִשָּׁה לְהַמִּיר וְאָבִיו הַבְּרִיחוּ בְּמְקוֹם שְׂאִין בּוֹ כ"כ גְּזִירַת הַמְּרָאָה וְנִתְפָּס הָאֵב בְּבֵית הָאֲסוּרִים וּמֵאִימִין עָלְיוּ לְהַעֲנִישׁוּ בִּיסוּרִין אִם לֹא יִגְלָה הֵיכָן בְּנוֹ טְמוּן וְיִחֲזִירוּהוּ דְּאִין הָאֵב חֲתִיב לְמַסּוֹר עֲצָמוֹ לִיסוּרִין לְהַצְלִיל בְּנוֹ דְּאִיְהוּ גֵרָם אֲנַפְשָׁיָה וְאִף אִם

עדיין הקליף עונש יסורין לעונש ממון מ"מ אינו חייב להפסיד ממונו בשביל בנו פיון
שהוא גרם לעצמו וגם אחר חזרתו יכול הבן להציל עצמו ולחזור בו מדבורו ע"ש שישא
ונתן עלה דפ"ח דתרומות וכן נשים שא"ל עובדי פוכבים וכו' ומאי דאיתמר עלה וישקיל
וטרי במ"ש הרב בית הלל סימן קנ"ז סק"ה וישב דברי הרמב"ם הנז' וגם משאו ומתנו
יפה על מ"ש הרב המאירי שהביא הכנה"ג שם הגב"י אות ל"ז והניחו בצ"ע ע"ש
ובהשמותיו על מ"ש הרב"ח ועיגכ"ל אות ט' שוב פאו לידי תשובת הרב ידי אליהו
וראיתי בסימן מ"ג שהאריך בדין אם מחוייב האדם לספן עצמו להצלת חבירו ואת"ל
דאינו חייב אם רשאי או לא וחילוק ידע בין אם המציל הוא ת"ח או הניצול וחילוקים
אחרים וכן בין ספק לודאי הכל פאשר לפל ע"ש דנכנס גם כן בהיא דקיתון של מים
הנז' ובשו"ת חות יאיר ד' רס"א ע"ב ועיין להרב תנא בפרשת דרכים שלו דרוש ג' ד' ו'
בענין אם רשאי לספן עצמו לקדוש ה' אף בדבר שלא נצטוה ע"ש דפח"ח ש"י ועיין
להרב זרע אמת סימן נ"ב משאו ומתנו יפה בדין קדוש ש"ש בפרהסיא דהיינו עשרה
דגם הנאנס בכלל עשרה והשיג על הרב דב"ש דפסק דאינו בכלל ושם בסניף לנה בירר
הסוגיא דכתובות דף ז' וסוגיא דסוף פרק בן סו"מ וכמה פרהסיא וכו' ובעי ר"י ט'
ישאלים ועובד פוכבים א' מהו ע"ש ועיגכ"ל להרב טוב עין סימן ח"י ד' ח"ן שהאריך
קצת בהיא דתנו לנו אחד מקם וכו' הנ"ל ופי' מהר"ר אליהו לירושלמי שדקדק בשוירי
ברכה שלו ודברי המאירי ומ"ש הרב טל אורות בדרשותיו פ' כי תשא ופלפל בדבריו
והמור"ם דיש לחלק בין אם פייסו ונתפייס מי שיחדו דמסתמא אמרינן דלא נתפייס יפה:
ט החמיר מאד בלתא דעבודת פוכבים דלגפפה ולנשקה גם כן אף דאינו לאו ואינו נהנה
ממנה מפל מקום יתרג ואל יעבור אף דהמתעסק בחבוק ונשוק דערנה לימלט מהמקס
אינו אסור אלא משום שא"א שלא יתנה וגם אינו אלא משום ריוח ממון ומפלל דאל"כ
הוי שרי מ"מ שאני עבודת פוכבים ואבינרה (ברכות שמים דף נ"ח ע"א): הד"ט ועיין
להרב חות יאיר סימן קפ"ב דמתיר בהיא דערנה הנז' וע"ע להרב ב"ש הנזכר דף ס"ב
ע"א דהקשה הדדי דברי הרב ס' החסידים דבסימן תש"ב פתב אשה ההולכת בדרך
ושמעה שפוגעים בה עובדי פוכבים ויראה פן ישכבו עמה יכולה ללבוש בגדי פומרת
ולא ישכבוה ואילו בסימן קצ"ט לא התיר רק בגדי פומר לאיש להציל עצמו בשעת
גזירה ח"ו אע"ג דסכנת נפשות חמירא ודאי מזו ותירץ דהתם מיירי בשכחול לינצל
בשנוי בגדים בעלמא משא"כ באשה שלא יועילנה להנצל ממשכב שהעובד פוכבים
מתעולל גם עם בת עובד פוכבים אם לא בבגדי פומרת שאז נמנעין מלחללה ומתייראין
ביותר ליגע בה והוא הדין לענין בגדי פלאים ועיין עוד לו שם הרבה חילוקי דינים לינצל
מסכנה ע"י מסירת נפש אחד מיישראל וחילק בין ייחדו ללא ייחדו ואם חייב מיתה או
לאו (וע"ל אות ח') ועוד לו שם בדין אשה שזינתה ונתעברה אם הותרה לה לגמוע כוס
המפלת דאם היא א"א אפשר שמותר לה גם כן להמית את נפשה להמית העובר שבמעיה
וכ"ש לשמות סם המפלת ולא כהרב חות יאיר ואם הולד פשר פשיטא שהפל אסור.

ולע"ד דק וקליש נראה דלענין מיתה עצמה אינו מעלה ומוריד היות העובר פשר או
פסול דאם הותרה לה מיתה עצמה על אשר הרשיעה לעשות אף שהעובר פשר כגון אם
חללה שבת במזיד וכיוצא דאין העובר פסול יכולה להמית עצמה אף שימות גם כן
העובר שבמעיה וכדאמרינן בספ"ק דערכין אין ממתניין לה עד שתלד וק"ל וראיתי

בשנות כ"י מהרב עזריאל דאיינה סימן צ' דהליץ טוב על הרב שלמה מולכו שהיו מלינים עליו שהיה הולך בטכסיסי עובדי פוכבים ולובש מלבושיהם דאינו אסור לעשות כן רק כשעושה להדמות להם ולא לתועלת ידועה אבל כשעושה כן להתראות לפני המלך והשרים בהיותו קרוב למלכות ולא יהיה בעיניהם נבזה ונמאס שרי ושרי וכדאמרין בפרק מרובה המספר קומי וכו' וכן במעילה פ' קדשי מזבח ה' ר' ראובן בן אצטובלי וכו' ובפ' סדר תעניות בהוא גברא דלא היה רמי חוטי דתכלתא וכו"כ הסמ"ג בלאוין סימן נ' וכ"פ מהריק"ו סימן פ"ח ועיין להרב סמ"א דחיי בחי"ד סימן ז' דעלה ע"ד דעת עליון מתחלה לאסור אפילו משום הפסד ממון לשנות מלבושיו פדי שלא יפירוהו העובדי פוכבים ואת"ל דשרי אם צריך שיהיה המלבוש מאותם המינוחים לעובדי פוכבים או לא ואם תמצי לומר דלא מה דינו בספק ספנת נפשות אי שרי אפילו במינוח לעובדי פוכבים וסוף דבר העלה דשרי לשנות אם הולך לדבר מצוה ובניד"ד שהיה שליח מצוה ואפילו משום הפסד ממון ואפילו במינוח לעובדי פוכבים וכל שכן אם יש בדבר ספק ספנת נפשות דאין בו שום חשש איסור עיין שם: יא יש לאסור ולהחמיר צורת אדם אפילו שוקעת וכסברת הרמב"ן שהביא הר"ן והטור סימן קמ"א וכהספמת הרט"ז שם סקי"ב וכ"ש אם היה פתוב ע"ג הצורה מה היא ומה טיבה שיש בה איסור מוסף כדאמרין בפרק שואל כתב המהלך תחת הצורה אסור לקרותו בשבת ואין בין שבת ל"ט וכו' (שו"ת הרמ"ז סימן ח"ן): הד"ט ועיג"כ להרב יעב"ץ ח"א סימן ק"ע דכתב דהפל מודים דאסור להדפיס מטבע מתכת בדמות פרוצוף אדם מב' טעמים אחד איסור תורה ואחד מדבריהם שלא כמ"ש הרא"ש דאין איסור לא בעושה ולא במוצא ראש בלא גוף וכאשר חלקו עליו גדולי ישראל הסמ"ג ורמב"ן ורשב"א ור"ן ומהר"ם רבו שע"כ הוצרכו לפרש דבריו דמיירי בראש שלם אטום בלי צורת פנים ופנת דבכה"ג בעינין ראש וגוף הדדי ושכן לדעתו פי' המכילתא שהביאו יכול לא יעשה אטומה דומיא דגוף אטום ופנים טוחות דהמפלת וגלופה היינו מפותח הנזכר היטב צורת הפנים כדרך רוב מטבעות אמנם פרוצוף פנים אפילו לחודיה אסור ותמה על מה שהראוהו מטבע אחד שהדפיסו בדמות צורתו תבנית ראש עד הקוה של הרב המפורסם מהר"א מבראד כשנתקבל לאב"ד של קק"י אמשטרדם שפבר נודע בשם חסיד בדורו ואפשר שעשאוהו שלא מדעתו ורצונו וכאשר מיחה הרבה מר אביו כשנקרא מקק"י ספרדים שפלונדון וכבוד גדול עשו לא נשמע דוגמתו ומרוב עוץם תשוקתם בקשו ממנו להשאיר בידם צייר צלם דמות תבניתו מצוייר ומשוח בשער ולא אבה שמוע בקולם אף שהציור של סימנים רוב הפוסקים הקילו מה גם בחצי צורה דהיינו פרוצוף בלבד אמנם המבקשים לא נזו מבקשתם וכדרך תחבולה השיגו מבוקשם על ידי אומן בקי נפלא ובחריצות וזריזות עצום שלא בפניו ולא חסר מאומה רק נשמת רוח חיים והוא נחשב יקר הערך מאד ונעשו ממנו טופסים והעתקים וגם הפה נמפרים ביוקר ועיין עוד לו בח"ב סימן י"ד מ"ש בדין צורת פני אדם בולטת ועיין להרב דב"ש סימן ש"ט שאסר לגמרי לשפור בית שיש על פתחו מבחוץ צורת עבודת פוכבים ועיין למהרי"ט י"ד סימן ל"ה דאסר לקיים המנורות שמציירין בהן פרוצוף אדם אף שאין הצורה שלימה שלא כדעת הרא"ש.

ועיג"כ למרן באבקת רוכל שלו בחי"ד סימן קע"ה שסיים דהירא את דבר ה' ירחק מהמנורות המצוירות צורת אדם או בהמה או חיה או עוף גולם שלם מהם פרוצוף שלם

ולא ידבק בְּיָדֵינוּ שְׁמֵן עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וְעִיג"כ לְהֵרֵב דְּבָרֵי יוֹסֵף סִימֵן ח' שְׁנֹשְׂאֵל אִם צִיּוּרֵי בְּדִלְתוֹת הַהֵיכָל שֶׁל בַּה"כ מִבְּפָנִים צוּרַת פּוֹכְבִים בְּסִמְמָנִים וְעַפְרוֹת זָהָב וְהַשִּׁיב לֹא אִסּוּר אֶף עַל פִּי שְׁהֵם שְׁוִים וְאֵינָם בּוֹלְטִים וּשְׁבִנִיד"ד הִפֵּל יוֹדוֹ וְאֶף בְּשֵׁל רַבִּים אִיפֹא חֲשָׁדָא ע"ש וְעִינֵן לְהֵרֵב זָרַע אֲמַת ח"ב סִימֵן ו' בְּמַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה שְׁהִקִּימוּ אַנְדְּרִטִי לְמַעַלַת הַשְּׁרָרָה וְכָל בְּנֵי הָעִיר עָשׂוּ שְׁמֻחָה וּמְאוּרוֹת וְגַם לְרַבּוֹת הַיְהוּדִים אִם יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי עוֹבְדֵי פּוֹכְבִים צוּרוֹת בּוֹלְטוֹת כְּגוֹן לְצִיּוּר הַמְּשַׁפֵּט בְּצוּרַת אֲשֶׁה עִם הַמְּאֻזְנִים וְהַצְדָּקָה בְּצוּרַת אֲשֶׁה בְּיַד פְּתוּחָה וְהוֹרָה בְּפִשְׁטוֹת לְאִסּוּר אֲמִירָה לְעוֹבְדֵי פּוֹכְבִים לַעֲשׂוֹתוֹן וְאֶף דְּאִסּוּר אֲמִירָה לְעוֹבְדֵי פּוֹכְבִים ה"ד בְּשֵׁל יִשְׂרָאֵל וְלֹא בְּדָבָר שֶׁל עוֹבְדֵי פּוֹכְבִים עִינֵן בְּרִט"ז ר"ס רצ"ו מְכַל מְקוֹם לֹא שְׁמִיעַ לָהּ וְלֹא ס"ל הֵאֵי הִתִּירָא רַק הִתִּיר לֹאמַר לְעוֹבְדֵי פּוֹכְבִים לַעֲשׂוֹת מְשָׁלוֹ אֱלוֹ הַצּוּרוֹת וַיְהִי שְׁלוֹ וַיִּתְּנוּ לוֹ מֵה שִׁיתְּנוּ בְּתוֹרַת שְׁכִירוֹת אוֹ הַשְּׂאֵלָה וְכֵן עָשׂוּ ע"ש: וְעִינֵן לְהֵרֵב זָקֵן אֶהְרֵן סִימֵן קט"ו בְּדִין רְאוּבֵן שְׁהִקְדִּישׁ פְּרוֹכֶת שִׁישׁ בְּהַ צוּרוֹת דְּאִין הַקְּדָשׁוֹ הַקְּדָשׁ וּבֵין יִהְיוּ הַצּוּרוֹת בּוֹלְטוֹת בֵּין שְׁקוּעוֹת יֵשׁ לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לְהַתְּפַלֵּל כְּנֻגְדָם כִּינֵן דְּעוֹבְדֵי פּוֹכְבִים מְשַׁתְּחוּיִם לְצוּרוֹת הַמְּזוּלוֹת בְּאִיזָה אֲנֹפֵן שִׁיְהִי וְלֹא חָל עָלֵיוּמְעִיקָרָא דִּין הַקְּדָשׁ אִם הֵן בּוֹלְטוֹת דְּאִסּוּרוֹת וְדֹאֵי לְהַתְּפַלֵּל כְּנֻגְדָן.

וְעִינֵן לְהֵרֵב כְּנֻסַת יְחֻזְקָאֵל סִימֵן י"ג (הַזְּפָרְתִּי לְטוֹבָה בַּח"א סִימֵן ח' אוֹת י"א) וְעִינֵן לְמָרוֹן בְּסִפְרוֹ הַנּוֹז' סִימֵן ס"ג הַנְּמַשְׁכִּים שְׁהִסְכִּים לְסִבְרַת מַהֲר"א קַפְסָאֵלִי לְאִסּוּר אִיפּוֹר לְשִׁים עַל הַהֵיכָל אֲבָן מְצוּיָרַת כְּדָמוֹת אַרְיָה וְכֵן הִסְכִּים שֵׁם מְהַר"ם מְפֹאֲדוּה לְאִסּוּר וְשְׁכַבְרָ בִּימֵי מְהַר"י מִינֵץ חֲמִיּוֹ אִישׁ אֶחָד הִנֵּה שְׁעָשֶׂה פְּרוֹכֶת נְאֻה מְאֹד מְרוֹקֵם בְּמַרְגְּלוֹת וְרַקֵּם עָלָיו צוּרוֹת צְבִי שֵׁם הִנֵּה דָגֵל מְשַׁפְּחָתוֹ (אַרְמ"א בַּלַּע"ז) וְהִיָּתָה הַצּוּרָה בּוֹלְטַת מְחַמַּת הַמַּרְגְּלוֹת וּמִיָּחָה בּוֹ הַזָּקֵן וּבִהְיוֹת הַמְּתַנַּדְב עָשִׂיר וַתְּקִיף לֹא הַשְּׁגִיחַ, בּוֹ וּמַצָּא לוֹ בְּעָשְׂרוֹ רַבָּנִים עוֹזְרִים לוֹ לְהַתִּיר וּבְחֻזְקָ יָד שֵׁם הַפְּרוֹכֶת בְּבַה"כ"נ וַיֵּצֵא הַזָּקֵן מְבַה"כ"נ בְּחֻזְקָ אֶף וּנְתַרְבוּ הַקְּטָטוֹת וּכְשִׁמַּת הַמְּתַנַּדְב וּבְאֹו יוֹרְשֵׁין לְהַבִּיאוֹ לְבַה"כ"נ אֲמָנָם לֹא רָצוּ לַעֲשׂוֹת כֵּן, רַק בְּרִשׁוֹת אוֹתוֹ זָקֵן וְצוּרָה לָהֶם לְכַסּוֹת בְּנִיָּר אוֹתָהּ צוּרָה וְשִׁמְעוּ לְקוּלוֹ וּבְנִידוֹן שֶׁל אַרְיָה שֶׁהוּא אֶחָד מִצּוּרוֹת הַמְּרַכְבָּה אֶף עַל פִּי שְׁהֵאִסּוּר הוּא בְּאַרְבַּעַתָּם יַחַד מְכַל מְקוֹם הַדָּבָר מְכוּנָעַר וַיֵּשׁ לְחוּשׁ וּלְקַנָּא קַנָּאת ה' צְבָאוֹת כְּאֲשֶׁר קָנָא לְאַלְהֵיו מַהֲר"א קַפְסָאֵלִי הַנּוֹז' וַיִּישַׁר חֵילָהּ ע"ש וְשֵׁם סְמוּךְ וְנִרְאָה בְּסִימֵן ס"ו הַתִּיר בְּלִי חֲשָׁשׁ לְשִׁים לְפָנֵי אַרוֹן הַקְּדָשׁ פְּרוֹכֶת שֶׁל מְשִׁי שְׂאוּרָגִים בּוֹ מִינֵי צִיּוּרִים וּבְתוֹכָהּ דְּמוֹת מִינֵי עוֹפּוֹת וְעִינֵן שֵׁם שְׁחִילָק יַדַע בֵּין אֱלוֹי לְאוֹתָם שְׁבָסִימֵן הַקּוֹדֵם הַנּוֹזְפֵר וְעִינֵן גַּם כֵּן לְהֵרֵב פְּרִשְׁתַּת הַכֶּסֶף, דָּף י"ב ע"ד וְהַנְּמַשְׁכִּים שְׁהֵאֲרִיף בְּעִנֵּן שֶׁל מַעֲלָה וְהַבִּיָּא סִבְרַת מַהֲרִימ"ט שְׁהַבִּיָּא בְּשֵׁם הַגְּהוֹת מְרָדְכִי בְּשֵׁם רַבִּינוֹ אֱלִיקִים שְׁאָסֵר בְּבַה"כ"נ דְּמוֹת אַרְיָוִת וּמֵה שְׁהִקְשׂוּ עַל סִבְרַתוֹ עִינֵן שֵׁם בְּאַנְרָף: וְעִינֵן לְהֵרֵב דְּבַר מְשֵׁה ח"ב סִימֵן קכ"ב דְּבִיטַל הַמְּעוֹרְרִין עַל מְנוּרָה טְהוּרָה מִז' קְנִים שְׁבַבַּה"כ"נ א' מֵהֵיָא דְּלֹא יַעֲשֶׂה אָדָם בֵּית תְּבִנִית וְכו' מְנוּרָה כְּנֻגַד מְנוּרָה וּפְסָקוּיָה הַפּוֹסְקִים בְּסִימֵן קמ"א וְהַלִּיץ בְּעַדָם מְשׁוּם דְּקִי"ל דְּבִשְׁל רַבִּים לִיפֹא חֲשָׁדָא כְּדֹאִיתָא בְּר"ה דְּכ"ד ע"ש פִּירוּשׁ רְש"י וְתוֹסְפוֹת וְהַרִי"ף וְרַמְבַּ"ם פ"ג דְּעֲבוּדַת פּוֹכְבִים בְּאֲנֹפֵן דְּלִיפֹא חֲשָׁדָא לְקִיּוּמָה אֲמָנָם מִמ"ש הַר"ן בְּמַסְכַּת עֲבוּדַת פּוֹכְבִים מְשַׁמַע דִּישׁ לְהַחְמִיר וַיַּעֲנִינֵן לְהַרִיקוֹ שְׁוֹרֶשׁ ע"ה וְרִיב"ש סִימֵן ת"י וְיוֹמָא דַּנ"ד וְרַמְבַּ"ם פ"ג מַהֲל' בֵּית הַבְּחִירָה דִּישׁ כְּפֵמָה חֲלוּקִים בֵּין מְנוּרָה שֶׁל בַּה"מ לְמְנוּרוֹת הַלְלוֹ וּמ"מ כִּינֵן דְּאֶפְשָׁר לְסַלֵּק מְמַנָּה קְנָה אֶחָד אוֹ לְהוֹסִיף בְּהַ קְנָה אֶחָד ש"ד לַעֲשׂוֹת כֵּן ע"ש.

ונה לי פארבעים שנה בלא בינה הןצרכתי להשיב על מנורה פזאת שפבית גביר א' פהובא אצלי בשותא דינוקא סימן מ"ו ושוב ראיתי להרב בכור שור דף קט"ו ע"ד שהחמיר מאד וסוף דבריו דאף בנשתנה בעמידת הז' קנים שלא כסדר מנורת בה"מ ואף אם חסר אינה דבר המעכב במקדש אינו נקרא שינוי ושראוי למורים להשגיח על זה ע"ש.

ועיין להרב צבי סימן ס' דס"ל דשינוי המעכב. במקדש לא הוי דוגמתה ממש אבל שינויים שאינם מעכבים במקדש הוי דוגמתה ואסור ע"ש.

ועיין להרב בעי חיי בחי"ד סימן קע"ה בדין מנורות שבהן מצויירות צורת אדם או בהמה חיה ועוף מהם גולם שלם מהם פרצוף לבד שלם דהאריף וסיים דהירא את דבר ה' ירחק מהם ולא ידבק בידו שמץ עבודת כוכבים ע"ש: יב יישב דעת הרמב"ן בחידושו דעבודת כוכבים דמ"ז ע"א דפסק בפשיטות דאין ביטול מועיל לעבודת כוכבים רק להדיוט ולא לגבוה ל"מ אם דעתו פרום הפוסקים כמ"ש מרן סימן קמ"ו ס"ז דאין ביטול באמירה אלא אף לסברת המרדכי שהביא מור"ם שם דס"ל דאף ביטול העבודת כוכבים באמירה הוי ביטול מ"מ דברי הרמב"ן נכונים (זרע אמת ח"ב סימן צ"ג): יג בדין כל הנשפין אפרן אסור כמ"ש הטי"ד סי' קי"ב ובסוף תמורה אמרו דלהכי לא עריב ותני עבודת כוכבים עם הקדש לפי שעבודת כוכבים יש לה ביטול בשל עובד כוכבים נסתפק אם נשרפה ע"י ישראל עבודת כוכבים של עובד כוכבים פיון שיש לה ביטול ע"י עובד כוכבים אף שנשרפה ע"י ישראל אפרה מותר א"ד כל דלא בטלה ושרפה עובד כוכבים אפרה אסור בעבודת כוכבים של ישראל והאריף קצת והעלה לאסור וסיים במ"ש בתשב"ץ ח"ג סימן רצ"א דצייד דאפר עבודת כוכבים של ישראל מותר ושרפה אסור רק בעבודת כוכבים של עובד כוכבים דיש לה ביטול דהוי כדבר שיל"מ ועל חלוקה שהתיר כתב שלא מצא לו חבר בסברא זו דכולי עלמא בעבודת כוכבים של ישראל אסור ושפן נראה עיקר (חקרי לב סימן ר"ו): הד"ט ואנכי עמדתי בשמועה זו נאה ושם סמוך לסופו ד"ה ומיהו ראיתי וכו' נכנס במ"ש הפרישה סימן קמ"ב דגם בעבודת כוכבים של עובד כוכבים שנשרפה מאליה אסור ושרש"ך לא השיגו ולדידיה אין זה עיקר והביא ראיה מהתוס' והר"ן ושוב כתב דנ"ל ראיה להתיר ממאי דקיי"ל כר"י בעבודת כוכבים דמ"ב דס"ל דעבודת כוכבים שנשתברה מאליה אסורה מד"ת כמ"ש התוס' והרי אמרו במקילתא פ' בא ע"פ וינצלו את מצרים מלמד שעבודת כוכבים שלקח נמכת ובטלה ונזורה לתחלתו ע"כ נראה דהותרה בהנאה לישראל ושפן נאה גם כן להרב גבריאל אספירנס"א ושכ"כ הרב דרש שמואל פרשה בא ואילו לר"י תיקשי איה הותרה הא הו"ל עבודת כוכבים שנשתברה מאליה ולשיטת התוספות שכתבו דבשברים קטנים שרי י"ל דעבודת כוכבים של מתכת שניתכה נשתנה לגמרי והו"ל פנשתברה לשברים קטנים אף להחולקים ע"ז ק' והניח בצ"ע.

ואני לע"ד אחר הס"ר איני רואה שום תפיסה כלל דאטו כל דהבא וכספא דארעא דמצרים ליתסר דהיאף יפירו לשונות של מתכות שנעשו גולם אם הם מעבודת כוכבים או מדבר אחר ועוד דא"כ כל כסף וזהבם ליתסרו שמה נעשו מעבודת כוכבים שניתכו והותרה אמרה ושאלה אשה משפנתה פלי כסף וכלי זהב.

אמת הוא דאם ההשאלה היתה קרובה וסמוכה להתכתן מסתמא הפלי כסף ששאלו לו היו מכסף אליליהן שניתכו: יד העלה בענין שאלה בשדים שפל שעושה ע"י עישון או קטורת אין דרוך להתירם כלל והעושה חייב לשמים והנשאל באזהרה ואף שלא ע"י קטורת אינו מותר רק שרי שמן וביצים וכיוצא ע"י השפעות שמות הקדש וירא שמים יתרחק גם מזה דמידי מחלוקת לא יצאנו בדבר שיש לו שמץ עבודת פוכבים ע"ש שהביא ההיא דפ' ד' מיתות דס"ה ופירוש רש"י ושקיל וטרי בסברת הרמ"ה והרי"ף והרא"ש סימן קע"ט והרב המאירי דאזיל לשיטת הרא"ש (הרדב"ז ח"ג ונהטור ד"פ סימן ת"ה): הד"ט וע"ע שם סימן תקפ"ה דביאר וביגר מיני אחיות עינים האסורים והמותרים ומ"ש הר"ם בפ"א מהל' עבודת פוכבים ומהרי"ק ו' שורש עבודת פוכבים וברייתא דפרק ד' מיתות דמעונן זה המעביר ז' מיני זכור על העין וענין בעלת אוב שהעלתה לשמואל ע"ש דברים נחמדים: טו הקוזיק בהוראת הרב הלק"ט ח"ב סי' רנ"ח בסורק זקנו ונזפלות שערות לבנות מתוך שחורות דאי נחא ליה אסור משום לא ילבש גבר שמלת אשה ואי לא נחא ליה מותר וכדאמרנו לענין שבת בדין פסיק רישיה וכו' והביא עיקר מטרין משבת דק"ג ע"א ומפרשים ומ"ש הרב זרע אברהם אה"ע סימן א' וסיים דבאיסור דרבנן כזה אין ספק דיפה דבר הלק"ט הנז' (אגורה באהלך דף כ"ח ע"ב): יז הרבה ראיות להתיר שתיית המים שהעובדי פוכבים ביום אידם מדליקין גרות במקומם ואומרים שהן מים טמאים דדילמא אין משתחווים למים ודוקא בנדאי אסרו בבצרה במסכת עבודת פוכבים פרי"י ואי משתחווים גמי הו"ל של רבים שמותרים אף לגסכים והעיד גם כן ששמע מהר"ש ו' וילסיד שפן השיב למהרי"א להתיר משום מים של רבים.

(בעי חיי סימן קע"ו): יח ביאר וביגר באיסור והיתר לרופאי ישראל לרפאות חולי עובד פוכבים וחילק בין הקרבת הנזק להסרת המועיל וביאר ענין מעלין ומורידין ומ"ש מרן ב"ד סימן קנ"ח ורש"ך ורט"ז ורב"ח ע"ש (שם סימן קע"ז).

הד"ט וענין גם כן להרב בית יהודה ח"א סימן ד' וה' בדין עניי עובדי פוכבים המזוהרים על הפתחים בשני הרעב דשרי לפרנסן. וענין גם כן להרב בארות מים סימן ג' בדין עובד פוכבים שהביא לישראל אמן רצפת כסף לעשות ממנו עבודת הכסף ולצור אותם ונתברר להם מקריבין שלהן אסור לישראל לעשותם ולא שייך הקא טעמא דאיבה ד יכול להתנצל עצמו שיש לו מלאכות אחרות לעשות ולאשתמוטי מיניה בלי איבה כלל ולא דמי לדברים אחרים דבתוספות פרק קמא ד"ה הגיע לפיפה וכו' דלא מסתבר דיתיר שום תנא לעשות תכשיטי עבודת פוכבים משום איבה היכא דמצוי לאשתמוטי מיניה ענין שם באפילו אם יש חשש ספנה אם לא יעשנה.

וענין להרב פרשת הכסף דף יו"ד ע"ד שעלה מתחלה על דעתו הרמה לאסור עשיית עבודת פוכבים לעובד פוכבים שמאיימו שאם לא יעשנו יש לאל ידו להרגו והאריף במשאו ומתנו יפה בדברי הפוסקים ושוב יצא לחלק ומסיק דיותר דעתו נוטה לומר דבעשיית פסל לעובד פוכבים יעבור, ואל יהרג ענין שם ודבר הלמד מענינו דדוקא משום ספנה הקיל אף אם לא הנה רק חשש לאיבה פשיטא לע"ד שיש להחמיר.

וענין גם כן להרב פרשת הכסף הנ' בדרף ס"ו ע"ב בדין אמן תופר ספרים שהביא לו פומר לעבודת פוכבים ספר לתפור ואינו יודע מה טיבו דפסק דמן הדין מותר לתפור

אָלאַ דראַוי להחמיר וע"ע לו שם דף פ"ט דמתיר למפנור לבונה לעובד פוכבים אף שיוצע
בפרור דלוקח אותו לעבודת פוכבים היכא דאיפא נמי עובדי פוכבים שמוכרים אותה.

והיכא דליפא עובדי פוכבים המוכרים אלא יהודים בלבד ואחד מהן מוכר ולא צניית דינא
ספוקי מספקא ליה אם יותר לשאר עובדי פוכבים גם פן למכרה ולא מצא בזה דין פרור
אף דעתו נוטה להיתר יותר מלאסור ע"ש: יח אסר איסור לכתוב קמיע למומרים עובדי
פוכבים וכ"ש דלהרשב"א הביאו מרן סי' קע"ט אפילו לישראל אין לעשותן אם לא להגן
וכו' אבל הקמיעין מסתברא דאסור ע"ש וכ"ש למומר וכן לענין רבית מותר להלותו
וכמ"ש מרן סימן קנ"ט גם לענין יין נסוף החמיר ריב"ש סימן ד' לאסור מגען ואין ראיה
להתיר ממ"ש מור"ם סוף הל' מזונה דבמקום דאיפא חשש איבה מותר ליתן לעובד
פוכבים מזונה די"ל דהתם מייירי דכבר פתובה ועומדת ואילו הכא צריף לכתוב הקמיע
על שמו ועוד דהתם אינו אלא להגן משא"כ הכא דעשוי לרפואה ועוד דהתם מתיר משום
איבה ואילו הכא אדרבה המומר עצמו ירא לנפשו פן ינודע הדבר ועוד דאיפא ספנה
לנטפלים בכתיבת קמיעים כמ"ש מרן סימן קפ"ט ואיפא נמי איסורא (ועיגכ"ל סי' ט"ז
אות כ"ג) (בארות המים סי' ד'): יט האריף בפלפול ובקיאות לפשוט ב' ספקות שנסתפק
הא' במי שזקף ביצה ובא עובד פוכבים והשתחנה לה דאסרה אם הוציא אפרוח מאותה
ביצה אם הותר האפרוח בהנאה או לא וכן אם השתחנה לפרי אחד ונטעו ויצא ממנו
אילן אם מותר האילן בהנאה או לא ואחר שהעמיק הרחיב בש"ס פ' כל הצלמים ד"ל
ע"ב בא לו בדין זה וזה גורם ומסיק לאסור בהנאה האפרוח והאילן הנז' וכ"ש להרט"ז
דס"ל דלדעת רבינו והרא"ש והרמ"ה והטור דבדבר שא"א זולתו לא אמרינן זוז"ג אם
פן ה"נ דא"א בגידולין זולת הפרי שנטע וא"א לאפרוח בלי ביצה וכ"ש להרמ"ך דס"ל
דבעבודת פוכבים דהגביה ישראל אין להתיר בזוז"ג ושאעפ"י שלהלכה הוכיח הרב
המחבר הפך מ"ש הרט"ז ורמ"ך מ"מ למעשה מאן ספין ומאן רקיע להבין ולהורות דלא
פנותייהו (פרשת הפסח דף ע"א ע"א): כ הביא בידו החזקה מ"ש הרב"י בי"ד סימן קי"ט
דין ב' שמצא פתוב בס' הכבוד שנהגו לשחוט תרנגולת שקראת פתרנגול ומ"ש הרמ"ך
וכנה"ג והרב"ח גם פן בשם תשובת מהרי"ל סימן קי"א ושיש לחוש לקיים צנואָתו אף
לשחטו לא לפי שקרא פתרנגול רק לפי שפן צוה החסיד הגם דכמה מצוואותיו לא
נתפשטו ואינן נוהגות אצלנו ועיין להרב כנה"ג הנז' באה"ע סימן פ"ב טוב עין סימן ח"י
דף י"ט ע"ב: סימן כ דיני רבית אות א אנשים עברים שבמצרים שיש להם חתולים
שמוציאין מהן הבושם שנקרא אלגאליא ומי שרוצה לקנות הבושם מקדים לאחד מבעלי
החתולים סוף מעות ונותן לו הבושם בפחות אין שום חשש רבית ועיין למרן סימן קע"ג
(אחלי יצקב סימן כ"ב): ב משפנתא של שדה בנכייטא שהוציאו הדייגין הפירות מפליו
של מלנה טעו הדייגין בדבר משנה (שם סימן כ"א): הד"ט ועיין להרמ"ז בתשובות
סימן ל"ה דפסק דלנה שייחד בית למלנה, על הלואתו ולא מצי לסלוקי דין משפון אית
ליה ושרי ועיין להרב דברי יוסף סימן ל"ח דאישר וקיים מנהג עירו בענין משפנתא
דנכייטא היינו שמתנים שלמשך זמן מה לא יוכל הממשפן לפדות הבית ושוב עושה
מלנה שטר הטבה שאם בתוך זמן הפדיון יחזיר הלנה מקצת מעותיו לקבלם ולנפות לו
לפי הערך ועבר זמן הקצוב לפדיון ולא פדאה ולא החזיר למלנה פלום אין ללנה טענת
רבית אפילו בבית העומד להשפיר ודלא כאחד חכם שאסר דליתא פלל ועיג"כ להרמ"ז

הנז' בסימן ס"ב בדין ראובן שהשפיר בית לשמעון למשך יו"ד שנים ונתן לו ש"מ סקודי ע"מ להתזירם בסוף השכירות בנכ"ת ה' סקודי לשנה ושכירות הבית שנה יותר ועבד למיגר והבית קנימא לאגרא וראובן טוען אחר פלות הזמן שנה רבית הדין עמו דאין פאן דין משפנתא ולא הטבה ורבית גמור הוא והביא ראיה מרשד"ם י"ד סימן נ"ח ושס"ה ע"ש ועל דבר הטבות שעושין עיין להרב בעי חיי סימן קפ"ח שהעלה להתיר ושאין בקו שום חשש רבית וש"מ הטוב והישר לעשות מכירה גמורה פהגן ולסמוך המוכר אמיתות הקונה אם ירצה להתזיר ושוב יכתוב הלוקח ללנה מדעתו שאם יחזיר לו מעותיו להתזיר לו ועוד כתב שאם בהטבות הנהוגות מת המוכר או הקונה תוך זמן ההטבה אין הקונה חייב להתזיר ליורשי המוכר ואין יורשי הקונה חייבים להתזיר למוכר ועיג"כ להרב בני משה סימן ט"ז דצונח על הטבות הללו ולדידיה ר"ק אף ששטר הטבה עושה אחר שטר המכירה שפינון שפן נהגו הו"ל פהתנו בשטר מכירה ע"מ פן ואף בשבועה אמרינו קנין אין פאן שבועה וכו' והביא מ"ש הר"ם פ"ז ופ"י מהל' מלנה ומרן סימן קע"ד בשם רשפ"א על חברים שהתנו וכו' וריב"ל סוף ח"ד וסימן ע"ד ומהריק"ו ז' ומהרימ"ט ה' ורשד"ם ש"ב וראנ"ח ס"ט וזולתם והעלה דר"ק היא ועיג"כ להרב זרע אמת סימן ע"ח וקל"ז בפ"ט גאנולת הבית ושדה ולהרב שמש צדקה סימן ס"ב ולהרב משאת משה ח"ב סימן ח"י שפסק גם הוא לזכות הקונה ובהסכמת הרב נסים שלמה אלגאזי ועיין גם פן להרב אבקת רוכל קי"ב ואצלי בשותא דינוקא סימן קכ"ו ועיין להרב בכור שור דף קכ"א ע"א ולהרב נאמן שמואל סימן ח"י וי"ט: ג הלוקח דבר מתברו בסתם ואחר ימים חוזר ליקח ממנו ביותר דבר פשוט לאסור יותר מר"ק ושאני מההיא דמתיר הרשד"ם (שם סימן קכ"ז): הד"ט ושמעתי גם פן נוהגים למפור איזה דבר בק' מנים ומתנין שאם תוך זמן פ' ישיבנו למוכר יחזיר לקונה צ"ה בלבד ונראה דשאני מההיא דלעיל ודלדידיה נמי שרי דאילו התם הקונה הנותן מעות מרויח והוי אגר גטר משא"כ הכא דהנותן מעות מפסיד והוי פסידא דגטר ולא אגר ועיין להרב בכור שור דף קכ"א ע"א.

ובענין מכירת דבר בהמתנה ביותר ממעות מנומנים ולא פירש אם לא לתר בכ"כ ואם בהקפה בכ"כ והיינו טרשא דר"נ דמציעא דס"ה ופסקו מרן סימן קע"ג ועיין להרב ברוך אנגיל סימן ח"י דס"ל דמ"מ צריף שיהיה דבר שאין שומתו דיועה או שער קבוע ושלא יעלהו אלא מעט שאל"כ אף בסתם אסור ועיין ג"כ בתשב"ץ ח"ג סימן קכ"ב ופאר הדור סימן ר"כ.

ובני משה סי' מ"א. ומגן גבורים סי' צ"א.

ועיג"כ להרב פ"ה שלמה סי' א' והנמשכים: ועיין להק"ר"ם פרוינצאלי סימן רכ"ו בדין מי שקנה בגדים ביותר משוויים הרבה לפרוע כשישא אשה ועשו שטר מלא וגדוש בקו"ש ומעכשיו אסור מ"מ משום רבית ואין קו"ש מועילין פלל בשפ"ב מושבע ועומד הוא שלא לתת רבית.

ואין להתיר מפני אחריותו לאבד הפל אם לא ישא הלוקח אשה כי פל הלואה וכל אמנה מסופקת היא אם יבא לכלל גבוי ואפ"ה אסורות זו מהתורה וזו מדרבנן ע"ש וממוצא שפתינו נשמור להבין ולהורות דפשיטא ליה דאם לא ישא אשה לא יבא לעולם לידי גבוי

אף אחר מיתת הקונה וע"ל סימן כ"ג אות כ"ט דלהרב קרית חנה סימן ח"י יחזיקיב לפרוע
אם נשבע אף אם לא נשא כל שהגיע לכלל שנים שראוי לישא ולכאורה איהו והרמ"ף
הנז' פליגי הדדי אמנם אפוישי במחלוקת לא מפשי' כל כמה שאפשרלזווג הסברות ביחד
וה"נ יש לומר דאילו התם ליפא דררא דרביתא פלל רק הלואה גרידא בדרה קיטר וכ"ע
ס"ל דבין היום בין למחר דין הוא שיפרע את חובו משא"כ הכא דאיסורא דרביתא
רביעא אפתפיה אין תנאו קיים: והכי תפתר נמי תשו' הרשב"א ח"ג סימן קי"ג שזנפיר
בס"ד דלאו באופן רבית איגרי וכן אני אומר בתשובת הריב"ל ח"ג סימן קי"ג בדין מי
שהלה כו"כ וקבע זמן לפרעון לכשישא אשה ומת קודם שישא וחיוב לירשים לפרוע
והתם נמי מיגרי בהלואה בעלמא בלי שום חשש רבית דדינא הוא לפרוע וכיון שא"א
עוד ללה לישא הגיע זמן פירעון מיקרי דאינו בדין דהמלה דמצנה קעביד להלותו
בשעת דוחקו יפסיד הלואתו משא"כ בניד"ד דברבית הלה מי הוא שיאמר שיפרע אף
אם יתקיים התנאי כיון דהאי שטררא חספא בעלמא הוא וכיון שפלול בו קרן ורבית אפילו
הקרן לא יפרע כמ"ש מרן סימן קס"א ואף אם יודה הלה בקרן מ"מ לסברת התוספות
והמרדכי פטור דקנסי למלה וא"צ לשלם לו כלום וכמ"ש מור"ם בח"מ סימן נ"ב ס"א
ולנה הסכים הרא"ש וריב"ל ח"ג סימן כ"א ומכ"ש וק"ו דלא מגבי מירושין מה שלא
היה מורישין חייב לפרוע והוא ברור לע"ד.

האמנם זה מצאתי להרב שלטי גבורים פ' איזהו נשך דף ק"א שעשה סמוכות לנוהגים
ליקח מחבריהם תכשיטים ביותר משוויין לשלם כשישאו אשה ע"ש אף האמת עד לעצמו
דהדבר כמה קשה לשמוע לקבוע הלכה עפ"י מנהג דלא נשכיח אפילו חד ותרי בדרא
לבטל הלכה מפורשת דבמחלוקת שנויה בין גאוני עולם הרי"ף ורמב"ם וסיעתיהו
וריב"א וריב"ה סימן קע"ג ודעמיהו וכאשר בראש דברו אמת הביא הרב ש"ג גופיה
וכיון שפן משמע ממילא דאין להוציא דמצי טעין קי"ל פהרי"ף וסיעתיה המזכני וכ"ש
מהירושין דקשה הדבר להאמין לחייבן אפילו על שיווי החפץ וכ"ש וק"ו על כל הסף
שנתחייב מורישם דאי קנסי למלה שיפסיד גם הקרן אף על גב דהלה גם כן איסורא
עבד לא כ"ש שנפטור היורש שלא חטא פלל ואף דהלה חטא ממונו לא חטא: והגם
דבמלתא כדנא ל"צ לע"ד עיונא רבא ואפילו זוטא מ"מ כתבתי דברות שתיים הללו משום
מעשה שבא לידי (בהיותי באקראי זה שנה באנקונא עיר מולדתי) בראובן שמכר
לשמעון ב' צמדי זהב כו"כ משקלם שנים מנה במאתים והיינו על שהגבילו זמן לפרעון
לכשתולד לקונה בת אחת ולא זכה הקונה לראות לו זרע כל ימי חייו ומת וכל"ש וראובן
בא ושטר חוב בכתב ולשון נוצרי בידו ותבע מירשיו שמעון את הסף שקצב וטען שפיון
שמת וא"א לו עוד להוליד הגיע זמן הפרעון מיקרי והירשים עונים ואומרים אדרבה כן
הסכימו וגמרו בפירוש שיגיע תור הפרעון דוקא בהיות לו בת וכיון שלא הוליד ולא
יוליד בדין הוא שיפסיד המוכר את הכל ונדתי בעצמי על רגל אחת מבלי השקפה כל
דהו בספרי דבי רב כי לא היתה על שכמי המשנה לדון על הדבר ואף מבלי פנות לעיקר
המעשה של איסור מכל מקום לבא לפנמא גליא דהדין עם היורשים דהכל לפי מה שהתנו
וכל שלא נתקיים התנאי פטור מכלום דאין כאן אסמכתא דדוקא כל דא אסמכתא הוא
והמקח בטל כמבואר בפוסקים וכעין מ"ש הרשב"א בח"ג סימן נ"ז בדין פנוי שחייב
עצמו לפרוע לשמעון מנה לכשישא בת פ' ונשאה ומת וע"ש שדחה הרב ז"ל טענת

האלמנה שאסמכתא הנה ומ"מ לא היה מחייבה רק משום שנתקיים התנאי משא"כ הכא דלא נתקיים מהיכי תיתי דמשום דא"א לו עוד לקיימו יתחייב היורש פנתקיים גם השכל גוזר שלא נתחייב הקונה לשלם כפליים רק להיותו גם פן קרוב לריוח אם לא יוליד בת שיפטר מכל וכל ואם יעלה על הדעת דמ"מ יחוייב לפרוע הוא או יורשיו נמצא שהקונה אינו קרוב רק להפסד ודאי שסוף פל אדם למות והמוכר לא יתאבל כי לעולם לא יפסיד ויגבה לפחות אחר מות הקונה תשלומי כפל ממה שמכר אלא ודאי דכל זמן שלא נתקיים התנאי אינו חייב לשלם לא הוא וכ"ש יורשיו ועי"כ לא תלקה מדה"ד בכך ול"ד לדין לאו הניתק לעשה כדין שלוח הען דלוקה כל שא"א לו לקיים העשה וה"נ לומר דעודנו חי שאפשר לו להוליד בת יפטר וכשמת שא"א עוד להתקיים התנאי ענוש יענש יורשו אחריו דמה דמות נערוף אילו התם היה חייב בדין להענש אלא שתלה לו הפתוב כל זמן שבידו לתמן עונותו וכשפטר פחו מעליו לתמן קלקלתו ראוי ליענש משא"כ הכא דמעולם לא נתחייב להוליד בת כי דבר הוא שאינו תלוי בבחירתו אמאי נענשה כשא"א לו עוד להוליד.

עוד יש לעשות סניף לפיטור היורשים מההיא דס"פ מי שאחזו דע"ו ע"ב באומר ה"ז גיטף מעכשיו אם לא באתי מפאן עד יב"ח ומת תוף יב"ח דקמבעיא אי שריא לאלתר או לאתר יב"ח לכי מקיים תנאה ולא איפשיטא ופסקו הפוסקים דלא שריא לעלמא רק לאתר יב"ח שנתקיים התנאי ע"ש הרי דאף שמת לא מיקרי נתקיים התנאי וה"נ יש במשמע דלא נתקיים תנאו מיקרי ופטור לשלם אפילו פחות מש"פ דכל תנאי שבממון תנאו קיים זו היא ששיערתו בעניויתי בחפזון רב כפ' הגסיעה שוב הראוני שעל נידון קרוב לזה קדמני הרב תה"ד סימן רע"ז והביא ההיא דפ' מ"ש הנז' לראיה לנידון שלו דאין המיתה גורמת להקרא חל הזמן וע"ש שפקפק על ראיה זו ומ"מ בנידון שלנו יש לחלק בין דבר התלוי בזמן בנידונו לדבר התלוי בסבת דבר אחר דלא אתי ממילא ואפשר דאף למ"ד דדבר התלוי בזמן מיקרי חל הנדר אף קודם שיגיע הזמן (עיינו למרו סימן קנ"ח ובפוסקים שם ולהרב זרע אמת ח"ב סימן כ"ג ולהרב בית יהודה ח"ב סימן נ"ז ורדב"ז בחדשות סימן רע"ז וזולתן דבמחלוקת שנויה בענין הנדרים) מ"מ בניד"ד דאינו תלוי בזמן לא מיקרי חל זמנו כשמת אליבא דכ"ע: זאת ועוד בהיותי שם עמד אחד ודרש שכבר נשאל בכיצא לזה הרב ומ"צ מהרח"א ישראל זצ"ל בהיותי שם מאריה דאתרא ושהשיב בפשיטות לחובת היורש ולא חשתי להשיב על פרט זה איכו השתא אמינא ולא מסתפינא דעדות היא זו שיש בנידונו להזימה דאחד הרואה בספרו הנזקק בית אברהם בסימן נ"ב אות אחד הלא למראה ישפוט משאו ומתנו יפה בסברת התוספות ומרדכי שהזכרנו ושלדעתו ז"ל צדקו דברי מור"ם דקנסי למלנה וא"צ לשלם אפילו הקרו אף שהלנה מודה ע"ש ואם פן אין עדותו של עד מכוננת ותלמיד טועה ברבו תולה ואף אם מה שכתב הרב ז"ל שם אינו מוכרח להבנת סברתו מ"מ אין משגיחין בב"ק שאמר כף שמעתי דכלל גדול בנידונו ביבמות דע"ז כל ת"ח וכו' אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו וכו' והוא ברור ואיך שיהיה הדרן לכלליו דיש לחלק בין הלואת היתר להלואה ברבית וכו' ש"ש להוציא מהיורשין וכדכתבנא ודו"ק ודע קורא נעים שרובן של טענות הללו לזכות היורשים אגא נפשיא פתבית יתבית יד ליד הקדש של הרב מארי דאתרא גופיה נר"ו ולא פרצתי תל"י גדר ליכנס בתחום שאינו שלי שכ"כ החמירו ז"ל

וּכְמוֹ שֶׁרִמְזַתִּי לְקַמֵּן סִימָן כ"ו אוֹת ה' וְסִימָן ל' אוֹת יו"ד ע"ש: ד רַאוּבֵן נִתְעַסֵּק בְּמַעוֹת
ת"ח וְקִצֵּץ לַתֵּת לוֹ סָף קָצוּב לְשָׁבוּעַ וְאַחֲרָיוֹת הַמַּעוֹת קִיבֵּל רַאוּבֵן עָלָיו ע"פ שְׁיָהוּ
הַמַּעוֹת מְיוֹחָדִים בַּפ"ע וְתִהְיֶה כָּל הַהֲנָאָה לַת"ח דָּאֵז שְׁלוּחֹ מִיִּקְרִי וְאַח"כּ מְצִי לְהַתְנוּת
שָׂאֵם לֹא יִרְוִיחַ הַסָּף לַתֵּת לוֹ מִפִּיסוֹ דְּמַתְנָה גְּמוּרָה הוּא וַיֵּשׁ חוֹלְקִין (פָּרָם שְׁלֵמָה סִימָן
ט'): הַד"ט וְעֵינָן ג"כ לְהֵרֵב יַעֲבֹ"ץ ח"א סִימָן קמ"ח דְּנִשְׂאָ וְנָתַן עַל תְּשׁוּבַת הָרֵב חוֹת
יָאִיר סִימָן קפ"ט וּמְסִיק דְּבָרוֹר הוּא בִּי"ד סִימָן קע"ז דְּהִיכָא דְּלִיכָא לְמַקְבֵּל שׁוּם הַנָּאָה
אַף שֶׁהַמַּקְבֵּל אֵינוֹ מִפְּסִיד כְּלוּם אֵלֵא מְרוּיִחַ פְּשִׁיטָא דְּהִיתָר גְּמוּרָה הוּא וְע"ע לוֹ שֵׁם בַּח"ב
סִימָן וְלֵהֲרֵב נֶאֱמָן שְׁמוּאֵל סִימָן י"ז (וְעֵינָן ג"כ בְּדִינֵי עֵיִסְקָא לְהֵרֵב פְּחַד יִצְחָק אוֹת ע'
עֲרָף עֵיִסְקָא שְׂאֵלָה): וְזֶה שְׁנַתִּים יָמִים מַעֲשֶׂה בָּא לְיָדֵי מְרַאוּבֵן שְׁהִיָּה רוּצָה לַתֵּת כו"כ
לְשָׁנָה לְהַתְעַסֵּק וּבַתְנָאֵי שְׁתִּהְיֶה הָרְשׁוּת נְתוּנָה בְּיַד הַמַּקְבֵּל לְפָרֵשׁ כְּוָנְתוֹ תוֹף ב' חֲדָשִׁים
אִם יִסְפִּים לְקַבֵּל הַמַּעוֹת בְּתוֹרַת שְׁנִיתָּוִת מִמֶּשׁ עִם שְׁמַעוֹן לְשָׁנָה א' מַעַת קַבְּלַת הַסָּף אוֹ
לַתֵּת לְשָׁנָה דְּבָר קָצוּב לְשָׁנָה בְּלִי מְסִירַת הַחֲשָׁבוֹן צוֹדֵק בְּסוּף הַשָּׁנָה וְשְׁתִּהְיֶה שְׁתִּיקָתוֹ
בַּב"ח הַנִּזְ' לְהוֹדָאָה גְּמוּרָה כִּי לֹא יִחַפְּזֵן לְהַשְׁתַּתֵּף וְנִתְיַנֵּת הַחֲשָׁבוֹן צוֹדֵק רַק לַתֵּת לוֹ הַסָּף
הַקָּצוּב וּבְהִיּוֹת שְׁפַקְפַקְתִּי בְּזֶה וְלֹא הִיִּיתִי מְסַפִּים לַעֲשׂוֹת הֵן הָרַאוּנִי טוֹפָס שְׁטֵר עֵיִסְקָא
בְּלַעַז גְּדַפְס בְּעִיר פ' עִיר גְּדוּלָה שֶׁל סוֹפְרִים וְאָמְרוּ לִי גַם כֵּן בַּע"פ שְׁכֵן תִּיקֵן שֵׁם הָרֵב
הַמְּוֹפְלָא רַבָּא דְּעַמִּיָּה וּמוֹפֵת דּוֹרְנוֹ נר"ו יָאִיר נס"ו וְהַשִּׁיבּוֹתִים דְּבָר שְׂאֵנִי בְּעַצְמֵי אַכְתָּוּב
לוֹ וְאֶשְׁמַע אֶת אֲשֶׁר יִדְבַר וְכֵן עֲשִׂיתִי וְהַשִּׁיבּוֹתִי דְּבָר בְּעֵטוֹ עֵט דוֹדִים וְז"ל הָאֲמַת הוּא
שְׁהִיִּיתִי רַגִּיל שְׁלֵא לַעֲשׂוֹת כְּטוֹפְסֵי שְׁטֵרוֹת שְׁנַדְפְּסוּ כָּאֵן וְשְׁהֲאֲמַת הוּא שְׁנַנְסַח הַטוֹפְס
הַהוּא מְמַנֵּי וּמֵאֲתֵי יִצְא מִפְּנֵי הַדְּחַק גְּדוּל יַעֲן כִּי חֲבָרוּ עָלַי וְעַל מ"צ שֶׁל עִיר פ' לְמַצוֹא
לְהֵם תְּרוּפָה לַמַּכָּה הַמְהַלְכַת בְּעַרְפְּאוֹתֶיהֶן מְסוֹחֲרִים עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים אִם יִתְמִידוֹ לַעֲשׂוֹת
שְׁטֵר עֵיִסְקָא כְּנֶהֱוֵג לְכֵן מִפְּנֵי תַקְנַת הַשּׁוּק וּמִצַּד הַהֲכָרַח לְסַמּוֹךְ נוֹפְלִים דְּמוּטָב שְׁיֵאכְלוּ
תְּמוֹתוֹת שְׁחוּטוֹת וְאֵל יֵאכְלוּ בְּשֶׁר גְּבִילוֹת סְמִכְנוֹ עַצְמָנוּ עַל תְּשׁוּבַת מְהָר"ם ב"ב הַגְּדוּלִים
סִימָן תַּתְּקַנ"ה וּפְסָקָה מִרְן סִימָן קס"ז וְה"נ הַלְוָה עוֹשֶׂה תְּנָאֵי מְפֹרֵשׁ דָּאֵם בְּמִשְׁפָּה ב"ח
יִרְאָה שְׁכָבֵר הָרוּיִחַ הַסָּף שְׁהַתְנוּ בִּינֵיהֶן לְחַלֵּק הַמְלִנָּה מִשָּׁם וְהַלָּאָה עַד סוּף הַשָּׁנָה יִהְיֶה
כָּל הַסָּף בֵּין הַקָּרָן בֵּין הָרִינַח שְׁמוּדָה שְׁהָרוּיִחַ כְּבָר אֶצְלוּ בְּהַלְוָאָה גְּמוּרָה וּבְאַחֲרֵיֹתוֹ וְנִגְד
זֶה כָּל הָרִינַח שְׁרוּיִחַ מִשָּׁם וְהַלָּאָה עַד סוּף הַשָּׁנָה יִהְיֶה שְׁלוֹ וְאַף עַל גַּב דְּצָרִיף שְׁכָר טו"ע
לַב"ח כְּבָר כְּתִב מוֹהַר"ם דְּבָכָל דְּהוּ סָגִי וְהוֹסִיף עַל זֶה הַפְּרִישָׁה סִימָן הַנִּזְ' דְּאֶפִּילוּ לֹא
הַתְנוּ מִתְּחִלָּה סָגִי בְּשְׁכָר כ"ש וְה"נ כִּינֵן דְּהַלְוָה מוֹדָה שְׁהָרוּיִחַ כְּבָר מַה שְׁצָרִיף יֵשׁ גַּם כֵּן
בְּכָלֵל הַמָּה שְׁהוּא שְׁלֵא שְׁכָר טו"ע וְעַל כֵּן לֹא חֲשָׁנוּ לְפָרֵשׁ זֶה בְּשְׁטֵר מִשׁוּם דָּאֵי לֹא
בְּפִירוּשׁ אִיתְּמַר מְפָלְאָ אִיתְּמַר וּבְסוּף הַשָּׁנָה אִם יִרְצוּ לְהַמְשִׁיף עוֹד הָעֵיִסְקָא לְשָׁנָה אַחֲרַת
יִכְתְּבוּ תַחַת הַשְׁטֵר שְׁמִמְשִׁיכִים עוֹד שָׁנָה אַחֲרַת עֵיִסְקָא הַנִּזְ' בְּכָל הַתְּנָאִים הַנִּזְ' וּמ"מ לֹא
אַכְחִיד הָאֲמַת תַּחַת לְשׁוּנֵי כִּי שְׁלֵא בְּרַצוֹנֵי הַסְּכָמְתִי כֵּן מִשׁוּם הַתְּקָלוֹת הַמְּצוּיּוֹת לְצִאֵת
ע"י נִנְסַח הַנִּזְ' וְאִין מְפָרְשִׁין לְחַכְּם וּבְכָל עֵת וְזִמְן שְׁתַּלְוִי הַדְּבָר בִּי אֵינִי זֶז מְלַעֲשׂוֹת כְּמַקְדָּם
כְּתַקְנַת חז"ל ע"כ הִיוּ אֵלֵי דְּבָרֵי הָרֵב ש"י לְדוֹר דוֹרִים בְּאַגְרָתוֹ הַמְּסוּלָּאָה הַנִּזְ' הִיא אֶצְלֵי
בְּתַכְרִיף אַגְרוֹתֵי סִימָן ק"ג וּדְפַח"ח ש"י.

וְעֵינָן לְהֵרֵב גו"ר פָּלֵל ו' סְעִיף ד' וְלֵהֲרֵב פָּרַח שׁוֹשֵׁן פָּלֵל ו' סִימָן א' עַל נִנְסַח שְׁטֵר עֵיִסְקָא
וְלֵהֲרֵב עוֹלַת שְׁמוּאֵל סִימָן ו' וְלֵהֲרֵב אֶהֱל יוֹסֵף סִימָן ל"ח מ"ש עַל נִנְסַח מְהָרִיב"ל וְעֵינָן
ג"כ לְהֵרֵב לְקַט הַקַּמַח דָּף ל"ו ע"ג פְּלָלִי דִינִים בְּעַנְיֵן רַבִּית ע"ש וְעִיג"כ לְהֵרֵב מִשְׂאֵת

מִשֶׁה ח"א סִימָן ט"ו וט"ז ונ"ב וּלְהִרְבֵּי קְדוּשֵׁי דָוִד סִימָן ו' וְהִרְבֵּי זְרַע אֲבָרְהָם ח"א סִימָן ב'
וּלְהִרְבֵּי זְרַע אֲמֵת ח"ב סִימָן פ"ג וּלְהִרְבֵּי אֲדָרְתֵי אֱלֹהֵינוּ (קוּבוּ) סִימָן ב' וּלְמַרְוֹן בְּאַבְרָהָם רוּכַל
סִימָן קל"ז וּלְהִרְבֵּי אוֹרִים גְּדוּלִים לְמוֹד קצ"ו וּמִגֵּן גְּבוּרִים סִימָן ז' וּשְׁבִיתֵת י"ט סִימָן ה'
וּבְרִכּוֹת מִים סִימָן ק"ע וְקָרִית מְלֶכֶת רַב סִימָן י"א וְזֶקֶן אֲהָרֹן סִימָן ככ"ז: ה רֵאוּבֵן הַלְוִי
לְעוֹבֵד פּוֹכְבִים בְּרִבִּית בְּשֵׁטֶר שְׁפִלוּל בּוֹ קָרוֹן וְרִבִּית וְשִׁמְעוֹן נַעֲשֶׂה קִבְּלוֹן עַל הַפֶּל מִפְּקִינוֹ
מַעֲרָב וְאַף דְּעָרַב לְחִבְרֹן בְּשִׁבִיל עוֹבֵד פּוֹכְבִים לֹא מִשְׁתַּעֲבָד מ"מ אֲזִלְיִנוֹ בְּתַר מְנַהֵג
הַמָּקוֹם (שֵׁם סִימָן יו"ד): ה"ד ט וְעֵינֵינוּ לְהִרְבֵּי נְחֻפָּה בְּכֶסֶף סִימָן ג' דָּלָא נְתַקְרָרָה דְּעֵתוֹ
בְּסִבְרַת הַרִיא"ז שְׁהִבִיא הַרִיק"ש בְּהִגְהוּתֵינוּ וּבְכַנְה"ג סִימָן ק"מ וּמוֹר"ם סִימָן ק"ע וְעֵינֵינוּ
לְהִרְבֵּי מִשְׁפֵּט צָדֵק סִימָן ע"א וּלְהִרְבֵּי בֵּית דִּינוֹ ש"ש וּלְהִרְבֵּי גְבָעוֹת עוֹלָם סִימָן ג' ד' וְעֵיג"כ
לְהִרְבֵּי זְרַע יַעֲקֹב סִימָן ד' בְּהָאוּמָר לְחִבְרֹן תַּלְוֵה לְעוֹבֵד פּוֹכְבִים בְּשִׁמְרָה בְּרִבִּית וּפְרַע עָלֵי
חוֹבְתֵי וּכְשִׁתְּמַפְּנֹר סְחוֹרְתֵי שְׁבִידָה תַּפְרַע מִהַקְרָן וְרִבִּית וְעֵיג"כ לְהִרְבֵּי שְׁמֵשׁ צָדֵקָה סִימָן
נ"א וּלְהִרְבֵּי זְרַע אֲבָרְהָם ח"א סִימָן ג' דְּשִׁקִּיל וְטָרִי עַל תְּשׁוּבַת הַר"ם גְּאֵלְנָדִי סִימָן יו"ד
וּמְהַר"י אֲדָרְבֵי שְׁהִבִיא הַרְכָּה"ג סִימָן ע"ב הַגַּה"ט אוֹת ס"ט וְהַרְשָׁד"ם סִימָן קמ"ז וְעַל
מְהַר"י אֲלֶפְאֵלְדֵי סִימָן ל"ה בְּסִפָּר מְנָצֵל מֵאֵשׁ וְהָרָא"ש קע"ז וּפְרַח מ"א סִימָן כ"א
וְהַר"א ו' שְׁשׁוֹן סִימָן קע"ז וּפמ"א וְעֵינֵינוּ לְהִרְבֵּי פֶחַד יִצְחָק בְּמַהְדוּרָא בְּתָרָא שְׁלוֹ אוֹת ש'
עֶרְף־נְשֵׁטֶר מְכִירָה וּלְהִרְבֵּי דְבָרֵי יוֹסֵף סִימָן ט"ל וְעֵינֵינוּ לְהִרְבֵּי מִשְׁפָּטִים יִשְׂרָאֵל סִימָן נ"ב
וּלְהִרְבֵּי שְׁמֵשׁ צָדֵקָה סִימָן ד' וְסִימָן מ"ו וּלְהִרְבֵּי דְבַר מִשֶׁה ח"א סִי' כ"ב וּלְהִרְבֵּי צְרוּר הַפְּסָף
סִי' ט' וּלְהִרְבֵּי מְכַתֵּם לְדוֹד מְסִימָן י"ז עַד כ"ד: ו הַנְּשִׁיב עַל מָה שֶׁנִּשְׁאַל בַּמ"ש הַרְש"ך
ח"ב סִימָן קי"א בְּמִי שְׁעַפֵּב בְּיָדוֹ מְעוֹת יְתוּמִים וְהַרְוִיחַ בְּהוֹן דִּישׁ מְקוֹם לְחֵיבּוֹ מִשׁוּם
מְבַטֵּל פִּיסוֹ שֶׁל חִבְרֹן וְכ"ש שֶׁל יְתוּמִים וְטוֹב לְפָשֶׁר וְהַקְשׁוּ דַא"כ הַתְּתָרָה רְצוּעָה שֶׁל
רִבִּית וְתִירָץ דְּסִבְרַת מְבַטֵּל וְכו' הִיא מִהַמְרָדְכֵי וּבַעֲלֵי סְבָרָא זֹו סוֹבְרִים שְׁאַחַר שְׁלֵא הַתְּנָה
עִמּוֹ לְתַת לוֹ רִבִּית הוּי כְּעֵיִסְקָא שְׁבִישׁ"ס וְאִין פֶּאן אִיסוֹר ע"ש (מִשְׁפָּטִים יִשְׂרָאֵל סִימָן
כ"ו): ה"ד ט וְעֵינֵינוּ לְהִרְבֵּי מִשְׁאֵת מִשֶׁה סִימָן י"ז בְּדִין מְעוֹת יְתוּמִים בְּרִבִּית דְּרַבְּנָן שְׁהִבִיא
מ"ש מְרֹן בַּס"ס ק"ד בְּשֵׁם רִשְׁבִּי"א וְרִימ"ט ח"א סִימָן קמ"ד וְרַלנ"ח סִימָן ק"ד בְּשֵׁם
רִשְׁבִּי"א וְרַש"ךְ וְהַרִיא"ד ו' נַחְמִיאִישׁ וְהָרָא"ש סִימָן ק"ס וְס"ג וְרַשְׁד"ם נ"ז וְזוּלְתָם
וּלְהִרְבֵּי פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ (חֲנֻדְאֵלִי) סִימָן כ"ז: וּבְדִין מְעוֹת הַקְדָּשׁ נַחְבְּרוֹת קְדוּשׁוֹת עֵינֵינוּ לְהִרְבֵּי
בְּעֵי חֵי סִימָן קפ"ב וְהַנְּמִשְׁכִּים מִשְׁאֵאוֹ וּמִתְנֹו יָפָה בַּמ"ש הָרַב פְּנֵי מִשֶׁה ח"א סִימָן ס' וצ"ד
וח"ב סִימָן כ"ג וְשְׁאַחַר הַמְּפִתְחוֹת סִימָן קל"א וְקל"ב וְעֵינֵינוּ בְּמָרוֹן סִימָן קע"ו בְּשֵׁם
הַמְרָדְכֵי וְהַרִיב"ל ח"ג סִימָן ס"ה וְהַרְמ"ט ח"א סִימָן נ"א וְהַרִיא"ם ח"ב סִימָן כ"ג
וְהַרְאנ"ש וְזוּלְתָם ע"ש וְעֵיג"כ לְהִרְבֵּי מִשְׁאֵת מִשֶׁה סִימָן ח"י וְהַרְכָּה"ג ח"מ סִימָן פ"ב
וּלְהִרְבֵּי אוֹר צְדִיק מִהַרְח"א שְׁמַבִּיא סִיּוּעַ לְסִבְרַתוֹ מִהַרִימ"ט ח"א סִימָן ט"ז ע"ש בַּהַגְב"י
אוֹת ע"ח וְעֵינֵינוּ לְהִרְבֵּי זְרַע אֲמֵת סִימָן נ"ד עַד סִימָן ס"ח וּלְהִרְבֵּי מְעִיל שְׁמוּאֵל סִימָן י"ד
וּלְהִרְבֵּי זְרַע יַעֲקֹב סִימָן ע"א וְעֵיג"כ לְהִרְבֵּי פֶחַד יִצְחָק אוֹת ע' עֶרְף־עֵיִסְקָא שְׁאֵלָה וּלְהִרְבֵּי
שְׁמֵשׁ צָדֵקָה סִימָן כ' וּלְהִרְבֵּי דְבַר מִשֶׁה ח"א סִימָן כ' וּבַח"ב סִימָן ק"י וּלְהִרְבֵּי מִטָּה יוֹסֵף
ח"ב סִימָן י"ג וּלְהִרְבֵּי שְׁמֹן הַמֹּר בַּח"ד סִימָן א' וּלְהִרְבֵּי נְאֻמָּן שְׁמוּאֵל סִימָן י"ח וִי"ט
וְאַצְלֵי בְּשׁוּמָא דִּינּוּקָא סִימָן ככ"ו בְּדִין קק"י הִלְזוּ שְׁמַכְרוּ חֲדָר א' לֹא מִהִיחִידִים בְּאִיזָה
תְּנָאִים וְהַמְתַּקְתִּי סוּד עִם הָרַב מִהַרִי"ךְ נר"ו וְשׁוֹב גְּדַפְסָה תְּשׁוּבָתוֹ בְּזַרְע אֲמֵת שְׁלוֹ ע"ש
בְּסִימָן ע"ח וְהַשְׁמִטוֹתֵינוּ וּלְהִרְבֵּי מִגֵּן גְּבוּרִים סִימָן צ"א: וּבְדִין מְעוֹת אֲלֻמְנוֹת עֵינֵינוּ לְהִרְבֵּי

משאת משה סימן י"ז שהביא מ"ש הרב תה"ד סימן ש' והרב גידולי תרומה דף רל"ב ומקרי"י הלוי סימן נ"א ומרן סימן ק"ס לאיסורא ושוב הביא קצת סמך לנוהגים היתר בסברת הר"ם מנרבונא הביאה הבעה"ת דף רנ"ז והרב אסיפת זקנים דף ע' וריט"ץ בבניאוריו לפ' הרבית וכנה"ג ח"ד סימן ק"ס ועיג"כ להרב בני משה סי' ל"ו ולהרב פנחס שלמה סימן ג' וד' ולהרב אדרת אליהו (קובו) סימן ג': ז שטר העשוי בדרך קנס שאם יעבור הזמן שהגבילו לפרעון יתחייב בתורת קנס סך מה מחלוקת פוסקים הוא באפי' לכתחלה עיין ריב"ש סימן של"ה והראנ"ש סימן קס"ב וזולתם ואפי' בשאינן יתומים נחלקו ועיג"כ להמבי"ט ח"א סימן רצ"ח ולהרב ב"ד סימן צ"ב בחי"ד ומרן סימן קע"ז סי"ז והרש"ך שם (יד אליהו סימן ו'): הד"ט ועיג"כ להרב קרית מלך רב בתשובות סימן י"א ולהרב שבות יעקב סימן ס"ד ולהרב פני אהרן סימן ג' ולהרב עדות ביהוסף (ו' סמאון) סימן נ"ח ולהרב בעי חיי סימן ק"צ וקצ"ד ולרדב"ז ח"ג ד"פ סימן תקי"ב ולהרב מגן גבורים סימן ה' בראובן חייב לשמעון סך מה מסחורות ששלח לו והתנה עמו שאם יתעכב ג"ח לשלוח לו הריטורני לתת לו ח' לק' בתורת קמאביו ושלח ש' כ"י לר' לתת אותו הסך ביד לוי וראובן אינו רוצה ליתנו שמתירא פן יעכבהו לחשבון הקמאביו הדין עמו ועיין ג"כ להרב מים רבים סימן ל' בדין קאמביו ובסימן ל"ד והנמשכים בענין נתינת מעות בתורת צינס"ו ומ"ש הרב מקרי"י אירגאס ועוד לו ז"ל שם סימן ז"ל ול"ח בנותן סך מה בתורת קאמביו ועיין להרב שמש צדקה סימן כ"א שפקפק בענין קאמביו מאריטימ"ו הנהוג בין הסוחרים ולהרב דברי יוסף בסימן ל"ז ולמרן בס"ס קע"ג בשם הריב"ש ועיין להרב שיורי ברכה בסימן קע"ב בשם הרד"ק בדין לוי"ל"ו פראנקבל"י דאסור ולוי"ל"ו פירפיטוא"ו דהיינו מכירה לחלוטין דשרי ע"ש.

ועוד לו להרש"ך צ הנז' סימן י"ב תשובת הרב יצחק קנטון בענין ירידת ועליית ושינוי המטבעות ומ"ש שם הרב בן הרב המחבר שנקנס גם כן בענין פיסוק נדוניא והביא תשובת רשד"ם באה"ע סימן ק"ה והראד"ב סימן ק"ה וק"י ושכ"כ בנוספות הרש"ך וכמ"ש הרבנה"ג בח"מ סימן ע"ד הגה"ט אות ל"ה וע"ע על ירידת המטבעות להרב משאת משה ח"א דף ע"ג ע"ג ע"ג ולהרב פני יהושע (חנדאלי) סימן ל"א ומשפטים ישירים סימן נ"ב בהסכמת אביו ורבו ולהרב שער המים סימן ב' ומשאוי ומתנו שם על תשובת הר"ם אלא שקר סימן נ' ועיג"כ להרב זרע יעקב סימן ה' ועיג"כ להרב זקן אהרן סימן קס"ה במי שנתן לחבירו סחורה לפרוע לו פור חטים בזמן פ' ונתיקר השער בעת הפרעון דאין ללוקח טענת רבית ח אסר להלוות ברבית על ידי שהלנה מודה שהלנהו על הסף שמודה שהוא תחת ידו בעין וכמ"ש הרט"ז סימן קע"ג סק"ט בשם מהרא"י שלא פהרב יעקב המתיר (מעיל שמואל סימן ל"ח הד"ט ועיין להרב משפטים ישירים סימן כ"ח בדין ב' שותפים שאמר שלנה סך מה מעובד פוכבים א' ושפרע הרבית מהשנתפות ולהרב זרע אברהם ח"א סימן א' שזיפה לשמעון שטען מראובן שלקח ממנו רבית מכ"כ קרו שהיו בידו וראובן משיב שבהיתר לקח שהוא סידר לו לתת מעות לסוחר עובד פוכבים ואם כן מה שלקח מהעובד פוכבים לקח והביא תשובת הרב פני משה ח"ב סימן ק"ה והרב בני חיי ח"מ סימן ל"ד וריב"ל מ"ב מ"ו וח"ג כ"א ומ"מ פניו ששמעון מןחזק פטור מלשלם וישבע היסת ועיין למרן באבקות רוכל סימן קל"ז וקנ"ח בטענת ראובן שעשה עסקא עם שמעון ושוב טוען שנתן לו רבית שדחה כל טענותיו ועיין להרב מים

רבים סימן ל"ג בראובן שהוציא שט"ח על שמעון ושמעון טוען שיש באותו הסף כו"כ של רבית והביא הרב המחבר מה שיש לחלק בין שטר שפלוול בו קרן ורבית לשטר שהרבית מפורש בו ושביד"ד יקבע השטר ויפירע מה שחייב מפת הודאתו ע"ש ועיין ג"כ להרב קרית מלך רב ס"ח בשם הרב אביו ז"ל ע"ש ועיין ג"כ בענין הערמת רבית להרב זקן אהרן סימן קכ"ח והרבד"ז ח"ג ד"פ סימן תרל"ה ולהרב בית שלמה בח"מ סימן מ"ד: ט התיר בפשיטות להלוות ברבית למומר לערלות אם פקר בפרהסיא ומ"ש הרב"ח לדמותו לממון מסור היינו דוקא לאבד ממונו שלא מדעתו לא כן ברבית דהוי מדעתו (הרב צבי סימן מ"ג): הד"ט ועיין ג"כ להרב מים רבים סימן ל' והנמשכים ועיין להרב פסח בכמהר"ר יששכר בער דף ל' ע"ג שכתב דאף דמדינא שרי להלוות ברבית למחזיק למסור מ"מ יש לחוש לכתחלה לדעת רש"י וסייעתיה האוסרים אף בדיעבד אין להוציא בדיינים עיין שם.

ואפילו ברבית דעובד פוכבים עיין להרב יד אליהו סימן ט"ל דרמוזי רמז באות ל' של לנכרי תשיף דהיא הפוכה לגזירת חכמים על איסור רבית דעובד פוכבים פן ילמד ממעשיו כבב"מ דף ט' ע"ב ושפיוצא לזה שמע בשם ס' החיים על פסוק עת ספוד עת רקוד חסר ל' דהול"ל עת לספוד ולרקוד כשאר העתים ושכס' יד אליהו שלו נתן טעם אחר על חסרון ועיין ג"כ בריש מאמר העתים ועיין בפרשה שופטים הפסוק בלמד פן לשונו ולא ידעתי ענינו י בא לו בארובה והוכיח במישור דהגם דיש להקל במלתא דאיסורא דפתיקא במלתא דממונא בענין שיוכל לטעון המחזיק קי"ל מ"מ אם לענין איסורא רוב חכמי ישראל מחמירים אין למחזיק טענת קי"ל והיינו דניד"ד בדין הקוצץ כו"כ כשמרחיב זמן ללנה לפרוע דרוב הפוסקים ס"ל דהוי ר"ק ובקוצץ בשעת ההלואה בטל המיעוט דס"ל דלא הוי אלא א"ר ואין למחזיק טענת קי"ל עיש"ד הנחמדים (זרע אמת ח"ב סי' נ"ח וסניף שלו) יא שמעון שהלנה לציבור עיר פאריזי כו"כ ברבית ועשו לו פתקים על זה ומכר אח"כ לראובן את הלואה בכו"כ ואחר זמן ערער עליו שיש בו רבית וביירו פשרנים ופשרו ביניהן ואחר שקבל עליו שמעון גזירתם חוזר וטוען שיש בו ר"ק למאן או א"ר למאן אין עוד לשמעון על ראובן פלוס (פחד יצחק במהדורא בתרא ע' שטר מכירה): הד"ט ועיין להרב דברי יוסף סימן ט"ל על גידון הנז' שאם לא בירו פשרניו ובאו לדין שהעלה דאין לה ר"ק גדול מזה ע"ש והיכא שאין הלנה תובע חזרת הרבית ויבא נושה אחר של לנה לתבוע למלנה עיין להרב יעב"ץ ח"א סימן קמ"ז א"א למלנה לאשתמוטי מיניה מיהו אם הלנה מחל למלנה הרבית שלקח מחילתו מחילה ועיין ג"כ להרב שמש צדקה בסימן ל"א בדיני מחילה ברבית אי מהני או לא ובענין איזה טענות אחרות שבין המלנה ללנה בענין רבית עיין להרב מגן גבורים סימן ז' ולהרב בית דינו ש"ש סימן ח' ולהרב בני משה סימן מ"א ולהרב אהלי יעקב סימן קכ"ו ולהרב משפטים ישירים סימן כ"ח ולהרב בני יעקב סימן י"ג ולהרב יעב"ץ ח"א סימן ל"ח וט"ל ולהרב עין משפט סימן ה' יב הנותן לחבירו סף כו"כ במתנה גמורה בתנאי לתת לו כו"כ לשנה ולב"כ ולי"א עוד כל ימי עולם אין פאן אגר נטר ומותר (קדשי דוד (חסאן) ד' פ"א סי' ב'): הד"ט וע"ע שם סימן ג' וכבר בא לידי מעשה כזה בשנת תקנ"ד וכפתוב אצלי בשותא דינוקא סימן קכ"ב והבאתי שם מה ששרטט וכתב לי הרב המופלא מהרי"ך נר"ו ושוב נדפסו תשובותיו ע"ש בזרע אמת שלו סימן ס"ו ואצלי שם הבאתי גם פן

דברי מופת דורנו הרב חי"ד בכתב ידו התנקה ושוב באו אצלי שו"ת הרב יעב"ץ ח"ב סימן ק"ס שגמגם בהוראת הרב כנה"ג סימן ק"ס עוד בא לידי ספרא דבי רב בריכות מים וראיתי ע"ש בדרך רכ"א ועינין גם כן למהרי"ט ח"ב סימן מ"ה והר"י בי רב סימן ל"ז ופני משה ח"א סימן צ"ד דמצדדין להקל ע"ש: סימן כא דיני גדה וימי ספירתה אות א השיב פענני בדין אשה (פאשר נשאל הרב נשאל דוד מפראג) בת נ"ג שנים שפבר מאיזה חדשים אין לה נסת כלל אף פשעושה צרכיה ודוחקת עצמה דרפה למצוא פתמים לחים לפעמים דרוך יומים או שלשה ימים ומראיהן אדום ואמרת שאינה מועזעת ומרגשת כלל כמוצאת רק אחר עשיית צרכיה בודקת עצמה ושהפתמים באים ממפה שבדופן שנתהנה לה מימים קדמונים בהיותה חולנית על ערש דוי וכן מעידים כמה רופאים והעלה הרב ז"ל שזקנה שחדל לה אורח פנשים מטהרי דמה שנמצא בעשיית צרכיה בעומדת או יושבת בתוך או באמצע הספל אם מרגשת כאב בכליות ונמצא במקורה פעין חצץ אדום טהורה כסברת הרב"י ודלא פרמ"א ואף אם נמוח ואם אינה מרגשת כאב תטיל למים ואם נמוחו טמאה ואם לאו טהורה אבל שאר דם יבש אף שאינו נמוח טמאה ובדם גמור אין לסמוך לרופא לתלות בדם מפה שאין דבריו רק גילוי דעת בעלמא אי איכא דבר אחר שמברר שדבריו אמת ומטהרים דם מפה דנקא אם הוא במקום שיכול לבוא בלתי שיצטרף תחלה לבלוע בשאר איברים אבל אם המפה בשאר איברים פנימיים שאי אפשר לזוב דרוך המקור אם לא שיבלע תחלה בשאר איברים דם גדה גמור הוא (פנים מאירות סימן י"ב): הד"ט ועינין להרב זרע אמת ח"ב סימן ע"ט באשה שע"י גיעת הדרכים אהזתה כאב בשפולי שדרתה ופעמים רואה דם אחר תשמיש פעם סמוך פעם מופלג ורופאים מעידים שאינו בא מהמקור והאריף במ"ש הפוסקים סימן קפ"ז ס"ד וגם על נאמנות הרופאים ואם יש חילוק בין רופא ישאל לעובד כוכבים והביא דברי הרב פמ"א הנז' ותשובת הרב שבות יעקב ח"א סימן ס"ה והר"ם מלובלין סימן קי"א ודעת הרב דב"ש סימן של"א ול"ז והרב צבי סימן מ"ו והעלה להטיל הדבר על שכמו של הרב המורה לברר הדבר על פי חקירות ובדיקות הראויות ע"ש ובסימן פ"ג: ועיג"כ להרב פחד יצחק אות א' ערך אשה רואה וכו' בדין נשואה מפמה ימים שהתחילה לראות פתמים פעמים גדולים פעמים קטנים ואינה יכולה ליטתה לבעלה ועשו הרופאים תרופות ולא הועילו והביא תשובות ד' וה' רבנים שהובאו בשו"ת עפר יעקב שהספיקו דבג' ימים הראשונים אחר שמושה אם תראה פחות מגריס יש להקל ושוב תלינן להקל אף כגריס ועוד ועיג"כ להרב הנז' במהדורא בתרא שלו אות א' ע' אשה רואה שהאריף והביא תשובת הר"ן סימן ד"ן שהביא מרן סימן קצ"א ורט"ז סק"ד ופמ"א הנז' וח"ב סימן פ"ד ושבות יעקב ח"ב סימן נ"א והר"ן סימן ע"ג ועה"ג סימן כ"ב ומים רבים וש"צ סימן כ"ב וזולתם רבים ולא עלה בידו לטהרה ע"ש ועיג"כ להרב פני יהושע סימן ו' והדב"ש סימן פ"ו וק"ס ושם יעקב סימן ל"ז והרב יעב"ץ ח"ב סימן ע"ג הקיל בענין ועינין להרב זכרון יוסף סימן י"ב שהספיק סברת שבות יעקב סימן ע"ב לסברת הרב שם יעקב הנז' ועינין להרב נודע ביהודה סימן מ"ג ונ"ז ולהרב ושם הפהן ס"ס ל"ב שתמה על הרט"ז ושפדין השיגו מהר"ן ותמה גם כן על הרב שם יעקב שדימה מציאת הקרטין על ידי בדיקת העד להיוצאים עם מ"ר ועיג"כ להרב שזה הארץ שהשיב השגת הרט"ז סימן קפ"ז דדוקא ביש לה נסת קבוע אמרו כן ועל מה ששייך לאמונת הרופא עיג"כ

להרב ישעיה הנז' מסימן ל"ו עד מ"א ששאל פגענו להרב גבריאל ממי"ץ והרב המחבר פסק להתיר שלא פדעת הרב גרשון ממי"ץ והרב גבריאל הארון ומסיק שטוב להתנייע עוד ברופאים אחרים אולי ישלח ה' רפואה אליה ע"י ואי לא סגי בלא"ה לצרף סברת הר"ג הנז' וקולת המרדכי אחר שיש לה נסת עינין שם דבריו וע"ל אות ח' וי"ב .

ול"ב ועינין בתשב"ץ ח"ד טור א' סימן מ"ט ולהרב תורת נתנאל סימן ד' בענין הקרטין שהביא דברי הרב פני יהושע והרש"י הנז' סימן מ' והעלה להתיר פדברי הרופאים ובלבד שיהיו מןמחין עינין שם.

ב אשה שהרגישה שנפתח מקורה ובדקה עצמה בעד שאינו בדוק ומצאה טפת דם פחדל לא תלינו לקולא דהרגשה דאורייתא וכ"מ מרט"ז סימן ק"ץ ס"ק כ"ג (שם סימן י"ג): הד"ט ועינין ג"כ להרב בית יהודה סימן נ"ג באשה ששמשה והרגישה בחצי הלילה שפרסה נדה ולבשה בגדי נדתה ובבקר בדקה החלוק שפשטה מקודם ומצאה בו פתם שפנדאי נבעלה נדה א"צ פפרה אם לא הייתה סמוך לנסתה ועינין להרב בית לחם יהודה בתשובות סימן ק"ן במעונבת שהרגישה שנפתח מקורה ובדקה ולא מצאה פלום שראויה להחמיר אף שהיא מעונבת או מניקה דמסולקת דמים.

בתולה בוגרת שנשאת ולא פסקה מלראות דם מביאה ראשונה ותמיד רואה בקינוח בעד שלאחר תשמיש נזה כמו ד' חדשים וכואב לה דעיניו להקל שלא להוציאה מתחת בעלה אף אין ספק שבכל פעם שרואה צריכה למנות שבועה נקיים פנדה ודאית ודוקא לשלא תתגרש פראעה מחמת תשמיש תלינו בדם בתולים (שם סימן כ"א).

הד"ט וכ"פ הר"מ מפאדובה סימן ט' ויו"ד דכל שלא פסקה פעם אחת על ראות תלינו בבתולים וכן הוריתי לע"ד זה ימים במעשה שבא לידי פה פירינצי באשה בת מ' שנים שנשאת ונבעלה בעילת מצוה וראתה דם בתולים ונטהרה ושמשה וחררה וראתה גם פן בשעת תשמיש ונטהרה וכן כפה פעמים ובכל פעם הפעם הינה הדם מתמעט והולך והנה לה בכל פעם צער קצת והחלטתי דצדדי ההיתר נראין מכמה טעמים שלא לרחקה מבעלה ולא מבעיא לדעת מרן סימן קפ"ז דפסק פן בהדיא דכל שלא שמשה פעם אחת ולא ראתה לעולם תלינו בדם בתולים אף שאין לה צער ואף ששופעת דם בפעמים אחרונים פראשונים ובין בשעת תשמיש בין לאחר תשמיש דסתם קאמר והכל בכלל ועיג"כ לרב"ח בתשובה סימן פ"ג דס"ל הכי ואף לסברת מהר"ם מפאדובה הנז' שפסק פרמ"א דס"ל דהכל תלוי בצער ושאמנת היא בנה הרי בניד"ד יש לה צער והראיה גם פן היא בשעת תשמיש ואם פן אף לדידה יש להתיר גם לסברת הרב משאת בנגימין סימן ס"ג דס"ל פהרמ"א מ"מ יצא לחלק בין שופעת רוב דם למוצאת טפה ופסח והולך דדעתו ז"ל להקל אף שאין לה צער והיגו גם פן מאי דקמן ועיג"כ להרב שער אפרים סימן ע"ו ולהרב פנים מאירות ח"ב סימן כ"א ולהרב אמונת שמואל סימן כ"ג והרב שיורי טהרה סימן קפ"ז סכ"ט וכמ"ש אצלי בשותא דינוקא סימן ק"ז והספים עמי א' חכם שנעשה שואל בלי פקפוק והוא ברור ד חתן המקדש פלתו שפירסה נדה מצא לו תקנה לקדשה בזריקה שלא ליגע בבשרה בתחיבת טבעת באצבעה ומייתי בדיחה הוראת הרב בית יהודה בחא"ה סימן ל"ג דמסיק דכשר הדבר להושיט לה הטבעת עי"א וצייד גם פן הרב המחבר להתיר אפילו מידו לידה שכל שלא קבלה קידושין ממנה עדיין אינה

אֲשֶׁתוֹ לְהֶאֱסֹר נְגִיעָתוֹ בָּהּ וּמִ"מ טוֹב ע"י זְרִיקָה וְשִׁפּוֹן פֶּשֶׁט בְּעִירוֹ הַמְנַהֵג (זֶרַע יִצְחָק
(עֲטִיָּה) דָּף צ"ז ע"ב).

הד"ט ובגלילותינו אין נוהגין לחלק בין טמאה לטהורה ומקדשין לעולם על ידי עצמן בתחיבת הטבעת כדי שלא לפרסם הדבר בעיני הנצבים אם טהורה היא או לא פיון דעדיין לאו אשתו היא ובדין אשתו גמורה עיין להרב יוסף אומץ סימן פ"ה דדקה ראית הרב מנחת יעקב בתשובותיו שם סימן י"ג דאסר לנפוח עפרורית או נוצה מבגדי אשתו גדה ושפן ראה אחר כך להרב הר הפרמל י"ד סימן י"ח דדקה ראיתו והספים להקל אף הרב סדרי טהרה הסכים לאסור וגם הרי"א הנזכר בשירי מחזיק ברכה שלו כתב דנכון להחמיר ולענגן זריקה מידו לידה או איפכא הרשב"ץ והריק"ש מתירין והוא אסר וששוב ראה למקרה"ם בר ברוך בתשובותיו הקצרות שגם הוא אסר ושגוערים בנוהג היתר ושפן המנהג בארץ הצבי אף לדבר מצנה הפל מותר ועיג"כ לו נר"ו שם בסימן צ' דיולדת שנותנת לבעלה הבן למילה ע"ג ב' פסות וידה אוחת בא' ובעלה בב' שרי ועיג"כ להרב תשב"ץ ח"ג סימן ר"ל דכתב דאף דיש להחמיר בהושטת דבר מידו לידה מ"מ יש להקל ליטול תינוק מידה משום דהחי נושא את עצמו ע"ש ואם פן אף בלא פסות יוכל לקבל הבן מידה למילה ועיין להרב בן המחבר הרב שמש צדקה סימן כ"א דמספים והולך לענגן דינא עם הרב אליה הלוי מ"צ באליסנדה להתיר ליטפל לאיש שמתה אשתו גדה להלבישה ונשיאת הארז ונאגב שקלו וטרו בדין המשמש מת בעריות ע"ש: ה קבלה בידו דדם חיכוף אינו פולט מעבר אבל דם גדות וזיבות פולט (מקרה"י מברונא סימן מ"ה) הד"ט ועיין להרב זרע אמת ח"ב סימן פ"ב דפסק דאשה שמצאה פתם אף שעבר ע"י העברת אצבע טמאה ול"ד להתיר של הרב שלטי הגבורים מסכת שבעות דף ש"ד שפשעובר ע"י הרוק דטהורה ומה גם דבהיתר שלו נמי אין לסמוך עליו ועיין להרב דב"ש סימן רכ"ו ע"ש ולהרב של"ה בשער האותיות דף ק': ו הסכים להוראת הרב דוד קורניאלדי שהתיר לבעלה אשה שיש לה נסת קבוע וזה שנים רבות בא לה מפה באותו מקום בבית החיצון מן הצד ומפה זו מוציאה דם בתמידות ועשו לה הרופאים רפואות והועילו וטבלה ונזקקה לבעלה ונתעברה ממנו ולא היו ימים מועטים שחזרה המפה לאיתנה ומוציאה דם אף על פי שהיא מעוברת וכימי קדם ועשו לה רפואות שנית ולא הועילו ואמרו הרופאים מפאדונה שא"א לה להתרפאות עד פי יחדל לה אורח נשים וכי ארכו הימים ניקר מקרה שהיו לה עוד ימים נקיים וטבלה ושמשו ומה עוד ובימי עבודה לא שב חרון אף המפה ונרש וחקר הרד"ק הנז' אינה חקירות ובדיקות מאתה והאמין לדבריה והתירה לבעלה והסכימו עמו ג' אבי התעודה עיין שם ועיין להרב צ"ץ סימן פ"ו וצ"ב ושער אפרים סימן ע"ו וזולתם ע"ש (פחד יצחק אות א' ערך אשה שאינה יכולה): ז בא לפניו מעשה בזקן ובעל בשור שהיה עם אשתו כמה שנים וילדה לו כמה.

בנים שלא הגיעו רובם לשלשים יום ורובם מתו קטני קטנים ויהי פליל טבילתה בא עליה ובבקר מצאו איש ואשתו על החלוק ועל העדים פתמים של זרע ורובו דם וחשבו שמשנה הוא ונתרחקו והרב המחבר ורופא הבין בספרי הרפואות ונתייחס וחקר בטבע האיש ומעשהו ונודע לו שמימי קדם שטוף בזימה היה אז אמר בלבו כי עתה תשש פח פלי הזרע הנקראים ואז"י ספירמאטיצ"י להפוך הדם לזרע בשלמות ולכן יוצא ממנו

זרע בלתי מושלם עם הדם ותולין בו ולא באשתו והתירה לבעלה בהסכמת זקני הוראה ומה גם שבלייל טבילתה לא שכב עמה וראה קרי לאנסו ונמצא כל חלוקו הנקי מגולל בךמים (ועיין להרי"ט י"ד סימן ל') ושוב ראה בכתבי הרב מהטוב שכתב שבתמוז תל"ב בא מעשה כזה לידו שנמצאו על חלוקו ונחלוקה כתמים גדולים של זרע דומים למי מורסן עם סמיכות דם בלייל טבילתה ששמשה עם בעלה בבוואו מהדרף והוציא זרע כמין דם אבל רובו היה זרע וטהרה לבעלה ושהרב פלטיה מונצילסי היה דעתו לאנסרה והוא השיב לו שיש מקום לעמוד על המבחן על ידי שבבוואו מן הדרף קודם שיזקק לאשתו יוציא ב' טיפי ש"ז בסמרטוט וישמרנו עד הבקר וכן יעשה ג"פ וכן עשה וראה שזרעו אדום ולא היה עוד לבם נוקפם והרב המחבר כתב עליו דאחר הס"ר אין בדיקתו טוב וישר לישראל קדושים להוציא ש"ז ל' (שם אות ר' (כת"י) ע' רואה דם מחמת תשמיש):

הד"ט לכאורה אין מקום לתמיהתו דתלמוד ערוף הוא ביבמות דף ע"ו בגיבב העטרה עצמה ונסתם כל שאילו נקרי ונקרע פסול ועבדי' עובדא בהוצאת ש"ז עיין שם ואפשר דהא ק"ל להרב על שהתיר להוציא ממש בינדים ולא ע"י תקנתא דש"ס דנהמא דשערו וכו' דהוי גרמא ולא בינדים ויש גם כן לחלק ולומר דדוקא התם שרינו גרמא דאל"כ יעמוד כל ימיו בפסול לבא בקהל משא"כ הכא דאינו אלא בספק איסור לבא על אשה זו דוקא ומצי נסיב אחריתי ועיין להרב יעב"ץ ח"א סימן מ"ג בדין עובר הנוצר באיסור דלדעתו ז"ל מותר להשחיתו ואף עובר כשר אעפ"י שאין לו חלק בחטא דלא עדיף מהיא גופה ושם הביא דאיסור ש"ז ל' הותר מפללו לצורך מצוה ע"ש ובגידון דלעיל נמי אפשר לומר דמשום דקשין גירושין ואין לה הטלת שלום בין איש לאשתו גדולה מזו הותרה מפללו ומ"מ נראה דכיון דאפשר שלא להוציא בינדים ממש רק ע"י נהמא דשערי כנ"ל יש לעשות הקל הקל תחלה ועי"ע לו ז"ל באות א' ערף אשה רואה וכו' בשם הרב עפר יעקב באשה שלאחר תשמיש מצאה הרבה פעמים דם והאיש עלול להוציא דם ובפרט כשמשמש אחר חצות וכסק לתלות בבעלה והספימו עמו הרב בגימין שער אר"ה והרמ"ז ועיין למהרי"ט סימן ל' דגדולה מזו טייה אשה לבעלה ע"ש: ח אשה שבשעת תשמיש יוצא ממנה תמיד דם בצאת הזרע מעת שהפילה לפני בעלה האחד ואז הורה לה אחד מהלומדים שטהורה היא ותלה הדם בבעלה ואחר שנתאלמנה זמן רב הייתה נקיה ונשאת לבעלה ב' וכמו כן רואה דם אחר כל ביאה וביאה ואומרת שבעת תשמיש מרגשת קצת כאב ושהנשים אומרות שהאם שלה ירדה למטה ומפח תשמיש הבעל דוחק האם ומוציאה דם ויש לה נסת קבוע מל' לל' ולאפוישי מלתא ראתה שינוי בין דם ראיתה אחר תשמיש לדם נסתה (אף דהאידידא אין אנו בקיאים להבחין בין דם לדם כמ"ש הטור בשם הרא"ש) ולפי ראות עין שנה ממש במראה ושמשה בבעלה שלא פדת ה' או ו' פעמים ובכל ביאה ראתה ופלפל הרב המחבר בפ' המפלת דת"ר הוראה דם מחמת תשמיש וכו' ובמרן סימן קט"ז בענין נאמנת האשה לומר וכו' ובמשאת בגימין להרב זקנו סימן מ"ז והר"ם מלובלין סימן קי"ח והרב"ח סימן פ"ד נאמנת שמואל סימן כ"ג ומסיק דבניד"ד דמה שכאב לה קצת בשעת תשמיש אינו נקרא מפה רק דמותרת לבדוק לבעלה הראשון והכריע בפלפול שבין האחרונים בדברי המרדכי בדין השפופרת ובענין נאמנות הרופאים אם היו אומרים תרופה לאשה הנז' היה מקום לדקדק קצת אמנם כיון שאומרים שנתרפאה ושע"י רפואה פ' נתרפאה התיר לה לשמש וכן עשתה ובס"ד לא

רָאֲתָה כָּל־לְוֵי וְעֵינַי גַּם כִּן לֹא זִכַּרְתִּי בְּדִין אִשָּׁה שְׂיֵשׁ לָהּ בְּלִיטָה גְדוֹלָה בְּבִטְנָה
שֶׁהוֹלֶכֶת הִנֵּה וְהִנֵּה וְאֵינָה מְרַגְּשֶׁת כְּאֵב רַק בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ וּמוֹצִיאָה דָם (פְּנִסֶת יְחֻזְקָא ל
סִימָן ל"ב): הַד"ט בְּעֵינַי נְאֻמֵּנוֹת הַרוֹפְאִים ע"ל סוּף אוֹת א' וְלִהְרַב שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"א סִימָן
ט' יו"ד וּכ"ב וְלִהְרַב מִים רַבִּים סִימָן מ' וְלִהְרַב נוֹדַע בִּיהוּדָה סִימָן נ"ח וְלִהְרַב צ"ץ סִימָן
פ"ו וְלִהְרַב דב"ש סִימָן ל"א ומ"ב וְלִהְרַב זָרַע אֶמֶת ח"ב סִימָן ל"ד וְלִהְרַב בֵּית לָחֶם יְהוּדָה
בְּתוֹשׁבוֹתָיו לְסִימָן כפ"ו שֶׁהֵבִיא דְבָרֵי הָרַב ש"י הַנְּזו' וְלִהְרַב חֲזוֹנָה בֵּית יְהוּדָה סִימָן ס"ו
וְעֵינַי לִהְרַב צָבִי סִימָן ס"ד שֶׁהֶאֱרִיךְ קֶצֶת לְסִתּוֹר סְבֵרַת הַרְט"ז סִימָן קצ"א וְדָחָה גַם כִּן
סְבֵרַת הָרַב עה"ג סִימָן כ"ב וְעֵינַי ג"כ לִהְרַב זְכוּרֵי יוֹסֵף סִימָן י"א אֶת אֲשֶׁר הִשִּׁיב לֵא'
חֲכָם שֶׁהִקְשָׁה עַל הַעֵה"ג הַנְּזו' סִימָן כ"ג וְעֵינַי לִהְרַב מְעִיל צְדָקָה סִימָן ס"ד עַל אִשָּׁה קָשָׁת
רוּחַ שְׂפִימִי לְבוֹנָה תִּמְצָא עַל הַעֵד נְקוּדִים קְטָנִים אוֹ קוּיִם אֲדוּמִים אוֹ שְׁחוּרִים וְנִבְדָּקָה
עַל יְדֵי אִשָּׁה וּמְצָאָה לָהּ בְּעוֹמֶק הַפְּרוּזְדוֹר נִקְבַּ קָטָן כְּחוֹדָה שֶׁל מַחַט וְהַכְּנִיסָה בּוֹ בְּגֹד
מְקוּפָּל דָּק וְלֹא נִכְנַס בְּעוֹמֶק וְגַם לֹא מְצָאָה רוּשָׁם דָּם וְחָשַׁב מַע' הַשּׁוֹאֵל לְהַתִּיר שֶׁחָשַׁב
אוֹתוֹ הַנִּקְבַּ פִּי וְרִיד שְׁאוּמְרִים הַרוֹפְאִים שְׂיֵשׁ שָׁרִיג אֶחָד הַמְשַׁתְּרַג לְמָקוֹם הַזֶּה וְאֶפְשָׁר
שִׁיּוּלִיךְ דָּם וּמוֹתְרֵי הַשְּׁחוּרָה שָׁם וְאֶף שְׂאִינוֹ נִפְתַּח בְּכָל הַנְּשִׁים מְכָל מָקוֹם יִמְצָא כָּף
לְפַעֲמִים וְהָרַב הַמְחַבֵּר דָּחָה דְבָרָיו מִמְשַׁנָּה שְׁלִימָה שֶׁל מְשַׁל מְשַׁלּוֹ וְכו' הַחֲדָר וְהַפְּרוּזְדוֹר
וְכו' ומ"ש הֵתָם בְּש"ס דְּשִׁמְעֵינָן לְנִיד"ד דְּלְדָבְרֵי הַרוֹפְאִים אֶף אִם הֵאֱמַת אֲתָם הָרִי הֵם
מוֹדִים שְׂאִין שָׁרִיג זֶה רַק לַעֲתִים מְזוּנְמָנִים וּמְסִיק לְהַחְמִיר אֶף אִם יֹאמְרוּ הַרוֹפְאִים שְׂאִינוֹ
מִהֶמְקוֹר וְאִין מִשְׁגִּיחִין בְּהֵן לְסִתּוֹר מִשְׁנַתְּנוּ וְשֶׁדְּבָרֵי הָרַב עה"ג הַנְּזו' בְּעֵינַי זֶה בְּסִימָן כ"ב
בְּטָלִין וּמְבוֹטְלִין וְשֶׁכְּבָר בְּטָלִין בְּסוּף סִימָן ע"ג ע"ש וְעֵינַי ג"כ לִהְרַב שֶׁב יַעֲקֹב סִימָן
מ"ב בְּאִשָּׁה שְׂיֵשׁ לָהּ נֶסֶת קְבוּעַ וּבִין נֶסֶת לְנֶסֶת רוּאָה וּמְרַגְּשֶׁת תְּמִיד כְּאֵב גְּדוֹל וְדַעוֹת
הַרוֹפְאִים נוֹטוֹת שְׂאִין דָּם זֶה בָּא מִהֶמְקוֹר שֶׁל דָּם נְדוּת רַק מִחֲמַת לִיחֻת הַחֲמוּצִים אוֹ
שְׂאֵר מִכָּה וְהַעֲלָה לְהַתִּירָה לְבַעֲלָהּ וְכִיּוֹן שְׂיֵשׁ לָהּ נֶסֶת קְבוּעַ א"צ לִידַע שֶׁהִדָּם בָּא מִהֶמְכָּה
עֵינַי שָׁם וְעֵינַי לִהְרַב זְכוּרֵי יוֹסֵף ס' ס"א דְּנִסְתַּפֵּק בְּשִׁישׁ לָהּ נֶסֶת קְבוּעַ וְלֹא פָּסַק מִמֶּנָּה
וְרָאֲתָה מִחֲמַת תְּשֻׁמִּישׁ וְעֵינַי ג"כ לִהְרַב פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ מְקַרְאָקָא בְּסִימָן א': ט אִשָּׁה שְׁנַפְּלָה
מְקוֹרָה לְבֵית הַחִיצוֹן וְרוּאָה דָּם תְּמִיד וּמֵאֵז לֹא הָיָה לָהּ נֶסֶת רַק לְפַעֲמִים רֹאשָׁה וְאִיבְרִיָּה
כְּבָדִין עָלֶיהָ וּמְרַגְּשֶׁת כְּאֵב כְּדָרָה הַנְּשִׁים בְּשַׁעַת וְסִתּוֹן וּמְרַגְּשֶׁת שְׂאִין הַדָּמִים יוֹצְאִים
מִהֶמְקוֹר רַק מִהַחֲתִיכָה אִם יוֹדַעַת וְדֹאֵי שְׁכֵן הִיא טְהוּרָה לְבַעֲלָהּ לְעוֹלָם בְּלֹא טְבִילָה רַק
כְּשֶׁרֹאשָׁה וְאִיבְרִיָּה כְּבָדִין עָלֶיהָ שְׂיֵשׁ לְהַחְמִיר וְלֹא לְסִמּוֹךְ עַל דְּבָרֶיהָ וְהַשֵּׁג הַשִּׁיג לִהְרַב
צָבִי ס' מ"ו וְהַדְּב"ש ס' ק"ע דְּהַחְמִירוֹ בְּכַגּוֹן דָּא (שֶׁב יַעֲקֹב סִימָן ל"ז) הַד"ט גַּם הָרַב
נוֹדַע בִּיהוּדָה סִימָן מ"א ומ"ב הֶאֱרִיךְ עַל מ"ש הַר"ץ הַנְּזו' עֵינַי שָׁם וּבְסִימָן ס' וְעֵינַי ג"כ
לִהְרַב וְשֶׁב הַפְּהֵן סִימָן ל"ג שֶׁהֶאֱרִיךְ בְּאִשָּׁה שְׂיֵשׁ לָהּ מִכָּה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם וְרוּאָה דָּם.

וְעֵינַי ג"כ לִהְרַב זָרַע אֶמֶת ח"ב סִימָן פ"א בְּאִשָּׁה שְׁמַצֵּד רְפוּיִן קְשָׁרֵי הָאֵם נוֹפְלֶת לְמִטָּה
וּבְהַעֲלוֹתָהּ עַל יְדֵי כָּלִי אֲנֻמֵּנוֹת נִשְׂאָר מְעַט דָּם דְּאִסוּרָה דָּאִין זֶה דוּמָה לְהוֹרָאת הָרֵא"ש
דְּמִיִּיתוֹ הַפּוֹסְקִים בְּסִימָן כפ"ח וְנִסְתַּיֵּעַ מִמ"ש הָרַב דב"ש סִימָן פ"ז וְק"ע וְשְׁבוֹת יַעֲקֹב
סִימָן ע"ה ח"ב וְדָלֵא מְהָרַב פְּחַד יִצְחָק אוֹת א' עָרַף אִשָּׁה בְּדָף קי"א ע"ד וע"ל אוֹת י"ג.

וְעֵינַי לִהְרַב אוֹר נְעֵלָם סִימָן י"ט בְּאִשָּׁה שְׂיֵשׁ לָהּ מִכָּה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם וְכִשְׁמִטְרַחַת עֲצָמָה
מְרַגְּשֶׁת כְּאֵב גְּדוֹל וּפְעָמִים מְצָאָה כְּתָם גְּדוֹל כְּמִרְאָה הַע"ל ר"ו"ט וּפְעָמִים מְצָאָה כְּאֵלָה
אַחַר תְּשֻׁמִּישׁ וּפְעָמִים לְמַחְרַת טְבִילָתָהּ וְהַעֲלָה דָּאֵם תְּבַרַר עַל יְדֵי בְּדִיקַת מַהֲרִי"ו סִימָן

כ"ה ומקרי"ל סימן ר"ג וכהספמת הרש"ך סימן קצ"א שמפיתה מוציאה דם אז יש לה טהרה לגמרי בין נסת לנסת ובלבד שלא יהיה בשלשה ימים הראשונים של ז"נ עינין שם וע"ע לו בסימן כ"ד באשה שיש לה נסת קבוע מל' לל' ומקורב אחר לידתה נשברה ויודעת שמפיתה מוציאה דם ומש"ה בכל פעם ז או ח' ימים אחר טבילתה כשפורעה להסוף רגליה נופלים ממנה איזה טיפי דמים ומראיתן משונה מדם ראיתה ושוב אינה רואה עד בוא נסתה הנז' הביא דברי הרש"ך סימן קפ"ז סקכ"ג ורב"ח סימן פ"ד ואמונת שמואל בשם תשובת הרמ"ם ולשון המרדכי מסכת שבועות והכריח דיש צדדין להקל ולטהרה בין נסת לנסת ומכל מקום לא רצה להקל עד בוא הספמת מו"ר עינין שם: י לא חילק ידע בין מופת עץ לבתולה בענין הפרשתה מבעלה אחר בעילת מצוה אפילו לא מצא דם דמידי מחלוקת לא יצא פניו דלדעת ר"ח ודעמינה מופת עץ ובוגרת דפניו הדדי (זרע אמת ח"ב סימן פ"ד): הד"ט וכבר בא מעשה לידי בשנת תקנ"ד שנסאלתי להגיד דבר או חצי דבר על מאי דאמרי אינשי דנערה הנולדת ביום ו' שאין לה דם בתולים אם זכרונה בא בכתובים פתבי הקודש ואי איתא מה משפט הנערה כשחנשא ולא תראה דם וזאת היתה תשובתי.

סדרא נקיטנא ממגילת סדרי"ם דסדר לן ספרא רבא מהר"י לאמפרונטי ז"ל בפחד יצחק ש"ל אות נו"ן בלתי נדפס עדיין שציין בח"א הנדפס אות ב' ערך בתולים ע"ש מ"ש בשם הרב אד"ם ומפי השמועה של הרב ב"ע והרב גראציאנו ממודינא ע"ש ושוב נראה בעליל ספרו של הרב יעיר און ושם בענין זוכר אות ב' ס"ג הביא דברי הרפ"י הנז' ע"ש ואחר ימים ראתה עיני במהדורא בתרא של הרפ"י הנז' אות ע' ערך עדות על בתולה שאחר שהביא נוסח א' של זכרון עדות שראה חתום בעדים הוסיף מדיליה וז"ל אבל הוא דבר שקר וזכורני בהיותי במנטובא בימי נעורי הרב הרופא המובהק להפקת רצון הרופאים שלא מבני ישראל כתב בארנפה על הדבר הזה שאין לו שחר והוכיח שהוא שקר גמור אבל זאת היתה לי אמת וצדק על מופת עץ חתום בעדים ודיינים וכו' עכ"ל ואנא נפשאי המעתיק הרים ולא אדע מאי דבפומאי ומה גם דברים העומדים ברום עולם הגלגלים משאי מלא חפנאי עט בכתב שבכל מקום ומקום שנתנישבותי מקפידים בזה ובפרט בעיר פיסארו דיתובי יתיב הרב"ע הנז' עיני ראו ס' עת ללדת של הקק"י שבו נרשמים ונכתבים כל הנולדים ע"י סופר הקק"י מקרוב לק' שנים ובכל פעם שנולדה בת ביום ו' באו על החתום הסופר ועד אחר למען תהיה לעדה לעת המצטרף וכן ספרו לי שם מגידי אמת שגם את שאינן ב"ב מקפידים על זה ודאיתא זכירה זכירה בפנקסי פמוריהם שעליהם המשא לכתוב זכרון בספר את הנולדים ופשיעא דדברים בגו ואין הנסיון שהביא הרפ"י הנז' שם מוכיח סתירת המציאות שיש להוסיף דקה היא הקבלה שלא מזל יום בלבד גורם אלא מזל יום ושעה גם כן פי הדדי וא"כ אפשר לומר דדוקא ביום ו' ותחלת היום דכוכב נוגה משמש או בשעה ח' וכן בשעה ו' של ליל ו' לפי שיום שלו של פוכב נוגה הוא אמרו שפעול פעולה הנז' שיבוש מקורה ולא אשאר שעות של יום ו' ולא בשאר ימים אפילו בשעה של פוכב נוגה ולפי שאפשר לטעות בין ג' שעות שביום ו' לשאר שעות שבאותו היום עצמו לכן הקפידו על כל יום ו' וכיון שכן הבנות שנולדו ביום ו' בסתם שהיו להן דם בתולים אינה עדות נגדיית לקבלה הנז' דמאן מפיס שנולדו באותה שעה גם כן: ואי די דממשמשא ידע והקו"ל תלוי במזל א"א להתעלם

מה שלע"ד קשה במ"ש מהרש"א בפ' המפלת אהא דא"ר אמי נקבה נקיה באה עד דאמרה מזוני ופירש הרש"א בלא מזל דמזלה תלוי במזל הנזכר כמ"ש התוספות בפ"ק דסוטה עכ"ד ואני בעניי בדקתי ולא מצאתי בתוספות שלפני ועוד קשה דביבמות דס"ד ע"ב בענין קטלנית דאיכא למ"ד דמזל גרים ועיין באה"ע דכמה פוסקים פסקו פן ואם פן להך מ"ד א"א לומר דאין לה מזל ואילו הרש"א תפס במנשלה דאין לה מזל גם בפ"ק דברכות ע"פ וצפונה תמלא בטנם סגנון אחד נקט דאין לה מזל ולפ"ז אין מקום פלל לניד"ד אם לא שנאמר דמזל מזוני לחוד ונשל שאר המאורעות לחוד ויהי מה על מה שנסתפק מע' השואל מה יהיה משפט הנערה הנולדה ביום ו' לכשתנשא פשוט הוא לע"ד דיבעול ויפרוש ככל שאר נשים דלא פלוג רבנן בין גדולה לקטנה בעלמא דפורש וכדעת רש"י והרא"ש והר"ן בפ"ב דשבועות והראב"ד ורשב"א ומרן סימן קצ"ג ואם פן אמרו להחמיר בקטנה שלא הגיע זמנה לראות ולא ראתה עדיין ואפילו בדקה עצמה ולא מצאה דם הגם דיבענו נאמנה דלאו בת דמים היא לא כל שפן בנידון דידן דסוף סוף לא הוברר הדבר אצלנו דאין לה ודאי דם בתולים: יא פתם לכן שיש בו חוט אדום סביבות הלכות ואין בכמות החוט לבד שיעור גרים ועוד אינו מצטרף הלכות באדום לטמא אשה לבעלה והביא תשובת הרמ"א שהביא הרט"ז בס"ס ק"ץ שפסק לטהר פשהדם אצל מראה טהור ושאינן בדבריו הברע אם הוא פשהדם סובב המראה לכן או לא ע"ש דלדידה אין חילוק פלל בין זה לזה ולעולם בעי' דבדם עצמו שסביבות מראה לכן יהיה בו שיעור פתם וכ"ש אם אינו אלא מראה דם אצל וסמוך מראה לכן דלא חזי לאצטרופי לטמאה (ואם ב' פתמים מחולקים ונוגעים זה בזה במקום אחד בלבד פשט לאיסורא בסימן ס"ב אם יש בין שניהם כגרים ועוד) ועיין להרב צ"ח עוד הביא ראיה להתיר משום דאל"כ אף אם כל פמות הלכות עם האדום שמקיפו הנה פחות מכגרים הנה ראוי להחמיר כל שיש בתוכו לכן דאילו ממאכלות לכן זה מאין בא ואם פן לא ימלט ששום אחד מהפוסקים יזכיר חידוש פזה (מעיל צדקה סי' כ'): הד"ט ועיין להרב סדרי טהרה סימן ק"ץ סק"י דתמה עליו במ"ש שאין בפוסקים שיזכיר חידוש זה דנעלם ממנו מ"ש הראב"ד בסוף שער הפתמים דאינה תולה במאכלות רק פתם אדום ומ"מ פתם דבמקומות דשכיחי פרעושין שלכלוכן שחור יש לתלות בהן עיין שם וכינו דמידי ספקא דרבנותא לא נפקינן הן אני בעניי נהגתי לטהר כל שאין צד אחר להחמיר פגון בשלשה ימים הראשונים של נקיים דכתב מור"ם בסימן קצ"ו סי"ב וכינצא.

ועיג"כ למהר"י מברונא סימן ק"ט במי שראתה פתם בחלוקה למטה והיתה תרנגולת שחוטתה על האצטבא וישבה עליה מ"מ אין תולין בתרנגולת דנוקא פשעסוקה בה או עוברת במקום שמתעסקים בה תולין וכו' לא בכה"ג שלא נתעסקה ואינה יודעת אם נגעה או לא וע"ע לו שם סימן מ"ט דאם לבשה לבנים וספרה מקצת ושכבה אצלה בוגרת בתולה שראתה ותוף יום ה' לראייתה מצאו דם בסדין התחתון ועלו שתייהן במטה מצד אחד שתייהן ספקות.

ועיין להרב שבות יעקב ח"א סימן ס"ט דפסק דאפילו בטבילת נדה להקל אם אומנותה להיות ידיה מלונכות בדם וכדין שוחט או טבח בענין נט"י והביא גם פן פסק הרב הלק"ט סימן כ' בדין מזהל דאינו חוצץ אף הקשה אליו דמדמי דין מזהל לדין טבח דנתעלמה הימנו סוגיית הש"ס במקומה דגם בבני אהרן הו"א חציצה אם נתבבש ע"ש:

יב הרבה לספר בשיעור הפתמים ושיעור שארז"ל לשיער בהם והביא מ"ש הרב דב"ש סימן נ"א שפגון כמעט לרוב דבריו ועוד לו שם אופן מדידת הפתמים שאינן ברבוע עפ"י חכמת ההנדסה ולידע אם יכול שיעור הגרים ועוד או לא (שם סי' כ"ז).

הד"ט ועיג"כ להרב יעבץ ח"א סימן ס"ט שעשה סמוכות למ"ש הרב מר אביו בסימן ס"ז להקל בגרים של פתמים לשיער בפולין הגסים ממ"ש הר"י ו' חביב בי"ד סימן מ"ד בכוליא שהקטינה כפול עוד מצא ראיה גדולה מירושלמי שלהי מעשרות דגרים הקלקי מרובע הוא בתולדתו ואין לה מרובע מששת ימי בראשית רק הוא וכך הוא תבנית הגרים דפול בל"א גרוש"ה בוני"ן דחלק מתציתו דומה למרובע עיין שם ושיעור הגרים אינו אלא בצירוף ארכו ורחבו שבשטח האחד ולא בצירוף מה שיעבור בבגד שתחתיו והוא ברור וכן ראיתי להרב פחד יצחק באות כ' (שלא נדפס עדיין) ערה פתם שפתב בפשיטות דכתם פחות מגרים ועוד העוברת בשני בגדים שבין שניהם כגרים ועוד אינן מצטרפין דכל חד וחד מלתא באנפי נפשיה ושפן הספימו לטהר מהר"י בריאל והרב קזיס ומהר"י אבוהב בלי פקפוק (וע"ל אות כ"א): יג האריף לבאר דין אשה שיש לה שבירה שהראתה כפונתה למילדת וטיהרה כי חלתה במפתה ועשתה לה רפואות והועילו לה שאין המפה נראית בחוץ פראשונה ואין הדם שותת אף עדיין מרגשת כאב המפה ואינה יכולה לנקות עצמה אחר ימי נדתה שעדיין רואה לפעמים מראה שחור או ירוק פזיב או עשבים וכיוצא ופעמים טפת דם מעורב בו ואין לה גם כן נסת קבוע ונסתפקו אם יכולה לתלות דם שאחר ימי נסתה במפתה אפילו בתוך שלשה ימים הראשונים של ימי ספירתה או לפחות אחר שלשה ימים הראשונים (שם סימן ל"ד): הד"ט ועיין להרב פני יהושע סימן ו' באשה שיש לה שבירה עד שבני מעיה יוצאין מרחמה ובעודן תלויין שופכת ליחה רבוקה בקצת דם וכשחוזרים בני מעיה למקומן אינה שופעת כ"כ רק לפעמים וכשעושה איזו מלאכה או הולכת במרוצה חוזרים ויוצאים ושופעת וזה ב' שנים שפסק לה נסת כי קרובה היא לימי זקנה ומסיק לטהרה לבעל דאומדנא דמוכח דהדם בא ממפתה וכ"ש שחזר להיות לה האורח ועי"ע לו שם סימן א' וע"ל אות ט"ו ועיין להרב תורת נתנאל סימן א' ב' וג' באשה שיש לה שבר בגופה סמוך למקורה ופעם יצאו בני מעיה עד שראתה המפה ועי"כ שופעת דם וכל פעם שנוגעת במפתה מוציאה דם הרבה ולפעמים נופלת ממנה פחתיכת דם ולאחר שתשפושף בידה נשאר רק כמו חוטין דקין וא"א לה למנות אפילו יום נקי ואף ראתה כמה פעמים דם מחמת תשמיש והרופאים עשו לה כמה רפואות לטהר האם שלה ולא הועילו ואומרים שאין זה בא מהמקור אלא דם מפתה אף האשה יריאה לנפשה שמא דם נדות הוא אם לא כולו מקצתו ושאל אותה הרב המחבר אם מרגשת פעם אחת בשעת ראיה שנפתח מקורה והשיבה שאינה מרגשת בשום פעם והיא בת מ"ז או מ"ח שנה ולא היה לה מקודם נסת קבוע אלא נסת הגוף שסמוך לנסתה היה לה פאב דדים ועכשיו אינה מרגשת עוד פאב דדיה ואמר מר שאילו הייתה מרגשת פעם אחת שנפתח מקורה וראתה דם היה מקום למצוא היתר מאותה שעה לעונה בינונית ובינתיים טהורה וכיון שאומרת שאינה מרגשת אם כן מאיזו שעה נאמר שהתחיל העונה בינונית וכן אם היינו יודעים שפסקה ודאי מלראות ומפתה מוציאה דם הייתה ודאי מותרת ולא הייתה צריכה לחוש לעונה בינונית ומ"א התיר אותה משום הספק אם פסקה מלראות וקמ"ל בנדה דט"ו דנסתות דרבנן ועוד הביא ס"ס אחר של הרב פני יהושע

סימן א' וא"ו וטעמים אחרים ומ"ש שם הרמ"י שפירא ואת אשר כתב הרב ן' המחבר שהביא דברי הרב צבי ומ"ש הרב שבות יעקב ח"ב סימן ע"ג ושקיל וטרי בההיא דרשב"א ושתוכל לבדוק בשפופרת ולשים עץ בתוכו ובראשו מוה ונשמע מהר"ר מוירידבור"ג שבתחלה יבדוק שלא בשפופרת ע"י מוה ועץ פענבי ואנרף האבר אולי יהיה דם מהצד ולא יצטרף עוד לבדוק בשפופרת ואם נמצא בראש לא תועיל בדיקה זו לחומרא ותחזור לבדוק בשפופרת ויישר בעיניו פדי שלא תאסר האשה לעולם יד שקיל וטרי במפלת חתיכת בשר ובסוגיא דנדה דף כ"ה ע"א ששאלו לפני וכו' ובתוספות שם ומסיק שלא להמתין למפלת מלטבול עד יום פ"א דביולדת בן קנימאנמי צוחו פל אחרונים ורמ"א בתשובה סימן צ"ד פתב גם פן דאף ביולדת ממש ראה נוהגין להקל וע"ש דטעמא טעים על שמקילין אבל במפלת לא ראה שום מחבר שהחמיר זולת הרב בית הלל וכ"ש דאין להחמיר בספק נפל (שם סימן מ"ו).

הד"ט ועיין להרב שבות יעקב ח"א ס' סימן ע"א שביאר לתלמידו תשובת הרב עה"ג סימן כ"א דדברים פשוטים הם בדין המפלת אחר מ' לטבילתה ובעילתה דאז יש להסתפק בפשיטות שהפילה ולד מעליא ותשב לזכר לנקה ולנדה ואין לספק שמא היתה מעופרת קודם לכן שהמעופרת בחזקת מסולקת דמים ע"ש ואני בעניי טרם יצא לאור העולם ספרו של הרב מעיל צדקה הנז' עמדתו בדין זה וראיתי גם אני לע"ד שאין להחמיר פלל וכפתיב אצלי בשותא דינוקא סימן קכ"ח דהא הרמ"א גופי' דבר"מ קצ"ד שכתב שהמנהג להחמיר ביולדת ודאית מ"מ בדין מפלת דבסערי' ג' לא הגיה פלום ועיין לר"ט"ז שם שכתב דאף שראו נשים הרבה שמקילין ביולדת ויש מחמירות מ"מ במפלת אשה בכל אלה לא מצא שתמתין מ' יום וכו' ועיין ג"כ להרב צבי סימן ח' שכתב ב' טעמים על שלא החמירו במפלת אפילו המחמירות ביולדת ודאי ואחר אחר בא לידו ספרו של הרב סדרי טהרה סימן קצ"ד סק"ו וראיתי בסופו שהביא סברת הרב בית היקל וכתב שיטול מה שחידש ומ"מ ראיתי להרב פחד יצחק אות יו"ד ערף יולדת שכתב דמנהג פירארא אפילו במפלת להמתין ז' שבועות לזכר וט' לנקה ע"ש אמנם במקומות שנתניישבתי לא מצאתי בזה מנהג קבוע וכללי אפילו בעיר א' די'ש ממחנת ז' וט' ויש שאינה ממחנת אפילו ביולדת ודאי רק ב' וג' שבועות וכפסק מרן בר"ס הנז' אמנם אינם בועלין על דם טוהר שאם חוזרות ורואות תוף אותן הימים יושבות כשאר וסתן והנחתים לנהוג פזרפן פיון שיש להן סמוכות של ממש להקל שוב בא לידי תשובת הרב נודע ביהודה וראיתי בסימן נ"ד דקרב בב' ידים הוראת אחד חכם שצנה לאשתו לטבול קודם מ' לזכר ופ' לנקה דרעשה עליו פל המדינה שלא פדיו פיון שמנהג מקומו היה משונה לגמרי להמתין מ"ה לזכר וס"ה לנקה שאין לו שורש ויסוד אף אם היו נוהגין להמתין מ' ופ' שיש לו סמך מדברי ר"ת א"נ מ"א ופ"א ימים שהוא משום חשש ועת שהוא ליל מ"א ופ"א או היה מנהג מ"ו ופ"ו שנה גם פן משום חשש סברת ר"ת וכרש"ך וכיון שמשום גדר נהגו אין להתירם וכמ"ש מור"ם בר"ס קצ"ד הנה מקום לצענוק עליו ומ"מ לא היה בדין להענישו בענין זה לפי שאין המנהג קבוע להחמיר והיגו דוקא בידוע דנהגו פן פהספמת חכמי העיר אז נקרא פורץ גדר אבל בלא"ה מי מעיד שלא נהגו פן הנשים מעצמן אחת מפי חכמתה ועוד שהרמב"ם קורא לו מנהג בורות ואיך נענוש העושה פמוהו ואדרבה היה בדין לכתוב לכל הקק"י להתיר להם משום פמה מכשלות הבאות משום מנהג זה ומ"מ

מי שעשה מעשה שלא כמנהגם בלי שאלת חכם לא יפה עשה כיון שכן נהגו אלא שאינו ראוי לעונש ע"ש: טו אשה שבדקה עצמה תוך ג"י ראשונים לנקייתה בעד שאינו בדוק ומצאה עליו פחות מגריס וגם הוא עגול אם יש לתלות במאכולת או נאמר דע"כ לא הקילו המרדכי והתרומות בכתם פחות מגריס תוך שלשה ימים רק במצאה בסדין ובכתונתה שא"א ליזהר כמ"ש הת"ש סימן רמ"ט אבל עד איהי דאפסיד אנפשה והשיב הרב ז"ל דלא שנה ע"ש (שם סימן נ"ט): הד"ט ועיין להרב חיים שאל ח"א סימן י"ד שהביא שו"ת הרב מאמר מרדכי בדין אשה שהיתה חוגרת בגד לכן סביב בטנה ורפוי באופן שהרבה פעמים היה יורד תחתיה מהמקור וביום שהחזיקה בטירה לבשה חלוק לכן והציעה לבנים אף שכחה להחליף הבגד הנז' והיה עליה עד יום ז' לספירתה ואז הרגישה בזה ובדקתה ומצאה עליו כמה טיפי דמים יותר מפגריס ופסק הר"ם הנז' להחמיר ולא הסכים עמו הרב המחבר דפסק דכל שנמצא הפתם בימים אחרונים בסדין או בחלוק שאינו שלה באופן שיש לתלות דהיו הפתמים מנדתה אף על פי שהיה הסדין או החלוק עליה הג' ימים הראשונים כל ימי לבונה עיין שם.

טז אשה שמצאה פתם בימי לבונה ולעת הערב הפסיקה מחדש בטירה ולבשה לבנים שנית ולמחר א"ל חברותיה שגם על הפתם היתה צריכה להמתין לספור ה' ימים בדין רואה פתם בימי טהרה וחזרה ולבשה בתונת שלה הנכתם בכמה פתמים אף היתה חגורה מלמטה סינר לכן נקי ואחר ב' ימים נודע לה שלא היתה צריכה להמתין ובאתה ושאלה אם רשאית למנות שבועה נקים מזמן הראשון שאחר מציאת הפתם שאומרת גם כן שמכרת ויודעת בבירור שפתמי חלוקה הם מימי טומאתה הראשונים והראיה מהסינר שהיה נקי ואילו פתמי חלוקה היו מחדש היה בדין שסינר הפחתון יהיה נכתם יותר מחלוקה ואמר מר דשאלה זו מתחלקת לג' פנים.

האחד אם רשאית למנות ימים שנפלו מתחלה לדעתה ונדעת חברותיה שהטענה ואף אם לא היתה לובשת אלא בגדים לבנים ולא מצאה עליהם פתם דכיון שהחזיקה עצמה טמאה אף שהפסיקה בתחלה בטירה יש להחמיר דמסתמא לא מרמא אנפשה לבדוק בכל זמן שמרגשת.

והראש השני דאף אם חשבתם לטהורים אם לבשה בגדים המלוקלכים אם נאמר שאותם הפתמים היו מימי נדתה ואמר מר דאף שכבר נתברר שאין לה לספור אותן הימים ולא יצטרף לבאר חלוקה זו מפל מקום רצה לבארו דלפעמים יהיה הנדון מהצורך ולכן פתב מ"ש הרש"ך סימן ק"ץ סקס"א דבג"י הראשונים לא יתלה בעצמה ע"ש וכ"ש אשה שפשעה ולא לבשה לבנים וכו' אף אם בודאי נתברר לה שפתמים הם מימי טומאתה אף שאפשר שניתוסף בו פתם אחר כף אפשר שתולין הכל מימי טומאתה וכמשמעות דברי מרן שם סעיף מ"א ועכ"ז נראה למע' המחבר שיש להחמיר כל שפשעה והחלוקה הג היא דאם יתן שאין תולין בכף מ"מ יש לחקור אם נאמינה במה שאומרת שמכרת אותם בטביעת עין והחליט שיש להאמינה ואף אם להא תדע בודאי וט"ע מ"מ הוכחתה שמצאה הסדין נקי הוכחה היא ומה גם דהא דאמרינו דאין תולין במידי בג"י הראשונים רבים מקילין ואין לו שורש אלא במרדכי ותרומות ואילו הד"מ סימן קצ"ו פתב להקל בספיקו ואף שיהיה יש בניד"ד להקל כיון שיש קצת הוכחה ע"ש (שם סי' ס"ג): הד"ט לא נכיתי

לע"ד לעמוד על פסק דינו הצדק במאי דסיים להקל פיון דכבר סבר וקביל בחלוקה הראשונה דכיון שהחזיקה נפשה פטמא מפתמא לא מרמא אנפשה לבדוק בכל פעם שהרגישה ודבריו ז"ל טובים ונכוחים בעלמא פשלא החזיקה נפשה פטמא ולא בניד"ד ודוק ועיין להרב פני אריה מסימן ל"ה עד סימן ט"ל דנפשא ונתן במ"ש הטור סימן קפ"ה בשם הרמב"ן דכשהחזיקה נדה בשכנותיה ע"י שלבשה בגדי נדה דאינה נאמנת עוד אפילו באמתלא ותמה עליו הטור והרב המחבר השיב תמיהתו ושוב הביא צדדין לתמיהתו ע"ש שהאריך קצת בדין שוין נפשה חתיכה דאיסורא ע"ש: יז דראיה ששגג הרב צ"ח סימן פ"ו במה שהבין דמ"ש אם הנה דם מפתה משונה מדם ראיתה דפירושו מדם נדה דליתא וה"פ בלי ספק מדם שהיא רואה מחמת תשמיש היינו הראיה המסופקת עוד כתב ששגג הרב הנז' במה שאינו מתיר האשה שבניד"ד אלא ע"י שתרגיש כאב באותו צד מקום מיוחד בשעת מציאת הדם דא"כ אמאי צריך הקפת דמים דוקא במוצאת דמים בלא הוכחת הנז' צריך להקיר הרב צבי סי' נ"ו יח דחה בב' ידו דברי הרש"ך בי"ד סימן קפ"ט ס"ק שהרבה להשיב על הפוסקים שכתבו שיש לפרוש ביום ל' לראיתה ושהיא העונה הנז' בש"ס וקיים הרב המחבר מ"ש הטור ומרן ורב"ח ופרישה ושכ"כ רש"י רמב"ן רשב"א והר"ן והכי קי"ל דאינה רק ביום ל' לראיתה שלפניה וימי ב' הראיות ממנן שלא כרש"ך הנז' ע"ש (שם סי' קי"ד): יט מסיק ותני באלמנה שנשאת דמותה ליבעל בשפת בעילה ראשונה אף שלא נתיחד עמה קודם והרבה ראיות מהש"ס דחנפה קונה בה כבתולה ודלא פתוספות והרא"ש ופירושו הירושלמי שממנו למדו התוספות והרא"ש וכמה גדולים ואף במשונגעת וחולנית וכ"ש במטורפת דראיה לביאה קנה לענין זה וכ"ש היא שהכניסה לביתו דנדאי קנאה ק"ג וכן אלמנה דנשאתה ונדחו נשואיה ולא בא עליה א"צ למנות עוד אחר כך הז' נקיים מחמת חמוד אם שמרה כבר בעת שטוטה ע"י נשים פקחות (וע"ל אות ל"ו) (שבות יעקב ח"א סי' ס"ז) כ זקנה שפסקה זמן רב לראות והתחילה לראות מחמת תשמיש ומרגשת צער.

וכאב יש להקל בה שלא להצריכה שפופרת פיון שלא ראתה מחמת תשמיש קודם שפסקה לראות ומרגשת עתה צער (שם סימן ס"ב וח"ב סי' ע"ד ה' ו') הד"ט וע"ע לו שם באשה שיש לה נסת קבוע ונתקלקלה ומרגשת כאב ורואה תוף ימי וסתה ואין מראית הדם שנה ואומרת שיש לה מכה אף אינה יודעת אם מהמכה המיקל בה אינו מפסיד ועיגכ"ל אות י"ז ועיין ג"כ להרב דבר משה סימן ל' בהסכמת הרב אביו להחמיר באשה שפסקה מלראות זה ה' שנים וראתה פתם ונסתפקו במ"ש בסימן קפ"ד וקפ"ט דדין זקנה פדין קטנה שלא הגיע זמנה לראות ואילו בסימן ק"ח בכתמי תינוקת פסק להקל בכתמה אם ה"ה לזקנה ולכן החמירו ע"ש ועע"ל אות ל"ו ואע"ג דמורם שם בסי' ק"ח השנה בפירוש דין זקנה למעוברת בסעף מ"ה אפשר דהרב ד"מ הנזכר נסתפק על מרן דוקא לפי שלא דבר בזקנה כלום בסימן ק"ח: כא דעתו דעת עליון דכל מראה ירוק בין כמראה זיאלו או וירד"י או אזור"ו כלם בכלל אדום ניהו ויש לטמא (שו"ת כ"י להרב עזריאל דאיינא סי' קמ"ה מ"ז ונ'): הד"ט ועיין להרב שמש צדקה בסימן כ"ב דסדר הבדלות מונה להפיר בגוונני פתמים ולהבחין מאין באו וסימנין נקט במראה האשה ואיכותה וכמותה ע"ש דברי חכמה חכמת הניתוח ללמוד וללמד לטמא או לטהר וע"ל אות י"ב

ועיין גם פן להרב יעבץ ח"א סימן מ"ד דכתב בפשיטות לטהר מראית ברוי"ן או כמשקה
קאו"י או קליפת ערמונים ועיין ג"כ להרב סדרי טהרה סימן ק"ץ ס"ק נ"ה קרוב לסופו
כב שאול שאל האיש למהר"א מברוד"א אדין פתמים הנמצאים בגוף האשה דלא הכריע
בפירוש מרן בסימן רמ"ב ס"ח ובס"ס אי שאני חלוקה מבשרה והשיג להרב המגיד.

ולענן דינא נטה לטהר בפחות מגריס אף בנמצא על בשרה והרא"ב הנז' הסכים גם הוא
לדינא פנותיה ודלא פרמב"ם שחילק בין זל"ז אבל למעשה פתב דדרפו להחמיר (שב
יעקב סימן מ"ג): כג אשה שעוטשה בכח וע"י כח גדול של עיטוש נתזו למטה ממנה מי
רגלים לפי דעתה ואז היתה בבהכ"נ של נשים ולא יכלה לבדוק עצמה ולא אדעתה כלל
עד הלילה בשכבה וראתה למטה בכנתנה פתם פחות מפשיעור אין לחוש כלל ומ"ש
מר"ן בסימן קפ"ח וק"ץ דאם הרגישה שגפתח מקורה אף שפדקה ולא מצאה פלום
טמאה שאני התם שפדקה מיד משא"כ ה"א דלא פדקה מהפקר עד הערב ואף שהעיטוש
אחד מסימני הגוף לקביעת הנסת וכמ"ש הרש"ך סימן קפ"ט מ"מ ה"א יש לתלות
ההרגשה במ"ר או ליחה לבנה ואילו בכתם תלינו במאכלת פיון שפחות מפגריס (שם
סי' מ"ד).

כד אשה שיש לה נסת קבוע ולעולם אחר התשמיש מוצאת על עד שזלה טפין קטנים
ונקים, מקצתו נבלעין בעד וקצתו נלקטין קצתו שחורין וקצתו אדומין ואין לה שום
פאב והורה אהד חכם להתיר על פי נסיון בסיון שתן שלו ושלה במפה לבנה ומצא אחר
הסיון שתן שלו איזה קרטין שחורין והספים עמו הרב להתיר אם הקרטין שלו ושל עד
שלה דמיון הדדי ואתיא בק"ו ממ"ש מור"ם ס"ס קפ"ז דכ"ש ה"א דאין דרו קרטין הללו
לבא מן המקור וגם לא נמצאו בשתן שלה רק בשלו ותירץ מה שהקשה על מור"ם
הרט"ז סימן ק"ץ ס"ק כ"ג (שם סימן מ"ה): הד"ט ועיין גם פן לעיל אות א' ולהרב ר"א
ושיח השזנה סימן ג' דטבא דאבא ודברא באורו על פיוצא בזה: פה השיב פענן בדין
בעל הטוען שראה בעד שלו ג"פ דם אחר תשמיש ומוכן הוא לגרשה והיא טוענת שמשים
לה עלילות דברים וממאנת לקבל הגט וטוענת ממנו שאר פסות נכון בזה לפסוק פמקילין
לבדוק ע"י שפופרת אפילו בבעל א' פיון שמכחישתו ועוד דע"כ יבחן אם בעלילה פא
הבעל ועל שאר ונסות דדבר שבממון הוא נאמנת במגו לדעת האומר דאמרינו מגו אפילו
להוציא מכל מקום הואיל דאפשר לברר אינו חייב ליתן לה עד שיברר ועיין ברש"ך
סימן מ"ש בשם הרב משאת בנימין שכתב שם פל הצנור לניד"ד (שם סימן מ"ז): כו
יישב תמיהת הרב דגול מרובה בסימן ק"ץ ס"י שפסק מרן דכתם שנמצא על בגד צבוע
טהורה שתמה על שהביא הדין בלי חולק ונהרי הגמי"י פ"ט דא"ב פתב בשם רבינו שמחה
וראב"ן דלא אמרו רק לטהרות ולא להתיר אשה לבעלה ושגם הרמב"ן החמיר והרב
המחבר פתב שבשירי ברכה שלו פתב דמשמע למרן ומור"ם מסתימת הפוסקים דפליגי
עליהו ופסקו לקולא דכתמים דרבנן (טוב עין סימן ח"י אות צ"ח): כז אין לחוש
להכרעת הרב נ"ש סימן ט' בדין אשה שישבה על המשבר לאסרה על בעלה ושמהגי
אשכנז מיוסדים על אדני פז ומשונבחים יותר ממנהגי פולין וכמ"ש הרב מים חיים
ומהרי"ל סימן ק' בשם הרא"ש שהתורה רנושה לאשכנזים מימות החורבן ומהרי"ל
ומהרי"ו שקבעו כל חומרות אשכנזים לדורות לא הנפירו חומרא זו ונדקא להקל בפיקוח
נפש בשבת אמרו דמשתשב על המשבר יש לחלל עליה את השבת ולא לאסור אשה

לבעלה ושגם למנהג פולין המחמירין אינו רק לפרוש יום או יומים אבל אם הולכת
בריאה כמה שבועות ובדקה עצמה ומצאה טהורה אין מי שיחמיר אפילו בפולין לאסור
לפי שישבה על המשבר (תורת נתנאל סימן ה'): כח תמה על מרן שלא הביא דין הפא
מהדרף והניח אשתו בחזקת טהורה דמותר לבא עליה בלי שאלה ואם הניחה בחזקת
טמאה צריף לשאול לה אם טהורה היא (דבר משה ח"א סימן כ"ט): הד"ט ועיין ג"כ
להרב אהל יוסף סימן ט"ל בדיון מי שספרה שבעה נקיים ולא היה בעלה בעיר ואחר
ימים בא לביתו שהביא מ"ש הרב ב"ד חי"ד סימן צ"ו על דברי הרב מהר"י קובו ומתנה
הרא"י הנז' דלא חיישינן שפא אחר ספירתה חזרה וראתה ושאין להמתין ז"נ אם בא
תוף ימי עונתה ויכול לבא עליה אפילו היא ששנה וה"ה אם בא אחר עונתה ושהה בדרף
עד שתוכל לספור ולטבול עיין למרן סימן קפ"ד ססי"ח: כט מניקה שאין לה נסת ויש
לה מפה באותו מקום היינו שנעקר משם כחתיכת בשר ותלויה מחוץ לפרוודור וממנה
יוצאת ליתה נדם פסק הרב בנו של הרב"ח דבבדיקת שפופרת ודאי טהורה אם נמצא
הדם מהצד ולא בראש המוף ובניד"ד דיש מפה במקור אף אם אינה יודעת שדם יוצא
ממפתה תולה בה וכרשב"א שער ד' ואף להגה"מ ומרדכי דס"ל דבעי' שתדע בנדאי
שמוציאה דם מ"מ ודאי מודים דאם יש לה נסת קבוע תולין שלא בשעת נסתה במפתה
כמ"ש הרמ"א סימן מ' וכ"ש במניקה דתולין במפתה אף אם יודעת שהעקירה מהמקור
אף אם אינה יודעת שמוציאה דם (שו"ת גאוני בתראי סי' כ"ח) הד"ט ועיין להרב שאילת
יעבץ ח"א סימן י"ג וקכ"ח פי השג השיג על מ"ש הרב חינוך ב"י סימן ס"ח בדיון מינקת
שדמיה מסולקים ופעמים רואה בימי ההנקה ופ"א אחר לידתה לא ראתה כחצי שנה רק
פ"א כשבדקה עצמה מצאה כעין ריר ומגלגל לבנה ובתוכו נקודות קטנות אדומות כדם
ממש ומצאה פנה אחר ד' או ה' ימים ופעמים מצאה ולא הרגישה שהוא מהמקור ואחד
חכם טיהרה כל שאינה מרגשת שגפחת מקורה או שרואה דם ממש לבד ותפס עליו הרב
יעבץ במה שהקיל משום שלא הרגישה ועוד על שהתיר אם לא תמצא דם ממש בלי
תערובות דליתא וקרוב בעיניו שפמעט התיר איסור פרת בב' דרכים ועיין ג"כ בח"ב
שלו סימן ה' ו': ל אין לחוש להמתין לראות פתמי נשים עד שיתייבשו דלא כרב"ח אף
בבלוע בעד שבדקה בו יש קצת להחמיר לכתחלה לראותו עונדנו לח ואי אתרמי דאחר
שראוהו עונדנו לח והתירוהו וכשנתייבש חזר למראה טמא מסתברא שפיר לטמאו
ולזילותא לא חיישינן שלא כסברת הגאון אביו הר"ץ בסימן מ"ו שאלת יעבץ ח"א סימן
י"ב: הד"ט ועיין להרב מים רבים סימן מ' שהחזיק בסברת הר"ץ הנז' להתיר והספימו
לדבריו בסימן מ"א ב"ד מנמחין של ג' רבני אמשטרדם ועיין לרט"ז ר"ס קפ"ח ועיין
להרב מקום שמואל בחידושי דינים ל"ד דכ"ד ע"א שהקשה בכח לרט"ז שהביא ל'
הש"ס ס"פ כל היד ראובן ראה דם בלילה וטימא אותו וכו' ואמר מר ואין לומר דר' לא
ראה כשהוא לחאלא לחומרא אם יראה טמא יטמא אותו אבל להפך לא זה אינו דהא
אמרינן ר' ראה דם בלילה משמע דראה אותו להורות בו וכו' הן לטהר עכ"ל הרט"ז
וכתב עליו הרמ"ש הנז' וז"ל ותמיהני דע"כ פירש דר' ראה לחומרא לטמא דוקא דאל"כ
תיקשי מעשה דר' שהוא נגד ש"ס מלא דפ"ק דמגילה גבי מעשה דאביגיל נדוד דא"ל
גבי רואין דם בלילה וכו' ואיך ראה ר' דם בלילה א"ו דלחומרא ולטמא ראה וזה מותר
וצ"ע עכ"ל נאני בער לא אדע להבין אמרי קדוש ומה מקום לתמיהתו על הרט"ז דס"ל

כר' דהנה רואה דם בלילה וסתם שמענו בין להחמיר בין להקל ומאי הכרח הוא מאביגיל להכריח דר' לא הנה רק להחמיר משום דאל"כ תיקשי מעשה דרבי ומאי קושיא לרבי ממימרא דרבא דמגילה אדרבה תיקשי לרבא ממעשה רב דרבי א"ו דרבי הנה בלילה אף להקל והיינו כדט"ז ועוד קשה דלדידה דהרמ"ש הנז' מי ניחא מאמר דוד לאביגיל וכי רואין דם בלילה דמשמע דאפילו להחמיר אין רואין ודלא פירי אפילו לפי שיטתיה דהרמ"ש א"ו הנה דאביגיל מילי דאגדתא גיהו ואין להקשות לרבי מדוד ואביגיל ולא לרבא מההיא דרבי דרבא קרא אשכח ודרש ודוק לא אשה שמצאה דם בפדיקה לאחר השתנה צריכה ד' תנאים לטהרה דהיינו.

א' פשמטלת מים תוף הספל תמצא בתוכו דם במי רגליה ב' שמי רגליה מצערות אותה מאד ביציאתן ג' שיש לה הוכחה שמחמת מפה שפחדרי בטנה או בפליות ובצדדי המקור הדם שותת פגון שמוצאת הדם בשיווי פגון חול או מוגלא ד' שעכ"ז זקוקה לבדיקה דמורם סימן קצ"א דהיינו אחר שתבדוק היטב ותקנח יפה תשים מוה באותו מקום בעומק הרחם כ"כ שהיה ודאי למעלה ממקום שמימי רגליה יוצאים ואז תשתין תוף הספל ואם תמצא בתוכו דם ותקנח אותו מקום מלכלוכי מ"ר ודם ואח"כ תוציא המוה ותמצאנו נקי כבתחלה אז הותרה לבעלה וזו דוקא שלא בשעת וסתה (שם סימן נ"ה): הד"ט ועיין למהרי"ו סימן כ"ה דסגנון הנז' עולה וע"ע שם בדין נאמנות האשה האומרת כזה טיהר לי חכם פ' דלאו פללא הוא כולי דוכתי ועיין להרב צ"ח סימן צ"ב ולהרב ושב הפהו סימן ל"ב דפסק דלכתחלה יש לנהוג כסברת הרב ש"ד ע"ש ועיין ג"כ להרב תורת גתנאל סימן ט"ו באשה שמצאה דם במ"ר ולא לפניו ולא לאחריו דכתב דלרמב"ם ורמב"ן ורשב"א והרא"ש שפסקו דבין עומדת בין יושבת בין מקלחת בין שותת האשה פשרה ניד"ד נמי טהורה ולא כן דעת הרש"ך סימן קצ"א סק"ג ד' וח' ע"ש שהוציא גם כן דהרב שב יעקב סי' ט"ל והרב פנים מאירות השיגו לרש"ך שפסק כר"ת ע"ש.

לב אשה שטענה בימי ספירתה וטבלה קודם תשלום ז"נ נכשלו המורים להקל באיסור פרת ואף שהיה אפשר להקל בדיעבד משום שכבר נהגו בנות ישראל להמתין יום נוסף על ו' עונות מפל מקום פיון שגראה מזה קלות דעתה לכן אם לא חזרה עדיין לנדתה נכון להצריכה לטבול שנית ואם לא בדקה ומצאה לפני ימי ספירתה ודאי לא עלתה לה טבילה (שם ח"ב).

סימן נ"ב) לג יפה פח האב וכח הפן בדין פמה תשקה עד שלא יהנה לאשה דין רואה מחמת תשמיש (צ"ר הפסד סימן יו"ד): הד"ט ועיין ג"כ למהרי"ו סימן קפ"ד דהרגילה לראות למחרת טבילתה אם ברור לה שאינה רואה רק אחר שמושה מונה ז"נ כשאר אשה אף אם רגילה לראות כן אף אם יש נדנוד ספק יש לבדוק מיד אחר תשמיש תוף אחר זמן ולא יכניסו ראשם בספק איסור פרת ועיין ג"כ להרב בארות המים אחר סימן יו"ד ולהרב מגן שאול סימן ל"ב ול"ד ועיין גם כן להרב דברי יוסף סימן ז' בדין אשה שאחר לידתה ברוב פעמים שמשמשת בבעלה מוצאה דם בעד שלה או שלו ושוב בדקה בשפופרת ולא מצאה פלום ויש לה וסת קבוע אם הצניעו העדים ולאחר זמן מצאו בהן דם אז בדיקת השפופרת מהני דאין הדם בא מהמקור ואינה נאסרת פרואה מחמת תשמיש ואם לא היו העדים צנועים להוכיח דודאי יצא הדם בשעת תשמיש ואפשר שבא

אחר תשמיש בכדי שתושיט ידה תחת הכר או פסת כמ"ש הרש"ך ר"ס קפ"ז אין זה נכנס תחת סוג רואה מחמת תשמיש ואין בדיקת שפופרת תועיל לומר דאינו בא מן המקור רק טמאה היא עד שתטבול ואף אם יש לה נסת קבוע אמרינו דנתקלקל וסתה דבדיקת שפופרת אינו אלא לנסיון האבר של תשמיש שלא פסגרת השואלים שפתבו דבדיקת השפופרת תועיל לטהר כל דם שהיא רואה דדילמא נשתנה וסתה וכ"כ הרב שער אפרים סימן ע"ו (ועיין ג"כ להרב נודע ביהודה סימן מ"ט והנמשכים) ודברי הרופאים בזה דבא מהצדדין שיש שם מקום דאף בגייעה בעלמא יוכל לצאת דם והאשה היא בעלת דמים הרבה דברים שאין בהם ממש הן אף שהרב עה"ג בסימן כ"ב סמך על דבריהם וכדין תמה עליו הרב צבי בס"ס ע"ג ע"ש וע"ל סוף אות א' בהגהה: לד סמוכין עשה מע' בן הרב המחבר לבנות ישראל שבעירו שנוהגות ללפוש לבנים ולמנות ז"נ מהביאה ראשונה מיום ג' לשמושה ממ"ש מרן סימן קצ"ו בשם הגה"מ בפסק י"א מהלכות א"ב שמהדברי הרמב"ם ורמב"ן נראה שא"צ להמתין למנות עד יום ה' אלא תיקף לאחר שמושה יכולה למנות אם פסקה מלראות וכן מצא גם בן להראב"ד הביאו הרא"ש בהלכות נדה דע"ז ע"ב וגם עיניו ראו ברשב"ש סימן תל"ו שכ"כ ומה גם דהרש"ך ומקור"י ברוך נהגו בעיר ההיא נשיאותן ולא מיחו בינדן גם הטור בשם הרמב"ן כתב שם דאם הלכה ברגליה נמי פולטת כל הגזע גם מרן כתב שכן דעת הרשב"א גם ממ"ש הרב ב"ד סימן צ"ו יש ללמוד קולא אחרת דפולטת נמי אינה ודאי אלא ספק ע"ש וכ"ש אם נוהגות לקנח יפה באותו מקום במוף או בכגד או רוחצות במים חמין שיכולות למנות תיקף אחר שמושן וכמ"ש מרן שם ע"ש ולהרב שכנה"ג סימן קצ"ג הגה"ט אות ב' ואף דמור"ם סימן קצ"ז כתב דאין אנו בקיאים וכו' מ"מ היכא דנהגו לפסוק כמרן פשיטא דיש להם סמוכין ומ"מ יש לתת טעם למה שנהגו למנות אחר ג' ולא אחר ה' ולא תיקף לשמושה דהוי דלא כמאן גם הרכנה"ג שם לא הביא רק שיש מנהג בקצת מקומות למנות מיום ד' לשמושה עיין שם ואפשר שנהגו בן מההיא דאיפליגו אי בעינן ג' עונות או ו' ע"ש ברב"י ולב"ד סימן צ"ו סוף דבר במקום שהמנהג להקל יקילו ולהחמיר יחמירו (שם סי' י"א): הד"ט ועיין ג"כ להרב בית יהודה דף קי"ב ע"א דמה שנהגו להקל לכלות לטבול ליל ט' לחופתם שלא פדין של מרן בש"ע הוא ועיין ברשב"ש סימן תל"ז וכן טעו בכפר לבליד"א במנהגם למעופרת שרואה שאינה מונה רק ח' ימים דליתא דלא פלוג רבנן אע"פ שמטבע המעופרת שלא לפלוט ש"ז כשם שלא חילקו בין בעלה בעיר לאינו בעיר ובין שמשה ללא שמשה עיין ברש"ך סי' קצ"א ס"ק י"ט ועיג"כ לו שם בחי"ד סי' י"ג לה השיב פענין באשה חולנית ברחם שעשתה לה מילדת אחת טבעת א' של שענה שתשאנה כל ימיה רק בלדתה תסיננה ושאלה לחכמים מה דינה ושאלה לרופאים לצייר להם מקום הנחת הטבעת ומי אומר בכה ומי בכה ושאלו גם בן לנשים שבעירו החולות פמוה וא"ל שיש להן ב' טבעות א' שמניחות ברחמן בעת וסתן וא' להניח בעת הפרשתן לטהרה ושפודקות עצמן בלי הסרת הטבעת פי תוכלנה להכניס אצבען שם ולא תגיע למקום הטבעת כלל (וע"ל סי' כ"ב אות ג' אם חוצצת בטבילתה) (זכרון יוסף סי' ט' יו"ד): לו יישב תמיתה הרב"ח על הרמב"ם רפ"ט מהלכות א"ב בדין פתמים שדבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל פתמים (נודע ביהודה סימן נ"ב וס"ס נ"ו): הד"ט ובנמצא פתם על בגד צבוע ע"ל אות כ"ו: לו המחזיר גרושתו מעופרת שלו

אחר ב' חדשים שגירשה עודה מעוברת הביא תחלה מ"ש מרן סימן קצ"ב בשם הר"ש ו' רשפ"ץ דצריכה לישב שבועה נקיים ושגם הרדב"ז רבו סימן שכ"ד פסק פו ושפסוף אותה תשובה פתב דאם הגרושה לא נתיאשה שיתזרנה אין צריף להמתין פשיחזיר לתבועה ואם נתיאשה צריכה להמתין ולא סמכינו אדבורה שאומרת שלא נתיאשה רק היכא דנראה לדין שהוא פו ע"כ ונשראה שדין המעוברת שהיא מסולקת דמים פדין קטנה האמנם לפי דעתו דלסברת הרופאין טבע מעוברת למאנס המשגל נראה דל"ד לקטנה דחמדה עוד הביא טעמים אחרים להוכיח דבניד"ד אין צריף להמתין ע"ש אהלי יעקב סימן קכ"ה).

הד"ט ופנויה שנתעברה מאיש והכריחיהו או נתפייס לקחתה עודנה מעוברת עיין להרב יוסף אומץ סימן פ"ד דדן את הדין להצריכה למנות ז"נ והביא סברת הרא"י הנז' ולא זכיתי להבין מ"ש מני"ר דנראה דהריק"ש הנז' פליג עם הרדב"ז דמאי ספקא איפא ודברי מהרא"י ברור מללו ומרבה טעמים להוכיח דא"צ וכמו שסיים אחר שהביא חשובת רדב"ז ומה שהוסיף לדעתו דלא פותיה וז"ל ולפיכף בעיקר הדין למעשה שלא להצריכה ז"נ פשהיא מעוברת ואומרת שפדקה ולא ראתה והיא מקצה לקצה מסברת רדב"ז דס"ל דדוקא היכא שנראה לדין שהענין מורה בשעת גירושין שהיה בדעתו להחזירה והיא גם פו יודעת בזה דאז אף רדב"ז ס"ל דאין צריף להמתין ע"ש ועיין ג"כ להרב בית יהודה דף קי"ב ע"א בדין זקנה אלמנה דדעתו ז"ל דאפילו בדיעבד אם לא מנתה ז"נ אין להקל ונדעת רבו ז"ל להקל בדיעבד והביא בשם הרשפ"ץ דקטנה וזקנה ומחזיר גרושתו כי הדדי גינהו (וע"ל אות מ"ב) מיהו יספיק לה משעת תביעה ולא בעו קידושין ולא פתיבת פתובה דסמכה בדעתה דלא הדרי בהו מאותה שעה מונין ושפקצת מקומות נהגו למנותן משעת הנשואין ועיין בשו"ת יכין ובועז סימן ג' וע"ל אות כ' ועיין ג"כ להרב הנז' שם בחי"ד סימן ל"ג בדין חתן שנתעכב מלשמש במ"ש ושמש בליל ד' והוציא בתוליה שלא תתחיל למנות ז עד יום נא"ו לשמושה שלה כמ"ש אשה שאינה חכמה להתחיל מליל ש"ק הקדום ע"ש ועגי"כ להרב חיים שאל ח"ב והריט"ץ סי' צ"ז והרב משאת בגימין הביאו הרש"ך סי' קצ"ב סק"ז: לח נסתפק אם יש להתיר לאשה שראתה ג"פ מחמת תשמיש שתבדוק בשפופרת וכסברת גדולי פוסקים ודלא כרש"ך ושאל להרב אמונת שמואל (פהובא שם סימן נ"ה) והתיר בפשיטות לבדוק עם הראשון שלא להצריכה לגט להנשא לשני ובספרו פאן נמצאו אינה השגות שהשיג להרא"ש הנז' שלא נדפסו שם (שו"ת מהר"ם זיסקינד סי' ו'): לט פלפל בחכמה במי שהגיע זמן וסתה ולא בדיקה את עצמה דבמחלוקת שנויה בין הרא"ש והרי"ף דלהרא"ש יש להסתפק אם מותרת לבעלה בלא בדיקה ולהרי"ף ורמב"ם מותרת וכשיש צד אחר גם פו להקל יש לצדד להקל פינו דקי"ל וסתות דרבנן ואם אין צד אחר להקל יש לחוש לדעת האוסרים (ושב הפהו סי' צ"ד): מ אשה שטבלה ושמשה בבעלה ובבקר מצאה פתם על חלוקה ושאלה פי חכם וטיהרה ובליל ד' לטבילתה שמשה פעם אחרת בהוראת חכם ויהי בפקר בדברה בחברותיה על הענין ושמעה מהן שמחמירות על עצמן נאנחה על שהקילה פהוראת חכם ונתפרשה מבעלה למנות ז"נ ואומרת גם פו שהחלוק שמצאה בו פתם לא היה בדיק תחלה פלל וגם שהפתם הלף לו פשרקה בו וגם חששה שהפתם הוא מחמת הסרת השערות שבאותו מקום מסירות על ידי סם השורף לפעמים הבשר והעור (וע"ל

סימן כ"ב אות יו"ד) וכאשר נסתה בכגד לכן במקום השערות מצאה בו דם והוכיח הרב המחבר מפמה טעמים ד"פה הורה חכם לטהרה אף לפי שהחזיקה עצמה לטמאה יש להחמיר ועל מה שישאלה מאיזה זמן תתחיל לספור שהוא אמר דמנהג עירו לענן הפתם דאם שמשוה עם בעלה ד"מ כליל שבת ממתנות ד' ימים היינו עד יום ג' ויום ג' לערב בודקת ומיום ד' ואילך מונות הז"נ ואם לא שמשוה כלל אינן ממתנות רק יום המציאה ואם כן בניד"ד אף שמצאה הפתם ג' ימים קודם תשמיש השני מכל מקום תמתין מליל השימוש ד' ימים ואחר כך תתחיל לספור (פני אהרן סימן ד'): מא אשה שנסתה קבוע שמצאה דם בעד שקנחה עצמה אחר התשמיש בג' טבילות רצופות אחר לידה ובשימוש בבעלה פאב לה מאד בשיפולי מעיה ושפי מעיה נפוח ואומרת גם כן שביום שמזדקקת לבעלה אינה יכולה לישב מהפאב וצער שפפי מעיה וכואבת ג"כ פשמשתנת אף אינה מוצאת פלום בבדיקה אחר השתנתה ולא במי רגליה גם אמרה שבג' טבילות הנז' פל פעם ופעם מתרפאת ונחה מצערה יפה והתירוה לבעלה הרב המחבר והרב אביו אף לענן אם יש לה למנות ז"נ לא הסכים האב בבנו שפסק שלא להצריכה והרב אריה ליב האריה ומסיק פהרב המחבר ונשאו ונתנו על פסק הרב שב יעקב סימן ב' ע"ש (אור ישראל סימן נ"ה והנמשכים).

מב אשה נדה שאכלה והלכה לה דפסק רמ"א דמותר לאכול אחריה מה יהיה משפטו אם עודנו אוכל באה אצלו כיון שתחלתו היתר בהיתר גימא דהו"ל פהפסיקו אחר והביא תחלה איבעיא דר' ירמיה בתולין דף ט"ז ע"א איברי בשר נחירה שהכניסו לארץ דסלקא בתיקו ונ"מ בזמנינו למי שאסר את עצמו באחד מהמינין מזמן ידוע ואילך א"נ כגון שרצו ב"ד לאסור איזה דבר כגבינות וכיוצא וכמ"ש הרא"ש ע"ש וה"ה לניד"ד דאינה רק הרחקה וחומרא דרבנן יש להקל אף דיש לחלק קצת ביניהן ועוד הביא ראיה להיתר ממ"ש מרן בא"ח סימן קס"ח וי"ד קי"ב דאם אורח מסב עם בעה"ב הנזקה מפת עובד פוכבים דמותר לבצוע על פת, עובד פוכבים והואיל והותר לבצוע הותר גם כן לכל הסעודה ע"ש וה"נ גימא הואיל והותר פשהלכה לה הותר פשחזרה ודמי גמי לדיו ספירת העומר אף למאן דאמר דהיא מדאורייתא אם התחיל לאכול בהיתר והגיע זמן ספירה דלרמ"א בא"ח סימן תפ"ט ס"ד אין צריף להפסיק וההיא דסימן רל"ב ס"ב וכיוצא דאם התחילו אין מפסיקין אף אם לא התחיל עדיין לאכול אף שהלכה לה חוכה הרב להחמיר אע"ג דפקע האיסור כיון שהלכה פי לא מצא בפוסקים דבר מפניש להקל וכדמות ראיה אשכח להתיר מההיא דבשולי עובד פוכבים דסימן קי"ג שאם מלח העובד פוכבים תחלה אף שאח"כ בשלו אין בו משום ב"ג דהו"ל נאכל פמות שהוא חי וכן אם הטביל פלי להשתמש בו צונן ונחלה להשתמש בו חמין דעלתה לו טבילה אפילו לחמין כמ"ש הרש"ך ופר"ח סימן קכ"א סק"ה ומפ"ל מ"ש התיר בפשיטות באם אכלה עמה או אחריה עודה טהורה ובעודה אוכלת פירסה נדה מותר לגמור אכילתו ועיין בח"א ר"ס כ"ז מספרי הקצר הלז) (יד אליהו סי' ס"ד) מג מענן של מעלה יצא להתיר באשה נדה ששתתה טבא"ק פחצי פלי להתיר לבעלה הנותר ומה גם דאף ע"פ שדימו שתיית הטבא"ק לאכילה ושתייה בתענית וי"ט מ"מ יש לחלק ודלא שייך הכא שיורי אכילה ושתייה דאין הטבא"ק בעצמו ראוי לאכילה ושתייה רק מצד האש של המבעיר על ידי שאיבת הרוח ודברי ריח והבל המה עיין שם ואם באנו לדמות לאכילה ושתייה הנה הפל

צָרִיף תַּחֲלָה טְבִילָה וְזוֹ לֹא שֶׁמַּעֲנוּ וְנֶאֱמַת דֵּה־פֶר"ח בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א כָּתַב דְּמָה שֶׁצָּרִיף הִגְעֵלָה צָרִיף טְבִילָה וְכִלִּי זֶה אֵין סֶפֶק דָּאם מְשַׁתְּמָשִׁים בּוֹ דְּבַר אִיסוּר הִנֵּה צָרִיף הִגְעֵלָה וְאִיף שִׁיְהִיָּה אִם שְׁתִּינִת הַטְּבִיא"ק חֲשִׁיבָא פְּאֻכִילָה וְשְׁתִּיָּה הִנֵּה הַפְּלִי צָרִיף טְבִילָה מְדֹאֲרֵינִיָּתָא וְעִי"ע לֹו שֶׁם שֶׁהִבִּיא רְאִיָּה מִמְשַׁנָּה פ"א דְּפ"ה דְּמַכְשִׁירִים הָאֲשֵׁה שְׁהִיּוּ יָדִיָּה טְהוּרוֹת וּמְגִיסָה בְּקִדְוָה וְכו' דְּפִירְשׁ הַרְע"ב לְפִי שֶׁהִקְבֵּל מְחַבֵּר וְכו' לְדִין אִם רוּצָה הָאֲשֵׁה נִדָּה לְהַחְזִיק הַנֵּר בְּיָדָה כְּדִי שִׁישְׁתָּה בְּעֵלָה טְבִיא"ק אוֹ לְחַמֵּם עֲצָמוֹ בְּנֵר הַהוּא וְעֵינֵן לְפֶר"ח סִימֵן ק"ח בְּהַבְעֵרַת טְבִיא"ק וּמְנוֹת שֶׁל חֵלֶב שִׁיִּצָּא לְחֵלֶק בֵּין מְבַעֵיר מְרֹאֶשׁ הַשְּׁלֵהֶבֶת שֶׁהִיא רְחוּקָה מִהַפְּתִילָה דְּמַקְלִי קְלִי אִיסוּרִיָּה וְשִׁמ"מ גַּם בְּכַה"ג בְּעַל נֶפֶשׁ יְחוּשׁ לְעֲצָמוֹ וְלִהְבָּעִיר מִהַפְּתִילָה אָסֵר ע"ש (וְע"ל ס' ז' אוֹת כ"ד) (שֶׁם ס' ס"ה): מִד פְּלָה שֶׁתְּבַעוּהָ לִינְשָׂא וְקָבְעוּ זְמַן נִישׁוּאִיָּה וְשִׁמְרָה ז"נ וּבִיּוֹם שֶׁלְּפָנֵי חֲנוּפְתָה נִתְקוּטְטוּ אַבֵּי הַפְּלָה וְנִחְתְּנוּ וְקָפְצוּ וְנִשְׁבַּע אַבֵּי הַפְּלָה שְׁלֹא לְתַתָּה עוֹד לֹו לְאֲשֵׁה וְלִמְחַרְתּוֹ בִּיּוֹם הַמְּנוּגָבֵל לְחֲנוּפָה נִכְנָסוּ פְּשָׁרָנִים בִּינִיָּהוּן וְהִתִּירוּ שְׁבוּעָתוֹ צָרִיכָה הַפְּלָה מְחַדָּשׁ לְחַזוֹר וְלִמְנוֹת הַז"נ וּפְלִפְלֵ בְּחֻקָּהּ בְּהִיא דְּרָבָא בִּפ' הַתִּינּוּקָת דָּף ס"ו וּבְפִירוּשׁ רְשָׁב"ם וְהִבִּיא גַּם כֵּן מ"ש מוֹר"ם בְּסִימֵן קצ"ב וְהִלְבוּשׁ וּמַהֲרִיק"ו סִימֵן קנ"ט וְהִעֲלָה לְחִיָּבָה לְמְנוֹת מְחַדָּשׁ וּמַק"ו מַמ"ש מְרֵן דָּאָף אִם לֹא נִשְׁבַּעוּ שְׁלֹא לִינְשָׂא עוֹד מְפָל מְקוּם כֵּינּוּן שְׁדַחוּ הַנְּשׁוּאִין מְזַמֵּן הַמְּנוּגָבֵל יוֹם אוֹ יוֹמִים צָרִיכָה לְמְנוֹת מְחַדָּשׁ וְדִלָּא כִרְש"ךְ דְּכַתְּבֵ דָּאִין בְּדִינִים הִלְלוּ לְהַחְמִיר כֵּינּוּן דָּאִינוּ רַק מְדַבְּרִיָּהֶם דְּדוּקָא כְּשִׁאִינוּ אֵלָא סֶפֶק אֵי מַקְרִי דְּחוּי נְשׁוּאִין אוֹ לֹא וּכְנִידוֹן דְּהֶרֶב מְשָׂאת בְּנִימֵן שֶׁהִבִּיא הַרְש"ךְ אֶפְשָׁר לְהַקְלֵ אֶבֶל בְּנִיד"ד דְּנֹדָאֵי אֵיכָא דְּחוּי לְגַמְרֵי אֵין לָנוּ רַק סְבֵרַת הַמְּחַמְרִים (סֵם חֲזִי סִימֵן ד'): הַד"ט וְעֵינֵן לְהֶרֶב דּוּד מִיְלְדוּלָה פְּסַק א' הוּבָא בְּשׁו"ת פְּרִי עֵץ חַיִּים ח"ג סִימֵן ס"ו בְּדִין פְּלָה שֶׁלְּבִשָּׁה לְבָנִים וְסִפְרָה ז"נ אֲדַעְתָּא דְּנְשׁוּאִין וְלֹא כָּא הַחֲתוּן בִּיּוֹם הַמְּנוּגָבֵל אִף שְׁלַח לָהּ ע"י שְׁלִיחַ לֹוּמֵר לָהּ שֶׁבְּעוֹד ג' אוֹ ד' יָמִים יָבֵא לְנְשׁוּאִין וְכֵן עָשָׂה וְנִכְנָס לְחֲנוּפָה ד' יָמִים אַחֵר יוֹם הַמְּנוּגָבֵל וְהִיא אוֹמְרַת שְׁלֹא פְּסָקָה לְבָדוּק שְׁחָרִית וְעָרְבִית וּפְסַק שֶׁא"צ לְמְנוֹת עוֹד ז"נ אַחֲרֵים וְעֵינֵן לְהֶרֶב חַיִּים שְׁאֵל ח"א סִימֵן ז' בִּס"ק מְלֵא וְגָדוּשׁ מְהֶרֶב אֲבִיו דָּאם הַחֲתוּן רוּצָה לִישָׂא וְאַחֵר כֵּף לְמְנוֹת ז"נ לֹא צָרִיף לְמַעֲבַד הֵכִי וּפְשִׁיטָא לִיהַ דְּאָסוּר לִיכְנָס אֶרְלִמָּאן דְּמִיְקַל הִיכָא שְׁכָבֵר שְׁמָרָה יְמֵי חַמוּד וְנִתְאַחֲרוּ הַנְּשׁוּאִין וְלֹא, פְּסָקָה בְּדִיקְתָּה עֵינֵן שָׁם.

וְע"ע שָׁם בַּח"ב סִימֵן ל"ח אוֹת מ"ב שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הֶרֶב גֵּט מְקוּשָׁר רַבּוֹ בְּסִימֵן קי"ט דָּף ב' ע"ג שֶׁכָּתַב שֶׁעָשׂוּ מַעֲשֵׂה בְּתוּכְכִי יְרוּשְׁלַיִם תוֹב"ב בְּפָנֵי מַהֲרִי"י הַפְּהֵן דְּהִתִּירוּ לְכַתְּחֵלָה לְסָבָה קָלָה לְכַנּוֹס תוֹף יְמֵי ז"נ דְּחַמוּד ע"י שְׁמִירָה שְׁלֹא תִתְיַחַד כְּנֻדָה עֵינֵן שָׁם.

וְע"ל סִימֵן כ"ב אוֹת כ"ד דְּדִין דָּם חַמוּד נוֹהֵג גַּם בְּקִטְנָה שְׁלֹא רְאָתָה אוֹ זְקֻנָה (וְע"ל אוֹת ל"ו) וְשִׁישׁ לָהּ ג"כ לְבָרָף עַל טְבִילָתָה ע"ש. מַה נִּסְתַּמַּק וְשָׂאֵל לְהֶרֶב אוֹרֵי פְּיִיבוּשׁ פ"ז בַּמ"ש הַטּוֹר סִימֵן קפ"ט בְּשֵׁם הַרְמַב"ן דְּעַכְשָׁיו אֵין אָנוּ בְּקִיָּאִים בֵּין יְמֵי נִדָּה לְזִיבָה דֵּא"כ כְּפִי זֶה כְּשֶׁרְאָתָה הַיּוֹם וְחִזְרָה וְרְאָתָה בִּיּוֹם ג' יֵשׁ לְחוּשׁ לַיּוֹם ג' (דָּאם רְאָתָה בִּיּוֹם ב' אֲזַלְיִנּוּ בְּתַר תַּחֲלַת רְאִיָּה כַּמ"ש מוֹר"ם שָׁם סס"ג) וְכַמְדוּמָה שְׁאִין הַנְּשִׁים נוֹהֲגוֹת כֵּן וְאֵין חוֹשְׁשׁוֹת כָּלֵל לְרְאִיָּה שְׁרׁוּאוֹת קוֹדֵם יְמֵי לְבוּנָן.

עוֹד נִסְתַּמַּק בְּרְאָתָה בּוֹ לַח' נִסָּן וְחִזְרָה וְרְאָתָה בַּה' בְּאִיָּר שִׁישׁ לָהּ לְחוּשׁ וְלְבָדוּק בּוֹ אִיָּר כִּי הִיכִי דְתַקְבַּע וְסָתָה לז' סִינּוֹן וּבְפֶרְט לְהַרְמַב"ן וְכַמְדוּמָה שָׁגַם בְּזֶה אֵינָן חוֹשְׁשׁוֹת

ואפילו בראתה בז' ניסן וז' אייר ה' סינן אין חוששות לז' סינן לבדוק על זה קודם ימי לבונה ואמאי והשיב לו הרא"פ הנז' דא"צ לחוש פלל דאם אתה מחלק בין ימי גדה לזיבה נמצאת מכריחין ללמוד פתחי גדה וימי זיבה וכו' אבל בימי גדה ממש כגון תוך ז' שראתה לא שייך טעות ובנדאי הניחו על דין תורה ואת"ל שפא ראיה ב' היא תחלת גדה והראשונה מקרה בעלמא זה אינו דלא אמרינן אקדים ונחזא אלא פדחזא ב"פ ראשונים מעין סתום ופ"ג ממעין פתוח פדאימא בס"פ בנות פותים אבל מהסתם לא אמרינן וכו' והשיב לו הרב המחבר דאפשר שלא פירש כ"כ בראשונות ספקותיו ולכן לא השיבו בענין ונזר לפרש שאלותיו והקשה גם כן על מה שהשיב לו והשיב לו הרא"פ הנז' שליח והרב המחבר חזר והקשה לו שנית עש"ד ים יששכר דף נ"א ע"ב: מו הגם דמהר"ם אלעזר בסימן צ"א התיר לישן תחת הפילה עם אשתו גדה כשלקל אחת יש כסת בפני עצמו מכל מקום הנכון להחמיר אם לא במחיצת סדין תלויה בין המטות פנין שאינו רואה אותה עוד וראיה לאיסור בלא זה עיין בתשב"ץ ח"ג סימן מ"ב (שער המים סימן א'): סימן כב דיני מקנה וטבילה אות א גדה שחל ליל טבילה במ"ש וביום ו' היתה עדיין בימי אבילה אין ספק דמותרת לחוף בע"ש בחמין לטבול בזמנה לבעלה ודחה דברי אהרן חכם שפסק לאיסור (פנים מאירות סימן ח'): הד"ט ועיין להרב בית לחם יהודה בתשובותיו לסימן קצ"ז בענין הרחקת הטבילה מהחפיפה כשחל ט"ב בשבת אף דפסק מור"ם בא"ח סימן תקנ"ד דנוהגין לאסור תשמיש מ"מ מותרת לטבול ודלא ממ"ש הרב תורת שלמים סימן קצ"ז שדחה דברי הרב של"ה דף ק"א ע"א ועיין בח"א מחבורי הקצ"ר הנה סימן כ"ח אות ה': ב נכנס ויצא בטורה בדין מקנה באשפון על ידי המשכת מי גשמים הנקיים בעוקה א' ולפי שהעוקה מאבדת מימיה בארץ עשה כלי גדול המחזיק מ' סאה או יותר לקבועו בעוקה בנקיבה בכלי בכדי טהרתו ולעשות במקום הנקב פעין בגין בסיד ועפר וצרות להחזיק מי גשמים הנמשכין לתוכה דכיון שקבעו בארץ וניקב מתחלה כמוציא רמון לכ"ע המקנה טהור אף אחר שסתמו בסיד ועפר ואין בו שום חשש טבילתה ע"ג דבר המקבל טומאה דהא אינו מקבל טומאה אפילו לר"ע (שם סימן מ"א ומ"ב): הד"ט ועיין להרב משאת משה ח"ב סימן ח' בדין מקנה מים עמוקים שרצו לחדש ברחוב העיר ע"י המשכה מבור המים שפגינה בגלגל חוזר בכלי חרס נקובים בכונס משקה ושופכים לבריכה דרף חריץ ותרי רבנן דפקיעי שמזיהו קראו עליו ערעור משום לתא דשאובין וגם הרב המחבר השיב על דברי המתירין אם סמכו עצמן במ"ש הרב המבי"ט ח"א סימן שמ"ח ומהרי"ט בחי"ד סימן י"ז והביא מ"ש בס' מקנה ישאל וסוף דינא העלה פאוסרים לכתחלה למחות בידם ע"ש ולהרב זכרון יוסף סימן י"ג על אודות באר מים חיים שמעלין ממנו המים על ידי גענוע יד אדם בבית יד של עץ מלמעלה ועי"כ עולים המים ויוצאים חוצה ויורדים דרף צנורות ונמשכים משם המים למקנה עיין שם אופן העלת המים ותנאיו ועיין ג"כ להרב דבר משה ח"א סימן כ"ד ולהרב מגן שאול סימן ז' בנידון דומה לזה ועיין גם כן להרב ר"א ושיח השדה שהביא תשובת הרב מהר"ד אופנהיים ע"ש ולהרב נודע ביהודה סימן ס"ה שפיאר היטב דיני מרן סימן ר"א סעיף ס"ח ע"ב וע"ג בדין ב' מקנאות וכו' והרש"ך שם סעיף ע"ג ועיין ג"כ בשו"ת גאוני בתראי סימן ל"ו שהביא בשם מהר"ם אשכנזי בדין מקנאות שבאינה מקומות עושין בתוכן נסרים מחוברים במקנה וקצתו הו' מדרגות שבהו יורדין למקנה ומחוברין בבנין

ויכשמים עמקין עומדות ברגליהן על נסרים וטובלות שם ותמה על מ"ש הרמ"י שמצנה מהמובחר לתקן על ידי שיניחו אבנים רחבות עליהן דמאין יצא לו היתר האבנים ותמה גם פן עליו במ"ש דיש שיהיו רוצים לתקן בעשות בנסרים איזה נקבים ותמיהות אחרות עינין שם וע"ל אות ה' ועינין למטה"ם פדוואה סימן ל"א ועינין בתשב"ץ ח"ב סימן נ"ו במקנה רחוק מהגג אם מותר להמשיך בתוכו מי הגג ע"י צנורות בלתי קבועין מנצחים ע"ג עץ ארוך קבוע בפנתל חקוק באמצעו ובאותו חקק ישימו צנורות של חרס מחונפרים ומקודקים בחמר ובזפת אין חשש איסור ומ"מ אם חוששין לצנור זה מפני חקיקתו וניחשו גם פן להרכיב עליו צנורות של חרס אף על פי שאין המים עוברין עליו יעשו ב' קורות המתאימות סמוכות זו לזו קבועות לפנתל ונרכיבו הקרמידין עליהן ע"ש ועינין גם פן להרב מנחת יעקב בשו"ת שלאחריו סימן ז' דנשאל בדין מקנה שפסוק לנהר א' עומד באר א' שבתוכו מי הנהר שבין ומהבור ההוא ע"י סילון הולכים המים למקנה ולאותו סילון יש ב' ברזלים קבועים בראש ובסוף באופן שסילון סותם אף שברזלים נקובין כדי שהמים היוצאים למקנה דרך הנקבים יצאו זכין וצלולין ותשובתו בצדו מהרב ליפמן שהארץ קצת בתששת הסילון משום שכל אותו מעין המקלח למקנה נמשך על ידי סילונות דלדידיה פלי גמור אף לפעמים נתרין אותן המים בהשקה שמתאמצין מעט מים מהנהר ההולך סמוך אותו מעין אבל אינו רק פשהנהר גדול ולפעמים נפסקה ההשקה ויש לחוש פשנתמלא המקנה מתחלה לא היתה אז ההשקה ונמצא נתמלא בשאובין אף דאח"כ פשנתרה ההשקה נטהרו המים שבמקנה אף שהיו שאובין אבל פשחזור לפעמים שהשקה תפסק אפשר שיחזרו שאובין פתחלה ויהי דבר הרב המחבר אליו שלדעתו אין שום פקפוק שאין הברזל הפנימי דבוק לסילון אלא בקרקע וחומת המקנה כדי שהדגים שבמקנה לא ילכו לסילון והמים יכולין לבא למקנה בלי ברזל דרך סילון של עץ ובר מן דין נמי פינן שקבוע בקרקע בטל אגב קרקע ועל מה שחשש שבפסיקת ההשקה יחזרו המים להיות שאובין הנה נעלם ממנו דין פשוט בש"ע סימן ר"א סי"א באופן דאין שום חשש לא לסילון ולא לברזלים ולא לחזרת המים שאובין ודברים פשוטים הן ע"ש וע"ל אות כ"ב: ג אשה שטבלה ושמשה ושוב נסתפקה אם טבלה בטבעת שפנידה או לא אם דרפה להוליה הטבעת רפויה א"צ לחזור ולטבול (מעיל שמואל סי' ח"י): הד"ט גם הרב דבר משה ח"א סימן כ"ח פסק פן ודוקא בשכבר שמשא אין צריך לחזור ולטבול אמנם הרב מקום שמואל מיקל אף באם לא שמשא וכסתימות מרן ועינין שם בסימן נ"ה ועינין להרב נודע ביהודה סימן נ"ג באשה שחפפה ורחצה עצמה וטבלה ושוב נסתפקה אם רחצה היטב דצייד בתחלה להצריכה לחוף מחדש ולטבול דהו"ל פעין דבר שיש לו מתירין דאין הספקות מועילות פמבואר בסימן ק"ב ס"ג וברש"ך שם סק"ח אף מצא לה היתר דמסתמא סירכא נקטא ואזלא ורחפה עצמה היטב ועינין לרט"ז סימן ס"ט סקכ"ד ועינין גם פן להרב בארות מים סימן י"א בדין הטבעת הנז' דפסק דברפויות עלתה לה טבילה אם שמשא ואם לאו יש לחוש לסברת רש"ל ועינין גם פן להרב מכתם לדוד שהרב בנו בכורו בסימן כ"ד טרח הרבה להקל לפי שבניד"ד לא היתה עדיין בוגרת ואלו היתה בוגרת היתה מחמיר ומה גם לסברת ב"ה דמחמיר אף ברפויה ואח"כ יצא אחיו והספים עמו וגם הרב המחבר אביהם הספים עמם אף יצא לחלק בין טבעת שיש בה אבנים לאין בה עינין שם ולהרב זכרון יוסף סימן ט' ויו"ד ד

אִשָּׁה שְׁלֵא הָיָה בְּעֵלָהּ בְּעִיר וּבָא בַע"ש או שְׁהָיָה אַחַר לִידָה בְּמָקוֹם שֶׁהַמְּנַהֵג שְׁלֵא לְטַבֵּל
בְּלִיל שֶׁבַת אִם הָיְתָה יְכוּלָה לְטַבֵּל קוֹדֵם שֶׁמְבוֹאֵר בְּסִימָן קצ"ז ס"ב דְּגַם בַּמ"ש לֹא
תְטַבֵּל דַּעְתוֹ ז"ל דְּלִישׁ מְקַלֵּין שְׁמַבִּיא מוֹר"ם שֶׁם אֶפְיָלוּ לְכַתְחֻלָּה תְטַבֵּל בַּמ"ש וְעֵינֵין
מָה שֶׁכְּתַבְתִּי בְּהַשְׁמָטוֹת הֶרְאִישׁוֹנוֹת שְׁבַחא"ח (מְקוֹם שֶׁמוֹאֵל סִימָן כ"ד): הַ אִשָּׁה שְׁאִינָה
יְכוּלָה לַעֲמֹד עַל רְגְלֶיהָ לְטַבֵּל לְנִדְתָהּ אִינָה יְכוּלָה לִיטְהַר בִּישִׁיבָה אִף תְטַבֵּל אִם ב'
נָשִׁים אוֹחֲזוֹת אוֹתָהּ בֵּין יְדֵיהֶן או יוֹשִׁיבוּהָ בְּפִישׁוּט יְדֵים וְרַגְלִים בְּסִדִּין וּב' נָשִׁים תִּאֲחֲזָנָה
בְּכַנְפֵי סִדִּין וְתְטַבְלוּהָ מְהֵרָ"י מְבַרְוֵנָא ס' ק"ו וְק"ז הַד"ט וְעֵינֵין לְהַרְבֵּ מַשְׁאֵת בְּנִימִין דְּדַחָה
הוֹרְאָתוֹ בְּמָה שֶׁהַתִּיר לְטַבֵּל בְּסִדִּין דְּדָבָר מְקַבֵּל טְוִמָּאָה הוּא וְאֵין לְהַתִּיר רַק עַל יְדֵי דְבָר
שְׁאִינוֹ מְקַבֵּל טְוִמָּאָה או לְאֲחֻזָּה בְּזוֹעוֹתֶיהָ וְהָאוֹחֲזוֹת תְּדִיחַ יְדֵיהָ תִּחְלָה בְּמִים עַד שֶׁיִּהְיֶה
טוֹפֵחַ ע"מ לְהַטְפִּיחַ ע"ש וְעֵינֵין לְהַרְבֵּ זָרַע אֲבָרָהֶם סִימָן כ' בְּדִין תִּינֻקָּת שֶׁטְבֻלָּה מִדָּם
בְּתוֹלִיָּה וְהִיא בַת י"ב שָׁנָה בְּקִירוֹב וְלִהְיוֹת הַמְקַנָּה עֲמוּק הַרְבֵּה וְיִרְאֶה לְרַדַּת בְּתוֹכוֹ לְקַחוּ
הַנָּשִׁים פָּסָא שָׁל ד' רַגְלִים וְהַנִּיחֻוּהוּ תוֹף הַמְקַנָּה כְּדִי שֶׁתַּעֲמֹד עַל הַפָּסָא וְתְטַבֵּל בּוֹ
וְכִשְׁנוֹדַע לְמַקְצֵת ת"ח פְּקַקְוֹ בְּדָבָר וְגַם הוּא גָעַר בְּהֵן וּמ"מ לֹא רָצָה לְהַצְרִיכָה טְבִילָה
שְׁנִית ע"ש וְעֵינֵין ג"כ לְהַרְבֵּ יוֹסֵף אֲנֻמָּץ סִימָן צ' דָּאֵין לַעֲמֹד לְכַתְחֻלָּה עַל גְּבִי פְּלִי או
בְּקַעַת וְתְטַבֵּל וּבְדִיעֵבַד תַּעֲלֶה לָהּ וּט"ס נָפַל בְּתוֹרַת הַבֵּית הַקָּצֵר בֵּית ז' רִישׁ שַׁעַר ו'
דְּכַתִּיב בֵּיהָ לֹא עָלְתָה בְּשֶׁכְּבָר בְּתִשׁוּבוֹת תַּתְכ"ח כְּתַב דַּעֲלָתָה לָהּ וּכְדַעַת הֶרְאָב"ד וְעֵינֵין
גַּם כֵּן לְהַרְבֵּ שְׁאֵגַת אַרְיָה קָטָן סִימָן ו' שְׁלֵא הַתִּיר לְטַבֵּל בְּתִיבָה הַעֲשׂוּיָה לְהַכְנִיס בְּתוֹכָהּ
דָּגִים שֶׁמַּעֲמִידִים אוֹתָהּ תוֹף הַמִּים וְיִשׁ בָּהּ כְּמָה נְקָבִים בְּכָל צְדָדִין שֶׁהַמִּים נְכַסִּין וְיוֹצְאִין
אֶעֱפ"י שֶׁיִּהְיוּ כְּשֶׁפּוֹפְרַת הַנּוֹד אַא"כ תִּנְקַב כְּמוֹצְאֵי הַדָּג הַגְּדוֹל שֶׁמְכַנְיִסִין בָּהּ וְע"ל הַגָּהַת
אוֹת ב' וְעֵינֵין לְהַרְבֵּ אֶהֱל יַעֲקֹב סִימָן ז' וַח' שֶׁכְּתַב דְּנִסְרִים הַקְּבוּעִים בְּמְקַנָּה שְׁלֵא הָיוּ פְּלִים
מַעוֹלָם וְלֹא נִתְיַחֲדוּ לְכָלִים אֵין בָּהֶם אִיסוֹר כָּלֵל לַעֲמֹד עָלֶיהֶם וְלְטַבֵּל וְכָלֵל הָאֲחֻרוֹנִים
הַרְב"ח וְרַט"ז וְדִרְיִשָּׁה וְרַש"ךְ וְהַרְבֵּ תי"ט וְעֵינֵין בְּרַשָּׁב"א סִימָן ת"ח דְּכָל שְׁנַעֲשֵׂה בְּבִנְיָן
וְאִינוֹ בְּכָלִים פָּשֵׁר וּמ"ש מֵהַר"ק סִימָן קצ"ח סל"א דָּאֵין טוֹבְלִין ע"ג נִסְרִים אִינוֹ אֵלָא
בְּמִינֻחָדִים לְכָלִים כְּסַפְסָל וְלֹא בְּעוֹמְדִים לְבִנְיָן כַּמ"ש אִיהוּ גּוֹפִיָּה בַּכ"מ רַפְכ"ה מֵהַל'
פְּלִים וְכַדְמוּכָה מַמ"ש רַשָּׁב"א סִימָן תַּתְכ"א וְדוֹקָא פְּשִׁהִיו או נִתְיַחֲדוּ לְכָלִים לֹא סָגִי
לְקַבְעוֹן בְּבִנְיָן אִם לֹא יַעֲשֵׂה בְּהֵן נִקַּב הַמְטַהֲרוּ וְעֵינֵין בְּשִׁיעוּרוֹן לְמָרוֹ סִימָן ר"א ס"ז
וּבְפוֹסְקִים וְעֵינֵין שֶׁם סְעִיף מ' דְּמִזְכִּי שְׁטָרָא אֲבִי תְרִי וְחַפֵּשׁ וְלֹא מְצָא בְּחֻדָּשִׁים גַּם יִשְׁנִים
יִישׁוּב לָהֶם ע"ש: וּמָה שְׁנוֹהֲגוֹת הַפְּלוֹת לְטַבֵּל לַח' יָמִים לְחֻפְתָּן וְשׁוּב קָבְלוּ עָלֶיהֶן שְׁלֵא
לְטַבֵּל עַד אַחַר י"א כֹּף יָפָה לָהֶן וְכֵן רֵאוּי לַעֲשׂוֹת (זָרַע יַעֲקֹב סִימָן ק"ה): ז' אִשָּׁה שִׁישׁ
לָהּ חוֹלִי נְפִילַת הַרְחָם וּמְמָנָה יוֹצֵאת אֵיזוֹ לִיחָה אֲדוֹנָהּ הַנִּרְאִית בְּסַמְרָטוּט כְּשֶׁמְקַנְחָהּ
בְּעוֹז יְדֵיהָ וְצוּי לָהּ הַרוֹפְאִים לַעֲשׂוֹת לָהּ טַבְעַת עִם לַאֲסִירְפִּיצִי"ו וְדָבָרִים אַחֲרֵים שֶׁהוֹעִיל
מְכַל וְכַל וּבִהַסִּיר הַטַּבְעַת לְטְבִילָתָהּ מְצָאָה לִיחָה אֲדוֹנָהּ שִׁישׁ שְׁמַכְשִׁיר עִם הָרַב פְּנִי
יְהוֹשֵׁעַ וְיוֹתֵר נִרְאֶה לְהַתִּירָה לְטַבֵּל עִם הַטַּבְעַת וְדַעַת הָרַב הַמְחַבֵּר נוֹטָה שֶׁתְטַבֵּל עִם
הַטַּבְעַת דְּמַעֲתָה גַם הָרַב פ"י הַנִּז' יוֹדֶה בְּזָה וְלַדַּעְתוֹ תְטַבֵּל בְּלֹא בְּרָכָה וְשִׁפְן הוֹרָה לְמַעֲשֵׂה
(פַּחַד יַצְחָק אוֹת א' ע' אִשָּׁה רוֹאָה): הַד"ט וְעֵינֵין לְהַרְבֵּ זְכָרוֹן יוֹסֵף סִימָן ט' וְיו"ד שְׁאֵלַת
הָרַב מְהֵרָ"י תְּאוּמִים בְּתִשׁוּבָה בְּצַדָּה בְּדִין חוֹלְנִית בְּרַחֵם שֶׁעֲשִׂתָהּ לָהּ מִלְּדַת טַבְעַת שֶׁעוֹנָה
לִישָׂא אוֹתָהּ כָּל יָמֶיהָ רַק לְהַסִּירָה בְּעַת לְדַתָּהּ וְאִיזָה רוֹפְאִים אֲמָרוּ שְׁנַעֲשֵׂה לְרַפְיוֹן הָאִם
הַנִּקְרָא חֶדֶר שֶׁל חוֹלְשַׁת הַחֲבָלִים שֶׁקְשׁוּרָה בָּם נוֹפֵל לְפָרוֹזְדוֹר דְּבוֹקָה לְחֶדֶר לְמַטָּה

והטבעת מגינה שלא תפול ויש רופאים שאמרו שאינו דבוק לחדר רק בקרקעית הפרוזדור על אם הדרך יש יציאת מ"ר דבוק בעגול על פנתלי חלל פרוזדור שעור הפרוזדור קמטים קמטים וע"י החולשה מתפשטים הקמטים גם המילדת אמרה שעשתה הטבעת לחולשת הפרוזדור עד שמפסקת כל אורך הפרוזדור לשנים דבוקה למעלה ולמטה לאותו צד ודעת מעלת השואל ומשיב הנז' להחמיר עליה אף אם הבדיקה דרבנן ואין הקולות שנגמרו ברואה מחמת תשמיש שייכי בהא ושכן יש לחלק בינה לבין מ"ש הרב פני יהושע ס"א וסימן ו' וכן אין לדחות מהטעם דבבשרה ולא בשפופרת דהתם לא ראתה רק בשפופרת משא"כ הכא דחיישינו שראתה ממקור רק שהטבעת מעפכת לצאת ופשיטא ליה דהויא חציצה דראוי בית הסתרים לביאת מים בעינו וליפא.

ולא כן דעת הרב המחבר שלדעתו תוכל להפריש בטקרה בבדיקה במוף נקי שתכניס באמצע רחמה עד קרוב למקום שהשמש דש דכשם דאין הטבעת מעפכת בעלה לבא עליה כן תוכל להכניס שם המוץ ושכן אמרו גם פן נשי עירו החולות פמוה שאין הטבעת מעפכת הבדיקה כלל ושיש להן ב' טבעות א' מכניסות בעת נדוהן וא' בהפרשן מטוןמאה ע"ש ולעגנן חציצת הטבעת לטבילתה אם האמת היא שאינה יכולה להסירה משום חשש ספנת נפשות חוץ מעת לדתה משום ההכרח דעתו ז"ל להקל ועיין שם שונכנס בעגון מיעוטא שאינה מקפדת והאריף בו קצת ותצא דינה להקל לטבול בטבעת (ועיגכ"ל אות ג') ועיין גם פן להרב נודע ביהודה סימן נ"ה נ"ו וס"ד באורך בעגון זה ולהרב בארות המים סימן יו"ד באשה שנתנה אספלג' באותו מקום משום רפואה דהחליט דאם דרפה להסירה בעת תשמיש לא עלתה לה טבילה אפילו בדיעבד עיין שם ודון מינה דבדין טבעת הנז' אם משמשת שלא בטבעת יש להחמיר ואם אינה מסירה יש להקל ומה גם דלא מבעיא דלא הויא מיעוט המקפדת דאדרבה מקפדת שלא להסירה וכנז' ועפ"י הדיבור זה לי עשרים שנה שנסאלתי אם יש להתיר לאשה שתטבול בשן תומכת שבשיניה והוריתי להקל מטעם האמור דאדרבה מקפדת היא שלא להסירה וככתוב אצלי בתכריף אגרותי סימן ל' ואחר סמוך עבר אצלנו הרב זרע יעקב וננמייתי לו פן הדברים ועלה עמי בהספקה להתיר בפשיטות ואחר איזה שנים יצא לאור העולם ספרו של הרב מהרי"ך וראיתי בזרע אמת שלו סימן פ"ה שגם הוא עמד על זה והקיל מטעמא דאיייתנון ושמתתי שפניונתי וע"ע לו שם בסימן פ"ו בדין טבילת אשה שעשו לה רופאים דפוס עץ ותחבוהו לה באותו מקום בבל יסור משם לעולם ואינו נראה מבחוץ והתירה לטבול פן מטעם הנז' ועיין להרב פני אריה סימן י"ב דהניח בעיון דין האשה שנושאת ספוג באזנה לשאוב הגומא ששכחה להסירו בזמן טבילתה ועיין ג"כ להרב אהל יוסף סימן מ' בדין אשה שפצעה ונקבה אגוזים לחים ונצבעו ידיה שחורות משרף האגוזים והגיע עת טבילתה וידוע שאין הצבע פנה יוצא רק לאחר זמן אפילו תרבה לה בורית והורה הרב רבו מהרי"ד דאינו חוצץ דאף דמקפידות אין בו שום ממשות ומסיק עוד שם דאף דכתב מרו שם בסימן קצ"ח סי"ז דיש להסתפק אי תרתי בעינו היינו שאינה מקפדת ושלא יגיה בו ממש הלא מ"ש מהרי"ד הנזכר בב"ד שלו סימן נ"ח מוכח דבחדא מינייהו סגי ואף שהרב ב"ד הנז' הביא אחר כך מ"ש הלבוש ופרישה דמשמע דתרנייהו בעי' והניח הדבר בעיון מכל מקום פכר העיד א' חכם שבפחיים חיתו הורה למעשה להתיר ומה גם דחומרא דאתיא לידי קולא היא להמתין מלטבול עד יעבור הצבע הזה ויבא

בעלה לידי טומאת קרי ובכה"ג כבר כתב הרב ח"י בכמה מקומות שלא יחמיר האדם שלא לזווג בזמנים האסורים על פי קבלה אלא לפי מ"ש אדם מהאי טעמא וכינון שדברי הרא"ש והרשב"א משמע הכי והכי ודברי הרט"ו והרוקח באו בפירושו פן ראוי לנהוג ולהתיר וכל שכן למי זהב שנוהגות הנשים לצבנע בתולות לנוי על צפנני ידיהם שאינו חוצץ דאית ביה תרתי לטיבותא דאין כאן לא הקפדה ולא ממשות ע"ש ועיין להר"ם זיסקינד בשו"ת ש"ל סימן י"ח באשה שיש לה מפה בגופה ועי"כ צריכה לאזור פגבר חלציה בחגורה על גופה וא"א לה לזווג ממנה אפילו פהרף עין דפסק להתיר דוקא בתרתי שתהיה החגורה רפויה וגם להניח החגורה תחלה במי מקנה דוקא ויהיו המים שפחגורה טופח על מנת להטפוח כדי שיהיו חבורין וכעין מ"ש הרב משאת בנימן סימן פ"א עיין שם ודבריו ז"ל לע"ד מגומגמים פאשר יראה המעיין בהם ע"ש: ח בני צפורי בנו מקנה טהרה בחפירה בקרקע ויורדים בו ע"י סולם של אבנים קבועות בבנו ומעלותיו בלתי שוות ברוחב ובגובה באופן דקשה הדבר לעמוד עלאמיתת שיעורו ובהיות שפאותו מקום נוהגין לחמם המקנה על ידי מים חמין שאובים ששופכים לתוכו לכן בקשו מהמ"ץ שלחם להציב להם ציונים עד הכשר שיעור מקנה ממימי גשמים כדי שייכלו אחר כך להטיל בו חמין שאובין ובראות הרב קושי המדידה באמות ואצבעות לסבת המעלות בלתי שוות זאת ועוד שלא כל האצבעות שוות בחר לו דרך סלילה וכבושה להסתלק מן הספק ולקח כלי מחזיק שיעור סאה שהיא קמ"ד ביצים בינוניות ושיער אותם פדרך ההובא בש"ע א"ח סימן תנ"ו לענין חלה ונתן המלא בריקן מ' פעמים מפלי זה ותוספת מרובה עוד הוסיף חמישיתו היינו ח' סאין אחרות סך הכל מ"ח סאין וסימניה ושמתה כדכ"ד וקבע בו שם ציון הנראה וניפר לעין כל וצוה להן שעד כאן יגיעו לפחות מי הגשמים ואז יוכלו להוסיף מי שאובין חמין פרוצונם והנה בא חכם א' וראה ציון המקנה הלז ופשט בגדיו וירד ומדד בשעלו מים והראה עפ"י חכמת התשפורת שעד הציון הנז' יחסר כמו שליש מהשיעור הצריח ונשאו ונתנו בדבר בשערים המצוינין בהלכה ונחלקו לג' פתות נכנסה פת ראשונה ה"ה הרב המ"ץ ודעימיה ומצאו הון להם לצדק יחדו שיעור המדידה על פי האמות ואצבעות עם מדידת הסאים ומצאום מכוננים ושם מקנה הנז' עד מקום הציון שעשה בו חנומש מלגו יותר ממ' סאה נכנסה פת ב' ואמרה שלפי חשבון המדידה על ידי אצבעות יש עד מקום הציון כדי שיעור דוקא לא פחות ולא יותר ושלישית יסע דגל החכם המערער ולימד שעד מקום הציון חסר במאד מאד ועיקר מחלוקתם תלוי בשיעור אמה בת ו"ט שב' פתות הראשונים סמכו עצמן במ"ש בספרי תנ"ך של דפוס ויניציאה שנת ת"ח ששם נאמר שאמה בת ו"ט היא ג' רביעי אמה של צמר בויניציאה בקירוב ועל מלת בקירוב זה נחלקו שהראשונים אומרים שהיא פחותה מעט מג' רביעי אמה ולחוקרא לא דק באופן שאם נשאר אותו הקירוב בעין יפה כמו א' מארבעים באמה פחות מג' רביעי אמה יצא לנו על פי חשבון יותר מחמשים אלה אצבעות בתשפורת במקום שפלתה מדת מ"ח סאה הנז' והשניים אומרים שיש למדוד בג' רביעי אמה דוקא לא לפחות ולא להתיר ואף שאנו רואים בחוש שהמדידה באופן זה אינה מסכמת במדידת הסאין על ידי ביצי תרנגולת בינוניות מפל מקום יש לילה אחר השיעור היותר גדול להחמיר ולהוסיף על ציון הנזכר להסתלק מהספק אם באולי באיזה פעם חסר ממנו כל שהוא ושלישים יסעו נשענים על סברתם לומר שאמה בת ו' טפחים עודפת

על ג' רביעי אמה של צמר הנז' ואם פן ציון המקנה הנז' חסר הרבה ומעתה נסתפקו טובי העיר איה להתנהג בניד"ד ה'ללו אומרים עלה נעלה ונגביה הצייון ממקומו עד מקום סברת המערערים לצאת מפל הספקות שאין שיעור למעלה וה'ללו אומרים אם פה נעשה הרי אנו מוציאים לעז על הרב שהכשיר המקנה פדין ולחפות על שהביא בני ישראל לידי איסור פרת ח"ו ואף ש'נפרש דאין אנו מוסיפין רק לתוספת טובה מפל מקום אנו מחזיקין הקול ש'טעה הרב וכל כה"ג חיישינו ונדאי לזילותיה ועוד ש'בהרבות המקנה מי גשמים נצטרף גם פן להרבות מי חמין לחממו ותחטיו לעולם לא יחס ולמה נטריח על הציבור יותר מדאי ועוד בהרבות מי גשמים וברבוי מי חמין לחממן יתמלא המקנה בנקל פה לפה ובהכנסת הטובל בו יצאו המים לחוץ ונמצא טובל בזוחליו ולא באשפורו והשיב הרב המחבר להם תשובה מאהבה שאין להם לזוז ממה שהורה הרב ומ"צ ש'להם והביא מ"ש הריב"ה ורב"י ורש"ך בי"ד סימן ר"מ וגם לוח המדות הנדפס בויניציאה לצדק יחדו שיעור הביצים באצבעות שפתוב בסופו השמר לה שלא תשער מדת מקנה וחקלה ורביעית רק למנין הביצים ואצבעות הנז' ולא במשקל וכו' הרי שכל פוננת המחבר להקל הטורח מהמודין ולפתוח להן ב' פתחים היינו מנין הביצים ומנין האצבעות ולא לחלוק על קבלתם ו"ל ש'שיעור אמה על אמה ברום ג' מחזיק מ' סאה גם בספר קטן שמו סדר הברכות נדפס באשמטרדם שנת ת"פ בהספמת הרבנים מהר"י אבוהב ומהר"י ששפורט ומהר"ש די אליוירא נמצא בתוכו בלשון פורטוגאלי גונטרס א' קטן עם קיצור דיני שו"ב ודינים אחרים וקיצור דיני מקנה ששיערו פלי המחזיק ל' ביצים בינוניות ואמרו ש'במנין קצ"ב מהפלי שהוא יעשה שיעור מקנה טהרה ואמרו ש'שיעור מ"ד אלה וקי"ח אצבעות ושיעור מ' סאה שהם חמשת אלפים ותש"ס ביצים הפל עולה למקום א' ע"ש עוד כתב שהגד הוגד על דבר אמת ועפ"י הראיה שביצי פורנגולת מצריות שהיה מקומו של הרמב"ם הן יותר קטנות משלנו ואם אמת היה הדבר שהביצים ששיערו ו"ל הן יותר גדולות משלנו לא הוו שתקי קמאי ובתראי ללמדנו חידוש זה העיקר וכן לא היו חכמי ישיבות אמשטרדם וויניציאה מניחים להדפיס לוח המדות בלי אזהרה מפורשת וכו' והביא אחר כך הרב המחבר דברי חכמי אמשטרדם בל' פורטוגאל וש'הודפס בס' סדר הברכות הנדפס הנז' ללשון איטלקי ושוב כתב הרב המחבר ש'עשו דבריו רושם בק"י פירינצי (הלז) ש'פאן נמצאת וכאן היתה המחלוקת לש"ש על מקנה הנז' בשנת תפ"ח וקיימו וקבלו דהמקנה כשר ושגם הרב האחר שהיה ראש המנגדים ירד וטבל בו לעלות מטוןמאתו ובכך נחה ושקטה המריבה ע"ש פחד יצחק אות מ (כת"י) ערך מקנה ושיעורו): הד"ט גם אני שמעתי משד"ר מעה"ק חברון נר"ו ש'עמד אתי למדוד שיעור רביעית והביאו לפנינו ביצי פורנגולת שלפי מקומונינו לא היו רק בינוניות נוטות לקטנות מגדולות ותמה הרב נר"ו ואמר בפה מלא שבמקומו אפילו הגדולות שבגדולות אינן פאותן שהביאו לפנינו וחד מינן החזה"ש מחס"י הראני מ"ש בריר חלומות שלו סימן תקע"ח וז"ל כתב הרשב"ץ בס' יבין שמועה מאמר חמץ דף ל"א ע"א דשיעורי חלה ורביעית וכיוצא אין למדוד אותן בביצים שאין כל המקומות שוין יש מקומות שביצי פורנגולת גסות פארצות אדום ויש שהן דקות פארצות ש'מעאל ויש ביצה גדולה מביצה עיין שם ועיין בתוספות פ' כ"מ דף ע"ג ע"א ד"ה יתירה על מחצה של מדבריות והקדמונים שלפני רבי דקדקו בדבר שאין בתוספת שלהן שתות מצומצמת שביצים

מדבריות גסות היו יותר מאותן של יום התוספת וכו' ועיין בקכמת שלמה מסכת שבת במאי דשינה לך ט"ו ע"א ברש"י ד"ה קב ומחצה וכו' שכתב בשם ר"י שהביצים שלנו קטנות מראשונות ועיין להרב ציון לנפש חיה למחר"י לנדא על פסחים דף קט"ו שכתב שנתברר לו במופת עפ"י מדידה שביצים המצויים עתה בינינו הם רק חצי ביצה מהביצים שבהם שיערה התורה עיין שם ע"כ מהאזהב ואהוב הנז' הפלל העולה דאמת הוא ששיעור מקנה בביצים דוקא כדמוכח בהקדא ממ"ש מ' סאה ואם אחר כך נתנו לו גם כן שיעור אמה על אמה ברום ג' הלא לאמונה אחר שאמרו שהכל שיעור א' פן יהיה וכן יקום לעולם ואם אינם עולים בידינו למקום א' על ידי חכמת התשבורת אין לספק דדין גרמא או משיעור אמיתי של אצבעות או משיעור בלתי נודע לע"ע של איכות הביצים ואנו בעניינתן אנה נפנה לעזרה הלא ההכרח יביאנו לידי השערת השיעור כמחמיר שמתחמרים פן נבא לידי איסור תורה ח"ו וכיון שכבר עמדו חכמי אמשטרדם ויניציאה ושיערו בחכמתם שהפלי ששלחו מהתם לאיטליאה מחזיק ל' ביצים בינוניות אין להשיגם עוד בבקיאוננו ושיעורנו דאף על פי שאין ביצי מקום אחד דומות לשל מקום אחר היינו דוקא מארץ ישמעאל לארץ אדום וכדומה הרחוקים הרבה זה מזה אמנם מוניציאה לשאר גלילי איטליאה סדנא חד הוא ומסתמא שוות הן באופן שאם חכמי ויניציאה גם כן מצאו הפלי של אמשטרדם מחזיק ל' ביצים נשים יד לפה ואין להרהר ח"ו אחר מדתן וכן ראוי לנו וכו' חובותינו.

האמנם מי שאין לו אותו הפלי וכדומה לו בכיוון ובא למדוד מעצמו הדבר פשוט שיש לו לעשות כסברת המחמיר ואף שהעיד בנו האיש הגדול הרפ"י הנז' דאף ראש המגידים שבעיר הזאת הורה וירד וטבל בו דע קורא נעים שתחלת ביאה בבואי פה בשנת תקנ"א לעבוד לשרת את הקק"י הלז חקרתני ודרשתי בדבר דאם האמת הגידו להרפ"י שהרב המנגד עצמו עשה מעשה בהרב ומ"ץ מה חידוש נתחדש בבית מדרשם עד שהדפיס ספרו חושב מחשבות ועוד חזר והדפיס באדרת אליהו שלו תשובתו הארוכה קראו בשם מי נדה והוא לכאורה דבר תמוה ומרפסא אגרי: אמנם נחה גם שקטה דעתי הקצרה בשמעתי מפי מגידי אמת שפך הנה המעשה שאנשים מהוגנים ויראי ה' החרדים אל דברו וסברתו של הרב א"א הנז' הגביהו הציון בחשאי והודיעו לו גם כן בחשאי שהגביהו השפל עד מקום הראוי לסברתו ולכן ירד וטבל בו לא לחזק ידי המורה רק לפי שכבר תקנו המעונות בלי חלול כבוד המ"ץ ולא הודה מעולם לסברתו ובהכי ניתא שהדפיס אח"כ מה שהדפיס בחבורתו הנז' ולתנוף השלום התירו להם לשנות ולהודיע מה שהודיע להרפ"י הנז' וכאשר הגידו לו פן הגיד לנו בספרו הנז'.

וניפרים דברי אמת שאת השפל הגביהו פי אני בעצמי הלכתי ומדדתי עד המקום שהציון עומד שם לע"ע ודרכתי דרך הרב המנגד למדידת השיעור ומצאתיו מכונן ממש לדבריו ואילו הניחיהו במקומו הראשון היה בדין שלא יצא החשבון צודק על פי מדותיו שלמד בתשובה הנז' באדרת אליהו עם הציור שצייר של שיעור חצי טפח והדבר ברור ומוכרח מעצמו כאמור: ועיין להרב זרע אמת סימן צ' שכתב דמדת המקנה של ד"ם יק"ח אצבעות משתערת ברוחב אצבע גודל בינוני, שלנו שששה טפחים בדרך זה הם ממש אמת הבנין של עירו מודינא ודלא כמי שהעיד בשם הר"ם פרויבניצאלי מ"ץ מנטובה לשער באמת הסותרים פחות א' מי"ו ושלכתחלה יש לשער הו' טפחים באמת הסותרים

במילואה וסתר גם פן מאי דס"ד לאותו חכם המעיד שאולי היה טעמו משום שצריך לשער באצבעות דורות הראשונים שהיו גדולים משלנו גם סתר מה שצייד דאולי ה"ט משום דהמ' סאה משתערין במדה צפורית וכן סתר מה שצייד דאולי הרמ"ף הנז' דבר לענן ד"א של הרחקה משום מאפיל דליתא דאין מקום לחוש בשום ענין לשיעורו עיין שם ולהרב חיים שאל ח"א סימן ע"ד אות ח"י שכתב דאין לסמוך על מ"ש הרב ב"ד סימן ק"ב לשער המקנה באוק"ש רק למדוד באצבעות ושכ"כ מר זקנו בשם הרב סעדיה גאון וכ"כ המבי"ט סימן קכ"ג ומדברי אחרונים והב"ד גופיה בהשמות בסוף א"ח הזכירו ועיין גם פן להרב חושב מחשבות הנז' ולהרב יעב"ץ ח"א סימן י"ז והנמשכים וסימן קכ"ט וסימן קס"ג והנמשכים ובח"ג סימן ל"ג והנמשכים וסימן רפ"ב ועיין להרב דרכי נועם סימן כ"ה ולהרב מעיל צדקה סימן ט"ל שהאריך בענין מדידת המקנה ועיין גם פן להרב אבקת רוכל סימן נ"ב ונ"ג על מקנה שבארם צובה": וכעת בא לידי ספרו של הרב בריכות מים וראיתי שם בדרף ע"ב ע"ד הביא מ"ש הרב"ד הנז' שכתב שמ' סאה של מקנה הוא מסף רנ"ט אוקא"ש ושמונים דראמה ושכפי תשובת הרב המבי"ט לא מהני ושבעיר הקדושה ירושלים תוב"ב שקלו במשקל ומצאו שיעור הרנ"ט אוקא"ש הנז' פשיעור אצבעות מעלה ומטה חצי שיעור ואית לן למימר שמה ששיעורו חכמים מי מקנה היה במים שבמקומם קלים ביותר שמ' סאה היה עולה אמה ע"א ברום ג' אמןם עכשיו נמנו וגמרו שאין לסמוך כלל וכלל על המשקל רק במדידה וכתשובת המבי"ט ושלי"ת בא' להו' הדבר בנקל למצוא שיעור המקנה שעשו כלי א' עשר אצבעות אורך ועשר רוחב ועשר גובה סף הכל אלה אצבעות שעשר פעמים אורך עשר רוחב הם מאה ועשר פעמים גובה שעשר פעמים מאה הם אלה ומלאו הפלי מ"ה פעמים והיה שיעור שלם היינו בקירוב פי מ"ה פעמים אלה הם מ"ה אלפים ושיעור מקנה הוא מ"ד אלפים וקי"ח ולחומר לא דק) ונשמו במקנה היכן הגיעו המים והשליכו אחר כך חוץ ממקנה ונתמלא אחר כך ממי גשמים עד אותו הרושם ובה אין ספק להקל כלל גם הרב חיים שאל כתב שעשה מעשה כזה בא' מהמקומות שעבר משם אלא שהוא צנה למלאות מכלי כנז' מ"ד פעמים ועוד ולא נתן שיעור לעוד זה ואני בעניי באתי חשבון ומצאתי שיעור זה שיעורו כלי של ה' אצבעות על ה' ברום ה' והרב ב"מ הנזכר שכתב מ"ה לא דק לחומר ונזכר ודרף אגב בעלמא קא אמינא דהמעתיק או המסדר אותיות של שו"ת הגאון הר"ם סימן צ"ז טעה ושנה ושלש את טעותו שם שהדפיס דהעולה מהפאת תקע"ו וכו' הם ארבעים וחמשה אלה תפ"ב אצבעות דטעות מפורסם הוא וחלילה לנו לתלות הטעות בשך וגדול בישראל וסוף דבריו גם פן מוכיח על תחלתו שכ"כ ניצא לכל רביעית עשר אצבעות וארבע חמישיות פי כן הוא במספר א' וארבעים אלה ולא בארבעים וחמשה אלה והוא ברור: ט האריך קצת בדין אשה שליל טבילתה בי"ט בענין להחם לה מים להשליכן למקנה דהכל לפי המנהג ושבעירו פירארה אינן מחמין בי"ט פי' ע"י עובד פוכבים (שם אות ר' (כ"י) ע' רחיצה בי"ט): הד"ט ועיין בח"א מחיבורי הקטן הזה סימן י"א אות ד' וכ"ב אות ל"ו מ"ש בשמו וזולתו ועיין להרב זרע אברהם סימן י"ט בדין ראובן שעשה מצד אחד של מקנה שבביתו תנור קטן ופיו מן הצד ובגג התנור שקע בבנין יפה טס א' של נחונשת או ברזל שאין בו בית קבול כלל ועשה פן להסיק תחתי

אש לחמם המקנה אין לחוש כלל ועיין בכדומה לזה לרדב"ז סימן צ"ה דדעתו להקל וכן כתב בשמו הרב הלקט הקמח דף נ"ז ע"ד.

גם הרב ברכות מים נשאל על זה ופסק גם הוא להתיר וחיזק ראיותיו של הרז"א הנז' עיין שם בסימן ר"א: י אף הוא ראה ונדע שברוב ערי מצרים היו מקילין מאד בטבילת גדה במי מקנה ובספירת ז"נ ונהגו מנהג מינות לרחוץ במים שאובין ודי להן ליקח אשה אחרת אשר היא טהורה ומשלקת מים שאובין עליה ודוקא בזה מקפידות שלא תשליף המים אשה שאינה טהורה לכן עמד הוא וב"ד ותיקן שכל אשה שלא תטבול או שלא תמנה ז"נ או תטבול באותן המים הרעים תצא בלא פתובה ולא תנאי פתובה אף שאח"כ טבלה וגם כל אלמנה שתבא לגבות פתובה לא תטול אפילו פרוטה עד שיגלגלו עליה בכלל שבועת אלמנה שלא עברה בא' מהתקנות הנז' וכן הדין אם התגרש ואם יטעון הבעל שעברה על אחת מהן ואינו יכול לבררו תשבע בנקיטת חפץ שלא עברה על אחד מהנז' וכל איש שידע שאשתו עברה ושתק עד שפא לגרשה מחוייב הב"ד להחרימו ולהפרישו מן הצבור כאשר יראה בעיניהו ופרסמו תקנה הנז' בח' סיון שנת ד"א תתקע"ז ליצירה והחרימו גם כן כל בית דין שיעמדו בכל ארץ מצרים שיגבו לאשה פתובה בלי גלגול שבועה הנז' (פאר הדור סימן קנ"ב): יא במקום שנהגו להעביר בסם שער בית הערוה קודם טבילתו אם לא עשתה כן אף שהעבירתו במספרים ורחצה היטב אותו מקום אם לא שמשה תחזור ותטבול אחר העברה בסם ואם שמשה יש להקל שמא נתעברה ויצא לעז על בניה וקדין הטלת צפרנים עיין לרש"ך ורט"ז סי' רצ"ח ס"ב (וע"ל אות י"ב) (שדה הארץ ח"ג סי' ז').

יב הראה פנים לסמוך על הרב נקה"כ סימן קצ"ח להתיר לטובלת בשבת וי"ט לחתוף צפרניה עי"ג אם שכחה ליטול מבע"י שלא פדעת רט"ז שם ס"ק כ"א ונשוב ראה להרב צבי סימן פ"ב שהאר"י לסתור סברת רש"ך ולא היתה לו להרב המחבר שעת הפושט לעיין בדבריו (שם סימן פ"ח ופ"ט): הד"ט ואשה שטבלה ולמחרת הרגישה שלא הטילה אחד מצפרניה עיין להרב פחד יצחק אות ט' ע' טבילה דפסק דאם שמשה יש להקל ואם לאו להחמיר וע"ל אות י"א וראיתי בשו"ת הרב עזריאל דיאינה כת"י סימן קמ"ד שגם מדבריו מוכח לחלק בין שמשה ללא שמשה עיין שם ואם לא שמשה והוא בשבת עיין בח"א מחבורי הקטן הלז סימן י"ד אות כ"ח: יג אשה שטבלה בליל י"ג לוסתה וקודם שמשה ראתה טפת דם התיר לה לספור ז"נ מיד שפסקה בטהרה אף אם יהיה תוף ג"י הראשונים ואף שאנו מחמירין בלא שמשה אטו שמשה חומרא בעלמא הוא ומנהג בעלמא והרב"י מתירו לגמרי אף בלא שמשה.

ומה גם דעובדא דידה הויא מלתא דלא שכיחא דאין מדרף הנשים לראות בבואן מהטבילה ואם היתה רואה קודם שתטבול לא היינו מחמירים עליה להמתין ה' ימים ומה מקום להחמיר עליה לפי שלא טבלה פניו שעדיין לא שמשה (מעיל צדקה סימן ל"ב) הד"ט אחר הס"ר האות האחרון אינו אות דיש להשיב דשאני מי נדתה וספירתה דלא שייך למגור לא שמשה אטו שמשה דלאו בת תשמיש היא ולא בראשיעי עסקינן משא"כ אחר שטבלה כניד"ד דראויה לתשמיש יהיה מקום למגור לא שמשה אטו וכו' ודברים נזכרים הן דגם הוא ז"ל לא נתפניו רק לסניף בעלמא שפן אמר מר סמוך ונראה וז"ל

והעיקר דלא שכיח פולי האי שנגזר הא וכו' עיין שם ואיך שיהיה בעיקר הוראתו אין מקום לפקפק ועיין גם פן להרב שבות יעקב ח"ב סימן ע"ז בדין מי שטבלה ואין בעלה בעיר וקודם בואו מצאה פתם דהורה בפשיטות דמונה ז"נ מיד שפסקה בטורה ולא גזרינו לא שמשוה וכו' גם הרב פני יהושע הורה בפשיטות בס"ס י"ב דאין להחמיר בשלא שמשוה ודיינו להחמיר בשמשוה עיין שם: יד הוכיח על פני אנשי עיר אחת שפניחים לטבול נשיהם במקום רפוש וטיט ובמקום הדשים בו רבים שפמה רעות עושים אם על הרפוש וטיט שיחויץ בבשרן וכמ"ש בפ' תינוקת אמר שמואל בר"י אשה לא תטבול בנמל וכפירוש רש"י שם ואם מפני שבושות במקום ב"א לא ידקדקו לטבול פראוי ואם דאין לה הרגשה זל"ז בטבילתן גדולה מזו וליכא דבר שצריך צניעות יותר מזה וקרא קצנח והצנע לכת וגו' אפילו דבר שדרכו בפרהסיא כמ"ש בפ' לולב וערבה (שו"ת כ"י מהרב עזריאל דאינה סי' קמ"ט): הד"ט ועיין להרב יוסף אומץ סימן צ' דפסק דהגם דלכתחלה אין לעמוד ע"ג פלי חרס או בקעת ותטבול מפל מקום בדיעבד עלתה לה טבילה ושט"ס נפל בתורת הבית הקצר בית ז' ריש שער ו' דכתיב ביה לא עלתה בשפכר בתשובת סימן תתכ"ח פסק דעלתה לה וכדעת הראב"ד: טו פסק להחמיר בדין אשה שחפפה ועינה וטבלה תוף עונה שחפפה ואחר טבילתה נמצא עליה דבר חוצץ צריכה לטבול שנית וא"צ חפירה שנית ואם טבלה אחר עונה א' לחפיתה צריכה גם פן חפירה ב' כמ"ש מרן בשם הרמב"ם בסימן קצ"ט ס"י ושאינו יחיד בסברתו דגם ריר"ו דעתו פן דבין הכי ובין הכי צריכה לחזור ולטבול והשיב השגת הראב"ד על הרמב"ם ושגרסתו בש"ס עיקר (שב יעקב סימן מ"ו) טז אשה שפסקה בטורה ביום ש"ק ולא לבשה לבנים עד חצות יום א' וטבלה ביום א' של שבויע שלאחריו בחצי היום לא עלתה לה טבילה (פני אהרן סימן כ"ז): הד"ט ועיין להרב בארות המים סימן ע' דנשא ונתן במ"ש מור"ם בשם מהרי"ק סימן קצ"ה ס"ג בדין פלות הטובלות קודם החנופה דרשאות לטבול ביום אם היינו דוקא פשוטבלת ביום א' ח' או אפילו ביום ז' והביא מ"ש הרש"ך סימן קצ"ו סקי"ט ודחה דחיייתו של הרב אורח מישור במ"ש הרש"ך ומסיק כרש"ך דקאי דוקא איום ח' ודיינו להקל ביום ח' משום שאין דרפן לבא אצל חתן רק בלילה והרב בה"מ הנז' שנה ושלש בתשובה שם דליכא בכלות סרף בטה וק"ק לע"ד דאילו מדבריו משמע אף בלאו טעמא דאין דרפן וכו' בלא"ה נמי אין בכלות משום סרף בטה דנהי דמסתמא אין להבת מפל מקום אין המציאות רחוק באלמנה נשאת שתהיה לה בת ובתולה נמי אפשר שבעלה אלמון ותהיה לו בת ובנות דבכה"ג איכא סרף הבת ואפשר לומר דמסתמא אלמון הנושא או אלמנה נשאת שיש לאחד מהם בנים אינם יושבין עם האב או האם בימי חופת האב או האם ודוק ועיין גם פן להרב צמח צדק סימן ו' שהכחיש אותן שאמרו עליו שהורה להתיר לטבול בז' בעוד היום גדול ששקר ענו בה וחתילה לו להקל בזה ועיין להרב באר שבע דף קי"ז ועבודת הגרשוני סימן ב' ודב"ש סימן ש"ח ושל"ה ועיין גם פן להרב מים רבים סימן מ"ב ג' ד' בדין בתולה שנשאת ביום ב' לחדש וטבלה בליל י"ג ורננו אחריה דשמא טבלה בליל ו' ללבונה והספיק הרב המחבר עם הרר"י מסיינא שלשון ערצרו עליה ומה שהורה קצת להמתין לשמש עוד ליל א' אחר טבילתה אף לשקר שמו דלדעתם שטבלה קודם זמנה מה יתן ומה יוסיף להמתין לשמש ועיין גם פן להרב פחד יצחק אות ט' ע' טבילת אשה שהאריך קצת בדין טבילת אשה

שלא תהיה ביום אפילו ביום ח' ומעשה הביא בידו מאשה שהלכה לטבול בחצי היום בעיר צינטו בלי ידיעת המורה וברבה תלתה שפן מתירין בפומבי בעיר פירארא ובהודע הדבר לחכמי העיר נתאספו יחד ונדעו בבירור שמעולם לא הותר דבר זה ויששקר ענתה בם ומיד שלח הרב פלטי מונציליסי השמש לכל המקנאות להזהירם על פה להיות טבילתן טמאה באיסור פרת וע"ע לו שם דבכלות הטובלות קודם חנפתן המנהג בעיר לטבול אפילו ביום עיין שם ולכל הדברות אם טובלת קודם זמנה פשיטא דהויא אפתי באיסור פרת אף לאחר הזמן כל שאינה חוזרת וטובלת וכדלעיל להרב מ"ר וברור הוא: יז מי שארע ליל טבילתה מפתמה סמוך לנסתה אם רוצה תטבול לחוש למ"ד טבילה בזמנה מצוה אף תמתין עכ"פ שתעבור העונה לשמש את ביתה או לא תטבול רק אחר הוסת פינו דאיכא למ"ד וסתות דאורייתא ואית דסברי פרישה בסמוך גמי מדאורייתא ולכן אף שיוצא לדרך כה"ג ימתין אם אפשר לו או ילך לדרך ואם חל טבילתה סמוך לנסת (שקבעה לה ביום) בין מלפניה בין מלאחריה אינה חוששת אלא ביום בלבד וטובלת ומשמשת בלילה שלפניו או לאחריו וכת"ז שהסכים עם רש"ד דאחר המחילה נתבלבל שם בענין שעות זמניות (שאלת יעב"ץ ח"א סימן יו"ד): הד"ט ועיין להרב פנסת יחזקאל בדין טובלת מפתמה בליל טבילת מצנה הנז' סמוך לנסת דהתיר לטבול ולשמש משום חייב מצות עונה בליל טבילה אף על פי שחייב אדם לפרוש סמוך לנסתה ופשיטא במה שנסתפק הרב מנחת יעקב סימן קפ"ו סכ"ט בסמוך לנסתה ובשעת נסתה ממש אסר עיין שם דנכנס בענין יוצא לדרך דא"ח סימן ר"מ ותשמיש בשני רעבון דסימן תקע"ד ס"ד וביאור התוספות דתענית די"א דאר"ל אסור לשמש בשני רעבון שנאמר וליוסף ילד וכו' וביאור ההיא דנדה דל"ב ע"א דאר"ל אין אשה מתעברת אלא סמוך לנסתה ור"י אמר סמוך לטבילה והביא החילוף גרסאות דאית דגרסי וסמוך לטבילה דהוי מוסף ר"י לדר"ל ואית דגרסי סמוך לטבילה בלי נא"ו ופליג ר"י אר"ל וכ"נ מפירוש רש"י ועפ"י"ז המתיק מאוד על ישי אבי דוד שרצה לפרוש מאשתו ויש לומר דאמו של דוד שעליה אמר דוד הן בעוון חוללתי טבילה סמוך לנסתה מחמת איזה סיבה ושפיר היו שניהם ולכן קאמר ר"י וסמוך לנסתה בוי"ו דאוסופי מוסף ולכן רצה ישי מרוב חסידותו לפרוש מאשתו שנסתפק בהיותה סמוך לנסתה ואשתו לא נתרצית ועשתה מה שעשתה ונחזי מה עלתה מינה שנולד דהמע"ה וש"מ דכדין עשתה דאל"כ לא היה מוצא הב"ה מביאה אסורה בן הגון פמוהו וסיים הרב כנ"י הנז' דהיה מקום לומר דעכשיו דאין טבילה בזמנה מצוה לא תטבול ושוב מצא ראיה להתיר מיבמות דס"ב ע"ב ובגמר דבריו כתב דאחר כמה שנים הודיעו הרב השואל שעפ"י הוראתו עשה מעשה והתיר לאשה הנז' לטבול ולשמש ונתעברה וילדה זכר והוא בעל תורה ע"ש: יח מקנה של מי גשמים שבתוך המרחץ שמימי מתמעטין מדי יום יום ב' וג' אצבעות ושאו בו המים משם ובדקו ולא מצאו שום נקב וסדק בשוליו ולא בכותליו וש"מ מפמה וכמה ימים לא יצא עליו שום פיסול בימי הרבנים שבכל דור ודור רק היו מצוים למלאותו ממים שאובין קודם שיתמעט משיעורו ומחדש אהד חכם ומרביץ תורה בעיר דעתו לפסול משום דהו"ל כזוחלין שאינן מטהרין מי גשמים רק באשבורן והעלה הרב המחבר להתיר משום שמה שמתמעט הוא משום חמימות המרחץ שיש באותו מקום ובלא"ה גמי עד כאן ל"ק רשב"א בשער המים דאם נפרץ המקנה ומימיו יוצאין ונעשו זוחלין פסול אלא

דוקא בַּנְפִּירָץ וְנִקְוֵב אֶבֶל בְּנִיד"ד דְּבִדְקוּ וְלֹא מְצָאוּ בּוֹ סֵדֶק כְּשֶׁר וּגְדוּלָה מִזּוּ כְּתַב הַר"ם
בפ"ט דְּמִקְנָאוֹת וְהָרָא"ש סוּף מִסְכַּת נִדָּה וּרְיָר"ו נְתִיב כ"ו ח"ה וְהָר"ן פ' אִין בֵּין הַמְּנִדְר
בְּפִירוּשׁ הַש"ס עֵינֵן שָׁם וְאַף אִם נָבֵא לְפִסּוּל בְּנִקְוֵב ה"ד בְּנִקְבֵי גְדוּל דְּהוּי דּוּמְיָא דְנִפְרִיץ
וּכ"כ הָרָא"ש בְּהִדְיָא פְּלִל ל"א סִימָן ד' וְכַדִּין הִקְלוּ הַרְבָּנִים הַקּוּדְמִים מְלַבֵּד טַעַם הַמְּרִחֵץ
שְׁבִתוֹכוֹ וְעֵינֵין גַּם פֶּן לְמָרָן סִימָן ר"א סנ"א וּבְלִבוּשׁ וְאִין לְהַתְעַקֵּשׁ וְלוֹמַר שְׁפִינּוֹן שְׁהִיו
מִימִיו מִתְמַעֲטִין כ"כ לֹא בְּזָה דְבָרוֹ הַפּוֹ' לְהַכְשִׁיר דְלִיתָא דְקוּשְׁטָא קֵאִי דְכָל כְּמָה שְׁיִשְׁאַרוּ
בְּמִקְנָה כְּדִי שְׁיַעֲוִרוּ כָּל אֲשֶׁר יֵצְאוּ נִקְרָאִים מְעַט וְעֵינֵין בְּרַש"ךְ וְהָרִיב"ש סִימָן קכ"ה בְּשֵׁם
רַשְׁבָּ"א גּוֹפִיָה שְׁכ"כ בְּפִירוּשׁ.

עוֹד מִטַּעַם אַחַר הַכְשִׁירוֹ לְפִי שְׁבִדְקוּ וּמְצָאוּ דְמַחְצִיזוֹ שֶׁל מִקְנָה וְלִמְטָה לֹא הָיָה מִתְמַעֲט
כָּלֵל וְאִם פֶּן לְעוֹלָם הָיָה שְׁיַעֲוִרוּ בְּאֲשַׁפְּרוֹן וְעֵינֵין בְּטוֹר סִימָן ר"א בְּשֵׁם הָרָא"ש וּמָרָן שָׁם
סְעִיף נ' שֶׁהוּרֵוּ בְּפִשִׁיטוֹת בְּכַגּוֹן זֶה לְהַכְשִׁיר (בְּעֵי חֵי חִי"ד סִימָן קצ"ח): יֵט הַעֲלָה דְמִקְנָה
נוֹבַע מִמְעֵינֵן שְׁנַתְמַעֲטוּ מִימִיו כ"א סָאִין אֲסוּר לְמִלְאוֹת בְּפִתְף דְרַבִּיָּה וְהַמְשַׁכָּה בְּעֵינֵין וּמְכָל
מְקוֹם בְּשַׁעַת הַדְחָק גְּדוּל דֹּא"א בְּעֵינֵין אַחַר וְתַצְטַרֵּף הָאֲשָׁה לְדַחוֹת טְבִילְתָּה יֵשׁ לְהַקֵּל
שְׁלֵא לְבַטֵּל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל מִפְּר"ו וּכְמ"ש מֵהָרִיק"ו שְׁוֹרֵשׁ נ"ו עֵינֵין שָׁם (זְכָרוֹן יוֹסֵף סִימָן
נ"ג): הַד"ט וְרֵאִיתִי גַּם פֶּן לְהִרְבֵּי פִחַד יִצְחָק אוֹת מ כַּת"י ע' מִקְנָה הַנוֹבַע שְׁהִבִּיא תְּשׁוּבָה
לְהִרְבֵּי עֶפְרַיִם יַעֲקֹב סִימָן מ"ז וּס"א דְסִבְרָא לִיָּה דְכָל שְׁיֵשׁ טוֹרַח וְעַפּוּב לְבָנוֹת יִשְׂרָאֵל
לִיִּטְהַר לְבַעֲלֵיהֶן רַשָּׁאוֹת לְטַבּוֹל בְּמִקְנָה נוֹבַע שְׁהִמִּים מִתְמַעֲטִין לְמִלְאוֹת הַשְּׁיַעֲוִר אֲפִילוּ
בְּפִתְף וּכְשֶׁאֲפִשֶׁר יֵשׁ לְהַמְשִׁיף הַמִּים וְלֹא לְשַׁפְּכוֹ לְהִדְיָא וְעֵינֵין לְהִרְבֵּי פְלִיטַת יְהוּדָה סִימָן
ה' וּמֵהָרִיק"ט סִימָן י"ח: כ קִידֵשׁ בַּב' יְדִיו הוֹרָאת אַחַד חֲכָם בְּעֵינֵין טְבִילַת יוֹלָדַת תּוֹף מ'
לְזָכַר וּפ' לְנִקְבָה וְאַף בְּמִקְוֵם שְׁלֵא נִהְגּוּ לְהַקֵּל אִינוּ רְאוּי לְעוֹנֵשׁ מִי שֶׁהוֹרָה לְהַתִּיר אֶף
לֹא טוֹב עֲשֵׂה בְּלִי שְׂאֵלַת חֲכָם (וַע"ל ס' כ"א הַגָּהַת אוֹת י"ד) (נוֹדַע בִּיהוּדָה ס' נ"ד) כֹּא
מְצָא רַפּוּאָה מִן הַתּוֹרָה בְּנִקְשָׁל בְּסִפְק יוֹלָדַת תּוֹף י"ד דְּאוּלֵי הַפִּילָה נִקְבָה וְקָרוֹב לְהַתְחַלַּת
יְמֵי לְבוֹנָה וְנִמְצָא טְבִילָה קוֹדֵם שְׁבוּעֵינִים וּמְכָל מְקוֹם אִם לְבוֹ נוֹקְפוֹ יִתְעַנֶּה אַרְבָּעִים יוֹם
אוּ יִפְדֶּה תְּעַנְיּוֹתָיו בְּמָמוֹן לְפִי עֶרְף אֶכְלוּ (וְעֵינֵין בַּח"א סִימָן ט"ו אוֹת כ"ד) (שָׁם סִימָן
ס"ב): כַּב יְדִיו תְּבִיאִינָה פֶּסֶק מְהֵר"י טִיטְאַצְק בְּדִין מִקְנָה שְׁפִשְׁנִכְנֵס לְעִיר יֵשׁ חֲפִירָה
גְּדוּלָה בְּקִרְקַע וְטוֹמְנִין בְּהַ חֲבִית וְהַמִּים מִתְפַּנְסִין בְּתוֹכָהּ וּמִשָּׁם יִפְרֵד לְמִקְוֹמוֹת סְלוֹנוֹת
הַמְּקַלְחוֹת מִים בְּכָל הָעִיר וְנִשְׂאֵל אִם מוֹתֵר לְטַבּוֹל בְּאוֹתוֹ חֲבִית וְהִבִּיא מִחְלוֹקַת הַרְשֵׁב"א
עִם הַרְמַב"ם וְהָרָא"ש בְּשׁוֹקֵת יְהוּא דְמִקְנָאוֹת פ"ד אִם אוֹתָהּ שׁוֹקֵת הָיְתָה כְּלִי וַע"י נִקְבֵי
הַשְּׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד אֶף שְׁאִינוּ סְמוּךְ לְשׁוּלִים שְׁיִיף בְּהַ עִירוֹב מִקְנָאוֹת אוּ לֹא הָיְתָה כְּלִי וְלִכּוֹן
שְׁיִיף בְּהַ עִירוֹב וּמִמִּילָא אִם אִין הַנִּקְבֵי סְמוּךְ לְשׁוּלִים וְכַשְּׁפוֹפֶרֶת הַנּוֹד הָיוּ מִימִיו גְּפִסְלוּן
מִשׁוּם שְׁאִיבָה וְנִשְׂאָ וְנָתַן גַּם פֶּן בְּתְּשׁוּבַת רַשְׁבָּ"א דַּס"ל דְּשׁוֹקֵת יְהוּא הָיְתָה כְּלִי וְדַסְגִּי
בְּנִקְבֵי כַשְּׁפוֹפֶרֶת לְעִירוֹב מִקְנָאוֹת אֶף בְּלִתֵי סְמוּךְ לְשׁוּלִים וְכֵן דַּעַת מֵהָרִיק"ט הַנּוֹ' לְטַעַם
כְּעִיָקֵר לְמִנְהַגָּם וְאַף שְׁיִשְׁרוּ בְּעֵינֵיו דְּבָרֵיו מ"מ כְּתַב שְׁעֵדֵינֵין צְרִיף לוֹ תְּלַמוּד לְפִי שְׁמִצָּא
בְּתוֹרַת הַבַּיִת הַקָּצֵר שְׁרָאָה לֹא' מְגִדּוּלֵי הַמּוֹרִים שְׁכַתָּב דָּאָף אִם יֵשׁ בְּצִדוֹ נִקְבֵי כַשְּׁפוֹפֶרֶת
מ"מ אִם יְכוֹל לְקַבֵּל מִים כָּל שֶׁהוּא לְמַטָּה מֵהַנִּקְבֵי פּוֹסֵל אֶת הַמִּקְנָה וְלוֹ שׁוּמְעִין שְׁאָמַר
לְהַחְמִיר עַכ"ל הַת"ה הַנּוֹ' וְאִם הוּא לֹא רָצָה לְסַמּוֹךְ עַל דַּעַתוֹ שְׁהִיָּה נ"ל שְׁנִקְבֵי כַשְּׁפוֹפֶרֶת
מְבַטֵּל מִתּוֹרַת כְּלִי אֶף שְׁאִינוּ סְמוּךְ לְשׁוּלֵיו הִיאָף גְּסַמּוּךְ אֲנַחְנוּ מְלַבֵּד שְׁאֲפִשֶׁר שְׁאִין
בְּחֲבִית שׁוּם נִקְבֵי כַשְּׁפוֹפֶרֶת (אַבְקַת רוֹכֵל סִימָן נ' נ"א וּנ"ז): כַּג מִקְנָה שְׁיֵשׁ בּוֹ יוֹתֵר מְב'

שיעורין והוא בבית המרחץ והוא ממימי מעין ודרך הבאים לרחוץ ליקח ממימי המקנה בכלי עץ ומוליכין אותו לערב במים חמין כדי לצנו ולפעמים נפסקין המים הבאים דרך הצנור תוך המקנה באופן שלפעמים בלקיחתן תמיד ממי המקנה נחסרין המים משיעור מקנה ואז פותחין צנור א' וחוזר המקנה להתמלאות מחדש ועוד לפעמים אחר שמלאו הפלי ששואבין בו המים מהמקנה מחזירין קצת מהן תוך המקנה להיות הפלי מלא הרבה ועלה בדעת מהר"ם ברוך לעשות איזה תיקון למען לא יעשו עוד פן ולא הסכים מרן לדעתו והוכיח במישור דאפילו נפלו בו אלה סאין של מים שאובין אינו נפסל כלל דבמי מעין אפילו כ"ש אפילו נפלו בתוכו כמה סאין ואף שרבו על המים שהיו בתוכו תחלה לא נפסל וכמ"ש בביתו סימן ר"א ובש"ע שם סעיף י"א (וע"ל אות ב') (שם סימן ע"ט ס' וס"א): כד.

בת כ"ד שנים שלא ראתה עדיין ונשים חכמניות בדקוה ומצאוה שהיא ככל הנשים שאין לה שום א' מסימני אילונית והרופאים אמרו שעל הרוב אחר נשואיה תראה ועמדה ונשאת ושמרה ז"ל פדין תבעוה לינשא תטבול ותברך גם פן על טבילתה דדילמא ראתה דם חמוד שאין בזה חילוק בין קטנה לגדולה כבי"ד סימן קצ"ב.

גם הרב בני יהודה סימן ס"ג פתב דדין דם חמוד אפילו בזקנה מסולקת דמים ותמה עליו על שהביא ראיות מרחוק שהדבר מפונרש ברשב"ץ ברמזי גדה עוד נשא ונתן על מ"ש הר"ן בחידושי גדה ד' כ' האי דם חמוד וכו' (וע"ל סימן כ"א אות מ"ד) (תיים שאל ח"ב סימן כ"ו).

סימן כג דיני גדרים ושבועות (ועיין ג"כ בסימן כ"ד וכ"ה ול"ד איזה פרטים השייכים לזה): אות א מי שחלה ונדר לעלות לא"י ואחר שנתרפא אשתו מעכבת עליו דבר פשוט הוא דאין בדבריה ממש ושם ידבר בענין אם כופה אותה לעלות עמו ואם יגרשנה אם תסרב ודין פתובתה ותוספת (אהל יעקב סימן נ"א): הד"ט וכבר האריף בזה מהר"י זיין הובאו דבריו במטה יוסף ח"א סימן ט' יו"ד וי"א גם הרב מ"י עצמו האריף בדין מי שנדר לעלות לירושלים הוא ואשתו וב"ב ותען לו אשתו ראה פי נדר גדול נדרת לאלהי ישראל ויענה האיש אעלה בלי נדר ושוב פאו להם איזה עכובים ובא להתיר נדרו והאריכו בפרט חזרה תכ"ד אי בכה"ג תכ"ד פיון שאמר ב"נ תוך כ"ד לדברי אשתו או לא פיון דהוי לאחר כ"ד לדברי עצמו וע"ל אות כ"ז וע"ע לו שם בח"ב סימן מ"א דין עכבת אשתו לעלות אי הנה אונס גבי בעלה ועיין ג"כ לו שם בי"ד סימן ל"ח שפתב בשם הרב גיסו בשם הרש"ך ח"ב סימן מ"א דשבועה לעלות לא"י אין בה סרף מצנה ויכול להתיר ע"י חרטה וטוב ע"י פתח ועיין להרב חזון למועד סימן כ' על מ"ש הרכה"ג בא"ה סימן ע"ה הגב"י אות כ"ז שפמנדומה לו שראה בשלטי גבורים שאפילו הליכה לא"י ע"ד לחזור מצנה ושאינו זוכר מקומו ורב המחבר העיר מקומו שהוא בריש מסכת שבועות דף ש"ח ע"ב אלא שהוא בהפך ושאפילו למ"ד מצנה ה"ד ע"מ לדור אבל ע"מ לצאת אין בה מצנה ועיין גם פן להרב סמא דחיי סימן ח' בראובן שנתחייב לו סופר א' לכתוב לו ס"ת א' תוך זמן פ' וקודם תשלום פתיבתו נשבע לעלות לא"י בספינה ראשונה שיזמן לו ונזמן קודם תשלום הזמן אין שבועתו שניה חלה דאין בעליה לא"י בזמן הזה אפילו מצנה דרבנן וחיוב הסופר לקיים שבועתו הראשונה עיין שם באורף ועיין

להרב זרע אברהם ח"א סימן י"ג והנמשכים במי שנתחייב עצמו בנדר ושבועה שפשינויח עד סוף פ' לעלות לראות את פני ה' צבאות תוככי ירושלים ולהתעכב שם אינה זמן ללמוד תורה ולעסוק שם בעסק השותפות שהיה לו עם שמעון שבתנאים שעשו נתבאר שמרשהו לילה תוך זמן השותפות במקום אחר להתעסק אין השותף יכול לעכבו והספיקו עמו הר"י נ' יוסף והר"י שאב"י ושם נכנסו בענין ישיבת א"י בזמן הזה והביא תוס' דסוף פתובות ומהרי"ט ח"ב סימן כ"ח ופסקים וכתבים פ"ח ודרישה ופרישה על דברי מהר"ם והרא"ש סוף פלל י"ב ופני משה ח"א סימן ה' וחקלקת מחוקק עיין שם ועיין אורים גדולים למוד רי"ט והנמשכים ולהרב המגיה סמא דחיי בי"ד סימן ז' וח' וריב"ל ח"ג מ"א ורש"ך ח"ב דף ל' ובסימן קי"ט ונאמן שמואל כ' ונדב"ז ח"ג סימן ת"י ובחקלק דפוס וגיניציה שנת תק"ה סימן תנ"ד וריט"ץ פ"ה ומבי"ט ח"א קל"ט ומני"ח בשפת אמת שלו באורה וכהונת עולם סימן ז"ך וכ"ח ועיין זוכר מערכת יו"ד אות' ה' ויעב"ץ בהקדמת עמודי שמים שלו ובית יהודה ח"ב קכ"ד ות"ח ח"ג סימן מ"א ומים רבים מ"ח וכנה"ג י"ד סימן רכ"ח הגב"י אות רע"ג וחות יאיר סימן ו' ויכין וכו' ח"א סימן נ"ח וח"ב סימן נ"ה דמשמע לע"ד דסתרי תשובותיו הנז' הדי ועיין ג"כ להרב פני אהרן סימן ל"ז: בענין הנודר ע"ד חבירו עיין למהר"י מברונא רנ"ט ונמשכים וזרע אמת צ"ד ושב יעקב נ"ב ופני אהרן סימן ו' ויו"ד וראנ"ח ח"ב כ"ב ומרן סימן רל"א ורשד"ם ק"ז וריב"ל ח"א ה' ויכין וכו' ח"א נ"ו ושמש צדקה סימן כ"ב באורה להרב בנו ותורת חסד סימן כ' וכ"א ונ"ה והספים לסבתו הרב ברוך אנגיל סימן ט"ו וזולתם רבים לא נער יכתבם: ב העלה דאף למחמיר שלא להתיר נדר עד"ר מ"מ אם יש בו עגמת נפש ונזולזל אם לא יתירו רשאים להתירו (ועיין בתורת חסד כ"ג ואבקת רוכל קפ"ב ופני אהרן י"א ונמשכים הד"ט) (שם סימן ק"א): ג גם בנדר צדקה לעניים אמרינו אמירה פמסירה פהקדש ומ"מ בזה ובזה יש שאלה והתרה בפתח או חרטה (בית יהודה סימן נא"ו): הד"ט ועיין במשאת משה ח"א סימן כ"ה רמזתיו בסימן כ"ז אות ל"ח ושבות יעקב ח"ב פ"ג ונחפה בכסף סימן יו"ד ואורים גדולים למוד קל"א: ד הביא מחלוקת הפוסקים בדין התרת נוס' קודם שיחולו דלרב"ם ל"ש דבר התלוי בזמן לשאינו תלוי אין להתיר ורוב הפוסקים פסקו פן עיין במרן סימן קנ"ח ס"ז דלא פהר"ן דמיקל בדבר התלוי בזמן (בית יהודה ח"א סימן ז' וח"ב נ"ז): הד"ט ועיין לנדב"ז בהדשות סימן רע"ו ופרח שושן פלל ג' סימן א' (שהביא מ"ש הראנ"ח סימן ע"ה) ומרן סימן של"ד סעיף ל"א וסימן רכ"ח ורט"ז ורש"ך שם וריר"ו דף קי"ג ורב"ח וריק"ש שם סי"ו וזרע אמת ח"ב סימן צ"ג: ה אשה שונדה בחלום שלא לאכול דבר פ' שיקנה בעלה למ"ד שצריך עשה פשיטא דאין הבעל יכול להפר וכרש"ך סימן רל"ז סק"ה ואינו מצטרף גם פן ליו"ד דאשתו כגופו כמ"ש מרן סימן קנ"ח סנ"ז אף שאפשר לחלק (שם סימן ח'): הד"ט ועיין ג"כ להרב בעי חיי קס"ב ורי"ז ולפרח שושן פלל ג' סימן א' ושמש צדקה ה' ו' ז' ושבת יהודה דף ל"ב ותשב"ץ ח"ב סימן קכ"ח וכ"ט: ו עיין מהר"י מברונא סימן פ"ג וק"כ ועיין בשותא דינוקא שלי סימן קי"א שהבאתי שם דברי מרן סימן רל"ב סי"ב וכנה"ג שם בשם הרד"ך והר"ם מלובלין י"א ומהריק"ו שרש קס"ו ומשפטי שמואל י"ט ובנימין זאב רס"ח ורע"ו ופני משה ח"ב קכ"ב והרמ"ט ח"ג קל"ט ותורת אמת מ"ז ס"ו וע"ו ורש"ך ח"א סימן פ"ה וראנ"ח ח"א סימן ג' ומהר"ם ריקאנטי תקנ"ח והרב

הקביב הנז' שם אות מ"ב ואשדות הפסגה סימן ה' שהביא דברי מרן בח"מ סימן כ"ו בשם בעל התרומות וגידולי תרומה ובדברי מהר"י איסקאפא והראנ"ח ח"א דף י"ג ומהר"י בסאן סימן מ"ו ובית דוד וחי"ד דף ט' ועיג"כ בשאלת יעב"ץ ח"ב סימן ט': ז נשאל מה פחה של שבועה של הרמב"ם בתחלת ס' המורה דאיה תחול פשאין הנשבע עונה אמן וכן הקשה בדברי מהרח"ו והשיב דלדעתו הרי הן פשבעות יהושע ושאול שכתב הרא"ש כ"ל ה' סי' ד' שהיו גזירת חרם נדווי (שתי הלחם סימן ל"ח): ח הגדיל לדבר בכל פרטי מנהגים וחקומרות איזו צריכה התרה ואיזו א"צ ובאר דיני מנהגים וחקומרות וניהרא ואיזו חיישינו ללא תתגודדו ומשם בא לנוהג חומרא בפסח שלא לאכול רק מצה שמורה משעת קצירה דלית בה ינהרא ומחלוקת (דברי יוסף סימן מ"ה): הד"ט גם אני בעניי הארכת קצת בשותא דינוקא סימן קפ"ג בדין לוויה לס"ת עד העלותו לדוכן שבמקום שאין נוהגין ללוותו קם בחור א' השוקד על דלתי בה"מ רף וטוב יניק וחסים ונפשו אותה לשנות ואביו צ"ד מיקח בו והעליתי דיקפה פח האב ומחאתו מחאה: ט המוסר מודעא פראוי והפירו העדים באנסו אף שגדר ונשבע עד"ח וקבל ממנו הנאה אינו פלום ונכנס גם כן בענין נדרי אונסין דאינו רק דרבנן שיש לחשוב בלבם היום ומ"מ לצאת ידי הפל יתירו לו ובאפי' לכתחלה (בית שלמה סימן י"ז): הד"ט ועיין ג"כ בדין טענת אונס בנדרים ובענין מודעא בער"ה ויה"כ (הנהוג) להרב מים רבים בחי"ד סימן מ"ה ומ"ו ובדברי דוד ע"ה וחקזון למועד ט"ל וש"צ סימן ה' ז' ומ"ג ובהגהות שם סימן כ"ב ופני אהרן ט"ז וי"ח ובעי חיי ר"ו ורע"ו ונדבר משה ח"א סימן ט"ל וריח שדה סימן ו' ופרח שושן כ"ל ב' סימן א' וזרע אברהם סימן ט' כ"ב כ"ג וכ"ט ותשב"ץ ח"ד טור א' סימן כ"ב וזקן אהרן דף מ"ה ובני משה (סימן נ"ג ותורת משה בן הרח"ש) סימן א' ואבקת רוכל סימן קע"ו י ראובן שנשבע שלא להיות ערב ושוב נכנס לערבות ולא מצא מלנה מקום לגבות ובא אצל הערב ורוצה ליפטר מפח שבועה ואין בדבריו ממש ואיסור עשה ליכנס ערב אבל חייב לפרוע (ראש יוסף למהר"י איסקאפא דף ל"ז): הד"ט ועיין בכינצא לזה להרב בית יעקב סימן ע"ד ובגודר או נשבע לקיים או לבטל איזה מצוה דאורייתא או דרבנן ובחור ובתולה שנשבעו לינשא זל"ז עיין באהלי יעקב סימן ל"ד ומ"ט ולמודי ה' סימן קכ"ב שלא נכנסו באזניו מ"ש הרב מחנה אפרים ועיין הרדב"ז ח"א סימן ק"ד ובני משה סימן מ"ג ונ"ב וגאונ' בתראי סימן מ' וריב"ש צ"ח ורימ"ט ח"ב ורשב"ץ צ"ג הביאו מרן סימן רל"ב וריב"ל ח"ג סימן ד"ן ומהר"י מברונא סימן קכ"ד וכ"ה ורנ"ט והנמשכים ושב יעקב סימן נ' ונ"ב ומהרי"ו קל"ז ועולת שמואל סי' יו"ד ופני אהרן י"א ט"ו והנמשכים ונדבר משה ח"א סימן ל"ה ומ"ה ונודע ביהודה ס"ח וס"ט ובית שלמה סימן ג' ותורת חסד כ"ב והר"י קצבי סימן ג' וזרע אמת סימן מ"ח צ"ד צ"ה וק' והנמשכים ואשדות הפסגה סימן ו' ופני יהושע (מקראקא) בח"מ סימן ז' וט' ושבות יעקב ח"ב סימן פ"א ופ"ג ושו"ת כ"י להרב עזריאל דאינה ק"ד וק"ה ושמש צדקה סימן ה' והנמשכים וסימן מ"ג ושמן המור ג' ומגן גבורים ט' וי"א ותשב"ץ ח"ב סימן קס"ו וח"ד טור א' סימן כ"ב וצרור הפסוף י"ב ויריעות האהל י"א ורשד"ם צ"ד וק"ד וריח שדה ו' מ"א נ' וח"ב סימן יו"ד ופרי הארץ י"ד וחקרי לב ק"י ובית דין ש"ש סימן ח' ונחפה בכסף ח"א סימן ומ"ש עליו הרב בית יהודה בליקוטיו סימן א' ובתשובות סימן ט' וזרע אברהם סימן ח' ויו"ד ומ"ש עליו הרב אורים גדולים לימוד קל"א קל"ב ואגורה

בְּאֵהָלָהּ דָּף ל"ז וּבֵית שְׁלֹמֹה סִימֵן ד' וּמִשְׁאֵת מִשָּׁה ח"א י"ד וּי"ז וּפְרִי הָאָרֶץ ט"ו וְהַר"ש
הַלְוִי י"ב וּמִכְתָּם לְדָוִד כ"ט וּל' וּבְעֵי חַיִּי רִי"ב וּרִי"ג וְיָכִין וּבִנְעֻז ל' וּל"ו וְתוֹרַת מִשָּׁה ו'
הַרַח"ש סִימֵן ו' ז' וּבֵית לָחֶם יְהוּדָה בְּתַשְׁבוּבוֹתָיו לְסִימֵן רס"ד דִּינֵי גְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת: יא
הָאָרִיזָה בְּעֵנָן פְּרִיטַת הַגָּדָר וּפְרִירוּשׁוֹ בַב' אוֹפְנִים (בֵּית יְהוּדָה סִימֵן ב'): יב רו"ש הִיָּה לָחֶם
תְּבוּאָה וְנִתְעָרַב שָׁל זֶה בְּזֶה וְשׁוֹב גְּדָר ר' הַנָּאָה מִש' אֵין זֶה בְּכָלֵל דְּבָר שִׁיל"מ עַל שְׁיָכוֹל
לְשֹׂאוֹל עַל גְּדָרוֹ דְּכִינּוֹן שְׁנִתְעָרַב קוֹדֵם שְׁנִאָסַר לוֹ בְּטַל הוּא עֲכָשְׁיוֹ דְּכִינּוֹן שְׁלֵא נִיפָר
הָאִיסוּר פְּעַם א' בַּפ"ע לָא הָוִי שִׁיל"מ וּכְרַט"ז סִימֵן ק"ב ס"ד וּרַש"ך אוֹת י"ב בְּשֵׁם
הָאו"ה (פְּרִי מְגִדִים בְּמִשְׁבָּצוֹת זָהָב סִימֵן תַּמ"ו אוֹת ו'): הַד"ט וּב' שְׁנִדְרוֹ הַנָּאָה זֶה מִזֶּה
עֵינָן בַּתְּשַׁב"ץ ח"א סִימֵן מ"ד וְהַגּוֹדֵר מְעוֹנָפָר שְׁבַמְעֵי אִמּוֹ עֵינָן לְהַרְב שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"א
סִימֵן ע"ג דִּיכּוֹל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ מִהָאֵם עוֹדְנָה מְעוֹנָפָר שְׁלֵא פְדַעַת הָרַב בֵּית יַעֲקֹב סִימֵן ז'
וְעֵינָן לְרַבְּדָב"ז ח"ג ד"פ סִימֵן ת"ל תְּרִי"א וְתְרִי"ו וְתַשַּׁב"ץ הַנּוֹ' סִימֵן קל"ח וִירֵיעוֹת הָאֵהָל
סִימֵן י"ב עַל מ"ש מֵהַרִי"ט ח"א סִימֵן ה' וּמ"ב וּבְשָׁב יַעֲקֹב סִימֵן ב' וּשְׁאֵלַת יַעֲב"ץ ח"א
סִימֵן קס"ה: יג רִשְׁאֵי הַחֲכָם לְהַתִּיר לְאִשָּׁה גְדָרָה אִף אַחַר הַקָּמַת בַּעֲלָהּ שְׁלֵא פְּמַרְדְּכִי פ'
הַשׁוֹלַח רַק פְּמַרְדְּכִי דַפ' הַמְדִיר (מְהַר"י מְבַרְוֵנָא ס' ר"י רַמ"ד וּרַמ"ה): הַד"ט וְעֵינָן גַּם
כֵּן בַּתְּשַׁב"ץ ח"ב סִימֵן רנ"ה נַחְזוֹן לְמוֹעֵד סִימֵן כ"ח וּפְנֵי אַרְיָה מ"א וּמ"ב מִשְׁאֵת מִשָּׁה
ח"א סִימֵן י"ד וְרִאשׁ יוֹסֵף לְמַהֲרָא"י דָּף י"ד ע"ב וּשְׁדָה הָאָרֶץ ח"ג סִימֵן ח' וְי"ד י"ד
הַפּוֹתַח חוֹנֵמֵשׁ וּמַנִּיחַ יָדוֹ עָלָיו אִף שְׁלֵא לְקַחוּ בְּיָדוֹ וּנְשַׁבַּע שְׁתַּהֲא אִשְׁתּוֹ אֲסוּרָה לוֹ וְאָמַר
גַּם כֵּן שְׁלֵא יוֹכֵל שׁוֹם רַב לְהַתִּיר לוֹ יַתִּירוֹ לוֹ תַחֲלָה שְׁבוּעָה שְׁנִיָּה וְאַחַר כֵּף הָרִאשׁוֹנָה
וּקְרוּבָה לְהִיּוֹת שְׁבוּעַת שְׁנָא שְׁהוּא לֹא יָדַע אִם תִּרְצָה אִשְׁתּוֹ לְהַתְּגַרֵּשׁ (שֵׁם סִימֵן רנ"ו):
הַד"ט וְעֵינָן ג"כ לְהַרְב נוֹדַע בִּיהוּדָה סִימֵן ע"א שְׁהוֹכִיחַ מִתַּנ"ך ש"ס וּפּוֹסְקִים שְׁהַשְׁבוּעָה
חָלָה אִף בְּלִי אַחֲזִיזוֹת סָפָר בְּיָדוֹ וּנְשַׁבַּע בְּחֵלוֹם יוֹכִיחַ ע"ש וּמִשָּׁם בְּאַרְה דְּהַנְּשַׁבַּע בַּס"ת
וְנִמְצָא פְּסוּל פְּשִׁטָּא דְּשְׁבוּעָתוֹ שְׁבוּעָה אִמְנָם מִי שְׁנַתְּחִיב לְחַבְרִירוֹ שְׁבוּעָה בְּנִקִּיטַת חֲפִץ
אִם נִשְׁבַּע בְּלִי נִק"ח יְכוֹל לְחַזֵּר לְהַשְׁבִּיעוֹ עֵינָן לְהַרְב זָרַע אֲמַת סִימֵן ק"ד.

וּבְעֵנָן תְּקִיעַת כַּף עֵינָן בְּפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ סִימֵן ט': וְקִרְיַת חֲנָה ל"א וְעַה"ג ט' וּל"א וּשְׁבוֹת יַעֲקֹב
סִימֵן וּבְשׁוֹ"ת הַרְמ"א בְּמִקּוֹמוֹת רַבִּים וְלַהַר"י מְבַרְוֵנָא הַנּוֹ' רס"ב וּס"ג וְנִאָמַן שְׁמוּאֵל
כ"ד דְּלַדְעָתוֹ יֵשׁ לְהַחְמִיר אִף בְּדָבָר שְׁאֵין לוֹ קִצְבָה וְשְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם וְעֵינָן לְמַהֲרִיק"ו
שְׁנִרְשׁ נ"ב וּבְנִימִין זָאב רַע"ו וְרִיב"ש שִׁל"ד וּל"ה וְנִחְפָּה בְּכֶסֶף ח"א סִימֵן א' בְּדָבָר
שִׁאֵל"ק: טו ד' אֲנָשִׁים שְׁבִירָרו ב"ד פְּשָׁרְנִים עַל הַפְּרִשׁוּתִיהֶן בְּקו"ש לְקִיָּים פְּסַק דִּינָן
וְיָצָא פ"ד מִהֶן וּא' מִבַּע"ד טוֹעֵן שְׁטַעוֹ בְּאִיזָה דְּבָר וְשִׁתְּקָרַב פ"ד לְפָנֵי אִיזָה ב"ד וְחַבְרִירוֹ
טוֹעֵנִין שְׁכָבָר נִשְׁבַּעוּ לְעַשׂוֹת כְּפֶסֶק שְׁלָהֶם הִסְפִּים הָרַב הַמְּחַבֵּר לְדַעַת תְּלַמִּיד א' חֲבַר
שְׁלוֹ דִּיכּוֹל לְהַתִּיר שְׁבוּעָתוֹ (פְּחַד יַצְחָק אוֹת ש' ע' שְׁבוּעָה עַד"ח שְׁאֵלָה): הַד"ט וְעֵינָן
לְהַרְב שְׁמֵשׁ צְדָקָה בַּחֲזִ"ד סִימֵן א' שְׁנַחֲלַק עָלָיו וְעֵינָן לְהַרְב מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים סִימֵן ט'
וְתוֹרַת חֶסֶד סִימֵן ל"א: טז חֲזִיק מוֹסְדוֹת אַרְשׁ שְׁל מֵהַרִימ"ט ח"א סִימֵן ק"י בְּבַחֲזוֹר מְשַׁרַת
לָאָה וּבְנִיָּה שְׁבִנָּה הַגְּדוֹל פְּעַם עָלָיו וּגְרִישׁוֹ מִבֵּיתוֹ וּנְשַׁבַּע בְּלַה"ז אֲנִי נִשְׁבַּע בַּה' שְׁלֵא
תִּכְנַס בְּבֵית הַזֶּה לְעוֹלָם דְּפֶסֶק דָּאֵם הִיָּה אוֹמֵר שְׁלֵא אֲנִיחָה לִּכְנַס הִיָּתָה חָלָה שְׁבוּעָתוֹ
אַבְל שְׁלֵא תִכְנַס מִעַצְמוֹ מִשְׁמַע וְהָוִי ש"ש שְׁיָכוֹל לִכְנַס וְלֹא יִרְאֶהוּ וְהו"ל אֵין בְּיָדוֹ וְיוֹכֵל
לִכְנַס אִפִּי בְּפָנָיו דָּאֵין שְׁבוּעָה חָלָה לְחַצְאֵין וְהָרַב הַמְּחַבֵּר גַּם כֵּן סִיָּים פְּהוֹרְאָתוֹ ע"ש
(וְעֵינָן ג"כ לְהַרְב שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"ב סִימֵן ק"ה) (זָרַע יַצְחָק (עֲטִיָּה) דָּף פ"א): יז גְּסַתְּפַק

במקבל עליו שלא לאכול עד צאת ת"ח משיבה ובעמדם לצאת בא א' שיעשו מצלאין לחולה עיניו להרב שבות יעקב ח"א סימן כ"ח ובמ"ק דף כ"ב יש סוגיא מעין מ"ש הוא ער"ה דף ל' ועיניו הרשב"א סימן תע"ח וש"ש לצדד ונהיחו בצריף ישוב (ועיניו בח"א מחבורי הקצ"ר הלז סימן ל' אות ט' תשובות הרש"י הנז' הד"ט) (חיים שאל ח"ב סימן ע"ד אות ל"א): יח הנשבע בזה הלשון פור אל שם או פור אל חי הוי פנשבע באחד מהפנויין ואם עבר עליה חייב (שדה הארץ ח"ג סימן י"ב): הד"ט ועיניו ג"כ לרדב"ז ד"פ ח"ג סי' תי"ט ונמשכים ולהרב זרע אמת סימן צ"ב: יט הנודר וא"ל חזר בך וחזר בו פירש הרב דבריו בכ"מ במה נסתפק בל' הרשב"ד אם משום שלא חזר בו רק תכ"ד שלקו א"נ דצריף שיחזר בו מעצמו ולא ע"י אחרים אפי' תכ"ד ש' לא מהני (אבקת רוכל סימן קצ"ט): כ נסתפק ברגיל לקרוא מסכת שבת בכל שבת ושוב קבל עליו בנדר ללמוד ח"י פרקים בכל יום ואירע שלימוד ח"י פרקים בא לו ביש"ק אם קריאה א' תעלה לשניהו וחילק איזה חילוקין ומסיק בניד"ד דעולה לזה ולזה קריאה א' (סמא דחיי סימן ט'): הד"ט גם הרב בית יהודה הסכים עמו ונהפךתיו בח"א סימן י"ב אות ד' ועיניו ג"כ להרב בית יעקב סימן ס"א בכינצא לזה ודלא כרט"ז: כא הנודר שלא לאכול זמן מה דבר הינצא מהחי אם הדבש בכלל חשב תחלה לתלות הדבר בהיה דבכורות דף ח' ובפוסקים בס"ס פ"א וממילא יש לחקור בלשון ב"א ואם אינו יכול לברר הדרי' לכללים דסתם נדרים להחמיר ושוב מצא להרב שער אפרים סימן ס"ט שלמד מבכורות הנז' להתיר ולא להעיר בספקו הנז' (זרע אמת סימן צ"א).

כב מסיק להחמיר במי שאסר ספרו על חבירו ללמוד ע"י הרהור ונשא ונתן במ"ש הלק"ט ח"א סימן ז' שגם הוא אסר (שאלת יעב"ץ ח"א סימן ס"א): הד"ט וכ"פ גם פן הרב אגורה באהלה דל"ו ע"ב ודלא שייך פאן אי הרהור פדבור או לא דהביא הרב הלק"ט הנז' פיון דכוננת המדיר לאסרו: כג הנשבע לאכול מדבר היתר דברים החשובים דלא בטלי אפי' באלף ושוב נתערב בהן דבר איסור וחשוב דאי אמת לא בטיל עובר אשבועתו ולא אתי דרבנן ודחי של תורה א"ד לא ונטה דעתו להלכה לאוקמי אדינא דאורייתא למיזל בתר רובא פדי שלא יעבור אד"ת ומכל מקום למעשה הצריף תלמוד (ועיניו גם פן לקמן סימן כ"ד אות ח') (חקרי לב סימן ק"י וקי"ז): כד הנשבע שלא לדבר עם שמעון מותר לדבר עם אחר שיאמר לשמעון (בשם תשובת הגאונים) אף אם נשבע שלא לגלות נסתפק אם מותר לו על ידי פן (בשם הראנ"ח ח"ב סימן ח') עוד לו שם ק' סעיפים בדיני שבועות שקבץ הרב אברהם ו' חנניה מאיזה רבנים הד"ט ועיניו להרב זקן אהרן סימן נ"ו דס"ל דהפל תלוי בעיון אומדנת הנודר (מטה יוסף ח"ב סימן י"ד): כה המקבל עליו לקרוא בכל יום סף כו"כ פסוקי תהלים דלהרב הלק"ט ח"א סימן ס"ט מסתברא דפסוק למנצח מזמור לא יעלה לו לפסוק א' מצא הרב המחבר פתוב בגליון הספר שמע יעקב וז"ל ול"נ להביא ראיה לנודר לקרוא כו"כ פסוקי תורה דלא יעלה לו פסוק ונדבר ה' אמ"ל מברכות דף י"ד דא"ש דבר אל בני ישראל לא הויא התחלה עד שיאמר ועשו להם ציצית הרי דלכ"ע ונדבר ה' וגו' אינו מעיקר הפסוק ול"פ אלא באומרה עכ"ל ותמה עליו דמה יועיל לניד"ד אי הוי מהענין או לא פיון שהוא פסוק בפ"ע והרי קיים נדרו ועוד דמצינו לענין קריאת ס"ת דחשיב פסוק בענין שלא לפחות מג"פ וכבסימן קל"ז א"כ גם לענין נדר עולה (אגורה באהלה דף ל"ז ע"ג).

כו מי שחלה חולי השיאטיק"א וא"ל רופאים שלא יתרפא אם לא יקבל ע"ע שלא לאכול
בשר בופאל"ו ושום ראש בהמה חיה או עוף ודגים ונשבע על זה ניהי היום נתנו לו
פאשטידא א' עשויה ומבושלת בשמן אם אנו יודעים שפוננתו היתה להאסר גם בשמן
פשיטא שאסור ואם לאו פשיטא דמותר ואם א"י פוננתו יש להחמיר ויש גם פן לחלק
בין נשבע שלא לאכול בשר בלבד שמותר בתבשיל שיש בו טעם בשר לבין אמר קונם
בשר שאיני טועם דאסור גם בתבשיל של בשר עיין טור ומרן סימן רי"ז (בארות המים
סימן ז'): הד"ט ועיין להרב צרור הפס"ק סימן ט"ז מ"ש על הרב ב"ה הנזכר וסיים
דלדידיה שומן ובשר דבר א' הו' ודהלכתא פותיה ולא מטעמיה ע"ש ולקע"ד הפל תלוי
בידיעת הרופאים שאם יאמרו דשומן בבשר זיקנו פינון שהוא אינו זוכר פוננתו ואנו
סהדי דעל דעת וצווי הרופאים נדר בנודאי גם לשומן נתפונן וכן בהפ"ה ולפי מיעוט
השגתי המעיין במתניתין וש"ס דנדרים דף ס"ו ע"א בנודר מהיין או מהבצלים דפסקי'
דאף דאינו יפה כל שאינו רע הותר בכל משום ההוראה תצא בניד"ד ודו"ק: כז מי שפנדר
ואמר אם תלד אשתי זכר עבידנא י"ט לרבנן ולא פירש לכמה ת"ח וילדה אשתו זכר לא
יפחות מעשרה ת"ח פסעודת גמרה של תורה וכן מצא אחר פ"ה לכה"ג הגב"י סימן
תרמ"ט בסעודת יום טוב לחזר אחר מנין לומר קדיש וגם אבל על או"א רשאי לסעוד
שם ובאיכות הת"ח תלוי במחלוקת דלרמב"ם פ"ו מהל' ת"ת כל שיצא מגדר ע"ה הרי
הוא ת"ח וכבר האריף בזה הרב בני יעקב בענין פטור ממס (ועיין גם פן לקמן סימן
כ"ו אות ד' וי"ו) (שם סימן ח'): כח הנשבע על דבר אחד הרבה פעמים סגי בהתרה אחת
בלשון רבים ובהרשב"א בחידושי וכתמניתין דפרק נערה המאורסה דר"ה ת"ח עד וכו'
כל נדרים שפנדרת וכו' (יכין ובועז ח"א סימן קמ"ז): הד"ט ולע"ד הקצרה אין זו ראיה
מכרחת דא"ל דשאני התם דאין האב יודע בבירור שפנדרה אפי' פעם אחת וכ"ש הרבה
פעמים ומש"ה סגי בהכי משום דא"א באופן אחר אמנם מי שישבע במשל עשר פעמים
שפא ישמנה דינו ויצטרף להתירן י"פ עוד אפשר לומר דמאמר האב לבתו לא יהיה רק
אשבועות רבות על הרבה ענינים ולא על הרבה שבועות על דבר א' והוא לע"ד חילוק
נכון וכ"פ בהדיא מרן בסימן רכ"ח סמ"ו מתשובות הרמב"ן והר"ן עיין שם ואף
דלהרלב"ח דעת אחרת וכבר דשו בה הרט"ז ורש"ך שם מ"מ פינון דלמרו והרמב"ן והר"ן
יש לחלק בין הנושאים וכנז' ופשיט דאי מתניתין הנז' קשיתי' פשוט לע"ד דאין מתניתין
מופת חותף לס' הרשב"א הנז' ועיין להריו"ב הנז' בח"ב סימן ל' ולהרב זרע אמת סימן
צ"ה: כט ראובן הלנה לשמעון סף מה להחזירו פשיגיע בנו הקטן ל' יום קודם נשואין
וכתבו שטר מלא וגדוש ובת"כ וכו' ויגדל היילד ואינו נושא אשה והמלנה דוחק ללנה
לפרעו פינון שהבן בא לכלל שנים לישא אשה והלנה משיב הלא תנאי בינינו לפרעה ל'
יום סמוכין לנשואי בני ונהרי לא נשא וצידד הרב מתחלה לחייבו לקיים שבועתו אף על
פי שלא נשא פינון שברשותו לישא וראוי לישא משנכנס לי"ג שנה וכ"ש הוא ממ"ש
הד"מ בי"ד סימן רל"ב בשם ריב"ש סימן קצ"ה דפסק דמיד שיכול הנשבע לקיים
שבועתו יקיימנה ולא יאחר ועיין לרט"ז א"ח סימן תקנ"א סקט"ו והמג"א סקי"ג ונחלת
שבועה סימן ט"ל אף פטרו משום דאנו דענין שלא נשבע והסופר כ"כ פשאר סופרי
דשטרי והביא גם פן המחלוקת אם פתיבה באמירה עיין רש"ך ח"מ סימן ס"א ס"ה וסימן
ע"א סקל"ג והר"ם איסרליש בתשובה סימן ק"ח (קרית חנה סימן ח"י) הד"ט בענין

שבועה בכתב הנז' עיין בחבורי הקצ'ר הלז ח"א סימן כ"א אות ג' כי שם רמזתי תשובת הרב הנז' באחרים ועיין גם כן בפני משה ח"א סימן ע"ז ופני אריה סימן ע"ו ופחד יצחק אות ש' ע' שבועה בכתב ונחלת שבועה סימן פ"א ומ"ש עליו השבועה יעקב ח"א סימן ע"ב וחות יאיר קצ"ד ושמש צדקה סימן א' ול"ב ושב יעקב מ"ט ומבי"ט ח"א סימן ט' וח"ב ר"מ ותה"ד שכ"ו וסמ"ע סימן ע"ו ורש"ך בי"ד רל"ב סקכ"ה וכו' יעקב דף ר"א ורשד"ם פ"א ודברי דוד נ"ה ודבר משה ח"א נ"א ומחנה אפרים הל' נדרים סימן י"ב ומ"ש עליו הרב חקרי לב סימן קי"ב ומטה יוסף ח"ב סימן י"ד וריב"ל ח"א פלל ז סימן ה' ורש"ך ח"א קע"ב ונדב"ז ח"ג סימן תר"ה ואהל יוסף מ"ב ונודע ביהודה ס"ו ור"ס ס"ח דכתב דלא מכרעא מלתא שפיר בשבועה אמןם בחרם ודאי הני כאמירה וכן דעת הרב משפטי שמואל סימן ק"א וק"ב ועיין בכה"ג סימן רי"ו אות י"ב ובר"ס ס"ח.

ועיין למרן באבקות רוכל סימן קצ"ב ומשפטים ישירים מ"א ונרע אמת ח"ב סימן ק"א וק"ב ובהשטות. ותורת חסד ל"א הביא דעת רלנ"ח וריב"ל ח"ג ס"ס כ"א וזולתם רבים אשר לא ראו עיני שאפשר שיותר ממה שפכתתי דברו בזה ולעולם מידי ספיקא דדינא בנדרים ושבועות לא נפקי אי הני הפתב כאמירה ובין למר בין למר בנידון הרק"ח הנז' הראת לדעת דע"כ לא צידד לחייבו רק משום חומר השבועה ומשום דראוי הנה לישא משהיה בן י"ג ודל מהכא השבועה פטיר ועטיר כל זמן שלא ישא וכ"ש וק"ו אם היה הבן נפטר קודם שנשא שלא היה שמעון חייב דתנאי שבממון הוא וכל שלא נתקיים התנאי מאן ספין ומאן רקיע לעשות את שאינו כישנו אפי' מהלנה עצמו ומה גם מיורשו וע"ל סימן כ' אות ג' מ"ש שם על מעשה שפא לידי ושמח לפי נגל כבודי על טובה השמועה ששמעתי מפי הרב גיסי נר"ו שפבר נשאל בזה הרב מופת דורנו מהרי"ך נר"ו ר"מ ממודווא ושהביא ראיות נכוחות ומופתיות חותכות לזכות היורש ודלא אסמכתא היא אלא ככל תנאי שבממון וכל שלא נתקיים התנאי פשיטא ופשיטא דאין להוציא אפי' הקרן מהלנה ואצ"ל מהיורש כף א"ל ר' ידי"ן מר גיסי נר"ו ושפבר דבריו הנחמדים הנה הנם תחת המכבש להדפיסם בחבור מדבר מתנה שלו בחלק מדבר הגדול יעו"ש: חכרת ת"ח המנדדים שינה מעיניהן ועוסקים בתורה ובתורה הלמוד מביאים מיני מתיקה ואחד מהן נתנמנם ולא נתנו לו מיני מתיקה ומחפו עליו חביריו וקפץ עליו רוגזו ואמר יאסרו עלי כל מיני מתיקה הפאות בליל זה אם אתנמנם עוד ומק"ם הלוי האריף ואסר והספים גם כן עמו הרב המחבר באורף (שמחת י"ט סימן ד' וה'): סימן כד דיני גזירות ועיין גם כן בסימן כ"ג וכ"ה ול"ד איזה פרטים השייכים לכאן: אות א בן י"ד שנה ששטה ונשתפר והפחידוהו להלשינו לרבו והוא יודע קצת פשטות בלי הבנה ובראותו שהיו רוצים לגזור עליו שלא ישטה יין קרא משנת מה בין גזיר עולם וכו' ואמר לעומדים פבר הוא גזיר ותשאלהו אמו עד כמה נדרת וא"ל עד שאנשא ושוב אמר עד ג"ש ושוב נתחרט הנער ויליכוהו לפני אחד חכם ושאל לו מהו נ"ש ולא ידע להשיב וישאל לו שנית והשיב שגזיר עולם היה שמשון ולא רצה החכם להתיר והלא אצל ג' ת"ח ונשבע שלא היה יודע שחשב שהיה יכול לידור עד ג' שנים והתירו לו והרב המחבר לימד דעת דלא היה צריך שאלה דטעות ביז הנער ושם היה צריך שאלה לא היתה התרתן התרה (אהלי יעקב סימן י"ד): ב מי שאמר שיהיה גזיר כנ"ש מן היין וא"ל מה יעשה מהשכר

ותספונת וישאר דיני נזירות והשיב שאינו נזיר רק מנין דעלמא ולא מיין של קידוש וכינצא פיון שפי' שאינו נזיר אלא מיין של רשות אף שלא אמר פן תכ"ד נאמן ע"ע פן ס"ל למהר"א גאטיניו ובספרו צרור הפסוף סימן ט' מסיק דלא חל נזירותו פלל) ועל ידו הקוזיק הרב המחבר ע"ש (מעיל שמואל סימן ט'): הד"ט ועיין להרב הון רב סימן ד' משאו ומתנו על תשו' הרב הנז' ועיין להרב מטה יוסף ח"א סימן י"ג באומר הריני נזיר כשמשון בן מנוח ולא הזכיר שום א' מפניונו או אמרינו לשמשון אחר נתפונן ועיין גם פן להרב זרע אברהם סימן ט' ובני משה סימן ב' ולהרב סם חיי ולהרב בני משה סימן ב' ולהרב זרע אמת סימן צ"ו ובעי חיי סימן רט"ו ומשאת משה סימן י"ג ומשפט צדק ח"ג סימן כ"ה: שו"ל אחים והגיע שמעון לפ' הנושא והיה לוי רוצה שיעשה חופתו בביתו ושמעון לא היה רוצה וקפץ ואמר לוי להיות נזיר כשמשון אם יכנס בחופת אחיו ושוב בא שמעון ונתרצה לעשות חופתו בבית אחיו הביא הרב המחבר פסק א' מהרא"ב (המובא במחנה אפרים שלו סימן ו') להקל בנדרו דאומדנא דמוכח שלא נדר רק אם לא יעשה חופתו בביתו והסכים עמו הרב המחבר גם מטעם המודעה של ער"ה ושלא היה זכור כשנדר דרנבא דרנבא מודו דהנדר בטל כמ"ש הריב"ל והראנ"ח וכ"ש בצירוף טעמים אחרים וע"ל סימן כ"ג אות ט' בהגהה) (שם סימן כ"ב כ"ג): ד נשוי שהלך לעיר אחרת ואירס אשה בלי רשות הראשונה וכשהרב המחבר מיקח בו אסר איסר על נפשו איסור עולם ממנה ושלא יקחנה ושם ישאנה מקבל עליו נ"ש וכו' ושוב שונה באולתו ונפץ לקחתה ברצון חכמים שיתירוהו או שלא ברצונם ולפי שפשנדר אמר שתהא אסורה עליו כהקדש פאמו וכו' נשא ונתן בדין המתפיס בנדבך האסור דפסק מרן בסימן ר"ב דא"צ שאלה והעלה דבניד"ד לכ"ע צריף וכינון שפן אסורה עליו ואינו יכול לישאל על נ"ש שקבל עליו וכופין אותו להוציא דלא גרע משניות ותמה על רש"ך ח"א סימן קצ"ב דאמרו בנדר אפטר (בעי חיי סימן ר"ז והנמשכים): הד"ט ועיין ג"כ בענין נזירות לישא אשה על אשתו להרב אבקת רוכל סי' קע"ח ה האומר הריני נזיר כשיהיה לי בן או בת וילדה אשתו טומטום שנסתפק הרב משנה למלך בפ"ב מהלכות נזירות דין י"ז הביא בשם מהר"ש הלוי מקונסט' ראיה ממתניתין דפ"ב דבכורות הפותב חיתו ובהמתו לא פתב לו את הפוי וה"ה הקא אף דטומטום זכר ודאי או נקבה משום דבן או בת ודאי קאמר פי הכי דאמרינו התם ויש שדחו דשאני פוי שאינו עתיד להתברר משא"כ הקא דאפטר שיקרע וספיקא דהמ"ל הנז' פדקאי קאי גם הרב המחבר דחה ראיתו באופן אחר ומ"מ פשט הספק בראיות אחרות לחייבו בנזירות ואפ"ה מסיק דצ"ע בכל הסוגיות שרמז (חיים שאל ח"ב סימן ו'): ו ראובן ראש חברה א' שלסבת מה נדר (שלא במקום פעס) בנו"ש מלהיות עוד ראש חברה ועמדו כל העם מקצה ואמרו שא"א בלא"ה פן תארע תקלה גדולה ובא ראובן לשאול התרה הביא הרב פסק הרב אליעזר ו' נחום דהוכיח בז' טעמים דאין מקום לחול הנזירות (שדה הארץ ח"ג סימן ט'): הד"ט ובנדר מתוך פעסו עיין לו ז"ל שם בסימן ל"א ול"ב ולהרב פרי האדמה דף כ"א שהזכיר להקת הפוסקים ובכללם הרב הנז' ועיין ג"כ להרב גבעות עולם סימן ה' שהקיל בנדר תוך פעסו ועיין ג"כ להרב משאת משה ח"ב סימן ו' ולהרב ריח שדה סי' ט"ז: ז מי שנדר בחלום נז"ש שלא לעלות בבית בעל ברית ויהי היום ונתן לו הבעה"ב מצות פריעה האריף הרב בדין הנדר מדבר סתם מהו בכלל הנדר והביא גם פן טעמים אחרים ובכללן תנאי ער"ה

ויה"כ ומסיק להיתר לעלות ולעשות הפריעה (וע"ל סימן כ"ג אות ט') (בעי חיי סימן רי"ז): ח מלמד תינוקות בפפר א' שנתקוטט עם שמעון וא"ל שהיה עושה מלאכת ה' רמיה וקפץ המלמד וקבל עליו נז"ש שלא ללמד עוד בן שמעון וכששמעו פן נתחרט ובקש ממנו מחילה וחלה פניו להתיר נזירותו כי לא היה שם אחר ואת"ל ש'מציא הרי יחידי הפפר רוצים בו דוקא וגם שמעון היה פורע לשכר המלמד סף גדול ואין מקום אחר להשלים החסרון מאחרים ואת"ל ש'סכים המלמד ליקח פחות מהסף הקצוב הנה יחידי הפפר אינן רוצים ליטול אותו תלמיד מלמודו ואינן רוצים שילכו בניהן לבית הספר ובראותו המלמד פן נתחרט שאין לו פרנסה ממקום אחר והרבה הרב המחבר ראיות להוכיח דאין הנדר חל ושאפ"י התרה א"צ (שו"ת ראש יוסף דף י"ב): ט האריף בדין דבר שיל"מ דאפ"י באלף לא בטיל מה דינו אם יצטרף עמו איסור אחר שאל"מ ואגב הקשה על מרן סימן רט"ו ס"ה דאם אמר שלא אשתה ואחר כך אמר הרניני נזיר ושתה דאינו חייב אלא א' ואמאי לא יחול איסור דנזירות דהני איסור כולל גם אכילת ענבים (ועיגכ"ל סימן ס"ג אות כ"ג (ים יששכר סוף דף ו')): י מי ששנזר בנו"ש אם ידבר עם חבירו אין להקל להיותו דבר שא"ב ממש ואספ איש טהור כמה ראשי אלפי ישראל דס"ל הכי ע"ש (ב"ד ש"ש חי"ד סימן י"א): הד"ט ואם מותר לכתוב לו גראה דתליא בדין פתב אי הוי פדבור ועיין לעיל סימן כ"ג אות כ"ט: יא ר"ש שנתפס במלאכת השחיטה שנתקוטט ר' עם טובי העיר וגמרו להעבירו לאיזה ימים ובו ביום שגמרו להעבירו מצאו ב"ב של ר' את ש' וא"ל הלא צהבו פניך ע"כ להרויח אתה הפל וקפץ ש' ונדר בנזירות שלא לשחוט גם הוא אם יסלקו את ר' והעבירו את ר' ומ"מ התמיד ש' לשחוט וכשהוכיחוהו ע"כ השיב שלא נדר רק להפסי דעת חבירו ושלא נתפונן מעולם לכה ומסיק הרב דנאמן בדבורו ושאפ"לו התרה א"צ ודדמי למ"ש הרימ"ט סימן ב' ומ"מ פדי שלא יהיו פרוצים בנדרים ראוי לקונסו בדימים לעניים כמ"ש הרימ"ט הנז' סימן כ"ד ותומת ישרים סימן ס"ג (פרי הארץ סימן ט"ז): הד"ט גם הרב מכתם לדוד סימן כ"ב פתב בפשיטות דבמה שנוגע לאדם עם קונו נאמן לומר על מה נתפונן ואפ"י ע"ה וכמו שכתבתי בשמו בח"א סימן כ"ט אות י"ד ועיין ג"כ להרב תורת חסד סימן י"ט כ"ט ול': יב מי שנזר בנו"ש שלא יהיה דיין בקהל אחר שכבר אותו קק"י אסרו למסרב להיות דיין ונזיר עיין (זקן אהרן סימן ס"ה): יג טעמא יהיב למה באומר הרניני נזיר קונדם שאפטר מהעולם צריף למנות מיד ואילו הנזיר להתענות יכול ללות ליום אחר והביא ג"כ מ"ש הריב"ש סימן של"ה ונשא ונתן עליו ע"ש (מוצל מאש סימן מ"ג): יד ר"ש שנסתמפו יחד בסוף מה וקבל שמעון ע"ע לקיים התנאים בביתו בשפתיו להיות נזיר בנו"ש אם יחזור מהשותפות עד משוף זמן פ' ונשבע גם פן כל או"א לקיום השטר ושוב בא ש' וטען שזה כמה שנים קונדם שנסתמפו נדר נדר גדול לאלהי ישראל שכשירוים עד סוף פ' לעלות לא"י וכיון שעזרו ה' וכנס ממון רוצה לעלות וללמוד שם כב' או ג' שנים ולהסתחר שם בעסק השותפות ור' מעכב ע"י שלפי תנאם אינו רשאי להתעכב שם וש' משיב שעדי השטר עצמם יודעים שכבר היו פניו מועדות לעלות ושהם בעצמם אמרו בפניו דפשי שעליה לא"י אינה בכלל התנאי ור' השיב שחשב שלמקרה דוקא היתה פוננתו ופטר הרב את ש' והביא גם פן פסק ארוף מהרב זרע אברהם בענין עליה לא"י ע"ש (ועיגכ"ל סי' כ"ג אות א') (אורים גדולים לימוד רי"ט ונמשכים): טו המשביעו

רבו שלא לילה ללמוד עם אחר רק עמו ואף אם ילך רבו מהעיר שלא לילה רק אצל מי שיאמר לו ושבחנתו לחזור ללמוד אצלו ונשבע גם פן שלא לפרוש מת"ת עד היותו פן כ' שנים ועוד קבל עליו נז"ש בְּכָל תַּנְאָיו שְׁלֵא לַעֲבוֹר עַל שׁוּם פֶּרֶט מֵהַנֵּן וְנִכְתָּב הַפֶּל בְּסֵפֶר וְחֲתוּם וְשׁוֹב הַנְּצִרָה רַבּוֹ לְהַתִּיר נִדְרוֹ וְשׁוֹבְעָתוֹ בְּפֶרֶט הַלִּימוּד עִמּוֹ ע"מ שִׁילְמוּד עַד כ' שָׁנָה בְּמָקוֹם אַחֵר וְהַתְּלִימוּד טוֹעֵן אַחֵר כִּי שִׁפְטוֹר גַּם מִזֶּה מִטַּעַם דְּהוֹתֵר מְקַצָּתוֹ וְכו' פֶּסֶק מֶרֶן דָּאִין בְּטַעֲנַת הַתְּלִימוּד מִמֶּשׁ (אַבְקַת רוֹכֵל סִימָן קפ"ג): טז הַמְּקַבֵּל עָלָיו נז"ש אם לא יגרש אביו את אשתו בגט אף על גב דפטרור משבועת ביטוי פיון שושבע על מה שאינו ברשותו מ"מ לענין נדר או נזירות אם יעשו או לא יעשו אחרים אינה דברים חל עליו הנדר ונזירות וכן הוא בניד"ד ואפשר לתקן הדבר על ידי שיגרשנה ויחזירנה פיון שלא התנה שלא להחזירה אבל ראוי לימתח על העמוד ולהענישו בנדוי וקנס ממון (שם סימן קפ"ד): הד"ט וענין גם פן בעניני נזירות למרן הנז' שם סימן קפ"ה וקצ"ו וילהרב נאמן שמואל סימן כ' וענין גם פן לעיל בסימן כ"ג הרבה ענינים השייכים גם פן לענין נזירות ולקמן סימן כ"ה ול"ד: סימן כה דיני הספמות ומקנות הקק"י וענין גם פן בסימן כ"ג כ"ד ול"ד: אות א קק"י שקבלו עליהם בשבועה אחד חכם לראש וקצין ושוב עשו הספמה שכוללת העיר יחויבו להתדיין בב"ד של ג' ולא יוכל לומר לחכם קהלתו אני הולך והודיע הקק"י לרבני קהלותיהם הספמתם והחזירו הרבנים לקק"י אגרותיהן ואמרו בפ"י שאינן מוחלין להן השבועה רק לענין הדין הנז' ולא לירד מגדולתן משאר צרכי הקהלות ואחר כך ביטלו הקק"י הספמתם הנז' וחזרו ומסרו להן אגרות הראשונות ואחד חכם מהן לא מסר בראשונה אגרתו לקק"י שחשב שנאבד ממנו ואח"כ מצאה והקק"י לא די שלא עשו לו אגרת מחדש אלא אף זו שאינם חפצים בו עוד לחכם קהלתו לאו כל כמינייהו להורידו מגדולתו והבא תוף גבולו הרי זה מסיג וכו' (פרם שלמה סימן כ"א): הד"ט וענין גם פן בענין הורדה מהגדולה להרב משאת משה ח"א סימן א' ובחבורי הקצור הלז ח"א סימן ו' אות מ"ג וילהרב זקן אהרן סימן צ"ז וצ"ח ובענין איזה תקנות נגד כבודן של ת"ח אף בלי הורדה מגדולתו ענין להרב אור ישראל סימן מ"ה ומקור חיים (כ"י) סימן כ' מא' מרבני עיר מולדתי סימן כ' וילהרב אבקת רוכל סימן ר"ו וילהרב בית יהודה ח"ב סימן ק"ח ומשפטים ישרים סימן פ"ד ודבר משה ח"א סימן ל"ב וזכרון יוסף סימן י"ד ותורת חסד סי' ל"ב מ"ש על שאלת פרח מ"א סי' מ"ד ומגן גבורים סימן ח' ב קק"י שעשו הספמה לדרוש בכל יום קודם ברכו בתרא ב' הלכות או דברי מוסר אם יכולים להתיר ואם צריך דעת רוב הצבור וענינים אחרים השייכים לניד"ד ע"ש תשובתו על כל פרט ופרט (בית יהודה סימן ט"ו): ג קק"י שראו שהעובדי פוכבים מוכרי דגים היו מייקרים השער הרבה והסכימו שלא ליקח שום יהודי מהם פלל אסור לשלוח לקנות על ידי עובד פוכבים אף שאין שליחות לעובד פוכבים שאם נתיר על ידי עובד פוכבים מה יועיל הקק"י בתקנתו אם ירגישו המוכרים אף אם עובדי פוכבים קנו מהמוכרים או נתן להם במתנה מותר לישראל לקנות מהן פיון דפסקיה עובד פוכבים אחר (שם סימן ל"ב): הד"ט וענין גם פן להרב עולת שמואל בכינוצא בזה שהביא דעת מהראד"ב סי' ס"ג ופמ"א ח"א סימן נ"ד והר"ם אלשיך ורשד"ם סימן פ"ב וריב"ל ח"ד סימן ו' וענין גם פן להרב מראית העין בליקוטיו סימן יו"ד שהביא תשובת הרא"ש פלל ב' סימן נ"ח וע"ה ג"ג סימן ס"ז וקרוב נתאל בפ"ה דביצה וזולתו ודעתו הרמה דאף דבטל

הטעם לא בטלה ההסכמה וצריכה התרה ע"ש ולהרב בְּעֵי חֵזֵי סִימָן קצ"ט ולהראד"ב הנז' סִימָן ס"ז ובתשב"ץ ח"ב סִימָן רל"ט ותורת חסד סִימָן כ"ו ופרי האדמה ח"ד דף כ' וחוט המשולש למהר"י דיואן סִימָן ה' ודברי יוסף סִימָן ל' והנמשכים.

ד קק"י שהתקינו שלא לצחוק רק בימים שאין בהן תחנה ובחנופה ובכה"ג מותרים לשחוק בליל של אחר חנופה שעדיין לא הגיע זמן שנופלין ע"פ (מהר"י מברונא סי' קל"ו): הד"ט וכבר הנפרתיו בח"א סִימָן ל"ה אות ב' ויש להסתפק לע"ד בכל מוצאי ש"ק מה דינו דיש צד לאסרן משום דהש"ק לא נכנסו בכלל היתר לצחוק ועיין למרן בא"ח סִימָן של"ח ולמור"ם שם ס"ה ומשום הכי אף במש"ק אסור ואיך שיהיה בליל מוצאי ר"ח ודאי מותר משום שפכר נכנסו בר"ח לגדר היתר ועד שלא יבא זמן שנופלין לא יצא מהיתרו וליל שלאחר חנופה דקאמר היינו להשיב לשואל שפך שאל ועיין ג"כ בענין הסכמות על הצחוק והריקוד להרב זרע אמת ח"ב סִימָן צ"ח והרב יוסף אומץ סִימָן פ"ו וק"ג ולהרב פחד יצחק ע' חרם שלא לצחוק ושהביא תשובה גדולה ממהרי"א ממודינא ועיין ג"כ למהר"י טראבוט בתשובות כ"י סִימָן צ"ד ועוד לו להרב פ"י הנז' ע' נדר שלא לצחוק תשובות מהר"א בכהרר"י אירגאס ולהרב החבי"ב סִימָן רכ"ח אות ר"ם בשם הרב מ"צ ח"ב ס"ב ובית דינו ש"ש ח"ד סִימָן ד' ובית יהודה ח"ב סִימָן ק' ושבות יעקב ח"ב סִימָן ע"ט ונחלה ליהושע סִימָן טו"ב ובשמש צדקה בח"ד סִימָן כ"ה ע"ש: וכבר בא מעשה לידי פה פירינצי בשנת תקנ"ט על דבר תקנת הקק"י בחרם על הצחוק וריקוד לשנים קצנפות ובהגיע זמן הקצוב מתועדים מנהיגי הקק"י ומתיעצים אם להמשיך התקנה או להפך בכל או במקצת ובמש"ק זמן הקצוב המה ראו פן תמהו מקצת בני הקק"י שהיו עוברים על התקנה ולא עצרו פח להענישם ויהי פהיום בהגיע תור הקצוב שאול שאלוני אם נאמר פי טוב שלא להקים אעפ"י שנעשית לגדר עבירה או לא נחוש ליה כי בעוד ההסכמה בתקפה רבים מקיימים אותה ואינם פורצים גדר ואם רבים או מעטים אינן חוששין לה הרוצה לטעות יטעה והקולר יהיה תלוי על ראשם ונאנחנו נקיים והשיבותים לע"ד דדבר ברור הוא שפך יפה לנו וכך חובותינו שלא להקימה ולחוש לעוברין עליה דאין אומרים לאדם חטוא כפי שיזקה חבירו ואין לה גרמא בנזקין גדול מזה לעשות הסכמות ובפרט בח"ח על איזה דבר שידוע לנו שעוברין עליה הרבה בני הקק"י והחזיק על ידי הרב פהנא רבה מהרי"ך ממודינא נר"ו וסיים דכל פי האי מלתא לימרו משמיה בשוקא ובברא פי היא הלכה ברורה וכמובא אצלי בשותא דינוקא סִימָן קי"ח וקס"א ועיין ג"כ להרב שמש צדקה סי' ל"ב ולהרב פחד יצחק אות ה' ע' הסכמות שאלה ואות נ' ערה נדר שלא לצחוק ואכמ"ל: ה יצא לישע תשובת רשד"ם סִימָן צ"ג בקק"י שהסכימו שכל הקונה משי יתן כו"כ לליטרא לקופת הקק"י א' ונשתתף א' עם עובד כוכבים דפסק דהישיראל פטור גם חלקו והליץ והשיב השגת הרב חיים עטייני שהשיג על הרשד"ם ע"ש (חיים שאל ח"ב סִימָן ל"ו ל"ז): ו קק"י שתקנו באסור שלא יוכל שום איש גר או תושב לגזור בעירם שום גזרה בלתי התיעץ תחלה עם המורים וראשי הקק"י אין ספק שאם יבא שום אדם ויעבור עליה אין גזרתו וחרמו פלום ואדרבה הוא נתפס באיסור הקק"י והוי כאומר בלבבו אני ואפסי עוד ולא חש לאורח ארעא ובפ"ק דשבת בההוא תלמודא דאורי בתרתא דארגיז ובפ" כ"ש אתריה דריב"ב הנה וכינצא והביא גם פן בשם הוראת מהרא"ך מרומא תוכחת מגולה של פורץ גדר להורות

בְּאַתְרָא דְלָאוּ דִּילֵיהּ דְּאִין חֲלוּל ש"ש גְּדוּל מְזָה (שׁו"ת מְהַר"י טראבוט (כ"י) סִימָן קי"ט): הַד"ט בְּעֵינֵי תַּקְנָה הַנּוֹ' הַבֵּיא הָרַב פֶּחַד יִצְחָק אוֹת ת' ע' תַּקְנוֹת שְׁנֵתָנּוּ בְּפִירָאָרָה בַּח' תַּמוּז שְׁנַת הַשִּׁי"ד שְׁנֵאָסְפוּ שָׁם מוֹרְשֵׁי וְחֻכְמֵי עֲיָרוֹת וַיִּנְיָצִיאוּהָ רוּמָא בּוֹלוּנֵיָא מְנֻטּוּבָא רִיגִיו וּמוֹדִינָא וְגִזְרוּ שְׁבַע תַּקְנוֹת הוֹבֵאוּ לְקַמְן אוֹת י"א וּבְכֻלָּן הַנּוֹ' לְמַעַלָּה רֵאשׁ וְעֵינֵי בְּסִפְרָא פְּלִגֵי מִיָּם דָּף ע"ו ע"א וּבַס' שְׁפַת אֲמַת לְהָרַב גִּיְסֵי נַר"ו שָׁם בְּקוּנְטָרַס הוּד אֲמַת שְׁלוֹ וּמָה שְׁהוֹסְפִיתִי גַם אֲנִי לַע"ד שָׁם.

ז עֵינֵי לְהָרַב בֵּית יְהוּדָה ח"ב סִימָן ק"ח וְרִשְׁבֵּי"ץ ח"ב סִימָן רל"ב וּמוֹר"ם סִימָן של"ד סִי"ח. וְעֵינֵי לְהָרַב זְמַן אֲהָרֹן סִימָן ל"ב הַתְּנָאִים הַצָּרִיכִים לְהַקְרָא בְּשֵׁם ת"ח וְרִשְׁבֵּי"ץ סִימָן ל"ג וְלְהָרַב זָרַע אֲמַת ח"ב סִימָן ק"ו וְרִשְׁבֵּי"ץ סִימָן צ' וְע"ע לוֹ שָׁם מ"ש בְּשֵׁם הָרִיב"ש סִימָן ס"א וְרִשְׁבֵּי"ץ ת"ח וּמִשְׁפֵּט צָדֵק ח"ב ס"ד בְּשֵׁם הַרְח"ש וְדַבְרֵי רִיבּוֹת סִימָן רנ"ה וְהַרְנ"ח ח"ב סִימָן ס"ט וּמ"צ ח"ב סִימָן ד' וּמ"ט וּמוֹר"ם סִימָן רמ"ח ס"ח וְהַר"ש הַלּוֹי סִימָן ח' וְזוּלְתָן: ח יְחִידֵי הַקָּק"י שְׁעַל דְּבָר שְׁהַעֲלוּ בְּעֲלֵי הַחֲזָקוֹת שְׁכִירוֹת הַבְּתִימִים לְמַעַלָּה רֵאשׁ חָלוּ פְּנֵי הַשְּׁרָרָה לְרִיב רִיבָם נֶגֶד הַסְּפֵמַת הַקָּק"י שְׁאִין לְהַתְּדַיֵּין בְּעֵינֵי הַחֲזָקוֹת רַק בְּפִרְנֵי הַזְּמַן טוֹב לְרֵאשֵׁי עִם קִדְשׁ לְהַתְּרוֹת בָּהֶם וְלְהַבְּטִיחָם לַעֲשׂוֹת לָהֶם פְּרָאוּי וְאֵם יִמְאַנּוּ לְשִׁמּוֹעַ יוֹכְלוּ לְרֻדְפָם עַד חֲרָמָה וְלַחֲיִיבָם בְּנֻזָא שְׁיִגְרְמוּ לְבַעֲלֵי הַחֲזָקוֹת וּכְלָלוֹת הַקָּק"י (וְעֵינֵי בַתְּשַׁב"ץ ח"ב סִימָן ס"א בְּעֵינֵי קָק"י שְׁהַחֲרִימוּ עַל הוֹסְפַת שְׁכִירוֹת הַבְּתִימִים.

הַד"ט (זָרַע אֲמַת ח"ב סִימָן צ"ב): ט מִתְּקֵנֵי תַּקְנוֹת הַקָּק"י שְׁרוּצִים לְתַקְּנָא שְׁלָא לְמִנּוֹת לְעֵינֵי מְסִים מִי שְׁאִינּוּ פּוֹרַע סָף כו"כ לְמַסּ מַחֲלָקוֹ חוּץ מִת"ח שְׁיִוְכְלוּ לְהַמְּנוֹת אַף שְׁאִינּוּ פּוֹרַעִים וַיֵּשׁ שְׁמוּזָחִים בְּזָה מִכַּח תְּשׁוּבַת הָרַב צ"ץ סִימָן כ' אִין מְחַאָתָן פְּלוּם דְּפִשׁוּט הוּא דַּהַת"ח רֵאוּיָם לְקִמְנוֹת מְזוּלְתָן וּבְפִרְט בְּעֵינֵי מְסִים (שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"א סִימָן ע"ד): י קָק"י שְׁהַסְּפִימוּ עִם הָרַב וּמ"צ לְגִזְרוֹר עַל אוֹרְחִים הַמְּסַתְּחָרִים בְּעִירָם בְּיָרִיד שְׁלָהֶם לְפָרוּעַ כו"כ נִחְלָקוּ רַבְּנֵי מְנֻטּוּבָא שְׁסוּבְרִים דְּאִין פַּח לָהֶם לֹא ע"י שׁוֹר וְלֹא ע"י הַסְּפָמָה וְרַבְּנֵי רִיגִיו פְּסָקוּ דְּהַסְּפָמַתָּם הַסְּפָמָה וְחָל גַּם עַל הָעוֹבְרִים וּכ"פ ג"כ מְהַר"ש אֲאִילִיוֹן וְהַמְּנִי"ח וְגַם קִצַּת מַחֲכָמֵי מְנֻטּוּבָה חֲזָרוּ בָּהֶם וְעֵינֵי לְמָרְן ח"מ סִימָן קנ"ה וּנ"ו וּפְנֵי מִשְׁהָ ח"ב סִימָן קי"א וּמִשְׁפָּטֵי שְׁמוּאֵל סִימָן מ"ו מ"ט וְרִשְׁבֵּי"ץ סִימָן שס"ג וּצ"ט ת' ת"ז וְרִשְׁבֵּי"ץ סִימָן א' קפ"ד בַּח"א וּבַח"ב כ"ז וּנ"ה וְרִאנ"ח ח"א ס' ט"ל וְתוֹרַת אֲמַת ס"ז וּמִשְׁפֵּט צָדֵק דָּף רס"ה וְזוּלְתָם (פֶּחַד יִצְחָק ע' בַּר מְתָא): הַד"ט וְעֵינֵי גַם בֶּן דַּבְרֵי יוֹסֵף סִימָן ל' וְנִמְשָׁכִים וּמִיָּם רַבִּים סִימָן ס"א.

וּמִשְׁאַת מִשְׁהָ ח"ב בַּח"מ סִימָן ל"ה וּל"ו וְשִׁתִּי הַלְּחָם לְהַמְּנִי"ח הַנּוֹ' סִימָן כ"ז וְעֵינֵי לְהַרְפֵּי"י הַנּוֹ' בְּעֵרָף עוֹקֵר דִּירְתוֹ בְּהַסְּפֵמַת הַקָּק"י עַל הָרוּצָה לְעַקֵּר דִּירְתוֹ לְפָרוּעַ כו"כ וְעוֹד לוֹ שָׁם תְּשׁוּבָה גְּמוּרָה מְהָרַב חֲנֻנְיָה קֶאָזִיס וְעֵינֵי ג"כ לְהָרַב דְּבַר מִשְׁהָ ח"ב סִימָן מ"ז וְעוֹד לְהַרְפֵּי"י הַנּוֹ' שָׁם עַל הַבְּרַחַת נְכָסִים מְעִיר לְעִיר וְלְהָרַב שְׁמֵשׁ צָדֵקָה סִימָן י"ט וְלְרִיב"ש קל"ג וְעוֹד לוֹ שָׁם לְהַרְפֵּי"י הַנּוֹ' בְּעֵינֵי מִי וּמִי יִסְפִּימוּ לְכֻנְף הַמְּסָרְבִים: יא תְּשׁוּבָה שְׁלִימָה מְהַרְשֵׁי"א מְהַזְּקִימִים בַּקָּק"י שְׁהֵיָה הַש"ץ מְתַפְּלֵל לְפָנֵי הַהִיכָל בְּסִפְסֵל מִיּוֹחַד וְשׁוֹב הַסְּפִימוּ לְהַתְּפַלֵּל עַל הַדּוֹכֵן לְהַרְוִיחַ ג' מְקוֹמוֹת וְשִׁישְׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל ש"צ יוֹתֵר וּכְשֶׁרָאוּ רַבִּים מְנוּעְזֵי הַקָּק"י שְׁעִי"כ דַּעַת הַש"ץ מְטוֹרְפַת מְהַעוֹמְדִים לְפָנֵי הַדּוֹכֵן וְאַחֲרָיו

וגם לפעמים עיניו ולבו פונים הנה ונהנה לכן נועדו בני הקק"י להתזיר להתפלל בפני ההיכל וזולת קריאה לס"ת והדרוש שייעשו בדוכן והתנו שלא יהיה היתר לעולם להספמה ובהודע בדבר לא מנשיאי העדה שלא היה בועד פתח פיהו על ההספמה וטוען לבטלה ורובן של בני הועד טוענים שא"א לבטלה וכתנאם ומה גם שקנדם שבטלו מנהגם הקדום כבר היתה להן תקנה מגדולים בתקמה ומגן שכל העובר על ההספמות שיתחדשו בפעם בפעם ע"י משרת בקדש הרי הוא מן העוברין וכן פאן הרי היא פאחת מהן.

וטענת המוחה לפי שלא היה מהנועדים גם זה הכל פי נקרא ולא פא מלבד שאילו היה גם פן שם היה בטל במיעוטו והביא סברת הריב"ש סימן קע"ח הביאה מרן סימן רכ"ח סכ"ח וריב"ל ח"ד סימן ה' ופרח מ"א ח"א סימן מ"ד והר"ש הלוי סימן כ"ח ורשד"ם ח"ד סימן פ"ד ורב אלשיך סימן כ"ט ואת"ל דיכולים הקק"י להתיר איזו הספמה שתהיה שאני הקא דבפירוש אמרו שלא יהיה רשאי לבטל לעולם ועיין למרן שם בשם הר"ן סימן מ"ז ורש"פ"א וזולתו ואף שהרא"ש פלל ז סימן ט' ולמרן בש"ע אין הכרע שבסעיף כ"ה נראה שהספמים לדעת הר"ן ובסימן רכ"ט ס"ד סתם פהרא"ש (ועיין להרב פנים מאירות סימן ס"ט) שאני ניד"ד דהוי למגדר מלתא וגם להרא"ש בעי' שההתרה תהיה מדעת רוב הקק"י ואף אם הרוב היו מספמים לבטל אין פח בינדם ואף יחיד היה יכול למחות עיין למרן בשם הריב"ש סימן תס"ז ותנמת ישרים סימן רכ"ג ופנים מאירות ח"א סימן נ"ד ורשד"ם רי"ח והר"ד מלמד והר"י הפהן בשו"ת דברי יוסף סימן ל"א דלדעתו ההספמה קיימת וע"ש להרב המחבר ודון מינה ואוקי באחרין ע"ש (שם במהדורא בתרא אות ה' ע' הספמה שאלה): הד"ט ועיין לו ז"ל שם בערך התרה ביום וכו' סדר התרת ההספמות וחרמי קק"י פירארא שעשו בשנת התקי"א חוץ משבע שקיימו עליהם עוד מחדש דהיינו א' שלא לקדש רק במעמד רב א' ומגן והספמת האבות או אפוטרופוס שלהן ואל"כ גם העדים יכנסו תחת האיסור והעונש ב' שלא לזוז התינוקות מבית רבן עד היותן בני י"ג שנה והת"ת של הק"ק עד שיהיו בני ט"ז בלי רשות ממוני תת"י ג' כל שיקרא בצווי רבני השיבה על דבר איסור והיתר יחוייב לבא ולשמור ולעשות פאשר יורוהו ד' מי שיחוייב שבועה בין בד"י בין בדא"ה לא יוכל הבע"ד לטעון שישיבע על ס"ת רק בתפילין או בקולמוס פנהוג בעש"ג.

ה' שלא לגלח הזקן בתער רק השפה העליונה ותחת הגרון רחוק רחוק מהעצם ו' שלא לחול במחולות אנשים ונשים יחד רק איש ואשתו אב עם בתו את נאחות והמלמד עמהן והספמה זו תעמוד בתקפה עד תום הזמן המוגבל בספרי הקק"י ז שלא לילה במסנה מאסקיר"א בלע"ז לא איש ולא אשה בבית נשואים ובריתות ושלא יוכל הבעה"ב לקבלן וגם הספמה זו תעמוד עד תום זמן המוגבל כנז' ועיין גם פן באופן התרתן להרב תשב"ץ ח"א סימן קכ"ג ולקמן אות כ': יב קק"י שהספמי בקנס כו"כ שלא להארח שום א' מהקק"י בביתו את ראובן וברח משם ולאחר זמן חזר והלך בש"ק לבקר את שמעון בעל אכסניא שלו מקדם ונתעכב שם וסעד עמו אינו חייב בקנס דגדול פח הבושה להוציא משולחנו בש"ק ועוד דלא תקנו רק שלא להאריחו ולא לסעוד סעודה א' ועיין לרש"י פ' אף על פי דס"א דכתב ארזי אורחים המשתהים שבת או חדש פרחי עוברים לדרפם ואם לפעמים בשביל סעודה א' גם פן נקרא אורח כמ"ש בפ' ג' שאכלו ר"ז חלש קביל וכו' ואורח מברך אפשר דלרבותא נקטי דאפילו במשתהין שבת או חדש יש לו דין

דמברך וכ"ש פרחי איה שיהיה אם יהיה גם כן לשון אורח משתמע לתרי אנפי מ"מ יש לדון בניד"ד דכוננתם אינה לסעודה א' ויש לזה סמך ממ"ש מרן בסימן רי"ח בשם הרשב"א במינוחסות עיין שם ולהראנ"ח ח"ב סימן נ"ח דלסעודה א' אינה מקולקלת התקנה דלא בשביל כן לא ימהר לצאת מהעיר ואת"ל דגם זה בכלל התקנה מפל מקום אלימא טענת שמעון שחשב שלא היה גם זה בכלל והאדם בשבועה פתיב ולא בשוגג וממילא אין לשמעון איסור ולא קנס ע"כ ממהר"ח אבולאפיא וע"ז הוזיק מהר"י הפהו ו' ארדוט (פני אהרן סימן ח'): יג המשנה בתו בת י"ב שנים ונשבע לקיים תנאי השידוכים ונפטר לב"ע ולא מיאנה בתו ויש בקק"י הספמה שכל מה שיעשה בשטרי נדרים וכתובות יחוייבו לקיים וכן יש תקנה שאם ח"ו יעדר אחד מהצדדים שיהיה הבן קטן מחוייב פשיגדיל לקיים כל מה שנתחייב האב וכן הבת ולא יוכל שום אחד מהן או קרוביהן לבטל כלום אם לא על ידי הסכמת החלקים ובסוף ההספמה פתוב שהעונבר יהיה בקנס גדול וכבר נודע שאין הבנים חיייבין לקיים שבועת אביהן עיין בכנה"ג סימן רי"ב הגב"י אות כ"א ואף אם האב קיים וחזרה הבת ומיאנה הרי האב אנוס ופטור כמ"ש הרמ"ע סימן ס"א וכן רבי"ש כמ"ש הרב דבר משה חי"ד סימן ג"ן.

אף הרב עה"ג סימן ע"ד פסק דמ"מ חייבת הבת בדמי בושת לפי פבודם וערפם ואם הרמ"ע לא קנסה משום שנתנה אמתלא לדבריה מחמת הבריאות וכן י"ל למהר"א די בוטון סימן כ"ט ועיין ג"כ להמבי"ט ח"א סימן ע"ח מה ששייך לענין דינא שוב נשא ונתן בענין הסכמות בחרם ושכל זמן שאפשר לפרש לשונם שלא תהיינה נגד הדין או ביטול איזה מצוה ראוי להעמידן אפילו בדין ובניד"ד יש להעמיד התקנה בענין תנאי השידוכים ולא בעיקר הזיווג שלא יקדש אדם אשה עד שיראנה וכן מצוה לאב שלא לקדש בתו עד שמתגדיל ותאמר וכו' כמ"ש הטור באה"ע סימן ז"ל ולהרב מ"צ סימן כ"ג איסורא נמי איכא ועיין גם כן הריב"ש תצ"ג והר"ש הלוי סימן א' ור"ח"ש סימן ב' ומפל מקום לא ימלט מספק חרם אפילו בעיקר הזיווג ולגבי הבת דוקא דעכשוו שאנו מתי מעט טיבותא עבדי' לה להשיאה וכמ"ש מור"ם בשם סמ"ג בסימן ל"ז אמנם בבן מל' הספמה גופא יש ללמוד שלא נתחייב רק בענין השידוך ולא בענין הזיווג (שם סימן ט"ז): הד"ט ועיין ג"כ להרב הון רב בחי"ד ס"ד שהשיב על התקנה הנז' דהדבר ק' לחייבו ועיין גם כן להרב המבי"ט הנז' שם סימן פ"ה ולענ"ד דעת הדיוט גראין דברי הרפ"א הנז' דלא ימלט מספק חרם ושנייתו לישראל ולהתיר לו אפילו שלא ברצון החלק שפנגדו יד אם מנהג העיר ליקח מס קצוב לשנה אף ממי שאין לו קרן כלל אם נהגו כן בלי קביעות מנהג יכולים יחידים לטעון שלא לפרוע ואם לאו קביעות דמנהג עיקר ולענין זה רוב הפורעים נקראים מוחזקין.

עוד לו שם על הפרשות קק"י מנטובא שהיו נוהגים לפרוע אף מנכסי חוץ לעיר בשלמות אף שמשולמים במקום הממון ושוב הספימו ותקנו שלא יפרעו רק ל' לק' ושוב תקנו לפרוע פראשונה אין זה נקרא ביטול מנהג וחיייבים לפרוע כמקדם (דבר משה ח"ב סימן מ"ו ונמשכים): הד"ט גם הרב יעב"ץ נשאל שאלה הנז' מרבני מנטובא והספים עמם ע"ש בח"א סימן ע"ח וכן הרב דברי דוד סימן נ"ג הביא דברי הרב אריה ליב והוסיף גם הוא משלו לזכות קק"י הנז' ועיין גם כן בענין תקנות על דבר מסים להרב נודע ביהודה סימן ס"ז איה להתנהג אם יבאו להתירן ועיין ג"כ להרב ברכות מים ולהרב שמש צדקה

חי"ד סימן כ"ד ולהרב מגן גבורים סימן י"ב ולהרב מים רבים סימן ס"ד והנמשכים
והלמן באבקות רוכל סימן ר"ג ולתשב"ץ ח"א סימן כ"ג: טו עיר שיש בה הרבה קהלות
ורבן גזרו איזו הספמה אם היא לגדר אפילו ש בה דררא דמונא יכולין הרוב לכוף
המיעוט ואם אינה לגדר פלוגתא דרבנותא היא יואין הרוב יכול לכוף רק אם ההספמה
באיסור דספקו להחמיר והביא אנלוסי רבני ישראל פמנהגו הטוב המדברים על הענין
(בעי חיי סימן ר"ד): הד"ט ובשנת התקנ"ד למב"י נשאלתי מהרב ידי"ן רועה צאן
קדשים בעיר פאדובה גרו יאיר נס"ו שמימי קדם קדמתה היה מנהג קק"י אשפנזי
שבעירו להרבות גרות בבהכ"נ בליל שמחת תורה לכבוד התורה וח"ת ולהוצאותיו והיו
מוציאים ג' ס"ת להעמידן על סדרן לקריאות המחרת ומשוררים ומזמרים בגילה ורנן
ולקולם היו נכנסים העובדי פוכבים בבהכ"נ בערבוביא ושוחקים עליהן ופעם א' איתרע
מלתא שאחד מהן במרד ומעל רקק על ס"ת עצמו ואין מוחה בהן פן תרבה המריבה
ותבוא לידי ספנה ח"ו ולכן קרוב לק' שנה נתנעדי ראשי הפולל וכל הפורעים וגזרו
בהספמת הרב שבהם שמאז והלאה לא יורשה שום ח"ת או ח"ב להוסיף באורים יותר
משאר לילי הקג ושלא להוציא אז שום ס"ת מההיכל רק אם ירצו ביום ש"ע או
באשמורת ש"ת שפלתה רגל מהשויק וכן קבלו ע"ע והארץ שקטה ושוב אחר מ' שנה
ששפחוה חזרו ויסדוה ואחרי מןפלא בטלו הקק"י לסבת מה פל התרמים והספמות
הקדומות ובכללן אתה מונה הספמה פרטית הנז' ונזרו למנהג הראשון מבלי פנות לבזיון
התורה וספנת נפשות ומעטה ומעכשיו נגעה יראת ה' בלב הפולל לחזור וליסד את
התקנה וקק"י אשפנזי מוחין בדבר ואינן חפצין בה וטוענין שאין פח הפולל יפה להכריח
שום קק"י פרטי שלהן על שום דבר ומה גם לבטל הסדר שעושים שהוא מנהג ותיקון
כמ"ש הרב ח"י וטענות אחרות שאין צורך להעתיקן ואני בעניי בשותא דינוקא שלי
סימן קל"ט הוכחתי בראיות חותכות שכל טענות הקק"י אשפנזי פולן פכגד יבלו עש
יאכלם ודברים שאין בהן ממש נגד חשש בזיונה של תורה כמעשה שהיה וחשש ספנת
נפשות ושום הן אינן מקפידים הלא הקק"י ספרדי ואיטלקי מקפידין ויש להקפיד
ויכולים להכריחן ושלע"ד אפילו קק"י עיר אחרת יכולים וסייבין אם ידם תקיפה עליהן
להכריחן לתמן באופן שלא יבואו לידי פה ומה גם הפוללות על פרטות דמשגיחין ע"ע
ועל פל הפרטים המצטרפים כמו שפתי שם על פל פרט ופרט הנוגע להספמתם
ולהתרת פל התרמים יהיה או לא יהיה בכלל ההתרה אמנם לפי שידעתי ערפי השפל
עלי שאין ידיעתי מברחת זאת היתה עצמי לרדיפת השלום לברור להן ב"ד יפה לשמור
ולעשות פכלאשר יורום ובעל השלום ישפות שלום לנו ולכל ישראל כי"ר אחר סמוך
נדפס ספרא דבי רב שמחת יום טוב והיו עיני ולבי שם סימן כ"ד בענין מחלוקת
הראשונים ובפרט בענין מגדר מלתא ושיכולים המתקנים להוציא מגדר חייב קיום
הספמתם לאיזה יחיד עיין שם דפח"ח ש"י ועיין גם פן לקמן אות י"ז: טז קק"י שהספימו
שמי שיש לו שמחה בקהל לא יקרא לס"ת יותר מעשרה עולין וכהן ולוי ואבי הבן או
ב"ב בכללן ובחתימה עשרה חוץ מהחתן ואם יש ב' שמחות לא יעלו רק י"ב ואירע
שנשא אלמונים ואלמנות פל שלשה ימים לאלמון בכלל שמחות הן לקרא י"ב עולין
ושבהספמות הולכים אחר לשון בני אדם ובהספמה פתוב מי שיש לו שמחה (שם סימן
רי"א): יז קק"י שהספימו שכל שטר שאינו כ"י סופר העיר וחתום בעד לא יחשב לכלום

פינון שְׁהִכְרִיזוּהָ אַף שְׁמַנְהִיגִי הַקֶּק"י לֹא חֲתַמּוּהָ הַסְּכָמָתָם קְיִימָת וְאַף שְׁנָתְנוּ ב"ד רְשׁוֹת לְאַחַד לְכַתּוּב אֵיזָה שְׁטֵר לֹא נִתְבַּטְּלָה הַסְּכָמָתָם רַק אוֹתוֹ הָאִישׁ שְׁהוֹרְשָׁה נַעֲשֶׂה סוֹפֵר עֵיר תּוֹרַת חֶסֶד סִימֵן כ"ד): הַד"ט וְעֵינֵינּוּ גַם כֵּן לְהַרְיֵב"ל ח"ג ס"ס ק"ך וּלְעֵיל אוֹת ט"ו וּלְעֵנֵן נָדָר אוֹ שְׁבוּעָה פְּשִׁיטָא דְאִין יַד הַסּוֹפֵר שְׁכַתְבָּה הַסְּכָמָה חֲשִׁיבָא כְּכַתְיָבָה דִּידְהוּ וּדְלכ"ע לֹא מִיקְרִי בִיטוּי אַף לְמ"ד דְּכַתְיָבָה הוֹיָא פְּדַבּוּר וְע"ל סִימֵן כ"ג אוֹת כ"ט: יח חֲבָרָה קְדוּשָׁה שֶׁל קְבָרִים שְׁקַבְּלוּ לְרַאוּבֵן לְהִיּוֹת קְבָר וְנִשְׁבְּעוּ לוֹ לְזַמֵּן מֵה וּבַחֲזוֹף הַזְּמַן הִרְחִיק נָדוּד לְהַסְתַּחַר וּבְחָרוּ אֶת לױ א' מֵהַחֲתוּמִים שְׁנַתְחַיִּיבוּ לר' וְנִשְׁבְּעוּ לוֹ גַם כֵּן וְחֲזוּר ר' לְאַרְצוֹ וּמִבְּקֵשׁ לְחֲזוֹר לְמִקוּמוֹ פְּטוּרִים הֵן מִשְׁבוּעָתָן דְּמִסְתַּמָּא לֹא נִשְׁבְּעוּ רַק ע"מ שֶׁלֹּא יֵצֵא מְעֵרָם וְאִם כִּינּוּנוֹ בְּבַחֲרִית לױ מִשׁוּם שְׁסָבְרוּ שְׁבַנְסוּעַ ר' נִתְיָאֵשׁ מֵהַמְצָוָה טְעוּ בְּזֵה וְחֲיִיבִים לְקַיֵּים שְׁבוּעָתָן וְאִם מִסְתַּפְּקִים בְּדָבָר יִתִּירוּ שְׁבוּעָתָן הַב' וּיקְיִימוּ הָרֵאשׁוֹנָה (בְּנִי מִשֶׁה סִימֵן א'): יט קק"י שְׁגָזְרוּ בְּהַסְּכָמָה שְׁהָרוּצָה לִישָׂא אִשָּׁה עַל אִשְׁתּוֹ יִפְקוּד תְּחַלָּה כְּתוּבַת אִשְׁתּוֹ הָרֵאשׁוֹנָה בְּיַד גְּזַבְרֵי הַקֶּק"י לְשִׂאת וּלְתַת בָּהּ לְמִזוֹנוּתֶיהָ וּלְיָמֶיהָ נִשְׁתַּטֵּית אִשָּׁת רַאוּבֵן וְנִשָּׂא אִשָּׁה אַחֲרַת בְּפָנֵי עַדַת יִשְׂרָאֵל וְלֹא הִפְקִיד כִּנּוּז' אֵינּוּ נִכְשָׁל בְּרִשְׁתַּת הַסְּכָמָה וְהַסְּפִימוּ עִמּוֹ הָרַב מְהַר"ם עֲטִיָאֵשׁ וְהָרַב גְּבַרְיָאֵל דִּיל רִיאוּ (דְּבַרְי יוֹסֵף סִימֵן מ"ג): כ עֵיר שְׂיֵשׁ בָּהּ ב' קק"י וּבְכָל אֶחָד מֵהֶן חֲבָרָה שֶׁל קְבָרִין וְנִשְׁבְּעוּ כָּל אֶחָד לְדַעַת רֵאשׁ הַחֲבָרָה שֶׁלֹּא יוּכַל שׁוּם אֶחָד מֵהֶן לְצִאת מֵהַחֲבָרָה וְשֶׁלֹּא לְצִאת לְהַתְּפַלֵּל בְּבַה"כ אַחַר עַד עֲשׂוֹר שְׁנַיִם וּקְצַת מִבְּנֵי חֲבָרָה אַחַר הֵלְכוּ לְהַתְּפַלֵּל בְּבַה"כ אַחַר וּקְבָלֵן רֵאשׁ הַחֲבָרָה וְכִרְאוֹת אֲנָשֵׁי הַחֲבָרָה שְׂרֵאשִׁם קָבַל אֲנָשִׁים בְּלִתֵּי מְהוּגָנִים שׁוֹאֲלִים מִמֶּנּוּ הַתְּרָה לְשְׁבוּעָתָן לִילּוֹף לְהַתְּפַלֵּל בְּבַה"כ הָאֲחַר וּלְהַשְׁתַּמֵּךְ בְּחֲבָרְתָן וְהוּא אֵינּוּ רוּצָה לְהִתִּירֵן הַבֵּיא הָרַב תְּשׁוּבַת מֵהַרִּיק"ו שְׁוֹרֵשׁ קפ"ב וְנִשָּׂא וְנָתַן בְּדִין הַסְּכָמוֹת צְבוּר לְהִתִּיר בְּלִי פְתַח וְחֲרֻטָּה וּשְׂאֵלַת חֶכֶם וְע"ל הַגָּהַת אוֹת י"ד וְהֵבִיא הֵהִיא דְרִיב"ש סִימֵן תס"ז עַל תְּשׁוּבַת רִשְׁב"א דְּצִנּוּחַ עַל זֶה וּפּוֹסְקִים אַחֲרֵים וְאִסּוּקֵי מְלַתָּא הִיא דְּבַדְבַר הַשְׁבוּעָה הַחֲמוּרָה מוּטָל עַל ב"ד הַמְּקוֹם לְחַקוֹר שְׁיִפְרְשׁוּ הַחֲבָרִים כִּינּוּנָתָם כִּינּוּנָתָם שְׁבַנְסוּעָה שְׂאִם לֹא כִינּוּנוֹ בְּעַת שְׁבוּעָתָם לְתוֹלוֹת דַּעַתָּם בְּדַעַת שְׂאֵר הַחֲבָרִים וְלֹא בְּרֵאשׁ הַחֲבָרִים יֵשׁ לַב"ד לְהִתִּיר כִּינּוּן שֶׁלֹּא כִינּוּנוֹ לְתוֹעֲלַת רֵאשׁ הַחֲבָרָה וְעַתָּה מִתְּחַרְטִים חֲרֻטָּה מְעִיקְרָא וְיִוִּדְעוּ הִיִּתִּירֵן לְרֵאשׁ הַחֲבָרָה (וְעֵינֵינּוּ ג"כ לְהָרַב זְמַן אֶהְרֵן סִימֵן נ"ט וְקִי"ב בְּכַדוּמָה לְזֵה הַד"ט) (בֵּית שְׁלֹמֹה סִימֵן ה'): כֹּא מִשָּׂאוֹ וּמִתְּנוּ יָפָה עַל דְּבַר קְדוּשׁוֹ שֶׁל הָרַב גו"ר פְּלָל ב' סִימֵן ד' וְשָׁם שָׁם בָּא וְיָשַׁב בְּדִינֵי הַתְּקַנּוֹת וְהַסְּכָמוֹת אִם יֵשׁ כַּח בְּיַד ב"ד גַּם בְּהַפְּקַעַת הָאִסּוּרִין שְׁהוֹכִיחַ דְּאִין כַּח ב"ד יָפָה לְהַפְּקִיעַ אִסּוּרָא וְהֵבִיא סְבַרַת הַמְּבִי"ט שְׂאֲחָרֵי הָרֵאוֹתוֹ פְּנִיִם בְּדִין קְדוּשִׁין בְּמִקוּם שְׂיֵשׁ הַסְּכָמָה שֶׁלֹּא לְקַדֵּשׁ וְשִׁיבְטָלוּ הַקְּדוּשִׁין מִכָּל מְקוּם כְּתוּב דְּלַמְעַשְׂה הָיָה חוֹכֵךְ לְהַחְמִיר ע"ש וּמ"מ מְצָא בְּנִיד"ד מְקוּם לְבַטְלָה עפ"י מ"ש הָרַמְבַּ"ם בַּפ"ב דְּהַל' גְּזָרִים וּמְרֵן סִימֵן רי"ח דְּהַמְתָּנָה קוּדָם שְׂיִדוּר וְכו' נִדְרוֹ בְּטַל וְגָדוּל מְזֵה כְּתוּב מְהַר"ם גַּאֲלֵנְטִי סִימֵן י"ח דְּכָל גְּזָרֵי שֶׁל לַיִל כְּפוּר מְבַטֵּל הַנְּזִירוֹת (וְע"ל סִימֵן כ"ג אוֹת ט') (פָּרַח שׁוֹשֵׁן פְּלָל ב' סִימֵן א'): הַד"ט וּבְעֵנֵן פְּוִי כַח הַב"ד בְּהַפְּקַעַת הָאִסּוּרִין ע"ל סִימֵן ל"ד אוֹת כ"ו כֹּב עֵיר מֵאֲגַנְשִׁי"א שְׁהִיוּ בָּהּ קק"י לִוְרַק"א שְׁלוּם וְטוּלִידוֹ דְּנִתְחַבְּרוּ הַב' הָרֵאשׁוֹנִים יַחַד וְהַסְּפִימוּ בְּכָל תְּוֹקֵף לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם חֶכֶם פְּלוּנֵי לְרֵאשׁ וְאִישׁ לֹא יִמְרָה אֶת פִּיו וְעוֹד הַסְּפִימוּ שְׂאִם לֹא יִרְצָה קק"י לִוְרַק"א לְהַתְּפַלֵּל עוֹד בְּכַנְסוֹת שְׁלוֹ לֹא יוּכַל לְלַכֵּת רַק לְקַק"י שְׁלוּם וְכֵן מִקַּק"י שְׁלוּם לְלוֹרַק"א וְשְׂאִם קק"י טוּלִידוֹ יַעֲשׂוּ אֵיזוֹ הַסְּכָמָה נִגְדַּ כְּבוֹד הַקְּהֵלוֹת אוֹ

כבוד הַחֶכֶם קָבְלוּ ע"ע לְהִיּוֹת נִבְדָּלִין מֵהֶן וְלֹא לְהַמְצִיא בְּשִׁמְחַתְם וּבְאַבְלָם וְכו' וְקָבְלוּ
עֲלֵיהֶן אוֹתוֹ חֶכֶם בְּשִׁטְר מְלֵא וְגִדּוּשׁ לְזִמְן מֵה וּבְתוֹף הַזִּמְן הַכְרִיז עַל גְּבִינַת אָדָם א' שֶׁהִיא
אֲסוּרָה וְקָם פְּנִגְדּוֹ זָקֵן מִקָּמ"י טוֹלִידוֹ וְהַתִּירוֹ וְלָכֵן נִתְפָּרְדּוּ הַקָּמ"י שְׁנַיִם הַנּוֹ' מִקָּמ"י
טוֹלִידוֹ וְנִמְשְׁכוּ בְּלִבּוֹלִים וּטְעָנוֹת אֵלָיו עִם אֵלָיו וְגַם קָמ"י שְׁלוֹם עִם הָאֲחֵרוֹת וְיִלְכוּ וְסִדְרוּ
טְעָנוֹתֵיהֶם לְפָנַי מֶרֶן וְע"ש תְּשׁוּבָתוֹ פְּהֶלְכָה (אֲבָקַת רוּכַל סִימָן ר"ו): הַד"ט וְעֵינַי ג"כ
לְהֵרֵב נִחְלָה לִיהוֹשֵׁעַ סִימָן בְּדִין קָמ"י שֶׁיֵּשׁ לָהֶם הַסְּפָמָה חֲזָקָה שְׁלֵא יִפְרְדּוּ בְּנֵי הַקָּמ"י
מֵאֲגוּדָה א' וְשָׂאֵם יִפְרָד א' יִבְדְּלוּ אַחֲרַיִם מִמֶּנּוּ לֹא יִמְצָאוּ בְּאֲבָלוֹ וּבְגִילוֹ וְעֵינַי ג"כ בְּכַדוּמָה
לְהֵרֵב מִשְׁפֵּט צָדֵק ח"ג סִימָן ט"ז: וְעֵינַי ג"כ בְּעֵינַי הַסְּכָמוֹת וְתַקְנוֹת הַקָּמ"י לְהֵרֵב אֶהֱל יוֹסֵף
סִימָן מ"ה וּבְזָרַע אֲבָרָהֶם סִימָן כ"ד וּבֵית שְׁלֵמָה סִימָן ט' י"א וּי"ב וּבְעֵי חַיִּי סִי' ר' וְזָקֵן
אֶהֱלֵן סִימָן ל"ו וּמִכְתָּם לְדוֹד סִי' ל"א וְנֶאֱמָן שְׁמוּאֵל סִימָן ל' וְהַנְּמַשְׁכִּים: סִימָן כו דִּינֵי
כְּבוֹד ה' וְסִפְרֵי הַקִּדְשׁ וְת"ח וְאו"א: אוֹת א הַשִּׁיב פְּהֶלְכָה לְהַגְאֹן מֵהַר"א בְּדִין חֶכֶם
שֶׁהַתִּיר שְׂאֲסוּר לְאַחַר לְאֲסוּר וּכְמ"ש מֶרֶן סִימָן רמ"ב וְחִילוּקֵי דִינֵי שְׂבַעֲנֵנוּ זֶה (וְעֵינַי
גַם כֵּן לְהֵרֵב רֵיחַ שְׂדֵה שְׁהֶאֱרִיף בְּזֶה הַד"ט) (פְּנִיִם מְאִירוֹת סִימָן ב'): ב תַּלְמוּד עֲרוּף
בְּיָדוֹ ס"פ הַזְּרוּעַ לְקִיָּים תְּשׁוּבַת הַרְב"ח סִימָן נ"ב שֶׁהֲרִשׁוֹת בְּיַד גְּדוֹל הַדוֹר לְקַבֵּל מִתְּנוֹת
עַד שִׁיתְעַשֵּׂר (שָׁם סִימָן פ"ד): ג תַּמָּה יִקְרָא עַל מ"ש רט"ז סִימָן רמ"ב סק"ך בְּהִבְנַת
מ"ש מֶרֶן בְּשֵׁם א"ח דְּהַמְרִיב עִם חֲבֵירוֹ וְא"ל אֵינִי מְקַבֵּל מִמֶּה אִם הִיִּית פְּמִשָּׁה רַבִּינוּ
דְּמוֹכִיחִין אוֹתוֹ מִשׁוּם בְּזִיוֹן וְכו' וְשֶׁנֶּרְאָה שְׁמִפְרָשׁ מֶרֶן שֶׁהַבְּזִיוֹן הוּא לְמִשָּׁה וְלִיתָא דַּא"כ
אִף בְּלֹא מְרִיבָה יוֹכִיחוּהוּ בַּק לְדָבָר אַחַר פְּנוֹן מֶרֶן בְּדָבְרֵי הַא"ח ע"ש (עֲדוֹת בֵּיהוֹסֵף ה' ו'
סְאֵמוֹן) סִימָן מ"ד): הַד"ט וּדְבָרִים הַמְתִּישְׁבִים הֵן וּבְפֶרֶט בְּמָה שֶׁהַקְּשָׁה עָלָיו בְּכַח
שֶׁהַשְּׂמִיט הַרְט"ז מִהַפְּסוּק תִּיבַת נִבְיָא שְׁפָתַב וְהָרִי כְּתִיב וְלֹא קָם פְּמִשָּׁה דְּמִשְׁמַע דַּס"ל
לַרְט"ז דְּקָרָא קְאָמַר דְּלִשׁוּם מִלְתָּא לֹא יָקוּם בְּיִשְׂרָאֵל פְּמִשָּׁה וְהָא לִיתָא דְּדוֹקָא בְּנִבְוָאָה
אֲבָל בְּשָׂאֵר מַעֲלוֹת אֵה"נ דְּאֶפְשָׁר שְׁיָקוּם עֵינַי שָׁם דְּתוֹרַת אֲמַת בְּפִיָּהוּ דְּהָא בְּחֻקָּמָה
וּמִלְכוּת גְּדֻלָּה מַעֲלַת שְׁלֵמָה מִמִּשָּׁה דְּמָה דְּמוֹת נְעוּרָה לְמִלְכוּת מִשָּׁה דְּכְתִיב בֵּיהּ וַיְהִי
בְּיִשְׁרוּן מֶלֶךְ לְמִלְכוּתוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה דְּכְתִיב בֵּיהּ כִּי הוּא רוּדָה וְכו' וְכֵן בְּחֻקָּמָה קָרָא מְלֵא
הוּא וַיִּחַכְּכֶם מִכָּל הָאָדָם וְכו' וְהִימָן וְאָמְרוּ וַיִּלְהִימָן זֶה מִשָּׁה: ד הָאֲרִיף קֶצֶת בְּעֵינַי ת"ח
וּמִסִּיק דְּגַם בְּזֶה"ז יֵשׁ דִּין ת"ח לְכַמָּה דְּבָרִים וְהִבְיָא הָרַב הַמְּגִיָּה מ"ש הַשְּׁבוֹת יַעֲקֹב סִימָן
קמ"ד וְט"ז וּבְרַפִּי יוֹסֵף ח"מ סִימָן ט"ו אוֹת ג' (וְעֵינַי גַּכ"ל סִימָן כ"ה הַגְּהַת אוֹת א' וְלִקְמָן
אוֹת ט"ז וּבְסִי' ל"ד אוֹת י"ט) (מְהַר"י מְבַרְוֵנָא סִימָן ק"ב): ה מי שְׁלֵמָה עִם רַב א' בְּיִלְדוּתוֹ
לֹא חָשִׁיב בְּזַקְנוֹתוֹ כְּרַבּוֹ מִמֶּשׁ רַק חֲזִיב לְכַבְּדוֹ מ"מ (שָׁם ק"מ וְסִימָנִין אַחֲרַיִם): הַד"ט
וְע"ש לְהֵרֵב הַמְּגִיָּה שְׁפָתַב לְעֵינַי בְּשַׁעֲרֵי יְשׁוּעָה וְהַרְדָּב"ז הַזְּפִירִם הָרַב בְּרַכ"י סִימָן רמ"ב
אוֹת ל' וּבְמִרְאֵית הָעֵינַי בְּלִיקוּטִים סִימָן ב' אוֹת מ וְעֵינַי ג"כ לְהֵרֵב שְׂאֵלַת יַעֲב"ץ ח"א סִימָן
ה' שֶׁהַפְּלִיג לְדָבָר בְּעֵינַי תַּלְמִיד בְּפָנָי רַבּוֹ אוֹ שְׁלֵא בְּפָנָיו לְחַלּוֹק אוֹ לְהוֹרוֹת שֶׁהִבְיָאוּ מֶרֶן
וּמוֹר"ם סִימָן רמ"ב וְרַש"ך וְאִימְתִי יְכוֹל וְרַשָּׁאֵי לְחוֹת דְּעָתוֹ.

וְעֵינַי גַּם כֵּן לְהֵרֵב זָקֵן אֶהֱלֵן סִימָן ט"ל שֶׁהוֹכִיחַ שְׂאֵף תַּלְמִיד חֲבֵר אִיתִיָּה בְּאֲזַנְהָה וְעֵינַי
לְהֵרֵב אֶהֱל יַעֲקֹב סִימָן ה' וְס"א דְּבָרִים מְתוּקִים מְדַבֵּשׁ לְחִיף שְׁטוּעֵמָן וַיִּפְּהַ כַּח הָאָב וְכַח
הַבֵּן לְהוֹכִיחַ בַּחֲזִין עֲרָכָם עַל הַתַּלְמִידִים הַמְתַּגָּאִים וּמְתַנִּיְהֵרִים לְפָנָי הָרַב הַיּוֹשֵׁב בְּקִסְדָּרָא
וְגַם אֲנִי בְּיָמַי שְׁעָבְרוּ הָאֲרָכְתִי קֶצֶת בְּעֵינַי זֶה מִשׁוּם מַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה וְאִכְמ"ל וּבְכַגּוֹן זֶה
הָאֲרִיף גַּם כֵּן מֵר גִּיסִי נר"ו בְּשִׁפְתַת אֲמַת שְׁלוֹ בְּחֻלְק הוּד אֲמַת וְכְתַבְתִּי גַם אֲנִי שָׁם ד' אוֹ

ה' שורות פדאמרי אינשי וע"ל סי' ל' אות ט': ו בדין רנוק מלמד תינוקות הביא שו"ת
הרב משאת משה ותשובה של מעלת השואל ועיין למרן סי' רמ"ה ורב"ח ורט"ז שם
סק"ז אם יש חילוק בין איש לאשה ועיין באה"ע סי' כ"ב ופוסקים שם ולהרב קולן לוי
ולהרב ידי אליהו למהר"א גאליפפ"א תיקון פ"ח דף מ"ז (פחד יצחק כ"י אות ר' ע' רנוק
אינו מלמד): הד"ט ועיין ג"כ להרב אפי זוטרי שם סקל"ב ולהרב טוב עין ד' ה' בדין
ת"ת של אשה אם יש לחלק בין תורה שבכתב לשבע"פ: ז במקום שנהגו לקרוא הבן
ראשון הנולד לו לאדם בשם אביו ואשתו רוצה שיקרא ע"ש אביה והאיש משום שלום
הבית הנה מרוצה העלה הרב דאין ביד האדם לשנות שיגיע מזה מיעוט פבוד לאביו ואם
היא מתעקשת יקראהו בב' שמותיהם פדרוך פמה בני אדם שפופלין שמות בניהן ובנותיהן
ומה גם שאמרו בשם הרב החסיד שמי שפניו מתים ב"מ יקרא הבן הנולד בב' שמות
שהוא מסוגל שיתקנים ולא יבזבז בכבוד אביו לקרוא לראשון בשם חמיו והב' בשם
אביו דשמה לא יזכה לבן ב' ואף אם יזכה לא יפה עושה להקדים שם חמיו לשל אביו
ופיך חזי מאי סליק בנדב ואביהוא ששמע מפי הרב פרי הארץ בשם רז"ל דנדב נקרא
על שם חמיו שאלישבע היתה בת עמינדב ואביהוא ע"ש אביו ור"ל אבי הוא ונענש על
הקדמת שמות (שדה הארץ ח"ג סימן כ"ב): הד"ט סתם הרב אם גם בקריאת ב' שמות
לבן ראשון יש להקדים שם אביו והסברא נותנת דל"ש ומה גם לפעמים אינו נתקנים
קריאת הב' שמות וקורין בשם ראשון בלבד ואז לא יזכר שם אביו אם יקדים שם חמיו
והגם דחייב אדם בכבוד חמיו ודהמע"ה קרא לשאול אבי אבי מכל מקום דבר פשוט הוא
דכבוד אביו ממש עדיף מכבוד חמיו וכמדרגת האב ואבי האב דהא מור"ם נמי דמחייב
בכבוד אבי האב מ"מ פסק דחייב בכבוד אביו יותר מכבוד אבי אביו ואפשר דגם
למהרי"ק בשורש מ"ד דס"ל דאין אדם חייב בכבוד אבי אביו מ"מ יודה דחייב בכבוד
חמיו וכדפסק מרן בסימן ר"מ דילפי' לה מדוד שקרא לשאול אבי אמנם שיהיו פבוד
אביו וכבוד חמיו שקולים אין הדעת סובלתו וראיתי לרט"ז שם סק"ך שתמה על
מהרי"ק"ו הנז' שפסק דאין אדם חייב בכבוד אבי אביו דנעלם ממנו פירש רש"י בחומש
על וינבח זבחים לאלהי אביו יצחק והניחו בעיון ולכאורה הנה נלע"ד דאפילו עיונא
בעלמא לא בעיא דאין מפירש"י שהוא סברת רבי יוחנן בב"ר פרשה ויגש קושיא דיש
לומר דמדרשים חלוקין הן דהרי רבנן אמרו רואין אפרו של יצחק כאילו צבור על
המזבח לפיכך הזכיר את יצחק ע"כ והנה אפשר לומר דרבנן באו ליישב אמאי פרט את
יצחק ולא אמר בסתם וינבח זבחים לאלהים או לאלהיו (וכאשר מצאתי גם פן להרב
בחי' שם) א"נ יאמר לאלהי אביו (וכמ"ש הרמב"ן בפירושו) ואמרו חכמים כי לא פרט
יצחק רק להזכיר זכות עקידתו וכינון שפן אין עוד הוכחה לחיוב אבי אביו פלל ואין עוד
מקום לתמיהת הרט"ז שפסק לפיטור פבוד אבי אביו שאין תשובת חכמים על שלא
הזכיר את אברהם רק על שפרט יצחק והנה לו לסתום האמנם א"א להתעלם דמהמשך
ל' המדרש משמע דבין ר"ל ור"י ובין תנאים אחרים ובין רבנן בתראי כולהו לא אתו
אלא ליישב אמאי לא הזכיר גם אברהם דהכי אמרי שם מתחלה שאמר ריב"ל חזרתי
על פל בעלי אגדה שבדרום שיאמרו לי פסוק זה ולא א"ל עד וכו' וא"ל הרב ותלמיד
וכו' ורבי יוחנן אמר מכאן שחייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד אבי אביו ומתשובתו
שמענו שהשאלה היתה לא אמר גם פן אברהם ממילא אתה למד דכל תנאים אחרים מר

אמר חָדָא וּמָר חָדָא פּוֹלֵם נִקְבְּצוּ וּבָאוּ לִיְיָשֵׁב מ"ט לֹא הִזְכִּיר גַּם אֶת אַבְרָהָם וְשִׁמְעוֹת מִיְיָנִיָּהוּ דְאִי לָאוּ מִשּׁוּם טַעַם זֶה אוֹ טַעַם אַחֵר הָיָה רְאוּי לְהִזְכִּיר גַּם אַבְרָהָם וְאִי אֶמְרֵת דְאִין אָדָם חֲזִיב בְּכַבּוּד אָבִי אָבִיו כָּלֵל מַה זֶה שְׁאַלְהָ מְעַיְקָרָא לְמַה לֹא הִזְכִּיר גַּם אֶת אַבְרָהָם וְכִינּוּן שְׁכֵן הַדְרָא תְּמִיחַת הַרְט"ז עַל מַהֲרִיק"ו לְדַוְקָתָא אִם לֹא שְׁנֵאמַר בְּדוֹחַק קִצְתָּ עַל פִּי הַכָּלֵל שְׁבִינְדִינוּ דְאִין לְמַדִּין הִלְכָה מִמְדְרֵשׁ רַבּוֹת וְלֹא מִן הָאֲגָדוֹת כַּמ"ש הַרְמ"ע בְּתַשׁוּבָה סִימָן ל"ו וְכִינּוּן שְׁכֵן אִין לְתַפְּנֹס עַל מַהֲרִיק"ו אִם לֹא לְמַד מַמ"ר חֲזִיב כְּבוֹד אָבִי אָבִיו וְאִף עַל פִּי שְׁהַרְבּ הַמְאֻסָּף בֵּא"ח בְּכָלֵלִי הַגְּמָרָא אוֹת ע' פְּתַב וְז"ל וַיִּרְאֶה לִי דְהִינּוּ דְוָקָא כְּשֶׁהִפְסֵק הָהוּא נֶגֶד הַכָּלֵל הָאֲמוּר בְּגַמְרָא אָבֵל בְּמָקוֹם שְׁאִינוּ כְּנֶגֶד הַכָּלֵל הַמְסוּר לְמַדִּין וְכו' ע"כ וְאִם כֵּן בְּנִיד"ד שְׁאִין דְּבָרֵי הַמְדְרֵשׁ נֶגֶד שׁוּם כָּלֵל הִי"ל לְמַהֲרִיק"ו וְנִלְמוּד מְמַנּוּ אִפְתִּי אֶפְשָׁר לִוְמַר דְּכָל דְּאִיפָא תְּרַתִּי כִּי הִדְדִי הִינּוּ שְׁהוּא בְּרַבּוֹת וְהוּא אֲגָדָה כָּל כִּי הִיא גְּוֹנָא לְכ"ע אִין לְמַדִּין מְמַנּוּ הִלְכָה וְהִיא הִדָּא דְנִיד"ד דְּהִכִּי אִיתָא הֵתָם וְז"ל אֶמַר רַבִּי"ל חֲזַרְתִּי עַל כָּל בְּעָלֵי אֲגָדָה שְׁבִדְרוּם שְׁיֵאמְרוּ לִי פְּסוּק זֶה וְכו' הָרִי דְלֹא נַחִית רִיב"ל רַק לְשִׁמּוֹעַ בְּזֶה דְּבָרֵי אֲגָדָה וּמִשּׁוּם הֵכָא לֹא נִיחָא לִיָּה לְמַהֲרִיק"ו לְלַמּוּד הִלְכָה מִשְׁם וּפְסֵק דְאִינוּ חֲזִיב בְּכַבּוּד אָבִי אָבִיו וְק"ל שׁוּב רְאִיתִי לְהַרְבּ שְׁאִילַת יַעֲבֹ"ץ בַּח"ב סִימָן קכ"ט דְּדַחַה רְאִית מוֹר"ם מִמְדְרֵשׁ וַיִּזְבַּח זְבָחִים הִנּוּ לְסַתְּנָר דַּעַת מַהֲרִיק"ו הִנּוּ נְדַחַה בְּשִׁתִּי יָדִים סְבַרַת הַרְבּ שְׁתִּי הִלְחַם סִימָן מ"ג דְּכַתְּב דְּבַפְנֵי אָבִיו כְּבוֹד זְקַנּוּ עֲדִיף דְּלִיתָא כָּלֵל עֵינִן שָׁם.

הַדְרָן לְקַמֵּייתָא דְאִין סְפֵק לַע"ד דְּאִף שְׁחֲזִיב בְּכַבּוּד חֲמִיו אִינוּ בְּדִין לְהַשְׁוֹתוֹ לְכַבּוּד אָבִיו תַּדַּע דְּהָא חֲזִיב אָדָם בְּמוֹרָא דְאָבִיו וְאִינוּ חֲזִיב בְּמוֹרָא דְחֲמִיו וְטַעֲמָא טַעֲמִים הַרְבּ בְּרִית עוֹלָם סִימָן ש"מ הַדְּהִינּוּ טַעֲמָא כִּי מְצִינוּ שְׁצוּנָה ה' ב' מְצוֹת כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאִישׁ אָמוּ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְגַבִּי דוּד לֹא פְתִיב רַק וְאָבִי רְאֶה גַּם רְאֶה הִינּוּ אָבִי חַד זִימְנָא וְתַפְסָת מוּעֵט תַּפְסָת וְשִׁדְיָה לְכַבּוּד אָמְנָם הִיכָא דְכַתִּיב אָבִי אָבִי תִרִי זִימְנֵי דְרָשִׁי אָבִי בְּכַבּוּד אָבִי בְּמוֹרָא עֵינִן שָׁם.

וּמְדַבְּרִיו אֵלּוּ נִתְעוֹרְרִתִי בְּדִין אִם אָדָם חֲזִיב בְּמוֹרָא דְאָח הַגְּדוֹל דִּילְפִינּוּ בְּכַתְּוּבוֹת דְּחֲזִיב בְּכַבּוּדוֹ וְכ"פ מְרַן בְּסִימָן ר"מ וְאִילוּ גַבִּי מוֹרָא לִית לָן רַק רַבּוּיָא חָדָא וְסָגִי לְרַבּוּי אֲשֶׁת אָבִיו כִּינּוּ דְגַבִּי כְּבוֹד דְאִיפָא תְּלַת רַבּוּיִי מְרַבִּינּוּ רַבּוּיָא קָמָא לְאֲשֶׁת אָב וְהַב' לְבַעַל אָמוּ וְהַג' לְאָח הַגְּדוֹל וְכִינּוּ דְגַבִּי מוֹרָא אִין לְנוּ לְרַבּוֹת בַּעַל אָמוּ כ"ש דְאִין לְנוּ רַבּוּיָא לְאָח הַגְּדוֹל א"ד כִּינּוּ דְגַבִּי כְּבוֹד יְלַפִּינּוּ לְאָח הַגְּדוֹל מְנִי"ו יְתִירָה וְגַבִּי מוֹרָא גַּם כֵּן אִיפָא וַי"ו יְתִירָה וְלֹא תִיבַת אֶת גִּילְפָּה מִיְיָה מוֹרָאֵת הָאָח וְאֶפְשָׁר לִוְמַר דַּע"כ לֹא יְלַפִּינּוּ בְּכַבּוּד מְהִי"ו לֹא מִשּׁוּם דְאִוֹת וַי"ו בְּעַצְמָהּ מוֹרָה עַל אָח הַגְּדוֹל רַק מִשּׁוּם דְּפָשׁ לָן רַבּוּיָא חָדָא וּמְרַבִּינּוּ כְּבוֹד הָאָח וְלַעוֹלָם דְּגַרְעַת פַּחוּ מִבַּעַל אָמוּ וְעֵינִן לְהַרְבּ שְׁתִּי הִלְחַם הִנּוּ שָׁם דְּמַצָּא מְקוֹם יְיָשׁוּב לְהַשְׁגַּת הַמְשִׁיגִים בֵּין לְהַרְמ"א סִימָן ר"ם סכ"ו הִנּוּ בֵּין לְמַהֲרִיק"ו מִמְעַשָּׂה רַב דְּתַלְמוּד עָרוּף בְּסוּטָה דָּף מ"ט מר"י בַּר בְּרַתְיָה דְרַב אַחָא בַּר יַעֲקֹב דְּכִי גָדַל א"ל לָאוּ בְּרִיף אָנָּא דְנָ' דְאֲשֶׁתְּמִיטִי לְתַרְנוּיָהוּ וְהַרְבּ ז"ל הַלִּיץ בְּעַד שְׁנִיָּהוּן דַּעֲפ"י מ"ש רש"י ז"ל שָׁם אִין הוֹכַחָה וְלֹא סְתִירָה לֹא לְמַהֲרִיק"ו וְלֹא לְהַרְמ"א מְהֵתָם עֵינִן שָׁם וְדִין אַחֲוִיתוֹ הַגְּדוֹלָה עֵינִן לְהַרְבּ שְׁבוֹת יַעֲקֹב סִימָן ע"ו דְּפִסֵּק דְאִין הָאָח חֲזִיב בְּכַבּוּדָה וְטַעֲמָא טַעֲמִים לְפִי שְׁכַבּוּד או"א יוֹרֵשׁ בְּנָם הַגְּדוֹל וְכַמ"ש בְּכַתְּוּבוֹת דַּק"ג שְׁמַעוֹן בְּנֵי חָכָם גְּמִלְיָאֵל בְּנֵי נְשִׂיא וְכו' שְׁנֵאמַר וְאֵת הַמַּמְלָכָה וְכו' כִּי הוּא הַבְּכוֹר וְלָכֵן חֲזִיב אָדָם לְכַבֵּד אַחֲוִי הַגְּדוֹל

פי לו משפט ירושת פבוד וגדולת האב ואם פן בבת דלא שייכא בזה אינו חייב לכבדה ויפה פסק הרב הלק"ט סימן קכ"ג דאינו חייב לכבד רק אחיו הגדול שהוא הראשון ולא הב' אף על פי שגדול ממנו בשנים ע"כ והיינו לפי שאין הב' יורש גדולת אביו ע"ש ונלע"ד דין הדברים אמורים רק בהיותם חיים הראשון והשני אמנם אם ימות הראשון יכנס הב' תחתיו לירש פבוד וגדולת האב ויש גם פן מקום לומר דאף אם יהיו שניהם חיים אם לא יהיה הראשון ראוי לירש גדולת האב והב' ראוי יחויב האח הג' בכבוד האח הב' ולא בכבוד הא' ועוד לפי המונח הנז' גם אחיו הא' יחויב בכבוד הב' אמנם לזר יחשב לחייב הג' בכבוד אחיו הב' גם אם הא' ראוי לגדולת האב משום העתיד שאפשר שיימות הא' ויכנס הב' תחת הא' אף אי נימא דקפיד קרא בגדולת אחיו הגדול דוקא ולא מטעם ירושת גדול האב ניחא וניחא ומפל מקום סברת הרב הלק"ט במקומה עומדת דדוקא בכבוד האח הא' אזהרה שמענו ולא של ב' דייקא נמי לישנא דש"ס דקאמר לרבות אחיה הגדול ולא קאמר אחיה הגדולים לומר לה דדוקא את א' היינו הגדול שבגדולים חייב לכבד ולא הבאים אחריו אף על פי שגדולים ממנו בשנים ולא דרשינו טעמא דקרא משום ירושת המלכות שוב נראה לי פרגע ס' פוכבא דשביט הנדפס מחדש וראיתי שם דף נ"ט ע"ד שפכת דבספר מלכי בקדש פליג על הרב שבות יעקב עיין שם.

עוד ראיתי להרב שביתת י"ט דף קכ"ה ע"א דכתב לעיין בזוהר פ' קדושים דפ"ג ע"א דמשמע דדוקא הבכור ושהרב הלק"ט לא עיין בזוהר ע"ש: ועיין להרב בית יהודה סימן כ"ח שהשיב פהלקה ספקו של הרב הלק"ט ח"א סימן נ"ד אי בעי למיקם קמי סבתא דהדבר פשוט שפול מיני כבוד שיש לעשות לאיש יש לעשות לאשה.

ועיין להרב ברית עולם סימן תקע"ח שהביא תשובת הלק"ט הנז' דסיים ומסתברא דלא מתחייב אלא לאשת חבר והוסיף עליו הרב"ע הנז' דאחרונים נבוכו בזה כמ"ש בברכי יוסף ש"ל' בח"מ סימן טו"ב אות ה' ושהאר"י ז"ל פתב דאין חייב לקום מפני אשת חבר והרגיש גם פן על הרב ש"י הנז' דערער על הלק"ט דנסתפק והו"ל להעיר עליו יותר על מ"ש דמסתברא שלא לקום ופשוט בעיניו להיפך ועיין גם פן להרב יעב"ץ ח"ב סימן קל"ה ולא זו בלבד שחלקו בכבוד אשת חבר בחיי חבר אלא שאפילו אחר מיתת החבר יש מי שמחייב לכבדה עיין בתוספות דשבועות דף ל' ע"ב ד"ה והאמר מר ועיין להרב זרע יעקב למחר"י פן נאיים שם בדדשותיו פרשת חיי שרה שנסא ונתן בזה עיין שם ועיין להרב זרע יצחק (עט"י) בקונטרסין פלפלת כ"ש סימן ו' דהעיר על מה שמצא פתוב מכ"י הרב פ"ח דאף על גב דפשיטא ליה דחייב לקום מפני אשת חבר מספקא ליה אם חייב לקום מפני אשה חכמה מצד חכמתה והרב המחבר פשיט ספיקה דהפר"ח לחיובא דאתיא מק"ו מאשת חבר והביא גם פן זכר לדבר מחייב קימה לאשה זמנה פפתוב בס' חסידים סימן תקע"ט הזכירו הרב כנה"ג בי"ד סימן רמ"ד הגה"ט אות ה' ע"ש: ח משאו ומתנו יפה בסדר לימוד הנערים בבה"מ על דבר ב' קונטרסין שגדפסו בברלין שם הא' דברי שלום נאמת והב' רב טוב לבית ישראל (זרע אמת ח"ב סימן ק"ז): הד"ט ועיין גם פן להרב המחבר הקונטרסין הנז' במקתב קונטרס הג' ש"ל' קראו בשם עין משפט ששם הביא ג"כ דברי מהר"י פורמיגי רב ומ"צ טריסאסטה ודברי רש"י נורצי מפיראלא ודברי רבני ויניציאה סגנון אחד עולה לכולם מלמדים סניגוריא על הרב המחבר הקונטרסין הנז' ע"ש: ט האב שתבע לבנו עשיר לתת לו דבר קצוב לפרנסתו

והבן הראה פיטורין מאביו ומסיק דמ"מ חייב הבן לפרנסו פי לא ידע האב שיעלו כ"כ כשמתחיל וגם לאו פל כמיניה להעשיר את בנו ולהטיל עצמו על הצבור וגם הבן עושה שלא פדין להביא הדבר לפני מורה (שבות יעקב ח"א סימן ע"ה): י התיר בלי פקפוק מכירת ספרים וס"ת על ידי הכרזה פדרה שמוכרין שאר מטלטלין ודחה סברת הרב צבי בתשובה סימן קכ"ג שמיחה בשמישים שלא לעשותה וחיילה מרמב"ם פ"ק הל' עבדים דע"ע אינו נמפר בפרהסיא וכו' אלא בציונה ודרה פבוד דשאני ע"ע לעבדות אין לה בזיון גדול מזה שמוכרין אותו מחירות לשעבוד משא"כ הכא דאדרבה זהו פבודו שמוכרין אותו פפרסום להעלותו בדים כמטלטלין החשובין ואבנים טובים וכו' וס"ת בכ"מ שהולך אינו יורד מקדושתו וכן אמרו במנחות דף ל' הלוקח ס"ת מן השוק וכו' הרי שדרפן היה למפור בשוק (שם סימן צ"א).

הד"ט ועיין ג"כ להרב זרע אברהם ח"א סימן ז' דהעלה לאיסור למכרו בגורל ואף דדחה טעמו של מהר"ץ הנז' ואדרבה משם ראיה להתיר למפור בהכרזה שכל מי שרוצה מעלה בדים מפל מקום פסק לאסור על ידי גורל והיינו דוקא בשכבר נשלם תיקונו והקשרו של ספר אף אם צריף עדיין אינה תיקון להשלימו פגון תפירת היריעות וכ"ש אם לא הגיהו עדיין שאפשר לימצא בו כמה טעויות בקצת יריעות יש להתיר המכירה כנז' דנדאי אין עליו קדושת ס"ת וכן אף על פי שהס"ת שלם הוא ונתקדש יש להתיר אם ימכרנו עם ספרים אחרים או סחורות אחרות ומעלה עליהם ומבליע שיווי הס"ת והביא ראיה מדתנא מעשר בהמה של יתומים מוכרין אותו וכו' דלרבא שרי למפור בהבלעת דמי חלבו וגידו וכ"פ הר"ם בפ"ו מהל' בכורות עיין שם ובמרן אכל שלא בא' מהאופנים הנז' אסור אף אם יגיע עי"כ איזה הנאה להקדש או לעניים ע"ש ועיין להרב פרי הארץ ח"ב סימן ט"ז דהאריף והוכיח פחא דשריותא למכרו בגורל והשיב תשובה גמורה ומאהבה על פל מ"ש הרז"א הנז' וכן מנהגנו בני איטלאיה ואנן סהדי דכמה זמני במדינותינו באתרי דשכיחי גברי בגוברין הי"ו מכרו ס"ת בגורל וברצון חכמים עשו ועושין פן דעפ"י פתב ידן מזמינין בעיירות אחרות ליפנס בגורל ולהבטחת הנמנין מעידן על עצמן שבמעמדן ומושכן יוטל הגורל וחלילה לחוש לב"ד טועין והם חכמים מחנכמים ובתי דינין מומחין ועיין להרב זקן אהרן סימן נ"ט וקי"ב איהו לחלק פלי הקדש וספרים בין בני חברה אחת שבאו ליפרד עיין שם: יא התיר ליפנס לבית הפסא בקמיע המכוסה בניירות אף שאינו מכוסה בעור ומ"ש הרמב"ם ושאר פוסקים בדין ס"ת שאין ליפנס אא"כ מחנפה בעור לאו דוקא עור דכל שנתפסה בכל מילי ש"ד והביא ראיה ממ"ש הרב בית יעקב סימן ק"ע ויישב מה שהשיג על האחרונים (שם סימן פ"ב): הד"ט ועיין להרב פסא רחמים דל"ג ע"ב דמייתי בידיה מ"ש הרב כנה"ג סימן זר"ע הגב"י אות ד' לסיוע פסקו של הרב יעב"ץ דהיינו עור היינו בגד וכל מידי דמכסי עיין שם: יב עלה על דעת עליון שלא לחייב לקרוע הרואה ס"ת ח"ו שגשרף בעת השריפה אף שלא היה בזרוע ושכן משמע מרש"י פ' אלו מגלחין דפי' בזרוע שאינו יכול להציל ושוב נתברר אצלו וכו' עיין שם ועוד הכריח דדוקא בגשרף עי"א פכח חייב לקרוע כמ"ש סמ"ק עשין צ"ו והעין יעקב ורמב"ן בתורת האדם דף ט"ז ע"ב והובאו גם פן דבריו בטור ומרן סימן שמ"א ומ"ש בש"ס דקריעה לחוד ואבלות לחוד ר"ל דלא אמרינו בקריעה הלכה פדברי המיקל אף ביחיד נגד רבים (וע"ל סימן ל"ו אות א) אבל נדאי דהלקתא פריבים המקילים

נגד יחיד המחמיר ואפילו הוי ספיקא דדינא הלא ספיקא בדברבנו לקולא וקריעה דרבנו וכמ"ש מרן סימן ש"מ בשם הרמב"ן ורש"ך שם סקכ"ה באופן שאינו חייב לקרוע רק פשוט שרף ח"ו עי"א בזרוע ושהספים עמו מהר"ץ מהאמבורג (שם סימן פ"ד): יג החזיק בראות הוראתו ההובאת במים רבים סימן מ"ט בהסכמת הרב אביו במי שרוצה לצאת ממדינתו ללמוד תורה ממי שבוטח לבו לראות סימן יפה בתלמודו ואו"א מוחזין בדבר מחמת כמה טענות אינו חייב לשמוע בקולם (דברי דוד סי' נ"ז): הד"ט ועיין להרב אביו במים רבים הנז' שהחזיק ע"י ומסיק לחלק היכא שהבן אינו מוכרח לצאת רק ליפטר ממצות פבוד או שאומר שמוכחח לו לראות סימן יפה בתלמודו במקום אחר אסור אף אם ידוע שהאמת אתו ש"ד להניחם ולצאת ועיין גם פן לקמן אות ט"ו ועיין להרב בית יהודה סימן נ"ד דפסק דאי איכא תרתיה לטיבותא היינו לילף לא"י וללמוד תורה אין לשמוע לקולם ועיין בכל בו סימן קס"ז ורשד"ם אה"ע סימן רט"ו ומהרי"ט ח"ג סימן כ"ח ונתיבות משפט רמ"ג ורס"ד ולתשב"ץ ח"ג סימן קצ"ט והנמשכים בענין קדושת א"י וירושלים והליכתו שם גם בזה"ז ולהרב יוסף אנון סימן נ"ב ועיגכ"ל סימן כ"ג אות א': טו מי שפכדוהו במצות סנדק ואביו מוחה בו אינו חייב לשמוע לו וה"ז דומה למ"ש הרא"ש פלל ט"ו שאם א"ל אביו שלא יתפייס מחברו לא ישמע לו דאסור לשנא חברו ועיין בטור ומרן סימן ר"מ ואף שיש להסתפק אם הלכה פאיסי בן יהודה באם א"ל אביו השקיני מים והיה לפניו מצוה אחרת פלי ללוות מת דס"ל דאם המצוה תוכל להתקיים עי"א ישקה את אביו וה"נ תוכל מצות סנדק להתקיים עי"א מפל מקום פבר פתב הרב שה"ג בשם ריא"ז דדוקא להשקותו אף אם א"ל אביו לזלזל במצוה פלונית אל ישמע לו דאינו עושה מעשה עמה ושלזה פנונו התוספות דף ל"ה דב"מ דקאמר הרי שא"ל אביו אל תחזיר או היטמא יכול ישמע לו ת"ל איש אמו וכו' ופריה הא כאו"א עשה ומטמא עשה ול"ת ומשני סד"א השנה המקום פבודם לכבודו דכתיב פבד את אביו וכתוב פבד את ה' וכו' ותוס' הקשו למה לא מיייתי קרא דהשנה למוראת המקום דכתיב איש או"א תיראו וכתוב את ה' אלהיה תירא ותירצו קרא דכבוד גיחא ליה לאתויי וכתב הרב המחבר דלכאורה ק' דהא אל תחזיר או היטמא מורא הוא ולא פבוד והוא אמר דפשיטא דאם א"ל אביו אל תחזיר לעבון את המצוה דלא ישמע לו וא"צ קרא אף מיידי דא"ל אל תחזיר פדי לפרנסו באבידה זו או ליטמא להביא לו איזה דבר לכבודו ולא לעבון ע"ד המקום והיה ס"ד דכיון דאין האב מצוהו להכעיס למקום דישמע לו ת"ל ואת שבתותי וכו' וז"ש התוספות קרא דכבוד גיחא ליה וזו היא פנונת הטור ומרן דהעתיקו אות באות דברי איסי בן יהודה משום דגם הם לא אמרו רק פכבוד ולא פמורא ודון ואוקי בניד"ד שאין האב נותן אמתלא טובה למה יצוהו שלא להיות סנדק שלא ישמע לו לבטל מצותו ובפרט שפבר קבל לעשותה ומצוה רבה היא פמקטיר קטורת (פנסת חזקאל סי' ל"ה): הד"ט ועיין גם פן לעיל אות י"ג ועיין להרב חיים שאל ח"א סימן ב' במי שצוה לו אביו שלא יהיה פל מי חיינו אפוטרופוס אף על גב דמצוה רבה היא לפקח על עסקי תומים מפל מקום אפשר ליצעות עי"א ואף שהוא קרוב לא מיקרי מצוה דרמיה עליה אף דלהגמ"ר והריב"ש קרוב עדיף מ"מ הרי לרב צמח גאון והרי"ף ורמב"ם ותוספות והגה"מ וריטב"א בשם רבו וב"ה וריר"ו ורשב"א וטור ואגודה ומרן והר"י בס' הזכרון פולהו סבירא להו דלא צדיף קרוב מרחוק ועוד אפשר דאף להגמ"ר

ור"ב"ש ל"פ עלה עינין להרב חות גאיר סימן ר"ד: טז ביאר ובירר דין ת"ח שפיהו איש
אחד מה דינו בקנס ליטרא זקב בזה"ז וחילוק המבזה בצניעה לבפרהסיא ובין מניעת
כבוד לביזוי ממש שאסור לת"ח למחול ודקמי לדאמרינו האב שמחל על כבודו כבודו
מחול שאין סבא שיוכל למחול לבנו לומר לו דברי חרופין וגידופין וכמ"ש הריב"ש
סי' ר"ב בשם הראב"ד (בית שלמה בי"ד סימן י"ב) הד"ט ובענין מסים וארנוניות אין
הצבור רשאין להטיל עליהן ואם הטילו אפילו באיסור אסור לת"ח לפורען האמנם כמה
שנוגע להספקת עניים וכיוצא פשוט לע"ד דחייבין פאחרים ואשר הוכחתי בעניויותין
בצדק ומשפט בשותא דינוקא סימן קט"ו לתשובות הרב רחמימאי ר"מ מפאדובה הרי"ף
נר"ו להלכה למעשה שפא לידו ועמ"ש לקמן אות כ"ז ולהרב מגן גבורים סימן ט"ל
שהיו רוצין קמ"י מונישיטריי להטיל מס על החזנים ועל המלמדים והרבה ראיות לפטור
המלמדים דל מהכא נמי מטעם מלמדים וע"ש שהתשובה שהביא אינה מספקת לראיות
אחרות באם לא היו מלמדים ועינין גם כן בחוט המשולש למחר"י דיאון סי' ז' דפסק דאף
למחייבין אותן לפורע הפרגא הבו דלא לוסוף עלה מסים אחרים וע"ש סימן ח' וט' דדעת
הר"ם חיון לפטרן גם מכרגא ועינין כל הצורך לרשד"ם ח"מ סימן שס"א: יז חכם שבעיר
שזכה לחתום ראשון ולהיות ראשון לכל דבר שפקדושה ושוב בא חכם אחר בעיר אף
אם הוא חכם יותר מ"מ יחזיק הא' כמה שזכה עינין לריב"ש סימן רע"א ואף שהרב
איסרלאש סימן קכ"ו ונמשכים נרב אחר עמו ס"ל דאין השגת גבול ביאת ת"ח במקום
שיש אחר מ"מ פיון שהאחד מוחזק פבר לחתום כתבים וכתובות אין יכול להורידו
מגדולתו וכ"ש שהראה בספרו יבין מעצמו שאינו חולק עם הריב"ש שפקדוה ראיות
של הש"ס בידו ואף אם הכתבים יחלקו עם הריב"ש לראיותיו אפשר לדחות מפל מקום
ספיקא דדינא לא יצאנו והא' מוחזק יעמוד בחזקתו ותמה על החכם הבא מחדש איך
מעלה בדעתו ליטול שררה מעצמו ובעלי אגרופין העומדים על ימינו לעזרו ולהקימו
ע"י הורדת הא' יזירו שלא יכוו בגחלתו שאם בכח יעמדו עליו במסחרים תבכה נפשו
ושערי דמעה לא נגעלו (בעי חיי חי"ד סימן): הד"ט ועינין גם כן להרב זמן אהרן סימן
ט"ל ולהרב ב"ד של שלמה סימן י"ג בדין קמ"י שקבלו עליהם רב לראש ולקצין בממונא
ואיסורא וקם מחדש אחד חכם ובנו פרוה אחריו וחולקים עמו בכמה דינין ומה שאסר
הרב בהספקת כל חכמי העיר קפץ החכם והתיר בפומבי והוא ובנו בזו וחרפו כמה
פעמים את חכמי העיר אין ספק פי לא טוב עשו עינין בפ' א"ט דף ג"ן ע"א באם חוששין
לספק דרוסה ועינין פירוש רש"י שם והריק"ו שורש ק"ע ורד"ך בית כ"ב חדר ז' ובפרק
כל היד עולא איקלע לפומבדיתא ועינין להרב כנה"ג סימן רמ"ב הגה"ט אות ט"ו ורשד"ם
חי"ד סימן ו' והר"א דבוטון סימן ע"ג והר"ש הלוי סימן ח' ומשפט צדק ח"א סימן מ"ט
ומפיהם ומפי כתבם הדבר מפורש יפה שלא דרוה החכם ובנו הדרוה האמת ועל ביזוי
הת"ח פבר נודע עונש המבזה (וע"ל אות ד') וכ"ש אם החכם ובנו מהפכים האמת על
איסור מותר ועל מותר אסור וכבר כתב בזה פדי הצורך ויותר הרב יד אליהו סימן מ"ח
והביא מ"ש הרב של"ה במסכת שבועות דף קפ"ה וים של שלמה ומה ששינו לתלמי:
יח מתורתו של הרש"ך בי"ד סימן זר"ע ומהרב ר"ח פט"ו משער היראה למד דעת לבטל
מה שנהגו להניח ספר פתוח לפני המילה על כפא אליהו ז"ל ליום או יומים דהוא ביזוי
התורה להשאיר ספר פתוח ואין טעם למנהגן (כפא רחמים דף כ"ו ע"א).

הד"ט ובענין ישיבה במטה שס"ת מונח עליה ענין להרב בארות המים סימן ט"ז שפלפל
בחקמה במ"ש מרן כ"מ הל' ס"ת פ"י וענין בח"א מחבורי הקצור הלז סימן ח' אות ל"ב
מ"ש בשם רדב"ז ח"ג סימן תקט"ו וענין להרב חזון למועד סימן ט"ז בענין חנומשים אי
שרי בכלי תוף פלי לשמש מטתו או בעל מחיצה ומה שתמה הרפ"ח במים חיים סימן
קע"ד על הטור סימן רפ"ב בשם הרא"ש אם יש חילוק בין חנומש עשוי בגלילה או לאו
ואם צריף לקום מפניו כס"ת ע"ש: יט נשא ונתן בתשובות מהר"י מברונא סימן קל"ח
בדין אם האב רשאי לומר לבנו מר דהשיב להיתר ממ"ש בפ' ע"פ דא"ל רב יהודא לרב
יצחק בריה שררותיה דמר וכו' והרב המחבר פתב דיש להבין מה זו שאלה דאטו תיסק
אדעתין דאיפא איסורא והראיה שהביא אינה ראיה דהיא דרף לעג אמה וכמוכחו ותו
ק' דהו"ל להרב להביא דרב יוסף אמר מר לאביי כמ"ש התוספות בערכין דף ה' מוזכחים
דס"ב וגם פתבו התוספות בב"ב דל"ד ושבועות דמ"ד דהרב קורא לתלמידיו רבותינו
וכ"ש מר (וענין גם כן בעין זוכר מערכה מ אות מ"ט) (מראית העין דף ס"ז ע"ג): כ
בחור ובתולה שנשבעו שניהם לינשא זל"ז ואמרה הנערה אף אם לא יתרצו הוריה לא
תשמע לקולם אף אם לא יתנו לה לחם לאכל ולכשמוע אביה הדבר צונח שאינו מרנצה
בזיווג זה מאיזה טעמים ופסק מהר"ש וינטורא דחלה שבועתה אף שעוברת בזה על
מוראת או"א וא"א לאביה רק להפציר בה ולמאן עד שילבין ראשה אולי תשמע לו והרב
המחבר פסק שאם נשבעה בפירוש אפילו לא יתרצה אביה לא חלה השבועה ומ"מ
לחומר אצריכה התרה וכופין אותה להתיר וממילא הותר הבחור בלי התרה ואם לא
נשבעה אלא בסתם אין לו פח לכופה רק לדבר על לבה שאין ראוי לה לגרום היזק
לאביה ע"י זיווגה ואם תתחרט יתירו לה ע"ש במאי קמפלגי הרב ותלמיד חבר שלו
(מכתם לדוד סי' ל"ב ול"ג): כא דן ק"ו מעצמו לומר הכ"מ בהזכרת שם רבו ממ"ש
בפ"ק דקדושין גבי אביו דמפבדו במותו פיצד וכו' ושכן ראה עושים קצת חכמים
בספרתם וכן מצא בפ"ק דסוכה דאף על מי שאינו רבו ואפילו אחר יב"ח אר"ל הריני
פפרת רבי חייא ובניו אבל אחר יב"ח אין אומרין הכ"מ וכן אם אומרין אותו לאדם גדול
המצטער בחייו א"ל אנו כפרתה ואין מזכירין משכבו וכמ"ש בפ' אלמנה לכ"ג פשהוא
מתנחם א"ל הרי אנו כפרתה בלבד (תשב"ץ ח"א סימן קכ"ב): כב מי שקרא לאביו
ממזר הרי הוא פתי וסכל שאם אביו ממזר גם הוא כן ואסור לבא בקהל ומ"מ אם אמר
כן בזדון הרי אפילו קורא לחבירו ממזר לוקה ולאביו אף אם לא בזהו אלא בדבר קל
הרי הוא ארור מפי הגבורה והיו מפין אותו מכת מרדות כמ"ש הרמב"ם ובענין העברת
נחלה ממנו אף שאדם רשאי לעשות מנכסיו מה שירצה מ"מ אין רוח חכמים נוחה הימנו
ואפילו מברא בישא לטבא אמרו בפ' י"ג לא תיהוי וכו' (שם ח"ב סימן קע"ז): כג קרא
תגר על מנהג גרוע להביא ס"ת למקשה לילד ולתתו בחיקה דישתקע הדבר ולא יאמר
והביא גם כן פסק אחד מהגאון ר' דוד גרא"ץ ממנטובה דצנוח על זה והסכים עמו לבטלו
(שו"ת כ"י להרב עזריאל דאיינה סימן ג'): כד גביע הפסך ששם ה' פתוב עליו ושמות
אחרים שאינם נמחקין ופסוקים של תורה חקוקין בו חילוק ידע בין אם נעשה ע"י חקיקה
דהוי כחק יריכות או כדפוס מטבע דהוי חק תוכות דבאופן הראשון כתב הוי ואסור
למחוק פיון דמהפוסקים מוכח דלש"ש נעשה והמבואר בריר"ו ח"א נתיב ב' בשם תשו'
הרמב"ם במי שריקם בטליתו פ' ויאמר וכו' אף אם נעשה כדפוס המטבעות יש להקל

דע"י חק תוכות האותיות בולטות ולא מיקרי פתב ואם א"א לידע היאך נעשו יש להחמיר
ואף על פי כן מותר להשתמש בו לדבר שבקדושה כמו לד' כוסות אבל לא להשתמש בו
כל השנה אפילו לקדוש דחיישינו לתקלה שמה ישמש בו לדבר של חול.

גם נשא ונתן בההיא דמס' סופרים דאמר מחטוב וכו' ע"ש תשו' מהר"א ברוך דמטבעות
החוקים בהן שמות הקודש אין פאן בית מיוחד כלל דלאו פתב מיקרי ובהיא דעת
הרמ"ע סימן צ"ג והוסיף מדיליה דנדאי לא נעלם ממנו הש"ס דגיטין פ"ב אלא דלא
נחית לחלק משום דאף על פי דלגוי פתב מ"מ מקרא קדש הוא ובהיא ג"כ תשובת הרב
משאת בנימין סימן צ"ט שנושא על קדושת ספרים הנדפסים ששמות הקודש בהן והשיב
דכפוס שלנו פתיבה מיקרי ויש להן קדושה דחק יריכות הוא ולא כדפוס מטבעות שהוא
חק תוכות ומ"מ הנה רגיל לומר לגרר השם משום מראית העין ובניין השם והשא
מותר דמ"מ שלא במקומו הוא אף אם נכתב בהגון.

וע"ע לו שם על מי שחשב דשם הנכתב בטעות לאו שם מיקרי ולא קדוש הוא דליתא
דמפנרש הוא בפס"ק לאוין ס"ג שאם פתב שם על היריעה ואפילו בטעות כל היריעה
קדושה ואף שהרב מ"ב הנז' השיגו מ"מ כל השגתו אינה רק על מ"ש שכל היריעה
קדושה אבל על השם לכ"ע קודש הוא (שב יעקב סימן נ"ה): הד"ט ועיין בחבורי הקצר
הלז ח"א סימן ח' אות י"ב באיסור שריפה פתבי הקודש אפילו הנדפסים ובכללן גם כן
הפרוא"ם בלע"ז וכ"פ ג"כ הר"פ בן הרב יששכר בער פ"ץ בתשובותיו דף כ"ה ע"ב
הוא פשוט ועיין ג"כ למר שניי וגיסו נר"ו בשפת אמת שלו דף מ'.

ועיין גם כן להרב יעב"ץ ח"ב סימן ק"ם בדין טבעת שהשם חקוק בה שהביא תשובת
הרב חות יאיר סימן נ"ז והצריך עיון על ראיותיו ומסיק דכיון שאינה נעשית להנאת
החושבים אלא לשמירה יש להקל ונקנס גם כן בדין אנפרות שפתבן עובד כוכבים או
ישראל ולא נתקדשו ועל כל מ"ש הרח"י הנז' ע"ש.

ולהאכיל לתינוק בחג השבועות עוגה שיש בה פסוקים ושמות גמגם עליו ועיין גם כן
להרב פסא רחמים דף ל"ג ע"ג ולהרב דברי יוסף סימן מ"א בדין תכשיט זהב וכסף
העושין לתינוקות ותוחבין בו פנינים ומרגליות ועל ידי חבורם עושין אותיות של שם
שדי ובמקום שדי בדל"ת עשו שרי ברי"ש אם מותר להסיר המרגליות למכרם ולהננות
מהן והשיב דכיון שאין פאן קדושת אותיות הקודש ולצרפו והנאתו מוחקן או סותרן
מותר וליתא משום גנאי ובהיא ההיא דגיטין ד"כ וכתב ולא וחקק ופירש רש"י שם
והחילוק בין רקימה לכתובה ובין רקימה לרקימה ומ"ש מהרי"ט א"ח סימן ג' ומרן
ופר"ח בא"ה ס"ס קכ"ה.

עוד ביאר דא"נ דנגידונו פתב גמור הוא מפל מקום פיון שפתוב שרי ברי"ש אף שנתפנין
האופן לשם שדי אטו מי שנתפנין לשם הנייה וכתב אברהם יאסר למחוק אתמהא. עוד
אפשר שיכונן משם לשם שרי ברי"ש וכשם שהיה מצוה הרב המחבר עצמו לעשות
לתכשיט הנערים לפי שאסור לכתוב לכתולה שם קדוש שלא בספר דיוכל לבא לידי
בניין ואם כן אפשר שגם האופן הזה עשה בכונה מכוונת שרי ברי"ש ולא נתפנין
מעיקרא לשם שדי ובהיא גם כן מ"ש מהרא"י בתשו' סימן קע"א בדין ב' יודין דלצנרד
גדול מתיר למחוק.

שוב האריף בדין שאר תיבות שנכתבו בלשון וכתב אשורית לענין מחקתו ונשא ונתן על מ"ש רדב"ז סימן מ"ה שכתב על תש"ו רמב"ם בדין דברים של חול דאסור לרקום דבכתב עצמו וצורת האותיות יש בהן קדושה רבה ענין שם להרב המספר דמייתי בדין מ"ש הרכנה"ג סימן ק"ח הגב"י אות ל' וענין להרב פסא רחמים דף ל"ג הנז' דפסק לאיסור להתיף פלי שפתוב בו אות א' בקו למעלה במקום אלהים או ה' במקום הנה ושיש לחתוף האות ולגנוה וקלילה מרדב"ז דפוס ויניציאה סימן ר"ו ע"ש ואף אם לא עשה לאות פתר למעלה רק א' או ה' אחת נהי דאין לוקין אם מוחקו אף איסורא איפא וחדש גם כן הרדב"ז דאפילו עשה אות שי"ן משם שדי אסור למחוק וסיים הרב כ"ר הנז' דאמנם בספר הסידים תתקל"ה כתב דמותר למחוק ושממנו יש סייעתא למ"ש מור"ם סימן רע"ו בדין ב' יודין וא' ע"ג דהו הו דברי הרב ס' הסידים הנז' וענין גם כן לקמן סימן ל' אות כ"ח וע"ע לו שם בס' ברית עולם דף קמ"ח ע"א שראה בכ"י להר"א נחום ששאל ממנו במי שנהג לכתוב ביום ה"ר בערבה על הפתל ה' ישמר צאתה ובוואף באותיות מרובעות אם יוכל למחוק אות ה' שכתב במקום השם ושפמדונה לו שהספיק שיכול למחוק ומצא גם כן סעד לדבריו ממ"ש הרב ס' הסידים סימן תתק"ל וענין לו ג"כ בחיים שאל סימן ע"א אות ב' ועוד לו שם בב"ע הנז' סימן תתקל"ה דכתב בשם הרב המספר דאם כתב ב' יודין רמז להב"ה יכול למחוק ושלרדב"ז סימן ר"ו משמע דאסור וענין בשירי ברכה שלו בסימן רע"ו: כה תשובה גמורה השיב למי שנפל ח"ו ס"ת מידו שקבל על עצמו להתענות ג' הפסקות ושהגם שאין לנו דבר מפורש מהרב האר"י ז"ל מכל מקום רמז לו והוסיף נרפ"ש מור"ם סימן רפ"ב ס"ז דאפילו המדרגות שלפני הארון אינו נחשבות פקרקע מדאיצטריף למכתב שאין להניח עליהן ספרי הקדש ואם כן אף המקום המסבב התיבה לא גרע מינייהו ומה גם שמה שאירע לשואל לא הנה בכנופיא וגם זה מיגל הרבה חומר הנפילה אף את זה הוסיף להזכירו לתיקון הענין לנהוג כבוד גדול בכל כתבי הקדש יותר מהרגלו והרחק מאד מהמשימים אותם בספסלים שיושבים עליהם ובכלל זה להוסיף יקר לכל לומדי תורה בין תושבים בין אורחין ויתר על כן גייה היטב אותו ס"ת עצמו מראשו לסופו ואם ימצא בו טעות ישמח לבו בתיקונו ואם לאו מכל מקום גיל גיל שעל ידו יחזק לכשר (אגרות הרמ"ז סימן ל"ז): הד"ט וענין גם כן בחבורי הקצור הזה בח"א סימן ב' אות ט"ו וסימן כ"ט אות כ"ה וענין להרב נהר שלום בא"ח סימן תקס"ו בענין קס"ת בקק"י א' שנפל ס"ת לארץ בעת הוצאתו וגזרו תענית בה"ב על אותם שנמצאו אז בבהכ"נ וקראו ויחל ואמרו עננו בשומע תפלה פרחים ושפדין עשו ע"ש: כו אסר לכתוב דברים שפקדושה בבתי ידים אפילו באצבעות חתוכות והוא בכלל מחלל את התורה ויש לאסור אפילו בעשיית התגין כשם שעבודת הקרבנות אסורה בבתי ידים (שו"ת כ"י מהר"ם פרובינצאלי סימן ל"ג): הד"ט ולע"ד חומרא גדולה היא ובפרט אם ידיו מצוננות בימי הסתיו ומניח בתי ידים כדי לחממן ולהנישיר יותר הפתיבה וענין מה שכתבתי בח"א סימן ה' אות ח"י וסימן ל"ג אות כ"ה: כו הביא תשובת מהר"ם ו' חביב בדין ת"ח רף בשנים דכל דגמיר וסביר פטור ממס ובלבד שיהיה מורה הוראה עכשיו או לאחר זמן ואף דאיפא למ"ד דלא בעי בעל הוראה מכל מקום פינו דבהא פליגי אי מקרי ת"ח או לא הקק"י יהיו מוחזקין.

עוד לו משמו דת"ח הפטור ממס אף דאין תורתו אומנתו אם מו"מ עראי ותורתו קבע ומתעסק לצרכי מזונותיו ולא להתעשר פטור ממס עוד לו דאם הספימו הקק"י בחרם*) שפלים יפרעו מס ובכללם הת"ח לא חל החרם ואסור ליקח מהם כלום חוץ מגולגלתא דכינן שהטילו חרם חייבין הת"ח לפרוע אם השר תובע לת"ח ולא לראשי העדה לפרוע לת"ח עוד לו משמו דאם הטילו חרם לשלם בין ת"ח בין ע"ה וקיימו וקבלו עליהם ועל זרעם אף על פי שחל החרם על הנולדים הלא חייגל ואף אם קבל הת"ח ע"ע אי לא דיהיב לשם מתנה.

עוד משמו דאף אם הת"ח עוסק בעסקיו להתעשר אף רוב היום עוסק בתורה ואינו בטל מלמודו בשביל ריבוי ממונו יותר ממה שהיה מתבטל אם לא היה מתעסק כ"כ פטור והרב המחבר חלק עליו וס"ל דכל ת"ח פטור ממס אף שאינו מורה ולו יהיה ספק הת"ח נקרא מן חזק אף על פי שרוב היום טרוד בעסקיו לפרנסת ביתו פטור ואף שהחרימו יחרים עצמו ולא יעבור אדאורייתא (מעיל שמואל סימן ט"ו): ** (בזמן ובמקום שהותר החרם מדינא דמלכותא) ** הד"ט וילדעתו הקצרה האמת תעיד לעצמה כי לא כל מה שהקהלות מטילות על צבורם להשתמש בהם לצרכי הוצאות הצבור יוכלל בשם מס לפטור הת"ח כי כל שהוא לפרנסת עניים ולהנאת ותשמיש עצמו של יחידי הקק"י פגון שו"ב וכיוצא אין ספק לע"ד דאין הפרש כלל בין ת"ח לע"ה וכל מה שדברו הפוסקים בפטורו אינו על המס מסוג הנז' רק לשמירת העיר וכיוצא וממילא משמע במקומות הרגילים להטיל מס כללי לכל צרכי הקק"י ואלו ואלו מעורבין יחד ראוי לקק"י להקל על הת"ח ולהטיל עליו באומד דעתם כפי הערה מעלה מטה המצטרף להספקת עניים ודברים כיוצא בהם מהסוג האמור וכאשר הארכת קצת אצלי בתשובה שרמזתי לעיל אות ט"ז.

ועיין גם פן בתשב"ץ ח"א סימן קמ"ב והנמשכים שהאריך לספר בשבחן של ת"ח בענין זה ונטילת פנס עיין שם אמנם בני ת"ח שאינם ת"ח חייבין כשאר העם ע"ש בח"ג סימן קי"א ולהרב טוב עין סימן ח' אות צ"ט דהביא לשון הרמ"ה בחדושי ב"ב ששמנו חפר אכל מרן ומור"ם בדין זה ועיין לרמב"ם במשנה דאבות פ"ד ולהריק"ש שכל שאינו לחיי האדם ממש פגון בורות מים וכיוצא פטורין ועיין גם פן לריב"ל ח"ג סימן מ"ז ולרב אלשיך סימן נ"ב וכנה"ג ח"מ סימן קס"ג הגה"ט אות ק"ח מעשה אדיר ונורא מב' עשירים שהכריחו לת"ח לפרוע ומתו תוף ל' ואעיקרא דמלתא אי שרי לת"ח להנות מהצבור או יחיד הרי ספרו של מהר"ש די אבילה קראו בשם פתר תורה מונח ועומד, שעמד וימודד ארש הרמב"ם ורשב"ן וזולתם והאריך בכל פרטיו ובפרט מדף ל"ד ע"א ואילך ע"ש פדי שביעה: כח אין לחלק בין אביו לרבו בהזכרת שםם דכשאומר אבי או מורי כשרי בין קודם שמו בין לאחריו וכדאר"י אבא חלפתא ורשב"י יוחאי אבא וכן ינאי אבא וכיוצא ולא כחילוק הרש"ל בפ"ק דקידושין דלא התיר אלא ברבו לומר ר' פלוני ובאביו לא התיר אלא לומר אבא מורי לפי שאין לו רק אב א' (יוסף אומץ ר"ס פ"ז): הד"ט וע"ע לו במראית העין שלו בפרק חלק דף ק' ובליקוטיו שם סימן י"א אות ב' ובשם הגדולים ח"א בהשמות דף ק"ס רע"ב דבקש להקלמה דעת הרש"ך דאסר בפניו לומר מורי פ' ע"ש ובסימן ט"ו אות י"ט וע"ל סימן ל"ה אות ט"ז ועיין להרב שתי הלחם שפתב בס"מ ג' פי לא כל אדם יודע לחלק בין יצחק אביו לאביו יצחק ידיעה

זו תלויה תחת סוג חכמת ההגיון שלא כל רבני הזמן בקיאים בה ע"ש: כט יישוב מה שהוקשה לו עמ"ש בסימן ר"מ סי"ט שהקאב שמחל על כבודו וכו' ודמשמע מס' החסידים דאף שאביו מחל מפל מקום איפא עונש שמים וק' דא"כ מאי קאמר בפ"ק דקידושין ר"ה קרע שיראי באפי רבה בריה וכו' ומשני דמחיל ליקריה דמאי מהני אפתי עונש שמים איפא אבל במ"ש תוספות שם דע"ב ע"א דצ"ל שהודיעו קודם שלא יהיה פמתפונן לאכול בשר חזיר ועלה בידו טלה ניחא אף הריטב"א בחידושו תירץ דהלאו דלפני עור לא תתן מכשול דניד"ד שהוא לאו פולל לא מחמרינן כ"כ ועוד פתא דתירוצ' ב' שתיירץ בברפי יוסף שלו ניחא טפי (שם אות ב'): הד"ט ועיין גם פן בבב"רית עולם סימן י"א על עונשן של שבטים במכירת יוסף אף שמחל להם דה"ט לפי שחטאו נגד הב"ה גם פן ולא יכול יוסף למחול רק על חטאם נגדו ע"ש ובסימן קנ"ב ותקע"ג דהרב ס' החסידים חילק בין דיני אדם לדין שמים דאיפא אף שהקאב מחל א"נ לחלק בין מחילת דברים קלים דמצי אף בדיני שמים ע"ש ובברכ"י ובמחבר שלו סימן ר"ס וע"ל סימן ל"ה אות ט"ו: ל מאנה הנחם נפשו מטוהרה על ראותן פעם אחת ע"ג פתב שפתבו לשר א' אל מלך יושב על פסא רחמים ונצטער מאד עד היכן הגיעה החנופה ושאיסור גמור הוא ממ"ש הרב ס' החסידים סימן תתקל"ו ותיבת אל שהוא קודש עשאו חול ועוד האף ותאר ב"ו בתואר מלך הכבוד ושיש למחות בידם (ברית עולם סימן תקל"ו): הד"ט וכן יש לתמונה לפרסומי ולמקבעי בדפוס פי האי דניתי ספר ונשפח למדפיס ספר שו"ת הרב הגדול מהר"ד ברוך אנגיל שבריש הס' הדפיס ונ"ל רבינו הגדול והקדוש ב"ה וכו' אם לא שגאמר דשאני צדיקים שהב"ה בעצמו חפץ בכבודם ושיקראו גם פן על שם ית' אינו מקפיד שהוא בעצמו וכבודו קרא ליעקב בשם אל כשרז"ל ע"פ ויקרא אל וכו' (אף שיש לדחות קצת דאיהו כ"י אדון כל הנברא יכול לומר פן ולא אנו בריותיו לכנות אפילו למשרע"ה שם אל) גם בב"ב דף ע"ה ע"ב אמרו ג' נקראו בשמו של הב"ה צדיקים וכו' וכן עתידין שיאמרו לפניהן קדוש פדרך שאומר לפני הב"ה (ולעולם דכינוי של אל לא מסתבר לכנות ב"ו אפילו למשה בדורו) וכינון שפן אין לתפוס על הדפסת המדפיס להרב הנז' הקדוש ברוך הוא דכבודן כבוד המקום שאנו לכבדן אמנם בענין אחר יש להקפיד.

ועיין בח"א מחבורי הקטן הלז סימן ז' אות ח' מ"ש בשם הרב פרי מגדים להשתמש מתיבת אל בציר"ה שהוא קדש לתיבת אל בסגו"ל שהוא חול אף על פי שאינו עושה שום מעשה באותיות השם פלל ולתיקון ס"ת רק דממילא על ידי תוספת תיבות החסרות ישמע ויזכר השנינוי של לשון הקודש ללשון חול ע"ש וכבר הרב"ע הנז' גופיה טרח שם בסימן תרמ"ד ללמד זכות למנהג גדולים אף בדורות שלפנינו דזה אומר פסוק אחד וזה משיבו דלכאורה הני מעין דוגמא למ"ש שם הרב ס"ח עצמו אל תשחקו בפסוקים וחילוק ודע ביניהן ובפרט כשעושין פן לא בפסוקים אלא בלשונות הש"ס להיות שגורין בפיהן לשונות הש"ס ועכ"ז סיים ומסיק דירא את דבר ה' יפרוש גם מזה עיין שם וברור הוא לע"ד דע"כ ל"ק אל תשחקו בפסוקים רק בדרך שחוק והיתול ולא לאסור להשתמש בהם לדברים של חול ושם יספר עם חבירו בלה"ק או יכתוב אגרת שלומים או משא ומתן יאסר לדבר או לכתוב בל' הש"ס או ל' פסוק משום דהוי משתמש בפסוקים ולשון הש"ס לעסקי חול דהא ודאי דבר ק' לספר ולכתוב בלה"ק בלי עירוב לשון פסוק או ש"ס ודיינו שלא להשתמש בשמות דוקא אפילו שלא דרך שחוק והיתול והוא פשוט:

לא נשאל בדין פבוד לעושי מצות אם יש לעמוד בפני הגובה צדקה פשם שאמרו לעמוד מפני נושאי התינוק למול כמ"ש הר"ב בפ"ג דבפורים מ"ג בנשם הרשל"ה דף רמ"א ופלפל בדברי הפוסקים והביא מ"ש בכתבי האר"י לעמוד בנתינת צדקה יד ליד או לקנפה של צדקה ופ"א גם פן הירושלמי דקדושין דר"י בר בון אילין דקיימין קמי מיתא לא קיימי אלא מקמי אילין דגמלין חסד וכו' ומסיק דנכון לעמוד בפני פל עושי מצנה פל שעושין בחנם אין פספ (שם סימן נ"ג נ"ד): הד"ט וזה לי רבות בשנים נשאלתי בדין חזן הפוסע על ראשי עם קדש לעבור לפני התיבה להוציא הצבור י"ח אם יש לקום מפניו פלמביאי בפורים והבאתי פסקו של הרב הנז' ונשאתי ונתתי קצת בדברי קדשו והחלטתי לע"ד שהכל מודים שאין חייבין לעמוד אף אם הוא ש"צ בחנם וככתוב אצלי בשותא דינוקא סימן צ"ח ועיין גם פן להרב חיים שאל ח"א סימן ע"א אות ב' בדין היושב וס"ת על ברפיו ועבר רבו ואין מקום להניח ס"ת במקום שיושב להיותו מקום צר ודחוק דפסק דכינן שפקומו צריף להקים גם הס"ת אינו בדין לקום שגראא שהס"ת יקום מפני הרב ע"ש ועיין להרב זרע יצחק (עטניה מארם צובה) בקונטרס פלפלת כ"ש סימן י"ב שהחזיק בהוראת הרש"ך י"ד סימן רב"ע סק"ג ורט"ז שם דאין נוהגין לקום השומעין קול הנושא ס"ת ואינו רואהו ודלא מהרב גו"ר שדחה דבריו ע"ש אמנם הרואה ס"ת פשהוא מהלה פבר פסק מור"ם בי"ד סימן רפ"ב דחייב לקום ואם צריף גם פן לכרוע כשהס"ת פתוח פנגדו ראתה עיני לשון ריא"ז ההובא בשלטי הגבורים בפ"ק דקדושין וז"ל וחיובים לעמוד מפני ס"ת אם מפני לומדיה עומדין מפניה לא כ"ש ונראה בעיני שלא אמרו אלא לעמוד מפני התורה ולא להשתחוות לה ולא נמצא בכל התורה שמשפתחין אפילו לארון הקדש בבהכ"נ עכ"ל וילע"ד לדקדק דקרא קצנח ואני ברוב חסדה אבוא ביתה אשתחנה אל היכל קדשה וגו' גם הרב אמת ליצקב סימן ד' והרב לוד אמת שם פתב וז"ל אין לכרוע ולומר וזאת התורה אלא כשהס"ת פתוח נגדו ואז יכרע נגד הכתב וכו' ועלה בדעתי החלושה לחלק בין ריא"ז לזולתו בין הספר פתוח לספר סגור ועודני עומד וכותב ראיתי להרב ל"א הנז' שפבר הקדימני בברפי יוסף שלו בא"ח סימן קל"ח והביא תשובה כ"י להריק"ש עי"ש לרות צמאוננו ואם מי שעובר לפני ס"ת לעלות לדוכן חייב ג"כ ללוותו פבר הארכתי קצת בשותא דינוקא סי' קפ"ד לב תיק של קמיעות פספ העשוי לשם בתוכו הקמיע שישתמר שמירה מעליא שאחר זמן נתיישן הקמיע ונפסל אי שרי ליקנות מהתיק לתשמיש חול או למכרו ולקנות מדמיו ובריש פל מראין הביא מימרא דרבא במגילה דכ"ו ע"ב והגהות אשירי והמרדכי שם סימן תתכ"ב ולמד מהם להתיר ומה גם דאעיקרא דקמיע גופיה איתמר בשבת דס"א ע"ב דאין בקו קדושה עוד הביא מ"ש הרב"ח הל' שבת סימן של"ד ס"ח והביא הספמת מהר"י פן ארדוט והר"ש פלוריאטין ומסיק דכיון שנפסל הקמיע מותר להשתמש בתיק (סם חיי סימן מ"ו דף צ"א): הד"ט ואם אין הדעת טועה פשוט המנהג אצלנו למכרם אף שעשויים לשם בתוכו מזוזה פשרה אעפ"י שאין המזוזה נפסלה ונראה דלא קילא מזוזה מקמיעין ולענן שם שדי החוקקין מבחוץ ע"ל אות כ"ד: לג אסר הנפרת א' משמות הקדש לפני שתן וצוה וכו"ש פשעביט בידו ותלמודו בידו מפ' פל הצלמים דשאל ההוא מינא לר"ג וכו' וא"ל אין משיבין בפרחץ ומעולם תמה על הרופאים האוחזים פלי השתן ואין רוחצים אח"כ ידיהן ומזכירין אח"כ דברי קדש וש"ש שגור בפיהן וכן נוהגין ומחזירין

שְׁלוֹם (זְקַן אֶהְרֵן סִימֵן ע"ב): הַד"ט וְע"ע לֹו שֵׁם סִימֵן קפ"ח דְּדַעְתּוֹ לְהַחְמִיר גַּם בְּשֵׁם
שֶׁל שְׁלוֹם לְהַזְכִּיר בְּבֵית הַמְּרֻחָץ אִפִּי בְּלִשׁוֹן חֹל וְתַמָּה עַל הַרְמַב"ם שֶׁלֹא מְנַאֵו לֹא
בְּכַנּוּיִים וְלֹא בְּשִׁמוֹת: לֹד מִשְׁאֵו וּמִתְנֹו יָפָה בְּקִימָה מְקַמִּי ת"ח סְגִי נְהוֹר שְׁנִשְׂאֵל הֶרֶב
גו"ר פֶּלֶל ד' סִימֵן ב' וְהִבִּיא מ"ש הֶרֶב הַלֵּק"ט ח"א סִימֵן קנ"ד וְהֶרֶב שְׁעַר אֶפְרַיִם סִימֵן
ע"ח שְׁהַעֲלָה לְחַיִּיב וְהֶרֶב בְּנֹו הִבִּיא רְאִיָּה מְדַאֲמְרִינֵן גְּדוֹל ת"ת יוֹתֵר מְכַאו"א שֶׁפֶל אוֹתָן
שְׁנִים וְכו' הֵא בְּלֹא"ה הִיָּה נֶעֱנַשׁ אַעפ"י שְׁיִצְחָק הִיָּה סוּמָא וְהַרְגִּישׁ הֶרֶב דְּאֵטוּ פֶּל עֶסְקִי
כַאו"א תְּלוּיִם בְּקִימָה וְשָׁגַם הֶרֶב בֶּן הַרְש"א הַנּוֹז הַרְגִּישׁ בְּעַצְמוֹ וּלְעַנְנֵן הֶלְכָה מְסִיק אָף
שְׂאִין הָרְאִיּוֹת מְכַרְיַעוֹת מְפֶל מְקוֹם פִּינֵן שֶׁהַגו"ר וְהַרְש"א וְהֶרֶב בְּנֹו מְסַפִּימִין לְחַיִּיב לְקוֹם
כֵּן רְאוּי לַעֲשׂוֹת (פֶּרַח שׁוֹשֵׁן פֶּלֶל ד' סִימֵן א') הַד"ט וְעִינֵן לְהֶרֶב זָרַע יִצְחָק (עֲטִיָּה מְאַרֵם
צוּבָה) בְּקוֹנְטְרַס פֶּלְפֶּלֶת כ"ש סִימֵן ו' שֶׁפֶלְפֶּל בְּדַבְרֵי קִדְשׁוֹ שֶׁל הֶרֶב גו"ר וְהַרְש"א הַנּוֹז
וּמְסִיק לְחַיִּיב לְקוֹם אָף אֵין הַת"ח רַבּוֹ: לָה חִילוּק יַדַע בֵּין מ"ש בְּשִׁיּוּרֵי בְּרָכָה שֶׁלֹו סִימֵן
קע"ט בְּשֵׁם גְּדוֹלִים דְּמִןתֵּר לְפִתְחָם בַּתוֹרָה לְרֵאוֹת הַפְּסוּק הַעוֹלָה וּבֵין מַה שֶׁרְאָה אַח"כ
בְּמַעֲשֵׂה רוּחַם בַּתְּחִלָּתוֹ בְּחִידוּשֵׁי הַגְּאוּנִים בְּשֵׁם הַרְמַב"ם שְׂאִין רְאוּי לְפִתְחָם חוֹמֶשׁ ע"ד
גוֹרְלוֹת פְּעוּבְדֵי כּוֹכְבִים דִּישׁ לֹומֵר דְּרַמְב"ם מְיִירֵי בַּחוּזֵר עַל הַבְּתִיִם וְעוֹשֵׂה גוֹרֵל לְנָשִׁים
וְאֲנָשִׁים הַנְּגָשִׁים פְּדִרְף הַעוּבְדֵי כּוֹכְבִים הַמְּחַזְרִים עַל הַפְּתָחִים וְעוֹשִׂין גוֹרֵל אֶסוּר אָף
הַרוּצָה לִקְמֵלָה בַּתוֹרָה בֵּינוּ וּבֵין עַצְמוֹ מִןתֵּר וְדַמִּי לְדַאֲמְרִינֵן בְּכַמָּה דְּוֹכְתֵי פְּסוּק לִי פְּסוּקֵךָ
וְשֶׁכֵּן רְאָה רַבֵּן קַשִׁישְׂאֵי שֶׁפּוֹתְחִין הַסֶּפֶר בְּצַר לָהֶם ח"ו כְּמוֹ גוֹרֵל (חַיִּים שֶׁאֵל ח"ב סִימֵן
ל"ח אוֹת מ"א): לֹו מוֹבִיל וּמִיָּיתִי בִּידְיָה תִּשׁוּ רַבְּב"ז סִימֵן מ"ז לְלִשׁוֹנוֹת הַרְמַב"ם בְּפִתּוֹב
שֵׁם עַל בְּשִׁרוֹ שֶׁלֹא יִרְחֵץ וּבְגוֹזְדָּמָה לֹו טְבִילָה כּוֹרָף וְכו' דְּנִשְׂאֵל דְּהֵא עוֹבֵר עַל לֹא תַעֲשׂוּן
וְשֶׁרְאָה מִי שֶׁהִשִּׁיב דַּמ"ע דְּטְבִילָה דְּחִי ל"ת וְכו' וְהַקְּשָׁה עֲלֵיו דְּאֵין מְצֻנָה לְטְבִיל וְשַׁנ"ל
דְּאֵין פֶּאֵן דְּחַיִּית לֹאוּ בְּיַדִּים וּמ"מ טְבִילַת רְשׁוֹת אֶסוּר לְפִי שְׁגוּרֵם לְמַחּוּק וְהֶרֶב הַמְּחַבֵּר
הוֹסִיף לְתַמְנֵה עַל רַבְּב"ז דְּבִשְׁבַת דָּף ק"ד מְבֹאָר דְּאֵין טְבִילָה בְּזַמְנָה מְצוּה וְשַׁכ"כ
הַרְמַב"ם וְכֵן הַרְגִּישׁ עַל הַרְלַח"מ.

עוֹד תַּמָּה בַּמ"ש דַּנ"ל דְּאֵינוּ מוֹחֵק בְּיַדִּים פְּאִילוֹ אוֹמֵר מִשְׁלֹו וְתַלְמוּד עָרוּף הוּא שֵׁם
בְּשִׁבַת עוֹד הַעִיר עַל רַש"י דִּיּוֹמָא דָּף ח' וְעַל הַרְכָּה"ג סִימֵן זר"ע אוֹת ד' בְּדִין נַט"י לְמִי
שִׁישׁ לֹו שֵׁם וְשֶׁלְדַעְתּוֹ פְּשׁוּט שְׁיִטְבּוּל יָדִיו דְּלֹא בְּעֵי שֶׁפְּשׁוּף דַּבְּנַט"י דְּבְעֵי הֵנִי מוֹחֵק
בְּיַדִּים גַּם הַקְּשָׁה לְרַבְּב"ז דְּפּוֹס וְוִינִיצְיָא ס"ס תַּקצ"ו שֶׁהִבִּיא רְאִיָּה מְדַאֲמְרִינֵן הִיָּה לֹו שֵׁם
וְכו' וְהֵא הֶכָא דְּפְסִיק רִישִׁיָּה דַּא"א לְטְבִיל שֶׁלֹא יִמְחַק כְּלוֹ אוּ מְקַצְתּוֹ וּמְפֶל מְקוֹם הַתִּירוֹ
מִשׁוּם טְבִילָה בְּזַמְנָה שֶׁלֹא אֶסְרוּ רַק דְּרָף הַשְּׁחַתָּה עַכ"ל וְק' דְּהֶכָא מִשׁוּם דְּגֵרְמָא שְׁרִי
וְכַמ"ש אִיהוּ גּוֹפִיָּה בְּסִימֵן מ"ז גַּם מ"ש דְּטְבִילָה בְּזַמְנָה מְצוּה ק' דְּהֵא בְּשִׁבַת וִיּוֹמָא לְרַבֵּן
אִינָה מְצוּה וְכַנֵּן וּמַש"ה אֶצְטְרִיכוּ פְּרִיכַת גְּמִי וְתִירְץ דְּנִרְאָה דַּמ"ש רַבְּב"ז לֹא מְצוּה מְמַשׁ
קְאָמֵר רַק שִׁישׁ בְּהַ צַד מְצוּה (פְּסַא רַחֲמִים דָּף ל"ב): הַד"ט מַה שֶׁחִילֵק מְנִי"ר בֵּין טְבִילָה
לְנִטְיָלָה כַּנּוֹ הִנֵּה לְהַרְב"י בַּא"ח סִימֵן קנ"ח דַּס"ל ה"ה לְשׁוֹפָף רְבִיעִית בְּבַת א' דַּא"צ
שֶׁפְּשׁוּף נִרְאָה דַּנִּיד"ד נְמִי דִּינָא הֶכִי אָף דַּאִיפָא מ"ד דְּבִשׁוֹפָף רְבִיעִית ג"כ בְּעֵי שֶׁפְּשׁוּף
דְּהֵא גַם בְּטוֹבֵל אִיפָא לְמ"ד דְּצָרִיף נִיגוּב כְּדַאִי שֵׁם וּבְלָבוּשׁ: ל"ז הַנִּיחַ בְּעִיּוֹן קֶצֶת תְּשׁוּבַת
הֶרֶב שְׁעַר אֶפְרַיִם סִימֵן צ' דְּהַתִּיר לְנִכְפָּה לְחַתְּנֵן חֲתִיכַת קֶלֶף צְבִי מַס"ת לְכַתּוֹב עֲלֶיהָ
קְמִיעַ עַפ"י מְוַמְחִין שְׂאֵמְרוּ שָׁזוּ רְפוּאָתוֹ וְהַעִיר עֲלֵיו שֶׁלֹא זָכַר דַּעַת הַרְמַב"ם הַאֶסְרֵם
לְעַבּוֹר עַל אֶסוּר תוֹרָה בְּרְפוּאָה שְׂאִינָה דְּרָף טְבַע רַק דְּרָף סְגוּלָה אָף כְּבָר נַחֲלָקוּ עֲלֵיו

הַרְמַבּוֹן וְרִשְׁבָּ"א כַּמֵּ"שׁ בְּבִרְכֵי שְׁלוֹ וּבְחַיִּים שָׁאֵל ח"ב סִימָן ל"ח שְׁרַבְיָנוּ פְּרִיץ פֶּתַח שְׁמוֹת הַקִּדְשׁ בְּשֵׁבֶת לַמִּקְדָּשׁ לִילָד וְגַם הַרְמ"ה הַתִּיר לְכַתּוֹב קַמִּיעַ בְּשֵׁבֶת אִי אֶתְמַחִי גִבְרָא וְקַמִּיעָא וְכַמֵּ"שׁ בְּטוֹב עֵינַי שְׁלוֹ דָּף מ"ה ע"ב וּמ"מ הַנִּיחַ פֶּסֶק הַרְש"א הַנּוֹ' בַּצ"ע אָמְנָם מִירִיעָה פְּסוּלָה נִרְאָה לְהַתִּיר לְחַתְּנָהּ מִהַגְלִיּוֹן לְקַמִּיעַ אִי אֶתְמַחִי גִבְרָא וְקַמִּיעָא (וְעֵינַי לְהַר"ם מְפָאֵדוּבָה אֵימְתִי מוֹתֵר לְחַתְּנָהּ גְּלִיּוֹן שֶׁל ס"ת לְתַקְנֹהּ בּוֹ) (שָׁם דָּף ל"ד): לַח עֲלִיָּה שַׁע"ג בַּהַכ"נ וְכֵּה צַד אֶחָד מְכַנּוֹן עַל הַהֵיכָל שֶׁבְּתוֹכּוֹ ס"ת יְכוּל וְרִשְׁאֵי לְדוֹר בְּעֲלִיָּה וְלַעֲשׂוֹת פְּרָצוֹנוֹ אֶבֶל בְּמָקוֹם הַמְּכַנּוֹן עַל הַהֵיכָל אֵין לוֹ לִישׁוֹן וְלֹא לְהַנִּיחַ כְּלֵי מְלֹאכְתּוֹ (פֶּאֶר הַדּוֹר סִימָן ע"ד): הַד"ט וְכֵן עָשׂוּ מַעֲשֵׂה בְּדוֹרוֹת שֶׁלִּפְנֵי פֶּה פִּירִינְצֵי בְּבֵית גִּבִּיר אֶחָד שֶׁהוּא עַל יְשִׁיבַת מַתִּיר אֲסוּרִים שֶׁמְשַׁתְּמָשִׁין בּוֹ לְפָרְקִים לְתַפְלוֹת הַצְּבּוֹר וּבִפְרָט בַּקְּבִיעוֹת בְּכָל מְנַחַת שֵׁבֶת וַיֵּשׁ שָׁם הֵיכָל וּס"ת שֶׁמוֹצִיאִין וְקוֹרִין בּוֹ וְכַדִּי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ בְּנֵי הַבַּיִת שֶׁעֲלָיו לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּמָקוֹם הַמְּכַנּוֹן ע"ג הַהֵיכָל קָבְעוּ שָׁם תִּיבָה גְּדוֹלָה בְּאֶרְצָה וְרוֹחַב שֶׁתְּמַלֵּא כָּל הַמָּקוֹם שֶׁתַּחְתּוֹ הַהֵיכָל וּמ"מ אֵינָן נִזְהָרִים לְהַנִּיחַ בָּהּ וְעֲלִיָּה אֵינָה תִּשְׁמִישִׁי הַבַּיִת וְעָשׂוּ הַיְכָר זֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא לִישׁוֹן שָׁם אוֹ לְמַדְרַס כִּי רָגַל וּבִשְׁאֵר הַמְּדוֹרוֹת שֶׁהֵן לְמַעַל מַחְדָּר זֶה לֹא עָשׂוּ שׁוֹם הַיְכָר וְאֵינָן מְקַפִּידִין כָּלֵל אֶפְיָלוֹ לְהַנִּיחַ מִטְּתָן בְּמָקוֹם הַמְּכַנּוֹן לְתִיבָה שֶׁבַּמְּדוֹר שֶׁלְמַטָּה הַמְּכַנּוֹן לְהֵיכָל שֶׁבִּישִׁיבַת מ"א הַנּוֹ' וְעֵינַי בְּחֻלְקֵי א"ח סִימָן ח' אוֹת י"ד: סִימָן כּוֹ דֵּינִי צְדָקָה וְהַקִּדְשׁ לְת"ת וְעֵינַיִם וּמִצּוֹת אַחֲרוֹת: אוֹת א עֲשִׂיר שֶׁהַתְּנַדָּב לְת"ח א' כו"כ לְהַשִּׂיא בְּנוֹ הַבְּחוּר וְהָאֵב רוּצָה לְשִׁנּוֹתוֹ לְהַשִּׂיא בְּתוֹ הַבּוֹגֶרֶת אִף דְּמַקְדִּימִין יְתוּמָה לְיְתוּמָה וְדָלָא כְּהַרְבַּ חֲלָקַת מְחוּקָק סִימָן א' מ"מ בְּנִיד"ד שֶׁכְּכָר זִיכָּה לְכַנּוֹ ע"י הָאֵב וְזָכֵן לְאֵדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו כְּכָר זָכָה הֵבֵן אִם לֹא שֶׁהָאֵב עָנִי מְאֹד וּא"א בְּלֹא"ה לְהַשִּׂיא בְּתוֹ דָּאֵז גַּם עַל הָאֵח מוֹטָל הַדְּבָר וְאֶפְשָׁר דְּגַם הֵבֵן יֹאמֵר הָרִי אֲנִי כָּאֵלוֹ הַתְּקַבְּלִיתִי וְהֵאָרִיךְ קִצְתָּ בְּתַחֲלַת פְּסָקָם לִיִּישָׁב תְּמִיחַת מְרוֹן בֵּא"ח סִימָן תְּרַצ"ד עַל הַטּוֹר דְּפֶסֶק דְּלֹא כְּהָרִי"ף וְהָרֵא"ש וְסִינְיַעְתֶּם בְּדִין שִׁינּוּי הַצְּדָקָה וְחִילְקֵי יָדַע בֵּין הָעָנִי עֲצָמוֹ אוֹ גִּבְאֵי צְדָקָה דָּאֵלוֹ עָנִי מוֹתֵר לְשִׁנּוֹתוֹ כָּל שֶׁלֹּא הַתְּנָה הַמְּתַנַּדָּב תְּנֵאֵי כְּפוּל וְדָלָא כְּהַרְבַּ חוֹת יָאִיר סִי רל"ב ע"ש (שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"א סִימָן ע"ז): ב גִּבְאֵי צְדָקָה שֶׁהִיוּ לוֹ מַעוֹת צְדָקָה וּמַעוֹתָיו בְּתִיבָה א' וּבְשַׁעַת הַשְּׂרָפָה ב"מ נִשְׂרָפוּ הַצְּרוּרִין וְהַשְּׂקִין וְנִתְעַרְבוּ הַמַּעוֹת אֵלוֹ בְּאֵלוֹ וְנִאָבְדוּ הַרְבֵּה מִהֵן הָעֲלָה מִפ"ב דְּמַעֲשָׂר שְׁנֵי דְהַהֶפְסֵד לְפִי חֲשׁוֹבֹן וְכַפְסֵק הַרְמַבּוֹן פ"ו מֵהַל' מ"ש וְאֵין חִילּוּק בֵּין מַעוֹת צְדָקָה לְחֻלּוּן דְּהַפֵּל לְפִי חֲשׁוֹבֹן (שָׁם סִימָן ע"ח): הַד"ט וְעֵינַי לְהַרְבַּ זְרַע אֶמֶת ח"ב סִימָן קי"ג דְּגִנְזָר שֶׁנִּתְעַרְבוּ לוֹ מַעוֹת שֶׁל פְּדִיּוֹן שְׁבוּיִים בְּשֶׁל קִנְפַת א"י יְתֵן לַפ"ש עַד שֶׁיִּצָּא הַסֶּפֶק מִלְּבוֹ ע"ש וּבְהַשְׁמָטוֹתָיו: ג ש"מ שֶׁצָּוָה לְתַת כו"כ לַפ"ש וּבְשִׁנְתָּ תַע"ג הָנָה רַעַשׁ וְדָבָר בְּעוֹלָם לַתַּפ"צ וְהַרְבֵּה מִיִּשְׂרָאֵל הָיוּ בְּדוֹחֵק גְּדוֹל מוֹתֵר לְתַת לָהֵן מֵאוֹתוֹ הַסֶּף וְלֹא מִיִּקְרִי מִשְׁנָה מִדַּעַת הַנּוֹדָר (שָׁם סִימָן פ"ד): ד טַעֲמָא טַעֲמִים לְמָה שֶׁנֶּהְגּוּ לְשַׁלֵּם מִמַּעוֹת מַעֲשָׂר כְּסָפִים צָרְכֵי נִשְׂוֹאִין וּמְשַׁמְשִׁין אִף שְׂכָר פּוֹעֲלִין וְדֹאֵי אֲסוּר וְכָל שֶׁאֵינּוּ לְעֵנִיִּים מִמֶּשׁ אֵין לְשַׁלֵּם מִהֵן אִם לֹא שֶׁאֵין יְכוּלֵת בְּיָדוֹ לְקַיֵּם הַמִּצּוֹת הַהֵנָּה וְעוֹד לוֹ בְּסִימָן שֶׁאֲחָרָיו בְּדִין אִם רִשְׁאֵי לְנִכּוֹת מִמָּה שֶׁהָרוּיִחַ בְּמָקוֹם א' מֵהַשְּׁהֶפְסִיד בְּמָקוֹם אַחֵר דְּלִדְעָתוֹ אֵינּוּ רִשְׁאֵי לְמִלְאוֹת חֲסָרוֹנוֹ מַעֲנִין לְעֵנָּן וְדָלָא כְּהַרְבַּ חוֹת יָאִיר סִימָן רכ"ד (שָׁם ח"ב סִימָן פ"ה ופ"ו).

הַד"ט וְרִאִיתִי לְהַרְבַּ עֲזַרְיָאֵל דְּאֵינְיָהּ בְּשׁוֹ"ת כ"י סִימָן צ"ט דְּפֶסֶק דָּאֵין לְקִנּוֹת מִמַּעוֹת מַעֲשָׂר כְּסָפִים סְפָרִים לְקָרוֹת בְּהֵן דְּהֵנִי נִהְנָה מְקוֹפַת צְדָקָה וְעֵינַי לְהַרְבַּ יַעֲבִיץ בַּח"א

סימן ג' ו' סימן ו' דמסיק ותני דמצות צדקה נכללת בב' סוגין הא' דאורייתא היינו להמציא לעני הגון די מחסורו הפל לפי מה שהוא אדם וכו' אם אפשר בצבור ואם לאו היחיד כמה שאפשר לו והב' מדבריהן היינו (למאן דאמר דמעשר כספים דרבנן) הפרשת מעשר או חמש נכסיו לצדקה אף שיש בעיר קופה ותמחוי אלא שרוצה להרחיב להם או לעניי עירם ולהרב"ח וסייעתו אפילו חיובא דרבנן ליפא רק מנהג פשר ונשר וכ"נ עיקר במי שאינו כ"כ עשיר מןפולג מצוה ומדת חסידות הוא לבזבז הרבה אחר שישעור שישאר בידו כדי להתפרנס ממנו כל ימי חייו ועיין למרן באבקת רוכל סימן ג' ולהרב נודע ביהודה סימן ע"ג במי שהיה נוהג לחלק לעניים מעשר הריוח שלו והיה לו פנקס מיוחד על זה ולפעמים היה נותן קודם שיתחייב כדי לנפות פשיתחייב ומת ונמצא שחלק יותר ממה שהיה חייב עיין למור"ם סימן רנ"ז ס"ה אמנם כבר נהגו העם לעכב ועשו בזה שאינו זוכה כזוכה וע"ש לרש"ך סקי"ב וי"ג וכל זה עודנו חי אבל פשמת יש להסתפק אם יכולין לעכב ומ"מ בנגידון שלו שאם לא היה מעכבו לא היה התורה היתומה יכולה לינשא הניא שעת הדחק להקל ובלבד שיפריש היורש המעשר ואחר כך לעכב לעצמו ע"ש ועיין ג"כ להרב ב"ד של שלמה בחי"ד סימן א' דביאר כל פרטי דיני מעשר ממון ותוספת מעשר ולא יזהר דבר רשאי להוציאם (הביאום הפוסקים בסימן רמ"ט) ע"ש שפירר הפל באר היטב: ה מעות של צדקה שביד אלמנה אחת שיש לה חנות להלוות ורוצין לקחת מידה לתת לאחר אינו רשאי אם לא מצאו בה עול ויש בה כל התנאים דבב"מ פ' א"נ בענין מעות תומים ובפ' הגזיקין א"ש נכסי תומין הרי הן כהקדש ואם כן יקחו המעות בידה בלי סבה מכרחת יש משום חשד וכדאמרנו גבי מערבין בבית ישן משום ד"ש (שו"ת כ"י מהרב עזריאל דאינה סימן צ"ה).

ו ש"מ שבתחלת צנואתו פירש כמה היה הקרן שלו ושוב צוה לתת כו"כ לנה וכו"כ לנה ושאל אם יש לו עוד מממונו וא"ל שנשארו עדיין ק' סלעים והשיב שיתנו לקופה פ' ומת ולא נמצאו רק פ' אחר נתינת הסכום הראשונים הורה זקן דאין זה דומה לההיא דב"ב פ' י"ג דייתיקי מבטלת דייתיקי ואם כן חזר בו מצויו הראשון ויתנו לאחרון כל הק' והקודמין יפסידו דהתם אירינן דכתב וחזר וכמ"ש רש"י ורשב"ם שם וברור הוא דחזר בו משא"כ הכא דאין לה טעות גדול מזו שחשב שישארו כאשר א"ל והקדש טעות אינו הקדש וכ"כ גם כן הרמב"ם שאין לו חזר בו רק בידיים מוכיחות כגון שאנו רואין ב' שטרות וכו' (שם סימן ק'): ז דרש סמוכין על שלוחי א"י הבאים לעיירות אחרות לקבץ יד על יד ואינן חוששין אותן לעניי העיירות שמתפרנסין מהן ונדחין מפניהן (יוסף אומץ סימן י"ט): ח המקדיש קרקע לפירותיו לעשרה לומדי תורה וכעת אכלא ומדלדלא שאין להן די ספוקן מסיק דהגזברים רשאים למעט מהשיבות להספיק ללומדים בהסגרות שהן הן הקבועין ומפל מקום לצאת ידי הפל טוב הוא שמי שזכה כבר ונכנס שלא להורידו ומיהו אם חל מציאות העדר אחד מהן לא יזהר סבה שתהיה יש ביד הממונה להוסיף הספיקות לקבוע ללמוד וללמד ולא לבקש גזרי עצים למלאות חסרון החשבון (ועיין ג"כ להרב קרית חנה סימן ל"ד דשייך קצת לניד"ד הד"ט) (זרע יעקב סימן ו'): ט ראובן צוה לפני מותו להפריש מעזבונו סך מסויים שיהיה הקרן קיים ולחלוק הפירות משנה לשנה לת"ת לבני עניים וע"ז יהיו נכסיו משועבדין ותיקף אחר מיתתו הלכו היורשין והעלו הצנואה בערפאותיהן שכן הוצרכו לעשות כדי שיהיה קיום והעמדה לצנואת ראובן

בפריעת סף קצוב למלה בדינא דמלכותא שפיל מי שהניח קרן קנים לערף נ' לק' וכן עשו ופרעו למלה את הסף ומסיק הרב דכינן דההפסד מחמת הממון ההפסד לצדקה ולא על המותר הנכסים שהניח ליורשים והביא מ"ש הטור ח"מ סימן רל"ג ומרן שם מחודש י"א ודברי שו"ת מהרד"ג ס"ס מ"ד ונחות יאיר סימן ס"ג וצ"ח סימן ל"א ע"ש (קרית קנה סימן מ"ה): י מי שהקדיש סף מסונים לת"ת של מקום פ' בעודו בריא פכל תחז"ל ולפרוע משנה לשנה לפ' הַחֶכֶם כו"כ בתנאי שילמד עשרה בחורים ממשניות ולמעלה ובמיתת אותו חכם יהיה ביד האב ב"ד וב"ד שבאותו זמן לברור אחר מקהלתו ראוי לקב' ולתת לו אותו הסף שקצב לראשון והקנה פל ממנו ותייב את יורשיו לשלם סף הנז' ושלא ירד שום אחד מיורשיו ויורשי יורשיו לנחלה עד שיתחייב עצמו לשלם כנז' וכן עד עולם ומת הַחֶכֶם הנבחר חט"ש ושם נמצא חכם אחד מןפלג ונושא אשה ממשפחת המקדיש שורת הדין נותן להקדימו לאחר והביא מ"ש הרש"ך ח"ב סימן ל"ח ודברי ריבוב סימן ע"ג ולחם רב סימן ר"ג והמור"ם הוא דלעולם אמרינן דעת הנוטן ואם לא הגיע הממון ליד הגבאי רק ליד השליש לתת לגבאי הנה יד השליש כיד המקדיש לחזור גם כן מנדרו לשנות להקדיש אחר ועיין להרא"מ סימן נ"ג ורש"ך י"ד סימן רנ"א והכנה"ג שם הגה"ט אות ה' ומרדכי דבתרא סימן תצ"ג וזולתם (אור ישאל סימן ס"ז): הד"ט ועיין להרב שב יעקב סימן נ"א בכדומה לזה שהתנה המקדיש שהלומדים ממשפחתו הן מצד האב הן מצד האם יקדימו ללומדים אחרים ואחד ממשפחתו נותן בתו לת"ח ופסק דהבא מצד התסתנות אינו בכלל משפחתו רק קצת קדימה יש לו מחמת הקרוב קודם אבל לדחות מי שהיה פבר לא אפילו ממשפחתו ממש ועיין ג"כ להרב תורת חסד סימן ל"ו בכיוצא לזה ע"ש ויש מקום אתי לחשוב דאף להרא"י הנז' ה"ד בניד"ד שלא הנכיר ממשפחתו ואזלינן בטר אומדנא ס"ל דשורת הדין נותנת להקדימו לאחר אף כשפירש ממשפחתו היה מפרש גם כן המתחננים ולכן סגי קצת קדימה וכסברת הרש"י הנז' ועיין להרב ת"ח הנז' סימן ל"ח במי שהפריש סף מה לגשואי יתומות עניות סתם ופרנסי קק"י שאלו ממנו איזה סף להשיא יתומה אחת והוא רוצה לעפכן בעד קרוביו ופסק לזכות המפריש והביא מ"ש הטור ומרן סימן רנ"א בשם המרדכי וכל בו ור' ירוחם סוף נכ"ד ואף שראה לרשד"ם סימן קס"ח דפסק דהדין עם הפרנסים מ"מ מצא מנוח לסברתו ממהר"י אדרבי סימן ע"ב שהשיב לדבריו שייכול הנוטן לתת ליתומות קרוביו ע"ש גם בסימן מ' נכנס בענין אומדנא דנותן שאינו מניח לקרוביו ליתן לרחוקים והביא תשובת מהר"ם אלשיך ובסימן מ"א דחה דבריו וראיותיו והעלה דמלתא דאומדנא פלוגתא שקילתא ועיין לרש"ך ח"ב סימן ל"ח ומהרי"ט ח"א סימן ס"ג וע"ע לו שם בסימן מ"ב מ"ג בענין לשנות הקדש ת"ת למצוה אחרת ועיין לרשד"ם סימן קנ"ח וסימנים אחרים ובמהריק"ו שורש ז' וקכ"א ורש"ך ח"ב סימן ל"ח והר"ם אלאשקר סימן ע' ועיין להרב מגן שאול סימן ג' בדין האשה שהקדישה כו"כ למרביצי תורה שבקק"י פלוני ומינתה פקידים רו"ש בניה וזולתם ואחר פטירתה ירד ראובן מנכסיו ומטופל בכנים ובת שהגיעה לפרקה ושאל מהפקידים לתת לו מהעזבון מהרינוח או מהקרן וזכיה הרב בטענתו ושיוכלו הפקידים לשנות דאמדינן דעת האם שלא היתה מנחת בנו האהוב בשביל אחרים אילו היתה מעלה על דעתה שבנה חמודה ירד מנכסיו ולית לן אומדנא דמוכח יותר מזה והביא מ"ש הרב תורת חסד סימן א' שהביא תשובת

מְהֵרָם אֲלֵשִׁיף וְנִשָּׂא וְנִתֵּן בְּדַבְרֵי הַרְתָּהּ הַנְּזוּ' ע"ש: וְעֵינַי לְהֵרֵב רֹאשׁ יוֹסֵף בְּתִשְׁבוּתוֹ דָּף י"א ע"ב בְּמִי שֶׁהִקְדִּישׁ כו"כ לְחֻלּוֹק חֲצֵי הַרְיוֹחַ לְעַנְיֵי צַפַּת תּוֹב"ב וְהַחֲצֵי הָאֲחֵר לְקַבּוּעַ יְשִׁיבָה בְּצַפַּת וְיֵשׁ לְמַקְדִּישׁ בְּעַל אַחֲוֹתוֹ ת"ח בְּמַקּוֹם אַחֵר מְטוּפֵל בְּבָנוֹת וְנִשָּׂא לְהֵרֵב אִם יְכוֹלִין לְשַׁנּוֹת הַהִקְדָּשׁ וְהַחֲלִיט הֵרֵב לְאַיִסוֹר פִּינּוֹן שֶׁהוּא בְּעִיר אַחֲרַת וּדְלָא אֲמַדִּינוּ בְּזֶה דַעַת הַמַּקְדִּישׁ דְּאֲפִילוּ אִם הַמַּקְדִּישׁ עֲצָמוֹ הֶעֱנִי הוּא גּוֹפִיָה נְמִי לֹא מְצִי לְעַפּוּבֵי כָּל שָׂפָא לִיד הַהִקְדָּשׁ עי"ש וְעֵינַי לְהֵרֵב צָרוּר הַפְסָף סִמְן י"ז בְּדִין לֹאָה שֶׁהִקְדִּישָׁה כו"כ לְמַרְבִּיצֵי תוֹרָה וְנִתְנָם בְּיַד פְּקִידִים שְׁלָה וְיָרַד בְּנֵה מְנַכְסִיו וְהוּא בְּדוּחַק וְצָעֵר וְיֵשׁ לוֹ בַּת לְהַשִּׂיא וּפְסַק מֵהֵרָ"ק דִּיכוֹלִין הַפְּקִידִים לְשַׁנּוֹת וְלַתֵּת לְבָנָה וְנִחְלַק הֵרֵב עָלָיו שְׂאִין פַּח לְהוֹצִיא מֵהַפְּרָנְסִים וּדְלָא שְׂיָיָף פֶּאֵן הָאֲמַדְנָא וְעֵינַי לְהֵרֵב מְגוֹ שְׂאוּל סִמְן ג' וְלִהְרֵב מַחְנֵה אֲפָרִים סִמְן י"א וְלִמְהֵרָ"שׁ חִיוֹן סִמְן ל"ה וְעֵינַי גַּם כֵּן לְהֵרֵב בֵּית יְהוּדָה ח"ב סִמְן ד' דְּפַסֵּק דְּמוֹתֵר לְשַׁנּוֹת מְנַדֵּר לְמֵאוֹר לְהַשִּׂיא עֲנִיָה קְרוּבָתוֹ ע"ש: יא גַּבְאֵי צְדָקָה מְשַׁאֲלוּנִיקֵי שְׁשַׁלַּח מְעוֹת לְהַלְבִּשָׁה לַעֲה"ק תּוֹב"ב וְכַתְּבֵי לְגַבְאֵי עַה"ק שְׁלָא יוֹרְשָׁה לְחַלֵּק לְשׁוּם עֲנִי שְׁבַעוּלָם אֲלָא דוּקָא לְעַנְיֵי שְׂאֲלוּנִיקֵי שְׁבַעוּ"ק וְהִנֵּה יֵשׁ שָׁם עֲנִיִּים מְשַׁאֲלוּנִיקֵי שְׁמַכְמָה שְׁנִים נִתְיָשְׁבוּ בַעַה"ק וְיֵשׁ אַחֲרִים שְׂפָאוּ מְקָרוֹב ה' או' ו' חֲדָשִׁים אִם פְּשָׁגוּבִין בְּשַׁאֲלוּנִיקֵי גּוֹבִין בְּפִירוּשׁ לְעַנְיֵי עִירָם שְׁבַעוּ"ק אֲזִי אוֹתָן שְׁנִתְיָשְׁבוּ זֶה פְּמָה שְׁנִים קוֹדְמִין וְאַח"כּ אֲשֶׁר בָּאוּ מְקָרוֹב וְאִם בְּשַׁאֲלוּנִיקֵי גּוֹבִין סִתְּם לְהַלְבִּשָׁת יְרוּשָׁלַיִם אִם כֵּן יִנְכוּ בָּהּ עֲנִי עַה"ק תַּחֲלָה וְאִם יוֹתֵר לְעַנְיֵי שְׂאֲלוּנִיקֵי וְאִין בְּדַבְרֵי הַגַּבְאֵי מְמֵשׁ (שְׁזֵה הָאֲרָץ ח"ג סִמְן י"ד): יב אִם יְכוֹל אֲדָם לְחַלֵּק נַכְסִיו לְצְדָקָה בְּשַׁעַת מִיתָה וְלֹא יַעֲבֹר עַל אַעֲבוּרֵי אַחֲסָנְתָא כָּל שְׁמִנִיחַ לְיִוְרָשִׁים כָּל דְּהוּ שְׁתַּתְקִיָּים בּוּ הִיְרֻשָׁה דְּאוֹרֵייתָא בְּמַחְלֻקַת שְׁנוּיָה וְעֵינַי לְהֵרֵב בָּאֵר הֵיטֵב ח"מ סִמְן רפ"ב וְלִהְרֵב עֵין יַעֲקֹב בְּדָף נ"ז דְּעִירוּבִין עַל מִמְרַת רַב לר"ה אִם יֵשׁ לָךְ הֵיטֵב לָךְ וְכו' (זָרַע אֲמַת ח"ב סִמְן ק"י): יג פְּנוּיָה עֲנִיָה מְצַפּוּרֵי שְׁנִתְעַכְבָּה זֶה יָמִים וְשָׁנִים בְּעִיר עֲזָה וְחִזְרָה לְעִירָה וְנִתְגַּלָּה שְׁהִיתָה הָרָה לְזַנוּנִים קוֹדְם חִזְרָתָה לְעִירָה מְטוּטֵלַת פְּרָנְסַת הַגּוֹלָד עַל ק"י עֲזָה שְׁנִתְעַבְרָה שָׁם וְדַחָה תְּשׁוּבַת הֵרֵב שְׁמֵשׁ צְדָקָה בַּח"מ סִמְן ל"ח שְׁחֻשֵׁב לְחַיִּיב לְקַ"י צַפּוּרֵי וְע"ע לוֹ שָׁם בְּהַשְׁמָטוֹתֵי (שָׁם סִמְן קי"א): הַד"ט וְע"ש בַּש"ץ הַנְּזוּ' דְּחַכְמֵי וְיִנְיָצִיאָה לֹא הַכְרִיעוּ עַל מִי מְשַׁנְיָהֶם יְחוּל הַחַיּוּב וְדַעַתָּם ז"ל שְׂאֵם עַדִּין לֹא נִפְסַק הַדִּין שְׂיִטוּ אַחֵר הַפְּשָׁרָה וְחַכְמֵי לְיוּרְנֹו פְּסָקוּ שְׂאֵם עַקְרָה הָאֲשָׁה דִּירְתָה לְגַמְרֵי מְמַקּוֹם מוֹלְדָתָה וְנִתְיָשְׁבָה בְּשָׁכְם כ"כ זְמַן שֶׁהָדִין נוֹתֵן שְׁקָנְתָה יִישׁוּבָה שָׁם אֲזִי אִין שׁוּם מְקוֹם לְחַיִּיב בְּנֵי מוֹלְדָתָה ע"ש וְהַר"מ עַ מְפֹאֲדוּבָה רַב וּמ"ץ בְּעִיר הַזֹּאת פְּרִינְצֵי חַיִּיב אֵת ק"י שְׁכָם שְׁשָׁם נִתְעַבְרָה וְשַׁאֲפִילוּ לֹא יִהְיֶה אֲלָא סַפֵּק הָא אֲמַרִּינוּ בְּגִיטִין דָּף ל"א וְחֻלּוֹין ד"ג הֵיכָא דְּאִיתָהּ לְאַיִסוּרָא קְנָסִינוּ ע"ש: יד בְּעַלֵי חוֹבוֹת הַמְּסוּרִים בְּיַד עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בְּעַד חוֹבוֹתֵיהֶם עִם בַּע"ח עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וְהַשָּׂר מְזַמֵּן לְזַמֵּן שׁוֹלַח סְכוּם רְשׁוּמִים לְחַלֵּק בֵּין הָאִסוּרִין לְהַחֲיוֹתָם וְלְקַבּוּץ עַל יָד עַל יָד לְפָרוּעַ חוֹבָם וְהַמְּנוּנָה עַל בֵּית הַסֵּנְהֵר מְמַאֵן לְתַת מֵהַסָּף לְאַסִּירֵי יִשְׂרָאֵל מְוֹתֵרִים הַק"י לְהַשְׁתַּדֵּל בְּפִנֵי הַשָּׂר לְכַלּוֹל גַּם הִיְהוּדִים הָאִסוּרִים בְּחֻלּוֹקָה (שָׁם סִמְן קי"ב): עִיר שְׁהִיוּ בָּהּ ג' בְּתֵי פְּנִסְיוֹת וּבְגִזְרַת הַשָּׂר הַנְּכַרְחוּ לִיְפָנֵס בְּחָצֵר אֲחָד (גִּיט"ו בַּלְע"ז) וְלֹא הִתִּיר לְעַשׂוֹת רַק ב' ב"כ וּפְעָמִים הָיוּ הוֹלְכִים הַעֲשִׂירִים בְּבַה"כ זֶה וּפְעָמִים בְּאַחֵר וּמְנַהֵג הַק"י הָיָה לְעוֹלָם שֶׁהַצְּדָקָה מְסוּדָרַת לְתַת לְעַנְיִים בְּכָל שָׁבוּעַ מֵהַכְּנֵסַת הַקּוֹפָה שֶׁל צְדָקָה וּמְכִירַת הַמִּצּוֹת וּנְדָבוֹת עוֹלִים לְס"ת וּמֵהֶם פּוֹרְעִין גַּם כֵּן לְש"צ וְשָׁמֵשׁ וְלֹא הָיָה דָּבָר

קצוב לכל אחד מב"כ שהפל היו עושים כפי ראות חכמי ופרנסים הזמן ולעולם היו מרננין
זה על זה גם פעם א' הנה בה"כ א' פורע ב' שלישי ההוצאות ומהרבה שנים נהגו שפל
בה"כ ותן חצי הספקה לעניים הן רב הן מעט ומחדש קמו בני בה"כ א' ואמרו שאמת
הוא שבני בה"כ שלקה בני ממון הם יותר מאחר ומ"מ אינן יכולין לסבול המשא הזאת
כי יש להם הוצאות רבות בעולי ומסי הקק"י כי מעטים הן בני בה"כ שלקה ושל בה"כ
אחר רבים (יוסף ה' עליהן) ואם פן בחרו לכם לתת ב' שלישי הספקה לעניים או פרנסו
אתם עניי בה"כ שלקם ואנו נפרנס את שלנו ויענו בה"כ אחר ויאמרו כי לא זה ולא זה
יאות להם כי רבים אתם והעניים מרובים ובעלי ממון מועטים ועניי בה"כ האחר כמעט
כולם בעלי פיסין והצדקה ניתנת לפי ממון ולא לפי נפשות ונתנעזו יחד והסכימו לגשת
טענותיהן לפני דייני ישראל לשמור ולעשות כפאשר יורום והספים הרב למה שפסקו
תלמידיו הרבנים ג' מטיבי סעד דמן הדין הנה שבני בה"כ של בעלי ממון יתנו ב' שלישי
ההספקה כיון שאין פאן מנהג קבוע נגד הדין ומ"מ שכיון שבה"כ האחר אינן טוענין רק
התמדת מנהגם האחרון סגי בהכי ושבה"כ שיושבים בו עשירים מרובין ועניים מועטים
יתנו חצי ההספקה מפאן ולהבא בעין יפה ולא בפטפוטי דברים פל שעבר והרב אש"ל
פוביני מטורינו פתב דדבר זה תלוי במחלוקת הפוסקים אם הרבה קק"י שבעיר אחד
חשוב פל אחד ואחד פער בפ"ע וכיון שבה"כ של עשירים יוכלו לטעון קי"ל כמ"ד
דחשובים פעירות בפ"ע אם פן פל אחד פרנס עניי קהלתו והשיבו לו דכיון דכולן
שותפין במס כ"ש שהן שותפין בצדקה וכל החלוקים של הפוסקים במנהגי הקהלות ולא
בענין הצדקה ועיין בתשובת רד"ך בית י"ג ודברי ריבוב סימן קס"ב והריב"ל ח"מ סימן
י"ב ושם ח"א סימן קכ"ה ודור הרב אשל"ף לקיים דבריו והשיב לו הרב המחבר תשובה
שלימה והרפין גם הוא את ראשו לסברת הרד"ך הנז' (וע"ל אות י"ז) (פחד יצחק
מהדורא בתרא כ"י אות צ' ע' צדקה טבריא): טז הוכיח במישור דכל הנזכר ח"ו בעוני
אינו נזכר ביד הגבאי תחלה לפרנסו רק הקרובין מחנניבין לפרנסו ומש"ה דן וחיב
קרובי יתומה הקרובין מהאב ליטפל בה ולזונה ולפרנסה ולהשיאה ולהביא דברי המרדכי
בנדרים פרא"א וסמ"ג עשין קס"ב (שו"ת כ"י מהר"י טראבוט סימן ל"ג): הד"ט ונראין
הדברים לע"ד דהא דאמר מר לאו למימרא דחניבין הקרובים ליטפל בפל מפל פל
להכביד עליהם יותר מאחרים בלתי קרובים דהא איהו ז"ל גופיה שם בסימן מ"ה בדין
פרנסת הבן עשיר לאביו עני הביא מ"ש הטור בסימן ר"ס וכתב עוד דלא גרע האב
מאחר שאינו אביו או קרובו והוא אמיד דכפ"ל ליה והביא ההיא דכתוב פ' נערה ומ"ש
התוספות עלה דבאנשא התקינה וכו' וכתב עוד מ"ש הרשב"א דנ"ל דאפילו בבנו גדול
אי אמיד כופין אותו לזונה מתורת צדקה פההיא דרבא וכופין אותו יותר משאר עשירים
שבעיר ע"ש ונראה דלא יפה פח היתומה לפרנסה ולהשיאה מהקרובים מפל וכל רק
להכביד עליהן יותר משאר עשירים ולא לפרנסה מגבאי צדקה שלא יתנו רק המוטל
ממש עליהן כעני שאינו קרובם וזהו לע"ד ברור ואם הקרוב אינו אמיד רק מתפרנסים
מעצמו וב"ב מיגיע פפו אפילו הבן אצל אביו עני אינו חייב לצמצם עצמו ביותר ולחזור
על הפתחים עיין שם בסימן קכ"ח וע"ל סימן ל"ה אות י"ז ועיין להרב ברפי יוסף בי"ד
סימן רמ"ח אות ח' דמייתי דמהראנ"ח פתב בחידושי דכפ"ל בדברים דפ' נערה דמ"ט
אף דלייטין או לגזור נדוי גם הביא שפתב הר"ם בשם ר"ת דאף שאין לנדות נוכל לגזור

שלא לשאת ולתת עִמָּהּ עוד הביא מ"ש הרב צ"ץ ב"ש הר"א"ש דהא דאין פופין על פלים משה"ד בשו"ט ומהור"ד נכסין אף ע"י שמתא היו פופין ושו"סר לכל זה סברת הסוברים דהא דאמרין בעלמא אין פופין על מ"ע שמש"ב ר"ל שאין חייבין אף אם רוצין רשאין ע"ש ומהמור"ם יש לעשות סניגרון למה שנהגו איזה קק"י לכוף לפרנסת קרובים פשאר חייבין אע"ג דעל פל פל פלטי הדברים הנז' איפא מאן דפליג עליהו ועיין להרב זרע אמת ח"ב סימן ק"ח וק"ט שהאר"ה ופלפל ומסיק דאין לחייב לאחי המת ולהכריחו לשלם הוצאת קבורתו מטעם הצדקה ביותר מקדי עשו וכל פמה שאין הקרוב יורש נקבר המת מהצדקה ושכ"ש אם פבר הוציאו הקק"י ומצנה קעבדו פכתוב ב"ד סימן שמ"ח ונשא ונתן בתשובת הר"ם מינץ סימן ג"ן שהביא הרב ב"ה שם והרב ב"ש באה"ע סימן קי"ח סק"ב ועל ראב"ן סימן ג"ן דדברי הרמ"ם הנז' נובעין ממנו ועל דברי פוסקים אחרים ע"ש ועיין להר"ם זיסקינד בתשובה סימן י"ט שהביא תשובת הרמ"ם הנז' סימן ז' דכתב דאדם מחנניב גם פן לפרנס קרובי אשתו פפי השגת ידו ושקודמין לעניי עירם ודמ"מ קרובי עצמו עדיפי מקרובי אשתו ושם בד"מ יתן לקרוביו ג' יתן לקרובי אשתו א' ע"ש: יז נשאל הרב מצאן מרעיתו אנקוניא (עיר מולדתי) אשר להם כ"ה שנים שהעיר ה' רוח ראשי ומנהיגי קק"י ליואנטינו וקראו לראשי ומנהיגי קק"י איטליאנו והקימו יחד חברה תת"י שראו שבני עניים היו הולכין שולל ולא היו עוסקין בתורת ה' והספימו ליקח להם מלמד אחד ולמסור לו התלמידים פנהוג ולתת למלמד פדי סיפוקו ולקנות גם פן להם ספרים ועשו נדבות ושמו קופה אחת בכל אחד ואחד מב"כ והיו לוקחין הפעות שבהן ומצרפים יחד משנה לשנה והיו פורעין מהם שכר המלמד וקונים המצטרף וכן התמידו לעשות למשך כ"ה שנים אח"כ קמו קק"י ליואנטינו ובטלו השותפות ונתינת דמי קופתם לצורך תת"י רק לפרוע הש"צ שלהם זקן ונשוא פנים שהיה רוצה לחזור לארץ מולדתו לאשתו הא' שהניח שם אשתו השניה הפחורה באמרו שבעמדו עמהם אין הקומץ משביע פי שכירתו מצער היא ולכן הקק"י ליואנטינו אף שיש להן ש"ץ אחר שדי להן רצו לעכבו ולתת לו פל אשר ימצא בקופתם לתת לו א' או ב' תלמידים מהעניים שלהן ובני קק"י איטליאני מוחים בידם ופסק הרב ז"ל שאין רשאין להפריד החבילה לבלתי תת להם מעות קופתו לתת לש"צ שלהן מלבד שהדין פשוט דאין משנין מעות ת"ת לצורך ד"א אלא פגון צורך ל' פשיטין שכתב הר"א"ש פלל ה' סימן ב' שנותנין להגמון לפי שיש פקוח נפש ע"ש.

והביא גם פן מ"ש מהריק"ו שורש ע"ו וקי"ג והיה דגיטין פ"ג המלנה את הפהן וכו' ומ"ש עלה המרדכי ומ"ש בפ' הגזול בתרא והרי"ף פ' המקבל דאין השותף יכול לחלוק בפלי דעת חברו ופסק הר"ם בתשובות הש"יכות לס' קנ"ן להמיימוני סימן כ"ט והרשב"א סימן תתמ"א ותה"ד סימן שמ"ב דפסק דבכל דבר שמצורפים הרבים יחד צריך למיזל פתר מנהגא דידהו ובניד"ד דכבר נשתתפו הב' קק"י יחד אינן רשאים לפרד רק מדעת שניהן (שו"ת מקור חיים (כ"י) סימן י"ד): הד"ט וע"ל אות ט"ו ולקמן אות כ' ולהרב משפטים ישנים סימן נ' בדין ראובן שהקדיש כו"כ לת"ת וכו"כ להשיא בתולות ומטה ידי בניו אחריו ויש להם בנות והם מוחזקין בפמון פלפל במ"ש המרדכי פ' השותפין מעשה בא' וכו' והעלה דרשות בידם לשנות מהקדש בתולות ולא מהקדש ת"ח וראיה הביא ממ"ש הריב"ל ח"א סימן מ"ט.

ועיין ג"כ להרב אור ישראל סימן ס"ז במי שהקדיש סף גדול לת"ת של מקום פ' בעודו
בריא בכל תחז"ל ולפרוע מדי שנה בשנה לחכם פ' סף פ' בתנאי שילמד לעשרה בחורים
ולומדים ממשניות ולמעלה ובמיתת אותו חכם וכו' וכמובא לעיל אות יו"ד ועיין גם כן
להרב שמש צדקה בחי"ד סימן כ' בדין ק"ק שחברת ת"ת הלוו סף מה למעמד של אנשי
העיר ומדי שנה בשנה היו נותנין כו"כ לחברת ת"ת רינח קצוב ומהם היו מספיקין צרכי
ת"ת ויהי היום נתמעטו בעו"ה התלמידים אין דורש ואין מבקש ונתמעטו גם הלכבות
לסוג את בדיק הבית דהיינו בענין ארון הקדש בבה"כ פי רפה היא ההוצאה לכן במעמד
פל אנשי הקק"י הנוספם ליטול הקרון של ת"ת שפינד הקק"י להוציאם למלאכת ה' והעלה
דאין לשנות מקנפת ת"ת לבנות הארון וקרא עליהם מקרא זה וישפח ישראל את עושהו
ויבן היכלות ואף על פי שאין עכשיו תשב"ר מי יודע מה שיהיה להבא והסכים עמו הרב
המני"ח שאילו יתצו כל הקק"י לשנותם אין הרשות בידם לשנות מת"ת לשום דבר
אם לא לסכנת נפשות ומה שנמצא בפתובים הוא שהתירו למי שגדר בעת צרה לעניי
א"י שאם לא הגיע ליד הגבאי יוכל לשנותו לת"ת להיות הת"ת גדול שבערכין ועיין
רשד"ם ח"א סימן כ"ח כ"ט וקמ"ט וריב"ל ח"א סימן מ"ט וח"ג סימן ק"י ומהרי"ט ח"א
ס"ג והראד"ב סימן ט"ז והרב בן המתבר הש"ץ הנז' הוסיף גם כן לציון הרב מטה יוסף
ח"ב סימן י"ב ובהריק"ש בי"ד סימן רנ"ט ובני שמואל סימן ל"ה ומשאת משה חי"ד
סימן י"ט ושער אפרים סימן ט"ו והריט"ץ סימן קנ"ח ותורת חסד סימן ל"ו ומ"מ מצא
הרב המני"ח להם רפואה שהקק"י יכתבו ויחתמו על הספר ובדין שלהיות שבעו"ה
במים ההם התורה מונחת בקרון זוית שאין גדיים שיעשו תישים וכו' שילבישו סף כו"כ
מהקדש ת"ת בבנין בה"כ על שם ת"ת פדי לפרוע להם להקדש ת"ת סף כו"כ לשנה
ושהם והבאים אחריהם מחוייבים להעמיד שכירות הנז' ומשעבדי בנין של בהכ"נ רובו
פכולו לפרעון שכירות הנז' ולקיום והעמדת הקרון לעולם עיין שם: הד"ט ועיין להרב
מגן גבורים סימן כ' בראובן שהקדיש סף מה והפקיד ביז שמעון להרויחם ולהשביחם
והרינח לת"ת ושם אנשי העיר תבעו ממנו חשבון הטוב בעיניו יעשה ואחרי מות ר'
תבעו אנשי העיר ממנו חשבון הרשות ביזו לשנות למעליותא ע"ש: יח אחר התבוננות
נטה דעתו להחמיר ולאסור להלביש המלמדים מנדרים ונדבות המתנדבין לקנפת עניי
ת"ת ואף שנהגו כף אפילו שנים רבות טעות היה בידם דנדבה מפונרשת לעניי תורה אין
לשנותה (שמש צדקה סימן יו"ד): הד"ט ועיין ג"כ למרן באבקות רוכל סימן ג' בדין בעלי
תורה עצירים אם מותרים לקבל פנס אפילו להחולקים על הרמב"ם ושכבר בכ"מ
בהלכות ת"ת פ"ג תירץ על מה שהקשה על המתירים שחילוק ידע בין מלמדים לדניינים
ובין העשירים לעניים ובין יש יותר מן צרכין ממנו לאין יותר מן צרכים ממנו עש"ד: יט
א' ממתנדבים שקנה קרקע א' והקדישו ובנה בו בה"מ ואחר ימים הפריש מנכסיו אלף
גרושויש והקדישו ונתנו לפקיד הפולל לרינח ק' גרושויש לשנה לחלקם לעשרה ת"ח
ללמוד בישיבה הנז' והקרון יהיה קיים והתנה עם הפקידים שאותם הק' גרושויש יעכבו
הוא אצלו מהטלותיו שהוא חייב להם בכל שנה לחלקם הוא לעשרה ת"ח ושלא יוכלו
לשנות אותו קרקע ולא דמים הנז' אפילו לפדיון שבוים ושוב נתייעץ עם א' חכם איד
לעשות להשלים פונתו יען פי אין במקום עשרה ת"ח לבא ליישיבתו לישב שם כל היום
והשיבו אותו חכם דנדאי הוא מהנמנע למצוא עשרה ת"ח שבעד עשרה גרושויש לשנה

יָשְׁבוּ כָּל הַיּוֹם בְּיַשִּׁיבָה וְשָׂאִין לוֹ רַק לְהַתְרַצוֹת שְׂיִלְמְדוּ שְׁעָה א' בַּיּוֹם כְּשֶׁאֵר הַיְשִׁיבוֹת וְהַמְנַדֵּב חֲזָר וְאָמַר שְׂכַנְנִנְתוּ הַיְתָה דְּוָקָא שְׂיִלְמְדוּ שָׁם כָּל הַיּוֹם אַז א"ל הַחֶכֶם אִם כֵּן בְּרוּר לָהּ ת"ח א' שְׂיִלְמֹד כָּל הַיּוֹם עִם ג' אוֹ ד' עֲנִיִּים בְּלֹא מַחִיר וְאוֹתוֹ חֶכֶם יְהִנֶּה כָּל הַק' גְּרוּשׁוֹשׁ וְיִיטֵב בְּעֵינָיו עֲצָתוֹ וְכֵן עָשָׂה נִימָת הַנְּדִיב הֵהוּא וְקָמוּ קִצַּת מְאֻנְשֵׁי הַמְּקוֹם וְעָרְעְרוּ עַל זֶה פִּינּוֹן שְׂתַחֲלַת הַהֶקְדָּשׁ הַיְתָה לַעֲשָׂרָה ת"ח כְּמַפְנֵרֶשׁ בְּשֹׁטֵר הַהֶקְדָּשׁ וְעַתָּה נִמְצְאִים שָׁם עֲשָׂרָה ת"ח שְׂיִלְכוּ לְלִמּוֹד שָׁם שְׁעָה א' בַּיּוֹם בְּעַד עֲשָׂרָה גְּרוּשׁוֹשׁ לְשָׁנָה לְכָל א' וְלֹא לְשָׁנוֹת כָּל הַפְּיֻרוֹת לְחֶכֶם א' כַּאֲשֶׁר עָשָׂה עַד יוֹם מוֹתוֹ וְהָאֲרִיף הָרַב בְּפִלְפוּלוֹ וְהַעֲלָה דְּהַחֶכֶם הָא' שְׂבִינְר כְּבָר הַמְּתַנַּדֵּב זָכָה בְּכָל פִּי הִנֵּה רִשְׁאֵי לְשָׁנוֹת הַרְנִיחַ שֶׁל הַקָּרוֹן שְׂמַעוּלָם לֹא בָּא לִיד הַגְּזַבְר שְׁהִיָּה הַמְּקַדֵּשׁ מְעַכֵּב בְּיָדוֹ לְחֻשְׁבוֹן הַטְּלוּתָיו עַל הַצְּבוּר וְגַם הָרַב מַחְנֶה אֲפָרִים בַּהֲל' צְדָקָה סִימָן י"א דכ"א הַסְּפִים לְהוֹרְאָתוֹ (דְּבַר מִשְׁה ח"ב סִימָן קי"א): הַד"ט וְעֵינָיו לְהָרַב שְׂמַחַת י"ט סִימָן ס"ו בְּמִי שְׂהֶקְדִּישׁ סָף מַה לְקִצַּת ת"ח שְׂיִקְבְּעוּ יְשִׁיבָה בַּיּוֹם א' בְּשָׁבוּעַ וְנִסְתַּפְּקוּ אִי סָגִי בְּשָׁעָה אוֹ ב' מֵהַיּוֹם אוֹ בְּעֵינָיו כָּל הַיּוֹם וְהַעֲלָה דְּעַל הַצַּד הַיּוֹתֵר טוֹב צְרִיכִין לְקַבְּוֶעַ כָּל הַיּוֹם לְהוֹצִיא עֲצָמוֹ מִן הַסְּפֵק וּמ"מ אִם רוֹצִין לְפָטוֹר עֲצָמוֹ בְּשָׁעָה א' אוֹ ב' בְּטַעֲנַת קי"ל מִחֲמַת תְּפוּסִין הַרְשׁוּת בְּיָדָן ע"ש: כ רְאוּבֵן שְׂבִהִיּוֹתוֹ בְּרִיא צָנָה כְּדַת מַה לַעֲשׂוֹת מִנְּכֻסֵי לְאַחַר מוֹתוֹ וְחִילָק כָּל נְכֻסָיו וּבְכֻלָּל הַחִילּוּק אָמַר לְכַתּוּב בְּשֹׁטֵר וְסָף פ' אֲנִי מְקַדֵּשׁ לְקַבְּוֶעַ יְשִׁיבָה וְחִילּוּק חֲטִימֵלְמִצּוֹת עֲנִיִּים וְנִכְתַּב בְּסֵפֶר וְלֹא הִנְזַכַּר בּוֹ שׁוֹם קִנְיָן מִדְּרָכֵי הַהֶקְנָאוֹת וְנִשְׂאָר גַּם כֵּן שֹׁטֵר זֶה בְּיָד רְאוּבֵן וּמַת וְהַגְּבָאֵי טוֹעֵן מֵהַיּוֹרְשִׁין תְּשֻׁלוּם הַסָּף שְׂהֶקְדִּישׁ מִשׁוּם אֲמִירָה לְגְבוּהַ וְכו' אִין טַעֲנָתוֹ טַעֲנָה וּפְטוּרִים הַיּוֹרְשִׁין לְשֻׁלָם (עֵין מִשְׁפֵּט סִימָן ו'): הַד"ט וְע"ל אוֹת מ"ו וְעֵינָיו ג"כ לְהָרַב מִטָּה יוֹסֵף ח"א סִימָן י"א וי"ב בְּמִי שְׂהֶקְדִּישׁ קַרְקָעוֹת הַקְּדָשׁ גְּמוּר לְעֲנִיִּים וְהַתְּנָה אִיזָה תְּנָאֵי לְהַעֲמִיד אוֹתוֹן קַרְקָעוֹת בְּחֻזְקַת הַהֶקְדָּשׁ וְאַחַר מוֹתוֹ כְּפָה שְׁנַיִם נִתְּגַלְגְּלוּ הַדְּבָרִים שָׂאֵם לֹא יִמְכְּרוּם יִלְךָ הַכָּל לְאַיְבוּד אֲמַדִּינּוּ דְּעַתִּיָּה דְּבַכְּגוֹן דָּא לֹא הַתְּנָה וְכָל שְׂתַהֲיָה בְּמַכִּירְתוֹ הַצָּלָה פּוֹרְתָא מְסַתְּמָא נִיחָא לְמַקְדִּישׁ בְּהַכִּי ע"ש וְאִין מְקוֹם כָּלֵל לַיּוֹרְשִׁין לְטַעוֹן דְּכִינּוֹן דָּא"א לְקַיִּים דְּבָרֵי הַמַּת יַחֲזִיר הַכָּל לַיּוֹרְשֵׁי לְהַחֲזִיר לְחֻלִּין דְּלִיתָא ע"ש וְעֵינָיו פִּינְצָא לְזָה לְהָרַב זְקוֹן אֶהְרֹן סִימָן קי"ג וְשֵׁה"ה גַּם כֵּן בְּבַה"מ כְּבַה"כ וְרִאֲוִי לְמַכְרוֹ וְלִקְנוֹת אַחַר וְעֵינָיו גַּם כֵּן לְמַהֲרָא קוּבוּ בְּאַדְרַת אֲלִיהוּ שְׁלוֹ סִימָן ו' בְּדִין רִאֲשֵׁי חֲבָרָה א' שְׂהַתְּבַנְנוּ שְׂבִתֵי הַקְּדָשׁ שֶׁל חֲבָרְתָם הָיוּ הוֹלְכֵי וּמִתְמוּטְטִין וְאִין בְּיָד הַהֶקְדָּשׁ לְהַחֲזִיק בְּדָקָם וּבְקָרְבַי יָמִים יִפְלוּ לְאַרְצָא חוּמוֹתֵיהֶם וְהַסְּפִימוּ לְמַכְרָם לְרְאוּבֵן בְּסָף מַה וְכֵן עָשׂוּ וְנַעֲשָׂה בִּינֵיהֶם שֹׁטֵר מַכִּירָה וְזָכָה ר' בְּמַקְחוֹ וְהוֹצִיא הוֹצִאוֹת מְרוּבּוֹת לְהַחֲזִיקוֹן וְאִין אוֹמֵר לוֹ דְּבָר מְכָל בְּנֵי הַחֲבָרָה נִיְהִי הַיּוֹם וְיִשְׁמַע ר' שְׂבַנִּי הַחֲבָרָה מְעַרְעְרִין בְּמַכִּירְתוֹן וּבָא לְפָנָי הָרַב לְשִׁמּוֹעַ מִפִּיו אֵת מִשְׁפָּטוֹ וְהִנֵּה חֲפֵץ הָרַב לְיִמְנַע מִמֶּנּוּ וְהַפְּצִיר בּוֹ עַד בּוֹשׁ וְלֹא יָכוֹל לְהַתְּאַפֵּק וְכַמ"ש הָרֵא"ש בְּתַשׁוּבָה שְׂחֻבָה עַל כָּל מִי שְׂיֹדַע זְכוּתוֹ שֶׁל זֶה מְדִינָא לְגִלוֹת אֲזַנּוֹ לְדַרְשׁוֹ וְלְהוֹצִיא אוֹף שְׁלֹא דָרַשׁ מֵאֲתוֹ שְׁלֹא לַעֲבֹר אֲלָאוּ דְּלֹא תוּכַל לְהַתְּעַלֵּם וּמכ"ש בְּנִיד"ד אִי לְהַחֲזִיק יָד הַמַּחֲזִיק לְבַטֵּל קוֹל עָרְעוּר וְגַם לְכַבּוֹד רַבִּי רִאֲשֵׁי הַחֲבָרָה שְׁלֹא לְסַתְּוֹר מַה שְׂעָשׂוּ וְשַׁעַל הַיְחִידִים לְקַיִּים מַה שְׂיִסְכְּימוּ אוֹף בְּלֹא שֹׁטֵר וְקִנְיָן דְּדְבָרֵיהֶם בְּלִבְד כְּכַתּוּבִים וּכְמִסּוּרִין דְּמִי כַמ"ש הָרֵא"ש פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ בְּכָלֵל ו' וְהָאֲרִיף בְּעֵינָיו אִם יֵשׁ הַפְּרֵשׁ בֵּין נְדָבַת יַחֲזִיד לְצְבוּר וְאִם רִשְׁאִין בְּנֵי הָעִיר אוֹ גְּבָאִין לְשָׁנוֹת לְדְבָר אַחַר וְכִיצַד יִהְיֶה הַשְּׁנוּי אִי דְרָף הַלְוָאָה וְלָשׁוּב לְפָרְעֵן אוֹ אֲפִילוּ בְּשִׁנּוּי לְגַמְרֵי שְׁלֹא יָשׁוּב עוֹד וְאַחַר שְׂבִינְר כָּל

דברי הפוסקי' למד דעת דבניד"ד מכירתן מכירה ושהיו רשאים למכור הבתי' לראובן ושואין עוד עליו שום ערעור ופקפוק ע"ש ועיין גכ"ל אות טו"ב ועיין להרב תורת משה (בן הרח"ש) סימן ד' בדין קק"י שיש להם בתים.

ידועים שמפירותיהן מקנימין ההקדש וקמו עשרה יחידים ומכרו הבתים שלא ברצון שאר יחידים הקק"י וכן את הדין שאם קבלום עליהם מעיקרא לפקח על ענינם אף שלא פירשו גם ע"ע המכר ממכרן ומכר ואם לאו ממכרן בטל עיין שם: כא ראובן הקדיש סך מה לתת פירותיו לד' ת"ח שבצפת ללמוד שם בהסגר ושחילוק ההספקה יהיה ע"י א' מקרוביו העומד שם בצפת ושלא לשנות מקום הישיבה רק אם לא ימצאו שם ד' ת"ח לומדים ועתה קרוב המקדיש עקר דירתו משם והלה לירושלים אין בידי הקרוב לחלק הפירות לת"ח הדרים במקומות אחרים כל שיש בצפת לומדים (תורת משה בן הרח"ש) סימן ג'): כב הנשבע שלא לישא אשה על אשתו ושם ישא לתת כו"כ לצדקה ונפלה לפניו יבמה ויבמה חייב לפרוע הקנס ולא יוכל לטעון דאשה זו הקנוה לי מהשמים כי היה יכול לחלוץ (פרי עץ חיים ח"ג סימן ל"א): כג ראובן ש"מ צנה בפני עדים והקדיש כו"כ לקבוע ישיבה בעירו למנוחת נפשו ולמחרת קרא לשמעון ומינהו אפוטרופוס בפני עדי הצנאזה על כל נכסיו וגם על קביעות הישיבה ולא פירש אם הקביעות תהיה בעירו ונפטר וטוען האפוטרופוס שפינון שאין בעירו בעלי הש"ס רוצה לקבוע במקום אחר ששם ילמדו משנה וש"ס והעלה הרב שתושבי העיר יכולין לעכב עליו ואם אין בעיר בעלי ש"ס ילמדו מקרא מדרש ואגדה פינון שצנה לקבוע בעירו ואף שלא הזכיר שם עירו כשצנה לאפוטרופוס אין ספק דלית לשוויי הדרנא ולרונחא דמלתא אם ירצה לעשות נחת רוח למקדיש ישפיר ת"ח א' מעיין בש"ס ופוסקים כפי הנמצא בדורותינו ויקבע בית תלמוד ללמד את בני ישראל דיני או"ה ושבת ותפלה וטוב שמה שיתנו לעשרה זעיר שם זעיר שם יתנו לא' קבוע ללמד נערי ב"י המתאווים ללמוד תורה ואינן מוצאים דודאי ששכרו גדול בקביעות בית שמגדלין בו תורה ובמקומו לכפרת נפשו ע"ש (זרע אברהם ח"א סימן ח'): כד נשאל איזה לשון הגון בענין הצדקה אם הרי עלי כו"כ או הרי זה צדקה או לתתה בלי קבלה והשיב דאין זה ענין דנדרים דף ט' ע"פ טוב אשר לא תדור וגו' דשאני צדקה דמ"ע היא ונשבעין לקיים המצוה לזרוזי נפשיה ואם הנסיון שפון התורה אסור התירו הכתוב בצדקה מפני תקנת העניים כ"ש הנדר שאינו אסור אלא כי היכי דלא לייתי לידי תקלה שיהיה מותר משום תקנת עניים באופן שכל אחד מהלשונות הנז' הגון וטוב (הרדב"ז ח"ג ד"פ סימן תמ"א): כה ראובן חלה ונתרפא והשיא את בנו ומתוך שמחתו צנה לתת מממונו כו"כ לשמעון ויהודה להשיא בנותיהן ויללוי צנה לתת לו כו"כ לישא והממונה שלו היה במקום אחר ולא נמן להם דבר ובתוך כך מת ראובן ולא הנפירוהו המתנות שהבטיח וצנה לביתו ונפטר והיתומים קטנים מקבלי מתנות הם עשירים ודאי לא זכו בא' מדרכי ההקנאות והוא בעצמו היה יכול לחזור בו ואינו אפילו מקטני אמנה שהרי היא מתנה מרובה וכ"ש דלא מפקינן מיתמי ואם הן עניים ונאמרה לגבוה וכו' אינו יכול לחזור בו וקנו בהם (שם סימן תק"ו): כו המארח בביתו חבירו אם איש עני הוא הפל הוא לשם מתנה ולשם צדקה וסתם כמפרש ואף שאח"כ העשיר אינו חייב לתת לו כלום ואם אינו עני כל המנהגו סתם במאכל ומשתה וכסות ודירה ולא פירש שהוא דרך מתנה או דרך הלואה יכול לתבוע ממנו מה

שמהנהו ושמן ב"ד פמה ראוי לזה לאכול ולשתות ונותן לו ולא לפי מה שהוציא שיכול לומר לו אילו הייתי יודע להוציא משלי הייתי מצמצם עצמי (שם סי' תרט"ו): כזו הורה להתיר להריח תפוח או אתרוג של הקדש שאין עיקרו לריח אלא לאכילה אבל להריח לשושנה ובגדים של הקדש מעל ואת"ל דאין בו מעילה מפל מקום איסורא איפא ואין נהנין בהו ונהיבא הדין דפ' החליל מבלאי מכנסי פהנים וכו' ומ"ש הרמב"ם פ"ה דמעילה שמהו למד חילוק ישר בין נהנה מגוף האיסור או מדבר הגורם האיסור דהתם אינו נהנה מראות השמן רק מהאור העולה ממנו ולכן אם השליף בשמים על האש והריח אחר שעלה עשנו אין בו מעילה אלא אסור (שם סימן תרכ"א): כח האומר בית זה או שדה זו להקדש או לעניים עד שאלף לירושלים ואפא ולא הלף אין לו תקנה לפדותו לפי שחוזר לקדושתו וגם הדמים קדש וכן אעפ"י שנתנו לעניים וחסר וקנאו מהו חוזר להיות קדש אף אף בהקדש אם פדאה אחר אף שחזר המקדיש וקנאו מהו אינו חוזר לקדושתו והכי אר"י בפ' ואלו נדרים נטיעות אלו קרבן עד שיקצצו וכו' ופליגי הפוסקים עם הרשב"א שרצה ללמוד משם דהנותר קרקע לחבירו או א"ל לך חזק וקנה עד שאלף למקום פ' וחסר וילקחה ממנו קודם שהלף חוזר הראשון וזוהי שפך א"ל לעולם ינהי שלף עד שאלף למקום פ' דליתא אמנם בין הקדש דתליא בקדושת פה ואמירה בעלמא בין עניים דאמירה לגבוה וכו' שאני ע"ש (שם סימן תרכ"ט): כט אם על הצבור מוטל לפדות ולפזר מעות על החבוש על עסקי נפשות משום שהוא מפורסם שדרכיו לא טובים סמך הרב את ידו בכל פחו בהוראת הר"ם מלובלין סימן ט"ו שפסק בכדומה לזה דמצד הדין א"צ שאין פודין השבויין ביותר מפדי דמיהו אף מפני חלול ה' ורשעות בקהלה פזרו עליו ממון הרבה ע"ש ונהציל את הארי הסי הרמ"ם הנז' מהשגת הרש"ק וב"ה בי"ד סימן רנ"ב וקם דינא שיתנו הקרובים כמו שישומו עליהם הקק"י והמותר מקנפת הקהל וכן קיימו וקבלו היהודים והצילו ונפש זכרה להם אלהים לטובה (פנסת יחזקאל סימן ל"ח): ל אעפ"י שלדעת הרבה מהפוסקים אסור בהקדש רבית קצוצה מפל מקום אחר שפרע החוב וחקקה לעניים אין ללנה רשות לעכב הקרן בעד הרינוח שנתן ונהיבא סעד מהריב"ש סימן תס"ה דאחר שהוכיח דאף יתומים אם לקחו הרבית אין חייבין להחזיר דוחי אחיה עמה פתיב ויתומין לאו בני מעבד מצנה ניהו אחר פה פתב ודכנותה בהקדש עניים פיון שזכו בהם על מי תחול מצנה זו שזכוף להחזיר ואצ"ל אם פכר חלקו הפירות דאין מחזירין מהקרן הנשאר מה שאכלו פכר עניים אחרים ואפשר שיהיה זה לעניים זולת הראשונים (בית שלמה ח"מ סימן מ"ה): הד"ט גם הרב זקן אהרן סימן ק"ט פסק בפשיטות דאין להתיר להקדש רק רבית דרבנן ועיין בתשב"ץ ח"ד טור ג' סימן ל"ד דמיקל ללוות להקדש עניים אפי' בר"ק ע"ש: לא קק"י שמחמת קטטות ומריבות נתחלקה לב' פתות וקצתם נשארו בבה"כ הישן וקצתן פנו להם בית תפלה מחדש ורוצים לחלק התפצים וההקדשות שבבה"כ הראשון הביא תשו' הרא"ם ח"א סימן ג' וזהו ה"א הלוי כ"י וריב"ל ח"ג סימן קכ"ב והר"ם מטרנאני ח"ב סימן קע"א שהוסיף מדיליה דאף אם אמר בפירוש שהקדישו לקק"י שהיה מתפלל בו מפל מקום יכול להוליכו בין הוא בין יורשיו למקום שהולכין שם אבל הרב טאיטצק הביאו הרב תומת ישרים סימן רי"ג חלק בזה וכן הראה מהרש"ל בתשובה סימן י"ו ועיין גם פן

ברשד"ם ח"א סימן ל"ה וְשֶׁהֵדִין דִּין אֲמַת דְּאִין לְנִפְרָדִים מֵהַקָּה"י פֶּתַח וְזִכּוֹת בְּחֻפְצֵי בַה"כ שְׁמִינִיחִין הֵן מִיחִידִין יְדוּעִין הֵן מִפְּלֵל הָעָם.

עוד לו שם באם יש חילוק בין נפרדו משום קטטה או מדעת עצמן פי לא יכילם יחד אותו בה"כ ולבסוף מסיק דבניד"ד שֶׁנִּפְרְדוּ מִתּוֹךְ מַחְלֻקָּת לַכ"ע אִין לְמִיעוּט הַיּוֹצֵאִין חֵלֶק וְנִחְלָה בְּהַקְדָּשׁוֹת יְהִי לָהֶם בְּעָלִים יְדוּעִין או אִין לָהֶם זִוּלַּת בְּהַקְדָּשׁוֹת שֶׁל קִבְרִין שֶׁהִיוּ בְּיָדוֹ כַּמָּה שָׁנִים וְאַח"כ נִתְּנוּם הַקִּבְרִין לְקָהֵל אֶפְיָלוֹ אָמְרוּ בְּפִירוּשׁ הָא לָכֶם מַעוֹת שֶׁל הַקְדָּשׁ לְפָזָרָן לְעֵנִיִּים וְלִכְלֵל מְקוֹם שֶׁיִּרְאֶה בְּעֵינֵיכֶם וַיְהִי טוֹבַת הַנְּאִה לָכֶם מִפְּלֵל מְקוֹם אִם נִפְרְדוּ אֶפְיָלוֹ מִתּוֹךְ קִטְטָה בַכ"מ שֶׁהוֹלְכִין הַקִּבְרִין מוֹלִיכִין הַהַקְדָּשׁ עִמָּהֶן כַּמ"ש הַרַא"ם בְּתִשְׁבּוּבָה הַנּוֹ' וּבִסִּי' ט' (בְּעֵי חֲזֵי חַי"ד סִימָן רִי"ט): לַב הָאֲרִיף בְּהַסְכַּמַּת מְהַר"י אִישׁקֶאפָה בְּדִין מִי שֶׁהִפְרִישׁ נְדָבָה מִמָּמוֹנוֹ סָף כּו"כ פְּדֵי שֶׁיִּקְבְּעוּ יְשִׁיבָה בַת"ח בְּצַפַּת או בִּירוּשָׁלַיִם בְּאִיזָה מְקוֹם מִהֵן שֶׁיִּרְאֶה בְּעֵינֵי טוֹבֵי הָעִיר שֶׁל הַמְּקַדִּישׁ וְאֲנָשֵׁי הַמַּעֲמָד וְהַמְרַבֵּץ תּוֹרָה וְלִשְׁנוֹת ג"כ הַקְּבִיעוֹת מִמְּקוֹם לְמְקוֹם מִב' הַמְּקוֹמוֹת הַנּוֹ' שֶׁהִפְלִי יְהִיָּה עַל פִּיהֶם וְשֶׁהִסָּף שֶׁהִפְרִישׁ יְהִיָּה לְעוֹלָם בְּעִירוֹ לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם עַד עוֹלָם הַקָּרָן קִיָּמַת וּפִירוֹת לְקַבִּיעוֹת הַנּוֹ' וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר נִקְבּוּ בְּשִׁמוֹת פ' וּפ' עִם הַחֲכָם הַנּוֹ' הֵם יְהִי הַפְּקִידִים כָּל יְמֵי הַיּוֹתֵם בְּאוֹתָהּ הָעִיר וְאִם א' מֵהֶם יִסַּע לְמְקוֹם אַחַר יִמְנוּ אַחַר תַּחֲתִיו אֲנָשֵׁי הַמַּעֲמָד וְטוֹבֵי הָעִיר וְהַחֲכָם וְנִשְׂאֵל הָרַב אִם הָרְשׁוּת בְּיַד אֲנָשֵׁי הַמַּעֲמָד וְטוֹבֵי הָעִיר וְהַחֲכָם לְשִׁנוֹת הַהַקְדָּשׁ הֵינּוּ לְתַת פִּירוֹתָיו לַת"ח שֶׁל עִיר הַמְּקַדִּישׁ או לַת"ת לְתִינּוּקוֹת שַׁב"ר יַעַן שֶׁעִירוֹ יִרְדֶּה פְּלָאִים וְאִין לֹאֵל יָדָם לְהַחֲזִיק הַיְשִׁיבָה וְתִינּוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּין וְהַעֲלָה הָרַב שֶׁיְכוֹלִים וְרִשְׁאִין לְכוֹלֵי עֲלָמָא בְּלִי סָפֵק עַש"ד וּמ"ש הַשָּׂר הַמְּסַפִּים הַנּוֹ' (שָׁם סִימָן ר"ך וּרְכ"א): הַד"ט וְעֵינֵין גַּם כֵּן לְהָרַב מִיָּם רֵאשׁוֹנִים דָּף ו' בְּאֲוֹרָה בְּדִינֵים אֵלּוֹ דְּהַעֲלָה דְּלְעוֹלָם בְּיַד פְּקִידֵי וּמְמוֹנֵי הַקָּה"י לְשִׁנוֹת כְּאֲשֶׁר יִרְאוּ בְּעֵינֵיהֶן שֶׁהוּא טוֹב וְיִשָּׁר לְעִשׂוֹת ע"ש וְעֵינֵין ג"כ לְהָרַב סְמָא דְחֲזֵי סִימָן י"ד וּבְנִמְשָׁכִים בְּעֵנֵין דּוֹמָה קֶצֶת לְזָה וְעֵינֵין ג"כ לְהָרַב בְּעֵי חֲזֵי הַנּוֹ' שָׁם בְּסִימָן רַכ"ב בְּמֵי שְׂצוּנָה לְקַבְּוֹעַ יְשִׁיבָה בְּמְקוֹם אֲשֶׁר יִיטַב לְיִוְרָשׁוֹ וְנִתְּן הַמַּעוֹת בְּיַד שְׁמַעוֹן וְהִנֵּה שְׁמַעוֹן וְיִוְרָשׁוֹ רוֹצִין לְשִׁנוֹת הַסָּף לְהַשִּׂיא יְתוּמוֹת עֲנִיּוֹת בְּנוֹת מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל רֵאשׁוֹן או לְמַצְנָה אַחֲרַת שֶׁיְכוֹלִין וְרִשְׁאִין וְסִיָּים ג"כ בְּתִשְׁבּוּ' דְּהַר"ש חִינּוֹן דְּדַבְרֵי רִיב"ל כָּלֵל ז' ח"א וְרַשְׁד"ם ח"ח"מ סִימָן שֵׁנ"ו אִינָם אֵלָּא כְּשֶׁהַקְדִּישׁ לַת"ת דַּתְּשַׁב"ר דְּחַמִּיר טוֹבָא אִף אִם הַקְדִּישׁ לְהַסְפֵּקַת לִוְדֵי יְשִׁיבָה יְכוֹלִין לְשִׁנוֹת לְנִשְׂוֹאֵי יְתוּמוֹת.

לג מי שְׁנָדָר דָּבָר לְצַדִּיקָה וְתַכ"ד חֲזוֹר בּוֹ פְּלִפְלֵ הָרַב בְּדַבְרֵי רַמְבַּ"ם רַפְט"ו מֵהַל' קְרַבְנוֹת וּבִיָּאָרָם הֵיטַב וְהַעֲלָה דְּצַדִּיקָה כְּהַקְדָּשׁ שְׂאִין יְכוֹלִין לְחַזְרוֹר בּוֹ אֶפְיָלוֹ תַכ"ד אֶבֶל אִם לֹא הוֹצִיא בְּשִׁפְתָיו אִף שְׁגָמַר בְּלִבּוֹ יְכוֹל תַכ"ד לְחַזְרוֹר בּוֹ (וְשֶׁב הַפָּהֶן סִי' ח"י): הַד"ט וְעֵינֵין עוֹד לּוֹ בְּסִימָן כ' שְׁבִיָּאָר הֵיטַב מ"ש מוֹר"ם ס"ס רנ"ח אִם חָשַׁב בְּלִבּוֹ לְתַת וְכו' דְּחֲזִיב לְקִיָּים מִחֻשְׁבָּתוֹ אִף אִין כּוֹפִין אוֹתוֹ כְּאֹמֵר בְּפִיו ע"ש.

לד מי שָׁמַת וְהִנִּיחַ כְּלֵי קֹדֶשׁ שְׁכָתוֹב עָלָיו שְׁנָדָר וְנָדָב וְקֹדֶשׁ לֵה' וּבְחֻגִים וּמוֹעֲדִים הִנֵּה מְבִיאֵו לְבַהַכ"נ הַקָּה"י תְּפִסּוּהוּ אִף שֶׁהִיֹּרְשִׁין טוֹעֲנִין שְׁכִינּוֹן שְׁכִינּוֹן רָגַל לְרָגַל הִנֵּה מְבִיאֵו לְבֵיתוֹ מִפְּלֵל שֶׁלֹּא הַקְדִּישׁוֹ וְאִף שְׁכָתוֹב עָלָיו קֹדֶשׁ לֵה' טָעָה דְּסָבַר דְּאִין ע"י פְּתִיבָה זֹו שׁוֹם קְדוּשָׁה פֶּסֶק הָרַב דְּכִינּוֹן שֶׁהַקָּה"י תְּפִסּוּהוּ אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ וְאִם הִנֵּה מוֹרִישֶׁם חֵי הִנֵּה הַדָּבָר תְּלוּי בְּפְלוּגְתָא דְּרַבְּנוֹתָא דְּלְרַמְבַּ"ם בַּפ"ב דְּשַׁבּוּעוֹת דַּס"ל דְּאִם בְּהַקְדָּשׁ א"י

לחזור תכ"ד לא ה'יה לו מגו ולא ה'יה נאמן לומר שלא הקדיש ולשאר הפוסקים דס"ל
דיכול לחזור תכ"ד ה'יה גם פן נאמן לומר שלא הקדיש מגו דה'יה יכול לומר הקדשתי
וחזרתי בי אף ב'יורשין והוא לא טען פן אין להוציא מהקק"י (שם סימן כ"ב): הד"ט
ועיין גם פן להרב נאמן שמואל סימן כ"ו בדין רמוני פספ של בעה"ב שה'יה מוליכם
בשבתות וי"ט לבהכ"נ ושמין אותן בס"ת לנוי ותפארת ואחר חזרת ס"ת ה'יה מביאן
בביתו אם עשאן בנדר שגדר לס"ת סתם ונהביאן לבהכ"נ סתם הרי הן בחזקת הקק"י
ויכולין לעכב עליו שלא להביאן בבהכ"נ אחר וכדעת מהריק"ו ועיין למרן א"ח סימן
קנ"ג ומאי דאיתמר עלה ויכול הקק"י לומר שה'יה מוליכן לביתו לשמרן ולא פדי שלא
ינפה בהן הקק"י אבל אם עשאן בנדר ונדבה ונהביאן והוליכן עמו לא נכה בהן הקק"י
ומכל מקום נתקדשו דהוי פצר ב'יה וחלה עליהו קדושה אלא ש'יכול להוליכן עמו בכ"מ
ש'ירצה ואין פח בקק"י לעכבו אצלן ע"ש ועיין ג"כ להרב פרי הארץ סימן י"ז תשובת
מהר"א גדליה בכ'יצא לניד"ד ותשובת הרב המחבר בסוף י"ד שלו: לה מי שמת ונמצא
תחת ידו פנקס וכתוב בו דרף צנואה ש'יתנו בניו לאחר מותו כו"כ לצדקה ולת"ת ביאר
הרב מ"ש מרן ומור"ם בתשובה סימן מ"ז ומ"ח והמסתעף מהם בענין דבר שב"ל דלמרן
זכתה הצדקה אף שאמר לתת לאחר מותו לפי שאמר מפלי פספ וזהב שה'יה לו אז פשכתב
ומה שחסר לצדקה ואף למור"ם אפשר שזכתה הצדקה דכיון שפכתב מפלי פספ וכו' הו"ל
פדקל לפירוטיו דנקנה בקנין וכיון שכתוב בצנואהו שקנה ק"ג אג"ס אף שהוא לאחר
מיתה מהני דהוי כאומר מהיום עוד האריף וסיים דאף דאם הניח מטלטלין אין היורשין
חייבין דמטלטלי דיתמי לא משעבדי מכל מקום אם הפריש חייבין פינון שצנה ש'ינגבה
מפספ וכו' ושוב ראה להרב דרכי נועם שנסא ונתן גם הוא בדברי מרן ומור"ם הנז'
ושכונן בקצת לדעתו (שם סימן כ"ד): לו ראובן הנחשד בעיני אחוזת מרעהו שה'יה לבו
שמח על שיסע מעירו ת"ח אהד להתיישב בעיר אחרת ולהפטר מהחשד תקע פפו ללוי
וא"ל בשבועה עד"ה לתת כו"כ לאותו ת"ח מפסו אם לא יסע וא"ל לוי מי ערב לה
ש'מעמוד בדבורה והשיב הלא יש לה משלי כו"כ תן אותה לו בשבילי וה'יה שם הת"ח
ואמר לר' גברר מקחנו מה יעשה מהן וא"ל עשה בהם כרצונך ולא נסע עוד משם ושואל
גם פן את הספ וראובן מתנצל פי לא מדעתו נתחייב רק לנקות את עצמו מהחשד נשבע
לתת לו כו"כ אם לא יסע ומסיק הרב דיכול ראובן לחזור בו ואם התרה ללוי שלא לתת
פלום ועבר לוי שנתן חייב לשלם שנית לראובן ואף קודם שהתראה מה שיש ללוי מר'
בחזקת ר' הוא שלא קנאו הת"ח ומצי פטר נפשיה בטענת קי"ל עוד פטרו מטעמים
אחרים וסיים דמ"מ אי לא איתשיל אשבועתיה אריא דחייבא רביע עליה אף אי איתשיל
אשבועתיה אין ספק דאם התירוהו מותר ואין למתירין עון אשר חטא פינון דמעיקרא לא
בא בזכרון גקדש בצדקה פלל (משאת משה ח"א סימן ו'): לו מעשה ה'יה בצפורי ששם
ב' קהלות היינו ק"ק גדול וק"ק שלום שעבר משם עשיר א' וחלה את חליו ויקרא ב'
מפקחי בצרכי צבור וצנה מחמת מיתה להניח בידם כו"כ להספקת ת"ח של ישיבת
הקק"י שלום מפירוטיהן ומסר בידם פוליסא א' מאותו הספ שיש לו בהלואה בקונוינט"ו
הלועזים היונים ומינם גזברים על הקדשו ויאספ אל עמיו ובקרב ימים נתבטלה ישיבת
קק"ש הנז' וקמו בני הישיבה של קק"ג הנז' ושאלו מהגזברים לזפות לעצמם פירות
ההקדש דאמדינו דעת המקדיש שאם ה'יה יודע שתבטל ישיבת קק"ש ה'יה מפרש

שְׁבִיעֵדָרָה יִזְכּוּ בְּפִירוֹת הַקֶּק"ג וּמָה גַם דְּרַבָּה קַק"ג הִרְבָּה מִמָּה שֶׁהִיא וְעוֹד שֶׁזָּכּוּ בְּגִי הָעִיר בְּהַקְדָּשׁ וְנִשְׁאַיִן לְשִׁנּוֹתָיו וְעוֹד דִּיפָּה פֶתַח קַק"ג הַמְסַפִּיקִין מִיָּם וּמִזּוֹן לַת"ח שֶׁבְּעִיר מִצְדָּקוֹתֶיהֶן מָה שֶׁאֵין עוֹשִׂין הַקַּק"ש וְהַגְּזָפִים מְשִׁיבֵין דְּהַמְצִינָה עֲצָמוֹ א"ל בְּיַחֲדוֹ שֶׁאִם תִּתְבַּטֵּל יְשִׁיבַת קַק"ש וּבֵית נַעַד שֶׁלָּהֶן יִקְבְּעוּ יְשִׁיבָה זֹו בְּעִיר מוֹלְדָתוֹ וְנִאָּמְנוּ דְּבִרְיָהוּבְהִיּוֹתוֹ מוֹחֲזָקִין בְּנִכְסִים בְּשִׁגְמֵם אֵין זְכָרוֹנוֹ בָּא בְּשִׁטְר הַצְּנוּאָה וְאָרְכוּ הַיָּמִים וְלֹא זֶה וְלֹא זֶה נִתְקַיָּים בְּיָדָם לֹא בְּצִפּוֹרֵי וְלֹא בְּעִיר אַחֲרַת עוֹד טַעֲנוּ הַגְּזָפִים דַּאת"ל שֶׁיֵּשׁ זְכוּת תּוֹלָה לַקַּק"ג לֹא יִתְנוּ לְכֹסֶף מוֹצָא אַא"כ יִמְחָלוּ לָהֶם עַל הַשְּׂנִים הִלְלוּ שֶׁעָבְרוּ יַעַן כִּי כָּל הַפִּירוֹת שֶׁגָּבוּ מֵאֵז וְעַד עַתָּה כָּלֵם נִקְבְּצוּ בְּהַלְוָאתוֹ וּבָאוּ לְסוּחָר א' עוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּרַבִּית וְנִאָּבְדוּ וְהַקַּק"ג מְשִׁיבֵין יִקְוֶה הַדִּין אֶת הָהָר וְעַלִּיכֶם לְהַשִּׁיב הַהַקְדָּשׁ לְאִיתְנוֹ וְדוֹן הָרַב הַמְחַבֵּר לְזַפּוֹת הַקַּק"י בְּכָל טַעֲנוּתֶיהֶן ע"ש (שָׁם סִימָן י"ט): לַח מִי שֶׁנִּדְרָה לְהַשִּׁיב יְתוּמָה מִנְכָסֶיּוֹ וְהַבִּיאָה לְבֵיתוֹ וּבְהַגִּיעַ לְפָרְקָה נִתְּנוּ עֵינָיו בְּבַחֲזוֹר א' לְהַשִּׁיבָה לּוֹ וּמִיָּאָה בּוֹ הַנְּעֵרָה וְאֵבִיָּהּ וַא"ל תִּנְנָה לְעַנֵּי הַנְּמִצָּא רֵאשׁוֹן חוּץ מִמִּי שֶׁבְּחֲרַת דְּלֹא נִיחָא לָהּ וּכְשֶׁרָאָה שֶׁלֹּא נִעְשְׂתָה עֲצָתוֹ גִּירְשָׁה מִבֵּיתוֹ וְאֵינוֹ חִפֵּץ עוֹד לְהַשִּׁיבָה מִנְכָסֶיּוֹ רֵשָׁא לְחִזּוֹר בּוֹ וְאֵין ב"ד רֵשָׁא לְיִרְד לְנִכְסֶיּוֹ וּמְכַל מְקוֹם אֵי נִחְתּוּ אֶף שֶׁעָשׂוּ שֶׁלֹּא בְּדִין מַעֲשִׂיהֶם קִיָּיִמִין וְהַבִּיא הַסְּפֵמַת הַר"ח אֶלְפָּאנְדְּרִי שֶׁפִּלְפֵּל עַל דְּבָרָיו וְהָרַב חֲזוֹר וְהַשִּׁיב עַל דְּקִדּוּקָיו (שָׁם סִימָן כ"ה).

הַד"ט וְע"ל סִימָן כ"ג אוֹת ד' וְכִזָּה רָאָה בְּשׁו"ת פְּרִי עֵץ חַיִּים ח"ג סִימָן נ"ה בְּאֶלְמָנָה עֲשִׂירָה שֶׁנִּדְרָה לְהַשִּׁיב יְתוּמָה א' בַּת פ' וְלַתַּת לְגִדּוּנֵיהֶם סָף פ' וְתַבִּיאָה לְבֵיתָהּ וְתָהִי לָהּ לְבַת וּבְהַגִּיעָה לְפָרְקַת בַּתּוֹלָה נִשְׁאֵת נִתְּנָה עֵינֶיהָ בַּא' מִהַנְּעֵרִים לְתַתָּהּ לָהּ וְתִמְאֵן הַנְּעֵרָה אוֹ קְרוֹבִיָּהּ בְּאֶמְרָם שֶׁיִּתְּנָהּ לְמִי שֶׁתַּחְפּוּץ חוּץ מִזֶּה שֶׁבְּחֲרַת לְתַת לָהּ וְתִרָא הָאִשָּׁה כּוֹן וּגִירְשָׁה מִבֵּיתָהּ וְאֶמְרָה לְהַבִּיא נְעֵרָה אַחֲרַת וּשְׁאֵלָה אִם רֵשָׁא לְחִזּוֹר בָּהּ וַאֲת"ל דְּכִיּוֹן שֶׁפִּירְשָׁה לְאוֹתָהּ הַנְּעֵרָה אֵינָה יְכוּלָה לְחִזּוֹר עוֹד וְסַתְּפָקָה מִשׁוּם דְּבִשְׁעַת נְדָרָה לֹא נִשְׁכַּעָה עַדִּיּוֹן שְׁבוּעַת הָאֶלְמָנָה וַא"כ לֹא הָיוּ הַנְּכָסִים בְּרֵשׁוּתָהּ כְּשֶׁנִּדְרָה וְהָרִי הַמְּקַדֵּשׁ דְּבָר שֶׁאֵינוֹ בְּרֵשׁוֹתוֹ אֵינוֹ הַקְּדָשׁ וּכְסֵק הָרַב בְּסַפֵּק הַא' שֶׁפִּיּוֹן שֶׁנִּדְרָה לְדָבָר יְדוּעַ אֵינָה יְכוּלָה לְחִזּוֹר וְעַל הַסְּפֵק הַב' ג"כ חִיָּיבָה לְקַיָּים נְדָרָה מִהֵיא דְּרַמְב"ם פ"ו מֵהַל' עֲרַכִּין דִּין ל"א ע"ש: טל נִשְׁאֵל בְּדִין מִי שֶׁהַקְּדֵשׁ מְקַצֵּת נְכָסֶיּוֹ לַת"ת שְׁבַא"י וְעָשָׂה אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס לְשִׁמְעוֹן אַחִיו לְשִׁאֵת וְלַתַּת בְּהֵן לְתוֹעֵלַת הַהַקְּדָשׁ וְהָיוּ לְהַקְּדָשׁ בְּתִים וְהַשְּׁפִירוֹ לְלוֹי אַחִיו לְזִמְן ה' שְׁנִים שֶׁלֹּא יוּכַל לְהוֹצִיאָו מִשָּׁם וּמֵת הַמְּקַדֵּשׁ וְנִתְּנִיקְרוּ הַבְּתִים וּמִצָּא אַחֲרֵים שֶׁיִּתְּנוּ יוֹתֵר מִמָּה שֶׁפּוֹרַע לּוֹי אִם מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ לְרִינַח הַהַקְּדָשׁ וְחַלֵּק הָרַב בֵּין נִיד"ד לְגִידּוֹן מֵהַרִּי"ט בַּח"מ סִימָן א' שֶׁבִּיטֵל הַשְּׁכִירוֹת מִב' טַעֲמִים ע"ש וּמְכַל מְקוֹם הַהוּא אָמַר דְּדוֹקָא לְהַלְכָה מְזַפָּה הוּא לְשׁוֹכֵר אֶף לְמַעֲשֵׂה הַנִּיחַ הַדְּבָר בְּסַפֵּק עַד יִסְכִּימוּ עִמּוֹ בְּעַלִּי הַהוֹרָאָה ע"פ (קִרְיַת מִלְּךָ רַב סִימָן ו"י): מִאִשָּׁה הַנּוֹתְנַת צְדָקָה אֶפְּלוּ אֵינָה נוֹשֵׂאֵת וְנוֹתְנַת תּוֹף הַבֵּית וְאוֹמְרַת שֶׁבְּרֵשׁוֹת בְּעֵלָה נוֹתְנַת נְאֻמַּת וּמ"ש שֶׁאֵין מְקַבְּלִין מִמֶּנָּה דְּבָר גְּדוֹל הֵינּוּ בְּסַתְּמָא וּמ"ש בִּיד"ד סִימָן רמ"ח שֶׁחֲזָקָתוֹ גְּזוּל ה"ד אִם אֵינָה אוֹמְרַת בְּשִׁעַת מַעֲשֵׂה שְׁנוֹתְנַת בְּרֵשׁוֹת בְּעֵלָה (נוֹדַע בִּיהוּדָה סי' ע"ב) הַד"ט וְעֵינֵינוּ לְהָרַב בֵּית יַעֲקֹב סִימָן י"ב דְּמִוֹתֵר לִיקַח מִנְּשִׂים דְּבָר מוֹעֵט וּבְמִרְוּבָה אֶסוּר לְתוֹס' וּלְרֵש"י בְּהַפָּךְ וְדוֹקָא בְּצִדְקָה כָּף אֶבֶל שֶׁלֹּא עַל דְּבָר מְצוּהָ אֶפְּי' דְּבָר מוֹעֵט אֶסוּר וְאִם מוֹכְרַת לְתַכְשִׁיטִין שֶׁלָּהּ אֵין הַבַּעַל מְקַפִּיד ע"ש: מֵא הַמוֹלִיף ס"ת לְבַהַכ"נ וְעָשׂוּ כְּפָהוּג נְדָרִים וְנִדְבּוֹת וְעַמֵּד בַּעַל הַסְּפָר אֶצֶל הַחֲזוֹן וַא"ל אוֹקָא

א' של שָׁמֶן לְקוֹפָה פ' וְאוֹקָא א' שֶׁל שָׁמֶן לִפ' וּבְתוֹךְ הָאוֹקָא הָא' מִשָּׁמֶן שֶׁהִיא נוֹדֵר אָמַר, אוֹקָא א' שֶׁל שַׁעֲנָה לְקוֹפָה פ' וּבְבוֹא הַגַּבְאִי לְגַבּוֹת וְהִיא רוֹצֶה לְתַת אוֹקָא שֶׁל שָׁמֶן א"ל וְהִיא לְקוֹפָה זוֹ שֶׁל שַׁעֲנָה נִדְרָת שֶׁשָּׁנָה כָּפֵל כְּפָלִים מִהַשָּׁמֶן וְהַשִּׁיב שֶׁלֹּא נִדֵּר לְכָל קוֹפָה וְקוֹפָה רַק שֶׁל שָׁמֶן וְאִם בְּיָטָה בְּשִׁפְתָיו שֶׁל שַׁעֲנָה לֹא הִיא מְלַבּוֹ נֶאֱמַר הוּא עַל עֲצָמוֹ וְאִדְרָבָה י"ל שֶׁפְטוֹר מִהַשָּׁמֶן לִפִּי שֶׁלֹּא בְּיָטָה שָׁמֶן וּפְטוֹר מִשַׁעֲנָה לִפִּי שֶׁלֹּא הִיא מְלַבּוֹ וְאֵינִי בְעִי פִּיּוֹ וְלִבּוֹ שׁוֹיֵן וּמ"מ פִּינֵן שַׁעֲוֹמֵד וְצוֹנֵחַ שֶׁאָמַר שָׁמֶן וְשִׁלְשָׁמֶן נִתְפָּנִין יִתֵּן שָׁמֶן וְנֶאֱמַר ע"ע וּא"צ שְׁבוּעָה (זָקֵן אֶהְרֵן סִימָן פ"א): מִבַּ שְׁמַעוֹן נִשְׁבָּה בֵּין הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וְאִשְׁתּוֹ וּבְנָיו הִלְכוּ לַעִיר לְוִי וְחָלוּ פָּנָיו לְקַבֵּץ לְפָדְיוֹן נֶפֶשׁ ש' וְהַשִּׁיבוּ לָהֶם לְחִזּוֹר לַעִירָם וְשֶׁהֶם יִכְתְּבוּ לְבָנֵי עִירָם לְטָפוֹל עַל פְּדִיוֹנוֹ וְהֵם יִשְׁלְמוּ מֵהַ שְׁיֹצִיאֻהוּ וְחִזְרוּ לְבֵיתָם וְכָתְבוּ לְקַק"י שֶׁל ש' שְׁבִהִיּוֹת שֶׁהֵבִינוּ מֵאֲגָרְתָם שֶׁעֲדִינָן לֹא קֶצְבוּ הַפְּדִיוֹן וְכֵן לֹא שָׁלְחוּ לְיָדָם מִסַּת נִדְבָתָם כִּיז' ה' הַטּוֹבָה עֲלֵיהֶם וְשִׁמְהֵרוּ לְקַצֵּב הַשְּׂכָר וְצָרוֹר כְּסָפָם מוֹכֵן וּמְזוֹמָן בְּיָדָם סָף מ' גָּסִים אֲרִיּוֹת לַעֲזֹר הַמְּצוֹת וּבְשִׁמוּעַ קַק"י ש' דְּבָרֵי קַק"י לְוִי הַשֹּׁתְדֵלוֹ בְּכָל מֵאֲמָצִי כְּחֵם לְפָדוֹתוֹ וְכָתְבוּ לְקַק"י לְוִי בְּעַד הַסֵּף וְלֹא הַשִּׁיבוּ שְׁאוּמְרִים שֶׁאֵין לָהֶם לִיתֵן כָּלֵל וּפְסָק הָרַב שֶׁא"א לָהֶם לִיפְטוֹר דְּמָה שֶׁכָּתְבוּ אֵין לָהּ נִדֵּר גְּדוֹל מִזֶּה וַיֵּשׁ לָהֶם לְקַיָּים דְּבַר הַמְּצָנָה כִּיז'ה שֶׁאֲמִירָה לְגַבּוֹהַ כְּמִסִּירָה לְהַדְּיוֹט (נֶאֱמַר שְׁמוּאֵל סִימָן כ"ה): מִגּ מִי שֶׁנִּדְרָה לְהַשִּׂיא יְתוּמָה עֲנִיָּה וְלִתֵּת מִשְׁלוֹ כּו"כ לְנִדְוֹנֵיִתָּהּ וּמֵת בָּאֵנוּ לְמַחְלָקַת הַפּוֹסְקִים אִם הַיּוֹרְשֵׁין סִיבִין לְקַיָּים נִדֵּר הַמּוֹרִים עֵינֵן לְרִשְׁפֵּ"א סִימָן תַּקס"ג וְרַדְבָּ"ז סִימָן קע"ג וְרַאנ"ח וְרִיב"ש סִימָן שֶׁל"ה וּמוֹר"ם סִימָן רִי"ב וּמִמִּילָא א"א לְהוֹצִיא מֵהֶם שֶׁהֵם מוֹחֲזָקִין (תּוֹרַת חֶסֶד סִימָן ל"ז): מִד רְאוּבֵן נִדֵּר בְּעַת חָלְיוֹ לִישָׂא יְתוּמָה עֲנִיָּה וְשׁוּב טוֹעֵן שֶׁלֹּא הִיא שְׁפוּי בְּדַעְתּוֹ כִּינִדֵּר וְשֶׁאֵין לוֹ בְּמָה לְהִלְבִּישָׁה וְצָרִיף לִיקַח נִכְסֵי אָבִיו לְקַשְׁטָה פִּקְפֻק הָרַב לִפִּי שֶׁנִּדֵּר בְּעַת צָרָה שֶׁאֵין לְהַתִּיר כְּדַעַת הַרְלֵנ"ח סִימָן ג' אֲמַנָּם שֶׁב וְרָאָה דְסִכְרָא יְחִידָאָה הוּא מִמֵּי שֶׁרָצָה לְדַקְדַּק מִהֶמְרָדְכִי וּכְמ"ש הַרְלֵנ"ח שֶׁם וּבְכָל כִּי הָאֵי אֲמַרִּינֵן דְּאֵי אִיתָא לֹא הוּוּ שְׁתַּקִּי קַמָּאֵי וּכְמ"ש הַרִי"ף בְּעַנְיָנוּ אֵי אִיתָא לְרַב יְהוּדָאֵי גְּאוֹן לֹא הוּוּ שְׁתַּקִּי מִיָּנָה וְגַם הַרִיב"ל סִימָן י"ג כ"כ עַל סִבְרַת הָרֵא"ה וּכ"כ גַּם כֵּן הַרְדְּבָ"ז סִימָן רצ"א שֶׁאֲפִילוֹ נִדֵּר בְּעַת צָרָה מוֹתֵר לְהַתִּיר בְּפִתְחַ וְחֻרְטָה וּכ"ש בְּנִיד"ד דְּבַל"ה הַנִּדֵּר עֲצָמוֹ יֵשׁ לְהַקֵּל דְּאֵינוֹ ל' נִדֵּר גְּמוֹר שֶׁלֹּא אָמַר אֵלָא אִם בְּע"ה יָקוּם וַיִּתְהַלֵּךְ בְּחוּץ יִשָּׂא יְתוּמָה בְּלִי נְדוּנָא דְלֹא אִיתְפִּיס חִפְצֵ"א אֲנַפְשִׁיָּהּ וְעֵינֵין לְהַר"ם מִפְּאֻדוּבָה סִימָן ע"ב בְּדִין מִי שֶׁאָמַר שֶׁאִם יִצָּא מִתְּפִיסָה שִׁילָף לֹא"י, דְּכִינּוֹן שֶׁלֹּא הַזְכִּיר לֹא אֵלָהּ וְלֹא שְׁבוּעָה רַק אֲעֻשָׂה דְבַר פ' אֵין בּוֹ ל' נִדֵּר וְכֵן הוּא בְּנִיד"ד אִף שִׁישׁ מִחֲמִירִים גַּם בְּלִשׁוֹן זֶה וְעוֹד הוּא נֶאֱמַר ע"ע שֶׁהִיא מְבוֹלְבָל בְּדַעְתּוֹ מִחֲמַת חָלְיוֹ וּמ"מ טוֹב שֶׁיִּתְּרוֹ לוֹ (בְּנֵי מִשָּׁה סִימָן נ"ג): מָה אָסַר לְק"ק לְמַפְנֵי תַכְשִׁיטֵי ס"ת בְּשַׁבָּת בְּשַׁנַּת הָרַעֲב לְפָרְגִס עֲנִיִּים אִם אֲפָשֶׁר בְּלֹא"ה כִּי אֲזַלְתָּ לָהּ יָד בְּנֵי הָעִיר וְאִף שֶׁיִּמְכְּרוּ חֵלָה הַקְּדוּשָׁה עַל הַדְּמִים וַיֵּשׁ לָהֶם לְקַנּוֹת קְדוּשָׁה אַחֲרַת בְּאוּפֵן שֶׁיַּעֲלוּ וְלֹא יִרְדּוּ (בֵּית יְהוּדָה ח"ב סִימָן נ"ט): מוּ הָאֲרִיף קֶצֶת בְּמִי שֶׁנִּדֵּר כּו"כ לְצַדִּיקָה וּמְסָרוֹ בְּיַד אֶחָד שֶׁאֵע"פ שֶׁאֵינוֹ פְּדָאֵי לְהַכְרִיעַ נֶגֶד הַרְש"ד שֶׁפְּסָק שֶׁפִּינּוֹן שֶׁזָּכָה הַצַּדִּיקָה ע"י אֵיזָה הַקְּנָאָה אֵינוֹ יָכוֹל לְשִׂאוֹל עָלָיו וּמִרְן פְּסָק בְּסִימָן רנ"ח ס"ו דָּאִם בָּא לְיַד הַגַּבְאִי אֵינוֹ יָכוֹל לְשִׂאוֹל עָלָיו מִכָּל מְקוֹם לְדַעְתּוֹ ו"ל יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק לְמַעֲשָׂהּ וְאִם הִיא כְּבַר בְּיַד הַצַּדִּיקָה אֲפִילוֹ אִם הִיא סְפִיקָא דְדִינָא א"י לְהוֹצִיא אִף אִם עֲדִינָן בְּיַד הַנּוֹתֵן אֵע"פ שֶׁהִקְנָה לְצַדִּיקָה בֹּא מְדַרְכֵי הַקְּנִיָּה צ"ע אִם יֵשׁ לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ כִּי שֶׁאָמַר שֶׁרוֹצֶה לִישָׂאֵל

עָלְיוֹ וְתִלְיָא נָמִי בְּאַשְׁלֵי רַבְרָבִי אִי דְמִי לְסַפְק דְּאַיְסוּרָא אוּ לְסַפְק דְּמַמוּנָא (וְשָׁב הַפְּהוּ סִימָן פ"ה): הַד"ט וְעֵינֵין גַּכ"ל אוֹת כ' וְלִהְרַב יָכִין וּבִנְעוּז ח"ב סִימָן ז' בְּדִין יְחִידִים שְׁהִתְנַדְּבוּ הַקְדָּשׁ לְכָבוֹד שְׁמוּאֵל ע"ה וּבְא לְיָדֵי הַפְּרָנְס נְדָבָתָם וּקְצַת מִהִתְנַדְּבִים נִפְטְרוּ לַב"ע וְאַח"כּ נִפְל בַּה"כ וְצָרִיכָה הוֹצָאָה רַבָּה וְהַצְבּוֹר דְּחֻק וְרָצוּ לְשִׁנּוֹת הַקְדָּשׁוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל לְתִיקוּן בַּה"כ אַחַר שְׁזָכָה בּוֹ הַפְּרָנְס יְכוּלִין לְשִׁנּוֹת לְפִי שְׁעֻדָּיִין לֹא הִגִּיעוּ הַמַּעֲוֹת לְיַד הַגַּבְּאִי מִמְּוֹנָה עַל קִבְרוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל וַיֵּשׁ שְׁאֵלָה לְהַקְדֵּשׁ כַּמ"ש בַּפ' הַרְיֵנִי נְזִיר וְעוֹד לְפִי שׁוֹז' טוֹבֵי הָעִיר בְּמַעֲמַד אֲנֹשֵׁי הָעִיר יְכוּלִין לְמַפְנֹךְ בַּה"כ וְלִהְוֵרִידוֹ מִקְדוּשָׁתוֹ אֲפִילוֹ לְמִשְׁתֵּי שְׁכָרָא וְלְדַבְרֵי מַצְנָה אֲפִילוֹ בְּלֹא ז' ט"ה מְנוֹתָר וּכַמ"ש הַרְמַב"ם בַּפ"ח מֵהַל' מִתְּנֹת עֲנִיִּים: מַז רְאוּבֵן הָיָה נוֹשֶׁה מִשְׁמַעוֹן כו"כ וְהוּא הָיָה גַבְּאִי צְדָקָה וְהָיָה רְאוּבֵן חֲזִיב לְהַקְדֵּשׁ סָף מַה וְאָמַר לִשׁ' בְּאוֹתוֹ הַסָּף שְׁיֵשׁ לִי בְּיָדְךָ תְּפַלֵּס חוֹבֵי לְהַקְדֵּשׁ לֹא נִפְטָר ר' בְּזָה מְחוּבָתוֹ שְׁהַמְקַדֵּשׁ חוֹב שְׁיֵשׁ לוֹ עַל אַחֲרִים אֵינּוּ הַקְדָּשׁ כְּדֹאִיתָא בַּפ' מְרוּבָה וְזֶה לְפִי שְׁאִינוֹ בְּרִשׁוֹתוֹ (יָכִין וּבִנְעוּז ח"ב סִימָן כ"ו): מַח מִי שְׁצָוָה וְאָמַר לַב' תְּהִי עֲדִי צְנוּאָתִי שְׁרָצוֹנֵי לְתַת מְנַכְסֵי כו"כ לְהַקְדֵּשׁ וּכו"כ לַפ' וּכו"כ לַפ' וּמַת אֵין בְּצַנּוּאָתוֹ מִמֶּשׁ כִּי לֹא צָוָה לְתַת לְהַקְדֵּשׁ אוֹ לְהַקְדֵּשׁ (שָׁם ס' ל"ו): מַט הַנּוֹדֵר סָף מַה לְנִדְוֹנֵיית עֲנִיָּה א' וְאָמַר אִם לֹא יִסְפִּיקוּ נְכֹסֵיהָ אֶתְּן כו"כ וְאִם יִסְפִּיקוּ אֶפְטָר וּמַת הַנּוֹדֵר וּבָאָה לְגַבּוֹת מִיּוֹרְשֵׁין הִבִּיא הַרְבַּ ג' טַעֲמִים לְפִטְרֵן הָא' מִשׁוּם אֶסְמַכְתָּא דְּלֹא קִנְיָא הַב' שְׁלֹא נִדֵּר בְּשַׁעַת הַקְדוּשִׁין שְׁאֵז נִקְנָה בְּאַמִּירָה הַג' לְפִי שְׁכָבֵר מַת וְאָף שְׁאִם הָיָה בְּחַיִּים הָיָה חֲזִיב מִכַּח הַשְּׁבוּעָה אַע"פ שְׁלֹא הָיָה מוֹעִיל בּוֹ הַקְנָיִן מ"מ גּוֹפּוֹ נִשְׁתַּעֲבֵד וְלֹא מְמוֹנּוֹ וְלָכֵן הִיתּוּמִים פְּטוּרִין לְגַמְרֵי (שָׁם סִימָן מ'): הַד"ט וְעֵינֵין לְמוֹר"ם סִימָן ר"ט ס"ד וְלִהְרַב כָּרֵם שְׁלֵמָה סִימָן כ"ג דְּקָרִי בְּחִיל בְּשֵׁם הַרְכַּנָּה ג' שָׁם בַּהֲגַב"י אוֹת מ"ט בְּשֵׁם מְהָרָא"ש וְלִהְרַב יָכִין וּבִנְעוּז ח"ב סִימָן מ' נ מִי שְׁנָדֵר לִילְף לְלַמּוֹד תּוֹרָה בְּעִיר פ' וְנִטְרָפָה לוֹ הַשְּׁעָה וְאֵינוֹ יְכוּל לִילְף שָׁם הַשִּׁיב הַרְבַּ דָּאִם נִשְׁבַּע אֵין לְדַבְרֵי הַקְדָּשׁ דְּהַנְּשַׁבַּע לְקַיִּים אֵת הַמַּצְנָה פְּטוּר ה"ד מְקַרְבֵּן בְּטוֹי אָבֵל חֲזִיב מִשׁוּם שְׁבוּעַת שְׁוֹא וְאֵין לָהּ הַקְדָּשׁ עֵינֵין בְּרַמְבַּ"ם בַּפ"ה מֵהַל' שְׁבוּעוֹת וְטַעֲמֵי זֶה שְׁנִיף בְּשְׁבוּעָה בָּלַב וַיֵּש טַעֲמֵי אַחַר כּוֹלֵל שְׁבוּעָה וְנִדֵּר לְפִי שְׁאִינוֹ נִיְתָרִין רַק בְּפִתּוֹח וְחִרְטָה וְא"א שְׁיִתְחַרְט עַל שְׁנָדֵר אוֹ נִשְׁבַּע לְקַיִּים הַמַּצְנָה וְאֵלוֹ בְּפִתּוֹח צָרִיף שְׁיִהְיֶה לְדַבְרֵי מַצְנָה הַתְּרַתָּם וּמ"מ בְּנִיד"ד שְׁלֹא נִדֵּר אוֹ נִשְׁבַּע אֶלָּא לִילְף לְמָקוֹם פ' לְלַמּוֹד תּוֹרָה וְהִלִּיכָה לְשֵׁם אֵינָה רַק מְכַשֵּׁרֵי מַצְנֵת ת"ת וְאֵינָה גּוֹף הַמַּצְנָה לָכֵן יְכוּל לִישְׁאֵל עָלָיו (שָׁם ס' נ"ב) נֹא רְאוּבֵן נִדַּב מְנָה לְעֲנֵי הַגּוֹן וְכֹאשֶׁר הִבִּין הָעֲנֵי שְׁהֵיָה מִתְחַרְט קְצַת מְחַל לוֹ מַה שְׁנָדַב לוֹ וְאַחַר יָמִים חוֹזֵר הָעֲנֵי וְתוֹבַע מִמֶּנּוּ וְהָיָה נ"ל לְכַאוּרָה פְּשׁוּט דְּכִינוּן שְׁצָדָקָה אֵינָה כְּהַקְדָּשׁ מְהֵנִי מְחִילָה מִיְהוּ אֲפָשֶׁר דְּכִינוּן דְּצָדָקָה מְכַפֶּרֶת אֵינוֹ יְכוּל לְמַחֵל וְהָאֵרִיף הַפְּלִפּוּל בְּסוּגֵיָא דְּהַגּוֹזֵל וּבְדַבְרֵי הַרְמַב"ם ע"ש (בֵּית יַעֲקֹב סִימָן קס"ד).

נב אלמנה שְׁנָדֵרָה צְדָקָה וְאַח"כּ נִשְׁאֵת אִם נִדֵּר הָיָה כְּקַרְבָּן חֲזִיב הַבַּעַל לְשֵׁלֵם וְאִם נִדְרָה קַרְקַע וְנִשְׁאֵת אִי הָיָה קְדוּשַׁת דְּמִים אֵינוֹ מְפַקֵּעַ מִיָּדֵי שְׁעֻבּוֹד וְהַקְשָׁה עַל תְּשׁוּ' הַר"ם מִיָּנֹץ וְהַקְשָׁה ג"כ עַל רַמ"א בַּא"ה ע"ס סִימָן צ"א בְּדִין אִם עֲבָרָה הָאִשָּׁה עַל תְּקַנַּת הַקְהָל דְּחֲזִיב הַבַּעַל לְשֵׁלֵם ע"ש (שָׁם סִימָן קע"ג): סִימָן כח דִּינֵי מִילָה: אוֹת א הַשֶּׁגַּע יִשְׁיַג עַל הַרְבַּ דְּרַכֵּי נֹעֵם בְּקוֹנְטְרָסוֹ עַל הַמִּילָה וְתָמָה בְּדִין רֹאשׁ וּפְדֻחַת עַל הָרֹאשׁוֹנִים וְיִישׁוּב נִפְלָא עַל דְּבָרֵי רַש"י שְׁהַנִּיחוּ גְדוּלֵי יִשְׂרָאֵל בְּצ"ע (פְּנִיִם מְאִירוֹת סִימָן ז'): ב מְפִי הַשְּׁמוּעָה שֶׁל הַרְבַּ רַבּוֹ פְּתַב דְּאָף דְּמֵן הַדִּין הַנּוֹלֵד בְּחֻדָּשׁ ז' מְלִין אוֹתוֹ אֲפִילוֹ בְּשִׁבְתָּ וּסְפַק

בן ז' וכן ח' אין מלין אותו בשבת אא"כ גמרו שערו וצפרניו כמ"ש מרן סימן רצ"ו ומשמע דבחול אין בודקין אימתי נולד ואף בנדאי בח' נמול לשמנה מ"מ מרגלא בפומיה דהמנהג הוא שלא למולו עד אחר ל' יום מיום לידתו ושעל הנשים סומכין בחדשים הללו אף אם בעל ולא פירש האמרות זה נולד לז' וזה לח' עפ"י הסימנין אשר להן פגון שבהתחלת העבור אינן יכולות או מתאוות לאכול דבר פ' ושאר סימנין ומפיהן אנו חזין (בית יהודה במנהגי דף ק"ט ע"ג): הד"ט גם בשותא דינוקא הוכחתי לע"ד על נאמנות נשים במאי דבדק לו הרב מהרא"י נר"ו מ"ץ קק"י ויניציאה ושהפל לפי מה שהיא שאם מפירין אותה היותה בלתי זהירה אפי' למי שהוא איש אין להאמין יעו"ש סי' קנ"ח וע"ל סי' א' אות י"ו.

ג אשה שילדה זכר ובליל ח' ללידתו מתה היא אין לעכב קבורתה עד שיאור היום ולמול את הבן קודם ואח"כ לקברה רק יקדימו לקברה ואח"כ ימולו הבן דקודם הקבורה האב אונו ופטור מפל המצות ודחה ג"כ סברת הגהה א' שהראוהו כ"י בגליון הרש"ך ב"ד סימן ש"ס דכתב דב"ב שמת לו מת בשעת המילה המילה קודמת דאף שהוא אונו חל עליו מקודם מצנת מילה אבל אם מת לו תוך ז' קבורת המת קודמת דיש לתמוה מנ"ל לחלק בין חל עליו חיוב המילה קודם מיתת המת או אח"כ ונהרי סתם אמרו אונו פטור מפל המצות ולא חילקו בין מצנה למצנה ועוד בניד"ד אף לדידיה דינה לקברה קודם פנין שמתה קודם שיאור היום ועדיין לא זמן מילה וחל עליו מקודם חיוב הקבורה ואף במקומות שא"א לקבור בלילה אין העיכוב מצד האיסור ועוד יתעסקו בתיקון הסכריכין ורחיצה וכיוצא עוד הביא מ"ש הרט"ז סימן שמ"א בשם רש"ל סימן ע' דאם יש לאונו בן לימול נמול בבה"כ קודם עלינו כשאר פעמים ושח"כ מצא פתוב בשם הרמ"א שיש לקבור קודם דאל"כ הוי אונו ולא יוכל לבדו להכניסו וכו' ושיש לחוש לזה באפשר לקברו קודם צאת מבה"כ שחרית דאין דוחין זריזות המצנה אבל אם א"א יכרו הסנדק וימול בשחרית דהא איתא בסימן ש"ס מת ומילה מילה קודמת וכתב הרב המחבר דהעיקר פרמ"א דאין להפקיע מהאב המצנה בידים משום זריזות בעלמא פנין שאפשר לקיים גם מצנת המילה ובזמנו ביום ח' ומ"ש הרט"ז דמת ומילה מילה קודמת אינו ענין לכאן דשם מייירי באיש זר שאינו אונו ולא אבי הבן ולא באונו שהוא אבי הבן ומ"מ מודה לרש"ל אם הנה איזה עיכוב שלא נמול הבן בשחרית ומת לו מת בחצי היום ואם יתעסקו בקבורתו יעבור היום ומולו אותו הב"ד ולא יכרו האב ושכן מצא אח"כ להרב מנחה בלילה שכן כתב בשם הרב חוקי דעת (שם ח"ב סימן ע'): הד"ט וע"ע לו ז"ל בשבט יהודה שלו סימן ש"כ שהביא תשובה א' שמצא להרב אביו שהשיב להר"ם אלגראנטי בענין מילה וקבורה והביא תשו' א' כ"י לרדב"ז שנשאל בבעל ברית שיש לו מת מוטל עליו לקברו איזה מהם קודם והשיב דאם עובר היום ידחה המילה פשיטא דמקדימין המילה דהא דאונו פטור ה"ד במצנה דא"א ליצעות עי"א פגון ק"ש אבל מצות שנעשות עי"א פגון מילה למה ידחו מזמנן הוא יתעסק במתו ואחרים במילה ואם אפשר לקיים זו"ז פגון שיש שהות ביום לקבור ולמול אם מת מקמי יום ח' כבר חל עליו חובת קבורה ואין מעבירין ואם קדם חיוב המילה למיתת המת מסתברא דמלין קודם והביא עוד טעמים אחרים להוכיח דבכה"ג המילה קודמת ומ"מ אם יש זלוול למת פגון להניחו יחידי עד שימול אין ספק שיקברוהו תחלה ע"כ תוכן תשו' הרדב"ז בקיצור והוסיף עוד

מְהֵרָם אֶלְגֵּרָאנְטִי הַנּוֹז' לְשֵׁאת וְלִתַּת בְּתִשׁוּי' הַנּוֹז' בְּדִין הַבְּרָכוֹת אִם יִבְרַךְ הָאֵב עוֹדְנוּ אוֹנוּ דְאֶפְשֵׁר דְרִשְׁאֵי דְכְדָאִין הֶרְמֵב"ם וְסִינְעִתוֹ לְסִמּוֹן עֲלֵיהֶן בְּכַה"ג וְהָרַב הַמְחַבֵּר הַשֵּׁיב בְּעֵנָן תְּשׁוּבַת הֶרְדֵּב"ז וְהִבִּיא מ"ש בְּבֵית יְהוּדָה שְׁלוֹ הַנּוֹז' וּבַח"א סִמּוֹן ה' וְלִדְיִדְיָה לֹא ס"ל דִּימּוּלוּ אוֹתוֹ ב"ד דְכִינּוֹן דְהָאֵב לְפָנֵינוּ וּבְעֵי לְמַמְהֻלְיָה אֶלָּא שְׁהַאֲוִנְס מְעַפְבוּ אִין ב"ד חֲזִיבִין לְמוּלוּ וְשָׁפֵן מִשְׁמַע מִפ' הָעֶרְל דָּף ע"א ע"כ תְּכִלִּית פְּנֻתוֹ בְּקִיצוֹר וְסִימּוֹן הָרַב הַמְדַפְּסִים בְּנוֹ דְנִרְאָה שְׁחֻזַר בּוֹ אָבִיו בְּמַקְצַת דְבָרָיו מִמ"ש בְּסִמּוֹן ה' דַּל"כ סְתָרָאֵי נִינְהוּ וְעַגְכ"ל סִמּוֹן ל"ו אוֹת כ"ט: ד נְשָׂא וְנָתַן בְּדִין עֶבֶר וּמֵל תוֹף ח' לְלִידְתוֹ שְׁהִקְשׁוּ רַט"ז וְרַש"ךְ בְּסִמּוֹן רַס"ב עַל מוֹר"ם וְהֶרְמֵב"ם בַּפ"ז מֵהַל' תְּמִידִין וּמוֹסָפִין וְהָרַב ז"ל תִּירַץ וּמְסִיק דָּאֵם מְלוֹ תוֹף ח' א"צ לְהַטְפֵת דָּם בְּרִית אֶף הַנִּיחַ בְּעִיּוֹן מַה שְׁמַחֲלֵק בֵּין גְּמוּל תוֹף ח' לְגְמוּל בְּלִילָה יְרִיעוֹת הָאֵהֵל סִמּוֹן ס"ג) הַד"ט וְעֵינָן לְהָרַב יַעֲבִ"ץ ח"א סִמּוֹן ל"ד דְהַעֲמִיק הֶרְחִיב בְּדִין מִילַת לִילָה וְחִילֵק בֵּין גְּמוּל תוֹף ח' לְגְמוּל אַחַר ח' וְעִיג"כ לְהָרַב כְּנֻסָת יְחֻזְקָאֵל סִמּוֹן מ"ב עַל מ"ש ח' גְּסִיכֵי אָדָם הַשָּׂר מְקוּצֵי הָרָא"ש הַטוֹר הַרַב"י רַש"ל רַמ"א רַב"ח וּמַהֲרִי"ו וּבִיּוֹתֵר עַל הֶרְמֵב"ם שְׁנַעְעֵלֵם מֵהֶם לְפִי דְבָרֵי הַרַש"ךְ תְּלַמוּד עֲרוּף שְׁל מְנַחֲוֹת דָּף ע"ב דְמִשְׁם רָאָה דְגְמוּל תוֹף ח' יֵצֵא וְגַם הַרַב"מ הַקְשָׁה כֵּן עַל הֶרְמֵב"ם וְהַנִּיחַ בַּצ"ע וְהָרַב כַּנ"י הַנּוֹז' בִּיאָר הֵיטֵב בְּאִפְּן שְׁלֹא תִהְיֶה מִשְׁם סְתִירָה לְעַמּוּדֵי עוֹלָם הַנּוֹז' וְטַעֲמָא גְמִי טַעֲמִים לִמ"ש הֶרְמֵב"א דְגְמוּל בְּלִילָה צָרִיף לְהַטְיָף וְגְמוּל בְּתוֹף ח' א"צ וּפְלַפְלֵ ג"כ בַּמ"ש הָרַב בְּרַפְת הַזְּבַח דַּק"ג בְּשֵׁם הָרַב יַעֲקֹב טְאֻמְשֵׁב וְהַמְפֹרָסֵם הַרַש"ךְ ע"ש וְלִבְסוּף מְסִיק דִּיש לְחֵלֵק בֵּין מוֹמֵר לְעֶרְלוֹת לְמוֹמֵר הַנִּימּוּל וְע"כ בְּנִידוֹן דִּינְיָה בְּדִין תִּינּוּק שְׁנֻשְׁבָּה בֵּין הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וְיֵצֵא מֵהַפְּלֵל וּמִצָּא מִין אֶת מִינוֹ וְנֻשָׂא ג"כ מוֹמֵרֵת וְנוֹלַד לָהֶן בֵּן וּמְלוֹהוּ בְּעַצְמָם תוֹף ח' וְשׁוּב בָּאוּ לְחֻסוֹת תַּחַת כְּפִי הַשְּׂכִינָה אוֹ"א וּבְנוֹ הַנּוֹז' אִין לָהּ הוֹכְחָה מְזוֹ סוּפוֹ עַל תַּחֲלָתוֹ שְׁלֻשָׁם מִצְוָה נִתְכַּוֵּן וְכַמ"ש בְּחוֹלִין דַּל"ט בְּדִין שְׁחַט וְאַח"כ חֲזִישֵׁב וְלָכֵן א"צ הַטְפָּה וְאַף לְרַב"ח דְפִסְקָא דְנִימּוּל תוֹף ח' צָרִיף לְהַטְיָף לְחוּמְרָא מ"מ בְּנִיד"ד שְׁהָבֵן הָיָה מְסַרְב בְּדָבָר וְהָיוּ חוֹשְׁשִׁין שְׁיַחֲזוֹר לְסוּרוֹ אִין לְהַחֲמִיר וְאַפְשֵׁר שְׁפִשְׁיַגְדֵל תַּפְּנֵס יְרֵאת ה' בְּלָבוּ וְיַחֲמִיר עַל עֲצָמוֹ: הַ מְעַשִׂים נְפֻלָּאִים הִבִּיא בְּעֵנָן מוֹהֵל אִם יָכוֹל לְהִיּוֹת שׁוֹחֵט שְׁשֻׁגָּג וּבִיָּרָף עַל הַשְּׁחִיטָה בְּמָקוֹם עַל הַמִּילָה וּמֵת הַתִּינּוּק מִיָּד וְשִׁישׁ לְחוּשׁ לָזָה וְלֹא טוֹב לְאַחֲזוֹן בְּזָה וּבְזָה פַּחַד יִצְחָק אוֹת מ (כ"י) ע' מוֹהֵל אִם יָכוֹל): הַד"ט גַּם הָרַב יַעֲבִ"ץ בְּבָרְכוֹת שְׁמִים דָּף י"ב ע"א כְּתַב וְיִרְגִּיל בְּרַכּוּתִיהָ בְּפִיו וּבְשִׁפְתָיו שְׁלֹא יִפְשַׁל וּבִיחּוּד אִם הוּא שׁוֹחֵט ע"ש וְנִרְאָה שְׁפִנּוֹן לְשֻׁגָּגָה הַנּוֹז' וְשִׁישׁ לְחוּשׁ ח"ו לְסַפְּנָה דְבְרִית פְּרוּתָה לְשִׁפְתִים גַּם בְּשׁוֹתָא דִּינּוּקָא אֲשֶׁר לִי הַצָּעִיר סִמּוֹן ק"ח הֵן אוֹמֵר וְהֵן דְבָרִים עַל עֵנָן זֶה וְהִבְאֵתִי כְּסֻדְרָן מְעַשִׂים הַנּוֹרָאִים שְׁל הַרַפ"י הַנּוֹז' וְהוֹסְפִתִי עוֹד מַה שְׁשִׁמְעֵתִי מֵא' קְדוּשׁ מְדַבֵּר דִּיש הוֹכְחָה מִיּוֹדְעֵי חֵן לְמוֹל הַתִּינּוּק בְּסַפִּין פְּגוּם דְּנוּקָא וְשָׁפֵן קַבֵּל מֵאֲנָשֵׁי אֲמוּנָה וְהָיָה הַדְּבָר קֶשֶׁה בְּעֵינֵי מְשׁוּם צָעֲרָא דִּינּוּקָא וְהַמְתַּקְתִּי סוּד עִם הָרַב הַמְּוִפְלָא בְּנִגְלָה וּבִסְתֵר ה"ה רַב אַס"י מְקַאֲסֵלִי זְצוּק"ל וְלֹא הוֹדָה בְּחִילּוּק הַנּוֹז' מְשִׁחִיטָה לְמִילָה אֶף שִׁישׁ לְחֵלֵק בֵּינֵיהֶן בְּעֵנָן הַדְּרָסָה דְבִשְׁחִיטָה טְרִיפָה וּבְמִילָה הִיא הַמְצָנָה מִן הַמְּוִבְחָר גַּם לִי"ח לְשׁוּם הָעֶרְלָה לְמַדְרַס כַּף רָגֵל: ו תְּמַף יְתִידוֹת מְנַהֵג עִירוֹ וְכַמְעַשָׂה שְׁעֵשׂוּ כְּמָה פְּעֻמִּים בְּפָנֵי רַבְנֵי הָעִיר בְּנוֹלַד מְהוּל לְבָרָף כֹּל הַבְּרָכוֹת הַמְטִיפִים דָּם בְּרִית כְּמִילַת מִי שְׁנוֹלַד בְּלִתִּי מְהוּל וְאַף דְמַמְחֻלּוּקַת הַפּוֹסְקִים לֹא נִפְקָא דְהָא לְרַב"ד וְהַעֲיִטוֹר וְרַבִּינוּ יוֹנָה וְהַג"מ בְּשֵׁם רַבִּינוּ שְׁמַחָה ס"ל דְצָרִיף לְבָרָף וְאַלּוּ הַגְּאוּנִים וְהַרִי"ף

וּרְמַב"ם וְר"ן וְרִיב"ש וְזוּלְתָן רַבִּים אֵין לְבַרְךָ וּבְדִין שְׁלֵא לְבַרְךָ לְפִי הַפְּלֵל דְּסַפֵּק בְּרַכּוֹת
לְהַקֵּל מ"מ גְּדוּל פֶּחַ הַמְּנַהֵג שְׁאֵין פֶּחַ בְּכָלֵל לְבַטְלוֹ אִף בְּהַטְפַּת דָּם בְּרִית שְׁלַ גֵּר מְהוּל אֵין
לְבַרְךָ ע"ש וג"כ בָּאוֹת תִּי"ו הָאֲרִיף בְּעֶגְנֵן הַטְּפַת דָּם בְּרִית (שֵׁם עֲרַף מִילַת גֵּר שְׁמַל):
הַד"ט וְעַג"כ לְהַרְבּ דְּבַר מְנֶשֶׁה ח"ג סִמָּן ה' דְּנֶשֶׂא וְנָתַן בְּקוֹנְשִׁיתוֹ עַל הָרֵא"ש בִּי"ד סִמָּן
ר"ס רס"ב בְּעֶגְנֵן הַטְּפַת דָּם בְּרִית אִם דּוֹחָה שְׁבַת ע"ש: ז הַסְּפִימוֹ עִמּוֹ חֲכָמֵי עִירוֹ בְּשִׁנַּת
תַּצ"ח וְעָשׂוּ מַעֲשֵׂה לְמוֹל תִּינוּק א' בְּשִׁמְחַת תּוֹרָה שְׁלֵא מְלוּהוּ בְּזַמְנֵוּ בְּיוֹם א' שְׁל סוֹפּוֹת
לְפִי שְׁחֻלְצָתוֹ חֲמָה וּמְנוּ ז' יָמִים וְנִפְל יוֹם הַמִּילָה בְּיוֹם ג' בְּשִׁבְתָּ שְׁהִיָּה ש"ע וִי"ט א' לַכ"ע
אֵינָה דּוֹחָה וְלֹא נוֹדַע מְנַהֵג הָעִיר אִם פְּרַמְב"ם דס"ל דְּאֵינָה דּוֹחָה אֶפְיֻלוֹ שְׁאָר יט"ב ומ"מ מְלוּהוּ
חוּץ מִי"ט ב' שְׁל ר"ה אוּ פְהָרֵא"ש דס"ל דְּאֵינָה דּוֹחָה אֶפְיֻלוֹ שְׁאָר יט"ב ומ"מ מְלוּהוּ
בְּיוֹם ש"ת שְׁחָל בְּיוֹם ד' וְלֹא הִמְתִּינוּ לְמוֹלוּ בְּאֶסְרוּ חַג שְׁהִיָּה בְּיוֹם ה' שְׁלֵא לִיפְנֵס
בְּמַחְלֻקַּת הַפּוֹסְקִים אִם מְוַתֵּר לְמוֹל בְּיוֹם ה' מִשּׁוּם שְׁיוּם ג' לְמִילְתוֹ יְחוּל בְּשִׁבְתָּ עֵינֵן
לְהֵרֵאנָה ח"ב סִמָּן ל"ח וְלְהַרְבּ ב"ה בִּי"ד סִמָּן רס"ו וְכִנֵּה"ג שֵׁם (שֵׁם עֲרַף מִילָה שְׁלֵא
בְּזַמְנֵה דּוֹחָה): הַד"ט וְעֵינֵן לְהַרְבּ זְכָרוֹן יוֹסֵף סִמָּן כ"ד דְּהוֹרָה לְהַתִּיר לְמוֹל תִּינוּק שְׁלֵא
בְּזַמְנֵוּ בַּהו"ר וּמִיָּתִי בִּידִיָּה ד' רְאִיוֹת מוֹכִיחוֹת וְהַזְכָּרְתִּי לְטוֹבָה בַּח"א סִמָּן כ"ב סוֹף
הַגָּהַת אוֹת ל"ה וְעַג"כ לְהַרְבּ בְּעֵי חַיִּי סִמָּן רכ"ד דְּכַתַּב דְּלְכָאוּרָה הִיָּה נִרְאָה לְדוֹן ק"ו
דָּאִם בְּבֵן יִשְׂרָאֵלִית שְׁמִילְתוֹ דּוֹחָה שְׁבַת אֵינוּ נִמְוֹל בְּיוֹם ה' אוּ ו' כ"ש שְׁאֵין מִילָה ש"ב
דּוֹחָה שְׁבַת וְכִסְבַּרְתָּ הַרְשָׁב"ץ כ"ש בִּילִיד בֵּית שְׁמִילְתוֹ אֵינָה דּוֹחָה שְׁבַת שְׁלֵא יְמוּלְנוּ
בְּיוֹם ה' יוֹם ו' אִף לְפִי הָאֲמַת ק"ו מְוַפְרָךְ הוּא דְּבָבֵן יִשְׂרָאֵלִית מִשּׁוּם שְׁאֵינָה זְמַנָּה אֵינָה
דּוֹחָה שְׁבַת לְכֵן אֵינָה דּוֹחָה יוֹם ה' נְיוֹם ו' אֶבֶל יְלִיד בֵּית שְׁנַמּוֹל לַח' מִשּׁוּם חוּמְרָא שְׁלֵא
יְמוּל קוֹדֵם זְמַנּוֹ אֶלָּא בַּח' טְפִי עֲדִיף לְמוֹלוֹ בְּיוֹם ח' דְּהוּא מְדַאוּרֵיָּתָא וְחַשְׁשַׁת הַרְשָׁב"ץ
לֹא נִמְצָאָת בְּתַלְמוּד וּפּוֹסְקִים וְע"ע לוֹ שֵׁם סִמָּן רכ"ה בִּילִיד בֵּית שְׁחֻלָּה מִילְתוֹ בִּיט"ב
ש"ג בְּיוֹם ד' שְׁפַתַּב דָּאֵין מְלִין אוֹתוֹ בִּיט"ב ע"ש וְלַעֲנֵן לְמוֹלוֹ בְּאֶסְרוּ חַג שְׁהִיָּה יוֹם ה'
פְּסַק בְּפִירוּשׁ דָּאֵינוּ יְכוּל לְמוֹלוֹ וְכִהוֹרָאֵת הַרְשָׁב"ץ ע"ש וְנִבְהַלְתִּי מִרְאוֹת דְּנִמְצָא סוֹתֵר
דִּידִיָּה אִידִיָּה דְּעִדְיֵין רוֹשֵׁם הַדִּיו נִיכָר שְׁדַחָה הוֹרָאֵת הַרְשָׁב"ץ לְמוֹל בְּיוֹם ד' וְכַמ"ש
פְּבַר בְּכַה"ג שְׁלוֹ ע"ש וְעַג"כ לְהַרְבּ מְרָאִית הָעֵין בְּלִיקוּטִיו סִמָּן ח' אוֹת ב' דְּכַתַּב דַּנ"ל
דְּאֵף הַרְשָׁב"ץ לֹא אֶסְר אֶלָּא פְּשִׁהִיּוֹם הַג' הוּא שְׁבַת וְלֹא אֶסְר פְּשִׁהִיָּה בִי"ט וְשַׁכ"נ מַמ"ש
הַרְבּ יַד אֶהְרֹן א"ח סִמָּן שַׁל"א וְשַׁכ"כ הַרְבּ זְכָרוֹן יוֹסֵף בִּי"ד סִמָּן ס"ד אֶלָּא דָּאִח"כ פְּתַב
הַרְשָׁ"י הַנּוֹ דִּישׁ לְדַחּוֹת וְהִבִּיא ג"כ מ"ש הַמַּג"א שֵׁם וְסִיָּים דְּלַדְעָתוֹ אֵין הַפְּרֵשׁ בֵּין אִם
יְחוּל יוֹם ג' בִּיט"ב אוּ בִיט"א לְעוֹלָם שְׁרִי וְעֵינֵן בְּבַרְכֵי יוֹסֵף שְׁלוֹ וְע"ל סִמָּן כ"ט אוֹת א':
ח הַחֲזִיק בְּסִבְרַת הַסּוֹבְרִים דְּאֵף אִם הָאֵב מֶל אֵת בְּנוּ יְבַרְךָ עַל הַמִּילָה שְׁלֵא פְּרַמְב"ם
דס"ל שְׁיַבְרָךְ לְמוֹל אֵת הַבֵּן וְכַפְסַק מְרוֹ וְחָבֵל גְּבִיאִים הָעֵיטוֹר וְהַר"ן הַגַּה"מ רַש"י רַבִּינוּ
שְׁמַחָה טוֹר מוֹר"ם הָרֵאָב"ד וְס' יְרָאִים רַט"ז וְשַׁכַּה"ג וּמַהֲרִי"ח בְּהַלְקַט שְׁלוֹ ח"א סִמָּן
מ"ט וּמַט"מ דָּף קכ"ד סִמָּן י"ג וְשַׁגַּם מְהַר"י סָג"ל צָוָה כֵּן לְבַרְךָ עַל הַמִּילָה וְלֹא לְמוֹל
עוֹד לוֹ שֵׁם בְּנוֹסַח בְּרַכַּת אָקִים צ"ל חֲלַקְנוּ צוּרְנוּ צָוָה בְּפִתַּח תַּחַת הַצֵּד"י וְצִיר"ה תַּחַת
הַנִּי"ו דְּהִיָּינוּ זְמַן עֶבֶר כַּמ"ש רַש"ךְ סִמָּן רס"ה סָק"ד וְאַגְוָדָה בְּשֵׁם הַרְמַב"ם וְהַג' שְׁהוּא
לְשׁוֹן תְּפִלָּה וְהִיָּינוּ צוּי וְלֹא לְשׁוֹן עֶבֶר גַּם הַרְבּ שְׁל"ה בַּס' קַשְׁל"ה מַס' קוֹלִין דָּף מ' הִבִּיא
דְּבַרֵי הַרְשָׁךְ וְהוֹסִיף שְׁכֵן נִהְגוּ כָּל הַמוֹהֲלִים (אֲשֶׁדוֹת הַפְּסָגָה סִמָּן ז'): הַד"ט וְעֵינֵן לְהַרְבּ
יַעֲב"ץ ח"א סִמָּן קמ"ו דְּהוֹכִיחַ דַּמ"ד צָוָה בְּחִירְקָ לֹא מִשְׁתַּבֵּשׁ דְּהָא תַּחֲלַת הַבְּרַכָּה וְסוֹפָה

בל' נסתר ועי"כ גם אמצעייתה תהיה פן והשיב על ראיות של הרש"ך ע"ש: ט איש ואשה
שפלו בניהן א' וב' ומתו מחמת המילה וגירש האיש את אשתו וננישאו לאחרים ונולדו
להם בנים אחר שהביא הרב צדדין לחייבן למויל בניהן מדתנן בכתובת הפתים דל"א ע"ב
ושבועות פ' פל הנשבעין דמ"ז ע"ב בענין ב' פתות המכחישות זו את זו וכו' וכן היה
דב' שבילין דפסחים ד"י וכתובות דכ"ו דמחלק בין באו בבת א' לזה אח"ז ואם פן הנה
אפשר לומר דה"ה הכא ומייתי נמי מ"ש הרב הלק"ט ח"א סימן קנ"ג בב' צרות שעשאו
לב' אנשים או לג' ומתו פולן דפסק דדוקא שפיהן יחד לא ינשאו לאיש א' שהוחזקו
קטלניות אבל פל אחד וא' בפ"ע מותרת פדין ב' שבילין אף אחר העיון פסק להפ"ה
בניד"ד דכל ספק פי האי במילה וקטלנית ראוי לאסור דחמירא ספנתא מאיסורא (שבועות
יעקב ח"א סימן ע"ט): י אשה שהמליטה זכר ולא הנה האיש בביתו וחסיה זקנו של בן
הנולד נתן המצנה לראובן ושוב בא אבי הבן לעיר ובא שמעון ותבע לאבי הבן שתקע
לו בפועל כפוף שאם תלד אשתו זכר ימולנו הוא ואבי הבן מודה לו אלא שלא הנה רצונו
להיות מורת רוח לאביו שפכר נתן המצנה לאחר ומסיק הרב דא"א להתיר שלא מדעת
שמעון ושמעון אינו רשאי לומר הריני פאילו התקבלתי דהוי כממאס במצנה ועיין להר"ן
בגדרים דף כ"ד בשם הרשב"א דדוקא בפירעון יכול לומר פן (שם ח"ב סימן פ'): הד"ט
וע"ל סימן כ"ג אות יו"ד וי"ב ועיין להרב דברי יוסף סימן כ"ו פדין ראובן שנולד לו בן
ואמר שאם יבא אביו יהיה הוא הסנדק ואם לא יבא יהיה הוא עצמו ולא בא האב רק
אחי אביו שהוא ת"ח ודאדעתא דהכי לא נדר והלף אצל חכם והתירו ועשה סנדק לדודו
והראה הרב ז"ל דאין לערער על המתיר ושאפילו לכתחלה מצי מיתשיל פדי שתיעשה
המצנה בעילוי יותר ע"ש ועג"כ להרב צבי סימן ס"ט ע' וע"א במי שמת והניח בן מאשתו
ראשונה והשניה מעוברת וזאת אומרת שאם תלד זכר לא תניח לחרגה למויל אף שפכר
מל ב"פ שעדיין אינו נקרא אמן בקי ועוד משום שראוי ליורשו וכעובדא דאיתא התם
בכתובות פ' הנושא ועוד שאפוטרופוס שיהיה לבן היולד הנה רגיל למויל בני הנפטר
ועוד שעל האפוטרופוס לעשות לקטן המצות הראויות לו וכדתניא האפוטרופוסים
תורמין ומעשרין ועכ"ז פסק הרב לזכות חרגה כשפכר פסקו הראשונים דבפעם אחת
בלבד הוי מומחה ולהיותו ראוי ליורשו אין לחוש דכיון שפול בפרהסיא בפני רבים ואף
שאפוטרופוס הנה רגיל למויל בני בעלה הלא פיון שמת האב שוב אין פאן דין מפירי
פהונה ואפילו תימא דשייף פאן דין מפירי פהונה מ"מ בריה עדיף מינייהו ואין מילת
הבן דומה לתורמין ומעשרין אלא דמי דאם יש לאפוטרופוס עניים קרובים ויש גם פן
ליתום קרובים עניים דלא שבקי ליה לתת לעניו אלא לעניי היתום ע"ש ועג"כ להרב
זרע אמת סימן קט"ו במי שנולד לו בן וחסיו הוא ת"ח ובקי למויל ויש ג"כ לאבי הבן אח
א' רף וקטן והוא מזהל בלתי בקי פחמיו שטוען פי לו נאה הבחירה מחמת קורבה ואחר
שהביא הרב בפשיטות דרשות בינ האב שאינו מזהל לתת המצנה למי שירצה אין טענת
קורבה טענה ויש לאבי הבן לחזר אחר אדם פשר כמ"ש מור"ם בר"ס רס"ד והרב של"ה
פדיני מילה וכל פמה שהוא הגון יותר עדיף טפי ועיין לרשד"ם ח"י"ד סימן רל"ט אעפ"כ
אי איכא למיחש למדנים בין אחים: טול רשות מחמיו לתת המצנה לאחיו משום דגדול
השלום ועיין להר"ש הלוי סימן ג' וד' ולהרב בית לחם יהודה ושער אפרים שבסוף
הספר דף ד' כתב דביטול המריבות הוי דבר מצנה לענין דמותר להתיר שבועת הנשבע

לתועלת חבירו בלא דעתו וע"ל סימן כ"ג אות א' ולהרב מים רבים סימן מ"ה: יא אשה שילדה זכר והעידו בערפאות שלהם שזנחה ויצא דינה לשרפה עם בנה אחר לידתה אין ספק דאם אין סכנה מחמת מלכות יש למול הבן אפילו חל יום ח' בשבת אאת"ל שהוא ממזר ולא שייך הכא דכינון דעומד לישרף פשרוף דמי ומה גם דאדרבה איכא למימר דיכולה מצנת מילה להצילו משריפה אף אם יש סכנה למולו מצד המלכות פשוט דאין למולו אפי' בחול וכמבואר בי"ד סימן קנ"ז במור"ם (שם סימן פ"ב): יב קטן קרוב ליי"ב שנים שהיקף הגיד שלו פולו מכוסה אף הגובה פולו כמעט מגולה ולפי שנוהגין בשבוע הבן ללקת הרבה מוהלים לבקרו אם די פנה להחזיק שנימול פעם א' פראוי ומן התורה סגי בהכי ואף דמרבנו פשנראה ערל עכשיו צריף לחזור ולמולו ה"ד פשהוא ערל לגמרי אבל פשהוא מהול קצת סגי לדחוק העור בצד היותר אפטר ויהביא מ"ש הרב"י בסימן רס"ד ספיקת חכמי ספרד מה יהיה העטרה ומ"ש הרב"ח ורט"ז ורש"ך ומתהם למד דביקור המוהלים בשבוע הבן אינו מעלה ומוריד ואף אם יהיו שם בשעת המילה מוהלים רבים אינו פלום אא"כ יושבים ועומדים באופן שיוכלו להעיד שנעשית הפריעה כהוגן ואז אם אח"כ מחמת מיעוץ ודלדול בשר נמשכה ערלתו די בדחיקת העור ולא לתקנו באיזמל דכדאין הרמב"ם ותה"ד והרב"ח לסמוך עליהם בחשש סכנה ובניד"ד אם נראה מהול בעת קישוי דאיכא תרתי לטיבותא שפא נימול פהלקתו ושפא הלכה פרב טבי בשם רבני שמואל דבלא נימול פהלקתו נמי בודקין אותו בשעת קישוי כמ"ש הרש"ך על מרן ובתרי ספיקי פי הני אע"ג דלא מתהפכי ננקוט לקולא אבל אם אינו נראה מהול פראוי אפי' בשעת קישוי יש להצריכו תיקון ע"י איזמל (שמש צדקה סי' י"ג): הד"ט גם הרב מים רבים בחי"ד סימן נ' חילוק ידע בין מתחלתו לא נימול כהוגן לכשנימול מתחלה כהוגן דבנימול כהוגן אף שאח"כ נראה כערל א"צ לחתוך בו פלום ועל צד היותר טוב יחזור אחר התינוק לתקנו בדחיקת העור כמ"ש התה"ד סימן רכ"ד הביאו הד"מ ועג"כ בדרישה אמנם אם לא נימול מתחלה פראוי צריף לחזור ולחתוך עד שתראה העטרה מגולה ועג"כ להרב זרע אמת ח"ב סימן קי"ד במנהל שלא חתף רק מעט מהערלה וגם לא פרע עד שתראה העטרה וסביבותיה דבוקה בגיד והגיד נטמן בין העור שלא נחתף דבר פשוט הוא דאף אם מתגלה בשעת קישוי צריף לחזור עליו עד שתתגלה העטרה אף שלא בשעת קישוי כיון שלא נימול מתחלה כהוגן ע"ש ועיין להרב בכור שור דף קי"ב ע"ד דהזהיר למוהלים המקילים בפריעת החוט מחסרון דיעה ושראוי לגלות עד שיהיה פל החוט סביב מגולה עד החריץ שפקל יכול להיות חופה רוב גבהה של עטרה במשהו ממנה ומעכב המילה ומ"ש מרן בסימן רס"ד שראה בקונטרס א' היינו שגרם לו לפרש שהעטרה היא החוט עם פל הבשר שבראש הגיד שמשפע מהחוט ע"ש אבל כבר בארנו שאין כן דעת רש"י ותוס' וטור ורוב הפוסקים.

יג ידיו עסקניות במ"ש הרב הלק"ט ח"ב סימן כ"ב שנסתפק אם נתעפלה העטרה או האבר ונשארה הערלה אם חייב למוהלו ומוהל שלא בירף על המילה וחתף ערלה ועטרה ביחד אם יברף אח"כ והשיב דכיון דמאוסה היא הערלה וחו"ל קראוה עוקץ וכו' הנה נראה שחייב למול ולברף אבל מאחר דלדברי הפל טעם המילה כדי לתקן האבר ולמעט הנאתו היכא שנתעפל פל האבר נראה שאין.

שם חיוב פלל אכל בעטרה בלבד שנתעפלה שעדיין ראוי לביאה אלא שאינו מוליד אפשר שימול ויברך ומפאן נפשטה גם הבעיא השנית ע"כ מ"ש הלך"ט ונתקשה הרב המחבר בהבנת תשובתו דאם פנונת הרב הוא דפשיטות בעיא הב' לברך הרי פנגדו סברת הרמב"ם בשחט או פסה הדם ולא בירך שלא יברך עוד ואם הפנונה היא שלא לברך דמה שנעשה פבר נעשה א"כ למה נסתפק בכתף ערלה נעטרה יחד הי"ל להסתפק במל ופרע אם יברך אח"כ והניח דברי הרב בצריף יישוב ע"ש (אשדות הפסגה סימן ט'): הד"ט ולעד"נ דבריו ברורים ומחנורין פשמלה דמעיקרא סליק אדעתיה דבנתעפלה העטרה או האבר אפילו פולו מ"מ ימול ויברך מטעמא דמאוסה הערלה ובכל אופן שחותרה מצוה עביד ובהכי תפשוט הבעיא שניה דמל ולא בירך לא יברך עוד וכשברת הרמב"ם בדין שוחט הנז' ומאחר דלכ"ע טעם מצנת המילה למעט תאוותיו א"כ כל כמה דנתבטלה פבר בלי מעשה דידיה על שנתעפל כל האבר דתו לא הוי בר ביאה אין שם חיוב פלל לכרות ערלתו וכיון שפן בנתעפלה העטרה לבד ואפילו מקצת האבר דאפתי חזי לביאה הסרת ערלתה תועיל למעט הנאתו ויהיה ג"כ חייב לברך ובהכי נפשטא גם בעיא שניה לחייב לברך מי שפמל וחתף הערלה והעטרה ביחד משום דחזי לביאה והנהנאה הבאה ע"י מצנת מילה דהיינו למעט הנאתו פדקאי קאי ושפיר מברך דעדיין תועלת מיעוט הנאתו קיימת ונמשכת והיינו גם פן פרמב"ם גופיה ברפ"ד דברכות במי שאכל ושכח ולא בירך דיברך אם נזכר קודם שיתעפל המזון שבמעיו ולפ"ז דברי הרב הלך"ט שרירין וקיימין והא דנקט הבעיא בכתף הערלה והעטרה ביחד ולא נקט מלתיה במל ופרע ולא בירך י"ל דאידי דנקט ברישא ספיקא דנתעפלה העטרה נקט דכונתה חתוף העטרה והיינו דין המל ופרע בלי חתוף עטרה דיברך דראוי לביאה ומוליד נמי דלשיטתיה יברך דנמשכת תועלת מיעוט ההנאה פשאר כל אדם: ולא אכחד תחת לשוני דגיה דטעמא טעמי למצנת מילה להמעטת ההנאה אמנם קשה הדבר לשמוע להיות זה טעם פעיקר למצנה זו ושבתבטל המצנה בביתול הטעם חלילה וכבר נכשל בכינצא בזה החכם שפחכמים בלא ירבה ולא ישיב אעפ"י שטעמם מפורש בהדיא בקרא וכ"ש הקא דלא פתיבא בתורת משה ומפרשי התורה ובעלי מוסר פבר נתנו מלבד האמור טעמים אחרים.

ועיין להרב מטה משה שהוא לבדו מנה ולא טעה ח' טעמים ע"ש וע"ל אות ט"ז: יד עלה ונסתפק במ"ש מור"ם בי"ד סימן רמ"ה דכל סנדק הוי פמקטיר קטורת ושלכן נוהגין שלא לתת ב' ילדים לב"ב א' פדאמרינו חדשים לקטורת אי איכא איסור בדבר או לא דאי מההיא דיומא דכ"ו ע"א דתנא מעולם לא שנה בה אדם וכו' מפני שמעשרת ופירש רש"י לפיכך לא היו מניחין אותו לשנות משמע דהעיקוב היה בא מצד הפהנים שלא היו מניחין אותו ואה"נ דאל"ה היה יכול נרשאי וכ"ג יוכיח שפל ז' ימים קודם יה"כ היה שונה פדי שיהא רגיל ומפיר וזהו ששנו חכמים בלשון המשנה חדשים לקטורת ודינא אשמועינו מ"מ סנדק שאני דאינו רק רמז בעלמא דהוי פמקטיר קטורת ומאן לימא לן שיעבו"ר על דברי חז"ל מי שיהיה סנדק פעמים ושלש ומה שהעולם נוהג שלא להיות סנדק פעמים בשנה א' אין להם שורש דאי ס"ל דאיכא איסור פקטורת היה צריף שלא לשנות מעולם פקטורת דמעולם לא שנה בה אדם (פני אהרן בסוף השמטותיו): הד"ט ועיין ג"כ להרב נודע ביהודה סימן ע"ו במי שלא מצא סנדק לבנו פכצונו רק מי שפבר

היה סנדק מבנו אחר והשיב דבריו רבינו פרץ שהביא מהרי"ל ריש הל' מילה אינו רק כעין אסמכתא אין בו שורש בש"ס ודמיונו שעשה ליריכים של סנדק למזבח החיצון ודם הברית לדם הקרבנות שלא היו מצריכין פהנים חדשים רק לפיניס הקטורת וכו' ע"ש ומ"מ אין ללמוד מקטורת שתהא מעשורת ולהקפיד לתדשים לקטורת שהרי ביומא דכ"ו ע"א מקשי אי הכי וכו' ומשני הא שכיח הא לא שכיח וע"ש פירש רש"י.

ואולי פיון שהקטורת לא שייכא אלא בכהנים והמה מעטים נגד כל ישראל ומצנת מילה שיש הרבה בכל יום הרי גם הזוכין במצנה רבים הן ולפי"ז יש לתת טעם למה מדמין הסנדק לקטורת ולא המוהל דה"ט משום דלא כל ישראל ראויים למול דצריד אומן בקי ומקרי מצנת מילה שכיחא לגבי אומנין יותר מקטורת גבי פהנים אמנם בתוספת ישנים לא פירש פירש"י ולדידהו גם קרבן עולה מעשורת אף דשכיח אבל האמת הוא דהפל דרף דרש ובכל מדינות פולין אין מדקדקין בזה ובכמה קק"י הרב הקבוע סנדק תמיד ועל מ"ש השואל לסברת ר"פ דא"כ מה חילוק יש אם הוא אצל אדם א' או ב' ולשיטתו מי שהיה סנדק פ"א לא יהיה פ"ב אפילו לאחר כל ימי חייו דומיא דקטורת והשיב לו דבאמת יש לתמוה על דמיון ר"פ הסנדק לקטורת דהקטורת עבודה היא המסורה לכל בני אהרן וכולם שותפין בדבר ולכן לא הניחו להיות א' זוכה בה אבל מצנת סנדק אף שמעשורת מ"מ המצנה מסורה לאבי הבן ולמה לא יהיה רשאי להעשיר משלו מי שירצה אפילו כמה פעמים ונראה דר"פ דיקמה דבר זה למ"ש בעירובין דס"ג הנותן מתנותיו לכהן א' מביא רעב לעולם נמצא דגם בשלו ראוי שלא ליתן הפל לא' וכל זה באדם א' אבל כמה אבות הבנים רשאים ליתן כל בניהם לאדם א' ומאי איכפת לאבי הבן א' לתת מצנת סנדק לא' לפי שקבר נתן לו מצנה זו אבי הבן אחר והפל דרף רמז בעלמא בלי שורש בש"ס ע"ש ולענ"ד אין הדמיון שנה דבשלמא מצנת קטורת כל הפהנים שותפין בה וכן בנותן מתנותיו לכהן א' כל הפהנים שוין ושותפין ותייב הבעה"ב ליתן לפהנים משא"כ מצנת מילה דהויא דאב ואי בעי להיות סנדק לבנו אין מי שיערער עליו דאין לאחר חלק בו למה לא יהיה רשאי ג"כ לתת כל בניו לסנדק א' והדרו למדמיינתא דהפל דרף רמז ואסמכתא בעלמא.

ועג"כ להרב בית דוד י"ד סימן קכ"ב ולהרב פתח עינים ביומא דף ס"ז שהספים לסברת רש"ד סימן רס"ח סקכ"ב ומעשים בכל יום יוכיחו דכשאינם מאדם א' משנין ומשלשין אפילו בכל יום אעפ"י שראיתי מקפידים שלא לשנות אפילו לב' תינוקות של ב' בני אדם בשנה א' דוקא גם בברכ"י שלו סימן רס"ו אות ה' מוביל ומייתי הא דהרב"ד והוסיף מדיליה דדוקא בשאלוניקי מקפידים פנה אף במקומות אחרים לא חיישי פלל לזה ע"ש: טו תמה מאוד על מהר"י איסקאפה באשה שילדה בן זכר ביש"ק וחררה וילדה בן ב' ביום א' והורה גבר לברך על הנמול בשבת להכניסם וכו' ויפטר בזה מלברך ביום א' על הב' והפריז על המדה דאם בירך ביש"ק להכניסו וברך ג"כ ביום א' על הב' ברכה לבטלה דליתא ויפלא בעיניו מאוד מאין לו זה ושאם תלה הוראתו בדין מילת תאומים קנה רצוץ הוא דהתם איירינן במילת שניהם ביום א' לא בב' ימים כניד"ד ואין לומר שלא אמרו הפוסקים שלא להפסיק ה"ד בברכת המילה אבל להכניסו אין לחוש אם יש הפסק בינה.

למילה ויביא ראיה לדבר ממ"ש התוספות בפ"ק דפסחים והרא"ש פר"א דמילה הביאו
מ"ן בסימן רס"ה דהא נמי בנר"א היא דאף לר"ת אין הדברים אמורין רק בשפ"ר
הנצרכה לברכה דמילה שעושה אז לא הוי הפסק אבל למילה של יום אחר שלא הגיע
זמנה ודאי דלר"ת נמי הפסק הוא (ב"ע ח"י סימן רכ"ג): טז השיב פה"ק על הוראת
הרב יחזקאל מהאמבורג שהורה במעשה ז"ר בילד א' שנולד שנמצא הגיד שלו בתולדתו
היה שסע לארכו מגבו וחרוצי מיקרין פחות מחצי עביו ולמטה היה שלם פמ"ז וצנור
למימי השתן המקלחין מגופו דר"ך נקב קטן במקום נקבות ויוצאין מהגוף כבאשה ובראש
הבשר הארוך הנז' המדמה לגיד נראה בראשו פמ"ן עטרה מגולה בגבהה וכאילו הערלה
נקלפת מעל גבה ונשארה דבוקה ודחוקה למטה בראש הגויה אמנם שם הוא גוף אטום
בלי נקב דומה לזכרות בחיצונה רק ששוסע שסע מלמעלה ותחתיו עגול סביב בשלמות
דומה למזחילה ולח תמיד ממי רגלים המטפטפים בו תמיד פ"אמור והר"י הנז' הורה
למקלו ולברך שאף שפ"תבו בטעם המילה שהוא להתיש פ"ח התאנה וזה אינו ראוי להוליד
מ"מ אין הלכה כר"ש דדריש טעמא דקרא (וע"ל אות י"ג) ואף לאנדרוגינז' יש לברך
וגם למי שאין לו ביצים שאינו מוליד מזהליו ומברכין וגם פ"ן יתרפא שייתדבקו החתיכות
ויהיה ראוי להוליד אמנם הרב המחבר חלק עליו וס"ל דנקבה גמורה הוי ולא אנדרוגינז'
שיש לו זכרות ונקבות שפ"אן האבר סתום ואת"ל דיש למולו מ"מ אין לברך על מילתו
וכפסק מ"ן על ט"מטום ואנדרוגינז' והנהיר מאד שלא יפ"לו בהוראה זו בכמה תקלות
גדולות פי הוא צנה למולו בבה"כ לפ"רסומי מילה ויאמרו שהוא זכר וילבשוהו בגדי זכר
והרי היא נקבה ועוברת על לא תלבש וכו' ויבואו לטהרו באנדום פ"איש ולהתייחד עם
אנשים ולכי גדל ליתו לנסובי אתתא והא ודאי נישאת ואינה נושא שדינה לכל דבר
פנקבה גמורה (שאלת י"ב ח"א סימן רע"א): הד"ט ועג"כ בסוף השמטותיו תקלות
אחרות הנמשכות מהוראת הר"י הנז"ר שיכשירוהו לעדות להוציא ממון על פיו או יקום
לשבועה ויהיה זוקק ליבום ולעגן בחנם ופ"טור יבמה במקום אחין ושלכן הכ"ח גדול
הוא להודיע ולפ"רסם שמו בשמו וכן עשה הרב המחבר והזכירו בשמו ופ"רסמו בדפוס
להסיר מכשול מדר"ך רבים ע"ש: יז עמד השואל אחד חכם מהר"ד פינ"טו בדין תינוקות
הבאים למול ביום א' היינו קטן חולה שנתרפא שלא נימול בזמנו ועבד יליד בית הנימול
לח' ורבו רוצה שימולנו ואין שם רק מזהל אחד ומעלת השואל ס"ל דיליד בית קודם
להיותה מילה בזמנה ואחריו תינוק שהבריא וק"א רעהו בן הרב המחבר ואמר מר אם
אפשר למולם בו ביום יליד בית קודם ואם צרי"ך לדחות למחרת הישראל קודם והרב
המחבר הכריע ומסיק דכ"ן דכ"ן דכ"ן דכ"ן דכ"ן דכ"ן דכ"ן דכ"ן דכ"ן דכ"ן דכ"ן דכ"ן דכ"ן
בית אמנם אם לא פ"אן שניהם יחד יש בזה משום מעבירים ולב"א ראשון יש למול והא
דב"ן ישראל קודם ה"ד כ"שלא נימול בזמנו מחמת חליו או אונ"ס אחר בלי פשיעת אביו
(מכתם לדוד סימן מ"ד ה' ו'): הד"ט ועי"ן להרב יד אליהו בדין ב' תינוקות הבאים לימול
שאחד מהם בזמנו והב' שלא בזמנו דצי"ד קצת למול תחלה איזה מהם שירצה ומסיק
להקדים מי שזמנו קבוע והביא עי"ן דתדיר ומקודש והעלה דתינוק שזמנו קבוע מקודש
טפי דהא דוחה השבת משא"כ שלא בזמנו ושפ"ן נראה פשוט אבל אם הביאו למול את
שלא בזמנו נראה שאין להמתין להביא לבה"כ מי שזמנו קבוע ונשא ונתן באמונה בהיא
דשהויי מצנה לא משהינן עי"ן שם בסימן מ"א ומ"ב ועג"כ על פ"ר דאחרון הנה מ"ש

בח"א סימן ה' אות ל"ח וסימן ו' אות ט' וסימן ל"ד אות א' וסימן ל"ה אות ט"ז ועיין
להרב פרי הארץ ח"ב דגם במילה דחוייה יש לעשות סעודה ע"ש סימן ח' ועע"ש שפתב
דמילה דחוייה בט"ב דחויי ישלים אף במקומות שנהגו כמין להשלים בט"ב דחויי ומילה
בזמנה עש"ד: יח למד מהר"י שניאור סניגורא על א' מאנוסי הזמן שעדיין לא מל שיוכל
להזדונג במצות פתיחת שערים ולאחוזו בס"ת פי לא מלבד זמן נקוט למול עצמו לכוונה
נפסדת ח"ו פיון שבכל שאר מצות התעסק פמונו בלב שלם ותמים ולכן דיינינו ליה
פישאל גמור אף שעדיין לא מל ועיין להרב הלבושים בסימן קכ"ד ס"ט וברשב"ץ
כמ"ש מין בשמו ולרמב"ם הל' ס"ת שפתב כל הטמאין ואפילו פותים מותרים לאחוזו
בס"ת וכו' ולא כ"ש באנוסי הזמן דלא גרע ודאי מנדה וכותי והסכימו רבני ליורנו לדעת
מהרי"ש הנז' אבל הרב המחבר פסק דלענין מעשה ראוי להחמיר כמו שהחמירו בנדה
(מים רבים סי' נ"א ב' וג'): הד"ט ועיין להרב בית יעקב סימן ק"ד באיש ואשתו שנשבו
ויקדה אשתו שם בן ונתגדל ויצא משביה ודר בין ישראלים ונוהג פדת ישראל אבל לא
נימול מיראת הספנה למול יכול ורשאי למול אחרים דלא מיקרי מומר לערלות ותמה
על מין ומור"ם בסימן רס"ד דמ"ש מ"ש בא"ח סימן ט"ל ע"ש: יט מי שהרג את הנפש
וקבל עליו התשובה שנתנו לו חכמי עירו ומתמיד בתשובתו והיה מזהל ונזדמן לו תינוק
למול יעשה מצותו פראשונה (דבר משה ח"א סימן נ"ה) כ להסיר הערלה בי"ט לקטן
שמת ולא מלוהו אם נולד מת ואפילו אם יודעים שלא פלו לו חדשיו אין לקברו אפי'
ביט"ב ע"י עובד פוכבים אפילו בחיתוף דבר אחר עמו אף אי לא ידעין אם פלו לו
חדשיו מותר לקברו בי"ט ב' אפילו ע"י ישראל ולהסיר ערלתו פיון שנולד חי וגמרו
שערו וצפרניו והביא בשם הרב אי"ש ג"ר (היינו הרב אברהם ידידיה שלמה גראציאנו)
והר"ן טרבוטו וגדולים אחרים שקיימו מנהג קבורת הנפלים בחול ולא בי"ט אפילו ע"י
עובד פוכבים וכ"ש לחתוף ערלתו והשיג על הרמג"א סימן תקכ"ו סק"ב וסתר דעת
הרב ב"ד בא"ח סימן ש' דמתיר לקבור נפל בי"ט ועל הרב א"ר והביא תנא דמסייע
להרב חזת יאיר סי' ס"א (ועיין בחא"ח מספרי הקצור הלז סימן כ"ג אות א' ובחלק זה
סימן ל"ה אות כ"ט) (זרע אמת סימן קל"ו ול"ח ובהשמות) כא מתיר לאב שהוא מזהל
לתת בנו למזהל אחר פשם שמוותר לכהן לתת קרבנו לאחר להקריב והשיג על הרש"ך
בח"מ סימן של"ב דאוסר ושמ"ש בשם הרא"ש אדרבה נראה בהפך גם מ"ש הרש"ך
דבין החיתוף בין הפריעה חייב האב לעשות בעצמו דהמל ולא פרע לא קיים המצנה לא
ראה נזקין וכדמות ראיה הביא מתנחומא פ' שלח שהב"ה עשה לבניו ישראל מה שהאב
חייב לעשות לבנו וחשב מילה אף שמל אותם ע"י יהושע גם הביא ראיה משבת דף קל"ג
בענין דבר שאינו מתכוין באופן דסברת הרש"ך אינה מחנונת ואם האב ימול את בנו
רשאי לפרוע ע"י אחר דמילה ופריעה רשאים לעשות ע"י ב' א' מל וא' פורע ואפילו
בשבת וראיה נצחת ממ"ר פ' נשא פי"א וסוף פ' בא דאמר יהושע מזהל ואהרן פורע
ומשה משקה ושם בי"ט הנה (יד אליהו סימן נ"ב): הד"ט ואם פדיון הבכור מותר על
ידי שליח ע"ל סימן כ"א אות י"ד ואם א' מל וא' פורע בשבת עיין בחבורי הקצור זה
בא"ח סימן י"ד אות נ"ג דיש צדדין לאסור ולהתיר ע"ש ועג"כ להרב ערף השלחן סימן
של"א אות ד בשם תשובת הרמ"א סימן ע"ו שהאריך להתיר ע"ש כב תמה על תשוב'
רדב"ז בחידושים סימן רע"ח דפסק במי שאמר לחבירו שיהיה סנדק מבנו דאם הבטיחו

קודם שנולד פשיטא שיכול לחזור בו דלא עדיף מקנן על דשב"ל דאין אדם מקנה ואם אחר שנולד כבר נהגו כל ישראל להקנות את המצנה אף על ידי דבור בעלמא והמנהג דבר גדול דאמרינן במציעא סיטומתא קניא אבל דבר שאין קנן מועיל בו כגון דשב"ל לא מצינו שיועיל המנהג עכ"ל רדב"ז ותמה עליו שהרי הרא"ש בכלל י"ב סימן ב' הביא תשובה זו עצמה על מי שנדר לחברו לעשותו סנדק אף דהוי דבר שלא בא לעולם יש לילה אחר המנהג וראייתו מסיטומתא וכך כתב עוד בכלל ג' סימן כ"א (שביתת י"ט דף קכ"ה ע"ד): הד"ט ועיין מחבורי הקצור הלז בח"א דלמדתי מפסקי הריב"ש דיש לחלק בין דבר שאין קנן מועיל בו לדבר שהקנן מועיל רק לא קנו דבחלוקה ראשונה אינו מועיל המנהג אבל פשהקנן יועיל ולא קני המנהג עיקר וכיון שכן יש לאדונינו דוד סמוכות מריב"ש ואם הרא"ש פליגי עליה גברא אנברא לא רמינן רק יש לתמוה קצת על איש כמוהו שלא הנפיר תשובת הרא"ש: כג אחד מבני מקרא שנולד לו בן בש"ק ויען שדרה בני מקרא שעה"ק ונדמשק למול את ביניהם ע"י ישראל דוקא ובא אצל מוהל להזמין לילה למול לבנו והמוהל דחהו וא"ל הלא אין אתם מודים בפריעה א"כ אשים המלקטים עד מקום החתך ואתה תכרות הערלה בידיך והשיב לו שאביו הורה שהפריעה יפה ומתוקנת ושפשביל פן בחרו לעולם במילת ישראל והביא הרב הוראת הרב זקן אהרן סימן כ"ט דמסיק להיתר למול בני הצדוקים אפילו בשבת והביא ג"כ תשובת הרא"ם ח"א סימן ז"ן ושכתב בשם רב האי גאון דמעולם לא נמנעו רבותינו מלמול בני קראין בשבת וסוף דינא פתחלת דינא שכן הורה הרב חמיו להתיר וכן עשה הרב המחבר מעשה בעצמו ומל אותו בשבת והסכים עמו הרב י"ט אלגאזי ע"ש (ברכות מ"ם סימן רס"ד): כד הוכיח במישור דכשיש מילה בפורים דכתב מור"ם בא"ח ס"ס תרצ"ג בשם מהרי"ל דמילה קודמת למגילה ע"ש דאין הגה"ה זו מוסכמת מפל הפוסקים דהא התה"ד בסימן רס"ו פתב דמהרי"ל פסק בהיפוך וגם יש לתמוה למה לא פתבה מור"ם בשם התה"ד ושוב ראה בד"מ שכתב על הגהתו הנז' ודלא פתשובת מהרי"א סימן רס"ו והביא ג"כ תשובת הרדב"ז ח"א סימן רצ"א דפסק דמ"מ עדיפא להקדים אף אם אין שהות לשניהן מ"מ נדחה מפני המילה והביא גם מ"ש הרב שלחן גבוה ודעת הרב בית יהודה סימן מ"ח דדעתו היתה נוטה לסברת הרדב"ז לדחות תפלת מוסף מפני המילה וששוב נתיישב בדבר שאין לדחות מ"מ שהכל חייבין לקרותה משום מצות מילה שאינו חייב רק האב אא"כ יש לחוש שתדחה המילה מזמנה באופן דלענין מי קודם למי ומי נדחה מפני מי לא אשפחן צד בפשיטות לכ"ע כשיש שהות לקיים שתייהן דלמור"ם סימן תרפ"ז ותרצ"ג מילה קודמת ולרדב"ז וכנה"ג והרב בית יהודה מגילה קודמת וכשאין שהות לעשות שתייהן לכנה"ג והפר"ח מילה עדיפא ולתה"ד יקרא המגילה ותדחה המילה למחר ליום ט' וכמ"ש הכנה"ג אליבא ע"ש ועיין בח"א מחבורי הקצור הנה סימן ל"ו אות כ') (חזון למועד סימן כ"ב): כה שר המסכים לתשובת פן חכם בדין ראובן שנולד לו בן זכר במקום שאין שם מומחה ואחד מבני העיר א"ל הגם שעדיין לא מלתי מעולם דע לה שפטוח אני במעשי שלא יארע ח"ו דבר תקלה ע"י ואל תעכב עשיית המצנה בזמנה ונפש האב פנפש הבן שלא להביא התינוק לידי חשש סכנה וישקה המילה עד עת בא מוהל מומחה (חיים שאל ח"א סימן נ"ט): כו תוכחת מגולה הוכיח למי שאירע מילת בנו בט"ב שרצה לעכבו למחרת לעשות הסעודה ביום המילה פי ביטל מ"ע שדוחה אפילו

שבת החמורה ואם היה עושה הסעודה בליל מוצאי ט"ב או למחרת מ"מ היה מקנים הסעודת מצוה ומה גם דאומה שנה היה ט"ב נדחה ליום א' ובלא"ה נמי אם היה עושה סעודתו אפילו בט"ב עצמו היה עובר על מ"ע של דברי קבלה משא"כ עכשיו שביטל מ"ע דאורייתא ותמה על בני עירו שהניחו לאחר המילה למחרת דאף שאין מלין בנו של אדם שלא מדעתו מ"מ היה להם לכופו אפי' ע"י הפאות פיון שלא היה לו שום אונס (תשב"ץ ח"ג סימן ח'): כז מוהל שפירף על הפוס ולא טעמו ולא הטעימו רק לתינוק הנימול אפשר לומר שלא היתה ברכתו לבטלה כיון שנעשית הברכה לשם מצוה שפגופו אף שמי שאין בו דעת אינו ראוי לחינוך ולא גרע מקטן שיכול לאכול כזית צלי שאביו שוחט עליו את פסחו ומ"מ טוב להטעימו לתינוקות אחרים או לשמש או לילדת כמו שנוהגין בחל מילה בתענית שאין המיניקות מתענות בו וכבר נשאל הרמב"ם במילה שנוצמנה ביה"כ או ט"ב דאין להביא פוס פלל כל שאין נותנין לטעום לתינוק שיבין ענין הברכה עד שיהיה זה על צד לימוד התינוק ע"ש (שם סימן ס"ה וע"ט): כח דחה ערעור הרב יד נאמן נדפס מחדש דכתב דלא אריף דמוהל וסנדק ישארו בטלית ותפלין כשנעשית המילה בבה"כ כפי מקומות שנוהגים פן ושאין ענין לזה איסור לבישת תפלין בשבת וי"ט דשאני התם דיש פבר אות ברית ואות שבת משא"כ הקא ושמנהג ותיקין הוא למול ולהיות סנדק בתפלין.

עוד השיב להרי"ן הנז' בדרף ל"ד ע"ד על מה שאומרים בעת המילה ברוך הבא ב"ה ע"ד שנדפס ס' דעת זקנים וראה שם הלשון מוטעה וקרב המחבר תפס עליו דלא ראה ס' אבודרהם דף קל"ג ע"א דפוס אמשט' דהוא כמו שהגיה הוא בדעת זקנים (מראית העין בליקוטיו סימן ב') כט למד ממ"ש רבינו שמחה לרבינו משולם בדין תאומים הנמולין ביום א' דאפילו יהיו ב' מוהלין יברך הראשון על המילה והאב להכניסו והשני לא יברך אלא אשר קידש וכו' ויעלה לשניהן אף אם אין התינוק הב' בבה"כ כשפמלין הראשון ונדמו לשחיטה וכסוי דאמרינן בפ' פסוי הדם דאר"ח מודה היה ר"י וכו' ונראה דה"ה אם ב' התינוקות לב' בני אדם ע"כ מרבינו שמחה ומכאן למד דה"ה ב' חנופות מב' חתנים דדי לברך פעם אחת לשניהן והאחד יברך ברפת ארוסין ושניהן יקדשו והב' יברך ברפת נשואין ויעלו לשניהן (שו"ת כ"י) מהר"י טראבו"ט סימן נ"א): הד"ט ועיין להרב נהר שלום בא"ח סימן קנ"ב דעשה מעשה בעצמו בתאומים שחננו לו ה' וצוה להביא לבה"כ הנולד ראשון ולמולו ולברך עליו כל הברכות ואחר שהוציא והו' מבה"כ הביאו האחר וחרו עליו לעשות ככל הסדר הא' ושע"כ יצא מידי גמגום אף להמג"א והוא הסברא שהזכיר הרב"ח סימן רס"ה ע"ש.

סימן כט דיני עבדים וגרים בזמן הבית: אות א טרח ויגע ולא מצא להפוך בזכות עבד ושפחה שהאדון אומר ששחרר והן מודין לו שמצא וראה לרמב"ם וראב"ד בפ"ד מהל' נחלות והרמ"ה וריטב"א ונהר"ן שפתבו דאין האדון נאמן אפילו שניהן מודין ושם יזכר בדין טבילת שפחה בפני בת גברתה דלא מהניא (וע"ל אות ב') (אהלי יעקב סימן י"א): ב עלה בהסכמת הרב אחיו מהר"ם דעבד קטן שמלו רבו אף לא טבלו מפל וכל יכול למכרו לישראל אחר דוקא אף בתחלה צריך לטבול לשם עבדות ואז יש לו דין עבד והקונהו יקנה לשם עבד ישראל ולא לשם עבד עובד כוכבים (פני אהרן סימן כ'): הד"ט מ"ש הרב למפור דוקא לישראל נראה פשוט דטעמו שלא להפקיעו ממצות וכמ"ש מרן

סימן רס"ו ס"ב אָמְנָם מ"ש שְׁחֵיב לְהִטְבִּילוֹ קוֹדֵם וְטַעַמָא טַעֲמִים מְשׁוּם שְׁאָסוּר לְקַיְימוֹ כְּשֶׁהוּא עָרַל וְכִינּוֹן שְׁלֵא הִטְבִּיל הו"ל כְּאִילוֹ לֹא מְלוֹ לֹא זְכִיתִי לַע"ד לְהַבְיֵנוּ דְהָא עָסְקִי בְרוּצָה לְמַכְרוֹ וְלֹא לְקַיְימוֹ וְשִׁפִּיר מְהֵדָר מְנִי"ר אֶטְעַמָא אַחֲרֵינָא כְּדִי שְׁהִיָּה גּוֹפּוֹ קְנוּי לֹא כַּמ"ש שָׁם מְרֵן סְעִיף ט' וּמ"ש הֶרֶב אַחֲיו דְהַקּוֹנָה יִקְנֶהוּ לְשֵׁם עֶבֶד יִשְׂרָאֵל וְכוּ' מִשְׁמַע דְהֵינּוּ לֹאמֵר דְלֹא יִחְזִיב הַקּוֹנָה לְחֻזְרָא וְלְהִטְבִּילוֹ כְּקוֹנָה עֶבֶד עוֹבֵד פּוֹכְבִים א"נ דִּיִּהְיָה לֹא דִין עֶבֶד יִשְׂרָאֵל דְאִין גּוֹפּוֹ קְנוּי לֹא רַק לְמַעֲשֵׂי יָדָיו וְאִם קָדָם וְטָבֵל לְשֵׁם בֶּן חֲרִין יִצְא לְחִירוֹת א"נ אָמַר מֵר דִּיקְנֶהוּ לְשֵׁם עֶבֶד יִשְׂרָאֵל דְחֵיב בְּמִצְוֹת פִּינּוֹן שְׁכַבֵּר הִטְבִּילוֹ וְכוּלְהוֹ אִיתְגַּיְיְהוּ בֵּיה פִּינּוֹן דְאִין לֹא עוֹד דִּין עֶבֶד עוֹבֵד פּוֹכְבִים וְעֵינָן לְהֶרֶב נִחְלָה לִיהוֹשֻׁעַ סִימָן י"א בְּדִין שְׁפַחַת אֶלְמָנָה כְּבַת ט' שְׁנִים שְׁהִלְכָה בְּבֵית גְּבֵרְתָּהּ לְבֵית הִטְבִּילָה וְטָבְלָה בְּפָנֶיהָ וּבְפָנֶי יְהוּדִית אַחֲרָת וּמִשָּׁם נְהַלְאָה נְהִיגָה מְנַהֵג יִשְׂרָאֵלִית וּפְסַק הֶרֶב ז"ל דְּעֵדֵינָן יְכוּלִין מְמֻזְרִין לִישְׁתַּהֵר בֵּיה עַד שְׁתַּתְּנִי לָהּ גִּט שְׁחָרוּר ע"ש וע"ל אוֹת א': ג שְׁפַחַת ב' אַחֲרֵי וּא' נְפֻטָר וְהֵנִיחַ אַחֲרָיו בַּת וְלֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרוֹת לִיתָן זל"ז בְּמַתְנָה אוֹ בְּמַכִּירָה יַעַן שְׁכַבֵּר טָבְלָה לְשֵׁם שְׁחָרוּר וְאִין הַמַּתְנָה וּמַכִּירָה מוֹעֵלֶת לָהּ פִּינּוֹן שְׁכַבֵּילָה פָּקַע מִיָּנָה הַשְׁעָבֹוד שְׁהִיָּה לָהּ וְלֹא פִּס גְּבִיָּהוּ רַק אִיסוּרָא וְעֵינָן לְהֶרֶב פ"מ ח"א סִימָן כ' וְלִכּוֹן גָּמַר אֲנָמַר שְׁשִׁיחָרוּרָה הָאֲדוּנִים וְכַמ"ש הַכֹּהֵ"ג סִימָן רס"ז הַגַּה"ט אוֹת ל"ו וְדָחָה תְּשׁוּ' הֶרֶב דְּרַכִּי נִזְעַם חִי"ד ס"ט וְהַסְכִּימוּ עִמּוֹ רַבֵּי עִירוֹ וְע"ל אוֹת ד' (דְּבַר מִשָּׁה ח"א סִימָן נ"ו וְהַנְּמַשֵּׁף): ד שְׁפַחַת ג' אַחֲרֵים שְׁמַת אֶחָד מֵהֶן וּבֵין אִין לֹא וְיִרְשׁוּ אַחֲרֵי חֲלָקוֹ וּמִתּוֹ גַּם שְׁנִיָּהֶן וְלָהֶם בָּנִים וְיִרְשׁוּ בְּשׁוֹתְפוֹת וְאַחַר יָמִים טָבְלוּ בַת הַשְׁפָּחָה הַנְּז' לְשֵׁם גִּירוֹת וְנִשְׂאָת לִישְׂרָאֵל וְשׁוֹב שְׁאֵלְנָה אִם נִיתָן לָהּ גִּט שְׁחָרוּר וְתֹאמַר לֹא וְא' מִהַשְׁתַּפִּינִי הָיָה אִז כְּכֵן ט' שְׁנִים וְגַם עֲתָה נִשְׂאָר מִמֶּנּוּ יְתוֹם קָטָן בֶּן ט' שְׁנִים יִמְכְּרוּ ב"ד חֲלָק הַיְתוֹם לְשׁוֹתְפוֹת אַחֲרֵים וְהֵם יִתְּנוּ הַגִּט שְׁחָרוּר וְאִין צָרִיף הַבְּחֻנָה וְטָבִילָה רַק כְּשִׁתְּטָבֹול לְנִדְתָּהּ יִתָּן לָהּ בְּעֵלָה קִידוּשִׁין בְּלֹא בְּרָכָה מְפִנִי עֲשָׂרָה ב"ב וְהַסְזָן וּבְסִימָן שְׁלֹאֲחָרֵיו בִּיָּאֵר הֶרֶב סָדֵר טָבִילַת גִּרִים בְּב"ד שְׁל ג' וְסָדֵר גִּט שְׁחָרוּר (שָׁם סִימָן נ"ז וְנִמְשָׁכִים): הַד"ט גַּם הֶרֶב בְּאֵרוֹת הַמַּיִם בַּחֲאָה"ע סִימָן כ"ה הִבִּיא כָּל הַצְּרוּף לְטָבִילַת גִּרִים וְנִפְסַח גִּט שְׁחָרוּר וְעֵינָן גַּם כֵּן לְהֶרֶב תּוֹרַת חֹסֵד סִימָן מ"ח שְׁהִבִּיא נִסְחָה גִּט שְׁחָרוּר מִרְבִּינוּ יְרוּחָם סוּף חֲלָק א"ו וְאָף שְׁלֹא הִגִּיעַ שְׁטֵר שְׁחָרוּר לִידָה הו"ל תְּפֹסָה מְעַצְמָה וּמִשְׁעֵת חֲתִימָה זְכָתָה לְגוּפָה עֵינָן שָׁם וְגַם הֶרֶב דְּב"ש סִימָן שס"ט הִבִּיא נִסְחָה גִּט שְׁחָרוּר שְׁל הִרִירוֹ הַנְּז' ע"ש הַנְּטָה דְּעֵתוֹ לְהַחְמִיר מִדִּין תּוֹרָה לְהַשְׂיָא יִשְׂרָאֵל גֵּר רְנוּמִי וְאִיטְלָקִי לְפָנֶי ג' דּוֹרוֹת (שְׁאֵלְתָּ יַעֲבֹ"ץ ח"א סִימָן מ"ו): ו הַנִּיחַ בְּצ"ע קוֹשְׂיָא עֲצוּמָה מִיָּנָה וּבִיָּה בִּיבְמוֹת דְּמ"ו ע"ב דְּחֻזְנִי דְרַבִּי יוֹסִי ס"ל דְּמִילַת גֵּר אֵינָה מִיָּלָה כָּלָל וּבַפ' אִין מְעַמִּידִין דְּכ"ז ע"א שְׁמַעֲיָנָן לִיָּה בְּהַדְיָא אִיפְכָּא (שָׁם סִימָן קס"ד): הַד"ט וְלַע"ד דַּק וְקִלִּישׁ מְקוֹרֵי עֶפְכִּישׁ מְצִינָא לְמַפְשֵׁט סְפִיקָא דְּגַבְרָא רַבָּה כְּנוֹתִיָּה בְּכָלְלָא דְּכֵייל הֶרֶב הַמְּנוֹפְלָא מְהִרְשָׁ"א בְּגוֹפֵי הַלְכוֹת אוֹת תַּק"ז וְנ"ל רַבִּי יוֹסִי סָתָם הוּא ר"י כֵּן חֲלַפְתָּא וְאִפְ"ה מְצִינּוֹ חִידוּשׁ דְּפַעְעִים מְקַשֵּׁי הַש"ס דְּרִי"ו אֲרִי"ו וּמִשְׁנֵי דֹאע"ג דְּחַד בְּרִיָּתָא תְּנִי רִי"ו סְתָמָא אֵינּוּ רִיב"ח אֶלָּא ר"י בְּרַבִּי יְהוּדָה וְנָה אֵינּוּ כְּשֶׁהוֹנְזָר ר"י אֶצֶל ר"מ שְׁאָז אֵינּוּ רִיב"ח מְשׁוּם דְּבַר פְּלוֹגְתִּיָּה דְּר"מ אֵינּוּ אֶלָּא ר"י סָתָם דְּהֵינּוּ רִיב"ח בְּמוֹת ד"ה ע"א ד"ה וְסָבֵר רִי"ו עַכ"ל וְעַפ"י הַדְּיָבוּר פִּינּוֹן דְּבַב' מְקוֹמוֹת הַנְּז' תְּנִיָּא רִי"ו בְּסָתָם וְלֹא הוֹנְזָר אֶצֶלּוֹ בְּשׁוּם חַד מִיָּנִיָּהוּ ר"מ רַק רַבִּי יְהוּדָה א"כ אֶפְשָׁר דְּחַד מִיָּנִיָּהוּ רִיב"ח וְחַד מִיָּנִיָּהוּ רִיב"י וּמְצוֹ פְּלִיגִי הַדְּדִי וְדוּק: ז הַעֲלָה דְאִין אִיסוּר עֶבֶד וְשְׁפַחָה

מְדַאֲרֵיטָא רַק דְרַף חֲתָנוּת וּמְדַרְבָּנָן אָסוּר אַף בְּנִינֹת וְשֵׁם דְרַשׁ וְחֻקָּר בְּדִין פִּילְגֵּשׁ אִי שְׂרִי לְהִדְיוּט אוֹ דוּקָא לְמַלְךָ שְׂדַבְרוּ בּוֹ הֶרְמַב"ם וְהֶרְאָב"ד בְּרִישׁ הַל' אִישׁוֹת וּבִכְרֵט עַל מ"ש הָרַב הַמַּגִּיד וְהֵרָא"ם עַל רַש"י וְרַדְבָּ"ז סִימָן קפ"ח וְרַשְׁד"ם סִימָן קצ"ו עוֹד נִכְנָס בְּדִין בְּרִיָּה אִם הוּא דְאֲוֹרֵיטָא אוֹ דְרַבָּנָן וְנִשְׂא וְנָתַן עוֹד בְּתַשׁוּ' הָרַב פְּנֵי מִשְׁה רִישׁ ח"ג וְרַאנ"ח סִימָן צ"ב עוֹד נִכְנָס בְּדִין בְּרִיָּה אִי מְדַאֲרֵיטָא אוֹ דְרַבָּנָן וְהִבִּיא מ"ש הַמ"מ בַּפ"ח מֵהַל' גִּירוּשֵׁין שְׁהַעֲתִיק תַּשׁוּ' הַר"ם מְוַעֲמַקֵּת מַל' עַרְבֵי ע"ש בְּאֲנָרָה (זַרַע אֲבָרְהָם ח"א סִימָן כ"ז): הַד"ט גַּם אֲנִי בְּעֵנִיּוֹתַי פְּתַבְתִּי שְׂתֵי שׁוּרוֹת בְּדִין הַפִּילְגֵּשׁ בְּשׁוֹתָא דִּינּוּקָא סִימָן קמ"ב בְּעֵנֵן קִידוּשֵׁי עַל תַּנְאֵי מִמֵּי שֵׁשׁ לֹא אַחַח חֲרַשׁ וְהִבְאֵתִי מ"ש הֶרְמַב"ם וְהֶרְאָב"ד וּמְפָרְשֵׁי שֵׁם וּבַפ"ב מֵהַל' נַעֲרָה בְּתוּלָה וְהַר"ן תַּשׁוּ' ס"ח וְרִיר"ו נְתִיב כ"א וְהֶרְמַב"ן וְהֵרָא"ם וְנִקְהַל מִשְׁה פ' חֲזֵי שְׂרָה וְרַד"ךְ בֵּית ט' וּמַעֲיֵל צְדָקָה סִימָן כ' וְהַר"ם מְפֹאֲדוּבָה סִימָן י"ט וְעֲצָמוֹת יוֹסֵף בְּפִתְיַחְתּוֹ לַמַּס' קִידוּשֵׁין וְרִיב"ש סס"ו וְרַדְבָּ"ז סִימָן רכ"ה וְעַד אַחֲרוֹן הָרַב יַעֲב"ץ סִימָן י"ד וְסִימָן ט"ו שְׂתַמָּה מְאֹד עַל הֶרְדָּב"ז הָאֹסֵר וְשְׁלֹדְעָתוֹ מְצַנֵּה רַבָּה לְפָרְסָם הַהִיטָר וְהִבְאֵתִי ג"כ מ"ש הָרַב נוֹדַע בִּיהוּדָה סִימָן נ"ד וְהַנְּמַשְׁכִּים וּמ"ש הָרַב שֵׁיחַ הַשְּׂדָה סִימָן י"ג בְּשֵׁם הָרַב אַרְיָה הַמְּכֹנֵה לִיב וְדַבְרֵי הָרַב גּוֹר אַרְיָה מִמְּנֻטוּבָה וְהַגְּאוֹן מְהַר"י מִקְלֵי הַגְּאוֹן מֵהַר"א בְּרוּדָא עֵינֵן שֵׁם וְכֵן עֲשִׂיתִי מַעֲשֵׂה פֶה פְּרִינְצִי בְּשֵׁנַת תַּקֵּן ד' וְעֲשִׂינוּ מַעֲשֵׂה הַקִּידוּשֵׁין עַל תַּנְאֵי בְּלֵי שׁוּם הַקַּפְדָּה לְאִיסוּר הַפִּילְגֵּשׁ כַּמ"ש שֵׁם.

וְעֵינֵן לְהָרַב יָד אֲלֵיהוּ שְׁנִשְׂא וְנָתַן בְּדִין ע"ע פְּנוּי אִם מוֹתָר לְרַבּוֹ לְמִסְנֵר לֹא שְׁפָחָה כְּנֻעֲנִית וְאַף אִם יֵשׁ לֹא אִשָּׁה אִי מְצִי פְּיִיף לְעַבְדֵּי לִישְׂאָ שְׁפָחָה אוֹ לֹא וּבִיָּאָר מ"ש הֶרְמַב"ם בַּפ"ג דֵּהַל' עֲבָדִים דִּין ד' וְז' וּפְלַפְלֵ בְּדַבְרֵי הָרַב דְּבָרֵי דוֹד פְּרָשָׁה מְשַׁפְּטִים וְנֻעֲתוֹ ו"ל לְאָסוּר אִם הוּא פְּנוּי וְהַשִּׁיג עַל הַרַט"ז וְהַרַר"י שְׁפָתָבוּ בְּהִיפָף וְעֵינֵן ג"כ לְהָרַב מִיָּם רַאשׁוֹנֵי דִי"ב ע"ג וְהָרַב שְׁבִיתַת י"ט מ"ש עַל מַה שְׁהַנִּיחַ בַּצ"ע הָרַב תַּנָּא בַּמ"ל עַל הַר"ם שֵׁם בַּהַל' עֲבָדִים ע"ש בְּדַרְף ק"ט ע"א: ח הוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר מֵהֵיָא דִּיבְמוֹת דַּמ"ב דְּגַר שְׁנַתְּגִיר בְּאִשְׁתּוֹ מְעוֹבְרַת א"צ לְהַמְתִּין יְמֵי הַבְּחִנָּה כְּשֵׁם שְׁהִי"ל לְהַמְתִּין אִם לֹא הִיָּתָה מְעוֹבְרַת כַּמ"ש מְרֵן בִּי"ד סִימָן רס"ט וּבַהַל' ע"ע סִימָן י"ג ס"ה דְּשִׂאֲנֵי הָכָא שְׁכָבֵר מְעוֹבְרַת וְאִין לְחֻוֹשׁ לְשִׂמָּא תַּחְזוֹר וְתַתְּעַבֵּר דְּקִי"ל לְרַבָּנָן דְּאִין מְעוֹבְרַת חוּזְרַת וּמַתְּעַבְרַת וְעֵינֵן ג"כ לְתוֹס' בִּיבְמוֹת דָּף י"ב ד"ה שְׂמָא תַּעֲשֶׂה וְכו' וּבְגֻדָה דָּף כ"ה ע"ב ד"ה קַמ"ל וְכו' וְסִימָן דְּשׁוּב רָאָה בַּמ"ל פִּי"א מֵהַל' גִּירוּשֵׁין דִּין כ"א שְׁפָתָבּוּ הָרַב הַמַּגִּיד, מֵהַר"א רוֹזָאֲנִיס שְׁמַעֲשֶׂה בְּאִ לְיָדָם בְּגַר וּגְיֹרַת מְעוֹבְרַת וְנִסְתַּפְּקוּ בְּדַבְרֵי וּקְצַת מַחְבְּרֵיָא הַצְּרִיכּוּם לְהַמְתִּין וּלְדִידֵיהּ חֲזִי לִיָּה בְּלִתֵּי צְרִיכָה (וְע"ל אוֹת י"ז) (עֲדוּת בִּיהוּסָף (לֵהַר"י ו' סְאָמוֹן) סִימָן מ"ג): ט עַל מְנַהֵג אֲשַׁכְּנֹז לְגַלְחַת כָּל בְּעַל תַּשׁוּבָה אִי שְׁפִיר עֲבָדוֹ לְגַלְחַת גַּם הַפְּאוֹת הִבִּיא מ"ש מְהַר"י נְאָגֵר עַל רַבִּינוּ בְּחֵי פ' בְּהַעֲלוֹתָהּ ע"פ וְהַעֲבִירוּ תַּעַר אֲכָל לֹא עַל הַפְּאוֹת וְנִשְׂא וְנָתַן בְּדִין הַלּוּיִם וּמְצוּרַע אִם גַּם הַפְּאוֹת בְּכָלל וּמ"ש הַרַאב"ע עַל וְהַעֲבִירוּ תַּעַר בְּשֵׁם בְּעַלֵּי הַקַּבְלָה דְּלֹא הָיוּ מְגַלְחִים פְּאָתָם וְשׁוּב הִבִּיא מ"ש הָרַב שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"ג סִימָן צ' דֵּהַשִּׁיב לְאִיסוּר וְהָרַב הַמְּחַבֵּר יַגַּע וּמְצָא אֵיזָה טַעַם עַל הַמְּנַהֵג שְׁלֵהֵם אִף לְדִידוֹ דְּאֲזַלִּינָן בְּתַר מְרֵן לֹא נִהְגִי הָכִי וְכַמ"ש בַּב"י א"ח סִימָן תַּקַּל"ה עַל תַּשׁוּבַת הָרַב תַּה"ד (יוֹסֵף אֲוִמָּץ סִימָן מ"ה): אֲנוּסִים שְׁנוּלְדוֹ לְהֵן בְּנִים עוֹדָם אֲנוּסִים וּבְאֹו לְדַת יִשְׂרָאֵל וּמְלִין מ"מ א"צ מְדִינָא טְבִילָה רַק מְשׁוּם שְׁיֹוצָא מְטוּנְמָאָת עֲבוּדַת כּוֹכְבִים לְטַהֲרַת יִשְׂרָאֵל דְּלֹא גָרַע

מבעל תשובה דכתבו בשם רבינו שמחה דצריכים טבילה (הרדב"ז ח"ג ד"ב סימן תט"ו):
הד"ט ועיין ג"כ להרב פתונת יוסף סימן ב' בהספמת מהר"ד פירידי שמומר לעבודת
פוכבים שחזר בתשובה אף על פי שלא טבל אין מגעו אוסר היין בשתייה עיין שם ולהרב
פרם שלמה סימן כ"ז יא גר ששל וחקלה ושהה ימים ולא טבל יש להתיר סתם יינו ומגעו
ולדעתו עדיף טפי מל ולא טבל מגר תושב שלא קיבל עליו שום מצנה ממצות ישראל
ונה קבל עליו קלות ונחמורות ודחה דעת הר"ן דס"ל שאינו מקבל אלא לאחר טבילה אף
לאצטרופי לדבר שבקדושה ולחוש לקדושתו פשיטא שאינו פישאל לשום דבר (שם
סימן ת"פ).

יב אין ע"ע עובד לב"ב של רבו וכן אין בן הבן מניע למה העבריה עיין לרש"י פ"ק
דקדושתין עלה דע"ע עובד את הבן (בעי חיי ח"ד סימן רכ"ז): יג שפחת ראובן שמכר
לשמעון למקום אחר ושלחה דרה ים ונשפית ובני העיר א' פדאיה ונתגיירה שם בפני
ב"ד הרי היא בת חורין ואין הב"ד שגגירוה חייבין לשלם עיין רשד"ם ח"ד סימן ק"צ
צ"ה וצ"ו והר"ם מטראני ח"ב סימן קכ"ט שחלקו על הריב"ל והר"ש חיון מגמגם
בסברת ריב"ל ומהר"י בס' עצמות יוסף פ' האומר וזולתם והפלל העולה ששפחה הנז'
בת חורין היא ומותרת לישראל ואין הב"ד חייבים לשלם לאדוניה ששפחתם שחררו
וגיירו דבדינא דמלכותא נשפית (שם סימן כ"ט): הד"ט ועיין להרב תורת חסד סימן
מ"ד ומ"ה בדין ב"ד אם נשאים להוציא עבדים לחירות בזה"ז וע"ש בדין שפחה
שהטבילה סתם בפני רבה ואם מת רבה והניח בן קטן מה לעשות בה ועיין רשד"ם סימן
קצ"ה ראנ"ח סימן צ"ב ורש"ח סימן ל"ו ורש"ך ח"ב סימן צ"ב: יד הרבה להשיב בדין
אשה נשואה שנפלה לה מבית אביה שפחה א' ואמרה שלא מדעת בעלה בפני עדים הו'
עלי ע"נ איה מדעתי אני משחררת שפחתי זאת לפניכם וא"ל הרי את ב"ח ותהא נשואה
בנפשיכי ומשחררת ממני וקנו העדים מידה ק"ג פסק הרב ז"ל דלא הועילו מעשיה
דשטר שחרור בעיני ועוד שמנכסי מלוג היא ואינה משתחררת אלא על ידי איש ואשתו
וכמ"ש הרכה"ג סימן ע"ז אות ל"ו וראיות אחרות (משאת משה ח"א סימן כ"א): הד"ט
ועיין להרב תורת משה (בן הרח"ש סימן ה') בדין ש"מ שאמר הו' עלי עדים שזאת
השפחה שרה ל"א פאג"ו פור"ה העלה דמהני האי לישנא להוציאה לחירות וכופין
היורשין לכתוב לה גט ואם הן קטנים יעמידו להן אפטרופוס והן יכתבו גט שחרור טו
שפחה שהטבילה בנהר שמימיו רודפין וכמעט היתה בספנה א"צ לחזור ולטבול ואם
השפחה אינה בפני האדון איה שחררה הביא ב' תקנות לדבר עיין להרכה"ג ס"ס רס"ט
הגב"י אות ס"ב (בארות המים סימן י"ב וס"ה): טז שפחה שקבלה עליה לטבול בפני ג'
אנשים והודיעה מקצת מצות ואח"כ טבלה בפני ג' נשים אינה ניתרת לכתחלה לינשא
לישראל עד שידיענה ג' דינים המצות ותטבול בפניהן עיין למרן סימן רס"ח והרי"ף
ורמב"ם ורשב"א שאין להקל ואם תחזור לברך שנית ואם צריכה להמתין ימי הבחנה
אם לא היתה נשואה במחלוקת שנויה (וע"ל אות ט') עיין בנחלת צבי סי"ג סק"י ולהרב
הלק"ט דף ס"ז וראוי להקמיר (נאמן שמואל סי' ל"ג): יז נשא ונתן באמונת עטו בדין
גר (תושב והעלה ג' חילוקין אם קבל עליו בפני ג' חברים ז' מצות ב"נ מצוונים להחיותו
ופשיטא שיינו מותר בהנאה ואם לא קבל פאמור דינו פשאר עובדי פוכבים אם אין אנו
יודעין שאינו עובד עבודת פוכבים אסור אפילו בהנאה ועיין לרב"י סימן קכ"ב ס"ז ואף

שְׁקַבֵּל עָלָיו שְׁלֵא לְעַבְדָּךְ עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים לֹא סָגִי עַד שְׁיִקְבַּל עָלָיו כָּל ז' מִצְוֹת ב"נ וּבְעֵינָיו לִידַע שְׂאִינוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים וְאִי יָדְעִי שְׂאִינוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים דִּינוּ כְּגֵר תּוֹשֵׁב שְׂיֵינוּ מְוַתֵּר בְּהִנָּאָה אֲבָל אֵינוּ מִצְוָה לְהַחְיֹתוֹ (וְעֵינָיו בְּהִרְ"ן רִישׁ מִסְכַּת ע"ז) וּבִיָּרֵר גַּם כֵּן הָרַב הַמְחַבֵּר שֶׁב"נ מִצְוָה עַל הַשְׁתִּיחוּף וְשָׂשׂוּב שְׂמַע שְׂגַם הָרַב שְׁעַר אֲפָרַיִם סִמָּן כ"ד הַסְּפִים בְּפֶרֶט זֶה אֶף בְּשָׂאֵר פְּרָטִים לֹא הִוָּשׂוּ דְלִהְרַב ש"א אֲסוּר לְהַשְׁבִּיעוּ אִם נִשְׁבַּע בְּשֵׁם עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים מִמֶּשׁ בְּשִׁיתוּף וּלְדִידִיָּה בְּכַה"ג נְמִי שְׂרִי שְׂאִינוּ מְוַתֵּרִין לִישְׁבַע בְּשֵׁם עֲבוֹדַת כּוֹכְבִים (וְשָׁב הִפְהוּ סִמָּן ל"ז וּל"ח).

יח הִצִּיל אֶת הָאָר"י הֶרְעֵט"ז מִהַשְׁגַּת הֶרֶש"ךְ ס"ס רס"ג עַל מ"ש בְּאִסּוּר לְמוּל עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים אֲפִילוּ בְּחוּל שְׁלֵא לְשֵׁם גִּירוֹת וְשִׁדְבָרֵי הֶרְעֵט"ז בְּנוֹיִים עִמ"ש בְּזוֹהַר שְׁחָטָא יוֹסֵף שְׁהַחְתִּים אוֹת בְּרִית קוֹנֵדֶשׁ בְּמִצְרַיִם אֶף שְׁהִיָּתָה כְּנוֹנְתוֹ לְשָׂמִים וְנִעְנָשׁ עָלָיו (מְעִיל צְדָקָה סִמָּן ט"ו): יט שְׁפָחָה אַחַת שֶׁהוֹצִיא מִתַּחַת יָדָה גֵּט שְׁחָרוּר פְּדַת וְהִלְכָה וְאָמְרָה שְׁמָסֵר לָהּ הָאָדוֹן בְּכַנֵּי עַדִי חֲתִימָה וְהָעֵדִים מְכַחֲשִׁין וְאוֹמְרִים שְׁלֵא רָאוּ הַמְסִירָה אֶף כָּל מ"ש בְּגֵט אֲמַת וְשָׁכַתָּב יָדָם הוּא וְהָאָרִיף הָרַב בְּכָל הַפְּקוּקִין וְצִדָד לְכָאן וּלְכָאן וְדַעְתוֹ נוֹטָה יוֹתֵר לְזוֹכוֹת הַשְׁפָּחָה אִם יִסְפִּימוּ עִמוֹ אֲחֵרִים (תּוֹרַת מִשְׁהָ בְּן הֶרֶח"שׁ) סִמָּן ה').

סִמָּן ל דִּינֵי סֶפֶר תּוֹרָה (וְעַג"כּ בַּח"א סִמָּן ז'): אוֹת א סֶפֶר תּוֹרָה שְׁנִמְצָא בְּכַרְשֵׁה פְּנַחֶס בְּפִיִּסְקָא דְלֹא תִהְיֶה עֲדַת ה' פ' פְּתוּחָה דְלֶרַמְב"ם אֵין פֶּאן פִּיִּסְקָא כָּלֵל יֵשׁ לְסִמּוֹן בְּשַׁעַת הַדְּחָק לְתִיקוֹן סוֹפְרִים שְׂיֵשׁ בָּהּ פ' וּבִיָּאֵר דַּעַת הַטּוֹר בְּדִין פ' סְדוּרָה (פְּנִים מְאִירוֹת ח"א סִמָּן י"ג): הַד"ט וְעֵינָיו לְהָרַב שְׂדֵה הָאָרֶץ סִמָּן טו"ב דְּפָסֵל טְעוֹת סוֹפֵר בַּפ' וִיחִי שְׁעִשְׂוֹה סְתוּמָה עַפ"י מ"ש ז"ל לְמָה פְּרָשָׁה זוֹ סְתוּמָה וְאִם לֹא הִנִּיחַ שְׂעוֹר פ' יֵשׁ לְהַקֵּל וּכ"פ הָרַב חֲיִים שְׂאֵל סִמָּן ע"ד אוֹת ה' וְכַרְמְב"ם וְשְׂאִין הָרְאִיוֹת שְׂרָאָה לְמִי שְׁפוּסֵל מְכַרִּיחוֹת וּבְעֵינָיו מְקוֹם חֵלֶק שְׁלֵא בְּמִקוֹם פ' נִשְׂאֵלְתִי זֶה יָמִים לְבָאֵר לַע"ד הַק"ו שְׁל הָרָאָב"ד הִבִּיאֵו רַדְבַּ"ז ח"א סִמָּן ק"ך נִלְע"ד שְׁפָחָה כְּנוֹנְתוֹ מְקוֹם שְׂאוֹר פּוֹסֵל הִיָּינוּ ג"ט בְּסוֹפָה וּסְכָף פּוֹסֵל בַּד"ט וְכָל שְׁפָחוֹת מִכֵּן לֹא מִיָּקָרֵי אֹרִי פּוֹסֵל וְלֹא סְכָף פּוֹסֵל וְאִם כֵּן הַק"ו מִיָּפְרָף מְעַצְמוּ דָאִם מִיעַט אֹרִי ג"ט בְּדָבָר פּוֹסֵל וְאֶף שְׁמִילָא הַכָּל מִסְכָּף פּוֹסֵל כְּשֶׁר הוּא כֵּינֵן שְׁפָחוֹת מַד' מִשְׂא"כ הִכָּא דְמִילָא בְּפִיִּסּוּל מַה שְׁהִיָּה כְּשֶׁר אִם לֹא הִיָּה בְּמִקוֹם פְּנוּי שְׂעוֹר פ' וּמְאִידָף גִּיִּסָּא אִם יֵשׁ אֹרִי ה"ט וּמִיעַט בְּפּוֹסֵל מִשְׂפָּד ד"ט דְּנִיָּצוּל מְאֹרִי ה"ט וְנִלְכַּד בְּסְכָף פּוֹסֵל שְׁל ד"ט וְעוֹד אִם הַדְּמִיוֹן שְׁנֵה סְתוּ"ם לְדִין סוֹכָה אֲנֵן נְמִי נְדָרוּשׁ סְמוּכִין שְׁל ק"ו לְהַכְשִׁיר אִם לֹא הִנִּיחַ מְקוֹם חֵלֶק בְּמִקוֹם פ' וְנִיָּמָא וְמָה אִם בְּמִקוֹם שְׁהָאֹרִי פּוֹסֵל אִם מִיעַטוּ בְּפּוֹסֵל וּכ"ש בְּכָשֶׁר כְּשֶׁר בְּמִקוֹם שְׂאִין הָאֹרִי פּוֹסֵל לֹא כ"ש שְׁכָשֶׁר כְּשֶׁמִּיעַטוּ בְּפּוֹסֵל וּכ"ש בְּכָשֶׁר וּא"כ כְּשֶׁלֹּא הִנִּיחַ שְׂעוֹר פ' בְּמִקוֹם פ' שְׁכָתָב כְּסָדָר אוֹ תִּיבוֹת מְוַתֵּר אוֹ כְּפוּלוֹת כְּפִי הַמְוַתֵּחַ הַנְּז' יְהִיָּה כְּשֶׁר וְהָא וְדָאִי לֹא נִתְּנָה לְהֶאֱמֵר וְאֲפִילוּ לִישְׁבַע שְׂאִין הַדְּמִיוֹנוֹת שְׁוֹת וְלַע"ד מְעוּלָם לֹא נִתְּכּוֹן הָרָאָב"ד לֹאֵר כֵּן רַק לְחִידוֹד בְּעֵלְמָא וְעֵינָיו לְהָרַב מִשְׂאֵת מִשְׁהָ סִמָּן כ"ב דְּהַכְשִׁיר כְּשֶׁהִנִּיחַ מְקוֹם פְּנוּי בְּמִקוֹם שְׂאִין בּו' פ' וְהָרַב כְּסָא רְחִמִים דְּחָה דְבָרֵיו וְדָבָרֵי הַר"ד קוֹרִינְאֵלְדִי וּכְמ"ש בְּשִׁיּוּרֵי בְּרָכָה שְׁלוֹ וְעֵינָיו גַּם כֵּן לְהָרַב מְעִיל שְׁמוּאֵל סִמָּן א' וְלְהָרַב נִחְלָה לִיהוֹשֻׁעַ הַזְּפָרְתִּיו בַּח"א סִמָּן ב' אוֹת פ"א וְעֵינָיו לְהָרַב שְׁבוּת יַעֲקֹב סִמָּן צ' שְׁחֵלֶק עַל הַרְפ"מ הַנְּז' וְלְהָרַב שָׁב יַעֲקֹב סִמָּן נ"ח בְּנִמְצָא סְתוּמָה קוֹנֵדֶם לֹא תַחְמוֹד אֲשֶׁת וְכו' דִּישׁ לְסִמּוֹן עַל סְבָרַת הָאֹרִי תּוֹרָה לְהַכְשִׁיר וְעַג"כּ לְהָרַב נוֹדַע בִּיהוּדָה סִמָּן נ"ט וְהוֹן רַב סִמָּן ב' וְעֵינָיו בְּמְעִיל צְדָקָה סִמָּן כ"ט בְּדִין שׁוּרָה

הַפְתִּיחַ בְּכַח שִׁיטוֹת וְהֵרִיץ סִימָן כ"ה וְכִסָּא רַחֲמִים דָּף ח"י וּבְעֵי חַיִּי סִימָן רל"ד וּמְרָן סִימָן ל"ב בְּשֵׁם הֵרִיץ חֶסֶד: ב אֲוֹתִיּוֹת ה"א וַי"ו שֶׁל שֵׁם הַדְּבֻקוֹת בְּאַמְצָע וְכֵן יָרָף שְׂמָאֵלִי שֶׁל ה"א הַנּוֹגַעַת וְאֵינָה נּוֹגַעַת יָגֵר הַדְּבֻקָה שֶׁבֵּין הָאוֹתִיּוֹת וְעֵי"כ נִפְרָד גַּם הַפְרָעָא מֵהֵגַג וְנִסְתַּפְקוּ אִם הַדְּבֻקָה הִיָּה מְדִיּוּ וּמִתּוֹךְ שֶׁעֵיִקָר הַסּוֹפֵר סִפִּינוּ וְעוֹקֵץ הַסִּפִּין הִיָּה קֶצֶת רַחֵב נִפְרָדוּ פְּאֻחַת יֵשׁ לְהַקֵּל כִּינּוּן שֶׁנִּסְתַּפְקוּ ג"כ אִם הִיָּתָה נִרְאִית פְּחִי"ת אוֹ לֹא (שֵׁם ח"ג סִימָן ח"י): הַד"ט וְעֵינּוּ לְהֵרֵב יַעֲבִיץ ח"ב סִימָן כ"ז וְכַח דְּהַחְמִיר כְּהַרְמִיעַ וְעֵינּוּ לְהֵרֵב שְׂמֵשׁ צְדָקָה סִימָן נ"ב וְתוֹרַת נִתְנָאֵל סִימָן ל"א וְזָרַע אֶמֶת סִימָן קכ"ב וּקכ"ו וּלְהַשִּׁיב ר"א וְשִׁיחַ הַשְּׂדֵה סִימָן ו' וְשֵׁב יַעֲקֹב סִימָן כ"ד בְּדִין קְדִירָה וְתִלְיָה בִּינֵי שִׁיטֵי וּשְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"ב סִימָן פ"ט וְאוֹר יִשְׂרָאֵל סִימָן ס"א בְּעֵנּוּ קִילּוֹף וּקְדִירָה וּמְחִיקָה הִי מִיְנִיָּהוּ עֲדִיף וּכְנֻסָת יְחֻזְקָאֵל סִימָן ל"ו וּבְאֲרוֹת הַמַּיִם סִימָן י"ז וְרַלְנ"ח סִימָן י"ב וְכִנְה"ג סִימָן ער"ה הַגַּה"ט וְהַגַּב"י שֵׁם אוֹת יו"ד וְס"ו שֶׁהַחְמִיר הַרְבֵּה בְּקִלְפֵת הַשֵּׁם אוֹ קְדִירַת תִּיבּוֹת אֶפְקִלוּ שֶׁל חוֹל וְלִטְלוֹת שֵׁם גְּוִיל לְכַתּוֹב עֲלָיו הַחֶסֶר שִׁישׁ לְחוּשׁ שְׂמָא בְּמִשְׁפָּה הַזְּמַן פּוֹל הַגְּוִיל וְיִשְׂאָר הַס"ת פְּסוּל וְלֹא יִרְגִישׁוּ עַד הַגִּיעָם לְמָקוֹם הַחֶסֶרוֹן וּבִינֵי בִינֵי יִבְרְכוּ עֲלָיו וְעֵינּוּ בְּשׁוֹ"ת נִחְלָה לִיהוֹשֻׁעַ סִימָן ל"ג וּמְעִיל צְדָקָה כ"ט וְנ"ה וְתוֹרַת חֶסֶד נ"א וְנִד אֲלֵיהוּ סִימָן ל"א וּמ"ו פ"ח וּפ"ט וְתוֹרַת נִתְנָאֵל ל"ב וְחוּט הַשְּׂנֵי פ"ו וְזָכְרוֹן יוֹסֵף ט"ו ט"ז וְע"ה וְהֵר"ם מְלוּבְלִין סִימָן קי"ב וְנוֹדַע בִּיהוּדָה כ"ה וְהֵר"י הַלּוֹי פ"א וּבֵית יְהוּדָה ח"ב סִימָן י"ט וּמִשְׁאֵת מִשֶּׁה ח"ב סִימָן יו"ד וְשֵׁב יַעֲקֹב סִימָן נ"ד וְשִׁדָה הָאֶרֶץ ח"ג סִימָן ט"ז וְהוֹן רַב קל"ב: יֵשׁ לְסַמּוֹךְ עַל מִנְהַג הַסּוֹפְרִים שֶׁלֹּא לְסַלֵּק ג' רִיעוּת בְּנִמְצָא אֵיזָה פְּסוּל שֶׁהִדִּין נוֹתֵן לְהַחֲלִיף (שֵׁם): הַד"ט וְעֵינּוּ לְהֵרֵב בֵּית יְהוּדָה ח"ב סִימָן כ"ה וּפ"ט דְּבְצָרִיף לְסַלֵּק כָּל הִירִיעָה יֵשׁ לְסַלֵּק כּוֹלָה אִם לֹא שֶׁהִיא בַת ו' עֲמוּדִים וְעֵינּוּ בְּשְׁבוֹת יַעֲקֹב סִימָן פ' דְּבִדְעֵבֵד דֵּי בְּסִלּוֹךְ דָּף א' וְלֹא לְכַתְּחֵלָה וְאֲנִי בְּעֵנֵי הוֹרִיתִי זֶה יָמִים לְהַתִּיר לְהַחֲלִיף דָּף א' בְּלִבְד (לְהִיּוֹת שֶׁעַת הַדְּחָק) בִּירִיעָה בַת ה' עֲמוּדִים וְהִיָּה רְאוּי לְסַלֵּק עֲמוּד הַה' מִהִירִיעָה הַסְּמוּכָה לָהּ הִיָּתָה בַת ג' אוֹ ד' וְהִיָּה קֶשֶׁה בְּעֵינֵי הַסּוֹפֵר בְּעַל הַסּוֹפֵר לְסַלֵּק כָּל הִירִיעָה שֶׁל ה' עֲמוּדִים בְּהִיּוֹתוֹ מְטוּנָפֵל מְאוּד בְּצָרְכֵי בֵיתוֹ וְכִמְהָ שְׁנַיִם נִתְעַכֵּב מִלְתַּקְנוּ וְאִם כֵּן אֵין לָהּ שֶׁעָה דְּחֻקָה מְזוּ דְּהוּי כְּדִיעֵבֵד (ע"ל סִימָן ח"י אוֹת ד') וְכִשְׂמוֹעַ הַסּוֹפֵר מְנוּמָחָה כֵּן שְׂמַח לְדַבְרֵי וְלֹא הַשְּׁפִין עוֹד בְּאֶהְלוּ עוֹלָה וְעֵינּוּ ג"כ לְהֵרִיץ סִימָן כ"ט וְשֵׁב יַעֲקֹב סִימָן ג"ן וּשְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"ב סִימָן פ"ט וְלְסַבְּרָתוֹ הַסִּכִּים הֵרֵב פְּסָא רַחֲמִים וְעֵינּוּ בְּחוּט הַשְּׂנֵי וְאוֹר יִשְׂרָאֵל סִימָן ס"ב וּפְרַח מ"א וּמַהֲרִי"ט ח"ב סִימָן ל"א וְנִקָּה"כ ס"ס פ"ר וְאַמוּנַת שְׂמוּאֵל נ"ו וְהֵר"י טִיטְאַצֵּק וְהֵר"ם אֲלִישֶׁקֶר וְכֵרֵם שְׁלֵמָה סִימָן כ"ו וְדָבָר מִשֶּׁה סִימָן ס"א: וְזֶה לִי רַבּוֹת בְּשָׁנִים שֶׁנִּשְׂאֲלַתִּי לְמַעֲשֵׂה בְּעֵנֵי קָרַע וְהוֹרִיתִי לַע"ד לְתַקְנוּ עַל דֵּי טְלָאי מִבְּחוּץ וְלְמַחוּק אִם יִצְטָרֵף וּלְתַקְנוּ בְּאִנְפֵּן שֶׁיַּעֲבֹר הַקָּרַע בֵּין אוֹת לְאוֹת אוֹ בֵּין תִּיבָה לְתִיבָה אִף שֶׁבְּמָה שֶׁנִּשְׂאֲלַת הִיָּה קָרוּעַ יוֹתֵר מֵה' שִׁיטִּין וְאִם כִּבָּר נִתְקַן ע"י טְלָאי יֵשׁ עַל מָה לְסַמּוֹךְ אִף שֶׁהַקָּרַע יִפְסוֹק אֵיזָה אוֹתִיּוֹת וְעֵינּוּ לְהֵרֵב דְּבָרֵי יוֹסֵף סִימָן י"ג וּלְהֵרֵב שְׂמֵשׁ צְדָקָה וּלְהֵרֵב בְּנוֹ סִימָן נ"ד וּבְהַשְׂמָטוֹת שֵׁם שְׁלֹאֲחֵר ח"מ וְהַסִּכִּים אֲתִי עַמִּי הַרְמִיעַ מִפְּאֻדּוּבָה רַב וּמ"ץ בְּעַת הַהִיא פֶּה פִּירִינְצִי כְּכַתֵּב אֶצְלֵי בְּשׁוֹתָא דִּינּוּקָא סִימָן ז"ל וְעֵינּוּ בֵּא"ח סִימָן ז' אוֹת י"ב מֵהַשְׂמָטֵי שֵׁם וְאַמֶּת יְהִיָּה חֲפִי שֶׁמְעוֹלָם חֲשַׁשְׁתִּי מִחֲטָאֵת לְהִבִּיא לִידֵי גְּנִיזָה יְרִיעָה א' וְאִף דָּף א' מִשׁוּם פְּסוּל אוֹת אוֹ תִיבָה אוֹ דָּבָר מִהַדְּבָרִים שֶׁאֵין פְּסוּלוֹ בְּגוֹף כָּל הִירִיעָה אוֹ דָּף גַּם הֵרֵב בְּאֲרוֹת הַמַּיִם סִימָן ט"ו חֲשַׁשׁ לְגַנּוּזֵי יְרִיעָה דְּאִיפָא

כמה שמות כתובים בה וְדָן הַדִּין בְּנִיד"ד לְקִלְוֹף הַשֵּׁם וְעֵינָן לְהַרְבּ אֹר נְעֵלָם סִמְּן כ': ד
עַל דְּבַר הַקִּלְוֹף שְׁאַחַר הָעֵבֹוד מוֹשְׁחִין בְּצַבֵּעַ לְבָן וְעִי"כ הַקִּלְוֹף מְזַהֵר יוֹתֵר בְּלִבְנֵינוֹתוֹ
וְהַפְתָּב מִיְנֻשָׁב הֶבֶל יִפְצָה פֶּה הַמוֹצִיא לַעֲזוֹ מִשׁוֹם חֲצִיצָה וְש"ס עָרוֹף בִּידוֹ דְלִמְצוֹנָה תַחֲשָׁב
מִשׁוֹם זֶה אֵלֵי וְאַנְהוּ (שָׁם): הַד"ט וְעֵינָן בַּחֲא"ח סִמְּן ב' אֹת מִמֶּה שֶׁפְּתַבְתִּי שָׁם וְלִהֲר"י
מִיְנֻצִי סִמְּן ט"ו דְפָשִׁיט לְהַתִּירָא (מַגֵּפ"ת דִּפ' הַבּוֹנָה וְהַמְבִיא תַנְיִין) בַּס"ת עַל הַגּוֹיֵל
שֶׁהוֹצֵרָה לְמַחֲוֹק אֵיזָה דְבַר וְהַעֲבִיר צַבֵּעַ הַגּוֹיֵל עַל מְקוֹם הַמְחִיקָה ע"ש וְלִהֲרַב זָקֵן אֲהָרֹן
סִמְּן ל"א וּבְרַגַע יָצָא מִתַּחַת הַמְכַבֵּשׁ אֹר תּוֹרְתוֹ שֶׁל מֶר גִּיסִי בְּמַדְבַּר מִתְנַה שְׁלוֹ וְרֵאִיתִי
שָׁם בְּדָף ל"ח תְּשׁוּבָה מֵאַהֲבָה מִהֲרִי"ךְ נִר"ו בְּמָה שֶׁנִּהְיָו הַסּוֹפְרִים לְטוֹחַ בְּבִיאָק"א
מְקוֹם הַמְחַק דָּאִין לְפִסְוֹל מִטַּעַם חֲצִיצָה ע"ש וּבְדִין קִלְוֹף שֶׁלְקַחוּ מֵעוֹבֵד כּוֹכְבִים וְכַתְבוּ
בְּהֵן ס"ת עֵינָן לְהַרְבּ פְּנֵי אֲרִיָּה י"ב וּנ"ב דְּפָסֵל וְדָלָא מִיקָרִי דִיעֲבַד וְעֵינָן לְהַרְבּ פְּרַח מ"א
סִמְּן ק"א וְלִהֲרַב זָרַע אֲמַת סִמְּן קי"ח וּבַחֲבוּרֵי הַקָּצֵר הִלְזוּ בְּאַנְרַח חֵיִים סִמְּן ל"ו אֹת
י"ד וּבְדָף אֲחֵרוֹן שֶׁל הַרְבּ בְּעֵי חֵי דְנִרְאָה דַּס"ל לְאַסּוֹר אֶף שֶׁחֲסַר תְּשׁוּבָתוֹ בְּמָה
שֶׁלְפָנָי וְלֹא יִדְעָתִי סְפוּרוֹת רְאִיוֹתָיו: וְעֵינָן עוֹד שָׁם סִמְּן י"ד דְּעֵבֹוד הָעוֹרוֹת לֹא סָגִי
בְּמַחֲשָׁבָה וְצָרִיף גַּם כֵּן דְּבוּר וּכְקִידוּשׁ הָאֲזַפְרוֹת וְעֵינָן ג"כ לְהַרְזו"א הַנְז' סִמְּן כ"ז וּכ"ח
וּבֵא"ח מְחִיבּוּרֵי הַקָּטָן סִמְּן ז' אֹת ד' וְכֵן הַמַּגִּיָּה סֶפֶר תּוֹרָה וְאִינוּ הַסּוֹפֵר הָרֵאשׁוֹן שֶׁפְּתַבוּ
אִם יִצְטָרָה לְכַתּוֹב אֵיזָה דְבַר אֵין סֶפֶק שֶׁיֵּשׁ לְהוֹצִיא בְּשִׁפְתָיו שֶׁכּוֹתֵב לְשֵׁם קְדוּשַׁת סֶפֶר
תּוֹרָה וּכ"כ הַרְבּ זָקֵן אֲהָרֹן סִמְּן נ"ז וְהַרְבּ בֵּית יְהוּדָה ח"א סִמְּן ג' וְקָרוֹב אֲצֵלֵי לַע"ד
דְּלָאוּ דְנִקָּא סוֹפֵר אַחַר דַּה"ה אִם הַסּוֹפֵר הָרֵאשׁוֹן הַשְּׁלִים כְּבָר מְלֹאכְתּוֹ וּמְסֵרוֹ לְקָרוֹא בּוֹ
מִסְתַּמָּא לֹא גַתְפוּיָן בַּתְחִלָּה רַק עַד גְּמָרָה שֶׁל תּוֹרָה וְע"ל סִמְּן ל"א אֹת ו' וְעֵינָן לְהַרְבּ
בְּעֵי חֵי סִמְּן רל"א דַּס"ת שֶׁנִּכְתַּב כְּתִיבּוֹנוֹ וְשׁוֹב נְטִשְׁטִישׁוֹ אֵיזָה אוֹתִיוֹת וְתִיבּוֹת אִם
רְשׁוּמָן נִיפֵר יְכוֹל לְהַעֲבִיר עֲלֵיהֶן קוּלְמוֹס וְאַפִּילוּ בְּאַזְכָּרוֹת וַא"צ לְקַדְשָׁן מְחַדֵּשׁ עֵינָן שָׁם
וְאִם אֵין רְשׁוּמָן נִיפֵר נִלְע"ד בְּפִשְׁטוּת שֶׁצָּרִיף לְקַדֵּשׁ מְחַדֵּשׁ בֵּין הָאֲזַכָּרוֹת בֵּין תִּיבָה
אַחֲרַת וּכְנֹז' וְלֹא אֲכַחַד תַּחַת לְשׁוֹנֵי דְמַעוֹלָם נִסְתַּפְקָתִי בְּאִם רְשׁוּמָן נִיפֵר אֵי שְׂרֵי הַעֲבַרַת
הַקּוּלְמוֹס עַל הַשְּׁמוֹת דְּבָאֵנוּ לְעַנְיָן כְּתַב עֲלוּיָן אֵי מְבַטֵּל תַּחֲתוֹן וּכְמ"ש בְּשׁוֹתָא דִּינּוּקָא
סִמְּן י"ח וּפ"א וּקל"ז וּרְמִזְתִּיו בֵּא"ח סִמְּן ז' אֹת ה' וַאֲכַמ"ל וּבְדִין כְּתִיבַת פְּוֹנַת
הָאֲזַכָּרוֹת לְשָׁמָן אוֹ פְּוֹן לְשֵׁם קְדוּשָׁה תִּיבָה שֶׁל חוּל עֵינָן לְהַרְבּ אֹר יִשְׂרָאֵל סִמְּן ס"ג
וּס"ד וְהַרְבּ פְּסֵא רַחֲמִים דָּף כ"ח וּכ"ט שֶׁהִבִּיא דַּעַת רִשְׁבָּ"ץ שֶׁפְּתַב דְּבַנְתְּכּוֹנִין לְקַדֵּשׁ מֵהַ
שֶׁאִינוּ כְּמוֹ עַד הָאֲלֵהִים יָבֵא אוֹ הָאֲרָצוֹת הָאֵל הו"ל כְּמַתְפִּיס ב"מ לְמַזְבֵּחַ דְּלֹא מְקַדְשֵׁי
עֵינָן לְמָרָן בַּב"ה וּמוֹר"ם סִמְּן רַע"ו ס"ב וְכַתְבּ הַרְכ"ר הַנְז' דְּכִי הֵיכִי דְלֹא תִיקְשֵׁי
לְרִשְׁבָּ"ץ מִמְּסַכַּת סוֹפְרִים פ"ב דִּין ה' דָּאָם טַעָה וּקִידֵשׁ יִסְגִּירָהוּ אֵל אֵל עוֹיֵל דִּיקְדוֹר
הָאֲחֵרוֹן מִיִּירֵי שֶׁקִּידֵשׁ בְּטַעוֹת וְרִשְׁבָּ"ץ מִיִּירֵי בְּמִזִּיד דָּאָז לֹא מְהַנִּיָּא פְּוֹנַתוֹ לְאַסּוֹרוֹ וְדַהֲיִינוּ
דַּהֲרַכְהָ ג' הִבִּיא דַּעַת רִשְׁבָּ"ץ בְּאֹת ט"ז וְדַעַת ש"ג בְּאֹת כ"ט עֵינָן שָׁם וְלִי אֲנִי עֲבָדוֹ א"א
לְחַלֵּק כֵּן דְּדַרְשִׁינוּ טַעָמָא דְטַעֲמִים דַּהו"ל כְּמַתְפִּיס ב"מ וּבְמַתְפִּיס לֹא חִילְקֵנוּ בֵּין שׁוֹגֵג
לְמִזִּיד וְיוֹתֵר הִזָּה נִלְע"ד לֹמַר דְּרִשְׁבָּ"ץ מִיִּירֵי בְּדוּקָא אִם גַּתְפוּיָן לְקַדֵּשׁ שָׁם שֶׁכְּמַקּוֹם
אַחַר הִזָּה רֵאִוִי לְהַתְקַדֵּשׁ כְּגוֹן עַד הָאֲלֵהִים הָאֲרָצוֹת הָאֵל בְּצִיר"ה אֶף אֵל עוֹיֵל שֶׁהִיא
בְּסַגּוּ"ל דְּבָשׁוֹם מְקוֹם הוּא שָׁם אֵין דְּמִיּוֹן לְהַתְפַּסַּת ב"מ וְלַעוֹלָם דַּל"ש בֵּין שׁוֹגֵג לְמִזִּיד
וְעֵינָן לְהַרְבּ יֵד אֲלֵהוּ סִמְּן פ"ט וְהַגַּם דְּמַעְתָּה דְּבָרֵי רִשְׁבָּ"ץ וְהַש"ג סְתֵרֵי נִיגְהוּ אֵין בְּזָה
הַשְּׁגָה בְּעַצָּם לְהַרְכָּה ג' דְּמִיִּיתִי תַרְנִיָּהוּ בְּסַתָּם כִּי כֵן אֲרַחֲוֹת בְּעֲלֵי אֲסוּפּוֹת לְקַבּוּץ יֵד עַל

יד לגילוי מלתא בעלמא ומי פהחכם הוא הרב כ"ר הנז' גופיה שפן העיד על עצמו שם בדרך י"ז ע"א ע"ש לשונו לשון הנהב ועג"כ להרב הון רב סימן קל"ב ה ראש הקלמ"ד הנכנס תוך חלל הה"א או ח' פסול ועיין בתורת חסד סימן נ"א עוד לו שם פ"ף פשוטה שהגג משוף ודומה לרי"ש אם יש שינוי נזכר ביניהן פשר וה"ה אותיות ארנפות שגגן יוצא מרגל שמאל פתי"ו וקו"ף כלפי חוץ (מעיל שמואל סימן א').

הד"ט ועיין ג"כ בצורות האותיות למהרי"ו סימן קי"ז ומשאת בנימן סימן נ"ו וזכרון יוסף סימן ח"י ונודע ביהודה ע"ד ובית יהודה ח"א סימן נ"א ושדה הארץ סימן ח"י ובארות המים ע"ח ובמור וקציעה ח"א ולאמת ליצקב ולדוד אמת שם ועיין במגיד מראשית סימן א' תשובת הר"ם בן חביב שמיקל בחטוטרות חית"ן ויודי"ן מןבלעות תוף הנז"ן ועיין בצורת אות נ"ו של בריתי שלום להרב פחד יצחק אות ס' כ"י ערך ס"ת ודין וכו' שהביא ערעור אחד חכם מחכמי רוניגו על שנמצאת שלימה ולא קטועה דהנה ס"ל שהיה צריך תיקון ונחבירו חלקו עליו שלא ליגע בו יד פיון שמעשרים ס"ת שבק"י אין בהם רק ב' בני"ו קטיעה וח"י בהם שלימה ורבני ויניציאה בשנת תקי"ג הדפיסו פסקם לזכות טובי העיר ותקנו בגזירת נח"ש בקהלותיהן שלא יעלה הכורת על השלימות ושלחו פסקם לחכמי פירארא והחזיקו על ידי הרב המחבר ומהר"י צהלון בראיות ושפדקו יותר מק"ס ס"ת שבעירם ולא מצאו רק אחד בהן בני"ו קצרה וא' חתוכה ושלדעתו לא מביעיא דאין לכרות השלימות אלא דגם אין להורות לסופר לכתוב לכתחלה פרייה או קטנה רק להניחו לעשות כדרך וכ"ש שאין לפסול או להגיה ושעל פיוצא בזה נאמר לא תגע בו יד וכו' ע"ש וכבר רמזתי בא"ח סימן ז' סוף אות כ"ה ועיין להרב בתי פהונה ח"ב סימן כ' וכו"א ולהרב בית דין ש"ש דמסיק פהרדב"ז דפסק פריטב"א לתמן השלמות ולקטען ולא קטועה לגמרי רק לחבר חתיכות הנ"ו פחות השערה ועיין ג"כ להרב מכתם לדוד סימן ט"ל ומ' שנשא ונתן בתשובות הרב דבר משה ח"ג סימן ח' והרב נאות יעקב בראש ספרו (שרמז הוא עצמו באמת ליצקב שלו משפט תמונת האותיות באות נ"ו שאם לא עשאה קטיעא אינו פוסל בדיעבד ע"ש) ועל דברי הרב בתי פהונה הנז' ע"ש ולהרב שב יעקב ס"ס נ"ו וכמ"ש הרב ש"א סימן פ"ב ושפן מצא בפ"י להרדב"ז המורם מדבריהם שאם הוציאו ס"ת שאינה קטועה אין להוציא אחר ועג"כ לאחרון הוא הראש אישי כ"ג בזרע אמת שלו ח"א דף נ"ב בחידושים ודלסכרת הר"י אלגאזי ורבני ויניציאה ופירארא אין לתקנה אם מצאוה שלימה וע"ע לו שם בהשמטות החידושים שכתב שפון לענין דינא לדעת הרב שושנים לדוד רפ"ח דתרומות (דדעתו פרבני ויניציאה) ושגם הרב אמת ליצקב כתב שעשה פסק לרבני ויניציאה עש"ד ואין ידיעתי הקטנה שבקטנות מכרעת להבין תורת אמת של הרז"א נר"ו הנז' במה שפיים שלא זכה לראות פסק מהרי"א הנז' ושלכאורה נכון גם פן לתקנה דאיך יצויר שיצא לישע רבני ויניציאה ופסק דלא יעלה הכורת עליה דאומה היו מבקשים רבני ויניציאה ושהחרימו על זה ויהיה אח"כ פסקו של מהרי"א גופיה להורות דמ"מ נכון לתקנו א"ו דלהקת סומכי ידי רבני ויניציאה יודו ויאמרו אמת דאין לתמן וזאת אומרת דמ"ש הרב מכתם לדוד בתשו' הנז' וחזר ושנה בשושנים לדוד נראה דכוננתו רצויה דבדיעבד מה שעשה עשוי והרז"א נר"ו כתב דלא נהנה מאור תשובתו של הרב אמת ליצקב דהיינו בספר נאות יעקב ואין ספק אצלנו דאילו עינו פל ראתה תשובתו של

הרב מכתם לדוד הנה משגיח בעינא פקיקא דיליה שציין אינה מקום כבודו דהיינו בס' גאות יעקב ועיין להרב לדוד אמת סימן י"ג בצורת הני"ו אות ג' דלדעתו נקטינו לתקן אמנם אם הוציאה אין להוריד ועיין להרב בית יהודה ח"ב סימן קט"ו דהעלה דהפל תלוי במנהג הסופר ועיין ג"כ להרב אגורה באהלה ריש חי"ד שכתב שמצא בכתבי הקודש של מהר"י איסקאפה שתמה על מ"ש לו בשם הר"ם לונזאנו שתהיה חתיכה בינתיים ונשתדל לתקן דבריו ושידעו לומר דאינו ר"ל פרוטה הני"ו באמצעה דוקא רק פרוטה בינתיים בין אותיות למ"ד ומ"ם של שלום וכתב שלם.

וכתב עוד שמצא שהמ"ם שלה לא היתה סתומה כשאר ממי"ן רק פקו"ף הפוכה ופתחה אצל הני"ו והני"ו סמוכה אצל הפיתוח ולפי שהני"ו סותמת אות מ"ם לכן אמרו ני"ו קטיעא דקרי ביה שלם ולבסוף מסיק דיש לבדוק רוב הספרים ולעשות פמותן וכעין מ"ש מרן סי' ער"ה בשם רשב"א בענין פלת משה ע"ש אם חסר תגין בס"ת מחלוקת הפוסקים הוא (יוסף אנון סימן מ"א): הד"ט וכבר הזכרתיו בא"ח סימן ז' הגהת אות ח"י לסייע של ממש על מעשה שפא לידו וכנז' שם וכן ראיתי אה"פ בפאר הדור סימן ס"ח דפסק דדוקא למצנה מהמובחר צריך לתייג ע"ש ועיין ג"כ מה שכתבתי שם באם גגי אותיות אינן מחזיקין ג' תגין ופעמים נוגעים זה בזה או יוצא מהגג שורש א' ומהבד יוצאים ב' ענפים ע"ש.

ובדין נקודות באותיות עיין בצרור הפסוק סימן י"ט דדינו כס"ת שיש בו טעמים דפסק מרן בסימן רע"ד בשם ריר"ו ושכן מצא בפי מהר"ש הלוי בגליון הטור להחמיר והרב מקור ברוך סימן ל"ו מכשיר אחר הסרתן (וע"ש להרב המגיה בשם שכה"ג הגב"י שם אות ו' דיש לחוש אם כל הספר מנוקד) והרב המניח הכשיר בין רשמו בצפון בין בדיו ושלזה הספיקים הב"ד סימן קל"ו ועיין להרב ז"ח ג"ד פ"פ סימן תרמ"ג דטעמא טעים למה אין פותבין בס"ת טעמים ונקודות ועג"כ מה שכתבתי בא"ח סימן ו' אות מ"ט ועיין להרב זרע אמת סימן קי"ט בנקוד על אות ו' שכתבת רחוקה שבפ' נצבים דאין לפסול משום ספר מנוקד או משום יתר פנטול או משום יו"ד יתירה ע"ש ועיין מה שכתבתי בא"ח סימן ז' אות ח' דלפי מ"ש בשם התוספות שבס' דעת זקנים מוכח דהנקוד על אות או תיבה הו"ל פאילו לא נכתב אות המנוקד דהא מביאין משם ראיה על הכותבים בלי שרטוט שנוקדים על תיבות הקודמות מדקאמר עזרא לכה נקדתי והוי פאלו לא כתבתי וברור הוא דלגירסת תוספת במנחות שהביא רט"ז הנז' אם יאמר משה למה נקדת אשיב ובלא לא מחקתי משמע איפכא דלא הוי פאלו לא כתב דאין הנקוד עושה ישנו פאינו ודון מינה ומינה דמ"ש פסקי תוספות מסייע לסברת הרב ז"א נר"ו הנז' אמנם דברי התוספות דבדעת זקנים הורסים ומקעקעים וסודות הוראתו בקדושה ואם אמר יאמר האב"ד הוא הרא"ש נר"ו הנז' דנקט בפשיה בכשיר"י בתנאי שישיר הנקוד ולפרש דברי התוספות דקאמר והרי לא מחקתי דהפוננה היא דע"י הסרת הנקודה יחזיר העטרה לישנה ונתחזר ותעור הארת האותיות ותיבות ועי"כ יהיו דברי התוספות דבדעת זקנים ומנחות שפכי הדדי הלא לאמונה כל כי האי הו"ל להרב לפרש נר"ו ולא לסתום דמסתימת דבריו משמע דאף קודם הסרת הנקוד אין מקום ליפסול.

וְדָרָה אַגַב קְאָמִינָא דְגִנוֹסְחַת פְּסָקֵי תוּס' דְּפוּסִים חֲדָשִׁים וְשֶׁל אֲמִשְׁטֶרְדָם הַיְשָׁנִים לֹא דָמוּ
הַדְדִי וַיֵּשׁ הַפְּרֵשׁ בֵּינֵיהֶן פְּאֶשֶׁר יִרְאֶה הָרוֹאֶה: וּבְעֵינַי הַפְּתִיבָה בְּלִי שֶׁרְטוּט עֵינַי בְּבָעֵי חַיִּי
סִימָן רל"א וּבְכַנְסֵת יְחֻזְקָאֵל סִימָן ל"א וּבִיּוֹסֵף אֲנֻמָּן סִימָן צ"א וּבְכֶסֶף רַחֲמִים דָּף יו"ד
ע"א שְׁמֵבִיא בְּשֵׁם הָרַב אֲדָמַת קֹדֶשׁ וְהָר"א אֲמִיגֹו וְשֶׁפְּנוּנַת קִיְצוּרֵי הָרָא"ש בְּמַגִּילָה פ"ב
הַיְיָנוּ לֹאמַר דְּכֹתֵב שׁוּרָה עֲלִיוֹנָה וּמְכוּוֹן בִּיּוֹשֶׁר וּמ"מ בְּתַפְלִין וְכִיּוֹצֵא לֹא סָגִי בְּהִכִּי רַק
בְּאֲגָרוֹת שְׁלוֹמִים אִם פְּתַב בִּיּוֹשֶׁר דְּבָרִים בְּעֵלְמָא בְּשׁוּרָה רֵאשׁוֹנָה וּבִשְׂטִיטוֹת הַבָּאוֹת פּוֹתֵב
תִּיבּוֹת פְּסוּק אִין צָרִיךְ לְשֶׁרְטוּט וְזוּהִי פְּנוּנַת הָרָא"ש וְקִיְצוּר פְּסָקִיו וְע"ע שֵׁם מ"ש עַל
תְּשׁוּבַת רַדְבַּ"ז ח"ג סִימָן תרמ"ח: ז חֲזַר וְשָׁנָה מ"ש בְּשֵׁמוֹ בְּשׁו"ת בְּנֵי אַבְרָהָם וְהוֹסִיף
מְדִילָה בְּדִין סוֹפֵר מְנוֹמָחָה שְׁהִיָּה מְצָרִיךְ לְהַגִּיָּה הַס"ת שְׁפָתוֹב בּוֹ תִיבּוֹת וְחָרָה אָף אִו
וְחָרָה אִפִּי בְּתַרִי שִׁיטִי וְה"ה גְּבִי תַפְלִין וְהַעֲלָה דְכִיּוֹן דְּב' תִּיבּוֹת נִיגְהוּ אִם פֶּן אָף לְנוֹהֲגִין
לְכַתְּבוֹ בְּחֻדָּא שִׁיטָה אִם פְּתָבָן בְּתַרִיש"ד וְכֵן הַסְּפִים הָרַב חַיִּים יַעֲקֹב הַמּוֹן וְהָאֲרִיכוֹ עַל
מִסְכַּת סוֹפְרִים דִּין שְׁמוֹת הַנְּחַלְקִין (שְׁבִיטַת י"ט סִימָן ט' וְנִמְשָׁכִים): הַד"ט וְעֵינַי ג"כ
לְהָרַב אִוִּר יִשְׂרָאֵל סִימָן ס"ג וְס"ד וְשָׁב יַעֲקֹב נ"ו וְנ"ז וְיַד אֲלִיָּהוּ סִימָן צ"ב וְכֶסֶף רַחֲמִים
דְּכ"ח סוֹף ע"א בְּשֵׁם הָרֶשֶׁבַּ"ץ ח"א סִימָן ע"ז דְּפֶסֶק דְּתִיבַת צוּרֵי שְׂדֵי וְכִיּוֹצֵא שְׂרִי לְמַחְזֵק
דְּשְׁמוֹת בְּנֵי אָדָם הֵן וְעַג"כ לְהָרַב זְרַע אֲמַת סִימָן קכ"ט שְׁקָרָא תַגָּר עַל שְׁנַדְפֶס בְּאִיזָה
הַעֲתָקוֹת ע"פ אֲלֵהִים קְרוּבִים אֲלִיו שְׁהוּא חוֹל דְּטַעוֹת הוּא וְשֵׁאִין לְסַמְוֵה עַל הַעֲתָקוֹת
ע"ש וְכָל אֲמַת תַּפְסִיָּה וְרוּב הַטַּעֲוִיֹת שְׁבַהֲעֲתָקוֹ בְּאוֹת מְצַד הַמְסַדֵּר אוֹתִיּוֹת וְלֹא מִהַמְחַבֵּר
צֵא וְלַמַּד מִחִבּוּר גְּפֵלָא שֶׁל הָרַב מְנַחֵם שִׁי דְכ"ע יַדְעֵי כְּמָה גְּפִישׁ חִילָה וּמ"מ הֵימְנוּתָא
דְּבֵלָא יִגְיַעָה וְחִפּוּשׁ מְצִאֲתִי בְּמַזְדָּמֵן בְּעֵלְמָא א"ד טַעֲוִיֹת בְּאוּרִיָּתָא בְּלַבַּד כַּמ"ש אֲצִלִּי
וּכְגוֹן בְּדָף ו' ע"ב הוּא הָעִיר דִּישׁ לְכַתּוּב הוּא בְּנִי"ו וּבְדַכ"ב סוֹף ע"ב צ"ל וְיִנְסָפוּ חֶסֶר
יּו"ד בְּתַרָּא וְזוּלְתָן וְכוּלָן מְצַד הַדְּפוּס וּבְנִין אָב לְכוּלָן בְּדָף נ' ע"ב דְּנַדְפֶס מַעֲשֵׂה רוֹחַס
מְלֵא וְנִי"ו וְהָרַב הַמְחַבֵּר גּוֹפִיָּה פְּתַב שֵׁם דְּחֶסֶר וּמְמַנּוּ תַקִּישׁ עַל הַשָּׂאָר: וְעֵינַי ג"כ בְּדִין
קִירוּב וְרִיחּוּק אוֹתִיּוֹת בְּאֲמַת לִיעֲקֹב מְשֻׁפֵּט הַשְּׂנֵי וְלַדּוֹד אֲמַת סִימָן י"ב וּבַהוֹן רַב דָּף ג'
ע"א וְעֵינַי ג"כ לְתוֹרַת גְּתָנָאֵל סִימָן י"ב הַבְּאֲתִיו בְּחֵא"ח סִימָן ז' אוֹת כ' דְּמִי שְׁפָתַב אוֹת
א' שֶׁל אֲזַנְרָה וְשׁוּב רֵאָה שְׁלֵא הַרְחִיק כְּדִי אוֹת א' מִתִּיבָה שְׁלִפְנֵיָה מוֹתֵר לְמַחְזֵקוֹ בִּינוֹן
דְּאִינוּ שֵׁם בַּפ"ע דְּאֲפִילוּ ב' אוֹתִיּוֹת הַדִּין פֶּן פְּדֵאִיתָא בַּפ"שְׁבוּעַת הַעֲדוּת וְעֵינַי לְהָרַב פְּסֵא
רַחֲמִים דָּף כ"ח וְל"ג יִישׁוּב תְּמִיָּהת הָרַב ד"מ סִימָן רכ"ו ע"ל ר"ח שְׁפֶסֶק דֵּא"ד מְאֻדְנוֹת
אִינוּ גְּמַחֵק וְיִישׁוּב גַּם פֶּן תְּמִיָּהת הָרַב דִּינָא דְחַיִּי עַל הַטּוֹר שְׁהַשְּׁמִיט דִּין אוֹתִיּוֹת הַנְּטָפְלוֹת
לְפָנֵיהֶן אוֹ לְאַחֲרֵיהֶן וּמ"ש הָרַב פְּנִי אַרְיָה חֲדָשׁ סִימָן מ"ו אִם אִיסוּר מַחִיקַת הַנְּטָפְלוֹת
מְדֵאוּרִיָּתָא אוֹ דְרַבְּנָן וְכִשְׁהֵן שֵׁם בַּפ"ע פְּשִׁיטָא שִׁינִיחַם כְּףֵה דְּהַרְחַקַת תִּיבָה מִתִּיבָה אִינָה
רַק לְכַתְּחֵלָה עֵינַי בְּרִיב"ל וְרַב"ח סִימָן רע"ד וּבְרַש"ד שֵׁם סק"ד וְרַט"ז סק"ב וּבֵית דְּוֹד
הַל' תַּפְלִין סִימָן כ"ב וּמ"מ גְּרָאָה בְּרוּר דְּבֵאֲפֶשֶׁר בְּנָקַל לְמַחְזֵק אִיזָה אוֹת מְלַפְנִים וְלַחְזוֹר
וְכַפְתּוּב עַד שְׁתַּתְּרַחַק תִּיבָה מִתִּיבָה פְּשִׁיעוֹר כ"ש דְּעַדִּיף לְצֵאת מִיַּדִּי מֵאֵן דַּס"ל דְּקִירוּב
וְרִיחּוּק פּוֹסֵל: וּמָה דִּין סוֹפֵר שִׁיאֲמַר שְׁתִּיקָן כְּמָה פְּעַמִּים אוֹתִיּוֹת שְׁנַדְבְּקוּ בְּגִרִירַת מְקוֹם
הַדְּבוּק שְׁלֵא יַדַע דִּין חֵק תּוֹכוֹת עֵינַי לְהָרַב תּוֹרַת גְּתָנָאֵל סִימָן ז' וְרֵאִיתִי בְּשׁו"ת מְהָר"י
טְרַאבוּט סִימָן ו' בְּדִין אוֹת ה' שֶׁל אֲזַנְרָה דְבוּקָה רְגֵל שְׁמָאֲלִי בְּגִגָּה דְתַפְס בְּפִשְׁטוֹת
לְהַפְרִיד הַדְּבוּק לְבַד וְכֵן בְּאוֹתִיּוֹת שִׁישׁ לְחַבְּרוֹ וְהֵן נְפָרְדוֹת לְדַבְּקוֹן בְּלַבַּד וְשַׁעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה
בְּפָנֵי גְדוּלֵי הַדּוֹר בְּפִינְמוּנְטִי מְקוֹם מְשַׁפֵּן כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן דוֹדוֹ מֵהַרוּק"ו (כַּמ"ש

בתשובותיו ובפני הגאון מר אביו וכן במנטובא בפני הגאון חמיו ולא שמע מעולם מי
שפקפק בדבר או לחלק בין אותיות השם לשאר תיבות והיו מפרידין בספין כל הדיבורים
בלי לגרר מהדיבור ולמטה וכו' היו מדבקי הנפרדות בדיו ולא היו גוררים האות ולא
היה פוצה פה ומצפצף והמחמיר לגרור מהדיבור ולמטה כהרשב"א הזכירו מהריק"ו
הנז' (וכפסק מרן בא"ח סימן ל"ב סי"א) תבא עליו ברכה וע"ל אות ב': ח טפת שענה
שנפלה על אזכרה אחד החמיר מהר"ש מלוקיו לסלק היריעה דלא דמי לדיו שנשפף
ושגם הרב מניח פרובינצאלי פסק פן ול"ד למה שהתיר הרמ"ע באות ה"א שהיתה
כחית"ת והרב המחבר השיב על כל דבריו ושגם הרב שבות יעקב ח"ב סימן ד' התיר
להסיר השענה ושגם הר"ש מורפורגו כ"כ ושכבר הרב חאגיש בתשובות ר"ס צ"ט כתב
דכסוי שענה לא שמיה פסוי ואין צריך להסירה (פחד יצחק במהדורה בתרא כ"י אות ס'
ערך ס"ת שנפלה): הד"ט כבר רמזתיו בחא"ח סימן ז' אות ג' מאמר של מעלה וע"ש
מ"ש בשם פוסקים אחרים ועיין להרש"ם הנזכר בשמש צדקה שלו סימן נ"ט והרב דבר
משה סימן ט' פסק דבשבת וי"ט שא"א לסלקו מוציאים אחר אף שנראה הפתב ולע"ד
הקצרה חומרא תירה היא דכדומה לי שרבו המקילים כשנראה הגם הרב פרח שושן
כלל ב' דמחמיר אינו אלא כשאין הפתב נראה ועיין להר"פ בן הרב יששכר בער
בתשובותיו שנדפסו אצל לקוטי הפרדס דף כ"ח ע"ד דס"ל דאף בשבת אין להוציא אחר
אף שיקרא בע"פ משום כבוד הצבור עיין שם ובשאלה הקודמת: ט שמיעא ליה וס"ל
כמאן דפסל ס"ת שמנין שיטות היריעה אחרונה הנה שנה לשיטות שאר היריעות אלא
שהיו מצומצמות כ"כ עד שהחלק וגליון שלמטה הנה עודף על שאר היריעות שיעור ד'
שיטין ואחד מהן משורטטות ואותיות ב' דפין האחרונים ששורטטין קצרות רחבות יותר
מדאי עד שתיקה בת ב' אותיות ממלאת כל השיטה והוכיח בשבט פיו לאחד חכם אורח
שכתב פס"ד ומסרו לבעל הס"ת להורות שהס"ת כשר שלא נהג מנהג ד"א לבא לרדותם
תוף ביתם לסתור דבריהם ופתח בראשונים ברש"ל שורש ג' מס' משפית מלחמות וסיים
באחרון הכי נכבד הגאון הר"ץ אשפנזי סימן נ"ג וכל שכן בניד"ד דטעות בידו להכשיר
ושמהיקל מהמתמיהים ועיין שם להרב בנו שגם הוא העלה לפסול (שמש צדקה סימן
נ"ג): הד"ט על מה שנוגע לחובת גברא אכסנאי כבר כתבתי דברות שתיים בסימן כ"ו
אות ה' גם הרב דבר משה סימן ב' כתב דאין ראוי לכתוב פסק אא"כ תבא השאלה מב'
פיתות או ב"ד של העיר ואם א"א משום ריחוק מקום ישוב על פי השאלה דוקא לב"ד
שלהם עיין שם ואפריון נמטיה להרב המפורסם מהר"י אירגאש הובאו דבריו בשו"ת
מים רבים בחי"ד סימן ל"ה שכתב בכיזא לזה דברים הראויים אליו ועיין גם פן להרב
פחד יצחק אות ד' ע' דעין חכם ובתשובות מהרי"ו ופוסקים וכתבים סימן ס"ב ובענין דינו
של ס"ת הנז' עיין מה שכתבתי בחא"ח סימן ז' אות א' וגם ראיתי להר"ם פרובינצאלי
בתשובות כ"י סימן ל"ב שבשנת הש"ף לפ"ג השיב למהר"ם מפאדובה בדין מי שהשמיט
שיטה א' בראש עמוד או בסוף שאם יכתבנה בראש או בסוף הרי בעמוד שלפניו יהנה
בו חלק שיטה א' שהוא צורת פ' ואף בב' יריעות לא מצא מקום תיקון לעשות קמטים
על ידי תפירה מחדש ולמשכו עד שלא ישאר רק חצי שיטה יתירה שאין זה כבוד לס"ת
ועיין ג"כ להרב ד"מ הנז' בח"א סימן ס' ולהרב אורח לצדיק סימן נ' והנמשכים מ"ש
על נידון הרב מים רבים בס"ת שדפיו בלתי שונים הדף אחרון באמצע הדף ועיין בשו"ת

אהל יעקב סימן ה' ו' ובכסא רחמים דף ט"ז ע"ב דדחה ראיות המשאת משה ח"א סימן ס"ב: י ספר תורה שקראו בו ולא הרגישו עד אחר שאמרו ההפטר שיהיה בו טעות יש לחזור ולקרוא אותו פסוק וב' עמו בברכה וה"ה אם דילג תיבה א' כמ"ש הרב א"ר בסימן קל"ז סק"ד ונשא ונתן במחלוקת הר"ם והמנהג שפתב הטור סימן קמ"ב וקעלה דע"כ ל"פ רק בטעות שאינו משתנה הענין שאם משתנה לכ"ע חוזר וביאר דברי מור"ם שם ס"א ויישב דברי מרן מס"א לס"ב ומ"ש הבית יעקב סימן ע"ו ומטה יהודה ס"ס קמ"א (זרע אמת ח"ב סימן קכ"ט): יא ספר תורה שיש בו שריטה באמצע האות בגוף הקלף ואינה עוברת מעבר לעבר אם יש להכשיר אם אין האות חלוקה לשתיים ומ"מ טוב להחזיק הדיק סביב בדבק דנראה דגם מהריק"ו שורש קכ"ב האוסר ה"ד כשנקרע מעבר לעבר (שם סימן קל"א): הד"ט גם הרב אמת ליעקב במשפט הד' בפסול וכו' אות ו' פתב דגם הרב מטה יוסף ח"ב ס"ס א' נחלק עם הר"א זאבי בדין הכשר תינוק לצרף מ"מ הספימו להכשיר כשאין הסדק עובר ותמיהני קצת על הרב הרז"א דכל רז לא אגיס ליה שלא הזכירו ועיין ג"כ באורים גדולים מראש עד סוף לימוד ח"י הזכירו הרב לדוד אמת ועג"כ בקונטרס עוללות הפנים הנדפס בסוף ח"ג של שו"ת הרח"ש שהאריך בכינוצא לזה שהספים להקל כסברת הר"ח בן יהודה נגד סברת הר"ש פלוריאטין שהחמיר ע"ש מסימן א' עד ה': יב מי ששכח לקדש אות של שם ושוב נזכר וקידש וגמר הפתיכה לא מצא מקום להכשיר ודחה סברת המים רבים והלק"ט דכיון דבעינן לשמן מדאורייתא אף בספק אם מקצת השם ככולו יש להחמיר (עדות ביהוסף (בן סאמון) סימן ל"ב): הד"ט נקטינן מיהא פלגא בינן דבאזכרות שאינן היות גם הוא יהיה משלנו להקל דס"ס איפא אי מקצת כהכל ואת"ל דמקצת כהכל ספק אם כל השמות בכלל זה או לא עיין להרב המחבר גופיה שם סימן כ"ח דמסיק דאין לדבר הכרע אם דין אזכרות שאינן היות שנה לשל היות וכבר הזכרתי בא"ח סימן ז' אות ד' דמעשה בא לדינו שעליו באו האותיות הנזכרות שלו ושל הרז"א נר"ו ע"ש: יג אמר מר ועל העמוד שבאותו ס"ת שנמחק כולו לא נודעה היא וחוזר הסופר וכתב עליו אינו נראה לפסול דמסתמא לא היה בו א' משמות שאינן נמחקים דלא אחזקינן אינשי בראשיעי וכשחזר לכתוב ראשי לכתוב אפילו אנכרה על הגרר או מחק או תולין (שו"ת הרב עזריאל דאיינה כ"י סימן ג'): הד"ט ואם באנו לדייק לישנא דנמחק אפשר דר"ל ממילא וכן הלשון אומרת במרן סימן ל"ב סכ"ז אותיות ותיבות שנמחקו קצת דהיינו נפילת הדיו אכן ממ"ש דראשי לכתוב אפילו הנכרה על הגרר וכו' משמע שעינו עין כל ראיה שלא אירע פן מנפילת הדיו דלא הנה שייך אז גרר וכו' ומ"ש דלא מחזקינן אינשי בראשיעי עיין בכינוצא לזה בא"ח סימן ז' אות ל"א מה שהבאתי שם: יד יש להכשיר בדיעבד בנמצאת תיבה בת ה' אותיות שג' מהן יוצאות חוץ לשיטה דדוקא לכתחלה אין פותבין כדעת הד"מ סימן רע"ג וב"ה שם ומ"מ אם אפשר לתקנו יפה מה טוב ותירץ קושית הרש"ך שם סק"ד והמג"א סימן ל"ג בא"ח על מרן שפסק כרמב"ם דכל שנשארו רוב התיבה מותר ואלו בא"ח פסק לאסור פהרא"ש אפילו בתיבה גדולה והוא ז"ל הכריע דתיבה בת ו' או ז' שרשיות כגון שבועתים ודאי תלינן ברוב ותציה תוף ותציה חוץ מותר אבל תיבה שאות הראשונה שמושית כגון לבהמתה לטוטפות יש לפקפק פהרא"ש ולכן בס"ת שיש בה כמה תיבות של ו' אותיות כשר בנשארו חציה בפנים משא"כ בתפלין

שא"א למצוא תיבה בת ו' בלי פְּעוּלָה רק וְהִיבֹסִי וְהוֹצִיאֲנוּ לְאַבוֹתֵינוּ וְאֵלֹהֵי הַתִּיבּוֹת אֵינָן בָּאוֹת בְּסוֹף שִׁיטָה עֵינָן בְּלְבוּשׁ סִימָן ל"ה לְכוּ בְּהַלְכוֹת תְּפִילִין פָּסַק כְּהָרֵא"ש וּבִי"ד כְּרַמְב"ם (פְּנִסֵּת יַחְזִקְאֵל סִימָן מ'): הַד"ט וְאֵנִי בְּעֵינַי אֵינִי יָכוֹל לְכַנּוֹן שְׁמוֹעַתוֹ נֶאֱדָה לִינִישׁב הַקְּנֻשָׁיָה הַנּוֹדָה דְּאֵטוּ מְנַהֵג הַסּוֹפְרִים בְּרֵאשִׁי שִׁיטוֹת וְסוֹפֵן שֶׁל תו"מ תּוֹרָה הִיא לְעִיפּוּבָא וּמִי יֹאמֵר שְׁאֵינוּ בְּרֵשׁוֹת כָּל אָדָם לַעֲשׂוֹת כְּרֻצוֹנוֹ אֶפְיָלוּ לְכַתְּחִלָּה וְתוֹ דְּלִפֵּי הַמְּוַנָּח שֶׁלּוֹ דָּאִין אוֹתִיּוֹת שְׁמוּשִׁיּוֹת שְׁפָרָאשׁ תִּיבָה עוֹלוֹת לְמַנְיֵן הָאוֹתִיּוֹת שְׁבַתוֹדָה שִׁיטָה כֵּן יִהְיֶה רָאוּי לְהוֹרוֹת בְּיוֹצְאוֹת חוּץ וְכֵינֵן שְׁפֵן תִּיבַת לְאַבוֹתֵינוּ שְׁאֵין הַלְּמ"ד נְמַנִּית לְהִיּוֹתָה שְׁמוּשִׁית כֵּן הִנֵּה בְּדִין שְׁלֵא לְמַנּוֹת אוֹתִיּוֹת הַנְּטָפְלוֹת אַחֲרֶיהָ הֵינּוּ אוֹתִיּוֹת וְתֵינּוּ שְׁכּוֹלֵן שְׁמוּשִׁיּוֹת הֵן וְאִם כֵּן אִם פְּתַב נְמִי מְיַעוּט תִּיבַת לְאַבוֹתֵינוּ דְּהֵינּוּ לְאָב בְּתוֹדָה הַדָּף הָרִי כָּל אוֹתִיּוֹת הַשְּׁוֹרֵשׁ לְפָנִים וְעֵינָן לְהֵרֵב בְּאֵרוֹת הַמַּיִם סִימָן י"ד שְׁעַמַּד עַל דְּבָרֵי הַרְמַב"ם וּמָרֵן סִימָן רַע"ג וּמַיִם רַבִּים סִימָן נ"ו וּמִשְׁאֵת מִשֶּׁה ח"ב סִימָן יו"ד וּפְחַד יִצְחָק אוֹת ס' עָרְדָה ס"ת שְׁמַצְאֵתִי וְכו' דִּישׁ לְהַתִּיּוֹשׁ בְּדָבָר וְכַעַת אֵין לִי שְׁעַת הַפְּנוּשָׁר לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בְּאֵמְרוֹתָיו הַטְּהוֹרוֹת: טו בִּינָר דְּבָרֵי הָרַב ס' הַחֲסִידִים בְּדִין קָנָה לְכַתּוּב ס"ת דְּאֵינוּ מְעַכֵּב וּמְוַתֵּר גַּם כֵּן בְּעֵצָם וְתַמָּה עַל הַמְּפָרֵשׁ שֶׁם שְׁפַתָּב שִׁישׁ טוֹמָאָה בְּעֵצָם דְּלִיתָא דְּהָא פְּשוּטִי כְּלִי עֵץ עֵצָם שְׁוִים וְכֵן טְעָה בַּמ"ש שְׁבַעוֹף שִׁינִי טוֹמָאָת נְבִלוֹת רַק כְּוֹנֵת הַחֲסִיד דְּהָא דְּאֵמְרֵינוּ מְפָנִי מַה זָכָה קָנָה וְכו' אֵינוּ לְעַכֵּב כְּבִי"ד ס' עַר"א (שְׁאֵלַת יַעֲבֹ"ץ ח"א ס' ק"ה וּח"ב ע"א): הַד"ט וּבְדִין קוּמוּס וְקִנְיָנוֹתוֹם לְדִיו שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה תַּמָּה הָרַב כְּפֵא רַחֲמִים דָּף י"ג ע"ב עַל רַט"ז א"ח סִימָן תַּרְצ"א וְעַל הַרְפ"ח וְשַׁכְּה"ג וְהִבִּיא גַם כֵּן מ"ש הָרַב מְרַכְּבַת הַמְּשֻׁנָּה ח"ב פ"ב דְּמַגִּילָה: וּבְדִין כְּתִיבָה בְּפֶה דְּהַרְמ"ע סִימָן ל"ח פָּסַל דָּאֵם אֶמְרוּ בַּפ' הַבּוֹנָה אֵין דְּרָדָה כְּתִיבָה בְּשִׁמְאֵל כ"ש בְּפֶה (וְעֵינָן ג"כ לְהֵרֵב בְּאֵרוֹת הַמַּיִם סִימָן י"ג דְּכַתְּבַת דְּבָא הַרְמֵז בְּרַעֲיָא מְהִימְנָא בַּמִּש"ה וְכַתּוּב בְּסִפְרָא וּבְדִיו דְּהֵינּוּ אוֹתִיּוֹת וּבְיָדוֹ וּדְבַעֲיָ כְּתִיבָה בְּיָד מְמַשׁ לְאַפּוֹקֵי הַדְּפוּס ע"ש וְדוֹן מִינָה דְּה"ה בְּפֶה) וְהָרַב מוֹר וּקְצִיעָה בַּא"ח סִימָן ל"ב חֲלַק עָלָיו וְדַעַכ"פ אִם לֹא יִמְצָאוּ אַחֲרֵים יִנְיָחֵם אֶפְיָלוּ בְּכַרְכָּה וְאִם יְכַתּוּב בְּרַגְלֵי הַוּיָא נְמִי כְּתִיבָה מְעַלְיָא וְכִמוֹ שְׁנַרְאָה בְּיָמֵינוּ גִידָם אַחַד מִתּוֹלְדָתוֹ שְׁהִנֵּה עוֹשֶׂה כָּל מְלַאכְתּוֹ ע"י אֶצְבָּעוֹת רַגְלָיו תּוֹפֵר וּמִתְקַן קוּלְמוּס וְכוֹתֵב וּמְפָלִיא לַעֲשׂוֹת וְנִרְאָה שְׁכַתִּיבָתוֹ כְּשֶׁרָה בַּשְּׁעַת הַדְּחַק מִיָּהָא בְּפִרְטָא אִם הוּא בְּיָמֵינוּ עֵינָן שֶׁם וְגַם פֶּה פִּירִינְצִי בְּשֻׁנָּה זוֹ הַתְּקוּס"ז לִיצִירָה עֶבֶר עָלֵינוּ נַעַר קֶטָן כֵּן ט' שְׁנַיִם בְּקִירוּב גִּידָם מְעִיר וִירוֹנ"א שְׁהִנֵּה עוֹשֶׂה כָּל מְלַאכְתּוֹתָיו בְּרַגְלוֹ וּמִתְקַן קוּלְמוּס וְכוֹתֵב וְכוּנָן וְאֵין כָּל חֲדָשׁ כְּתִיב: טז בִּינָר הֵיטֵב שְׁפַתָּב אֲשׁוּרִית שְׁלָנוּ הִנֵּה בְּלוּחוֹת וּפִירוּשׁ יָפָה בְּזָה הֵהִיא דַּפ' כ"ג דְּמַר עוּקְבָא אֶמַר בְּתַחֲלָה נִיחְנָה תּוֹרָה וְכו' וְהִבִּיא מ"ש בְּשַׁבַּת מ"ם וְסִמְיָדָה שְׁבִלוּחוֹת וְכו' (רַדְבָ"ז ח"ג ד"פ סִימָן תַּמ"ב): הַד"ט וְע"ע לֹא שֶׁם סִימָן תַּקְצ"ד עֵנָן מְקַרָא סוֹפְרִים וְקִרְיָן וְלֹא כְּתִיבָן וְכַדוּמָה שְׁהַפֵּל הַל"מ רַק שְׁהַסּוֹפְרִים דְּקִדְקוּ זֶה הִנֵּה רָאוּי לְהִיּוֹת כְּפֶה אֶף בְּלֹא הַל"מ וְלֹא מְשׁוּם סִפְקָא שְׁהִנֵּה ח"ו בְּדָבָר אוֹ שְׁהִנֵּה מְשׁוּבָשׁ הִגִּיהוּ כֵּן דַּא"כ יִהְיֶה מְקוּם לְמַקְטָרְג בְּכָל דְּבָר וְדָבָר לֹאֵר אֵין זֶה מְסִינִי רַק מִתְקַוֵּן סוֹפְרִים עַש"ד: יז סֵפֶר תּוֹרָה שְׁבַקְצַת מְקוּמוֹת צוּרַת הַחֵי"ת מְשׁוּנָּה מִסְבְּרוֹתֶיהָ שְׁהִיא כְּעֵין ב' דַּלְתִּין וְחֲטוּטְרַת ע"ג וְקִרְאוּ בּוֹ כְּפֶה שְׁנַיִם וְשׁוּב קִרְאוּ עָלָיו עֲרַעוֹר וּמַעֲלַת הַשְּׁוֹאֵל מְהַר"ם בְּאֶקִי מְקַאזְלִי וּדְעַיְמָה עָלָיו בְּהַסְפָּמָה שְׁאֵין מְקוּם לְהַחְמִיר וְהָרַב הַמְּחַבֵּר הַשִּׁיב דְּצָרִיף תִּיקוּן כֵּינֵן דַּלְר"ח וְסִינְעַתוֹ צוּרַתָה הִיא ב' זֵינִי"ן וְחֲטוּטְרַת וְנִשְׂאָ וְנָתַן בְּדִין הַקּוּ"ף שְׁבַחְזֵק יָד שְׁהַרְכָּה"ג בְּסִימָן ל"ב הִבִּיא בְּשֶׁם

רדב"ז ומ"ש בהגה"ט אות ה' ומסיק דיש פאן שינוי אות לגמרי ושאיין להקל מתשוב' הרב דרכי נועם סימן א' דכל ראיותיו בעשיית צורת זייני"ן לא כב' דלתי"ן כני"ד והשיב גם כן עמ"ש מהר"ש הלוי מנירונא והמג"ד שפכתב אדרבה צדק הסופר בכתיבתו שכן מסורת מרבנן דעיילו ונפקי ברזי דאורייתא דתמונת החי"ת פה היא בב' דלתי"ן וע"ז פתב שאין לו עסק בנסתרות ומהנגלות מוכח דפסול וכן הספיק מעלת השואל הנז' וחד דעמיה מהר"י סגרי והצריכו למעשה תקנת הסופר (משאת משה סימן כ"ג): הד"ט ועיין בזכרון יוסף סימן ח"י שנאמר בו פי טוב להזכיר לסופרים מכאן ולהבא ועל הראשונים אין לפסול דאפשר שיש להם על מה לסמוך ועיין ג"כ בנודע ביהודה סימן ע"ד דס"ל דבשבת אם מצאו חית"ן בין בתמונת ב' ווי"ן או דלית"ן נ"ו אין להוציא אחר כל שאין האות משתנית באחרת וכמ"ש בגמרא חית"ן ההי"ן טית"ן כפי"ן אפילו דיעבד אף בשביל שאר תמונה אין להוציא אחר בשבת ובחול יתקן ועיין במור וקציעה תמונת כל האותיות מספרד גם כן ובאמת ליעקב ולדוד אמת ולהרדב"ז בחיבורו הנפלא מגן דוד ועל דבר נוני"ן הפוכין נטה מדרך הרש"ל להחמיר וכן בפסול נו"ן יתירה בין הפרשיות לא מצא סמוכות כל שאינה קרובה לתיבה א' ומייתי להכשר מק"ו של הראב"ד שהביא הרמג"א סימן ל"ב סקל"ג רמזותיו לעיל אות א' ואין ראיה מפסול ניקוד בדיו דשאני התם שיש אם למקרא ולמסורת וה"ה בפסוק טעמים מטעם עצמו של ניקוד לא כן אות יתירה רחוקה פתיבה אחרת ועיין לר' זלמן בשער תפלת שלו פ' וישלח ובמגיד מראשית סימן א' שפכתב דהר"ם ו' חביב מיקל בחטוטרת חית"ן ויודי"ן מןבלעות תוך הנו"ן ופלפל בדבריו והניחן בעיון ועיין ג"כ בדין אותיות מןבלעות במשפט נגיעת אות וכו' שם סימן ג' ועיין מה שפכתבתי בא"ח סימן ז' אות ח': יח סתו"ם שפכתבן אשה פסולים לכ"ע מדאורייתא וטומטום ואנדרוגינוס פסולין מספק ויגזו דטומטום אפשר שימצא זכר ואנדרוגינוס דקיי"ל כרי"ו דברייתא דס"ל דלא הכריעו אם הוא זכר או נקבה כדאיתא בפ' הערל דפ"ג אם כן הוי ספק דאורייתא ואף שחייב בכל מ"ע שהז"ג היינו משום ספק ולכן אינו מברך למ"ד נשים אין מברכות אמ"ע שהז"ג וכ"פ מרן סי' י"ז וע"ש בלבוש ובסי' קצ"ט (דברי יוסף סימן י"ב): הד"ט ואם נכתב ע"י גר תושב עיין בכסא רחמים דף י"ח שתמה על פרי מגדים באשל אברהם סימן ט"ל והחליט דמותר לכתוב סתו"ם ע"ש: יט סופר שנפסל מלכתוב סתו"ם אם יש להתיר להגיגה על ידי סופר פשר ולהעביר קולמוס על האזפרות אף דאפשר דמהטור ומרן שפסקו דלא מהני ה"ד כשפונדאי לא קדשו אבל בספק מהני מ"מ פסק דבכה"ג נמי לא מהני משום דמחזי כמנומר להעשיר קולמוס על כל האזפרות (שב יעקב סימן ס'): הד"ט ולחסרון הפוננה הצריכה בתחלת הכתיבה לא קפדינן אאת"ל שלא פנון דלא הוי מדברים הפוסלין כמבואר בי"ד סימן רע"ד: כ ספר תורה שנמצא לעיני כל ישראל בחלק ב' מדף האחרון עד שנשארו עשר תיבות עד תשלום הדף דלרמב"ם פסול אין תקנה למחוק פסוק א' או ב' ולכתוב מחדש בהרחבת האותיות באופן שיבא לעיני כל ישראל באמצע שיטה אחרונה (ועיין בבאר שבע דף קי"ב ויכין ובועז ח"א ססכ"ד).

הד"ט (שם סימן קצ"ב). כא ספר תורה שנפל עליו מים ויצאו צורת האותיות אחרות הדפוס ונראות קצת אותיות ותיבות ובכללן שמות הקדוש ואחד חכם העלה להתיר מחיקתו והוא דחה ראיותיו ואסר ועלה על דעתו להכשיר משום דלא הוי רק הדפסה

והביא דעת הגט פשוט סימן קכ"ה סקט"ו ומשאאת בנימין ושח"כ שמע בשם מהר"י קובו שאסר לסתור בגין שהיה פתוב בכתב אשורית אתה אהד וכיוצא דבבליפת טיט הפותל ונמחקו אותיות הקודש (וכמ"ש מרן בא"ח סימן ל"ו) רק יטלו כל החתיכה שנקתב בה אתה אהד וכיוצא ונגזז ואם יפסדו האותיות ממילא יפסדו ושכן נוהג העולם במטבעות שיש בהן שם הגז"ה או שדי לחתוך סביב השם ולגזזו (וכן עשיתי מעשה פה פירינצי ששהקצרכו להפיל חומה אהד מבה"כ ספרדי והיו על הפתח איזה תיבות בכתב אשורית וצויתים לחתוך סביב סביב פדי להסיר החתיכה שלימה ולגזזה וכן עשו.

עוד חזק הוראתו לאסור וש"מ באותיות השם אין להקל (בארות המים סימן י"ג): הד"ט ועיין גכ"ל סימן כ"ו אות כ"ד ובחא"ח סימן ח' אות י"ב וסימן ל"ו אות ג"ן ועיין בסם חיי דף פ"ח ובזרע אמת ח"ב סימן קי"ז ובהשמות ועוד לו נר"ו בסימן קל"ג ולהר"פ בתשו' הגדפסות אחר ספר ליקוטי הפרדס דף כ"ה כב חוה"כ להחמיר לכתוב סתו"ם על עור בהמה הנרבעת דמציינו בה חומר יותר מעבודת פוכבים דאלו עבודת פוכבים יש לה ביטול והכא אין הביטול מועיל (וע"ל סימן א' אות טו"ב הד"ט) וע"ע לו שם בדין דיו מיי"נ או סת"י (שקמתי בא"ח סימן ב' אות ט"ל) דהביא מ"ש הרב"י בסימן קכ"ג ע"ש (יד אליהו סימן ל"ה): הד"ט ועיין עוד בכמה דברים השייכים לדיני ס"ת בחא"ח בדיני ספר תורה: סימן לא דיני מזוזה: א יישב קצת ספיקות של הלק"ט ח"ב סימן צ"ח בשוכר בית ח"ל דפטור ממזוזה ל' יום אם רשאי לברך אם ירצה לעשותה דלכאורה משמע דרשאי ומ"מ אין לסמוך להקל למעשה (בית יהודה סימן י"ט): הד"ט גם הרב תורת חסד סימן ג"ן פסק שלא לברך גם בשו"ת פרי ע"ח ח"ג סימן כ"ד פסק בן אף שדעתו לקובע דירתו יותר מ"מ פטור תוך ל'.

ועיין להרב אגורה באהלה בדרך ל"ה דפשוט ספיקו של הלק"ט הנז' ודיכול לברך ודל"ד לטלית בת ד' פנפות שאם הטיל ציצית רביעי יש בו משום תולמ"ה דשאני התם דמחוסר מעשה משא"כ הכא דהזמן ממילא אתי ומייתי ההיא דפ' התכלת בדין טלית שאולה ומ"ש התוס' והרא"ש וילבוש סימן רכ"ז והרב ת"ח הנז' ועיין ג"כ להרב חיים שאל ח"ב סימן כ"ב שפצא מקום פטור ליושב לזראיט"ו אף שיוזע שיתעכב שם מ' יום ולא משום דמנכרחים לישב שם והוא דירה בע"כ כדס"ד דשואל רק ממ"ש הר"ם ומרן בדין סנפת הנהג ובתים של ספינה שנעשו לדירת עראי ומה גם דרשאי הממונה להחליף מזה לזה ומ"מ לענין שבת צריכים לשפור רשות מהממונה אם יש שם ישראלים אחרים הדרים בחזרים כל אהד בפ"ע ע"ש ועיין להרב מטה יוסף ח"ב סימן ל' דפסק דהשוכר בית ח"ל וכתבו שטר והניח בו מטלטליו חייב במזוזה מיד: ב שנה ופירש הא דהקומץ תלאה במקל פסולה ופירש רש"י תלה למזוזה על הפתח במקל היינו שהמקל תחוב בחור פמסמר או פמשקוף מצד לצד ועל הפתח ממש דבוקה המזוזה ותלויה וכיון דאינה אלא תליה בעלמא לא מקרי בשעריה ודלאו דוקא במקל דה"ה נמי תלויה פמסמר קטן כל שמתנדנד פסולה ואין תקנה להכשיר רק לקובעה פמסמרים או לחפור בחלל הפתח כמ"ש רמב"ם ודלא מהרב דרכי נועם דדברי רמב"ם דוקא לכתחלה ותליה בעלמא לא מופסלה בדיעבד (שם סימן כ'): הד"ט ועיין להרב פתנת יוסף שעשה סמוכות לפסק הרב תורת אמת סימן רל"ב במזוזה קבועה בנדלת ששוב סתרו הפותל והסירו הפתח עם המזוזה וחרו לבנותו דאסר להחזיר הפתח עם המזוזה הקבועה משום תעשה ולא מן

העשוי ועיין להרב שדה הארץ ח"ג בח"א סימן כ' באם צריף להניח המזוזה בעומד ושכן צריף גנפתא דמ"ש רש"י ותוס' בב"מ דקי"ב ע"א.

ג. חדר קטן שאין בו ד' אמות ומשם נכנס לחדרים גדולים חייב במזוזה יוסף אומץ סימן ט"ו): הד"ט יתוש פמוני קדמו למעשה שבא לידי זה שנים שנכנסתי בבית אחד חכם ומן הפניסה מחדר קטן שאין בו ד' אמות היו נכנסים לחדר גדול ולא ראיתי בפתח שנכנסים מהמדרגות לחדר קטן הנז' קביעות מזוזה ונומיתיו לו דלע"ד הנה חייב והרגשתי שהנה מפקפק בהוראתי ואמרתי להתיעץ במפניכונשת הרח"ש הנז' וכן עשה ויענהו האיש שר וגדול הנז' תשובתו הנז' ע"ש: ד שביל ארוך וצר שהנה מתחלה חלוק לב' חלקים חציו לבית א' וחציו לאחר ולכל א' מהבתים הנה פתח לשביל להשתמש בו בחלקו ובאמצעיתו הנה סתום ואחר זמן דרו בב' הבתים ב' אוקבים ופתחו באמצע הסתימה לכניסה ויצאה לשניהן מבית לבית דרוף השביל שנפתח ולא מהן אחר צאתו מפתח ביתו לשביל בריחוק אמה בקירוב היו שם מעלות לעלות לעלייתו ונקבי צירי הדלתות הם בשביל ואחד חכם פסק שכל אחד מהן יקבע מזוזה פתחו בשביל בימין פניסתו מהשביל לביתו ואין נקבי הצירים מעלים ומורידים שאין לילף אחר הנקבים רק בחולק בית א' לב' והרב המחבר פסק לקבעה בימין יציאתו מהבית לשביל פינו שמתחלה נעשה פתח בזה לעלות לעליה ופלפל במ"ש המרדכי שהביא הרב"י סימן רפ"ט ובענין פתח בעה"ב הב' אחר שצייד להוראת החכם הנז' ונסתייע ממנהרי"ל סימן צ"ח מ"מ מסיק שפינו שהציר תוף השביל יש לבעה"ב הב' לילף אחר הציר והביא דין המרדכי בבית שער הפתוח לחצר ובית פתוח לבית שער ומ"ש הנ"י בדין הארובה והרמב"ם בדין פתח שבין ב' בתים הולכין אחר הציר של דלת וכו' דמשמע דאף שאין ב' הפתחים עיקרים רק אחד מהן מ"מ פינו שאין ידוע איזה חשוב ביאה יש לילף אחר היכר ציר (מטה יוסף ח"ב סימן ט'): הד"ט ועיין להרב יוסף אומץ סימן ל' דדעתו דזימנין לא אזלינן בתר הציר ופלפל בתשו' הרב זרע אמת ח"ב סימן קל"ד דהעלה דאזלינן בתר הציר עיין שם ולהרב יעב"ץ בסיומן ע' בבירור איזה ספקות בהיכר ציר וכן בבית העומד בין ב' רחובות ושיש לנהוג בכל זה ב' מזוזות אם אין היכר ציר לצד העיקרי ע"ש: ה תפה על הרב ריקאנטי מעירו שלא הנה נוהג לתייג המזוזה דנהי דאינו מעכב מ"מ לכתחלה לא אריף שלא לתייגה (פסד יצחק אות מ ע' מזוזה).

ו. אחר שצייד מפה ומפה אם יכרו בכל פעם ופעם שמחליף המזוזה כשימצאנה פסולה דכללא בידיה דכל דחויבא רמא עליה אמרינן לכו נתכונן מתחלה ואין צריף לחזור ולכרו ופלפל בדברי הרב"ח סימן קמ"ז וזולתו בענין ברכה שאין צריף ופירש מאמר סתום של הרב הלק"ט ח"ב סימן רי"ח והביא גם כן מ"ש הרפ"ח סימן תקפ"ה וגו"ר ופירח שושן ויד אהרן ומ"ש עליו מהר"י הכהן ולבסוף מסיק שלבו מהסס בזה דאף אם פנון מתחלה לכו מ"מ איה תחול הברכה בדבר שאינו בעולם פי לא פל אדם בודק מזוזותיו מחדש לחדש או משנה לשנה רק פל שלש שנים ולזר יחשב שתחול ברכתו על קביעות מזוזה שלא היתה מסתמא בעולם ול"ד לבירוף על פירות שלפניו דבא"ח סימן ר"ו ועיין במרן ובמג"א שם: הד"ט וע"ל סימן ל' תוף הגהת אות ד' בדין מגיה ספר תורה וכו' ובמאי דקמן לעד"נ דאף אם ידוע שהיתה המזוזה שנה בעולם כשבירף בקביעות הא' מ"מ מידי ספיקא דדינא נראה דלא נפקינן דה"ז דומה למי שעלה לקרוא ובירוף

וקודם שהתחיל לקרוא נמצא בו טעות הפוסל דנחלקו ו"ל אם יחזור לברך בספר ב' ועיין לאמת ליעקב בדיני ברכות לעולים דמייתי תשו' חוט השני סימן ס"ב וישבות יעקב ח"א סימן ס"א ודבר משה סימן ו' והא מסתמא מברך תחלה לקרוא באותו ספר תורה אם הוא פשר או באחר אם ימצא פסול וה"ל כשפירך על קביעות הראשונה אי נימא נמי דכוננתו גם על החליפיה מ"מ נראה דלשבות יעקב אין צריך לברך שנית ואיך שיהיה נלע"ד דמידי ספק לא יצאנו ואילו מטעמא דהראה"פ הנז' דתלי בדרך שלא ב"ל יתחייב לברך פשהיתה כבר פתובה השניה בברכו על הא' ונדקא בניד"ד דחיישינן לברכה שא"צ מקילינן אף במגיה ס"ת וחוזר וכותב דכתבתי בסימן ל' אות ד' שלא נלע"ד להקל: ז מעשה שהארץ הסופר במזונה אות ד' של א' ועי"כ נכנס ראש הלמ"ד שפשוטה שפתחיה תוך חלל הדלת יגרור ויקצר רגל הדלת ודמיא למ"ש המג"א סימן ל"ב סקכ"ז וסימן ל"ו סק"ג וע"ע שם עמ"ש המג"א בסימן ל"ב סקמ"ח באם נכנס באופן שהפסיד צורת האות ע"ש (תורת מנאל סימן ל"ד): ח בדידיה הנה עובדא שקבע מזונה ואחר ימים נזכר שלא בירך ובאותו הפך היה עמו הרב מרר"י נבון וא"ל שהלכה זו מפורשת ברמב"ם הל' ברכות פי"א דכל זמן שעשיתיה קיימת מברך אחר עשייה וכו' וה"ה הקא דיכול לברך וכמו שנתעטף בציצית והרב המחבר נשא ונתן בעיקר דברי הרמב"ם ממ"ש בספ"ב דהל' אישות בענין ברפת הקידושין דסתראי גינהו ושקיל נמי וטרי במ"ש הרב באר שבע סימן מ"ט (ועיין להרב שדה הארץ ח"ג סימן כ' בח"מ שעמד בזה בדין מעקה ומסיק דכל שגמר לגמרי עשיתיה אינו יכול לברך אבל אם עדיין צריך איזה חיזוק יכול יברך ע"ש הד"ט) (שם סימן ט'): ט הנח להם לישראל הנוהגים שלא להניח במזונה גייר חלק כדי לגול דאף דפשוט במרן סימן רפ"ח דישייר כדי לגול מ"מ מחלוקת ישנה היא בין הפוסקים בהיא דפ' הקומץ דף ל"ב ע"ב וא"ת נחמ' לכתחלה ליתא דהא יש לחוש שיכסו שם של שדי ע"י גלילת החלק ואם ינקוב בגויל כנגד שם של שדי אין זה דרך פבוד לעשות נקב בגליון ולכן שב וא"ת עדיף יעקב ח"ב סימן קס"ח): י הכשיר במעשה שבא לידו (בתפלין וה"ה במזונה) שהיתה בשיטה עליונה אות למ"ד שראשה מגיע לקצה הגליון ואות פ' כפופה בשיטה תחתונה בסוף הקלף בלי היקף על ידי שנטל מעט מראש הלמ"ד והקליש מעט ממושב הפ"א שהיה עב (שאלת יעב"ץ ח"א סימן קי"ט): יא היצא מבית המושב לר' מישאל או שאין המשכיר יכנס בו ולא ישפירונו לאחר אלא לאחר זמן מ"מ חייב היצא מפנו להניח שם מזונה ואית ביה משום ספנתא ואם הוא ביתו של עובד פוכבים ומשפירו לישראל אף אם יש איזה דין ודברים עמו לחזור בו אין ספק דאין למסרו לעובד פוכבים במזונה פיון דספק הוא אם יכנס לרשות ישראל (שם ח"ב סימן קט"ז וכ"א): יב שיעור הפתח להתחייב במזונה מהו שיעורו לאורף ורוחב הביא שהוא דעירובין די"א ויומא די"א תניא פ"ה וכו' ופירש רש"י והרמב"ם פ"ו מהל' ספר תורה והרכ"מ שם ומ"ש הרב קרית ספר והמור"ם מהם דלהרמב"ם אף דלא בעינן רוחב ד' ברחבה בעינן שיהיה עשרה טפחים אורף ואל"כ אף שיש משקוף פטורה ושפן דעת מור"ם סימן רפ"ז ס"ב ותמה על מרן דאחר שהניח דברי הרמב"ם בצ"ע בכ"מ ש"ל אף סתם בש"ע פ"הווא אם לא שנאמר שהכ"מ חפרו אחר הש"ע ומתחלה לא נתקשה והעד לזה דבב"י הביא דבריו בלי ערעור.

עוד תמה על הריב"ה סימן רפ"ז שלא הביא דבעינון שיעור הפתח גבוה י"ט דתלמוד ערוך הוא ואפשר שלפי שהביא פירוש רש"י דמשם מוכח דבעינון גובה י"ט לא הנצרך להביאו בבירור גם תמה על הכ"מ שם דין ה' בבית שאין לו תקרה דפטור ממזונה שהביא הש"ס דפ' הקומץ ולא זכר שהגה"מ חולקות על הרמב"ם גם הביא מ"ש הרא"ם דלחומרא עבדינו כל שיש בו תקרה או שיקפו עוד נתקשה דמין סימן רפ"ו עמ"ש הטור דכשאינו מקורה פטור כתב דלכ"ע אם חסר א' משניהם פטור ולא הביא דברי ההגהות ונדחק ליישב וסוף סוף כתב דכלל הדבר כל שאין בו י"ט אף שיש לו משקוף פטור ושראוי לירא שמים לחוש לדעת רש"י שיהא גם כן רחב ד"ט וכמור"ם ולבוש (בעי חיי סימן רל"ו).

יג הוכיח דאיסור פתיבת ג' אותיות חוץ לשיטה אינו רק לכתחלה והשיב קושית המג"א בא"ח סימן ל"ג ורש"ך בי"ד סימן רע"ג ושבתפלין חסר המציאות להמצא תיקה שאות ראשונה שמושית ואותיותיה ז רק והיבוס לזכותינו והוציאנו ואלו אינו באות בסוף שיטה (קנסת יחזקאל סימן מ'): הד"ט פבר הבאתי דבריו בסימן ל' אות מ"ה ושם פתבתי דאמאי לא משפחת אטו מנהג הסופרים תורה פתיבא ביה לעיפובא ותיבות על הארץ לבשיטה אחרונה של מזונה יוכיחו דאינו לעיפובא אי בראש או באמצע שיטה וכאשר השיבותי לע"ד זה ימים לאחד חכם ידי"ן נר"ו בדין מזונה שנקתבו תיבות אחרות מלבד על הארץ בשיטה אחרונה אם יש לחוש בדיעבד ואני אמרתי בתפני דאין ספק כי לא טוב עשה ולא ספרא דוקנא הוא דבהדיא אמרינו בפ' הקומץ דל"א אר"ח על הארץ בשיטה אחרונה א"ד בסוף שיטה וא"ד בתחלת שיטה והרמב"ם בפ"ב דהל' תפלין דין ה' כתב ומצנה לכתוב על הארץ בשיטה אחרונה בין בראש שיטה בין באמצע שיטה דהיינו להתחיל באמצע ועי"כ יסיים בסוף שיטה וכא"ד קמייטא ובהכי אין צריך להגיה בסוף שיטה וכא"ד קמייטא פהגהת מאור עינינו בכ"מ דמקומו הוא למד היינו ממ"ש בתחלה בין בראש שיטה דא"א לפרושי אלא התחלת השיטה בתיבות על הארץ והכי תיפתר באמצע שיטה היינו התחלת אמצעית השיטה בעל הארץ גם מן גופיה בסימן רפ"ח ס"י כתב על הארץ יכתוב בראש שיטה אחרונה ולא יכתוב בה יותר ע"כ ויש להעיר קצת במ"ש ולא יכתוב בה יותר מהו פירושו דהא כשמתחיל בראש השיטה מה יכתוב בה יותר וכבר הגיע לסוף הפ' ואפשר דהא קמ"ל דבתחלה כתב סברת א"ד בראש שיטה וכמנהג הסופרים ושוב כתב דאם בא לכתוב על הארץ בסוף וכא"ד קמייטא יכול לכתוב ומ"מ לא יכתוב מקודם שום תיקה אחרת דבכה"ג לא הוי פשום א"ד דלתרנייהו מימרא דר"ח הכי איתוקמא שאל"כ מאי קמ"ל באמרו על הארץ בשיטה אחרונה א"ו דה"ק או בריש שיטה למאן או בסוף למאן ולעולם שלא תהיה תיקה אחרת באותה שיטה קודם על הארץ וכפירוש רש"י ז"ל שם בהדיא וכיון שפן בניד"ד שסופר כתב תיבת השמים בשיטה אחרונה טעה בנגלות דאין פאן כגבוה השמים על הארץ כא"ד קמא ולא פי היכי דמרחקא שמים מארץ כא"ד בתרא והוא ברור ומ"מ כל פי האי דאינו אלא לרמז בעלמא אינו כדאי לפסול בדיעבד אם שינה והכי דייק הרמב"ם בלשניה ומצנה לכתוב על הארץ וכו' ולישנא דמצנה למצנה דוקא ולא לעכב וה"ה לשאר תיבות דראשי וסופי שיטות שנהגו הסופרים לכתוב בתו"מ אינו נראה לפסול בדיעבד ולא דמי לתיבות לעיני כל ישראל דצריך לכתוב באמצע שיטה דפסקו דאם סיים בסוף שיטה פסול דשאני והיא

דַּתְלִמוּד עָרוּף הוּא בְּמִנְחוֹת דָּף ל' ע"א רב אַשִּׁי אָמַר בְּסוּף שִׁיטָה דִּנְקָא וְהִלְכְתָּא בְּאַמְצַע
שִׁיטָה דִּנְקָא וְלִישְׁנָא פִּי הַאי מוֹכְחָא דְדוֹקָא הוּא לְמַצְוָה וְלַעֲכָב וּכ"פ הֶרֶב בְּאָר שְׁבַע דָּף
קו"ג ע"א בְּשֵׁם הֶרֶב נְמוּקֵי יוֹסֵף דְאַפִּילוּ בְּדִיעֵבַד אִם שִׁינָה פְּסוּל ע"ש מִשָּׂא"כ בְּנִיד"ד
וְכַדְכְּתִיבְנָא: יד מְזוּזָה שְׁפָתוֹב מְאַחֲרִיָּה חוֹתֵם א' בַּכ"ד שְׁמוֹת יִשְׁתַּקַּע הַדְּבָר שְׁלֵא הֵנְתֵּר
לְכַתּוּב בְּחוּץ רַק תִּיבַת שְׂדֵי כַמ"ש מְרֵן סִמְן רַפ"ח סט"ו וּכ"כ הֶרֶמְב"ם בַּפ"ה דְּהִלְכוֹת
מְזוּזָה וְהִגֵּם שֶׁהוּא דְבָר עַל אִסוּר פְּתִיבַת שׁוּם דְבָר מִבְּפָנִים מ"מ מוּבָן מִעֲצָמוֹ שֶׁגַּם
מִבְּחוּץ אִסוּר וּבִקְוֵי מִתִּירִים פְּנֵגֵד ה' אֶלְהִינוּ ה' הַשֵּׁם הַמִּתְחַלֵּף כַּמ"ש בְּהִגָּה"מ בַּפ"ה
וְשֶׁפָּר הֶרֶב אֲבִיגְדוֹר הִנְהִיג בְּכָל אֶרֶץ אוֹשְׁטְרִי"ךְ שְׁלֵא לְכַתּוּב לֹא מִבְּפָנִים וְלֹא מִבְּחוּץ
אֲפִילוּ אוֹת א' יִתְיָרָה מֵהַב' פְּרָשִׁיּוֹת וְסָפַר גַּם כֵּן הֶרֶב הַמְחַבֵּר שֶׁהֶרֶב הִרְחִיא הוֹצִיא
מִלְּפָנָיו בְּנִזְיָפָה רַבָּה ת"ח אֲשֶׁפְּנֹזֵי שֶׁהִיָּה פּוֹתֵב מְזוּזוֹת בְּאוֹתָן ג' שְׁמוֹת מִבְּחוּץ וּכ"ש וּק"ו
דְּצָרִיכָה גְּנִיזָה מְזוּזָה דְנִיד"ד (הוּן רַב חִי"ד סִמְן ב') (: סִמְן לַב דִּינֵי שְׁלוֹחַ הַקֵּן חֲדָשׁ עָרְלָה
כְּלָאִים וְשׁוֹבִיעֵית: אוֹת א' יִשְׂרָאֵל שֶׁהִלְךְ עִם הַסְּחוּרָה וְנִכְבְּשָׁה הָעֲגָלָה בְּטִיט וְרָפֵשׁ וְאִין
הַסּוּסִים יְכוּלִים לְהוֹצִיא הַמִּשָּׂא וְלֹא מְצָא סוּסִים אַחֲרֵים אִם הַסּוּסִים שֶׁבְּעֲגָלָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל
הֵם אִסוּר לֹמֵר לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים לְעֲזוֹר בְּשׁוֹנְרִים אִף שֶׁקָּצַב לוֹ שְׂכָר וְאִם יַעֲשֶׂה הָעוֹבֵד
כּוֹכְבִים מִעֲצָמוֹ מִן הַתֵּר וְאִם גַּם הַסּוּסִים שֶׁבְּעֲגָלָה נִכְבְּשׁוּ וְא"א לְהוֹצִיאָם רַק בְּשׁוֹנְרִים
בַּכַּה"ג צַעַר בַּע"ח דּוֹחָה שְׁבוֹת אֲמִירָה לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים וּכַמ"ש הָרָא"ש בְּשֵׁם הַר"ם בַּפ'
אֵלוֹ מְצִיאוֹת וּבְשִׁלְהֵי שְׁבַת וְמָה גַּם דְּלֵהֲרָאב"ד אִין אִסוּר אֲמִירָה לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּשָׂאָר
לְאוּנֵן וְעִינֵן בַּד"מ בִּי"ד סִמְן רַצ"ו וְאִם גַּם הַסּוּסִים הִיוּ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכְבִים אֲפִילוּ אָמַר לוֹ
קַח שְׁוֹנְרִים לְהוֹצִיא הַמִּשָּׂא מִן הַתֵּר כַּמ"ש מוֹר"ם שֵׁם סְעִיף יו"ד (פְּנִים מְאִירוֹת סִמְן ס'):
הַד"ט (וְעִינֵן ג"כ לְהֶרֶב בֵּית יְהוּדָה סִמְן נ"ה בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לוֹ סוּס בְּשִׁנְתוֹת עִם עוֹבֵד
כּוֹכְבִים לְחַרְוֵשׁ בּוֹ וְיִזְדַּע בּוֹ שֶׁבְּנִדְאֵי חוֹרֵשׁ עִם שׁוֹרוֹ שְׂאִין לוֹ רַק שׁוֹר אֶחָד וְהָעֲלָה דְשִׁינֵי
אִסוּר אֲמִירָה לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּכָל אִסוּרִים שֶׁבְּתוֹרָה לְפִי רֹב הַפּוֹסְקִים וְקִנְסִינֵן לְעוֹבֵד
גַּם כֵּן פְּדִין סִירוֹס דְקִנְסִינֵן וְדִלָּא כַרְט"ז ר"ס רַצ"ז וְאִיךְ שֶׁהִיָּה בְּנִיד"ד דְּעִיקָר הַשְׁתַּנְּפוֹת
עַל הַחֲרִישָׁה דְזָה בָּא בְּסוּסוֹ וְזָה בְּשׁוֹרוֹ לֹא שִׁינֵי לֹמֵר דְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּדִידְיָה קְטַרְח
וְאִסוּר וְעִינֵן לְהֶרֶב וְשֶׁב הַכֵּהן סִמְן ל"ו דְּהַחֲמִיר שְׁלֵא לְמַסּוֹר בְּהִמְתּוֹ לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים אִם
יִדוּעַ שִׁירְבִיעֵנָה עַל שְׂאִינָה מִינָה אִף שְׂאִינוֹ אוֹמֵר לוֹ כְּלוּם מִשׁוּם וְלִפְנֵי עוֹר וְכו' וְכַדְעַת
הֶרֶמְב"ם ה' כְּלָאִים וְעִינֵן לְהֶרֶב זָרַע אֶמֶת ח"ב סִמְן קל"ה דְּמִתִּיר לְהַשְׂאִיל וְלִהְשַׁכִּיר
בְּהִמָּה לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים דָּאִף שִׁיזְדַּע שְׂרוּצָה לְהַרְבִּיעָה בְּשִׁלָּא בְּמִינָה אוֹ לְהַנְהִיגָה וְכִינְצָא
כָּל שְׂאִין הַיִּשְׂרָאֵל מְצוּהוֹ וְהַשִּׁיג עַל הֶרֶב פַּחַד יִצְחָק אוֹת א' דָּף פ' שֶׁהִבִּיא תְּשׁוּבָה א'
מִתְלַמִּידֵי הָאוֹסֵר וְשִׁיפָה פְּתַב שֵׁם הֶרֶב אֲבִי עַד שֶׁר שְׁלוֹם דְּסִבְרַת כָּל רַבְּנֵי עִירוֹ מְנֻטְבָּה
לְהַתִּיר וְעִינֵן ג"כ לְתַשְׁב"ץ ח"ב סִמְן ח"ן דְּהַתִּיר לְהַכְּנִיס ב' מִינִים לְדִיר דְּדוֹקָא הַרְבֵּעָה
אִסוּרָה וְכֵן מִן הַתֵּר לְהוֹשִׁיב תְּרַנְגוּלַת עַל בִּיצֵי מִין אַחַר דְּהוּי כְּמִטְמִינָם תּוֹף מוֹכִין וְעִינֵן
לְרַמ"ע בְּתְשׁוּבָה סִמְן ק"ב דְּאִסֵּר לֹא מִשׁוּם לְתַא דְכְּלָאִים אֶלָּא מִשׁוּם צַעַר בַּע"ח.

ב אִסֵּר לְהַלְבִּישׁ כְּלָאִים לְקַטֵּן הַמְּנוּטֵל בְּעָרִיסָה אוֹ לְהַצִּיעַ תַּחֲתָיו וְשֶׁהֶרֶב קְרִית סָפַר בְּסוּף
הַלְכָה מ"א פְּתַב דְּלְרַמְב"ם הַמְּאָכִיל לְקַטֵּן דְּבַר אִסוּר לּוֹקָה מְדַרְבְּנֵן וְלֵהֲר"י מְטָרְאֵנִי
לוֹקָה מְדַאוּרִיָּתָא וְאִף דְּלַעֲנֵן טוֹמְאָה לֹא רְאִינוּ לְמַבְרִיחַ קְטַנִּים מִטּוֹמְאָת אֵהֵל שְׂאֵנִי
לְבִישַׁת כְּלָאִים דְּאֶפְשֵׁר לַעֲשׂוֹת בְּהִתֵּר (בֵּית יְהוּדָה סִמְן מ"ה): ג יין שֶׁל עָרְלָה וְכְלָאִי
הַפָּרֵם וְכֵן כָּל אִסוּר מְאָכֵל שְׂנַאֲמַר בְּלִשׁוֹן אֲכִילָה שִׁיעוּרָו בְּכַזִּית בֵּין בְּלַח בֵּין בְּיָבֵשׁ (זָרַע

יעקב סימן ס"ט): ד גמלים עובדי כוכבים הקושרים חמור בראש הגמל הראשון וכולם נמשכים אחריו אסור לרפוב על שום אחד מהן ובפרט אם קשורים כולם בחבל אחד כמ"ש בירושלמי אמתניתין דאין קושרין את הסוס דרב אמר מפני שנושאים את החבל ואחרסמוף הביא דעת הרב אליעזר נחום דס"ל דבקשורים כולם בחבל אחד אסור לרפוב על שום אחד מהם ואם אינם קשורים בחבל אינו אסור אלא הגמל הא' והב' דהוי פח פחו דחמור פכחו כמ"ש בפ' פיצד הרגל בדין בהמה ששברה כלי אחד ונפלה חתיכה ממנו ושברה את השני וכן הביא מדין שחיטה בסובב גלגל אף מגמל ב' ואילך ולא ב' בכלל אם אין חשש שיצטק לבהמות שילכו פגון שרחוקים ממנו שקולו לא ישמע מותר לרפוב עליהם ואם יכולין לשמנע בקולו אסור לרפוב על שום אחד מהן (שזדה הארץ ח"ג סימן י"ט): ה חבצלת השרון שעוקרין ממנה שורש קטן מקרקע ומניחים בכלי זכוכית מלא מים ובפי הכלי משימין מעט אדמה אסור לעשות פן בשביעית דזריעה מיקרי ואף בעציץ שאינו נקוב אם נופו נוטה לארץ ויוצא חוץ לעציץ וכן בניד"ד דנופו נוטה חוץ לכלי יונק מקרקע מאויר דא"א שיעמיד הכלי לעולם על התיבה ובפרט בימי קליטה שמוציאים אותו לשמש מעט ואף דאחר זמן יוצא הנוף חוץ לעציץ משעת זריעה חייב ועיין לרשב"א סימן אל"ף ק"ע ואם שבימת קרקע בשביעית בזה"ז מדאורייתא עיין לרמב"ם ומרן בפ"ד ופ"ט דשביעית ולהרב משנה למלך פ"ב דבכורים ולהריט"ק סימן מ"ז (שם סימן כ"ח).

הד"ט גם הרב נחפה בכסף סימן ה' עמד בדין חבצלת הנז' ועל דין זו"ז גורם ומסיק לאיסור והסכים לדבריו הרב מט"ה יהודה בליקוטיו דף מ"א ע"ג ואפילו בזה"ז דאיסורו דרבנן דכל מאי דתקון רבנן פועין דאורייתא תקון: הביא בשם מהר"א מלויקו דמיני אטד פטורין בערלה דעץ מאכל כתיב לאפוקי עץ סרק אף שגזעו מחליף ואפילו נטעו למאכל לא אסרו מחשבה בערלה רק להקל ויש לברך עליהם בפה"א דלא גרע מירק והביא ג"כ משם הרב משה ישאל פואה דמהרי"ף פ' פיצד מברכין יש ללמוד שהקריסכיני"א נדאי אינה חייבת בערלה מדכתב גבי צלף דזורק האביונה ואוכל הקפרס ואם בצלף יש חילוק בין אביונות לקפרס פלענן ברכות לא כ"ש הקרישפי"ו שהוא נדאי מין אטד וכבר כתב הר"ר מנוח בשם הירושלמי דעל כל מיני אטד מברכין בפה"א א"כ דין פירות הארץ אית לה דאינן חייבים בערלה (פחד יצחק אות ע' (כ"י) ע' ערלה אטדין): הד"ט ועג"כ לרדב"ז ח"ג ד"פ סימן תקל"א דביאר דהפרי הנז' בינגא"ר במחלוקת הוא אם יש בו דין ערלה והמתקמיר תע"ב (וע"ע להרב פ"י הנז'): ז השיב לשואליו דבר דאין בהרפבת אילן באילן דין ערלה אם פשהרפיב הענף נשלמו כבר שני ערלה לאילן שהרפיב שנקצץ הענף וכמ"ש רבי אבהו בפ' משוח מלחמה ילדה שסיפכה בזמנה בטלה ילדה בזמנה ואין בה דין ערלה וע"ש ברש"י וכי תגן במס' ערלה דמרפיב חייב ילדה בילדה תגן.

ועג"כ להר"ן פ"ק דר"ה גבי א' המבריה וא' המרפיב וכ"פ המרדכי שם וסמ"ג בלאוין סימן קמ"ו ועג"כ להרא"ש פ"ק דקדושין סוף דבר המרפיב יחור של אילן מאכל וקצצו מאילן שהוא מינו הפל בדין האילן שאינו מונה משעת הרפכה רק מזמן נטיעת האילן שהרפיב בו הענף דהענף בטל גבי אילן (שו"ת כ"י מהרב עזריאל דאינה סימן צ"א): הד"ט ועיין להרב שאלת יעב"ץ ח"ב סימן י"ט כ' וכ"א דהשיב לאחד חכם דכתב דדין

מבריה ומרפיב לענין ערלה נוהג גם בח"ל דליתא דמידי ספק לא יצאנו וכינן שהיא ספק אינו נוהג בח"ל ועג"כ להרב ב"ד של שלמה סימן ט"ו דפסק דגם בסוריא אינו חייב בערלה המבריה פשם שאינו חייב בח"ל כמ"ש הטור ומרן בסימן רצ"ד ס"ז וכ"כ בתשובות לרמב"ן סימן קנ"ו והא דהלכה פמיקל בח"ל איתא נמי בסוריא ועג"כ להרב פחד יצחק במהדורא בתרא שלו כ"י אות ה' ע' הרפכת פרחים דנשאל אם מותר לזרוע בח"ל פלאי זרעים והרב השואל יצא לחלק שהפרחים שהם תחת סוג ירק או עשב מותרים להרפיב בשאינו מינו ולא כן בהנקראים בשם עץ ולהרב המחבר מספקא אם הותר פלאי זרעים ח"ל ימשך ויהיה בכל הפרחים יען דמרן בסימן רצ"ו סט"ו הביא הירושלמי הנהרד ואטדין מיני אילן ואינו פלאים בפנים וא"כ אינו זרעים רק אילנות ושאינו למנות השושנה ונחבצלת שאנו קורים רוז"א ויא"ל לא בכלל הפרחים דלכ"ע עצים הן עיין בא"ח סימן ר"ד סי"א ורי"ו ס"ג לענין ברפת הריח דזכינו לדין דהנהרד עץ הוא ומתעצם הנאכלין ואינו נראה לחלק בין נרד לויא"ולא ועיין בדב"ש סימן ב' ונחזר מעלת השואל והשיב דאין בדבריו כדי שביעה והביא טעמיה ונחזר הרב ופירש דבריו באופן דלדידה מותר לזרוע הנהרד בשאינו מינו בארץ וכינון שמיין אילן הוא ההרפכה אסורה אף ח"ל דהא אין איסור באילן רק ההרפכה וכמרן סימן רצ"ח ע"ג ואם הנהרד ירק הזריעה אסורה בא"י וההרפכה בכ"מ ושנה ושלה מעלת הרב השואל והודה שהנהרד אילן הוא ומ"מ נסתפק אם יש לדונו פאילן סרק והרב הנשאל שנה ושלה גם הוא להוכיח שהנהרד הגדל בינינו רוז"א בלעז אילן מאכל הוא והרפכה אסורה אף בח"ל והזריעה מותרת גם בארץ ח באר איה יתנהג ישאל שבח"ל שיש לו אחרות קרקע מושפרת מעובד פוכבים וזרעה וחורשה ע"י עובד פוכבי שכיר שנה שמלבד שכרו הקצוב יש לו ג' או ד' לק' ממה שתוציא מה דינו בענין פלאי זרעים והפרם ותו"מ ומ"ע ושם הגהות מהרב בנו שמש צדקה ז'): הד"ט ועיין להרב שמן המור בסימן י"ד בקונה פרם בא"י איה יתנהג בשנת השמטה דמסיק פיון דבשדה הפרם א"א למעבד תיקון השכירות משום דבדואי יעשה עבודת הפרם לכל ימפור פרמו לעובד פוכבים לחלוטין גוף הקרקע ממש בשטר מפורש לב' שנים היינו שנה שלפני השמטה ושנת השמטה במה ששנה זה הפרם להיות קנוי לאדם גוף הקרקע והאילנות להיות מושל בו ב' שנים בקונה קנין עולם ושיחזירו לו אחר שנת השמטה אם אין בטוח לעשות עמו מכירה סתמית א"נ יתנה עם העובד פוכבים חכירו שלא לעבוד הארץ והפרם בשנת הז' פלל ע"מ לנותר לעובד פוכבים מחלקו בפירות עד שיתרצה ואח"כ יפקיר פרמו בפני ג' יפרש שאינו מפקירו רק לשנה ז' ואם ילך לכרמו בז' כוין שלא להחזיק בו ואחר הז' יחזור ויחזיק בכרמו חזקה גמורה ועיין ג"כ להרב זרע יצחק (עט"יה מארם צובה) בקונטרס פלפלת כל שהוא סימן ז' דעמד בדברי מרן פ"ד מהל' שמטה דין כ"ה והריט"ץ צ"ח ומהרי"ט ח"א סימן מ"ב ולהרב נחפה בכסף והפר"ח במים חיים שלו בחידושי לגיטין דף ו' ומסיק דנקטי דאינה אלא דרבנן ועג"כ להרב שער המים בדין יין העשוי בשנת השמטה אם חייב לעשר פיון שעשוי מפירות ששית א"ד פיון שגמר מלאכתו למעשר הוא לאחר ר"ה ומסיק דיש לו דין פירות ששית לכל דבר והביא דברי המבי"ט ח"א סימן י"א וח"ב סימן מ"ה והרימ"ט סימן מ"ב ומ"ג ונדחה הרב דברי מהרי"ט במה שהליץ בעד אביו והביא לכלל הקם דעת מרן עיין שם.

וע"ע לו בסימן ה' שעשה סמוכות למה שנהגו לשכור בית מעובד פוכבים שיש לו גפן בקצר או שאר פירות חותכין אותן בשביעית פשהן פוסק והא תנן בפ"ב דשביעית אוכל פתו בשדה ולא בבית והוא מת"כ פ' בהר דף ס"ה ע"ב ובסימן ו' גם בדין פרוזבול עיין שם שהביא גם פן מ"ש מר אביו בפרי האדמה ח"א ומ"ש הרב ידי אליהו ודברי מרן ופוסקים אחרים בדין שמיטת קרקעות וכספים בזה"ז ומ"ש סמ"ג בעשין קמ"ח וחינוך ר"פ בהר ורב"ח סימן קמ"ג ומבי"ט ח"ב סימן ס"ד וח"ג סימן קכ"ד וע"ל סימן ל"ג אות י"ג ומים חיים בחידושי לגיטין ומסיק דשמיטת קרקע בזה"ז דרבנן ובא לו משם לדין אמירה לעובד פוכבים במילי דרבנן דמידי מחלוקת לא יצאנו ומסיק דמה שנוטע העובד פוכבים מאליו אף שהישראל גמרה מותר לקיימה וגם שרש העשב שנותן לעובד פוכבים במתנה אף שידע שהעובד פוכבים מביאו מותר לקיימו: ועיין להרב נחפה בקס"ה סימן ד' בדין עובד פוכבים שלנה מאלמנה אחת מעות חן וחסד וא"ל העובד פוכבים בשעת הלואה לעשות גם הוא טובה עמה לקנות במעותיה חטים ולזרעם בקרקעו לשמה ויהי כמצחק בעיניה וגם לא ידעה ששנת שביעית היתה והעובד פוכבים חלף והלך ושוב שאלה לישראל ממפרי העובד פוכבים על זה והשיבה שאותו העובד פוכבים נאמן בדבורו וגם אז ידעה האשה ששנת זו היא ולא שלחה לומר לעובד פוכבים שלא יזרעם לשמה ועובד פוכבים קיים דברו וזרע לשמה ובהגיע עת הקציר שלח עובד פוכבים אחר האלמנה לבא לאסוף תבואתה ובאה האשה לשאול מה דינה באכילה ובהנאה ופסק לקולא ופלפל בדין שביעית בזה"ז והביא מ"ש הפר"ח במים חיים ומהרי"ט ח"ב סימן נ"ב ויישב מה שהקשה לו הרב ידי אליהו והביא ג"כ מ"ש המבי"ט סימן כ"א ורי"ט"ז סימן מ"ו גם נשא ונתן בדין אמירה לעובד פוכבים למהר"א ו' ששון סימן קנ"ו (וע"ל אות א') ומ"ש הרב בני חיי סימן תרכ"ט ומסיק דבניד"ד מותרת האלמנה לאכול אותן הפירות כיון שהשדה אינו שלה אכן אם השדה שלה ועשו איזה הערמה פשיטא דאסורים עליה הפירות דעברה על איסור שביעית ואפילו ע"י עובד פוכבים אסור וכן הסכים בפשיטות הרב מטה יהודה בליקוטי שם ועי' להרב פאר הדור סי' קכ"ב וקכ"ז דפסק שגם בזה"ז נוהג דין שמיטה וכן יש לכל ירא שמים לדון שאל"כ גדול את העניים וששנת השמיטה היתה בשנת התק"ז ושהיתומים אפילו יורש גדול לא יפסדו בשביל השמיטה גם התשב"ץ ח"ג סימן ר"ב פסק בהדיא דאף בזה"ז נוהג בא"י וששנת השמיטה היתה בשנת קפ"ז עפ"י מ"ש הרמב"ם ע"ש ועיין להרל"ח ששלחו לכל תפוצות ישראל וכולם הסכימו לדעת א' ועפ"י אותו חשבון פתב מרן ששנת השמיטה היתה בשנת השי"ג לבריאת העולם גם הרב פפתור ופרח פתב שדעת רוב הפוסקים והמנהג הוא פרמב"ם ושכנגל אפשר לעמוד על החשבון לדעת הרמב"ם דדי לחשוב השנים מבריאה ולהשליך זה"ז ויעלה החשבון כנז' בשנת השמ"ח כאשר היתה בשנת השי"ג וכנזכר ועג"כ להרב ספר התרדים דף נ"ה ע"א.

ט טרח ויגע ומצא כמה צדדי היתר לחדש בח"ל בשל עובדי פוכבים ופלפל בדברי הרב בברכת הנזבח והעלה דאינו נוהג בח"ל בשל עובדי פוכבים וכסברת הרב"ח ויישב פל מה שהקשו עליו הרט"ז ורש"ך עיין שם והשיב על דברי הרב יודא מילר שהקשה והחזיק עליו בהוראתו דאע"ג דבא"י נוהג איסור חדש בשל עובדי פוכבים משום דאין קנין לעובד פוכבים בארץ מ"מ בח"ל אינו נוהג בשל עובדי פוכבים (שב יעקב סימן

ס"א): הד"ט ועיין בתשובות גאוני בתראי סימן א' מ"ש מהרי"ט ליפמן דמסיק דראה בס' אבי העזרי כת"י ישן נושן דאסר בפשיטות מדאורייתא אף בשל עובדי פוכבים אף בח"ל והרב"ח השיב להיתר וחזר מהרי"ט ל"ל הנז' להחזיק בתשובה הראשונה ועיין להרב חק יעקב סימן תפ"ט אות כ"ב ג' וד' שכתב שאינו נוהג עכשיו איסור חדש ועיין להרב פנסת יחזקאל סימן מ"א שהאריף וכל יקר ראיה עינו עין כל והעלה להתיר תבואות עובדי פוכבים בח"ל אמנם תבואות ישראל שזרעין שדוניהם או ששוכרים מהשר פיון שיש לישראל חלק בהן איסור גמור הוא לאכול חדש וצוה לתלמידיו לדרוש ולהזהיר לבני ישראל אולי ינזרו מחדש של ישראל עד אחר יום הגף או יחליפו בשל עובדי פוכבים שאין החדש אסור בהנאה ופשיטא שישמעו בזה ומ"ש הרמ"א בסימן רצ"ג דמוטב שיהיו שוגגים וכו' היינו לפי דעתו לאסור אף של עובדי פוכבים לא כן אנו בדין דס"ל דאין האיסור אלא בשל ישראל ואין הפסד כלל בנדאי ישמעו וישאל קדושים הן: הגם דבדיקת הקנבוס קשה והסימן שנתנו רז"ל גרוע גם יסוד ההיתר דאופן לא מרע נפשיה אין חזקתו כ"כ חזקה פיון דמצי להעמיד שקרו מ"מ אין למחות בנוהגים ההיתר אבל במשי הפל יכולים להבחין בינו לפשתן (שאלת יעב"ץ ח"א סימן נ"ג נ"ו פ"ג): הד"ט ועיין למחר"י מקראקא בפני יהושע שלו סימן ח' שהוכיח דכיון שאין בדיקה פדאי לסמוך עליה וכמו שהעיד על עצמו שראה כמה פעמים פשתן שהולך ושורץ בקנבוס א"כ אסור לקחתו ומי שמתיר עתיד ליתן את הדין: יא התיר להטיל צמר בבגד שאינו של צמר או פשתן שתפירה האשה האומרא בחוטי פשתן דאתיא מק"ו ממה שהתירו הפוסקים אף שלא במקום מצוה בעורות התפורים בפשתן לתפור תחת מלבוש צמר הגם שחוט קנבוס נכרך על חוטי פשתן ומתחבר לבגד הצמר (שם ח"ב סימן ל"ב): הד"ט הבאתיו גם בח"א סימן ב' אות מ"ז ועג"כ להרב בית דין ש"ש סימן ה' שעמד טעמו בו בדין פרים וכסותות הממולאים גיזי צמר ותפורים מסביב וגם באמצע יש תפירות רבות לחברן וחוט התפירה עובר מעבר לעבר הביאו טור ומור"ם סימן ש"א ס"ג ונשא ונתן מדבריהם ומצא פתח פתוח להתיר כמור"ם אף ראה בשיטה מקובצת דאין להתיר לע"ה ולא למדרשינהו בפרקא ועג"כ להרב פרח שושן כלל ה' סימן ב' דדחה הוראת הרב גו"ר שם סימן י"ג שכתב שיש בהן פלאים דאורייתא דליתא דכיון שאין חוטין שזור אין בהן איסור אפילו דרבנן ומ"מ לכתחלה אין להקל ובדין כובעות של צמר שמשמים גרגיר א' בוטנ"י בלעז וכן בגלימות של צמר שהם מחופים משי ובתוכם פשתן עיין להרב ב"ד ש"ש הנזכר שם דכתב דלדעת הרמב"ם אסורים מן התורה וגם הרב דב"ש סימן קס"ט פקפק לאסור לכ"ע ונשוב נדפס שו"ת הרדב"ז החדשות ח"א ובס"ס קפ"ט חשש לדעת הרמב"ם בהיותו מארי דאתרא ומ"מ אף במקומות אחרים מספיקא לא נפקא ועיין בתשב"ץ ח"ב סימן ד' וח"ג סימן שכ"ד דדחה מעיקרן ראיות מי שהתיר לתפור בגד ששתי פשתן וערבו צמר גפן בבגד שכלו צמר והוכיח איסורו ושאם המתיר חוזר בו מוטב ואם לאו יכתוב עליו זקן ממרא כמ"ש שמואל לרב אכול משחא ואם לאו וכו' פדאיתא בירושלמי דע"ז וכדאר"י לר' פנחס פדאיתא בירושלמי דיבמות ע"ש ועג"כ להרב שדה הארץ ח"ג סימן כ"א שגם הוא דרש וחקר בדין הקרסים הנז' דעיקר פנימוהם מסמרטוטי פשתן ואורגים במשי או צמר גפן מפל הצדדים וכשתופרים אותן לחברן בבגד צמר רוב התופרים אין מעבירים חוט התפירה של משי או צמר גפן בפנימיותן

אלא בחיצוניותן אף תפשו ומצאו כמה וכמה שהתפירה הייתה מגעת גם לסמרטוט של פשתן ואיכא בהו ב' תכיפות והביא תחלה עיקר דין תכיפה א' או ב' תכיפות דאפליגו הפוסקים והקשה על מרן כ"מ פ"ו מהל' פלאים והניח בעיון ופלפל ג"כ על דברי הרמב"ם מפירושו על המשנה ומהל' פלאים להל' שבת ויישבם ותיגרז קושית הרמ"ך שהקשה עליו ולענין ניד"ד כתב דכיון דאין פוננת התופר לתפר הסמרטוט פשתן בנגד צמר רק לתפור חיצוניות הקרסים שאינן של פשתן מותר ללבשן אף שאפשר שעובר חוט התפירה בסמרטוט והביא ראיה ממ"ש מרן בי"ד סימן ש' ס"ה ולפי מ"ש הרש"ך דכיון דס"ס אינו רק פלאים דרבנן הולכים בספיקו להקל א"כ הנה מקום לומר דכיון דבניד"ד נדאי נכנס יתיה בדין להחמיר אף לפי סברת התה"ד בשם הר"ש דהוי משום דלא תשיבי ובטלים לגבי העור ה"נ הסמרטוט אינו עיקר ויש להקל.

ואף דדחה קצת סברת הר"ש הנז' בעובדא דעורות מ"מ חילק ידע ניד"ד מההיא וקם דינא דלכ"ע חוץ מרמב"ם מותר אפילו ממדת חסידות ומ"מ הרוצה לחוש לסברת הרמב"ם יחוש ואגב אורחיה מיימי בידיה תשובת מהרי"ח בהלק"ט שכתב בשם מהר"ם ו' חביב דיש לחוש בנייר שעושים מפלאי פשתן אף שגשגה צורתו ועיין להרב תודת שלמים בשלמי תודה סימן ט' בדין בגד צמר שפתי זרועות שלו קצרים ורוצה להאריך בהתרת התפירה המסבין עם הבגד ולשים משיחה של פשתן העוברת בנקבים שנוקב בבגד ובבתי זרועות ולקשור המשיחה כדי שיתקיימו הבתי זרועות עם הבגד רפויה ולא מהנדקת דהאריף קצת והעלה לאיסור ושאר אפ"ש עניבה בב' צדדיה יש לאסור שמה תשמט העניבה ויקשור ע"ש.

ועג"כ להרב באר עשק סימן נ"ה בדין לבישת בגד צמר על בגד פשתן שמוותר לקשרו יחד במשיחה אפילו בד' קשרים זע"ז ע"ש וכיון שאינו עשוי להתקיים ימים רבים דלרוב העולם עשוי להתיר בכל יום שרי ושרי ע"ש ועג"כ בפאר הדור סימן ק"ג במי שיש לו אזור צמר ומנוח במקנסים של פשתן דפסק דשרי ושרי ושפן עושים בערי מערב ואנדסליא ע"ש: יב תמה על מ"ש הרב הלק"ט ח"א סימן ל"ו דהמלביש את חבירו פלאים דאפשר דהי' לוקה משום דשני קרא ואמר לא יעלה עליה ולא כתיב לא תעלה לחייבו אף שלא עשה מעשה והוא תמוה דהלכותיו הפוכות מתלמוד ערוף ר"פ הלוקין הנה לבוש בכלאים וכו' שם סימן קל"ד): יג העלה פהראב"ד דס"ל פלאים דבגדי פהונה מותר ללבשן אפילו שלא במקום מצוה ודלא פרמב"ם אמנם פלאים בציצית לא הותר רק במקום מצוה אבל שלא במקום מצוה כגון בליקה דלרמב"ם אינו זמן ציצית וכדומה אסור שאגת אריה סימן כ"ט ונמשכים): הד"ט ולסברת המתירים בגדי פהונה שלא בשעת עבודה עיין בכסף נבחר להר"ז מרגלית פ' וישב פרפרת א' על ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי די"ל למאי נ"מ קאמר דתפשו בבגדו ויבן עפ"י מ"ש במדרש דהבא על ארמית עובר על כמה לאין ובכללואתה מונה לאו דכלאים דאין לה מין בשאינו מינו גדול מזו גם הקדים דבזמן האבות הנה לבכורים דין פהנים ושפתונת פסים שעשה יעקב ליוסף היתה בגד פהונה לפי שנתן לו הבכורה וכ"כ הרב פלי יקר ושגם במצרים הנה יוסף לובש בגדי פהונה וזש"ה ותתפשהו בבגדו בכנוי היינו בגד המיוחס לו וכראות אשת פוטיפר את יוסף לבוש פלאים ותתפשהו בבגדו להסיתו לבוא עליה פי אמרה לו

הלא אין אתה חושש לכלאים ולמה אין אתה בא אלי ע"כ תוכן פנונתו לפי הרשום בזכרוני החלש.

ולפי שיטתו הוספתי נופך במש"ה אחריו ויעזוב בגדו וגו' ויהי פראותה פי עזב בגדו וגו' ותקרא לאנשי ביתה וגו' דמשמע שצעקה לפי שעזב בגדו בידה ואל"כ היתה שותקת על שיצא חוצה ומלתא היא דבעיא טעמא ולפי האמור מוכן שפיר שכל עוד שהיה לבוש פלאים חשבה אשת פוטיפר אם לא היום אפשר לאחר זמן שיודה לדבריה דמה לי פלאים לבוא אליה מה לי לבישת פלאים אף פראותה שעזב בגדו אצלה ולא היה רוצה ללפוש עוד בגדי פלאים אז אמרה הלא מעתה אבדה התקנה לפתותו ולכן ותקרא לאנשי ביתה וגו' והוציאה עליו ש"ר ודו"ק: יד ישראל שקנה אילן מעובד כוכבים ונטעו בכרמו ואח"כ נודע לו שהוא מורכב מב' מינים אסור לו לקיימו שכן סתם מרן בסימן רצ"ה דאסור לקיים אילן מורכב ואף שקנהו פבר מורכב בכלל איסור קיום הוא ואין להשיג בקולת הפל בו סימן צ"א שאין לו במה לסמוך וכבר דבריו בטלים אצל דברי הרא"ש וטור וריר"ו ובעל צדה לדבר דאסור וכמ"ש מרן שם (דברי יוסף סימן כ"ד): טו בפ"ש הרב רבו מהר"א ליב אב"ד קק"י אשכנזי שבאמשטרדם יישב דברי הרמב"ם בפ"י מהל' פלאים דין ט"ז בדין מוכרי פסות מוכרים פדרפן ומ"ש שם דין כ"ט הרואה פלאים של תורה על חבירו וכו' שהגיה בעיון הרב צרור החיים (דברי דוד סימן י"ו וי"ז): טז הורה חכם שההולך בדבר ורואה קן צפור על העץ או על הארץ אינו חייב ליזקק ליטפל לשלח את האם ורשאי לילך לדרכו ולהניחה עיין בפ' שלוח הקן דק"מ וקמ"א עוד לו שם שאין לברך על שלוח הקן אם לקח הביצים ושולח אח"כ האם דמצוה הבאה בעבירה הניא עיין לרשב"א בתשו' סימן ח"י ובמיוחסו' סימן קפ"ט ולאבודרהם ריש הספר תשוב' הר"י ו' פלט להראב"ד ולהרב צבי בתשו' וכנה"ג בס' דינא דחיי עשה ס"ה ובכ"מ פי"ג מהל' שחיטה דין י"ט ולח"מ שם ולהרב יבין שמועה דף פ"ג פלל רכ"א ולהרב חות יאיר סימן ס"ו דף ע"א ומסיק דאף שהדין פה מ"מ מדברי רבינו האר"י נראה שמצוה ליטפל ולהשתדל לקיים מצוה זו (עדות ביהוסף (להר"י ו' סאמון) סימן ל"ה): הד"ט ועג"כ בחבורי הקצץ הלז ח"א סימן יו"ד אות מ"ט ולהרב תורת נתנאל סימן ט' דטעמא טעים שאין לברך על מצוה זו משום שלא הזכירו הפוסקים חובה לברך על מצנת שלוח שמא יהיו הביצים מזוהרות ושע"כ אין לברך מספק ע"ש: יז הוכיח במישור דאיסור פלאים נוהג אף בבגדים שאולים והקישא דגדילים תעשה לה ללא תלבש שעטנז לאו הקישא לכל מילי ולומר דבגדי שאולים דפטירי מציצית פטירי גמי מכלאים.

ופלפל על תשו' הרב תומת ישרים סימן פ"א דאיבעיא ליה במאי דאמרינן נשים פטורות מציצית ואסורות בכלאים אמאי לא דרשי' סמוכין והקשה הרב המחבר עליו ע"ש (יד אליהו סימן צ"ט): יח הורה להחמיר לנהוג איסור חדש לשמות מי הדבש שקורין מע"ד מחשש שמרים של שחר שמעמידים הדבש אף שידוע שדבש זה מעמידו בשאר דבש לפי שמרים הראשונים היו של שחר והוי דבר המעמיד ודבש זה הוא ג' מדבש ראשון שהועמד בשמרי השחר ודלא פמה שהתיר הרב פנים מאירות סי' ק"ז (בית לחם יהודה בתשובותיו לסימן רצ"ג): סימן לג דיני בכור אדם ובהמה וחלה ושאר מתנות פהונה: אות א בכור שחל יום ל' בע"ש וכלו כ"ט י"ב תשצ"ג ביום ו' בפוקר ופדאוהו באותו יום אין פדוי פלל דבין בדין יבום בין בדיני אבלות היכא דלא קי"ל דכלו חדשיו וה"ה

בניד"ד של פדיון לא מיקרי הגיע הזמן אף לאחר כ"ט י"ב תשצ"ג ודלא כרב"ח רק כהמג"א א"ח סימן של"ט ס"ח וכסברת הגאון צבי בתשובות סימן קי"ד ועג"כ להר"י יעב"ץ בנו בברכות שמים שלו (ובתשו' ח"ב סי' ל"ד) (פנים מאירות סימן ג'): הד"ט ודעת הרב שבות יעקב בח"ב סימן פ"ז דבדיעבד מיהא בנו פדוי: ב תמה על הרב"י סימן ס"א שרצה לפרש דברי הרמב"ם דמ"ש הפוי מפרישין ממנו כל המתנות ר"ל דמפרישין ונותנן לכהן (שם סימן נ"ב): ג עיפה שגילוישה במי פירות ובלי מים חילוק ידע בין מי פירות שאינן מז' משקין דפטורה מן החלה לאם הו' של ז' משקין דחייבת וכו' חילוק בין בלילתה עבה לדקה (שם סי' ס"ח).

ד עמד וימודד אר"ש מהר"ש פרימו בדין הפרשת תרומות ומעשרות בשבת (בית יהודה ס"ס צ"ב): הד"ט ועמ"ש בח"א בחבורי הקטן הלז סימן י"ד אות פ"ף א"ל"ף ועיין להרב אהל יוסף בהשקטות בדין מי ששכח להפריש תו"מ מיין ושכר בע"ש דסבירא ליה דיכול לשותתו בשבת ולשניין בשולי הפלי דאינו אלא מן המנהג ואפילו להראב"ד אינו אלא מדרבנן ונחלק עליו הרב פרי האדמה וס"ל דאין להתיר וחסור הרא"י הג"ל לחזק הוראתו ושכן הלכה רונחת דתרימת ח"ל אפילו בחול אוכל והולך ואח"כ מפריש: בן בכור שמת אביו תוך ללידתו פסק כרט"ז סימן ש"ה סקי"א דאין לב"ד לפדותו רק יפדה עצמו כשיגדיל ויירשב השגת הרש"ך עליו בנקה"כ שחלק עליו והעלה בהקפה ממ"ש בש"ף שלו (שם סימן ט"ו): הד"ט ועיין להרב פחד יצחק אות מ (כ"י ערך מעשה שנולד) תשובה שלימה מהרב עפר יעקב בדין פדיון בכור שנולד אחר מיתת אביו דלהרב מעדני מלך בהל' בכורות פ"ח אם פדאו אבי אביו הרי הוא ספק נפדה והרב צדה לדרך מודה באבי אביו ולא בב"ד ובהסקמת ב' גאוני הדור הורה הלכה למעשה לפדותו ע"י ב"ד וכ"ש ע"י א"א וכ"פ הרש"ך סימן ש"ה ואין להניח ודאן של אלו הגדולים משום ספקו של הרב מ"מ הנז': ו אחר סמוך שהביא סברת הרי"ף בעירובין דף רי"ז בדין שיעור בצק הראוי לחלה דהינו מ"ג ביצים (שפמנן תיבת חלה כמ"ש הרב מטה משה אות תקע"ג) ושליש ביצה כתב שמצא בשם הרב גאל"ו איש פירארא שנתתישב במנטובא ששיעור הקמח של שיעור חלה שוקל ה' ליטרות וחצי מי"ב אונקיות לליטרא למשקל מנטובא ויש לידע דק"י אונקיות של מנטובא הן ק' בלבד של פירארא וכיון שפן שיעור הצצק החייב בפירארה בחלה אינו רק ס' אונקיות של י"ב לליטרא ממשקל פירארא ומ"ש מרן בא"ח סימן תנ"ו שיעור עשרון תק"ב דראמי מצרים בקירוב אם המשקל שהוא בשל פירארא ששמנה דראמי הן אונקיא א' יהיה שיעור החלה ס"ב וג' רביעי אונקיא ועיין יד אליהו סימן כ"ה (ועגכ"ל סימן כ"ב אות ח') (פחד יצחק אות ח' ע' חלה ושיעורה): ז אסר בפשיטות בשמו של הרב עפר יעקב ליקח עיפה מעובד כוכבים ולהפריש ממנה חלה ולהכשיר התנור למי שמדקדק במעשיו בפרט בין פסא לעשור כמרן בא"ח סימן תר"ב שלא לברך בהפרשתה דעיסת העובד כוכבים פטורה וברכה לבטלה היא (שם ע' חלה עיפה): ח הביא פסק מהרב מלכת שב"א בדין בכור שלא נימול מחמת חולי והגיע יום ל"א ולא נתרפא להקדים הפדיון ולא לאחר לכשיתרפא אף דבגרפא ביום ל"א יש להקדים המילה לפדיון כהראנ"ח ח"א סימן נ"ט ומדבריו עצמן למד פן דפסק שאם יש בעיר מילה ופדיון המילה קודמת לפדיון ושכדומה לו שפן עמא דבר ושגם מזה ראיה דעשה דמילה אלים טפי מפדיון (שם אות מ (כ"י) ע' מילה קודמת).

הד"ט ולי אני עבדו נראה דמה שנהגו במקומנו להקדים מילה לפדיון ה"ט משום דהמילה עושים לעולם בפקר והפדיון עושים אותו לעולם אחר חצות וכיון שאין זמנו של זה פזמנו של זה אין מהמנהג ראיה דעשה דמילה אלים משל פדיון ובעיקר טעמו של הראנ"ס פבר עמד בו הרב יעב"ץ בברכות שמים דף כ"ח ע"ב ותמה עליו דנ"מ חורפא דהגע עצמה שחלה עוד חדש ושנה וכי בשביל פה יעכבו הפדיון עד שיתרפא למולו תחלה ואח"כ לפדותו וכן אם מתו אחיו מחמת מילה וכיוצא ונחשבו שאין עול תורה עליו כ"ז שלא יוכלו למולו ונחלה לעלות פן על הדעת א"ו דבלא"ה דבר פשוט הוא דמילה קודמת שהיא תדירה ודאי וזמנה קודם גם פן.

ול"ד פלל למוסף ומנחה דמנחה קודמת חדא מפני שהיא תדירה ועוד דעיקר זמנה עכשיו משא"כ מוסף דבדיעבד זמנה פל היום לאפוקי מילה הן עוד היום גדול עיקר זמנה עומד בכל תקפו ושכל יום עומד בברית כ"ז שלא מל הלפך לית דין צריך בשש ומ"ש עוד להקדים נתינת הה' סלעים בתורה ל' ג"כ דבר מתמיה וכבר השיגו הרש"ך שם וכתב עוד ששוב זכה וראה משם תשוב' הרב צ"ץ בדין בכור שנולד לז' ונחששו למולו עד ב' חדשים ושהורה שאביו חייב לפדותו מיד אחר ל' ואין לעכב הפדיון עד שימול שהרי בכורות שבמדבר לא היו נימולין ואעפ"כ נפדו.

ועג"כ להרב פני אהרן סימן ט' דחילוק ידע בין נתפא ביום ל"א ללא נתפא שאם עדיין לא נתפא אין לעכב הפדיון להקדים מילתו והיינו דהרצ"ץ הנז' סימן קכ"ח הזכירו הרב לקט הקמח בדיני מילה משא"כ אם היקד בריא ביום ל"א ויכולים למולו המילה קודמת כהראנ"ח דנקראת תדירה והיא קדמה וגם הוא לחלק יצא בין מי שלא התפלל שחרית דמתפלל מנחה ב' והא' למנחה וכו' לפי ששכר עבר זמן שחרית ואילו מנחה זמנו הוי משא"כ גבי מילה דאף דלאיזה סיבה לא מלוהו לא עבר זמנו מקרי אדברה פל שעתא ושעתא הוי זמניה.

ועג"כ להרב חיים שאל ח"א סימן ל"א דפסק דכשלא נתפא ביום ל"א יפדוהו אז וימולו אותו פשיברי וכ"פ הרב"ח בתשו' החדשות סימן נ' ועיין להרב פרי הארץ ח"ב סימן ב' דנשא ונתן בדין מילה או פדיון שלא בזמנו אם יש חיוב לעשות סעודה והביא בידו תשו' מהרא"י סימן רמ"ט ולמד משם דמנחה לעשותה והביא ג"כ דברי הרש"ל בים של שלמה בקמא סימן ל"ז ע"ש: ט שאל מהרי"ב ממנטובא וקמ"הר"י מוויניציא על נוסח הפדיון הנדפס בוויניציא לקוח מספר תנאי מה היא הפנונה במ"ש הפהן ואו"א מבקשים לפדותה דמאי שיאטיה דאם דאינה חייבת לפדות בנה ועוד אמרו ואם לאו הרי אמה פדוי וכו' וכי בדידיה תליא מלתא לעשות מה שלא נעשה כאילו עשוי והשיבו לו שהדין עמו ושאין לומר רק הא לה לפדיון בני עוד שאל מהם שיווי התמשת שקלים והשיב מהרי"ב הנז' דלחשבוננו יש לתת ע"ה ליטרין של מנטובא ושוב דבר אליו שנית דמנהג מנטובא הנה לתת ה' דוקאטי מוויניציא או ה' חצאי גינובינ"י ושבימים הבאים יצטרף להוסיף דבר מה לשיווי פסף מונקק ומהרי"א הנז' השיב לו ג"כ פיוצא בזה והרב המסבר עשה מעשה בעצמו לתת לבנו ארבעה פילפוס השונים בוויניציא ופירארא ארבעים פאולי השונים במנטובא שמונים ליטרי ושכחו מהרי"ב הנז' שיצא ודאי מכל ספיקות עיין בפ' שור שנגח הגהת מהר"ם טיקטין בהרי"ף ד' קראקא דף י"ז ורמב"ן פ' תשא וי"ד סימן

ש"ה ונחלת שבועה סימן י"ב אות ב' וחות יאיר סימן א' וחות השני סימן צ"ז וזולתם (ועג"כ לתשב"ץ ח"ג סימן כ"ו) (שם אות פ' (כת"י) ערך פדיון בכור אדם): י נדרש לנו שאל לעשות סמוכים למנהג אנשי א"י לחלל מעשר ב' על שנה פרוטה ואפילו ממין על שא"מ שנוהגים לחלל הפל על ש"פ של לחם דלפי מ"ש הר"ם בפ"ד מהל' מעשר שני משמע דאין לחלל לכתחלה ממין עשא"מ ובקיש ולא מצא סמוכות והאריף בדברי הרמב"ם הראב"ד ומרן ורבינו בצלאל סימן א' והרב פפות תמרים וכפתור ופרח ומטה יוסף והרים מהם דלא מצי פלל לחלל מ"ש רק על פסך דכתיב וצרת הפסך ונקא שיש בו צורה) ואם צריף לפדות בשווי או אפילו בפחות ע"ל אות ט"ל) (טל אורות בשו"ת דף יו"ד ע"ד): יא חרש שאינו שומע ואינו מדבר שנולד לו בן בכור פשוט הוא שאינו חייב לפדות את בנו שפטור הוא מפל מצות שבתורה ועמד על הפלל דחרש שדברו חכמים וכו' דכתב הר"ב בפ"ז דתרומות משנה ב' דלא פללא הוא והביא ג"כ מ"ש התי"ט במשנה ד' פי"ב דיבמות (שנה הארץ בי"ד סימן כ"ב): יב אין להפריש תו"מ מענבים על ענבים או צמוקים מצמוקים ועתיד להוציא מהן יין דהעיקר פרי"ם בפ"ה מהלכות תרומות ואם תרמו תרומתן תרומה והקשה להטור סימן של"ה והר"ש פ"ז דתרומות ויישבן והקשה על הרב סיריליי בפירושו לירושלמי ופלפל על התו"ט פ"ה דעדיות משנה ב' (שם סימן ס"ד): הד"ט ועיין להרב שער המים סימן ז' בדין עיסה שנגילושה בשמן שאינו מעושר ומצות אפו ממנה אי מצי לעשר ממקום אחר על שיעור אותו השמן א"ד פל העיסה טבל וצריף להפריש מפל המצות לפי חשבון העיסה והביא מחלוקת מהר"י זאב המיקל ונחלק עליו הרב אפרים נבון להחמיר והרב המחבר מביא מתניתין דפ"ג דחלה נטל שאור שלא הורמה חלתו ונתן לתוך עיסה וכו' ומאי דאיתמר מהה"י הגז' בספרו למוד ז"ך ומ"ש מהרא"ן הנזכר שם למוד כ"ה והרב מנחת פהן ד"ק ע"ג והפ"ח סימן צ"ח סקכ"ח שעמד על פל הענן וזולתם והרים מהם לכאורה שהשמן שבניד"ד חייב במעשר פיון שנגמרה מלאכתו ביז ישראל ממילא פל העיסה טבולה שהשמן נ"ט בעיסה שהוא א' מהתבלין כמ"ש בפ"ב משנה יו"ד דערלה וטעם פעיקר דאורייתא ולכן צריף להפריש ממקום אחר על שיעור פל העיסה (וע"ל אות י"ג) ושוב הביא חילוק ישר של מהרי"ז הנזכר וסוף בקל פחו עליו ודגגי להפריש ממקום אחר לפי חשבון השמן בלבד עוד חקר ונדרש בדין שמן שנומשמין שהוציא ישראל ע"י אם חייב במעשר והביא מ"ש הרב בצלאל דף ט"ו שע"ב ורשד"ם סימן קצ"ג דס"ל דדין שנומשמין וזיתים שוין הן לחיובא ושוב הביא דברי הרב זקנו בהלק"ט שלו ח"א סימן צ"ה שהשיב בנגידון פדומה דדוקא תירוש ויצהר חייבים ולא שנומשמין ודברים אחרים ושפן עושין מעשה רבני צפת וכיון שפן בניד"ד להם שומעים דמעשה רב ופטור כסברת הרב זקנו ורבני צפת ונדב"ז: יג טעמא טעים למנהג עה"ק שלא לברך על הפרישת תו"מ ועוד לו שם שבועה פריטי דינים על הקונה זיתים או שנומשמין מהעובד פוכבים לענן תו"מ (שם סימן כ"ה): הד"ט וע"ל אות י"ב ודוקא שלא לברך נהגו אמנם על הפרישתן אין ספק שנוהגים להפריש ועיין להרב בעי חיי סימן צ"ד דפסק דלענן הלכה קי"ל פמאן דפוטר בח"ל מכ"מ אף דמידי מחלוקת פוסקים לא יצאנו וכסברת הטור ומרן סימן ס"א אמנם בא"י כ"ע מודו דנהיגי ועיין להה"ר"ם מטראני ח"ב סימן קט"ו ורש"ל פ' ראשית הגז סימן ה' דכתב דבח"ל דאינו מבואר דינו אם נוהג או לא יש לצרף הטעם

דאין לנו בזה"ז פהן מבנרר פדי לפטרו אף בא"י דהדין פשוט דנוהג אין בטעם זה פדאי לפטור ומ"מ הרוצה להחמיר ע"ע ולתת אפילו בח"ל לא יקרא הדיוט כמ"ש רש"ל גופיה סימן י"א ושכ"כ מהרי"ל סימן צ"ט בשם מהר"ם ורש"י בתשו' כמ"ש הפוסקים ועיין ג"כ בחינוך סימן תצ"ה דמש"ה יכול הטבח שהוא המונחזק לטעון קי"ל כמ"ד שאינן נוהגות בח"ל ואם תפס הפהן אין מוציאין מידו למ"ד ספק בכור תקפו פהן אין מוציאין מידו וע"ע לו שם דביאר מיני מת"כ ושאם באו ליד פהן בטבלייהו יכול להוציא ממנו בדיינין ועיין ג"כ להפר"ח בקונטרס אחרון בי"ד דתמה על הרב ב"ה שכתב מפי השמועה דגם בא"י אינו נוהגת בזה"ז דליתא וליתא ואם אינם נוהגים היינו משום שנתפוח דעובד פוכבים או שפולקו של עובד פוכבים.

ועיין למרן באבקת רוכל סימן ז' והנמשכים נ"ו דכתב בזה פל הצורך ובסימן כ"ב האריה בדין שביעית בזה"ז דלדידיה וסייעתיה אינו נוהג וחיובים בתו"מ פשאר השנים וכן הכריזו בקהל דלא פהר המבי"ט דס"ל דנוהג ואינו חיוב בתו"מ כמ"ש בתשו' ח"א סימן י"א כ"א ושל"ו וע"ל סימן ל"ב אות ח.

ועל הפרט דאין עתה פהן מבנרר ע"ל אות כ"ב: יד הורה גבר פסברת האחרונים דיכול האב לעשות שליח לפדות בנו שלא כמור"ם סימן ש"ה ס"י עיין לרט"ז ורש"ך ודב"ש סימן רס"ו ועיין בדבר משה חי"ד סימן ס"ד דחש לסברת מור"ם אפילו בדיעבד ואין לחוש נגד פל גדולי האחרונים רק בניד"ד פקפק בלשון ההרשאה ששלח אבי הבן אף בהרשאה פהנגן יכול גם הפהן לעשות שליח לקבל הה' סלעים ואף בלי שליחות פהן יכול אבי הבן להקנות הה' סלעים לכהן ע"י ישראל אף אם אמר הפהן לאבי הבן תן הה' סלעים לפלוני ישראל והפטר אין לעשות מעשה לפטרו משום הנאת הפהן על שנתן אבי הבן הה' סלעים לישראל אחר (זרע אמת ח"ב סימן קל"ו): הד"ט ועיין ג"כ להרב פני אריה דס"ל דמ"מ אין לעשות לכתחלה שליח לזה מי שהוא פהן דהוי ספיקא דאורייתא ועל דבר הברכות יעשה השליח שהוא במקום האב אבל שהחיינו לא יברך וכמ"ש הרמב"ם בפ"א מהלכות ברכות אלא דמרן בא"ח סימן תקפ"ה פתב על הרמב"ם דאפשר דבמצוה שיש בה מעשה יברך וכאן ג"כ יש מעשה בנתינת הפסוף לכהן ע"ש ועג"כ להרב דבר משה ח"א סימן ס"ד דהביא הרז"א הנז' דנשא ונתן קצת בענין והניח בצ"ע וכן בא מעשה לידו באשה שפדה לבנה ובבא אישה אמרו לו לפדותו שנית בלא ברכה ועיין להרב יד אליהו סימן נ"א דהחזיק בלח ידו הוראת הרמ"א שאין לעשות ע"י שליח והביא ראיה מדעת השואל שם ובריב"ש סימן קל"א ואפשר דגם הריב"ש מודה לו בזה ומה שהשיגו האחרונים לרמ"א שלא הביא ראיה לאיסור הנה הרב י"א הנז' טרח והביא מקדושין דף כ"ט ע"ב ת"ר לפדות את בנו ע"ש ובהכי אנדא לה נמי קושית האחרונים המקילים עוד הביא ראיות אחרות ע"ש באנרף לפסול הפדיון ע"י שליח ועג"כ בחא"ח בהשמשות סימן ו' אות כ"ט: טו עמד טעמו בו בדין הבא לפדות בנו בתת משפון לכהן בעד הה' סלעים דלדעתו פדוי והביא דברי הרב בני יעקב שנשא על שפתיו הרב רבו מהר"י אלפאנדרי שנסתפק בהם שלדעתו לדעת הריב"ש נראה דלא מהני והרב המחבר הוכיח דאין מדברי הריב"ש הכרעה והביא תשובת הרב תומת ישרים סימן פ"ח והעלה דגם הריב"ש דס"ל דאסור לפדות בשבת אפילו במשפון מ"מ יודה דבחול מותר עוד לו שם כתב דלא אמרי' מנה אין פאן משפון אין פאן רק במה שאין עליו חיוב מקודם רק

רוצה לקנות הדבר ונותן משכון עליו אף אם כבר נתחייב כגון פדיון אף דלא בריר חיובו למי יתן מ"מ בנתינת משכון מהני וכההיא דרבך"ז בתשו' סימן קל"ד באופן שלמד מתורתו של הראב"ד בחידושי ונהריטב"א והרח"ש בתשו' (הביאה הכנה"ג בח"מ סימן ק"ץ הגב"י אות כ"ד) והראנ"ח ח"א סימן קי"ו ותומת ישרים הנז' דהמשכון מועיל לפדיון ותמה על ראית מר חמיו בספרו בארות המים אף דדינו דין אמת שמועיל המשכון ואחריו הביא מ"ש מהר"ש אמאריליו בלתי מספיק לדבריו ואדרבה ס"ל דאפילו בדיעבד אם פדה במשכון ולא מהני (אשדות הפסגה סימן יו"ד וי"א): הד"ט ועיין להרב שבות יעקב ח"ב סימן ק"ז מא' מבני הכפרים שאינו בני תורה שפדה בנו בשבת על ידי משכון שהחליט דבנו פדוי מן הדין ומ"מ לפי שאינו בני תורה ראוי לגזור עליו ועל הפהן תענית בו"ה פדי שלא יבאו לזלזל באיסור שבת.

ועיין להר"י נחמולי הביאו הרב פני אהרן סימן פ"א דהוציא ראיה דבחול על ידי משכון ש"ד גם הרב בארות המים סימן י"ח הביא דברי מהרי"ב הנזכר שהשיב לשאלת חכם בן הרב המחבר ומסיק בפשיטות להתיר אם נותן לו משכון שנה ה' סלעים אמנם משכון סתם שאינו שנה ה"ס לא מהני ועיין להרב אגורה באהלה דף ב' ע"ב בדין מי שהוא בפקר ועיין ג"כ להרב קול אליהו סימן כ"ה כ"ו שפנפש האב נפש הבן דכל שאינו נותן הממון בתורת פרעון רק בתורת משכון אין הבן פדוי כלל: טז אשה שהפילה אחר מ' יום לטבילתה פעור אדם שהוא שפיר ולא ניקר בו צורת ריקום הביא תשו' מהריק"ו שורש קמ"ג והעלה דהבא אחריו פטור מפדיון ואף אם רוצה להחמיר ולפזר מעותיו ולפדות בלא ברכה לאו שפיר עביד דיבא עי"כ לספק ברכה וקמו שראה רבים ששגגו וברכו (שבות יעקב ח"א סימן פ"ג): הד"ט ועיין בשו"ת כ"י להרב עזריאל דאינה סימן צ"ב וצ"ג שפסק בדין אשה שהפילה שפיר מרנקם דאם היה בא מעשה לידו היה יועץ לאבי הבן שעל הבא אחריו לתת ה"ס לכהן בלי ברכה ועיין ג"כ להרב יעב"ץ ח"א סימן פ"ט בכיוצא לזה שדעתו ג"כ לחייב בפדיון הבא אחריו בלא ברכה ויישב מה שהשיג הרב צבי אביו בסימן ק"ד על מהריק"ו שרש קמ"ג הנז' ועיין למהר"י קצבי הנז' סימן ה' באשה שילדה תוך ב' חדשים לטבילתה וסברה דכיון שעברו מ' יום אחר טבילתה ולד איקרי לפטור הבא אחריו ולכן אמרה שאינו בכור ויגדל היגדל והוא בכלל מצנת והנה אביו על ידי מעשה שאל פי אשתו גופא דעובדא וא"ל דמה שהפילה היה כעין חתיכת בשר קטנה כמו ב' אצבעות בלי שום ריקום כלל והנשים שהיו שם אמרו שנקבה היתה ולכן לא נתקמו איבריה בדרה הנקבות שאינה נגמרת צורתן עד כמשלש חדשים והאריה הרב המחבר להוכיח דחייב בפדיון ונשא ונתן במ"ש מהריק"ו שרש קמ"ג ושאר שפכיוצא בזה יש להחמיר בענין טומאת לידה מ"מ אין להקל בענין פדיון וכיון שהבן גדול א"א להפדות אלא על ידי עצמו והוא יברך בשמו ע"ש וע"ל אות כ"ד ועיין להרב חיים שאל ח"ב סימן טו"ב בכדומה לנז' דעמד ויישב במ"ש הרש"י והר"ץ הנז' ותמה על הרב באר היטב דבחדא מחטא מחטי דעת הרב ש"י והר"ץ הנז' דאין הדבר פן והביא גם כן מ"ש הרב בית לח"י סימן ש"ב ופוסקים אחרים ונשוב ראה דברי מהר"י קצבי ושעפ"י דבריו ותפשטו כל הקמטים ושחייב בפדיון ויברך ע"ש ועיין להרב אורח לצדיק בחי"ד סימן ד' ששאל מהרב בנימן הלוי בדין הבא אחר הנפלים שיצא ראשו חי וכן ט' שיצא ראשו מת דפסקו הפוסקים בסימן ש"ה כשמואל דאמר דאין הראש פוטר בנפלים

דקשה דהא איתותב שמואל התם בש"ס והרב"ה הנז' השיב תשובה ארוכה והעלה דבכלו לו חדשיו אף אם יצא ראשו מת פוטר ואם לא פלו לו חדשיו אינו פוטר הבא אחריו אם תחזיר ראשו וקדמו אחריו ויצא עינין שם והשיב הרב המחבר על תשובתו ותור הרב"ה הנז' והחזיק בכתבו הראשון והשיב בארץ על כל פרט ופרט של הרב המחבר ע"ש: יז בכור שנולד לישראל מבהמה חולבת שקנה ונתנה לרועה וסרס אם נסרס בידיעת ישראל יש להחמיר שלא לאכלו אא"כ ינלד לו מום אחר אף שהיתה חולבת וספק הוא כדאיתא בי"ד סימן שי"ג אף אם יש שם ספקות אחרות יש להקל (שם ח"ב סימן צ"ב):

הד"ט ועינין למתיר"ם זיסקינד בתשובותיו סימן ט"ו בדין בכור שביד ישראל שמסרו לכהן ובא הכהן ואמר שהגיד לו הישראל שמסרו האם ליד עובד פוכבים ולזמן מה בא העובד פוכבים והגיד לו שהיה זכר ושפרסו נאמן הפהו במה שאומר בשם הישראל דאף דכהנים חשודים להטיל מום בבכור מ"מ פיון שישכול להתברר אם אמת הוא שא"ל הישראל בעל בכור שהעובד פוכבים א"ל כף ושינתנו לו במום פזוה דמום מןבהק הוא ומספים עליו להתיר אף בזה"ז עינין ברש"ך סימן שי"ג סק"א ולפיכך בניד"ד נאמן הפהו ועכ"פ צריכים ג' בני הפנסת להתיר פיון שאין לנו עכשיו מןמחה כדאיתא בסימן ש"ט ואף יתירו לכהן לשחטו ולנהוג בו קדושת בכור ואם ימצא טריפה עור ובשר צריף קבורה ולא מלאו לבו להקל פסברת מור"ם סימן ש"ו למכרו לעובד פוכבים קודם שחיטה ואז אף אם ימצא טריפה יהיה מותר למכרו פיון דרבו המחמירים מהרי"ל בשם מהרי"ח ורש"ל כמ"ש הרש"ך שם ועינין להרב זכרון יוסף סימן י"ט והנמשכים בלוקח מעובד פוכבים איזה גדיי עזים כבני שנה וראה אצל המוכר ב' עזים זקנות בנות ה' שנים בקירוב וא"ל שגם הזקנות יקח שיש להן תולדה טובה שאלו הקטנות נולדו מהן ובאותה שעה לא לקחו ואחר כך הלך וקנאן ממנו והיו חולבות ושוב מסרן לרועה עובד פוכבים וילדו שתיהן א' זכר וא' ב' זכרים ולא נודע מי מהן יצא ראשון רק עפ"י הרועה האומר על אחד מהן שיצא א' ועל הב' שיצא אחריו וכתב הרב ז"ל דמש"ס דבכורות די"ט והרא"ש ורמב"ם פ"ד מהלכות בכורות וש"ע סימן שי"ו משמע דלא מהני עובד פוכבים מסל"ת אפילו לבהמה זקנה ומה גם הכא דלהשביח מקחו אינו נאמן ואפילו היו חולבות גבי עזים דשכיח להיות חולבות גם בלא ילדו אא"כ הוא במקום שאין דרף העזים בכף וא"כ לרמ"א פל השלשה בספיקא קנימי אא"כ אין דרף העזים במקומו לחלוב בלי לידה ואפשר לבררו על ידי שאלה ועינין להרב חוות יאיר סימן ל"ו וכיון שאפשר להתברר נאמן עובד פוכבים מסל"ת וכמ"ש הרב ח"י הנזכר והרש"ך סימן צ"ח סק"ב ואפשר דאם א"א להתברר נמי מי יצא ראשון מ"מ נאמן הרועה להתיר את שיצא אחרון וכדאיתא בקדושין דע"ג ע"ב ח"ה נאמנת וכו' וכפסק הרמב"ם בפ"ג דהל' גתלות נטור ומרן סימן רע"ז סי"ב ובאה"ע סימן ד' סל"ה ועינין בפוסקים שם ואף דהתם בניה ישראלית מייגרי דאסור לישראלית להתנלד מבת עובדת פוכבים מ"מ פיון דהאמינוה משום דאי אפשר בלא"ה ה"ה הכא אף דבעלמא אין העובד פוכבים מסיח לפי תומו נאמן להתיר הגדי שאומר שיצא אחרון: עוד יישב קושית הרש"ך סימן שי"ו סק"ב בשם הדרושה על הרט"ז ורב"ח בענין נאמנות של מל"ת פשאין הוכחה דלהשביח מקחו מתפנין וסיים דאין דברי הרמ"א ששמנו נובעים דברי הרמ"א מןכרחים ושהיה אפשר להקל בניד"ד אם יטעון העובד פוכבים המוכר דמקח טעות הוא שלא ידע שהיו הזקנות

מענפרות אלא שאינו רוצה להמציא היטר חדש אף אם יטעון העובד כוכבים פן יש להתנישב בדבר ועיין להרב פני אהרן סימן כ"ב שהשיב לשאלת חכם בדין עובד כוכבים שהיו לו ב' פרות מענפרות והוא אומר שאחת מבפרת ואחת אינה מבפרת ומכר אחד מהן וקבל דמיה והתנה שלא למסרה לו רק אחר לידתה ושיקח הישראל את אשר יחפון ואחר לידתן בחר לו הישראל אותה שהיתה מבפרת פי היא ישרה בעיניו ונשאל הרב דין הולד פיון שלא משך הבהמה קודם לידתה ולא זכה בה אפילו לרש"י דס"ל דהפסך קונה גם פן בעובד כוכבים דשאני הכא שלא בחר ולא סיים איזה משתייהן מכר לו ונכנס הרב בעניו אם יש ברירה או לא ואי שאני לן בין תולה בדעת עצמו לתולה בדעת אחרים ומסיק דיש ברירה בניד"ד והוברר למפרע שזו שהיא מבפרת היא מה שהיה רוצה מעיקרא וישגם הרב אחיו האריה בזה בדבר משה שלו ע"ש.

ויש לעמוד לע"ד בשאלת השואל דא' חכם היה למאי נ"מ שאמר העובד כוכבים שא' מבפרת וא' אינה מבפרת שאפילו אמר ששתייהן בפרו אינו נאמן אפילו במל"ת כמ"ש מרן בר"ס שי' והרב המשיב גם פן מה לו לדון בדבר ברירה אחרי ששתייהן נתחייבו אף על האומרן שבפרה שוב ראיתי להרב אחיו הנז' בח"א סימן ס"ג דנכנס בעובדי תורה זו ודין ברירה ומסיק דמידי ספקא לא נפקא ואזלינן לקולא אפילו בדאורייתא וכ"ש בדרבנן וגם הרב גיסו שם בסימן כ"ח מסיק להקל עיין שם וע"ע שם מה שהשיב על מ"ש עליו הרב עולת שמואל סימן י"ג ומ"מ לענין דינא פוליהו ס"ל דבניד"ד פטור הישראל מן הבכורה ועיין גם פן להרב מקתם לדוד סימן מ"ח שנשא ונתן בדיני ברירה בענין ישראל שלקח פרה מהעובד כוכבים וא"י אם בפרה ויש במקומו דינא דמלכותא לתת למלך כל העורות ונשאל אם יפטור מהבכורה: עוד נשאל אם מסרה ישראל לרועה עובד כוכבים לרעותה חוץ לעיר שאין שם חוק הנז' אאת"ל דיד עובד כוכבים פנד הבעל מי אזלינן בתר מקום הלידה ותייב או בתר בעל הפרה שיושב בעיר שיש בה החוק הנז' ופטור פתח הרב שהוא דריש פסחים במאי דבעו מרבא בהמת ארנונא אי חייבת בבכורה ומשם בא לדיון ברירה בדאורייתא ובדרבנן ופלפל במ"ש הרח"א בסמ"ק שלו שורש ברירה ומסיק דבדאורייתא אין ברירה לא להקל ולא להחמיר ובדרבנן יש ברירה אף להקל: עוד שקיל וטרי עמ"ש הרב שער אפרים דמיייתי תשו' הרב מ"ב והעלה לבסוף תשובה פללית לב' השאלות הנז' דפטור ועטיר מהבכורה ע"ש: ועיין להר"ם זיסקינד בסימן ל"ב דבמקום שהמלך נוטל מעשר מהעדר שיש לכל א' וא' ותיכף שבהמה יולדת נרשם מסופר המלך עד שיעלו הולדות למגן עצרה ואז לוקח המלך הולד העשירי ויש לישראל בהמה א' שילדה בכור לא דמי למ"ש מרן סימן ש"ף עדר שהמלך נוטל ממנו מעשר חשוב יד עובד כוכבים באמצע דשאני ניד"ד שאין למלך פלום על בהמותיו עד שילד העשירי ואין בידו עדיין לגבות מבהמותיו פלום ואף נולד העשירי אין שייכות פלל לחוב של העשירי על הט' הראשונים לא מיקרי יד עובד כוכבים באמצע ע"ש ועיין ג"כ להרב שב יעקב סימן ס"ב במוסר פרה לעובד כוכבים להיות הברירה בידו ליקח הולד או מעות לשכירות הטיפול ואכילת הפרה עודה אצלו שהביא מ"ש מור"ם סס"ד ומ"ש הרש"ך שם סק"ח ומסיק דאין לולד דין בכור פלל.

ועיין ג"כ למהרי"ו סימן ס"ט וקע"ד דהביא ראיות להתיר למי שיש לו בהמה מבפרת למפוך לעובד כוכבים את העובר ולקבל ממנו מעותיו ליפטור מהבכורה וישראל שסמר

פָּרְתוּ לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים לְפָרְנֶסָה בְּזֶמַן הַחֹרֶף אֲףִי שֶׁקֶבֶל הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים אַחֲרֵיהֶם עָלָיו לֹא חָשִׁיב כִּי עוֹבֵד כּוֹכְבִים בְּאִמְצָע וְלָכֵן אִם יִלְדֶה חַיִּיב בְּכּוֹרָה וְעֵינָיו לְהֵרֵב אֹרֶךְ נְעֻלָּם סִימָן כ"ב בְּמִי שֶׁקָּנָה כְּבִשָׁה א' וּא"י אִם בִּפְרָה וְהוֹלִידָה אֶצְלוֹ זָכָר וּנְקֵבָה וּא"י אִיזָה מִהֵן יֵצֵא רֵאשׁוֹן דְּהוּי סֶפֶק בְּכוֹר וְנֶאֱכָל בְּמוֹמוֹ לְבַעֲלִים דָּאִין פֶּאן ס"ס פִּינֹן שְׂאִין סֶפֶק א' מִתִּיר יוֹתֵר מִחֲבִירוֹ וּכְמ"ש מֵהֵרָא י"י סִימָן קכ"ט וּק"ל וְע"ל סִימָן י"א אוֹת ל"ד וּבְדִין סֶפֶק בְּכוֹר ע"ל אוֹת י"ב יח בְּהֵמָה מִבְּפֶרֶת שֶׁהוֹצִיא הַנִּלְדָּה רֵאשׁוֹ וְהַחֲזִירוֹ דְּהוּי פִּילוּד אִם יֵשׁ לְנִלְדָּה קְדוּשַׁת בְּכוֹר בְּמַעֲשֵׂי אִמָּה וּנ"מ אִם אָסוּר לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאוֹתָהּ בְּהֵמָה עַד שֶׁתֵּלַד וְהִבִּיא הֵרֵב צְדָדִין וְלֹא מְלָאוּ לְבוֹ לְהַחֲלִיט לְהַתִּיר (וְע"ל סִימָן כ"ג אוֹת י"ב) (בֵּית יֶעֱקֹב סִימָן ז'): יֵט קֶטֶן שֶׁנִּשְׁבָּה לְאֶרֶץ מְרַחֲקִים וּפְדָאָהּוּ יִשְׂרָאֵל וְהַעֲדִי אֲנָשִׁים עֲבָרִים גַּם כֵּן מֵאֶרֶץ לְיַד סֶפֶק שְׂמָא פִּהוּ הוּא וְהַעֲדִים שֶׁהַעֲדִי עָלָיו אֵינָם פֶּאן לְשִׁאלָם עַל כֶּף הָעֵלָה שִׁישׁ לְפָדוֹתוֹ בְּלִי בְּרָכָה (שְׁמֹן הַמֹּר סִימָן ד'): הַד"ט וְעֵינָיו לְהֵרֵב שְׂדֵה הָאֶרֶץ סִימָן כ"ג בְּדִין פְּנוּיָה שֶׁנִּתְעַבְּרָה וְאִמָּהּ מֵאִישׁ פ' נִתְעַבְּרָתִי וְכֵהֵן הוּא וְתֵלַד בֶּן בְּכוֹר הָרִי הוּא סֶפֶק בְּכוֹר וְאִם תִּפְסֵהוּ הַפֶּה הַזֶּה"ס מִמְמוֹנוֹ שֶׁל בְּכוֹר לֹא מִפְקִינָן מִפִּהוּ: כ שׁו"ת פְּעָמִים גַּם שֶׁלֹּשׁ מִהֵרֵב הַמְחַבֵּר וּמְהַר"ש ו' אֲדָרֶת בְּדִין חֲטִיִּם מְלֻבָּשִׁים בְּתַבְנֵן הַנְּמַצָּאִים תוֹף הַתְּבוּאָה הַנִּלְקַחַת מֵעוֹבֵד כּוֹכְבִים וְהֵם נִמְרָחִים בְּבֵית ע"י יִשְׂרָאֵל אִי חָשִׁיבִי כִּנְגֻמָּה מְלֻבָּשִׁים בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְחַיִּיבִים בְּתו"מ אוֹ אֲזֵלִינָן בְּתֵר רֹב הַחֲטִיִּן שֶׁבְּפָרִי שֶׁנִּמְרָחוּ עַל יְדֵי עוֹבֵד כּוֹכְבִים וְאִת"ל דְּחָשִׁיב כִּנְגֻמָּה מְלֻבָּשִׁים אִי גִימָא דְּמִירוּס בֵּית פֶּטוּר וְנִדְעַת הֵרֵב הַמְחַבֵּר לְפִטוּר וְהַרְשָׁב"א לְחַיִּיב (עֵין מִשְׁפֵּט ס' ז' וְהַנְּמַשְׁכִּים): כֹּא מְחָא אֲשֶׁמְעַתָּה שֶׁל הֵרֵב קִשְׁל"ה הַלְכוֹת פֶּסַח שֶׁכָּתַב שֶׁהַשׁוֹכֵחַ לִיטוּל חֲלָה מֵעִסָּה א' וְאֵינּוּ יוֹדֵעַ אִיזוֹ הִיא שִׁיטוּל חֲלָה מֵא' עַל הַפֶּל בְּלֹא בְּרָכָה דְּטַעוֹת דְּמַנְפָּר הוּא דְּדִילְמָא אֲתִי לְאֶפְרוּשֵׁי מִמָּה לְשֶׁכֶּר הוֹרְמָה עַל שְׂלֵא הוֹרְמָה דְּהוּי מִפֶּטוּר לְחַיִּיב אֲףִי יֵשׁ לִיטוּל מִכָּל א' וְא' אוֹ לַעֲשׂוֹת לָהּ פְּרִנְסָה מִמְקוֹם אַחַר וְיִטוּל עַל הַמְחַוֵּיבָת שֶׁנִּתְעַבְּרָה מֵהַמְחַוֵּיבָת (חֲלָה שֶׁנִּתְעַבְּרָה ע"ל אוֹת כ"ג) (שְׂאֵלֶת יַעֲב"ץ ח"א סִימָן קל"ד): הַד"ט וְעֵינָיו בְּשׁו"ת מֵהַר"י סִימָן מ"ח בְּדִין עִיסָה שֶׁלֹּא נִיטְלָה חֲלָתָה וְנִתְבַּשְׁלָה דְּנ"ל שִׁישׁ תִּקְנָה לִיטְלָנָה וְלִיקַח מְעַט שִׁישְׁאָר בְּעִיסָה יוֹתֵר מִק"א דִּישׁ בְּרִירָה בְּדַרְבְּנֵן פְּדִיאָתָא בִּפ' בְּתֵרָא דְּבִיצָה וְעוֹד דְּחֲלַת ח"ל קי"ל כִּשְׂמוּאֵל דְּאִכָּל וְאִח"כ מִפְּרִישׁ אִם כֵּן יֵשׁ בְּרִירָה ע"ש: כֹּב פֶּהֲנִים הֶרְגִּילִים לְהַחֲזִיר דְּמִי פְּדִיּוֹן הַבְּכוֹר שֶׁפִּיר עָבְדִי וְהֵאֲדִנָּא חַיּוּבָא נְמִי וְאֶפְּלוּ לְכַתְּחֵלָה יֵשׁ לְפָדוֹתוֹ ע"מ לְהַחֲזִיר וְחוּמְרָא יֵשׁ מִצַּד אַחַר לְחַזֵּר אַחַר פֶּהֲנִים רַבִּים שֶׁאֶפְשָׁר לְמַצּוֹא וְלְחַזֵּר וְלְפָדוֹת יֵשׁ לְפָדוֹת ע"מ לְהַחֲזִיר (שֵׁם סִימָן קנ"ה): הַד"ט וְעֵינָיו לְהֵרֵב אֲגוּרָה בְּאֶהֱלֹף שֶׁהֲאֲרִיף בְּתִשׁוּבָה לְרַבָּנִים אַחֲרֵים עַל מְנַהֵג קק"י א' לְתַת אָבִי הֵבֵן לְפָהֵן הַזֶּה"ס בְּפִירוּשׁ מִתְּנָה ע"מ לְהַחֲזִיר וְהִבִּיא תִשׁוּ' מִהֵרֵב הֶחֱסִיד אַבְרָהָם הַפֶּהֵן דְּפֶסֶק לְכַתְּחֵלָה וְדֹאִי אָסוּר וְטָרַח הֵרֵב הַמְחַבֵּר לְקַיִּים הַמְנַהֵג וְהִבִּיא עוֹד מ"ש מֵהַר"י ט דְּאֵנּוֹן דְּהִיכָא דָּאִין סֶפֶק בְּיַד אָבִי הֵבֵן לְפָדוֹת וְדֹאִי שְׂטוּב וְנִכּוֹן לְהַתְּנוֹת עִם הַפֶּהֵן בְּפִירוּשׁ וְחֹזֵר וְהַשִּׁיב עַל פְּלִפּוּלוֹ וְשׁוּב בְּאוֹ גַּם כֵּן לִידוֹ מ"ש מְהַר"י מֵאִיּוֹ וְסִיִּים דְּלִדְעָתוֹ טַעַם הַמְנַהֵג הִיָּה עַל אִישׁ עָנִי וְגַם לוֹ הַשִּׁיב אֲףִי לְעַנְיָן דִּינָא הַסְפִּימוּ יַחַד עֵינָיו שֵׁם מִדָּף כ"ט עַד ל"ו: וְעֵינָיו לְהֵרֵב ר"א וְשִׁיחַ הַשְּׂדֵה סִימָן ח' דָּף נ"ו ע"ד דְּאִחַר שֶׁכָּתַב דְּהֵרֵב כְּנֶסֶת יִחְזַקְאֵל כָּתַב וְז"ל דְּגַם שִׁיְהִי ח"ו כָּל בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל פְּדוּיִם שְׂלֵא כְּדַת לֹא יִהְיֶה חֲלָקוֹ עִמָּהֶם הֵרֵב הַמְחַבֵּר כָּתַב דְּלֹא דָק וְאֲשַׁפַּח כְּנוּתִיָּה דְּבִלֵּא"ה אֲעִיָּקְרָא דְּדִינָא פִּירְכָּא

מ"ש מָרְן באה"ע רס"ג וכמו שֶהקִשָּׁה עָלָיו הָרַב נ"ש דְאִיפָא חֲשִׁיאָא שְׂיבְאוּ לְפָדוּת
בְּכוֹרִים וְכֵן קִשָּׁה עַל אַחֲרוֹנִים שֶׁפָּתְבוּ דַגְבוּהָ ז"ו נֶאֱמָן לְקַרְוֵא בְּתוֹרָה וְכוּ' דְהָא אִיפָא חֲשִׁישׁ
הַנְז' אֶלְא ע"כ צ"ל שְׂאָף שֶׁהִפְהוּ סָפֵק אִפְ"ה הַבְּכוֹרִים פְּדוּיִים וְא"צ לְחַזֵּר לְפָדוּתוֹן מְסָפֵק
וְעֵינָן לְהָרַב חִוּוֹת יָאִיר סִימָן ק' וּמַהֲרִי"ט סִימָן קמ"ח וּמִלְבוּשֵׁי י"ט בְּשׁו"ת שְׁלוֹ ח"א
סִימָן רי"ט וּפְרַח מִטָּה אֶהְרֵן ח"א סִי צ"א וְרַשְׁד"ם סִי רל"ה וּבְאָר שְׁבַע דָּף קט"ז.

וע' ג"כ לְהָרַב גְּבַעוֹת עוֹלָם סִי ו' דָּף יו"ד ע"ד בְּדִין אֲשֶׁת פֶּהן שְׁנֹשְׁבִית דְּנִשְׁתַּמֵּשׁ בְּנִיד"ד
ממ"ש הרשד"ם בחאה"ע סִי רל"ו שֶׁהִבִּיא תְּשׁוּבַת הָרִיב"ש סִי צ"ד שְׁכ' דְהִפְהִינִים בְּזוּה"ז
אִינָם פֶּהָנִים וְדָאִי וְעַפ"ז הַתִּירָה הָרַב הַמְחַבֵּר בְּנִיד"ד לְבַעֲלָהּ פֶּהן מִפְּח סָפֵק סְפִיקָא עַש"ד.

וְאִם אִין הִפְהוּ רוּצָה לְקַבֵּל הַה"ס וְאִין שָׁם בְּעִיר אֶלְא הוּא עִי לְהַפְר"ח בְּתְּשׁוּבָה סִי ה'
דְּהַעֲלָה דְנִתְיָנָה אִפִּי בַע"כ שְׁמָה נְתִינָה אָף אִם לֹא קַבֵּל בְּפוּעֵל וְעִי לְהָרַב אֲמָרוֹת טְהוּרוֹת
סִי קמ"ג דָּף רמ"ז ע"א דְחוֹלֵק עָלָיו וְדָלָא שְׁמָה נְתִינָה ע"ש וְהָכִי מְסַתְּבָרָא לַע"ד פִּינּוֹן
שְׂיֵשׁ בְּיָדוֹ אִם לֹא הַיּוֹם לְמַחֵר אוֹ לְאַחַר זְמַן לְקִינִים מְצוֹת בּוֹרְאוֹ בְּפוּעֵל דִּי שְׁלֹא יַעֲבֹר
עַל מְצוֹת קוֹנוֹ עַד בָּא פֶּהן שְׂיִקְבָּלָם: כַּג חֲלָה שְׁנַתְּעַרְבָה בְּעֵיסָה לֹא שְׂיִיף לְלוּשׁ אַחֲרוֹת
לְהוֹצִיא חֲלָתָה גַם עַל הַמְדַּוְּמָע כְּאֲשֶׁר הוֹרָה אֶחָד חֲכָם דְּלָא נִפְיָק אִיסוּר מְדַוְּמָע רַק ע"י
בְּיָטוּל בַּק"א וְלֹא בְּהַפְרָשָׁה מִיָּנִיָּה וּבִיָּה וְכָל שְׁפָן מִמְּקוֹם אַחַר אֶבֶל מְשׁוּם דְּבִשְׁל דְּבִרְיָה'
הוּא יֵשׁ לְהַקֵּל בְּחֻזְרַת הַפְּרָשָׁה מִיָּנִיָּה וּבִיָּה (שָׁם ח"ב סִי צ"ט): הַד"ט וְעִי לְהָרַב בֵּית
יַעֲקֹב סִי ק"י בְּמֵאֲכָל שְׁנַתְּבִשְׁל מְעֵיסָה וְנִפְלָה חֲלָה בְּתוֹכוֹ וְאִינָה נִפְרַת דְּצָרִיף ק"א לְבִטְלָה
כְּמוֹר"ם סִי שְׁכ"ג וְאִם אִין שָׁם ק"א יֵשׁ הָיִתֵּר בְּשִׂאָלָה וְהַשִּׁיג עַל הַר"ט ז"ו שֶׁהַשִּׁיג עַל
מוֹר"ם ע"ש וְאִם יֵשׁ מִים בְּתַבְשִׁיל אֲמָרִינּוּ רֹאִין אֶת מִינּוֹ כְּאִלוֹ אִינּוֹ וְאִם מִפִּיר הַחֲלָה
צָרִיף לִיטְלָה וְאִם לֹא יִסִּיר מִהַתְּבִשִׁיל כְּשִׁיעוֹר חֲלָה וְיִשְׁרוֹף ע"ש וְאִם שְׁכַח לִיטְוֹל חֲלָה
מְעֵיסָה א' ע"ל אוֹת כ"א: כַּד פְּשִׁיטָא לִיָּה דְּבְּכוֹר שְׂאִין אָבִיו רוּצָה לְפָדוּתוֹ יֵשׁ לַב"ד
לְהַכְרִיחוֹ לְפָדוּתוֹ עוֹדְנּוֹ קֶטֶן וְאִם נִתְגַּדֵּל וְיֵשׁ גְּכֹסִים לְבָן וְאִנּוֹ יְכוּלִין לְכוּפוֹ אִין לְכוּף אֶת
הָאָב וְכ"כ בְּפִירוּשׁ הָרֶשֶׁב"א בְּתְּשׁוּבוֹתָיו הַחֲדָשׁוֹת סִי שְׁכ"א וְגַם הָרַב חוּט הַשְּׁנִי סִי צ"ב
שֶׁכַּתֵּב לְכוּף אֶת הָאָב פְּשִׁיטוֹת דְּבָרָיו מִיָּרִי בְּבֵן קֶטֶן (וְע"ל אוֹת ט"ז) (הָרַב צָבִי סִי
ק"ה): כַּה הִלֵּשׁ עֵיסָה בֵּינּוּ שְׂאִינוֹ מְעוֹשֵׁר הִבִּיא פְּסֵק הָרַב אַבִּיגְדוֹר עֲזַרְיָאֵל שְׁפָסֵק כְּסִבְרַת
הָרַב אוּרִים גְּדוּלִים שְׁלֹא לְהַפְרִישׁ מִיָּנִיָּה וּבָהּ וְלֹא כְּסִבְרַת הָרַב מַחְנָה אֲפָרִים בְּגִימּוּקִיו
הַלְכוֹת מְעַשֵׁר דַּס"ל לְהַפְרִישׁ מִיָּנִיָּה וּבָהּ וְשָׁקִיל וְטָרִי בַּמ"ש הַר"ם בַּפ"א מֵהַלְכוֹת
מְעַשְׁרוֹת דִּין ב' וּלְהָרַב חֲסָדִי דוֹד י"ד וּבְשׁוֹשְׁנִים לְדוֹד מַס' מְעַשֵׁר וּלְהָרַב הוּן עֲשִׂיר
וְלַר"ט ז"ו וְרַש"ךְ סִימָן שַׁנ"א וְזוּלְתָם וְדַעַת הָרַב הַמְחַבֵּר כְּהָרַב מַחְנָה אֲפָרִים הַנְּזָפֵר ע"ש
(שְׁמַחַת יוֹם טוֹב סִי ב' וּג"י): כּו הַגַּם שֶׁהָיָה בְּדִין לְהַפְרִישׁ ח"ל ב' חֲלוֹת א' לְאוֹר וְא'
לְפָהן מ"מ כִּי הִכִּי דְלָא לִיפּוֹק חֲנוּרְבָא מְנַהֵג אַבּוּתָיו תּוֹרָה הִיא לְפָרוּשׁ חֲלָה א' לְאוֹר וְעִי
לְהַר"ם בַּפ"ה וּבְטוֹר וּמָרְן סִימָן שְׁכ"ב (הַרְדֵּב"ז ח"ג ד' פִּיורְדָא סִימָן תכ"ב): כּו אֶסְמַכְתָּא
אַשְׁכַּח לְפָטוֹר בְּכוֹר בְּהֵמָה מִמִּתְנּוֹת פְּהוּנָה דְאִי בְּפָרֵק הַזְּרוּעַ דַּנ"ל הַטַּעַם מְדַכְתִּיב מֵאֵת
הָעַם וְלֹא מֵאֵת הַפְּהִינִים וְהַקִּשָּׁה לְכַאוּרָה לְרַש"י וּלְהָרַב בְּמִשְׁנַת בְּכוֹר שְׁנַתְּעַרְבָה בַּק' דְּכַתְּבוּ
וּמֵן הַבְּכוֹר שְׂאִין נְתוּנִים מִתְּנּוֹת שְׂאִין קְדוּשָׁה חֲלָה עַל ק' וְק' דַּא"כ אֲמַאי אִיִּצְטָרִיף קָרָא
לְאַפּוּקִי מוֹקְדָשִׁים מִמַּת"כ וְתִרְצֵן דָּאִי לְאוֹ קָרָא אִיפָא ק"ו לְחִיָּבָן דּוּמָה חֲנוּלִין שְׂאִינּוּ
חִיָּבִים בְּחֻזָּה וְשׁוֹק חִיָּבִין בְּמִתְנּוֹת קְדָשִׁים שְׁחִיָּבִים לֹא כ"ש וְנִשְׂא וְנָתַן ג"כ עַל מ"ש

תוספות בפ' ראשית הגז ועמ"ש הרט"ז (וע"ע להרב סי' צ"ב וצ"ג באם א"ל חוץ מהמתנות) (ב"ע חיי סי' צ"א).

כח הוכיח בחי' ערפו דדוקא פשהעובד פוכבים שנתפו אצלו בבית המטבחים אין צריך לרשום אפי' אינו עומד בשעת מכירה אבל באינו יושב בבית המטבחים צריך לרשום ויניח דברי הר"מ פ"ט מהלכות בפורים דמיייתי מן סימן ס"א ושכ"כ רש"ל והרב מעשה חייא והר"ש אלפנדרי כמ"ש בכנסת שלו בהגב"י וע"ע בס' שלאחריו בדין ישראל וכהן שנתתפו (שם סי' צ"ז): כט נשאל לניחש מ"ש הר"מ בפ"ה מהלכות תרומות דין ב' וג'.

דאין תורמין וכו' כל מיני חטים וכן כל מיני דבילה וגרוגרות מין א' דק' שהוא נגד הש"ס דחולין ותירץ דכבר נשאל ע"ז הרב פנים מאירות סי' ו' ונשאל ונתן על דבריו (זכרון יוסף סי' כ"ה): דבר חדש חידש בספק בכור להכניסו לכיפה איפא למיחש לתקלה אף אין לחיבו להכניסו ואם ירצה לגדלו עד שיפול בו מום רשאי והגאון הר"מ פישלס השיב דהיתר הכנסה לכיפה היא דעת הרא"ם שהביא המרדכי ספ"ק דעבודת פוכבים ומשום דס"ל דצער בעלי חיים דרבנן אכן הר"ם והרא"ש והטור סי' ש"ט אסרו ואפשר דס"ל דצער ב"ח דאורייתא וכ"כ הטא"ח סי' ש"ה הגם דמתנס' דעבודת פוכבים די"ג ד"ה אמר אב"י משמע דאף ל"ד דמדאורייתא שרי מ"מ הרא"ם גופיה חולק על התוספות.

ועוד נראה דכונסו לכיפה הוי צב"ח טפי וכדמוכח בסוגיא דעבודת פוכבים מדלא מקשי להיפך אהו ברייתא דעוקרו ולכנסיה לכיפה. ועמ"ש הרב המחבר לחלק בין ודאי בכור משום הפסד ממון פהו לספק בכור אין לומר פן רק לתירוץ הא' של הרא"ש בפ"ק דעבודת פוכבים אף למאי דמסיק התם אין שום חילוק וכן מוכח בהד"א מהרא"ש סוף מס' בכורות אם פן מוכח דליתא לעיקר טעמא משום הפסד פהו והרב המחבר השיב עליו וגם הרמ"פ הנז' חזר גם פן והשיב דהדר ביה ומודה על האמת דספק בכור אסור לכנסו לכיפה (בודע ביהודה סי' פ"א והנמשכים דף פ' ע"ג): הד"ט רשמתי גם הדר והעמוד משום דרוכ סי' פ"א מדבר בענין שאינו ענין כלל לענינו רק משא ומתן לאיסור הונאת ערבי ואחר כל הפלפול כתב וז"ל באופן דהאי בכור נשאר בספיקא דדינא ומ"ש בתחלה לא שפכי הדדי כלל וחסרון הנזכר יש בדברים עי' שם.

לא הוכיח דהמקדש בפטר חמור מקודשת ותירץ השגת הראב"ד בפ"ב מהל' בפורים והיינו קושית הרתי"ט על הרב בפ"ק דקדושין משנה ט' וביאר דברי הר"ם בפ"ק דבכורות בדין חמורה שלא בפרה עי' שם דלדידיה צריך להגיה באופן זה אבל בהנאת גופו קודם עריפה ואחר עריפה פירש דמיו דוקא מחיים אסור אבל לאחר עריפה שאין לו תקנה אינו תופס דמיו אבל גופו אחר עריפה אסור וכן כל הפסקים בש"ע ורמב"ם נכונים (שם סי' פ"ד ופ"ה) לב יישוב מה שהקשה לו הרב חיים מודעי שד"ר מעה"ק צפת עמ"ש הרכ"מ פ"ט מהל' מ"ש דין ח' דאין שום סברא לחלק בין ערלה לשמיטה לימי קליטה ועמד ג"כ הרב המחבר עמ"ש הר"ם בפ"ב למס' שביעית פ"ב משנה ו' גם הביא דהכלל שבידינו שכל המיקל בארץ הלכה פמותו בח"ל ה"ד כשלא דברו בו האמוראים שאם דברו בו לא שייך הכלל הנז' (שם סי' פ"ז ופ"ח) התיר למי שיש לו

שפחה בוגרת שלשה עיסה להפריש ג"כ חלה ודוקא עובד פוכבים לאו בר שליחות ואינו יכול לתרום אף עבד ושפחה שהם ברשות אדוניהם יכולים להיות שליח לתרום ולהפריש חלה בעד אדוניהם (פאר הדור סי' ע"ב): לד אחד הבן חכם ישמח אב שואל ומשיב בדין ראובן שתוף ל' ללידת בנו הבכור בא לעירו פהן אורח והצריך ליקח מעות בהלואה והלוהו ראובן ובעת צאתו שאל ממנו להחזיר מעותיו ויענהו הפהן שאחר שיש לו בן לפדות והוא פהן יעכב המעות לדמי הפדיון בעצמו ע"מ שיחול הפדיון בזמנו ונתרצה ראובן וילך הפהן לדרפו הרי בנו פדוי אבל לא יברך דספקא הוי שמא ימות הבן תוף ל' ועי' לראנ"ח ורש"ך סי' ש"ה ולא הסכים עמו הרב אביו המחבר דלדעתו אין בנו פדוי ואם היה באופן שיהיה בנו פדוי הסכים גם הוא שמ"מ לא יברך (מכתם לדוד סי' מ"ט ונ'): לה בכור שהטילו בו מום על ששמעו לכהן שהיה אומר שאם נקטעה אגנו היה מום ואסרו לו וא"ל שצריך שימתין עד שינולד לו מום מאליו והפהן עני הוא ואין לו במה לפרנסו וכשמעו פן חרה לו והוציא הבכור חוץ ושלחו לנפשו ואיש א' מהפפרים ראה נרץ ולקחו ובא לעיר ושאל מה המעשה הזה וספרו לו המאורע ושאל מה דינו ונסתפק אי שרי לישראל הפפרי פינו דלפי האמת מום הוא אלא שאסרוהו משום קנס והניחו בצריף ישוב (חיים שאל ח"ב סי' ח"ל אות ס"ד) הד"ט ועי' להרב זרע יצחק (עט"י מארם צובה) בקונטרס פלפלת כל שהוא סימן ח' שפלפל במ"ש הרמב"ם פ"ב מהל' בכורות דין ח' בדין מום שנעשה לדעתו והביא מ"ש הרב חזון נחום דף צ' ע"ב ונשא ונתן עליו: לו פוטר האב לפדות בן בכור אנדרוגינוס והוכיח דאפילו להרא"ש דס"ל דאנדרוגינוס ספק זכר הוא מ"מ גבי ממונא לא מפקינן מיניה וכ"ש לרמב"ם מהל' ערכין דין ה' דבריה בפ"ע הוא דלא חלה עליו קדושת בכור וכן פסק גם פן בפרק ב' מהלכות בכורות דין ד' ואת"ל דספק הוא פסק בפ"א מהל' בפורים דין י"ט דמי שהוא ספק פטור (פרי הארץ סי' ח"י): לו מי שהחזיק עצמו לכהן ונפדו על ידי פמה בכורים ושוב העידו עדים שהוא זר והודה לדבריהם דבר פשוט הוא שיש לחזור ולפדות אותן אף לילדים שהם בספק אם נפדו ע"י אין צריך לחזור לפדותו וצריך להחזיר המעות לבעליהן מיהו בנמצא שהוא בן גרושה או חלוצה הצריך עיון רב מה לדון בו (יד אליהו סי' ל"ז): לח ישראל שמכר סוס לעובד פוכבים ונתן לו מקצת מעות ואיזה פכשים ולא משף הפכשים רק העובד פוכבים רשם אותם בצבע שחור והניחם ברשותו עם פכשיו ואחר ימים בא העובד פוכבים וא"ל שכבשה אחת מהן ילדה זכר ונקבה ואינו יודע איזה יצא ראשונה האריך הרב גם בענין קניית העובד פוכבים בכסף ומשיכה והעלה דהוי ספק בכור ונאכל במומו לבעלים (אור נעלם סימן כ"ג): הד"ט ועי' ג"כ להרב מהר"ם זיסקינד סי' ז' דף כ"ד ע"א בישראל שקנה מהעובד פוכבים פכשה א' ונתן לו מעות ולא משכה וחזר ישראל ומכרה לעובד פוכבים אחר שנתן לו המעות וגם הוא לא משכה ושוב ילדה ממ"נ פטור מהבכורה דאפלו רש"י ור"ת אם מעות קונות דוקא בעובד פוכבים ועי' לר"ט ב"ש מהר"ל דפסק דאפילו בדיעבד קי"ל כר"ת וכן משמע גם פן בתשובת הר"מ מינץ סי' ה' וכינון שפן בניד"ד אי בעינו תרנונייהו וליכא אם פן עדיין הוא ברשות העובד פוכבים הראשון ואי סגי במעות א"כ העובד פוכבים הב' קנה ובין הכי בין הכי לא נולד הבכור ברשות ישראל שאם תאמר דהישראל קנה מהראשון משום דקי"ל דמעות בלבד קונות ואלו גבי עובד פוכבים הב' נימא דלא קנה העובד פוכבים

משום דצריף גם משיכה אין לה תרי חומרות דסתרון הדדי מזה דהוי פסיל בחושף הולף ועג"כ להרב משאת בנמינ סי' נ"ה ופשוט הוא ע"ש: ט"ל השיב לשואל בענין מעשר ב' דהפל מודין שיש לפדותו ושמ"ש מר"ם בפ"ב מהל' מ"ש מדת חסידות לפדות מ"ש בזה"ז אינו לענין גוף הפדיון רק לפדותו בשונו דכפחות משונו חייבין ולא ממדת חסידות והנהגים שלא לברך אינו מנהג ותיקון (ואם פודין אותו דוקא בכסף של צורה ע"ל אות יו"ד) (אבקת רוכל סי' ד'): מ ישראל שקנה מהעובד פוכבים ענבים מחנפריים לקרקע אם הישראל עושה בקו יין חייב מן התורה בכל אף שלקחן לאחר לעונת המעשרות דהא גמר ישראל מלאכתן דדוקא פשלקחו ישראל אחר שנתלשו פטור ואם בצרן ע"י עובד כוכבים אז יש לחלק אם לקחן קודם שבאו לעונת המעשרות דחייב לאם לקחן אחר שבאו לעונת המעשרות דפטור (שם סי' ח'): מא הורה גבר הרב המבי"ט בדין תרומה ות"מ בזה"ז מן היין שלא להשליכו בין החביות דזלזול הוא בקדושתו אף שטמאין ונכנס גם כן בדין זילוף ויצא בשלום לתתן לפהו וימצאו בני מעשה אפילו ישראלים שיקנו מהם בזול לזלף בקו הבית בערבי שפתות וי"ט אחר שפכדו הבית ואז יזלפוהו לכבוד שבת וי"ט (שם סי' ט'): סימן לה דיני חוליה.

גוסס ומיתה. הספד וקבורה וטומאת פהו: אות א' ראתה עינו עין כל פעמים רבות חכמים הספדנין שאין מתעטפין בטלית פשמספידים ואולי משום דלסי' שמחה לובשים לבנים בט"ו באב וביורה"כ פדתנו בסוף תעני' ולסי' אבלו' לובשי' שחור' לכן יושבים בלי טלית בלבושים שחורים פחד יצחק אות ה' ע' הספד ראיתי) ב מעולם תמה על מנהג פהני עירו היושבים בבהכ"נ גדולה לאיטליאני ובהכ"נ אשפנזים שבהודע להם עודם בבהכ"נ (וע"ל אות ל"א) היות מת ח"ו באהלים הסמוכים לבהכ"נ ועוברים דרוך החצר מגולה והלא היו יכולין לעמוד בחצר בלי שום צער מ"מ יוצאים אח"כ מחצר ונכנסין עוד פחת אהל המת לצאת חוצה לילף לביתם ולפי שזקני הוראה לא א"ל דבר מעולם חשב הרב המחבר דאולי היתה פנונתם רצויה דמוטב שיהיו שוגגים וכו' דס"ל דטומאת אהל הסמוך לאהל שהמת בתוכו איסורא דרבנן הוא ומנה ולא טעה דסברת רוב הפוסקים היא דאורייתא ואף מ"ד דהויא דרבנן מ"מ לא התירו רק בצער גדול או סנה או פבוד הבריות ובלבד שפתחי אהל המת יהיו סגורים ולכן סינים במאי דפתח דאי איישר חיליה לבטליניה וע' חינוך ב"י סי' צ"ד ופרי הארץ להר"ם מזרחי סי' י"ט וזולתם הזכירם שם (שם אות ט' ע' טומאת אהל): הד"ט וע' להרב אמונת שמואל סי' מ' ולהרב שבות יעקב ח"א סי' פ"ה דמיתתי נמי להיתרא אף במקום אהל דאורייתא ע"י שיצה תיבה ומגדל (פורטאנטינ"א בלע"ז) דמדתו אמה על אמה ברום ג' מבחוץ והאריף שם קצת בדין אהל זרוק ע"ש ובסי' צ"ח וע"ל אות ל' ועי' להרב ריעות האהל סי' ל"ג דיישב תמיהת הרב צבי אשפנזי סי' ק"ג על מהרא"י במה שנהגו הפהנים שלא לצאת דרוך שער העיר משום דסוף טומאה לצאת ותמה עליו שהוא נגד ש"ס ערוף בפ"א דאהלות והרי"ה הנז' חזק הוראת מהרא"י דיפה עושים הפהנים וכמור"ם סי' שע"א והרב המבי"ט ומהרי"ט בנו ועי' להרמ"ז בתשו' ט"ו ותנ"ז דהיקל לכהו לצורך מצוה פמילה ונ"כ במ"ש הטורים סי' הנז' בחצר מוקפת זיזין וכו' ומת בא' מהבתים אם כל דלתות הבית געולות וכו' ואף דהרב הדב"ש השיב על ראיותיו חזר והחזיק הוראתו ונכנסו דבריו באזניו והסכים עמו להתיר ועי' להרב פרי צדיק בחידושו ל"ד ר"ס שע"ב דתמה עמ"ש הרש"ך שם

דבטומאה דרבנן א"צ להקיץ לכהן דמעולם לא שמענו להקל בטומאה דרבנן רק משום כבוד הבריות שלא יצא כשהוא ערום או במקום מצנה אבל משום צער מועט להקיצו לא שמענו להקל אפילו בדרבנן.

ועי' להרב יריעות האהל סי' ל"ב דמאשר ומקנים תשובות הרב תה"ד שהסכים הרמ"א בכהן השוכב ערום באהל המת שאסור לו להתעכב להלביש עצמו והשיב לקושית הרב אבן עזר שחלק עליהם ועל רש"י וביאר היטב דברי הרמב"ם בפ"י מהל' פלאים ובבבב סוף ט"ל הנז' ועי' ג"כ להרב פרי צדיק הנז' בח"ב סי' ה' דלא מקילים בה אפילו בדאיפא ביטול מצנה כגון נ"כ ותפלה בצבור וכיוצא ה"ד בחול אבל בשבת דאין חשש ליציאת המת יכולין הפהגים ליפנס לבהכ"נ ולא יחוסו על סט"ל והביא דברי מהרימ"ט ח"א סי' צ"ו והמבי"ט.

ועי' ג"כ להרב נחפה בפס"ק סי' ו' בדין סט"ל דהעלה דעדיין הדבר שקול אם יכול לצאת בליקה אף שבשבת אפטר להקל ביון שאסור לקבור משא"כ בליל חול דאין בו איסור כלל ועי' להרב מכתם לדוד סי' נ"א על עיר וויניציאה דהוכיח דפתח הראשון שעתידי המת לצאת הוא מהלכה למשה מסיני איסור סט"ל ומשם ואילך מדרבנן ושאינו מקום לסמוך על תיקון הנסרים על פני המת לומר דחייצי אפי' אין בנסרים נקבים דאם יש בהם נקבים פשיטא דטמא טמא יקרא ומ"ש דר"ף אגב בסוף תשובות מהרא"י בנדאי פלטו הקולמוס שלא מדעת ע"ש.

גם הרב סמ"א דחיי החמיר על עיר וויניציאה ושאינו תיקון הנסרים מועיל והסכים לסברת הרב ביליליוס ע"ש בסי' י"ט וכתב שאין תקנה רק לסגור דלמי בתיקה והחלונות אם אין להן סריגות פחות מפ"ט וע"ש תיקונים אחרים.

ועי' בתשב"ץ ח"ג סי' א' וג' בדין בית החיים שפצדו בית דירה לישראל ובצדו אחר בהכ"נ שיש בו חלונות פתוחות מותרים הפהגים לילה לבהכ"נ ולאותו בית שאין דר"ף להוציא המת מהקבר להכניסו בבתים והיכל הפנוי ע"ג קברים ולא היה מתחלה סתום סביב הקברים רק עשוי כעין אכסדרה נראה שאסור לכהן ליפנס להיכל ושמה יש תקנה לדבר ע"ש עוד לו שם תשובות מחכמי הדור בדין שכוונת היהודים גיטט"ו בלעז שיש לה חומה בפתח ודלתים לחבר צדדי המבוי המפולש וצדדי הבתים היו במשל ממזרח למערב והחומות בין צפון לדרום ששם פתחים לצאת ולבא חוץ לגיטט"ו ועל הפתחים וכל שאר החומה עשו זיו יותר מטפח מן הקצה לקצה למען לא יזיקו הגשמים החומה ודלתים ומהנזירות הזיזין הללו מכוננות למטה מן הרעפים היוצאות חוצה לחומו' הבתים אם ב"מ יהיה מת בא' מצדדי הבתים אם אסור לפהגים לישוב בא' מהבתים שפצד האחר שפנגדו והסכימו שצריך תיקון להתיר להם לישוב בבתים שפנגד המת ולצאת ג"כ חוץ מהגיטט"ו משום סט"ל ואין למנוע מלגדור גדרים ולתקן איסורין מפני כבודו של ראשונים דכבוד שמים עדיף עי' בס' מים עמוקים להר"א נ' חביב סי' י"א ולהרב מהר"י בזרע אברהם שלו סי' י"ז על עיר וויניציאה עצמה (שם): הד"ט ותשו' מהרש"ם על הנז' עי' בספרו שמש צדקה בחא"ח סי' כ"א.

ועי' להרב בית יהודה ח"ב סי' מ"ט תשו' הרב יד מלאכי וזולתו. גם עיר הלזו פריניצי שרויה על זה בצער מימי קדם קדמתה וכבר כתב הרפ"י הנז' באות ג' ע' גבינות העובדי

כוכבים ששמעמידים דאגב הביא פי בעברו מפאן הרב יהודה אריה ממודינא נתן עיניו בגיטט"ו העשוי כעין של מעלה ואסר להן ושאין לתמונה למה לא השגיחו הראשונים והפל משום מקום הניחו וכו' ועי' להר"ץ אשכנזי בתשו' סי' ק"ג דכתב דכהנים הנמנעים לצאת בפתח שער העיר כשיש מת בעיר טועין בדבר משנה דאין אומרים פן אלא כשהפל תחת אהל א' אלא נעול בדלת וסופו להפתח מתמת הטומאה שסופה לצאת דרך שם אבל בשערי חצרות וקעיר אין בהן בית מיוחד ומחינו בהו אם לא שנהגו פן לזריזות בעלמא כדי שלא יבאו עליהם מוליכי המת עודם תוף חלל הפתח וכמ"ש מהרי"ט ח"א בשם הרב אביו ותמה במ"ש הרל"ח דף קי"ח על פסקי הרמא"י סי' כ"ד.

ועי' להרב משאת משה ח"א סי' כ"ד בכהן שנטמא בסט"ל נגד הוראת חכם שבעיר והשיב שפן התירו הרבנים שקדמוהו וכ"ש בלילות שבאותו מקום לא היו קוברין בלילה והני דומיא דשבתות (וע"ל אות ב') והביא דברי הרצ"א הנז' וסיים דמן הדין אין לחוש לגדוי שנגדהו אותו חכם על פה ומ"מ ישאל ממנו מחילה: ד השיב פעננו להרב משאת משה על מעשה שאירע בעירו שהשואל לא הודיעו הדברים כהננייתו ושחאמת הוא שהתירו טלטול המת בשבת מהבית למקום נקי ומגולה לאויר השמים ע"י סדינו דהני ככפר ותינוק כדי שיוכלו הפהנים שכניו בהכ"נ לשמוע החזנים ובבתי פנסיות ובעת הדרוש הלה הרב לדרוש פמנהגו ובאו גם הפהנים בתוף הפאים וכיון שלא לכבוד החיים עשו הדבר רק לכבוד המת שבשעת מיתתו היה מוטל במקום אפל ובלי פפיית קרוביו רק בעצת המ"ץ הנזח במקום נקי בגנוזטרא ש'לו פוגיול"ו בלעז שפימות החמה יושבין שם בחברת אנשים מכובדים (וע"ל אות ו') שם ע' מת בשבת ודיניו: ה הגד הגיד שאירע בשנת תח"ל בעיר צינטו שאשה א' קודם מיתתה צותה לנכדתה לשים בראשה פיפה א' שעשתה בידיה ושכחה ולא הניחה בארגז ועל ראשה ובאה בחלום פעמים רבות לנכדתה וא"ל שבשבילה אינה יכולה ללכת למקום מנוחתה וכן באה בחלום לגיסה והיה שם מקנבל א' וחלו פניו לתקן המעות והלכו לבה"ק ובעודם חופרין קברה אמר המקנבל השקבת הרב מעבר יבק הארנפה ואח"כ צנה לגיסה ליקח ג' באיזקי פרוטות גחושית ולומר על כל א' וא' הריני נותן פרוטה זו לצדקה וכו' כנז' שם ובעוד שחפרו הקבר עד חציו מצד הראש אמרו ויהי נועם עד שהגיעו לארגז ועם הקרדום חתכו קצת עץ הארגז ובספין תחבו הפיפה סמוך לראשה ואמר לגיסה לומר טלי מה שבחרת קחי מה ששאלת פי אין לה עוד חלק בעוה"ז וחלקה נחלתה בעוה"ב תישני בשלום ותשכבי בשלום עד יבא מנחם משמיע שלום ג"פ והמקנבל אמר בלחש בשם אלהי צבאות אלהי ישראל הנני משביעה שלא תפחידני ולא תבהילי עוד לא איש ולא אשה לא קטן ולא גדול אלא תישני בשלום וכו' וב' אמות בגד פשתן רינס"א בלע"ז הניחו על הארגז יען פי אמרה ג"כ בחלום שעשו לה תכריכים קצרים ומפני שאמרה לגיסה אם ירצה לילה עמה תוף שנה צנה המקנבל שימדוהו בחוט לבן מראשו מקום תפילין עד סוף אצבעות רגליו באמור ויהי נועם ושם החוט בתוף הנזיר וכתב עליו מבחוץ לשם פב"פ ונרק הפיתק תוף הארגז ואמר תישני בשלום וכו' וכשפסו הקבר לגמרי הניחו פלם ידיהם על קברה מצד הראש ואמרו תישני בשלום וכו' ואתה לה לקץ גם בשנה ההיא בא מת אחד בחלום לאשה אחת וא"ל היכן הוא הכובע הקטן שלי שאיני מוצאו והוא בחלומה נתנה לו פובע קטן של בנה וצנה לה המקנבל שהוא להתענות וללמוד תורה ולתת צדקה וקמח ונר לכופר נפש

הנפטר והטבת חלום כגון הספרדים וגם צדקה וקמח להצלת בנה ובלפתה לישן לומר בכונה גדולה ג' מזמורים היינו בקראי ענני וגו' לדוד ה' אורי וישעי וגו' ולמנצח בנגינות מזמור שיר אלהים יחננו וגו' הנה אל ישועתי אבטח וגו' ולמחרת הלכה היא ובנה והשמש והמקנבל לבה"ק ואמר על קבר המת השפכת הרב מעבר יבק ואח"כ נשתטח בנה על קבר הנפטר ואמר ג' פעמים חטאתי לאלהי ישראל ולפב"פ והוא רחום יכפר וגו' הנה אל ישועתי וגו' תשפב בשלום וכו' ג"פ ונתן שש פרוטות לצדקה לכופר נפש הנפטר כדברי הרב מעבר יבק הנז' דף מ"ג ואמר בכל פרוטה הריני נותן פרוטה זו לצדקה על כל ישראל ועל פ' זה הנפטר למנוחת נפשו בג"ע כל פלי יוצר וגו' ונתרחקו החברים ואמר המקנבל בשם ה' אלהי צבאות ישראל הנני משביע אותך פב"פ ואל תפחיד ואל תבהיל בחלומות שום בריה מישאל בין איש בין אשה בין גדול ובין קטן אלא תשפב וגו' ג"פ ואתה לה לקץ וגו' ויהי נועם וגו' כולו והניח הכובע תחת מראשותיו בקבר ואמר טול מה שפחרת קח מה ששאלת ותשפב בשלום עד יבא מנחם משמיע שלום ג"פ.

וע' ג"כ מנה בס' מע"י הנז' (שפתי צדק מאמר א' פכ"ו ובס' החסידים סי' רל"ז): עוד לו שם בשם הרב באר עשק דכשאומר המת בחלום אני רוצה לבא עמה או אני רוצה שתבא עמי נכון להשליך חלוקו של החי בקבר המת וכמ"ש הרמ"י וס' החסידים אף כשא"ל תן לי חלוקי או תביאנו וכיוצא א"צ להשליך בקבר שום דבר וכתב הרב המחבר דנ"ל דאסור משום דרכי האמורי ולפחות לא נכון לעשות כן שהנפטר הבא בחלום ואומר שהוא ערום ר"ל בלא מצות וצריך לעשות מע"ט לכופר נפשו והראיה מפ' מי שמתו וכו' מאותה ריבה ששלקה לומר לאמה שתשלח לה המסרק ופרש"י לרמזו על מיתת בערה וכו' ולא לשלוח לה המסרק וכן לא נ"ל נכון לפתוח הקבר וכן מעשה הריבה הקבורה במחצלת של קנים לא מצינו בגמרא ששינו בגדיה וששלוהו לה בגדים ע"ש עוד דברים אחרים על ענין זה (ועגכ"ל אות זה) (שם ע' מת הבא בחלום): הד"ט והוא דס' החסידים הנז' הוא בס' רל"ו ואמר שם דאם המקום רחוק או עובדי פוכבים ואין ידוע אנה קברו יחקור איש יהודי שישמו כשם העובד פוכבים וילך שם או על קבר יהודי אחר שישמו כשם יהודי המת שהוא רחוק או אינו יודע מקום קברו ע"ש וכתב עלה הרב ברית עולם וע"ל סי' תשכ"ט ומעשה בא לידו במי שחלם כף ולא היה יכול לילך על קברו ואמר לו שיעשה שליח גמור בשמו כמ"ש רבינו ויעשה פדיון נפש או לפחות יתן צדקה וישוב בתשובה וכף עשה נחי שנים רבות עכ"ל ועג"כ להרב כה"ג סי' שס"ב הגב"י אות ב' איזה דברים בזה וכיוצא לזה מהר"י החסיד ע"ש: ו השיב תשובה מאהבה לתלמיד חבר שלו הרא"ך ששאל ממנו אם מותר לכהן ליטמא למת שאין לו קוברים ישראלים וימצא עובד פוכבים בשכר והשיב לו דל"מ דמותר אלא מצנה היא פי מי שמע פזאת לקבור מ"מ ע"י עובד פוכבים והביא ראיה ממ"ש מרן סי' שע"ד איזהו מ"מ וכו' דמייירי בישראלים וכן מ"ש מור"ם וכן מברית' שהביא הרי"ף בהלכות טומאה דף ע' ותורת האדם דמ"ב ע"א והרא"ש וש"ג שם סי' ע"ב ואף שרבו מהר"י מויניצ'א פקפק בדבר השיב לו על פקפוקו ושגם מהר"י בריאל והרב אעש"ש באזיליאה הספימו עמו להתיר (שם ע' מת מצנה איזהו): הד"ט ואני בעניי הייתי חושש בזה להתיר למעשה וכמ"ש בשו"ת דינוקא סי' ק"ף ולא יהי' אלא ספק אפתי כלל בידינו כשנתת עברת וכו' ועשית מעשה וכשלא נתת וכו' ומה גם דאיסור הלנת המת אינו אלים כאיסור טומאת פהו אם

אינו בדין ליטמא וכמו שפכתתי בח"א סי' י"א אות י"ג בשם הרב חות יאיר דס"ל דאינו בלאו גמור אלא איסור בעלמא ע"ש שוב ראיתי להרב פרי צדיק בחדושישו ל"ד דכ"ג דהניח בצריף דקדוק מ"ש מוהר"ם סי' ע"ד ס"ג דאינו חייב לשפוך משלו דלכאורה נראה דצריף לשפוך ולא יטמא דבכמה דנכתיה אמרינו נחא ליה לאיניש למעבד מצוה בממוניה כ"ש שלא לעבור וכן גבי דליקה שנפלה בי"ט דמשום צערה דגופא מקילים ולא משום צערה דמונא ע"ש ועיין במור"ם סי' שס"ב ובשל"ד ורכ"ח סמ"ז ורל"ג סי"ד ובעיקר הכלל דניחא ליה וכו' ע"ש מה שפכתתי בסי' ב' אות ג' ועיין להרב בית יעקב סי' קנ"א בדין מת המוטל בחמה בשבת במקום שאין ישראל אחר רק פהו א' דכל כה"ג מת מצוה מיקרי ומותר לטלטלו ועיין במור"ם סי' שע"ג ס"ה ובא"ח סי' שי"א בטומאת פהו לקרוביו ולרמ"א דמתמיר ה"ד בדליפא בזיון למת רק בנגיעה בעלמא.

ובזיון המת חמיר טפי מקבורה ועל ידי עובד פוכבים יש היתר טפי לטלטלו מלטלטל ע"י פפר ותינוק ע"ש וע"ל אות ד': ז מי שהוציא לחתונה לו אבר ב"מ מנהג עירו פירארה לקברו ושפן עשו לזמן א' וכן המנהג שם שלא לעשות ארון סתום תחתיו לשום אדם אא"כ צוה לעשות פן (וכאשר עשו לגיסי כ' מנחם ראטי בשנת התצ"ט) וכמ"ש הרש"ך ורט"ז סימן שס"ב: הד"ט ועיין להרב שבות יעקב ח"א סימן ק"א דפסק דמי שחתכו רגלו אינו חייב לקברו אם חושש משום סכנה אף יש ליתנו במקום שלא יפגסו שם פהנים וכהן שנקרע ממנו אונן א' וקצת ממנו נשאר דבוק אין ביה טומאה ועיין ג"כ להרב יוסף אומץ סס"ל דהנהגה להצניע שיניו הנופלים ונאבד לו א' לא ידאג על פן אף דמפי שמוע שמע דחכמי המערב זהירין בזה והביא ראיה מפ"ק דברכות דאר"י דין גרמא וכו' ופי' הערוף דהיה שן שאינו מטמא ואי ס"ד שיש לקברו אף ר"י הנשאירו אצלו קבור יקברנו וכו' אמנם יש לדחות ע"ש: ח כתב בשם הרב מהטוב דשגו בראיה בעירו בפטירת הרב מנחם קאזיס שמת בשחרית ע"ש והמתינו לקברו במש"ק ועברו על כל תלין ולא פטרוהו מדין חבוט הקבר והרי רבינו הקדוש מת בע"ש ונתפגסו כל העיירות להספידו ועוד ראיה ממ"ש הרב ראשית חכמה בשער הקדושה פ"ב בשם הזוהר פ' תרומה דף קכ"א (שם אות ק' ע' קבורת חכם): הד"ט ויותר על פן כתב הרכנה"ג בסי' שנה"ה הגה"ט אות א' בשם הרדב"ז ח"א סימן ק"ז דהמלין מתו בע"ש לקברו בין השמשות אין זה הלנה לכבודו ואסור ועג"כ להרב יד אליהו סי' ט"ו בדין עיר שיש שם מנהג שאין קוברין את המת אחר ב' שעות אחר חצות היום דע"ש דלא מבעיא דיש לבטל המנהג משום איסור הלנה אלא אף לקברו בע"ש יש למהר להוציאו וה"ז משנפח אפי' על או"א ע"ש וכמ"ש בח"א סי' י"א אות י"ג ועיין להרב חיים שאל ח"ב סי' ל"ח אות כ"ה ביוסף אומץ ש"ל סי' פ"ט דנתחדשה הלכה ש"ל מבעשה שפא לידי וכאשר רמזתי בח"א סי' י"א אות י"ג ע"ש וכן אתה אומר בדין אם מתוך הדחק על מי שמת יכול לחצוב קבר ולכסותו בנסרים עד שעת קבורה ועיין לו שם בסי' צ"ב וגם על ענין זה בא תשובתו על מעשה שפא לידי וכאשר הבאתי בח"א שם בסי' נאות הנז' ועי' למרן בסי' של"ט שהביא תשו' הריב"ש בדין גוסס שצוה לפתוח לו קבר שפותר לפתחו ודחה מרן ראיתו ועיין להרב תשב"ץ ח"ג סי' י"ג שהרבה להשיב להוכיח דאין שום חשש איסור לחופרי קברות ליטול שכר טרחן ועמלן פי אין מצות הקבורה רק בהכניסו לקברו וגם זה מוטל לקרובים והחפירה אינה אלא הכשר מצוה שהרי האדם בחייו יכול לחצוב קבר כמ"ה מה לך

פה פי חצבת לה פה קבר וכן בקברי אשר פריתי לי לפי הפשט וכ"נ בפרק נגמר הדין ובמס' משקין ובפ' המוכר פירות בענין המוכר קבר וכולה סוגיא דהתם ע"ש וילפי מש"ל אף שהדין פן לחצוב אפי' בחיים מ"מ יש לחוש לסכנה וכנ"ל: ט יש נוהגים בתורה מבה"ק לרחוץ ידיהם ואינן נוגבין אותם וכהרבה"ג סי' שע"ו וראו רבותיו מהר"י בריאל והריב"ק שהיו מקנחים אותן וכן היה נוהג פמותן (שם ע' קברו המת): י יולדת שמתה אין משימין על בגדי הפולאט"ר או הארגאנ"ו בל"א הסכימו פמה חכמי דורו שבאקטליא הנזכר שם לטובה דאין שום טעם לדחות ולמחות והר"ן הלוי ביאר עוד שראו נוהגין בפני רבותיו להלביש ההרוגים וטבועים ונפולים ב"מ בבגדיהם ופולאט"ר עליהן וכן היולדת אם לא פסקו דמיה קודם שמתה אף אם פסקו קודם שמתה אף שקורין אותה בשם יולדת הרי היא פשאר הנשים וכ"כ ג"כ הרב שמש צדקה סימן נ"ח וס' ע"ש (שם במהדורא בתרא כ"י) אות ג' ע' גדול הבית): הד"ט ועג"כ להרב אהל יוסף סי' מ"ו בדין מי שקהפה מפת קנה שריפה ודמו שותת דרוך פניסה ויציאת העופרת מעל"ע ומת בע"ש סמוך לחשיכה ונקבר ביום א' וביני ביני יצא הדם ונגרר בקרקע הבית ומלבושיו והביא תחלה מ"ש מרן סימן שס"ד מהג"א ומ"ש מור"ם שם בשם מהרי"ל והרב"ח בדין טהרה ולבישת התכריכים בהרוג ויולדת וסיים דבניד"ד דמן הדין היה צריך קבורה פל המלבושים שנתלכלכו בדם בין בעודנו חי בין שלאחר מיתה וגם את העפר ששם נפל שדוד בעת הפאה והקשה לדעת הרב ידידו מהר"ם לידידי דפסק גם הוא פדעתו אף יצא לחלק על הפרים וכסתות שא"צ קבורה דמה נשתנו אלו מאלו וע"ש פל דברי הרמ"ל הנז' דטעמא טעים כדי להעלות חימה סגי לקברו במלבושיו פאשר נמצא: יא נשאל מרב אס"י מקאסאסלי לענין טומאת אהל אם ולד הנולד מישראל שפא עליה עובד פוכבים ומת אם מטמא באהל מההיא דאז"ל ע"פ כי יסיר וגו' בן בתה הבא מן העובד פוכבי קרוי בנה או לו והשיב לו תלמיד חבר שלו מהרי"ף עניו דפשיטא דמטמא באהל דאפי' עובד פוכבים גמור נחלקו הפוסקים וכ"כ הטור בשם הרא"ש בסי' שע"ג וכ"פ מרן להחמיר וכ"ש במתנפר דלכ"ע אסור וכ"כ הרשב"א סי' רמ"ב והרב פנימין זאב סי' שס"ח והרב עדות ביהוסף סי' נ' וה"ה זרע בתה הבא מן העובד פוכבים דלכ"ע יטמא באהל וכן לענין רבית בין המתנפר פתינוק שנשפה בין העובדי פוכבים שאסור ללות ממנו א"כ מטמא באהל פמוהו וכ"כ רדב"ז ח"א סי' י"ב והרב דב"ש סימן מ"ה והרב דרכי נועם באה"ע סי' נ"ט ואם בן מתנפרת דינו פקראים פכר פכת מהרמ"ט ח"ב סי' ק"ט דהקראים מטמאים באהל פמוהו וכ"כ הרב הלך"ט ח"א סימן קע"ז הנה פי כן איך שיהיה דינו לעולם יטמא באהל גם הרש"ם השיב פן פכתוב בשמש צדקה סי' כ"ו וכן הסכימו מהר"ש מלויקיו ורש"ל מפנינאלי והר"י בריאל ורפני מונציילסיא וגירון מפירינצי אף הרב נתנאל הלוי מפיסאר פסק דאינו מטמא ושאין מרבית וחזרת אבידה ראיה לניד"ד דהא הרשב"א גופיה בתשו' הנז' שכתב וישראל מומר מותר להלותו ברבית ואין מחזירין וכו' מ"מ ס"ל דמטמא באהל א"כ אין זה תלוי בזה אבל תלמידי הרב המחבר ענו ואמרו דמ"מ יש לדון ק"ו דלית ליה פירכא שאם מתנפר שמוטר להלותו ברבית מטמא בין מתנפרת שנשאת לעובד פוכבים דבנה הוא ואסור להלותו ברבית לא כ"ש שייטמא באהל גם רפני פירינצי הנז' ששלחו להם מ"ש מהר"ן הנז' ענו ואמרו שאין בדבריו דבר לסתור הוראתם לאיסור וכנ"ל (וע"ל אות ט"ל ומ"ג) (שם

(כ"י) אות יו"ד ע' ישראלי(ת): יב בית שושן ב"מ ובתוכו נשרפה נפש אחד מישראל ח"ו ובקשו ולא מצאו פלום מותר לבנות באותו קרקע והבית טהור וכ"פ הרב ב"ד בסי' קע"ב (עולת שמואל סי' ט"ו) יג אשת פהן מעונבת דלהרש"ך בשם הרוקח ר"ס שע"ה מותרת ליפנס באהל המת משום דהוי ס"ס הביא הרב לכלל יישוב מה שיהקשו עליו אמאי לא טעים טעמא דטהרה בלועה אינה מטמאה דפ"ז דאהלות (שדה הארץ סימן ל'): הד"ט ועיין להרב יעב"ץ ח"ב סימן קע"ז מ"ש לבאר דעת הרוקח כמ"ש בלחם שמים שלו ספ"ז דאהלות שיש חשש טומאה לעובר לטמא וליטמא בב' דרכים הא' פתיחת הקבר במקשה לילד ולד שפלו חדשו דשמה יצא ראשו או רובו חוץ לפרוודור ובנפלים משיעגילו ראש כפיקה והיא דרוקח מיירי אם שהוא תוך עיבורה ולא פלו חדשו דשפיר דמי למסמך אס"ס ואם פלו ימי עיבורה כל שעתא ושעתא יש לחוש לפתיחת הקבר והוצאת הראש ותו ליכא ס"ס ומקבל טומאה בנדאי ע"ש ועג"כ לרדב"ז בשניות סי' ה' שגם הוא יישוב דברי הרוקח באופן זה אף פתב דשפיר יש ס"ס דאף שפלו חדשו אולי ימות בשעת לידה ע"ש: יד פהן שבתוך ימי חנפתו מת לו מת אסור לו ליטמא למתו דכיון דנדחה אבלות משום ימי המשטה דין הוא שלא יטמא וה"ה ברגל ושבת (זקו אהרן סימן ק"ח): הד"ט פבר הבאתי תוכן דבריו בח"א סי' י"ד אות צ' וכעת ראיתי חובה לעצמי ללמד לשוני לומר איני יודע למה לא ידעתי אז לקרורי דעתאי בהא דאמר מני"ר דדין הוא שלא יטמא מפני שאבלתו נדחת וכתבתי דנהי דבמ"ק תניא כל הקרובים שמשמא מתאבל אף לא מפני כן תמשך התולדה דאם אינו מתאבל אינו מטמא ע"ש ואי האמת שאני מתמיה על עצמי על הנסטרות ממני שידי היו עסקניות בדבריו ונסתר ממנו שידי תביאנה שכן פתב הרמב"ם בכתב מפורש שכל אותם שאמרו אין מתאבלין עליהן פגון הרוגי ב"ד אין פהן מטמא להן הרי דאין זה תולדת הרב שהמציא מדעתו רק פסק הלכ' ואפשר שפוננתו להיא דמת מצנה דמיטמא אפי' כה"ג אפילו לדחוקי ממש אע"פ שאינו מתאבל עליו ומשם דנתי דאין הפלל כל שאינו מתאבל אינו מטמא פלל גמור דיש מי שאינו מתאבל ואפ"ה מטמא לו ודו"ק: טו החזיק בכל עוז לאסור אפילו בחול לפתוח בטן מעונבת שמתה להוציא הנולד ומ"ש מרן בא"ח סימן ש"ל ס"ה דמביאים ספין בשבת אפילו דרף רה"ר מיירי דוקא כשנעקר הנולד לצאת וכמ"ש התוספות בבבב"א דף קמ"ב. ועג"כ להרב בית יעקב סימן נ"ט דמייתי ראיה לסברתו דס"ל דאם פלו לו חדשו מחנכים אנו להצילו אפילו נעקר הנולד מתוספות דע"ז דכ"ז אמנם שאני נדאי פלו וכו' מדלא ידענו אם פלו ושוב ראיה להרב שבות יעקב שהשיב למרן הנז' ועיין בתשו' הגאונים סי' רמ"ח ורדב"ז הקדשות סימן תרצ"ה (ועג"כ בח"א מחבורי הקצ"ר הלז סימן י"ד אות י"א הד"ט) (זרע אמת סימן נ'): טז רב שצנה לפני מותו שלא להספידו אף שבסי' שד"מ ס"י יש במשמע בשומעין לו וגדולה מזו כ' הפמ"א בשם מהרי"ו סי' י"ז ותמה על הרב בית יעקב סי' פ"ג ונשא ונתן בדבריו ובדברי הרב מעבר יבק מאמר א' פ"ח מ"מ שוב עשה סניגרון להרב ב"י הנז' וכתב דיש לחלק בין אדם דעלמא לגדול הדור ושיש להספידו ובלבד שלא להפליג בשבחיו רק בדברים המשפרים לב השומעים לתועלת החיים והמתים ומ"מ מסיק בעיון ולהניח הדבר בשיקול הדעת רבנו קשישי (שם סימן קמ"ב): הד"ט וע"ע לו שם בהשמות שהביא דברי הרב חיים שאל ח"א ל"ד וע"ע אות ו' בדין הנז' ובדין רב שצנה שלא יאמרו לו תוארים שכתב בכל א' מהענינים

הנז' פל הצורך גם הרב הרז"א הנז' שם דלכל הדברות אם המשפיע הוא תלמידו של הנפטר אין להזכירו בשמו בלבד משום דאסור להזכיר לרבו בשמו אף שצונה פן רק יאמר רבי סתם או פ' רבי דבכה"ג מותר כמ"ש הרב פרשת דרכים בדרך ענוים ע"ש וע"ל סימן כ"ו אות כ"ח וכ"ט ולפי מה שראינו בדורנו הרבה גדולי הדור המצוים על זה וגם ראיתי קונטרס קטן בשם צוף דבש דפוס וויניציא שנת תלמ"ד שצונה פן מסתמא שמיצא להו וס"ל דאין הדבר מסור ביד החיים להספידו ולהזכירו בלי תוארים דאל"כ לא היו מוציאים דבריהם לבטלה ומעולם לא ראיתי שהספידו לרבנים שצוו שלא להספידו ולא פעם ושמים מעשה הנה בדורנו וקיימו דברי חכמים: יח סניגרון עשה והליץ בעד מנהג עיר אלגאזי"ר שהפנהים שמת להם אחד מהקרובים שתיבין ליטמא להן שאחר שיכניסוהו תוך בה"ק עד מקום הקבר שיקבר ויעשו ההקפות ויקראו צדוק הדין חוזרים הפנהים ומוציאים אותו ונדם או חזות בגוף המטה עדשיצא אחר ממקום המיוחד לקברות מתים ושם יעמדו לא יפנו אנה ונאנה ואז הפתים ישאלים חוזרים לבדם ומכניסים אותו עד הקבר ושם יקבר ומייתי בידה סנגיא דפ"ו דנדרים דף מ"א בפלוגתא דרבה ורב יוסף אליבא דרב הונא ודברי הראב"ד בהשגות בפ"ה מהל' גזירות ופ"ג דהל' אבל ופוסקים אחרים והעלה דכיון דר"ת מתיר אפילו בחזרה כמ"ש הרא"ש בשמו יש להם על מה שישמחו אף דלרמב"ם נדאי אסור ועיין בתשו' הרשב"א סימן שנ"ד ות"י (בית יהודה ח"ב סימן צ"ו) הד"ט אם לא על הפנהים אנו מצטערים על דא נדאי איכא למיחש דאין הפסקות משמשות בין הקפות לקבורה רק לצעורי שכ"כ הרב קרניא נאמנה דף כ' ע"ג בשם הרמ"ז והרב"ך שמזכירים ומזהירים שטעות גדול ביד עושי ההקפות בבית ואח"כ הולכים לקברות שאז הוא יותר צער למה שחוזרים הנגעים להתאחז בו בתוך גדול מבראשונה עוד ראיתי להרב מדרש אליהו דף י"ד ע"א מעשה אדיר ונורא שאירע בימי האר"י על איש א' שלא קברו אותו מיד אחר ההקפות ושלטו בו המזיקים ב"מ גם העד העיד בנו האיש רב חביבי הרי"ף נר"ו רעיא מהימנא דקק"י פאדובה שראה בזה מנהג טוב וכשר בעיר קסאלי שמניחים המרא וחצינא שחפרו בהם הקבר ע"ג הקבר ממש כאשר עושים פשמוסרים הארז ומעמיד המת תוך מטתו וסביביו עומדים כו"כ אנשים בשורה צפופים ואדוקים זה בזה ורוח לא יעבור ביניהם ולפניהם אבוקות של אור תקועות בקרקע נמוך ועומד הרב המקיף ועושה הז' הקפות כסדר הנזכר בס' מעבר יבק ותו לא מידי וככלות ההקפות תיכף מורידין אותו בקברו בנחיצה רבה ושפן נהגו מימים קדמוניות ובפרט בימי הרב זקנו רב אס"י זצ"ל שיצק מים ע"י הרב"ך מריגיו עכ"ל האוהב והאהוב הנז' נר"ו ועיין להרב זרע אמת סימן קמ"ד שכתב דלהקפת והעמדת המת טעם אחד להן וכיון שכתב הרב לחה"פ סימן שנ"ח ס"ג דהמנהג שלא להעמיד המת בימים שאין בהן תחנה אם פן ה"ה להקפות ומ"מ שהוא אמר דאם לבם נוקפם ונפצים לעשותן יעשו בלי פרסום כ"כ דהיינו בבית הנפטר אף דעתו נוטה דשב וא"ת עדיף עיין שם ודבריו מחזורים לפי האמור למעלה פן תתהפך ח"ו תקנתו לקלקלתו וכנז': יט מי שקנה אבן א' למצבת רב אחד ולפי עדות העדים קנאה בתנאי לתקנה וליפותה ע"י אומן בקי והמנהג לעשות הכל אחר שמשימים אותה על הקבר כדי שלא תתקלקל עשייתה בהוליקה והמוכר שכר אומן בקי ועשה בה מה שצריך ולא יצאה נקיה וברה דאדרבה נגלית כעונתה וטוען האומן שתנאי הנה לעשות בה כל מה שאפשר ולא

נתחייב עוד והשוֹפֵט חִיְבוּ לְהַחֲלִיפָה וְעַתָּה יֵשׁ לְדַעַת מַה דִּינָה שֶׁל הָאָבוֹת הַזֹּאת (וּכְמוֹן־פֶּר
בח"ג שְׁלוֹ) דְּכִיּוֹן דְּלִפֵּי טַעֲנָתוֹ שֶׁל מוֹכֵר נַעֲשֶׂה בְּהַחֲלֵט הָרִי לְדִידְיָה שְׁוֹנָא אַנְפְּשִׁיָה חֲתִיכָה
דְּאִיסוּרָא דְהוּ"ל צַר בֵּינָה וְאִזְמַנְיָה אוֹ דְלִמָּא כִּיּוֹן שְׁנַתְחַיֵּיב בְּדִין עַל פִּי עֵדִים הוּ"ל צַר בֵּינָה
וְלֹא אִזְמַנְיָה דְלֹא פְלוּם הוּא וְכַפְסָק מְרֵן סִימֵן שִׁמ"ט וְכַמ"ש הֶרֶב"ד סִימֵן קַע"ב (פְּרִי
הָאֲדָמָה ח"ד דל"ו ע"א): הַד"ט וְעֵינֵן לְהֶרֶב זָרַע אֲמַת ח"ב סִימֵן קַמ"ז בְּדִין ב' מַצְבוֹת
שְׁמַנִּיחִים לְצִיּוֹן עַל הַקָּבֵר שְׁנַמְצָאוּ קְבוּרִים תַּחַת קַרְקַע חֲצַר הַיְהוּדִי שֵׁישׁ זַקֻּנִים בָּהֶם
הָאוּמְרִים שְׁמַחְוֹרְבֵן בַּה"ק שֶׁל יְהוּדִים שְׁהִיּוּ בְּמָקוֹם אַחַר נִשְׁתַּמְשׁוּ לִיסוּדוֹת בְּנֵן הַחֲצַר
וְהַעֲלָה דְלַעֲנֵן הַנָּאָה יֵשׁ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לַעֲשׂוֹת נֶפֶשׁ לְשֹׂאֵר מֵתִים וְלַעֲנֵן הַפְּהֻגִים הוֹרָה
דְּאַף בְּהִידוּעִים אֵין הַפְּהֻגִים מְוַזְהָרִין לְהַתְּרַחֵק מִהֶן מִטַּעַם כַּמָּה סְפִיקֵי דְלִמ"ד לְהַחֲמִיר
נְמִי אֵינוֹ רַק טְוִמָּאָה דְרַבְּנָן וְכ"ש שֶׁא"צ לְבַדּוֹק אִם יֵשׁ שָׁם אַחֲרֵים ע"ש: וּבְעֵינֵיקְרָן שֶׁל
מַצְבוֹת הַלְלוּ עֵינֵן לְהֶרֶב בְּרִית עוֹלָם סִימֵן תְּשִׁל"ח בְּשֵׁם הָאָר"י בְּשַׁעַר הַמַּצְוֹת פְּרָשָׁה
וִיחִי שְׁפֶתֶב שֶׁהוּא צִוְרָף גְּדוֹל וְהוֹסִיף הֶרֶב הַמַּחֲבֵר דְאַפְּשֵׁר דְרַשְׁבֵּ"א נְמִי דְבִירוּשְׁלָמִי פ"ב
דְשִׁקְלִים אָמַר אֵין עוֹשִׁין נֶפֶשׁוֹת לְצַדִּיקִים דְבָרִיָּה הֵם זְכוּרֻם (וְעֵינֵן לְהֶרֶב תַּאֲוָה לַעֲנִיִּים
סִימֵן ער"ה דף פ') גַּם הוּא יוֹדֵה לְשֵׁים לְצַדִּיקִים אֵיזָה אָבוֹן עַל קַבְרָם וְדוֹקָא בְּנֵן מְפוֹאֵר
אֵין עוֹשִׁין לְהֶן ע"ש וְתַכְרִיכֵי מַת שְׁהַזְמִינֵם לְצַרְפוֹ וּנְתַנֵּם עָלָיו וְלֵאזֵיזָה סְבָה הוֹצִיאוּם
מִמְּנוֹ קוֹדֵם הַקְּבוּרָה פֶּסֶק הֶרֶב דְּבַר מְשֶׁה בַּח"א סִימֵן ס"ז לְתַת לְמַת אַחַר ע"ש וְלֵהֶרֶב"ע
הַנְז' בְּחַיִּים שְׂאֵל שְׁלוֹ ח"א סִימֵן ע"א אוֹת ו' וְעֵינֵן לְהַרְמ"ע סִימֵן מ"ד בְּדִין מַצְבוֹת שֵׁישׁ
לְחוּשׁ שְׁיִוְצִיאוּם הָאֲנָסִים דְטוֹב לְמַכְרֵן וְלְמַחְוֹת מִהֶן שְׁמוֹת הַבְּעָלִים וְדַמִּיָּה: וְפְלוֹ לְתִיקוֹן
קַבְרֵי יִשְׂרָאֵל ע"ש כ אָסֵר לְכַהֵן אֵף בְּזַמַּן הַזֶּה לְצַאֲת מֵא"י לְאַרְץ הָעַמִּים וְתַמָּה עַל הַרְש"ך
סִימֵן שִׁס"ט סק"ב ור"ט"ז סק"ד שְׁפֶתֶבוּ דְמָה שְׁאָסֵר מְרֵן שָׁם שְׂאֵינוֹ אֵלָא בְּזַמַּן שְׁהִיָּה א"י
בְּטַהֲרָה אָבֵל בְּזַמַּן הַזֶּה מוֹתֵר דְלִיתָא דֵא"כ הוּ"ל לְמַכְרֵן לְהַשְׁמִיטוֹ כִּיּוֹן שְׂאֵינוֹ נוֹהֵג בְּזוֹה"ז
וּמ"מ עַל הַפְּהֻגִים הַדְרִים בַּח"ל יֵשׁ לְהַפְּדוֹ בְּזַכּוּתָם וְשִׁלָּא יִתְחַיֵּיבוּ לַעֲלוֹת לְאַרְץ עֵינֵן שָׁם
(שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"א בַּח"ד סִימֵן פ"ה): כֹּא אִם פְּנּוֹ שְׁלָא בְּדִין מַת מִהַקָּבֵר וְקַבְרוֹ בּוֹ מַת
אַחַר אִם קָבֵר בְּנֵן הוּא יֵשׁ לְפַנּוֹת הָעֲצָמוֹת שְׁנַקְבְּרוּ שְׁלָא בְּדִין אִם לֹא הִיכָא דְנַהוּג הַיְתֵר
נַהוּג וְדַחָה דְבָרֵי הַרְשֵׁב"א סִימֵן תַּקֵּל"ז דְּפֶסֶק שְׁלָא פְּהַטוּר וּמְרֵן סִימֵן שִׁס"ג וּס"ד
שְׁהַתִּירוּ לְקַבְרוֹ מַת אַחַר בְּקָבֵר שְׁפַנּוֹ מִמְּנוֹ מַת אַחַר וְדָלָא נְמִי מֵהַב"ח דְּפֶסֶק דָּאִם פְּנָה
קָבֵר שֶׁל בְּנֵן מוֹתֵר לְקַבְרוֹ בּוֹ מַת אַחַר דְלִיתָא וְאַף בְּנַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה ע"פ פְּרָנְסֵי הָעִיר
כְּאֵילוֹ לֹא עָשׂוֹ (שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"א סִימֵן פ"ז): כֹּב עַל הַרְחַקַת הַמֵּתִים בְּקַבְרוֹתָם אֲפֹשֶׁר
לְהַקֵּל בְּדוֹרוֹתֵינוּ דְדִי לַעֲמוֹד בְּשִׁלְנוֹ בְּמָקוֹם מְצוּמָצֵם שְׂאֵין לְנוֹ אַרְץ רַחֲבַת יְדִים וּמ"מ
בְּרַחֲבַת יְדִים נְכוּן לְהַרְחִיק זֶה מִזֶּה הַשְׁיָעוּר דְבִסִּימֵן שִׁס"ב (שָׁם סִימֵן צ"ה): הַד"ט וְעֵינֵן
ג"כ לְהֶרֶב צְבִי סִימֵן ק"ב דַּס"ל דְּהַהֲרַחֲקָה פֶּל שְׁהַעֲפֹר רַף יֵשׁ לְהַרְחִיק יוֹתֵר מוֹ' טְפָחִים
כְּדִי שְׁיִהִיּוּ ג' טְפָחִים לְזָה וּג"ט לְזָה וְכַמ"ש הַרְמַב"ן בְּתוֹרַת הָאֲדָם דָּף ל"ח ע"ג בְּשֵׁם
רַבִּינוֹ הָאֵי וְאִם בְּאֵיזָה קַהֲלוֹת מְקַרְבִּין יוֹתֵר מְשׁוּם שְׁהַמָּקוֹם צָר וְדַחוּק אֵין שְׁעַת הַדְּחַק
רְאִיָּה וְעוֹד שְׁעַפְרָם קָשָׁה אֵף בְּקַרְקַע תִּיחּוּם יֵשׁ לְמַחְוֹת בְּיָדָם וְלֹא סְגִי אֲפִילוֹ בּוֹ' טְפָחִים
ע"ש וְע"ל אוֹת ל"ד וּבַתְּשַׁב"ץ ח"ג סִימֵן קי"ט דְּפֶסֶק דְלַהֲפָסִיק בֵּין עֲלִיּוֹן לַתַּחְתּוֹן דִּי
בְּאֵמָה א' וְשֶׁהֶפֶל לְפִי הַסֵּלַע אִם רַף אוֹ קָשָׁה וְה"ה בְּהַרְחַק הַצְּדָדִין שֵׁישׁ לְהַרְחִיק ז"ט
הֶפֶל לְפִי הַמָּקוֹם ע"ש כַּג לְקַבְרוֹ מַת אֲצֵל אַבּוֹתָיו שְׁמַצַּד א' קְבוּר שׁוֹנָאוֹ וְדֹאֵי אִם אֲפֹשֶׁר
לַעֲשׂוֹת שְׁנִיָּהֶם ש"ד וְאִם עָבְרוּ כְּבֵר עַל הַנְּקָבֵר י"ב חוֹדֵשׁ דָּאֵין כְּאֵין חֲשֵׁשׁ כָּלֵל אֲצֵל הָא'

רק משום הב' אמרינו דמסתמא ניקח ליה לקבור בקבר בית אב אף שיהיה אצל שונא דאשפחן דקפדי אינשי כמש"ה ושכבתי עם אבותי וגו' וקברתני וגו' (שם סימן צ"ו):
הד"ט ועיין להרב באר היטב סימן שס"ב ס"ו ולהרב זרע אמת ח"ב סימן קמ"ו שכתב
דינש לחיוב לסברת הרב מעבר יבק מאמר ב' פ"ו בדין אלמנה לבעל ב' ויש לה בנים
משניהם ומתה שתקבר אצל בעלה הא' אם לא שנודע דהוה מתישבא פדקא יאות בבעלה
תניינא וניחא נפשה טפי ולא עוד אלא דבמעשה שנשאל היה לו מב' בנים ונקבות ומהא'
זכרים לבד ע"ש פד בשעת הדבר ב"מ שצונה המלה שלא לקבור מתים בעיר אם לא
ישפכו עליו סיד לעפל הבשר ואם לאו לקברן בא' מהעניירות במקום שאין שם אדם יש
לסמוך עמ"ש הרשב"א סימן שס"ט שערב לו לאדם ליקבר אצל אבותיו אף שיצטרף
לשפוך עליו סיד (שם סימן צ"ו): הד"ט ועיין להרב יוסף אומץ סימן ס' דכתב דמנהג
ישראל לתת עפר א"י בקבר משום וכפר אדמתו עמו ולא לפי שסגולת אותו עפר לעפל
הבשר כמו שעלה בדעת השואל ועיין בבאר היטב סימן שס"ג דכתב דוקא בההיא
דקבורת המת בא"י ה"ט משום וכפר אדמתו ואילו עמ"ש מור"ם דהמנהג לתת מעפר
א"י בקבר הביא מ"ש הרב מעבר יבק שהועד לו מפי הראיה שעפר א"י מכלה בשור
הגוף בזמן חודש ימים ושהאריך שם וכבר נודע שכל זמן שבשורו עליו אינו נח מן הדין
והביא מ"ש הרשב"א להנז' ואם כן י"ל דמש"ה נותנים מעפר א"י בקבר וכמ"ש מור"ם
הנז' וברוף היודע מ"מ דחה מהרי"א הנז' עדות הרב מע"י הנז': כה מי שצונה לפני מותו
לתפוך בטליתו איזה שמות ופסוקים בכתב על הקלף מצונה לקיים דבריו אף שאינו ת"ח
דדוקא בס"ת שפלה אמרו במגילה לקבור אצל ת"ח ובכלי חרס אבל בקמיעין אין בהן
חומר כ"כ כמ"ש בא"ח סימן של"ד (שם סימן ק"א).

כו תח תשובה פתח על מעשה שהיה שחטטו מתים והפשיטו תכריכיהו וזרקו על פניהו
וחרו היהודים להלבישן וקברום פראוי וכינון שבועון חיים המתים מתחוטטין כמ"ש
ביבמות דס"ג לימד להם לפשפש במעשיהו ובער"ח יתענו פלם מכן ח"י שנה עד בן ס'
חויץ מעופרות ומניקות וחולים וילכו על קברות המתים שנתחטטו ויבקשו מהן מחילה
אם נתחוטטו בשבילם ויתן כל א' פופר נפש צדקה בעדם ויזכרו גשמותם בהזכרה
ראשונה שתהיה גם האריך בנסתפקו אם חפרו העובדי פוכבים איזה קברות אם יכולין
לחפור ולפתוח אותן הקברות והביא דברי הגאון מהר"ד אפנהיים גיסו ההובא בשו"ת
חות יאיר דף רמ"ז ע"ב ונשא ונתן בדבריו (וע"ל אות ה' ואות כ"ח) (שם סימן ק"ג):
כו מי שנכשל בא"א וקבל עליו בתשובתו דין ד' מיתות ב"ד להטביע עצמו בנהר שהוא
חנק אין לו דין מאבד עצמו לדעת וראייתו מקידושין דפ"ה בעובדא דר"ח בר אשי
ומההיא דתולדות רבה גבי יקים איש צרודה ומפתנבות פרק הנושא שהפיל עצמו מהגג
ע"ש ולא מצא קורת רוח בדברי הש"ר היפה שם בפרשה תולדות רק באשר מצא
בחידושי מהרי"ט לכתובה דהוא כובס גם משום תשובה קעבד ואם כן מוכח שפיר דכל
העושה לשם תשובה או להנצל עצמו מיסורים קשים אין לו דין מאבד עצמו לדעת
ומזמן הוא לחיי עה"ב (שם סימן קי"א): הד"ט ועיין בח"א מחבורי הקצור הלז סימן
כ"ט אות ל"ה ועג"כ להרב זרע אמת ח"ב דפסק דמי שהמית עצמו מיראה שייסתנו יצרו
להמיר דתו אף שנודאי אסור אין לו דין מע"ל ויישב דעת התוס' פ' הגזקין דף נ"ז ע"ב
ד"ה קפצו פולן דאולי ס"ל כשיטת קצת מפרשים שהביא הריטב"א בשיטה מקובצת

דְּכַתְּנוּבוֹת דָּף ל"ג וְהִבִּיא מ"ש הָרַב גו"ר בְּהַגְהוֹתָיו סִימָן קנ"ז סק"ד בְּשֵׁם פֶּסְקֵי רִיקְאָנְטֵי סִימָן ס"ט וְדַעַת הָרַב בְּרַפֵּי יוֹסֵף סִימָן שִׁמ"ה סק"ד וּבְשֵׁם הַגְּדוֹלִים אוֹת יו"ד סִימָן ז"ךְ וְעֵינֵן בְּחִיּוֹם שָׂאל ח"א סִימָן מ"ו וּבְמִרְאוֹת הָעֵינֵן דָּף נ"ז ע"ד וְהִבִּיא מ"ש הָרַב חֲאָבִילִיו בְּקוּנְטָרְס רֹחַ חַיִּים דְּנִסְתַּפֵּק אִם מִי שֶׁעֶבֶר עֲבִירָה וְשִׁחִיב עֲלֶיהָ מִיִּתָּה מוֹתֵר לְהַמִּית אֶת עֲצָמוֹ לְתִשׁוּבָה וְע"ע לֹא שֵׁם בְּדִין רוֹצֵחַ יִשְׂרָאֵל שְׁנִתְּפֵס וּנְתַנּוּהוּ בְּמִשְׁמֵר בְּחֹדֶר בְּפָנָי עֲצָמוֹ וּמְצָאוּהוּ חֲנוּק דְּפֶסֶק דָּאִין לְלַמּוֹד לְנִיד"ד מְדִין מְרֹן בְּסִימָן שִׁמ"ה וְהִבִּיא ג"כ מ"ש הָרַב מִטָּה יְהוּדָה וְצִיָּדָד לְחֻלְק בֵּין הַנּוֹשְׂאִים וְסִיָּים דְּבִנִּיד"ד יֵשׁ אֲנֻמְדֵן דַּעְתָּא שְׂלֵא הַמִּית אֶת עֲצָמוֹ רַק בְּהוֹרְמָנָא דְּמִלְפָּא וְלִכְבוֹד יִשְׂרָאֵל וְשִׁבִין כְּףָּ וּבִין כְּףָּ יִתְעַסְקוּ עִמּוֹ כְּשֶׁאֵר מִתִּים וְכוּ עֲשׂוּ מַעֲשֵׂה ע"ש.

וְעג"כ לְהָרַב בְּאֵר הַיֵּטֵב סִימָן ש"מ ס"ה וְלְהָרַב שְׂבֵט יְהוּדָה סִימָן מ"ה תְּשׁוּבָה גְּמוּרָה לְמַעֲשֵׂה שְׁהִיָּה ע"ש וְע"ל אוֹת מ"ה בְּדִין מִי שֶׁנִּמְצָא חֲנוּק בְּבֵית הָאֲסוּרִים וְעֵינֵן לְהָרַב בֵּית יַעֲקֹב סִימָן קמ"ה בְּנִתְּפֵס מְהַעֲוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וְהוּא מוֹחָה שְׂלֵא לְהוֹצִיא עֲלָיו הוֹצָאוֹת לְפָדוֹתוֹ כִּי חֲפִץ הוּא לְקַדֵּשׁ ש"ש דְּדָבָר פְּשוּט הוּא דִּיפָּה עֲשׂוּ שְׂלֵא לְהַשְׁגִּיחַ בְּדַבְּרֵי וְהוֹצִיאוּ הוֹצָאוֹת לְהַצִּילוֹ וְשִׁחִיב לְשֵׁלֵם הַהוֹצָאָה ע"ש (וּבְעֵינֵן קְרִיעָה וְאֲבָלוֹת עַל הַמְּאָבָד עֲצָמוֹ לְדַעַת ע"ל סִימָן ל"ו אוֹת ל"ז).

כַּח נִשְׂאָל בְּדִין יְלָדָה א' בַּת ט"ו חֲדָשִׁים שֶׁנִּקְבְּרָה וְשִׁכְחוּ לְהַסִּיר מִמֶּנָּה נִזְם זָהָב שֶׁבָּאֲזָנָהּ הַסְּפִים לְהוֹרָאָת מַעֲלַת הַשׁוֹאֵל שְׂלֵא לְפָתוּחַ קְבֵרָה וְאִף דְּלִפֵּי מ"ש הַטּוֹר וּמְרֹן דְּלִפְתוּחַ הַקְּבֵר בְּלִי פִּינוּי מוֹתֵר וְגַם לִפֵּי מ"ש הַרִ"ז וְרִש"ךְ דְּהַאֲסוּר הוּא מְפָנִי שְׂמִתִּירָאִים מִהַדִּין וְא"כ הַיְלָדָה זֹאת שְׂאִין מְפָנִין וְגַם אֵינָה בַּת עוֹנֵשִׁין הִיָּה נִרְאָה לְהַתִּיר פְּתִיחַת קְבֵרָה וְלְהַסִּיר נִזְמָה מ"מ אֵין לְהַקֵּל וְאִף דְּמִטְעָם נִיּוּל אֵין בָּהּ שְׂאֲתָמוּל קְבֵרוֹהָ וּבְזִמָּן מוּעַט כְּזֵה אֵינָה מְנוּוֹלֶת מ"מ כְּבָר פְּתַח מְרֹן בְּסִימָן שִׁס"ג בְּשֵׁם הַיְרוּשְׁלָמִי שְׂאִין לְפָתוּחַ שׁוּם קְבֵר אַחַר שְׁנִסְתָּם הַגּוֹלֵל אֲפִילוֹ לְבָדוּק אַחַר ב' שְׁעָרוֹת וְאִי מִשׁוּם דְּגִנְאִי הוּא לֵה הַנִּזְם שְׂל זָהָב שְׂאִינוֹ מְהַצְנוּךְ אֵין זֵה שִׁינוּי כ"כ וְאֵינוֹ גִּנְאִי לֵה וְאִי מִשׁוּם דָּאִין רְאוּי לְבֵא בְּזָהָב לְפָנֵי הַמְּקוֹם מִשׁוּם קְטִיגוֹר וְכִמ"ש גְּבִי כ"ג גַּם זֵה לֹא שִׁיָּךְ בְּנִשְׁמִים וְאֲדָרְבָּה סְנִיגוֹר הוּא לְהוֹ שְׂלֵא רְצוֹ לִיתָן לְעַגֵּל וְכִמ"ש רִש"י בְּמַגִּילָה דְּכ"ב גַּם מוֹכַח קֶצֶת מִמּוֹר"ם סִימָן שִׁס"ט שְׂכַתֵּב וְלִכּוֹן מוֹתֵר לִיטוֹל טַבְעַת שְׂפִיד הַמִּתִּים וְכִיּוֹצֵא בְּזֵה וְאִי אֵיתָא דְּהַנִּי שִׁינוּי וְגִנְאִי ה"ל לְהַצְרִיף לִיטוֹל א"ו אֵין בּוֹ קְפִידָא וְכִמ"ש שְׂלֵא לְפָתוּחַ הַקְּבֵר ע"ז רַק עַכ"פ לְמִיחַשׁ יֵשׁ לְבַקֵּשׁ מַחִילַת שְׂאָם לֹא יוֹעִיל לֹא יִזְיֵק (שְׂב יַעֲקֹב סִימָן ס"ד): הַד"ט וְע"ל אוֹת ה' וְכ"ה וְכ"ט וְעַל הַהִיא דְּמוֹרָם הַנּוֹ עג"כ לְהָרַב בְּכוֹר שׁוֹר דָּף קכ"ד ע"א דְּמַחֲלֵק בֵּין תַּכְשִׁיט הַמְּחַוֵּבֵר לְגוּף פְּפֵאָה נְכָרִית וְשֵׁן תוֹתְבַת אֲסוּר דְּעִיקְרוֹן שְׁיָהִיו נִרְאוֹת שְׁהֵן מְגוּפָה אֲבָל תַּכְשִׁיט אַחַר פְּטַבְעַת יֵשׁ לְהַתִּיר אֲפִילוֹ קְשׁוֹר בְּמַת כַּט מֵת הַקְּבוֹר בְּקַרְקַע עוֹבֵד כּוֹכְבִים מוֹתֵר לְפָנוֹתוֹ מִשְׁם לְקַבְרוֹ בְּקַבְרֵי יִשְׂרָאֵל וְאִם מְחַוֵּיבִים לְפָתוּחַ הָאָרוֹן לְרִאוֹת אִם עוֹדְנוּ מוֹשְׁכָב כְּדָרְפוֹ אֲסוּר וְדָחָה סְבֵרַת מַהֲר"ד בְּסִפְרָ חוֹת יֵאִיר שְׁהַעִיד בְּשֵׁם הָרַב גְּרִשׁוֹן מִיץ שְׂבָא מַעֲשֵׂה לְפָנָיו בְּב' מִתִּים שֶׁהַקְּבָרִים שִׁכְחוּ בְּכָל א' תַּכְרִיף א' וְצוּהָ הָרַב לְפָתוּחַ קְבֵר הַקְּטָן וְלִכְרֹכוֹ בְּתַכְרִיף מֵאַחַר שְׂאִין אֵימַת הַדִּין עֲלָיו (וְע"ל אוֹת כ"ה) אֲבָל הַגְּדוֹל שְׂאֵימַת הַדִּין עֲלָיו אֲסוּר לְפָתוּחַ וְמַהֲר"ד הַנּוֹ הַקְּשָׂה לֹא מְב"ב דָּף קנ"ה מִתִּיב ר"ז מַעֲשֵׂה וְכוּ וְסִיָּים דָּאִין חִילוּק בֵּין קְטָן לְגְּדוֹל דְּאֲסוּר מִשׁוּם נִיּוּל אִף אִם לֹא מִשׁוּם חֲרָדַת הַדִּין (הָרַב צְבִי סִימָן מ"ז וְנִמְשָׁכִים): הַד"ט וְעֵינֵן לְהָרַב כְּנִסַּת יְחֻזְקָאֵל סִימָן מ"ג בְּדִין

בני אמבונרג השולחים לקבנר מתיקה באלטונא ובוניזירביק וכי תקפו צרותיהן והיה
ב"מ דבר בעם לא הניחום להוליקם אנה ואנה ונתן להם השר קרקע על בית החיים סמוך
לעיר וקברו שם מתים רבים ואחר שישלח ה' בהם רוח חיים באו וישאלו אם היו רשאים
לחטוט קבריהן לקברם בבה"ק הישנים ואחד חכם הורה לפנות המתים שצוו להוליקם
לקברם הישן או שיש להן משפחות בבה"ק הישן אף שאר המתים ישכבו על משפחותם
בשלוש וע"ע לו בסימן מ"ד בנפל בן ח' חדשים חי שמת וקברוהו בלתי נגמול שאחר
שהביא תשובת הרב חות יאיר דרמ"ו ע"ב שהביא בשם הרעה"ג לחלק בין קטן לגדול
ומה שהשיגו גדול א' בדורו ותשובת הרב חות יאיר הפל פאשר לכל כנז' הביא דברי
הר"ץ הנז' וסיים דבנ"ד יש לדון ק"ו דאם מחמת חסרון מלבוש פסק העה"ג הנז' לחטוט
ק"ו לכל ישכב ערל ויזכרוהו וירחמוהו מן השמים כמ"ש מרן סימן רס"ג בשם מהרי"ו
ואף שזהו נפל דה"נ דנולד בח' ספק נפל הוא וכמ"ש ביבמות דדלקא אשתהי והוא בן ז'
ולכן הורה לחטוטו ולמולו בצור לזכותו לתחיה וע"ל אות ה' גם הרב בכור שור בדף
קכ"ב ע"א בדין תינוק שמת בתוך ח' ימים ושכחו למולו פסק לפתוח הקבר למולו ול"ד
למקבר בזוי למקנוד די"ל דלא איכפת ליה פולי האי אבל ליקבר בערלה חרפה ודאי לו
ע"ש ועיין ג"כ להרב יוסף אומץ סימן ט"ל בתינוק שמת בלזארוט"ו והנצרכו לקברו
ערום וקברי עובדי כוכבים ושוב עלה בידם לקברו בקברי ישראל והתיר לפנותו משם
והביא מ"ש הרב שבות יעקב ח"ב סימן ק"ג ובית לח"י סימן שס"ג וחות יאיר והר"ץ
והרב נודע ביהודה ס"ס פ"ח ע"ש ועיין ג"כ להרב דבר משה ח"א סימן פ"ו בכדומה
לנזפרים להתיר לפנות וכמ"ש מהריק"ש והביא ג"כ ראיה מתשו' הרשב"א סימן שס"ט
בא' שנקבר תוך השכונה ביום הידוע לנוצרים שלא יוכלו לקברו ליומו בבה"ק ואח"כ
פינוהו ע"ש ומ"מ אם אין מקום לירא לבא לידי תקלה מוטב בשב ואת"ע וע"כ להרב
נודע ביהודה הנזכר סימן ס"ט בקק"י שקנו קרקע מעובדי כוכבים לקברות לק"ן שנים
ואח"כ להחזירו לבעלים לעשות בו כמי שעושה בשלו ואחר פמה שנים רוצים לקנות
קרקע אחר לקנין עולם אם הותר לפנות הנקברים לקברם בקרקע זו שתהיה להם מנוחת
עולם ומעלת השואל השיב בדין דסימן שס"ג שאם נתנוהו בקבר ע"מ לפנותו משם
מותר בכל זמן ואם לפנותו לזמן קבוע מותר לפנותו בזמן שהוא דליכא בכה"ג בלבול
למתים עוד הביא דלזמן מרובה פנה על פי הרוב אינו נשאר אלא רקב ולא שייך בלבול
רק פשהו עצמות ובניד"ד א"כ לע"ע אפתי הן עצמות ויוכל להיות שישתדלו אז לקנותו
מחדש גם מאז והלאה וכתב עוד דלדעתו לא שייך קבורה בקרב ויליף לה מת"כ ע"פ
קרבו שאו את אחיכם וגו' ומסנהדרין דכ"ב כמ"ש הרב קרבן אהרן שם.

עוד הביא טעם ג' כי לא נכון לגרונם אבלות קרובים בליקוט עצמות כדאיתא סימן ת"ג
ולפטור עצמו ממצות אבל ברקב לא שייך אבלות ומה שהגאון הר"ץ התיר לפנות מקבר
עובד כוכבים לקבר ישראל ה"תם לכבודו הוא וליכא בלבול והסכים עמו הרב המחבר
דברקב ואפילו בעצמות שאין בהן בשר לא שייך בלבול וסמוכות עשה מתשובת רב האי
הביאה הטור ומרן סימן שס"ג ולכן בניד"ד אם בטוחים הם שגם אחר פלות הזמן
שהגבילו יהיו רשאים לפנות העצמות משם קודם השבת הקרקע פשיטא דאין צד היתר
לפנות עתה דאולי תוך הזמן יחיו המתים או יחזרו ליקח ממנו לחלוטין ואם לא יעלה
בידם פנום פשיטא הזמן וכסברת מע' השואל ומשיב כנז' אף אם יש לחוש שאם לא

פננים עתה לא יורשו אח"כ לפנות אין ספק דמותר לפנות עתה ועכ"פ מפאן ולהלן פינון
שיש פנידמ לקנות בית עלמין לחלוטין לא יקברו עוד בקרקע הראשון: ועג"כ להרב פרי
האדמה ח"ד דל"ו ע"א שהביא תשו' מהריח"ל בפסאן סימן כ"א ותשו' הרמ"ע סימן מ"ד
וכ"ו ותשו' הראנ"ח במים עמקים סימן י"א ומשם בא לו לניד"ד שאירע בעה"ק
ירושלים בשנת תקי"ו דמרוב גשמים רבו הזוחלין ועקרו כמה קברים והיה הנשאר
בציון חצי הקבר גלוי עד העצמות ורבו וכמעט קט גם זה ינתק ותמוש ופסק דמותר
ומצוה לפנות לקברם במקום משתמר רק להשתדל על ידי אומנות יתירה פשיפנום שלא
לשייר כלל אלא יקחו ג"כ מעפרם פראוי ע"ש ועיין להרב בית יהודה סימן ל"ה בדין ב'
אחים שמת אחד מהם והב' היה בעיר רחוקה קצת ושלחו לקרוא לו ועבבו קבורתו
וכשראו שלא בא בסוף יום מיתתו קברוהו בקברות מתים ואחר שעה בא אחיו וניתעצב
אל לבו הרבה על שלא המתינו לו להוליכו בעירו ולא במקום שהוא פבר ואינו
מיוחד כ"כ לקברו ורצה לפנותו משם והגם שא"ל שאין ראוי לעשות פן לא יכלו לו כי
גדל הפאב מאד וילך לדרך פל יום ע"ש ולעתותי ערב בראותו כי עודנו רחוק מהעיר
קנה שביטה במקום א' ומתו מוטל לפניו בשבת ובמו"ש הוליכו לעירו ויקברוהו בקבר
מתי ישראל וכל העיר לענה עליו כי לא טוב עשה ונתחרט גם הוא ובקש תשובה לעונו
והציע לו הרב המחבר תשובתו ע"ש: ל שאלת חכם ותשובתה ממהר"ם נאורא מוירונא
על פהן שפבית הסמוך לביתו מת בתוכו אם יש לו היתר ליסגר בביתו ואם צריך לעשות
ב' פתחים א' פתוח וא' נעול פשיבואו לדבר אתו וכן אם יכול לצאת תוך תיבה שיידה
ומגדל והביא מ"ש רט"ז סשע"א שמשפכים לדעת הרדו"פ ורש"ך שם סקמ"ו ומה
שנחלקו רט"ז ורש"ך בסקי"א והביא ג"כ מ"ש מרן שם ס"ה ומהר"י הלוי כלל ל"ה
סימן ל"ד והרמ"ז סימן י"ט והשיב הרב המחבר שראה פן תמה במ"ש רט"ז שם סק"ג
ויו"ד שפראין יוצאין ממרפז האמת וכבר הרבה להשיב עליו הרש"ך בנקה"כ שע"כ אין
ספק דמותר לכהן להסתתר בביתו הנעול שאין בו חור טפח למקום הגעת הטומאה
שפבית מצדו ומכ"ש אם הדלת עשויה באופן שתסגר מאליה בלי סמיכת המנעול וצירים
וכן החלונות שבאותו החדר ועל מ"ש מב' פתחים א' פתוח וא' נעול בבא איש לדבר אתו
יפה פנון וטעמא טעים ע"ש ודברי מהר"י הלוי הנז' תמוהין שפלפל בפלפול שלא לצורך
ושוב ראה שפנון להמג"א א"ח ר"ס ש"ג שכ"כ על תשו' ר"י והנאהו עוד ראה בפאר
היטב ובית לח"י שפכת שהמנהג כרט"ז ואין זה פלום דאין לא ראינו ראיה וכמ"ש
הרנקה"כ הנז' אף יש לפקפק קצת על הב' פתחים ממ"ש רבי חיים הפהן לר"ת
שבתוספות דנזיר דנ"ג ע"ב שאין בית שאין בו פלי מתכות או מסמר ע"ש ומיהו לפמ"ש
הרש"ך בסימן שע"ב סק"ב ובחות יאיר סימן קצ"א ושער אפרים סימן ל"ג אין מקום
לפקפוק ומ"מ אם רוצה הפהן לצאת ידי פל הדעות יעשה לו בתוך חדר גדול חדר קטן
מוקף מד' מחיצות של גסרים יחדיו ידבקו ומעזיבה או תקרה של גסרים ע"ג או יגיעו
המחיצות לתקרת הבית ופתח החדר מתוקן בב' צירי עץ והבריח ומנעול ג"כ של עץ
פשוט בלי בית קבול והחלונות של החדר הקטן ג"כ של עץ מגוקב בחורים הרבה שלא
יהיה בא' מהחורים פותח טפח או ירחיק הקרשים זה מזה קצת פחות מטפח ודרך החורים
יוכל לדבר ולראות ולקבל המאכל או סדק ארוך בין קרש לקרש ברום ג' אצבעות וחצי
ועי"כ לא יצטרך לב' פתחים ולענן שיידה תיבה ומגדל בפאים במדה נתבאר היטב

בשנות שבו יעקב סימן ס"ה דהיתר גמור הוא ונשא ונתן בדבריו על קושיותו על הרמב"ם ונתירוצו שהוא דחוק וישיב בדרך מרנוח יותר ומ"מ דינו של הרש"י הנז' אמת ובלבד שתהיה מדתו פשיעור מקנה.

שוב מצא להרב מש"ל שכתב מ"ש בפ"א מטומאת מת ומצא קורת רוח שבכלל דבריו דבריו (זכרון יוסף סימן כ"ג): הד"ט גם להרב נודע ביהודה נשאלה שאלה זו מהרב השואל הנז' והשיב לו בח"ב סימן צ"ד והנמשכים על כל פרטי השאלה (וע"ל אות ב') וגם על הזכוכיות שבחלון השיב פדוגמא של מעלה ועג"כ להרב בית יהודה ח"ב סימן ק"א שהאריך בענינים הללו ועל תשו' מהר"י הלוי הנז' והעלה להתיר להסתר אפילו ביש"ק אחר שמת והאריך ג"כ בפרט הצירים והמנעול ושמה לבו בראותו אח"כ שפונן בכמה דברים לדברי הרב דב"ש סימן רכ"ג ע"ש וכן המנהג פשוט פה פורניצי ליסגר בחדר ביתו וכסברת הרמ"ז ודב"ש ודעמיהו הנז' ואין פוצה פה ומצפצף ובענין החורים הנז' עיין להרב בית יעקב סימן צ"ג דכתב דנקב שהוא טפח על טפח להבית שהמת שם ונסתם בבצק אם נסתם כל הנקב אפילו לא ביטלו מותר לכהן ליכנס שם שלא פדעת הרב"ד ופחות מפביצה להרמב"ם אינו ממעט ולתו' ממעט ותמה על הטור ומרן שלא הזכירו דברי הרמב"ם עוד חילק ידע בין אוכלין לשאר דברים דבאכלין להרמב"ם צריך לבטלם בין אם סותם החלון בין אם ממעטו אבל בשאינן אוכלין יש חילוק בין סתמו פולו למקצתו ואין בזה מחלוקת בין הר"ם והטור דהר"ם מיירי במאכלין והטור בשאינן נאכלין: לא דחה בב' ידיו הוראת דייני אלטונא בכהן שמת לו מת והיה עמו בבית ושוב מת אחר בשכונתו והורוהו לצאת מביתו בשביל הדר שמת דטעו בזה שפכר פסקו כל הפוסקים שכל זמן שלא פירש ממנו ל"מ שא"צ לפרוש ואינו רשאי ליבטל מהמצנה אלא שרשאי ג"כ לקבור מתים אחרים (שאלת יעב"ץ ח"ב סימן כ"ו): הד"ט וע"ע לו בסימן קכ"ט דביאר וליבן דין מת שרוף לענין טומאת פהו שאינו קרוב ולא מ"מ שאם שדרו קיים (ועיין פירושו בנדה ד"ז ע"א) אסור ליטמא לו ואם אין שדרו קיים פמת שגשרף על ידי דליקה אמרינו דנתבלבלה צורתו ואינו מטמא ונשא ונתן בדברי הר"ם פ"ג דטומאת מת.

עוד לו שם בסימן קע"ח שנה ופירש מ"ש הרכנה"ג הביאו ג"כ הרא"ש הירושלמי אין מדקדקין בבה"מ ר"י הנה יתיב ומתני וכו' ונסתפק הכה"ג הנז' אם ה"ה בבה"כ והרב המחבר כתב שהוא תמוה להתיר טומאה לכהן בשעת ת"ת וכן תמה על הגדולים שהשיאו דברי הירושל' דאין מדקדקים בכלאים ובמת בבה"מ לענין טומאת פהו שאין בירושלמי שום רמז לזה אלא פשטיה הוא לענין ת"ת בעוד שהמת שם שלא אמר פלוס למי ששתק ולא למי שלא שתק דאפשר שהיה רחוק מהמת ד"א והכי אמרינו שם בירושלמי ואם רצוננו לבארו לענין טומאת מת י"ל דלא מיירי מדין טומאת אהל אלא משום הרחוקת ד"א משום שדרף בה"כ שלהם להיות בלתי מקורין ולכן יש להקל או להחמיר לישיב תוף ד"א דאין האיסור מן התורה כדי ללמוד תורה וע"ל אות ב' ובחלק א"ח סימן ה' אות מ"ד: לב דחה ראיות הרב בית יעקב סימן ק"ל שאסר לכהן רופא מןמחה ליכנס בבית הגוסס לרפאו מההיא דתוס' דנדה בענין בן הצרפית דליתא ומק"ו תלמדנו מתוספות גופייהו שם ד"נ ע"ב ד"ה איהו שכתבו דמחללין שבת משום גוסס דאין הולכין בפקוח נפש אחר הרוב ואם איסור שבת מחללין איסור טומאה שאינה ברורה לא כ"ש

ונהי דהרב"י הנז' דחה דברי התוספות הללו מ"מ לא הי"ל לכתוב דין זה לשיטת התוספות ועיין להרב"י הנז' שפתיב שערב שבות יעקב בתשו' דחה דבריו (ועיין למרוך ב"י בא"ח סימן תרי"ח בענין רופאים שנתקלקו אם צריך לאכול או לא ע"ש) (למודי ה' סימן קי"ב): לג לא השיב ידו מלהביא מש"ס פ' ד' אחין דכ"ט ע"ב ומתוספות שם ד"ה דעבד ביה וכו' דמוכח בבירור בדין שומרת יבם שמתה שאין היבם מטמא לה אם הוא פהו ומ"מ מסיק דכיון דמרו הביא בב"י סימן שע"ג תשו' הרשב"א דיש ליטמא לה ובש"ע גם פן פסק דדינו כשאר יבמין דחייבין לקברה ומטמאין לה וכן הרשד"ם ח"ב ודרכי נועם סימן ל"ז והר"י הלוי הביאו תשוב' הרשב"א לענין דין השויר ואין גם אהד מהאחרונים מפקפקין ביה ובפרט מבארי הש"ע הרט"ז ורש"ך שחוקרים ודורשים ברוב פסקי מרו פשיטא שגבטל דעתנו מפני דעתם ושיש לפרש דברי הש"ס הגנפר באופן שלא יסתר מ"ש הרשב"א ונהדר דינא דאף אם לה הרבה יבמין כלם מטמאים לה ומתאבלים עליה אף אם לא יירשו ממנה פלום אבל חמיה לא יטמא לה אף אם יירש איזה נכסים ממנה אליבא דמאן והשיב לרב מסעוד אלפסי מתונס שרצה לסתור פסק הרשב"א ולאסור ליבם ליטמא לה דליתא דעולם מטמאים לה כל האחין אם לא שיש לו אח נשוי באחות יבמתו וכינצא שאינה זקוקה לו (פרי צדיק מס"ס ג' עד ד').

הד"ט ועיין להרב פרח מ"א ח"ב סימן ק' ולהרב נחפה בכסף סימן ח' ומ"ש על דבריו הרב משה יהודה בליקוטיו סימן ה' והרב משאת משה חי"ד סימן כ"ז: לד בהיות מלפנים בצפת תוב"ב ביב א' שבו נקבצים ביבי הפתים ונחצירות והוא צר וסתום דרו הלוחו באמצע בה"ק ונתרבו הדיורים והדריכו כל הביבים תוף ביב הנז' ואינו מספיק לקבלם לפעמים מתבקע ומתפזר הגוהמא הילך והילך ע"ג הקברות והאומנים אומרים שאין תקנה עד שירחיבו הביב פאמתים להחזיק המרובה וישתפף חוץ מבה"ק דרו הלוחו בלי ביקוע ולפי שלהרחה זו יכריחו לפנות עשרה מתים שבצדדי הביב שאלו אם מותר לפנותם משום קרא דשכבי ובפרט שא' מגדולי ישראל בכללן שלא יבזו בזיון גדול כזה שהגוהמא צפה על בה"ק ואחר שנשא ונתן לברר מה נתחדש להו מימי קדם שרבים היו יושביה ומסתמא לכל בית ובית היה ביב וכולם היו שופכים תוף הביב הנז' והיה מחזיק בלי ביקוע ואף שנתמעטו אח"כ יושביה הלא כשחזר הרבוי לאיתנו לא נתרבו הביבים ואיך שיהיה אם אפשר להעמיק בעומק החר בלי הרחבתו טוב והגון הוא ואם לאו הרי קברי הצדדין הניין קבר המזיק לרבים ויש לפנותו וכ"ש דניחא להו גמי ולא יגיע להם ולזולתם בבזיון הגוהמא הצפה על קבריהו ועל ענין העצמות לקברן במקום אחר הביא תשו' רב האי העתיקה הרמב"ן בת"ה שלו והטור שאסור לערב עצמות בעצמות וצריך ג"ט לכל קבר וקבר וכתב הרב המחבר דלא מכרע הראיה שהביא מדתנו המוכר מקום לחבירו לעשות לו קבר דהתם לענין מקח וממכר מתניא ולא לענין איסורא ודאי דבבביר מהכי סגיא ודי שיהיה דופן הקבר מפסיק וכמ"ש הרמב"ן והטור והביא ג"כ טעמים אחרים ולענין אורח הקבר נראה דסגי אורח אמה בקירוב דהנינו אורח השוקים והראש ושאר העצמות יהיו צבורים (וע"ל אות כ"א וכ"ח ולהרב בית יהודה ח"ב סימן מ"ד ומ"ה הד"ט) (זרע אברהם סימן כ"א): לה קרא תגר על א' מגדולי הדור שמת לו בן ולא הורידו עיניו דמעוות שמונה על קושי הלב והוא דרו הפילוסופים האומרים שהעה"ז הבל הוא מעשה תענועים והמה מהבל ימעטו וכו' אבל אנחנו מקבלי הדת מאמינים

שעוה"ז נכבד מאד למסתפקים ממנו פראוי ולהשיג חיי הע"ב והשארת הנפש ולכן אין ראוי להתאונן על הזמן רק על מעשיו שלא לחנם אז"ל ג' לבכי וכו' וכמש"ה ניבא אברהם וגו' ולבכותה ושיש להוריד דמעות על אדם פשר כמ"ש בפיי"ג דשבת (פתונת יוסף סימן תקנ"ה): הד"ט ואנכי עפר ופפר בשם המצטרף שלי ח"ב סימן ק"ב עמדתו על מרז"ל הנז' דכל המוריד וכו' הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו די"ל אומרן שסופרן ומניחן וכו' מהו היא הפנונה ואני אמרתי שפא להודיענו דבכגון דא לא אמרינו עבירה מכפה מצנה ושאם דרף משל בכה על טובת זולתו וכדומה (וכמו שרמז מהרש"א ז"ל לשם) ובכה ג"כ על פטירת אדם פשר יבא זה ויאבד את זה דאינו פן פי לא יגרע ממנו טובו ושכרו ולא יחשף אורו מפני הערוב עירוב הדמעות טוב ברע ויתבטלו אלו באלו בחד בתרי או בששים וכיוצא וז"ש הקב"ה סופרן וקיי"ל דדבר שבמנין אפילו באלף לא בטיל ושמה יעלה על דעתה דהניחא למ"ד כל שדרכו לימנות שנינו אף למ"ד את שדרכו לימנות שנינו ודוקא מה שמפני חשיבותו דרפו לימנות הני דבר חשוב וכפולוגתא דר"י ור"ל בפ"ק דביצה ד"ג מאי אכא למימר לכן הוסיף להשמיענו שמניחין בבית גנזיו ומסתמא אין מניחין בבית גנזיו רק דבר חשוב וכיון דדמעות על אדם פשר במספר יאתיו ויניחם בבית גנזיו ומכלל דהניין דבר חשוב לא יתבטלו אפילו באלף דמעות שהוריד שלא כדון להודיע שהיה בנדאי שכרו אתו וק"ל: לו פנויה שזנתה עם פהו ובהיותה אוכלת ומשתפרת עמו היו שם פריצים אחרים ויצא עליה קלא דלא פסיק שהפקיר עצמה לו ולאחרים ונתעברה וילדה בן וטוענת שמאותו פהו הוא והוא משיב שמינאתו שלא יעלילו עליו לעובדי כוכבים מוכרח להודות לה וקדשה וחזר וגרשה בהיותה מעונפרת וגם נשאת בערפאותיהם והפל עשה מצד אונס ולא רצתה למול בנה בזמנה ושהתה אותו קרוב לחודש עד שרצה הפהו לילך חוץ לעיר ושם הולוכו הבן ומלו אותו והוציאו עליו והודה בפני פמה אנשים שהוא בנו הנה אם אינו עומד בהודאתו וחוזר ואומר שאינו בנו אם מסר מודעא וידעו העדים באנסו פשיטא שאין בהודאתו פלום עיין בהר"ם פט"ו מהל' איסורי ביאה ואף אם הודה שפא עליה ואומר איני יודע אם הוא בני ישבע שא"י ויפטר עיין בריב"ש סימן מ"א אבל אם עדיין עומד בהודאתו אעפ"י שכשם שלגבי ר'נשה נאמן הוא עליו פן יש לו להתאבל עליו ובנו מתאבל עליו אם אומר שהוא אביו ואם אומר שא"י יתאבל על הספק ואין ב"ד כופין אותו מ"מ אינו מיטמא עליו אף שמודה שהוא בנו משום דטונמאה מדאורייתא היא אבל בנו מיטמא לו בממ"נ דאם הוא אביו יש לו ליטמא עליו ואם אינו אביו א"כ אינו פהו ומותר ליטמא על מת: וע"ע לו שם דלענין אשתו של הספק אם מת בלא בנים בנו אחר ונדאי של אותו פהו מצי ליבומי ג"כ בממ"נ דאם הוא אחיו שפיר מיבם אשת אח ואם לאו הרי היא פאלמנה דעלמא ואם מת בנו ונדאי של אותו פהו בלי בנים יכול הספק ליקח אותה בממ"נ הנז' אמנם אם יש לבן ונדאי אח אחר לא ישאנה הספק דשמה איש נכרי הוא והני נושא שומרת יבם אחר ולענין לפטור אשת הפהו אביו אם מת בלי בן ונדאי דנינו פה חולצת ולא מתניבמת ועיין להר"ם פ"ג מהל' יבום ונחליצה ומ"ש הר"א ש ופוסקים ולענין הפאה וקללה פשיטא דמספיקא לא קטלינו והיכא דאינה חשודה על אחרים נסתפק אם נהרג על הפאתו וקללתו ולא האריף בזה משום דהני הלכתא למשיחא (הרדב"ז ח"ג ד"פ סימן תקכו"ו): לז ראה לא מהגדולים שפכת שאעפ"י שהדבר ברור שההולך לבה"ק תוף ל'

יום א"צ לְבִרְהָ מ"מ אִם ח"ו נִקְבַּר בּוֹ אַח"כ מֵת אַחֵר צָרִיךְ לְבִרְהָ עָלָיו בְּרוּךְ הַיּוֹדֵעַ מְסַפֵּר
כִּלְכֵּם שְׁעַל אוֹתוֹ שְׁנַתּוֹסֵף לֹא בִּירְהוּ וְהוֹסִיף מְדִילָהּ דָּאֵם הַדְּבָר סֶפֶק לֹא יִבְרַךְ וְאִם שְׁלֹא
נִתְחַדְּשׁוּ בּוֹ ח"ו רַבִּים אֲלֵא א' אֵין לְפַקְפֵק וְלוֹמַר שְׁגַם אָנּוּ יוֹדְעִים מְסַפֵּר שְׁנַתְּחַדְּשׁ וּמֵאִי
רְבוּתָא לּוֹמַר וְהוּא יוֹדֵעַ מְסַפֵּר כִּלְכֵּם שְׁאֵין הַבְּרָכָה עַל אוֹתָם שְׁנַתּוֹסֵפוּ רַק מְפָנֵי הַחִידוּשׁ
יֵשׁ לְחַדְּשׁ הַבְּרָכָה אֲפִילוּ תוֹךְ ל' וְעוֹד פִּינּוֹן שְׁנַתְּחַדְּשׁוּ פֶּאֵן נִתְחַדְּשׁוּ גַם בְּמָקוֹם אַחֵר וְהוּא
אֵינוֹ יוֹדֵעַ מְסַפֵּר וּמְבָרַךְ עַל מְנַהֲגוֹ שֶׁל עוֹלָם (שֵׁם סִימָן תַּקס"ט): הַד"ט וּק"ק דָּאֵם מְפָנֵי
הָאוֹת הָאֲחֵרוֹן הֵיךְ בְּדִין לְבִרְהָ אִם שְׁלֹא נִתּוֹסֵף בְּאוֹתוֹ בַּה"ק פִּי מִי יָדַע פְּמָה וְכַמָּה נִתְחַדְּשׁוּ
בְּמָקוֹמוֹת הָאֲחֵרִים וְלַעֲד"נ דְּבִנְתּוֹסֵף ח"ו יֵשׁ לְבִרְהָ מְשׁוּם וְהַמִּית אֶתְכֶם בְּדִין שְׁמֵלְפָנֵים
לֹא בִּירְהוּ עַל הַנִּקְבָּר אַח"כ וְקִאֲמַרִּינוּ וְהַמִּית אֶתְכֶם בְּדִין לְשׁוֹן רַבִּים אֲפִילוּ עַל א' פְּדִי
שְׁלֹא לְשִׁנוֹת נִסְחַ הַבְּרָכָה וְדַכּוֹנְתָה אֲשַׁפְּחֵן בְּדִין וְתוֹדִיעֵנּוּ בְּלִיל ב' שֶׁל ר"ה שְׁחַל בְּמו"ש
דְּלֹא שְׁיִיף וְחַגִּיגַת הַרְגֵל וּמ"מ אֲמַרִּינוּ לָהּ מְשׁוּם דְּסִדֵּר הַבְּדִלוֹת הוּא מוֹנֶה פְּדֹאִיתָא בְּסִימָן
תַּקצ"ט ע"ש וְעֵינֵן לְהֵרֵב יָד אֲלֵיהוּ סִימָן ל"א דָּאֵם הֶלֶךְ לְבַה"ק אַחֵר לֹא יִבְרַךְ וְהַבְּאִתּוֹ
בַּא"ח סִימָן יו"ד אוֹת ל"ו ע"ש: לַח צִיָּדָה צִדְדִין לְעֲשׂוֹת סְמוּכִין כָּל דְּהוּ לְמַנְהֵג הַפְּהִיגִים
לְהַשְׁתַּטֵּחַ עַל קְבָרוֹת הַצְּדִיקִים וְהַבִּיא מֵאז"ל בִּיִּלְקוּט מְשֻׁלֵי סִימָן ט' שְׁנִטְפֵל אֲלֵיהוּ בַר"ע
כְּשִׁמַּת וְכו' וּמ"ש בְּתוֹסְפוֹת פ' הַמְּקַבֵּל דְּקו"ד וּבְפֶרֶק הַבָּא עַל יְבָמָתוֹ דַּס"א וּפ' הַחֲלִיל
דְּכ"ב וְיֵהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים וְגו' וּבַפ' הַפּוֹעֲלִים דַּס"ח ע"ב וּבַפ' חֲלָק דַּצ"ח ע"א
רִיב"ל אֲשַׁכְּחִי לְאֲלֵיהוּ וְכו' וּמְקוֹמוֹת אַחֵרִים וְנִשְׂא וְנָתַן בְּהֵן וּמ"מ לֹא הִנְנַח לוֹ מְנַהֵג זֶה
(בְּתֵי פְהִינְהָ חֲלָק ב"ד סִימָן כ"ג).

ט"ל הַשִּׁיב לְמַהֲרָם נְאוּנְרָא מְוִירוּנְא בְּדִין צוּרַת הַנֶּפֶל לְטַמָּא בְּאֵהֶל וְלַדְעָתוֹ צָרִיךְ הַפְּהֵן
לְפָרוֹשׁ מְפָל גְּפָל חוּץ אִם הוּא נְדָאִי פְּחוֹת מִמ' יוֹם לְשִׁמוּשָׁה וְהַבִּיא מ"ש הֵרֵב מַל"מ רַפ"ב
מַהֲל' טוֹמָאֵת מֵת דְּכ"ב וְיִלְיָף לָהּ מַפ' בְּתֵרָא דְּאֵהֲלוֹת מ"ו וְאִם הַפִּילָה וְלָד שְׁיֵשׁ לוֹ צוּרַת
חִיָּה אוֹ עוֹף אִי מְטַמְּאָה טוֹמָאֵת מֵת לְרַבְּנָן שְׁאֵינוֹ נִחָשׁב וְלָד לְעַנְיָן לִידָה וְלַעֲנָן בְּכוֹר אִם
דְּאִיפָא לְסַפּוּקֵי ס"ס מ"מ פִּינּוֹן דְּמִטְעֵם חֶסְרוֹן בְּקִיאוֹת אֲתִינּוּ עֲלָה לֹא נִחָשׁב סֶפֶק וְיֵשׁ
לְהַחְמִיר וְעוֹד דְּרֹב גְּשִׁים וְלָד מְעַלְיָא יוֹלְדוֹת וְצוּרַת חִיָּה וְעוֹף לֹא שְׁכִיחָא (נּוֹדַע בִּיהוּדָה
סִימָן צ"ז).

הַד"ט וְעֵינֵן ג"כ לְהֵרֵב דְּבַר מְשָׁה דְּאֵין הַפְּהֵן ח"א סִימָן פ"ג דְּאֵין הַפְּהֵן מְטַמָּא לְגַפְלִים וְעֵינֵן
לְהֵרֵב בְּאֵר הֵיטֵב סִימָן שַׁע"ג ס"ד דְּאֲפִילוּ מֵת בְּיוֹם ל' אֵינוֹ מְטַמָּא לוֹ וְכַמִּי שְׁיִצָּא מִבְּטָן
אִמּוֹ מְחוּתָהּ אוֹ מְסוּרָס אַע"פ שְׁיָדוּעַ שְׁפָלוּ לוֹ חֲדָשְׁיוֹ אֵינוֹ מְטַמָּא לוֹ וְלַמַּד כֵּן מַמ"ש הַפֵּל
בּוֹ דְּאֵין מְתַאבְּלִין עָלָיו ע"ש וְע"ל בְּסִימָן ל"ו אוֹת ט"ז וּבְדִין בְּשֵׁר הַמוּמִי"א עֵינֵן לְהֵרֵב
גִּנַּת וְרָדִים בַּח"ד סִימָן ד' וְלְהֵרֵב מַל"מ הַל' אֲכַל פ"ג דְּפֶסְקוֹ לְהַחְמִיר שְׁהֵם גַּפְטִיִּים וְעַג"כ
לְהַר"ם בְּפֶאֶר הַדּוֹר שְׁלוֹ סִימָן נ"ז דְּלִשְׁטִיטוֹ אֲזִיגֵל דְּבִין מְתִי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים בֵּין קְבָרֵיהֶן
אֵינּוּ מְטַמְּאִים בְּאֵהֶל רַק בְּמַגֵּעַ וּמִשָּׂא וְע"ל אוֹת י"א וְעֵינֵן לְהַר"פ בֶּן הֵרֵב יִשְׁשַׁכֵּר בְּעַר
בְּתִשׁוּבוֹתָיו דָּף כ"ט ע"ד בְּדִין קְרֵאִין אִם מְטַמְּאִים בְּאֵהֶל דְּהוֹכִיחַ לְאַסּוֹר לְהַלּוּוֹתָן בְּרַבִּית
דְּיִשְׂרָאֵל שְׁחָטָא הוּא וּמִינָהּ דְּמְטַמְּאִים בְּאֵהֶל וְשָׁפֵן מְצָא אַח"כ בְּתִשׁוּבַת מְהָר"ם מְטַרְאֵנִי
וְשְׁמָאֲרִיף בְּטַעֲמִים אַחֵרִים לְהוֹכִיחַ שְׁמְטַמְּאִים בְּאֵהֶל ע"ש וְעֵינֵן לְהֵרֵב וְשֵׁב הַפְּהֵן סִימָן
ע"ה דְּהוֹכִיחַ שְׁצָרִיף הַפְּהֵן לִינְהָר מְטוֹמָאֵת אֵהֶל שֶׁל מְתִי עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים פְּדַעַת הַתּוֹסְפוֹת
בְּסִנְהֶדְרִין דִּי"ב ע"א וְכִסְבָּרַת רִשְׁב"ג מְתַנִּיתִין דְּאֵהֲלוֹת וְדִלֹא פְּרַמְב"ם שְׁמַתִּיר וְאִם מְרוֹן
דַּס"ל כְּהַר"ם מ"מ כְּתַב דְּנִכּוֹן לִינְהָר ע"ש: מ מַעֲשֵׂה בְּשַׁפְּחָה שְׁחַלְתָּה וּבִקְשָׁה מְאֹדוּנְיָהּ

לגייגרה ונהלכו מהרי"ד וב' תלמידיו וקבלה דת יהודית ולא הספיקה לטבול עצמה עד שמתה ועכ"ז עשו לה תכריכים וארון וחוץ הכנסת הספידה וקברוה בקברי ישראל וכן הורה מהרי"ד לשפחה אחרת (צ'רור הפסך סימן ח"י): מא נסתפק בקטן שאביו מונהר עליו מאמור ואמרת אם מותר ליטמא לקרובים דלהרמב"ם טומאת המת לקרוביו הוא משום אבילות וכל שאינו מתאבל עליו אסור ליטמא לו וא"כ קטן שאינו חייב להתאבל אסור לו ליטמא וא"כ יהיה קטן חמור מגדול בזה א"נ י"ל דלהר"ם שחייב אביו להפרישו כדי לחנכו והיינו כדי שיקיים המצוה פשיגדיל כיון דבגדלות יטמא לקרובים לא שייך ביה חינוך והניח הדין בצ"ע (ושב הפהו סימן נ"ו): מב עני שמת ויש לו בן עשיר מוציאים ממנו צרכי האב דקבורה והספד יקרא דשכבי הוא ומבואר בטי"ד סימן ר"ס דחייב לכבד או"א בחייו ובמותו ואף דכבוד משל אב מ"מ אם אין לאב ויש לבן כופין וזו את אביו וה"ה קבורה והספד אם אין לאב ושללא לבזותו משום ממון כמשמעות הרש"ך סימן שד"ם סק"ז וסימן שמ"ז ואף דהרא"ש ונהטור ומרן ורש"ך הנז' ס"ל דאין פח לכוף את הבן אם לא הניח האב פלום מ"מ דעת הר"ם מינין סימן נ"ג ונמשכים נראה יותר דכתב להוציא מהבן בע"כ ואף שאפשר לדחות ראיותיו מ"מ המעיין בשורש דברי הרא"ש פ"ו י"ד י"ד ויש לכופו (וע"ל סימן כ"ז אות ט"ז) (מנחת יעקב בתשו' שלאחר חבורו סימן ח'): מג הכריע מהמנהג לשפוף מים על מת שפכונה ב"מ או להוציאן לאויר הרקיע דטעם השפיכה להיפר בעלמא להודיע לאחרים וכמ"ש הרב באר הגולה ס"ס של"ט ואין חשש ספנה דאילו מטעמא דטפת דם הנה בדין לאסור אף בהוציאן לאויר הרקיע (כתנות יוסף סימן ח'): הד"ט וע"ל סימן י"ד אות ב' בענין התקופה ועיין להרב ברפי יוסף בי"ד סימן שכ"ט דכתב דלטעם הספנה יש ג"כ לחוש למת עובד פוכבים וגם על הנפלים ואני בעיני לא ראיתי חוששים לא לנה ולא לזה.

ועל הוצאת המים לאויר הרקיע עיין להרב כנה"ג דכתב דאידי ואידי חד שיעורא וכמה בתים נקראים שכוונה עיין להרב שבט יהודה סימן הנז' שהביא דברי הרט"ז והרפ"ח בהל' גיטין סימן קי"ט ועיין להרב בית דוד סימן קס"א דכתב דכל בתי איש אחד חשובים לבית א' ועיין להרב"י הנז' שם דכתב דמנהג רישלים וחרבון לשפוף פל ב' בתים שמפל הצדדין של בית המת מלבד הבית שהמת שם ע"ש: מד בדק ומצא למרן בבדק הבית מקור דין האיסור של מת עובד פוכבים ותכריכיו בהנאה כמ"ש בר"ס שמ"ט ושהוא מתשו' הרשב"א סימן ש"ל ופ"ה והוסף מדיליה שהרב תנא במ"ל שלו סוף הל' אבל פתב דדעת רמב"ן ורשב"א והרא"ה לאסור אמנם דעת פמה פוסקים להתיר במת עובד פוכבים והעלה מהירושלמי להתיר ולכן התיר לעשות סחורה במומי"א לפי שהמקומות שנעשית שם המומי"א לא עבר שם רגל ישראל (ועיין להרב גו"ר בחי"ד פ"ל א' סימן ד'): מה השיב פענין לאחד חכם על דבר הבתי חיים שפני פירארא היו באים לקנות אם ראוי להטיל ההוצאה לפי נפשות או לפי ממון ומסיק וז"ל ועתה המשנה על שכם כ"ת או לחשוב פל ההוצאה לפי ממון כמשנ"ל לפי הראיות שהבאתי וכו' ואם דברי בעיני משה רע אתה אדוני משה פלאם ותחשוב חצי ההוצאה לפי הנפשות וחצי לפי ממון אם לכה מהסס וזהו קצת עסקי נפשות וקצת עסקי ממון כאשר כתבת בנוראות ימינה וצדק ומשפט יאירו עבר פניה (שו"ת הרב עזריאל דאינא כ"י סימן צ"ד): מו מי שמתו מוטל לפניו ושערו כבד פשט המנהג לאיסור ואף דהרב שונה הלכות ח"א דף ז' וח' פתב

דְּהַמִּיקָל נֶגֶד סִבְרַת מוֹר"ם סִמְּן שִׁמ"א לֹא הִפְסִיד וְהִסְפִּים עִמּוֹ מֵהֶר"א גִּירוֹן וְגַם מֵהֶרִיק"ש בְּהַגְהוֹתָיו פֶּתַב דְּאִיפָּא פְּלוּגְתָּא אִי בְּאַנְיָנוֹת נוֹהֲגִים דִּינֵי אַבְלוֹת אוֹ לֹא מ"מ לֹא אֲמַרִּינוּ הֵכָּא הֵכִי פִּינּוֹן דְּפֶשֶׁט הַמְּנַהֵג לְאַסּוֹר (חִיִּים שְׂאֵל ח"ב סִמְּן ל"ח אוֹת מ"ה): הַד"ט וְיִתֵּר עַל פֶּן פֶּתַבְתִּי לַע"ד בַּח"א סִמְּן י"א אוֹת י"ג דְּאַף הֵיכָּא שְׂלֵא חַל עֲדִינּוֹן הָאֲנִינּוֹת פְּגוֹן בַּע"ש קְרוֹב לְהַכְנִסַת פְּלָה שִׁא"א לֹו לְקַבְּרוֹ קוֹדֵם שַׁבַּת מ"מ חֲשַׁשְׁתִּי לְסִבְרַת ד"מ בִּי"ד סִמְּן ע"ב וּב"ד סִמְּן קס"ז עִינּוֹן שֵׁם דְּלֹא חֲשִׁיבְנָא פֶּתְרֵי מִינְיָהּוּ רַבְּנָן וְאַפִּילוּ פַּחַד אוֹ פְּלָגָא מִינְיָהּוּ לְמַעַבַּד עֲנֻבְדָּא לְהַקְּל נֶגֶד סִבְרַתְּם הֵגַם דְּלִהְלִכְה נִלְע"ד דְּאִיפָּא צְדָדִין הִרְבֵּה לְהַקְּל ע"ש: סִמְּן לֹו דִּינֵי אֲנִינּוֹת וְאַבְלוֹת וְדִין קַדִּישׁ יְתוּם: אוֹת א הֵעֲלָה דִּישׁ לְקַרְוֵעַ עַל או"א לְמַנְהֵג הָאֲשַׁפְּנֻזִים הַחֲלוּק בַּלְע"ז קַאמִיז"א וְאַף שֶׁהָעֲרוּף וְהֶר"ם בַּפ"ח מֵהֶל' אַבְלוֹת וּמִסְקַנַת הֶרָא"ש פִּירְשׁוּ דַמ"ש וְאַפְרָקְסוֹתוֹ אִינְהָ מַעַכְבַּת הִינּוֹ שֶׁכָּנָגַד הֵעֲלִיזוֹן וְהַסְמ"ק בַּהֶל' אַבְלוֹת סִמְּן צ"ו פֶּתַב דְּנִהְגוּ עַלְמָא שְׂלֵא לְקַרְוֵעַ גְּלִימָא הֵעֲלִינְהָ שְׁקוֹרִין קַאפ"ה אוֹ גוֹרָאנַק"א מִשׁוּם דְּכִי אֲפָרְקְסוֹת הוּא וּמ"ש הֶרְמֵב"ם תְּמוּהָ דַתְּחִלָּה אָמַר דְּעַל או"א צְרִיף שְׂיִגְלָה אֶת לְבוֹ וְשׁוֹב פֶּתַב וּבְגָד הַזֵּיעָה הַדְּבוּק לְבָשְׂרוֹ אִינוּ מַעַכְבַּ א"כ לֹא יִגְלָה אֶת לְבוֹ גַם בַּפ"י הַמְּשֻׁנָּה בַּפ' וַא"מ פֶּתַב סֶתֶם דְּצְרִיף לְקַרְוֵעַ עַד שְׂיִגְלָה אֶת לְבוֹ וְלֹא חִילַק בֵּין בְּגָד הַזֵּיעָה לְשֶׁאֶר בְּגָדִים אִם לֹא שְׁנִפְרֵשׁ דְּבָרֵיו דְּלַכְתַּחְלָה יִקְרַע גַם הַחֲלוּק וּבְדִיעַבַּד אִינוּ מַעַכְבַּ וְכִסְבַּרְת הֶרָאב"ד וְאַיִף שְׂיִהִיָּה עִינּוֹ רָאוּ בְּאַרְצוֹת אִיטַלְיָא שְׁקוֹרְעִים גַם הַחֲלוּק הִינּוֹ קַאמִיז"א וְאַיִן לֹוֹמַר פֶּאֵן הִלְכָּה כְּמַאֵן דְּמִיקָל דְּדוֹקָא בַתְּנָאִים אֲמַרִּינוּ הֵכִי וְלֹא בְּאַמּוֹרָאִים וְכַמ"ש הַמְרָדְכִי בְּהַלְכוֹת אַבְלוֹת סִמְּן פ"א וְעוֹד דְּאַבְלוֹת לַחֹוד וּקְרִיעָה לַחֹוד' כַּמ"ש רַש"י בַּפ' וַא"מ דְּלֹא אֲמַרִּינוּ בְּדִינֵי קְרִיעָה הִלְכָּה כְּמִיקָל (וְעִינּוֹן לְהַרְשֵׁב"י הַזְּפַרְתִּיו בְּסִמְּן כ"ו אוֹת י"ב וְלִהְרַב דְּבַר מְשֵׁה ח"א סִמְּן פ' וּפ"ה וּק"י וְלִהְרַב אֶהֱל יוֹסֵף סִמְּן מ"ו וְע"ל אוֹת ב' הַד"ט) וְעוֹד הַכְרִיחַ מֵהֶרְמֵב"ם גּוֹפִיָּה בַּפ' הַמְצַנִּיעַ שֶׁכָּנָגַד הַזֵּיעָה אִינוּ הַחֲלוּק שְׁאַנּוּ קוֹרִין קַאמִיז"א וַא"כ לְדִידִיָּה נְמִי הַחֲלוּק שְׁלָנוּ אִינוּ בְּכָלֵל אֲפָרְקְסוֹתוֹ וְצְרִיף לְקַרְעוֹ וּמ"מ לֹא נִשְׂאוֹ לְבוֹ לְחַיִּיב לְחַזוֹר לְקַרְוֵעַ פִּינּוֹן דְּאִיפָּא מִיָּהָ מִי שְׁפוּטְרוֹ וְרָאוּי לְסַמּוֹף עַלְיוֹ לְפַחוֹת בְּדִיעַבַּד (שׁו"ת (כ"י) מֵהֶרַב עֲזַרְיָאֵל דְּאַיִנְנָא סִמְּן ק"ז וּק"ח): הַד"ט וְעִינּוֹן לְהֶרַב תּוֹרַת חֶסֶד סִמְּן נ"ה דְּדָן אֶת הַדִּין שֶׁהֵבִיא לְקַרְוֵעַ עַל או"א מַעַכְבַּ גַם אֲפָרְקְסוֹתוֹ דְּהִינּוֹ בְּגָד הֵעֲלִיזוֹן אַבְל עַל מַת אַחַר אִין בּוֹ פִּקְפוּק אִם לֹא קַרְעוֹ.

וּמִי שֶׁחָסַע עַל בְּגָד נָקִי שְׁלֹו יָכוֹל לְהַחֲלִיפוֹ וְלִלְפֹּשׁ בְּגָד אַחַר פַּחוֹת מְמַנּוֹ לְקַרְעוֹ כְּסִבְרַת מֵהֶרִי"ו וְהֵבִיא דְּבָרֵיו בְּשִׁתְיָקָה הֶרַב כְּנֵה"ג וְעִינּוֹ ג"כ לְהֶרַב בְּרַפִּי יוֹסֵף שְׁגַם הוּא נִשְׂאֵל ע"ז וְנִשְׂא פְּנִים לְזַקֵּן הַנּוֹז' וְעִינּוֹ לְהֶרַב דְּבַר מְשֵׁה ח"ג סִמְּן י"א דְּפֶסֶק דְּעַל פֶּל הַמַּתִּים קוֹרְעַ טַפַּח בְּבָגַד הֵעֲלִיזוֹן וּבְדִיעַבַּד אִם קַרְע הַבְּגָד הַנִּקְרָא אַנְטָאֵרִי יֵצֵא וְשֶׁהַמְּנַהֵג לְקַרְוֵעַ בְּצַד שְׂמָאל ע"ש וְדוֹקָא לְכַתְּחִלָּה אַבְל בְּדִיעַבַּד פְּשִׁטָּא דִּיֵּצֵא אִם קַרְע בְּצַד יָמִין וְכ"פ הֶרַב פְּתוּנָת יוֹסֵף סִמְּן ו' וְעִינּוֹ לְהֶרַב בְּעֵי חִי סִמְּן רַל"ח דְּבִשְׁמ רַש"ל כְּתָבוּ דְּעַל או"א בְּיָמִין וְעַל הַשְּׂאֶר בְּשְׂמָאל וִי"א בְּהַפְּףֵהּ וְלֹכ"ע אִם שִׁנְיָה לֹא עַכְבַּ.

וְעִינּוֹ ג"כ לְרַדְב"ז ח"ג ד"פ סִמְּן תנ"ד דְּהֵעֲלָה דְּכָל בֵּית הַצְּנוּאֵר אֵל פְּנֵיו יָפָה לְקְרִיעָה לְכ"ע וּמִן הַצְּדָדִין בְּמַחְלֻקַת שְׁנוּיָה וּכְנָגַד לְבוֹ עֲדִיף טְפִי ע"ש וְכָבַר פֶּתַבְתִּי עַל פְּרָטִים הִלְלוּ ב' וּג' גְּרָגְרִים לְתִשׁוֹ' שְׂאֵלַת חֲכָם רַב רְחִימָאִי יִדִּין הֶרִי"ף נר"ו מ"ץ ור"מ מְפָאָדוּבָא פְּכַתוּב אַצְלֵי בְּשׁוֹתָא דִּינּוּקָא סִמְּן ע"ז וְעִינּוֹ לְהֶרַדְב"ז הַנּוֹז' שֵׁם סִמְּן תַּקְנֵן"ח דְּפֶסֶק דְּהַעוֹמֵד בְּשַׁעַת יֵצִיאַת נְשָׂמָה אַפִּילוּ שְׁל אֲשֶׁה וְקַרְע וְטַעֲמָא טְעִים לִישְׁנָא דְּפָרְק

וא"מ דתנא קל העומד על המת והכל בכלל ולענין קטנים יש לחלק בין זכר דקורעים עליו ולא על נקבה לרש"י וכן לחד לישנא דהרמב"ן ע"ש וענין להרב חיים שאל ח"ב סימן ח"ל אות מ"ז במי שישכח לקרוע על מתו ונזכר אחר ב' או שלשה ימים יקרע אז וענין למרן סימן ש"מ דין י"ח ולא יברך דיין האמת בשם ומלכות וישוּב ראה להרב שכט יהודה סוף דין א' שכתב אם לא קרע באותה שעה יקרע כל זמן שיזכור אף אחר הקבורה דלא קבעו בשעת חימום אלא לחכם ע"ש ואני בעניי מודה אני על עצמי כי לא תוכל עין עטלף שלי לראות מה שראתה עינו של אותו צדיק עין כל ראה לדינו מהרש"י הנז' כי כל עיקר דינו של רש"י אינו רק לענין אם לא קרע קודם שיכסו פניו של מת או קודם סתימת הגולל דיש לו לקרוע אחר הקבורה ולא נכנס שם בשלא קרע מיד אחר הקבורה עד כמה יתחייב לקרוע אם כל אותו היום או אפילו אח"כ כל שהוא תוך ז' או אפילו אחר ז' ומ"מ דינו של הרח"ש ז"ל דין אמת דהנזכר שלא קרע על מתו אחר ב' או שלשה ימים יקרע אז ואפילו אחר ו' ימים דינו פן פמבואר במרן סימן שצ"ו חוץ מהבנים שלעולם יש לקרוע וכבר פתבתי בענין קרוב לזה לתשובת שאלת חכם מני"ר רב אחאי וגיסו נר"ו והיא נדפסה מחדש במדבר ערכה שלו יע"ש: ב מי שכתב לו סוחר עובד כוכבים בבי דואר שמת אחיו פינן דאיכא פלוגתא דרבננותא אי מתאבלין בעובד כוכבים מסיח ל"ת ומהרמב"ם נראה דאף בנאמנות עובד כוכבים מל"ת להשיא אשה ה"ד אם מגיד בע"פ אבל בכתב לא מהני ה"ה הכא דאין להתאבל (פנים מאירות ח"ג סימן מ"ד): הד"ט וענין ג"כ להרב יעב"ץ ח"א סימן קס"ח דבכ"מ שיש ספק אם שמועתו תוך ל' או לא אין לנהוג אבילות וכדעת הר"ץ אביו בתשו' סימן ג' שהספיק לדעת הרט"ז סימן שצ"ז וענין להרב יריעות האהל שסמך בכל פחו הוראת הריב"ל וריב"ח להחמיר להתאבל ונדחה ראיות הרט"ז לחלק על הגאונים גם הרב משאת משה חי"ד סימן א' והרב יד אליהו סימן מ"ד דחו ראיות הרט"ז הנזכרות לקמן אות ס"ז גם הרב בכור שור דף קי"ז ע"א מסיק להחמיר פריב"ל ורב"ח ודלא כרט"ז וענין להרב חקרי לב סימן קי"ו דהוכיח דמידי ספיקא דדינא לא יצא ויש להקל וכהרב יעב"ץ הנז' שעשה מעשה במי שקבל אגרת שמשמעה שמת אחיו ונסתפק אם היתה שמועה קרובה או רחוקה והיה ערב הרגל והתיר לו לגלח גם הרב קול אליהו יצא לישע הרט"ז וע"ש סימן מ"א וענין להרב שכט יהודה שכתב בשם הרב"ח גופיה דאם הפתיכה של חכם אמרינן מסתמא לאחר ל' יום דאי איתא דאפשר הנה שגיגע הפתב לידו תוך ל' לא הנה פותב בסתם וכ"כ הר"ם מינץ סימן קכ"ט וכן ס"ל למהרי"ט ורשד"ם סימן ר"א והר"א בן ששון סימן קס"ז וסיים שפן נהגו להקל בעיר ארגיל מזמן קדמון וענין להרב מנצל מאש סימן כ"ה ולהרב פחד יצחק אות א' ע' אבילות בספק שהביא כל דיני ספיקות וענין להרב טוב עין סימן מ' אות ט' דהביא דברי הרב בשמים ראש דפסק להקל נגד י"ד המחמירים וכמ"ש בבר"י שלו דפסק להקל משום דהלקה פמיקל באבל ע"ש: וענין להרב דרכי משה ח"א סימן ע"ד דמי ששמע שמת לו מת ונסתפק אם הנה תוך ל' ולא נתאבל ואחר ימים נודע לו שפשמע היתה תוך ל' מ"מ פינן שעשה רחוקה פטור להתאבל וענין ג"כ להרב זרע אמת ח"ב סימן ק"ס באשה ששמעה ב"ק שמתה אמה ואז הנה תוך ל' ולפי שא"ל בעלה שאין הקול אמת לא נתאבלה ואחר ל' יום למיתה נודע לה שהקול היתה אמת מ"מ פינן שלא ידעה בבירור שמתה רק אחר ל' שמועה רחוקה הניא ואינה נוהגת דין ז' רק דין ל'

דכן הדין באו"א אף אילו שְמַעָה בְּבִירוֹר תּוֹף ל' שְׁמַתָּה וְעֵבְרָה וְלֹא נִהְיָה אֲבָלוֹת עַד שְׁעֵבְרוּ הַל' חֲזִיבֵית לְנִהוּג דִּין ז' אִם לֹא עֵבְרוּ ל' יוֹם מִיּוֹם שְׁשֻׁמְעָה דְיוֹם הַשְּׁמוּעָה לְדִידָה דְיוֹם הַמִּיתָה וְעֵינֵן לְהֵרֵב חַיִּים שְׁאֵל ח"א סִימָן מ"ז בְּמִי שְׁפָא לֹו כְּתָב מְאָדָם נְאָמָן דְּמַת לֹו מֵת וְהָיָה תּוֹף ל' וְהַעֲלִים הַדְּבָר וְאַחַר שְׁעֵבְרוּ ל' מִיּוֹם הַמִּיתָה נוֹדַע שְׁזָה יָדַע קוֹדָם ל' וְעַתָּה תּוֹף ל' לִידִיעָתוֹ מ"מ כִּינֵן דְּהַשְׁתָּא מִיָּהָא חֲלִיף שְׁעַתָּא לָאו זְמַנָּה הוּא וְלֹא יִנְהוּג אֲבָלוֹת וְיֵשׁ לְקַנְסוֹ כְּפִי רְאוּת עֵינֵי הַמּוֹרָה ע"ש וְעֵינֵן לְהֵרֵב ד"מ הַנּוֹ' סִימָן פ' בְּעוֹבַד כּוֹכְבִים שְׁאָמַר לְרֵאוּבוֹן אֲמֹר לִפ' שְׁמַת לֹו אָבִיו אָף דִּישׁ חוֹלְקִים בְּדְבָר כַּמ"ש הַדְּרִישָׁה וְרַט"ז וְכַנְה"ג סִימָן שַׁצ"ו מ"מ לֹא עָשׂוּ מַעֲשֵׂה כְּמָרְן וְרַשְׁד"ם סִימָן ר"א דְלִידִידָהוּ דַס"ל דְלֹא אֲמַרְיָנוּ הֶלְכָה כְּמַקְיֵל בְּאַבְל בְּאֲמֹרָאִים וְכ"ש בְּפוֹסְקִים (וְע"ל אוֹת א' וְלְקַמָן אוֹת ט"ז) נִיחָא אָבֵל אֵינְהוּ דַס"ל דְאָף בְּפוֹסְקִים אֲמַרְיָנוּ הֵכִי גַם בְּזָה הֵכִי נְקַטְיָנוּ וְעוֹד דְבַנִּיד"ד הָנִי כְּמַתְפֹּנֵן לְהַעֲיֵד מְדַקְאָמַר אֲמֹר לִפ' כַּדְקִי"ל בְּדִין עֲגוּנָה וְע"ע לֹו שְׁם סִימָן ע"ט דְפָסַק דְמִי שְׁנִהְרַג ח"ו וְהִתְרָה אֶלְמַנְתּוֹ לִינְשָׂא עַל יְדֵי עוֹבַד כּוֹכְבִים מַל"ת וְנִהְיָה הָאֲבָלוֹת כְּשֻׁמוּעָה רְחוּקָה עַל פִּי הַוֹרְאָת הֵרֵב אָבִיו וְמַהֲרִי"ד וְעֵינֵן לְמַהֲרִיק"ש סִימָן שַׁצ"ח דַּהַל' יוֹם מוֹנִין מְשַׁהֲסִיח לְפִי תְנֹמוֹ וְעַג"כ לְהֵרֵב זְקָן אַהֲרֹן סִימָן ל"ד וְלַרְב"ח וְתוֹמַת יִשְׁרָיִם דָּף קכ"ו וּמִים עֲמֻנְקִים י"א וְכַנְה"ג סִימָן שַׁצ"ט הַגַּה"ט אוֹת ה' וְת"ח ח"ג סִימָן ו' וְב"ד סִימָן צ"ג וְר"א וְהֵרֵב גו"ר י"ד כְּלָל ה' סִימָן ו' וְעֵינֵן לְהֵרֵב אֶהֱל יוֹסֵף סִימָן מ"ו דְכַתְּב דַּהֲגִיד לֹו הֵרֵב רַבּוֹ הַרְב"ד שְׁבִימֵי הֵרֵב רַבּוֹ עָשׂוּ מַעֲשֵׂה כְּרִיב"ל וְרַשְׁד"ם לְהַחְמִיר וְעֵינֵן ג"כ לְהֵרֵב בְּעֵי חֲזִי בַחֲזִי"ד סִימָן רל"ט וּמ' וּמ"ג בְּמִי שְׁפָאָה לֹו שְׁמוּעָה בְיוֹם ש"ק שְׁמַת לֹו מֵת וְנִהְיָ דְבָרִים שְׁבַצְנַעָא וְשׁוּב נְסַתְפַּק אִם אֲמַת הוּא וְאַחַר חֲצוֹת שְׁל יוֹם א' יָדַע דְאֲמַת הָיִו הַדְּבָרִים אָף שְׁנִסְתַּפַּק בֵּינְתֵימִים וְהַפְּסִיק מ"מ עוֹלָה לֹו הַש"ק לְמַנְיָן ז' וּמ"מ מְטַעַם אַחַר הַעֲלָה לְהַחְמִיר וְלוֹמַר דְיוֹם ש"ק אֵינוֹ עוֹלָה בְּתַחֲלַת הַמְּנִיָן וְכַמ"ש הַטּוֹר סִימָן תַּקַּמ"ח בַּא"ח וְעֵינֵן בַּכַּנְה"ג שְׁלוֹ בַּהַגַּה"ט וְתִשׁוּבוּתָיו לַא"ח סִימָן ע' וְאָף דְמָרְן שְׁם וְבִי"ד סִימָן ת"ב פְּסַק כְּסָמ"ק דְעוֹלָה הָרִי הַרְאֵנ"ח דְהוּא בְּתָרָא פְּסַק בַּח"ב סִימָן כ"א כְּרַבִּינוּ יְחִיאֵל דְאֵינוֹ עוֹלָה וְאָף דְאֲמַרְיָנוּ הֶלְכָה כְּמַקְיֵל כְּכָר אֲמָרוּ תוֹסְפוֹת בַּפ"ק דְכְּתוּבוֹת דַּה"ד בְּתַנְאִי וְאָף דְמָרְן בְּמַקוֹמוֹת רַבִּים אָמַר דְהֶלְכָה כְּמַקְיֵל אָף בְּפוֹסְקִים הֵינְנוּ דוֹקָא בְּצִירוּף הַכְּלָל דְהֶלְכָה כְּבְתָרָאִי מַשְׂא"כ כָּאֵן דַּהֲרַאֲנ"ח בְּתָרָא טוּבָא וְעַג"כ לְהֵרֵב מְעִיל צְדָקָה סִימָן ה' הַזְפָּרְתִּיו לְקַמָן אוֹת ט"ז: ג אֲזִיֵּל בְּתַר אֵיפְכָא מַמ"ש הֵרֵב הַלַּק"ט סִימָן קט"ז דְטַעַם הַקְרִיעָה כְּדִי שְׁלֹא תִטְרַף דְעֵתוֹ עֲלִיו דְאֲדַרְבָּה לְעוֹרֵר בְּכִיָּה וְלְהַפְּלִיג הַצַּעַר עוֹד לֹו שְׁם דְכַל שְׁיִכּוֹל לְקַרוֹעַ מַעֲצָמוֹ לֹא יִקְרַעוּ לֹו אַחֲרֵים דְמַצְנָה בּוֹ יוֹתֵר מְבַשְׁלוּחוֹ (בֵּית יְהוּדָה סִימָן כ"ו): הַד"ט מ"ש לְהַכְרִיחַ חֲבָרְתוֹ מַמְשָׁה"כ רְאִשִּׁיכֶם אֵל תִּפְרְעוּ וְגו' וְאֵי טַעַם הַקְרִיעָה לְהַפְּלִיג הַצַּעַר וְכו' נִרְאָה דְטַעוֹת נְפֵל בְּדַפּוּס וְכַצ"ל וְאֵי טַעַם כְּדִי שְׁלֹא תִטְרַף דְעֵתוֹ דְהֵינְנוּ סְבָרַת הֵרֵב הַלַּק"ט שְׁכּוֹנָתוֹ לְדַחוּת גַּם מַמ"ש רַש"י בַּמ"ק דַּכ"ו ע"ב יֵשׁ לְהוֹכִיחַ כַּהֲרַב"י הַנּוֹ' דְעֲלָה דְתַנְיָנוּ דְקָטָן שְׁמַת לֹו מֵת מְקַרְעִים לֹו וְכַמ"ש מָרְן בְּסִימָן ש"מ סכ"ז פִּירְשׁ רַש"י מְפַנֵּי עֲגַמַת נְפֵשׁ שְׁיִבְכוּ הָרוּאִים וְק"ל: ד מִי שְׁמַת לֹו או"א וְעֵבְרוּ עֲלִיו קְרוֹב לֹו חֲדָשִׁים וְלֹא גָעְרוּ בּוֹ דְלַהֲלַק"ט יֵשׁב עַד שְׁיִלְבִּין רַאשׁוֹ אֵינוֹ נִרְאָה כֹּן רַק אַחַר יב"ח יְכוֹל לְהַסְתַּפֵּר בְּלִי גְעָרָה עוֹד לֹו שְׁם דְלִיתָא לְסְבָרַת הַלַּק"ט דְפָסַק בְּדִין צְפָרְנִים דַּא"צ גְעָרָה לִיטְלָן (שְׁם סִימָן ל'): הַד"ט וְעֵינֵן ג"כ לְהֵרֵב דְבַר מְשָׁה סִימָן פ"א

במת לו או"א ופגע בו הרגל דאף שאינו מבטל גזירת ל' שלו מ"מ מותר לו לקוץ צפרניו וללבוש בגדים מכובסים ולרחוץ.

גם הרב בית דין ש"ש בהספמת הרב אביו בחי"ד שלו סימן ז' האריף והוכיח דלא בעי גערה בצפרנים וה"ה בנשואים ותכבוסת ורחיצה וכסברת הלק"ט ונשא ונתן בדברי הרב נאמן שמואל סימן ל"ו עיין שם וכ"פ הרב זרע אמת בח"ב סימן קכ"ג פהרב הלק"ט ודלא כהרב"י הנז' עיין שם: ה שאלת חכם ובתשובת' בצדה מהרב יעקב צהלון המקיל לאבל תוף ל' שנוולד לו בן זכר לגלח ביום מילת בנו ושרפים העידו שפזמן חכמים קדמונים בעירו פירארא עשו מעשה להקל והרב המחבר דחה ראיותיו וקשש מאיסור להתיר (שו"ת הרמ"ז סי' ל"ג ול"ד): הד"ט ועיין להרב מגן שאול סימן כ"ו שהביא תשובת מהר"י ו' חסון על אשר חשב מר גיסו להתיר לב"ב להסתפר דאף דממור"ם סימן שצ"ג דכתב דמותר ליטול צפרנים ולגלח אינה ראיה בשפכר הרב באר הגולה השמיט תיבת ולגלח מ"מ מממור"ם עצמו בא"ח סימן תצ"ג דמתיר להסתפר בימי הספירה יש לדון דה"ה הקא ושאין לחלק בין אבלות ישנה לניד"ד דהא ממ"ש הרב גו"ר בחי"ד פלל ה' סימן ה' בשם הרשב"ץ מוכח דשוין הן ואת"ל דיש חולקים אפתי קיי"ל הלכה כמיקל (וע"ל אות א' וב') ואחריו בא מהר"י יחסון הנז' והכריח גם הוא דט"ס נפל בפדוס ושצ"ל ולחתכן במקום ולגלח מדברי הרב הלבושים ואם פן גילה מור"ם דעתו דאין להסתפר ושאני מימי הספירה אחר ששמתק פאן ולא התיר ודחה ג"כ הראיה שהביא מרשב"ץ ושאני פא מעשה לפני מהרי"ך ו' ארדוט והר"ם אמאריליו והורה שלא להסתפר והסכים עמו הרב מר גיסו שאין להקל בזה חלילה ע"ש וכבר פתבתי במקום אחר מ"ש הרב מכשירי מילה בפ"ט סימן ט"ז בשם הרב תוספות מרובה דיש לקיים גירסת מור"ם ולגלח ודווקא לזקן והיינו מה שמעכב המציצה סביב פיו וכ"כ ג"כ הרב טוב לכת שם וניחא פיון דבמוהל עסיק ולא בסתם ב"ב והנה רואה דלדידהו נמי אין צד היתר רק למוהל ולצורך התינוק ויש מקום קצת לומר דאף האוסרים לב"ב יתירו למוהל ובלא"ה נמי פש גבן פלל הנז' דהלכה כמיקל באבל ועיין להרב פרי מגדים בחלק משבצות זהב סימן קל"ב דהביא מ"ש הרב אליה רבא דאבל תוף ל' שיש לו נשואין מותר לגלח דהוי דבר שבפירסה וכתב עלה דיש לעיין דהא רגל דידיה דרבנן וכיון שחל עליו אבלות קודם מאן לימא דהוי רגל דידיה ושאני מי"ט ב' ש"ג בסימן שצ"ט ס"ג דעשה דרבים הוא וגם הרגל קודם ולא חל עליו אבלות משא"כ זה ואיך יבא רגל דידיה ויבטלנו ומה בקך דהוי דבר שבפירסה ושאני ההיא דסימן שצ"ב דמכניסים המת וכו' דעד שלא חלה האבלות חל רגל דידיה ול"ד לפורים דהם דברי קבלה כד"ת ודרבי מה שאין פן פאן עיין שם וע"ל אות י"ב: ו מת בחג אין ש"ע נחשב רק ליום א' (יוסף אומץ סימן צ"ג): הד"ט וכן המנהג פה פירינצי וכן עשיתי מעשה איזה פעמים ואפשר לי לומר דאף להרב זרע אמת ח"ב סימן קס"א דהאריף בפלפולו דעולה לז' ומ"מ ינהג גם הוא משלנו בעיר הזאת שפכר נתפשט המנהג למנותו ליום א' וכאשר פתבתי בחלק א"ח סימן ל"ד אות ט"ו ולקמן אות ל"ז ונ"ב וכאשר אחרי מופלג ראתה עיני להרב ברית אברהם אות ר"מ שכ"כ בפשיטות גם הרב פרח מ"א בח"ב פסק פמרדכי דאינו עולה אלא ליום א' ע"ש: ז ראובן שמת אחר הפסח והניח בן ובת בבית אחיו ובניו פולם מסופים יחד והגיע זמן בן האח לישא אשה בבית אביו פסק מהר"ש מלויקו בהספמת

הָרַב דָּוִד מֵהַר"ב מִפְּאָנֹו שְׁיִכּוּלִים בְּנֵי רֵאוּבֵן לִישֵׁב בְּבֵית דָּוִד בְּיָמֵי נְשׂוּאֵי בְּנֹו וּמ"מ פֶּסֶק לְמַעֲשֵׂה עַל הַצַּד הַיּוֹתֵר טוֹב דְּבִמְקוֹם שְׁנֵהֲגֹו לְהַחְמִיר גְּבִי סְעוּדָה אֵית לְמִנְקֻט מְלֻתָא מְצִיעֵתָא לִילָה מְהַשְׁלֶחֶן בְּעַת בַּה"מ וּמִזְמוּטֵי חֲתָן וְכֻלָּה (פֶּחַד יִצְחָק אוֹת א' ע' אֲבָל אֲסוּר וְכו') ח סִנְדֵק שְׁמַת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם אֲחִיו הוֹרָה לוֹ הַמּוֹרָה לְהִבְיָא תִינוּק לְבַה"כ שְׁבָבִיתוֹ דְּכִינּוֹן שְׁלֵא הִיָּה יוֹצֵא דְרָף רַה"ר לֹא מְקָרֵי יוֹצֵא מִפְּתַח בֵּיתוֹ (שָׁם ע' אֲבָל אֲסוּר לְצֵאת): הַד"ט וְעֵינָן לְהַרְבֵּי דְבַר מְשֵׁה ח"א סִימָן פ"ב דְּהַרְבֵּי אֲבִיו הַתִּיר לְאָבִי הַבֵּן אֲבָל תוֹף ז' לִילָה לְבַה"כ"נ וְלִהְתְּפַלֵּל פְּנֵהוּג לְכָל ב"ב וְאַחַר הַמִּילָה לְחַזֵּר לְאַבְלוֹתוֹ פְּמָרָן וּמוֹר"ם סִימָן שצ"ג ומ"מ עֲלֵה בְּהַסְפָּמָה שְׁלֵא יִקְרָא בַס"ת וְעֵינָן לְרַש"ל סִימָן ע"א וְהַלְק"ט ח"א סִימָן רס"ט וְהַר"ש יִצְחָק סִימָן ט"ל וְכִנְה"ג סִימָן ת' הַגַּה"ט אוֹת ח' וְנַחֲלַת שְׁבָעָה סִימָן י"ז וּבְלִיקוּטֵי פַר"ח לִי"ד סִימָן ת' וּב"ד סִימָן קצ"א וְעֵינָן לְהַרְבֵּי בְּעֵי חַיֵּי בַחֲי"ד סִימָן רמ"א דס"ל דְּמוֹהֵל אַחַר שְׁלֻשָׁה יָמִים מוֹתֵר לְצֵאת אֶף בְּמִקוֹם שְׁאִין מְנַהֵג לְצֵאת אֲלֵא בְּשַׁבָּת וְאַפִּילוּ יֵשׁ שָׁם מוֹהֵל אַחַר וְשְׁאִין מוֹהֵל אַחַר יִצְאָ אֲפִילוּ בְּיּוֹם אֶחָד וּבְמִקוֹם שְׁנֹוהֲגִים לְצֵאת לְבַה"כ"נ בְּבו"ה יִצְאָ אֲפִילוּ בְּיּוֹם א' אֶף אִם יֵשׁ שָׁם מוֹהֵל אַחַר ע"ש וּבַש"ע שְׁלִפְנֵינוּ נֶפֶל טְעוֹת בְּדַפּוּס בְּמוֹר"ם סִימָן שצ"ג ס"ג שְׁכָתוּב וּבְמִדִּינוֹת אֵלוֹ וְכו' וְאִם הָאֲבָל מוֹהֵל וְכו' וְיֵשׁ מְקִילִין אֲפִילוּ תוֹף ג' אִם אִין מוֹהֵל וְכו' ע"כ וְכצ"ל וְיֵשׁ מְקִילִין אֲפִילוּ מוֹהֵל אַחַר בְּעִיר וְקָאֵי לְתוֹף ג' דְּלַעֲיֵל אֲסַר א"נ צ"ל וְיֵשׁ מְקִילִין תוֹף ג' אֶף אִם מוֹהֵל אַחַר בְּעִיר וְכִינְצָא וְק"ל: וְעֵינָן לְהַרְבֵּי ח' הַנּוֹ' בְּסִימָן רמ"ב דְּכָתַב דְּאַבְלָה תוֹף ז' לֹא תִצָּא לְהוֹצִיא הַנְּעַר לְמִילָה דְּאִין פֶּאֶן מְצוּהָ וְאִם הַמִּילָה בְּבֵיתָה אֲפִשֵׁר שְׁמוֹתָרַת ע"ש וְעֵינָן לְהַרְבֵּי שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"א סִימָן צ"ט דְּהַתִּיר לְאַבְל תוֹף ז' עַל מִיתַת אַחֹותוֹ שְׁשֻׁמַע שְׁהִיָּה אֲבִיו בָּא מִהַדְרָף שְׁלֵא הִיָּה יוֹדַע בְּמִיתַת בֵּיתוֹ לְצֵאת לְקִרְאוֹתוֹ כְּדִי שְׁלֵא יִרְגִישׁ אֲבִיו פְּתֹאוֹם וְיִצְטַעַר בְּיּוֹתֵר עָלֶיהָ וְעֵינָן ג"כ לְהַרְבֵּי זְרַע אֲמַת ח"ב סִימָן קט"ן דְּפֶסֶק בְּמִי שְׁהִגִיעַ יוֹם מִילַת בְּנֹו תוֹף ז' יָמֵי אֲבָלוֹתוֹ י"ט שְׁלוֹ הוּא וְאִינוּ נוֹהֵג דְּבָרִים שְׁבַפְרָהֲסִיא וְכמ"ש הַלְק"ט (וְכַנּוֹן) לִישֵׁב מ"ש עָלֵיו הָרַב ב"ד (כַּנּוֹן).

וְע"ע לוֹ שָׁם סִימָן קמ"ה בְּמִי שְׁמַתָּה אֲשֶׁתוֹ בְּיּוֹם מִילַת בְּנֹו שְׁיֵשׁ לְקַבֵּר הָאִשָּׁה וְאַח"כ לְמוֹל וְלֹא לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה מְמֵשׁ רַק פֶּת הַבַּב"כ וְקֹאוּ"י וְאַח"כ לְקַבֵּל עָלָיו אֲבָלוֹת וְלֶאֱכֹל הַבְּרָאָה כַּמ"ש הַלְחָם הַפָּנִים סִימָן שמ"א וְשׁוֹב מְסִיק לְאַחַר הָעֵינָן דְּטוֹב יוֹתֵר לְקַבֵּל עָלָיו הָאֲבָלוֹת וְלֶאֱכֹל הַבְּרָאָה וְאַח"כ לְמוֹל וְהַסְעוּדָה וְיִכְנֹס גַּם אֲבִי הַבֵּן לְסְעוּדָה ע"ש וְנִרְאָה דְּלַפְמ"ש בְּסִימָן קנ"ח דִּי"ט שְׁלוֹ הוּא אִם פֶּן גַּם סְעוּדַת הַבְּרָאָה יַעֲשׂוּ בַּהַב"כ וְקֹאוּ"י וְכֹאֲשֶׁר שְׁבוּחֵי שְׁבַח בְּסִימָן קנ"ה לְמִי שְׁעֲשֵׂה הַבְּרָאָה בַח"ה בְּקֹאוּ"י וּפֶת הַבַּב"כ ע"ש וְעֵינָן לְהַרְבֵּי נַחֲלַת שְׁבָעָה הַנּוֹ' שָׁם בְּדִין יוֹלְדֵת זָכָר דְּיּוֹם ש"ק יוֹם ד' לְאַבְלָה שְׁכָתַב שְׁהִלָּף לְבַה"כ"נ עִם הַנְּשִׁים וְחֻשָׁב בְּמִקוּמָה שְׁל כָּל הַשְּׁנָה וְלֹא תַתָּן לָהֶם לְחַמְנִיּוֹת וְיִין שְׂרָף כְּמִנְהַג ע"ש: ט אִם מוֹתֵר לְאַבְל בְּיּוֹם ו' לְאַבְלוֹתוֹ לִישֵׁא אִשָּׁה בְּיּוֹם פּוּרִים נַחֲלַק הָרַב הַמְחַבֵּר עִם מְהַר"ש מְהַזְקֵנִים ע"ש (וְעֵינָן בַּח"א סִימָן ל"ו אוֹת מ"ג מֵה שְׁכָתַבְתִּי שָׁם) (שָׁם ע' אֲבָלוֹת בְּפוּרִים): י הוֹרָה לְהַתִּיר הָרַב עָפָר יַעֲקֹב לְגַלַח תוֹף שְׁלֻשִׁים לְאַבְלוֹתוֹ אֲפִילוּ עַל או"א מִי שְׁצָרִיף לִילָה אֲצֵל הַדּוּפּוּס לְפַקֵּחַ עַל עֶסְקֵי צְבוּר וְלַעֲמֹד עַל הַפְּרָז פֶּן יִצָּא דְבַר מַלְכוּת מִדָּה א' שְׁמַבְקָשִׁים מְמַנּוּ סוֹחְרֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שְׁתִּלוּי בָּה כְּמַעֲט פְּרָנְסַת וּמְחִינֵי רֹב הַצְּבוּר וְיוֹתֵר עַל פֶּן עֵינָן לְהַרְבֵּי שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"ב סִימָן צ"ט שְׁהַתִּיר בְּכִיּוֹצֵא אֲפִילוּ תוֹף ז' הַד"ט) (שָׁם ע' אֲבָל קָרוֹב): יא לֹא נִהְגּוּ בְּכַמְהָ קִהְלוֹת וּבְכֻלְלָם קמ"י שְׁלוֹ לֹזְמֵר

ההשפכה בבה"ק ולא בבית האבל רק לנפטרים מכן י"ג ומעלה ונראה הטעם דמי שאינו בר מצוה אינו בן עונשים ומה הצורך לבקש למתק פח הדינים מעליו (ק"ק דאי הכי עד בן כ' נמי לא ישפיעוהו דאינו ב"ע למעלה ומה צורך לבקש מיתוק הדין הד"ט) (שם אות ה' ע' השפכה לא): יב מסיק ותני תשובת הרש"ל מפינאלי שנת תפ"ו במי שאירע שלמחרת יום נשואיו מת אבי הפלה דאם בעל בעילת מצוה תשלים ימי חופתו ואח"כ תנהוג אבלה ואם לא בעל תקדים לנהוג אבלותה ול"ש בין איש לאשה הגם דאסתר קרקע עולם היא עיין לריב"ה ומרן ורט"ז סימן שפ"ג ולהרב לקט הקמח ואוקי באתרין דכינן דאם ינהוג ימי החופה תחלה מ"מ אסור בתשמיש המטה דדברים שבצנעא נוהג א"כ ש"ד אם לא בעל עדיין לנהוג תחלה האבלות (שם אות מ (כ"י) ע' מת לו מת): הד"ט ועיין ג"כ להרב זרע אמת סימן קמ"ט בבחור שנשא בתולה בע"ש בבית הפלה להוצאת אחיה ובתחלת ליל שבת שנגנסה לחופה ולא נבעלה מת אבי החתן ואחד חכם הורה לעשות בעילת מצוה בליל ש"ק וביום א' בזמן הקבורה לא ילך אחר המטה ולא יקרע וינהוג ז' ימי המשטה ואח"כ יתאבל וקרב המספר דדינא הוא לגמור ימי המשטה ואח"כ ימי אבלות ואח"כ לבעול בעילת מצוה ועיין להרב דבר משה סימן ע"ח במי שהזמין צרכי חופתו ליום ד' ומתה אמה של פלה ביום א' והסכים מר אביו להתיר פניסה לחופה אחר ז' וכמ"ש מרן סימן שמ"ב ומהרי"ד חלק ב' דדוקא אי איפא פסדא שרי לאחר ז' הא לאו הכי ימתין אחר ל' וקרב אביו השיב דאין פוננת הרשב"א שפסק מרן לחלק בין זה לזה כמו שיעינין בש"ע ולבוש ולהרב דרכי נועם סימן כ"א וכ"ט ומה גם דבניד"ד הנה גם פן הפסד ממון דהכינן פבר הרוסקינ"ו ודברים אחרים שאם ימתינו יפסידו ועיין להרב ב"ד סימן קס"ח וריט"ץ סימן ע"ה וכן נעשה מעשה בכו"ה ר"י ו' נחמיאש שנפטר הר"י בערב שבועות ונגנס לחופה אחר ז' ע"ש ומי שהכין צרכי סעודתו והזמין הקרואים ומתה אח"כ אחות המשונדכת עיין להר"ם זיסקינד סימן ט' דפסק דאינו מותר להכניסה לחופה רק אחר ז' ולבועלה ע"ש וע"ע להרב ד"מ הנז' בסימן קע"ב והנמשכים ובסימן קפ"ה וקפ"ו שאחר משאו ומתנו יפה בחילוקי דעות הפוסקים בדין נשא אשה ואח"כ אירעו אבל מסיק להלכה ולמעשה שאם לא היה שם פניסה לחופה גמורה מאן דשרי בעילת מצוה לא הפסיד וינהוג ז' ימי אבלות קודם ואח"כ ימי חופתו ואצ"ל כשלא בעל שפך הוא דינו לנהוג ימי אבלות ושוב ימי החופה ויבעול מיד ואם פנס תחלה ביחוד במקום הראוי לביאה אף שלא בא עליה ויחוד דנדה נמי קונה או בהכניסה אחר קדושי' (אף שלא נתייחד עמה) ושוב קרה לו איזה אבל אף דלית ליה פסדא דסעודה וטירחא מ"מ פשוט הוא דבועל ב"מ קודם קבורת מתו ונוהג ימי משטה ואח"כ אבלות ואין בזה שום פקפוק ובענין הקריעה חייב לקרוע דאין ימי משטה כ"ט של תורה דתנן בהדיא שקורעים קרוביו של מת וכן על שמועה קרובה ואם איש ספרדי הוא דאין קורעים על קרובים חוץ מאו"א גם בזה יעשו פמנהגם ע"ש ועיין בחא"ח מחבורי הקצצר הלז בסימן כ"ו אות ו' ע"ש ועיין להרב זקן אהרן סימן ק' בראובן שנשא ונגנס לחופה והיה אחיו חולה ומת ולא נודע לו מיתתו רק אחר שלשה ימים ופסק דע"כ ל"פ הפוסקים רק לענין איסור תשמיש דהוי דבר שבצנעא אבל להיות פרגל כ"ע מודו ולכן ישלים ימי חופתו ואח"כ ינהוג אבלותו: ועג"כ להרב מים רבים סימן ע' וע"א דהסכים למ"ש מהר"י שניאו זקנו במי שביום ג' לחופתו באשתו השנייה מת לו בן

מְהֵרָא שׁוֹנֵה שְׂיִשְׁלִים יְמֵי מְשֻׁתָּה וְאַח"כּ יְמֵי אֲבִלוּתוֹ וְנִתְּן הָרַב הַמְּחַבֵּר טַעַם לָמָּה לֹא יַעֲלוּ יְמֵי הַמְּשֻׁתָּה לְמַגְנִן ל' פְּדִין קוֹבֵר מֵתוֹ בְּרַגְלֵי דְאָף שְׂמוֹנִין הַזֵּי אַחַר הַרְגַל מ"מ מוֹנִין הַל' מִיּוֹם הַקְּבוּרָה דְשִׁאֲנֵי חֲתָן (וְעֵינֵין ג"כ לְהַרְבֵּי זְקֵן אֲהָרֵן הַנְּזוּ' סִימָן ק"ח) וְעַמְד ג"כ בְּסִתְרָה שְׂבִדְבָרֵי מְרוֹן פְּדִין אֲבִלוּת בְּפוּרִים בְּסִי' תַרְצ"ד וּבִי"ד סִימָן ת"א ע"ש וְהֵבִיא מ"ש הָרַב עֲרָף לְחֵם וּרְש"ך שֵׁם וּבְסִימָן שִׁמ"ג ע"ש וְע"ל אוֹת ה': יג בְּעֵנֵין צְדוּק הַדִּין מְנַהֵג עִירוֹ לְאֶמְרוֹ יַחַד בְּהַלּוּף בְּכָל זְמַן שִׁא"א תַחֲנֹנָה וּבַחֲשׁ"מ א"א אוֹתוֹ פְּלֵל וּבְאֶסְרוֹ חַג הוֹלְכִים בַּעֲשָׂרָה לְאֶמְרוֹ יַחַד בְּהַלּוּף וּמָה שְׂמִיכָרִים בַּצ"ה גְּזִירַת תַּתְנָ"ו פְּתַב בְּשֵׁם הַצֶּמַח דְּוֹד גֵּאנ"ז שֶׁל פְּרָאָג שְׂאֵז נִתְקַבְּצוּ הַנוֹצְרִים מִכָּל גְּלִילוּתֵיהֶם יוֹתֵר מִתַּר אֶלְף אִישׁ לַעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם לְנִקְוֹם נִקְמַת מְשֻׁחָם וַיִּשְׁמְרוּ צֶלֶם אֲדוֹם עַל בְּגָדֵיהֶן לְאוֹת וְהָיָה זְמַן צָרָה לְשׁוֹנְאֵיהֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְנִקְרָא בְּשֵׁם קְרוֹצִיאֲט"א וְזֶה בְּשֵׁנַת כַּל"ו פְּלוֹ יַחַד הֵינּוּ תִּכְבַּת פְּלוֹ מִסְפָּר נ"ו דְּהֵינּוּ הָאֲחָדִים וְהַעֲשָׂרוֹת שֶׁל תַּתְנָ"ו הַנְּזוּ' (שֵׁם ע' צְדוּק הַדִּין וְדִינָיו): הַד"ט וְעֵינֵין לְהַרְבֵּי דְבַר מְשֻׁתָּה ח"א סִימָן ע"ו דְּכַתְּבֵין דְּמְנַהֵג עִירוֹ כַּמֶּר"ן סִימָן ת"א לוֹמֵר צ"ה אֶפִּילוֹ בִּי"ט לְמַת בְּפָנָיו ה"ה בְּנִיטָן וְסוּף תְּשָׁרֵי דְאָף שִׁא"א נַפ"א וְלֹא וַיְדוּי וְלֹא מִתְעַנִּים בְּהֵן וְה"ה בְּשִׁמוּעָה רְחוּקָה בֵּא"ח יֵשׁ לְאֶמְרוֹ יָד בְּדִין קְדִישׁ יְתוּם רַבּוֹ הַמְּנַהֵגִים יֵשׁ מְקוֹמוֹת שְׂאוּמְרִים אוֹתוֹ גַּם בְּשַׁבַּת יוֹם טוֹב וּר"ח וַיֵּשׁ שִׁא"א אוֹתוֹ וְהָרַב בְּנִימִין זָאֵב פְּתַב דְּהַנְּכוּן לְאֶמְרוֹ וְשִׁפְן מְנַהֵג סְפָרְד בִּר"ח חֲנֻכָּה וּפוּרִים וְלֹא בְּשַׁבָּתוֹת וִי"ט וַחַה"מ וּבְעִירוֹ פִּירָאָרָה הַסְּפָרְדִים א"א אוֹתוֹ בְּשַׁבַּת וִי"ט וַחַה"מ וּר"ח חֲנֻכָּה וּפוּרִים אָף בְּשִׁאָר יְמֵים אָף שִׁא"א תַחֲנֹנָה אוּמְרִים אוֹתוֹ וְאֲשַׁכְּנִיזִים אוּמְרִים אֶפִּילוֹ בְּשַׁבַּת וִי"ט וְהֵאֱיִטְלִיאֲנִים נוֹהֲגִים כְּסְפָרְדִים הַנְּזוּ' (וּפָה פִּירִינְצִי א"א אוֹתוֹ כָּל יוֹם שְׂיֵשׁ בּוֹ מוֹסָף דְּוָקָא) (שֵׁם ע' קְדִישׁ יְתוּם): טו יֵצֵא עֲתֵק תְּשׁוּ' הָרַב עֶפֶר יַעֲקֹב סִימָן נ"ט לְהַתִּיר מָה שְׁנִהְגוּ הָאֲבֵלִים עַל או"א לוֹמֵר קְדִישׁ וּקְדוּשָׁת וּבָא לְצִיּוֹן וְתַתְקַבֵּל לְפָנָי הָעַמּוּד וְהֵם הַחֲזָנִים אַע"פ שְׂבָא לְבַהֲכ"נ אַחַר שֶׁהִתְפַּלְלוּ כְּבָר הַקֹּהֵל דָּאִין קְפִידָא לְפִי שְׂאוּמֵר צְלוּתְהוֹן וְא"א צְלוּתְנָא וְה"ה בִּש"צ שְׂאִינוּ מִתְעַנֵּה יְכוּל לְהַתְפַּלֵּל וְלוֹמֵר עֲנֵנוּ אִם מְנַהֵג לֹמֵר בְּיוֹם הַתְּעִינִית הַזֶּה וְלֹא בְּיוֹם תְּעִינִתְנוּ וְהִבְאֵתִיו כְּבָר בַּח"א סִימָן ג' אוֹת ל"א) (שֵׁם ע' קְדִישׁ עַל מְתִים): טז הַעִיד עַל מְנַהֵג עִירוֹ וְשִׁאָר עָרֵי אִיטְלְיָא לְהַתְאָבֵל עַל קָטָן אִם נִפְטָר אַחַר ל' וְלֹא כְּמְנַהֵג שְׂכַתְּבַת הַתְּנָיָא שְׂלֵא לְהַתְאָבֵל עַל פְּחוֹת מִבְּן שְׁנָה (שֵׁם ע' קָטָן מֵת): הַד"ט וְעֵינֵין לְהַרְבֵּי מְעִיל צְדָקָה סִימָן ה' שְׁהֲאָרִיף לְהוֹכִיחַ מִסְפֵּק הַט' חֲדָשִׁים לְהַקְרָא הַנּוֹלָד בֶּן קֵינְיָא אִם נוֹלָד חֵי אָף שְׂמַת תּוֹף ל' לְלִידְתּוֹ לְעֵנֵין שְׂמַתְאֲבָלִין עָלָיו דֹּא"צ לְהִיוֹת כָּל א' מִהַחֲדָשִׁים שֶׁל ל' אֲלֵא אָף חֲדָשִׁים כְּסִדְרָן אֶחָד מְלֵא וְאֶחָד חֲסַר מִקְרֵי שְׂפָלוֹ לוֹ חֲדָשִׁיו וְהוֹכִיחַ שְׂאָף הַרְמַב"ם שְׂפַתְּם סִתְּמוּ כְּפִירוּשׁוֹ דְּסָגִי בְּהִכִּי וְנִכְנַס גַּם כֵּן בְּעֵנֵין הַלְכָה כְּמַקְוֵל בְּאֲבֵל אִי דְּוָקָא בְּתַנְאִים (וְע"ל סִימָן א' וּב') וְעֵינֵין לְהַרְבֵּי זָרַע אֶמֶת ח"ב סִימָן קל"ח דְּחִילוּק יַדַּע בְּתִינוּק שְׂמַת תּוֹף ל' לְלִידְתּוֹ וְלֹא יַדְעִינוּ אִם פְּלוֹ לוֹ חֲדָשִׁיו אוֹ שְׁנוּלָד מֵת אוֹ חֵי וְאַח"כּ מֵת וַיַּדְעִינוּ דְּלֹא פְּלוֹ לוֹ מָה דִּינֵיהֶן לְעֵנֵין מִיֵּלָה וּקְבוּרָה בִּי"ט א' וּב' וְע"ע לוֹ שֵׁם בְּסִימָן קט"ז וְעֵינֵין ג"כ לְהַרְבֵּי נוֹדַע בִּיהוּדָה ח"א סִימָן ט"ז וְח"ב סִימָן צ' (וְאֲשֶׁר הִבְאֵתִי גַם אֲנִי בַּח"א סִימָן כ"ג אוֹת א') דָּאִין דִּינֵיהֶם מִיִּשְׁףֵי שְׂיִיכֵי לְעֵנֵין אִם חֲיִיב בְּאֲנִינּוֹת וְנִפְטָר מִכָּל מִצְוֹת שְׂבַתוֹרָה דְּאָף שְׂמוֹתָר לְקַבְּרוֹ בִּי"ט וְלִהְסִיר עֲרַלְתּוֹ לֹא מִפְּנֵי כֵן תַּמְשֻׁף הַתּוֹלְדָה חֲיִיב הָאֲנִינּוֹת דָּאִין לְפָטְרוֹ מִהַמִּצְוֹת מְשׁוּם סְפָקָא דְּפְלוּגְתָא וְכִיּוֹצֵא ע"ש וּבְסִימָן קל"ט פְּסַק בְּפִשְׁיטוֹת דְּהַאֲוִן אֶסוּר בְּמִלְאָכָה לַכ"ע וְלֹא כְּדִמְשַׁמַּע מִמּוֹר"ם סִימָן שַׁע"ה

דבמחלוקת שנויה ועיין ג"כ להרב דבר משה ח"א סימן מ"ט דפסק דתינוק שנולד לו
חדשים וחי ז' שבועות ומת יש להתאבל עליו: ועיין להרב מטה אשר ענף ד' ה' ז'
והנמשכים שכתבן דהא דבעינן שפלו לו חדשיו היינו ט' חדשים שלמים ואז אף אם לא
יגמרו סימניו מתאבלין וכן הנולד לו' חדשים שלמים מתאבלים עליו בין בן ז' ובין בן
ט' שלא פלו חדשיו אף שגמרו סימניו אין מתאבלים עליו עד שישקה ל' יום ואם לא
קים לן שפלו חדשיו ולא גמרו סימניו אפילו מת ביום ל' אין מתאבלים עליו ואם נולד
לח' וקים לן שלא פלו חדשיו אף שגמרו סימניו ומת אחר ל' אין מתאבלים עליו וספק
בן ט' לראשון ובן ז' לאחרון שניהם מתאבלין עליו והוא מתאבל על שניהן וע"ע לו שם
בענף כ"א בדין תאומים שמת אחד מהן תוף ל' אם יתאבל על הב' הביא סברת הפוסקים
ומ"ש מרן בסימן שע"ד בשם הגהת אשירי ומ"ש הלבוש והר"מ מלובלין סימן ז' שהביא
הכה"ג בהגה"ט ונהרב מקור ברוך סימן ל"א וזולתם ומסיק דמדי מחלוקת לא יצאנו
והמחמיר תע"ב ועיין להרב ברכות מים סימן שע"ד מעובדא דהנה במי שנולדו לו ג'
בנות וב' מהן מתו תוף ל' יום ואחר ד' חדשים מתה הג' מחולי אבעבועות ונהיתה בריאה
אף שהיתה מעט דלה ורזה ונהיה מי שחשב לפטור קרוביה להתאבל ממ"ש מרן סימן
שפ"ד ס"ט בשם יש מי שאומר דתאומים שמת אחד מהן תוף ל' והב' חי ומת אחר ל'
אין מתאבלין עליו ונהרב המספר הן קדם נשא ונתן במ"ש בב"י שלו ועל מור"ם בדרכי
משה שהביא דברי א"ז באופן אחר בשם הרשב"א ונהביא דברי הרב מקור ברוך סימן
ל"א וסוף דבר הביא מ"ש הרב שלחן מלכים כ"י במ"ש מרן יש מי שאומר וכו' והב' חי
פ"א אחר ל' אין מתאבלין עליו פ"א על זה שמת תוף ל' ולא אמרינן מדקא הוא חי והוא בן
קנימא גם זה שמת בן קנימא הוא אלא אין מתאבלין עליו וכמ"ש הרש"ך ועליו סמך
הרב המספר עיקר הדין אמנם בניד"ד לא מצא מקום להסתפק ושפאלו לפירוש הרב
הלבוש חייב באבילות פינן שאחר מות אחותה היתה זאת בריאה ואף לפירוש הרב מקור
ברוך פבר השלימה ל' יום אחר מיתת אחותה ועוד ב' חדשים אחרים ודאי דחייב
באבילות ואין שום צד פטור כלל ע"ש ועיין להרב מטה אשר הנז' בענף י"ב דף קי"ג
ובדף קט"ו ע"ב ענף ב' דלקטן שפלו לו חדשיו ומת תוף ל' או שלא פלו ומת אחר ל'
אומרים עליו צ"ה וקדיש ועיין להרב דבר משה סימן פ"ג דנסתפק במת תוף ל' ללידתו
דאינו חייב להתאבל אם נוהג בו אגניות להזמין צרכיו או דלקא דינו באבילות דליתא
ויעינין בסימן שצ"ג דאין הפהן מיטמא לנפלים ועיין למהר"ש הלוי בחי"ד ובירושלמי
ס"פ אין נושאים על וכו' ובמלקמת ה' דף תל"א וברב"ח סימן שנ"ג ובענין טומאת פהן
על הנפלים ע"ל סימן ל"ה אות י"ב: יז הספיק להוראת תלמיד חב"ר הרמ"י קראפניטו
דיכול ורשאי האבל על או"א לומר בתוף ז' דברים המשפרים ומעגמים הלב דאין זה
בכלל איסור ת"ת דאסור משום פקודי ה' ישרים משמחי לב אבל לומר איזה דרוש
להספידו אם יאמר בו פשטים או חדושים כמו שרגילים הדרשנים אסור והשיב על דברי
הרב באר עשק סימן ל"ה דהתיר משום דס"ס בדברי אבילות קא עסיק ושהמנהג שלא
להספיד על קרובו הוא משום שהללה זר ושהמענין בס' מאמץ פח יראה שדרש על פטירת
אביו והרמ"ק הנז' דחה דבריו דהא הרמזים והפשטים שנהגו הספדנים לדרוש אינן
בכלל ד"ת שהאבל מותר בהן והראיה מהרב מאמץ פח אינה ראיה כלל דהתם דרוש
דרש משה בתשלום הנז' ולא בתוף ז' ועוד דאי מטעמא דיהללה זר נהגו שלא להספיד

על קרובים הלא פנין שהספדן לא את עצמו משבח רק למת לא יהיה זה בכלל יהללה זר (שם במהדורא בתרא אות א' ע' אבילות בן): הד"ט ולע"ד יש לדחות דחיותיו אחרונות דהרב מ"כ שדרש בתשלום ז' מ"מ כל שלא עמדו ממנו מנחמים דין אבל תוף ז' יש לו כמבואר במק"ק דף י"ט ובפוסקים סימן שצ"ה ויש לדחות וע"ל אות י"ט ועל ההיא דיהללה זר י' דמדקאמר יהללה זר ולא אמרהפתוב יהללה אחר יש במשמע דאפילו קרוב וכ"ש פיה שלא יהללה וכדאמרין נמי אין שבהה של מטרוניתא שפעלה בקרובותיה ומ"מ נראין דברי הרמ"ק הנז' דמשום הרמזים והפשטים שהדרה כבושה היא לדרוש בהספדות אין אלו בכלל ד"ת המותרין ומה שק"ק על הרב ב"ע הנז' הוא דאי פדבריו דהמנהג שלא להספיד על קרוביה משום יהללה א"כ למה הרב מ"כ הנז' דרש על אביו ולא חש ליהללה זר ואפשר ליישב ודו"ק: יח לוי ודינה אחותו נשואה ליהודה הדרים בעיר א' וראובן ושמעון אחיהם בעיר אחרת רחוקה מהלף יום א' ומתה דינה וביום ז' לאבילות ויבא שמעון לבית לוי ורחוק מהעיר ג' מילין א"ל עובד פוכבים מסל"ת שמתה אחותו וכשמנע דבריו הלף ובה לבית אחיו וישב על הארץ והתחיל להתאבל הביא תחלה פסק מהר"ש מלויקו שחשב דברי העובד פוכבים מסל"ת ושבין לוי יהודה נקראים גדול הבית והן ימנו לעצמן והוא ימנה לעצמו אם התחיל להתאבל קודם בואו אצל גדול הבית והר"ן הלוי פסק דעובד פוכבים הנז' יותר מתפנין להעיד מלהיות מסל"ת ואם כן לא מקרי מתאבל קודם לכתו אצל גה"ב ולכן בין אם הלף אצל יהודה או אצל לוי ימנה עמהם ואף שיהיה שמעון גדול מלוי מ"מ אם היה לוי בביתו מיקרי גדול הבית.

גם הר"י מונציילסי מפירינצי מחשיב העובד פוכבים הנז' מתפנין להעיד ואם כן מיקרי לא התחיל להתאבל אמנם פנין שלדעתו יהודה הוא גה"ב והוא לא הלף אצלו לכן צריך למנות לעצמו ולא עם לוי עיין הרש"ך סימן שע"ה סס"ק י"ב ואם לא היה חייב להתאבל לא היה ג"כ רשאי גם מהרש"מ (הובאו דבריו בשמש צדקה שלו סימן נ"ח) חייב לשמעון למנות לעצמו לא מפני שנודע לו שהרי לא התחיל להתאבל וגם לא מפני ששמעון היה מבקש למנות לעצמו דאילו היה מדינא פטור לא היה רשאי להחמיר ואף אם היה בא לשאול היה חובה עלינו להורות לו רק יש לחייבו מפני שיהודה נקרא גה"ב והוא התחיל להתאבל אצל לוי ואחריו האיר נתיב מהרש"ל מפנינאלי המחייבו למנות לעצמו בין משום שפבר ידע ואח"כ הלף בין משום שלא הלף אצל יהודה שהוא גה"ב ובאו אח"כ תשובות הרבנים תלמידי הרב המחבר מהרי"ד אןלמו והר"פ עניו שפסקו להקל דמיקרי עובד פוכבים מסל"ת ושאע"פ שיהודה גה"ב ולא הלף אצלו מ"מ פנין שפבר בעיר ששם גה"ב ואז התחיל להתאבל מונה עמו והם גם הם הסכימו דבכ"מ שפטור להתאבל אינו רשאי ואנו חייבים להודיעו גם הרש"ד אוטולינגי פסק שימנה עם אחיו ושאינו רשאי להחמיר על עצמו והרב מהרי"ך מהסוגנים מפאדובה אחר שהראה דיש בזה מחלוקת בפוסקים פסק להקל מטעמא דהלכה כמקיל באבל (וע"ל אות ב') ובענין אם רשאי להתאבל דעתו נוטה דרשאי ואין למחות בו והרא"ש פובינו מטורינו פסק דכיון דמ"ש הריב"ה בשם הרא"ש סימן שצ"ו יש במשמע דהתחיל להתאבל לאו דוקא דכיון שנודע לו קודם הגיעו אצל גה"ב הו"ל פהתחיל להתאבל פנין שהיה בדרה ולא היה יכול לעשות יותר ועפעפיו נזלו מים וא"כ מונה לעצמו ומה גם שיהודה היה גה"ב ואם היה פטור לא היה רשאי להתאבל וכמ"ש רט"ז ר"ס שצ"ז בשם הר"ם מנצי גם

הרב"ך מריגיו פסק להחמיר על שלא הלך אצל יהודה והרב גבריאל פונטרימולי פסק להקל מטעם הלכה כמקיל ומהר"א סגרי מקסאלי נשא ונתן בדברי הרבנים הנז' והוכיח דחייב להתאבל מעצמו אף אם היה הולך אצל יהודה והסכים גם הוא דחובה עלינו שלא להניח להתאבל מי שאינו חייב (שם אות ג' ע' גדול הבית): הד"ט ועיין להרב נאמן שמואל סימן מ' שיישב תשובו' הרשב"א תע"ח ותקל"ב ושהבעל נקרא גה"ב ולא אחיה אף שייצטרך יותר גם הרב סם חיי סימן ה' הוכיח במישור דהבעל נקרא גה"ב בדין מי שמת ויש לו בן מאשה אחרת שמתה בחייו ולא היה דר עם אביו ואשת אביו היתה נושאת ונותנת בבית ובמיתת אביו היה הבן במקום אחר סמוך לעיר ובא לעירו תוך ז' והורה רב א' וגדול שיימנה עם אשת אביו דהיא גדולת הבית וגדול א' חלק עליו ושאינו עתה בזמנינו נגזרים הבנים רק אחר אביהם פשאים נשואים ומיעוטה דמיעוטה ימצאו בנים נשואים דגרירי בתר אבןהון והרב סם חיי תמה על דבריו דאטו נשתנו סדרי בראשית ועוד שיהרב אביו הביא ראיה מרשב"א סימן תע"ח בדין מי שמתה אשתו ואחי אשתו בא במקום קרוב דהבעל נקרא גה"ב לענין האבילות הרי דלא אזלינן רק בתר גדול הבית הזאת ואם פן בניד"ד אף דאין הבן גרור אחר אשת אביו מונה עמה להיותה גה"ב וזה כלל גדול דחייב אדם בכבוד אשת אביו וזו היא כבוד אף שאינו אוכל ושותה עמה פיון דזאת האשה הנותנת בתוך הבית וכו' הפל תלוי ואם היה הבן נושא ונותן בנכסי אביו הוא יקרא גה"ב לענין זה ואינו ענין לכאן חייב הקבורה על מי מוטל דאף אם אינו מוטל עליו הוצאת הקבורה מ"מ הנושא ונותן בנכסי המת המת יקרא בזה גה"ב ע"ש.

ועיין להרב דבר משה ח"א סימן ס"ה במי שמת לו בנו ב"מ שהיה רחוק משם פחות מעשר פרסאות ובא בעיר ביום ג' הגם שמתחלה השיב למנות מיום המיתה כפי מ"ש הרב כה"ג סימן שע"ה בשם הרשב"א סימן תקל"ב אף כשנתיישב בדבר הניח בצ"ע לפי הפורגל כפי הפל דדוקא אם גה"ב במקום המת מונה עמו הבא במקום קרוב ע"ש: ועיין למהרי"ו סימן ט"ז דמפשט פשיט ליה דמי שהוא רחוק מהעיר שמת לו מת מהלך שלשה ימים מונה ל' מיום הקבורה לענין שמועה קרובה או רחוקה דכיון שפלו כל הל' מקבורת המת אזלי מיניה כל דין אננות ושפן מעשים בכל יום ועיין להרב עדות ביהוסף להר"י ו' סאמון בקונטרס הרב בנו קראו בשם לקח טוב סימן ג' בראובן שמתה אמו ושלח שליח לשמעון אחיו הקטן שהיה במקום קרוב תוך יו"ד פרסאות וכתב לו לבא מיד שאמם היתה חולה ומסופנת והשליח מעל וא"ל שפכר מתה ולא התאבל עליה ולא קרע בגדיו עד שובו אל אחיו הגדול תוך ז' ואז קרע וקבל האבילות והאריף ומסיק דשמעון הבא במקום קרוב אף ששמע מהשליח שמתה מ"מ נגרר אחר גה"ב דתיתי בעינו למנות לעצמו שידע מיתת המת ונתחיל להתאבל כדדייקי הרא"ש ופרן וכמו שהבינו דבריהם מהר"ש הלוי סימן ל' ושמש צדקה סימן נ"ח ובהגלות נגלות דברי הריטב"א בחידושייו למ"ק פ' א"מ והר"י ו' ורמב"ם ורמב"ן והרא"ש והרשב"א כולם שווין להקל דמונה עמהן ורק בהתחיל להתאבל פלגן בהדיהו אין לנו רק דברי מרן דנגרר בסימן שע"ה ס"ט בתר הרא"ש דס"ל דבהתחיל מונה לעצמו והסכימו עם הרב הנז' חכמי ליוורנו ע"ש שנקנס גם פן בענין הלכה כמקיל באבל (וע"ל אות א' ב' ועיין להראנ"ח ח"ב סימן כ"ה ולהרב פרי צדיק בחידושייו ל"ד סימן שע"ה ס"ט ולהרשכה"ג

א"ח סימן תקמ"ח וי"ד סימן שפ"ז הגב"י אות ב' ולקרב בן המחבר הנז' בהשמות בסוף קונטרסו שכתב ששוב ראה לקרב ברפי יוסף סימן שע"ה אות ב' שכתב שפן הספים מהר"י בן מיג"ש ושמ"מ נראה שלא כוון רק לחלוקת נודע לו וכו' שוין הרא"ש והר"י ו' מיג"ש אף בהתחיל פליגי הדדי ועיין ג"כ בשגרי שירים ששינה לשונו לרמז שאין סברת שניהם שוין גם בלא התחיל להתאבל עיין שם: יט לא עזב קסתו להוכיח שיכול לעלות האבל לס"ת בש"ק שהוא יום ז' לאבלו דמשפנץ החמה של יום ז' אמרינו מקצת יום ככולו והעיד ג"כ מפי ציר אמונים פמהר"ש ערה שבעה"ק חברון המנהג קבוע לקרותו לכתחלה בשבת שחל בו יום שביעי לאבלותו (אשדות הפסגה סימן י"ב): הד"ט וכו' העלה הרב זרע אמת בח"ב שלו סימן קט"ו להתיר וכבר פתבתי בח"א סימן י"ב אות כ"ו דמנהג עיר פירינצי הלז אינו כן דאינו עולה וכמ"ש הרב יוסף אומץ סימן צ"ג ולפ"ז אפשר ליישב מה שדקדקתי לעיל אות טו"ב די"ל דבמקום שאינו נוהגין המנחמין איירי' דהפל תלוי בהנץ החמה ומ"ה הנתרה לספדן אפילו אבל להספיד את מתו אף שאסור תוף ז' בת"ת ועיין לקרב שמש צדקה בסימן מ"ב באבל תוף ז' שאסור לעלות לקרב לס"ת ביום ש"ק שחל בו שבוע הבן אף שמנהג העיר שפכל שבת של שורת שבוע הבן קורין הרב לסיים הקריאה דהיא דר"ת חידוש הוא ולא ילפינו מינה ע"ש ועיין לקרב פרי האדמה בח"ג שלו ובח"ד סימן ל"ה סוף ע"ד דכתב דבעה"ק המנהג לקרוא האבל אבי הבן בש"ק שחל המילה בו ואפילו אינו יום המילה רק תוף ח' ימי המילה וכמ"ש הפר"ח בליקוטיו לי"ד במים חיים שלו ועיין לקרב דבר משה ח"א סימן ע' דפסק דש"צ שהוא אבל לא יקרא פ' השבוע בס"ת ביום ש"ק אמנם הרב פתונת יוסף סימן ד' העלה להתיר לאבל תוף ז' לעלות בש"ק לס"ת על שהיה נוגע לו לעלות להיותו הוא המדליק של אותו וע"ע לו בסימן ז' ועיין לקרב חזון למועד סימן ע' באבל שחל יום ז' שלו בשבת אם יכול לישא בפיו בתפלת שחרית ומה גם במקום שרגילין לבא מנחמים ביום ש"ק גם כן ופסק פסברת הרשכנה"ג סימן שצ"ה בדין ש"צ שחל יום ז' שלו בשבת דיכול להתפלל לשמחת ברית מילה וע"ש דמשמע נמי מדבריו דבשבת לא תליא מלתא בעמידת מנחמים ואם כן יכול פהו אבל הנז' לישא בפיו בתפלת שחרית ולהחליף ג"כ בגדיו והביא ג"כ דברי הרט"ז סימן ת"ב ס"ז ושפכת מיד שתנץ החמה אמרינו מקצת יום ככולו (וע"ל אות ל"א): ולפי מה שכתבנו דבמקום זה נהגו שלא לעלות בכה"ג לס"ת בשחרית של שבת (הגם דלהרב"ח דחלק על רבינו יחיאל אין קורין אותו אפילו במנחה וכמ"ש הרט"ז ורש"ך ע"ש) א"כ לדידן ודאי לא ישא ג"כ את פפיו דמה ראית לחלק והוא ברור ועיין לקרב טוב עין סימן ח"י שכתב דהרב"ח בתשובות החדשות סימן ג"ן אסור לעלות אפילו במנחה ושהמנהג בארץ הצבי טורקיא ואיטליא שלא לעלות דוקא בשחרית ובעה"ק חברון מנהג קדום הוא דבזמירות יושב בסדר אבליים וקודם שאומרים הקהל ה' מלך הולכים החזנים שם ואומרים ההשפכה ופסוק לא יבא עוד שמשוה וכו' (לא כמו שעושים בשאר המקומות שעושים כן אחר תפלת שחרית של ש"ק) וקם האבל ויושב במקומו ומעלין אותו לס"ת בשחרית ושנראה שגם הרב"ח יודה בזה שעושים הוראה לישב בין האבליים ומזמרים ההשפכה וכנז' ועיין לקרב זמן אהרן סימן ק"ב דמנהג ותיקין הוא מה שנהגו קצת מהקהלות פשחל יום ש"ק שביעי לאבלות מתקבצין בע"ש סמוך לחשיכה ואומרים קצת פסוקים להוציאו מאבלו ומ"מ בליל ש"ק

נוהגים דברים שפצנעא ע"ש: כ מעשה בא' שמת ביש"ק ערב חג השבועות וגמרו לקברו
בי"ט א' על ידי עובד פוכבים והורה גבר כהרט"ז בא"ח סימן ע"א שיתפלל האבל ערבית
מבעוד יום ואף דהרב שבות יעקב סימן ק' דחה דבריו פבר עמד על דעתו הרב בית לח"י
בסוף ספרו בתשו' השניכה לסימן שמ"א.

ולענן ליל י"ט א' הורה לשמוע קידוש וכל הפרכות מאחר בכוננה לצאת י"ח פינו
דמחלוקת בין אחרונים בסימן הנז' בבאיור הוראת מהר"ש לאונן לקדש בליל שמחת
תורה ע"ש ובפרישה ורט"ז והר"ם מלובלין סימן ק"ז ומג"א סימן תקמ"ח ולחוש לדעת
הרש"ך נאה לשמוע מזולתו (זרע אמת ח"ב סימן ק"פ): הד"ט ועיין להרב ושב הפהו
סימן צ"ג וצ"ד דשקיל וטרי בענין אבלות בי"ט ותמה על הרב מ"ל בפ"ג מהל' אבל דין
יו"ד ועיין בחבורי הקצר הלז ח"א סימן כ"ג אות ג' ובשו"ת דינוקא שלי סימן כ': כא
המניח אחריו בני בנים ואח וחתן טוב שהאח יאמר קדיש בשבילו שהוא מהמתאבלים
עליו ושם נשא ונתן בענין פבוד אבי האב וחתמו ותיגרין קושית הרמ"א סימן ר"מ סכ"ד
עמ"ש מהריק"ו סימן מ"ד ויישב גם כן קושית הרב שבות יעקב ח"ב סימן כ"ד מדברי
רש"י בסוטה דף מ"ה ד"ה בר ברתך אנה ע"ש וטעמא טעים ג"כ דהאח עדיף מב"ב
משום דבמה שנשאל היו הב"ב אבלים על אביהם ומחוייבים לומר קדיש על אביהם ולא
שייף לומר קדיש א' יותר על זקנם (שם סימן קמ"ח): הד"ט קול האות האחרון אינו
מוכרח (אחר הס"ר) דהא להראנ"ח קדיש א' עולה לב' פאשר הזפתי בא"ח סימן ג'
אות כ"ה ועיין להרב שבות יעקב הנז' בח"א סימן צ"ג במי שלא הניח בנים רק ב' בנות
וצנה שהגדולה תאמר קדיש ולא בבה"כ ואחר מותו בא אבי הנפטור לומר קדיש בבה"כ
על בנו מה דינו לדחות שאר אבלים ופסק דדוקא במקום שנוהגים לומר קדיש בבה"כ
על בנו במקום שאר אבלים יאמרנו ואם אין במקום מנהג קבוע לא יאמרנו והגאון גיסו
מסיק דמ"מ יאמר להפיס דעת המת בלא בנים ובניד"ד א"צ לזה בשפכר תאמר בתו
קדיש פאשר צנה במנין בביתו וראיתי להרב עזריאל דאינא בתשובות כ"י סימן ק"ט
דכתב דאין פח האומר קדיש שלא על או"א יפה לדחות האומר על או"א ומ"מ אם
יתרצו לפשר ביניהן גדול השלום ועיין ג"כ להרב פנסת יחזקאל בתשו' אחרונה של
ספרו שביאר פל אונפני דחיות הקדיש ומי קודם למי וענין הגורל ע"ש ט"ל סעיפים על
דין קדיש יתום ועיין ג"כ להרשב"י הנז' בח"ב סימן ל"ד בזקן וזקנה שמת בנם והניח
בן וגדלוהו פאב ולמדו עמו ושכרו לו מלמדים וראה סימן יפה בתלמודו ויורישים אחר
מיתתם ומתו ובא בן הבן לומר קדיש על זקנו וזקנתו ואם הבן באה למחות בו אין
מחאתה מחאה פינו שגדלוהו ולמדוהו תורה ול"ד להיא דמור"ם סימן קי"ח ועיין להרב
קרית חנה סימן ל"ה שפחלק על הרשב"י הנז' ושכולים האבלים אחרים למחות ואחריו
בא הרב פנסת יחזקאל הנז' סוף סימן ש"ד והחזיק בהוראת הרשב"י ודוקא בבו הבן ולא
בבו הבת וכל שכן הבת: כב העלה להתיר נשואין למי ששייך נערה בחיי אביה ומת
אביה וזמן קביעות הנשואים נופל תוך יב"ח למיתתו ואחר ל' (שם סימן קנ"ו): הד"ט
וכן עשיתי מעשה פה פירינצי זה שנים שמתה אם הפלה וכנידון הנז' והתרתי להנשא
אחר ל' תוך יב"ח ואחרי מןפלא ראייתי ושמתתי שפוננתי לדעת גדול ועיין להרב שבות
יעקב ח"ב סימן ק"ב במי שהיה נוטה למות וצנה לעשות נשואי בתו ומת אביה אחר
בעילת מצנה לא תלה בתו אצל הקבורה די"ט שילה הוא ודברים של פרהסיא אינו נוהג

ע"ש דלע"ד לכאורה צריף תלמוד: כג התיר לא' מפני הקברה שמנגנים שיר בה"ר
בבהכ"נ שמת לו מת תוף הקג להתחבר ברעיו לנגן דאל"כ הנה דבר של פרהסיא ובפרט
דעדיין לא התחיל אבלתו ושם שקיל וטרי בדברי הרב ב"ד חי"ד סימן קפ"ה שם סימן
קנ"ז): הד"ט ועיין להרב זקן אהרן סימן רי"ד הנפרתיו בח"א סימן ל"ו אות כ"ב ועיין
להרב חיים שאל ח"א סימן פ"א א בדין פלי זמר בליל שלפני המילה וביום המילה פמנהג
העיר והיולדת היא תוף י"ב חדש של מיתת אביה דפסק להיתירא די"ט שלה הוא
ושגדולה מזו ראיה להרב זקן אהרן שהתיר אפילו לנגן לאחרים: כד עיר שיש בה שוחט
מןמטה ואיתרע ביה מלתא ישחוט שוחט אחר אף שאינו מןמטה כ"כ פמוהו אף לענין
רופא התיר משום ספנה אף דאיכא רופא אחר שלא מקל אדם זוכה החולה להרפא וכ"ש
שרוב מלאכת הרפואה אינה רק אמירה וכתובה ואפשר דאפילו שכירות מותר לתת לו
דאסיא דמגן מגן שוין אף הרופא עצמו יחוש ע"ע וימנע מליקח ושוחט אבל ששחט אין
להחמיר בדיעבד דלא ממ"ש הרב בית יעקב שפמץ בקלף ישן בשם מהר"א קלוזנר
דמשמע משם דאף בדיעבד אין לאכול משחיטתו דליתא ושפבר מצא מציאתו הנזכר
במרדכי רפ"ק דחולין בשם רבינו ברוך בשם ר' אלדד הדני וסיים דלא נהגינן הכי
ולכתולה נמי אם אין אחר מותר לשחוט אם צריף לו הבשר או לצורף חולה וכינצא
(שבות יעקב ח"א סימן פ"ו): הד"ט ועיין בח"א סימן י"א אות ט"ז שהנפרתי סברת הרב
תודת שלמים בשלמי תודה סימן ז' לשמש אבל לעשות צרכי בהכ"נ וסברת הרב זרע
אמת סימן ק"ן דשפיר מצית האשה לאפות ולבשל בימי אבלה אף לצורף אחרים ובלבד
שלא יהיה לצורף אחר ימי אבלה וביאר דברי מרן ומור"ם סימן ש"פ סכ"ב וביירר דברי
מהריק"ו סימן ל"ה ותה"ד סימן רפ"ט הקשה על הרט"ז ס"ס הנז' ואשכח תנא דמסייע
ליה בתודת השלמים הנזכר וכנ"ל: כה יולדת או חולה שאירע לה אבילות קודם החג אף
שלא נהגה אבילות בימי חלה פיון שיודעה מיתת קרובה ועשה מה שיוכלה לעשות סגי
בהכי והרגל מבטל האבלות פאחר אף אם לא ידעה במיתת הקרוב צריף לנהוג אחר
הרגל דיני ז ואין הרגל מפסיק פלום ודחה מהלכה הוראת הרב נחלת שבועה סימן י"ז
(שם סימן פ"ח) [הד"ט גם באזני הרב אור נעלם סימן י"א לא נכנסו דברי הרב נ"ש
הנז' דכיון דיכולה לנהוג אבילותה במקצת דברים סגי בהכי ע"ש ועיין להרב בעי חיי
סימן רמ"ג דפסק בנאנס ולא קרע ולא התאבל והגיע הרגל אין הרגל מפסיק ולא שנא
מזיד ולא שנא שוגג וכדעת הראב"ד והרמב"ן בתורת האדם ומרדכי והרא"ש פ' א"מ
והג"מ בפ"י מהלכות אבל: ועג"כ להריב"ה סימן שצ"ז ושצ"ט אבל הל' יום מונה מיום
הקבורה כו מה שהתירו לאבל שחל יום ח' שלו בשבת ערב הרגל ה"ד לספר ולכבס
ולרחוץ אבל לא ללבוש לבנים ובגדי שבת וחררה למקומו דלא פהרב בית הלל דפסק
בהפך מפח לשון מור"ם בסימן ת' וששגג שלא ראה בד"מ שלו.

עוד לו שם בדין שכיבת האבל עלהארץ ממש ושלחיות דבר קשה רוב העולם חולין הן
לענין זה ומה גם דממשמעות הש"ס ופוסקים פל שכופה מטתו סגי אם פן האידינא דלא
נהגי בכפיות המטה פל שמצטער בענין משפכו סגי (שם סימן צ'): כז במקום שנהגו
שאם אין אבל לומר קדיש יתום יאמרוהו זה אח"ז בעלי בתים אחרים ויש שם מי שמת
או"א שפבר עברו י"א חודש מ"מ יוכל לאמרו גם הוא כשאר העם ואין זה בזיון לאו"א
שיחזיקום רשעים באמרו קדיש אחר יב"ח (שם סימן צ"ה): פח פשיטא ליה להקל בכל

דהו לישא אשה תוך שלשה רגלים למיתת אשתו שלא פקרב חינוף ב"י סימן ז' שהקמיר
בזה וגם המנהג נשתרבו להקל פשיש צד אחד כל שהוא להתיר ואחר שפיאר צדדי
ההיתר שכתב הרמא"י סימן נ"א בשם הריצב"א דהא דמצרכינו שלשה רגלים היינו
היכא שיש לו אשה אחרת וכן אם אשתו שמתה היתה זקנה או חולה שפבר פירש ממנה
כמה רגלים ונשפחה אהבתה וצדדין אחרים עוד הוסיף מדיליה טעם להיתר שפכל יום
פרוץ מרובה וכו' וע"כ לשמרו מהחטא טוב שלא לאחר (שם סימן ק'): הד"ט ועל עמוד
הוראתו סמכתי ראשי ורובי פה פרינצי זה שנים במי שמתה אשתו חדש ימים ויותר
קודם ר"ה וקנים פבר פו"ר והיו לו בנים גדולים וכלתו אתו בבית ובא ושאל אם הנה
רשאי לישא אחרת אחר עבור חג הסוכות והתירתי לו מכמה טעמים ובכללם דאף שהיתה
פלתו בבית אשה חשובה היתה שלא הנה דרכו לשמשו ועוד דדל מהכא צדדין להקל
הרי לנו סברת האגודה דס"ל דר"ה ויה"כ חשיבי פרגלים ושלפי סברת מרו דסגי בב'
רגלים והנה רשאי גם פן לישא בין יום פפור לסוכות וכ"ש אחר סוכות וכאשר פתבתי
בשנותא דינוקא סימן קע"ג ועיין להרב בארות המים סימן ב' שכתב דלדעתו אף שיש
להתיר הנשואים קודם החג פשמתה קודם ר"ה מ"מ אין להתיר הפעילה רק אחר ל'
פשיקים מצות פו"ר דתירתי בעינו שעברו ל' יום וג' רגלים ועיין להרב דבר משה ח"א
סימן ט"ז שהתיר לאלמנה משונדכת לינשא תוך ל' על או"א משום שלא הנה לו מי
שישמשה ממ"ש הר"ם פ"ו מהלכות אבל דכתב בנשואים פיצד וכו' ונשוב ראה הדבר
מפניו להרב לח"מ שם והביא גם פן דברי הרכנה"ג סימן שצ"ב בשם מהרא"י וזולתו
ודביני ביני בעי שמירה ולכן אין לה לטבול בימי נשואיה ועיין למרו סימן שפ"ג וע"ע
להרב"ה הנז' שם סימן כ"ג במי שלא קנים מצות פו"ר ושידה אשה וקודם פניסה לחופה
מת אחי המשונדכת והתיר לכנסה ולבא עליה בליל שפת שהנה כ"ט ל' של אבלות וכן
התיר לאשה ובעלה לרחוץ ולטבול בע"ש כ"ט לאבלותו וכהרב דבר משה הנז' סימן
ס"ז.

כט הביא פסק הרא"ד פאפו בדין ב"ב שמתה בתו בליל שלפני המילה ויום ד' מחג האסיר
ואסר לו לצאת מביתו למול הואיל דאנינות יום א' דאורייתא וכמ"ש מרו סימן של"ג
והרב המחבר השיב לו דכינון דמסתמא בשעת המילה פבר נקבר המת שברוב המקומות
מאחרים למול ומזרזים לקבור מתיקן א"כ בניד"ד שהנה חה"מ ואין אבלות נוהגת בו
הדבר ברור שאין שום חשש פקפוק של איסור לעשות מצותו וחוור הראד"פ והשיב דאין
חה"מ מועיל פלום לבטל אנינות יום א' אפילו אחר קבורת המת והעיד ע"ע שפן קבל
מרביתו ושהייב לומר עליהם פבר הורה זקן ואס"פ יצא הרב פן המחבר והאר"י
בבקיאותו ופולולו נגד הוראת הרא"ד וחיגק יסוד הוראת הרב אביו דכיל נרשאי לצאת
ושבחה בקארוס הרב המגיה מהר"ש זלמן מלבוב דיפה פנון ויפה דן (שמש צדקה סימן
ח' וט') הד"ט ועיין למהר"ד פארדו במכתם לדוד דף קל"ז ע"ג שהוא הנה השר המסכים
להוראת הראד"פ הנז' ובענין מילה וקבורה אינה מהם קודם ע"ל סימן כ"ח אות ג' וממה
שכתב הרש"ץ הנז' משמע דאין ברירה אצלו אינה קודם פינו דמפקא ליה מסתמא
דמלתא דמאחרין למול ומזרזין לקבוע: ל דק ואשכח דדינא הוא מנהגא דקק"י פראג
בשאירע אבל לא מהשותפים לסלק זה את זה ע"י נאמני הקק"י בדבור בעלמא שלא
להיות שותף עמו והשותף נושא נותן ולא עוד אלא דאחר האבלות חוזר מיד השיתוף

למקומו ואין מוחין בידם אמנם אם אין השותף רוצה לחלוק עם אכל שותפו מה שירויח במשא ומתן של ימי אבלותו אין לכופו לימן והביא דברי הטור וב"י והרא"ש והרא"ב ד"ד מ"מ יש לאסור מפני מראית העין כיון דהשיתוף מפורסם ונראה שיש לו חלק במה שפרויח שותפו וכיון שפן מנהג פראג לשלוח על ידי נאמני הקק"י לומר לשותפו שאין רצונו להיות שותפו ושמה שיעסוק יעסוק יאי ויאי שע"כ מתפרסם הדבר שאין לאכל חלק בריוח שירויח ושלעצמו בלבד הוא עושה ואף שאין השיתוף מתבטל בדבור בעלמא מ"מ הואיל דאם לא יעשה כן יש לשותפו היזק באותו שבוע שאינו מרויח ע"כ במקום פסידא כזה יכול לחלוק בלא דעת חבירו וכדאייתא בח"מ סימן קע"ו סכ"ח ולפ"ז ברור הוא שאין האכל יכול אח"כ לכנף שותפו לחלוק עמו מה שירויח באותו שבוע ונדוקא במה שירויח ע"י עסק של פרהסיא אינו מחוייב לתת לו שאם אתה מחייבו יש מראית העין דההתעסקות הוא לאכל אף ממה שמתעסק השותף בצנעא בביתו דליכא מראית העין הנז' הרי השותף מחוייב לתת לאכל חלקו (ש"ב יעקב סימן ס"ג): הד"ט ועיין להרב דבר משה ח"א סימן ע"א דפסק דמי שמת לו מת והוא במקום אחר ואינו יודע מימת קרובו מותר לחבירו לעסוק במלאכה וכ"פ הר"ש הלוי סימן נ"ו והריק"ש סימן ש"פ והרב שער אפרים והרב זקן אהרן סימן כ"א וזולתם ועיין להרב באר היטב סימן ש"פ סכ"א בשם הרדב"ז סימן א' תק"ן דאם שלחו שליח להודיעו חזקת שליח עושה שליחותו ואחר שיעור שיגיע לשם סוגר זה חנותו ולא מצא קורת רוח הרב המחבר בזה דעתו להתיר.

עוד כתב דאם כתבו לשותף גם רדב"ז יודה דשרי שמה יאבד הפתב ועיין זקן אהרן סימן ס"א ורש"ל סימן ס"ו דכל שאין האכל יודע באבולו מותר אפילו להזמינו בבית המשטה ניותר מזה הקיל פשהאכל אינו בעיר לעשות השותף מלאכת השותפות אף שיש לאכל הנאה כיון שאין המלאכה נאסרת לאכל רק כדי שלא יסיח דעתו מאכל ובניד"ד לא שייך.

וע"ע להרב ד"מ הנז' סימן ע"ז דכתב דב' שותפים שיש להם ב' חנויות וכל א' וא' יושב בחנותו אם יארע לאחד מהן אבלות אם יכול האחר לפתוח חנותו ע"ש שכתב דמחלוקת הרב המבי"ט והראנ"ח היא ושהרב אביו פמה פעמים הורה להקל מטעם דהלכה כמיקל באכל אפילו בפוסקים (ע"ל אות ב') ועיין להרב שכה"ג סימן שפ"ז ובקונטרס עוללות הפך שבס"ס ת"ח ח"ג סימן י"א שאח"כ ראה להשכה"ג סימן ש"ע שהורה להתיר אחר שלשה ימים הראשונים כיון דלרש"ל בלא"ה נמי מותר אחר ג"י וכ"ש במתעסק דלהר"י מטראני מותר אפילו בג"י הראשונים ע"כ ויש להסתפק אפילו במתעסק שלפעמים שאין לו מה לעשות יושב בחנות המתעסק ורוב העיר יודעים שהוא בעל המעות ועיין להרב גו"ר פלל ה' סימן יו"ד דכתב דאף בג"י הראשונים אמרינו מקצת יום ככולו (וע"ל אות נ"ב).

ועיין להרב פרח שושן פלל ה' סימן א' וי"ב משאו ומתנו יפה על הרב גו"ר הנז' ע"ש ועיין להרב נאמן שמואל סימן ל"ד דבן גדול הסומך על שלחן אביו שאינו נשוי ואירע אכל לאביו יכול ליפרד ממנו בימי אבלות האב שלא לסמוך על שלחנו ויהיו מעשי ידיו לעצמו ויהיה רשאי לעשות מלאכה ועיין להרב פרי האדמה ח"ד דל"ה ע"ד במי שקנה

הגאביל"ה מפללות הקק"י לקנות ולמפור בשר לערף כו"כ לשנה א' באופן שיירויח כו"כ ואירע לו אבל אין זה דבר האבד להתיר לעשותו עי"א יען פי לא יפסיד מהקרן ול"ד לקונה חטים וכיצא דאמרינו כל פור וכור בכו"כ ואף אם מכר פדי מה שקנה פל הפרקמטיא אבל אלו עדיין שם קרן על א' וא' מ"מ ה"א דרינח פל השנה קנה בכו"כ וכו' ואם לא ימפור באותו שבוע לא יפסיד מהקרן שנתן בעד פל השנה ועוד קנה תפצים בכו"כ ואם לא ימפור עתה יפסיד מהקרן אבל בניד"ד לא קנה שום דבר רק שנתנו לו רשות לקנות ולמפור לערף כו"כ וישא ויטן וירויח ולכן לא מיקרי דבר האבד רק חסרון רינח דאסור ומ"ש מור"ם בא"ח סימן תקל"ט עמ"ש המג"א ולריב"ל ח"ג סימן ס"א דברים שהותרו בענין חוה"מ מ"מ באבל אסור כמ"ש בסימן ש"פ סימן ועיין ג"כ לריב"ל הנז' שם סימן ס"ג באופן דבניד"ד אין להתיר אלא למי שאינו שותפו שיקנה וימפור והרינח לעניים או למי שיהיה ובשביל החנות והפלים פינון שאינם מיוחדים לו רק לקונה הגאביל"ה ומשל הקק"י הן אין בזה שום פקפוק אף רינח אותן הימים לא יהיה להאבילים ועיין להרב פרי צדיק בי"ד בחידושי סעיף ה' דף צ"ד ע"ב דנסתפק בפסק מרן סימן ת"ב סכ"א בב' שנתפין וכו' אם לדידה יש שום חילוק בשנתפים שאין להם חנות דליכא פרהסיא פלל ושם פתב די"ל דמ"ש בש"ע הוא היפך ממ"ש בב"י ובמה שתיקן בבד"ה עדיין צריך יישוב והרש"ך הניח בצ"ע ועיין להרב בארות המים סימן כ"א שהשיב על דין הרב ד"מ הנז' מסתפק אם יש לחלק בין נודע אבלותו לרבים והם אינם יודעים שחבירו אינו יודע שמא יש לאסור לעשות לו מלאכה בפרהסיא פי הכי דלא לימי למטעי ואם יודעים שחבירו אינו יודע מותר לעשות לו אפילו בפרהסיא ושלכן התירו גם כן לשמש מטתו לפי שאנו יודעים שאין האשה יודעת באבלה או אפטר דתשמיש המטה דבר שבצנעא הוא ואף אם נודע לכל אבלותו אין להתיר דבר שבפרהסיא ע"ש דלדידה הדבר ספק.

ואנו בעניויתין נימא דלע"ד אין לחלק בין אינם יודעים לפי שהוא אינו יודע לידועים שאינו יודע דלאחזוקי אינשי ברשיעי שידע אבלותו ולא ינהוג האבלות לא מחזקינן ולעולם שרי אף אם אינם יודעים שהוא א"י ודי שידע השותף או המזמין לסעודה שאין האבל יודע כנלע"ד שאינה מכרעת וכן מ"ש הרב דאפטר דתשמיש המטה דבר שבצנעא היא ואין להתארת הס"ר איני זוכה לעמוד על הענין מה שנייך לחלק אצלו מי שאינו יודע להחמיר בדבר שבצנעא וע"ע לו בסימן כ"ב בראובן שנתן לשמעון סך מה בעסקא ולא היה ראובן יושב בחנות ומת והניח לוי ויהודה ויהיה גם יהודה מתעסק באותו עסק בחנות אחרת ומחלו זה עם זה פי' סחורותם ויהי היום מת ולוי גדול הבית בטלן הוא רק בפעם בפעם יבוא חשבון לראות מה הרויחו העלה להתיר להם להיות החנות פתוחה ומה גם בימי יריד שיש להם הקפות שיכולים להציל מידם ע"ש.

ועל ההיא דהרב פרי צדיק הנז' דסתראי גינהו פסקי מרן בש"ע וב"י וכנז' עיין למחר"י בן סמאון בעדות ביהוסף שלו סימן י"ד משאו ומתנו יפה על החרדה שחרדו אבות העולם הראב"ד והרמב"ן לתרץ הירושלמי שהביא הרי"ף בפ' מי שהפך עם עובדא דש"ס דידן שם דף י"א ע"ב ועמד על מרן דפסק בב"י דנקטינו פהרי"ף ורמב"ם ובש"ע חזר בו ופסק פהראב"ד ורמב"ן ע"ש דלדעתו ז"ל פסק הרי"ף ורמב"ם עיקר ואין בין ירושלמי ובבלי מחלוקת פלל דעובדא דמרים וקבריה דרב אחאי מלתא דחסידיותא היא ובהא נמי

פְּלִיג עֲלֶיהָ רַב אֲשֵׁי ע"ש: לֵב תִּחְלַת דַּפְח"ח פֶּסֶק מְלֵא וְגָדוּשׁ מֵהֶר"ח אֲבָלְעִפְיָא בְּמִי שְׁמִינִיּוּהוּ לַחֲתָן תּוֹרָה וּבְתוֹךְ יְמֵי הַחֶג מֵת לֹו מֵת וְגַזַּר אֲנִימָר לְמִנּוֹת אַחַר תַּחֲתִיּוֹ וְלֹא יִרְאוּ פָּנָיו בְּבַהֲכ"נ בְּיוֹם ש"ת וּכְמ"ש הָרַב דְּב"ש סִימָן ע"ר וְשָׁכַן דַּעַת הַגְּאוּנִים מֵהֶר"א רוֹזָאנִים וְתַנָּא דְּאוֹרִינְתָא מְהֶר"י רוֹזָאנִים וְכַמְּהָ רַבְּנֵי קוֹסְט' כְּמ"ש הָרַב בְּנֵי דְּוֹד בְּבִיאֻרֵי עַל הֶר"ם ה'ל' אָבֵל: וְגַם הָרַב נְאֻמָּן שְׁמוּאֵל שְׁדַעְתּוֹ נוֹטָה לְהַתִּיר מִמ"ש מֵהֶרִיק"ו אֵינָה רַק הַטְּיָה בְּעֵלְמָא וְלֹא לְמַעֲשֵׂה וּמָה גַם דְּרֵאָיִת מֵהֶרִיק"ו יֵשׁ לְדַחֲוֹת וְלוֹמַר דַּע"כ ל"ק מֵהֶרִיק"ו דְּאִיסוּרִים דְּרַבְּנָן נִדְחִים מִפְּנֵי כְּבוֹד הַתּוֹרָה אֵינן דְּבָרֵי אֲמוּרִים אֲלֵא פְּשָׁכְבוֹד הַתּוֹרָה יִתְבַטֵּל מִשּׁוּם חֲשֵׁשׁ שְׁלֵא לְעַבְרוֹר עַל אִיסוּר דְּרַבְּנָן פְּנִתְבָּאָר שְׁם בְּפִירוּשׁ אֵילוֹ בְּנִיד"ד אֲפֻשֶׁר וְאֲפֻשֶׁר לְהַתְקִינָם כְּבוֹד הַתּוֹרָה עִם הַנְּמִנָה תַּחֲתִיּוֹ ע"כ תַּמְצִית דְּבָרֵי הֶרֶח"א הַנְּזָכָר שְׁם וְחֵלֶק עֲלֵיו הָרַב הַמְּחַבֵּר וְעַמְד עַל תְּשׁוּבָ' הֶרֶש"ל שֶׁהֵבִיא הַמַּג"א בֵּא"ח סִימָן תַּרְנ"ה וּמָה שֶׁכָּתַב הָרַב אֲרַעָא דְּרַבְּנָן אוֹת ש' אוֹת רִי"ב וְנִשְׂא וְנָתַן ג"כ בְּדְבָרֵי הֶרֶט"ז וּבְמ"ש הָרַב יֵד אֲלֵיהוּ בְּאִנְפֵּן דְּמִסִּיק דְּדְבָרֵי הָרַב נְאֻמָּן שְׁמוּאֵל סִימָן ט"ל בְּכוּוּן נְאֻמָּרוֹ אַף לְמַעֲשֵׂה וְדִלָּא מְהֶרַב בְּנֵי דְּוֹד הַנְּז' וְכִינּוּן שֶׁהָרַב ח"י בִּפ"ח מְשֻׁמְחַת ח"ת הַגְּדִיל וְהַפְּלִיג בְּשִׁבְחַ מַצְוָה זוֹ מָה לִי אִם כְּבוֹדָהּ שֶׁל תּוֹרָה נַעֲשֵׂה עַל יְדֵי אַחַר וְהֵלֵא מ"מ הַפְּסִיד בְּגִוְדֵל מַצְוָה זוֹ וְלִכֵּן יִדְחָה עֲשֵׂה דְּדְבָרֵיהֶם מִפְּנֵי מַצְוָה זוֹ שֶׁהִיא לְגַמְרָהּ שֶׁל תּוֹרָה שְׁמַצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבְּשֻׁלוּחוֹ (פְּנֵי אֶהְרֹן סִימָן כ"ו וְכ"ז): הַד"ט גַּם הָרַב זְרַע אֲמַת בְּסוּף ח"ב צִדָּד צִדְדִין הֶרְבֵּה לְהַקְל לַחֲתָן בְּרֵאשִׁית וּמָה גַם דְּבִנִּיד"ד הִזְיָה יוֹם שְׁבֵת בְּרֵאשִׁית אַחַר ז' לְמִיתַת הַמֵּת אַף שֶׁהִזְיָה תוֹךְ ז' לְאַבְלוּתוֹ וּמ"מ טוֹב לִיעֲצוֹ לְהַסְתַּלֵּק מֵהַחֲתָנוּת בְּכָל כַּה"ג וּבְפֶרֶט שְׁגַם הֶרֶנ"ש אֲזִיזֵל וּמוֹדֵי דְּנִכּוֹן לְהַסְתַּלֵּק פֶּן רְאוּי לַעֲשׂוֹת וְכ"נ מִמ"ש הָרַב אֲמַת לִיעֲקֹב בְּדִינֵי תוֹרַת עֲלִיּוֹת קְרִיאַת סֶפֶר תּוֹרָה בְּסִימָן ה' סוּף אוֹת כ"ט וְכִמוֹ שְׁצִינְתִּי בַח"א בְּס"ס ל"ד ע"ש: לֵג מִי שֶׁשָּׁמַע שְׁמוּעָה רַחוּקָה שֶׁל מִיתַת או"א וְהִזְיָה נוֹהֵג ל' וּבְתוֹכָם פִּגְעַת הַרְגֵּל הֵבִיא מ"ש מְהֶר"ם לִידִידֵי דְּנִשְׂא וְנָתַן בְּדְבָרֵי הַפּוֹסְקִים אִם דִּינוֹ כְּשִׁמוּעָה קְרוּבָה דְּאִין הַרְגֵּל מִפְּסִיק רַק צְרִיכִים ל' וּגְעָרָה אוֹ דֵי בְּפִגְיַעַת הַרְגֵּל וּגְעָרָה וּפְסִיק דְּדֵי בְּרִגְלֵי וּגְעָרָה אַף שְׁלֵא עֲבָרוּ ל' מִיּוֹם הַשְּׁמוּעָה מִפְּחַ ס"ס הִזְיָנוּ סֶפֶק אֵי קִי"ל כְּפּוֹסְקִים שֶׁהֵבִיא הֶרֶח"ג סִימָן ת"ב אוֹת ח' דַּס"ל דְּאֵף תוֹךְ יְמֵי הַשְּׁנָה וְאֵף עַל או"א סְגִי בְּגְעָרָה אֲפִילוֹ תוֹךְ ל' וְאֵת"ל דְּבַעֲי ל' וּגְעָרָה דְּלֵמָא לוֹדוּ דְּלְכְבוֹד הַרְגֵּל יִסְתַּפֵּר בְּגְעָרָה וּמָה גַם דְּלֵהֶרַב נְאֻמָּן שְׁמוּאֵל סִימָן ל"ח פְּלִיגֵי הֶרְמִב"ם וְהֶרְמִב"ד אֶהְרִמְב"ן הֵבִיאוּ הֶרֶא"ש בִּפ' וַא"מ וְהַטּוֹר שְׁם דַּס"ל דְּאֲפִילוֹ גְעָרָה לֹא בַעֲי וְכ"ש וְכ"ו דְּהִלְכָה רוֹנַחַת בְּיִשְׂרָאֵל דְּהִלְכָה כְּמִיקַל בְּאָבֵל (וַע"ל אוֹת ב') וְלֵהֶרַב גו"ר פֶּלֶל ה' סִימָן ו' וּבְקִצַּת תְּשׁוּבוֹתֵי אֲפִילוֹ יַחֲדֵי אֲצֵל רַבִּים ע"ש וְהַסְפִּימוּ עִם הָרַב הַמְּחַבֵּר מֵהֶר"א אֲמַאֲרִילִיּוֹ וּמְהֶר"י קְרִישְׁפִּין וְגַם הָרַב מְעִיל שְׁמוּאֵל הַסְפִּים לְהַסְתַּפֵּר לְכְבוֹד הַרְגֵּל גַּם הַעִיד בְּפָנָיו אֶחָד חֲכָם שְׁאִירַע בּוֹ מַעֲשֵׂה שְׁמוּעָה רַחוּקָה מֵאֲבִיו בְּעָרַב חֵג שְׁבוּעוֹת וְשָׂאֵל פִּי הָרַב וְהַתִּיר לוֹ לְהַסְתַּפֵּר בְּאוֹתוֹ יוֹם עֲצָמוֹ יוֹם הַשְּׁמוּעָה (שְׁם סִימָן כ"ח): הַד"ט גַּם הָרַב אֲחִיו בְּדָבָר מְשֵׂה שְׁלוֹ ח"א סִימָן ע"ה פֶּסֶק לְהַסְתַּפֵּר אֲפִילוֹ תוֹךְ ל' עַל או"א בְּשְׁמוּעָה רַחוּקָה מִפְּנֵי כְּבוֹד הַרְגֵּל וְעֵינֵי לְהָרַב מִים רַבִּים סִימָן ע"ב וַע"ג שֶׁהַסְפִּים עֲמוּ מְהֶר"י אִינְרָאס לְאַסּוֹר אֲפִילוֹ עַל שְׁמוּעָה רַחוּקָה אַף אִם יַעֲבָרוּ רְגֵל וְרַגְלִים רַק בְּגְעָרָה לְאַחַר ל' דְּוָקָא וְכִמְ"ש הַכְּנָה"ג ר"ס שְׁצ"ט וְת"ב אוֹת ה' דְּאִין הַגְּעָרָה מוֹעֲלֵת רַק בְּגִידוּל פְּרַע דְּוָקָא שֶׁל שְׁלֵשִׁים יוֹם וְאִין הַרְגֵּל עוֹלָה רַק לְיוֹם א' גַּם הָרַב זְרַע אֲמַת ח"ב סִימָן קנ"ד סֵתֵר הוֹרָאֵת אֶחָד חֲכָם שֶׁהַתִּיר לְהַסְתַּפֵּר בְּכ"ד סִימָן

על אביו נשמת בערב שבועות והעלה דאפילו על שמועה רחוקה על או"א לא שיניף גערה רק אחר ל"י בפועל ע"ש וכן הדעת מכרעת לע"ד דבכ"מ דצריף גערה לא סגיאל בלא גידול פרע דאי תוף ל' הלא לאמונה לא תהיה הגערה רק פחוקא נאטלולא אלא ודאי דלא בעיא גערה דאי בעיא גערה צריף גידול פרע ומפל מקום מידי ספיקא דדינא ודאי לא נפקא וכל שפן שפבר נעשה כמו שהעידו להרב המחבר הנז' ועיין ג"כ להרב נאמן שמואל סימן מ"א במי שפאה לו שמועה רחוקה מאמו ונהג אבלות ל' פסברת הרמב"ן וכל יום ל' שלו בר"ח אייר ונשאל אם תועיל הגערה ביום ל' אחרי שאם לא יסתפר באותו היום יכבד שפירו מבלי יכולת להסתפר אח"כ מפני העומר ופסק הרב רבו להתיר וצוהו לכתוב סברתו ופסק גם הוא להתיר וטרם כל ראשית הגיש להבין דברי הרמב"ן והביא מ"ש הרמ"י בסימן ת"ב ושיש טעות כמ"ש אבל לענין ל' נהג על או"א בתספורת וגיהוץ עד שיגיע הרגל ויגערו בו חביריו ונדאי יש שם חיסור לשון בין תיבת תספורת לתיבת גיהוץ וכלל העולה דגערת יום ל' מיקרי גערה לכ"ע ול"צ לטעם העומר וכהוראת הרב רבו שיפה דן יפה הורה ע"ש ועיין ג"כ להרב אורח לצדיק בחי"ד סימן י"ב והנמשכים דיש הוראה להחמיר בשמועה רחוקה על או"א לנהוג ל"י לתספורת ושאר שפירן סימן ת"ב לא הנפיר רק גערה הדבר פשוט דלא אתא לאפוקי הל' רק בא להחמיר עליו שצריף גם גערה אחר ל' ושגער תוף ל' אינה מועלת וכן הסכים מהר"י בריאל ורפני ויניציאה ומורה א' מקאסלי והרב"ח ומהרי"ב רפני ריג"ו דתרת בי בעי ל"י וגערה ואחרון חביב הרב בנמין הלוי שהעיד שלימים הראשונים כף היו מורים ובאים דתרת בי בעי אלא דא"ל שהכנה"ג העלה בהפך בהגה"ט סימן ת"ב ושהכריח פן מדברי הרמב"ן שאפילו בגערה בלבד תוף ל"י יכול להסתפר ונהג הרב ב"ה הנז' השיב על ראיה שלו ומ"מ פיון שהרב החביב עצמו סינים ואמר דמ"מ נהוג עלמא שלא להסתפר תוף ל' אף אם פגע הרגל מסתפר עכ"ל אשר ע"כ דעתו של הרב ב"ה הנז' דבפגע בו הרגל מי יוכל לבא אחריו שהעלה להקל למעשה אמנם כשלא פגע בו הרגל פבר העד העיד בנו דנהוג עלמא להחמיר ולכן צריף לחקור מנהג המקום הצריף לעשות מעשה דאם המנהג קבוע להחמיר יש לחקור אם המנהג הוא עפ"י הוראת חכם ואם החכם שאסר אסר להם מטעם סיני ופרישות או משום שפך הנה"ס ל' לדינא לאסור ועפ"י מה שיתברר יש בדבר להקל ולהחמיר פמבואר בתורת המנהגים להרב משא מלך ונהרב פר"ח ואין מפרשים לחכם ע"ש: לד נשא ונתן על מנהג האבלים בעש"ק אחר חצות שלא לישב עוד על הארץ רק על פסא וספסל דשאני זקיפת המטה שאין לישב עליה אף שזוקפים אותה (פדאימא במ"ק דז"ד) מהמנחה ולמעלה משא"כ פסא וספסל שאין זוקפים אותן יש להתיר לישב עליהן דסק דרגא חדא ופלפל בדברי התוספות שם ובדבר משה אחיו הגדול (ע"ש בתשו' מ"ג סימן י"ד) דאסר עד הערב אפילו בכסא וספסל ונהרב המחבר קיים המנהג להקל ושם האריף קצת בענין מנהג מבטל הלכה (ועיין בס' בפורי קציר ולהרב דברי יוסף סימן ז"ד) ואחריו האיר פסק הר"ם לידידי שפלפל בפרייתא דמ"ק הנז' במ"ש ממנחה ולמעלה אם ר"ל אפילו מנחה גדולה ובענין הלכה פמיקל באבל (וע"ל אא ב') ומעלה דמחצי היום ואילך קם מעל הארץ ויושב על פסא וספסל ונכנס ג"כ בדבר אא אס הנז' סימן ס"א בדין סעודת המפסקת של ערב יום פפור דיכול האבל לאכ אאא בישיבה על פסא וספסל (הזפרתיו בח"א סימן ל"א אות ה' (שם סימן כ"ט ול') לה מי שחל היאן

אָאָא אַו"א בַש"ק אַחַר אַסְרו חַג הַפֶּסַח יִתְעַנֶּה בְּיוֹם א' שְׁלֹשָׁתָּיִם אָף לַיְלָה לְבַה"ק לֹו
אַא קַדִּישׁ וְלִימוּד יוֹתֵר טוֹב בְּיוֹם ו' שְׁלֹשָׁתָּיִם וְדוֹקָא לְעִנְיָן תְּעִנִית אֵין לְהַתְעַנּוֹת אַאָא אָא
בְּשָׂאָר זְמַן שְׁיִחּוּל יֶאֱרֻצִּיט בַש"ק יִתְעַנּוּ בְּיוֹם א' (דְּבַר מִשָּׁה ח"א סִימָן ס"ח) הַד"ט וְנִחְלַק
עָלָיו הָרַב פְּנֵי אֶהְרֹן אָחִיו פְּאֶשֶׁר הַזְּפָרְתִי בַח"א סִימָן כ"ט אוֹת ל"ג ע"ש וּמַעֲשֵׂה בָּא לְיָדֵי
פֶּה פִּירִינְצִי שְׁנֵשְׂאֵלְתִי מֵאַפּוֹטְרוֹפֶס גָּבִיר א' נ"ע שְׂצֻנָּה לְפָנָי מוֹתוֹ שְׁבָכָל שְׁנָה וְשָׁנָה בְּיוֹם
מִיתָתוֹ יִשְׁפִּירוּ עֲשָׂרָה ב"א שְׁיִתְעַנּוּ וְיַעֲסִקוּ בַתּוֹרָה לְמַנוּחַת נַפְשׁוֹ וְאִירַע שְׁנַפְטָר בְּעָרַב
פֶּסַח בְּאַנְפֹן שְׁתַּמִּיד יְחוּל הַיֶּאֱרֻצִּיט שְׁלוֹו בַע"פ וּבְכֵן שְׂאֵלוֹנֵי רַעִי אִיף לְהַתְנַהֵג פִּינּוֹן שְׂאִין
לְהַתְעַנּוֹת בּוֹ בְּיוֹם רַק הַבְּכוֹרוֹת וְהַעֲלִיתִי לַע"ד דְּאִמְדִּינּוּ דַעַת הַמְצָנָה שְׁלֵא עָלָה עַל דַּעַתוֹ
שְׁיִתְעַנּוּ גַם אִם יְחוּל בְּשַׁבָּת אוֹ י"ט אוֹ יָמִים שְׂאִין מְתַעַנִּים וּמ"מ יִשְׁתַּדְּלוּ לְמַצּוֹא בְּכוֹרוֹת
שְׁבָכָר בְּלֹא"ה מְתַעַנִּים וְזַפְרוֹן אֶחָד יַעֲלֶה לְכָאן וּלְכָאן וּכְמ"ש הַרְאֵנִי בְּדִין קַדִּישׁ אֶחָד
שְׁעוֹלָה לְכֶמָּה מְתִים (ע"ל אוֹת כ"א) וְכְשִׁיחּוּל ע"פ בְּשַׁבָּת יִתְעַנּוּ הַמְתַעַנִּים הַבְּכוֹרִים
פְּמִנְהֵגָם בְּיוֹם ה' וְיַעֲשׂוּ הַלִּימוּד בְּיוֹם ש"ק עֲצָמוֹ הָאֲמָנָם אִם לֹא יִמְצָאוּ בְּכוֹרִים מְתַעַנִּים
יִשְׁפִּירוּ לְעוֹלָם אֲנָשִׁים מְהַנְּגִים בְּלִתִּי מְתַעַנִּים לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה בְּלִבָּד וּגְדוּלָה תּוֹרָה הַנוֹתַנָּת
חַיִּים בְּזָה וּבְבָא וּכְפָתוּב אֶצְלֵי בְּשׁוֹתָא דִּינּוּקָא סִימָן קע"ט: לֹו הַשׁוֹמֵעַ שְׁמוּעָה רְחוּקָה שְׁל
או"א בְּרַגְלָא אֵינּוּ נוֹהֵג אֶפְּיָלוֹ דְּבָרִים שְׁבָצְנָעָא אָף אִם בָּאָה לֹו בַחוּה"מ צָרִיף לְנַהֲוֵג שְׁעָה
אַחַת וְלֹא יִקְרַע (וּנְלַע"ד דַּמ"מ יִקְרַע לְאַחַר הַרְגָל הַד"ט) (שָׁם סִימָן ע"ו): לֹו עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה
בְּעֲצָמוֹ לְהַסְתַּפֵּר בְּיוֹם ל' וְהַגְעָרָה עַל או"א וְכִסְבַּרְתָּ הָרַב אָבִיו בְּכָרָם שְׁלֵמָה סִימָן כ"ח
וּשְׁכ"פ מְהַר"ש יִצְחָק סִימָן מ"ב בְּהַסְפַּמַּת מַהֲר"א קוֹיבּוֹ רַבּוֹ וְהַנְּצָרָה לְזָה מִשׁוּם שְׁהִיָּה
ל"א שְׁלוֹו ר"ח אֵייר שְׁנֵזְהָרִים בְּעִירוֹ שְׁלֵא לְהַסְתַּפֵּר בַּר"ח מְפָנֵי צְנוּנָאָת הַר"י הַחֶסֶד וּכ"כ
הָרַב ב"ד סִימָן קצ"ב (שָׁם סִימָן פ"א): הַד"ט וּכְבָר פְּתַבְתִּי בַח"א סִימָן י"א אוֹת ט"ו דְּאִין
הַמְנַהֵג פֶּן בְּעָרֵי אִיטָלְיָא וּכ"ש בַּכ"ט שְׁחַל בַּע"ש אֶפְּיָלוֹ שְׁלֵא עַל או"א וּכְמ"ש הָרַב חַיִּים
שְׂאֵל בַּח"ב סִימָן כ"ב (אָף בְּנִטִּילַת צְפָרְנִים אֶפְּשֶׁר לְהַקְל וּכ"פ הָרַב זְרַע אֶמֶת בַּח"ב סִימָן
קנ"ג שְׁלֵא פְּדַעַת הָרַב פְּנִים מְאִירוֹת ח"ב סִימָן קמ"ח וְע"ל אוֹת ד' וְה' הַד"ט) וְהֵגַם
דְּבַמְחֻלְקַת שְׁנוּיָה אִי מְהַנְּיָא גְעָרָה בְּיוֹם ל' אוֹ תוֹף ל' וּכְמ"ש הַרְכַּנָּה ג' בַּח"ב סִימָן
תַּקֻּמ"ח וְקִי"ל הַלְכָה פְּמִיקָל בְּאַבְל אָף בְּפוֹסְקִים (וְע"ל אוֹת ב' וְעִינּוֹן לְהָרַב בְּרַפִּי יוֹסֵף
בִּי"ד סִימָן ש"צ) מ"מ פֶּל שְׁהַמְנַהֵג בְּהַפָּה אֵין הַפְּלָל פְּלָל וְכֵן הַעֲלָה הָרַב בַּר"י הַנּוֹז' בְּנִיד"ד
ע"ש) (וְע"ל אוֹת ל"ג): לַח הַתִּיר לְמִי שְׁתַּכְּפוּהוּ אֶבְלָיו לְהַקְל רֵאשׁוֹ בַּתַּעַר אַחַר הַל'
הַרְאֵשׁוֹנִים וְהַתִּיר גַּם פֶּן לְרַחֲוֵן רֵאשׁוֹ בְּמִים פּוֹשְׁרִין פִּינּוֹן דַּהֲרַש"ךְ בַּר"ס שְׁפ"א טַעֲמָא
טַעִים לְאִיסוּר מִשׁוּם דְּחִיּוּשִׁינּוּ דִּילְמָא אֲתִי לְמַסְרַק רֵאשׁוֹ וְלִדְיוֹן דְּשָׁרִי לְסְרוֹק פְּדֵאִיתָא
בְּסִימָן ש"צ אֶפְּיָלוֹ בְּפוֹשְׁרִין (וְע"ל אוֹת ב') יֵשׁ לְהַקְל (שָׁם סִימָן פ"ה): לַט מִי שְׁמַת לֹו
מֵת וּקְבָרוֹהוּ בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת אָף שְׁלֵא הִגִּיעוּ הָאֲבָלִים לְבֵיתָם עַד שְׁחַשְׁכָּה בְּאַנְפֹן שְׁלֵא יְכֻלוּ
לְנַהֲוֵג אֲבָלוֹת עַד לַיִל יוֹם ב' מ"מ יוֹם הַקְּבוּרָה עוֹלָה לְמַנְיָן ז' פִּינּוֹן שְׁהִיָּה יְכוּל אֶז לְנַהֲוֵג
אֲבָלוֹת מִשָּׂא"כ בְּאִינוּ יְכוּל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אֶלָּא לְמַחַר וְעִינּוֹן לְהָרַב שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"א סִימָן
פ"ח (הַזְּפָרְתִי לְעֵיל אוֹת כ"ה) (שָׁם סִימָן צ'): הַד"ט וְפֶה פִּירִינְצִי אֵין מוֹנִין מִיוֹם הַקְּבוּרָה
אַ"כ נִהַג אֵיזָה דְּבָר שְׁלֵ אֲבָלוֹת קוֹדֵם שְׁחַשְׁכָּה וְלִכּוֹן נִהַגוּ דְּכְשִׁנְסַתָּם הַגּוֹלָל קְרוּב
לְחַשְׁכָּה עוֹדָם הָאֲבָלִים בְּבַה"ק חוֹלְצִים מִיָּד מְנַעֲלִיָּהוּן קוֹדֵם חֲזַרְתָּם לְבֵיתָם וְאִם לֹא עֲשׂוּ
פֶן מוֹנִין מְמַחֲרַת וְעִינּוֹן לְהָרַב בֵּית יְהוּדָה ח"ב סִימָן נ"ו הַזְּפָרְתִי בַח"א סִימָן י"ד אוֹת נ"א
וְסִימָן כ"ג אוֹת ב' עַד אֵימְתִי חוֹשְׁבִים פֶּה הַעֲרִיָּה זְמַן בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת וְעִינּוֹן ג"כ לְהָרַב מְוָצֵל

מאש דף ח' ע"ג מ"ש על הרב מנחת פהן ועיין להרב יעב"ץ ח"ב סימן צ"ו דכתב דתלתא סבי קפתינהו טעותא מרן ורש"ך סימן רס"ב סק"ט ומג"א בא"ח בפשיעור בין השמשות בפשיראו ב' פוכבים דוקא בינונים ולא קטנים דאין הדעת סובלת דכשנראים אפילו הבינונים אינו נדאי יום וכשנראו הקטנים יקנה נדאי יום וכן אם פשיראו ג' בינונים יקנה נדאי לילה וכשנראו ג' קטנים לא יקנה נדאי לילה דהאמת הוא דכ"ש אם נראים אפי' קטנים שפונדאי לילה ואף אם נראה פוכב אחד פיון שהוא קטן ע"ש ובין למר בין למר נסתרה מעיני עטלף פמוני למה לא ביארו באיזה מקום מהשמים תהיה הראיה לבא לידי הבחנה זו כי לא בכל המקומות שבשמים הראיה שנה פי הנה סמוך למערב ותאחרו להראות אפילו הגדולים משום זגרי חמה המתשכים אור הפוכבים וכעין שרגא בטיהרא וכל עוד שיתרחקו ממקום שקיעת החמה יקדמו להאיר אפילו הקטנים והוא ברור: ועיין להרב קהלת יעקב למקרה"י אלבעלי סימן א' דף י"ח שנשאל על תינוק שנולד בע"ש כשהיו הקק"י אומרים ברכו ראשון ומעידים שלא היה שמש במרומים דפסק דמלין אותו בע"ש והביא סברות הפוסקים ובראשם הרב פר"ח בקונטרס דבי שמשי ואם לא מלוהו בע"ש לא ימולו אותו בשבת רק ביום א' ע"ש: מ טעמא טעים למה אין האבל אסור ברחיצת פניו ידיו ורגליו כט"ב מתוס' פ' אלו מגלחין דנ"א ד"ה לא אשארא ע"ש ועוד לו שם אענין ברפת שעשה לי כל צרכי ואחר שהביא סברת הפוסקים מסיק דטוב לברך בלי הזכרת שם (שם ח"ג סימן י"ב): מא החזיק בהוראת חכמי העיר של הרשכה"ג להתיר לגלח במועד מי ששלמו לו ל' על או"א שלא פהוראת מקה"י איסקאפה שהסכים הרב עמו לאסור דבעיניו הוראתם תמוה דכיון שנכנס לרגל באיסור גילוח אין לה דברים גורמים להתיר לו יותר מזה נדחה ראיותיהן והביא גם כן מ"ש הרב מ"ל בפ"ז מהל' י"ט דין י"ח ועיין ג"כ להלק"ט ח"א סימן רפ"ה דנשאל על זה והתיר ועיין ג"כ בחידושי הריתב"א דפ' א"מ דכ"ב ע"א (עדות ביהוסף להר"י ו' סאמון סימן כ"ג): הד"ט ועיין בספרי הקצור הלז בח"א סימן כ"ז אות ד' דבעיר הלזו פרינצי מנהג קדמון ופשוט להתיר ועל פי הדבור התרתי גם כן למי שחל יום למ"ד לאבלות או"א ביום הו"ר להסתפר בו ביום ע"י גערה שהוא ג"כ ערב הרגל בפני עצמו והסכים עמנו הרב חיד"א והוא פשוט ועג"כ להרב בני יצחק בתשובו' שלאחר ספרו מהרב חנן דוד שכתב בסימן י"ב שנשאל על מי שנשלמו לו ל' על או"א ביום א' של חג והשיב שנשאל שאל להר"ם אמארייל"ו וא"ל שמנהג סאלוניקי שלא לספר בחוה"מ והרב חנן דוד כתב דאף דאין משיבין לאחר מעשה מ"מ דעתו נוטה להתיר כהמני"ח בהלק"ט אף הרב כנה"ג בא"ח סימן תקל"א אות ג' הסכים לדעת מהרי"א דאסר שלא פתחמי עירו דהתירו וכנז' והרב ח"ד הנז' חזק וסודות הקיפת ונראיה גמורה היא ראית המני"ח הנז' וסותרת חילוקו של הרב כנה"ג באופן דלדעתו נדאי מותר אם לא במקום שנתפשט המנהג לאסור ע"ש ועיין להרב שביתת י"ט סימן י"ב דסמך בכל פחו הוראת מהרי"א הנז' לאסור אם פלו הל' תוך המועד עיין שם ומ"מ קשה לשנות מנהגנו דמדי מחלוקת לא יצאנו וגדול פח המנהג בפרט במה שיש בו סמיכות של ממש ועיין להרב דבר משה ח"ג סימן ט"ו דהצריך עיון על שהשמיטו הרי"ף ורמב"ם דין מי שחל שמניי של אבלותו בשבת ערב הרגל שמותר לגלח ע"ש מב אפילו על מיתת או"א אינו חובה להודיע לבנים אף המנהג להודיע בשביל הקדיש ותפלה שיש נחת רוח לנפטר ובשמועה רחוקה על שאר מתים אין קורעים אף

על או"א לעולם קורעים פל בגדיו אף לאחר יב"ח (ועיין במפתחותיו שטעות נפל דציין דאין לקרוע פל בגדיו לאחר יב"ח על או"א) (שו"ת מהרי"ו סימן י"ג): מב חשב מתחלה להביא ראיה דדין שמועה קרובה או רחוקה מוזין מיום המיתה ולא מיום הקבורה ושוב מסיק דאין ספק דמיום הקבורה מנינו וכמרו סימן שע"ה ס"ו (פני יהושע מקראקא סימן ט'): מד מי שמת לו מת ביום יארציט על או"א לא יאמר קדיש באנינותו שפטור הוא מק"ש ותפלה ונשא ונתן בההיא דפ' מי שמתו ועל הרב שמש צדקה סימן ט' בא"ח ש"ל ועל הגהת הרב בנו ודמדי מחלוקת לא יצאנו והביא דברי רט"ז בא"ח סימן ע"א וי"ד סימן שמ"א דלכאורה סתראי נינהו ויישב ומסיק דאף אם יש מתירין לומר קדיש ה"ד על המת שהוא אוגן עליו לא כניד"ד דאייירי למת אחר (מכתם לדוד ס"ס א'): מה התיר דברים שפצנעא בשבת לאחות אוגנת שאינה בעיר המת דכדאי הם ר"ת והרב"ח לסמוך עליהם במת שאינו עמו בעיר ואינו מוטל עליו לקברו וכ"ש אשה דאפילו עמה בעיר נראה דאינו מוטל עליה לקברו דמשתעבדת לבעלה וכ"ש עונת שבת שאין לבטלה אפילו לשאינו ת"ח (שאלת יעב"ץ ח"א סימן ס"ה): מו וילון הפרוס אפילו סורח הרבה על הארץ אין לו דין מחיצה להתיר לאוגן לאכול בפני מתו פיון שאינו יכול לעמוד ברוח מצויה וה"ה לענינים אחרים הצריכים דופן (הזכרתיו ג"כ בח"א סימן י"ד אות ע"ח הד"ט) (שם ח"ב סימן ק'): מז רב ושושבינין קרובים לחתן וכלים להכניס לחופה אפילו תוך ל' לאבלותן אף ברחוקים יש לכתחלה למנוע אם אפשר באחרים ונשא ונתן במ"ש הרכנה"ג סימן שצ"א הגב"י ומי שאסור ליכנס לבית המשטה בחול וה"ה בשבת מ"מ אם הוא קרוב לחתן וכלה יש מקום להקל בשבת דמחזי כפרהסיא אם אינו הולך ובסעודה שאין בה שמחה פל כף פשל שבוע הבן שעושה בליל שבת ודכונתה יש להקל אחר שבועה ואבל על אחותו נשואה מותר ליכנס בכל סעודה שאינה של שמחה אפילו בחול ואפילו חוץ לביתו (שם סימן קע"ט והנמשכים): הד"ט ועיין להרב דבר משה סימן פ"ח דפסק דסעודת חינוך הבית מיקרי סעודת מצוה ומותר לאבל לילך שם ודוקא אם יאמרו בה תחלה ד"ת לסברת רש"ל בקמא פ' מרובה סימן ל"ז ולהרב באר שבע דקי"ג סימן ע"ג הביאו הרב פנים חדשות הלכות נדרים דוקא בא"י הויא סעודת חינוך הבית מצוה ע"ש ונראה דמש"ה התנה רש"ל שלא ינתיב בתחלה לשחוק ולהנהיג ק"ר רק יתחיל בד"ת ודרשה ואין חולק בזה ועיין ג"כ להרב משאת משה ח"ב סימן י"א דדחה בב' ידים פקפוק חכם אחד בדין חכם מתאבל על אמו תוך ג"ח הראשונים במקום שנהגו שאין האבל על או"א נכנס לחתונה פל יב"ח וגם שלא ליכנס לדרוש בבית החתונה צוה לאחד מתלמידיו לילך לדרוש במקומו והיה מי שערער עליו משום דליכא מידי דאיהו לא מצי עביד ומצי משוי שליח כדאיתא בפ' אין בין המוהר והרב המחבר בירר שמועה זו נאה וכיוצא בה והביא ההיא דהרימ"ט בזה"מ ש"ל סימן כ"ג ונשא ונתן בה ושפן ראה להרמ"ל בפ"ט מהל' אישות דתפס על הרא"ש (שם הובאת הגהת הרב בנו דכתב דדברי מר אביו והרב תנא צריכים ישוב) באופן דגם דינא דניד"ד אינו מהדברים דא"א לאוקומי שליח דכולא מלתא אינו רק משום שמחה דידיה עיין לטור סימן שצ"א בשם הרב ברצנוולי ולמרו שם ועיין להראנ"ח ח"ב סימן מ"ט ולהרב המאסף שם ודון מניניהו דכיון דעיקר הדבר שלא ליכנס במקום גילה חומרא בעלמא אם פן מן הדיו גברא חזי מיקרי ומצי שפיר אוקומי שליח דמה שמחה זו עושה למשלח וכל זה לא הוצרך רק בדלא רמי

עליה ליפנס אף בניד"ד דעל חכם הקק"י מוטל לעיולי ולברוכי ולדרוש בבית התתונה
ל"צ להא דאפילו הוא עצמו רשאי לילה תוף ל' ואף אם יחמיר על עצמו שלא ליפנס
מ"מ מצי מיהב גברא אחריקי' והוא פשוט ועיין להרב נודע ביהודה סימן ק' דהוקשה לו
מ"ש הטור שם בשם הרמב"ד שאם משיא יתום או יתומה לש"ש ואם לא יאכל שם
יתבטל המעשה מותר וכו' ונדקא מל' ואילך על או"א אבל תוף ל' אסור ובסימן שצ"ב
הביא ההיא דר"ת במשנה שמת אחי משנדכתו קרוב לחופה אחר שהזמין הקרואים
שהתיר שתפנס לחופה תוף ל' משום פו"ר וכו' ואם התיר אפילו על איחור פו"ר כל שכן
שיש להתיר בניד"ד דהרמב"ד שמתבטל פו"ר לגמרי ולמה לא התיר אפילו תוף ז' נהי
דגברא אנברא לא רמינן אמנם הטור הביא בסימן שצ"ה דהרא"ש הביא דברי הרמב"ד
נהרי הרא"ש הורה כר"ת כמ"ש בסימן שצ"ב ויש לומר דהרא"ש לא סמך על ר"ת רק
במקום הפסד מרובה ואפשר דהרמב"ד בדליכא פסידא דאי איכא שרי אפילו תוף ל' אכן
להרב"ח דפירש דנדקא תוף ל' של או"א אסור הרמב"ד ולא בשאר קרובים מעיקרא
קושיא ליתא ור"ת ורמב"ד ל"פ וע"ע לו שם שיצא לחלק בין שושבין בלבד ואינו אוכל
שם לאוכל שם ע"ש: מח פירש הרב"ח שיחתו להרט"ז חתנו על מ"ש ראיה לסתור פסק
מ"ן ס"ס שצ"ו בדין קטן שהגדיל תוף ז' דאינו חייב לנהוג אבלותו וישוב לו השמועה
יפה ועיין ג"כ בספרו ב"ח ס"ס הנז' (שו"ת גאוני בתראי סימן נ"ו): הד"ט ועיין להרב
יד אליהו סימן צ"ג דדחה ראיות הרט"ז ונדאין סברא לומר דמשום שלא נתחייב דרף
משל בג"י הראשונים יפטר בד' ימים אחרונים ושאי מי שהיה חייב ונדחה ממי שהיה
פטור בראשונה ואח"כ נתחייב פקטן דניד"ד ושגם הטעם שיש לתת למ"ן דהיינו טעמו
של הרט"ז לא הוזכר בדברי הרא"ש ואם פן יש מקום לומר דאף להרא"ש אין לפטור
רק מה שהוא משום תשלומים דאין הקטן חייב לשלם הימים שעברו בקטנותו אמנם
לפטור בימים שנתגדל אין בו טעם וסברא ודמאי להא מי שלא נהג אבלותו במקצת
הימים שא"צ להשלים רק הנשארם ועיין להרב פני אליהו הנדפס מחדש בדרף מ"ג ע"ג
ע"ש ועיין ג"כ להרב סמא דחיי דף ס"ז דיצא לישע פסק מ"ן לפיטור כסברת הרא"ש
שלא כסברת מהר"ם המחייב ואף שהר"ם רבו של הרא"ש מ"מ פסק כתלמיד משום
דהלכה כמיקל ע"ש (וע"ל אות ב'): מט אשה שמתה ב"מ פתאום והניחה שלשה בנים
ובן אחד התחיל לברך בה"מ על מה שאכל ושאל אם ישלימנה וכן ב' הנה באמצע
סעודתו ושאל אם רשאי להשלים לאכול בשר ולשתות יין (וע"ל אות נ"ג) וכן ג' עדיין
לא אכל והנה הולך לאכול ושאל אם פטור מנט"י ועוד שואלים הב' והג' בדין מים
אחרונים שמשום סכנה נגעו בהן והשיב מהר"י פינטו דהא יכול לברך על המוגמר והב'
יפסיק מלאכול בשר וכו' והג' פטור מנט"י ושרשאים הב' והג' ליטול מים אחרונים
והספים עמו הרב בן הרב המחבר בדין א' וב' אף בדין הג' חייבו בט"י והרב המחבר
פסק ליטול ידיו בן הג' ולא יברך ענ"י והב' שאסור לגמור לאכול בשר וכו' והראשון
יסיים הברכה שהתחיל ואסור לסיים בהמ"ז (מכתם לדוד סימן נ"ב והנמשכים): הד"ט
ועיין להרב פני אהרן סימן ל"א בכדומה לזה שהיה מתפלל או מברך בהמ"ז ונעשה אוגן
שנסתפק מהר"י אלפאנדרי בס' מוצל מאש שנית סימן כ"א והביא ההיא דזבחים דף ק'
שיש לדקדק משם דאין לחלק בין התחיל במצוה ללא התחיל וכן הוציא מדברי הרב
עשאל הביאם מהרי"ד בא"ח סימן מ"ב דאף דהתחיל לא יגמור פשם שאם לא התחיל

לא יתחיל ע"ש ועיין ג"כ להרב דבר משה ח"א סימן פ"ז ששמע מפי הרח"ע הנז' שאם אחר שהגיע זמן התפלה ולא התפלל מת לו מת צריך לשלם בתפלה הסמוכה לה דדונקא פשמת קודם זמן התפלה פטור מתשלומים ונשכן מסיק הרב ב"ד הנז' בסימן מ"ב הנז' ועיין ג"כ למהר"א גאטניני בצרור הפסד בליקוטיו דף ק"ך ע"ב שכתב בשם הרח"ע הנז' דכיון שמת אחר שהגיע זמן התפלה חייב בתשלומין ועיין ג"כ להרב שביתת י"ט דף קכ"ה ע"ד שעשה סמוכות לסברת מהרי"ד הנז' מתשו' הרשב"א סימן קי"ז דהפל תלוי בחילוק אמיתי שלו אם מת קודם חיובו או אחריו להתחייב או ליפטר מתשלומים וכנז' ועיין להרב דבר משה ח"ג סימן ט"ו דמי שמת לו מת בשבת שאינו מתפלל ערבית במ"ש ולא הבדלה אין צריך לומר אתה חוננתנו בתפלת שחרית ועיין להרב אגורה באהלה דף כ"ח ע"ג דגם הוא פסק שלא להבדיל בתפלת שחרית פשם שאם טעה ולא הבדיל בתפלת מ"ש אינו חוזר משום שצריך להבדיל על הכוס וה"נ דכונתה דיבדיל על הכוס ובתפלת ערבית לא נתחייב דינו הכי שאינו מבדיל בתפלת שחרית ועיין לרדב"ז הביאו הרב החביב סימן רצ"ד דהיכא דנאנס ולא התפלל ערבית במ"ש דיתפלל שחרית ב' אינו מבדיל בתפלה ולפמ"ש הרב המחבר עוד שם תירץ קושית המג"א על הרדב"ז שהניחו בצ"ע וסיים דשוב נדפס ס' דבר משה ח"ג ושם הביא בשם מר חתנו דיבדיל בתפלה והרב מר חמיו הפיל דבריו ארצה וכתב דלא יבדיל ע"ש וע"ע לו שם דף כ"ז ע"ב דנשא ונתן בדברי הרב מ"מ הנז' שבס' רב יוסף נסתפק בזה והביא תחלה סברת הר"מ לידידי דס"ל דלפחות יגמור הברכה שהתחיל והרב המחבר ס"ל דפוסק אף באמצע הברכה ושהרצה אח"כ דבריו להר"ש בן הר"י אמאריליו והעלה דישראלים הברכה דכיון שהתחיל במצה יגמור והרב המחבר חזר והחזיק סברתו בראיות להפסיק אפילו באמצע הברכה ואם מותר האונו להסתפר עיין להרב טוב עין שהחזיק הוראתו לאיסור ועיין מה שכתבתי בח"א סימן י"א אות י"ג: נ נשא ונתן בדברי הרמב"ן בתה"א שהקשה בהיא דפ' וא"מ דכ"ב ע"ב בשלמא גדול הדור שעמו ר' היינו דנמנע ולא חלץ וכו' שהשמיטו המדפיסים בספרו למנצח לדוד (שם סימן נ"ה): נא שאלת חכם ויתשו' ממהר"י קוואנקא באשה שנזדמן לה ללבוש לבנים בשבת וי"ט או בט"ב ויוה"כ או בז' מי אבלה שפבר הרב משאת בנימין סימן ה' דבר על כל אחד מאלה דבשבת וי"ט פשיטא ליה דיכולה ללבוש ולרחוץ בצונו אפילו כל גופה ואפילו בחמין קצת אבריה אף שהוחמו בי"ט עצמו ובט"ב ויוה"כ וז' ימי אבלה גם כן יכולה לרחוץ בית הסתרים וירכותיה והרי"ק הנז' נשא ונתן בדבריו והביא מ"ש השכנה"ג בא"ח סימן שכ"ו הגב"י אות ב' שהקשה על הרב מ"ב הנז' פמוהו ע"ש דמסיק להתיר בי"ט להחם מים לרחוץ בית הסתרים ובית הקמטים ובט"ב ויוה"כ וימי אבלה הנכון ללבוש חלוק בדוק יפה ולרחוץ בית הסתרים כרט"ז סימן שפ"א סק"ב אבל בשבת כמ"ש פהרב מ"ב הנז' והרצה דבריו לפני הר"ש פלורינטין ופלפל בדברי הרמ"ב ומהרי"ק הנז' והביא גם כן מ"ש המ"ב הנז' דאפשר שלא נהגו הנשים ללבוש לבנים לרחוץ בשבת וי"ט משום דאין כל אשה יודעת לחלק בין חמין שהוחמו מע"ש וי"ט לחמין שהוחמו באותו יום גם בלתי יודעת ליזהר מאיסור סחיטה ע"ש ואח"כ באו דברי מהרי"ק על דברי הרש"ף הנז' ושוב נשא ונתן על דברי הרב אברהם ו' עזרא שהזכיר הרב יד אהרן סימן שכ"ו עיין שם (סמ חיי אחר דרשותיו דף צ"א): הד"ט ודין אשה שטבילתה במ"ש וביום ע"ש היתה עדיין

אבלה עיין להרב פנים מאירות סימן ח' שזכרתיו בסימן כ"ב אות א' ועל החשש של סחיטה משבח אני מנהג עיר הלזו פירינצי שהאשה העומדת על בית הטבילה מוזהרת שלא להניח אשה לטבול במ"ש ולא בכל לילה שהתפיפה תחול בשבוע שלפניה ב"ט אא"כ יהיה לה רשות מהמ"צ של הקק"י שהוכרר אצלו שלבשה לבנים ורחצה בע"ש או ע"ט ומנהג קדום הוא: נב אף שאין להשוות דין יב"ח לדין ז' ול' דאמרינו בהו מקצת יום פכולו ואילו גבי יב"ח לא אמרינו מקצת חודש פכולו מכל מקום לדעתו ז"ל היה נראה דיום אחרון של יב"ח לומר בו מקצת יום פכולו אמנם ביטל דעתו מפני דעת הרב תרומת הדשן סימן רנ"ב דכתב דאף ביום אחרון של יב"ח לא אמרינו מקצת יום פכולו ומי שמת לו מת באחד בניסן לא פלו יב"ח עד שיפגס ר"ח ניסן (הרב"ב ז' ח"ג ד"פ סימן תנ"ד): הד"ט ועיין להרב בארות המים סימן כ"ב דפסק דמה שאסר בג"י ראשונים דינו כז' ול' דאמרינו מקצת יום פכולו וע"ל אות ל"א ועיין להרב גור ח"ד סימן ד' ובדבר מטה סימן מ"ז וקהר"ב ז' הנז' סימן תקנ"ט דחילוק ידע בין דבר לדבר בדין מקצת יום פכולו מה דינו במקצת הלילה אי לא אמרינו פכולו כר"מ או אמרינו פכולו פרמב"ן דס"ל דלענין ת"ת ותשמיש המטה דאית בהו מצוה אמרינו דאף מקצת לילה סגי ואילו ברחיצה וסיכה ושאר דברים שאין בהו מצוה לא אמרינו מקצת לילה פכולו ומקצת היום דוקא בעי' ומה גם אם נשמע לאומרי' דהלכה כמיקל לאבל (וע"ל אות ב') ועוד דלהמקילי אתה מבטל מ"ע של תורה משום ספק של דבריהן ואין להקשות דהוי פחוקא ואטלולא לבטל מקצת ולקיים מקצת שכן מצונו בשבת דנוהגים דברים שפפרהסיא ולא שבצנעא ומיהו מסתברא שצריף להמתין מלשמש בלילה יותר מעט ממה שהיה רגיל ועיין להרב ברית עולם סימן ר"מ דאחר שהביא בידו דעת הרב ס' החסידים ונדברי הרב"ב ז' הנז' דהיקל אפילו בליל ז' ושואחר מזמן הרגלו מסיק דבקונטרס שיורי ברכה שלו סימן שנ"ה כתב דפשוטה ההוראה שלא לומר בשום דבר מקצת לילה פכולו וכיון שנתפשט המנהג אין לומר עוד הלכה כמיקל וע"ל אות א' וב' ואות וי"ו: נג אסר לאונן לשתות אפילו שזכר מדינה ופשט ספיקו של הרב מוצל מאש מתשו' הרש"ל סימן ל"א בדין ט"ב שהביא הרב החבי"ב בא"ח סימן תקנ"ב ואחרים ועיין בלבוש סימן שמ"א ופשט גם כן ספיקו של הרמ"מ הנז' בהיתר האונן אכילת תבשיל של בשור וחיליה ממך בא"ח סימן תקנ"א ס"י (ועיין אצלי בחא"ח סימן ט' אות ל"ח ולעיל אות מ"ט הד"ט) (אגורה באהלה דף ק"ח ע"ג): נד מי שמת לו מת ונקבר בלילה פסק הרב להברותו בלילה ואם לא אכל בלילה להברותו ביום שעדיין יום ראשון הוא וסעודה ראשונה והשיב לשאלת מעלת השואל מ"ט לא הביא מן בש"ע אם מברין בלילה ואילו בב"י הביא פל הדעות (ועיין לעיל אות ח') (נודע ביהודה סימן צ"ח): נה אשה שחל יום ז' של אבלותה בערב הרגל וחל טבילתה בליל י"ט במ"ש תחוף ותטול צפרניה מע"ש ותמה על מעלת השואל שנסתפק בדבר פשוט בפוסקי' ועיין מן בא"ח סימן תקמ"ה בשם התה"ד ומג"א שם סקט"ו ורש"ך י"ד סימן שצ"ט סקט"ז ורי"ץ גיאת הביאו הטור ס"ס ש"צ ואף שאין אנו פוסקין כהרי"ץ גיאת היינו דוקא באיש ולא באשה וע"ע לו שם שדחה דעת הרב פנים מאירות שכתב דאין להתיר ב' קולות התפיפה ונטילת צפרנים ולהרחיק התפיפה מהטבילה דשאני הכא דקולא א' לענין אבלות והב' לענין טבילה כמ"ש מעלת השואל והרב הנשאל הוסיף דקולת תפיפה ונטילת צפרנים אין לו ענין אצל טבילה

כָּלֵל שְׂאֵף שְׁלֵא לְצוֹרֵךְ טְבִילָה מוֹתֵר וְתַמָּה עַל רִשׁ"ךְ סִימָן ש"צ שְׁכַתָּב בַּס"ס אִשָּׁה
שְׂאֵירֵעַ וְכוּ' שְׁהָרִי מְרֵן פֶּסֶק בְּסַעֲרֵי ה' הָאִשָּׁה מוֹתֵרֶת אַחֵר ז' נְטִילַת שְׁעָר וּמִמִּילָא מוֹתֵרֶת
בְּנְטִילַת צְפָרְנִים וּמ"ש הֶרֶב בָּאֵר הַגּוֹלָה דְנְטִילַת שְׁעָר הַתִּירוּ שְׁנַמְאָסֶת בָּהּ בְּיוֹתֵר הוּא
תְּמוּנָה דְאַדְרָבָה דְרַבָּה שְׁלֵא אִשָּׁה לְגַדֵּל שְׁעָר וּקְיָשׁוּט הוּא לָהּ מִשָּׂא"כ צְפָרְנִי וְכַדְאָמְרִי גְבִי
יִפֶּת תוֹאֵר בַּפ' הַחוֹלֵץ דַּמ"ח ע"א וְנִכְנָס ג"כ בְּדִין נְטִילַת שְׁעָר וְצְפָרְנִי בְּשָׁבוּעַ שְׁחָל ט"ב
לְהִיּוֹת בְּתוֹכָהּ (שָׁם סִימָן צ"ט): הַד"ט וְעֵינֵן ג"כ לְהֶרֶב יָד אֵלֶיהוּ סִימָן צ"ו דְלָרְבוּתָא נִקְט
בְּסִימָן ש"ץ ס"ה אִשָּׁה מוֹתֵרֶת לְסָרְק רֵאשִׁיטָה בְּמִסְרָק אֶפִּילוּ תוֹף ז' דְהִגָּם דְבְּסִימָן שַׁפ"ח
פֶּסֶק דְלֵא תַכְחוּל וְכוּ' אַפ"ה לְסָרוֹק מוֹתֵרֶת מִשּׁוּם שְׁלֵא תִתְגַּנֵּה וּכ"ש אִם הוּא מִשּׁוּם צְעָר
וְלִכְּן לֹא פֶתַב זֶה בְּדִין אִישׁ דְאִי מִשּׁוּם צְעָר פְּשִׁיטָא דְמוֹתֵר וְאִי מִשּׁוּם קִישׁוּט בְּלֵא אֶבֶל
נְמִי אָסוּר כַּמ"ש בְּסִימָן קפ"ב וּבְדִין נְטִילַת צְפָרְנִים פֶּסֶק הֶרֶב י"א הַנּו' לְהַתִּיר אֶפִּילוּ
בְּתוֹף ז' מְאָדָם אַחֵר דְאִינוּ בְּמִלְאָכָה וְה"ה הוּא בְּעֶצְמוֹ עַל יְדֵי שִׁינוּי מוֹתֵר אֶפִּילוּ תוֹף ז'
וְע"ש וְעֵינֵן גַּם כֵּן לְהֶרֶב חַיִּים שְׂאֵל ח"א סִימָן ב' דְהַעֲלָה דְאִשָּׁה שְׁמַצְטַעֲרַת טוּבָא אִם
אַחֲרַת תַּטּוּל צְפָרְנִיָּהּ יֵשׁ לְהַתִּירָהּ אֶפִּילוּ עַל יְדֵי עֲצָמָה לְצוֹרֵךְ מְצוּתָה ע"ש: נו עַל דְבַר
מְקָרָה בְּלִתי טְהוֹר שְׁלֵ מְאָבָד עֲצָמוֹ לְדַעַת שְׁשִׁמְעַ שְׁבַעֲרֵו נְהַגוּ קְרוּבִיו אֶבְלוֹת שְׂאֵל מַמ"צ
שְׁבַעֲרֵי עַל מָה אֲדָנִי הַהוֹרָאָה הַטְּבַעוּ לְפִי שְׁגַם בְּעִירוֹ הָיוּ ב' אַחֲיוֹת שְׁלֵ הַמַּת וְלְדַעַת מַה
לְעֲשׂוֹת אִם יֵגִיעַ הַדְּבָר לְאֲזוּן תוֹף ל"י יַעֲזֵן כִּי לְדַעַתוֹ אַף דְהֶרְמַב"ן בְּתַה"א דָּף כ"ו ע"ב
דִּינָא הָכִי הֲלֵא הוּא עֲצָמוֹ הַבִּיא דְלְהֶרְמַב"ם אִין לְנֶהֱוֹג עָלֵיו אֶבְלוֹת כָּלֵל וּמְדַבְּרִיו מִשְׁמַע
שְׁהוּא גַּם כֵּן בְּיִטְל דַּעַתוֹ מְפַנֵּי דַעַת הֶרְמַב"ם כִּינּוּ שְׁלֵא פֶתַב תַּחֲלָה דַעַת הֶרְמַב"ם וְאַחֵר
כֶּף דַּעַתוֹ שְׂאֵז הָיָה נִרְאָה כְּחוֹלֵק עָלָיו וְתַמָּה עַל הַטּוֹר שְׁכַתָּב כְּסִבְרַת הֶרְמַב"ם וְלֹא הַזְכִּירוּ
כָּלֵל וּמְרֵן בַּש"ע פֶּסֶק כְּרַמְב"ם וְקַבֵּל מוֹר"ם דְבָרֵי מְרֵן בְּשִׁתִּיקָה וּמַה גַּם זְהַרִש"ךְ שָׁם
מִשְׁמַע דְלֵא פְּלִיגִי רַק לְעֵנִן קְרִיעָה אֶבֶל בְּאַבְלוֹת מוֹדָה לְהֶרְמַב"ם אַף דְמַדְבְּרֵי הֶרֶב לְחַם
מִשְׁנָה וְכֶסֶף מִשְׁנָה נִרְאָה דְבְּאַבְלוֹת נְמִי פְּלִיגִי (וְעֵינֵן לְעִיל סִימָן ל"ה אוֹת כ"ז) (תוֹדַת
שְׁלָמִים בְּלַחְמֵי תוֹדָה סִימָן ת'): נִזְ נְשָׂא וְנָתַן בַּמ"ש הַרִיק"ש בְּעַרְףֵי אַא סִימָן שַׁפ"ט
דְנִרְאָה לוֹ דְמַצָּא מִי שְׁהַתִּיר חֲלוּק הַמְלֻכְלָךְ אֶפִּילוּ תוֹף ז' עֵינֵן תוֹסַפְתָּא אַא ע"ב עכ"ל
דְהֵינּוּ מִשּׁוּם דְכָלִי פִשְׁתָּן מִתְטַנְפִים בְּקִלוֹת (וְע"ל אוֹת ס') (תוֹדַת שַׁא אַא תוֹדָה סִימָן
ל'): נַח הוֹכִיחַ עַל פִּי אֵיזָה תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים אַא מְקוּמָם בְּשַׁבַּת שְׁבִימִי אֶבֶלֶם וְשָׁהֵם
מִהַמְתַּמִּיהִים וְיָפָה עָשׂוּ וְעוֹשִׂים הַזְקָנִים אַא אֲנִים וְעֵינֵן לְמְרֵן סִימָן שַׁצ"ב (נְאָמֵן שְׁמוּאֵל
סִימָן ל"ה): נִט עֲשָׂה מְעֻשָׂה בְּהַסְפַּמַת רַבְּנֵי עֵין אַא שְׁנַפְטָר בְּעֲשָׂרָה בְּנִיסָן לְעֲשׂוֹת
תַּשְׁלוּם לְשַׁלְשִׁים יוֹם שְׁלָמִים אֶפִּילוּ שְׁבַטְלוּ מִמֶּנּוּ שְׁבַעָה מְפַנֵּי הַרְגָל וְדוֹקָא עַל אֲבִיו וְאִמּוֹ
אַף עַל אַחֵר עֲשָׂה הַתַּשְׁלוּם בְּשַׁבַּת הַסְמוּף לְרַגֵּל וְהַבִּיא מַה שְׁכַתָּב הַרִש"ל בְּחֻלְק אֲנִרְח
חַיִּים סִימָן י"ג וּמְרֵן שַׁפ"ט וְש"צ בְּשֵׁם הֶרְמַב"ן וְהַר"ם מִיְנָצִי סִימָן צ"ה וּמְהַרִ"ל סִימָן
כ"ב וְרַבּוֹ בַּא"ח סִימָן תַּקמ"ז וּי"ד סִימָן שַׁע"ה (שָׁם סִימָן ל"ו): ס נַעֲרָה מְשׁוֹדְכַת בְּחַיִּי
אַבִּיָּה שְׁבִמִיתַת אַבִּיָּה נְתַקְדָּשָׁה בְּמִשְׁוֹדְכַת (וְכַמָּה שְׁכַתָּב) מְרֵן כְּרַמְב"ם הַמַּתִּיר אֲיִרוּסִין
אֶפִּילוּ בְּיוֹם מִיתַת אֲבִיו (וְאִמּוֹ) הַתִּירָה לְלַכַּת לְמַרְחֵץ בְּיוֹם שְׁלִשִׁים לִכְנָס לְחוֹפָה בְּיוֹם
שְׁלִשִׁים וְאַחַד דְקִינָמָא לֵן דְנִדָּה תוֹף שְׁלִשִׁים לוֹבְשֵׁת חֲלוּק לְלִיבוּנָה וְאַף שַׁבְּנִיד"ד עֲדִינֵן
אַיְנָה אִשְׁתּוֹ מ"מ חֲשִׁיב מְצוּהָ וְאִין צְרִיף לְהַחְמִיר בְּחֲלוּק שְׁכַבְרָ לְבָשׁוּ אַחֵר אַף בְּזֹאת
הַרַע לוֹ שְׁשִׁמְעַ שְׁכַפְּשִׁישׁ לְהַחְמִיר שְׁלִכְפְּשׁוּנוֹ אַחֵר הָיָה מִי שְׁמִיקָל וְאוֹמֵר דְשַׁעָה לָאוּ דוֹקָא
דְהָא הַתוֹסַפּוֹת שְׁכַתָּבוּ מְנַהֵג זֶה בְּפֶרֶק וַא"מ דַּכ"ד ע"ב פֶּתַבוּ יוֹם א' אוֹ חֲצִי יוֹם וְלֹא

פְּתוּבוּ שְׁעָה א' (שֵׁם סִימָן ל"ז): הַד"ט וְעֵינַי גַּם כֵּן לְהִרְבּוֹת זָרַע אֲמַת ח"ב סִימָן קנ"ב דְּהַתִּיר לְצוּרָה גְדוּל לְאָבֵל תּוֹף שְׁבָעָה לְהַחֲלִיף ע"י שְׁיִלְבִּישְׁנוּ אָדָם אַחַר לְפָחוֹת חֲצִי יוֹם וְעֵינַי לְהִרְבּוֹת תּוֹרַת חֹסֵד סִימָן כ"ו דְּהַתִּיר תּוֹף ל' אֲפִילוּ עַל או"א לְהַחֲלִיף אֲפִילוּ בְּגֵד מְגוּנָה שְׁהַלְבִּישׁוּ אָדָם אַחַר וְלֹא הִתְנָה כָּלֵל שְׁיִלְבִּישְׁהוּ לְפָחוֹת חֲצִי יוֹם (וַע"ל אוֹת נ"ז) גַּם הַרש"ך בְּסִימָן שפ"ט ס"ק ד' פֶּתַב עַל דְּבָרֵי מוֹר"ם שְׁפַתְב רַק שְׁעָה א' פִּירֵשׁ דְּבָרָיו כְּלוֹמַר זְמַן מָה וּא"צ שְׁעָה זְמַנִּית וְכֵן מִשְׁמַע בְּפוֹסְקִים וְלֹא כַמ"ש הַלְבוּשׁ שְׁעָה אוֹ שְׁתֵּים וְאוֹלֵי גַם הוּא ל"ד קָאָמַר עכ"ל סָא עֲשֵׂה סְמוּכוֹת לְמַעֲשֵׂה שְׁהַתִּיר לְאָבֵל בְּשִׁמוּעָה שֶׁל אָבִיו אַחַר ל' לִיטּוֹל הַשְּׁעָר שְׁעַל הַשְּׁפָה וּמַהֲצַדִּין כָּל שְׁמַעֲפֵב הַאֲכִילָה דְּתוֹף ז' אֶסוּר וְלֹא־אֶחָר ז' מוֹתֵר כְּמִן סִימָן ש"צ וְתַמָּה שֶׁכַּב"י פֶּסֶק לְאֶסוּר פְּרַמְב"ם וְרַאב"ד וּבש"ע פֶּסֶק לְהַפֵּךְ (שֵׁם סִימָן ל"ח): סָב הַתִּיר לְאָבֵלָה שְׁלִקְתָּה מִפֶּת מַגְפָּה ח"ו לְרַחֲוֵן בְּמִרְחֵץ וְלְהַחֲלִיף בְּגִדֵיהָ לְהַתְקַרֵּב לְקְרוֹבָה שְׂאִין זֹו רַחֲוִיעָה שֶׁל תַּעֲנוּג רַק כְּדֵי שְׁלֹא תִדְבַּק ח"ו הִרְעָה בְּמַתְקָרְבֵי אֲצֵלָה וְשִׁכּוֹן הַמְנַהֵג פְּשׁוּט דְּאָרְף בְּיוֹם אֶחָד שֶׁל אֲבָלוֹת רוֹחֲצִים וְלוֹבְשִׁים בְּגָדִים אַחֲרֵים מִן הַכְּבִיסָה לִילָף לְהַתְעַכֵּב בְּבִנְי מִשְׁפָּחָתָם וְעֲשֵׂה סְמִיכוֹת שֶׁל מִמֶּשׁ לְמַנְהֵג (פְּתוּנַת יוֹסֵף סִימָן ה'): סָג הוֹרָאָה לְהַחְמִיר לִיבָם שְׁמַתָּה זְקוּקָתוֹ לְהַתְאָבֵל עָלֶיהָ דְּלֹא דְמִי לְאֶרוֹסְתּוֹ דְּקִי"ל דְּאִינוּ אוֹנֵן עָלֶיהָ וְאִינוּ מְטַמֵּא לָהּ דְּשִׂאנֵי הָא מְהָא וְאִין לְחִיבּוֹ דְּנוֹקָא מִטַּעַם סְפָק דְּאִי הִנָּה מִחְמִירֵי מְסַפִּיקָא לֹא הִיָּה מְקוּם לְחִיבּוֹ דְּהו"ל חֲנוּמְרָא דְּאִתִּי לִידֵי קוֹלָא וְכִמוֹ שְׁהָאָרִיף בְּקוֹנְטֵרַס ס"ס שְׁלוֹ לִינִישׁב הַמְקוּמוֹת שְׁנִרְאִין סוֹתְרֵי דְּבָרֵי הַגְּאוּנִים הַרִיב"ל וְרַשְׁד"ם וְכִמוֹ שְׁהַשִּׁיג עָלָיו הַרְט"ז.

וְשֵׁם דְּבָר עַל טוֹמְאָה וְאֲבָלוֹת דְּשִׂיכֵי הַדְּדֵי שְׂאֵם מִיטְמֵא תְּתַאָבֵל וַע"כ נִתְעוֹרֵר הִרְבּוֹ כַה"ג סִי שַׁע"ד עַל מְרֵן דְּפֶסֶק בְּסִי שַׁע"ג דְּיִטְמֵא הִפְהֵן עַל שׁוֹמְרַת יְבָם וְכִסְבַּרְת הַרְשָׁב"א דְּהו"ל לְפִסּוֹק חֲזִיב לְהַתְאָבֵל וְשִׂאָפְשָׁר דְּס"ל לְמֵרֵן דְּאִינוּ מְתַאָבֵל אֲמָנָם מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַד דְּרַב וְגְדוּל א' בְּסַאֲלוֹנִיקֵי נִתְאָבֵל עַל יְבָמָתוֹ ע"ש וְהִרְבּוֹ הַמְחַבֵּר יִישׁב תְּמִיּהָתוֹ דְּכִינוּן שְׁכָבָר פֶּסֶק מְרֵן בַּשַׁע"ג וּשַׁע"ד דְּכָל שְׁמִיטְמֵא מְתַאָבֵל הִלָּא הָא בְּהָא סְרִיף וְסִתְמוֹ כְּפִירוּשׁוֹ דְּחִיב לְהַתְאָבֵל גַּם מִשְׂאֵו וּמִתְנוּ יָפָה עַל שְׂאָר דְּבָרוֹת הַרְכָּה"ג הַנּוֹ' וְאַחַר שְׁפַתְב מ"ש הִרְאוּהוּ תְּשׁוּב' שְׁלִמָּה מְהִרְבּוֹ פְּרַח מ"א ח"ב סִי ק' דְּפוֹטְרוֹ בְּפִשִּׁיטוֹת וְעַמְד עָלָיו וְדָחָה כָּל רְאִיוֹתָיו וְקָם דִּינָא לְהַתְאָבֵל עַל יְבָמָתוֹ מִשְׂאֵת מִשְׂאֵת ח"א סִימָן כ"ז): הַד"ט וְעֵינַי לְהִרְבּוֹת נִחְפָּה בְּכֶסֶף סִי ח' דְּפֶסֶק לְפִיטוּרָא וְנִחְלַק עָלָיו מִהַרִּי"ט בְּלִיקוּטֵי מִטָּה יְהוּדָה שְׁלוֹ וְדָאָן קִי"ל כְּרַשְׁבִּי"א וּמְרֵן בְּסִימָן שַׁע"ב דְּפֶסֶק דְּמַתְאָבֵלִין וְשְׁכָבָר הָאָרִיף הִרְבּוֹ בְּפָרִי צְדִיק שְׁלוֹ וְהַעֲמִיד סְבָרַת הַרְשָׁב"א ע"ש: סָד מַעֲשֵׂה שְׁנִכְתַּב מְמַרְחָקִים מִיַּתַּת א' וְיֵשׁ לוֹ מִשְׁמָעוֹת שְׁמַת רַבּוֹ אוֹ אָבִיו וְהוּא לְאַחַר ל' מִמ"נ יֵשׁ לוֹ לְקַרְוֵעַ וְיִצְאָ בְּזָה אָרְף אִם יוֹדֵעַ שְׁהוּא אָבִיו דּוֹמָה לִמ"ש מְרֵן סִימָן ש"מ סְעִיף כ"ד וַע"ש בְּרַש"ך אָף לְעַנְיָן גִּיְהוּץ וְתִסְפּוֹרַת א"צ לְנִהוּג דְּסְפִיקָא דְּרַבְּנָן הוּא כַמ"ש בְּסִימָן שַׁע"ד וְנִכְנַס בְּשְׁלוֹם בְּעַנְיָן הַחֲזוּקָה שְׁדָבָר בּוֹ הַרְט"ז שֵׁם וְדָחָה כָּל רְאִיוֹתָיו (כְּמוֹ שְׁרַמְזִיתִי לְעִיל אוֹת ב') וְשְׁכָבָר הָאָרִיף בְּזָה הִרְבּוֹ שְׁבוֹת יַעֲקֹב סִימָן כ"ח ע"ש (יָד אֲלִיָּהוּ סִימָן מ"ד): סָה עוֹד נִשְׂאָל שֵׁם בְּאֵם הַסְּפָק הוּא בֵּין ב' אֲנָשִׁים שְׁרַבּוֹ שֶׁל א' אָבִיו שֶׁל שְׁנֵי וְהַשְּׁמוּעָה בְּאֵה תּוֹף ל' דַּאל"כ הו"ל ס"ס וּפֶסֶק דְּאָרְף דְּקִי"ל סְפָק בְּאָבֵל לְהַקֵּל מ"מ הִקָּא תְּרוּוֹיָהוּ מְחִיבֵי דּוֹמָה לִמ"ש בְּסִי שַׁע"ד כְּדִין סְפָק כְּנֵן ט' לְרַאשׁוֹן אוֹ כְּנֵן ז' לְאַחֲרוֹן וְעֵינַי בְּתוֹס' דִּיבְמוֹת דְּל"ז ד"ה הָא וְכו' וּבַפ' יֵשׁ כְּכוֹר דְּמ"ט ד"ה מֵת וְכו' מִשׁוּם דְּגִנְאֵי לְמַת שְׁלֹא יִתְאָבֵלוּ לֹא זָה וְלֹא זָה ע"ש (שֵׁם): סו

קול האות האחרון אות לטובה אתי לנחומי לכל מאן דמצער ליה פאשר נצטער אצלו זה ימים א' חכם בענין תחית המתים דממדרשו של רשב"י ז"ל פ' שמות ד"י ע"ב בא לידי צער דא"כ צדיקים שבח"ל לא יזפו לשנים טובות שני משיח וקשה הדבר להולמו ושאול שאל האיש יהי אלהיו עמו לבקש רפואה ומנוח ממקום אחר והאלהים אנה לידי גדול אחד ברוך הוא וברוך שמו הרב המפורסם הרדב"ז זצוק"ל בתשו' ח"ב דפוס ויניציאה סימן תרל"ט ובח"ג דפוס פיורדא סי' תרמ"ד שפכת וז"ל שאלת ממני ידיד נפשי על זמן התחיה לפי שקבלת שהוא סמוך לאלף הז' עם הכנסת שבת בעולם שהוא מנוחה וקשיא לך א"כ הצדיקים נחסידי עליון שמתו על קדושת שמו ית' בגלות לא יראו בטובתן של ישראל ולא ישמחו בשמחתה והשיב דכל ימיו נצטער על זה עד שראה דברי הריטב"א בשם רבותיו דאיפא תרי תחיות א' פרטית לצדיקים שמתו בגלות והיא סמוכה לביאת המשיח ויזכו לכל ימות המשיח בגוף ונפש ויראו בטובתן של ישראל ובנין הבית וכו' וא' פללית והיא סמוכה להכנסת שבת פאשר קבלו והוא נקרא עולם התחיה ועליה נאמר ורבים מישני אדמת עפר יקיצו וכו' ויששוב ראה שמוספם הוא שיש ב' תחיות ועל הראשונה נאמר בנבואת זכריה עוד ישבו זקנים וזקנות וכו' וילכו על משענתם ובאלישע שהחיה המת כתיב משענת וילפינו ג"ש מה התם תחיה אף כאן תחיה והכי אי' בפסח ב' ומייתי תוס' סוף מפות ע"ש שעל התחיה הראשונה מדבר דאי על אחרונה אין שם זקנה ואל רוב ימים שמיד יפנס שבת שהוא מנוחה לחי העולמים וזכור תמיד ענין זה שזו היא נחמה גדולה לסובלי צרות הגלות ועול השעבוד כי עינינו תראינה ציון ננה שאנו וארמון על משפטו ועבודת הקדש על מתכונתה ודפח"ח (ואם התחיה הפללית הנז' תהיה פללית לכל ומה שיש לעמוד בה כפר הרחבתי לע"ד הדבור קצת בספר מתנת יד פ' אחרון הנדפס פה פירינצי ש' תקנ"ד יעו"ש) וידעתי גם אני שאם נבא להסכים דברי הזוהר הנז' על פי הקדמה זו צריכים אנו לדחוק עצמנו קצת ולומר דמ"ש מתחלה שישחיו מתי א"י לאו דוקא ושגם צדיקים שבח"ל בכלל והאמת לע"ד הוא שא"א לדעת האנושי לידע העתידות על בורין ובפרט חלוקיהן ופרטיהן ודיינו להודות ולהאמין באמונה שלימה שיקיצו וירננו שוכני עפר המקום יזכנו במהרה בימינו ומלך ביפיו תחזינה עינינו בבנין עיר קדשנו ובית תפארתנו אכ"ר: